

CASA ȘCOALELOR
BIBLIOTECA PEDAGOGICĂ

No 6073.V

D. C. 60735
STUDII ȘI DOCUMENTE

Doublet la vol. I

CU PRIVIRE LA

ISTORIA ROMÎNILOR

V.

CĂRȚI DOMNEȘTI, ZAPISE ȘI RĂVAȘE

Tipărite în întregime sau ca regeste și întovărășite de note explicative

— PARTEA I —

DE

N. IORGA

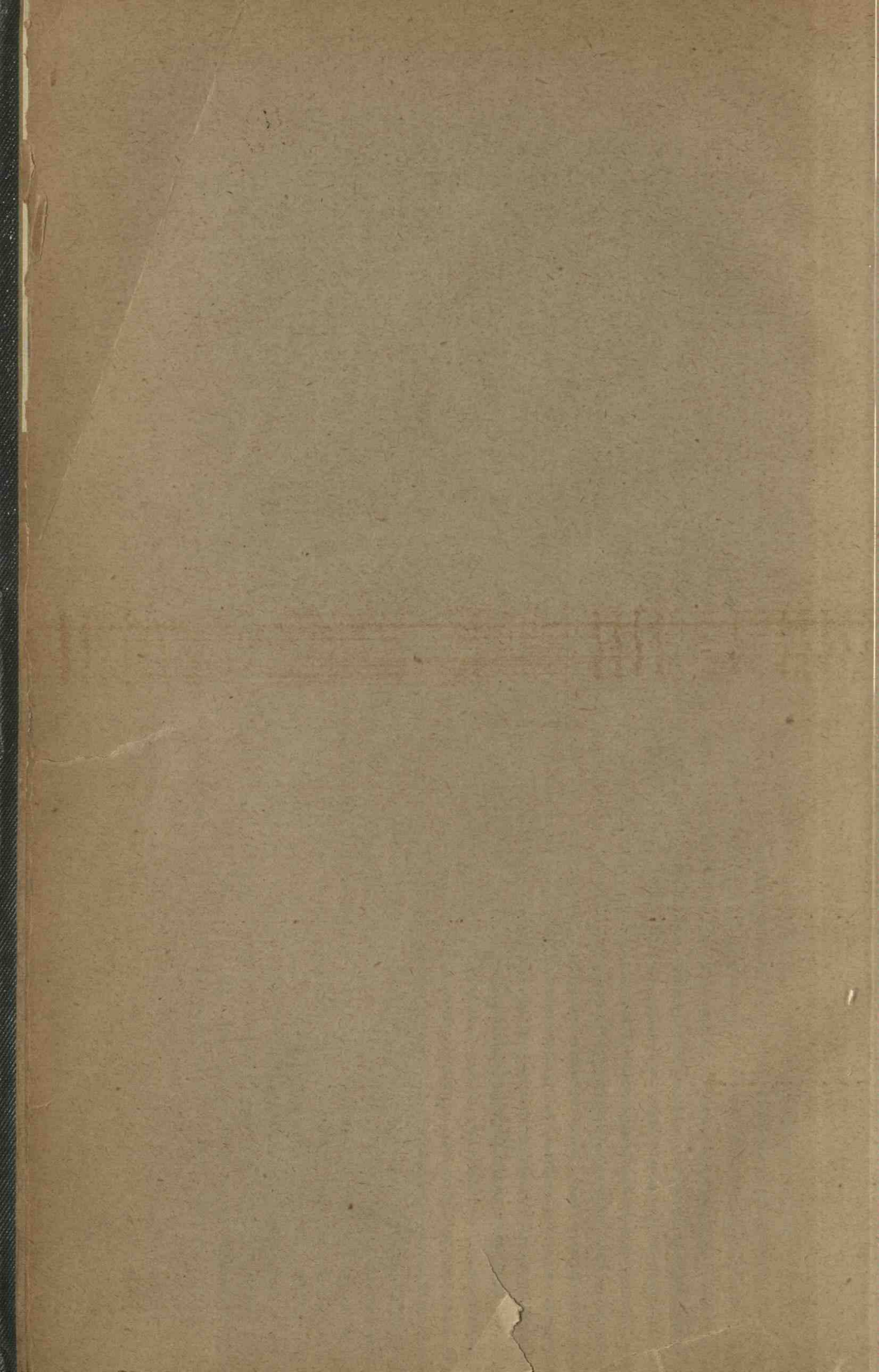
PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

EDITURA MINISTERIULUI DE INSTRUCȚIE

BUCUREȘTI

Stabilimentul grafic I. V. SOCECŪ, Strada Berzei, 59

1903





STUDII ȘI DOCUMENTE *Dublă la vol. I*

CU PRIVIRE LA

ISTORIA ROMÎNILOR

(M) 138341

V.

CĂRȚI DOMNEȘTI, ZAPISE ȘI RĂVAȘE

Tipărite în întregime sau ca regeste și întovărășite de note explicative

— PARTEA I — †

DE

N. IORGA

PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

EDITURA MINISTERIULUI DE INSTRUCȚIE

BUCUREȘTI

Stabilimentul grafic I. V. SOCECŪ, Strada Berzei, 59

1903

152064
De

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITĂȚII
BUCUREȘTI
24231

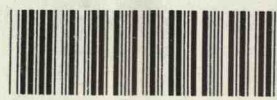
24231 Dublet

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITĂȚII
BUCUREȘTI
Cota 24231 Dublet
Inventar 152064

66549

2C82/02

B.C.U. Bucuresti



C152064

STUDII ȘI DOCUMENTE
CU PRIVIRE LA ISTORIA ROMÎNILOR

V

TEC
A.L.C

PREFAȚA

Fiind invitat să dau o Istorie a Romînilor pentru cunoscuta culegere de «Istoriile ale Statelor europene» (*Europäische Staatengeschichte*), începută cu cîteva decenii în urmă supt conducerea lui Heeren și Ukert și continuată astăzi supt privigherea profesorului K. Lamprecht din Leipzig, am înțeles, cum nici nu se putea altfel, să dau, nu catastifuri de Domni și boieri, pomelnice de războaie și anecdote din trecut, cuse bine sau rău între dinsele, ci icoana, cît se poate mai îmbielșugată și apropiată de adevăr, a vieții poporului românesc din toate părțile și de la un capăt al duratei lui până la celalt.

O grea sarcină, mult mai grea decît așternerea din ușor a unei nouă povestiri politice privitoare la Statele în care ni s'a alcătuit neamul. Pentru aceasta, există o bogată culegere de documente străine, în care se pot urmări în cele mai mici amănunte negocieri, frămîntări războinice, schimbări de persoane pe tron și în jurul lui. Cînd stă să caute însă cineva obiceiuri și datine, știri asupra traiului în sate, din care se alcătuieste cea mai temeinică parte a trecutului nostru și de unde izvoarește, prin muncă, puterea de bani și brațe care mișcă toate strălucitoarele păpuși de la suprafață, atunci el se găsește de foarte multe ori nedumerit și, cînd vrea să scrie cunoscînd lucrurile, îi rămîne să facă ceia ce am îndeplinit — de și în foarte slabă măsură pentru studii de amănunte — în aceste două volume de documente interne.

Cel ce tipărește acest volum a dat la lumină întâi de acele materiale interne, scrise în românește care aveau vre-o



însemnătate politică saă erau în legătură cu un anume punct în cercetare¹. În urma mai multor călătorii făcute în Ardeal, el a dat apoi regeste, extrase saă o ediție complectă a scrisorilor românești păstrate în Arhivele orașelor săsești, și anume Brașovul și Bistrița². Dintre aceste scrisori, unele se raportă la anumite întâmplări de un interes mai mare, iar cele mai multe aă însușirea rară de a fi răvașe de țerani, negustori, boieri, iar nu zapise. Prin urmare, în ele nu se află nici un element mort, stereotip, formal, același pretutindenți și de la o epocă la alta, ci ele cuprind ceia ce a văzut, ceia ce a gândit și simțit în adevăr fiecare dintre acei ce aă scris saă pentru cari s'a izvodit scrisoarea. Alte materiale documentare interne sînt cuprinse apoi în *Documentele familiilor Callimachi și Cantacuzino*, pe care le-am publicat în 1902, rămînînd să continuu măcar pe cele d'întăiu.

În aceste *Studii și documente*, s'aă cuprins și până acum destul acte interne. În volumul II, s'aă comunicat, în întregime saă ca regeste, o sumă de documente care privesc dezvoltarea la noi a propagandei catolice, dar în același timp și viața de obște pe moșiile ce se găsiaă în stăpînirea bisericilor, mănăstirilor, episcopiilor «latine»: acestea apar adesea ca niște proprietari în legătură cu interesele lor, ce nu se deosebesc de interesele altor puternici ai pămîntului românesc. Volumul III înfățișează, pe lîngă fragmente de cronică, și hîrcii de tot felul privitoare la aceia din boierii romîni ai veacului ai XVII-lea și mai ales al XVIII-lea, cari aă avut gîndiri și condeiu pentru tot neamul. În notele la Prefață ca și în capitolele documentare ale vol. IV s'aă dat iarăși destule documente românești din țerile romîne.

Volumele de față V și VI, sînt însă consacrate în deosebi acestei categorii de izvoare. Ele cuprind cîteva documente întregi, unele și cu formulele lor, ce mi-aă părut interesante, și un număr foarte mare de regeste.

¹ V. memoriile tipărite în *An. Ac. Rom.*, de la vol. XVIII înainte.

² Memoriile citate și *Documente românești din Arhivele Bistriței*, 2 vol. in 12^o; București, 1900.

În partea I-ii, cuprinzînd lucruri culese din Archivele Sf. Spiridon, de la Iași, se dă une-orî numai semnalarea documentului, pe care, în scurtul timp ce-l aveam la îndămintă, nu l-am putut cerceta așa cum aș fi dorit, pentru ca el să-mi poată destăinui tot ceia ce cuprinde. În toate celelalte despărțiri din această carte — și tot așa voi face și în volumul ce va urmă —, am căutat să nu lipsesc registul, alcătuit pe larg, de orî-ce putea fi vrednic de luare aminte în originalul pe care-l aveam supt ochi. Am lăsat la o parte tot ce e stereotip și se găsește în orî-ce alt act din aceeași vreme, redactat cu un scop asemănător, și am cruțat cetitorului oste-neala străbaterii zădarnice a întorsăturilor de frasă îcremenite, am eliminat fără nici-o părere de rău toată partea ne-caracteristică și lipsită de orî ce interes. Dar am dat *fabula* actului, afacerea povestită în el, mai întins sau mai pe scurt, după însemnătatea ei, am cules atît numele istorice, cît și cele neobișnuite, care pot să folosească cercetătorului istoric sau filologic, am adunat cu scumpătate elementele privitoare la viața generală a țerii, notele de istorie culturală — a căror urmărire a și fost scopul meu de căpetenie —; n'am uitat cuvintele rare, formele puțin obișnuite și caracteristice. Mai mult decît atîta nu se poate cere de la un om cuminte, care știe să-și prețuiască timpul și nu crede că poate abusa de al altora, servindu-li inutilități, lăsîndu-i pe ei să măture ce e zădarnic.

La urmă se vor da mai multe indice, pe care nu mă dau nici-odată în lături să le fac singur. Nu voi da, firește, cuprinsul documentelor care nu sînt dintre acelea pentru care o astfel de muncă și cheltuială de spațiu poate fi folositoare; tot așa nu voi însira toate numele, așa de multe, răspîndite pe paginile celor două volume. Un întăiu indice va da însă o listă cronologică generală a tuturor actelor, ce sînt împărțite în publicație după colecțiile din care fac parte: se va arăta și dacă e un document domnesc sau un zăpis, precum și *din ce regiune* e fie-care. Al doilea indice va cuprinde numele de localități și de familii. Iar cel de al treilea va prezenta toate numirile de instituții și datine: în el se va da

definiția fiecăreia și se va trimite la alte publicații unde se pot căpăta lămuriri de folos cu privire la acele instituții și datine; el va fi astfel cea d'întăiu încercare a unui *dicționar cultural al trecutului românesc*.

Pentru a-l face cât mai complet și pentru a putea îmbrățișa întreaga viață a neamului nostru, de pretutindenea, am căutat să am documente din cât se poate mai multe regiuni.

Pentru aceasta m'am adresat în genere proprietarilor de documente printr'o scrisoare apărută în ziarul «Epoca», rugîndu-i a-mi încredința pentru scurt timp vechile hîrtii de moșie pe care le are, mai multe sau mai puține, mai vechi sau mai nouă, ori-ce proprietar român. N'am izbutit așa, fie că scrisoarea nu s'a cetit, fie că lumea nu e încă la noi în starea de cultură trebuitoare ca să-și dea o mică osteneală pentru un folos general, de ordine intelectuală, și fără nici o răsplată personală. Adresîndu-mă însă fiecăruia în deosebii, am cîștigat mai mult. Mi s'au încredințat mai multe colecții bogate, din care am ales ce era mai bun pentru publicația mea. Numele acestor persoane îndatoritoare se găsesc înaintea fiecărei despărțiri alcătuite din materialele lor. Trebuie să adaug și aceia, pentru ca — în lipsa cetitorilor de astăzi — cetitorii de mîni să li fie recunoscători, că dd. C. Brăncoveanu, Al. Callimachi și Barbu Știrbei au luat asupra lor cheltuielile de tipărire a colilor ce cuprind acte din arhivele dumnealor; de aici n'a rezultat că am fost plătit îndoit pentru aceste coli, ci că s'au putut tipări cu atît mai multe coli decît acele prevăzute prin contractul meu cu Ministeriul de Instrucțiune Publică.

Volumul VI va începe cu actele moșilor particulare ale M. S. Regelui.

De la volumul VII înainte voiü urmă cu documente mai mult externe. Ceia ce nu împiedecă însă că mai târziu, adunînd materiale îndestulătoare, să mai daü vre-un volum ca aceste două. Materialul îl voiü aduna însă de la particulari, căci, întru cât privește acel, foarte îmbielsugat, din Biblioteca Academiei Romîne și din Archivele Statului, nădăjduiesc

că îndemnul, făcut de d. I. Bogdan în prefața scrisorilor slave către Brașoveni, de a se începe tipărirea unor documente și regeste culese în acele depozite, nu va rămînea fără urmare din partea instituției ce este în măsură a suporta cheltuielile unei asemenea publicații¹.

N. IORGA.

¹ Cf. și *Note critice asupra culegerilor de documente interne românești*, Socec, 1903.

1. Suceava, 28 Decembre 6936 (1427). Alexandru-cel-Bun, Pergament. — *Dădești*, I.
2. Suceava, 15 Iunie 6941 (1433). Ilie-Vodă. Pergament. — *Piscani*, II, 1. — Cf. *Uricariul*, XVIII, pp. 50-2.
3. Suceava, 24 Iunie 6944 (1436). Ilie și Ștefan-Vodă. Boierii: Roman, fiul lui Ilie, Jurje Fratovschi, Petru Hudici Vornic, Isaia, Mihail Popșa, Stan Băirlici, Șteful [Jumăt]atevicii, frate-său Măindru, Lazor și frate-său Stanciul Postelnic, Duma Limbădulcevicii și frate-său Mircea, Băloș Ciașnic, ... deaiu Stolnic, Cozma Șandrovici, Făirea, Manoil Grăci..., Vitolt, Stețco Dvornicul, Boguș NESTEACOVICII și frate-său..., Hodco Mamurinschi și frate-său ЛЕВЫН, Iaco... Crăticii, Stan Comisul. E dat pentru Petru Ungureanul, care și-a luat moșie la Cîmpii lui Dragoș. Se vorbește de ОБА ЖОУДЕЧІН. Pergament. — *Blăgești*, VII, 1. — Cf. *Uricariul*, XIV, pp. 59-61.
4. Vaslui, 10 August 6950 (1442). Ilie și Ștefan. — *Dumestii*, IV, 1.
5. Suceava (ѠГ ГОУ.), 18 Maiu 6951 (1443). Ștefan-Vodă. Pergament. — *Roșiești*, VIII, 1.
6. Iași, 22 Maiu 6984 (1476). Ștefan-Vodă. Pentru întărirea satului «Poprincani» către «Șteful Pitariul». — *Popricani*, IV. — Cf. *Uricariul*, XIV, pp. 68-70.
7. Suceava, 27 Maiu 6988 (1480). Ștefan-Vodă. Pentru Iacus Vistiernicul, fetele Anușca și Vasutca și nepoții (НЕПОТИ): Buciațco și Iurie. — *Ibid.* — Cf. *Uricariul*, XIV, pp. 70-2.
8. Vaslui, 13 Mart 7005 (1497). Ștefan-Vodă. Pentru vânzarea Puțenilor, de Toader «Turcul» și Armeanca, lui «Jurja Puțeanu» (așa e scris numele pe V^o), pentru 100 de «zloți tătarești». Pergament. — *Roșiești*, IV, 1. — Cf. *Uricariul*, XIV, pp. 72-4.

9. Vasluiu, 14 Mart 7010 (1502). Ștefan-Vodă. — *Dumești*, IV, 2.
10. 22 Februar 7015 (1507). Bogdan-Vodă. Pentru un Iurga. Pergament. — *Roșiești*, IX, 1.
11. Huși, 22 Mart 7015 (1507). Bogdan-Vodă. Pergament. — *Băcești*, V.
12. Huși, 22 Mart 7043 (1535). Petru-Vodă. — *Popricani*, VI^{bis}. — Cf. *Doc. Bistriței*, I, p. xxix¹.
13. Huși, 15 April 7054 (1546). Petru-Vodă. — *Dumești*, IV, 3. — Cf. *Doc. Bistriței*, I, p. XLII.
14. 23 Mart 7057 probabil 7097 (1549=1589). Petru-Vodă. Pentru Toader Jora, staroste de Tecuci. Pergament. — *Piscani*, I, 2.
15. Huși, 1ⁱⁱⁱ Mart 7062 (1554). Alexandru-Vodă. — *Todi-
reni*, I^{bis}, 3².
16. Iași, 20 Mart 7067 (1559). Alexandru-Vodă. Pentru Ciolpan, ce cumpără o moșie cu «zloți tătarești». — *Bodești*, V, 1. — Cf. *Doc. Bistriței*, I, p. LVI³.
17. Bîrlad, 7071 (1563), ... 16. ІВН КОЕКОДА ГЕНДОРЬ ЗЕМАН МОЛАДАВЕКОН, КНШК СТАРАГО СТЕФАНА КОЕКОДА, pentru Trif fiul lui Fetion, întărindu-î Dumești. Boierii: Ion Moțoc, Mare-Săveatnic, Spancioc Vornic, Dărman Căpitan, Avram și Moisei pîrcălabi de Hotin, Iațco și Seachil, pîrcălabi de Neamț, Andreica și Nicoară, pîrcălabi de Roman, Brănoschii, Portar de Suceava, Boli Postelnic, Gavril Spătar, Ion Vistier, Mălaiu Ceașnic, Ivăneate Stolnic, Pașco Comis. Scrie Gavril. «Stroici iscal.» Pergament. Semnătură cu roșu, că în cel de la 9 Maiu, facsimilat în planșa la Hurmuzaki, II¹. — *Roșiești*, XI, 1. — Cf. și *Convorbiri literare*, pe Mart 1902, Cronică.
18. Iași, 27 Mart 7082 (1574). «Ioan Voevoda snă Ștefan Voevoda». Pentru o confirmare lui Toader Bucium. Marturi:

¹ La 22 Iunie 7042 (1534), același Domn acordă o întăritură boierilor Murgoci și Simion Mogâldea (*Dumești*, II, 1).

² *Ibid.*, 1: document pe pergament de la Petru Șchiopul, Huși...

³ În același pachet se află o diplomă a lui Petru-Vodă pentru «Ghiarghiță», fiul lui Ciolpan. Se mai găsesc și mai multe acte privitoare la pîrcălabul Andreica, al aceluiași Petru Șchiopul.

25. Iași, 31 Ianuar. — Vinzarea de ocină din partea lui Coste ot Buciumi lui Marco, lui Crăciun și «Vlidoaei» de acolo, înaintea lui Sava Vornic, Gheorghie Vornic și Paos Vornic de gloată. — *Galbeni*, I, 2. — Cf. Iorga, *Istoria lui Mihaș Viteazul*, cap. 2.

26. Sfirșitul secolului al XVI-lea (6 Februar). Vinzare de ocină înaintea lui «Macsin Băncescu prăcălab ot Bacău», «Ionașco Peaicul biv staroste ot Totruș», «Pătrașco Hotnog ot Polea-Drageșea» (Cîmpii lui Dragoș). Slavon. — *Blăgești*, III, 2.

27. Vasluiu, 14 Mart. — Domnul către pan Brut Postelnic. Să nu se «fălească» pentru satul Șeptelicea contra lui Șeptelici, că i se va pune amendă douăzeci de boi¹. — *Șeptelici*, 2.

28. După 1595. Ieremia-Vodă dă o moșie «Spătariului celui Mare Iordachie». — *Sănăuți*, II, 3.

29. După 1595. Ieremia-Vodă pentru «Lambu Casapul». — *Bășani*, I, 3. — Cf. Hurmuzaki, XI, p. 230.

30. 1598-9. Ieremia-Vodă. Marturi: Constantin-Vodă, fiu-său, Simion Hatmanul, Gligorcea Vornic de Țara-de-sus, Ghiorghie pîrcălab de Hotin, Albotă și Mănăilă pîrcălabi de Siret (сърьцкиѡ), Prăjescul și Dumitru pîrcălabi de Roman, Drăgan Postelnicul, Busiuc și Ursul Medelnicer, Simion Vistier, Grigore Gavrilovicî Stolnic. «Am scris eu Eremia Băseanul, în Suceava, vltō 7107, meșta —». Slavon. Pergament. Fără pecete, dar semnat de Domn. — *Bădeana*, I.

31. C. 1600, 18 April. «Eu Costin» și alții din «Budzeanî» vînd ocină înaintea «lui Gligorie č-au fost șoltuz armenescu,

tah, Drăgăilă din Brudurești, Jurgea din Brudurești, popa Lazar din Țăbănești și межнати, arată că au venit înaintea lor Vartic și alții, и соуша нунне și vînd moșia lor din Brudurești lui Toader Păhărnicea pentru «zlofi tătărești». Serie Stenco diac. Fără dată. Slavon (Bibl. Ac. Rom., 28/XIII).

¹ La Ac. Rom., se păstrează un document de la Aron-Vodă, dat din Iași, fără an, lună și zi, prin care se întăresc Foreanî «cneaghinei lui Birlădeanul biv —». Semnează Ștefan Vel Log., Stroič Log. și Gavrilou... (1/LXXXVI). Pe acest timp începe a se introduce obiceiul numelor de familie luate după proprietăți sau locul de origine. Așa, un «Gligorie diac ot Șcheaî» iscălește «Gligorie Șcheian» sau «Gligorie Șcheianul» (Bibl. Ac. Rom., doc., 10/LVII, 11/LVII).

și dennaintea lui Vasilie Grigiî vătămanului de Papouți și a lui Cr[ă]stin croitorul». — *Orășani*, II, 85.

32. C. 1600. «Sora, fata lui Ion Chițului den Popești» (Hociung) vinde ocina ei. Marturi și «Țomărtan den Cățelești». P. S. «Și după ceia am mai datu-î o vacă cu guncul alătura». — *Galbeni*, II, 1.

33. D. 1600. «Cinstite părinte nostru, dumniata ăpăne Logofete, să fii dumniata sănătos. Rogu-mă lui Dumnădzău și dumitale, de va fi cu voia dumitale, să mă trimeț dumniata să fiu și un fițor dumitale, să-ți slujescu dumitale ca și alte slugă a dumitale, că am rămas sărac de părinți și sântu neînsurat, și nu mă poț sprijini; de mă veî priimi dumneata, eū ț'oiu sluji dumitale cu sv[ă]nta dereptate și ț'oiu dărui dumitale un loc de prisacă, cu casa gata și zămnic, carele iaste la Costești lângă Docolina. Ce va fi voia dumitale; să fii dumneata sănătos ot Hristos; amin.

† Mai mic și plecat de suptu talpele dumital[e], Mărzia fețorul Hotnogului de Costești». — *Fiscani*, III, 1.

34. 20 April 7108 (1602?). Ieremia-Vodă dăruiește lui pan Cărăiman Vel Ceașnic satul Vulpășești, pentru slujbele la Poartă, unde a luat «de la cinstitul Țar 40.000 de ughî spre ajutor împotriva aceluî *ЛОТРС МИХЛА КОЕКОД*, venit «cu Unguri și cu multe limbî». Cu banii, Caraiman își caută Domnul peste Cîmpii Dașovului «*ОУ ЛАДИНСКИИ ЗЕМЛИ*. Pergament, Repetat la 13 Iunie (hîrtie). — *Vulpășești*, I, 2. — Cf. Urechia. Miron Costin, *Opere complete*, II, pp. 580-2.

35. C. 1600. «Ses zapis ce s'aū făcut de naentea Ghincei șoltuzului și a 12 părgari ot trăg Agud șe a mulțe oameni bunî șe bătrâni, cum aū venit Popăscul snă Vas[i]lie Popăscul, de nimenî nevoit, necî împresurat, ce de bună voia sa ș'aū vândut partea sa de ocinî den sat din Urechește, den partea de ăos a trea parte, den partea tătăne-său lui Vas[i]lie Popăscul, șe o aū vândut Cozmei de Copăcește, șe aū dat Cozma 16 tal. banî bunî lișnie, de naentea celor ce mai sus scie: a treia parte den partea lui Vasilie Popăscul, den sat, den Urechește, cu tot venetul, de câmpu și dentr'apă, șe den vatra satului, șe pe de cende de apa Totrușului, până unde

ağonge partea gosenilor, den hutar în hutar; denaentea lui Ion Pa... den sat de Urechește, șe Lupul Bunčul ot tam, șe Anghel tij, șe Simion Bota ot tam, Manasie de Copăcești, șe Păladei ot tam, șe Vasilie ot tam, șe Gligorie Toloșca tij ot tam șe... mare mărturie, că ne-am pus pecețile.

Az siia pișem, caco znaet.

Vleat 7109, Mart 28 dn.

Pecete cu inscripția aproape neînțeleasă. — *Urechești*, 27.

36. «† Eū Bălan și Nastasiia și Tudora, fetele Petrelui ot Log (?) de Băcești, mărturisim noi cum de bună voia noastră n'am vândut părtil[e] noastre de ocină, ce să va aleage acolo la sat la Băcești, cu tot vinitul, dip[e] câmpu, și din fanaț, și din pădur[e], dereptu șeasedzăc de taler[i], lu Toader Aprodul din Mărmurea, denaintea lui Gheorghie Turcul din Cuč, și lui Ionașco Marmur din Gărcin[a], și lui Toader fečorul lui Marmur, și Bogonosie din Gărcin[a], și a mulți oamin[i] bun[i]; și mai mare credință ne-am pus și pecețil[e], să-s știe.

Iun. 10, let 7109. [Pun degetele:] Gligorie Turcul, Ionașco martur, Toader Bogonosie». — *Băcești*, 6.

37. Шестои видѣскт и два вгорекиж и два потр. да^а Мирон от волоост Хрыльк за сѣна дан придално сѣ едних печетлшнтср гединь въ рѣцѣк вѣстпарником; дат сѣк знает кат. зраї, юл ка.

† 662 χρισ., 2 потр. ἔδοσεν ἰς στὰ χέρηρα μας; ἡρολίου 21.

[Chitanță către Miron din județul Hîrlău că a dat Vistierului pentru niște pecetluituri domnești, la 21 Iulie 7111, 662 de galbeni ungurești și doi potronici]. — *Buciumi*, I, 7.

38. Băičani, 3 Iulie 7112 (1604). Ieremia-Vodă dă o în-tăritură lui Pătrașco Bașotă și lui Lupu. «Orăș Hetman uč.» Slavon. — *Bodești*, I, 16. — Cf. Urechiă, *Miron Costin*, I, p. 71.

39. Fără dată. Vinzare către Gheorghe Bașotă Vistier. Între marturi, și «Toma Cozea»¹ din Porcești. — *Porcești*, 3.

¹ E forma primitivă a numelui boierec Cuza. În 7113 (1604-5), supt Ieremia-Vodă se face o vinzare în satul Roșiori din Ținutul Neamț lui Vasile Sluger

40. Fără dată. Ilea Udrea vinde jumătate din satul Porcești, partea ce a fost vîndută de Costin Borcea lui «Cărăiman Paharnicul» și răscumpărată. Cumpărătorul e Gheorghe Bașotă.
— *Porcești*, 1.

41. Băičani, 30 Iulie 7112 (1604). Ieremia-Vodă, pentru nepoții «bătrînului Ūolpan». «Solomon Vist. ucil». «Stroici Logf.» «Bădeanul» scrie. — *Bodești*, I, 17.

42. Suceava, 2 April 7113 (1605). Ieremia-Vodă acordă o întăritură. Se pomenesc: «Sava Vel Hănsar, Pătrașco Păturniche hănsar, Scoarțeș Comis, Bașotă Aprod, Pop Purece». Stroici Log. — *Bodești*, I, 18.

43. «† Eū Drăgan Ūolpan mărturisescu cu cestu zapis al meu cumu am lăsat ca se plătiască nepotu-meū Bașotă 57 galben[ī] ă-a rămas eū Iani Vistiari de la Ținutul Totovei, și i-am datu partea mea din sat din Bodești și din Dăncești, ce să va alege, cu tot venitul; [i]ară de fečori mei nime să nu aibă a torce nice dinăoră întru viač; dinaintea nestor boiar[ī] ce ș'aū pus pecețile aicea într' acest zapis, eū însumi amu scris și me-a[m] pusu peceatea: aceasta mărturisescu.

† Nicoar[ă] Logof., Ștefan Dvornic, Boul Vist., Voruntariul Vel Comis, ne-am pus peč[e]țile.

7114. Ștefan Dvornic Boul Vist.» — *Bodești*, I, 19.

44. «† Semnubo az Boul Vistiarnic i Solomon Vistiarnic scriem și dăm știre cu această carte a noastră cumu aū venit însuș Drăgan Ūolpan prăcălabul înaintea noastră și aū dzăs nepotu-săū lui Pătrașco Bașot[ă] să-l plătească di un rămășag ce aū rămas la Vistiari de la Ținutul Tutovei, cindzeč și șapte de galbină, și să-ī ție partea lui de ocină, cătă să va veni, din sat din Bodești și din Dăncești, toati, cu tot venitul; și aū lăsat nič fečorii lui să n'aibă a întoarce. Și am scris noi acel rămășag pre Bașoti Vistiari. Într' acea Bașot[ī] după

ginerile lui Stan și lui «Cozea» (Bibl. Ac. Rom., ms. 224, f^o 12-3 V^o). În Țara-Românească găsesc la 8 August 7117 (1662) un «Coze de Săcueni» (*ibid.*, doc. 77/LXX). Cînd Constantin Duca acordă, la 12 Iunie 7207 (1699), diploma lui Dumitrașco Cuza biv Vel Stolnic (și lui «Deadiul ă-aū fostu Medelnicar-Mare») el îi zice «Cuzea» (*ibid.*, 221/IV).

moartea lui Țolpan a dat știre fecărilor lui Țolpan ca să-ș plătească rămășagul tătâne-său la Vistiiar și să-ș ție ocina, iar ei n'au vrut să plătească, ce au lăsat să plătească Bașotî acel rămășag și să ție ocina. Într' acea Bașotî au dat 57 de galbinî în Vistiiar[ie] și au istovit acel rămășag și, ca să n'aibă a-ș făc[e] și direasele domneșt[î] pre-acea ocină din Bodeștî și din Dănceștî cu tot venitul, pre mai mare credință ne-am pus și pecețile pre cest zapis al nostru. Eü Chiul am scris. Să să știe. Pis u Ias.

Bani de sulgu au fost, să să știe. [Cele două semnături și două peceți.]

† Cu Grozava am fost când am dat aceșt[î] bani». — *Ibid.*, 20.

45. Iași, 25 August 7114 (1606). Simion Movilă întărește o proprietate lui Miron sin Gligorie Clucer. Stroici Log. — *Bodeștî*, I, 25.

46. Izvod de bani ce s'au dat pre ocine și pre vii; să-s știe: † 417 ug. S'au dat Șoldăneștilor, și lui Răcoviță, și Stănciî, și lui Pisovschiî pentru gumătate de Tribisăuți, și pentru Băl-tăteștî, și pentru a trie parte de Țurdeștî, căce că nu vrea să fac îi Bočocoae parte den ocină, că-i dzicea că este îndzăstrită; ce n'am vrut așa, ce li-am întorsu prețul dzăstrelor înnapoî, ș'am intrat în ocină. La Cotnari: «dialul lui Vodă». «Fečorul popei de la Copău». [Cifrele sint scrise și în arabice, scriitorul e poate Iordachi Cantacuzino, unul din ginerii lui Bucioc]. — *Popricani*, II, 60.

47. Iași, 7115 (1606). Mărturie de la Boul Vistier, Ștefan Vornic, Voico Vistier, Băseanul uricar, Ionașco vătav de Vistierie, pentru că Crăstina Purečoaie și fiul ei Simion vînd ocină la Bodeștî lui Pătrașco Bașotă, pentru taleri de argint. Semnătura.

«† Cu Grozava am fost când am dat aceștî bani¹.»

48. Iași, 3 Maiu 7115 (1607). Simion-Vodă întărește o posesiune lui «Nicanor biv Mitropolit» și călugărilor de la

¹ Urmează întărirea de la Simion-Vodă, Iași, 15 Iunie 7115 (1607). Și aici se scrisese jos: «Cu Grozava», etc., dar se șterge. Stroici Log, semnează și el. Vine apoi vînzarea, fără dată, a ocinei către Toma Postelnicul (n^o 26). I-o întărește Radu-Vodă, acestuî al doilea Postelnic (13 Decembre 1625).

Agapia. Stroiçi Vel Logofăt. — *Chiperești*, II, 4. — Cf. vol. III din această publicație, p. 39 n. 1.

49. Iași, 29 Februar —. Constantin Movilă, pentru Bocîoc Vel Ceășnic, ce ține Șeptilicîanii. Supt iscălitura Domnului, e a lui Ureache Vel Dvornic. — *Șeptelicî*, 3.

50. 14 Decembre 7117 (1608). Constantin Movilă, menționînd o mărturie a lui «Hilip Vel Vătav volost Bacă...». Stroiçi Logofăt.

51. Iași, 30 Mart 7117 (1609). Constantin Movilă, pentru Nicoară Vistierul. — *Popricani*, I, 3.

52. Iași, 25 Octombre 7118 (1609). Pătrașco Vel Vornic de Țara-de-sus, Oriș Hatman, Chirița Vel Postelnic, **Іьрко** Logofăt, Boul Vistier, Toader Dragot[ă] Vornic «glotni». Ghiorghî «prăcălab Orhei», întăresc cumpărătura lui Nicolae Prăjescul. Semnează și Ignat Mamuleț și Luca din Iaș, «Orăș», «Gheorghie Maroți Logofet». Slavon. — *Popricani*, II, 47.

53. Iași, 10 August 7118 (1610). Constantin Movilă, pentru Arpintie Postelnic. Pătrașco Vel Logofăt. Domnul scrie cu mîna lui :

Handwritten signature: *Constantin Movilă*

54. Iași, 25 Septembre 7119 (1610). Constantin Movilă pentru Ionășeni pe Jijie, citînd un privilegiu «ot Ion Dispot Voevod»; se întăresc lui Nicoară Prîjescul Vel Vist. Pătrașco Vel Log. — *Popricani*, II, 46. Cf. și n° 45.

55. Iași, 22 August 7119 (1611). Constantin Movilă, pentru Arpentie Postelnicul, Pătrașco Vel Logofăt. — *Dădești*, 3.

56. Ionașco Mare-Păharnic, Pintelei pîrcălab de Cotnarî, Feltin șoltuz și doisprezece pîrgari arată că a venit la ei «Ionașco Grigorcea cu nepoata sa, cu Eftimîia, fata lui Miron Clučariul ce, aũ fost» și se pîresc «cu sementîia lor [nepoate]: Tudosiia Ončoe din Sučav[a] și cu fea[te]le ei Agafia și Mărica Mănoe», pentru o falce și jumătate «în dealul Măndru; ce aũ fost aceale vii a mătușei lor, a tuturor, Gripinei, călugăriței, dzicând Todosiia Ončoe și cu featele ei că li să vine și lor parte dintr'aceale vii». Eftimîia aduce zapis

de la preuț și de la mulți oameni buni din Sučav[a]». Lasă «cu limbă de moarte nepoților săi, lui Gligorie Clučariul și Soriei, și fecărilor și nepoților, care zapis scrie cu pr[oc]eciune, cine va strica tocmala ei Grăpinei călugăriței; iar Gligorie și Sora cu fecării lor ca să fibă a cumânda și a griji la pogrebul ei și diati pre rându prespre anul, și așjdere în toț anii să dea dintr' aceale vii câte o ăumătate de vin la besarecă la Arhaanghel în Sučav[a], și câte un cal în toț ani la Svetagora, la Dioniseațe. Decî noi, vădzându acel zapis cu proclečune mare . . . , noi n'amu îndrăznit altă leage a mai făc[e], ce am lăsat pre aceaia, tocmală, ca să ție Eftimia fata lui Miron, nepoata lui Gligorie și a Sorei, cum și până acmu au ținut moși ei și părinți ie, și ca să aibă griji adeatiul mătușe-sa Grăpinei călugăriței, la besarecă la Stii Arhanghel în Sučav[a] și la Dioniseațe, la Staagora. Ačasta scriem; și dau știre cu častă carte a noastră». 7121, Septembre 30.

Trei peceți și semnătura lui Ionașco Vel Čiașnic¹. — *Cotnari*, III, 3.

57. Fără dată. Vinzare de ocină «dumisale lui Iordachie, fratele Tomei Postealnicul». Pomenit și «Ianie, vătavul lui Panî Vistearnicul». — *Bodești*, IV, 1.

58. Fără dată. Cumpărături de la mănăstirea Pingărați ale lui Toma Cantacuzino. — *Buciumi*, I.

59. Iași, 13 Februar 7122 (1614). Ștefan-Vodă către Onciul fost staroste și vătămanul din Roșiiaci, pentru ca satul să și plătească dabilele. Slavon. — *Roșiești*, XII, 4.

60. *Izvod de cheltuial[a]*, č-au cheltuit Stolnicul Niculachi pre moșia Bouleni, vl¹ 7127:

Pre viile socrăi mele în dzile[e] Radului-Vod[ă] dat-am Niculai Vistearnicul doa bute de vin, și am scos viile.

Dreptu satul Căcăredzeanii am dat un vig de atlas și un galbăn drept ispisoc.

Dat-am iară, drept Bulăești, 1 teascu dea argint, făcea preț

¹ Urmează (n^o 3) întărirea lui Alexandru Iliș pentru Eftimia și soțul ei, Toma Mare-Sulger. Se citează pravila în favoarea lor. «Cristea Damiian» scrie, iar ca Vel Logofăt semnează Ghianghea.

de 20 taleri bătute, și un cal, și un vig de adămască. Și lui Nebojatco 3 ug., drept ispisoc.

Cându m'am părăt cu frații Boului drept Moreanî, am dat 6 jderî și 4 ug.

Când aū venit Gașpar-Vod[ă], dat-am tălmaciului Nicăi Postelnicul o cabaniț[ă] cu blane de spinări de răs și un șlic; făcea amândoaο preț de 18 ug.

Cându am scos Mihuleani de la Postelnicul Enachie, am dat Turcului celui mare 5 coț de postav turcescu și 1 con, ca de 8 ug.

Când m'am părăt cu Bohmoteștii pentru Ieporenî și i-am rămas, dat-am 10 ug. de aur, și lui Nebojatco 2 ug., pentru ispisoc, tij. Și am cumpărat coconilor postav fileandrăș¹ 8 coți; fac 25 de zloț.

Dat-am socrăi mele 5 ug. de cheltuial[ă], când aū purces acasă; să-s știe.

Vleat 7136.

Cumpărat-am Boului o păreache de nădragî la Paști.

Cându am mersu la Țarigrad cu treab[ă] domnească, dat-am mamei împrumut 17 taleri bătuti, la nevoia ei.

Dat-am drept Stejereanî și Corlătești 17 ug. întru mănule Lupului Cupariul.

Iar cându am mărșu cu frații Boului la Iaș, toți, și ne-am părăt pentru Moreanî și pentru Strămbî, am cheltuit la Iaș 46 taleri bătute.

În dzilele lui Barnovschii, când m'am părăt cu Spătariul Dumitru, cheltuit-am 12 zloț, și lui Gavrilaš Vornicul un inel de aur de dzeac[e] galbenî. Dat-am Boului o șarvană a mea cu ceprage și blănit[ă], ca de 18 ug. bunî, când aū mersu în cas[ă] la Barnovschie-Vod[ă]; iar și i-am dat lui un frăn de-aramă ca de 2 ug., și 30 de potronicî împrumut, și postav roșu de șea ca d[e] 2 ug. și o cergă turcească loat[ă] în 2 ug.; la nunta lui iarăș i-am dat 11 ug. împrumut lui; cumpăratu-am iară o păreache de čobote în 13 potronicî.

¹ Un document slavon fără dată de an (Bibl. Ac. Rom., 40/XI; Iași, 14 Iunie) privește o vînzare în Pășcanî pentru o dulamă кагреницк, за фăelandrăș.

Făcut-am Boului iar o iapăngea de caragiū drept 8 ug., când aū murit Radul-Vod[ă]; dat-am Boului 15 talere, cai proști, de ș'aū loat un cal; când am venit eū din Țara-Montenească, datu-i-am o dulam[ă] roșie, ș'o păreachea de nădragi, drept 11 ug.; așijderele iar cându am venit din Țara Muntenească datu-i-am lui împrumut nește blane de hulpe, drept 16 zloț, și 12 zloț bani gata.

Dat-am la o sabie a lui, bani de lucru și de argint, 2 talere bătute.

Când fometea, vândut-am un cal în Țara Ungurească, la Lazar Iștioan, cal turcescu, drept 140 ug., și am loat tot pâne, și o aū adus Dăvideanii; dece am mâncat tot împreună.

† În zilele Radului-Vod[ă] dat-am pentru Tălpălăești 2 voli cu 2 soboli, preț 12 ug. Un grăunțu de mărgăritar am cum-părat cuconilor drept 3 ughi, de l-aū pus la orsagă.

† Fără de alte mărunțișuri, ce am făcut pentru dănșii.» — *Frătești*, 5.

61. «† Eto az Nebojatco Uricar mărturisescu ceastî scri-soarea a mea cumu m'am tocmīt cu Ion Hăngul Pit. printru hălășteae ce avem în Jijia, și el și eū; așea ni-am tocmīt: să gonim în hălășteul miū cu năvod eū, iară în hălășteul Hăngului cu voloace să nu gonim nici ei la noi, nici vecinii noștri a îmbe p... rechile, să o oprim unul pre altul și pre vecinii noștri; iară, de-a voi (?) să gonească Hăngul în hălășteul său însuș, însă din gura păraului în ȝos. Și într'această tocmală aū fost Băseanul Uricarul, și Costantin Uricariul, și Crstiiian Spătarul din Rotompănești. Și ne-am pus și pecețile, să să știe. Pis u Ias, 1^t 7123, Ghen. 28».

[Patru semnături și peceți.]

— *Bășăni*, I, 6.

62. 16 Ianuar 7125 (1617). Radu-Vodă, pentru Dumitru Buhuș și sora lui (сестри) Safta, fata (дъчка) lui Cărăiman Ceașnic. Slavon. — *Vulpășești*, 4.

63. 2 Mart 7126 (1618). Radu-Vodă întărește cumpărarea de către Dumitru Goi Vornic a unei ocine de la Micotici și

sora lui, Buica, fiul lui «Ursu Bărbuiu» biv Dvornic. «Gheanghea Logofăt». Nebojatco pisar ¹. — *Blăgești*, I, 1.

64. Iași, 5 Iunie 7127 (1619). Gașpar-Vodă hotărește în afacerea unui sătean, căruia altul îi plătise cîsla; de nu o va da înapoi, își va pierde moșia. — *Dumești*, III, 1.

65. 12 August 7127 (1619). «Noi Pătrașco Bașotî ot Bodești, i Donicî Comișel ot Vărtop, i popa Ion ot tam, i Mierăuți diacul, i Zahariia dijacon ot tam», arată că Urîta, fata lui «Andreica Mierdariul», s'a tocmît cu frate-său Nichita diacul, dîndu-i un pămînt pentru «doadzecî de galbenî de aur». — *Bodești*, V, 15.

66. Iași, 10 Decembre 7130 (1621). Ștefan-Vodă întărește călugărilor de la Războieni satul. Traducere. — *Războieni*, 6.

67. «Adăcă eū Ghincea șoltuzul și doispredzici părgari scriem și mărturisim cum aū venit înnaintea noastră Lazar fečoriul Sascăei, nepotul lui Dragota Copac, de nime [, etc și vinde] parte mîne-sa, ce s'aū venit lui den sat den Uricheșt[i] . . . și decinde de apî Totrușului . . . tal., banî de ardzintu . . . denaintea lui Stanosie den Copaceșt și lui Cos. tantin Bărlibaș de-acolea și a mulți oameni buni. [Și alții vind. Pis u trăg Agiud, vl^t 7131, Martia 23 dⁿ.]» — *Coșofănești*, I, 1.

68. 23 Iulie 7131 (1623). Ștefan Tomșa dă o întăritură lui Manolachi Vel Vameș pentru Visternicenî. «Care aceste sate aū fost a lui Isac Balica Hatmanul, și li-aū prăpădit la a lui vicleșug, cînd s'aū legat el și cu alți boerî pribegî din țara leșască, cu multă oaste leșască și Cazač, cu săbiî și focurî, ș'aū vinit asupra Domnii Mele ș'a pămîntului nostru, și mare război s'aū făcut cu Domnie Mè la apa Jăjăi, și tot-puternicul Dumnezeū i-aū adus supt sabiia Domniei Mele, unde și oasăle lor față sânt.» El dase 600 de galbenî «la trebuința pămîntului». — *Visternicenî*, II, 1. — Cf. vol. IV, pp. 272-3.

69. 21 Decembre 7132 (1623). Radu-Vodă hotărește în

¹ Goe vinde apoi (la 4 Ianuar 1628, supt Miron-Vodă) cumpărătura sa către mănăstirea Bunei-Vestiri (întărire și la 26 Novembre). *Ibid.* Semnează în actul acesta și Dumitrașco Ștefan, ca Logofăt. — La 25 Maiu 1632, Alexandru-Vodă dă o diplomă pentru «Candachia, cneaghina lui Goe biv Dvornic».

privința unei încălcări la satul Războieni, «dat sfintei beserici de Mărie Sa Domnul Ștefan Voevod cel Bătrîn». Traducere.— *Războieni*, 7.

70. 29 August 7132 (1624). Radu-Vodă întărește lui «Dumitrașco Fulger diiacul, de Toderești», niște case în sat, ale lui Gheorghe fiul lui Ștefan Danco. «Pentru căce au fugit Gheorghie din casele lui și s'au lăsat Curteniia asupra slugei noastre ce mai sus scrie, Dumitrașco Fulger diiacul: au plătit multe dăjdi curtenești pentru Gheorghe... și i-au perit multe bucate prentu dănsul». Decî îi dă voie «a-l trage iarăș napoi în satu în Toderești, cu toate bucatele lui, ca să plătească dajdea Domnii Meale». — *Chilișoiaia*, I, 1.

71. 27 Iunie 7133 (1625). Mai mulți oameni dau zapis că s'au tocmît înaintea lor Gheorghe și Fulger din Toderești «ca să radză den Curtenie pre Gheorghie... și să-i dea casa tătani-său lui Ștefan, cu parte de loc ce au cumpăratu tată-său Ștefan de la Cr[ă]ste feçorul Anușcăi, în satu în Toderești, den deres de la Gașpar-Vodă, și să-i mai dea și o puțină de meare, derept 11 talerî, ce are la Iordachi. Decî deacmu nainte să hie grije lui Fulger de aca Curtenie, iară Gheorghie să hie slobod; numai să plătească cislă țărănească». — În declarația sa — 27 Octombre 7133 (1624) — Gheorghe spunе «cum m'am rugat lui Dumitrașco diiac să ia Curtenie, numele tătani-mieû, să-l plătească el, și eu să-i dau casa tătani-mieû, și cu cătă ocină va hi..., și să-i mai dau o puțină de miare, ce am la Iordachi, și eu să hiu slobod și mântuit de Curtenie, și să le dea Dumitrașco sama de Curtenia mea». Mărturi sînt «multe slugi domnești». — *Chilișoiaia*, I, 10-1.

72. Hirilău, 7134 (1625-6). Dumitrașco Ștefan Vel Logofăt, Aslan Vel Vornic de Țara-de-jos, Niçoară Vel Vornic de Țara-de-sus, Miron Barnovschie Hatman, Hrizia Vel Vistier¹, Gorgan Vel Spătar, Gheorghe Bașotă Vel Medelnicer, Lupul vtori Logofăt, Toma vtori Postelnic, Arsenie treti Logofăt и прочихъ волкр, arată ca Nechita Moțoc vinde moșia

¹ Hrizea Vel Ban se întîmpină și la 2 Octombre 7146 (1637) (Bibl. Ac. Rom., 21/XI). Cf. vol. IV, tabla.

din Bacău «lui dumisale lui pan Vistearnicul al treilea». Semnează: «Dumitrașco Ștefan Vel Logf.», Ἀσλάνος Βόρμικος [pecete ștearsă], «Hrizea Vel Vist.» [pecetea ștearsă], «Gorgan Vel Spăt.»; și iscălituri grecești neinteligibile. — Se află și întărirea cu aceeași dată, a lui Radu-Vodă¹. — *Blăgești*, IV, 2. — Cf. n^o 65.

73. 13 Decembre 7134 (1625). Radu-Vodă arată că Toma Postelnicul a înfățișat un zăpis, cu data de Suceava, 15 Mart, de la Lupul Vel Logofăt, Tăutul Logofăt, Pătrașco Ciolpan², Dumitrașcu Bașotă, Dumitrașco Buhuș, Ionașco Prăjescul, că fata lui Albotă a vîndut o vie în Cotnari, la dealul Laslăului, Semnează și Dumitrașco Ștefan V. Log.» — *Cotnari*, III, 5.

74. Hirlău, 25 Decembre 7134 (1625). «Nechita feciorul lui Moșoc³» vinde moșia sa la Ținutul Bacăului. — *Blăgești*, VI, B.

75. 13 Ianuar 7134 (1626). Radu-Vodă. Se pomenește și «Ignat săbiar ot Iaș⁴». — *Chilișoia*, I, 12.

¹ Domnul era atunci pe moarte († 23 Ianuar st. n. 1626). Între cei cari-și aduseră trupul, spre a fi îngropat la București, Miron Costin numără pe Hrizea (p. 289). — Nichita avea un frate, Toader.

² Într'un document nedatat (Bibl. Ac. Rom., 4/XXXII) figurează «Samoelii zeatu Țulpan calogher». La urmă se înseamnă: и писал та зап. въ днь Костантин ковода ꙗ иаш. — În *Condica Bărboiului* (ms. la Bibl. Ac. Rom., p. 39) se cuprinde un act din 21 Iulie 7122 (1614), de la Bașe vtori Log., Ciolpan Post., Vasile Ureche, ș. a.

³ La 2 Februar 7168 (1660), Ștefăniță Lupu dă un privilegiu lui Neculaii fiul lui Dumitru Buhuș Vistierul, pentru o moșie ce acesta avea de la Miron-Vodă. O hotărâre Bașotă biv Log., Vasile Banul Vist. și *Iacob Moșoc* (Bibl. Ac. Rom., 51/XLV).

⁴ La 5 Decembre 7170 (1661), Duca-Vodă dă lui Dumitrașcu Murguleș, «ci ne-ă fost vătav de *sinețariș*», voie a-și culege dijma (Bibl. Ac. Rom., 25/II). — Pe la 1600, Miron Iușevici, diac, dă un zăpis, în care se pomenește un Macri Vel Armaș, un Tăutul, Dumitru Roșca, Avram Babići și un «vătav za *hănsariș*» (26/XLIX). — Un *selitrariș* se întâmpină în 7178 (1670) (47/LVIII). — La 20 Decembre —, Crăciun din Pitușca dă partea-î din sat lui панс Донич капитан pentru 5.000 de taleri. Marturi sînt mai mulți creștini «megiași», parte din ei ostași: Danco din Pitușca, Lupul din Verpea, Marco de acolo, Gligorie *hotnog* din Săpoteni, Dumitru *hotnog* din Gătești, Simion din Sițănești, и виниҳ хотног din Veprova, Leahul din Păulești, Lazor de acolo, Marco din



76. Iași, 16 April — «Dumitrașco Ștefan Logofet» mărturisește că Dămiian din Cotnari și soția, Irina, «fata Zahariei de Sučava», vînd o falce în dealul «Așepului dumisale jupăneasei Mariicăi», pentru 100 de taleri, «într'o cărare cu viile dumisale». «Ca să-s scrie și la catastivul orașului.» Marturi: Arsenie Log., Dumitru Buhuș, Stratul «feșorul Mihăilescului», «Fealtin din Neamțu și Ionașco Stejeran de acolo, și Ghidul de Hociungî și Iane ginerele Băbății de Iași».

[Pecetea lui Ștefan, cu un cal peste un coif și: «D. Șt.»]
— *Cotnari*, III, 16.

77. Iași, 25 Maiu 7135 (1627). Moise-Vodă. Pentru că Grama Stolnicul, și soția lui Anghelina, nepota lui Orăș Hatmanul, și Stratul Păharnicul, și Lupul Cupar, cu soția lui Irina, altă nepotă a lui Orăș, vînd o moșie lui Ghianghe Vornicul. Domnul semnează cu roș. Slavon. — *Roșiești*, XII, 5.

78. Iași, 12 Iunie —. Mai mulți moșneni vînd lui Grama ocina lor pentru bani și pentru un cal «prețuit drept dzeace galbeni». Martur: Lupu Vornicul. — *Roșiești*, XII, 1.

79. Iași, 1st Decembre —. «Eū Grama Jitniceariul cel Mare» face o învoială cu «Apostol Cehan». Martur e «și Orăș». — *Roșiești*, XII, 2.

80. Fălciiu, 9 Ianuar [de la 1628]. Vînzare de ocină către Toma Sulgear și «sora» lui, Todosia, pentru «zloți tătărești». — *Roșiești*, II, 3.

81. 6 Mart 7136 (1628). Lupul Talpă dă o parte de moșie lui Toma Sulgear și soției, «Iftimiia». — *Bodești*, II, 1.

82. 25 Novembre 7137 (1628). Miron-Vodă, care citează un zăpis mărturisor din partea lui «Toader Beldeman», aprod, și alții. — Cf. *Ist. literaturii romîne*, II, p. 88.

83. Iași, 22 Mart 7137 (1629). Miron-Vodă (?). Pentru Dumitru Buhuș Vistier și Prăjescul Postelnic. — *Dădești*, 3.

84. Februar 7138 (1630). Iorașco Bașotă, Vornic, cumpără

Vărdzărești, Drigan din Săpoteani (16/XXII). — La 31 Iulie 7186 (1678), «eū Neculaii i Vlad Căușul i Necula steg[ar] dau un zăpis pentru o datorie «că-pitanului» (26/XLIV).

un loc în Porcești. Dă doisprezece «galbeni», răm'ne dator cu un număr de «taleri» și «banii proști». Va da în locul lor «vitii: boi și vaci, și pâine». Urmează notă de ce s'a dat: între altele: «un poloboc de miiare». Plata se face apoi de Toma Vel Sulger și, pe urmă, Postelnic. — *Porcești*, 20.

85. Iași, 8 Mart 7139 (1631) «Adecă au venit înaintea Domniei Meale și înaintea tuturor boierilor Domniei Meale Gheorghie fecorul răpousatului Dumitrașco Ștefan Log[of]ătul și cu sluga noastră, cu Costantin Dracea, și așa au dzis înaintea Domniei Meale Constantin Dracea cum i-au ġuruit răpousatul Dumitrașco Ștefan Logofătul ca să-i cumpere un sat lui, pentru slujba ce i-au slujit cu mare dereptaate și pentru căci au fost semenția sa; dec' n'au apucat să-i dea, căc' i-au scurtat Dumnedzău dzilele; iară Gheorghii așa au mărturisit înaintea Domniei Meale cum au audzit și el atunce, cându i-au ġuruit; dec'i, pentru acela lucru vădzându Gheorghită, și știindu cătă slujbă i-au slujit părintelui său, n'au vrut să lase în deșert ġuruita ce i-au ġuruit, ci au dat slugei noastre lui Costantin Dracei ġumătate de sat de în Goșmani, ce iaste în Ținutul Neamțului.» Confirmare la 8 Mart 7139 (1631). — *Romîni*, I, 21. — Cf. Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, II, p. 84.

86. 10 Maiu 7139 (1631). Moise-Vodă. Pentru moșia lui Dumitrașco Fulger. «Și l-au plătit în patru ai de dajde curtenească¹; dec'i, ca-s aiba a o ținea, nimica să n'aibă a să amesteca la acea casă, fără de sluga noastră.» — *Chilișoia*, I, 13. — Cf. n^o 70.

87. 8 Septembrie 7140 (1631). Ștefan de Dolhești arată «cum au înblatu fecorul mieu Solomon la o slujbă la Ținutul

¹ Și Armașii aveau o dajde deosebită. În documentul nedatat de la Ac. Rom., 222/VIII, se înseamnă:

«Armaș care nu ș'aă istovit banii de dajde lor, c'au ișăt la Ghenar, — Mart 5.

† 2 ug. 5 p^t. Vasile Hortolomei ot Țanutul Niamțului.

† 3 ug. pl. Vas[i]le Cracalie ot Cernăuț.

† 3 ug. pi. Vas[i]le Cracalie, dajde c'au eșit la Martia, cheltuiala Vis-terii.»

Neamțului; deci aŭ cheltuitu den banii domnești 45 de galbeni». Pentru a-l plăti, își zălogește moșia către Toma Vel Stolnic. — *Bodești*, I.

88. 17 Februar 7140 [îndreptat jos 7138: deci 1632 sau 1630]. Pătrașco Bașotă Logofăt, Gheorghii Bașotă Vistier, Iurașco Bașotă Vornic «de gloată», Nichita și Gheorghie diacul dau un zapis «dumniialui fratele nostru jupănul Iordachi [Cantacuzino; v. n° 57]» pentru o parte din moșia Corni, pe care o vinde «fratelui nostru, jupănului Tomei Postelnicul». — *Bodești*, IV, 10.

89. Suceava, 8 Mart 7140 (1632). Lupul Prăjescul Postelnic arată că s'a învoit cu egumenul de la Războieni pentru satul cu acest nume: «care satu aŭ fostu mai de-ainte vreama a moșiloru noștri; după acea tămüplatu-s'aŭ părinților nostri eșire în Țara Leșească cu Costantin-Vodă, luat-aŭ Ștefan-Vodă Tomșea acel satu [la 10 Decembre 1621]... și l-aŭ dat cestor părinți». Se hotărește a li da «trei sute de taleri, bani proști, și opt iape, și un armășaru, și patru boi învățați, și doi tineri tretini; banii le-amu dat toți». — *Războieni*.

90. Fără dată. «Eŭ Dumitrașco Prăjescul, precum m'am apucat să dau uricul și zapise ce să vor afla pre Roșiaci, întru mâna dumisali cumnatului Irimiei Vornicul de Poartă; pentru căce iaste satul pre sama dumisale.» Semnătura. — *Roșiești*, XI.

91. † »Dumneata frate cumătre Vistearnic[e] Buhuș, închinămă dumital[e] cu sănătate; altă, dau știri dumital[e] că aŭ părăt la Vodă cel vătăman den cea slobodie muntenească de lângă Trăgul-Frumos, aŭ părăt pre dumneata și pre Grama, că le-ați cosit fânațul lor, și ei acmu n'aŭ unde cosi; dece aŭ trimis Vodă un aprod să aprindză fânațele toate, și a dumital[e], și a Gramei, și să fie aprodul tot acolea, când vor arde aceale fânață, și s'aŭ scărbit pe dumneavoastră foarte rău; aiasta dau știre dumital[e]; și să fii dumneata sănătos ot Hristos; amin. Av. 20.

† Ce veți fi cosit dumneavoastră, din ceale hotare a târgului ce vă s'aŭ dat dumilorvoastre, acealea fânețe aŭ zis Vod[ă] să le aprindză.

Brat vaș mlt.: *Lupul Prăjescul*.

† La dumnealui, la Vistearnicul Buhuș ca să se dea. » — *Dădești*.

92. «† Dumneata Vistearnice Buhuș, închinămu-ne dumital[e] cu sănătate; alta: ne rugăm dumital[e] di cea bucătea de iarbă de la Dădești, de la area dumital[e] cea veache, de drum în sus, că dumital[e] încă îți va așunge: poți să faci dumneata o mie de stoguri, că n'am vrut să cosim până nu vom da știre dumital[e], și ne așteaptă oameni acolo până va vini un răspunsu de la dumneata. De-aceasta ne rugăm dumital[e]; și să fii dumneata sănătos ot Hriste; amin.

Maî mic fiçorul dumitale: Vasile, mă [în]chin dumitale.

† De la Vasilie Prăjescul pentru fân de la Dădești. » — *Dădești*.

93. 10 Mart 7141 (1633). Vasile-Vodă arată că maî mulți moșneni vind locuri și vii la Cotnari lui Toma Vel Stolnic pentru 150 de ughî. — *Cotnari*, III, 6.

94. Iași, 30 August 7141 (1633). — Moise-Vodă scutește pe locuitorii din Docolina de a da ceva «a oameni ce vor treacă[e] pe acolo, în sus sau în ȝos, aș sluga Domniîi Meal[e] ¹, aș slugă boerescă, aș hie cine va fi, nemăruî bucate sau băatură să nu dea, ce, cui va trebui, el să-și cumpere pre bani săi; numaî cine va avea cartea D[om]niîi Meal[e], aceluia să-î dea bucate și, ci va trebui hrană, cum va scrie cartea Domnie Meal[e], și Turci, și Tătar[i], și alți sol[i], pre ceia să aibă a-î grij[i] și a-î străjui; așijder[e] și voi globniç, și deșugubinar[î], și olăcarî, și podvodarî, întru nimic să nu-î traçeți boi loru la podvoade, nici caii de olac; și voi cămănarî

¹ «Slugile domnești» jucau un rol însemnat în țirguri și sate și erau marturii căutați. Cînd fiul lui Marco ot Pășcani vind moșia sa lui Pătrașcu Peaic, mărturisesc pentru el Ion ot Dumești, Condrea ot tam, popa Simion din Dănghești, popa Bănița ot tam, Efrim ot tam, Leahul, Măteiu diiac ot Mircești și «mulți oameni bunî și slugi domnești». August 24. Slavon (Bibl. Ac. Rom., 247/XIII). — Cînd Procop Hurduga din Glodeanî dă moșia sa lui Pătrașcu Hilimon actul se face înaintea lui Lazor Pah. din Glodenî, Oprea Ion din Dumești, Condrea ot tam, Pătrașcu Peaicul, Ionașco din Dănghești, Ifrim, Lahul diiac, «și înaintea multor oameni bunî, slugi domnești» (*ibid.*, 264/XII).

întru nemic să nu-î învăluit[ă] de camăn[ă]; așjder[e] dobitocul lor să nu să tragă printru alți oameni sau printru alte sate; numai printru capetele lor să dea ce le va fi biriu, căc Domniia Mea m'am milostivit și am miluit pre credinços boiarinul Domnii Meal[e] ce mai sus scrie, cu acel sat, ca să hie a lui cu tot venitul, și de camăn[ă] încă i-am ertat, căci țin băutură prentu solii ce trec; așjderi și voi, șoltuj de Vasluiu și de Brălad, ce vor hi podvoade din sus, să le treaceț la Brălad; ce vor hi din gos, să treaceți la Vasluiu; iar Docoleani să hie în pač[e]. Ipac neučnitem ¹.

Sam gdnă veale.»

Pecete mică, roșie, fără inscripție. — *Piscani*, II, 3.

95. «Adecă eū Irimia de Docolina și Dănilă de acolea scriem cu cestū al nostru zapis precum am luat în chizeșia noastră pre Păntelei și pre Dănil, precum numai să margă cu totul ce vor avea în sat în Docolina, de unde aū fostu, și i-am luat de la dumnialui Părvul vătavul, din închisori, și i-am luat să dām sam[ă] noi de dā[n]șii; și eū Ștefan Romășcanul am scris zapisul, ca se-s știe. Și eū Păntelei și Dănil sintem chiziiăș de Ionașco fečorul lui Pavălu. † *Dănil*. † *Irimia*.» — *Piscani*, II, 7.

96. 24 Mart — «Eftimie nepotul Lupului Borvinescul» face o vînzare. Marturii: «Gligorii Iⁿ vătămanul» de Docolina. «Și mulți oameni buni, tineri și bătrâni.» — *Piscani*, III, 1.

97. Iași, 14 August 7142 (1634). Pătrașco Bașotă, Mare-Logofăt, Ureche Vel Spătar și alții arată că «Condi biv mitnic» face o vînzare lui Iordachie Vistiearnic, la Popricani pe Jijie. Semnează Γαβριήλ Χάτρων.², Ureche și Dumitrașco Jitnicerul. Slavon. — *Popricani*, V, 1.

¹ Docolina era a lui Furtună Sulgearul, căruia-î fusese întărită de acest Domn la 5 Decembre 1631, «cum aū fost date și mai de nainte vreme de răpoasata maica Dumniei Meale». O dăruise «și giupăneasei dumisale, Cărstinei» (*Piscani*, II, 3).

² Era fratele lui Vasile Lupu, decî un Grec, așa încît iscălitura lui grecească se înțelege. Dar supt un act grecesc din 1641 (14 Iunie), o chitanță de negustor, iscălește: † Λογογράφος Γαβριήλ μαρτυροῦ τὰ ὄνομα (Bibl. Ac. Rom. 137/LXVIII).

98. «Izvod de urice și de zapisă, ă-au perit, a dumisale a Visternicului Iordachie.» — *Popricani*, VI, 163.

99. Mărturie pentru Popricani, în procesul urmașilor lui Iordachi Cantacuzino Vistiernicul cu mănăstirea Aron-Vodă. «Dona de Moimiaștî, ă-au fost Vornic de Poartă, om bătrân, acesta aŭ dat sam[ă] precum ține minte de la Barnovschi-Vod[ă]. Era moară acolo : «a Condi Vamiașul» O drege Iordachi. Morile staŭ până în Domnia lui Iliăș-Vodă Alexandru. «Simion căl[ă]raș la Țohoranul Tudo[sie], căp[i]t[an].» «Frim Clate de Liiăștî, tij pe Jijia», spune că Iordachi a avut morile «pân aŭ cădzut în urgie la Ștefan-Vod[ă] Gheorghie; deč, fiindu în urgie, aŭ fost vândut acial hăleșteu Ștefan-Vod[ă] Ghiorghie unu Jidov, de l-aŭ tăiat, și aŭ stătu pustii pân la Ștefăniț[ă]-Vod[ă], și la Ștefăniț[ă]-Vod[ă] iară l-aŭ iazit Iordache Vist.» — 10 Novembre —, *Popricani*. Semnează Bejan Hudici, Vornic glotniî, și «Axintie Uricariul». — *Popricani*, V, 100.

100. Altă mărturie pentru Popricani: «Aŭ fostu un pod făcut de dumnealui Vistearnicul Iordachie.» — *Popricani*, V, 95.

101. «† Cinstite Post. Iordache. Să fie dumnetă sănătos. Mă rog dumnetal[e] pentru Dumnezău și pentru sufletul părinților dumnetal[e], fă-ț dumnetă pomană pentru mine, de grăiașt[e] Măriei Sal[e] lui Vod[ă] de mă scote de la ač[a]stă slujbă, că iat[ă] că mă pripescu să mă gătescu de oaste, și eu săntu sărac și n'am nič car, nič nimic; ci mă rog dumnetal[e], fă-ț dumnetă poman[ă] de grăiașt[e] de mă scoate, iar eu, căci vei osteni dumnetă de mă vei scoate, iat[ă] că den parte mē de moșie-ți dăruescu dumnetal[e] 50 de stănj[en]i de moșie, și pomana dumnetal[e] nesăvrășită va fi. De ačasta mă rog d[um]netal[e]; să fie dumnetă săn[ă]tos.

Maî mic și plecatul dumnetal[e]

— *Dumești*, VI, 20.

Iancul.»

102. Iunie 7143 (1635). Vasile-Vodă pentru «Conde Vameșul», care a vîndut Popricaniî lui Iordachi Vistiernicul. — *Romîni*, I, 69.

103. Iași, 4 August 7143 (1635). Vasile-Vodă, pentru ale-

gere de moșii la Bodești, lui «Toma Mare-Sulgear»¹. — *Bodești*, VI, 5.

104. 4 August 7143 (1635). Vasile-Vodă, pentru o stăpînire de pămînt. «Și ș'au pus a sa fierăe la Vistearnicul Domnii Meale, 12 florinți pentru ačasta». — *Bodești*, VI, 4.

105. Goești, 29 August 7143 (1635). Zapis, menționînd pe «Marco diac, slug Ureche». Slavon. — *Bășeani*, II, 7.

106. Fără dată. Raport, pentru o hotărnicie, al lui Ștefan pircălab de Soroca, făcut lui Ureche Vel Vornic. — *Șeptelici*, 9.

107. Iași, 20 Mart 7144 (1636). Vasile-Vodă, pentru cedarea Popricanilor de Conde «mitnicul» lui Iordachi, Mare-Vistier. — *Popricani*, VI^{bis}.

108. 30 Iunie 7144 (1636). Vasile-Vodă arată că Gheorghe Preabici și soția lui, Mărica, fata lui Albotă, vînd o vie în dealul Laslăului lui Toma Mare-Sluger, și pentru o vacă cu vițel, prețuită patru ughi. Urmează zapisul vînzătorilor, din 18 April 7142 (1634), către «Postelnicul Toma». Semnează în el și Gheorghic din Bodești. — *Cotnari*, III, 18.

109. Iași, 3 Novembre 7145 (1636). Vasile-Vodă, pentru «Toader diiacul den Portari». «I-am giudecat dup[ă] legea țării». — *Oncești*, I, 2.

110. 9 Novembre 7145 (1636). Mai mulți boieri mărturisesc că Dracea vinde lui Gavriil Hatmanul pentru 200 de galbeni pămîntul ce-l are dăruit «de fečorii Logofătului [Dumitrașco Ștefan], de la Ghiorghiț[ă], și de la Gligorașco, și Vasilașco». — *Romîni*, I, 27.

111. Iași, 3 Februar 7145 (1637). Vasile-Vodă întărește această vînzare a moșiei luate de Dracea de la fiii lui Dumi-

¹ În pachet se află o sumă de acte privitoare la Toma: La 10 Iunie 7145 (1637) se dă confirmare lui Toma. — La 14 Maii 7159 (1651), zapis al lui «Andreii Neamișul» către același Toma, ca Vornic de Țara-de-sus. — La 14 Iunie 7159 (1651), Vasile-Vodă mai dă o întăritură lui Toma. — La 16 Ianuar 7160 (1652), zapis pentru vînzare către el în același sat. — La 8 Mart 7160 (1652), întărire de la Domn. — La 17 April 7168 (1660), altă întărire (n^{le} 6-11).

trașco Ștefan; «Ghiorghiță, i Vasilie, i Gligorașco». Slavon. — *Romîni*, I, 20.

112. Iași, 30 Mart 7145 (1637). Vasile-Vodă, pentru Dumitru Buhuș fost Vistier, căruia i se confirmă partea din Dădești a «lui Voruntar ce au fost Comis». — *Dădești*, 6.

113. Iași, 12 April 7145 (1637). Sofronia, jupâneasa «Ūogolei», și fiii: «Costin Ūog[o]lea, dvornicul de Botoșani», Pătrașco Ciogolea, pîrcălab de Hotin, și Miron Ciogolea, «și fiemea Tofana» își dau partea din Dădești lui Dumitru Buhuș, Vistier. *Dădești*, 7. — *V. Doc. Bistriței*, II, pp. XIV-V, XXII și tabla la *Studii și doc.*, IV.

114. Novembre 7146 (1637). «Theodosiia, g[o]sp[o]jda eg m[i]l[o]stiiu g[o]sp[o]darü zemle moldavskoï», dă ocina ei «den seliștea Dădeștilor» «pre Sirca, mai sus de Târgul-Frumos», lui Dumitru Buhuș Vistiernic. Marturi: Gavrilaş, Mare-Logofăt, Savin, Mare-Vornic, Ion «dvornic din casa Domniei Meale, și Ionașco Bontăș, Dvornic de Portă¹, și Dumitru Roșca, și Vișan, Dvornici de târgu de Iaș». Semnează: «Gavriil Vel Logof.» și «... Vel Dvornic», «Ion Dvornic». Pecetea are legenda: ТѢДОСІА ГОСПО[ЖДА] ЗЕМ. МЛ. — *Dădești*, 12.

115. C. 1659. Toderășco Mare-Logofăt și alții certifică o cumpărătură a Tomei Vel Vornic, făcută și cu «lei bătuț, și doi boi, și dzeace stupi, și un răndu de haine de postav»². — *Bodești*, I, 41.

116. Iași, 17 Mart. C. 1659. «Toma Cata Cozino (*sic*), V. Dvornic dolnii zemli», arată că și-a scos o moșie zălogită «fičoriul nostru Pițurlea, deregătoriul de Bodești». Semnează jos: «Az Toma Vornicul iscal.». Urmează alte vînzări către el, tot in Bodești. — *Bodești*, I, 3.

117. Iași, 8 August. De la 1659. «Toma Catacozinò Vel

¹ Într'un zăpis slavon de pe la 1600 — Brăești, «Avg. 22», — al lui «Gligorie Bahrin, fiul lui Ion Bahrin» figurează ca marturi popii *Bantiș* și Buda din Tohileani, popa Ionco din Brăești, Toonea din Cernăești și Toma din Leveani. Serie «Lupiul» (Bibl. Ac. Rom. 267/XIII).

² La 18 Iulie 7179 (1671), Toma «Catacozinò», Vel Vornic de Țara-de-jos, Duca Vel Vistier, Neculai Buhuș Vel Stolnic și alții mărturisesc pentru o vînzare lui Iordachi Spătarul (Bibl. Ac. Rom., 30/LVI; traducere: 25/LXXIV).

Dvornic dolnăi zemli i Iordachie Vel Spat., Duca Vel Vistiar»
daŭ zapis Bisericanilor, pentru un loc din Cindești. — *Blăgeni*,
IV, 31.

118. † Διὰ τῆς παρούσης
μου ὁμολογίας δηλοποιῶ ἐγὼ
ὁ παπὰ Γρηγόριος ὁ ψάλτης
πῶς ἀπὸ τὰ ἀσπρ. ὁποῦ με
ἤθελε ὁ Μωισῆ Βοεβόνδας, τὰ
διακόσια πένηντα ἀσλάνια καί
με ἤχεν δομένο τὸ χρυσόβου-
λον ἀπὸ τὸ χορίον τὴν Τοκολήνα,
πὸς νὰ εἶναι ἐδικό μου, καί,
ἔσσοντας νὰ ἤχε καὶ ὁ ἄρχον ὁ
κόμηρος ὁ Φουρτόνας νὰ κάμ-
μὲ τὸ χορίον, ἐσιαστίκαμεν καί
με ἐπλήρωσε ἐμένα ὁ ἄρχον ὁ
κόμηρος, καὶ πλέον δὲν ἔχω νὰ
γυρέθω τίποτας, οὔτε ἀπὸ τὸν
Μοῦσῆ Βοεβόνδα, οὔτε ἀπὸ τὸν
Φουρτόνα, καὶ εἰς τοῦ[το] ἔγινε
τὸ παρὸν ὁμολογὸν κατέμροσ-
θεν τὸν ἀξιοπίστον μαρτύρον τὸν
ὑποκάτοθεν γεγραμένον, τὸ ὁ-
ποῖον τῷ ἔδωσα, καὶ τὸ χρυσό-
βουλον καὶ τὴν ὁμολογίαν. 1639,
Δεκεβρίῳ 28.

† Διονύσιος ἡγούμενος μαρ-
τυρῶ.

† Μελέτιος ἱερομόναχος ἐκ
τῆς μονῆς τῶν Ἰεθέρων...

† Γαβριήλ μοναχός, πρῶτην
σταρόστης.

Prin cea de față a mea
mărturisire arăt eu, Popa
Grigore psaltul, cum că, din
asprii ce-mi datorîa Moise
Voevod, cele două sute
cincizeci de lei, și-mi dăduse
uricul moșiei Docolina, ca
să fie a mea, și avînd și
dumnealui Comisul Furtună
a face cu moșia, ne-am în-
țeles, și mi-a plătit mie dum-
nealui Comisul, și mai mult
nu am să cer nimic, nici de
la Moise Voevod, nici de la
Furtună; și pentru aceasta
s'a făcut învoiala de față,
înnaintea martorilor vrednici
de credință ce se scriu mai
jos; căruia i-am dat și uri-
cul, și învoiala. 1639, De-
cembre 28.

† Dionisie, egumenul, măr-
turisesc.

† Meletie, ieromonach din
mănăstirea Ivirului. . . † Ga-
vriil monach proin (fost) sta-
roste.

[Semnătură turcească.]

[Pe V^o.:] Zapis pe Docolina de la popa Glig[o]rie, și o
hărtie de la Annița Hătmănias[a] pentru banii Ț-am dat
pentru Praronița. — *Piscani*, II, 6.

119. Suceava, 7149 (1640-1). Mărica Mănoae și sora ei

Agahia, fetele Todosii Oncioaei din Suceava, nepoatele lui Gligorie Postelnicul și ale soției lui, Sora, arăta că au vîndut pămînturi în Logofeteani (Dorohoi) și Lopătintîi (Hotin) ș. a., ce le aveau de la Gligorie și Sora, «și ne-au fost rămășiță de la ruda noastră Eftimiia, giupăneasa dumisale Tomei Stolnicul cel Mare, și dumisale i-au fost aceale ocine și vii de la părintele dumisale, de la Miron Cluceariul, și de la moșii dumisale, de la Gligorie Postelnicul». Vînzarea se face lui Toma pentru 125 galbeni «și un cal». Se cuprind și vii la Cotnari, în dealul Mindrului. Între marturi, și Gligorie Ureche, Spătar-Mare. — *Sirbii*, V, 8.

120. Tecuci, 4 April 7149 (1641). «Adecă noi Ghene Părcălab și Ivașco Crăjău», «și alți oameni buni, cari s'au tîmplat și megieș din pregiur, și șoltuzul cu 12 prăgari», fac o vînzare de moșie. — *Cozmești*, III, 2.

121. Iași, 23 Mart 7150 (1642). «Grozava, giupăneasa răpăosatului Stratului, ce au fostu Păharnic, și Constantin Ūogolea prăcălabul, și Pătrașco Ūogolea Șetrariul cel Mare, și Miron Ūogolea și sora noastră Tofana» dau «fratelui nostru Buhușu ce au fost Vistiiarnic», o moșie, «cu cincî fărtae de vie la Cotnari, ce sintu la Țombric, ce ni s'au venit noao de părțiali din cumpăraturile sementiei noastre, răpăosatului Balica ce au fostu Hatmanu». — *Dădești*, 13.

122. Iași, 30 Mart 7150 (1642). «Mărica, giupăneasa răpăosatului Lupul Hăbășescul Vornic¹, și frații miei, Gheorghie Prăjescul și Ion Prăjescul, Păharnic», vînd ocină lui Dumitru Buhuș, Vistier. — *Dădești*, 14.

¹ În ms. 234 al Ac. Rom., f^o 64, 64V^o-5, 65V^o-6, 66V^o-7, 169V^o, 181V^o-2, 183, se află mai multe documente privitoare la Hăbășescul, la soția lui Ioana (1657), la Grigore, Mare-Păharnic și apoi Hatman. — În Octombrie 7179 (1669), Duca-Vodă arată că «Andrei Badiul din Cerlena» a făcut jalbă asupra lui «Alecsandru de Hotin», «c'au neguțat o roab[ă] de la Petrovici, pre o nepoată a lui, dirept 500 sute (*sic*) de lei, și au făcut zapis Badiul Hăbășescului Stolnicului, iar Hăbășescul au făcut zapis lui Petrovici den Crâm». Apoi, «cumnatul roabei, Miron Cocoranul, și cu Zozontie, și cu Alecsandru de Hotin, s'au dus la Cameniță, la Petrovici, făr de știrea Badiului, ș'au neguțat roaba mai scumpu: șapte sute a opt sute de lei» (Bibl. Ac. Rom., 98/LXXV).

123. 12 Iunie 7150 (1642). «Eü Nechita Moțoc, fișorul lui Moțoc Vorniculü din Movileanü», vinde ocina sa «din Câmpul lui Dragoș, ce iaste în Ținutul Bacăului». Scrie Constantin Goștinarul. — *Blăgești*, II, 1.

124. 2 Iulie 7150 (1642). Vasile-Vodă, pentru Constantin Neaniul Vornicul de gloată, căruia-i întărește ocina Todirești, căpătată «pentru un bou ce-au cădzut a Neaniului într'o groapă a lui Danco, iar, cine să vă ține de aca ocină, să-i dè un bou boiarinului nostru . . . , și să-ș ție ocina». — *Chilișoai*, I, 15.

125. 5 Decembre 7151 (1642). Vasile-Vodă întărește vânzare de vie la Cotnari, în dealul «Lasliul», făcută lui Toma Vel Stolnic de Ursul din tîrgul Sucevei. Urmează o mărturie din 8 Novembre, pentru același scop, a lui Gavrilaş Mare-Logofăt. — *Cotnari*, III, 11-2.

126. 30 Decembre 7151 (1642). Mai mulți moșneni din Galbeni, fac o vânzare în acest sat «dumisale lui Vasilie Vornicul din Răcăciuni și fămeei dumisa[l]e Iriniü». Asistă și «vătămanul» satului. — *Galbeni*, III, 1.

127. 9 Mart 7151 (1643). Grigore Ureche Vornic-Mare de Țara-de-jos, și nepotul său, Neculai Ureche Spatar, și Nistor Balșe împart moșiile ce au de la Nistor Ureche și soția lui Mitrofana¹. — *Pietrosul*, I.

128. 26 Septembrie 7152 (1644). Întăriri la Dumești și zapise de vânzare pentru Iordachi Vistierul Cantacuzino. — *Dumești*, VIII.

129. 4 April 7152 (1644). Zapis că s'a vîndut niște pămînt lui Toma Mare-Stolnic. Jos: «Am luat, pentru părțile nostră de ocină de Lasloaniü, gümătate di Volțineani, la Orheaiü» (de mîna lui). — *Bodești*, II, 6.

130. 20 Iunie 7152 (1644). Mărturișire de la Mitropolitul

¹ La 25 Februar 7144 (1636), în Iași, dă un zapis «Vas[l]ie Balșe feșorul lui Gheorghî Balșe Logofătul, nepotul Bărlădeanului» (Bibl. Ac. Rom. 33/LXXXVI). — În ms. 334 al Ac. Rom., p. 2, un «zapis vechiü, pe sârbii, de vânzare», al lui «Pătrașcu părcălab de Unguraș» mărturișește de vânzarea făcută de «Stanca, fata lui Balos bătrănul, sora lui Simion din Orășani».

Varlaam pentru moșiile familiei Roșca. Dat «u Mitropolie». — *Orășeni*, II, 4.

131. Iași, 5 Maiu 7153 (1645). Pătrașcu Bașotă Vel Logofăt, Savin Prăjescul Vel Vornic de Țara-de-jos, Dumitrașco Șoldan Vel Vornic de Țara-de-sus, Gheanghea biv Vel Logofăt, Cehan biv Vornic, Cujbă biv Vornic, Ureache Vel Spătar, Iordachie Vel Vistier, Grama Vel Stolnic, Simion Gheuca Vel Medelnicer, Toma Vel Sulger, Dumitrașco Erali Vel Jitnicer, Ștefan Moimăscul Vel Pitar, Lupul Prăjescul Vel Clucer, Racoviță Cehan vtori Logofăt, Petriceaico Armaș, Toderășco treti Logofăt, Dumitrașco Gheuca Vornic «glotni», Neaniul Vornic, Tănase Vornic, mărturisesc pentru o vânzare ce se face la Todirenă «dumisale fratelui nostru, lui Gavril Hatmanul», cu prețul de 80 de taleri. — *Todirenă*, I, 10.

132. 28 Novembre 7154 (1645). Vasile-Vodă. Menționat Gligorașco Ureache Vel Spătar. — *Bășeni*, II, 15.

133. Iași, 12 August 7155 (1647). Pătrașco Boldescu biv Armaș vinde moșia părintelui său «Toader Boldescu ce a fost Medelnicer, de la Pătră-Vodă», lui Toma Cantacuzino, Vornic de Țara-de-sus¹. — *Galbeni*, II, 8.

134. Iași, 21 April 7156 (1648). Zapis pentru o vânzare la Ionășeni către Vistierul Iordachi. Semnează «Macri» și «Nicolai snă Buhuș». — *Popricani*, II, 48.

135. Suceava, 3 Iunie 7156 (1648). Vânzare de ocine în Lăzăști și «la Câmpii lui Dragoș» către «Iordachie Marele-Vistiernic». — *Blăgești*, III, 3.

136. 7156-9 (1648-51). Vânzări de pământuri la Domnești către Iordachi Marele-Vistier. — *Dumești*, IV.

137. 3 Octombrie 7157 — 7168 (1648-60). Vânzări de pământuri la Bășăni «dumisale Vistearnicului Iordachie». Raport către el de la «Nicoară Dupniți și Căzacu». Într'unul din zapise e martur «Vasilie Brașovan». — *Bășăni*, I, 13 și urm.

¹ În același pachet se află și zapisul vânzării, la 26 Mart 7160 (1652), unei ocine în satul Popești, al lui «Dumitrașco uricar», către același Toma.

138. 15 Mart 7157 (1649). Uric Domnesc pentru Toma Cantacuzino. Pergament. — *Porcești*, 39.

139. Ionășeni, 18 April 7158 (1650). «Miron de Lozna, ginerele lui Ion Turcului»¹ din Stănești, și, cu fâmeia mea, Tofana, nepoata Turcului», vind lui Gavrilaş Logofătul o parte din satul Stănești. — *Stănești*, II, 1.

140. 25 Maiu [c. 1650]. Vînzare către «Mihaî neguțătoriu din trăg, din Iaș». La urmă: «Și ač[as]tă tocmală s'au făcut dennaintea porții Măriei Sale lui Vodă, și noi toț Vornicii de Poartă fost-am dă față, cându i-au dat bani deplin». — *Bășeani*, II, 11.

141. După 1650. Alegere de moșie, după o «carte de dzi». — *Borușești*, II, 11.

142. Iași, 20 Iulie 7159 (1651). Vasile-Vodă arată că Tâmaș și sora lui Marghita, fiia Sorcăi din Cotnari, vind lui Toma «Catacozono», Vel Vornic de Țara-de-sus, cu treizeci de lei bătuti, niște vii la Cotnari, aflătoare între ale Vornicului. Se adaoge că fratele vînzătorilor, Giurgea, n'are parte la acele vii, dovedindu-se a fi om rău. Gavrilaş Vel Logofăt. — *Cotnari*, III, 13. — Urmează zapisul (20 Iulie) al vînzătorilor, dat «giupănuului Tomei, Vornicului celui Mare de Țara-de-sus». Se vind «șiase fărtae de vie». Giurgea e dezmoștenit, «pentru căci l-au plătit înmă noastră de multe răutăți ce au făcutu², de au fost de multe ori să piē, de nu l-ar hi plătit».

¹ Pentru un «Agă Turcul» v. Condica Bărboiului la Ac. Rom., fo 6 V^o.

² La 17 Iulie 7169 (1661), găsim un astfel de cas de *plătire*. Antonie Colăcescul mărturisește «cum eu furat un boiu, și m'au prins de față, și era să m[ă] spănzure; iar de unchi mei și de omeni mei n'au vrut neme să mă plătescă de la curmeii; deci eu, vădzând că-s de perire, eu dat ocina din sat din Cernoște, un bătrân, cu hălăsteu în Pereschiiu, cu așo de fân și cu săpătură lui «Gheorghiață prăcălabului de Tutova» (Bibl. Ac. Rom. 67/LXVII). — În 7185 (1677-8), «Ștefan Corne, Vornicelul dumisale Visternicul Ursachie ot Liteni» arată: «Precum am făcut eu multă pagubă dumisal[e] lui Prodan Drăgușecului Medelnicerului, cându fugii Petriceico-Vodă în Țara Leșască, de am ținut cale la satu la Liteni, cu alții, și am jecuit și o culne a fiilor dumisal[e] lui Prodan, și am luat multe de toate, preț de trei sute de lei, și am înnecatu și doo slugi a fiilor dumisale în Săretu; după cie au trimis dumnelui... un Armaș de m'au prinsu și m'au scos la Divanul Mării

Marturi: Gligorașco Hăbășescul Spătar, Neculai Buhuș Jicnicer, Constantin Banteaș Căpitanul, Constantin Buhuș. — *Cotnară*, III, 13-4.

143. Roman, 23 Decembre 7160 (1651). Vinzare către Toma Cantacuzino Vel Vornic de Țara-de-sus¹. — *Galbeni*, 2.

144. 30 Mart 7160 (1652). Vinzare către «Toma Catacozino», Vel Vornic de Țara-de-sus, care plătise niște «dabile călărășești²». — *Sărbă*, IV, 7³.

145. Iași, 7 Novembre 7163 (1654). Vinzare către Toader Jora Sulger. Marturi: Bejan Balșu de Albești, Costantin Balșu, Nacul Zbieri de Cernești, «Costantin Macrii, părcălabul de Hărlău, și Ionașco Balșu, părcălabul de Dorohoiu, și Mihalcea Mănescul și Ștefan Stănescul». — *Todireni*, I, 12.

146. 1-iu April 7163 (1655). Gheorghe Ștefan dă o întărire lui «Toma ce-a fostu Vornic». — *Porcești*, 40.

147. 19 Ianuar 7165 (1657). Sătenii și popa din Piscani dau un zăpis pentru Apostol, care, împreună cu altul, e che zaș pentru un nepot: «cum de acmu înainte să șadză în sat, în Docolina, necăiuri să nu-s mai duci; iară, de va mai îmbla să fugi din sat, să avem a da noi samă de dănsul... și să aibi a lua bucatele noastre pentru dănsul». — *Piscani*, II, 8.

148. Iași, 14 Mart 7165 (1657). Zăpis pentru vinzare în sat la Olănești. Se menționează și «uricul strămoșului nostru lui Olan». Pe a doua foaie se vede: «† 30 lei dat [în litere

Sal[e] lui Dumitrașco-Vod[ă], și mi-au dat gudețul să mă spânzur[e]». Stăpînul său se roagă a fi iertat. Îi dă partea sa din Căuiești, cu care se plătește astfel pe calea stăruinților (Bibl. Ac. Rom., 132/XXXVII).

¹ Urmează altă vinzare, din Roman iarăși, 23 Decembre 7160 (1651) (n^o 3).

² În *Sărbă*, III, se află o vinzare din 28 Februar 7151 (1643) pentru «Toma Stolnicul cel Mare» și zăpisul respectiv (17 Februar). — În același pachet IV, 4, actul din 1-iu Iulie 7143 (1635), prin care Pătrașco Bașotă Vel Logofăt mărturisește despre o vinzare către «frate-nostru Toma, Sulgeariul cel Mare». — Tot în *Sărbă*, V, I, actul din 11 Mart 7148 (1640), prin care se face o vinzare aceluiași Toma. Jos, și pecetea lui Șoldan, cu leul și inscripția: «Dumitrașco Șoldan».

³ La 24 August 7162 (1654), Gheorghe Ștefan întărește satul Căcăcenii lui Iordache fost Vistiernic (Bibl. Ac. Rom., 37/LXXXVI).

latine] întâi. † 3 lei [în litere latine] am mai dat lui Căbăraș anum[e]». — *Piscani*, III, 4.

149. Buciulești, 20 Mart 7165 (1657). «Vasilie Hatmanul și cu gupăneasa mea Irina și cu cuconiî noștri, cu Dumitrașco, și cu alții ce va aleage Dumnedzău dintru noi», vînd moșia lor din «Rusii, ce iaste din ȝos de târgu de Totruș, cu vecini și cu tot venitul; care sat aũ fost cumpăratură de părintii noștri», «slugei noastre, lui Savin ȇ-aũ fostu Căm[ă]raș», pentru 400 de taleri. Marturi: Ștefan Boul «Vornicul», «Dabigea Vornicul», Gligorașco Sărdariul, Nacul Stolnic, Ilie Păharnic, Chiriac Sturdzea pîrcălab, Contăș Logofăt ș. a. — *Rușii*, I.

150. Iași, 11 Decembre 7166 (1657). Gheorghe Ștefan către «Iordachi ȇ-aũ fost Vistiiarnic, ca să să aibă a-și ținia satul dumisale Popricaniî, cu hăleșteu și cu tot venitul; numai cât va istovi Moșco Jidovul de vănat hăleșteul, și, dacă să va dezvăra, să să ia tot ce or hi bucatel[e] Domniei Meale acoloa, și să mute la alt loc, iară dumnealui să-ș ție satul, căce iaste dumisale dreaptă cumpăratură; și destul l-am ținut Domniia Mea pre sama noastră cu asupreală, căci să tãmplas[e] vremile cu scãrbă; iară i-am fost făcut asupreală». — *Popricani*, V, 90.

151. Iași, 8 Ianuar 7166 (1658). Gheorghe Ștefan întărește lui «Nacul ȇ-aũ fost Stolnic-Mare», jumătate din satul Oncaniî. — *Orășeni*, II, 5.

152. Iași, 12 Iunie 7166 (1658). Gheorghe Ștefan întărește moșiile Ciogoleștilor. — *Dădești*, 17.

153. 14 Iulie 7166 (1658). Gheorghe Ghica arată că s'aũ învoit Iordachie Mare-Păharnic și Ion Prăjescul Mare-Postelnic, pentru un heleșteu făcut de primul în Popricani. «Iar, deac'aũ stătut Ștefan-Vodi la Domnie, i-aũ tăiat iazul, și i-aũ vănat și peastele, și i-aũ străcat și moril[e]». Acum, «dacă aũ cădzut satul iarăș pre mânia dumisale, el aũ vrut să-și iezască hăleșteul și să-ș tocmască și moril[e], cum aũ fost mainte». Prăjescul se împotrivește. Se înțeleg ca Iordachie să iezească, avînd o treime din folosul heleșteului. Cînd va fi nevoie de dres, unul va da un car (*sic*), altul două. «Iară, cãndu-și va vîna în posturi peaști de vãndzare», tot aceiași parte la

cîştig ca mai sus: «și din bani, și din peaste». Tot în înțelegere, «să bagi în hăleșteu năvod și mreaje». — *Popricani*, V, 2.

154. Iași, 31 Maiu 7167 (1659). Gheorghe Ghica, pentru Neculai Buhuș biv Clucer, în proces «cu un vecin al său... din Docolina, dzicînd boiarinul nostru că-î iaste drept vecin din sat, din Docolina, precum simt și ceialalți; iară acmu aū fugit și s'aū scris cilăraș la socru-său Constantin Țiganul, și nu vine în sat; iar Vasilie aū dzis că nu iaste vecin, ce-î face năpaste. Decî Domniia Mea l-am ciutat la catastiv, și nu l-am aflat călăraș, ce îmblî fără de ispravă fugind de la vecinătate; decî l-am dat rîmas pre Vasilie ca să fie vecin... Să aibă a-l lua de grumadz, cu tot ce va avea el, și să-l ducî în sat..., să fie depreunî cu alți vecinî, la toate dările». — *Piscani*, II, 9.

155. Iași, 10 Iunie 7167 (1659). Gheorghe Ghica dă de știre lui «Arpintie vornicelul de Muntianî, și la vătămănu, și la toț sătėanii de-acolò», că «Domnii Meale s'aū jăluit slugile noastre Miron Buçoc și Nicolai Buhuș pre voi, dzicîndu înaintia Domnii Meal[e] cum ș'aū fostu duși ei plugurile la Dădești, să are, iară voi li-ați scos plugurile de-acolò și li-ați bătut plugariî». Ei își arată *dreasele*. «Iară voi, carel[e] va fi arat dintru voi pre locul lui, numai să dați a dzea[cea], să nu mai faceți cum ați făcut, de-aț întrat cu tăriiia voastră». — *Dădești*, 19.

156. Iași, 18 Iulie 7167 (1659). Gheorghe Ghica întărește o ocină lui Miron Bucioc, Mare Slugger, și fratelui lui, Neculai Buhuș, biv Vel Clucer. — *Dădești*, 12.

157. 20 Iulie 7167 (1659). Gheorghe Ghica întărește Ionăseniî lui Toderășco Prăjescul. — *Popricani*, II, 51.

158. Iași, 2 August 7167 (1659). Întărire a lui Gheorghe Ghica pentru o moșie. — *Roșiști*, VII, 2.

159. «Io Stefanu Voevoda... scriem Domniia Mia la sluga Domnii Miale la Laș Iuzbași: dămu-ți știre, diaca vei vedea cartia Domnii Miale, iară tu să cauți cei oameni din Popricani ce sintu a boiarinului nostru, a dumisale Iordachii Vistiarnicul cel Mare, să-î radzi de la catastiv, pentru că i-am dat Dom-

nia [Mia] să hie vecinî iarăș la loc. Aiasta scriem... U Ias, l' 7168, Dech. 13.» — *Romîni*, I, 72.

160. Iași, 3 Mart 7168 (1660). Ștefan-Vodă «vornicelului și vătămanului și tuturor săteanilor din sat din Docolina, să fie tari și putearnici cu cartea Domnii Miale a-s apăra să nu dea podvodzi și cai de olac, ori-cine va vini cu podvoade saū cu olăcării pre acolo; ce podvodzile ce le ar duce Vasluianii în gos, să nu le iă pe de acolo în sat la dănșii, ce să le ducă până în Bărlad, și Bărlădeanii să le treacă iarăș până în Vasluiū: cum nu l'e chirie, să poarte, să-ș agonisasci, să-ș plăteaască nevoile: așea și podvodzile să le ducă târgoveții din târgū în târgū, iară pre dănșii să nu-î dodeiască; așijderea și olăcarii și alți mănători să iă cai de olac din târgū în târgū, iar pre dănșii să nu-î învăluiască; făr numaī carii vor avea cărțile Domnii Miale, scriind anume la dănșii, prea aceia să-î grijască precum or scrie cărțile; iară carii vor hi făr de cărțile Domnii Meale, ori-cine va hi și, de le-or face silă și asupreaală, pre unii ca ceia, să-î prindză și să-î aducă la Domniia Mea. Iară cine-î va învălui peste cartea Domnii Meale, de mare certare va fi de la Domniia Mea». — *Piscani*, II, 10.

161. 11 Octombre 7169 (1660). Zapis. Pecete cu vulturul a lui «Gheorghie Stați, 1658» (?) și a lui «Hăncul Serdar». — *Dumești*, I, 3.

162. 3 Novembre 7169 (1660). Ștefan-Vodă arată că s'a făcut un împrumut cu zălog: «cincidzeč de zloț... și un poloboc de miiare de Cameniț[a]». — *Dumești*, III, 3.

163. 26 April 7169 (1661). Vasile Boțul și Ștefan Ghiarghil vînd un loc la Blăgești «dumisale Vistiarnicului Iordache». Marturi: Andrei Niamîșul de Tătarași și popa Covrig «din târgul din Piatră». — *Blăgești*, VII, 3.

164. Iași, 1-iū Maiū 7169 (1661). Ștefan-Vodă, pentru «Iordachie Marele-Vistiarnic» și «deregătoriul și vătămanul său din sat din Lăzești, ce iaste în Ținutul Bacăului cu a Trotușului», ca să poată lua oameni străini «dintr'alte țără: din Țara Turcăscă, și din Țara Leșască, și din Țara Ungurească, și din Țara Muntenească, și dintr'alte părți, fie ce limbă vor

fi». «Slobodzia» lor, scutirea de dări, va dura patru ani. «Și vor fi în pač[e] de dajde, și de galbeni, și de zloți, și de taleri, și de lei, și de orți, și de iliș, și de sulgiu, și de lucru, și de untu, și de toate dările și angăriile câte sânt pe alți mișei a Domniei Meale; așijderea și voi, staroste de acel Țanut, și globnici, și deșugubinari, și olăcari, și podvodari, întru nimic să nu-i învăluț.» — *Blăgești*, III, 4.

165. 17 Iunie 7169 (1661). Toader Aprodul vinde la Bălășianii lui Iordachi Vistierul cincii «pămînturi din frunte... în vatra satului». Marturi: Miron Costin «starostiia», Dumitrașco Mălaiu, Armaga neguțătoriu, Iacovachi vameș. Scrie Gorovei. Semnat: «Miron Costin bih Păh.» — *Bășeni*, II, 30.

166. Iași, 30 Iunie sau Iulie 7169 (1661). Ștefan-Vodă «la slugile noastre, la olăcari, și la podvodari, și la conicari... deaca veț vedea cartea Domniei Meale, iară voi toți ca să aveți a lăsa în pace satul Docolina de cai de olac, și podvodzi, și de fân, și de grăunți de cai, și de alte mîncături a drumului, de toate, pentru căce sintă nește oameni împrăstiați și săraci: pânile nu li s'au făcut, nici fân au avut de unde face; ce olăcarii și podvodarii să aibă a lua cai de olac și podvoade din târguri în târguri, să aibă a-i griji târgurile de fân, și de grăunțe de cai, și de bucate de mâncat, căce ei sintă și împrăstiați din... și dau la toate dările cu ț[a]ra...». Se adauge jos: «Pân la luna lui Septevri să fie un an în pač[e], iar de la Septevri în colo să dea ca și mainte, la toate.» — *Piscani*, II, 6.

167. 12 Iulie 7169 (1661). «Costantin Meldiman (*sic*)» «am luat de la dumn[ea]lui, de la Iordachi Marele-Vistiarnic, o sută și treidzăci de oi, și am prețuit oia câte un galbăn, și li-am dat gialepilor pentru Irimie fișorul lui Anton Pitariului, de am plătit partia lui de gorștină de oi de la Ținutul Bacăului». Marturi: Racoviță Mare-Logofăt, Ilie Șeptelici Hatman, Dabija Vel-Vornic de Țara-de-sus, Moțoc Vel Spătar. Iscălitura lui Dabija e deosebit de stîngace: «Dabijea Vel Vor.» — *Blăgești*, VI, 12.

168. «... Ce-au fost prăcălab, sănătat[e]. Altă, facem știre dumital[e] că ni s'au jeluț fecorul nostru Mihalcea de Copă-

cen[î] pre Ionașco căpitanul, de aū dzis cum i-aū luat mai mult la daje, pre catastivul cel vechiū, nu i-aū luat pre catastivul ce i-aī cisluit dumiiata; pentru aceaia sã aibī a socoti precum sã va hi tocmit, când i-aī cisluit sã dia; de-ī va hi luat mai mult, sã-ī dzicī sã-ī dea înnapoī bani, cã apoī ce folos va hi cã-ī va da și va avea și gălčav[ă]? Așijdere iară, de nește bani ce aū dzis cã aū dat unū argat a Mihalcei, ce l-aū mănāt la oaste pre locul sãū, acum îi ceare 20 de veadre de vin, — iarășī sã-l lasă foarte în pace, sã nu-ī facă val; cã n'aū avut el treabă cu argatul omului. Ačasta scriem dumital[e]; sã fiī sãnătos; ot Hristos, amin. U Ias, mșta Av. 28. *Răcoviț Cehan Vel Logf.*

[Pe V^o.] Act de vînzare către Mihalce: 7169.— *Urecheștī*, 15.

169. 1¹⁰ Septembrie 7170 (1661). Zapis al lui Gavril Porosco, pentru o parte din satul Vădianī, pe Jijia, în Ținutul Iași: «care parte am fostu răscurpărat pre socru-miū, pre Pătrașco Hăngul de la Tătari¹, și mi-aū dat acia a șiasia parte de sat». O cedează lui Iordachi. Urmează și un act din 3 Septembrie și altele cu privire la această moșie. — *Bășeni*, III, 4, 6 și urm.

170. 7170 (1661-2). Vînzare către Toma Vornic-Mare². — *Sărbī*, VI, 6².

171. 22 Ianuar 7170 (1662). «Vasile Boe și cu fãmeaia mea Mărica, nepoată a lui Nechita Moțoc», fac o vînzare către «Iordachie Marele-Spătar și gupăneasa dumisale». — *Blăgeștī*, II, 2.

¹ La 10 Iunie 7178 (1670), un om din Mihușeanī declară cã a făcut «o mare greșeală» unor oameni ai lui Nicolae Racoviță Hatman, «de le-am fostu furat patru boī, ci i-am fost dat unū Tătar; decī oamenii s'aū prinsu boii de față la acel Tătar; decī Tătarul aū venit la mine și m'aū pus pre mine sodăș; decī aū vinit vreama, după vina mea numai sã peiū». Se roagă, cu neamul sãū, la Racoviță, «ca sã mă înpace cu oamenii dumisale și sã-m scoaf[ă] capul de la pierzare»; pentru care-ī dă o ocină (Bibl. Ac. Rom., 147/XLIV).

² În același pachet se află un act de vînzare, cu data de 20 Maii 7173 (1665), de la «Prodan feciorul Ropceanului ce-aū fost Agă». În pachetul VII (2), danie din 12 Septembrie 7141 (1632) către Toma Vel Sulger și socrul sãū Miron biv Clucer.

172. 15 Februar 7170 (1662). «Adecă eü popa Ionaşco de la Mitropolia din Sučavă şi popa Gheorghie de la Preapodobna şi popa Vasili de la Văscräsenie», mărturisesc pentru o vînzare ce se face lui Vasile «Sturdzea». Mai figurează ca marturi: «Paväl din Botăşeani şi popa Mirăuţă din Botăşeani». — *Buzeni*, II, 3.

173. 21 April 7170 (1662). Racoviţă Cehan Logofăt, Toma «Catacozuno» Vel Vornic de Țara-de-jos, Ilie Şeptelicî Vel Vornic de Țara-de-sus¹, Nicolae Racoviţă Hatman, Iordachi Vel Spătar, Grigore Vel Ceaşnic, Toderaşco Bicîom Vel Comis, Statie Vel Sulger, Toderaşco Prişescul Vel Clucer, Hrisoscul Vel Jitnicer, Țira Vel Şătrar, Ionaşco Vel Armaş, Andronic Vel Uşer, Postolachi Durac Agă, Rugina, Dumitraşco Roşca Vornic de gloată mărturisesc pentru o cumpărătură a lui Istratie-Vodă Dabija. — *Piscani*, I, 2.

174. Iaşi, 14 Iunie 7170 (1662). Istratie-Vodă Dabija arată că Eftimie Boţul biv pîrcălab se judecă cu «Andonie Blănariul, carele ţine o nepoată de sor a Iorgăi Postelnicul [Maria]», pentru o jumătate din satul Oncani. Se presintă «o carte făcută de la Vasilie-Vodă, cândü aü fostu şedzându în Țariograd, scriindu ca să ţie Andonie Blănariul cu giupăneasa sa toate satele Iorgăi Postelnicul». Se spune şi aici că «aü fost Iorga Postelnicul văr primarăi lui Vasilie-Vodă». Domnul socoate «dupi obiceiul t[ă]rii că să mai vine cui aü datu Vasilie-Vodă în Domnie, decât cu scrisori din Țariograd, cându n'aü avut puteare să dea, din țară, nimăruî nimica». — *Orăşeni*, II, 6.

175. «Adecă eü Ionaşco Carăiman biv Comis, i brat eg Gavriil Cărăiman, şi Ghighie băiv Cuparul, snă eg Paväl băiv Vel Jicnicar, i Toader băiv pîrcălab ot Gălaţi, i Dumitraşco Comşia Dvorcu (*sic*) ot Rădeana, i snă eg Gligorie Comşia, i Ion Stolnic, i Ionaşco snă Dracia, i Vasilie snă Gligorcia ot Şipoteani, i Andonie Hadămbul, i Ştefan snă Necula Andrei-

¹ Tărziü, în secolul al XVIII-lea, la 25 Februar 7257 (1749), Costin Şeptelicî, fratele lui, Ştefan, şi cumnata lor Catrina, ce «aü jînut-o fratele nostru Ioniţ[ă]», fac o vînzare cătră Lupul Balş Medelnicer (Bibl. Ac. Rom., 46/XXXV).

șan, Ionașco Grama, i Năcuța ot Rădeanî, i Mihaî Rusul
  ohodar, i Gheorghie Cerchiaz ot C amar . Scriem și m rtu-
 risim noi to  cu sufletil[e] noastre cum a  dat și a  dăruit
 dumnealui Vasilie Hatmanul al său direptu sat și moșie,
 anume Rusii, la Trotuș, N stasii Vorniceasei, fetei Gligorci ,
 pentru c c zic[e] că i-a  fost și semenție. Alta, facem știr[e]
 cum ne-aŭ spus noao dumnealui Hatmanul cum că a  fost
 făcut un zapis lui Savin, c nd a  fost eșind din țară, să-l ție
 numai p n  că[n]du-l va dărui cui va hi voia; dec , de va
 scoate Savin acel zapis și să dzic  cu acel zapis că a  cum-
 părat el acel sat, să nu i să creadz  nec iurea, că noao așia
 ne-a  mărturisit dumnealui Hatmanul cum că nu i-a  dat
 dumisal[e] nici un ban, nici i l-a  v ndut lui Savin. Pentr'a-
 cea noi mărturisim și, pentru mai mare credințe, cine am
 știut carte, ne-am și iscălit și pecețile ne-am pus. Za sie
 pișem. Pis u Zina, Țar[a] Ungurească, l^t 7169, mș. Dech. 30.
 Az Ionașco C r man biv Comis iscal. Az Dumitrașco Comi-
 șial iscal. Andonie Had mbul iscal. Az Iocșia iscal. Az
 Gheorghie Cer . . . Az Gheorghie,» etc¹. — *Rușii*, 2.

176. Iași, 21 Ianuar 7172 (1664). Istratie-Vodă Dabija,
 pentru satul Gușman . Fiii lui Gavril Hatmanul, «Radul și
 Abaza», da  partea lor m n stirii Agapia. Se chiamă la Di-
 van «Vas[i]lie  -a  fost Hatman, fe orul lui Dumitrașco Lo-
 gofet», și «Mog ldea  -a  fost Păharnic, vărul lui Vasilie
 Hatmanul». R zașii s nt  vinșii. — *Rom ni*, I, 26.

177. 26 April 7172 (1664). Zapis pentru o v nzare. Mar-
 tură: «Vasilie Șetr reanul, diaconul cel domnescu den Bot -
 șean , și Ghiorghită fi orul lui Pav l de acolo, și Chirila cel
 b tr n de acolo . . . și Nicula de B icean ,  -a  fostu p rc -
 labu la Cotnar  . . . Și e , Leb d[ ] neguțatorul de Bot[ ]-
 șean , m'am prilejit și e  la a ast  tocmeală». — *Buze *, II, 4.

178. Iași, 5 Februar 7173 (1665). Istratie-Vodă Dabija către
 «gupăneasa Iordăchioae, Sp t roae, și dreg toriu dumisal[e] den
 satu den Popricanî», pentru «a opri hălășteul c t este din sus
 de sat despre toți răzeșii, nime să n'aibă treabă a prinde pește,

¹ Istratie-Vodă confirmă însă satul lui Savin; Iași, 24 Maiu 7171 (1663).

nice cu năvod, nici cu mreji[e], nici cu voloc, nici cu coțe». — *Popricanî*, V, 91.

179. Fără dată. «Săboriul de la sf[ăn]ta mănăstire Beserecanie», «cu teneri, cu bătrâni», și bătrânie cei mai proști», vînd locul lor de la Cîmpii-lui-Dragoș «dumisale Spătăroi Iordăchioi». Pecete cu inscripția: «Peçat ot monastire Bisericanî». — *Blăgești*, IV, 33.

180. Fără dată. «Ghedeon episcop Radovschii și cu tot seborul de la Agapie» scrie către «fica sufletască Stolnicș[a] a răpăosatului Iordachie, Dumnedzău se-l pomenască», pentru procesul dintre ea și mănăstire. «Că noi încă sîntem bucuroș se lipsască acele ce-s între noi, că nu ni-i nice de un folos; ce știm ca n'au mai fost mori, de cîndu-i locul la acel loc, ce mai bine va hi cîndu vom hi față se mărturisim, se aude și din gură». — *Popricanî*, V, 101.

181. Iași, 10 Mart 7173 (1665). Istratie-Vodă Dabija către «starostii de Trotuș», arătîndu-li că Savin Cămărașul a cîștigat procesul său cu fiii lui Șandru, cari rămîn să plătească «cheltuiala». — *Ruși*, 4.

182. «G[o]sp[o]jda Nastasia, g[o]sp[o]d[i]nu Io Duca Voevod bj. m[i]l[o]st. g[o]sp[oda]riu zemli moldavscoi, adecă Domniia Mia m'am m[i]l[o]stivit, din preună cu Măriia Sa Domnu mieu, ș'am miluit pre al nostru credinços slugă și boiarin Iani Hadămbul, Postelnicul, cu un sat, anume Piscaniî, în Ținutul Tutovei, cu vecinii și cu tot venitul; care sat ne iaste driaptă ocină și moșie de la răpăosatul Dabij[a]-Vod[ă], ziastre. Cu acesta l-am miluit, ca să-i hie de la noi driaptă ocină și moșie în viaci. И нам не бѣдет. U Ias, vltó 7174, Maiu 17.» Pecete cu legenda «господ. настасиа зма м:». Urmează întărirea lui Duca-Vodă, cu data de 7174, Iași. — *Piscani*, I, 3.

183. Iași, 18 Octombree 7175 (1666). «Postolachi de Docolina» și alții ieau în chezașie pe un «vecin» fugar, «căci noi l-am loat din legătură». — *Piscani*, II, 12.

184. 27 Ianuar 7175 (1667). Se vinde o moșie «lui Istratie Brah[ă], căpitanul». Mărturia «dumisale Agăi Albului și

Mirce căpitanul de dărăbanî, Timofteiî Murgul . . . , Istratie abăgerul . . . și izbaș Enachie». — *Dumeștz*, III, 4.

185. 20 August 7175 (1667). «Dafina Doamna a răpousatului Evstratie Dabija Voevod, ă-au fostu Domnu ț[ă]răi Moldovei», se tocmește cu Dumitrașco Roșca Vornic de gloată pentru un schimb de sate. Marturi: Vasile biv Vel Vornic, Toderașco Iordachie Vistier-Mare, Manulachie Comis al doilea, Toader Ciocărlie Comis, Iane Hadămbul Postelnic, Alecsa Arapul, Dămiiian «Vornicii din casă», Enachie Cr[ă]stea Vornic. Pecete cu bour. Jos, pecetea și semnătura Mitropolitului Dosoftei. — *Chilișoaia*, I, 16.

186. Iași, 12 Maiî 7176 (1668). Iliăș-Vodă Alexandru hotărește în procesul dintre Constantin Buhușel¹ biv Jitnicer, Vasilie Varnav, de o parte, și Dumitrașco Boul biv Jitnicer și mănăstirea Agapia, de alta, pentru împresurare de moșie la Goșman, în partea «moșului lor, lui Simion Seachil de la Vărdzărești, fiind zapisul lui Gavril Hatmanul, perit, când au jecuit Ungurii caasăle fiilorilor lui Gavril Hatmanul, la Hotin». Procesul e câștigat de cei d'intăiu. Dar se află zapisele «în ț[a]ra leșasci», și, răscumpărindu-le Boul și călugării, câștigă ei. — *Romini*, I, 26.

187. Iunie 7176 (1668). Mărturie pentru un proces al lui Ursachie, Mare-Vistier, din partea următorilor boieri: Solomon Bărlădianul Vel Log., Miron Costin Vel Vornic de Țara-de-jos, Vasilașco Vel Vornic de Țara-de-sus, Nicolaiî Răcoviță, Hatman, Stamatie Vel Post., Toderașco Iordachie Vel Spătar, Apostolachie Vel Ceășnic, Ilie Sturdzea Vel Stol., Alexandru Draco Vel Comis, Apostol Durac Vel Medelnicer, Alexandru Buhuș Vel Pitar, Lupașco Buhuș Vel Șetrar, Alexandru Ramandi Vel Ușar, Dumitrașco vtori Logofăt, Enachi vtori Cășnic, Contăș treti Log., Dumitrașco Coroșca, Silion, Roman, Ștefan Ghiarghiel, Ghiorghiță, Ursul, Vornici de Poartă. Ur-

¹ În Bibl. Ac. Rom., 150/LXX, se află zapisul nedatat al «Mierlei» către Alexa Arapul Vornicul: se vorbește în el și de «o cupă de argint pentru o tah[ă] și pentru două linguri și o șărvănê și o căldare de berea».

2. O scrisoare a unui polcovnic de Zaporojeni, românește și polonește, se păstrează în Bibl. Ac. Rom., doc. 202/XIII. E datată «obuszy, 24 Maia 1665».

mează hotărîrea lui Iliaş-Vodă Alexandru, cu data de «7176» și «1668». Ursachie se judeca cu Toderășco Jora, vtori Medelnicer, pentru Todereni. Cel d'întăiu spunea că are jumătate din sat «cumpărături de pe socru-său Gavril Ghatmanul, apoi, când aū fost în dzilele lui Gheorghie Ștefan-Vodi, tãmplãndu-s[ă] fiçoriī lui Gavril Ghatmanul în urgie de spre Domnie, și fiindu ei lipsiți și din ț[a]rî, s'aū sculatu Toderășco Jora Medelniciariul și a cumpăratu giumătate de satu de la nește răzași». Se hotărește, «după liagia țărăi», a se întoarce banii. — *Todirenz*, I, 18.

188. Iași, 15 Maiū 7176 (1668). Iliaş-Vodă Alexandru dă lui Toderășco Grama Cămăraș-Mare, «feçorul Gramei Stolnicul», un loc lângă Tîrgu-Frumos, căpătat pentru că «aū fost dat Grama Stolnicul în dzilele lui Moisăi-Vodi 4 cai bunī și doă sute de taleri de argint în triaaba țirii». — *Dădești*, 23.

189. 4 Februar 7177 (1669). «Gavrilaș Tibărtă, ce a fost Cămăraș», dă un zapis pentru «satul Războiani, pre Valia Albī, în Ținutul Niamțului». — *Războieni*, n^o 13.

190. 12 Mart 7177 (1669). «Savin Năvrăpăscul Șoimariul¹ și cu femeia mē Rocsanda», fac o vînzare înaintea lui «Enachie, diiacul Visternicului». — *Blăgești*, III, 1.

191. Iași, 9 April 7177 (1669). Duca-Vodă, «la vătãmanul și la toți sătianiī din Piscani»: «să știț că sinteți dați pe sama boiarinului nostru Ianī Postelnicul al doile... Să aveți a-l asculta ca de un stăpãn ce vă iaste, pecum v'am și mai dzis Domniia Mia, la toate triabele ce va da învăț[ă]turi, iar mai multu pe la alti ușe să nu vă știu că mai îmblați». — *Piscani*, I, 5.

192. Iași, 18 Maiū 7177 (1669). Vasilie Ciolpan și cumnată.

¹ În ms. Ac. Rom. 234, p. 40, se află traducerea veche a unui act din 15 Iunie 7090 (1582) privitor la alt șoimar: «Iată aū venit înainte noastră sluga noastră Stănilă Șoimariul și aū cumpărat de la Domnie Mē una siliști ce să numește Popești, ce aū fost de ocolul țãrgului Romanului, și aū dat Domniī Meli doisprezăci cai, pe care i-aū prețãluit cinstiți credinçoși boeri noștri Andrei Hat, și Stanū Vel Comis, și Iancul Vel Ușariū, drept doizăci și patru mii bani; pe care cai Domnie Mea i-am triimis în trebuința Domniī Meli la Țarigrad, dinpreună cu birul».

sa «Mariia Țolpăneas[a]», soția lui Gheorghe Ciolpan, vînd ocina lor «de pre moșu nostru Ghianghia Logofetul» «lui Gavril[ă] Marele-Spătar». — *Roșiești*, 6.

193. 22 Mart 7178 (1670). Duca-Vodă întărește lui Gavril Costachi moșiile: Roșiești, Popești, Hănășeni, Broșteni, Lungani, Botești, Spineni, Bogești, viile de la Huși. Pascal Corlatovici uricar. Pergament. — *Roșiești*, X.

194. 31 Mart 7178 (1670). Duca-Vodă, pentru un loc de prisacă al lui «Ștefan Păharnicul, fișorul Tomei» [Cantacuzino]¹. — *Galbeni*, 5.

195. Iași, 10 Decembre 7179 (1671). Duca-Vodă «vătămănu-lui și tuturora sătenilor den Docolina, spre aceeaia ca să fie tari și puternici cu cartia Domnii Meale a nu da cai de olac și bucate fiește-cuî, numai a Turci și a Tătari, cari ar fi cu treba Împărăție și cu treba Domnii Miale și carii ar avè cărți anum[e] să-î grijească, pre aceeaia să-î grijească». — *Piscani*, II, 13.

196. 1^{iu} Maiu 7179 (1671). «Păpăluț ginerile Căzacului de Mălăești», împrumută 150 «de lei bătuți» «de la dumnealui (sic) de la Alecsandra Iordăchioae Spătăroaia», pe unsprezece luni, cu zălog în Vădeni. — *Bășeni*, III, 8.

197. Iași, 15 Novembre 7181 (1672). Ștefan-Vodă Petru către «vătămănu și toți sătiani din sat, din Piscani, în Ținutul Tutovii»: «deaaca veți vedea cartia Domniei Meale, arî voi toț să ascultați iarăși de călugării de la m[ă]n[ă]stire din Dialul-Mare, ce iaste zidită și făcută de Iani Hadămbul Postelnicul, precum ați ascultat și mai nainte, căci sinteț daț pe urmă de Duca-Vodă, și acum și de la Domniia Mă». — *Piscani*, I, 6.

198. 2 Februar 7181 (1673). Ștefan-Vodă Petru dă schitu-lui «ce esti în hotarul tîrgului nostru Hărlău, care schit s'au făcut de părintele Zagavii și alți pravoslavnici creștini», un loc. Slavon. — *Cotnari*, I, 1.

199. 22 Februar 7181 (1673). Ștefan-Vodă Petru. Dumitrașco Boul vtori Log. aduce un zapis pentru cumpărătoare,

¹ No 6, din 17 Octombre 7207 (1698), privește pe Iordachi Toma.

«de la singură mână răpoosatului Tâlmaci, ce a fost Păhar-nic-Mare, și de la ăpăniasa lui, Ifimiia», cari vînduse satul ce-l aveau de la Ștefan Boul Vornic-Mare și de la soția sa, Roxanda, a lui Dumitrașco Boul. — *Războieni*, 15.

200. 15 Novembre 7182 (1673). Vînzare către «Ștefan Mareș Vornicul». — *Urechești*, 6.

201. 30 April 7182 (1674). Ursachi Vel Vistier și Toderășco Jora — «Joria» — arată că, neputîndu-se înțelege până atunci, «ni-am învoit noi în de noi amândoi și ni-am ales giudecătorii pe dumniilor Toderășco Vistiarnicul, Păladie Vistiarnicul, Todosie Dubău Vistiarnicul, să șadză dumneilor dinpreună și să socotiască să ne giudece, precum vor afla mai cu dreptul; și, precum vor afla cu sufletele dumnilor sale acești boiari, de aceia să ne ținem; iară carel[e] dintre noi nu s'ar țină de acela giudeț, să aibă a da hatalmu 1000 ug. Domnii». — *Todireni*, 21.

202. 5 Maiu 7182 (1674). «Dumitrașco Cantacozono Voevod» «tuturor slujitorilor, căți veți înbla cu toate slujbele Domnii Mial[e] la Ținutul Tutovei, pe cislă țărăniască, cu dajde, pentru sat, pentru Piscani, cari sintu a svintei mănăstiri Dialul-Mare, am socotit Domniia Mea și am pus să dea cu rupta doaidză și patru de galbeni într'un an, doispărdziace galbeni la Sv[e]ti Dimitrie și doispărdziace galbeni la Sv[e]ti Gheorghie, să dea bani la Cămara Domnii Meale; pentru aciae voi, dăjdeari țărănești, și voi ilișiarî, și voi sulgiarî, și voi podvodari, și alți căți veți înbla cu toate triabele Domniei Miale¹, pe cislă dăjdii la acel Ținut, toți să aveți a le da pace». — *Piscani*, I, 7.

203. 28 Ianuar 7183 (1675). Vînzare de pămînt «la mână dumisale Vornicului Gavriliți². — *Roșiștii*, IX, 4.

204. Iași, Septembrie 7183 (1674). Alexandru Buhuș Hat-

¹ Între aceste *orînduiești*, ce nu se înseamnă aici, e și a tributului către Ta-tari, pentru care se află din partea unui personajiu grecesc din Vistierie această chitanță, ca doc. 50/XLV al Ac. Rom.: † Patrudzăci șă doî de galbinî și patruspărdzeaci potronici dat-ău Stratul Slug. lui Nicolai Murguleț Logofătul din orînduial[a] balgibași, ot Bacău, l^e 7191, Ap. 24».

² O altă vînzare către el, «Epureni», 24 Maiu 7186 (1678), formează n^o 5.

man și «soțul» lui, Alexandra, daū zapis pentru moșia «Bidianul», al cărei hotar să fie «precum spun și direasele ce avem de la Nistor Ureache Vornicul, aceaste». Vinzarea se face de ei lui Vasile Gheucăi, Logofăt al treilea. În plată intră și «doi cai, prețuiți drept 45 lei». — *Bădeana*, 3.

205. 29 Februar 7184 (1676). Antonie-Vodă, pentru «un svântu schitu ce iaste în hotarul târgului nostru Hărlăului», Zagavia, ca să-și aibă locul de danie¹. — *Cotnari*, I, 2.

206. Dărmănești, 27 Maiū 7187 (1679). «Cărstăna biv Clucearoe (pe pecete: «Cărstina») dă lui «Iordache, cuconul răpăosatului Iordachiū ċ-au fost Spătar...locul căt înneçi heleșteul Poprincanul de pe Jijia». — *Popricani*, I, 92.

207. Iași, 19 Ianuar 7188 (1680). Duca-Vodă către «părcălabiū de Fălciiū» arătându-li că Gligorie de Frijenī se plinge contra lui Vasilie de Imiș și fratele lui, că a vîndut ocina sa în Plotunești «boiarinului nostru, lui Căntemir Sărūdariul». Să se aleagă moșia. Miron Vel Logofăt. — *Bumbata*, III. — Cf. Ghibănescu, în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, I.

208. Iⁱⁱⁱ April 7188 (1680). Grozava, fata lui Isac de «Sănihăū», soția răposatului Constantin Cucoranul, dă zapis că s'a învoit cu «cumnații miei, anume Miron Cucoranul, și Vasilie Căzăcescul, și Tudosii Țintă, și cu Costașco Căpitanul Turculeț, și cu Trinca». După moartea soțului ei, ea a venit la Divanul lui Duca-Vodă, cerînd a i se lăsa, cum spusese el, «toată povăjie casăi, și din haine, și din arginturi». Moșiile se împart acum în două. Marturi: Dumitrașco, Tudosii Dubău Vel Spătar, Iliăș Drăguțăscul Vel Armaș, Ion Stroescul Căpitanul, Iordachi fratele lui, Miron Hăjdăū Căpitanul de dărăbanī, Isac Goian Vornicul de Poartă, Cărstiian Căpitanul de la Lăpușna, Nacul fratele lui, Ionașco Isar, Vasilie Cucoranul «Vătavul za Hatmanul». Copie din 7231 (1722-3). — *Stavnicul*, 2.

209. Iași, 13 Octombre 7189 (1681). Vinzare către «giupănul Ștefan Cerchezul Păharnicul» și soția lui. Marturi: Ga-

¹ La 31 Iulie 7193 (1685), îi întărește acesta și Constantin-Vodă Cantemir (n^o 3).

vriliță Mare-Vornic de Țara-de-jos, Velicico Costin Mare-Comis, «Cantimir Sărdariul», Vasilachi Gavriliță Comis, Ursul Vornic de Poartă și «az Cantemir biv Sărdar iscal.»

7 9 4 9 10 H M B n l b A A H A

— *Roșiești*, V, 1.

210. Iași, 27 Octombrie 7190 (1681). Duca-Vodă către «toți oamenii carei ați fostu lăcuitoři la sat la Piscani . . . , ce sin-teți a sv[in]teii mănăstiri . . . și pentru bogate nevoi v'ați îm-prădiat (*sic*) . . . , să viniți, să vă aședzați iarăș la sat la Pis-cani . . . Într'un an nimănui nemică nu viți da . . . Să vă apu-cați de pământu și de agonisită . . . Iar, după ce li să va împlia cislă cărții, îi vom tocni Domnia Mia de vor da cu rupta măi pentru iușorul lor, nici bucatele lor pentru alții să nu le trăgeți». — *Piscani*, I, 8.

211. 10 Februar 7191 (1683). «Alecsandra Iordăchioai Spă-tarului Iordachie» dă un zăpis pentru Toderășco Mare-Vistier. — *Popricani*, II, 54.

212. 10 Februar 7191 (1683). «Alicsandra Spătăroae ră-pousatului Iordachi Spătariul . . . pentru rândul fiului mieu Ior-dachi, că din mila lui Dumn[e]dzău alți fi «c-am avut, i-am căs[ătorit], și dându-l[i] și din odoarî și banî, precum vor arăta și izvodel[e] ciel[e] de împărțial[ă], c-au luat; acum, viindu și vremea lui de căs[ă]torie, și fiindu și vremile măi grel[e] decât întâiu, din odoarî au luat foarte foarte un lucru puțin, și din banî așeș niimici, precum vor arăta și izvodil[e] cial[e] din împărțial[ă]: c-au luat ceaia frați măi mari și c-au rămas acestuia». Îi dă Bășeanii și Popricanii, fără juvaiere. Să nu fie decî ceartă, și «carele o va scorni» să fie «triclet și pro-clet». — Semnează «Alecsandra» și Mitropolitul Dosoftei, Miron Vel Logofăt, Velicico Costin biv Comis. — *Romîni*, I, 71.

213. 21 Mart 7191 (1683). «Corstăna, fata Gramei Stolnicului, nepoata lui Oroș Hatmanului, gupăniasa dumisal[e] răpoosa-tului Stătie, c'a au fostu Culcer-Mar[e]», dă zăpis Hatma-

nului Sandului [Buhuș] și soției lui Alexandra pentru ocinile ce-i vinde la Dădești și Hotoroște. — *Dădești*, 26.

214. 16. Septembrie 7193 (1684). Un moșnean vinde pământul ce are cumnatului său, negăsind pe altul, ca «să ne scutim capetele din fumete»: primește, în schimb, «doai-dzăc de lei și cinci mirtți de mălaiu». — *Cozmești*, 16.

215. 8 April 7193 (1685). Zapis al «Antimiei, femeia lui Toader, cî-a fostu Vornicel în Dumești», pentru o vînzare de pământ. Marturi: Alexandru Ramandî Vornic, Zosin Bașotă Hatman, Ștefan Scărlat Vel Armaș «și alți boiari de Curte». — *Dumești*, III, 7.

216. 24 Maiu 7193 (1685). Mai mulți boierii mărturisesc că Zosin Bașotă Hatmanul s'a plîns pentru că i s'a luat «doi britîri de aur», ce fusese zălog de la dînsul «la fiçorii lui Curtu din Piiatri». — *Bodești*, IV, 7.

217. 18 Maiu 7194 (1686). Constantin-Vodă judecă într'un proces pentru o moșie cumpărată «la fomeatia lui Ștefăniț[ă]-Vod[ă], fiçorul răpăusatului Vasilie-Vod[ă]... Până au vinit Dumitrașco-Vod[ă] cu a doai Domniî aicia în ț[a]rî și, fiind aeste răscoale, au mîrs cu mulți oameni streinî de au arat... milaiu și de alte făini». — *Dumești*, III, 18.

218. «Iandreî Grohalschi.

Crisoarea mē am dat cumnatului mieū Miron Cucoranul că, tāmplāndu-să între noi sfadă și marea gălçav[ă], s'au tāmplat și m'au calicit, și am fost la mareaș cheltuială pentru mână mē cu care m'am hrănit, și din furtuna ačasta calic de mână am rămas. Fost-am la ġudeț Snetinului, și pre noi așe ne-ū n'au (*sic*) aflat ġudețul: să dē dumnelui cumnatul Miron Cucoranul o sută de lei și să șadză 4 săptămānî la Haliciu, la închisorea. După ačasta tāmplāndu-i-s' aice la Ispas cu dumnelui rohmistrul Costantin Turculețu rohmistrul, și dumnelui Toader Bⁿ (*sic*) Vel Armaș, și dumnelui Pătrășcan Tăutul, și Miron Cucor[on]anu, carea s'au rugat de l-am ertat, și dumnelui Ilie Abăza Postelnicul și dumnelui Sandul porușnicul, și Sandul Volcinschi horānji la ei, eū, pentru închisore, ce au aġunsu ġudețul să șadză cumnatul mieū, cădzindu ačestî boerî, carei sintu mai sus scriș, cu rugāminte mar[e], ertat-am pe

cumnatul meu de aca închisorea, să nu şadză nici încăş peste sfântul Postu, carea ne vine; aşe am aşedzat: la toate sfentele liturghii să şadză cu faţa în gos şi să roge pre Dumnedzău pentru singele meu car[e] fără vină l-au vărsat; decî pentru căstă făcut-a cumnatu-meu acastă scrisore, de acum să fie frăţie şi viaţă bună între noi, şi aceşti boiarî toţi s'au iscălit în tocmala noastră, să-s ştie. Ispas, let 7196, Ghen. 19.» Urmează câteva rîndurî polone şi iscăliturile. — *Stavnicul*.

219. 7 Novembre 7197 (1686). Constantin-Vodă [Cantemir], pentru «Toma neguţitoriul, episcopul Casăi Iorgăi vameşul şi a şupănesei lui, Lupa, fata lui Dumitraşco Fulger», în proces cu fiul lui Roşca. Dumitraşco ar fi vîndut locul disputat Alexandrei, sora lui Iorga Postelnicul. — *Chilişoiaia*, I, 20.

220. 12 Novembre 7198 (1690). Constantin-Vodă [Cantemir]. Apare la el «Toader Cărăiman Postialnicul, fişorul lui Ionaşco Cărăiman Comisul», cu Stratul Iuraşco, al doilea Medelnicer, ginerele lui Savin, «ci-au fostu Cămăraş la Ocnî». Arată un zapis al lui «Vasilie Ūaur,  -au fostu Logofăt-Mare, cum la eşiria lor din ţarî, cu Gheorghie Ştefan-Vodă, în Ț[a]ra Unguriască, prilegindu-şi Ionaşco Cărăiman Comisul, tatăl lui Toadir Postialnicul, cu Gheorghie Ştefan-Vodă şi cu Vasilie Ūaur Logofătul, făcut-au Vasilie Logofătul zapis de danie şi de mluire lui Ionaşco Cărăiman Comisul, fiindu-i şupăneasa lui rudenie». Cellalt act îl arată Stratul Iuraşco. Domnul ţine în samă că, «după ce au vinit Vasilie Logofătul cu Ionaşco Cărăiman Comisul din pribegie în ţară», nu ţine satul nici el, nici Cărăiman. «Şi au trăitu el în ţară 20 de ani, pără la săvărşirea lor, şi n'au mai luat acel sat», nici nu s'au plîns pentru aceasta. Decî se confirmă lui Iuraşco. — *Ruşş*, 5.

«În Bibl. Ac. Rom. (120/XLV), avem alt act de la asemenea mercenari rominî în Polonia, datat: Dumna, 7207 (1698):

«E  Costandin feşorul lu Haşi Costandin dă în Țera-Muntenescă, nepotul de sor lu Laţcar Ūoranul», dă zapis lui «Lupaşcu Murguleţ opnistru precum, întâmplându-se cu dumnealui bade Laţcar Ūoranul a mergere în ţera moşchicescă la Hatmanul căzăcescu, cercănd slujbă şi, trăg nd la Preda v r s u, Păharnicul, care slujaşte la Hatmanul d  acolo, dic , trec nd p  aici p  la Dumna, ni s'au intimplat masul pre nişte sate de la Dumna, ci mi . . . lui

221. «U Domnești, letu 7200 [1692], Iun. 29 dăn». «Catrina a răpousatului Apostol Catargiul», dă un zăpis lui Nicolai Moreanul, pomenind în el pe «lele¹ Alecsandra Spătăroe», pe «dumnealui ginerele Iordachi Cantacozino biv vel Stolnic, și dumnealui ginerele Sandulu Sturdze Postelnicul, și dumnealui Ion Iordachi Catacozino ftori Logofătul, și Ilieși săn Iordachi Catacozino, biv ftori Spătariu, și Ursachi Dimitrașco Postelnic». Scrie și semnează Ilie Catargiul vtori Postelnic. — *Frățești*, 8.

222. 7 Iunie 7200 (1692). «Ion Iordachi vtori Logofăt» dă un zăpis pentru Ionășeni, «care sat în iaste și mie danic de la dumneaei maica noastră Alexandra Iordăchioae»: l-a vîndut el lui «Neculai fiul dumisali Iordachie Ruset, Marele-Vis-ternic». — *Popricani*, II, 55.

223. Iași, 31 Maiu 7201 (1693). Mihaï Racoviță dă un act pen-

pocovnicului la Mizuce, măi[n]du la câmp, nu putem ști ce fel dă omăni aū vānit, și aū dat dă într'o pușcă, și aū ucis pā bade Lațcar Ūoranul, și altu nimic n'aū luat, fără o pereche dă dāsagi, carea în dāsagi aū fostu 1 rānd de haină și șaizeci dă lef. Așa știm și mărturisim cu sufletele nostre; decī noi, fiind striini într'aceste țerā st[r]iină, am nāzuit la Murguleț, opnistrul, dă am dat veste dumnealui, fiindu creștin dă ai noștri». Nicī el nu află. Se *strigă* moartea. E îngropat acolo. «2 cai aū rămas la dumnealui opnistru Murguleț, și o pereche dă sahadace co arcu galben, și o sabie ferecatā la sahadace; sāntu 4 trumābliți de argint și un răftisor purtat peste caașa; aū fostu poroca dumisale pocovnicului Baranoțchie, care este măi mare aici, să stē la dumnelui la Murguleț ohnistru aceste, până ne va aduce Dumnezăū dā la frați dumesale, să le luom... Și am loat un cal roibu marā și un baemet negru unblātor, pe care cai am mersu eū cu feciorul co Silion, carā aū fostu slugā Badii Lațcar, er un cal murgu și un cal ruibu, aceste cai e-m fostu luat noi noptea dā în stava lui Zaruțche pocovnicului de la Stetin, gādin că dor i-om pātrece, ci, dā vremā ce s'aū întâlpat într'acesta fel, n'avem ce face.»

Semnează și Costandin» fecorul Hagiului de la Boești. Silon, neștiind scrie, am pos degitul.»

«Zăpisul lw Kostantin Czauszul pestro morte luy Laskar Czarantul.»

Măi curios e actul (*ibid.*, 5/II) din 1ⁱⁱ April 7191 (1683), încheiat de un dregător român pe pământ străin, în Ucraina. E o vînzare către «Eni Hatmanul Draghincii» din partea «Todosiei Duducalca», înaintea unor Ruși, în «Țicunovca». Marturi: Iștoc Clucer, pisari, horodii, sotnici, «Ivan Goguma șoltuz de Țicunovca, cu toț căpitan».

¹ În ms. 234 al Ac. Rom., f^o 164, se pomenește în secolul al XVII-lea un «Rați Vataș», a cărui soție e calificată de «lelea Rașoi».

tru Constantin Zbierea Logofet, Stamati Clucer, Gheorghe Costin și «Cogilničanul Vornicul de Nicorești»¹, ca să facă o hotarnică lui «Deadiul băiv Vel Spătariu». — *Cozmești*, III, 7.

224. Gloden, 11 April 7204 (1696). Monahul Ghelasie, tatăl lui Andronic și Ștefan «de Visterie», supărându-se pe fiii săi, merge la Iordachi Stolnicul «Catacozino» și-i dă moșia. Fiii cer «că să-i ertu și-s nu amiastec singe strein între dănși». El îi iartă, dar Iordachi nu vrea să dea înapoi zapisul. Văzându-se «bătrân de dzile și slab», monahul declară deci acest zapis nul. Semnează și Mitropolitul. — *Dumescți*, IV, 35.

225. 19 August 7204 (1696). «Iordachii Catacozino biv Vel Stolnic» declară că a vîndut o moară «dumisale Cămărașului Andronic». Semnează «Iordachi K. Stol.». — La 21 se judecă pentru Slobozieni înaintea lui Antioh-Vodă «Iordache Catacozino ce-au fost Stolnic-Mare, fiçorul răpoasatului Iordachi ce-au fost Vistiarnic-Mare». — *Dumescți*, I, 8-9.

226. 17 Februar 7206 (1698). Antioh-Vodă arată cum s'a înfățișat Ilie Catargiul biv Vel Comis, ginerele lui Iordachi Ruset Vistier-Mare, și soția lui, Safta, fiica lui Ruset, «nepoată de fiică răpoasatului Domn Dabijeî-Vodă», și arată un zapis făcut supt Dabija pentru o cumpăratură de moșie la Piscani: satul îi era zestre lui Iordachi și «giupăneasăi dumisale Mariei, fiica Dabijeî-Vod[ă]». Domnul întărește posesia. — *Piscani*, I, 9.

227. Bîrlad, 10 Iunie 7206 (1698). Vasile Beșleaga vinde Serdarului Costachi «doi paș din partea mea din săliște, din Costești». — *Piscani*, III, 7.

228. 4 Iulie 7208 (1700). Antioh-Vodă dă lui Macsut Vel Ușer o parte de loc «în hotarul domnesc al tîrgului Hărlăului», pe care loc îl hotăresc Alexandru Crupenschi, Vel Jicnicer, Dumitrașco pîrcălabul de Tîrgul-Frumos, Gavril Luca Postel-

¹ La 1767 găsim, de alt neam decît Kogălniceniî cunoscuți, pe un Nicolae «Cog.», biv Vel Pî. (Bibl. Ac. Rom., ms. 783, p. 31). Tot la Academie (doc. 129/LXXVI), se păstrează testamentul, cu data de 17 August 7258, al lui Vasile Cogălniceanu (Kogă.). De și are același nume și aceeași boierie cu tatăl lui Ienachi cronicarul, el e deosebit de acesta, căci are ca fii pe Lupu, Sandul, Catrina și Maria.

nicul și Ursul căpitanul de Ștefănești. — *Cotnari*, I, 4. — Copie.

229. C. 1700. «Tofan monah, fiċor Iorgăi Stolnicului și a Alecsandrii Stolniciesii, nepot Iorgăi Post.», dă un zăpis pentru vînzare «dumisale Marelui-Spătar Dedului», la Onceni, în Ținutul Tecuciului. «Ego P. Ioannes Battista Italus, praefectus missionariōrum catholicorum ritus sui, praesens quod supradictus monachus Ordinis S. Basilii donaverit generoso R. Todero seu Dedulo de Radulest manu ipsius possessionem in loco. Eū dascal Steafan martiros». — *Cozmești*, 21.

230. Iași, 30 Ianuar 7210 (1702). «Iordache Ruset Visternic» dă «Ilianiċ Stolniciasii a răpăusatului Iordache Stolnicul» un zăpis pentru Ionășeni, pe care-l avea de la «răpăusatul Ionit[ă] Log., fiċorul lui Toderașco Visternicul». — *Popricani*, II, 56.

231. 31 Ianuar 7213 (1705). Iordachi Toma Cantacozino Vel Medelnicer dă de știre lui Mihaċ Racoviță pentru sate de la «mătușea noastră Catrina Hătmăniasa a răpăosatului Velicico, ċ-au fost Hatman, partea moșului nostru Tomeċ Cantacuzino, ci-au fost Vornic-Marea și ni le-au împărțit vărul nostru, dumnealui răpăosatul Vasile Catacuzino, ċ-au fost Vornic-Marea de Țara-de-sus la dzilele Domnii Sale Ion Costantin Duca Voevod.» — *Sîrbi*, VII, 11.

232. Iași, 26 August 7216 (1708). Mihaċ Racoviță către «Iliana Stolnicasa», pentru o schimbătură.

233. 28 April 7217 (1709), «la Domniia a doa». Mihaċ Racoviță, pentru «dumneai Iliana Stolnicasa răpousatului Iordache Catacuzino ċ-au fostu Stolnic-Mare». Iscălește: «Lupul Costache Vel Vornic, nefindu Vel Logf.». — *Blăgești*, VI, 22.

234. 3 Ianuar 7227 (1719). Andrieș Răzmiriță dă un zăpis vărului său «precum, fiindu aciastă lipsă mare de pâinia și[i] eū neavând nici-o putere, și murind de foamea, cu femeia mea și cu copchii mei și o sor'a mia, și neavându de ci să-m apuc, am vinit la dumnalui, fiindu-m omul mei, și am cădzut cu multă rugăminte să nu-m las[e] să per; deċ și dumnealui, vădzindu-mă la atăta neputință, nu s'au îndurat să mă las[e] să per de foamea, ci au mărsu la Haċi-Ismail și

me-ū luat zăci lei cu dobândă, din dzeč[e] lei 11 lei pe lună, și me-ū dat»; pentru care pune zălog ocina în Todirești. — *Chilișoiaia*, I, 26. — Zapisul pentru aceasta se află azi la Ac. Rom. El poartă data de 7225 (1718), 30 Decembre. «Eū Gavril Leaca Postelnicul, nepotul Roșcăi ă-au fost Vistiarnic-Mare», vinde nepotului său «Ilie de Visterie» jumătate din satul Slobodie (Cîrligătura). «Neavând di cia mă mai apuca ca să-m unescu nevoia și viața, și fiind și dator, că iarăș am fostu cădzut la dumnealū de mi-au luat banī de la Turcī, de am dat la nevoile meale». Avea soră: Safta Davidoaia, al cărei fiū se chema Ursachi. Partea vindută «s'au îngrădit cu condeiu» în «uricul ăl bătrân». Marturi: Mitropolitul Ghedeon, Gheorghe episcop de Roman, Calistru de Rădăuți, Orestu de Huși. «Însă pentru doi vecinī, anum[e] Goacăș și Andronachi, nu i-am vānzut, iară alți vecinī, ce i-ar afla dumnealū acestor doao sălești, să aibă a-i lua dumnealū de grumadzī, să-ī stăpāniască ca pe niște vecinī, că i-am vāndut cu sat cu tot; să-s știe». Mitropolitul semnează ast-fel: «Ghedeon Mitropolit Moldovlahiī».

235. 3 Iunie 7227 (1719). Familia Roșca dă zapis unuī vār. «I-au luat banī cu dobândă, de la Turcī . . ., de-ș plătiia cu dajdele și nevoile luī . . . Strāngāndu-l și pe dumnealū neguțitorī de banī», e silit a lua o moșie. — *Chilișoiaia*, II, 16.

236. Iași, 1ⁱⁿ Maiū 7230 (1722). Mihaī Racoviță întărește luī Gavril Miclescul o moșie la Oncanī, pentru care el arată un zapis al Alexandrei Stolniceasa, sora Iorgăi. — *Orășeni*, II, 10.

237. Iași, 25 Maiū 7230 (1722). Ilie Catargiul și Ștefan Rusăt dau mărturie pentru un proces. Se arată că un zapis «au perit de tālharī când au lovit pe părintele lor, pe Zosin Hatmanul . . . Cenuși, tatăl luī Ștefan, făcāndu un furtușag de niști banī, și, prindzāndu-l, au fost cădzut la închisor[e], în temnița Suciavei; apoi l-au plătit Ștefan». — *Bodești*, I, 62.

238. Iași, 30 Maiū 7230 (1722). Mai mulți boieri mărturisesc că Pătrașco Bașotă biv Vel Stolnic și fratele luī, Toader Bașotă, biv Postelnic, fiī luī Zosin și nepoții luī Pătrașco Logofătul, au arătat că «Sanduluī [fratele lor] i s'au tîmplat moarte în țara leșască, fiind holtei, și dumnealor l-au comīdat și i-au plătit și datorīile luī; iar sora dumilor sali Ilinca, ră-

măind săraci de părinți, fată fiçoari» iarăș dumnealor, acești frați, aũ grijit-o, de o aũ căsătorit-o și aũ îndzăstrat-o; și aũ murit și ia, și copii n'aũ avut». — *Bodeștț*, I, 63.

239. 5 August 7230 (1722). Mihai Racoviță întărește Ilenei Cantacuzino, văduva Stolnicului, Bășeanii: «care acel sat i s'aũ ales în parte dumisale de cătră fii dumisale, ca să-ı fie acel sat pentru comăndul dumisale, și încă și alt sat, anume din parte lui Iordache Med., de la Ținutul unde i-ar plăcia. . . , pentru zăstrele țe-aũ avut dumneaei de la părintele dumisale, Apostul Catargiul biv Vel Comis, și s'aũ prăpădit la datoriile soțului său, lui Iordachi Stolnicul; iar ginerile dumisale, Șarban Boteanul», etc. — *Bășeni*, I, 32.

240. 11 Octombree 7231 (1722). «Eũ Iliana Logofeatiasa răpăosatului Neculai Costin, țe-aũ fostu Logofit-Mare, fata răpăosatului Ducăi-Vodă», arată că fratele ei, Constantin-Vodă, fusese dator «lui Hagi-Osman, neguțitoriului de la Enichiiu, și-ı scrisese ei a vinde ceva pentru plată. Scoate decı în vânzare șeisprezece fălci de vie la Cotnari, «la piscop». «Am așunsu și la Mărie Sa Domnul nostru Io Mihai Racoviță Voevod, și li-am vândut Mării Sale, câte dzeci lei falce». Semnează 'Ελένη Λογοφειτίαςα și mai mulți boieri¹. — *Cotnari*, III, 13.

241. 17 Mart 7231 (1723). Boierii Moldovei dau mărturie pentru o cumpărătură, de la Iordachi Toma, a lui Ilie Cantacuzino Vistierul. «Când aũ cumpărat Ilie Vistiarnicul aceste sate, aũ fost Mărie Sa Mihai-Vodı mazil la Ț[a]rigrad; pre urmă, luind Mărie Sa a doa Domniia, iară Ilie Vistiarnicul aũ pribegit în Ț[a]ra Munteniască și, temındu-s[ă] că-ı va întoarce Mărie Sa banii țe-aũ dat pre sate, fiind mai aproape rudianie Mărie Sa lui Iordache Toma decıt Ilie Vistiarnicul, între alte ponturi țe-aũ scris la Mărie Sa, pentru ca să să întoarcă să-ș

¹ La 22 Februar 7227 (1719), același Domn dă un ordin privitor la o jalbă a «Elinei Logofetiasa a răposatului Nicolai pre oamenii de acolo dela Cruce [Ținutul Putna], dzicându că i-aũ băut o bute de vin când era cătanele» (Bibl. Ac. Rom., 107/LVIII).

La 25 Mart 7185 (1677), Antonie-Vodă întărește o moșie lui Ioan Costin, fiul Marelui-Logofăt Miron (*ibid.*, 44/LXXV). Cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 63; III, pp. 48-9.

vie în ț[a]rî, aŭ pus și acestu pontu : ca să iscăliască Mărie Sa într'acel zăpis a lui Iordache Toma, să nu-i întoarcă satele ; cia Mărie Sa n'aŭ avut cum face, făcînd atîte amiastecături în Ț[a]ra Munteniască Ilie Vistiarnicul, i-aŭ adevérit peŭ scrisori, precum și satele aceale i le va lîsa, și altele, câte i-aŭ poftit, numai să se scoale să vie. Decî, viînd Ilie Vistiarnicul, aŭ iscălit Mărie Sa și l-aŭ lăsat cu aceale sate, și li-aŭ ținut pănă aŭ muritu Ilie Vistiarnicul. Iară acmu, vinînd Mărie Sa Mihaî-Vod[ă] și cu a triia Domnie», cere judecată «la noi». El expune că, «fiînd Ilie Vistiarnicul pribag în Ț[a]ra Munteniască, l-aŭ lăsat numai să vie, și iarăș n'aŭ vrut Ilie să-s așiadze, cia iarăș s'aŭ dus în Ț[a]ra Munteniască, cu pricina nunții ă-aŭ făcut, și n'aŭ vrut să măi viia, ce aŭ rămas acolò, cu mare împotrivire Mării Sale lui Vodî». Mihaî dă banii *giupănesei* lui Ilie. — *Bodești*, II, 9. — V. *Ist. lit. rom.*, tabla.

242. 7 Novembre 7232 (1723). Marie Hănculiasa face o vînzare. Soțul ei fusese dator «la un neguțitor turcu, ce-i zic Cuciu-Murtazi». Rudele nu vreaŭ să ajute. «Decî, avîndu eu niști odoară a mele la acest Turcu, pusă zălog pentru datorie mē, am făcut cum am putut, și i-am dat toți bani». Dar nu dă zălogul, arătînd și alt zăpis. E silită decî a vinde moșia sa către Domn. Copie. — *Todireni*, I, 22.

243. 15 Novembre 7232 (1723). Vînzare la Husăianî, în ținutul Dorohoi, «care acest satu aŭ fost a unchiului nostru Hăncului, ce aŭ fost căpitan de dărăbanî, și a frățini-său, lui Enachi». Pomenită și «mătușa noastră Mariia, pe care aŭ ținut unchiul nostru Hăncul, în zilele Mării Sale lui Vodă, la Domnia a doua». Copie. — *Todireni*, I, 23.

244. Iași, 10 Maiu 7232 (1724). Boierii moldoveni dau mărturie pentru pîra fraților Păriu împotriva lui Gavril Miculescul Vornic, «că-i trăge la vecinătate și ei nu-s vecini dumisale, cia sintu vecini Mării Sale», după Toma Cantacuzino. Gavril arată «că, fiînd pe maica dumisale Vasilie Logofătul și, după moartea lui Vasilie Logofătului, iară Dumitrașco Țaurul, ă-aŭ fost Logofit-Mare, fișorul lui Vasilie Logofitului, aŭ lipsit-o din satul tătine-său, din Hălăuciaști, cu diata ce-i făcus[e] tată-său, și,

neavînd nice vezetei pe cai, atunci, ca să vie la Micliaști, atunci aū fost tatul acestor oameni, Tinasie Păriu, holteiu, acolo, în Hălăuciaști, și, întrebîndu-l cîe fiċor iaste, el aū dat samă cā iaste Ungurian, și așia l-aū năimit pe cai, de aū venit cu maică-sa la Micliaști». Alți marturi zic cā el era vecinul lui Toma, după moartea căruia, «neavînd cine să-ī sprejinască pe oameni, s'aū rāsipit toți în toatea părțile: unii în Ţara Unguriască, alții printr'alte părți, alții pin țară aicie, și de atunci s'aū rāzletit și Tinasie Păriu, tatul acestora». Se decide să jure ei «la sfânta besearică»: merg, în adēvăr, «la sv[ă]nta besearică domniascî, la Stăi Nicolae, după obiciaiū, cu Vornicii de Poartî, de aū ġurat». Domnul hotărește în folosul vecinilor. — *Bodești*, I, 67.

245. Iași, 16 Septembrie 7233 (1724). Mihai-Vodă dă un zapis, împreună cu boierii săi: Dumitrașco Răcoviță Hatman, Ghiorghie Mitropolitul, Ilie Catargiul Vel Log., Constantin Costache biv Spătar, Ion Neculcia biv Hatman, Iordache Cantacozinō Vel Vistier, Iordache Cantacozino biv Medelnicer-Mare și Nicolae Jora Postelnic. — *Popricani*, I, 41.

246. 21 Octombrie 7236 (1727). Grigore-Vodă Ghica, pentru «Silion, Curtian de Cămar[ă], ot Tutova». — *Băcești*, 13.

247. 18 Iunie 7239 (1731). Mărturie de la mai mulți oameni, între cari «Șerbul» Scărlat, nepot Rustocăi, copil în casă, pentru niște moșii la Cotnari. «La vremea cînd aū fost stăpînind Ursachi Vistiernicu . . . Aū luat brazda în cap și aū purces de aū arătat hotarul . . . Drumul cel mare a Cotnariului, ce mergi la Roman, din satul Cărjoaii . . . Puțul Frîncului . . . Feltin Dorcoș . . . Moilița Lupului Beșiță, ci zici cā aū fost vătaman în Corjăști, cînd stăpînē satul Ursachi Visternicu . . . Via Isăcescului . . . Fântăna Herăi». — *Cotnari*, IV, 1.

248. «† Cu șiszeċ de galbin ungurești sintu dator dumisal[e] badii loi Neculai Ros[e]tu, biv Vel Log[o]fetu, și m'aū . . ., cum sint în țar[ă], să-ī trimăt dumisale într'u[n] loc de țar[ă], și să-mi eū scrisoare; și pentru credința amu iscalit. U Brașău.

Catrina Spat. 7240, Ap. 21.» — Pecete neagră, cu vulturul. — *Popricani*, II, 59.

249. Milostiv[e] și luminat[e] Domnea, să fi Mărie Ta s[ă]nătos.
 † Alta, facu știre Mări Tal[e] pântru rândul unor omen[i]
 a dumisal[e] lui Iordachi Păh., de Pășcan[i], ce s'au sculat
 cu pără de l-au sor[oc]it la Divanul Mării Tal[e], dzicând că
 nu sint vecin[i]; de car[e] lucru vei ști Mărie Ta că eū, ră-
 măind mic de părint[e], de tată, am crescut în casa dumisal[e]
 Iordăchioe Vistiernices[i] cei bătrâni; car[e] mi-au fostu mie
 moș[e] și lui Iordache iar moșe; și vârsta mē este de șeidzăc[î]
 de aī, și i-am apucat pe cei omin[i] tot în sat, etc¹. 7240,
 Iuni 10. Robul Mări Tale: Ion Neculce Vel Vornicu.» —
Blăgești, VII, 4.

250. 12 Mart 7241 (1733). «Ilinca Hatmănias[a] răposatului
 Dumitrașco Răcoviță, ce aū fost Hatman», dă un zapis «părintelui
 chir Anton Mitropolit țărăi». Semnează «Ilinca Cantacozino
 Hăt.»². — *Popricani*, I, 42.

251. Iași, 15 Ianuar 7242 (1734). Către Andronic biv Cămăraș,
 pentru niște vite prinse. «Și acei oaminī ar fi mărșu la casa
 lui maī în trecute dzil[e], și i-ar fi suduitu și fimeia, și i-ar
 fi făcut mare ocar[ă], nefiind el acas[ă], și maī jăluit cum ar
 fi mănecatu porcii lui Racleș niști pasări de la casa lui și ar
 fi măn: și 11 clăi de grău tot mascuiri lui». — *Bă-
 cești*, 16.

252. 15 Iulie 7243 (1736). Constantin Mavrocordat arată că,
 într'un proces, «a scris o carte la fratele nostru, Domniia Sa
 Grigorie-Vod[ă], di-aū chemat faț[ă] pe acia giupăniasă»: i-a
 venit și răspuns. — *Dumești*, IV, 43.

253. 6 Iulie 7245 (1737). «Ion Blănariul, ginerile Cărstii Blăna-
 rului din Iași», dă zapis lui «Costantin fičorul lui Timuș». Are
 «nevoia de triidzăci de lei, banī noi». Cere imprumut, «și

¹ V. restul în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, II, p. 332, unde s'a tipărit
 scrisoarea de d. I. Tanoviceanu. N'am copiat-o întreagă, socotind că, în acea
 ediție, s'au păstrat toate particularitățile de grafie ale originalului. Maī adaug
 că e scris, ca și alte acte ale lui Neculcea, pe o bandă lungăreață de
 hîrtie. Cronicarul, care scria foarte urit, cu litere mici, îndesate, lipsite de
 orī-ce eleganță, a făcut aici sforțări de caligrafie.

² Ilinca era fata Spătarului Mihaī Cantacuzino, din Țara-Românească. —
 Pentru pribegia soțului ei în Ardeal, v. doc. 110/LXXII al Academiei Romine.

m'am apucat să-î dau la Sântă-Mărie Mare, banii făr dobândă». «Maica» lui e «Paraschiva fata lui Enachi, fiçorul Părvului Vătavului». — *Hrişeni*, I, 4.

254. 15 April 1740. «Nicolae Con^l. de Ros^l, biv V^l Logf.» dă un zapis lui «Iordache Cantacozino biv Vel Spătar», pentru Ionăşeni. — *Popricani*, II, 57.

255. «N. Conte de Ros^l» către «fratele» său; «Braşov, Maiu 2 dn., l^t 1740». «Cu întorcere dumnei cumnatei Catrinei Spătăresei . . ., iat trimiţ dum. prăjitoare de cafè, aşazată bin[i]şor în cutie. Hamurile încă or veni negreşit, pentru cai nemţeşte. Ajutându Dumnezeu, peste cinci-şase zile vom să mergem la Sibii, să [ne] închinăm Măr. seninatului prinţep, ce, acole fiind adunare mare, voi săli în tot chipul, ca doar şi oi găsi mai pe plăcere şi de ticnă. După ačast[a] facştire dum. că iat, înbulzindu-mă strămtore vreamii, de vream[e] ce, cum să trăiaşte pe aice şi ce scumpet[e] iaste, vei întâlege şi den dum. cumnata, am vândut dum. unchiului Iordache Cantacozino Spăt. moşăe mea den Ionăşăni, pe apa Jăjiei, care ştii dum. că-mi iaste şi mie danie, iar den neamul dumnelui mi-au dat pe dănsa galbeni ungureşti 100, care bani i-am şi luat deplin şi tocma, dup[ă] cum arată zapisul meu la mâna dum.; însă, fiindu-că acè moşăe (dup[ă] cum îm spuse dum. cumnata) au fost făcut schimbu — Dumnezeu să-l pomănească — tată nostru cu altă moşăe a dumnelui, şi den pricina vreamilor au rămas şi păn acum scrisorile acei moşii la dumnevoastră, acum dar să le căutaţi şi să-î daţ dumisale toat[e] acele scrisori, de vreme că dumnelui iaste stăpăn acelei moşii, că nice s'ar fi căzut altul, fiind iar de la năamul dum. Ce dar vă pohtescu făr de alt cuvint sau prelungiri să-î daţi scrisorile, ca să nu mă supăr, de vream ce i-am vândut-o cu tota voia mea, şi am luat şi toţi banii. Contesa mea, cumnata dum., să închină dum. cu frătaşcă dragoste, rugându-vă den ceriū toat[e] cele fericite; dum. cumnatei îi rugăm fericită săn[ă]tate; pe nepoţ[i]ca Zmărădgiţa dulce o sărutăm, şi iar rugăm dum. de frătaşca căutare.

P. S. Iar, după frătaşca imbrăşare. Ceia ce în trecut[e]le zile cu frăţeaască *confidentie* am scris dum. asupra halului

meu, iar ți le aduc aminte, și te rog să le socotești frățăște și creștinește, nedejduindu că nu mă veți socoti nice pe mine de tot înstreinat de cele părințește, de mă cunoșteți de frat[e], după cum și cu dreptate iaste și strămtorare halului meu trebuie a vă pricinui *fraternam compassionem*, ca să nu-ț dai pricină de a întărta driapta Celui de sus. Și iartă de supărare și mă rog de răspunsu fără de zăbavă. Scumpete de pe aice și ce fel mă lupt, vei înțalege mai pe largu del[a] dumneii cumnata Spătăreasa.

Cinstitului și al meu prè-iubit, dum. fratelui Costandin Ros^t, V^l Vornic, cu căzuta cinste și fericită săn[ă]tate. La Iași.» — *Popricani*, VI, 441.

256. «Brașov, Av. 19 dn., l^t 1740.» «N. con^t de Ros^t, biv V^l Logf.», către soră-sa. A primit șeizeci de ughi, «rămășița prețului de pe moșăe, care am vândut dum., și iat[ă] trimiț dum. și zapisul. Contesa mea, cumnata dum., mulțumește forte de neuitare, și să închină cu frățască dragoste; i dumisale nepotului Costandin ¹ îi rugăm fericită săn[ă]tate, și mulțumescu de ciubuc; și mai rog și de ceva tutun *basmă-ghiubec*; și dumnelui încă să-m poronciască ce ar pohti dent'acoce, și voi face datoria. P.S. Soro, mă rog să nu mă uiți cu vin roșu de Cotnari». «Cinstitei și prè-iubitei meale ca o soru, dumneii veriî Catrinei Pășcăniței, Cantacuzeni, cu căzuta cinste, la Pășcani...» — *Popricani*, II, 14.

257. 26 Octombrie — «Evdochie monah» către Ștefăniță Rusăt Vel Logof. («dum. veri»). Pentru moșia Ionășești, «care eu am cumpărat-o de la dum: bade Niculai Logof[ă]t, fratele dum:; cându am fostu în Țara Unguriască, și mi-au dat dum: și zapisul dumisal[e] cel de dani, și am adus și carte de la bade Neculai». — *Popricani*, VI, 146.

258. 2 August 7249 (1741). Dania Orășenilor de către Grigore Ghica. — *Orășani*, II, 15.

259. 21 Octombrie 7250 (1741). Constantin Mavrocordat confirmă Popricanii «dumisale Catrinii Spătăroia răpăosatului Ior-

¹ O scrisoare către Domn, fără dată, a lui Κωνσταντίνος Παρχάνος Παχ. (*Romîni*, I, 75).

dachi Cantacozino Spatar». Să poată «lua de-a dzeace din pâne, și din făneț, și din prisăc cu stupi, și din tot locul, cu tot venitul». — *Romîni*, I, 73.

260. 12 Decembre 7251 (1742). Sandul Arapul dă un zapis «giupănesăi Catrinii Stol. a răpăusatului Iordachi Cantacozino». — *Blăgești*, IV, 37.

261. 13 Iunie 7251 (1743). Toder Stîrce Vornic de Poartă dă o mărturie: se vorbește de «o taină din Târgul Făniinî, de unde au perit». — *Hrișeni*, 15.

262. 20 Octombrie [7253] (1744). Raport către Domn din partea unor boieri însărcinați «ca să mergu la Cotnari» pentru a alege un loc «din hotarul aceluî târgu, carea a dăruit Măriia Ta lui Tăbărtă Jic. și să lăsăm și târgoveților pentru hrana lor». În hotărnicie: «estea destul că trecea peste Dumbrava-Roșia». Urmează expunerea amănunțită a Vornicului Domnesc, ce fusese trimis, împreună cu Pilat Medelnicerul. Se adună, între alți oameni: «și Feltin vătavul de viarî din Cotnariu, și Sava Negrul ot tam . . ., și Ianăș Ungurul ot tam»; ei arată care-i locul *gospod*. Se notează: «drumul părăsit», «via Rădăuților», «un drum părăsit ce să dzice drumul Ștefăneștilor», «drumul cel mare ce merge prin Dumbrava Roșia», «hăleșteul lui Ureache». — *Cotnari*, II, 1, 2.

263. 9 Iulie 7253 (1745). Ion Nicolae-Vodă pentru un proces, relativ la Luceni, a lui «Ioniță Loiz, zăt Sandului Mane, carea acel Sandul Mane au fost nepot Berdiî, staroste de neșuțitorî». Se citează și o mărturie de la Axentie Uricar. — *Luceni*.

264. 30 Octombrie 7254 (1745). Ion Nicolae Mavrocordat «dumisale Spătăroai Catrinii a răpoosatului Iordache Cantacuzino», pentru satele Popricani, Uricani, Ionășeni. — *Popricani*, VI, 147.

265. 27 Iunie 7254 (1746). Ion Nicolae-Vodă, pentru Ion Aga. Se pomeneste Mitropolitul Nichifor. — *Popricani*, I, 43.

266. 13 Iunie 7256 (1748). Judecată. Se așează față în față numele părților supt dată: «Iun. 13 d., l' 7256»; apoi mai jos se arată ce s'a cetit. Urmează decisia și semnăturile. — *Stavnic*, 8.

267. 31 August 7258 (1750). *Hotărîturî* de moșie. Pomenit:

«Moiseiū Cucoranul biv Vel Pitar», care e în legătură de familie cu un anume Cracatiță. — *Stavnic*, 9.

268. 6 Iulie 7259 (1751). Constantin Racoviță ordonă lui Tanasie, «biv Căm[ă]raș de izvoade», a merge la Cotnari să hotărească niște loc lui Ștefan Bosie, Cămăraș de izvoade. — *Cotnari*, II, 3.

269. 25 Octombrie 7264 (1755). Matei Ghica vede hrisovul de la Grigore-Vodă «scriind că, viind tulburare Moscalilor asupra țării, după ce au luat Hotinul și Măriia Sa au lăsat căimăcan și purtătoriū de grij[ă] de trebile țării pe răpousatul Sandul Sturdza Vel Logf., împreună cu alți boeri, și pogorându-s[ă] Mineh feltmarșal cu toate oștile moschicești până la Iași, apucatu-l-au pe dum: cu mare strănsoare de mare somă de bani, ca să-i dă și pentru zaharele de triaba oștii; până și eczăcuți, adică strajă, i-au pus la casă. Și, fiind dum-nialui învăluit în poroncile lui, nu s'au putut căuta de nemică, ca să mistuiască dinnainte oștii; și i-au luat toate bucatili: epe, vaci, boi, oi și bani, încă și casa la țară, unde era șidere dumisale, i-au prădat, și, nedându vreme părintelui Dumniū Mele ca să facă dumisali vr'o chivernisală pentru acē pagubă, precum cu dreptate să cădē, de vreme că dum-nialui au fost arătat driaptă slujbă Mării Sale și țării, au socotit Marie Sa, că, fiind Gheorghie Isăcescul hain, și au făcut multă stricăcune țării, și bani domnești încă au luat din slujbe, și s'au dus cu Moscali», — îi dă satul Orășeni al acestuia. — *Orășeni*, I, 14.

270. Roman, 25 Mart 7264 (1766). Constantin Racoviță. «Și, viind Domnie Mē de la Țara-Romăniască, iarăș cu Domnie țării Moldovii, și conăcind în târg, în Roman, ni-am înștiințat» pentru locul de la Hărlău, ce e domnesc: «atât câmpul, cât și la pădure, și cu vaduri de mori în apa Bahluiului, și cu vatra târgului, și cu bisăricele cele de piatră». Le dă mânăstirii de la Zagavia (?)¹. — *Cotnari*, I, 5.

¹ La Bibl. Ac. Rom., doc. 156/LXV, se păstrează scrisoarea, anterioară cu câteva luni, a lui Racoviță către episcopul de Roman Ioanichie: «Noi, Costandin Mihail Țehan Racoviță Voevoda, bj. m[i][o]st[iu] g[o]sp[o]d[a]ra zemla vla-

271. 14 Octobre 7265 (1756). Constantin Racoviță către Toader Buhuș Postelnic și Simion Cheșco, uricar, pentru ca ei să hotărească un loc la Hîrlău de al lui Alexandru «Sturdze». — *Cotnari*, I, 6.

272. 3 Novembre 7265 (1756). Mărturie pentru un hotar la Hîrlău. Domnul dase locul «sfintii mănăstiri Precistiî, din târgu din Roman, ce iaste zidită din temelie de Măriia Sa». Se pomenesc: «schitul Zagaveiului» și «Lupul șoltuzul de Hîrlău». — *Cotnari*, I, 7.

273. 26 Novembre 7265 (1756). Constantin Racoviță dă Precistei din Roman vatra târgului Hîrlău. — *Cotnari*, I, 8-9.

274. 20 Februar 7265 (1757). Constantin Racoviță arată despre moșiile tatălui său, «afară din moșiile c-au aferosit Mărie Sa la svânta mari măn[ă]stire Sinae... Crămile cele de piatră de la Cotnariu. Care moșii mai sus arătate au fost dreptia Mării Sale răposatului fericitul întru pomnire părintele nostru, de pe moșul Mării Sale Toma Cantacozino Vornicul . . . , după cum pe largu arată scrisorile vechi și hotarnicile ce s'au hotărât . . . la a triia Domniia Mării Sale, de Ștefan Luca Vist., și Stroiçi Spăt., și Avxintii Uricarul, și Vasile Popa Uricarul». Constantin amintește că a întemeiat mănăstirile din Roman și Focșani. Li dă moșiile rămase de la Mihaï-Vodă¹. — Copie. — *Sîrbî*, VII, 14.

275. 1-iu Ianuar 7266 (1758). Ștefan Bosii, biv Vel Jicnicer,

h[iscoi]. Cinstite și de Dumnezeu iubitoriule și al nostru întru Hristos duhovnicescu părinte, Svinția Ta chir Ioanichie, episcop al svinteî episcopii Romanului, cu fiască căzută evlavie închinîndu-ne, sărutăm deriapta Svinții Tale. Carte Svinții Tale, ce ni-ai trimis, am luat și, mai întâi, înțelegând pentru bună și fericită sănătate Svinții Tale, ni-am bucurat foarte, mulțumind milostivului Dumnezeu; pentru care iarăș poftim pe Svinția Ta ca de a purure adeasă-ori să nu ne lipsască cărțile Svinții Tale, ca să ne înștiințăm pentru bună și fericită sănătate Svinții Tale; și anii Svinții Tale de la Dumnezeu să fie mulți și fericți. Oct. 27, 1755. Al Svinții Tale cu totul întru Hristos duhovnicesc fiu: *Io Costandin Voevoda*. — În Arch. Sf. Spiridon, *Cotnari*, I, 15, se află și o chitanță de la Ioanichie de Roman pentru 600 de stupi căpătați în schimb pentru locul târgului Hîrlău.

¹ De vatra Hîrlăului, dată celei d'întău, se ocupă Domnul și la 23 Maiu 7266 (1758).

pentru o danie către Sf. Spiridon a locului din Cotnari, ce i s'a dat de Constantin Racovița în schimb cu «o moșie a noastră, anume Tătărașii, de lângă târgul Botoșenilor, ce s'a dat de Mărie Sa mănăstirei sfântului ierarhu Nicolaï, de lângă Botoșani, fiind-că este zădită pe acel hotar de moșii a Tătărașilor». — *Cotnari*, II, 5.

276. 17 April 7266 [sau 7267] [1758 sau 1759]. «Catrina Spă-[tărea]s[a]» către Mitropolitul Iacov, pentru niște locuri la Cotnari. «Dar sânt oameni mai bătrâni decât mine la Cotnar, și or fi știind hotarale, că în hotarul Cepleniților nu iaste numai o săliște, ce sânt multe săliști, care le va arăta scrisorile ce sânt la fiu-meu Costantin. Iar pe mine, în carte cea de blăstăm mă rog, părinte, să nu mă puî, că miia, părinte, de acumu moșia nu-m trebuia: miia în[i] trebuia trei coți de pă-mânt, unde mi i-a orânduî Dumnezău. Și mă rog Sfinții Tale, părinte, pe mine în carte cea de blăstăm să nu mă puî, că eu aștept de la Sfinția Ta bl[a]goslovenie, iar nu blăstăm . . . Că eu să știî Sfinția Ta și acasta, că pentru voia fečorilor nu-m voiî pune sufletul». — *Cotnari*, II, 7.

277. 24 April 7266 (1758). Scarlat Ghica ordonă o nouă cercetare pentru jalba lui Ștefan Bosie Jicnicerul. Călugării de la Sucevița hotăresc «o bucată de loc ce aî acolo la Cotnari». — *Cotnari*, II, 10.

278. 23 Iunie 7267 (1759). Mărturia, prin diiată, către un fiu: «că pă toț fičorii mei i-am înzăstrat cu celi ci mi-aî dat mâna, și i-am căsătorit, cum și cu feti, iar asemine; iar pe fiu-meu Andriiî nu l-am înzăstrat nici cu un cap di ață, nici cu strai, nici cu viti, nu i-am dat, nici măcar un vițel; iar casăî aî muncit de-avaloma cu ceialalți fičori, cum și, dacă s'aî căsătorit, m'aî plătitu di la un Turcu din Huș, di patruzăci și trii di lei, și eu nu i-am mai dat înapoi nici un ban; apoi, zăcându-mi unii și alții și, eu încă temându-mă de Dumnezău», îi dă ocină. Scris înnaintea preutului, Păhar-nicului Safta, lui «Ioniță Mărzac» și lui «Ioan Beșliaga», precum și a unui Stolnic. — *Roșiești*, VII, 12.

279. 15 Mart 7270 (1762). Ioanichie, episcop de Roman, către Ioan Cantacuzino Vel Vistier. Constantin-Vodă Racovița a

dat loc la Hîrlău, «împreună și vatra târgului», către mănăstirea Precista din Roman. Aceasta face schimbătură cu boieri vecini. Pecete cu mitra, crucea și legenda «Io k. Ep. Rm.» Ștefan Buhăescul Vel Comis scrie. — *Cotnarî*, I, 14.

280. 8 April 7271 (1763). «Egumenul Visarion ot Zagaveiü» către egumenul de Sf. Spiridon, pentru o vînzare de vie. — *Cotnarî*, III, 15.

281. 8 Decembre 1766. Grigore Alexandru Ghica dă un privilegiu mănăstirii Agapia. — *Chiperești*, I.

282. 29 Mart 1774. Niște boierinași scriu către Ioan Canta Vel Vistier. Un fiu al lor face greșeli față de Vistier. «Pentru hatărul boierilor aü făcut milă și li-aü priimit iarăș supt mila dumisale, ca să fie la Vistirii». De acum înnainte, ei se îndatoresc a da sama despre dînsul. — *Bumbata*, 20.

283. 1774-7. Grigorie Ghica. «Văzând Dumniia Mea că orașul acesta întru sine nu are apî din destul ca să fie pentru îndestularea norodului, și fiind păn la atăta de isterisit orașul acesta de îndestularea apei..., avînd Domnia Mea răvnă ca aceea ca să împodobimü și să îmbogățimü ačastă politie cu îndestularea de apă», «afară din apa ce s'aü adus la mănăstirea Svîntului Spiridon, s'aü adus și altă apî, deosăbită, la svînta manăstire Golăe... Fiînd trebuință ca să-s scoată hazneaoa de la Golăe afară la uliță» și nefînd loc, ci loc de casă cu pivniță de piatră al lui Panaite negustorul, «și pănă în Ulița cea Mare, ce merge la Tărgul Făinii», îl ia în schimb pentru moșia Bălțile, «fiînd domniască și pustie și nefînd dată nimăruî, s'aü luat supt stăpănirea Domnii». Se întreabă oamenii din sat, între cari «Apostol Porcos, biv Stegariü». — *Slobozia Bălților*.

284. 1-iü Ianuar 1776. Grigorie Ghica. «Socotit-am și aceasta ca să deșchidem și să facem și o fabrică de scos postajă, pentru că mai multă estinătate a lăcuiitorilor țării aceștie, și să rămăia și un locru de pomenire pămăntului acestuia». Alege deci loc la Chiperești, «cu moară în Bahluiu». Dă pentru sat mănăstirii Agapia două dugheni «în Tărgul de sus» și o sută de lei pe an, de la Sfîntul Spiridon. Pe care loc Dumniia Mē nu puțină sumă de banî am cheltuit, de s'aü

făcut fabrica și s'au gătit cu toate ciniile cele de trebuință, pentru lucrarea postavului, aducând meșteri, oameni streini, dintr'alte părți de locuri, cu multă cheltuială», Afierosește fabrica Sf. Spiridon, «cu toate ergaliile ei» și acum, în noua Domnie, dă și un act solemn. — *Chiperești*, I, 10. — V. Hurmuzaki, X, pp. XXXVI-VII.

285. Ianuar 1776. Grigoraș din Tălăhărești vinde ocina sa, înlăturînd pretențiile unei rude: «să nu i să ție în sam[ă], căci Chiriiac este făcut în curvie cu moașa noastră ăpănias[a] lui Ionașco Căpitan din Curteni; după ce au murit moșul nostru Ionașco, al optule an l-au făcut pe dănsul, și Dumnezău știe că pe tatu nostru l-au prădat șugubinari pentru fapta mai-că sa, de n'au rămas cu nimic». — *Hrișești*, 22.

286. 22 Novembre 1776. Zapis către Iordache «Cantacozăno, biv Vel Stolnic, pentru satul Liești pe Jijie, căruia i se vinde pe «ulița Podului Vechiu» o dughiană de «Iosaf Cantacozăno». — *Popricani*, I, 17.

287. 7 Iunie 1788 (1780). Zapis. «S'au făcut o moarte de om pe acă moșia numită Turcești: au apucat Armașii pe acest mai sus numit Irimie Misaiu și, ducându-l la Iaș, li-au dat platnic ca să plătească moarte de om și, neavînd bani ca să plătească, au dat o parte de moșie». — *Oncești*, I, 7.

288. 19 Mart 1782. Testament al lui Sandul Ilie Catargiu biv Vel Stolnic. «De la călugărul Movila, pentru facerea de bine ă-au avut de la mine, trăgănd pentru dănsul multă supărare și cheltuială, și puțin de nu m'am primejduit și cu urgie domniască, pentru o pricină ă-au avut el în vremea Domniei răposatului Costandin-Vodă Racoviță, și au scăpat cu fuga, luînd 1 cal al meu și un iamarluc de postav, și am rămas eu în urgie, în locul lui». Pomenește și via lui de la Țifești, ce o are de la episcopul Leon de Roman. Menționat și fratele lui, Neculai. Are ca soție pe Catrina Donici și, din altă căsătorie, un fiu, Filip. — V. *Documentele Callimachilor*, regeste de documente interne.

289. 1783—1786. Locuitorii din Hirilău arată ce au pățit de la Constantin-Vodă Racoviță. Supt Alexandru Constantin Mavroordat, vatra tîrgului se vinde de Sf. Spiridon «unor

Greci, și acei Greci, supărându-să de adetiū», fac jalbă la Iași. Se încheie o învoială cu toți, «din vatra târgului și din mahalale, să aibă a da la mănăstire câte zăce oacă țară curată pe tot anul, și cu altă dar să nu fii supărați întru nimic, nici o odată, fără numai dijma din țarină, din vii, livezi și stupi, dintr'altel ce vor face moșiia târgului, să de deosebit». La 2 Decembre 1783, ei cer confirmare. «Fiind-că cei mai mulți din târgoveți de acolo să află în mare lipsă și sărăciia, trăind la un loc greu ca acela, li-au căzut cu asuprială a da și adetiū». Urmează un act din 2 Decembre. — *Cotnari*, I, 18.

290. 21 Novembre 1786. Epitropii Sf. Spiridon către mănăstirea Zagavia, pentru moșiia Hîrlăului, unde și schitul are douăzeci de «pămînturi» loc și douăsprezece fălci de fin: se face un schimb. «Asemine scrie și carte epitropilor. Amfilohi episcop Hot[inului]. Într'aastă scrisoare sînt iscăliț Prea sfințit Mitropolitu și epitropii Sf. Spiridon, di pi cari s'au făcut și hrisov domnescu». — *Cotnari*, I, 21. — Cf. *Ist. lit. rom.*, III, tabla.

291. 18 Novembre 1787. Declarație de la «călugărașii de la schitul Zagavii, ce esti în Ținut Hîrlăului», pentru locurile de cîmp și de pădure, ce schimbă. «Și, fiindu și noi lăcuiitori cu petrecire la acestu schit, văzind voința călugărașilor, m'am iscălit. Amfilohii episcop H[o]t[inului].» «Eū starițul de la Zagavii, ermonah Daniil.» Semnează și cincî călugări. Confirmă Leon Mitropolitul. — *Cotnari*, I, 20.

292. 2 August 1787. Alexandru Ioan Ipsilanti către Iordachi Cananò biv Vel Păharnic și Enacachi Calimah biv Vel Păharnic, ispravnicî de Hîrlău. Pentru jaloba țîrgoveților de acolo contra lui Gheorghe Meari-Acre, «ce are cumpărat venitul moșiei cu anul, de la Svântul Spiridon, pentru că nu-î îngăduie să-ș pască vitele la imașul târgului, care este în curmezîș, etc., și s'au scris... ca în imașul târgului, câte una-doao, ce vor fi pentru hrana casălor lor, să se pășunează, iar cei ce au herghelii și alte vite di neguțitorie, să-ș cumpere imaș pe alte moșii». Epitropii arată că țîrgoveții trec «din imaș și în fănaț». Să nu se admită aceasta.

293. 25 August 1792. «După legătura păcei ce s'aũ făcut între aceste doã Împãrãții: Rosie și Poarta Othomaniãscã, fiind slobozi toți de opștie a merge cu lãcuința unde vor voi, dup'acẽ voe, mergãnd și eũ cu toatã famelie mẽ, de m'am așãzat în țãrile Împãrãteștii Mãririi a Rasiei», un pribeag vinde la Sultan-Mezat, pentru 60.000 de lei, averea sa lui Constantin Cațichie Medelnicer și lui treti Comis Constantin Urechii. — *Todirenã*, 39.

294. 11 Maiũ 1793. Mãrturie cãtre un proin dichiu. «Fiind eũ cu tatãl mieũ la adunat fãn la delul lui Tãtar și așezãnd di amizizi, aũ mai vinit cãțva oameni de vorbã; spunẽ însuși tatãl mieũ celorlanți omenii cã, slujindu un feçor a Chiricii la Scãrlãtachi, aũ fostu cherdut doi telegari, și temãndu-se cã l-or bat[e], aũ fugit, și pe urmã aũ gãsit telegariĩ, și Scãrlãtachi acmũ stãpãnește atãta moșie a Chiricii.» — *Roșiești*, V, 20.

295. Dorohoĩ, 18 Februar 1797. Vin Costachi Ghica Hatmanul și Andrei Holban biv Vel Stolnic, epitropi ai bisericii din Herța, metoc al celei de la Curũ-Ceșmẽ de lĩngã Constantinopol și aratã ce daniĩ are: «o dughianã de scãnduri pe roate mișcãtoare... și altã casã, de școalã, lãngã bisericã, fãcutã iarăș cu banii bisãricii... Scrisoare lui Nicolai starostele de cibodari, cu toatã briasla cibotarilor din Herța [dãruite în 1794]..., mortasãpia tãrgului Focșani..., cãte dooi-zeci și patru bani de toatã vita: cal, iapã, boũ, vacã, ce sã va vinde într'acel tãrg; care venit, mãcar cã aũ fost a vãmii domneștii», s'a dat orașului, «mortasãpia tãrgului Tuzãra (*sic*) de la Ținutul Orheiului», datã tot de Mihai Suțu, a tãrgului Chișinãu, precum și vatra tãrgului Herța, cu venitul pe vin, rachiu, etc. — Pentru aceastã bisericã mai scrie lui Alexandru-Vodã Suțu mazilul Mihai-Vodã, vãru-sãu, la 12 Novembre 1803. — *Dorohoĩ*.

296. 2 Novembre 1803. Biserica de la Herța fusese vĩndutã de Mihai Suțu, ctitorul ei, la niște Armeni, ce vreau s'o vĩndã și ei la Sultan-Mezat. Biserica din Curũ-Ceșmẽ o rãscumpãrã, dãnd 30.000 de lei. — *Dorohoĩ*, I, 29.

First main paragraph of text, containing several lines of faint, illegible script.

Second main paragraph of text, continuing the faint, illegible script.

Third main paragraph of text, concluding the visible content.



II

DOCUMENTE RELATIVE LA VIAȚA ORĂȘENEASCĂ

(Păstrate în Biblioteca Academiei Române.)

I. Baia-Cotnari.

1. 7090 (1591-2). Gurguman șoltuz i prăgarî ot trăg Baea: Prăviî Crstea, Cozma Băloș, Gurgul, Ion Hutco, Matos, Chircul Hanos, Ion Goșoș, «și ceilalți pîrgari», pentru o vînzare în Petia-Mare. Fragment de pecete latină. — 172/XXXVII.

2. 12 April 7179 (1671). «Anna Enășoae de Bae» cu fiî (unul: Ionos) arată că a vîndut un loc «de vie, dealul piscopol, carea este pe lângă Măriia Sa Vodă, le-am vîndut Mării Sale Ducăi-Vodă». «Să fie Măriia Sa volnic a o scie și la catastivul orașului, precumu obiceiul de vac.» «Hanos șoltuzul de Cotnari, Ghiorghie star. ot tam, Frâncul tam, Mătieș Bărcuță, Giurcea Capră, Pavâl star., Mătieș Darvaș, Știfan Tudor. Pecete. «Noi am pus și pecetea târgului Cotnariului».

† Nicolaus Wolff.

Georgius Wolff

† Iohannes Wolff

m. p.

m[a]nu propria.

† Frynkul de

Kotnary.

Pecetea târgului. — 78/LVIII.

II. Birlad.

1. «Eû Ion Carapoton, șoltuz, i 12 prăgarî și Matheiû Roșca negoțitorul și Enachi Goian și Dinga și Crăciun Udin și Dumitrașco Iurga și alți toț oamen[i] bun[i], trăgoveț din trăgul Brăladului», pentru o vînzare de vad de moară în Ținutul Putnei, făcută «Nacului feçorului lui Iani, din trăg din Brălad». Fac «zapis lui, Nacului, ca să fie lui de mar[e] mărturie până-ș va făç[e] alt zapis, de la Măriia Sa de la

Vodî; și pentru mai mare credință am pus pe căteța trăgului și ale noastre în acest zapis.» Pecete cu soarele și: ТРАГА КРЪЛАД . . . — 12/LIV.

2. «Scriem noi Bărlădeanii, anume țărani, căți am fost lăcuiitori în satul Săsești, cum am avut tocmală cu dumnealui cu Postelnicul cel Mare anume Iorga, de i-am vândut un vad de moară den în apa Serețelului, și loc până în casa lui Mitiri; deș dumnealui a trimis pe credinșos sluga dumisal[e], anume Toader starostea de neguțatori, carel[e] a fost ispravnic la silitră, și pe Gorghiț[ă], cum să strângem mulți omeni bunî, și den în sus și de în șos.» Se măsoară cîte «pământuri» sînt, «și se-au neguțat dereptu 30 ugh[i]». Se face înaintea mai multor oameni și popi «ot Focșeanî», «Rădulești», «Bidilești» și «Bodești». Șese peceti fără inscripție. — 167/LXX.

III. Botoșani.

«Adică eș, Andrii, șudile [de Țigani] din Botoșan[i], făcut-am adevărată mărturie mea la mână dumitale coconă Macriiasă: mă închin dumitale, eș Andrii șudile, pentru o copilă de aice de la dumneta, Anicăi Amblăsoei, acestui feșor, anume Tanas[e], care mi-eș dat ș voe și cuconul Manolachi, ispranicu de Botoșen[i], precum la urmă s'or învoi stăpăni; și pentru credința ne-am ș iscălit: eș Andrii șudele și eș frate-său Pavăl». Secolul al XIX^{lea}. — 65/XLIX.

IV. București.

1^{ia} August 7177 (1669). «Dragotă județul den oraș den București, cu 12 părgari, denpreună cu Gherghina, care aș fost județ, și cu preoți, i oroșani», dă o carte lui Radu Postelnicul Dudescul, Neacșii și copiilor pentru un loc de casă dăruit lui de Antonie-Vodă. Matei-Vodă-l luase pentru Aslan Ceauș de la Culea Sîrbul, fratele lui Dumitru Cămărașul, «carie aș fost ș nepoțiș părintelui Ignatie Vlădica». Antonie-Vodă trimete «la noi și la bătrăniș orașului, fiindu loc pustiiș, necăutat». «Împietresc» și «stănănesc». «Unde aș fost făcut Culea case, și

curte, și grădini, așăjdere și Salam Țaușu.» «Ulița care merge spre Bucuva... , gardul unde au făcut cas[e] Dumitru vătaf de Țarigrădeani, Ghidemoc». «Neagul iuzbașa za dărăbanți». Semnează și un clisiarh, un măcelariu, Toma pargariul, Dragotă județul și Gherghina «biv su[de]t». — Pecete cu cei doi sfinți tutelari. — 139/XLIV. — Cf. Ionescu-Gion, *Ist. Bucureștilor*, p. 730.

V. Cernăuți.

«U Cerneuț, vlet 7192, mes. Setv. 16 d.» «Eü Miron sän Lazor Cotujchi ot Cerneuț» face o vânzare lui Nicolaï Murguleț. «Denainte goveților (*sic*), anum[e] Arsenii Cozman, bil șoltuz, și Ion Șoltuz și Les și Zăharie și Eremie sän Popii și Seman Robulețco și Goga Părču, și Teodor Țuč și Sămion Vă[r]varefi, Andonii Perănta, Gligori Veriha, Dumitru Căzac, Ștefa[n] Veveha, Toder Răspop, Nicolă Săretiiian, Vasăl Cizmar, Cărste Jäl. și alți omeni bunî târgoveț.» «Și eü Arsenie Volcinși mă am prilejit la țăstă cumpărătură.» «Ion Durvan.» «Și eü Ion Miculețco, șoltuz ot Cerneuți, am scris zapis, să fie de bună credință.» — Pecetea Cernăuților. — 55/XLV.

VI. Chigheciul.

Ж Банци, 12 Septembre. — Act de la «Murgul Vel Dvornic i Slăvilă Hatman și pircălab Suč. i Pațea Vornic, Ilie Vel Spătar, Toader pircălab de Chigheciü». — 77/LXXII.

VII. Cîmpulung (Moldova).

1. Iași, 5 Octombre 7189 (1681). Supt Duca-Vedă picces a lui Neculaï Țocărlan Vornicul de târgu, cu «Toaderașco fičorul Nacului Stolnicul». Cel d'intăiu spune «precum l-au ziberit în Țara Ungureaască pentru tată-său Nacul, de i-au luat 56 de oi cu miei, și de atunce sântu doi ani și nu-i măi scot bucatele de acolo». Ori să le scoată, ori să dea paguba. — 40/XLV.

2. Suceava, 19 Februar 7193 (1685). Ștefan Petru către Dumitrașco Vornic de Cîmpulung, pentru Ion Stroescul Jicnicerul: «Iaco Domnie Mè m'am milostivit și l-am ertat de greșal[a] č-au avut; decî iat că vă scriem Domniî Mè, ce i-ai

luat, să întorci tot înapoi, ce i-ai luat: un cal, și patru boi, și nește poloboce cu pâne, și niști saci cu pâne, ă-ai luat de la Homor, și o sabie, ă-au luat fecorii țării a Gheorghită Demleșiut (?), și o ipângè; deci pentr'acesta lucru, dacă vei vedè carte Domnii Mel[e], numaisă aibi a da tot înapoi pân'tru'n cap de ață, nimic să nu-î oprești, și, ce vei hi luat, ori de la slugile Stroescului, tot să-î dai înapoi...». — 206/III.

3. Iași, 31 Octombre 7225 (1716). La Mihaï-Vodă se presintă niște oameni: «pe vremea când era Niamții la Cămpulungu... Oblicind că i-au luat cai Niamții de la Cămpulungu, s'au dus acolo ca doară ș'ar scoate cai, și n'au vrut să-î dia; și au jăluit căpitanului de Niamți pre Constantin Hoștinarul, pecum au mârșu în tăriia lui și-î mănăncă fânul; căpitanul au trimis acolo și l-au luat și pe dânsul, și i-au luat și doi boi mari și 3 gonitori și o gonitoare și iapă. Pe urmă, dacă s'au dus Niamții», Constantin se plinge înaintea Domnului. — 148/LXVIII.

4. 14 Decembre 1704. Fără început. Cercetare făcută de Buta Vornic de Poartă și Ștefan Milescul biv Vel Clucer, «fiindă Vornicū de Cămpulū lungū». Vine și «Nuțulū Vătamanulū de Cămpul Lungū». E un proces al lui Savin cu Homorul. — Ms. 111, f^o 2.

VIII. Cîmpulungul muntean.

Vinzare la Cîmpulungul muntean, din 16 Mart 7169 (1661). — 305/XXIX.

IX. Cotnari.

1. «Zapisele viilor ot Contea, ce s'au cumpărat dela Arman de Cotnari.» Agopșa le vinde egumenului Macarie de Golia, din Salonic. — 59-60/LVIII.

2. «Adecă eū Giurge Capră șoltuzul și Petre ce au fostu pivnicer, tij Capră, și Ștefan Pivnicerul și Frâncul și Măteș Bărcuță și Hanos brat Frâncul și Giurge pârgar mare și Ion tij pârgar mare... și alți orășeni... de târgul Cotnarului.» Către Dumitrașco Vel Postelnic pentru îngrăditul viilor. «Dzurge

Kapre soltusul de Kotnar m. propria» . . . «Frynkuł Alcner»
«Ioanes Alciner m. p.» «Petre Kapre».

X. Dorohoi.

Șoldănești, 25 Iunie — [1600—20]. «Dobău Hotnog i Bercea Vatah i Gheorghie Spăt. ot Spătărești i Băciū ot Huș i Vasile ureadnic dorogoiuscoiu și mulți oameni buni *от крѣпких мѣжилш*» arată că un Ion «Faraon ot Petia Velica» dă moșia sa lui «pan Pătrașco Velichi Dvornic», pentru 200 de taleri.
[Pe V^o:] Zapis pre 1 parte de Petiia ăa Mare.

XI. Falcii.

24 August 7150 (1642). «Adecă eū Procop Negre și Sava nameastnic de Bîrlad i Toma Oriș vciit și 12 prăgarī din tîrgul Falcin (*Фалчин*) că înnaintea mea, și înnaintea tuturor oamenilor buni» Voica din Bogdănești a vîndut partea ei de sat. Se plătesc talerī «înnaintea mea și înnaintea multor oameni buni și bătrini din Falcin, popa Țogoe și Dumbrăvici și Comino și *Grecul* și Petrea și Dima și Căzan și Puiul din Bogdănești și Alecsa și Miron și Cristea». Vînzarea se face «Dumi hotnog». Pun și «pecetea orașului» (*печат карош*). «În Falcin», 24 August. Pecetea, pe ceară neagră, e cu totul ștearsă. Ea marchează însă pe hîrtie și pare că poartă o cruce. Procop Negre are o pecete cu Sf. Gheorghe și *прк. нг.* — 24/XLVI.

XII. Hîrlău.

† «Io Gheorghie Stefan Voevoda . . . la șoltzul și la părăgari și la toț orășeanii de trăg de Hărlău . . . să aveț a lăsa în pač[e] un viiar a părintelui . . . Anastasie ep[i]sc[o]pul de Roman», spre a fi scutit. «În Roman l' 7162, Octomvrie 27.»

XIII. Iași.

I. 24 Maiū 7193 (1685). «Constantin Ūanos» dă zapis «giupănułui Saviī cofetariuluī», ce dîndu-ī un pămînt «pentru multă pagubă ce e-m fostu făcut căndu aū trecut Tătaraī la Beč»,
— 120/LXI.

2. Iași, 18 Ianuar — [c. 1600]. «ЕТО АЗ СТЕЧКО УРАМКИ КС-ПЕЦЪ ѿ ЛНОС» pentru un ШКОДЪ «care este în târgul Iași». Pomenită sneaghina Nastasiia «КЪРЪКУ... НЪСЖ și cu fiul ei: Dumitrașco Buhuș». Marturi «Dumitrașco și Vasilie, frații Lucăi Dovădu din КЪМЕ...» Semnătură polonă și pecete cu ceară roșie.

[Pe V^o.:] Zapis de mărturie de la Stenco Arman, cum am plătit la mâna lui hotal, pentru o pagubă ce i-au făcut frații lui Lucăci, Dumitru și Vas[il]ie; în târg, în Iași. — 199/XLVII.

3. Zapis al lui «Mustafâ Turcul potcovariul și cu fâmeia Măghiula și fecorul lor Dimu», ce vind o casă în Iași. Mai semnează Ală Potcovar, Cârste Armanu, Pavăl Staroste, trei căldărari și un potcovar, un *năsturariu*. — *Condica Bârboiului*, p. 9.

XIV. Lăpușna.

Către 1590. De la «Mihalcea și Costantin, mari vătăji de Ținut Lăpușna, și șoltuzul cu 12 prăgari, și mulți oameni buni», pentru o vînzare. Locul e dat de la «Petru Voevod». «Drăghiciu fiul lui Arvat» participă; și «ПАНЪ Тоддер Гчеханъ, прккълавъ». Trei peceti. Una are crucea în mijloc și печете липошни. Serie Nicoară Uricar. — 27/LXXIII.

XV. Orheiü.

1. Către 1580. Vînzare «înnaintea lui Pantea șoltuzul ot Orhei și înnaintea a 12 pîrgari». Turbori Vatag. — 144/LV.

2. 12 Mart 7164 [1656]. Gheorghe Ștefan, pentru «Apostolachie parcalab Orheischi». Semnătura cu roșu. Pecete. — 130/XXII.

XVI. Roman.

7136 (1627-8). «Adică eü Budașo... trăg di Roman și cu doisprădzeaci pîrgari și oameni bunî orașeanî» dau o mărturie. Pecete cu: «Sigilium Roman»... — 15/LXXXVI.

XVII. Suceava.

16 Mart — Gheanghea Vel Spăt., Nechita..., Ionașco Tăbărtă, Dvornic ot Sučava, i Gheorghie Bașotă, i Lupul biv Cupar, i

Necula hotnog, i pop Onciul ot trăg Sučava, i Zota cupet, Arbaș, Trandafir și alți locuitori «din târgul Sucevei» arată că Necoară, fiul lui Gavriil Șeptelici, nepotul Marichii, vinde partea lui și a surorii Naramdza din Văscăuți, lui Vasilie Șeptelici, pentru 1000 de taleri. Scrie «Costantin Uricar». — 76/XI.

2. «Eü Onea șoltuzul de Sučavă cu 12 prăgari și cu toți bătrânii trăgoveț și preuții toț, anume popa Grama și popa Gheorghie și popa Drăguș și popa Gonțul și popa Ionașco de Ețcani și popa Vasilie de Mitropolie Veache și alți preuți, toț, Enachie ce aü fost șoltuz, Grigorie Cărăscul, și Chira, și Gheuca, Costantin ce aü fost șoltuz, și alți toți orășeani și megiaș den Șcheaï, tot satul, și den Tătăraș, și den Epo-tești, mărtorisim noi toți de rândul unii groape ce să chiiamă Căldarea, ce iaste în hotarul trăgului și într'a Areanilor, cum, de cându săntem noi, într'acel oraș, toț știm noi cu sufletele noastre că acea groapă Căldarea tot aü fost a mă-năstirei a lui Stiï Ilie Prorocü și tot aü făcut ei fân acolo, într'acel loc, de când țin mulți omeni dintre bătrâni, tot aü cosit acel loc, călugării, și aü mărtorisit Eremia Iulăș că aü fost fânar în dzilele Eremiei-Vodă în trei ai, de la Oraș Hatmanul, și ști hotarul foarte bine, și aü spus înaintea noastră că tot aü fost a călugărilor acea căldare de fanaț, și o aü ținut ei până acum, iar Areanii n'aü avut acolea nici o treabă. De ačasta mărturisim ačastă adevărată scrisoare a noastră; și pre mai mare credință am pus și peciatea orașului, să fie călugărilor de mare credință. De ačasta scriem; să-s știe. U Suc., vl. 7147, Dch. 28 «Pečata Sučavscago.» — 63/LXXXIV.

3. Simion firul (*sic*), lui Săhac Armanul de «Sučavă» vinde «o vie în deal în Coccea» către Duca-Vodă. Marturii: «Gheorghie cel Bătrân de Cotnariu. . . , Hanos Șoltuzul», etc., «Maștei, pargariü mare. . . Și eü Petrea Pivniciariul am neguțat vie». Semnături românești. Petre Pihnicer. Frynkul de Kotnaru. — 76/LVIII.

XVIII. Tecuci.

«Dumitru voit i 12 prăgarum ot trăg Tecuci», pentru o vînzare la Țigănești. Înaintea lui «Statul starostea», popa Si-

mion, Dumitrașco, Andreica «star.», Manta, Chiriiaș, Clăcea, Iapotă... Pătrășcan, Stanțul. Pecetea târgului: ștearsă; cu stele și zigzaguri. — 69/XI.

XIX. Vaslui.

«Mărturie de la Vaslui, pentru Boza «Ionașco țe-au fost șoltuz în Vaslui, și Luca Dzam[ă], și Iosif Săpunariul». — 202/LXXXVI.

III.

DOCUMENTE ALE MITROPOLIEI DE IAȘI

(Depuse azi la Academia Română.)

...
...
...
...
...

III

...
...
...

DOCUMENTE ALE MITROPOLIEI DE IASI

(Tipărit în Iași la Editura "Grafia")

1. 16 Novembre 6941 (1433; *sic*). Ștefan-Vodă dă lui Hodco Costici pentru slujbe satul Vorona, «casăle Anuscinii și Huețeniî... Nenciul jude». Traducere.

2. 6 Mart 7005 (1497). Ștefan-Vodă, pentru Danciul Pogan, fiul lui Ion, nepotul lui Necoară Poganul. Traducere. Scris în Vaslui de «Dragotă Tăutulovici».

3. Iași, 14 Decembre 7084 (1575). Petru-Vodă. Pentru Iucșaniî dați odată de Ștefan cel Mare lui Groza Comisul, cari se vînd acum lui Ion Golăi Vel Logofăt, pentru «aspri tătărești». Cr[ă]stea pisar. Pecete mică roșie.

4. Iași, 16 Maiu 7094 (1586). Petru-Vodă. Pentru niște Țiganiî lui Vartic, Mare-Vornic de Țara-de-jos, și soția, Nastasiia. Stroiți Logofătul.

5. Iași, 6 Octombore 7097 (1588). Petru-Vodă. Pentru Vasilie Medelnicerul.

6. 20 Mart 7106 (1598). Luca Vătah vinde partea sa din Mic-lăușaniî lui «ЗАНЕ СЫН ЖСРЖЕН». Scris în Stolniceniî. Slavon.

7. Înnainte de 1600. «† Adecă cum aū venit Măriia, fata Macariței, de ș'aū vândut a ei partea de ocin[ă] den sat den Pogănești, de nimene nevoit[ă] și de nime 'npresurat[ă], ce de-a sa bunî voe p[a]nă Costantin ęto bil părcălab, dereptu trei-dzăc de talerî banî bunî, de naintea a mulți oameni bun[î], anum[e] Huruian den Boești, și denaintia lui Ioniț[ă] den Ivești, și denaintea popei lui Andronic, și denaintia lui Lazor, și denaintia lui Mathteiu, și denaintea Zavolui, și denaintea Petrei, și denaintea lui Lăzorič și denaintea Radului; ca să să știi. Az Vasilie (?) iscal.»

8. 1600-50. «Adecă eū Mihalcea Vornicul de Sučav[a], și Hancea Portarul, și Dima ce aū fost Vornic, și Eremiia Murguleț, și popa Grigorie, și popa Grama, popii cei domnești, și popa Ștefan, și popa Gonțul, și șoltuzul Mihaî cu 12 prăgari, și alți

mulți oameni[î] buni și bătrâni», mărturisesc pentru vânzarea Vălișeanilor de călugării de la Sf. Ilie. Satul e «mai ȝos de Podul Leloe, ce iaste în Ținutul Cărligăturii»: vânzarea se face «Roșcăi lui Gheorghie Vistearnicului dreptu o sută de stupi și dreptu optu iape cu mândzi, și am socotit noi tot săboru că acea seliște n'au fost nice de un venit sf[in]tei mănăstiri». Scrie «popa Manole... cu dzisa a tot săborul». Pecete cu omul cu lanța și legenda: † ПЕЧАТА СЪУАРКАГО.

9. Suceava, 9 Iunie 7111 (1603). Ieremia Movilă. Întărire pentru «Ghiorghie Vel Vătag Iascoi».

10. Suceava, 18 Octombrie 7114 (1605). Ieremia Movilă. Pentru că Ghiorghie pîrcălab de Hotin a cumpărat pămînt în Păltiniș cu «zloți tătărăști». Stroici Vel Logofăt. Nebojatco. Și traducere.

11. «† Az pop Toader ot Romănești mărturisescu însumi pre mene cu cest zapis al mieu, de nimene înbiat, nice de nimene împresurat, ce de bună voia mea, am vândut partea mea direaptă de ocină, cătă se va aleage din sat din Miclăușeani, aceaia o am vândut lui Carpu diiac de-acolea, drept 25 taler[i], ca să hie lui ocină și moșie cu tot venitul, și fiçorilor săi, și de-reasele ȝ-am eu avut, încă le-am dat la mănule lui. Și într' această tocmală au fost mulți oameni buni, anume Nechifor ȝ-au fost Armaș, etc. Și pre mai mare credință ne-am pus și pecetile de credință într' acest zapis, ca să-ș faci și deres pre acea ocină, să să știe. Pis u Ias, l' 7117, Iulie 4.

Az Nichifor biv Vel Vătah iazoiu volost.

12. «† Seubo măi popa Toader i moa popadiia Frăsina ot Romănești, vnuca Șandroviç, mărturisim pre noi cu cestu zapis al nostru, de nime nevoiți, nice împresurat, ce de bună voia noastră am vândut a noastră parte direaptă de ocină, de moșie și de cumpărătură, cătă să va aleage din sat din Miclăușani, din direase bătrâne, açaia-m vândut lui Carpu diiac de-acolea drept 25 taler[i], ca să-î fie lui ocină și moșie, cu tot venitul, și feçorilor săi. Și într'a açaia tocmală au fost mulți oameni buni, anume Nechifor ȝ-au fostu Armaș, și Nechifor ȝ-au fostu Vel Vătaf volost Iascoi, și Toader biv Șătrar, și Ionașco Cujbă biv Căpitan, i Alivan Vătah, i Marco vătah, i Lupul diiac ot Dumeani, i Pântea cupeț ot Ias. Și pre mai mare credință

ne-am pus și peceteile de credință într'acest zăpis, ca să-ș facă și direase pre aca ocini; să să știe.

Pis u Ias, vlto 7116, Iul. 4 dni.»

13. Iași, 30 Novembre 7118 (1610). Constantin Movilă. Vinzare către boierul «Chiriță Dumitrașco Vel Postelnic», făcută în «taleri de argint». «Vel Dvornic iscal.»

14. Iași, 28 Iulie 7120 (1612). Ștefan-Vodă. Vine la el «Carpu diiac» și soția Marica. Pomeniți și Alivan Vătah și Marco Visternicul, Lupul Aprod ot Dumestî, marturi pentru Miclăușeni. Slavon. «Voico Velichii Logofăt iscal.»

15. 18 Ianuar 7123 (1615). Mai mulți boieri, pentru o cum-părătură a lui Nichifor Beldiman Mare-Logofăt, de la Sucevița. Peceți: «Peceat Mărzea Vel Dvornic» (iscălit). «Balșe Logofăt.»

16. 13 April 7127 (1619). «Cneaghina Crăstina părcăla-boaia», soția răposatului panului Ghiorghie pîrcălabul de Hotin, dă ce și-a luat de la Gavril din Vișnovăț și de la ai lui, la Paltiniș, «prietenu lui ei Tudorie părcălab de Hotin», pentru 500 de taleri. Marturi «Ghiorghie și Михаил, mitnici de Hotin, și popa Griga градски, și popa Samson, și Dumitru vătah pușcarilor: кятах пшкарски, și Griga pușcar, și unchiul lui, Foti, și un конт cu 12 prăgarî». «Пис с тръг хотински.»

Peceți: книжна кръстина. георги тоу катаратс. Θεόδωρος Δημητρίου cu leul.

Печат... тиньскаго, cu linii între două stele :



17. «Cneaghina Crăstina părcălăboe» arată că a luat 50 de taleri de la Gligorie și Bilava, fiii lui Gavrilă din Vișnoveț, pentru satul Paltiniș. «Scris în Hotin.» Slavon.

18. «Adecă eu cneaghina Crăstina părcălăboaia mărturisesc însumi precum am luat 18 galbeni, cariî fac 30 taleri, însă ta-lerul câte 12 potronici, și potronicul câte 9 шаленги¹, de la Gligorie fiul lui Gavril cel bătrîn din Vișnovăț, pentru satul

¹ Șalăii de mai târziu. V. și vol. precedent, tabla lucrurilor. Etimologia *schilling* mi-o sugerează d. I. Bogdan.

Paltiniș, care au ei să întoarcă toți banii pentru acel sat; ca să-s știe. Și pecete am pus. Scris în Iași, an 7125, Aug. 19.

. . . am scris.»

Pecete cu cruce latină. Și original slav.

19. † Eū M[a]riia Postelničas[a], a răpăusatului Chiriței Postelnicului Paleolog, mărturisescu eū cu căstă scrisore a mē cum mi s'au tāmplat a vini din Țara Leșască a optul[e] an după morte dumisalea a ăpănu-meū, a Postelnicului; dec, dec'am vinit, eū am socotit dintru ce mi-au fost prilejul, di-am miluit ș'am întărit s[ă]n[ta] mănăstirea anume Pobrata cu un sat anume Ūcăneștii, ce-s în Ținutul Lăpușnei, pentru sufletul dum[i]salea a ăpănu-meū, a Postelnicului, și pentru sufletul meū; pentr' aceia nime să n'aibă a să mesteca, nime dintru frații dum[i]salea a ăpănu-meū, nič de nepoții dum[i]sale, nič de strein[i], nič de ruda mē, nime dintru ai nostră să nu aibă a să mesteca . . . eci . . . să să mestece la acela sat ce mai sus scriū și să strice dare ă-am dat la sv[ă]n[ta] mănăstirea, să hie neertat de Domnul Dumn[e]dzăū și de Sv[ă]n[ta] Pricăsta, maica prea-curată; și să hie proclēt și triclet și anatema de toț oteț, și de toț ap[ost]ol[i], și de toț svinții a Svinției Salea. Pentru mai mar[e] credinț'am pus pečate, ca să să știe.

[Pecete cu coroana și vulturul imperial.]

U Ias, vălto 7128, mșta Ap. dni 24.»

20. Știberani, 10 Iulie 7130 (1622). Zapis românesc de vânzare din partea unor răzeși. «Eu Tecman diiacul Covurluianul am scris».

21. Todirești, 7134 [1625-1], «КЪ ДНЬ ВЪЗНЕСЕНІА». Niște răzeși fac o vânzare de ocină «ăpănului Căstiiian nepotul Dabijej Vel Dvornic», pentru o sută «de lei bani gata». «Denaintea dumisale Vornicului Dabăijii, și Țuțuiian starostile de Păunești, și Lu-pașco Eremiia, și Cerbul sluga Dvornicului.» Semnează «Dabijea Vel Vornic».

22. 6 August 7137 (1629). «Dinga voiut i 12 prăgari i vāsih meșciani ot trăg Br[ă]lad, i Lazu Șetrar, i Sturnian ot Boești, i Bogdan Pitar ot Ivești i Toader Românescul», pentru o vânzare. Sla-

von. Pecetea cu trei pești și trei stele, iar în mijloc soarele:
ПЕЧАТЬ ТРЪГЪ БРѢЛАД.

23. Iași, 7141 (1622-3). «Tudori prăcălab Hotinschi» arată că a vândut un sat «dumiisale maî mare frate Vornicului Gavrilaş»: Păltinișul (Dorohoiu). Marturi: Pilipovschii, Costantin Străcea, Hăjdeu, Costantin Drăgușescul, Isac Străcea, Gheiorghie Corateanul, Anghel, Visar, Ionașco Brândzeanul. Scrie «Dumitrașco Mihul». Semnează grecește «ὁ περιελάμπρος τοῦ Χοτηγίου». «Frim Hăjdeu» (pecete neinteligibilă), «Simion Pilipovschii», «Avram de Lucăceni».

24. «Anul 7142 [1634], luna Maiu 14, catastih de obroace și mile» date de Vasile-Vodă la biserica Sf. Nicolae din Iași. Slavon. Cu iscălitura și pecetea mică de inel, octogonală, cu cerneală neagră.

25. Iași, 4 Ianuar 7143 (1635). Vasile-Vodă, pentru Miron Ciogolea, ce face o cumpărătoare.

26. Iași, 25 Ianuar 7143 (1635). Vasile-Vodă. Se judecă «Hilimon Zahul... cu Tudori ce au fost prăcălab la Hotin», pentru o moșie. Pătrașco Bașotă Log.

27. 23 April 1638. Sinet al lui Mihalachi Panas Dimulcas către Isar pentru 144 lei, 4 potronici. — Doc. Docan la Ac. Rom.

28. Iași, 7150, «cîndu au îmblat aii de la Zidirea Lumiei», 6 August. Maî mulți boiarî arată că «gupîneașa Năstasiia Solomoniasă» vinde case din Iași, cumpărate dela «Caracaș Aga», lui «Toderașco Vornicul cel Mare de Țara-de-șos», pentru 100 de galbeni. «Filip Croitorul și cu femeia sa Țiganca den trăg den Iaș» vînd altă casă lîngă aceia. Semnături.

29. Iași, 29 Octombrie 7151 (1642). Vasile-Vodă, pentru că «Nastasia Solomoneasă» vinde casa ei din Iași, de la Caracaș Aga, către Toderașco Vel Vornic de Țara-de-jos, pentru ughî. Slavon. Scris de «Șaidir».

30. 20 Novembre 7158 (1649). «Noi Ivașco Crăjeu și fâmeia mia Nastasiia, fata Dabijeî ce au fost Păharnic», vînd ocina la Sucmezeu. Pomenit: «Eremia, unchiul nostru, feçor lui Nădăbaico Dvornic». Semnează «Nastasiia deașta Dabijea biv Čașnic».

31. «Adecă eū șoltuzul și 12 prăgari și toți orășeanii de trăg de Tecu» arată că s'a vîndut ocină la Pogănești. «Pre mai mare credință noi ne-am pus pecetea orașului, să să știe. Pis u Tecuci, April 6 [c. 1650].» Pecetea cu un iepure: și legenda: † печатѣ трогъ тексѣ ¹.

32. 6 August 7158 (1650). «Stanca fâmeaia Fratei izbașei» vinde ocină la Țigănești «popei lui Ștefan» pentru 15 «galbeni bani gata și doi boi și o vacă cu vițel și o sută și patruzăci de viadri de vin și cincî mierță de grău». Înaintea egumenului de Sf. Vineri, «popei lui Toader de la părintile Mitropolitul . . . și Dumitrașco fișorul popii de Bacău». Pecetea Sf. Vineri, închinată la Muntele Sinaî.

33. «† Dabij[a] biv Vial Vornic, scriem la drăgătoriul și la vătămănuș și la toț săteni de Iugani. Dămu-v[ă] știre că am stătut de faț[ă] innainte Măriei Sal[e] lui Vodă cu Vartic Vornicul și cu Dumitrașco părcălabul de Soroca, de ne-m părăt pentru voi; deș Măria Sa Vod[ă] aū socotit, împreun[ă] cu tot Svatul Măriei Sale, și aū aflat să hii acel sat și voi a lui Dumitrașco părcălabul, și noi să răbdăm; pentr'acela lucru voi să aveț a asculta de dumnealui Dumitrașco; ci eū n'am nici o treabă cu voi de-acmu innainte. Ačasta vă scriem. U Ias, Iulie 25. Dabijea biv Vornic.»

34. Răzăși fac o vînzare de ocină «șupănușului Ivașco și șupăneasei sale Nastasie, vară-mea, featei Dabijeii Păharnicului, drept cincî poloboace de miare, prețuite dreptu șeapte galbeni pe un poloboc». E de pe la 1650.

35. Iași, 6 Maiu 7160 (1652). «Gugea botnariul» vînde «un loc de case ce iaste pre ulița șobotărească între casa dumisaale lui Solomon Bărlădeanu Marele-Clușar și între casa lui Gheorghie Vălcul Comis, și să împreune și cu locul lui Nicoriș[ă] ce aū fostu Hatman». Îl vînde lui Solomon pentru patruzeci de «lei bătuși» Marturii: «Stamati Stolnic, și Apostol

¹ Între documentele necatalogate ale Acadēmiei se mai află o mărturie din 7169 (1660-1) pentru o vînzare la Tecuci. Semnează: «Ignat șoltuzul ot Tecuci, cu doispzece părgari», și se pune «pecetia tîrgului Tecucului». Din Tecuci dă un act Vartic, la 1591 (I/LIV).

Sulgiariul, și Andoca Pitariul, și Gheorghie Vilcul Comis, și Ghiorma Pivnicarul». Scrie «Dumitrașco Uricar».

36. 4 Decembre 7162 (1653). «Ionașco fișorul Dumitrașco, nepotul lui Nădăbaico Vornicului de Țar[a]-de-șos», vinde ocină pentru 100 de ughi «lui Lupașco Armașului, lui Nădăbaico, văru-mneaș». Marturi: «Pelin Sulgearul și Ionașco Mălai și Ursu Bucium și Moțoc iuzbaș[a] și Eremie Paus și Aleacsandru Stegarul și Iura iuzbaș[a] de la Hotin și David Drăgășăscul și Chirac fișorul lui Ionașco den Sănăhău, de la Cernăuți». Scrie «Prodan Drăgășăscul».

37. Iași, 9 Februar 7162 (1654). Gheorghe Ștefan întărește zapisul de cumpărătoare al lui «Lupașco Nădăbaico, al doile Armaș». Pomenit: «Paos».

38. Iași, 18 Mart 7162 (1654). Gheorghe Ștefan-Vodă, pentru procesul lui Vasile Zavul și Neculai Furduiș cu Gheorghe biv Visternic pentru satul Păltiniș. Ei zic că l-a împresurat Gavrilaş. Ca în mărturia ce urmează. — Răcoviță Cehan Vel Logofăt. Scrie Dumitrașco. Splendidă pecete pe hîrtie.

39. Iași, 18 Mart 7162 (1654). Mai mulți boieri mărturisesc că Vasile Zavul și Neculai Furduiș, «nepoții lui Gavril din Ișnovăț», se pîresc cu «dumnealui fratele nostru Iordachi ce aș fost Vistiarnic», pentru Păltiniș. Ceș d'întăiș zic că e al lor, «și l-aș luat Gavrilaş Logofătul cu mare împresurătură». Iordachi spune că «l-aș cumpărat socrul dumisale Gavrilaş Logofătul de la Tudori ce aș fost Vameș». Iordachi li-l oferă pentru 420 taleri. Ei, «vădzindu că le vin șudețul într'aceș chip» și n'aș bani, se împacă, primind 80 de taleri ce se dăduse Cristinei. Semnături: și «Dabijea».

40. Iași, 1ⁱⁿ Septembrie 7163 (1654). Privilegiu slavon, pe pergament, al lui Gheorghe Ștefan. Scrie Dumitrașco. Ionașco Rusul Mare-Logofăt.

41. Iași, 12 Februar 7164 (1656). Gheorghe Ștefan, pentru mănăstirea «ce iaste suptu munte, pre izvorul măgurei Peonului», să fie cu 12 oameni poslușnici «fără cislă și fără stăpân și fără trășură».

42. Iași, 17 Septembrie 7165 (1656). «Adecă eș Iordachie ce am fost Vistiarnic-Mare» arată că a vîndut ocina «ce am avut de

la Mariia fata lui Ionașco Stroič: satul Tămășianii» «dumisale Dabijeî Marele-Dvornic de Țara-de-sus», cu 450 de lei. Semnează Iordachie biv Vel Vistiernic. Pecete cu vulturul bicefal.

43. 26 Februar 7165 (1659). «Adecă noi Dabijea Vel Dvornic văișneai zemli, și Saia biv Pitar, Toader Ungureanul, și Ștefan Moimăscul, părcălabilî de Putna, și Ioniță de Vitănești, și Gheorghî Limbovici», pentru o vînzare în Țigănești, în «talerî». Martur și «Ghiorghiță Vornicul de Oleșești».

44. Iași, 12 Mart 7165 (1657). Gheorghe Ștefan dă lui «Ștefan Boul Marele-Vornic de Țara-de-șos» «podul lui Ștefan-Vodî Tomșei și cu tot locul cât aũ fost cumpărături lui Ștefan-Vodî, ca să faci dumnealui acolò pod și dugheane, cum aũ fost și nainte. Așjdere și pentr' un loc de cas[ă] de la capul aceluî pod, ce l-am fost dat Domnia Mea lui Enachie Căpitanul, căc n'am fost știut; acmu, deaca am cunoscut într'acesta chip, că să cade acel pod, și cu loc cu tot, să hie pre sama boiari-nului nostru ce maî sus scriem, luate-s'aũ și acela loc de pre mânia lui Enachi Căpitanul, și l-am dat să hie și acela loc tot pre mânia dumisale Vornicului, cu pod cu tot; și să-î hie de la Domnia Mia direaptă dare, și miluire, și uric, și în-tăriturî». Scrie «Dumitru Veisia». Pecetea mică.

45. Iași, 26 August 7165 (1657). «Eũ Irimia Nădăbaico cel bătrân», cu fii, Cozmiță și Nastasia, fac vînzare la Sucmezeũ. Se vinde «giupănului Dabijiî Dvornicului celuî Mare de Țara-de-sus»: Pomenit «Farmachi ce aũ fost Vornic».

46. Iași, 30 Iulie 7167 (1659). Gheorghe Ștefan, pentru ca «Ghiorghiță Ūgole» să-și iea «de a dzece den tot ce va fi pre hotarul său a Ionășeștilor, și din fân, și den păne, și den tot ce a hi pe cel hotar.»

47. Cărniciani, 2 Septembrie 7168 (1659). Gheorghe Ghica «Radului ce aũ fost Pitar-Mare», pentru a ținea ocina a doi moșneni la Corni și aiurea, «pen' căci a fost amăndoî biholarî dumlsaal[e], și aũ perit niaște bihole de la dinșăi, și iar aũ fugit, și seamă de bihorî (*sic*) n'aũ dat».

48. Iași, 8 Februar 7168 (1660). Nicolaî Buhuș Vel Medelnicer: «scriũ și mărturisesc singur pre mine cu astu adevărat zapis al

mieŭ cum am luat împrumut de la dumnealui Duca Vistearnicul cindzeci de galbeni de aur și cinci sute de lei bătuți, pentru o nevoe a mea, însă cu o sută de lei din nește dăjde la Tutova ă-au fostu asupra mea, să-l le istovăscu la dumnealui», puind zălog Tămășanii. Duca era al doilea Vistiernic. Satul e de la Iordachie. Se confirmă de Domn Ducăi la 20 April 7169 (1661).

49. Iași, 8 April 7169 (1661). Ștefan-Vodă. Vine «Oancia, gine-rele lui Toader Iachim» și pîrește pe «Pascal Cămirașul de lumini, fečorul lui Corlat Uricariul, pentru o besearică den Turbîtești».

50. «Stachia Bărlădenița» vinde ocină «dumisale Vornicului Dabijăi dreptu 25 ughî banî gata, ca să-î fie dumisale dreptă ocină și moșă», și ăupăneasăi dumisale Dafinei și cucoanei dumilor sale Măriuțai, ș' altora cariî le va dărui Dumnezău». Marturî: «și Iane șoltuzul ot Aăud».

51. Iași, 12 Mart 7170 (1662). Mai mulți boieri arată că vin la Domn «dumnealui fratele nostru Ursachie Marile-Vameș, și ăupăneasa dumisale Ilinca, și sora ei Măricuța, și Necolai Murguleț și femeaia lui Ileana, toț fičorii lui Ghiorghie Hatmanul, veri premarî răpaușaților Radului ă-au fost Stolnic-Mare, și lui Alexandru ă-au fost Păharnic, și lui Necolai Abăza ă-au fost Sulgiar, fičorii lui Gavril Hatmanul, toț nepoții lui Vasilie-Vodă», și se plîng «pentru multă datorie ce au avut Radul Stolnicul și frate său Necolai Abăza, ă-au fost Sulgiar, și alți frați ai lor». Se vind «sate și vii, a lor moșii... și case în Iaș, și crame la Cotnar». Erau datorii și la ei. Și «dumisali fratelui nostru Ducăi Vistiarnicul și lui Iamandi cu lei — bătuț». Se dă pentru acești banî casele din Iași «pre ulița mare». Confirmă, ca rude.

52. Iași, 20 April 7172 (1664). Evstratie-Vodă, pentru că «Andreiaș ă-au fostu Șetrar, fečorul lui Toderășco, ă-au fostu Logofăt-Mare», vinde casele tatălui său «pre ulița strămbă în trăg în Iași», către Miron Costin, Mare-Comis, cu 300 de lei. Pecetea roșă, ruptă.

53. Iași, 20 Ianuar 7173 (1665). Dabija-Vodă. Proces al fiilor «lui Enachi ă-au fost Vistiarnic». Pe a doua foaie: «Ă-au cheltuit acești răzăși la păra acestii moșii.

† 8 lei bătuți am luat de la doftor.

† 4 lei i-am cheltuit din banii noștri.»

54. Iași, 24 April 7173 (1665). Vinzare către «Răzmiriță de la Vistirie». Marturi: «popa Pătrașco protopopol de Iași, și dumnealui Goroveiū Logofătul de la Vistirie, și Nacul, și Mihăilă», etc.

55. Iași, 20 August 7174 (1668). «Ghiorghie Roșca, ce aū fostu Vistiarnic», vinde un loc în bani «lui Solomon Vornicul cel Maare drept trei boi și drept trei vaaci». Marturi: Neculai Buhuș, Vel Logofăt, Miron Costin, Vornicul Țerii de-sus, Neculai Racoviță Hatman, Stamatie Vel Postelnic, Toader Iordachie Vel Spătar, Postolachie Vel Păharnic, Ursachie Vel Vistier. «Mihuleț uricar.»

56. 29 Novembre 7176 (1667). Iliș Alexandru, pentru mănăs tirea Hlincia. Se află «cum Mateiū. . . și Sorița. . . le-aū fost pus de la Domnie în dzilele lui Vasiliie-Vodi un nume de dajde țărănescu, la Miclăușiani, și apoi ei pentru acel nume aū fost fugit din sat; decî dăbilarii, neavând de la cine lua acel nume, aū luat de la Cârpoae Căpitinița o vacă cu vițal și o cergă noai și un cojoc, luat în trei lei, și doi păsle late și doi coas[e] și doi topoari, și apoi aū dat Cârpoae și o iapă; ce aū ras numele». Datornicii pun la ea moșia zălog. Se aduc «oamenî bunî gūrători să giure cum sintu părțile lor vândute de părintii lor». Se aduce «Andreiū de Trifești, aprod de tirgu». La gătirea de jurămînt, «aū ertat pre acești oamenî să nu mai giure».

57. Iași, 18 Iunie 7176 (1668). Iliș Alexandru-Vodă. Afacerea Cârpeștilor. «Și aū dzis că or dovedi pre giuritorii lui Toader și a Buzescului cum aū giurat cu strimbul; decî Domniia Mea am învățat pre. . . Solomon Birlădianul Logofătul-cel-Mare, de aū trimis de aū luat dela giuritorii lui Toader și a Buzescului 22 de boi haltalmu, și i-aū dus pre toți aici la Domniia Mea, și ș'aū adus și aceaste fămei, oamenî bunî și bătrîni, mărturii și giurători». Si «Dumitrașco iuzbașea, de Cărniciani.» «Decî Domniia Mea i-am giudecat dupî leağa țării»: să jure la Sf. Neculai. «Mai apoi ei s'aū lăsat și n'aū vrut să giure.» «Și ăobotele pentru păra ă-aū scornit al doile rînd era să dea iale, 10 lei bătuți.» «Ș'aū pus și heriia, 12 zloț, în vistiariul Domniî Miale, să-s știe ei tot satul.»

58. 30 Septembrie 7177 (1668). «Miron Costin Vel Dvornic dolneai zemli» arată că a cumpărat pământ la Miclăușiană (Iași) «dela Apostol Voroavi ginerele lui Carpu, și de la fâmeaia lui Alixandra, fata Antimieî, nepoata lui Carpu, și de la Vasilie feçorul Antimieî, frate Alixandreî, nepot lui Carpu», pentru patruzeci de lei. Îi întorc banii «Buzescul și fâmeaia lui Alixandra, fata lui Carpu diiacul, și Chițana, fâmeaia lui Toader, fata lui Carpu». Solomon Bîrlădianul Vel Logofăt, Nicolai Răcoviță Hatman, Ilie Sturdzea Vel Stolnic, Alixandru Buhuș Vel Pitar, Contăș Logofăt, Roman, Ghiorghită, Ursul Veatreș, «Vorniciî porțai». Semnături.

59. Iași, 25 Februar 7177 (1669). Duca-Vodă, pentru «Alixandru Vulpe Săoariul».

60. Iași, 1ⁱⁱ Iunie 7179 (1670). «Adecă eü Iorga, fiçorul răpăusatului Isar Jitnicer», vinde casele cu locul, cumpărate «de la Neculaiü Bărbiiarul... pre ulița cè mare, între casăle Nenului și a lui Andreiü ce aü fostu Armaș, și într'a lui Dămiiian Chihaie». Vînzare către «Gașpar Caliè çasornicarul, Franțuzul», pentru *lei bätuși*. Marturi: Marele-Vornic Miron, Neculaiü Raçoviț[ă] Hatmanul, Ursachiî biv Vistier, Păladii «ce aü fost Stolnic-Mar[e]», Costantin Jóra biv Vel Armaș, «și denainte dumisale Nenul ce aü fost Logofăt al doele, Goroveiü Logofăt de Vistierie, Dumitrașco Prăjescul Cupar, Andreiü biv Armaș, Dămiiian Chihaie, Vasili sluga Hatmanului, Chinarschiî Stănislav, pisar, Mihalco spicerul, popa Vasile de la Beserica-Albă și cu ginere-miü popa Gavril». «Eü Cărăiman Pitarul am scris.» «Gheorghe» semnează grecește. Între marturi, și «Stanislaus Kienarski sec; Ill-mi prin. ter. Mold. m. propria».

[Pe V^o.:] «1670, le 2^{me} de juin, j'ay acheté ma maison pour 180 lions monnoy d'argent, de Jorga, fils de Isar, neue de Our-sagui grand tresorier, et le prince Douca regnoict pour lors.»

61. 14 Iunie 7180 (1672). «Preotul Toader de la Stăi Neculaiü» «pentru niște drease a lui Carpu ce aü fostu Cîpitan și pentru o zilojiturî ce aü fostu la Cîrpoaiî ce aü fostu Căpîtîniți. . . Dumnealui Logofătul Solomon Bărlideanul aü trimis pre Costantin Grecul, vătavul dumisale». Jură și «Calofir izbașea de

Scumpiia» la Sf. Neculai, «pre sv[ă]ntaa evanghelie și pre cinstiataa cruce». «I-au giurat de al doile răndu.»

62. Iași, 10 Iulie 7184 (1676). Moșneni vînd ocina la Glăvîniasta lui «Toderașco Iordachie Marele-Vistiarnic». Marturi: Ilie Motoc Vel Medelniciar, Gligorie Cărlig Vornic de gloată, ș. a.

63. Iași, 23 Iulie 7184 (1676). «Adecă eū Gașpar Calè Franțuz» vinde casa din Iași, a «popei Ursului, preutului cel domnesc, ce iaste la besearca Mării Sal[e] lui Vod[ă] pre poartî în Curte.» Semnează: Gaspard Caillé.

64. Iași, 20 Ianuar 7185 (1677). «Adecă eū Gahița Păscăloae, ă am fostu stărstoe de neguțtori de trăg de Iaș», arată că a vîndut «a noastră dreaptă ocnă dumisaale lui Pătrașco neguțtorul : o dugheanî și cu cămarî și locul dugheanei, de lat noai coți și giumitate, carea am avut noi între dugheanele m[ă]-n[ă]stirii lui Barnovschii și ntre dugheanele Sv[i]nteî Vinerî, în târgul cel mare, în ulița rusască, aicea în trăg, în Iași . . . Însă, pân voi hi eū vie, ce a hi chiria acei dugheane, să o iaū eū, iară, deacă mă voiū treace eū din lume, să hie dugheana a dumisal[e] cu tot venitul, iar nime dintru călugări, sau nepoți de ai noștri, sau hinî, sau fecori ai noștri de suflet, nime ca-s nu aibă a [să] amesteca și a strica și a gălcevi pre această danie a noastră». Face zapisul «dinnaintea Sv[in]ții Saal[e] părintelui Dosoftei Mitropolitul și dohovnicul nostru părintele Arsanie egumenul de Bărnova». Scrie «Leca Uricar». Marturi: Arsenie de Bărnova (scrie grecește). Semnează: «Aga-hița Păscăloae».

65. Iași, 29 Mart 7185 (1678). Antonie-Vodă, pentru biserica Sf. Nicolai a lui Ștefan cel Mare, care era «stricati de foc și de ploî, de gos, din urzirea ei, pân sus, în vîrvu». «Am pus multî cheltuiali de o am tocmit, de gos pânî sus, și i-am tocmit clopotnița, și o am înfrîmșat cu toate podoabe, cum să cade desevirșit, și i-am făcut zidiū și chillî prin pregiur, și o am făcut și ačasta Scaun de Mitropolie, să fie inchinati Scaunului celui vechiū, Mitropoliei de Sučavî». Îi face și venit de la «vameșul mari la chirvisărie» și de la «Cămanariū-Mare». Pergament.

66. Iași, 1-iū Iulie 7185 (1677). «Anna Logofetiasa a răpoosa-

tului Solomon Bărlădianul ce a fost Logofăt-Mare», vinde casele din Iași, cu locul, «pre unde a fost cu zăpladzi îngrădit, care casă li-am făcut din preunî cu răposatu ȝupănu-meu». Vinde «lui Ilie Sturdzăi Vornicului celui Mare și ȝupîneasei dumisalei» pentru 425 de «lei bătuți». Marturi: Nicolaiu Răcoviță biv Vel Logofăt, Gligorașco Ghianghea Vel Vornic, Gavrilă Costachi Hatman, Ion Răcoviță Vel Spătar, Gligorașco Rusul biv Vel Spătar, Păladie biv Vistier, Tudosie Dubău biv Vistier. «Și eu Contăș Stolnicul cel Mare am scris.»

67. Iași, 13 Mart 7186 (1678). Schimb cu Toderășco Iordachi. Marturi mai mulți boieri. Alt schimb, — 10 Mart 7184 (1676). Cîrlig Vornic martur: pecetea cu un Vornic și inscripția: «Grigorașco Crălig Vornicū».

68. Iași, 10 Februar 7187 (1679). «Măria fata lui Gligorie Hăb[ă]șescul ȝ-a fostu Hatman și ȝupăniase răpăosatului Dumitrașco Prăjăscul», dă marturie pentru niște case «a ȝupunu-mieū lui Dumitrașco Prăj[e]scul, ce sintu aici în rîrgu în Iaș, pe Ulița Mare, între casele Iorgăi Postialnicul și între casăli Nianului Logof[ă]tul, care cas[e] mi li-a dat danie ȝupănu-mieū la moartia lui». Le vinde pentru datorii către «dumn[ea]lui unchiiașul Chiriiaș Sturdza Păharnicul». Vinde deci «dumisale unchiiașul Chiriiaș Sturdza Păharnicul și ȝupăneasăi dumisali Anițai, fata lui Isar». Marturi: «Svinția Sa Dosithei Mitropolitul de Sučav[a], și părintele mieū Gligorie Hăbășescul, ȝ-a fostu Hatman, și Gavril Costachi ȝ-a fost Hatman, și Ghiorghit Vel Armaș, și Gavril Nianul biv Logofăt, și Ilie Pleșca ȝ-a fostu Căm[ă]raș, și Ghiorghit Vornicul de Poartî».

69. Iași, 7 Ianuar 7188 (1680). «Iordachie biv Vistiarnic», pentru Glăvinești, lîngă satele de boierie ale Ducăi. «Și, fiindu mai aproape acestu satu Glăvinești să-l cumpere Măria Sa, precum ne-a și poroncit Măria Sa în câteva rînduri, fiindu Domnu în Ț[a]ra-Romîniaasci și trecîndu den oaste, de la Čahrin, în anul cîndu a fostu vltul 7183, și [n]i-a trimis Măria Sa și pe Costantin Catacozeno Stolnicul cel Mare de Ț[a]ra-Rumîneasci, înțălegăndu Măria Sa că am cumpirat acela sat, să nu cumpărîm noi acela sat Glăvinești, căce că iaste mai aproape să-l cumpere Măria Sa, fiind aproape lîngă satele Mării Sale,

lângi Andrișianî și lângi Berehoești; acum, daci aũ adus m[i]-l[o]stivul Dumn[e]ziũ pre Măriia Sa în Scaunul țării, mi-a-aũ dat bani Măriia Sa, 500 de lei, ȕ-am fostu dat noi pre acel satu.» Zapisele «nfindu lângi noi, ce fiind lăsatē în Ț[a]ra-Romîneaasci».

70. Iași, 12 Mart 7188 (1680). «Toader Iordachie ȕ-am fostu Vistiarnic» vinde mori la Glăvănēști lui Duca-Vodă, ce-ĩ restituie 500 de lei cheltuiți. Pentru lucrul lor va prețalui un boier. Se daũ încã 150.

71. 23 Iulie 7188 (1680). «Adecã eũ Ștefan Postialnicul scriũ și mărturisãscu cu cest zapis al meũ cum eũ m'am tocmit și m'am aședzat cu Corlat Uricariul pentru nește bucate și bani ce aũ fost rămas a cumnatã-mea la dãnsul, carea i-aũ fost fãmeae dumisale, acmu din toate bucatele și din bani m'am aședzat de nainte dumisale Postialnicului Catargiului, sã-m dea 145 de lei buni și din vitĩ 15 vaci și 5 iape, și dzua s'aũ pus de la Sti Ilie pãnã la Lăsatul Sãcului de Postul Mare; iar atuncea la dzi sã împlineascã ce-ĩ scrie zapisul lui». Martor și un «Pandrav Cãpitanul».

72. 7190 (1682; *sic*). «Pãtrachie ȕ-am fostu staroste» vinde o casã «în mahalaoa Tãlpãlãriasci, lângã casa dumisale lui Istrate starostelui de mișei, și lângã casa Noroȕoae», pentru «bani de argint, lei bãtuț». Martur «Gligorașco, starostele de tãlpãlari».

73. Iași, 14 Iunie 7190 (1682). Un rãzãș din Vitenești vinde ocinã lui Zaharie Clucer. Marturĩ «și Lepãdat Vornicul de Vrancea». «Az Lepãdat Vor. iscal.»

74. 8 Octombree 7191 (1682). «Cãrstãna fata Gramei Stolnicului, ȕupãniasa dumisale rãpãosatului Statie ȕa aũ fostu Clucer», vinde casele cumpãrate de Vistierul «Ghinea» de la «Goroveiũ». Se vinde «Nastasiēi» Doamnei, pentru «lei, bani de argintu». Semneazã și Miron Costin.

75. Iași, 12 Octombree 7191 (1682). «Annița Logofetiasa rãpãosaatului Solomon Birlãdianul, ce aũ fostu Log[o]fit-Mare», vinde Nastasiēi casele din Iași. Semneazã: «Annița». Pecete cu «Anna».

76. Iași, 29 Octombree 7191 (1682). «Adecĩ eũ Safta Vor-

ničasa a răpăosatului Ilie Sturdzii Ț-au fostu Vornic-Mare, și eū Safta Hăbășasca, și eū Măricuța Cluceroaia, și cu toț fičorii noștri și cu toț nepoții noștri, anume Neculaiū și cu Toader și Ștefan și Preda Postelnicul și Ioniți și Sandul și Toader, fičorii dumisale lui Chiriiaç Păharnicul, și Antiohie ginerele Mării Sale Doamniū lui Gligorie-Vodi, caria iaste sor[ă] lui Ilie Sturdzii Vornicului», vind casa din Iași, lingă Biserica Albă, și «ferediae» către Doamna Nastasia. Mai mulți boieri marturi.

77. Iași, 1ⁱⁱ Octombrie 7192 (1683). «Ursachie Ț am fostu Vistiarnic». dă Mitropoliei partea sa din satele «Iorgii Postialnicul». «Care parte aū fostu vândut Rusa fata Chiriiaței, nepoata Iorgii Postialnicul, Neculcii Vistiarnicul și, fiind cumpărat răū, i s'aū întorsu baniū Neculcii.»

78. Iași, 1ⁱⁱ Octombrie 7192 (1683). «Eū Alexandra Spătăroaia răpăosatului Iordachie Ț-au fostu Spătăr-Mare», arată că a vindut casele «pre Ulița Mare, între Mitropoliia Veiaç[he] și între casăle Prăjăscului, în târgu, în Iaș» «Mării Sale Doamnei Nastasiei g[os]p[oj]jūda Io Duca Voevoda», pentru «taleri bătuți». Ea le avea cumpărate de la «Neculcea Vistiarnicul», ce le luase «de la Alexandra Stolničasa, sora răpiusatului Iorgii ce aū fostu Postialnic». Ea le căpătase «depreunū cu Iorga Stolnicul de la . . . nepoatele lui Filip Vistiarnicul». Vinde și «a treia parte den casile Iorgii Postialnicul. . . , partia Alexandrei, surorii Iorgii Postialnicul. . . , rămindu-ne noai pentru dziastrile Ț-au fostu dat Neculcii Vistiarnicul». «Deci noi, vâdzind întru viața noastră aciaste casă de piatră orânduite de aū fostu temniți, și Mării Sa Doamna făcându Besearica Albū Mitropolie, am socotit mai bine să fie pomană Mării Sale la Sv[ă]nta Mitropolie ce să grăiaște mai sus». Marturi: Neculai Racoviț[ă] Logofăt, Toader Păladie Vel Spătăr, Toader Iordachie Vel Vistiarnic, Vasilie Costachie vtori Comis, Dumitrașco Cuzia biv Comis, Murguleț, Pahomie Vornici de Poartă. Semnează întâiū: «Alicsandra Spătăroia».

79. 26 Iunie 7198 (1690). «Ana Logofătiasa răpoosatului Solomon Logofătul» vind «cas[e] din Iaș, carele am avut schimbătur[ă] cu Doamna Ducăi-Vod[ă], c'un locu de cas[ă] ce mi

i-au îngrădit la Besiarica Albă, carele-s făcute de Gorovei», lui «Ilie Abăza și ȝupăniași dumisali Safte» pentru 75 de lei. Semnează «Anna răpoosatului Sol[o]mon Log[o]făt». Mai multe semnături.

80. «Ana fâmeia lui Baliț, și cu fiică-mia Margarita, și cu Ilana, și Catrina» vînd «lui Martin Ungurul» o falce de vie «pe dric». Semnează: «Dumitrașco Acroi, Johane Ferenfi fui paer.» (!), «Iohannes Moldawski scripsi».

81. «Eū Ghiorghie, și soru-mea, cu Irina, și cu nepoată noastră Anghelina, fata Mării, nepoții lui Filip Vistearnicului», vînd «un loc de cas[ă], cu pivniță de piatră, pre ulița ța mare, din sus de Mitropolitul, dumisale Iorgăi ce aū fost Stolnic-Mare, cumnatul Postealnicului celui Mare, a Iorgăi». Marturii: «părintele Svinția Sa Mitropolitul Varlaam, și popa Vasilie de la Besearica Albă, și diiaconul Toader zet popa Vasilie, și șoltuzul Ghiorghie cu 12 părgari, și vătavul părintelui Ionașco Căpătin[ă], și Necula Preameșter din Ulița Mare, și Toader cruitor ot tam». Se cumpără cu «lei bătuț». Pecetea orașului, cu totul neclară, pare a represinta un cal. Legenda nedescifrabilă.

82. Focșani, 28 Februar 7200 (1692). Răzași vînd vie «în Pătăști, pe apa Milcovului». Marturii: «preutul Ghiorghie ot Focșiană, preutul Mașteiū sn. eg ot, Năstasie Beliboū ot tam, Sava Pielmuș, Necula Pielmuș, Tudor dascal, Raducan ța-ū fost șoltuz, Sava zet Sava Pielmuș, Ion croitor». — Și la 28 Februar, alt act.

83. Iași, 24 Maiū 7200 (1692). «Eu Deadiul ța-am fostu Spătar-Mare, denpreun[ă] cu soțul mieū Trofana», vinde casă în Iași, «din deal de podul Hagioae» «lui Moisaī Marele-Căpitan de lefecii», pentru o sumă «de lei». Luase casa «de la Misail Cizmariul».

84. 7 Iulie 7200 (1692). Vînzare de loc în Iași, «în tîrgul Făninii, între Gligorașco staroste și 'ntre Irimie Vătavu». Marturii: «Vătavul Irimia, Gligorașco Starostea făclier, Ursan făclier domnescu», etc.

85. Iași, 23 Iunie 7201 (1693). Vînzare de casă în Tîrgul «Făini» «dumisal[e] Apostol Mihuleț porușnicul». Marturii: un lipcan, un stegar.

86. «U Focșianî, 8 Februar 7202 (1694). Răzăși vînd unui Pielmuș o vie «făcătoare», «în ogradă la Pătăști, din moșul nostru din Bejan și Ghiruța, care vie aū fost zălojit[ă] Maniî Armanului» și răscumpărată. «Preutul Ghiorghie ot Focșianî, preutul Maștei, fiu-său . . . , Costantin, iar fiu-său . . . Ion Croitoriul . . . Simion Căpătan . . . Chighiacî și Alecsandru . . . și . . . fićorii lui Neculaî Hoțul . . . Strătulat tăbăcar».

87. 15 Iunie 7203 (1705). «Doamna Anastasia, a fericitului răpoasatului Domn Ducăi-Vodî, ci-aū fostu Domnu țării Moldovei și Ucrainei, șarba lui Dumn[e]dzău și închinătoare Svinței Troiță și Maicei Domnului Nostru, lui Isus Hristos», arată că, «răhnindu», ca alți donatori, a luat sama că «Sv[ă]nta Mitropolie cia bătrăn[ă] a țării, din târgu din Iași, ce aū fost făcută de răpoasatul Domnu-Vod[ă], fiind mică, socotit-am pentr'un țintirim de o besiarecă stricată, ce s'aū numit Besiareca Albă, unde aū fost hramul Sv[ă]ntului Ioan, iarăș în târgu în Iaș, aproape de Mitropolie cia Veache, să facem pe acel țintirim de beserecă stricată altă Sv[ă]ntă Mitropolie țării, mai mare și mai deșchisă». Face «temeiū». «O am și obărșit și o-m podobitu și o am îndzăstratu . . . cu veșminte, cu odoar[ă].» Pentru a lărgi cimitirul, iea de la Anița un loc. E lîngă «locul răpoasatului părintelui Domniei Noastre Dumitru Buhuș, ci-aū fostu Spătar-Mare». În schimb îi dă o casă grijită. «Socotit-am și pentru locul casii a cinstitu răpoasatului părintelui nostru Dumitru Buhuș c-aū fostu Spătar-Mare, caril[e] ne era de împărțal[ă] fraților, fićorilor răpoasatului Dumitru Buhuș Spătariul, hiind oasăle fraților miei astrucate la acia sv[ă]ntă rugă, a lui Miron Bućoc, ci-aū fost Stolnic, și a giupăniasăi dumisale Tudosca, ș'a cuconilor dumilorsale ș'a lui Neculaî Buhuș ci-aū fost Logofātu-Mare, și a fiică-sa Ilianî ci-aū fostu Cămănăroe-Mare, și altor cuconî a dumisale, și a Irinei Vorniceasăi, ș'a Ursului fićor lui Buhuș»; se dă tot Mitropoliei. «Hiind voia putiarnicului Dumn[e]dzău de ni-aū schimbat din Scaunul țării Mold[o]vei ș'am mersu la Țarigrad și, iarăș după mila Svinții Sale, aducându-ne Sv[i]nția Sa mai pre urmă în țară la pământul nostru, cu Domniia iubitului fiului nostru Io Constantin Duca-Vodî», Îi dă și Piscaniî, Ștefeaniî, pe

care Piscani «l-au fostu dat răpoasatul Domnu-mieū Duca-Vodî sângur, fâr de voia mia, de agiutor lui Iani Hadămbul ci-aū fost Postialnic, și-l ținea mănăstiria ce-î făcută de Iani Hadămbul». La 7203 (1694-5) se împarte ea cu nepoata «Safta Catargioae, Visterniciasă lui Ilie Catargiul Vistiarnicul al doile, fata surorii mial[e] Doamnei Marii, de fică răpoasatu-lui Dabijej-Vod[ă] ș'a maicej meal[e], Doamna Dafina». Citează pe «mătușa mia Alexandra Armășoae», «drumul mare ce miarge la Budî». «Ileana fâmeaia lui Ștefan Roșca, fata lui Băsrab» (sau «Băsrabă»). Un «pribeag» face o vînzare «lui Cotnarschie pisariul leșesc, și, perind Cotnarschie pisariul de Timuș, aū cădzut acia prisacă pre sama Domniei, lui Ghiorghe Ștefan-Vodă», care o dă lui Grumadza (și «Crumadza») Armașul și soției, «Alexandra, mătușe-mia». Ea se căsători după moartea lui cu «Necula Vistiarnicul», supt Dabija.

Pecete cu boul și jos vulturul; deasupra coroană: *РОНО АНАСТАСИЕ МАВЛА*.

88. 15 Mart 7204 (1696). Raport către Spătar și Armaș de la «preoții și sătenii de Odobești», cărora li se ordonă pentru Domn a săvîrși o *plinire de vie* în localitate. Fac aceasta «noi preoții, împreun[ă] și cu sătenii bătrâni», sau: «noi preoții împreun[ă] cu sătenii oameni buni și cu nemesnicii dumnilor voastre». Semnează trei popi, un «vătah za hănsari», doi «nemesnici», un «dascal» și un «diac». — Vînzare tot acolo, către un căpitan, cu asemenea marturi; 7210 (1702), 23 April.

89. 25 Octombre 7205 (1696). Mitropolitul «Saava» vinde o casă în Iași, lui Pascal. Semnat. Pecetea din 1691, cu Sf. Gheorghe.

90. Iași, 28 Octombre 7205 (1696). Antioh-Vodă. Episcopii țerii și clerul mănăstiresc și boierii arată act de la Constantin Duca și alții «pentru a lor drepti serbi, țigani, de moșii și de cum-păratură, și de miluire, de pre la răpăosații Domni, cum că nu-î pot ținea pentru dăjdile ce le pun asupra lor de la Domnie, a darea pre ani și, ei fiind sărace și robi, n'aū de unde da, și deosăbi de la Hatmanî iarăș le iaū dăjdi și gloabe». Iartă de de dajdea domnească și hătmănească, de aducerea la Scaun. Cei

ce «vor face șugubină cu țigancile boerești sau călugărești sau și cu altor cariî vor hi avându țigance, să fie volnic a-l globi și a-l certa stăpănul Țiganului, iar Hatmanul să n'aibă triab[ă] la acialea».

Actul lui Duca e din 7203 (1695), Iunie 20¹.

91. Iași, 30 Iulie 7208 (1700). Antioh-Vodă către Sava «arhiepiscolul, Mitropolitul Suciavii», și un altul, care să iea sama mănăstirilor pentru avere. «Că aicea Domniia Mea înțalese-am precum într'aceste vremi nepăciuite multă scădiar[e] și lipsă s'au făcut sv[i]ntelor mănăstirî și sv[i]ntelor besărici.» «Într'ăcste cumpliti vremi au sosit de era suptu stăpănirea a streinî și, ce au vrut ei supt putiare lor, aciia au făcut . . ., cât puțin de nu s'au stănsu de tot pomeniria fericîților Domnî și altor

¹ În Mart următor, Antioh desființă văcărîtul prin actul ce urmează și care e și el păstrat, într'un exemplar, în Bibl. Ac. Rom.: «Io Antioh Costantin Voevoda bjiio milstiu gospodar zemli moldavskoî. [De o parte și alta: πατριάρχης Νέας Ρώμης Κωνσταντινουπόλεως ἀποφαίνεται. Facem șt[i]rea cu această carte a Domniei Mele tuturor căți să cade a ști, miluindu-ne Dumnezeu cu Domnie țarei și aducându-ne Svinții Sa la Scaunul răpăosatului părintialui Domnicî Mele, aflat-am Domnia Mia un obiceiū făcut nu de multă vremea, o slujbă care să scotē pe vite de să lua banî, ce i să dzice văcărît, făcut acest obiceiū de dumnialui fratele nostru Costantin Duca-Vodă. Carele socotindu și Domnie Mia că doară este vr'un lucru să fie de folosul țărăi, fost-am scos și Domnie Mia această slujbă; iar pre urmă, vâdzind Domnie Mia cum nu-i nici de un folos și nici de un așutoriu, sau de tocmiri, ce de mai mare stricăcune și răsipă țără[Y] este, pentru această întâmplându-să aici Preasv[i]nțitul chir Iacov Patriiarhul ci-aū fost a Țariogradului, chiamat-am Domnie Mē pre Sv[i]nția Sa și pre Sv[i]nția Sa chir Sava Mitropolitul țărăi și pre Sv[i]nția Sa Misail episcopul de Roman și pre Sv[i]nția Sa Lavrentie episcopul de Kădăuși și pre Sv[i]nția Sa Varlaam ep[i]scopul de Huș, și pre toți egumenii de pre la toate svintele mănăstirî, și pre toți boerii cei mari, și maziil de pre la ținuturî, și depreună cu toți am pus mare blăstăm pentru această slujbă care-i mai sus pomenită: văcărîtul, cum de acum innainte să nu mai fie, nici în zilele Domniei Mele, nici în dzilele altui frate, pre cine arū alege Dumnedzău în urma noastră a fi Domnu țărăi noastre Moldovci, iară cine ar cutedza a călca și a face silă, ca să străce pomana noastră și mila carea am făcut-o cătră toate sv[in]tele mănăstirî și cătră toți lăcuiitorii și săraciî țărăi, orî Domnu ar fi să facă, cu nebagare samă și cu silă, orî boeriū ar fi să svătuiască și să îndemne, sau ce obraz ar fi, unul ca acela să fie blăstămat de Domnul Dumnedzeu ci-aū făcut ceriul și pământul și de prea-

creștini citorî». Să li facă «izvod nou» și să le aducă la Domn. Egumenii, «carel[e] s'ar afla om harnic și om bun, să fie tot pre loc egumen, iar caril[e] s'ar afla om hiclen și făcator de rău, pre unii ca acia, acia la Domniia Mea să-i aducă, și s'or gudeca pre faptele lor cu ocna.» Unii călugări iese din mănăstire «și s'au înstreinat pre la ț[a]ră și șad pre la nemurile lor și pre la Curți boerești și la prisaci boerești și la odăi, și mănăstiril[e] rămân fără de călugăr[i] . . . Să-i ia de grumazi și, cu tot ce ar avea ei, și să-i trimiț[ă] pre la mănăstiri, car[e]le de unde ar hi fostu de postrigul său. Așjderea am înțeles Domniia Mea precum o sam[ă] de călugări îș țin bucate osăbi de la m[ă]n[ă]stir[e] cu odăile lor, și-ș poartă grij[ă] de bucatele lor, și dup[ă] trebile lor împlă, iar, ce ar hi de opștii a m[ă]n[ă]stir[i], le las, de-s lipsăscu de tot; ș'au stricat cu tot[ul] podvigul călug[ă]rescu și obiciaile ciale bun[e] a svinților părinți strică, și să fac călcători de leage cu totul.» Deci aceste bucate «să-s înhereazi și pri izvod să li dea pri sam[a] egumenului în bucatel[e] m[ă]n[ă]stiri».

92. Iași, 7211 (1702-3). Constantin Duca-Vodă dă Glăvăneștii «dumisal[e] Tomii neguțitoriul . . ., fiindu noi datorî dumisal[e] cu câțva bani pentru niște negoți ă-au dat la Cămara Domnii Mialea pentru triaba noastră». Semnează: «Io Constantin Duca Voevod» și jos, mic: Ἐλένη Τομνίτζα.

93. Focșani, 17 Iulie 7210 (1702). «Antimia preutiasa a răposatului preutului Vas[i]le și cu fiul meu preutul Vas[i]lie și cu fică-mè Măricuța» fac o vânzare la Odobești «Cărstii Vel Căp[i]-

constită și precurata fiçoară Maica Svinției Sale și de patru svinți evanghelisti și de 14 vârhovnici apostoli și de 318 svinți părinți, carii au fost la săborul de la Nicheia, și de la noi încă să fie legat și afurisit în veci, și să-i fie părăș și toți svinții de pre la toate hramurile a svințelor mănăstiri, a căroră slujba acasta le închide ușile tuturor și le pustie. Pentru acasta, iubite frate, pre carele Dumnedzău l-ar alege a fi Domnu țării noastre, te poftim să te ferești de aceste măi sus pomenite blăstămuri, ce măi vărtos să aibi a întări și a așădza, și pentru măi mare întărire făcutu-s'au și altele, de s'au dat pre la episcopi; și unul s'au pus la Visterie țării, amin.

U Ias, let 7206, Mart 1.

[Semnează Domnul și episcopii. Pecete cu chinovar.] Pisal Costantin Costachi.

tan, starostii de Putna»: «în dial la Odobești, în ograda Te-lului, alături cu alte vii a dumisal[e]». «Și noi, când am vrut să vindem acestu pogon de vie, ni-am întrebat toți răzeșii noștrii ca să-l cumpere, fiindu-ne și noi greu și agiungându-ne nevoe, și nime din răzeșii noștri nu s'aū aflat să cumpere, și l-am vândutu dumisal[e].» Marturii: «Ilie Catargiul biv Vel Comis, Cârștitan Vel Șătrar, Lucaci biv Clucer, . . . și de-nainte a mulți boeri și neguștorii și oameni bunii».

94. Iași, 3 Septembrie 7213 (1705). Mihaï Racoviță către Cârștitan biv Vel Armaș și Vasile biv vtori Medelnicer. A venit Ilie Catargiul biv Vel Comis și «Ambrinò și cu frate-său, fîcorii lui Ilco», pentru vecinii de la Siucmezeu, «cumpărați de la socrul dumisal[e], de răpăosatul Dabij[a]-Vod[ă]». Ambrinò spune că tatăl «vecinilor» a fost «pe lângă Nădîbaico Vornicul de aū slujit, iar vecin n'aū fost». Citat «un om anumea Băldac, č-aū fost Vornicial în sat în Siucmezeu». Să cerceteze. De va fi prescripție de douăzeci de ani, să fie vecinii.

95. Iași, 7 Iunie 7213 (1705). Vînzare de case în Iași «pe lângă cas[a] dumisal[e] lui Pavăl Rugin[ă] Jitnicierul . . ., în Muntenim[e], lângă țintirimul besericii lui Sft. Thteodor», luate «de la To-fana giupănias[a] lui Tănas[e] părcălabul de Soroca, maica lui Moisie Serdariul».

96. Iași, 27 Iulie 7214 (1706). Antioh-Vodă. Proces al lui Adam cu Ion Zlătariul, pentru «un loc de o dughian[ă], între dughianil[e] lui Barnovschii și a Sântii Vinerii, ce iaste pe ulița Tărgului de ęos, împotriva neguștorilor». Mărturia unei bă-trîne ce vorbește de răsplată prin «postav de un habaciū». Mărturisesc «neguștorii».

97. 20 Novembre 7216 (1707). Mihaï Racoviță. Pentru o moșie la Răcăciuni a lui Ilie Catargiul Vistiernic, «de socrul dumisale dumnalui cinstit și credinčos boiariulū Iordache Rusăt Vornicul, gineril[e] răpăosatului Dabijeï-Vodă».

98. Focșani, 27 April 7216 (1708). «Costantin Ūocan» cu «so-țul», fata popei Vasili, și cu ginerele și fata lui, vînd un pogon de vie «în dealul Odobeștilor, pre ulița Ciutini, lui Toader», pentru «lei bătuți». «Și, când am vândut noi a noastră driaptă ocină și moșii, mai nainte ne-am întrebat toți frați și razăși noștri

ca să o sprijăniască, și nime nu s'aŭ aflat, fără de cât Cîrstea biv Vel Jicnicer.» Marturii: «mulți preuș și oameni buni, bătrâni și tineri, cari mai șos s'aŭ și iscălit, cari aŭ știut carte, iar, car[e] n'aŭ știut, ș'aŭ pus și pecetea[e], cineș pre numel[e] său; și noi încă, pentru mai mar[e] credința, ne am pus degetele, ca să știe». Semnează «az Ereî Gheuca ot beric[a] g^d u Focșani, martur». Și un «namesnic».

99. Iași, 15 Octombrie 7223 (1714). Nicolae Mavrocordat «la lăcuiitorii bătrâni și tineri cari sântet la Cornul lui Sas». Egu-menul de la Pobrata arată actul de la Ștefan cel Mare, 30 Mart 7008, «pentru nește moșii ce are sf[ă]nta mănăstire Pobrata acolô la Cornul lui Sas, anume Berejeanii și Ūluneștii, ce sint la Țănutul Iașilor, pe apa Prutului». Sînt încălcate de mulți cari fac *odăi* și se *hrănesc pe ele*, nedînd «de a dzeace». Să mărturisească ei lui Vel Logofăt.

100. Iași, 1ⁱⁱⁱ Iulie 7222 (1714). Nicolae Mavrocordat iartă dajdea pe Țiganî, ce se luase în zădar, «la nevoe țării fiind, și țara acmu la mare greutate, ca o corabiia ce să aflî la mijlocul Mării, cuprinsî din toate părțil[e] de valuri holburate și fără liniște». Semnătura Dumnuului. Semnează cu adausuri grecești Patriarhii de Alexandria și Ierusalim. «Axintie Uricar.»

101. Iași, 7223 fără lună, *фторарв гнцрка*. Nicolae Mavrocordat pentru Mitropolie. Zelul pentru mănăstiri și biserici a Domnilor vechi. «Iară de la o vreme încoace s'aŭ scornit și acest obiciaiu de aŭ dat și mănăstirile la dirî, de s'aŭ urmat și pînă acum, la a doa Domniia a Domniei Miale, și cu aceiaa urmare și, a doa, din prădzî ce s'aŭ întîmplat din zavistie diiavulului pre această săraci de țari aŭ rămas o samî de mănăstiri la mare răsîpă și pustiire». Îl îndeamnă Samuil de Alexandria cu cei patru prelați ai săi: Ghedeon Mitropolitul, Sava episcopul de Roman, Calistru episcopul Rădăușilor și Orest de Huși. «Macar că și ț[a]ra noastră s'aŭ pușinat și la mare cumpînî și slăbiciunia aŭ rămas, iară încăș și cu dajdia ce să lua de pre la mănăstiri n'aŭ fost atita așutor țării, nicie vr'o scădiarie pria mare nu iaste, de nu vor da mănăstiril[e] dajdea.» Citează și pe «prea-luminați părinții noștri: «Alexandru și Sultana». «Am scris eu Axintie Uricar.» Sem-

nătura. Pecete octogonală cu vulturul și «I H I M P. 1710».

102. 6 Mart 7226 (1718). «Adecă eū Anița Țiganca Sandului lui Blană, precum am luat eū în chizășia mia pe Enachii Țiganul, fečorul lui Gligoraș, cum, cându l-ar întreba Sfinția Sa părintili Mitropolitul, să-s afli față, iar, neaflându-să și lipsindu el, să aibu eū a da sam[ă]. Pentru credință mi-am pus degitul. † Anița Țiganca.»

103. «U Nicorești», 8 Mart 7227 (1719). Vinzare de vie acolo «jupăneasii Mariii Stolnicesii», «din vie ăa mare, ce n'aū rămas de la tată nostru Antonichie». Marturii: «fratele nostru protopopul Ion Bostan din Bărlad». Semnat și «eū Ștefan Gane Vornic ot slobodzi g^d ot Orhei».

104. Suceava, 8 Ianuar 7227 (1719). «Eū Vas[i]liia Vișan, Țigan de Ț[a]ra-Romăniască», «tămplându-să în ț[a]ra noastră mare străcăciuni de prădzii și de robii de Tătari și de Turci, lipsit-am din ț[a]ra noastră și am trecut în ț[a]ra Muldovii, de frica robii Tătarălor, și, într'aceste vremi tămplându-s[e] de aū dat Dumnezeū mari foamite în ț[a]ra Muldovei, și trăgându noi mari greu și multii lipsii de p[î]nia, ce era piaste toț lăcuiitorii ț[ă]rii, și neavând de ce să ni apucim, ne am socotit să ni vindim, să fim mai bini robii de cât să fim pieitorii de foamia; cercat-am pe la boeri: nimin nu s'aū aflat să ni cumperi ca să ni scoatem capetili din foamete; cădzut-am cu rugăminte dup[ă] dumnealui Chiriiaacu, snă lui Abăza stiagariul g[os]p[od]dū, și ni-am vândut dumisali driapt—, ca să-i fim driapți robii dumisali și cui s'ar alegei din săzdanie dumisale. . . Denainte dumilorsali Vornicilor de târgu de Sučav[ă]: Toader Bădilici Vornicul și dumnealui Ilie Șiaptelici biv Stolnic, și denainte șoltuzului și a tuturor târgoveților de târgu de Sučav[ă].»

105. 3 Ianuar 7228 (1720). «In nomine Sanctissimae Trinitatis et Iesu Chry». «Giurgi Martonoțchi, depreună cu femeia mea Marghita, fata lui Baltă, și dinpreună cu fičorii mie, anume Mihaï și Andor și Sava, și cu fică-mè Manda și Catrina», vînd «dumisale o falce de via. . . la dric, dumisale lui Martin». «Mi-em pus degetul și pecete târgului» (lipsește).

Semnați: Ianoș, Țolonia, Mihaï Țira, Dumitru Acroi. «Ego Iohanes Ferenci fui preses. Iohannes Moldawskj scripsi manu.»

106. 20 Iulie 7228 (1720). Enache Țiganul dă un zapis al său «dumisale Todor Bădiliță Vornicul de Sučavă», că vinde «o fată de Țigan, anume Axiniia, carea, fiind săracă de părinți și fiind-o la noi pe vreamia foameții, fiind mare lipsă de pâni, cât era să peae copila de foame, decî noi cu multă nevoie am silit și ni-am îndatorit la Turci de am luat bani pe miiare și am cumpărat mălai, de am scos-o din foamețe și, pe urmă, apucându-mă Turcul pentru miiare, n'am avut de unde să o dau și am întreat pe Svinția Sa, părintele Mitropolitul, ce voiū să fac pentru miiare, că o ceare Turcul, și eū n'am de unde o da; și Svinția Sa mi-aū dzis ca să vândzu copila cui să va afla, să-m scoață zapisul meu cel de miiare dela Turcu. Aū făcut-o în sărăcii cu o slugă a Mitropolitului..., și muma copilei aū murit¹.»

107. 20 Iulie 7228 (1720). Mitropolitul Ghedeon dă o Țigancă «lui Toader Bădiliță Vornicul de Sučavă»: «pentru căci și dumnealui mi-aū arătat multe slujbe, spre câte l-am poftit și i-am dzis: nice la unele nu mi-aū eșit din cuvântu», pentru «soteala și omeniia dumisale». «Să-ī fie șarbă și Țigancă.»

108. 28 August 7228 (1720). Toader Hăbășăscul și Anița arată că vînd un Țigan, care «mi-aū fost furatū niște hainia și alte multe de toate, ō-am avut mistuitia într'o groap[ă] în casa me în vremia cătanilor». Se menționează «carte gospod de mi s'aū

¹ Une ori vînzarea se comunica Țiganului printr'un răvaș anume, precum e acesta (Bibl. Ac. Rom., 47/LXV): «† Ioane Țigane. Iată că-ț fac știre precum te-m vîndut părintelui igumenului de la Mănăstirea Săcului, chir Nicodim, cu toț fečorii tăi, și i-m dat zapis la mîna Sfinții Sale, ca să vă stăpănească, și, ori unde aț fi, să aibă a vă aduce unde fi va fi voia Sfinții Sale, aū la mănăstire, aū unde va vrea Sfinția Sa; și să aibă a te supune ca unui stăpân. Ačasta-ț scriū, Octombre 23 dni, 7206.

† Χριστοδουλος πιταρις.»

Pentru liberarea Țiganilor, ea se făcea une ori, din felurite motive. Astfel, la 8 Maiū 7248 (1740) un boier liberează, «iartă din robie», pe un Țigan care voia că ieie pe fata unui preot: «o copilă ce are din trupul Sfinții Sale». E «slobod a să duce ver unde i-ar plăcē, ori el, văr fečorii lui, să fie oameni slobodzi».

prețluit hainile melia înaintea Vornicilor de Poartă». Fusesse a Mitropolitului, care nu plătise paguba. El are drept a-l vinde.

109. 14 April 7230 (1722). Mihaï Racoviță către «Sandul Căpitanul, ziat lui Gligorie diiacul, și la Ștefan Căpitanul de Tabîră»: trimite pentru o hotărnicie pe «sluga noastră, pe Axintie Uricariul».

110. Iași, 6 Februar 7231 (1723). Procesul Mitropolitului Gheorghe cu Ion Balșe, biv Vel Vornic, pentru «nește vecinî». Decide «ca să ġure șesă oameni, și aũ adus Sfinție Sa părintele Mitropolit și aũ ġurat 6 liude și, necrezind dumn[ea]lui Vornicul pre acei 6 oameni bătrăni, c-aũ ġurat, grăit-aũ dumn[ea]lui Vornicul Mării Sale lui Vod[ă] ca să mai aducă Sfinție Sa părintele Mitropolit și pre alți ġurători; decî pe poronca Mării Sale lui Vod[ă] de iznoavă aũ adus Sfinție Sa părintele Mitropolit 6 oameni bătrăni... și de iznoavă aũ eșit la luminat Divanul Mării Sale lui Vod[ă], și Mărie Sa de iznov aũ socotit și aũ ġudecat dinpreună cu tot Sfatul Mării Sale, ca să ġure și acești oameni, și aũ mersu pe poronca Mării Sale lui Vod[ă] la sf[ă]nta beseric[ă] la S-ti Neculaî; și aũ ġurat tusșese precum sãntu drepti vecinî a Sf. Mitropolii». Vornicul de Poartă certyfică și «ġurătorii mai ġos ș'aũ pus degetele».

111. 16 Iulie 7231 (1723). Mărturie a Mitropolitului Gheorghe pentru Văleșeni. Se dă carte de blestem pentru a-șî afla vecinii cari «de la vreme răscoalelor, de cându aũ luat Leșii pe Duca-Vod[ă], s'aũ împrăștiet».

112. 23 Octobre 7234 (1725). Mihaï-Vodă pentru Țigani. Pomenește «jacuri de cătane și prădzî, robii». «Noi, ca să putem rădica poroncil[e] stăpănilor, și neavând de unde mai lua și cu ce chivernisi, iarăș s'aũ așîțat și s'aũ urmat a-s lua acestu țigănărit..., nu că am poftit să fie saũ că n'am cunoscut a fi obiceiũ rău și că nu iaste hulă a-l urmă, căci obiceile cele bune laud[ă] aduc și trag după sine Dumnilor; ce de mare nevoe s'aũ scos.» *Leagă acum obiceiul.* «Fără căt numaî Țiganiî cei domnești și cei de toiag hătămănescu vor fi cu dajde lor, cum aũ avut obiceiũ».

113. 15 Octobre 7235 (1726). «Mărguleț» ia de la «Vasil[ie]

Cogălničanol» 55 «vedre vin» ce va restitui «făr covinte mălte», sau le va plăti.

114. 28 Octombrie — Γεώργιος către «Vornic Ioan Gigărtul». S'a plîns «dumnealui Căpitan Vasilie Cogălničanul pe Andrii Murguleț», pentru un loc la Babești.

115. Iași, April 7235 (1727). «Adecă eū Fădor Rusul, morar de la Camenit[a], făcut-am zăpisul meu la mănă Sfinții Sale părintelui Gheorghie Mitropolitului, precum, fiind iaū om răū și ucigaș de oameni, am ucis pe un om, și Mărie Sa Gligorie-Vod[ă] m'aū prinsū și m'aū dat Mărie Sa să mă omoar[e] și pe mine, moarte pentru moarte; și vădzându-mă iaū că sint dat la perdzarea, am grăit Sfinții Sale părintelui Mitropolitului să mă scoată de la moarte și să fiū vecin Mitropolii în veci, și iaū, și copii mei; și cătū rod s'ar mulți dentru mine și dentru copii mei, tot a Mitropolii să fie; și Sfinție Sa aū grăit Mării Sale lui Vod[ă] pentru mine, și m'aū dat Mărie Sa Vod[ă] Sfinții Sale să fiū vecin Mitropolii în veci, precum mai sus scrie; și pentru credința am pus și degetul.

Fedor Dușenco.»

Întărire de la Domn la 2 Maiū.

116. Iulie 7238 (1730). «Vasiliță sin Nacula» arată că dă Mitropoliei ocina sa din «Cuçoia». Marturi: «Vlase starostia de cur[ă]rari și Ștefan zugravul cel domnescu și Panainte bacadul».

117. Suceava, 25 Novembre 7242 (1734). «Dima ci-au fost nemesnic de Sučav[a] când aū fost Pisoschii Vornic», dă o mărturie. Vinde «dumnea[lu] Pancul Vornicul den Botășeni». Și pecetea orașului. «Varlam Ursachi șoltuz.» Și doi Armeni.

118. Iași, 8 Octombrie 7243 (1734). «Chiriac biv stegariū», pentru Vișan care, «la vremea foameții, mi s'aū dat mie drepti vecini, cu zăpis ca să-i scot den foameate, precum era de să da mulți la unii și la alții, ca să-ș scoată capetele la o vremea de foameate ca aceaia». Țiganca era a Mitropolitului. Din copii, iea unul. «Iar după a mea viață să fie Ștefan copil țigan ertat de vecinătate . . ., și să fie slobod unde i-ar și voia să-s ducă».

119. 4 Mart 7243 (1735). «Noi Țiganii Mitropolii» mărturisesc

că unul îi aparține, fiind «și tată-său triizăc de anî gūd[e] le Mitropolie în Sučav[a]».

120. 10 Mart 7243 (1735). Costandin Rosăt și Anița dau vilele ce le au «de dzeastre de la părintele nostru răpoosatul Bogdan Hatman». «Costandin Rosăt Hatman», «Anița Bogdan Hăt.».

121. Iași, 14 Mart 7243 (1735). «Martin Ungurul din târgul Hușilor, împreună cu fămeaia mea, cu Anna» «Sfinții Sale chir Antonie arhiep[iscopul] Socëvii și Mitropolitul a toat[ă] țara Moldovii» pentru trei pogoane ce-î vinde «la Sărincuța în dialul ce să chiamă Dric». «Eū Ūloca târgovăț ot Huș. Neculai Răul târgovăț ot Huși». «Peceata Hușului.» «Istrate vâtav de vierii gd. ot Huși. Semnează și Varlaam episcop de Rădăuți¹, Teofil de Huși.

122. Iași, Mart 7244 (1735-6). Grigore Ghica. Scutește Mitropoliei «șeasă liude streinî păscari» la Gălați. Ordonă și «părcălabilor de Gălați și târgoveaților de Gălați»².

¹ Varlaam urmează lui Calistru, care-și dă demisie, face *parētisis* prin acest act, păstrat azi în Bibl. Ac. Rom. (doc. 53/LXVIII):

Smeritul Calistru cu mila lui Dumnezău episcopu Ridăuțului.

Căutîndu și socotîndu să pocîu cunoaște ce iaste omul și altă n'am socotit nice amî cunoscutu fără cătîu prav și cenuși, și am întreat și de Eclisiistul și tot ačastă socotială mi-au adeveritu; dreptu ačasta am socotit să nu mor, ce să înviedzu și am socotitî să mă duc la pocanie, fiindu cuprinsu de slăbiciune și de neputinî, am închinatî omoforul pe sv[ă]ntul preastol și paterița întru minule prea-luminatului și de D[u]mn[e]dzeu încoruna'ului și prea-înnălțatului Domnu Grigorie Ghica cu mila lui Dumnezeu Domn țării Moldovei, cu știrea și blagoslovenia Sfinții Sale părintelui Gheorghie Mitropolitului și a tot svințitului săbor și cu voia a tot bl[a]gorodnicului sinatî al Mării Sale Domnului, și mila lui Dumnezeu s[ă] fie cu toți; și mă rog a tot nărodului creștinescu pravoslavnicu să mă iarte, și Dumnezeu să iarte pe toți; amină. Vlto 7236, Maî. Calistru episcop.»

² Privilegiu se dădea și, în general, «oamenilor străinî» ce veniau și se așează în țară. E interesant actul ce urmează, dat la 2 April 7250 (1742) de reformatorul social Constantin Mavrocordat (Bibl. Ac. Rom., 153/LXXIV): «Înștiințându-ne Domnie Mea că mulți din oameni streinî dintr'alte părți de loc și cei ce au fost de țara ačasta și s'au înstreinat dela pământul lor, înștiințându-se de așădzare ce s'au făcut cu țara ačasta, s'ar fi poftind să vie să să așădzi aice în țară, însă cu chip ca acesta ca să nu fie amestecați în cislă cu alții, ce singurî să-și plătiască birul lor osăbit.» «Spre adaogere țării», li dă întăiu *odihnă*, apoi, după *soroc*, *cifert*, de la — «și tot birul lor vor da

123. Iași, 10 Mart 7244 (1736). «Bogdan sin Bietei nemesnic Armanul», «pentru un Țigan anumea Nicolai. . . , carea Țigan aū fost dreptū șerbu a m[ă]n[ă]stirii Slatinei». Ucide «pre un frate al mieū anume Agopșia și, puindu-l Domniia în temniță și scoțindu-l la Divan, aū vrut să-l piardză ca pre un ucigaș». Îl dă, în Divan, Mitropoliei, «ca să fie dreptū șerbu în veaci, căci am socotit că [cu] moartea ce i să va face lui, moartea frăține-mieū nu oī mai întoarce-o, iar dăruindu-l Sfintei Mitropolii. . . , și frate-mieū va avea oarece parte de pomenire». Marturii: «cătiva boiari mari al Divanului, și mai mici, și cițva neguțitori armenī de ai noștri».

124. 2 Maiū 7244 (1736). Grigore Ghica trimite un Armaș la un Țigan «zet Gură-Gata» și «la Neculai Țiganul fratele Sandului giudele de la Botoșeani», pentru a-i duce unde vrea Mitropolitul. «Nefind obiceiū a să da giudzii gspd daniū.»

125. Iași, 17 Maiū 7247 (1739). «Toaddir Cuze» dă vii «gînerelui, Moisiū Cucuranul Căm[ă]rașul». «Zestre de socrul dumisale, dea dumnilui fratele mieū cel mai mare, dea dumnilui badea Miron Cuze, biv Vel Logofăt, cariū acele vii sînt de la tatul nostru Dumitrașco Cuze c̄-aū fost Spatar-Mare.» Avea și frate: «Veličco»: «fratelui nostru lui Veličco». — De mîna lui.

126. 6 Iulie 7249 (1741). Grigore Ghica, pentru niște «moseni», ale căror documente se pierd «acum la vreme tulburării Muscalilor».

127. Iunie 7250 (1742). Zapis al lui «ieromonah Natanail Șeptelici, egumen ot sfânta mănăstire Rășca, dinpreună cu sora-mē Paraschiva.»

128. Iași, 3 April 7252 (1744). Nichifor Mitropolitul cumpără de la Moisei Cucoranul Vel Pitar, din moștenirea so-

cu patru ciferturi pe anu; însă cariū vor fi casnicii vor da de om câte 105 parali, cari fac într'un an dzeace lei și giu[m]ătati noi, iar holtei cu părinți vor da, la cifert, de om câte 55 parale, care fac într'un an cincī lei și giu[m]ătate. . . Așăjdere și holtei ce vor fi între dănșii. Iarăș numaī cei ce vor fi de vârstă, cu mustețe, acie vor da, iar copilandri, cii cariū n'aū musteți, acia nu vor da nemică, nici să vor număra. . . Să n'aibă voc a să amesteca print'alți lăcuitoři, [ci] să-s așădză osăbit la siliști.»

crului acestuia, «răposatul Cuzia Logofătul», trei pogoane, «tot într'un hat și într'o ogradă» cu viile Mitropolitului. El are vii și la Nicorești, «lângă Pavăl Sobetschiî». Le schimbă cu cele de la Greci. «Pentru căci noao ne era cu greu a trepăda la Nicorești pentru doao pogoane pol.» Nicî lui «nu-î da mâna în doao părți».

129. 4 Maiu 7255 (1747). Grigorie Ghica, pentru Misail egumenul de Pobrata și moșiile ei la Ținuturile Hirău și Dorohoi, între care «și prisaca de la Rosândzeasți, unde iaste m[ă]n[ă]stioara ce-î făcută de popa Zagaveiî».

130. 25 April 7257 (1748). Lupul Anastase biv Vel Stolnic arată că, «având o dughiană în ținterimul besăricii lui Sveti Neculaiu, însă numai lemnul aceștii casă și dughiana, iar locul iaste a besăricii lui Sveti Neculai», i-o cumpără cu 200 de lei Ioan Constantin-Vodă și o dă bisericii.

131. Iași, 6 Iunie 7257 (1749). «Iordache Seliam Čauș» arată că Constantin Mavrocordat i-a cumpărat o casă lângă Curte, «la colțul ogrăzii g[o]s[po]d de spre erbărie g[o]s[po]d», cu 40 de lei. O dă la Sf. Nicolae. El o luase de la «Constantin Muntianul Logofetăl».

132. 24 Iulie 7257 (1749). Vornicî de Poartă, între cari Cîolpan, hotăresc un loc de dughiană lui «Istratie căpitan agescu di pe Podul Vechiî».

133. 17 Mart 7260 (1752). Scrisoare «la mâna Sandului ģude ot Botșeni și Nițului fečorul Năramzăi, tij de la Botșăni», pentru o împărțea de Țiganî. Semnează Sandul Hăjdău.

134. 3 April 7262 (1754). Tocmeală pentru bezmen de la «Anița croitorîța» cu biserica Sf. Nicolae, la Paști. «Anița croitorîța am pus degitul.»

135. 9 Iunie 7262 (1754). «Noîpreoții și diiaconii căți ne aflăm slujind într'acastă dată la sf[ă]nta beserică domniască Sfântu Nicolae de lângă Curte g[o]s[po]d», arată prin zapisul ce dau lui «Panaite Căpitanul de Arnăuți» și soției, «că, grăind dumnalui Căpitanul Panaite Mării Sale Matei Ghica Voevoda pentru ca să-î dă Mării Sa voe să facă dughene pe locul g[o]s[po]d, ce este slobod, alătore cu zidiul lui Stăiu Nicolae,

adec[ă] din pod și până în zid, și, de lungu, locul din pișorul de piatră al porții lui Stăiū Nicolae 14 stânjină, până în colțul zidului de spre curte, și 9 stânjină, din colțu spre Bah-luiū, până în părăul ce curge de la haznă». Se dă voie, «numai să fie cu pozvoleanie de la noi preuții». Se învoiesc înaintea lui Vel Postelnic și Vel Cămăraș a da cincisprezece lei pe an «bezmănuși locului». Semnează «prot. u Iași», trei popi și un diacon.

136. Iași, 15 Iunie 7263 (1755). «Iordachie Cantacozinò biv Vel Logofăt adeverim cu această scrisoare a noastră că, avându trebuintă de câteva istorii de învățături, și alte ce ne-au trebuit a le scoate di pre cărțile grecești pre limba moldoviniască, am pohtit pre dumnalui Duca Sotiriovici tipograf, de le-au scris și le-au tălmăcit, și, la alte scrisori ce ne-au trebuit, grecești, tot dumnalui ne-au scris și, căsătorindu-să în Moldova, noi l-am cununat.» Îi dă Țigană. «Ca dintr'al mieu am dăruit; așijderea și frate-meu, Tuderașco, și nepoții mei, fiei frățini-meu, n'au triabă a să amesteca... Și nici să cade a mai ceare parte nepoții mei, că și lui Ioniță nepotu-mieu, și lui Ilie li-am dăruitu din partea mea Țigană.» Semnătura: «Iordach[i] Cant. Log.»; pecete cu vulturul bicefal. Jos: «Costantin Stat. diac de Divan am scris». Cf. Urechiă, în *An. Ac. Rom.*, X, p. 223 și *Ist. lit. rom.*, tabla.

[Pe V^o.:] «Τὸ γράμμα τοῦ ἄρχοντος μεγάλου λογοθέτου, τοῦ Γεωργιάκη Κατακουζινοῦ, διὰ τοῦς κατ'εὐθέλους ὁποῦ μοι ἐχάρησεν. 1755.»

137. 24 Iunie 7263 (1755). «Anița domnița» dă vii «la Greci, Mitropoliei». Roagă a i se scrie de Iacov numele ei «și al soțu-mieu răpoosatul Toader Păladi biv Vel Vist.». Pecete cu coroană și armele Moldovei. Semnează: ἀνίτσα δομνίτζα.

138. 20 Iunie 7264 (1756). Anaforă pentru niște Țigană ai Sturzeștilor, cari «aū fost daț zestri lui Măteiu Fil[i]păscul Stolnicul cel Mari din Țara-Romăniască, ginerile lui Chiriiaș Sturze ce aū fostu Spatar-Mari și după moarte lui i-aū stăpănit și gineri-său Iordachi Caramălău, ci-aū fostu Clucer-Mare, dar acmu, după socotiala ce-ū avut cu niamul Hilipăscului, aū rămas iarăș la stăpănire Vornicului Sturziū, după rânduiala niamului». Se cer dovezi. «Întăiū aū arătat egumenul [de la

Aron-Vodă] o carte de la răposatul Sandul Sturze Logofătul și de la Vasăle Buhăescul Medelnicear, scriind că, viind la giudecată un vichil a Radului Clucer, iar ginere Filipăscului, cu Anthim egumenul de Aron-Vodă», fac o tranșacție. «Iară numitul vichil al dum. Vornicului Sturzii au arătat o carti de împărțală din l^t 7202, de la răposatul Sava Mitropolitul și de la toț boerii cei mari a țării, ce au fostu atunce, scriind precum s'au împărțit Mătei Filipăscul cu rudele sale Sturzești, din moșii și din Țiganî.»

139. 17 Ianuar 7265 (1757). Mărturie a lui «Vartolomei arhimandrit Putnăi».

140. Iași, 11 Ianuar 7265 (1757). Constantin Racoviță. Pentru niște Țiganî ai Mitropoliei, «cariî să hrănescu cu meșterșugurile lor în târgu în Focșeni, unde acolè le iaste și șidere». Să fie scutiți «de ġudzî domnești, și de ġudzî boiarești, și despre starostiî de țiganî de Focșani, și dispre carei străngu leu de Țigan căsar și câte ġumătate de leu de holteiū, pentru plata lucrului Țiganilor ce lucriază la grajdiul domnesc». «Și nici a ġudeca pentru pricinî mici și gălcevi țigănești nime să nu ġudece, nici la grosurî și la închisorî să nu-î bage: nici starosteî de Putna, nici alți zapciî stărostești, afară de când s'ar afla în furtiușagurî și moarte de om; care aceste sint ġudecâți de Divan.»

141. 3 Mart 7265 (1757). Constantin Racoviță. Mitropolitul se plînge de Țiganî ai săi cari «n'au vrut să se supue cu ascultare Sfintii Mitropolii, ă-au mersu de s'au pus masalagii gospod».

142. 23 Iunie 7269 (1761). Vorniciî de Poartă către Domn. Au mers la o dughiană a Sf. Nicolae, «ce șade un Jidov, anume Mindilă, dând jalbă preuții Mării Sale lui Vodă cum că este omū gălcevitor între mah[a]lagii». Află în dughiană «două dula-purî și polițiile și jamuril[e] de la ferăști și masa». Vor lăsa «soba și cuptiorul». Tot așa «și paturil[e] i laviți[e]... Iar, căt pentru chirie ce cer[e] ca să-î dè preuții înapoi, s'au so-cotit ca să dea preuții Jidovului 3 d.»

143. 2 Iunie 1762. Domnul scutește de plată bucatele Mitropoliei. Va lua pe an din vamă 160 de lei, la Crăciun și la

Paști. «Și încă, de vrem[e] ce sânt doao școale aicea în târgu în Iaș, una grească și alta slovenească, să fie datoriu Mitropolitul cel după vremi a avea purtare de grijă și neconținută cercetare asupra dascalilor, ca să pue nevointă asupra ucenicilor să înveță și să-î pricopsască precum să cade, ca cei ce să vor face preoți dintre dânșii să fie pedepsiți cu învățătura la toată rânduiala bisericii, dupe cum să cuvine; și, pentru ucenicii dela amândoao școalele, cei carii să vor sili cu învățătura și vor fi săraci, lipsiți de trebuințele lor, încă să aibă de grijă Mitropolitul a-î ocroti, a-î chivernisi de ce le va trebui: pre unii cu leafă, pe alții cu îmbrăcăminte și pre alții cu hrană, ca nu cândva pentru lipsa lor să las[e] învățătura». Scrie «Nicolai Cam[a]rașul de izvoade».

144. 4 Iunie 1762. Nepoata «popii Ursului» și familia vind Mitropolitului Gavriil «un loc ce avem aici pe Ulița Mare, care loc merge în lungu spre Răsărit până în Ulița ăa Mare, iar în capătul dăspre Apus cu locul Mănioai, și din gos să hotărăște cu locul dascălului Evloghie, și pe din sus cu a Mării Sale Domniți Pălădoai; care loc fiind trebuitoriu școalilor ce s'au făcut acmu, dând și alți megiiăș locurile ce au fost prin preșurul nostru», îl vind cu 550 de lei. «Iar lemnul casii, ce avem pe acest loc, să ni-l luom.»

145. 28 April 7271 (1763). Grigore Calimah pentru «cojocariul» Mitropoliei.

146. 9 August 7271 (1763). Cercetare la «dugheana, la mahalao Broștenii, pe iaz, la capul podului spânzurătorii».

147. 10 Octobre 1766. Samoil de Alexandria, pentru ó εὐγενέστατος ἀρχὼν χάρμανος Κυρίτση Βασιλάκης Ρωσέτος pentru folosul Bisericii celor Patruzeci de Sfinți, făcută de el în Iași.

148. 1^m Decembre 1766. Grigorie-Vodă Ghica. Pentru niște «țigani ungureani și țigani streini» ai răposatului Toader Păladie Vistier.

149. 17 Octobre 1774. Prețuire în afacerea unei dughene, de «căpitanul Dimitru de podari, împreună și cu calfa lui, și cu ăauș, cu Ispas».

150. «Într'aceaste ani 1776, din poronca Preosfinții Sale chiriu chir Gavriilă Mitropolitul Moldovii, am făcută condică de toți

țiganiî Mitropoliei Sucevii, și s'aû aflat sălaşuri 65, după cum anumea arată întru acea condică, carea iaste în Sfinta Mitropolia.

Arhimandrit Vartolomii Mazeran.»

151. Ianuar 1780. Constantin Racoviță. Pentru preoți și diaconî, ce dădeaû «câte o sumă de banî la slujba ajutorinții, când să scotè asupra norodului . . . , și ceî mai mulți din tagma preoțască neavând putință de plătit, era ocărăți și trași de cătră strângătorii de banî cu învălurî și închisorî, cu vătămare cinstei lor». Să nu mai fie decî supărați. Promit în schimb a da «pe tot anul câte șasezeci banî la Sfânta Mitropolie», din cari se vor da 1.200 de lei anual «școlii din Țarigrad, pentru ucenicii ce sint la învățătură», după «deosăbit grecescu hrisov al Domnii Mele».

152. Iunie 1788. Manuil Ruset Voevod (semnătură grecească). Proclamație către cler și «boerilor d'ntăiû și al doilea, boerii părcălabi i starosti, căpitanî, bulucbași, neguțătorî, orașani, mazăli, breslași, vorniceî duprin sate și toți lăcuiitorii țării Moldovei». Sultanul, aflind «de amestecăturile ce s'aû făcut aciia la Moldova și dă năvălirea neprietenilor, poate din nepurta-rea de grijă a oblăduitorului ce aû fost», îl face Domn, cu putere «ca să curățim țara de neprietinîi Împărății». Amintește pentru a-î cîștiga «ordinei» sale, cum trăiaû «desfătați în mile și în priveleghiuri împărătești».

153. 9 August 1797. Veniamin de Român către Stolnicul Dimitrachi Miclescu. Se leapădă de amestecul într'o afacere. «Destule îmi sânt mie trebile eparhiei să le caut, pe lângă care de acestea îmi sânt havalelele de prisosit, însă nu m'am putut apăra de această, pentru că me-aû venit înnadins carte domnească ca să o cercetez».

154. Viena, 15/27 Octombrie 1834. Către dumnealui «domnul d. C. Pop». Bursierii rominî mulțămesc pentru sprijin și «slobozita voe de la ocîrmuirea locală spre a fi primiți publicî ascultătorî, să putem fi în stare a răspunde la ecsamene după datorie». «Bucuroși am fost și am fi a ni mărgini în soma nouă hotărîită prin pontul întîi al instrucțiilor noastre», dar cer a li se adăuga la 450 de florinî pe an, alți 250, «potrivit cu

pontul din urmă al instrucțiilor noastre». Semnează: T. Stamate, A. Costinescu, L. Filipescu, G. Zefirescu, A. Velini, A. Fătul.

155. «Scris prin Stamati.»

Copie eines Decrets der k. k. Studienhofcommission an die Niederösterreichische Regierung, ddo. 18 October 1834.

Mit Bezug auf den hierortigen Erlass vom 4 Juli l. J. Z. 4052, erhält die Regierung den Auftrag die Verfügung zu treffen, dass die aus der Moldau gebürtigen sechs Jünglinge, welche sich hier den Studien zu widmen wünschen, als ausserordentliche Schüler zugelassen und ihnen auch als solchen über die abzuliegenden Prüfungen Zeugnisse mit dem den Ausländern zukommenden Beisatze ertheilt werde.

Die Gegenstände welche dieselben hören wollen, sind folgende: Theodor Stamaty mathematische Fächer und Physik.

Anton Velini und Anastas Föto Rechts- und politische Wissenschaften.

Alexander Costinesco die ihm an der Universität und am politechnischen Institut etwas angemessen scheinenden Lehrfächer, welche seiner Bestimmung als Civil- und Militär-Ingenieur entsprechen dürften.

Constantin Zephiresco die technische und commerzielle Abtheilung des Politechnischen Instituts.

Leon Philipesco Oekonomie und alle darauf Beziehung habende Wissenschaften.

Die Regierung hat daher das Weitere an die betreffenden Studien, Vicidirectorate der Universität und an die Direction des Politechnischen Instituts zu erlassen.»

156. Popp către Veniamin. Răspuns la scrisoarea din 25 Octombrie. «Scrisoaria către părintele Iconomu prescriindu-se în numele lui M^r Lincourt, am trimis-o la Linevil». Trimete Mitropolitului, «ca prezidentul epitropii școalelor», actul pentru cei șese bursieri. «A lor purtare și silință la învățătură iaste vrednică de cheltuiala ce face Stăpîniria cu dînși și de alegeria lor la acel scopos». «Situația mia în această capitală -mî dă toate ușurările a fi de vre un folos patrii părinților mieî; de acea năzuesc ca o datorie a mia a oferisi Priasfinții

Tale ale mele slujbi la or-ce, spre binele opştesc şi ameliora-
ţia Moidavii». Semnează Zenovi Pop. «Adresa mea iaste M^r
H. C. Popp. banquier à Vienne.»

DOCUMENTE MAI ALES MURTELE ŞI ALTE
DIN DEOSEBITE CĂRĂRI

... the first
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

IV.

**DOCUMENTE MAI ALES MUNTENE ȘI OLTENE
DIN DEOSEBITE COLECȚII.**

1. Secolul al XV-lea poate. Monahia Magdalina scrie pentru Micești: «Alăman ot Caracal, Caracal ot Dărmănești, Varnava . . . Vlaicul Stolnic ot Stănești.» — Bibl. Ac. Rom., 72/XI.

2. Pe un triodin secolul al XVI-lea :

«† Cinstite capitane. Mă rog dumitale să scoți dumneata pre robul dumitale Martin, că s'aū prinsu ; de să va mai îmbăta, să fie dator dumitale cu 200 de toegi ; iar noi vom ruga milostivul D. (*sic*) pentru bună săn[ă]tate dumitale purure ; ot Hriste amin.

† Rogător pentru bună săn[ă]tate dumitale, eū, monah Pisavonii (!).» — La Ac. Rom.

3. Începutul secolului al XVII-lea. «† Eu Mărăzea și cu fămee mea Irina fata Dabijeī Ceașnic, nepota lui Nădăbaico Vornicului, mărăturisim cu acest zăpis al nostru cu[m], de nime siliț, nici asupriț, ce de bună voe noastră am vândut un Țigan, anumă Vas[i]lie, făcōrul lui Mihail[ă] țiganului, ce s'au vinit în parte noastră când am împărțit, și l-aam vândut Niculeaī, fecioru lui Enachii de Vaslui, drept 22 de galben[1] bun[1], denainte Ducăi Comisul și a lui Dumitrașco Fulger și Vas[i]lie de Buciumi și Arpăntie tij ; și ne-au dat bani deplân, și, pântru mărturie, am scris eū cu mână mē : Mrăzea, se sea știi.

Io Dumitrașco Fulger. Az Mrăzea iscal.

[Pecete, cu o pasăre și alte embleme neinteligibile.]

† Zăpis de Țigani, pre Vasilie Țigan, sin Mihăilă, gineri lui Costin.»

Bibl. Ac. Rom., LXXIII/28.

4. Începutul secolului al XVII-lea. «† Să se știe că aū avut Drag[o]mir și jupăneas[a] lui Rada de Fiianī pără cu Stanciul

Gădeei de în sat pântru moară, că au ținut Stanciul a 4 parte de într'acea mor[ă] zălog, dereptu 1 (*sic*) taler; dece au venit amândoi de s'au părît naintea Cernicăev Mare-Dvornic pântru acea moară; dece Dvornicul i-au dat ispravnic pe Paharnicul Preda cu 4 meghiiaș na im[e] Nan de Fiian[i] și Neagoe de Bădeanî și Șerban de Șerbănești și Ivan de Co-făianî, și pop[a] Dumitru de Trăg[o]viște. Dece amu căutat noi cu ale nostre suflete cum au fost cu dreptul, dece o amu dat acee moară lu Drag[o]mir și jupâneasei lui Radei, că le-au fost moșiia lor; și i-au plătit zălogul, acel taler, Stanciului, și 5 as. i-au dat de lucrul morei și de o piatră; dece așa amu tocmit noi cu ale noastre suflete, să-și ție Drag[o]mir cu Rada jupâneas[a] lui. Mesta Noev. 3 dni.» — Bibl. Ac. Rom., Documentele Ghenadie Enăceanu.

5. 2 Novembre 7120 (1611). Radu-Vodă, pentru «jupân Panî Vist., ca să fie volnic cu carte Domnii Meale să-ș ție satul Lungî, partea jupâneasei Neagăi Vornic[as] Mitrei Vornic, pentru că o au cumpărat deregătoriul Domniei M[ea]le Panî Vist. de la jupâneasa Neaga Vornic[asa] încă în zilele răposatului Simion-Vodă; derept aceaia și voi, rumănilor, în vream[e] ce veț vedea cartea Domnii Meale și slugile c[in]stitului deregătoriului Domnii Meale, voi să ascultați orî de ce vă vor da învățătură»¹. — Bibl. Ac. Rom., 12/LVIII.

6. 28 Iunie 7133 (1625). Mușat Clucerul ispravnicul Craiovei pentru Brănești, lui Drăghici Postelnicul de acolo, care, rămîind sărac, servește întâiu în Moldova. La întors se plînsese lui İvașco biv Vel Vornic, ispravnicul Craiovei. — Condica Mănăstirii Motru, la Bibl. Ac. Rom., p. 106.

7. București, 29 Iulie 7141 (1633). Matei-Vodă, pentru «Vasilie Armașul den Stroești, den județul gr Jil». Scutire: și de «bănișori de județ», «căc au slujit Domnii Meal[e] pre într'alte țără striine, tot cu dereptate, și unde au fost păsul

¹ La 17 Novembre 7122, Radu o întărește lui Vasilie al doilea Vistier, ginerele lui Pană (românește) (n^o 13). — La 21 Octombrie 7125 întărire de la Alexandru-Vodă «Catrinei fata a lui Pană Vistier, jupâneasa ce au fost a lu

și nevoia Domnii Meal[e]» — Bibl. Ac. Rom., Doc. episcopului Ghenadie de Rîmnic.

8. 2 Octombrie 7146 (1637). Atestat de la Martin șoltuz și 12 pîrgari din Bîrlad. Copie. — Bibl. Ac. Rom., 117/LV.

9. București, 2 Iulie 7152 (1644). Matei-Vodă. Pentru moșia Preajba. Moșnenii aū pîră, supt Radu Șerban-Vodă, la 7118, cu «Paraschiva fecior Barbului Cliuț». Paraschiva Postelnicul pre-tinde că tatăl său a cumpărat moșie la Preajba. Șerban numește «șase boieri ca să cerceteze și să adevereaze cum aū fost cumpărătura». Se decide pentru moșneni. Dar Paraschiva «aū fost luat leage 12 boieri, preste acei 6 boieri, dinnaintea lui Șarban-Vod[ă], ca să calce pre acei 6 boieri». Dar «la zi și la soroc... el nici cum n'aū putut să jure, ci aū rămas Paraschiva de leage și de judecată dinnaintea acelor 12 boieri, cum aū fost rămas și întâi acei de la șase boieri». Acum nepoții răposatului Paraschiva: «Stoica și Drăghici și Barbul, feciorii Brăiloei», cer judecată la Marele-Divan, «după pravila și după leagea lui Dumnezeu, împreună cu toți cinstiții boieri și îndreptătorii Domnii Mele». Iar înving moșnenii. De și moșneni, li se zice «acești oameni rumăni». Marturi: Barbu Ban, Dragomir Vornic, Radu Logofăt, Stroe Vistier, Preda Spatar, Dimitrașco Stolnic, Radu Comis, Drăgușin Paharnic, Constantin Vel Postelnic.

Traducere de Radu protopoșol Craiovei (1793). — Col. Tzigara-Samurcaș.

10. 18 August 7153 (1645). «Eū Voica de în București, fecorul lu Vișan di în București», se vinde rumîn lui Matei-Vodă înnaintea Divanului. — Bibl. Ac. Rom., 227/XXI.

11. 12 Februar 7156 (1648). Ordin de la Matei-Vodă către «megheiaș jurători»: «pentru Chițan carele l-aū crescut Salomiia: când l-aū găsit în urma Tătarilor și l-aū luat, știut-aū, al cui aū fostū său de cine aū fostū lăpădat, aū n'a știut». — Bibl. Ac. Rom., 24/LVIII¹.

Vasilie Vist., la Rătești și Lungi, etc. — În 7233 proces cu «o nepoată a Mitroe Vorniceasa, anume Neaga». — Din n^o 18 se vede că fata Vistieresei iea pe Trufandă Vistierul.

¹ Astfel se constată rumînia cuiua și *ibid.*, în doc. 27, de la același Domn.

12. C. 1650. Scrisoare a Vistierului Mălaiu către fiul său Alexandru, pentru ce a dăruit el mănăstirii Radu-Vodă: «coț de postav bun și o dulamă de adămască neagră și cea ghiurdea iar de adămască neagră, cu blane de jder». — Arch. Statului, *Radu-Vodă*, XLII, n^o 26.

13. «Ion Robulețco, șoltuzul dea Cernăuți», către «giupineasa Comisoia». «Și dumnata se-ș aduș amintea, chindu aș trimis Vasilia-Vod[ă] pe domnalui pe Comisul, Dumnezeu pomeaniasca, decî faaca o carita la Laov; deç atunșe m'am dus și eü cu dumnalui. Iar, chindu aș fostu pe drum, mai jos dea Lujen [*rupt*] și aș început a grei pentru un zavis dea moșia». Semnează, puind degetul: «Eü Ion». — Bibl. Ac. Rom., 20/XXXIII.

14. 11 Maiu 7160 (1652). Megiașii din Orăvița, «luați pre răvășale domnești de părintele Vlădica Ștefan și de Mihart Logofătul, feçorul lui Ioan Comis». — Ms. 610 din Bibl. Ac. Rom.

15. 6 Iunie 7160 (1652). «Noi 12 boiarî jurători», luați de moșnenii din Frăsinet, Șipărești, «cu verii lor» și din Chiojd, Bășceanii, Veaș și Pătrălage, «adăvărăm pentru o parte den Frăsinet și den Proscă, moșia lui Dumitru, moșul lor, cene iaste den feçor, și cine iaste den feate, cum scriu răvașale Mării Sale Domnu nostru. Deç noi am întreat bătrăniî, și am aflat cum Belea și Tanasie și Stoica și cu alți veri ai lor sănt toț den feate, iar fâmeaie Micului, anume Dumitra, iaste den feçor, fată lu Neagoe, feçorul Stoicăi, și iaste ia mai volnică; deç noi am întrat toț în bisearec[ă] și am jurat cu mănile pe s[văn]ta evanghielie, cum am aflat pre Dumitra den feçor, iar alalți sănt den feate; și aș fost ispravnic la jurământ Manole Vornicul.» Semnături și semne cu degetul. — În colecția mea.

16. 20 Septembrie 7162 (1653). Matei-Vodă scutește de toate dările pe Mircea Vătav, ca «să fie vătah de plăiaș, să poarte grij[ă] să păzească plaiurile de hoți și de oameni răi și de oameni birniç, să nu treac[ă] în țara ungurească». Plăiașii să-l asculte și să păzească, oprind a trece «hoții saü oameni de bir». Cine nu va asculta, «bine să știe că pre unul

ca acela, tocma acolo în plăi voi trinite Domniia Mea, de-l voi spânzura; nimic glum[ă] să nu v[ă] pae». Să observe și «toate slugil[e] Domnii Meal[e], veri-carie, de ce slujbă veț umbra într'acest județ». — Bibl. Ac. Rom., Doc. episcopului Ghenadie de Rîmnic.

17. 14 Maiu 7162 (1654). Constantin Șerban către «Cărstia iuz. de Roșii», pentru un Țigan, ce a cumpărat «de la Gorgan și de la frații lui, fečorii lui Drăg[u]șin Peh.», care Țigan fusese al «Cărstii iuz.» — Bibl. Ac. Rom., XXI/270.

18. 5 Iulie 7162 (1654). Constantin Șerban acordă o scutire «de bir, de taler, de găleata cu fân și de lucru domnesc, și de altă slujbă și mîncături câte sântu peste an în țara Domnii Meale». — Arch. Statului, *Brîncoveni*, XXV, 1.

19. București, 25 Ianuar 7163 (1655). Constantin-Vodă. Boieri: Ghiorma Ban, Preda Vornic, Stroe Logofăt, Bunea Vistier, Pană Spătar, Ghierghi Clucer, Chirca Stolnic, Radu Comis, Hriza Păharnic, Danciul Părăianul Postelnic, Udriște Năsturel vtorii Logofăt. — Bibl. Ac. Rom., Doc. Ghenadie Enăceanu.

20. 13 Maiu 7164 (1656). Constantin Șerban. Pentru oameni din Orbî, ce se judecă. Făcuse raport (fusese «socotitor la mijlocul lor»): Danciul Vel Postelnic și Stanciul Clucer. — Col. Țigara-Samurcaș.

21. 10 Iunie 7164 (1656). Preda Vornicul către «přiatiul Loiz» pentru procesul dintre Mircea Armașul și «Pătru Armașul ot Drăgșani» cu «Mihalcea ce au fost birarie de armășai pentru birul Mircii Armașul». — Bibl. Ac. Rom., Doc. episcopului de Rîmnic.

22. 21 Iulie 7164 (1656). Voie de judecată de la Stroe Cliuț., «ispravnicul Scaunului Craiovei». — Bibl. Ac. Rom., Doc. episcopului de Rîmnic.

23. 11 Decembre [c. 7164 = 1656]. «Dragot[ă] Postelnic ispravnicul Craiovei» dă «judecătorie megiiș Bărcăi ot Stroești». «De vor jura să-î spargă mora Mircii.» — Bibl. Ac. Rom., Doc. episcopului de Rîmnic.

24. 9 Decembre 7166 (1657). Vînzare la «Brilad». Marturi:

«șoltuzul Ionașco cu 12 părgari de trăg de Brălad». Apoi, între alți marturi, «preutul cel domnescu». Pecetea orașului. — Bibl. Ac. Rom., 11/LIV.

25. Iași, 20 Februar 7166 (1658). Gheorghe Ștefan, pentru «Ramandi ce au fostu Vistearnic, nepotul Chiriței Postelnicul», ce arată «zapise de cumpărături de la Costantin-Vodi, cum au cumpărat unchiu-său Chirița Postelnicul tot satul Răgușiani». — Bibl. Ac. Rom., 57/LXXII.

26. 20 Mart 7166 (1658). «Dumitru fișorul Costei de târg de Totruș» vinde ocină pe Tazlău «Lecăi Cămăraș[u]lui» pe «galbeni». Înaintea «șoltuzului Ghiorghie Stoian și cu părgarii lui» și un «chihaia». «Deci eu Ghiorghie Șoltuzul, cu părgarii miei, dec'am vădzut tocmală de bună voe și plată deplin, am pus pecete târgului pe acestu zapis.» Pecetea cu ciocanul și legenda: Pecete Troțușului. — Bibl. Ac. Rom., 10/LIV.

27. 3 Maiu 7168 (1660). «Ionașcu Bănuțul izbașea» dă partea lui de ocină «dumisale Hatmanului» pentru «dzeace lei». Marturi: «căpitanul Dărdăr din Rădeni și Simion ot Bunești și Sirghie ot Polițeni și Dănăil[ă] ot Obârșie». — Bibl. Ac. Rom., 5/LXXIV.

28. 21 Iulie 7169 (1661). Dima Spătar, fiul lui Goran Logofăt de Olănești, și soția Tudora, dau zapis lui Mareș Vel Vistier Citat sòcrul lui Goran: Manole Comis. Între marturi, și Ion Stolnic de Corșori. — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

29. Iași, 21 Maiu 7170 (1662). Istrate-Vodă către «părcălabii de Hotin», pentru plîngerile lui Irimia, ginerele lui Barbovschi. — Bibl. Ac. Rom., 19/XXXIII.

30. Manul biv Vel Ban, Stroe Vel Vornic, Radul Logofăt Crețulescul, Radul Logofăt Popescul, Mareș Mare-Vistier, Barbul căpitan fiul lui Danciul Postelnic, Arghir al Radului, Vornic Mihălcescul, Iorga Vameșul, Pana Logofătul, Mavranghil, etc., dau un zapis Alimăneștilor pentru a fi liberi de rumînie «de către toată rudenia Doamnei Ilinei și de către toate rudenia Ghinei Vistierul», ca uniș ce au fost «oameni judeci». Se vinduse Doamnei lui Matei. Mihnea-Vodă, «încă până nu era făcut hainie asupra Împărăției», primise răscumpărarea: «să dea bani la

Domnie, să fie pentru nevoile țării, ci se întâmplase atuncea, căci că era cumpărat acest sat iar pre bani domnești. Deci acest sat Alimăneștii, deacă au venit la Curtea la Mihnea-Vodă, banii n'au avut să dea să se răscumpăre de ruminie, ce au umblat la toți boiarii ca să le dea bani; și nime nu le-au dat; ce au mers și la Ghinea Vestierul, de se-au dat de bună voia lor să-i fie rumini cu toată moșia lor, și să dea bani Ghinea Vistierul la Mihnea-Vodă», dă 800 de ughî. «Deci tot atuncea la zilele Mihni-Vodă: luat-au Ghinea Vistierul și cu Udriște Spatarul toate ocnele și vadurile de la Mihnea-Vodă și apoi ne-au amestecat și pre noi în taină la Mihnea-Vodă, se fim cu dinșii soții, fără de voea noastră, la ocne și la vadure. Și, după ce s'au așezat oamenii din nou și den Udriște Spatar, și den Ghinea Vistiarul, la ocne și la vadure, sculatu-s'au Udriște Spatarul și Ghinea Vistierul de au luat den venitul ocnelor și al vadurilor talere 14.176, de i-au mâncat, și i-au făcut ei ce au știut, precum chiar se au dovedit, când s'au luat seama ocnelor și a vadurilor. Deci dintr'acest venit al ocnelor și al vadurilor, fost-au rânduit Mihnea-Vodă la nește Ovrei den Țarigrad, ce au fost datoare Domnia și țara pungî 35. Însă Ovrei, anume Muceacin și Ibraim Cilibi, cari slujesc la Valedeaoa, muma Împăratului, și neapucând Ovrei să-și ia banii de la ocnele, de la vadure, căci că au fost Mihnea-Vodă hainie și se sculase de ucisese Turcii. Iar, după ce au venit Măria Sa Domnu nostru Io Gligorie Ghica Voevod, trimis-au acești boiari ce scriu mai sus ceauși cu hochim împăratesc, de ne-au apucat cu strânsoare și, am plătit Ovreilor toți banii, talere 17.500, din casele noastre, și apoi noi toți am mers înaintea Mării Sale Domnu nostru și a tot Divanul de am cerșut judecata, că ce sântem noi vinovați să plătim datoria Ghini Vistierul, care au luat de la ocne și de la vadure cu Udriște Spatarul, însă numai partea Ghini Vistierul ne-au luat talere 7.088; și au fost și jupăneasa Ghini Vistierul de față și, văzând și ea atâta seamă de bani ce au mâncat bărbatul ei Ghinea Vistierul, nu se-au băgat a plăti, ce de naintea a tot Divanul lepădatu-s'au de toate datoriile Ghini Vistierul și de toate moșiile lui, ca să nu plătească

această datorie. Apoi nici pre aceasta nu o am lăsat, ci o am primit de se-au jurat cu mîinele pre sfînta Evanghelie cum nu i-au rămas nimic de la bărbatul ei Ghinea Vistierul, și ne-au făcut și zăpis la mîna noastră, cum să nu mai aibă treabă nimica cu de ale bărbatului ei Ghinei Vistierul, și cu acest sat Alimăneștii. Derept aceia și Măria Sa Domnul nostru Io Gligorie Ghica Voevod, văzând Măria Sa atîta peire și răutate de banî ce ne-au căzut asupra noastră, milostivitu-s'au Măria Sa de ne-au dat toate moșiile și Țiganii Vistierului Ghini și ne-au dat și pre acest sat Alimăneștii tot, cu tot hotarul și cu toți rumăni, și ne-au făcut și cartea Măriei Sale ca să se vînză pentru această datorie a Ovreilor și să se dea pentru partea Ghini Vistierul. Decî noi dat-am voe acestui sat Alimăneștii ca să se rîscumpere de rumînie, și au făcut cum au putut de ne-au dat la mîinile noastre ughî 800 banî gata, de s'au dat în datoria Ovreilor». Scrie «eu Goran Logofătul Olănescul. Aprilie 11, în anul 1662». — Transcris după original, probabil în Arch. Statului, de Peșacov; copie în col. d-lui Gr. P. Olănescu.

31. 15 April 7173 (1665). «Roman pîrcălab de Ștefăneșt[î] și Lupul Perirăteanul și Țomărtan de Adășeni» arată că li-a adus o *carte* domnească pentru *stîlpire* «Darie hotnogul de Neporova». — Bibl. Ac. Rom., 78/XLVIII.

32. 1^{iu} Maiu 7178 (1670). «Megiaș adev[e]ritorî» dau o decizie. — Bibl. Ac. Rom., Doc. episcopului de Rîmnic.

33. București, 13 Iunie 7178 (1670). Antonie-Vodă «acestui om anume Radu Pîrcălabul, feçorul lu Drag[o]mir Cuciuc den Runcu ot sud Gorjăi, și cu toț feçorii lui... ca să fie de acum înnainte în paç[e] și slobozi de rumănie de cătră cinstita jup[ă]neasa Elina Postelniceasa, fata rîpăosatului Șarban-Vodă, și de cătră toț coconiî dumneaei și de cătră tot neamul lor... pentru că acest om Radul fost-au rumăn al jupăneasei Elinei... iar după aceaia, cîndu au fostu acum în zile[e] Domnii Meal[e], iar jup[ă]neasa Elina, văzându pre Radul Pîrcălabul că să află cu multă slujbă direaptă și nevoiaște pentru toate trebile casei dumneaei, socotit-au și au cugetat întru inima dumneaei cătră Dumnezeu de l-au ertat de rumă-

nie. . . , însă numai capetele lor, fără de moșie. . . ». Pergament.
— Bibl. Ac. Rom., Doc. episcopului Ghenadie de Rîmnic.

34. 7178 (1669-70). Act relativ la un țeran muntean, dator cu «niște bani pre meare, iar, când au fost vreamea merii, bani nu i-am avut, ci n'au apucat sa-î dau au mearea au bani merii». Martur, un «vătăh de plăiaș».

35. 19 Februar 7179 (1671). Diaconul Ghinea din târgul Rîmnic dă zapis «arhiepiscopului» Varlaam «că, fiind eu legat la castihul haraciului bani 300 mai dinnainte vreme, încă de la alți episcopi, ear când au fost acum în vremea Sfinției Sale, neputându-m da haraciul și jumătate de la bir și alte nevoi», dă un loc «din josul Țigăniei». «Însă mi-au făcut birul haraciului și jumătatea birului, și cu năpăști făcutu-s'au bani gata ughi 3^{1/2}». Semnează: preoți din oraș și Goran Logofăt Olănescul.— Arch. Statului, *Episcopia Rîmnicului*, XXXIX, 17.

36. 7180 (1671-2). Diaconul Tănasia vinde lui Goran Logofăt un loc în Rîmnic, «în Câmpul de jos, de unde umbă podul». Martur și Dobrotă pîrcălab de Budești. — Arch. Statului, *Mitropolia Bucureștii*, CLVIII, 9.

37. 1ⁱⁱⁱ Novembre 7180 (1671). Vinzare de Rumîn către «Postelnicul Cornea». Și «prețuitu-ne-m capul mic no șr 6 și cel mare șr 10.»

38. 30 Mart 7181 (1673). Ștefan Petru îngăduie lui Teodosie episcop de Roman «ca să fie tare. . . a muta dzuoa târgului, să nu fie Duminecă, ce să fie Marți și Miercuri, cum au fost de vac; pentru care lucru vedem că vine mânia lui Dumn[e]dzău asupra aceștii sărace de țări, pentru une lucruri fără de lege ca aciastia, călcând și făcându-ne străini de poroncile lui Dumn[e]dzău». — Bibl. Ac. Rom., 89/LXI.

39. 31 Maiu 7181 (1673). Grigore Ghica schimbă cu Varlaam fost episcop de Rîmnic, acum Mitropolit, un loc la Cetățuie, unde Doamna Sa vrea să facă o mănăstire, la Fedeleșoiu. — Arch. Statului, *Episcopia Rîmnicului*, LII, 21.

40. 10 Februar 7185 (1677). «De la Divanul Mării Sal[e] Domnu nostru Io Duca Voevod rânduit-au pre Dumitru care au fost iuzbaș[ă] de Roș la Jăiul de sus. . . , și pre Ra-

dul Roș de Streoști». pentru o vie luată, pentru că «i-ă plătit partea lui de bir al haraciului și alt[e], fiind sărac și fugariu». — Bibl. Ac. Rom., Doc. episcopului de Rîmnic.

41. Iași, 18 Novembre 7172 (1663). «Hadălbeiu Armanul, fișorul Cărstii din târgu din Sučavă», arată pentru o vînzare la Cotnari către Duca Marele-Vistier. Marturi: «unchiu nostru Dziarechi din Cameniță și Necoară feșorul Bacșii din Sučavă», etc. — Bibl. Ac. Rom., 58/LVIII.

42. 19 Iulie 7190 (1682). Domnul către «voi cariî umblaț pentru oluc-hacul... De vreme ce veț vedea ačastă carte a Domnii Meale, iar voi să aveț a lăsarea în paač[e] de oluc-hac oi și vite de vaci 30, care sântu ale priiatenului Domnii Meale Pater Ianăș, nimic să nu le băntuiț; așjderea și voao vameșilor, orî de la ce vad să va întămpla a treace cu aceaste oi și vaci, ce scriu mai sus, să aveț a le lăsarea să treacă cu bun[ă] paač[e] de rëndul vămii». — Bibl. Ac. Rom., 84/LVIII.

43. 30 Decembre 7193 (1684). «Dumitrașco Păharnic, ispravnicul Scaunului Craiovii, ții, Gherghi Armășal», pentru un proces al unui «Roș ot Stroești» pentru o stricăciune la moșie. «V'au judecat Vătaul Ivan cum să jur[i] cu 6 omen[i] bun[i], cum iaste locul tău, iar, deca n'ăi jurat, să-ț iai omenii să vii să juri». — Bibl. Ac. Rom., Doc. episcopului Ghenadie de Rîmnic.

44. Cohalm, 25 Maiu 1685. Chitanță din partea unor boierî din Buzău: iuzbașa Voina, Stan Voina, Staicul Păharnicul. — Arch. Cohalmului.

45. 7194 (1685-6). «Adec[ă] eă Calin Ganța ot Racoviț[ă]» dă zăpis către «logofătul Simii Ol[ă]nescul», că i-a dat acesta «feardel[e] de mălai 4 pre vreme fometii și banî gata 200 pe 6 zil[e] de ar[ă]tură unde îi va plăcea în câmpul Racoviștei». — Col. D-lui Gr. P. Olănescu.

46. Din ziarul lui Constantin-Vodă Brîncoveanu. De la 7197 (1688). — «Oc. 2 d. Duminecă am fost la Golești de prânzu, și desară am mersu la vii.

Oc. 3 d. luni aă început a culeage la vii la Pitești, și într'ačastă zi am trimis pe Vartolomei căl. la ordie, cu banî de cheltuială capichihaielor.

Oct. 6 d. joi, aū venit Stoian văt. de la ordie.

Oct. 8 d. Sămbătă am trimis pe sãn Ghidimoc cu 1.250
t¹ Hanului dar.

Octombree 9 d. Duminecă, isprăvind viile de cules la Pi-
tești, și petrecând o săptămân[ă], den mila lui Dumnezeu
foarte bine ne am întorsu iar în Târgoviște și

Oct. 10 d. Lună, am sosit iar în Târgoviște.»

Foaia de manuscris ce poartă pe dos acest ziar are pe
față, într'o splendidă scrisoare :

Gran Pescator de Chiaraval zice :

Trebile unui prințip ce dă harač altuia mai mare, pentru
folosul țării, mergu în stânga.

Gran Cačator de Lagoscuro zice :

Întâmplare negândită mută fața lucrurilor.»

47. 1689-94. Arătare de argumente într'un proces. «Ilină,
care ținea pă Istrate Logofăt, aū vândut la Golesecul ca să-s
plătiască zestria nuroră-sii Marii, ce o prăpădisse fi-său Ghi-
nia, în viața fiind; zapisul la leat 7201, Octomvrie.

12 boieră decid în Maiu 7213-1705, că «acel Mihul căpitanul
cu ceilalți cetaș ai lui sânt clironomi drepti... Și oare, când
fația acei boeri judecata, nu să cădia să chime și pă Ilinca,
ca, de va avea ceva a răspunde și ia, să răspunză; ba ia
n'aū fost de față la acia adunare a judecătii, că, de ar fi
fost, ar fi însemnat judecătorii și vre un cuvânt ce ar fi
eșit din gura ei. Eū întreb și alta: Oare nu să cădia a fi
chimat și Radul Golesecul la acia judecată, că tot ar fi răs-
puns și el vre un cuvânt, de vreme că, de când cumpărase
moșia și până la acia judecată, era 12 ani? Ba nici numitul
boer n'aū fost de față, căci nu arată judecătorii de aū grăit
Golesecul ceva la judecată, saū de aū tăcut.

Și tot judecătorii zic că aū văzut poruncă domniască,
întru care să coprindia să nu cumpere nimeni moșii de la ju-
păniasa Ilinca, că, orî-carele va cumpăra, îș va pierde banii,
căc acia jupăniasă Ilinca are să stăpăniască moșiile bărbat-
său i ale fi-său numai până va trăi, iar nu și cumpărătorii
după moartea ei. Prea bine; fie și așa; dar oare judecătorii
cercetat-aū cu ce pricină aū vândut jupăniasa Ilinca moșia

la Radul Goleșcul? Ba n'aŭ cercetat nimic; că, de ar fi cer-
cetată, măi cu anevoe ar fi zis acest cuvânt ce-l zic; adecă
Radul Goleșcul să-ș ia banî de unde i-aŭ dat, de vreme că
Goleșcul n'aŭ cumpărat moșia pă banî, ci pă vite; care vite
s'aŭ dat de jupăniasa Ilinca la noru-sa Maria, de i-aŭ plătit
zestria ce o prăpădise fii-său Ghinia, clironomul cel mare, în
viață fiindu.

Judecătorii daniia Ghinii clironomului celui mare, care aŭ
dat la Mitropolie, în viață fiind, o păzesc a fi neclătită. Iar
de zestria care aŭ prăpădit-o, tot acest clironom, în viață
fiind, nici că vor să pomeniasc[ă]. Dentr'aciasta bine să cu-
noaște, că niĉ Ilinca, niĉ Goleșcul n'aŭ avut știință cănd
s'aŭ făcut acia judecată», etc. E vorba de o «jupăniasă Moi-
sica», «rudă luî Istrate Logofăt din Mănești». Ea fusese soția
luî Ghinea Logofăt. «Mă rog, lăsaț vorba pentru aciastă
Moisică în urmă», etc. — Bibl. Ac. Rom., 3301.

48. 4 Ianuar 7201 (1693). Constantin Brîncoveanu, pen-
tru «priiatenul nostru Pater Ianoș, cum că aț fi mersu [voi oiarî
ot sud Argeș] la oile dumnealui, și i-aț luat 30 de oi, zicând
să dea oerit, de care lucru dumnealui are cartea Domniîi
Meal[e] pe 1000 de oi, să le scutească de oerit; și voi bine
știț, cănd s'aŭ vândut oeriturile, ačasta am răspunsu Domnie
M[ea] ca cei ertăț cu cărți să nu dea oerit». — Bibl. Ac. Rom.,
89/LVIII.

49. 15 Iulie 7201 (1693). Constantin Brîncoveanu, luî
«Toader Pisariul», pentru moșia de la Perișani (Argeș). Va
aduce «oamini străini Ungurenî», 20 la număr. Ștefan Can-
tacuzino vf. Logof. Foarte frumos document, cu splendidă
pecete. — Bibl. Ac. Rom., 99/LVIII.

50. 2 Ianuar 1694. Radu Hrizea Vel Clucer, Ienachie Văcă-
rêșcul Vel Căpitan za Lefegii, Mihalcea Vel Stolnic, daŭ un
act. — Arch. Statului, *Horez*, XXIII, 6.

51. Traducerea pasului din 28 Septembrie 1696 al Împăra-
tului Leopold pentru un clopot. «De vreme ce arătătorii
aceștia ai noastre cărți un clopot, în partea și în seama lumi-
natului prințepului Țării-Rumânești, cumpărat pentru treaba
bisericii în cinstea luî Sti. Costantin, de același prințep de

iznoavă rădicată, de aicea până la Debrețin, și de acolò cu mijlocele aceluiaș prințep mai nainte fiind să-l ducă». — Bibl. Ac. Rom¹.

52. 21 Maiü 7205 (1697), «iar de la nașt[e]rea lui Hr. I¹ 1697», pentru «Iane Vataful za aprozi». Menționează și un act de la «răposatul unchiul Domnii Meal[e] Șerban Vod[ă]».

53. 5 Novembre 7208 (1699). Pătru Vel Căpitan dă «carte de judecată lui Neagoe Căpitan Topliceanul», care are «întrebăciune de faț[ă] cu Nedelco Călărașul din Râmnic și cu Calin din Jădeanî, pentru o parte de moșie ce zicea Neagoe Căpitanul că are în hotarul Galbinilor», de zestre. Se arată că mai are locuri de la «moșul lui ci aü fost dinpreun[ă] cu Andronic Căpitanul și, vânzându Andronic Căpitanul împreun[ă] cu Toia Căpitan tatul lui Neagoe Căpitan, acea parte de moșie lui Pan[ă] Spătarul Filipescul». Se decide jurămînt. — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

54. 6 Iulie 7209 (1701). Constantin Brîncoveanu, pentru «o moșie de la Perișanî ot sud Argiș, ce iaste a priiatenului Domnii Meal[e] Pater Ianoș». Domnul ordonă a nu se mai călca de vitele lui Modruz Martalogul. Către căpitanul de Loviște, Vătavul și alți boierî. «Și pentru altă cumpărător[ă] de moșie, ce va fi cumpărat boiariul Domnii Meal[e] Toader Pisariul de la unii și de la alții împrejuriul moșii Perișanilor». — Bibl. Ac. Rom., 97/LVIII.

55. 18 Maiü 7208 (1700). «Simion din Țara Ungureasc[ă] din sat din Veștim, împreun[ă] cu frate-meü Toma», dă zapis Simeî Logofăt Olănescul, că acesta-și pusese proprietățile zălog «dreptu bani taleri 18 p¹ și mei găleat[e] 10; car[e] fac ferdel[e] 40, di sântu acum aniü 18 de când lă țanem zălog de paștem iarba». Acum dă iar zălog «aceaste mertic[e]» pentru alți 13 taleri, ce va plăti la Sf. Petru. Semnează Sillion, Toma Marco, Θωμας Βάμειτοις μαρτυρας și «Micleuș den Boița martir». — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

¹ Originalul latin se păstrează în Arch. d-lui C. Basarab Brîncoveanu. Pe v^o: «originale passport ces[are]o per la campana, 1696».

56. 4 Februar 7210 (1702). «Eü Radul snă Dragomir Părcălabul dat-am scrisoarea mea dum[i]sale jupănului Predeî Spătarul ca să se știe că aü venit dumnealü cu un răvaș al mâine-mea, de mi i-aü datü talerî 3, de ne-am plătit de birul Ali-Pașăi.

Eü Radul snă Drag[o]mirü părcălab.» — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

57. 22 Octombree 7212 (1703). «Radul Nedelcul Vel Căpitan za Margine» dă «cartea noastră de judecată dumnealü lui Neagoe Căpitanul Topliceanul», ce a avut «întrebăciune de față aiü înaintea noastră cu moșnaniî dela Gurguiați, ot sud Slam-Rîmnic»¹. Se ieau «6 boiarî la mijlocul lor» pentru *alegere*: «Robe Căpitanul cel mic, i Dumitrașco Căpitanul Bagdat, i Iane Căpitanul Pătecanul . . ., i Gheorghită snî Robe Căpitanul cel bătrân». Semnează: «Radul Dudescul Vel Căpitan». — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

58. 18 Februar 7212 (1704). Constantin Brîncoveanu, pentru pămînt «lui Șain de la Baia-de-Aram[ă], gineril[e] Neculiî Criteanul». — Bibl. Ac. Rom., 214/XII.

59. 19 Septembrie 7215 (1706). Constantin-Vodă, la «24 de boiarî cari santeș daș cu răvașul boiarului Domniî Meal[e] Bunea biv V¹ Comis, ispravnicul Scaunului Craioveî, lui Vlad» și altora pentru alegere de moșie «de cătră ceilalți moșneanî de acol[o]». — Bibl. Ac. Rom.

60. 16 Novembre 7214 (1705). Chiajna și fiul ei, Hera, și fata Bălașa, dau zapis «jupănului David Corbea și a jupâneasei dumnealü Ilinca» că le vinde niște vie cu «treî tocorî, coșită, și treî hărdae în dealul Tohanilor . . ., pre hotariul ce stăpâneaste dumnealü Mihaî Cantacuzino Vel Spătar». — Bibl. Ac. Rom., 238/XII.

61. 4 Decembrie 7218 (1709). «Mirea ot Gherghiță» dă zapis «jupănului Ștefan zet căușului D[a]v[i]dă»; «pentru un loc de liveade în dealul Tohanilor . . ., care liveade o am fost dat și dumnealü căușului Davidü, iar, dupe ce s'aü pristăvit

¹ Aici un frate căpătase la «înfrățire» cu fratele său o parte de moșie și primise, la aceasta «frăție», un «cal cu rafturi» (aceiași colecție).

caușul Davidă, o amă datu dumnealui jupănului Ștefan».

— Bibl. Ac. Rom., 239/XII.

62. 10 Mart 7221 (1713). Constantin Brîncoveanu. «Viindu-ne poruncă de la Împărăție ca să dăm baniî haraciului acum înainte, la ce sânt trebile Împărății, și neavând Domniia M[ea] cum face într'alt chip, am socotit împreună cu toț boiarii Domnii Meale de s'aū face într'alt chip scos haraciul la toate breaslele, și s'aū scos și la voi [Buzău: vătașii de plaiū], ca să vă daț bani haraciului ce santeț legaț, ce daț la Vistierie, care face la voi ug: 22 . . . Să fie tot bani vechi de argint, precum să daū la haraci, și de acum până la 20 de zile ale lunii aceștia să fie toț baniî aice.» — Bibl. Ac. Rom., 199/XII.

63. 15 Iulie 7223 (1715). Ștefan Cantacuzino «tuturor preoților și slujătorilor și țaranilor carei aū vii în dealurile, ce iaste obiceiul de daū vineriç domnescu ot sud Vâlcea, i ot sud Argeș, ca s'aibă darea de acum nainte vinericiul la vinericearii domnești, de vadra domnească po bani 20, și poclonul de numel[e] de preot și de sluj[i]tor po ban[i] 12, și de biruise pe ban[i] 30 pârparul, de bute po ban[i] 12, și de puțină po ban[i] 6, precum aū fost obiceiul încă mai denainte vream[e]. Pentru că aici înaintea Domnii Meal[e] în Divan veniră mulți popi și slujitori și țaranî dintr' aceaste 2 judeaț[e], cu mare jalbă, zicănd că mai denainte vream[e], la alți răposăț Domni, ei aū dat vinericiul de vadra domnească tot căte bani 20, până la moarte răposatului unchiului Domnii Meal[e] Șărbănu Vod[ă]. Iar, când aū fost în zilele răposatului Mării Sal[e] lui Costandin-Vod[ă] Brâncoveanu, fiind Cornea Brăiloiul Păharnic-Mare, pentru multă supărare a lui, și având treacere la Costandin-Vodă, aū fost făcut acest obiceiū stricînd obiceiul cel vechiū din ceputul țării.» Ei arată că li se pierd viile și nu pot da. Și boierii mărturisesc aceasta. «Iar, pentru miia de veadre de vin, ce iaste obiceiul de ia Vel Păharnic dintr' aceaste 2 judeaț[e], așa s'aū socotit, să-î rânduiască vinericearii, să-î aducă vinul aiç în București, dup[ă] cum aū fost obiceiul cel vechiū, și, mergănd omul dumnealui Vel Păharnic, să ia vin de unde-î va plăcea, și ei să-l aducă în București; iar care să va tocni cu bună voia lui cu omul lui Vel

Păharnic, să i-l plătească cu bani, după cum să va putea tocmi, așa să fie.» — Bibl. Ac. Rom., 48/LIX.

64. «Seubo smerennăii Ghedeon Mi[t]ropolit, Gheorgachii Ruset biv Vel Vornic, facem știre pentru satul Căcăceaniî de la Ținutul Dorohoiului, ce iaste din satele răpăosatului Miron Log[o]fătul, și, rămăind datorii neplătite, și a lui Miron Log[o]fătul, și a lui Neculaî Log[o]fătul, mergea datornicii de-ș cearia să li plătiască de la casa lui Neculaî Log[o]fătul, rămăind dumnealui moștinător pe urma părintelui său și a fraților săi; de care lucru dumneaet Ilinca Logof[e]teasa, a răpăosatului Neculaî, vinit-aū de s'aū jăluit la Mărie Sa Vod[ă], neavând cuconî cu Log[o]fătul Neculaî, are diată să nu să amestiô[e] la moșiile dumisale, nici de datornicî să nu aibă supăr, ce să ții nepoții și rudele dumisale moșiile și să plătească datoriile. Pentru aceaia Mărie Sa Vod[ă] mi-aū poroncit de am socotit câte datorii sântu și de unde să vor plăti, și am chemat pre Neculaî Costin feçorul lui Ion Costin Hatmanul, și pre Miron Cuzia Log[o]fătul, ginerele lui Ion Hatmanul, nepoți de frate răpăosatului Neculaî Log[o]fătul, și li-am arătat diata ce are Log[o]feteasa lui Neculaî Log[o]fătul și datoriile, și dumnealor nu s'aū apucat, neavându prilej, să plătiască aceale datorii; ce să-s dea să-s vândză moșiile celor ce le vor cumpăra, să le ție și să le moșteaniască. Pentru aceaia, fiind Miron Log[o]fătul dator cu 724 lei lui Frangoli, și fiind dator Neculaî Log[o]fătul (dator) lui Hagi Niții cu 430 lei, la carele este zălog un odor a Log[o]fetesei, s'aū dat satul Căcăcianii cu tot venitul lui feçorului lui Frangoli, ca să-s vândză drept 1.124. Pentru aceaia am făcut ačastă scrisoare a noastră la mâna lui Pandeli, feçorul lui Frangoli, să aibă a-ș face și ispisoc de la Mărie Sa Vod[ă], și să-i dia și scrisorile ce sint pre acel sat; iar, cine s'ar scula din nepoții Log[o]fătului Neculaî, saū din feçorii lor, saū nepoții lor, să străcia ačastă socotial[ă] a noastră să fie de rămas. Însă, vândzind satul ficiorul lui Frangoli cui s'ar afla, și de ar lua mai mult de 724 lei, să aibă a-i da la mănul[e] dum[i]sale Log[o]feteasăi lui Neculaî Log[o]fătul. Ačasta scriem. U Ias,

1^o 7223, Av. 16. Ghedeon Mitropolit... Vor.». — Bibl. Ac. Rom., Doc. Docan.

65. 20 Iunie 7224 (1715). Mihaï Racoviță. Vine «Pandeli fiçorul lui Frangoli ce aũ fost Vameș-Mare», și se plînge că are de la Costineștii «trei zapisă și doai pecetluituri de Miron Log[o]fătul, scriind precum este datorî lui Frangoli Săoariul cu optu sute și patru lei și trei pot., care cu acești bani i-aũ făcut bine Frangoli la nevoe lui, de 35 de ani, fără do-băndă, fără nimica... I-aũ dat Neculaï Costin Log[o]fătul, până aũ fost viu, numai 26 de lei și un zlot, că să apucasă el că-i va plăti datorie părintelui său... I-aũ mai dat și ęu. pâniașia lui, dumnaei Iliana Logofetiasa, 50 de lei; iară șapte sute și 27 lei, 7 pot., tot staũ nedați.» Se caută pravila. «Căci, câte sate ș'aũ fost luat Miron Log[o]fătul pentru plata datornicilor săi și pentru comăndul său, anume satul Davida la Orhei, pe Nistru, de spre Tighine, l-aũ luat Turci, iar satul Coicenii, pe Prut, la Țăn[u]t[ul] Eșălor, l-aũ dat Neculaï Log[o]fătul Tomii neguțatoriũ drept 300 lei, pentru datorie sa, și aũ fost rămas numai un sat la Țăn[u]t[ul] Sorocii, anume Măteuții.» Mai e Căcăcenii «și cu parte Balicăi ce este la Țăn[u]t[ul] Hărlăului, pre apa Jăjăi, și satul Bărboșăi, la Țăn[u]t[ul] Niamțului; care aceste sate s'aũ fost venit în parte lui Pătrașcu Costin, ce aũ fost Log[o]făt al treile», și revin lui Nicolae, «căci să apucase el că a plăti datorie lui Frangole Vameșului; și apoi satul Bărboșăi l-aũ fost dat el de zăstre nepoatiș sale, fetii lui Ion Costin ce aũ fost Hatman, mărităndu-o după Miron fiçorul Cuzăi Spătariului.» Cuza declară că va lua un echivalent, cele două sate trebuind a se vinde, «să fie în sama dumisale jupăneasii Ilenii [a] Log[o]fătului Niculaï Log[o]fătul, să le vînză ca să-ș scoață odoarăle Domnii Sale ce sânt zălojate drept 600 lei la Hagii Ismail Turcul.» «Și 80 de lei ce mai este dator Neculaï Log[o]fătul și la domnelui Hagii Ememeh Turcul.» Cel de la Hirlău se dă lui Pandele (copie). Boierii dau zapis pentru același lucru, la 21 Iunie 7224 (1716; original). — Bibl. Ac. Rom., Doc. Docan.

66. 9 Septembrie 7224 (1715). «Socotiala ę-aũ avut Dabije Păharnicul cu Cărstiian Lămbovici pentru ęfertul al treile,

ci-aū strân[s] la Ținutul Putnii, la Domnie Mării Sale lui Vod[ă] dintăi, la vălet 7209, precum arată sama mai ȝos.» — Bibl. Ac. Rom., 147/LXVIII.

67. 30 April 7224 (1716). Nicolae Mavrocordat pentru egumenul de Argeș. Matei Basarab o află mănăstirea «veache, de nesocotiț anī, și stricată» și o împodobeste. Avea și de la Partenie de Constantinopole, și de la Duca, Șarban și Brâncoveanu și Ștefan Cantacuzino scutirea. Întărește «așăzământul» și el. — Bibl. Ac. Rom., 20/XIV.

68. 20 Decembre 7225 (1716). Stanciul Gușuliță de la Clococii din Loviște dă zapis lui Radul Olănescul Logofăt, «că fiind plătit tatăl dumnealui Sima Logofăt Ol[ă]nescul siliștea noastră de câteva dăjdi și fiind-că i-aū luat și doi caī, foarte caī bunī : un cal Balot[ă] căpt., alt cal Bunea copilul din cas[ă] ; și noi nici cum n'am mai venit la siliște, ce am fost tot fugiți, și moșiia a ținut-o dumnealui căpt. Andrei Scoreai, până la zilele lui Ștefan-Vodă, dat de Măriia S[a] Costandin-Vod[ă].» N'aū bani a-i da. «Viind acum în răzmirița ačast[a] eū la moșiia Clocociiul, dumnealui m'aū apucat și m'aū închis la dumnealui Lecman de la Goșani.» Cedează moșiia. Să aibă însă voie încă trei zile a căuta banii «pă la moșneanī». — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

69. «Den porunca Măriei Sale preazesului și a cinstitei administrație» se judecă un Craiovean cu un «Ungurean». Un tată fură pe fică-sa de la bărbat și o duce «la Ardealū, de aū spart cununii făr de judecată». Cellalt socru o caută «până la munte» și, prinzind pe un fiū al cuscrului, îl duce «la Scoreai Andreiaș, căpitanul de plaī de la Pol[o]vragi». Aici e închis : «Ungureanul . . . ; l-aū luat pă chizășiia lui cu zapis și cu sorocū, că va aduce el pă nora lui Stan până în 5 săptămăni după Sântă-Mărie». Altfel, va restitui prinsul ; «iar, de nu, să fie el în locul lui». Se poruncește a se urmă zapisul, rămūind ca un proces să înceapă între soți. «S'aū pus Stan Opriș la opreală, aicea la Craiova». «Tudor Birdēi, județul ot Craiova, Pop Dimitrie, protopop ot Craiova. Popa Ioanū eclisiarc. Popa Stanciu ot Craiova.» — *Protocollum iudiciale* (1718-27) al Siliștei, în Archiva din Sibii ; adaus.

70. 29 August 1717. Asigurare a generalului Stainville către Tismana că nu va fi supărată de cătane. — Bibl. Ac. Rom., 9/XXI.

71. 18 Iunie 1719. Considerații asupra Olteniei. Județele se împart în plasa de sus, de jos, de mijloc, de margine. «Boerones ab hominibus et subditis suis in eorundem pagis . . . dizma habebant ex tritico, hordeo, avena, millio, tritico turcico, pannico, foeno et leguminibus». La vin, se lua, una «a viginti urnis», la stupi, unul din douăzeci. Rumîniî nu lucrau la zile fixe, «sed dum ipsis necessarii erant»; cînd nu, «tantum otiose sedebant». În zilele de lucru, munciau, «fere saltem circa meridiem, et tunc quoque quasi coacti».

«Iobagyjones etiam sunt in hac provincia, a Valachis Romoni nominati, quos boerones ab avis et proavis suis in eodem statu invenerant et, ut privilegia ipsorum testantur, plurimi ex eis spontanee se vendiderant, alii vero tempore famis, alii dominantibus Vajvodis ob magnam solvendae contributionis summam sese qua veros subditos obligarunt.¹»

72. Protocolul administrației oltene, la Sibiiu, de la 15 Iunie 1719.

Din «Protocollum guberniale Cancellariae Valachiae caesareo-austriacae», 1719 și urm. Propunerî din 1721 către Virmont. Să se cheme oamenii din păduri «in pagos ubi ecclesiae sunt», să nu fie mai mare satul decît o sută de case, nici mai mic decît 25. Să nu se mai dea dijmă boierilor, «sed una die in quamlibet septimanam, omnibus et quibuscunque aliis laboribus et servitiis soluti, illis operari debeant . . . , iobagiones vero laboribus dominis suis praestandis modo in Transylvania recepto coercendo. Qui autem in pagis propriis adiacentibus habitant et satis terrae non habent ubi serant, sic in alienis serunt, hi, laboribus immunes, decimas solvant».

Să se puie *gornici* pentru a săpa aramă, a păzi munții, pentru a fi *scăunaș*, vameși, cite doi oameni, plătiți de el.

¹ La 18 Novembre 1720, boierii și clerul cer scutirea de oierit; «nec fiamus rusticis communes».

A se da contribuții de țeraniî săraci și neliberi, 4 fl. pe an; de ceilalți, 6. Provisiî: la patru case, două care de fin și lemne. Fiece locuitor să dea și o măsură de grâu și una de iarbă. Să plătească deosebit, după puteri, sutașii și aleșii. Un Vornic de fiece județ, cu trei vătășei, doi comisari de județ. Un comisar suprem, în fine. Să se creeze călărași (Sibiî, 12 Decembre 1721).— În răspuns, la 13, Virmont admite: două zile de lucru pe lună iarna, trei vara, la curte și până la două mile distanță. În schimb, să se poată da 5 groși pe zi de iarnă sau pe două de vară. «Subditi seu iobbagiones in Valachia praeter Zingaros nulli dantur; siquis vero nobilium tales se habere praetendat, ius acquisitum scripto producet». Ceî ce lucrează în pămînt străin vor da dijma numai, dar să nu fie vagabonzi, supt pedeapsă de 200 fl. «Neque numerabuntur alii in provincia Valachia ordines praeter clerum, bojarones, mercatores et communes contribuentes». — Listă de sate: Criva de sus, a lui Constantin-Vodă Brîncoveanu. Arcești, «al fetelor Buicescului», cumpărat de Brîncoveanu; Ștefan-Vodă Cantacuzino-l dă lui Vintilă Bucșanul, ginerele Buicescului. Betejanî: «Scimus a Getzo Klutserul, genitore principissae Mariae, Serbani Voivodae relictae viduae, pridem emptum et in dotem filiae suae datum»; usurpat de Brîncoveanu. Comoșteniî aî Brîncoveanului, luați de Pivoda (1723; p. 36). — Tocmirea de guvern a doctorului Magrath (1724; p. 38). — Boierii se plîng în 1725 că «nullum apud Augustam Imperialem Aulam rerum nostrarum publicarum sollicitatorem habemus» (p. 60). — În dijmărit se cuprind ca *species*: vinăriciul și tutunăritul (*ibid.*). — Între hoți «aliquos etiam e militia rasciana extitisse hussarones», «alii praedones *pustali*, qui tempore belli milites extiterant» (p. 69). — Boierii se plîng că sînt siliți a cumpăra sarea, ce o aveaî odată în dar. Vama e prea mare: nu se face vînzare din țară. E oprit a trece în Turcia grâu, pășune, fin (Iⁱⁱⁱ Februar 1726; p. 70). — Administrația anunță moartea lui Nicolae Mavrocordat: acesta era crud și «quasi pro tyrano habitus sit», dar urmașul său va fi poate «maiori blanditie în illos» și va da scutire de dare. «Veremur profecto ne illuc profugiant», și anume: «ob celerem collectionem

pro duobus annis impositae contributionis, una cum ojeriti et dismariti speciebus, annuatim consequenter praestandis», «monetarum defectus et devaluatio», «per contumaciam impeditum commercium», «magna in tota provincia pecorum lues» și trecerea ușoară peste Olt (p. 86).

73. «Adec[ă] eū Vasilie monah, snă Cornei Brăiloiul Vel Ban, ot Drăgoianī, dat-am acesta al nostru zapis la sfânta mănăstire Thismana și la părintele egumen Athanasie și a tot săborul sfintei mănăstiri, ca să fie de bună și mare credință pîntru că, fiind eū bolnav și temându-mă de moarte, fost-am mersū maī nainte vreamē la sfânta mănăstire Thismana de m'amu călugărit, ca să fiū și eū acolō la sfânta mănăstire, împreună cu alțū părințū, și, cānd m'am călugărit fost-am făgăduit partea mea de moșie, cātă mi să va veni, de la părinții miei, așijderea și den dobitoace partea mea, tot cātū s'arū afla să fie a sfintei mănăstiri Thismeanii. Și, fiind eū multă vreamē dup' aceaia la sfânta mănăstire, iar m'am bolnăvitū și, temându-mă de moarte, dat-am la sfânta mănăstire ce am făgăduit: însă schitul de la Jupăneștū, cu moșia cāt[ă] să va afla, și cu viia de acolō; și iar amū maī dat moșia mea de la Orbī toată, care mi-aū fost de 'npărțare, dată de taical mieū Banul Cornea, precum vor scrie și zapsăle dumnealui taicăi; însă moșia afar' den rumăni; care moșie să hotărăște cu moșia sfintei mănăstiri: Turcinești-de-sus. Și viia de la Sălgău, și alte dobitoace ce s'are afla: oi, boī, rămători și alalte ce s'are maī afla. Aceastea toate le-amū dat la sfânta mănăstire Thismeană, ca să fie moșie ohabnică, iar noa de pomenire, și părinților noștrii în veaciū; iar după moartea noastră să ne îngroape la sta mănăstire și să ne scrie la pomialnic. Iar cine denū frații miei saū den rudeniile mele s'are scula a strica această pomană, să fie afurisit și proklet de Vlădica Hristos și de 318 părință *и ж кь ии кием*, și să aibă lăcaș într'un loc cu Iuda și cu neînțeleptul Arii; fierul, piatra să putrezască, iar trupul acelua să nu maī putrezască. Dreptū aceaia am pus și noi iscălitura maī jos, ca să-s crează[ă], și mărturii care să vor iscăli maī jos. Noem. 17 *днѣ, лт 7213*.

† Vasili iermonah sănū Cornea Vel Banū Brăiloiul.

Zapisul lui Vasilie de danie Schitului.» — Col. Tzigara-Sa-murcaș.

74. Craiova, 22 Iunie 1719. Raport al boierilor olteni. Della Porta li ceruse a face «domus diversorias pro commo-ditate itinerantium». Ei promet: «quamvis homines, ob inopiam et famem exundationesque aquarum totaliter sint destituti». Scuse pentru cinci pungi de oierit rămase, din vina lui Barbu Brăiloiu. «Ex inani sua phantasia male con-sumpsit et dissipavit, donando ex illis incolis et extraneis, ut de ipso bene loquerentur: habebat enim magnos fumos in capite». — Protocolul Cancelariei Oltene, din Sibiiu, de la 18 Iunie 1719.

75. 19 Octobre 1719. Boierii olteni, prin Gheorghe Cantacuzino, arată că principele Eugeniu a promis lui Radu Golescu și Ilie Știrbei că, nedînd Ioan-Vodă veniturile lor, se vor lua ale boierilor de peste Olt, până la o înțelegere cu Poarta. «Ut auditor, Nicolaus Vajvoda bona nostra ibi-dem divisit et uni alterique donavit». Lămuriri întinse despre *tricesimatores*, despre *vigiles* «tempore Vajvodarum»: «manifestum sit extitisse martalogos in confiniis». Se află atunci plăieși și vătăfi, fiecare la muntele lui, plătiți din cîș-tig. Se obișnuia «ut quivis dominorum terrestrium pontes, fontes viasque regias in suo territorio restauret, insuper et securitatem publicam procuret», dar nu se izbutia: «quomodo enim posset boëro aliquis bona sua tantopere devastata sil-visque abundantia ita custodire ut homines mali non tran-seant per illa?». Nicî boierii nu stăteau la un loc. «Lex ta-men patriae huius est ut, si quidam a latronibus vita aliisque rebus priventur, duodecim circumiacentes pagi, inter quorum limites commissum est homicidium, etc., vel sistant malefactorem, vel vero damnificato refusionem praesent.» Pe negustori nu-î pot primi în gazdă boierii: «in pagis, non autem boëronum domibus diverti». *Companiile* lor le admit, dar negustorii să nu facă politică. «Lilla, mercator bulga-rus», citat ca exemplu, el care țipă la deputație zilnic: «mox pro hac, mox pro alia . . . nec vult caput detegere coram saepe memorata deputatione». El are Chiproviceni: «sartores,

pelliones, tonsores, hortulanos», și se consideră ca boier. «Non detur ipsis facultas comparandi bona in provincia.» Romîni să nu fie primiți în companii. Loviștea să nu fie despărțită de restul provinciei. — Protocolul Cancelariei Oltene, în Sibiiu, de la 18 Iunie 1719¹.

76. «† Scrisoarea noastră dă mărturisanie la mîna dumnealui căpitan Velisari, pentru că, fiind domnealui Căpitan aici la noi la Rușii dă Veade, în zilele lui Ștefan-Vod[ă], i-a venit dumnealui dajdea haraciului ca să o cisluiască din sud Telm. și după porîncă o ao cișluit și nea-ao dat noao plăși să strîngem bani; și, fiindu porîncă domnească ca să trimiț cu matca o sumă de bani, s'aŭ împrumutat domnealui la Cărstea Chiproviceanul dă tal. 300 cu zapisu, și nea aŭ rînduit domnealui pi noi strîngători, ca să-i dăm bani, și i-am dat, care cum arată în jos anume; dat-am eŭ Lăpădat iuz[bașa] din plasa mea tal. 170, dat-am eŭ Vlaicul i Bobu(?) din plasa noastră taler 90, dat-am eŭ Stoica iuz-bașa tal. 10, dat-am eŭ Ghiorghe ceaușul taler[i] 7 pol, i aŭ dat și dumnealui căp. Velisar tal. 20, cari fac peste tot bani daț la Cărstea taler 297 pol; care noi dă aceștu bani mărturisim naintea lui Dumnezeu și la toată judecată că i-am dat noi, Cărstii Chiproviceanul, din plășile noastre, rînduiț de domnealui căp., și Cărstea noao nu ne-aŭ dat nici răvaș de sfat, nici zapisul nu l-aŭ spartu și, fiind răzvale aŭ rămas zapisul la Cărstea și, murindu, să nu-s crează că bani ce-aŭ luat toț den mîinile noastre; și noi ne-am pus numele mai jos. Fev. 14, l^o 7229.

† Lăpădat iuz: † Eŭ Vlaicul. — Din colecția Tzigara-Sa-murcaș.

77. «Noi preoții și negustorii și orașanii din Râmnicu, carii mai jos ne vom pune numele și iscăliturile, dat-am această carte de mărturiseal[ă] Radului Căpt. Ol[ă]nescul, pentru că, fiind noi vecini cu dumnealor, șazănd aproape unii de alții, și fiind aicea în oraș în toat[ă] vremea cu dumnealor,

¹ Lilla era căpitanul unei companii, și boierii se plîngeau și în 1720 că li smomește Rumîni (*ibid.*).

am văzut cum trăescu Căpt. Radul cu Drăghici Căpt., uncu-său; că dumnalui Căpt. Drăghici să poartă tot cu pizmă și cu vrăjmășie asupra tuturor creștinilor, și asupra nepotu-său Radul Căpt., și nu de acum, ci de multă vreme, șă-î face multe asupreale și nedreptăți și necazuri, iar nepotu-său Radul nu-î face nimicu, ci să ferească de el, și iar, nu numai cu nepotu-său face ačasta ci cu mulți, că are multă vrăjmășie asupra lui, și ar vrea să fie numai el, iar alții să-î fie toți supuși. Căci că mai nainte, în zilele răpoosaților Domni, era și alți, și toți ai lui supuși, iar acum, în zilele preasfințitului și înalțatului Împărat, socotim că s'aũ mântuit de dănsul; iar el tot munceaște să supuie neamul lui, și multă vrăjmășie face Radului Căpt. Și nu pentru alt, ci căci-î veadea și pe ei luptându-se cu nevoia, să să ție între oameni, și căci veade niștică moșie, vie, ce mai aũ, cât le aũ rămas neluat, iar de el. Și iar mărturisim pentru Udrea Logf. și cu frate-său Vladul, că sănt oameni răi și mărturisescu strămbu: ačasta mărturisim. Decembre 28 dne, lⁱ 7231.

† Eũ pop — Goran rămas.

† Eũ pop Necula rămas.

† Eũ pop Filip mart.

† Eũ Gheorghie sin Lambei mart.

† Eu Chirca čauș mart.

† Eũ diiacon Pătru martur.» — Col. d-lui Gr. Olănescu.

78. Protocol oltean, pe anii 7231 (1722) și urm., la Sibiiũ.

Ordin din partea generalului ca oamenii de la Polovraci să lucreze o zi pe săptămână și să nu dea dijmă (p. 5). — Să se întoarcă «la sat» fugari (p. 6). — Vînzarea oieritului (p. 10). — Dare deosebită de la «moșneani» și «venetici» (p. 11). — Pentru *spargerea* unui sat din mijlocul drumului (p. 18). — Recomandare a județului din Caracăl (p. 21). — «Să dea iobagii căți aũ venit aici în țară din Ținutul Inedorei, dupe cum aũ dat Doboli Ișfan și Gridi Balaș, trimișii de acolo» (13 Iunie 1733; p. 25). — «Cel ce aũ cumpărat slujba tutunăritul de la inșpectorat» (p. 32). — Numire de «vătaf de lăutari» (p. 35). — Pomeniți o sută de dorobanți din Craiova

(p. 45). — Fiind puțină *miere*, se rupe prețul prin guvern (p. 47). — «Poslușnicii mănăstirești» (p. 49). — «Pentru oamenii cei care au fugit de aici din țară în Banat și pentru oamenii care au venit din Banat»: *să se scrie* (p. 93). — Măsură contra celor ce ascund bucatele: vinul în pivniți, porci și stupi «în bălți până în stufuri», ca să nu dea dijmărit. Pentru tutunul «leșesc» și cel «rumănesc». — Pentru luminări și săpun: înainte de a se deschide o prăvălie, să se înscrie la «țeh». — Boieri fugari «rău odihniți, anume Mihai Ostroveanul și Barbul Bărsescul» (7234; p. 118).

79. Din «Protocollum correspondentiarum caesareo-regiae administrationis Valachiae cis-alutanae», 1723 și urm.

Barbu Merișanu, «a tyranno barbarorum iugo liberatus» (p. 1). — «Nonnulli ex egenis, perterriti, iuxta Vornicorum relationem, ad partes transalutanam et transdanubianam profugiendo se receperunt» (p. 3). — Un raport împarte pe boieri în trei: cei «ex familia antiqua», «boärenassy» și «illi qui tempore Voivodarum separate contribuebant et nulla alia provinciae onera cum rusticis subire tenebantur». Sînt scuțiți de dijmărit și oierit cei d'întăiu. Ceilalți dădeau oieritul «prioribus temporibus tertio duntaxat anno». Se decide, la 17 Februar, ca să se dea de o dată numai această dare, iar ceilalți vor da oieritul și o dare deosebită, de țerani, dar nu dijmăritul (p. 4). — Plîngere contra interpretului Anton Zerbani, care face scandal cu cătanele, intră în casa unui preot, îi rupe hainele, îi smulge barba și vrea să-l închidă; se cerde la negustori bani «ac tabacca» (p. 13). — Vin negustori de la Vidin, Nicopol, Rusciuc, Giurgiu, ce aduc «salsamentaria esculenta» și vin: li se iea 3⁰/₁₀ (p. 11). — Se observă și în Ardeal ca, la jurămîntul în biserică, să se dea preotului «unus peták». — Negoțul de turme, miere, unt, se face cu Turcia și se aduc și bani de acolo mai mult (p. 20). — Afacerea moștenirii Mariei lui Șerban-Vodă. V. *Genealogia Cantacuzinilor*, p. 271, nota 2. — Episcopul Damaschin, bolnav și bătrîn, cere a i se designa un urmaș. Se face, în persoana lui Ștefan de Govora, «ob perspicuam vitae castitatem, pietatem, modestiam ac in ritu suo eruditionem.» Dar va sta

la Govora, cît va fi sãnãtos Damaschin (21 Februar 1725 : p. 39. Cerere la Împãrat, 4 April, pp. 48-9). — Vin boieiî munteni și cu martologi, «ex naturali saevitia» a lui Nicolae Mavrocordat, care-î reclamã (29 Octombree; p. 76). — De se aflã un cadavru undeva și satele vecine nu prind hoțul, vor da 150 de lei șugubinã (26 Mart 1726; p. 114). — Pentru egumeni și mãnãstiri: *Stãnești* ai Buzesților «et a Maria Bani cuiusdam coniuge huiusque fratre Radule Postelnico, utpote prolibus Supremi Klutscher Raduli Buzeskuli, patriarchae Alexandriae dedicatum.» *Arhanghel*: de 300 de ani dat «a Vaivoda Vladulo boiaroni Opre Spathar eiusque fratribus, Radulo et Ivanco». *Segarcea*. Teritoriul era al lui Mihai Viteazul. Radu Șerban îl dã Scaunului din Alexandria. La 1614, patriarchul de acolo-l alipește Stãneștilor. «Ubi consequenter extractum est eiusdem nominis monasterium ab igumeno Parthenio anno 1680, continuatum vero ab eiusdem successore, Germano nominato, ante annos 25». La 1712, patriarchul Samuil supune Segarcei Stãneștii și Arhanghelul. *Fitian*: fãcutã de Doamna Balașa, în 1688, dedicatã Sf. Pavel de la Atos. *Bucovãț*: «a Bano Craiovensi Stepan appellato fundatum et anno 1588 ab eiusdem filio Pervulo Klutscher monasterio cuidam in Graecia sito, S. Barlaami, dedicatum fuisse». *Cãlui*: act din 1678, de la Șerban-Vodã. Fundatã de Radu Buzescul Banul și dedicatã Patriarchiei Constantinopolei. Supt Matei-Vodã, «consanguinei illius a nepte» ieau mãnãstirea. — Supt Grigorie-Vodã, Dosoftei de Ierusalim o reiea. *Țintãreni*: «olim hereditas Spatharii Michaelis ex Kozofen eiusque fratris Dumitrasko Spinenu, capitanei», datã de vãduva lui Mihai și de Dumitrașco Patriarchiei din Ierusalim. Cornea Brãiloiul o reface supt Brîncoveanu (lista e din 3 August 1731; p. 194). — Porta, bolnav de o sãptãmîna de friguri rele, moare «hesternae diei secunda hora pomeridiana» (29 Februar 1732; p. 236).

80. Într'o chestie de zestre judecã la 15 Iunie 7231 (1723), Mitropolitul Daniil, «Radul Popescul Vel Vor., Iordache Crețulescul Vel Log., Dumitrachie Ramadan Vel Spat.»

81. 10 Iuni 7232 (1724). «† Avut-au întrebãcune de fațã

Radul Olănescul ispravnicul cu Vasilie Ungureanul, care iast e vâtaf de çobani de la oile Mării Sale vițacolonel Pivoda, înaintea noastră pentru nește bani ce-i zicea Vasilie Ungureanul că i-aū luat Radul în vremea răzmirițăi, fiind Radul căpt. de martalogi la Loviște piste Olt, dincolo, și, fiind oprit ca să nu treacă nimenea peste munte, aū fost trecut un çoban de ai lui Vasilie peste munte, și, prinzând Radul de veste că aū călcat porunca, i-aū fost luat pentru gloaba t^l 15, și iar s'aū întorsu cu porunca Mării Sale secretariu Ruj, de i-aū dat în mâna lui, iar Vasilie Ungureanul zicea cum că nu i-aū luat t^l 15, dupe cum zicea Radul, ci zicea că i-aū luat taleri 21 și 4 berbeci . . . Aū dat Radului leage să meargă să jure în sfânta bisearecă . . . și, putând jura, să aibă pace, și, vrând Radul să jure, iar Vasilie nu l-aū lăsat să jure, ci aū pofit de i-aū mai dat Radul taleri trei și s'aū împăcat.

Gheorghie Cantacuzinò. Radul Golescul.

La porunca chesariceștii administrației.

N. de Porta. I. Știrbeai. Staico B[engescul]. — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

82. 17 August 7232 (1724). «Copie scoasă din cuvânt în cuvânt după carte egumenului Nicodim Tizmăneanu cu pecetea sfintei mănăstiri și cu tot săboru la mâna Sfinții Sale părintelui Dosithei Brăiloiul de schimbu moșii Orbi și Saca.

Nicodim egumenul sfintei și dumnezeștii mănăstiri Tizmana, dinpreun[ă] cu tot soborul, care mai jos să vor iscăli anume —. Dat-am cartea noastră Sfinții Sale părintelui Dositheu monah Brăiloiul sin Cornii Vel Ban, ca să-i fie Sfinții Sale de bună credință pentru că, pofindu-ne Sfinții Sa pentru moșia Orbi ot sud Gorj, partea mănăstiri, cât aū rămas de danie de la răposat părintele Vasilie monah Brăiloiul, fratele Sfinții Sale, cât aū stăpănit și Sfinția Sa, părintele Vasilie, ca să-i dăm Sfinții Sale, mai având Sfinția Sa moșie într' acest hotar, și fiind și aproape de satul Sfinții Sale, de Vădeni, fiindu-i de trebuință; decī noi tot soborul de obște ne-am sfătuit, fiind și sfânta măn[ă]stire lipsită de dobitoace din vremea răzmiriții, ne-am tocmit cu Sfinția Sa de i-am dat această

parte de moșie din Orbî, și moșia Saca de la câmpu ot sud Dolj, care moșia Saca aũ fost schimbat-o răposat Athanasie egumen cu dum. răposat Barbul Sărdarul, de aũ dat moșia Saca, ce s'aũ zis mai sus, pe moșia Jupăneștii. Care moșie aũ fost rămas de danie sfintei mănăstiri, iar de la răposatu părintele Vasilie, fratele Sfinții Sale; și Sfinția Sa părintele Dositheu ne-aũ dat pe aceste 2 moșioare 3 iape cu mănji bune și cu un armăsari bun. Deci, așazăndu-ne cu Sfinția Sa, i-aũ dat și scrisorile cele vechi la mână Sfinții Sale, ca de acum înainte să aibă a stăpăni Sfinția Sa aceste moșioare cu bună pace, Sfinția Sa, și coconi Sfinții Sale, și nepoț, căț Dumnezău îi va dăruia pân în veacii. Și noi pentru mai adevărată întărire am pus pecetea mănăstirii și ne-am iscălit mai jos ca să-s crează.

Nicodim egumen Tizmeni.

Ioan Ermonah.

Nicodim proegumen ot Tizmana. Calinic ermonah eclisiar[h] ot Tizmana. — Col. d-lui Tzigara-Samurcaș.

83. 10 Octombore 7234 (1725). Mărturie către Radul Olănescul că, «aducându-ne aici naintea Mării Sal[e] beizadea ca să mărturisim pentru un copil de Țigan», arată, cu cine e făcut. «Căci eu pop Ghinea l-am botezat copilul, și am cununat pe Dumitra Țiganca cu Gheorghe, și d[e] atunci, de la cununie, i-am spus lui Gheorghe Țigan să nu fie pricin[ă], că Țiganca iaste grea cu Țigan[ul] Vorniculuț Olănescul».

84. Din «Protocollum dispositionum Valachiae Cisalutanae von 1726-31».

Diploma, din 28 Octombore 1726, liberînd pe Ban, în locul căruia vine un «praeses administrationis»: Schramm, cu un *actuarius*, cancelistul Dobner, din Ardeal, ce știe românește. — «Iudices aciurati Bulgarorum» (1727; p. 16). — Episcopul Ștefan arată, la 17 Februar 1727, că Mitropolitul a poruncit episcopulu din Caransebeș a-l introduce, dar a nu-l sfinți până nu se va întoarce el din Viena. Țara cere însă sfințirea (pp. 23-4). — Considerații despre negoț, despre înlocuirea proiectată a monedei. «Hinc nil aliud evehitur ad loca christiana nisi aliqua exigua quantitas cerae Venetias et aliquot

suum vel bovom seniorum e gregibus numerus Viennam abigitur». Porcii și griul n'aduc folos. Adevăratul folos vine de la «oves, vaccae, butyrum, caseus, mel, sebum, equi (qui, cum parvae valoris et staturae sint, non emuntur per d. officiales, sed tantum per Turcas), uti et iuniores sues vel boves et bubali»: toate merg în Turcia, aducînd zloți vechi și parale. Dar nu iese cît să se poate face negoț și plăti dările. Căci se aduc din Turcia și haine: «scilicet varias sericeas materias et telas albas atque coloratas, gossipium, pelles, hic loci non reperibiles, et alia similia. Merces enim veneticas ob earundem charum pretium pauci emunt». Mai aduc de la Turci și «oleum olivarum, caffè, oriza, amigdala, uvae passae, poma citronica, polipus, sapo praestantior, et plurima alia, quae terra ista non fert, comestibilia». N'au cu ce duce vitele la vînzare, și «saepenumero hic pereunt . . ., uti et mel non venditum destruitur». «Mercatores, tamdiu durante contumaciae termino, perterrefiunt.» Bani ai în Oltenia valoare mai mare decît la Constantinopol: ducatul e astfel egal cu 85 și 100 de groși; nu e voie decît a se exporta. Să se scadă prețul monetelor rele turcești (20 Iulie 1728, p. 92 și urm.).— Lista banilor curenți: «nummus, gresla, crucifer, polturac, para, grossus, septenarius», «qui hucusque vocabatur pitac et valebat 5 poltuos, cuiuscumque fuerit imaginis, solum polonici, qui sustaky nominabantur, 4 faciebant poltures»; «marianus, sic dictus krivak», «orth [turc și polon: unul e un șfert de leu vechiu, cellalt de leu nou], tulth sive medii floreni» [turcești, imperiali, și «aliorum principum»], floreni [imperiali, francesi și turcești], taleri turcești noi, lei vechi (de 100 de crăitari), taleri imperiali, galbeni: venetici, «creminicensis, ordinarii» (*ibid.*).¹ — Inochentie episcopul va merge la Belgrad

¹ În Arch. de Stat din Buda, se află următoarele so coteli privitoare la bani românești în raport cu cei din Ardeal, pe care le reproduc după o copie ce-mă comunică d. prof. G. Alexici:

«Ducatorum, leonini et zlotonis valachici valor de facto currens, et accomodatus valori in Valachia currentis.

Unus nummus valachicus facit $1\frac{1}{2}$ nummum seu denarium transylvanicum; sic una poltura, quae apud nos tres nummos i. e. denarios facit, in Valachia

pentru sfințire la 15 August st. v. (29 Iulie 1728; pp. 98-9).—
 Explicări, din 23 Decembre 1728, pentru monede. Și *prae-*
sesul spune că a văzut la Izlaz «magnam mellis et saebi
 quantitatem iacere absque quod eam Turcae emere velint». —
 Bani împărătești nu vin, turcești nu pot veni. Să se prefacă
 mai bine banii la monetărie (p. 111 și urm.). — La 17 Ianuar
 1729, plîngere că «domini Bulgari» se întind în pămînturi și
 păduri. — Plîngere că va lipsi moneda mică, luîndu-se para-
 lele (pp. 137-8). — Pentru farmacia lui Raimund de Magrath
 (1730; pp. 146-7). — Se arată că, după asediul Timișoarei,
 Barbu Brăiloiul aduce pe Imperiali în țară; Turcii și Tatarii
 îi ieau, după spusa fiului, Rudolf, turmele de peste Olt. Se
 unește la petiție și Ștefan, fratele acestuia (pp. 147-8). —

ad nummum valachicum facit duos nummos valachicos. Unus susták seu
 duplex grossus, qui apud nos 12 denarios facit, apud Valachos non nisi 8
 nummos sive denarios valet et sic per consequens ratione aliarum monetarum
 faciendus computus, ita, ut ducatus, qui de facto apud nos valet fl. 5=40,
 computando per nummos valachicos, faceret 360. Cum autem in Valachia faciunt
 nummos valachicos 350: hungaricales 5=25, constat pretium inter nos
 currens superare valachicum cum nummis valachicis 10, decem, qui faciunt
 nostros den. 15.

Leo, qui apud nos de facto hungaricales fl. 2=10 den. facit, computando
 per nummos valachicos faceret 140. Cum autem in Valachia faciunt nummos
 valachicos nonnisi 133, id est hungaricales 199 $\frac{1}{2}$, constat precium leonini
 inter nos currens superare valachicum cum nummis valachicis 7, id est sep-
 tem, qui faciunt nostros denarios: 10 $\frac{1}{2}$.

Zlot valachicus seu antiquus apud nos valet hungaricales fl. 140 den., qui,
 per nummos valachicos computati, faciunt nummos valachicos 93 $\frac{1}{2}$. Cum au-
 tem in Valachia de facto faciunt non nisi 89 nummos valachicos, id est hun-
 garicales 132, constat pretium zlotonis valachici inter nos currens superaret
 valachicum pretium cum nummis valachicis 5 $\frac{1}{2}$, id est hungaricis denariis 7 $\frac{1}{2}$.

Itaque, si equalitas pretii deberet institui inter nos et Valachos in ducatis,
 leoninis et zlotonibus, deberent ducati reduci ad florenos hungaricales 5=25,
 leonini ad florenos hungaricales 2, ubi nonnisi medius denarius superaret
 pretium valachicum; zlotones vero ad flor 1, den. 33 hungaricales, quo va-
 lore apud Valachos currit. Cum autem zlotones valachici sint duplcis spe-
 ciei, quarum altera sub se, quoad intrinsecum valorem, levis, altera melioris
 sortis contineat, rusticum autem plebis ingenium easdem distinguere non asse-
 quitur, zlot valachicus promiscue ad fl. 1.20 reduci commode posse iudi-
 catur. »

«Alii autem duo ad sepulturam defunctae comitissae de Rossetti invitati Hurezum nos contuleramus» (2 Iunie 1730; p. 155). — Plîngere că-s prea mulți preoți. «Quot enim popae fiunt, tot contribuentes a praestationibus altissime fatae Suae Maiestati debitis eximuntur.» Episcopul nu se supune a consulta guvernul la hirotonisirî (p. 158). — Pavlichienî la Izlaz și Craiova (p. 182). — Turciî din Vidin, Rahova, Nicopol, amenință pentru că li se oprește negoțul (p. 183). — Venise la Izlaz Turci pentru berbeci, cu 40-50 de pungî în zloți. Aflînd că nu vine marfa, vrea să se întorcă (p. 240). — La 24 Iunie 1731, se trimete procesul-verbal de martori în reclamația de moșii ce aū făcut doi fiî ai lui Ștefan-Vodă Cantacuzino (pp. 277-8). — 25 Iunie 1731. Plîngere a contesei Bălăceanu, născută Cantacuzino, care are un fiu tînăr și e în «inops senilis status». Se propune a i se da o pensie (p. 276).

85. 30 Iulie 1726 (1728). Din porunca dumnealor preacinstiților consiliari Ilie Știrbei, Gligorașco Vlasto», se dă carte de judecată lui Radu Olănescu, «ce aū fost ispravnic», în judecată «cu părcălabul Ion Moroiul din Muereasca și cu toți săteani de acolò pentru dajdea și zahareaoa ce aū fost dat satul Muereasca la anul cu letul 7233: așa aū fost jăluit și cu memorialul... cum că... Radul... i aū fost împresurat cu dajdea și cu zahareoao... și le-aū luat și niște vite: boi, vaci, și niște vinuri, de le-aū fost vîndut pentru bani». Se chiamă ei, «și cu sindicii care aū strâns banii și zahareoa, și aū adus și toate răvășalele... Și aū venit și Radul ispravnicul cu vătășăii lui și cu catastihul..., și am luat sama... vitele [ce] el le-aū fost ținut gloabă, iar satul Muereasca aū venit la Sfinția Sa răposatul părintele Damaschin episcopul de le-aū fost vîndut cu tocmeală și cu zapisul lor, care zapis l-aū scos părintele Dosithei, ispravnicul sfintei episcopii, de l-am văzut». «Numai ce aū trecut mai mult lei 6, care acești bani i-aū fost dobândă unor bani ce aū fost luat de la Neamți, neputându-ș da ei banii la vremea lor.» Ei nu cred. Se ordonă jurămintul la episcopie «pre sufletul lui și pre casa lui și pre ce să roagă lui Dumnezeu». E liberat. Preda Zătrianul și Dosoftei semnează. «Din Rîmnic.»

86. 30 Iulie 7236 (1728). «Eü Bratul, județul de aiç din Râmnic, nepotul răposatului Sfinției Sale părintelui episcopului Damaschin», dă scrisoare lui Radu Căpitan Olănescul că s'a învrăjbit cu el fără motiv, «mai mult de l[a] diiavolul», «umblând unul asupra altuia cu vrăjbi și cu părți pe la Măriia Sa directorul, prin Sibii, și pe aici, prin Craiova, la Măriia Sa prezesul, precum și pe la dumnealor prea-cinstiții consiliari. Când au fost acum mai pe urmă, viind dumnealor prea-cinstiții consiliari Ilie Știrbei și Gligorașco Vlasto pentru treaba județului aici în Râmnic», se judecă înaintea lor. «Era să ne pedepsească după faptele noastre; decî și noi, cunoscând că mai bună iaste pacea și dragostea, pentru aceaia am căzut amândoi la pace, și la dumnealor . . . , să ne iarte; și înaintea multura, fiind mulți boiari de față, ne-am împăcat, și ne-am sărutat unul cu altul.» Îi dă carte că va trăi frățește cu el. Altfel, «să fiu închinat gloabă galbeni 100».

Semnează: Șarban F[ă]rc[ășanul], Preda Zătreaan, Radu Sotocoteanul, Udrea Zătreaanul, Ilie Ot[e]teleșanu, Barbu Bărseanu și Părvul Logofăt Roșianul.

87. Din «Catastih de conscripționul județului Vălciî de munte» (1729—30), etc., la Sibiiu.

«Megiași», birnici, mărăginași, văduve, nevolnici, «cameralisti». «Oamenî streini care au venit de astoamnă de peste Dunăre . . . Mortasăpiî la Baia de Aramă i la Cerneți.» «Cară de 6 luni de iarnă», pentru ofițeri și «comande», scutindu-se «slugile boerești, catanele, și aleșii și satele de drum». «Calici, vătășăi, viari, care lucrează viile împărătești.» Fuga de dajde, peste Dunăre: răspund vameșii. «Acest răspunsu să li să dea: au să șază unde au șazut [megiașii] și să-ș dea dajdea, după cum iaste porunca, au, daca nu, să știe că vor fi lipsiți de moșiile lor», ce se vor da la cine va plăti pentru ei. Oamenii «din drumuri», ce nu dau contribuția, ci «drumul de forșpan» pe căile Sibiiului, Cerneților, Tîrgu-Jiului, Caracălului. «Rânduiala de zaherea, și de fân, și de leamne.» «Descrețion de grău și porumbu, și de fân» pentru trupe. «Zaharea de vară, care s'au așăzat pe numele oamenilor.» «Simbriile de un an» = 8.910 «florinți nemțești».

«Birul ce s'aŭ scos să dea boerănașii și alții ce aŭ fost căpetenii de slujitori, i sutașii, pentru că dijmărit nu dau, numai oerit al treilea an.» «Orânduiala casălor de rând.» «Bani de slugile boerești» fără avere personală. «Contribuțiunea de tot anul.» *Cheltnielii*: «S'aŭ dat părintelui episcopului de la Sardichia, pentru streinătatea Sfinții Sale, 108 fl. . . S'aŭ dat lu Antonie dascalul letinescu, să grijască casele de școală, fl. 30 . . . Secretarului Deportei . . . Unui Neamțu tobaș, care aŭ bătut toba pentru lazaret. [Pentru dusul la Sibiiu al lui Dosoftei Brăiloiu și Constantin Strimbeanul.] Lui Negoită și Barbu Săulescu, lui Ion Bibescu, «din birul lor la boerănași . . . Peste lei 50, ce s'aŭ fost dat lu Leondari dascalul grecescu, din simbria lui, i s'aŭ mai dat acum încă fl. 83, crăitări 20 . . . Căpitani, hotnogi, stegari . . . S'aŭ dat pentru îmbrăcăminte gădeci și pentru a muerei lui; însă pentru o dulamă gădeci, și cizme, și nădragi, și un cojoc, și Țigăncii o dulamă și o păreache de cizme». Bani la Pietrări, «ce le-aŭ luat catanele în silă, fiind în drum satul . . . Satelor ot sud Gorj, care i-aŭ bătut piatra și aŭ fost astă vară soldații pent'ânsele . . . La 4 canțeliști rumănești . . .».

88. 23 Iunie 7237 (1729). Ștefan Prășcovean arată că a pus pe Radu Olănescu a lua pentru el «galbină de aur» 50 pe trei luni: «galbeni crăiești».

P.S. «Insă dentr' acești galbeni ce scriu mai sus, aŭ fost zeăc[e] carolină și holandeză.» Copie.

89. Către «chesarocrăiasca administrație», Radu Olănescu Vornic. «Pentru dumnealui județul Radul de la Ocnă.» «Eŭ dau dajde Împăratului, și toate moșiile le-am lăsat peste Olt pentru slujba prea-milostivului stăpân și 'n vremea răzmeriții, precum voi arăta cărțil[e] răposatului Mării Sal[e] Ștainvil ghen[e]ralis.» — Decizie favorabilă: Craiova, 14 Maiu 1734. Salhausen și consilierii.

90. Din Protocolul oltean pe anii 1733 și urm., la Sibiiu.

Fug țeranii «de prin satele de pe marginea Oltului» (p. 3). — Milostenie pentru Sf. Mormint (p. 6). — *Compania grecească și cea bulgărească*: Grecii stau la Tîrgu-Jiu și aiurea. Dacă nu se țin «la 4 orașe», vor fi supuși la «contribuțiune»

(p. 8). — Ordin către preoții din Craiova a ținea liste de morți (p. 13). — Mențiune de imigranți «din Banat și din partea turcească» (p. 30). — Mențiunea celor doisprezece vieri ai episcopului catolic Stanislavici la Sutești (p. 32). — Episcopul Damaschin de Rîmnic iea bani de la mănăstiri pentru drumul ce a făcut la Belgrad (1733; p. 47). — Mențiunea bolii episcopului (1734; p. 75). — Bulgari și moșneni la Brădiceni (p. 200). — «Aū răposat aici la Craiova, aseară, la 10 zile ale acestii luni, după călindariul nou . . . , părintele Inochentie.» Până la numirea, din Viena, a noului episcop, Ghenadie de Cozia va administra diocesa (11 Februar 1735; p. 208). — «Donum gratuitum» (p. 268).

91. 27 Novembre 7243 (1734). «Iordachie căpt. ot Loviște» către Domn. Primise ordine pentru «feçor[ul] unui Toader pisar Dindar de la Sibiiu, pe o moșie din Loviște, ce să chiiamă Perișani». O luase Domnia, dar nu se află «la cătastiv moșiilor domnești». Află că «acei oameni ce șad pă acea moșie, daū la o dajde ug. 7, și sântu pleiaș». Avea și «casă bună și alt dichis înprejuru casii, și iaste și o roată de moară în cupe» și doi munți. Pentru dijmă întrebă «pe un părcălăbiel de acolea, ce aū fostū mai naintea pe lângă Toader Pisar, și pe săteani.» «Căt ș'aū ținut fiçorul lui Toader Pisar, vitele acolea, nu le-aū lat nice o dijmă, ci i-aū clăcuit și, după ce ș'aū ridicat el vitele de acolea, de le-aū dus în țara unguriască, n'aū mai avutu oameni nice o superare pân az, iar azi spun că aū mersu un Negoită, ce șade la oraș la Pitești, care iaste orânduit dupe moșiile domnești, și le-aū luatū tal. 7 p¹.» — Bibl. Ac. Rom., 120/LXIII¹.

92. Din Protocolul oltean pe 1735 la Sibiiu: Pentru «clionomia» lui Șerban Știrbei (p. 1). — Privilegiul pentru Cli-

¹ La 30 April 1701, Împăratul, după cererea lui «devotissimus et perpetuus vasallus principis Valachiae Transalpiniae deputatus Theodorus Ladislaus Dindar», permite lui Brîncoveanu a-și cumpăra casă și grădină în suburbiul Brașovului, unde află că și-aū luat averi imobile și «plures iam extranei, diversae nationis, homines, Graeci videlicet. Valachi et Hungari» (Arch. din Buda, *Canc. Transylv.*, 1709, n^o 9; după o copie de d. profesor G. Aletici). Cf. Iorga, *Sate și preoți din Ardeal, passim*.

ment de Cozia, noul episcop de Rîmnic. Se asigură de iubirea Împăratului pentru «neamul iliricescu», se recunoaște dreptul alegerii episcopilor și egumenilor: alesul e «confirmăluit»; rămîne a fi sfințit de al «Besearecii Răsăritului ritului grecescu în țările noastre așazăt arhiepiscop și Mitropolit». Fusese trei «candidați», dar pe Climent «clirul și norodul din preună, precum să cade, l-aū cerut» (1^{iu} Octombrie 1735; p. 3).—Numirea lui Gherasim ca egumen de Tismana.—«Nemții» din Craiova se supun Vornicilor și dajdei (p. 6).—Oamenii din țară, cari merg pentru lucru «la Șclavoniia» (p. 9).—«Podurile dupe ulițele Craiovei» (p. 10).—«Casăle de spițierii împărătească, care să face aici în Craiova» (*ibid.*).—«Podurile ceale vechi» din Craiova (p. 10).—«Obroace, ferdeale, ocale și cantare», pecetluite de inspector (*ibid.*).—Căpitan și călărași, pentru a *apuca* (*ibid.*).—Oprîți *mojiciu*, între cari și dorobanții, de a *umbla la vînat*, «nici cu ogari, nici cu pușci, nici cu nici un feliū de măestrii» (p. 27).—«Contraband» pentru stupi ascunși: vor plăti vinovații și «cu mână, cu colacul și treapădul călărașului» (p. 27).—Boierii aduc oameai de peste Dunăre (p. 28).—Episcopul lua une ori poclon îndoit (p. 29).—Cînd era «înghețul Oltului și Dunării», se dădea ordin ca strîngerea «contribuțiunii» să nu se facă «cu mare secler pentru banii, ci foarte pe încet și spre voia lor, cu blîndeate să să ceară banii, iar pe satele din lăuntru mai cu tărie să să apuce de banii, ca să să facă banii, iar, stricându-să ghița, să să apuce unii ca și alții să plătească contrebunul lor» (p. 32).—Un eclisiarh de Tismana e la arest, cu toate protestările mănăstirii: după cercetare, se va da episcopului spre judecată canonică (p. 34).—«Tîrgu în Cerneți» (*ibid.*).—«La marginele Austriei» «lazaret sau contomație» de opt zile pentru «dobitoace» (p. 35).—«Fleşarii nemțești» (p. 40).—Către Dositei Brăiloiu, pentru «datoriia ce aū avut răposatul Cornea Brăiloiul la răposatul Barbul Sărdariul... Cum că aū ramas banii gata aī răposatului Cornei Brăiloiul la răposatul Barbul Sărdariul tal. 7.000, și, unde iaste suma banilor, zic că iaste cu altă slovă, și suma stricată». În alt act, tot de la Brîncoveanu, «scrie cum că sânt

6.000 de lei la Barbul Sărdariul, ai Cornei Brăiloiul, și arată acolo cum că Domnia n'au luat nimic de ale casei Barbului Brăiloiul pentru aceale 60.000 de lei». Trăiește încă «jupăneasa Cornei Brăiloiul». «Puncturile ce au dat dumnealor fiii Barbului Sărdariul în potriva răposatului Cornei Brăiloiul... Sfinția Ta pe supt răposatul Brăiloiul ești fratele cel mai mare» (27 Februar 1736; p. 42). — Ștefan Brăiloiul împrumută pe episcopul Inochentie, «când au fost la Beligrad, de s'au hirotonisit, cu galbeni de aur 49» (p. 44). — Climent cere pe eclisiarhul arestat, pentru a *se canonî* la o mănăstire. I se răspunde că «acest lucru iaste criminal» și că s'a început instrucția (p. 44 și urm.). — Oprită trecerea în Banat fără *pașoș* (p. 47). — Oprit sunetul clopotelor noaptea (p. 50). — «Antonie Epis» participă la o cercetare (p. 54; cf. Engel, *Gesch. der Walachey*, p. 85). — Plîngerî de la Climent pentru judecări și gloabe bisericești usurpate de Vornici (p. 55 și urm.). — Un om luat cu sila «între oameni cei lungi pentru slujba Craiului de Prusia»: și «l-au dus pîn aproape de Timișoara prinsu și cu sila». I se zice «David Lungul», e din Pîrșcov, fiul Bratului; cel ce-l ispitise e un Pătru Berariu, ce e pedepsit «cu bătae la Tărgul de afară, între vederea tuturor»: el și complicită capătă 100, 80 de bețe. «Iar Zamfir Bărbiiariu, de vreme ce s'au dovedit că l-au chemat Pătru Berariu numai ca să rază pe haiducii acei lungi și i-au dat Pătru Bărbiiariu 20 de zloți, de i-au dus, de i-au dat lungilor acelora și cărciumariului, unde era ei în gazdă, iar nu iaste atinsu de altă vinovăție spre ajutoriū pentru luarea cu sila a lui David Lungul, — îi iaste destul pedeapsa arestului» (24 April 1736; p. 57). — Oprit a se vinde de străini vin și rachiū în bilciū (p. 62). — «Cazarmele de la Fometești» (p. 69). — «Pentru aducerea apei pe supt pământ de la fântăna Presecii» la Craiova (p. 70). — «Alexandru sãn Matei Venețianul, Bulgariul de la Brădiceani» (p. 79). — Proces pentru zestre între groful Șerban (?) Cantacuzino și soacra, «jupăneasa Măriiia»: căsătoria fusese făcută de Dositei, «cu dumneaei Jupăneasa Marica, nora Sfinții Sale» (pp. 78-9). — «Cumpania Bulgarilor de la Brădiceani, pentru o bătae ce s'au făcut cu oamenii

de acolo», în care *se amestecă* și Vornicul Radu Bujoranu (p. 82). — «Armașul de Țigani» (p. 83). — Sare cumpărată «din partea turcească» (p. 84). — «Cumpania de la Rogova» (p. 85). — Episcopul Climent e chemat pentru hirotonie (p. 86). — «Mănăstiri patrierșești» (p. 95). — Se scrie episcopului Climent «să nu te mai tinzi la vinăriciū» (p. 96). — «Compania, care vor să iasă de aici la Ardeal» (p. 99). — Cleric lăsat în pedeapsa episcopului, «pentru hatîrul Sfinției Tale» (p. 111). — «Carte de slobozenie de rumănie» (*ibid.*). — Către Climent: «Sfinția Ta nu vei să plătești poștea și ștafeta aceea ce s'aū trimis de aici la Sibii și la Ocnă pentru moartea răposatului Sfinției Sale părintelui episcopului Inochentie» (p. 115). — Pentru mergerea la Belgrad, ce se poruncise lui Climent (p. 126). — Mențiunea răposatei Maria Bălăceanu (p. 150). — «Jupâneasa Mariia a răposatului Cornei Brăiloiul» (p. 159). — «Măcar că nu s'aū scris nemțăște la dum. Vorniciū, neavând vreame» (p. 199). — «S'aū scris la toț boiarii din 24 de familii: Fiind-că dumneata fără de nici-o pricină te-ai rădicat cu toată casa dumitale de ai fugit la munte, din care fugă a dumneavoastră boiarilor de țară s'aū spăimîntat țara, de s'aū spart cu totul, de am rămas numai noi administrația aici, singuri; din care să pricinuiăște, nu numai pagubă și scădere contrebunului împărătescu, ce și mare prăpădenie și pîiardere a toată economiia lăcuitorilor; din care va să să facă mare lipsă și pagubă» (12 Iulie [1737]; sfîrșitul registrului, întrerupt la aceste cuvinte).

93. 18 Ianuar 7243 (1735). Constantin Mavrocordat, pentru «un satu anume Rerence de la Ținutul Cernăuților, care satu este discălecatu pe moșie sfinții m[ă]n[ă]stiri Slatiniū, și acei oameni săteni sintu închinați la starostel[e] de Cernăuți, și, acum jăluindu-ne . . . Varlaam Ursache egumenul și cu tot săborul . . . dzicăndu că m[ă]n[ă]stire numai cătu ia dijmă de la acel satu, iar altă poslușanie nu fac m[ă]n[ă]stirii, ce facu așutorii starostelū . . . Măcarū că ačasta pricină am fostu și hotărăt-o Domniia Mea pentru oamenii ce ședu în sate pe moșiile m[ă]n[ă]stirilor, să fie supt ascultare m[ă]n[ă]stirii, să facă poslușanie m[ă]n[ă]stirii, iar să nu fie închinați pela boiarii», etc. — Bibl. Ac. Rom.

94. Chitanță de la Anton Marstaller Vornic, la 8 Ianuar 1735, pentru suma de 50.354 fl. renani și 12 crăițari, culeși de Radul Olănescul Vornic. Cf. *Studii și doc.*, I-II, tabla, la: Marstaller. — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

95. «† Dat-am această cvitanție dumnealui Vornicului Radul Ol[ă]nescul, să fie de încredințare cum să știe că pentru zloț cincî sute după niște băcăniî ce le-au lăsat Măriia Sa domnul ghin[ă]ralul de s'au vândut la Râmnic, l-au apucat acum Măriia Sa doamna ghinărărița dă i-au dat toț deplin la mâna mea: nici mai mult, nici mai puțin. Cvitanțiaa aceasta să fie crezută. Dich. 11 1737. Ioannes Vilherm Hopmester.» Pecete roșă. — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

96. 20 Iulie 1742. Mihaî Racoviță. Pentru a fi un singur conducător al parochiilor. Grecește. — Bibl. Ac. Rom., I/LV.

97. Din poronca Domnului nostru Io Costandin Neculae Voevod, l' 7250 [15 Iulie].

Judecată între Simion «Petre Giurgiuvanul ginerii lui Ion Tăutul cu cumnatu Dum[i]trașco Tăutul, feçoru lui Ion Tăutul». Are zapis al socrilor (12 Ianuar 7232) pentru o moșie «din Câmpullungu rusăsc», ce zălogise la «Turculias[a] Medelniceroae». Aceasta botează pe Maria, soția lui Giurgiuvan. Dă zălogirea Mariei. Dumitrașco arată o diată din 8 Februar 7242. — 135/LIX.

98. 11 August 7250 (1742). «Dumitru părcălabu din Păuș[e]ști Măghiiș» și alții împrumută de la Vornicul Radu Olănescu «zloț noi 23», iar, ca dobîndă, «să-i dăm fâlcî de fân 11 p^l, în livezil[e] dumnealui.» — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

99. Pentru «3 bucăți de aur» aflate de un Țigan. Îl ieau Bujoreniî și Drăghici Olănescul, fratele lui Radu. «S'au fost vorbit între dănșii ca să nu mai spue nimănuî ca s'au găsit acel aur.» Află un Logofăt și iea «colac» de 50 de lei de la Radu. Gheorghe Cantacuzino «aū apucat pe acești 3 boiari... ca să-l ia de la dănșii, zicând că iaste al Mării Sale». Mărturie «cum că Drăghici, la aurul ce aū fost dat Șarban-Vodă la frate-său Tudosie, nu aū fost amestecat». Doamna-l dase lui Tudosie, «să i-l păstrează». — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

100. 8 August 7251 (1743). *Întrebăciune* înaintea boierilor din ordinul lui Mihaï Racoviță. Radu Olănescu spune «că, fiind dat Măria S[a] Doamna Mariia a Mării Sale răposatului Șarban-Vodă în mâna unchiu-său, lui Tudosie Olănescul, 23 de bucăț de aur, ca să le păstreaze până va trimite să le iea, au stăcut la unchiu-său pentru aceste bucăț de aur multă vreme, până în Domniia Mării Sale răposatului Ștefan-Vod[ă] Cantacuzinò; iar, când au fost atunci, trimițând Măria Sa Doamna Mariia aiç în țară, au apucat pe Tudosie Logofăt pentru acest aur, și au fost dat 20 de bucăț de aur, iar pentru 3 bucăț de aur au fost dat seama că, fiind aorul în seama fraține-său Simeï, tatăl Radului, dela dănsul au perit». Ea dă termin de o lună lui Tudosie, Drăghicî și Pîrvul Olăneștii, «să meargă peste Olt la casa lor, să apuce pă nepotu-său Radul». Merg «cu om domnescu». Judecată la episcopul Damaschin. Se impune jurământ. «Iar Radu, nepotul lor, fost-au căzut cu rugăciune la dănsii ca să nu priimească unchiu lui jurământ, ci să-l ajutoreaze cu o sumă dă bani, ca el să plătească aorul». I se dau 100 de taleri: «luându-să țara dă peste Olt în stăpânirea Neamților și săpând niște Țigani» ai lui Șerban Bojoreanul, «ca să-ș facă bordeae în siliște în Olănești», află trei bucăț de aur. — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

101. 11 Ianuar 7252 (1744). Ioan Mavrocordat, pentru mănăstirea Slatina: «au vândut orănda aceluï sat unui Jidov de acolò din sat [Răreancea. Nu dă banii.] S'au tocmit orănda satului cu alt Jidov... Starostii de Cernăuți peste voe și toc-mala lor au dat orănda iar în sama Jidovului celuï d'intăi.»
Bibl. Ac. Rom.

102. 25 Decembre 7259 (1750). Constantin Racoviță. Mitropolitul Iacov îi spune «cum că preoții dupre la bisericile domnești i boierești pun pricină și nu vor să dea la acești bani a poclonului cărjii, ce au orânduit Sfinția Sa ca să dea de tot preotul și diiaconul din toată țara câte 4 lei, arătând unui din preoți cum că au cărți gospod de scuteală». — Bibl. Ac. Rom., 66/LXV.

103. 5 April 7252 (1744). «Iordache Muruz, Vel Ban al Scau-

nului Craiovei», judecă într'o afacere de vin trecut pe la Boița. Ilie Zătreanu e în proces cu socrul său Radu Olănescul, «zicând că, la vremea răzmiriții trecute, fiind cu toți șazători la Ardeal, pe țara Oltului, în satul Scoreaiul, și întorcându-se dumnealui Radul Olănescul în Loviște...» — Col. Gr. P. Olănescu.

104. 15 Septembrie 7254 (1745). Testamentul lui Radu Olănescu. «Am dat văcărit la Mihaï-Vodă pentru 4 bivoli și pentru 6 cai, t¹ 10 p¹; neavând de cheltuială, am pus la Părvul băcan un țăsornic zalog, și mi-au dat t¹ 8 [ceasornicul făcea 50]. I-am făcut nunta de la mine [unui ginere], afară din dulceturi, ce au adus el: cu pita, cu vinul, cu vaci, cu oi, cu ce au trebuit, cu pasări, cu vânători, cu toate ce au trebuit. L-am ținut doi ani în casă, cu pită, cu vin, cu carne, cu slugi, cu cai, cu de aci, cu cât au trebuit în casă; n'au cheltuit măcar doi bani; ci socotesc că va fi ačasta dobănda banilor și cheltuiala a porcilor». Îi ține porcii în porumb. «Iar el s'au întâlnit cu niște Sasi, ci i-au dat câte 4 zloți, și i-au adus pă Sasi aceia tocma aicea la Olănești... Și la bote[zul] copilii, pă ce s'au dat: la café oc. p¹, t¹ 1, la zahar oc. 1, t¹ 1, la condite oc. p¹, t¹ p¹ i bani 30, la șofran dram 2, t¹ p¹, la piper oc. p¹, t¹ 1, la orez oc., bani 40, la migdale oc. p¹, bani 40, la untdelemn oc. p¹, bani 40, la stafide roșii i neagre i zmochine oc. 3, t¹ 1, la carne de vacă oc. 15, oc. câte bani 14: t¹ p¹, limba i rărunchi i mațe, bani 30, la 74 lămăi, bani 30, la țiganiî lăutari, t¹ 1, la bucătari, t¹ p¹, i vaci 30; care să fac t¹ 9.» Și ginerele Ilie-i ica fin și stupi. «Din zilele Neamțului.» «Până nu didease iarna cea mare.» «6 vulpi t¹ 12... , 16 guși de vulpe, frumoase, t¹ 16.» «Miiare de t¹ 24 i bani 9.» «Pentru flintă ce am dat la Sinca în prăvălie, să o vână.» Cu nora n'a luat zestre «căt iaste supt unghie: nici cărpe, nici haine, nimic, nimic; ce încă eă am dat așternutul cu totul, cu fața plapomei de cutnie, care am dat numai pe fața plapomei t¹ 14; la veselie tot eă am cheltuit de l[a] mine». «Salbă de 100 de galbeni ungurești, și i-am dat altă salbă de 20 de galbeni, și i-am făcut gheordie și o tivilichie de coț 9, cotul câte zloți 15... și la cacon, de blănitul lor, zloți 55, o chingă cu paftale de Țarigrad, zloț 30... Când

[diiacnul Pătru din Râmnic] au vrut să fugă în țara ungu-rească, zicând să-ș ducă copii . . . Cărți feal de fealiu : časloave, moliftenic, o biblie, alte cărți de trebuință a besearicii, de toate; o flintă, un struț, un carabin, o sabie ferecată, un cal ungurescū . . ., o dulamă vearde de belacoasă . . ., 4 pă-rechî de cuțite de argint cu lingurile lor și zece linguri de argint . . .». «Ca să facă șindilă de cea groasă, ca să învă-lească moara de la Râmnic.» «Bani nemțești.»

Cercetată de «ierei Flor., dascăl slv., 1757 (arabic)». — Col. Gr. P. Olănescu.

105. 1751. Grigore Ghica, «voă tuturor Romînilor, [și] altor striini, Sași, Ungurenî, carele lăcuiți în țara Ardealului și treceți cu oile la pășune aice 'n țara Domnii Mele, uni ier-nîndu-vă oile voastre și alți vărîndu-vă vara». Li arată că a venit la el «Grigore scriitorul cel rumînesc al cetății Sibiului» cu carte «de spre partea cinstitului magistrat» și «carte de jalbă» de la ei. Anume că «oeritul cel obișnuit, care plătesc pămînteni [i] striini, încă și Turci, a fost «parale 5 de oaie», iar acum ai lor li-ar fi spus că Domnul a adăugat «alte» patru parale de oaie, «cum că am cere alt oirit, de vară». «Și pentru aceasta cereți întrebăciune, de este prin știrea noastră aceastea, au de nu este.» A răspuns către «magistrat». «Noi nu cerem a lua două oierituri, ci un oierit, după vechiul obicei.» El a *stri-cat* ce se înnoise de alții, «și au rămas după obiceiul cel vechi, precum au fost la răposații Domni, moșii și strămoșii Domnii Mele». În prima lui Domnie, se dădeau cinci parale; apoi se adăusesse la zece. El a dat ordin să fie oieritul simplu, nu în-doit. Se va ținea de ordin, «până cînd ne va ține Domnul Dum-nezeu în domnescul nostru Scaun al țerii aceștii». Așa,—și nu adaus! «Nu trebuiește așa, îndată voi după auzire mincinoasă să vă faceți nălucire și spaimă; trebuiește întâiu să auziți po-runca noastră, care se dă în scris, iară nu prin vorbe de-sarte; că Domnia Mea toate poruncile, cite le dă, în scris, de se cetesc întru auzul tutulor.» I s'a spus însă, «cum că de doi ani încoace sînt unii den Ardeleni carii își aduc oile la pășune în pămîntul țerii vara, cînd ieste pășiune cè mai bună și alișverișul cel mai de folos și mai cu cîștig, de fac brînză,

cașcaval și toate cele ce trebuiesc, aici, în pământul țerii, și, toamna, la vremea oeritului, nu scoboară oile la baltă, au să le ție pe munți țerii la finațe, ci, pentru ca să nu plătească oeritul, se întorc oile în Ardeal, și cu aceasta pricinuesc, nu numai paguba Cămării domnești, ci și celorlalți Ungurenii li se face nedreptate; pentru că cum va pute suferi Domnia Mea unii den voi Ardelenii, pentru că să coboară oile iarna la pășune în pământul țerii, să plătească oeritul deplin, după obiceiul cel vechiu, și alții, cari își țin vitele la pășune vara, când iese pășune ce mai bună, și mai cu bișug, și mai de ciștig, să nu plătească oieritul, și să înșele Camara Domniei?» Pentru aceștia se dase ordin a li se *scrie* oile și a da cincii «parale vechi». După plată, «să s ia revaș de samă de la mîna orînduiților boierii, ca toamna, la vremea oieritului, să nu aibă altă supărare.» A trimis cu omul Sibiiului pe «Gheorghie Logofătul de taină, ca să să cetească porunca aceasta». Să-i dea acestuia «în scris toate oile», dar numai cele ce n'au plătit încă. «Să fie nesupărați și de vamă, care era obișnuit de le lua vama, și de oaie, și de caș». Astfel dînd acum cincisprezece «bani vechi», nu *li vor face supărare oierii toamna*. Pot fi așteptați și până în toamnă, dar să-și *scrie* oile, și «să luată în chizășie unul pe altul, legîndu-vă cu zapis și cu chizășii». De nu vor da nici atunci, vor fi împliniți mai târziu.» Iar, de nu se va găsi aceia, se va apuca alții pentru dînșii de vor plăti.» «Să vie cu îndrăzneală și cu bucurie.»— După o copie cu litere latine, în *Protocollum sedis selistensis*, 1750 și urm., p. 80 și urm.

106. 6 Mart 7259 (1751). «Seama dumisale Dumitrașco Pă-[a]d[i] i dumisale Iordache Balasache Peharnic, de bani cuniții ot Ținut Putniș.» — Bibl. Ac. Rom., 88/LXXXVI.

107. 23 Novembre 7263 (1755). Matei Ghica. «Pentru parte că mai aliasă, mai cinstită, adică orînduiala boierimii, neavînd nice o chivernisală, nici un venit spre stăria și întemeiere ei». Trebuind a sta la Scaun, au boierii «mare nevoe». Fac datorii: «au cădzut multe niamuri vechi și nici s'au mai rădicat». Au venituri ori-unde aiurea boierii. Statornicește decii și el în Moldova. Logofătul: 3 lei de pungă la cumpărarea slujbelor, la

protocălire. Stringîndu-se în credință, va lua din răsura strîngătorilor. Va lua 500 lei de la stărostia Cernăuților: «banii solăritului, după vechiul obicei» (sic), la Sf. Dimitrie și la sfîrșitul lui Decembre. Vornicul Țerîi-de-jos: «la vreme otacilor», 5 parale «de boul de negoțu» și 4 «de cal»; 3 de vacă, «pe vitele ce vor trece, în ceia parte». «Iară Vorniciia Bărladului și sugubini, gloabe, fiind un obicei, un lucru urât, s'au rădicat, și de acmu să nu mai fie». Vornicul-Mare al Țerîi-de-sus: «mortasiția Chișănăului». Hatmanul: «pocloanile sale» de la ori-ce «capitanii». Postelnicul-Mare: «părcălăbiile», afară de Galați, care e a lui Vel Jitnicer și Vel Pitar. Spătarul: «de la ocnă», 1 para de drob, ca și Marele-Ban. Vistierul: o pungă «pe cîfert, havaet». «La vremea văcăritului», 2 pungă. Banul: de la sare. Căminariul: «a Caminii». Păharnicul: buțile ce vin în Iași, cîte un «leu nou», — scutiți fiind boierii și mazilii. Tot așa: «din ortul stărostescu de la Putna» jumătate (împărțit cu al doilea Paharnic). Stolnicul: de pogonărit de tutun, 1 $\frac{1}{2}$ ban (1 ban Vel Medelnicerul). Comisul: ca de obicei. Și Agia. Medelnicerul: 1 ban de pogonul de tutun. Clucerul: «folăritul», 2 galbeni de stîină, «iar cu 2 bani de mîndzare». Sulgerul: «de boii ce trec la Bosna» 5 parale, «și de rămătorii ce trec în țara leșască sau în țara unguriască», 4 bani; «ori de la Țara-Rumăniască de vor fi, ori de aici den țară». Jitnicerul și Pitarul, de la pircălabul de Galați: 1000 de lei pe an. Armașul: 500 lei de la starostele de Cernăuți. Șătrarul: «de la otace». «Bani gramaticii de vamă». Logofătul al doilea: «1 galbăn de piatră la hotărătul moșiilor». Vistierul al doilea: din răsurile șfertului, și din «zăciuiala zlotaşilor»: la 10 bani, $\frac{1}{2}$. Păharnicul al doilea: din venitul celui mare. — Bibl. Ac. Rom., I/XXXVII. Copie «la comitetul Basarabiei», 1816, 323/X.

108. 20 April 7264 (1756). Copie. Constantin Racoviță iea măsuri contra vădrarilor ce iea «năpaste: la zeaci vedri doi». — Bibl. Ac. Rom., 36/LXVI.

109. 16 Ianuar 1762. «Jăluim, Doamne, mili și bun[ă]tăți Mării Tal[e], noi preoți de sud Rom[ana]nași, dup[ă] jalba ce am dat la Măria Ta în trecut[ă] vreme, la Octomvrie 9 zile,

pentru greotatea dăjdii și pentru năp[ă]știle ce am avut la Măriia Sa Scarlat Voevod, și după jalba noastră Măriia Ta te-î milostivit de ne-ai ușurat, nu numai pre noi, cu toat[ă] țăta preoțească . . . Iar acum cearem la Măriia Ta un luminat răspunsu în dos[ul] răv[a]șului, arătând supt peceata Mării Tale : sud Românaț s'au așăzat la Vistirie la un cîvert, tal. atăt, și tal. de căt[e] parale, și răsu[r]ă căt, și dobândă căt, și treapăd căt, i costandi; și acast[ă] luminare având la mână noastră nu vor putea să ne mai jăpuiască ca până acum . . . Noi preoții de plas[a] de jos . . . Județul nostru iast[e] 2 plăși, și am tras tot potrivă, de când ne-au așăzat părintele episcop la asta, dentăi la Măriia Sa Mihaî Voevod, și am tras tot potrivă pân la Măriia Sa Scarlat Voevod, și, atunci făcându-să luare de sam[ă], și părintele episcop fiind la prinsoare, și întâmplându-să preoții de plas[a] de sus, ne-au încărcat pe noi mai mult de căt plas[a] de sus cu tal. 45 . . . Preoții de sud Rum. plas[a] Cămpului.» Domnul trimete la episcop. — Bibl. Ac. Rom., Doc. episcopului Ghe.nadie de Rîmnic.

110. 27 Maiu 1768. Alexandru Scarlat Ghica. «De vreamă ce la județul Mehedinților, în munții mănăstirii Tismeniî i ai Zvârnarilor, i ai Cloșanilor, i ai lui Hagi Costandin, care munți fiind în pământul Țării-Rumânești, iaste obicei și să pogoară din lăuntru cu oile la acei munți, și le țin vara la pășune, carii pentru păscutul erbiî să așăza cu stăpăniî acelor munți de-ș da adetul pășuniî, dar, osibit de aceia, din vechime avea obicei și plătea la ispravnicul județului obișnuitul venit al ispravnicii; de suta de oi câte o oae, dar de la vre-o doi, trei ani încoace, cu pricină că acei streini nu-ș pogoară oile la ernatic în țară, ca să plătească oerit, s'au fost zăticnit ca nič la pășune să nu fie volnicî a și le ținea. Dec, cercetând Domniia Mea întru această vreme, în căt au fost oprît, să văzu că, cu toată popreala lor, iar la ernatic nu le dă înde-mănă a și le pogoră în țară, de la carele nimic folos țării nu să face: a fi popriți, ci pagubă, atăt stăpănilor, căt și la venitu ispravnicii. Dreptu aceia am socotit Domniia Mea ca, cu acest puțin venit ce s'ar stränge: la sută una, să fie închinat la sfânta și ctitoriceasca noastră mănăstire Sfeti Spi-

ridon...». Ordin către ispravnic, căpitani și vătăși de plaiu. Acestor din urmă și plăieșilor li se poruncește «și pentru rândul hoților... ca, de care cumvaș aru simți că umblă jăfuind pă acei streini, numai de cât să sară cu toții să-î prinză, ca să să pedepsească».

111. 29 April 1778. «† Tudor Săpunar, pă care l-au adus mărturie dumn. Vasile biv Vel Vameș, zice că în zilele Nemților, când învăța el carte la un Ștefan dascălul, eșind la osfeștanie cu episcopul Inochentie la acele livezi, aū auzit...». Col. Tzigara-Samurçaș.

112. Ἰωάννης ὁ ἐκ Ἀγράφων, Ἰουλιου νομηνία, către Mihail Luca Stolnicul. Îi scriu din București Grigorie și Daniil: ὧν ὁ μὲν σχολαρχεῖ ἐν τοῖς γραμματικοῖς, ὁ δὲ ἐς τὴν πατρίδα(?), καὶ κειθὲν ἐς τὴν Εὐρώπην ἐφοδιάζεται. Pentru îndreptarea casei unde e școala. Διὰ τὴν ἐπισκοπὴν ἐφέρθη ὁ Γεράσιμος. E vorba de traducerea lui Virgil de Evghenie Bulgaris, de consulul Severin. I se dă o tabachere și 1000 de lei de Împărăteasa Rusiei, și alta de Împărat. — Bibl. Ac. Rom., 29/XIII.

113. 1791. «Foia lui Gheorghită de lucrurile, ce le-aū adus din lăuntru» (prin Hașeg).

1 ceasornic 500 tal.

1 butcă 550 »

[Hamuri, «hășuri de lână», zăbale.] — Col. Tzigara-Samurçaș.

114. 26 Decembre 1792. Atestat de la preoții din Romanai, plasa de jos, către popa Florea, că, nemulțamiți de un protopop, l-au cerut pe el de la protosinghel. E cercetat «pentru învățatură i pântu altele». Îl numește «ca să ne cerceteaz[e] și ne facă dreptate fiecăruia». Daū actul contra celor «ce-s înfrățit cu Pandele».

115. «Atestatū. Precum arătătoriu acestuia, anumea în-cuviințatul cleric Filipū Ieremievicī de la Tereblice, de la începutul cursurilor învățaturii acestor 3 ani trecuți, adecă de la 1^{iu} Octomvrie 790, până la sfârșitul lui Iulie 1793, întru ačasta de aici al episcopeștii chesarocrăeștii Bucovini clericiască școală aū petrecut și, precumū toate examenurile acestor obicīnuite cursuri, așa și acest de pe urmă examen al acestor 3 ani bine aū făcut, precum și cu purtarea, darul

firii și întru nărav cu cuviință s'aă arătat, și prin aceste cătră
 priimire darului preoției la deșchiderea vre unii parofii spre
 alegerea iaste gătit. Cu ačasta adevărim.

In rezedenție episcopiei noastre, la Cernăuți, 3 Iulii 793.
 Daniilă Vlahovici episcopu.» — Bibl. Ac. Rom., 69/XI.

116. «Ce aă prinsă vinăriciul Mehedinți la leat 97 :

vedre

43.113 Cămpul-de-jos.

67.887 Cămpul-de-sus.

71.612 Blehnițele.

75.982 Jilțurile.

47.459 Dumbrăvile.

58.040 Baia.

60.068 Ocolu-de-jos.

66.815 Ocolu-de-sus.

13.932 Rămășițe de toate plășile.

504.908

105.710 Să scad milele Govorii, Cozii i Tismeni.

399.198. Rămăne mila Mărcuț.

Dolj, mila mănăstirilor :

taleri

1.550 Jitiiianu, căt[e] bani 2.

750 Șegarcea bani 2.

400 Bucovățu bani 2.

200 Orezu bani 2.

2.000 Școale pet mo (*sic*) bani 2.

Romănați :

750 Bistrița bani 2.

350 Mamul bani 2.

1.200 Vlah-Seraî bani 2.

300 Cozia bani 2.

250 Sfeti Spiridon, poporu leu, și Racovița (?), căte 5 bani.

Milile Vălč :

taleri

1.500 Mega Spileon, 103 poporu, po bani 5.

650 Orezu bani 2.

550 Schitu Memul.

- 190 Titirezu bani 2.
 180 Bistrița bani 2.
 80 Cozia bani 2.
 250 Mănăstirea dintr'un lemn 2.
 50 Surpatele bani 2.
 150 Arnota bani 2.
 50 Govora bani 2.

Mehedinți :

- 280 Cozia bani 2.
 250 Govora bani 2.
 130 Tismana.
 5.000 Mărcuța, poporu, Celeu (?).

Gorj :

- 950 Școla Θεραπεία 2.
 750 Bistrița 2.
 380 Polovragi 2.
 1.350 Vlah-Seraî 52, poporu câte 2 bani, iar la Racovița și
 Celei câte 3 bani.

135 Tismana.

350 Jitîianu 2. — Bibl. Ac. Rom., 80/XXXIX.

117. 23 Septembre 1798. Costachi Hatmanul cumpără de la Dumitrachi Turnavitul «o fabrică de fidea, cu ergalii de aramă și de lemn», și o vinde Ruxandei, Doamna lui Hangerli. — Bibl. Ac. Rom., ms. 260, f° III.

118. 23 Septembre 1798. Hangerli dă «vinăriciul și părparul» din mai multe moșii, «ca un vinărici slobod domnescu, neînchinat nicăiri până acum». — *Ibid.*, f° 59 V°.

119. «Credinços boerul Domnii Mele Ștefan Olănescu biv Vel Șătrar săn[ă]tate. Știind că slujbele tale s'aũ făcut cunoscute Domnii Mele și te-aũ făcut vrednic a cîștiga milă și cinste de la Domniia Mea, iată dar, întru răsplătirea slujbelor și a ostenelilor tale te cinștim cu pialăcu de Vel Clucer, poruncind Domniia Mea și la dumnealui Vel Vistier de te-aũ trecut la arhondologhiia Visterii în rândul Cluče[r]ilor celor Mari, spre a fi cunoscut, trimețindu-ț și domnescul nostru caftan, ca să-ț imbraci umerile credinții tale. Derept aceia scriem Domniia Mea cinstitului și credinçosului boerului Domnii

Mele Ștefan Olănescule, biv Vel Clucer, după cum până acum te-ai arătat cu slujbă plăcută Domnii Mele, așa și de acum înaintea, ca să-ți înmulțești silința și credința, să dobândești și alte mili, mai mari, pentru care-ți trimetem și cest domnescu nostru sinet. Tolico pisah gpdstvomi. 1789, Avgust 23.» Pecete și monogramă. — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

120. Numirea de Caragea a lui biv Vel Sărdar Olănescu la Vlașca. «În potrivă făcând vre-o urmare, va cădea în urgie și pedeapsa Domnii Mele și nu să va mai învrednici altă dată a mai intra în slujbă». Să-l asculte mazilii, breslași, căpitanii, slujitorii. — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

121. Iunie 1817. Pentru Constantin Olănescu, ispravnic de Dimbovița, în locul lui Iancu Văcărescu. Să caute a strînge pe locuitorii, a păzi dreptatea întru toate, «și ferii de orice nedreptăți și jafuri», «și pă zăpcii să nu îngăduiască a face vre o suferare sau vre un jaf cătuși de puțin lăcuiitorilor, căci și pentru aceea însuș va avea a da seama». Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

122. 1^{iu} Mart 1819. Vistieria către sameșul de Mehedinți. Era «să facem arătare Măriei Sale lui Vodă să ți să trimită cercetari și, făcându-ț cercetare, să întorci în starea locului, de la toate breslele, ce vei fi luat, apoi să te aducă și aici, să te facă cea mai aspră pildă; dar din milostivire ți să face trecere cu vederea, nevoind să te aducem în dreapte primejdii, ce ți s'ar fi căzut. Cum nu simți că aceste îndrăzniri sânt urmări a unui dăznădășduit, și cum nu înțelegi, cât de mare și neertată este greșala unuia care nu ascultă poruncile? Visteriia, voidn să vă păzască de toată întâmplarea, mai înaintea aș îngrijit a vă scrie cu cea mai strașnică poruncă să vă ferii, și însuș, în potrivă urmând, te-ai arătat nesupus și neascultătorii și, în vreme ce ai poruncă să nu eii nici un ban, — să iai așa sume, să dăzbrați săracii?! Ești vrednic de toată osînda și pedeapsa, și singur te dovedești de jăfuitor și asupritorii.» Îndată «să întorci banii jăluitorului, fără a-l dogini sau a-i zice cel mai puțin cuvânt de mustrare, să liniștești și pre alții ce-î vei fi asuprit asemenea; căci nu după multă vreme să vor trimite cercetatorii și, dovedindu-te vinovat, nici o ertare să nu aștepti; și de acum părăsește-te cu totu de asemenea

luare pe străbătate.» În 15 zile, «să poftecsești aici la Visterie catagrafile breslelor, căci întârzierea s'au cunoscut că din aceasta curge pentru că te zăbovești tocmindu-te osebit cu fieștecarele și găsind pricini săneturilor ca să le faci reale, și supt acest cuvânt să jăfuești. Decî, de nu veî trimite la soroc catagrafile, negreșit să aștepți mumbașir, acelaș și cercetătoriu, și te veî căi fără îndreptare».

Către sameșul de Secuienî. Se află «că până în Sămbăta trecută ai urmat a lua cîte t¹ 6, parale 20 de un nume de breslaș, boer dă neam, boerânaș, mazăl și postc., și cîte tl. 3, parale 10, de rădicarea chipurilor unui scutelnic; care ne-au adus la dreaptă urgie asupra-ți». Erau să spuie lui Vodă. Tot așa pentru catagrafie. — Bibl. Ac. Rom., 57 și 57^a/VI.

123. [1821.] Mărturia lui Ahmed pentru credința lui Constantin Ruset Bălănescu. — Bibl. Ac. Rom., 284/LVI.

124. 2 Maiu 1822. *Σμαράγδα Κολφέσσα* către Iordachi Colfescu, «cu părintească dragoste», la Găești. «Să cade mai întâiu a gudeca nestătorniciia vremi, iar nu să-m faci cerere la lucru necuvinčos; eü, că am vândut doao buți cu vin, ade-vărat este, dar nu numai că bani după celea am cheltuit peîn țara nemțească, ci încă mai m'am și împrumutat la această vreme; și sânt boeri mari, și n'au de cheltuială, și au pungî cu bani dați cu dobândă, și nu-î pot scoate acum, iar dum-niata, nu numai că-m faci cerere, ci te lauzî că o să vii cu gavaz la mine, să-ț dau bani, și să te gudeci cu mine. Un cap de fâmeie la această vreme pân Turci, unde acum nici odată nu merge fâmeile a se gudeca!» — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

125. După 1822. «Suma cu care sânt vândute» niște moși, în număr de 22, în valoare de 107.210 de lei. «7.100. Cetățue î Zachie; d. Vornic Conache.» Pomenit și «luminatul bezăde Iorgu». — Bibl. Ac. Rom., 3/XLVII.

126. O văduvă a unui boier, ce voiă «să triacă Prutul să trăescă în Basarabiia», dar, oprit de datorîi, moare, arată că, «după anu cernit» sau «anu negru», a prefăcut casele ei și a cumpărat «și aceste mobile, care, fiind revoluție asta cu eteriia, trecând eü, mai înnainte mi-au luat și mobilele aces-

tia, și cununându-mă cu Visternicul Catargiu, și întorcându-mă la Moldova, li-aū dat dumnealū Vist. Catargiu cu răvașul dumisale cuscră-mia cucoana Smărandi Bogdan, și, mergând fiul mieū Toderiță acum piste Prut, ducându-să la dumniaei, și cerând mobilele, știindu-le dumniaei prea bine că sânt a mele, fiind-că Visternicu s'aū mutat la mine, avându-ș calabăcurile toate în Moldova», vrea să le reclame: prin cine? «Adicăți 3 paturī de modă cu mindirile lor și cu patru perne, fiindu-m și mie trebuitoare; acum de fieștecare pat 2 canapele de culcat, de tisă: una a mia și una a fi-mieū; 2 mese de tisă: una mari și una mică; 2 mindiruri mari, câte cu patru perni, însă pernile foarte mari, după mindiruri; 12 scaune di tisă cu jelturile lor și cu citurile lor, însă acele cituri cam vechi, și la paturile di modă și la scaune; 12 scaune de lemn prost, negri, îmbrăcate cu plisă, di sofragirii. Mai am și altă cerere că, fiind eū în Basarabiia cu dumnealū Vist., aū înștiințat Mosiu Jan, omul dumisali, că aū trecut niște lăeș ai mieī de la Țara Munteniască, adicăte čata lui Măță, care îi știie și Măriia Sa Vodă, că aū fost și pe la Săucești, și aū vrut să ei țigani domnești; pe care țaganī i-am dat și gineri-meū lui Lățcărachi, čata 20 de familii, care, viind Vistierul Catargiu în Moldova cu mine, și facând izvoadi țaganilor tuturoră, fiind și aceștia cu a dumisali la un loc pe moșile dumisale . . . Când s'aū luat Codăești, aū fugit acești țaganī în Țara Munteniască, avându-i Brăncovanu în Țăgani lui . . . Aceste mobile fără dooă miī de lei nu li-am făcut.» — Bibl. Ac. Rom., 91/XLVI.

V.

DOCUMENTE MUNTENE
DIN ARCHIVA DOMNULUI C. BASARAB BRĂNCOVEANU.

1. Tîrgoviște, 8 August 6955 (1447; *sic.* 1446?). «Vladul Voevod, Domnul Țării-Rumânești, feț[o]rul marelui și preabunului creștin Vlad Voevod», mai multor moșneni, pentru Coteana. «Iar după aceea venit-ău Taeîncoș (*sic*) și Stan și Colțea ei singuri înaintea Domniei Sale de s'ău înfrățit pre a lor bucate și dobitoace, și pre oșne, și pre Țigani, și pre toate ale lor, ca să-s ști, să fie trei frați nedespărțit». Hotare: «lacu Fătăciunii... Drumul Slatinii». Boieri: Tudor, Nanul, Stanciul, Pashalie, Radul Borcea, Dumitru Spatarul, Stoica Vistierul, Seman Stolnicul, Badea Comisul, Ștefan Logofătul. Tîrgoviște. — Traducere din secolul al XVIII-lea.

2. București, 3 Maiu 7026 (1518). Io Basarab Voevod dă «featei jupânului Harvat Log[o]fătul, jupâneasei Neacșii, și fečorilor ei, cîți Dumnezeu îi va dărui, ca să-i fie ei Brîncoveanii toți, și cu morile și cu viile: pentru că jumătate de Brîncoveani am dat Domniia Mea jupâneasii Neacșii, fata jupânului Harvat Log[o]fătul, și bărbatului ei, jupânului Dobrovoe părcălabul, iar altă jumătate de Brîncoveani o au cumpărat jupân Dobrovoe părcălabul de la Bran drept 3.000 aspri; și iar am dat Domniia Mea lor amănduror Baia toată, pentru că singur Domniia Mea am dat satele ce s'ău zis mai sus de zeastre featei jupânului Harvat Log[o]fătul, jupâneasii Neacșii, și am milvit Domniia Mea și pre bărbatul ei, pe jupân Dobrovoe părcălabul, pentru slujba ce au slujit Domniei Meale, — iar după aceeaia jupân Dobrovoe părcălabul el au socotit la moartea lui de au dat partea lui de la Bae (Бая) și partea jupâneasii Neacșii mănăstirii de la Tismeana, pentru sufletul lui; iar Domniia Mea am luat jumătate de Brîncoveani, partea lui Dobrovoe părcălabul, de am dat-o jupâneasii Neacșii pentru acea jumătate de Bae, ce au fost partea jupâneasii Neacșii, carea o au dat-o Dobrovoe părcălabul

mănăstirii de la Tismeana. Și iar să fie jupăneasii Neacșii casele de la Brâncoveană, că pentru aceale case Domniia Mea am dat fraților lui Dobrovoe un popor (попор), ca să le scoată lor leamne de casă, și încă le-am dat lor Domniia Mea aspri 1.500. Iar după aceeaia am dat Domniia Mea și aceale case jupăneasii Neacșii și Brâncoveanii toți cu morile și cu viile.» Marturi: Barbul Banul, Calotă Vornic, Harvat Logofăt, Dumitru Vistier, Radul Spătar, Drăghici Păharnic, Hamza Comis, Jitiian Stolnic, Badea și Neagoe КЕЛНИЦИ ПОСТЕЛНИЦИ. Scrie Florea. Monogramă roșă și pecete roșă ruptă. Hirtie. — Traducere din secolul al XVIII-lea.

3. Tîrgoviște (ДНКНИ ГРАД), 30 Novembre 7029 (1521). «Io Basaraba Voevod și Domn a toată țara Ungrovlachiei, fiul bunului Basaraba Voevod», dă carte lui «jupan Horvat Mare-Logofăt (ЛОГФЕ[Т] și filor lui» pentru moșia lor, la «Epotești»: partea lui Voico «УШ[И]СА», în schimb pentru altă moșie, ce-l costase 1.200 de aspri, pe lângă cari se adaugă o nouă plată. Boieri: Preda Ban, Calot[ă] biv Vornic, Udrea Mare-Vornic, Dumitru Vistier, Hamza Spatar, Drăghici Păharnic, Badica Comis, Jitiian Stolnic, Neagoe și Danciul «Marî-Postelnici». Ispravnic: Udrea Mare-Vornic. Monograma; pecete mică ruptă. Pergament. Pe dos: † Книг за епотеци.

4. Tîrgoviște, 10 Iunie 7037 (1529). «Moisi Voevod și Domn a toată țara Ungrovlachiei, fiul prea-bunului, marelui Vladislav Voevod», către «boierul Domniei Mele, jupan Peia Portaru [п[и]я портар[с]]» «și soția lui Neacșa, fata lor Calea, și fiii», dîndu-i moșie, în «Epotești, partea lui «Стан столник[а] Банок». O pusesese zălog «Stan Stolnic» pentru 2.500 de aspri «С жупан харват логфе[т]», «în zilele răposatului Bas[a]rab Voevod», «pentru a se plăti de Preda Бан[с]»: «єре Стан столник падоше с келико сьгркшенїе, тако хтеше преда да га загскї по стан столник[а], почто рад, єс стан хабна нїкки д[с]ламе предек бан»¹. Boierii: Neagoe, Mare-Vornic, Theodor Vel Logofăt, Drago-

¹ «De s'au plătit Preda Banul, că au căzut Stan Stolnic în mare greșală, încât era Preda Banul să piarză pă Stan Stolnic, pentru căci Stan au prăpădit niște haine ale Predii Banul» (traducerea dascălului Constantin; 1779).

mir Vistiiar, Radul Spătar, Stanco Peharnic, Drăghici Comis, Бадѣ мз. Stolnic, Radul «Postelnicu». Badea Postelnic. Scrie Oprea. Monogramă cu roșu; pecetea ruptă, roșie.

5. 27 Novembre 7079 (1570). Alexandru-Vodă «jupăneasii Calei de la Brâncoveani, cu fiii ei ciți Dumnezeu îi va dăruî, ca să le fie lor satul Brâncoveanii [ca mai jos, la 12 Decembrie], balta Brâncoveanilor și din jos de cale, între Olturi, pînă unde ară cu plugurile. [Jurătorii ei] i-au dat jumătate de balta Brâncoveanilor, iar Tudor și soru-sa Bădeasă de la Hotărăni să fie iar jumătate de balta Brâncoveanilor, iar la calea din jos, între Olturi, nimic amestec să nu aibă Tudor și soru-sa Bădeasă, ci să fie jupăneasii Calei balta Brâncoveanilor jumătate și calea din jos între Olturi toată, pentru că iaste a ei bătrînă și dreaptă moșie, și de baștină. Și așa i-au tocmît pre ei acei 12 boiari... înaintea Domniei Meale, și așa au rămas Tudor și cu soru-sa Bădeasă de leage dinaintea Domniei Meale.» Întărește. Boierii de la n¹ următor în altă ordine. Scrie малн какаки грам. Monogramă roșie și pecete pe hîrtie. — Traducere din secolul al XVIII-lea.

6. București, 12 Decembrie 7079 (1570). Alexandru-Vodă «jupăneasii Calii de la Brâncoveani (жупанецек калек шт брнк-коккни), cu feçorii ei, ciți Dumnezeu îi va dăruî, ca să-i fie ei satul Brâncoveanii tot, cu tot hotarul, pentru că iaste a ei bătrînă și dreaptă moșie de baștină; iar după aceeaia jupăneasa Calea iar au avut pîră înaintea Domniei Meale cu Tudor și cu soru-sa Bădeasă de la Văleani, pentru balta Brâncoveanilor, și așa pîră Tudor și soru-sa Bădeasă înaintea Domniei Meale pe jupăneasa Calea, cum că nu are ia nimic amestec cu această mai sus zisă baltă a Brâncoveanilor, aceeaia carea iaste împrejurul braniștii; încă dintre Olturi din jos de cale, pînă unde umblă plugurile Brâncoveanilor. Întru aceeaia Domniia Mea am căutat și am judecat cu toți cinstiții boiarii Domniei Meale după dreptate și după leage; și am dat Domniia Mea jupăneasii Calii 6 boiari și lui Tudor și surori-sii Bădeasii alți 6 boiari; și așa au adus jupăneasa Calea pre acei 6 boiari înaintea Domniei Meale de au mărturisit cu sufletele lor, cum că iaste balta Brâncoveanilor a

jupăneasii Calii, toată aceaia carea iaste după braniște, și să să știe hotarul dintre Olturî, din jos, din cale, până unde ară plugurile Brâncoveanilor, iar Tudor și soru-sa Bădeasă ei nu au putut să aducă pre acei boiarî înaintea Domniei Meale, ci au rămas de lege dinnaintea Domniei Meale.» I-o confirmă decî Calei. Boierî: Dragomir Vornic, Ivașco Logofăt, Stan Spatar, Dumitru Vistier, Badea Stolnic, Mitrea Comis, Gonțea Păharnic, Stoica Postelnic. Scrie «Neagul micul diacu». — După o traducere a lui «Luppu dasc. slovensc la școala domnească în București; la leat 7250» (originalul slav, pe hîrtie, e păstrat).

7. Tîrgoviște, 30 Septembrie 7081 (1573). Alexandru Mircea, pentru Manea din Slăvilești. Tradus de «Costandin dascalu slov: la școala slov: la Stăi Gheorghie Vechiū, u București». Original pe pergament.

8. București, 10 Ianuar 7090 (1582). Mihnea-Vodă, întărind unor moșneni satul Urzica. «Pentru că acest mai sus zis sat au fost de baștină al Calei de la Brâncoveanî, iar după aceaia Calea de la Brâncoveanî au fost vîndut pre acest mai sus zis satū acelor mai sus numiți oameni drept 25.000 de aspri gata, încă din zilele răposatului părintelui Domniei Mele Alexandru Voevod; după aceaia acei mai sus ziși oameni de la Urzica ei au avut pără înaintea Domniei Meale cu călugării de la Coziia și de la Bistriță, și așa pără călugării cum că nu țin acești mai sus ziși oameni de la Urzica locul pe unde le-au vîndut lor jupăneasa Calea, ci au împresurat locul mănăstirilor celor ce s'au zis mai sus». Se dă sătenilor «lege 12 boiarî și hotarnic pe sluga Domniei Meale Stanțul Postelnicul». Ei au hotărît, puind semne. Călugării pîresc iar «că n'au dat acei 12 boiarî satul Urziceanilor, nici știu ei de acei 12 boiarî». Se dă iar satului «12 boiarî și hotarnic pe sluga Domniei Meale anume Stoica Postelnicul». A treia pîră a călugărilor: «cum că n'au pus acei 12 boiarî pietrele și seammile pe unde pusease acei 12 boiarî d'întăiū». Domnul li oferă a lua 24 de boierî. «Iar după aceaia, schimbându-se igumenul și au pus pe Amfilofie să fie igumen la sfînta mănăstire la Coziia». Nouă pîră de la

Cozia: «cum că nu țină acei mai sus ziș oamenii... pe unde le-au vîndut Ior Calea și cum că n'au pus acei 12 boiarî seamnăle pe unde au pus ceialaltî 12 boiarî d'intăiū». Domnul dă călugărilor 24 de boierî. Nu pot *lua lege*, și *rămîn* și acum. Confirmă sătenilor. Boierî: Ivașco Vornic, Ivan Logofăt, Dumitru Spătar, Costandin Vistier, Radul Comis, Harvat Stolnic, Gonțea Păharnic, Danciul Postelnic. Scrie Vlăcul. Monogramă cu roș. Pecete simplă. Pergament. — Traducere de «Lupp dasc. slov», 1753.

9. București, 24 April 7090 (1582). Mihnea-Vodă confirmă unor răzășî moșia lor la Hrastul. Menționat: Olariul, Moianul, Fueroae, Mărișoae, Mărșavul. Divanul: Ivașco Vornic, Ivan Logofăt, Dumitru Spatar, Costandin Vistier, Harvat Stolnic, Gonțea Păharnic «И ДАНЧИУ». Scrie Vlăcul. Monogramă cu roșu și pecete peste hîrtie. Pergament. Slavon.

10. Tîrgoviște, 20 Septembrie 7094 (1585). Mihnea-Vodă, pentru Lupul și ceata lui (ЧЕТ), în care și Îndel[e]te, Ducul, Stănie, Bana, Măjina, Goia, Oprica, ce au moșii în Urzica, «de la jupăneasa Mariia și de la jupăneasa Calea și de la Danciul Postelnic și de la Datco și de la Răducănuș... drept 25.000 de aspri». Se arată cîți aspri a dat fiecare din cumpărătorî. «Și iar să s știe ce au cheltuit acești oameni mai sus ziș pentru această moșie, avînd pără cu niște călugări, însă aspri 11.000.» *Semnele*: ГИИДША СЪК НЪКНША, МЪРЪРА ВЪКДЕЛОР, МЪРЪ(РЪ)РА СЪК КРЪЧЪК, КШААРЪК СЪК ТЪФЕЛОР, ПИКСА КРЪНЪ. Boierî: Mitrea Vornic, Chesar Logofăt, Pătru Spatar, Ion Stolnic, Mihalachi Comis, Radul Păharnic, Paraschiva Postelnic. Scrie «Slivoiū gram. ot Valeanî». Monogramă cu roș. Pecete pe hîrtie. Pergament. — Traducere de «az Lupp dascăl slov.», 1753 (arabice). În dublu exemplar.

11. 7 Iulie 7094 (1586). Mihnea-Vodă lui «Coșlov», pentru Coteana, cumpărată de la Colțea și Dragomir cu 1.200 de aspri, «însă 600 aspri —, iar 600 aspri de argint». Divanul. Ispravnic: Mitrea Vel Vornic. Scrie Danciul Logofăt. Tradus de dascăluș «Luppu», «la școala domnească în București».

12. «În numele Tatăluș și al Fiiuluș și al Sf[ă]ntuluș Duhū,

Troiță Sf[î]ntă, amin. Eu Badea Peharnecul de Grădiște, împreună cu acești boiari, anume Neadelco și Panaet și Vădislav Logofătul și Bărbuia și Pandazi Log[ofătul, scris-am acest răvaș al nostru pentru tocmeala ce-am fost luați dinnaintea Domnului Io Mihail Voevod, de am așăzat pe David Postelnicul și pe jupăneasa Stanca din Brâncoveanî preste toată datoriia, câtă are Danciul Dvornicul și frate-său Radul Postelnicul împreună. Și așa singuri am adevărat noi, cum ca să întorcă David Postelnicul 70.000 aspri jupăneasei Stancăi dintru această datorie ce are acești boiari frați amândoi, iar după aceeaia David Postelnicul să ție jumătate din sate și din mori și din Țiganî și din vii și din tot venitul cât va fi să aibă de baștină Brâncovenii (Бранковеніи). Pentru că au plătit David Postelnicul acești 70.000 de aspri gata. Așa singuri i-am așăzat cu sufletele noastre, și așa singuri am adevărat. Isus Hristos; amin. S'au scris în luna lui Iunie 15 dni, l¹ 7105.» Tradus de dascălul Luppă la 7250. Două peceti negre, rotunde, neînțelese. Pe V^o, în scrisoarea secolului al XVII^{lea}: Zapisul pântru judecata lu David Postelnicul pântru Brâncovean[î].

13. **С Грѣзацин**, 25 April 7106 (1598). Mihaï-Vodă «sfinte și dumnezeștii Episcopii ce se numește Severin (Секеріани), unde este hramul sfintului părintelui nostru ierarh și făcătorul de minuni Nicolae al Miralichiei, ca să fie satul Hrastul cu toți vecinii, cu toată moșia, și cu toate hotarele, ori cît se va alege, din toate părțile, adecă din cîmp, pădure și apă; care acest sat au fost al Domniei Mele: deci Domnia Mea l-am dăruit sfintei, dumnezeștii episcopii, precum mai sus am zis, ca să fie de moștenire sfintei și dumnezeștii episcopii, spre pomenirea Domniei Mele în vecii vecilor.» Urmează blestemul solemn pentru cine ar strica dănia. Dumitru Vornic, Radul Cliucer, Teodosie Logofăt, Stoica Vistiari, Negrea Spatar, Radul Comis, Stroe Stolnic, Șerban Păharnic, Preda Postelnic. «Logofătul Manco.» Monogramă. Pecete pe hîrtie. Pergament.— Tradus de M. Chefalov, interpret de românește la «Secr. Valachii».

14. Tîrgoviște, 6 Iunie 7106 (1598). Mihaï-Vodă, lui Calotă

biv Vel Ban, ca să ție Coteana : toată partea lui «Taincoș Crănul», «pentru că iaste a lui bătrână și dreaptă moșie, și de baștină, pentru că au dat și au închinat Tainucoș Crănul toate părțile lui de moșie, însă jumătate de Coteana, jupînului Datco biv Vel Armaș, și jupăneasei lui Calei, încă den zilele Radului Voevod Călugărul, pentru că au fost furat Taincoș niște cai și au fost fur de față, apoi au vrut părișii să l spînzure de față, iar Taincoș el au căzut înaintea jupânului Datco Armaș ca să-i scoată capul de la moarte și să-î ție toată partea lui de moșie. Deci jupan Datco [și: «Deatco»] Armaș el au căzut înaintea Radului Voevod cu mare rugămintă și au cerșut capul lui Taincoș del[a] rea moarte, apoi Radul Voevod au ertat capul lui Taincoș, pentru voia jupânului Datco Armaș, și au scos capul lui Taincoș de la moarte cumplită ; iar el i-au dat toată partea lui de moșie. Iar dupe aceeaia, cându au fost în zilele lui Alexandru Voevod, iar jupăneasa Calea ia au avut pîră cu feçoriî lui Taincoș Crănul, și așa pîră feçoriî lui Taincoș cum că n'au închinat tatăl lor Taincoș acea moșie nici cum, ci au luat-o jupânul Datco Armaș și jupăneasa lui Calea în silă ; iar după aceeaia Alexandru Voevod au căutat și au judecat dupe dreptate și după legea lui Dumnezeu, și au dat feçorilor lui Taincoș leage 12 boierî, ca să jure cum că n'au închinat tatăl lor Taincoș partea lui de moșie jupânului Datco Armaș și jupăneasei lui Calei, ci o au luat ei în silă ; iar ei nici cum nu au putut să stea cu legea la zi, și la soroc, ci au rămas de leage dinnaintea lui Alexandru Voevod. Iar după aceeaia, cându au fost acum în zilele Domniei Meale, iar feçoriî Danciului Dvornic, anume Barbul și Mateiū, și cu fata Radului Postelnicul, anume Mariia, ei au vândut acea moșie, partea lui Taincoș toată, însă jumătate de Coteana slugii Domniei Meale lui Drăgoiū Logofătul și fraților lui, iar Stoica Chivăran și Neagoe de la Alimănești, ei s'au sculat și au zis cum că au și ei a treia parte din partea lui Taincoș Crănul și au luat de la Drăgoiū Logofătul — ; iar după aceeaia au avut cinstitul boierul Domniei Meale jupan Calotă biv Vel Ban pîră înaintea Domniei Meale cu Stoica Chivăran și cu frate-său Neagoe, și așa pîră Stoica Chivăran și frate-său

Neagoe cum că aŭ fost cumpărat și ei moșie de la Taincoș : a treia parte, și aŭ zis cum că aŭ fost cumpărat ei mai înainte de la Taincoș Crânul. Iar după aceeaia Domniia Mea singur am căutat și am judecat după dreptate și după legea lui Dumnezeu, împreună cu toți cinstiții boiarii Domniei Meale, și am adevărit Domniia Mea cum că aŭ cumpărat jupan Datco Armaș mai înainte, și am cetit Domniia Mea și cartea răpoosatului Radului Voevod, de închinăciune, cum că aŭ fost închinat singur Taincoș toată partea lui de moșie, și singur Domniia Mea am văzut și la mâna cinstitului boiarului Domniei Meale jupan Calotă Banul, mai veache cu șase ani decît cartea Stoicăi și a lui Neagoe, și singur Domniia Mea am văzut și cartea răpoosatului Alexandru Voevod, de rămas, cum că aŭ rămas. Așijderea aŭ rămas de leage și dennaintea Domniei Meale, și aŭ rămas Stoica și Neagoe de leage din Divanul Domniei Meale, și am scos pre Stoica și pre Neagul din Divanul Domniei Meale, cu mare rușine, și am scos — din cărțile Stoicăi, și așa s'aŭ prinsu Stoica și Neagoe dinnaintea Domniei Meale cum că nu are altă carte, fără numai cartea carea o aŭ scos înaintea Domniei Meale. Decî și Domniia Mea singur am dat cum că, de va mai scoate niscareva cărți, să nu să crează, că sânt mincinoase. Pentru aceeaia am dat și Domniia Mea cinstitului boiariului Domniei Meale jupan Calotă biv Vel Ban, ca să-î fie lui satul Coteana, jumătate, partea lui Taincoș toată, moșia ohabnică, lui și fecărilor lui...». Marturi: Dumitru Vornic, Teodosie Logofăt, Stoichița Vistier, Negre Spatar, Stroe Stolnic, Radul Comis, Șarban Paharnic, Preda Vel Postelnic. Ispravnic Teodosie. Scrie Teodor Logofătul. — Tradus de dascălul «Lupp» de la școala domnească din București.

15. C. 1600. «† Să se știe cum veni Radul și Drăghici... de Slăvilești la vărul-său Banul Bărbuza, de înfrățiră și băgar[ă] pe Banul Bărbuza pre-le lor ocine, de bună voia lor, cu știrea tuturor megiașilor de pre jurul locului, ca să aibă milă de dumnealui și căutare până la moarte; iară Banul Barbuza el lui milui și le deade as. 5.000 gata.» Se arată cîte «funi de frăție» s'aŭ dat.

16. Tîrgoviște, 6 April 7110 (1602). Simion Moghila, pentru Hreastul, dată ca de la el episcopiei. — Vornic, Dan Logofăt, Ianachi Spatar, Pan[ă] Vistier, Ștefan Comis, — Stolnic, Gherghena Păharnic, Dumitrachi Postelnic. Scrie Stoica. Monogramă cu roș. Pecete pe hîrtie. Pergament.

17. 12 August 7110 (1602). «Radu Voevod și Domn a a toată țara Ungrovlachiei» întărește satul Hreastul către episcopia *УТ КАРОШ ГЕДКОМН УТ РЕННИКЪ*, menționând și dania «*СИМЕОНЪ КОЕКОДЪ*». Boieri: Preda Banul, Cernica Vornicul, Stoica Logofătul, Leca Spatarul, Nica Vistierul, — Comisul, Stroe Stolnicul, Costandin Păharnicul, Radu Cluceriul. Fără loc. Slavon. Monogramă roșie. Pecete pe hîrtie.

18. Tîrgoviște, 28 Mart 7113 (1605). «Io Radul Voevod și Domn a toată Țara-Rumânească, nepotul marelui și prea-bunului bătrânului Io Basarab Voevod», lui Stan de la Pârdești. Boieri: Radul Cluceru Buzescu, Cernica Vel Vornicul, Stoica Vel Logofătul, Nica Vistierul, Mărzea Spătarul, Grigorie Comisul, Bărsan Stolnicul, Stanciul Paharnicul, Luca Vel Postelnicul. — Traducere de dascălul Gheorghe. — Și originalul slavon pe pergament.

19. 18 Novembre 7125 (1617). Alexandru-Vodă, pentru niște moșneni. Slavon.

20. Tîrgoviște, 19 Septembrie 7127 (1618). Gavriil Moghilă pentru mănăstirea Clococioc, «de lângă Slatină» pentru jumătate din Ipotești. «Pentru că acel sat ce s'au zis mai sus, Ipotești, jumătate de sat, au fost bătrână și dreaptă moșie, și de baștină, a lui jupan Dumitru biv Vel Dvornic, apoi, când au fost în zilele răposatului Mihaï-Vodă, iar jupan Dumitru Dvornic au vândut această parte a sa de sat, ce s'au zis mai sus, jumătate de sat, răposatului Mihaï-Vodă, să-i fi dumniisale de baștină; dup' aceia Dumniia Sa Mihaï-Vodă însuși au dat-o și au închinat-o această jumătate de sat, și cu rumăni căț vor fi, la sfânta mănăstire a dumniisale, pre carele au zidit-o și au înălțat-o din temelia, ca să-s fie dumniisale vecinică pomenire; și tot au ținut sfânta mănăstire această jumătate de sat cu bună pace până în zilele Radului-Vodă feçorul lui Mihaï-Vodă, iar apoi când au fost atuncea, în zilele Radului-Vodă,

s'au sculat un boer puternic anume Fotii (?) biv Vel Postelnic, carele au fost luat o jupăneasă din Brâncoveni, anume Stana, sora Predii Postelnicul, feçorul lui David Postelnicul; și așa au zis el atuncea cum au fost cumpărat David Postelnicul această jumătate de sat de la jupan Dumitru Vornic în zilele lui Mihaï-Vodă, iar nu au fost cumpărat Mihaï-Vodă; apoi cu puterea lui nu au avut cu cine să părăscă, nici nimica, ci-au luat această jumătate de sat în sila lui; apoi de atunci până acuma tot au răbdat călugării de la sfânta mănăstire; iar, când au fost acum în zilele Domnii Meale, iar călugării din sfânta mănăstire și părintele egumen Mihail, ei au avut pără dinnaintea Domnii Meale cu Preda Postelnicul, feçorul lui David Postelnicul din Brâncoveni, și cu jupăneasa Stana, sora lui, pentru această jumătate de sat ce s'au zis mai sus, din Ipotești. Și așa pără ei înaintea Domnii Meale cum au cumpărat tatul lor David Postelnicul această jumătate de sat de la jupan Dumitru Dvornic, iar Mihaï-Vodă nu au fost cumpărat-o, nici nu au fost dat nici un ban lui jupan Dumitru Dvornic. Întru aceia părintele igumen Mihail el au mărturisit dinnaintea Domnii Meale cu mulți boeri: întâi jup. Theodosie Vel Logofăt i jupan Nica biv Vel Logofăt i jupan Stoica biv Vel Vistier i jupan Vlad Vel Paharnic i jupan Preda Vel Sluger i Stoica Vel Comis, nepot jupânului Dumitru Vornic, carele au fost vândut această jumătate de sat lui Mihaï Voevod, și pre urmă au dat-o la sfânta mănăstire, și încă mulți boieri, mari și mici, au mărturisit înaintea Domnii Meale cum n'au vândut Dumitru Vornic această jumătate de sat lui David Postelnicul, ci au vândut lui Mihaï-Vodă, și apoi domniiasa Mihaï-Vodă au dat această jumătate de sat la mănăstirea domniisale, cum s'au zis mai sus, ca să-i fie večnică pomenire; apoi au rămas Preda Postelnicul și soru-sa jup[ă]neasa Stana de lege și de judecată dinnaintea Domnii Meale, cum mai mult amestec și treabă să nu aibă de acum înainte cu această moșie ce s'au zis mai sus, jumătate de sat. Drept aceia am dat și Domniia Mea sfintii mănăstirii ca să-i fie moșia, ce s'au zis mai sus, de baștină și ohabnică.» Boieri:

Ianachi Ban, Ivașco Vornic, Teodosie Logofăt, Miclea Vistier, Lupul Spătar, Mihalachi Stolnic, Gheorghe Comis, Vlad Păharnic, Necula Postelnic, Teodosie ispravnic. Scrie «de grabă» Neagoe Logofăt în Tîrgoviște. — Tradus «de Lupul dasc. slovenesc».

21. 24 Mart 7127 (1619). Gavriil Moghila, pentru răzăși de Slăvilești, a căror moșie fusese încălcată «de boiarii de Prădești». «Aū venit aicea la Curte de ș'aū făcut cărți.»

22. 30 Octobre 7129 (1620). Radu-Vodă către Șarban ot Slăvilești, pentru «megiiași scriș pră răvașelea domnești».

23. Tîrgoviște, 20 Iunie 7130 (1622). Radu-Vodă, pentru Matei Peharnic și Preda Postelnic, fiii lui David Postelnic ot Brăncoveani, și sora lor jupanița Stana, și cu fiii lor, «cîți Dumnezeu îi va dărui». Pentru «Epotești» din Olt, jumătate, «pentru că iaste a lorū bătrână și dreaptă moșie și de baștină, și din ceaialaltă jumătate de sat jumătate . . ., însă toată partea lui Dumitru Dvornic, ori-căt[ă] să va aleage; pentru că această jumătate din jumătatea din Epotești o aū cumpărat David Post., tatăl Predii Post. și al jupăneasii Stanii, de la Dumitru Dvornic încă din zilile răposatului Mihail Voevod drept 15.000 aspri gata, iar după aceeaia, cându aū fost în zilile lui Șarban Voevod, aū avutu boiarii Domniei Meale Matei Peharnic și Preda Postelnic, și sora lui Stana Dvorniceasa, pîră cu călugării de la mănăstirea de la Clocočov, unde iaste hramul Arhanghelului Mihail, pentru acea jumătate den jumătate din Epotești, carea este partea lui Dumitru Dvornic, și așa aū pîrît călugării de la Clocočov înaintea lui Șarban Voevod, cum că aū cumpărat răposatul Mihail Voevod această jumătate din jumătatea din Epotești de la Dumitru Dvornic, de aū miluit și aū închinat-o această moșie la mănăstire la Clocočov, și cum aū întorsu Dumitru Dvornic toți banii lui David Postelnic înapoi, și aū rămas partea lui Dumitru Dvornic pe mână lui Mihail Voevod. Iar după aceeaia Șarban Voevod aū căutat și aū judecat, după dreptate și după leage, cu toți cinstiții boiarii Domniei Sale, și bine aū adevărit Domniia Sa cum că aū cumpăratu

aăastă mai sus zisă parte din Epoteaști David Postelnic, tatăl Predii Postelnic și a jupăneasii Stanii, de la Dumitru Dvornic cu bani gata, și cum că n'au întorsu Dumitru Dvornic banii lui David Postelnic înapoi, nici au cumpărat-o Mihai-Vodă, nici au avut călugării nici o treabă, și au rămas călugării de la Clocočov de leage dinnaintea lui Șarban Voevod. Iar după aceeaia, în zilele Domniei Meale, în Domniia d'intăi, iarăși au rădicat pîră înnaintea Domniei Meale, călugării ce s'au zis mai sus, și iarăși pîră, ca și înnaintea lui Șarban Voevod, și iarăș au rămas călugării de leage și dinnaintea Domniei Meale. Așijderea și în zilele lui Alexandru Voevod, și în zilele lui Gavriil Voevod, iarăși au rădicat călugării pîră cu boiarii ce s'au zis mai sus, și tot au rămas călugării de leage dinnaintea acestor Domni ce s'au zis mai sus. Iar, când au fost acum în zilele Domniei Meale, în Domniia ă doao în Țara-Rumănească, iar acești călugări de la mănăstirea ce s'au zis mai sus, și cu Stoica Spătariul feciorul lui Dumitru Dvornic, ei au venit la pîră înnaintea Domniei Meale cu Matei Paharnic și cu Preda Postelnic și cu sora lui jupăneasa Stana, și așa pîră călugării la Divanul Domniei Meale, cum că au cumpărat Mihai-Vod[ă] aăastă parte din Epotești, ce s'au zis mai sus, de la Dumitru Dvornic, și o au dat sfintei mănăstiri, și cum că au întors Dumitru Dvornic toți banii lui David Postelnicul înapoi . . . Am găsit Domniia Mea cartea lui Nicola Voevod, și cartea lui Șarban Voevod, și cartea Domniei Meale, din Domniia d'intăi, și cartea lui Alexandru Voevod, și cartea lui Gavriil Voevod, de rămas, cum că totdeauna au rămas călugării de leage; și bine am adevărit Domniia Mea cum că au cumpărat aăastă parte ce s'au zis mai sus din Epotești, jumătate din jumătate, David Postelnicul de la Dumitru Dvornic, și călugării nici o treabă nu au; și au rămas călugării de la Clocočov și Stoica Spătariul de leage dinnaintea Domniei Meale, cum ca să dea Stoica Spătariul, feciorul lui Dumitru Dvornic, călugărilor altă moșie pentru moșie, iar cu partea lui Dumitru Dvornic nici un amestec să nu aibă.» Vintilă Vel Dvornic, Papa Vel Logofăt, Hrizea Vel Vistier, Necola Vel Spa-

tar, Vartolomei Vel Stolnic, Furtună Comis, Ion Paharnic, Trufandă Vel Postelnic. Papa Vel Logofăt ispravnic. Scrie Șarban Logofăt în Țirgoviște. — Original slavon. Traducere «de Lupp dasc. slovenesc la școala domnească, în București . . . 1753». — Originalul are monograma roșie și pecetea, foarte bine păstrată, aplicată pe hîrtie.

24. 28 Septembrie 7140 (1631). «Stanciul Logofăt de Dobroslăveani» și «Gago de Văleani» arată că au vindut o moșie «jupăneasei Neacșei de Vlăduleani . . . , încă de în zile[e] lui Alexandru Voevod Iliiaș, cându au fost cursul anilor 7136». Marturi: «jupan Hriza Vel Dvornic, i jupan Papa Vel Logofăt i ot Fălcoi Pătru Logofăt și frate-său Negre, și de Văleani Radul, i ot Roșiiانی Preda, și de Bălănești Vădislav». «Pis Lepădat Logofăt u București.»

25. București, 29 Septembrie 7140 (1631). Leon-Vodă, pentru jupăneasa Neacșa din Vlăduleani. Hriza Vornic, Papa Logofăt, Dumitrașco Vistier, Miho Spătar, Gheorghe Stolnic, Buzinca Comis, Nedelco Păharnic, Dumitrașco Postelnic. Scrie «Stoica Gram.». Slavon. — Traducere a lui Constantin dascălul, 1779.

26. Țirgoviște, 10 Maiu 7150 (1642). «Jupăneasa Anca de Vlăduleani» dă zapis lui Macsin, egumen de Hotărani, că, neavînd, aproape de moartea ei, moștenitori, dă mănăstirii Țiganiî, afară de «o Țigancă bătrân[ă], anume Mușa Țiganca . . . , care m'au căutat pîn la moartea mea». Era văduva lui «Negre Lug.». Dă vitele și «onealtele mele de încas[ă] și de afar[ă], toate».

27. 15 Maiu 7150 (1642). «Eu jupăneas[a] Anca și cu sorumea Neacșa» dau zapis la mănăstirea Sf. Mihaî din Hotărani — «și au fost egumenu monah Maxin» — pentru o moșie, dăruită de pomenire: «să-s pomenească și aici și Sf[ă]ntăgura . . . Și au fostu mărturie căpitanul Radulú și Barbă Albă ot Vlădunî și uncheașul Tudorú și Vladul ot Siceannul i snă eg pop Stroia». Semnează întăiu «jupanița Neacșa biv Vist.»

28. 21 August 7151 (1643). Matei-Vodă, pentru «jupăneasa Anca Cliucereasa, care au fost jupăneasă Radului Cliuč.,

și cu feçorii ei, Dumitrașcu și Popa», pentru moșie la Iubănești, cumpărată de la Neagoe fiul lui Tudor Logofăt de acolo. Marturi: Dragomir Ban, Dumitru Vornic, Radul Logofăt, Stroe Vistier, Preda Spătar, Dumitrașco Stolnic, Radul Comis, Marco Păharnic, Costandin Postelnic. Ispravnic Udriște Năsturel, vtori Logofăt. «Și am scris Soare Logofăt, la Brâncoveană.» — Tradus de dascălul Costandin, la 1787.

29. April 7154 (1646). Vinzare către «Pan[ă] Post. ot Pârdești». Marturi: «în saat în Șăgarce, unde sântu slugă Măriei Sal[e] Domnu nostru și mărturii . . . Ceușul Rad[u]lu ot tam și ceușul Pătru ot Carleapeț și Gheguitu Stegar».

30. 10 Maiu 7154 (1646). Matei-Vodă, «jup[ă]neasei Ilenii Clucreasi ot Pârdești», ca să «strângă toți omenii de în Pârdești judec, care undi-î va afla în țara Domnii Meal[e], verî în sat domnescu, verî boerescū, verî călug[ă]rescū, verî la uraș, verî la urdiî . . ., să iai, să duc[ă] în Pârdești să-și plătească birul lor, și să-î fie jup[ă]neasi Ilenii rumăni ohabnič[i] în veac, ei și feciorii lor, pentru căce aū fugit și a doa ora, și ș'aū lăsat birul asupra jup[ă]neasi Ilenii, de sântu 3 ani de când îi plătești (*sic*) de biru; și aū dat pân acum pentru birul lor ug. — cum i-amū văzut Domnea Mea scriși tot pre catastih. Dereptū aceaia să-î fie rumăni stă-t[ă]tor[i] în veac și de nimen[i] oreal[ă] să n'aib[ă]. Monograma; pecete cu chinovar.

31. București, — 7156 (1647-8). «Eū Udrea Comisul, de preun[ă] cu jupăneasa mea, Alexandra, fata Petrei Cliuțer și a jupăneasei Elinei», dă zapis «la mâna Domniei Eî jupăneasei Elinei socra-mea, care aū fostu jupăneasa Petrei Cliuțerul, feçorul lui Aslan Dvornic», că, «cându am luatū pe fi-sa Alixanda datu-mi-ū în zăstre satul Hereștii» (Ilfov), ce era zălogit la Ghinea Cojocarul, de Petrea. Plătește el zălogul, și nu i se mai daū baniî îndărăt. «Ce aū rămas soacră-mea în multă nevoe și datorie pentru socru-miū Petrea Cliuțerul; nu m'am îndurat nici de ia, ce iar o am îngăduit, până s'aū tămplat vreme de aū luat pre acestu boiarin, pre jupănul Pan[ă] Cămărașul de la Căpreanî». Vinde moșia acestuia și plătește

ginerelui. Semnează: «Udrea Comisul mărturisescu zăpisul mieu» și ДОНЗЪ КЪ КЛОУТЗАРИ.

32. 3 Maiu 7156 (1648). «Elina ot Părdești» vinde «boia-
renu-miū Panie Căm[ă]rașul» o parte din moșia aceasta, «ce-
aū fostu mai denainte vreamē megiișască, și cu rumăn[i] de
acol[o]», pentru 210 ughī. «Însă vândutu-i-am domnealūi
această moșie și cu acești rumăni... și cu partea de
moșie, și ale altora omen[i] de în Părdești, ce s'aū jude-
cīt de cătră noi, de ș'aū dat părțil[e] lor de moșie de în
Părdești noao, ș'aū luatū birul, părțil[e] lor, de s'aū dus cu
iale, cum le scrii și zăpisil[e]...; iar aceste rumăni ce scriū
mai sus, tot le-am plătit birul atăta vreamē și le plătim și
de acum înnainte; și i-am vândutu dumnealūi și cu părțil[e] lor
de bir, de-ī plăteaste dumnealūi tot de în bir în bir». Se
înseamnă birul lor: 25, 20, 30, 15, 60 (un «uncheas» cu fiū),
50 de banī de fiecare. Banīi de cumpărătoare s'aū dat «gi-
neri-miū Udricăi Com[i]sul, pentru banīi ce-aū dat el Ghiniū
Coj[o]cariul pentru satul Hereștii, carel[e] l-am dat zeastre
fiū-meā Alexandri». Marturī: «jupăn Radul Vistiriul ot Far-
caș i pan Ghinea Clușer ot Brăt[ă]șani și Pătru Log[o]f[ă]tul
ot Fălcoi i Drăgoi Logofăt ot Fălcoi i Preda Clușer ot Greci i
Badea căpitan ot Comani». Semnează ea: «jupaniț[a] Elina»,
marturīi citați și «Κριτζής Βάμσης, Γρίνος Ρόστρε, Συμὸς Ιὼ».
«Pis az Miho Logofăt ot Dobroslu.»

33. 14 Ianuar 7161 (1653). Mai mulți Rumīni din Părdești arată
«că noi am fost judeci cu moșiile noastre; decīi într'aceaia noi
ne-am sculat de ne-am vândut toate părțile noastre de moșie
den Părdești Petreai Clușer și jupăneasei Ilinei». «Și ne amū
luat și parte noastră de bir, dă ne-aam dăspărțit de cătră alalți
megiiăș, dă amū eșit cu bir cu ban[i] 33 la Crăciun de Părū-
scovū; decīia noi într'aceaia n'am putut să ne plătim birul
nostru, ă-am fugit în țară, și aū căzut birul nostru asupra lui
Crăciun de Părūscovū; iar decīe Crăciun s'aū dus nainte
Domnu nostru, Io Mateiū Băs[ă]rab Voevodū, și aū întorsū birul
nostru iar îndărătū, la urmă, la Părūdești; și aū căzut decīe
birul nostru asupra lui Pan[ă] Cămărașul, dea l-aū plătit în
2 ani, până aū trimese oamenī domnești, dă ne-aū cătat, dă

ne-a aflat în țară și ne-a dus în București, în Divan nainte Domnu nostru Io Mateiū Băs[ă]rabū Voevoda.» Sînt osîndiți a da banii și, neputînd, mai primesc și alții, pentru a fi «rumăni ohabnici». Scrie «Dumitrașco Logofăt ot Căpreani». Marturi: Barbul Stolnicul ot Poian[î]. Drăgoi căpitan. Eū Toma snă Crăciun ot Părșoveani. Eū Stanțul Postelnic Zătr[ea]nul. Eū Udrea ot Zătreni. Sluğ. Știrbeaiū. Danciul Logofăt Păraianul ot Milești. Iani Păh. ot Spineni. Stanciul Stol. ot Dobroslăveani. Pătrașco Logft. ot Poiani. Eū Udrea ot Păraiani. Eū Mihaî Log. ot Smărdeșteți. Danciul i brat Căm[ă]raș Udriște. Stroe ot Comani».

34. București, 27 Octombree 7163 (1653). Constantin-Vodă, pentru rumîniî din Părdești. Ghiorma Ban, Preda Brăncoveanul Vornic, Stroe Fiera Logofăt, Bunea Vistier, Hriza Spătar, Ghierghie Clucer, Chirca Rudean[ul] Stolnic, Radul Mihalč Comis, Pană Filipescul Vel Păharnic, Istratie Vel Post. Monogramă; pecete pe hîrtie.

35. 18 Octombree 7164 (1654). «Negoiț[ă] Postelnicul ot Văleani» arată că vinde «dumnealū jupăn Pan[i] Cămarașul» pămînt, «căndū aū fostū acum în zilel[e] Mării Sal[e] Domnu nostru Io Costandin Șarban Voivod».

36. 4 Februar 7164 (1656). Moșneni din Slăvilești vind moșia lui «Pan[ă] Postelnicul ot Părdești». «Să am vîndutū în zălele lui Costandin-Vod[ă].» Marturi și «Bărăbăteaî ot tam, fiçorul lui Ramură».

37. 15 April 7165 (1657). «† Jupan Preda Vornicul scris-am cum să-s știe că mi-aū dat Pan Post. pāntru Slăvilești într'un rāndu la Tārgoviște ug. 14, într'alt rānd aiç acas[ă] la Brāncoveni mi-aū dat ug. 100; pāntru acești ban[i] să nu-s tragă Slăvilești. Ačast-am scris. Iar răvașul să fie de sam[ă]. Ap. 15 d., l^o 7165. Preda Vornicul. Mai adusu-mi-aū Frāncul de la Postelnicul Pan[ă], iar pentru Slăvilești, t^l 20. Preda Vornicul. [V^o:] Răvașul Vorniculū pentru Slăvilești.»

38. 16 April 7165 (1657). Moșneni vind pămînt lui «Pan[ă] Post.» Marturi: un Comis, doi căpitanî: unul «Badea căpitanul ot Huriz». Postelnicul era în Părdești, unde se scrie actul.

39. 3 Iunie 7165 (1657). «Adecă eū ermonah Nichifor, egu-

menul ot Hotăran[i], și cu alți părinți călugăr[i], de împreună[ă], daū un zapis lui Pană vt. Postelnic ot Pârdești, pentru o vânzare de moșie. «Iar dumnelui aū datū vit[e] la mănăstire, însă capete 14 de vit[e] de vač[i]. Și cea moșie aū fostū închinat[ă] la Hot[ă]ran[i] de dumneaei jupăneasa Neacșa a jupănului Ivan Post. ot Vlădulean[i]... Am scris eū popa Marin ot Fărcași cu mână mea... Ἐγραψα ἐγὼ Νηκοίφορος ἱερομόναχος. Ἡεζυκεῖλ ἱερομόναχος. Ἱεροδιάκον Νικόδημος. Mai semnează: «Radul Vel Stolnic ot Farcaș. Danciul Părăianul biv Vel Postelnic. Eū Mihul Caap. Vălanul Ghinovič. Io Nebič Vel Sluj. Satū Sotnic. Mihaī Cliuč. Popa Ceaușul. Eū Stančul Postelnic ot Vărăț. Radul Spatar ot Bilciureșt[i]. Σίμος Κλοτζάρος. Pătrașco Poenar.» Pecetea mănăstirii.

40. 30 Iunie 7166 (1658). «Mihaī-Vodă.» «Jupănului Predii Brâncoveanul Vel Ban și fecorilor lui, căți Dumnezeū îi va da», pentru jumătate de sat din Drincea (Mehedinți), din Comoșteni («care sat iaste în județul Jiului de jos»), din Nedeia (tot acolo), din Betejanī (Romanați) și din «siliștea Braniților» (Romanați). «Pentru că aici înaintea Domnii Meale la Divan venit-aū boerul Domnii Meale jup. Preda Banul de aū spus cum, când aū fost el mic, iar Matei-Vodă, când era la casa lui, încă mai dinnainte vream, fost-aū vândut niște sate, anume Peria, preste tot hotarul, și cu Tuzicreni (?) ot sud Meh., și satul Recea, cu toți rumăniī, și satul Cornățelul, cu toți rumăniī, și satul Spinișorul, cu toți rumăniī și cu morile, și aū vândut și siliște Megilor toată; iar aceste sate, câte scrie mai sus, care le-aū vândut Matei-Vodă mai dinnainte vream, n'aū fost peste tot ale lui, ci aū fost numai pă jumătate, iar jumătate aū fost ale Predii Banului, și siliștea Dăeștilor iarăși aū fost a Predii Banului pre jumătate. Într'aceia Domniia Mea am căutat și am luat seama pre amăruntul, împreună cu toți cinstiții dregătorii Domnii Meale, și foarte bine am adevărat Domniia Mea cum că aū fost vândut Matei-Vodă și părțile lui dintru acest satu ce scriū mai sus; drept aceia, dat-am Domniia Mea pentru acele părți de sat și de siliște ce i le-aū fost vândut Matei-Vodă»: cele de

la început. Divan: Barbul Vornic de Țara-de-sus, Manul Vornic de Țara-de-jos, Costandin Logofăt, Părvul Vistier, — Spatar, Radul Clucer, Efstratie Postelnic, Badea Stolnic, Manta Comis, Gheorghe Paharnic. Udriște Năsturel vt. Logofăt. «Acastă copie am protocalit-o eă Dumitrache Logofătul dă taină după tălmăcirea hrisovului Mării Sale Mihai Radu Voevod, care s'aă scos de Lupul dascalul slovenesc. Ioan ... Vel Logofăt.»

41. «† Zed boiarii judecătoriai și adevăratorăi aă lui Pătru Logofăt și frații lui ot Fălcoiă, și ai lui Neagoe Paharnicul, și frate-săă Părvul Logofăt, și Gheorghie, cu čata lor, și Pană cu uncheașul Crăčun Roș, și cu nepotu-săă Costandin, ot sud Olt, — anume ot Ungurei Dobrin Căpitan, ot Greci Tudor Paharnic, i ot Puturoasa Staico Căpitan, ot Plăviceană Radul snă Fisăntii Sluger, ot Popănzălești Hamza Logofăt, i ot Greci Diicul Logofăt, — ca să caute acești 6 boiari să străngă acum de'ntăi, să ia siama forte pre amăruntul pentru oăna den Coteana, închinatu-o-aă moșii lui Crăčun lu Calotă Armașul ot Brâncoveană, aă nu o aă închinat; are și uncheașul Crăčun oăna în Coteana și cu nepoții lui, aă n'are; să le ia seama pre cărțile ceale bătrăne și pre zapise, cum va fi mai pre dereptat[e]; și cum vor afla cu sufletel[e] lor, așa să-ă judece; și să le fac[ă] scrisori la mâinile lor; și zioa la Săi Ion. Is. v^t Port. Pis Mai 23 dni, 7175.» — Monogramă și pecete cu chinovar.

42. 25 Maiă 7177 (1669). Boierii numiți de Radu Leon fac raport. Fusese aleși «ca-s căutăm și-s adăvărăm pentru ocina din Coteana: fost-aă închinat moșul lu Crăciun, Taincoș, jumătate de ocin[ă] lui Datco Armaș ot Brâncoveană, aă n'aă închinat și aă aceșt[i] megiași din Coteana ocin[ă] în Coteana, aă n'aă». Aleg, și daă la «boiarăi din Fălcoi», să ție «jum[ă]tate de sat den Coteana, care o aă cumpărat de la boiarăi den Brâncovean[i] ¹».

43. 5 Iunie 7177 (1669). «Eă Radul ot Fălcoi» dă zapis

¹ La 29 August 7106 (1598), Stanca și David Postelnicul schimbă o danie către mănăstirea Motrului, vânzând un sat lui Danciul Vornicul și Radu Postelnicul (Bibl. Ac. Rom., Condicta mănăstirii Motru, p. 141).

«luî Ivan ot Coteana», pentru vânzare de o «fune de moşie den Coteana».

44. 20 Iulie 7180 (1672). «Popa Stroe ot Râmnic, nepotul luî Lumotă Log[o]f[ă]tul ot Fălcoi», dă moşie «popei Măinei ot Slatină».

45. 4 April 7185 (1677). «Noi boiarii de Fălcoi, care ne-am pus iscăliturile mai jos, scris-am acesta al nostru zapis... la mâna dumnealui Costandin v^t Logofăt Brâncoveanul... pentru jum[ă]tate de ocnă den Coteana ot sud Oltu, care au fost de moşie a Brâncoveanilor, şi o au cumpărat părinţii noştri de la moşii dumnealui, de la Brâncoveani, mai de 'nainte vreame; iar acum, înţelegând dumnealui cum că am fi vândut altora striini dentr'ăcastă ocnă, trasu-ne-a ca să ne întrebăm la Divan; iar noi n'am vrut, ci ne-am tocmit cu dumnealui cum noi dentru noi-ş vom să întoarcem banii acelor striini şi să ținem noi. Dereptu aceia am dat cest zapis al nostru la mâna dumnealui, cum, care dentru noi ar vrea să vânză dentr'ăcast[ă] moşie, şi n'am putea să cumpărăm dentru noi-ş, unul de la altul, să avem a vende dumnealui, că i se mai cade, căcă au fostu de moşie mai denainte vreame a dumnealui, iar, când am vinde noi altora striini, dentr'altă parte, făr de ştirea dumnealui, să fie volnic dumnealui să întoarcă banii acelora, şi să ție dumnealui moşia. Şi mărturie boiarii carii vor fi iscăli[t] mai jos:.. Neagoe Căpitan Fălcoianul: † Fiind partea mea zalog[i]tă, de nu voi răscumpăra eu sau neamul mieu, să o ia dumnealui Logofăt Barbul. Logofăt Gheorghii Fălcoianul. Preda Logofăt Fălcoianul. Vlăcul Vel Dvornic mărturie. Hriza Vel Vistier mărt. † Az Voicul... snă Neagoe Capt. de Fălcoi. Staico Vel Peharnic mărt[u]rie. Bade Cluč (?)... Vel Cluč. mărt[u]rie. Mihaî Drosul măr. Manta vt. Vist. mart. Papa Logft. za Vist. mart.»

46. 10 August 7187 (1679). Şerban-Vodă, «ție Ivane ot Coteana. Cătră ačasta îţ daū în ştire dumniamea pentru că aič innaintia dumnieimeale spus Vartolomei Fălcoianul, zicândū cum, fiind acea moşie Coteana a lor, a tuturor Fălcoianilor, iar tatal tău Crăcun fost-au făcut meşteşug de au fostū cumpărat părţile rudeniilor luî, pre ascunsū, cu cu-

vinte de jălojal[ă], și cu acel cuvântu o aț ținut pân acum zălojit[ă] iar, când au fostu la venirea Domniei dumneameal[e], tu ai zis cum că și partea lui iaste vândut[ă] ție de tată-seu Neagoe Căpitan, și în pricea voastră ți-au eșit cuvântul mincinos, cum partea lui s'au aflat nevândut[ă] și, neavând nici o treabă cu dânsa șă cum aceale părți ale rudeniilor lui ai zis tu că-ți săntu vândute, iar nu jălojite. Într'aia el, neîndurându-s[e] de moșii[e] rudeniei lui și nesuferindu-te, ță'au aruncat toț banii în casa ta, iar tu, ca un om tar[e] de cap, n'ai vrut să-ț iai ban[i]; de car[e] lucru, în vreme ce veї vedea cartea Dumniei Meale, iar tu să cautı să-ț iai ban[i] dup[ă] obicei. și să-i dai scrisorile, să-ș poat[ă] ținea moșia moșilor lui cu paac[e], pentru că nu l'ai întreat când ai cumpărat, nici i'ai arătat zapisil[e]. Drept aceea i se cade să-ț dea banii și să-ș ție moșia, pentru că așa e porunca Dumniei Meale... Iar, dă va fi lucrul într'alt chip, să vii dă faț[ă].» Monogramă și pecete cu chinovar.

47. 13 Ianuar 7188 (1680). «Eū Matei feč[o]rul lui Paan[ă] Cluč[e]riul Părdescul» «dumnialui Barbul Peh. Urdărianul și jup[ă]niasii dumnialui Elinii», că i-a vîndut Slăvileștii (Romanați) «și cu 3 roate de moar[ă] în apa Oltului, și cu podul și cu 10 caas[e] de rumân[i]: Ianăș, Nistor, Arion, Drăghici Cimpoiariul, și cu casel[e] și cu toate dichisel[e] casii» și Părdești, «toată partea judecască», etc., pentru «ughı» «i goⁿ (*sic*) optu sute». Semnează și «Eū Iina Părdeasca» «Varlaam (?) Episcop mărturie», «Radul Năsturel Vel Ban... Badea Vornic, Hriza Vel Vor., Radul Vel Log. Cret[u]lescul, ... Vel Cliuč. Coc[o]răscul, Costandin Brăncoveanu Vel Post., Barbul Vel Vist., Curue Cluč., Iordache Căm[ă]raș Ca[n]t., Dumitrașco Vel Păh., Radul biv Vel Com[i]ș Știrbeaiu, Mihalcea Șăt., Barbul F[i]l[i]șan Vel Comis, Tudur Șăt., Papa Logf. za Vist., az Radul Logft ot Greč, Preda Comis Brăt[ă]șanul, Diicul Vel Medl., Papa Pit., ... Părșoven[u], az Vasilie Tat[o]mirescul, Părvul Farcaș., Șarban Vel Logft., Costandin Filipescul Vel Post., Preda Tomeanu, Preda Log[o]făt Coianul, Preda Striul (?), Preda Cluceru Ceplenu, Tudosie Comis, Voicu v^t Portar.»

48. 28 Februar 7188 (1680). Șarban-Vodă «Caplii, jupăneasa lui Matei Post. Părdescul, fata jup[ă]neasiî Brăndușii ot Meațin ot sud Meh.», pentru satul Slăvilești ș. a. [ca în zapis], vîndute cu «t¹ 1.200, care să fac ug. 800». «Iar dup[ă] aceea, nu multă vreme trecându, jupăneas[a] Caplea, jup[ă]neas[a] lui Matei Post. Părdescul, ia, nendurându-s[e] de sat și de munca ei ce aū fost muncit, făcând și unil[e] și altel[e] pre lângă caas[ă], și socotindu cum va eși den munca ei, n'aū vrut să laas[e] cum să fie vândute precum le-a vândut bărbatul ei Matei Post.», ci are la Divan *întrebăciune și pîră*, unde declară că «nu-s îndur[ă] de acel sat Slăvileștiî, niçi de munca ei, ca-s să laas[e] să fie pre mănîl[e] altora striinî, niçi va eși dăn caas[a] ei, ci iaste ia mai volnică a făc[e] cum va putea dentr' ale ei zestre și dentr' a ei agonesit[ă], și va da toț banii deplin». Se admite, dar fără a lua «baniî altora» pentru plată. Ea «aū însemnat toț banii dintr'ale ei ce aū avut». Soțul nu se va amesteca la moșii, ca «pierdute pentru ale lui datorii». Datornicii lui n'o vor putea urmări. Dar, la vînzare, iarăși către Urdăreanu să le vîndă. Radul Năsturel Ban, Badea Vornic, Hriza Vornic, Radul Logofăt, Barbul Vistier, Mihai Spatar, Vladul Clucer, Costandin Brăncoveanu Postelnic, Dumitrașco Păharnic, Alicsandru Stolnic, Barbul Comis, Șarban v¹ Logofăt. Scrie Dumitrașco Log. În frunte, vulturul cu crucea, aurit, într'un medalion albastru cu stele de aur, și în cadru de aur ținut de doi îngerî, tot de aur. Parte din litere roșii și aurite. Monograma tot așa. Semnează Domnul: «Io Șerban Voevoda» și «Șerban v¹ Log. procitlenno», Pergament.

49. 23 April 7192 (1684). «Eū Vartolomei feçorul lu Neagoe Log[o]fătul ot Fălcoi scriū . . . la mănă d[u]mn[ea]lui Costandin Brăncoveanu Vel Spătar cum . . . am venit de . . . i-am vândut toată partea mea de moșie den Coteana . . ., funî 23 p¹ . . ., fiindu-mî mie această moșie vînzătoare și necăzându-se altora a o lua fără numai d[u]mn[ea]lui, căci că, având părinții noștri legăturî cu zapis la mănă d[u]mn[ea]lor cum, când se-ar face această moșie vînzătoare vre o dată, să nu fim volnicî a o vindirea altora, fără numai iară la mănă d[u]mn[ea]-

loru să vie, pentru că iar a d[u]mn[ea]lor aū fost și mai de nainte vreme». Prețul e de 120 de ughi. «Și am scris eū Radul Șufariul fečorul lui Gherghe Șufar.» Semnează: «Vartol[o]meiū snă Neagoi Cap¹ ot Fălcoi [pecete cu arme]. Badea Vel Dvornic. Barbul Bădeanul Vel Logofăt. Gligorie Grădișteanul biv Vel Logofăt. Papa Vel Păharnic. Alixandru Vel Stolnic. Στάθης Βησσηάκης. Barbul Fărcășanul. Diicul Stolnic. Costandin Băi[ă]ceanul Vel Armaș. Șarban Vel Armaș. Mihalcea Sluger. Stroe Vel Pitar. Radul Logofăt Izvoranul. Bunea Grădișteanul Vel Logofăt. Șerban Cant[acu-zino] Postelnic. Radu Prijbeanul. Părvul Capitan ot Pleșoi. Mateiū Clučer Őogărleanul. Barbul Bret[ă]șanul.»

50. 25 Decembre 7193 (1684). «Adecă eū Tudor... den Coteana scriim și mărturisim... la mână dumnealui Costandin Brâncoveanul Vel Spătar... că ne-am tocmit... dă i-am vândut... partea noastră... den Coteana..., funi 24..., ce o aū cumpărat tată-nostru Ivaan de la boiarii den Fălcoiū, și alte funi.» Ieaū 140 de ughi. Pentru el «și coconii dumnealui, căț Dumnezeū îi va da». Marturi: «Vintil[ă] biv Vel Spătar, Iordache Can: biv Vel Stol., Barbul Fărcășanul, Barbul... (?) Șarban vt. Log. Radul Logft. Izvoranul, Pătrașco Cluēr., Costandin Post. Corbeanul, Părvul vt. Post. Crețulescul, Gheorghe Căpt. Fălcoianul, Vartol[o]meiū ot Fălcoi, Radul Cluēr., Radul capt. Pleșoianul, Stoi ot Coman (*sic*) și Stati Vistierul».

51. 17 Iunie 7193 (1685). «Eū Stoica căl[ă]rașul ot Rușii dă Veade, fečorul lui Dumitru ot Coteana, scriū... la mână dumnealui Costandin Brâncovanul Vel Spăt.», pentru că-i vinde «2 funi de moșie în Coteana..., de la părinții miei, și, fiindu-m[i] mie vânzătoare, și mai căzându-i-se dumnealui a o cumpăra», iea 5 ughi de funie. Pentru «dumnealui și coconii dumnealui, căț Dumnezeū îi va da». «Și am scris eū Radul Log. cu învățatura lui.» Semnează tot el, iar Călărașul pune degetul. «Radul Log. Izvoranul mărtur[ie].»

52. «Adecă eū Tudor, cu frate-mieū Stati, fičorii lui Ivan de la Coteana, scriem... la mână Mării Sal[e] Domnu nostru Io Costandin Băs[ă]rab Voevod», că-i vînd moșii acolo, unde-i

mai vînduse «mai dinainte vream Mării Sal[e], încă din boerie». Era «moșie moșnească». Cu 5 ughi «funiia». «Și am scris eū Negoit[ă] Logofețelul; și zisa și învăț[ă]tura lor.» Semnează: «Barbul Fărcășanul biv Vel Pitar... Costandin Corbeanul Vel Pitar... Papa Otetelișan Vel Căpitan za lef[e]cii... Matei Com[ă]neanul Vel Căpitan... Diicul Buicescul Vel Spătar... Pătru Zătoreanul vt. Armaș (?)»

53. 5 Decembre 7204 (1695). «Eū Radul Păharnicul Strămbeanul, cu jup[ă]neasa mea Dospina, fata Radului Spătar, nepoata lui Pătrașco Cliuțerul Tomanul, dat-am acesta al nostru adevărat zapis... la cinstită mânia Mării Sale Domnu nostru Io Costandin Bas[a]rab Voevod, ... cum noi... am mersu la Măriia Sa de ne-am tocmit..., de am vândut Mării Sale tot satul nostru Tomeanii ot sud Olt... și cu viia..., moșie făr de rumăni..., de moștenire, de la părinții noștri..., noao tribuindu-ne banī la trebil[e] noastre, și mai căzându-i-se Mării Sale a cumpăra, căcă că iaste pre lângă alte moșii ale Mării Sale.» Vinde 1.743 de stîjenī, cu 44 de banī fiecare. «Și am scris eū Mihaī Log[o]fețel za Divan, Tărgovișteanul, cu învăț[ă]tura dumnealor.» Marturī: «Radul Păharnicul Strămbenul; eū Dospina fat[a] Radului Spătar Tomanul; Cornea Vel Ban...; Diicul Rudeanul Vel Logofăt...; Șerban Vel Vistiār...; Radul Izvoranul Vel Stolnic¹... † Șerban Cantacuzino Vel Comis... Barbul Fărcășanul biv Vel Pitar... Ianachi Văc[ă]rescul Vel Ag[ă]... Bunea Grădișteanul Vel Armaș... Calot[ă] Logofet Belcinenul... Pătru ot Bădeanul Vel Căpitan za dăr.»

54. 7211 (1702-3). Niște moșnenī de la Sfintești daū zapis lui Brâncoveanu, că avînd ei moșie lîngă a lui, Ipotești, o vînd cu 25 de banī stîjenul; în total 150 talerī. — Copie.

55. 6 Septembre 7211 (1702). «Adecă eū Mateiū, dinpreună cu soru-mea Balașa, fečorii jupăneasi Dospiniī, fata Radului

¹ Între documentele dăruite Academiei Romine de răp. episcop Ghenadie de Rîmnic, se află și unul pe pergament, foarte stricat și rupt, de la Vlad-Vodă pentru «Cernica ot Izvoari», căruia i se întărește niște pămînt, pomenindu-se și *микрогра фктин*. Marturī: ... Mare-Ban de Jiū, Drăghici Mare-Vornic, Drăghici Spătar, Radu Păharnic, Ghiuro Logofăt. E scris, la Tîrgoviște, de «Filcea».

Spătariul de la Tomeanî, dat-am acest . . . zapis . . . Mării Sale Domnului nostru Io Costandin Basarab Voevod, cum să să știi că, având noi o moșie . . ., Sfinteștii ot sud Olt, alătura cu moșiia Mării Sal[e] Ipoteștii, însă stânjenî 70 . . ., den matca Oltului . . .», o vînd, cu 25 bani stînjenu. Marturî: «Cornea Vel Ban, Diicul Rudeanul Vel Log., Șerban Cantacuzino Vel Păh., Radul Izvoranul Vel Stol., Costandin Vel Pit., Pătrașco Breaz[o]ianul Vel Șăt., Șărban 3^u Vist.»

56. 15 Mart 7212 (1704). «Eū Barbul biv Vel Păharnic denpreună cu frații miei Dumitrașco i Pană, fečorii Predii biv Vel Slugeariul Urdăreanul, și eū Drăghiciū, împreună cu verii miei Necula i Ivăniș Cătunarii», și «Cernăianii» dau zapis «Mării Sale prea-luminatului nostru Domnu Io Costandin Băsărab Voevod», cedîndu-i partea lor de la Caplea în Slăvilești. Marturî: Stroe Vel Vornic, Diicul Rudeanul biv Vel Logofăt, Șerban Vel Logofăt, Șerban Vel Vistier, Costandin Știrbeiu Vel Clucer, Șerban Vel Stolnic, Gheorghie Cast[ri]ot Vel Comis, Costandin Vel Pit., Cernica Vel Arm., Pătrașco Brăz[o]ianul Vel Șăt., Radul Cantacuzinō vtori Logofăt.

57. Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ὀγγυροβλαχίας, Μητροφάνης, παρὰ ἄρχοντος προσόπου ἀκριβῆ ἐρεῦνη πληροφορηθεὶς τὰ κάτω, ἰδίᾳ χεῖρι ἐπέγραψα.

Adevărăm și mărturisim cu această scrisoare a noastră carii ne vom iscăli mai jos, pentru niște bani și alte ce ar fi bănuind Măria Sa Doamna a lui Șărban-Vod[ă], că ar fi rămas în urma morții Mării Sale și, învrednicindu-s[ă] Măriia Sa răposatul Costandin-Vod[ă] cu Domniia, ar fi luat Măriia Sa acei bani și altele, de le-ar fi băgat în casa Mării Sale, și acum ar fi cerând Doamna lui Șărban-Vod[ă] acești bani de la Măriia Sa Doamna M[ar]iia a Mării Sale răposatului Costandin-Vod[ă]. Pentru care noi așa știm și mărturisim cum că în urma morții lu Șărban-Vod[ă] au venit un Čauș de la Poartă cu ferman împărătesc, cerșind de la Măriia Sa răposatul Costandin-Vod[ă] rămășițele ce rămăsaase Șărban-Vod[ă] din haracî, de nu le dedeese deplin la Împărăție, care au fost rânduite ca să-s dea unor Iniceari ce păziia cetatea Cameniții și la alte oști, tal. 133.000, sau, de nu-i va da

Doamna lu Șarban-Vod[ă] acești bani toți deplin, să o rădice cu casa Mării Sale, și cu toate ce ar avea, și să o ducă la Poartă. Decî Măriia Sa răposatul Costandin-Vod[ă], după porunca împărătească chiemându-o de față dennaintea Țăușului, și arătându-i fermanul, aŭ întreat-o ce răspunde la aceasta : mai bucuroasă iaste să dea acești bani și să șaz[ă] aici în țară, aŭ mai bine i s'ar părea să o rădice Țăușul cu totul și să o ducă la Poartă. Măriia Sa aŭ răspunsu că bucuroasă nu iaste ca să o ducă la Poartă, nici acești bani ce scriu mai sus nu-i are să-i dea. Iar Măriia Sa, de știe niscaî bani undeva, de ai lui Șarban-Vod[ă], să trimită să-i ia și să-i dea Țăușului după poruncă, și să o mântuiască. Într'aceiaș dar Măriia Sa răposatul Costandin-Vod[ă], cercând și ispitind lucru, ar fi găsit acești bani puș bine, împreună și alte arginturi, și, luându-i, i-aŭ dat în mâna Țăușului, după poruncă, fiind și Doamna lu Șarban-Vod[ă] de față, după cumu și fermanurile, fiind și până în zi de astăz, arată și dovedesc; iar alte arginturi și haine ce s'aŭ găsit atuncea, împreună cu banii, le-aŭ trimis Măriia Sa în urmă toate Doamnei lu Șarban-Vod[ă] la Brașov. Iar Măriia Sa răposatul Costandin-Vod[ă] nu știm ca-s fie luat de ale lu Șarban-Vod[ă] și să fie băgat în casa Mării Sale: nici ban, nici sculă, nici alt cevaș, măcar că Iordache C[a]nt., feçorul lu Șarban-Vod[ă], ar fi luat o carte de mărturiseală de la mâna a o seamă de boiari ce s'aŭ aflat în Ardeal, la Brașov, precum aŭ auzit și aŭ văzut că aŭ luat Măriia Sa răposatul Costandin-Vod[ă] o seamă de bani de la Doamna lu Șarban-Vod[ă] și de la fiu-său în urma morții lu Șarban-Vod[ă]; și, adevărat, aŭ mărturisit și aceia, că s'aŭ luat banii, numai n'aŭ adevărit, nici n'aŭ dovedit, ce i-aŭ făcut acei bani Costandin-Vod[ă]: în casa Mării Sale aŭ rămas, aŭ datu-i-aŭ pentru trebî împărătești. Iar acum, cercând lucru mai pe amăruntul, noi așa am adevărit, precum și mai sus am scris, că banii i-aŭ luat Costandin-Vod[ă], dar i-aŭ dat cu porunca împărătească, după cumu am văzut și fermanurile împărătești care sânt la mâna Mării Sale Doamnei M[ariei]. Drept aceia, pentru bună și mai adevărata credință ne-am iscălit și ne-am

pus pecețile mai jos, ca-s să crează. Ghen. 29 dni, l^t 7227. Ș[e]rban Năsturel Vel Ban, Rad[u]l Popesc[ul] biv Vel Ban, Matei Fălcoianu Vel Vornic, Pană Negoescul Vel Logofăt, Grigorie Ha:^{le} Vel Vistier, Neagoe Top[liceanul] biv Vel Clucer, Mănăil biv Vel Clucer, Matei Crețulescul Vel Stolnic, Costandin Dud[escul] biv Vel Comis, Grigorie Greceanul Vel Sărd[a]r, Vălcul Mog[o]șăscul biv Vel Sărdar, Matei Mogoșăscul biv Vel Sărdariu, Bărcă Coj[ă]scul Vel Medelniçar, Doni Daman Vel Sluger, Barbul Mărișan Vel Pitar, Ion Bedilescul Vel Șetrar.

58. 8 Decembre 7213 (1704). «Dumitru, feçorul lui Ispas Portariul ot Urzicuța», și alții dau moșia lor lui Constantin-Vodă, cu 40 de bani stinjenul. Marturi: Costandin Știr[beiu] băiv V^l Clucer, Radul Golescul biv Vel Comis, Pătru Obeadeanul, Costandin Postelnicul Izvoranul. — Și copie, din 1753, a dascălului Lupp.

59. 7213 (1704-5). «Sandul Uliariul ot Urzicuța» cu fiii vinde lui Constantin-Vodă moșia sa, cu 40 de bani stinjenul. Marturi: Costandin Știrbei, Radu Golescul, Pătru Obeadeanul, Stoica Bengescul, Costandin Postelnicul Izvoranul.

60. 1^{iu} Mart 7213 (1705). Sandul din Urzicuța-și vinde moșia lui Constantin-Vodă, cu 40 de bani stinjenul. Marturi: Cornea Vel Ban, Costandin Vel Pitar, Matei Fălcoianul Vel Căpitan, Barbul Vel Vistier Brăt[ă]șanul, Vas[i]lie Poenaru. — Și copie de dascălul Lupp, 1753.

61. 1^{iu} Mart 7213 (1705). «Dumitru feçorul lui Ispas Portariul ot Urzicuța» și veri (unul: Ghiorma) vinde moșia sa lui Constantin-Vodă, cu 40 de bani stinjenul. Marturi: Cornea Vel Ban, Costandin Vel Pitar, Barbul Vistier Brăt[ă]șanul, Vasilie Poenar. — Și copie, din 1753, a dascălului Lupp.

62. 24 Octombre 7223 (1714). Ștefan Cantacuzino, pentru Mănăstirea dintr'un Lemn, întărindu-î niște Țigani, un sat și o vie «în dealul Cocorăștilor» (Teleorman), date de «răposatul Costandin-Vodă Brăncoveanul».

63. 15 Septembre 7217 (1708). «Dragul feçorul Tatului ot Urzicuța» și nepotul dă zapis lui Constantin-Vodă pentru partea sa de moșie ce-î vinde, cu 44 bani stinjenul. Marturi: Ianachi Văc[ă]rescul Vel Păharnic, Costandin Vel Pitar, Pătru

Vel Armaşul, Barbul Vistier Brăt[ă]şanul. — Şi copie, din 1753, a dascălului Luppü.

64. 9 Decembre 7220 (1711). «Muşat părcălabul, snă popei lui Voico din Urzicuţa, dat-am zapis al mieü la mâna Mării Sale luminatului Domnu Io Costandin Băs[ă]rabü Voevod», pentru că-i vinde partea sa din Urzicuţa pentru 40 de taleri. Marturi: Şarban Buj[oreanu] Vel Vistier, Radul Dudescul Vel Paharnic, Paşco Breaz[o]ianul, Pătru Obeadeanul Vel Armaş, Gligorie Băleanul Vel Sluger. — Şi copie, din 1753, a dascălului Luppü.

65. 1st Decembre 7230 (1721). «Gavriilă Drăgănescul Vel Căpt. za Slatină» dă cartea sa unor oameni din Puturoasa, «pentru că, avînd ei pricină cu Măriia Sa Doamna Marica, pentru moşie Puturoasa, fiind aceştia moşneni şi Măriia Sa răp[os]atul Costandin-Vodă cumpărătorii, deci Măriia Sa Domnul nostru Io Nicolae Alexandru-Vodă, jăluind popa Drăghici la luminat Divanul Măriei Sale şi pentru partea lui de moşie, cum că s'ar fi împresurînd, ne-au poruncit noao cu o luminată carte a Măriei Sale, legată, viîndu-ne şi o cinstită carte a Măriei Sale Doamnei Maricîi, ca să căutăm şi să adevărim pentru 1.500 de stînjăni de moşie a Măriei Sale, ce o avut-o cumpărătoare, să alegemü acea moşie de cătră popa Drăghici cu fraţii lui. Noi, după porunca Măriei Sale, am trimis acolò, la moşia Puturoasa, pă Stan Ūauşul ot Vişoară i pă Drăghici Ūauşul i pă Amza judeţ de Slatină i pă Cîrstea Logofăt ot Vişoară, de au tras moşia după obiceiü pă trei locuri, fiind şi slugele Măriei Sale Doamnei Maricîi la trasul moşie din preună, anume Dançul Părcălabul i Iarul, fiind şi toţi vînzătorii de faţă.» Se fixează hotarele, se *fac semne*. «În Cerul jăruit şi dinü Cerü la dealü, pănü tufe, pănü gîrnişele jăruite, şi dinü lacul cu perii la vale, păn în coada vâlceliü Bodii, alătura cu Vâlcea...; păn în răzorul cu zmîrcul...; la deal pieziş asupra Cotenii...; păn în lacul cu stejarul, dinü lacü pă padină pănü în semne.» Semnăturile.

«Copie întocma după cea adevărată; 853 Fev. 14.»

66. 20 Iulie 7250 (1742). «Eü Costandin Basarab Brăncoveanul biv Vel Stolnic, carele nepot de fiü săntü al ferici-

tului întru pomenire Costandin Basarab B: Voevod, m'am îndemnat de am închinat și am aferosit la sfânta mănăstire de aici din București, unde să cinste[ște] și să prăznuște hramul Sfântului... Gheorghie, moșia ce să cheamă Puturoasa din sud Olt, însă stânjină 1.815, și cu viile de acolo..., care moșie îmi iaste și mie din cele rămase de a fericitul întru pomenire moșul meu Costandin-Vodă Basarabü; la care sfântü lăcaș, nu numai ctitor desăvârșit este, ci și oasele fericitilor întru pomenire moșilor și a tot neamul miü sănt astrucate acolo». E inchinată la Sfintul Mormint. Dă decî moșie egumenului Antim. «Și, cândü s'au făcut această danie, s'au aflat aici în țară și prea-fericitul patriarhu al sfintei cetăț Ierusalimul, chir Parthenie». — Copie din 1835, 14 Februar. Semnează «Costandin B: Brâncoveanu, biv Vel Stolnic. Iordache Crețulescul Vel Dvornic mărturie».

67. 423. 14 Iunie 7251 (1743). «Costandin Basarab Brâncoveanu biv Vel Stolnic, feçoru Mării Sale Costandin beizedea, nepotu luminatului și prea-înnălțatului întru fericită pomenire răpăosatului Mării Sale Io Costandin Basarab Brâncoveanu Voevod», către «Hurezi» și egumenul Dionisie. «Învrednicindu-mă și pă mine Dumnezeu dă am venit și am văzut această sfântă mănăstire, și conoscând starea ei și bună chivernisire și păzind obiceiurile ce s'au dat de la prea-fericiți ctitori, toate nezmintite și neclătite, atâta ceale biserecești dogme, cât și cuviința părinților călugări», îi dă niște Țigani «dă casă». «Din Brâncoveani.» «Cost. Brânc. biv Vel Stol[ni]c.» Pecete cu vulturul imperial, coroana și inițialele: C. B. B. V. Urmează lista, datată din 13 Iunie.

68. 20 April 1752. Proces la Grigorie Ghica între egumenul de Mărgineni și Rumîniî din Breaza, unde avea moșie și Toma Crețulescul biv Vel Stolnic. Egumenul, zic Rumîniî, «le leapădă pân case vin cu sila și-i apucă de-l plăteaste cu ce preț îi iaste voia și cum că-i supără și cu claca mai mult din cât iaste hotărât de Domniia Mea ca să clăcuiască cei ce șad pe moșii boerești și mănăstirești, și cum că și dijma din bucate le iaste mai mult din cât iaste obiceiü de dau alții pe alte moșii». Se află de ispravnicî

pîra falsă, și trimit pe autori la Curte, unde se face o nouă judecată, de față și cu Mitropolitul. Egumenul fusese însărcinat de Matei Cantacuzino și Toma Crețulescul a strînge și venitul lor, «fiind moșiia d'avalma». Recunosc că «numai i-au oprit sa nu vînză și ei vin», «după hotărîrea testamentului». Se constată că «nici dijmă, nici clacă n'au făcut cei doi ani încoace, nici au dat nimic». Sint iertați: va fi după *testament*. «Însă din toate semănăturile să-ș dea fieștecare dijma din zece una, așijderea și din porumbu, fiind obiceiă de să dijmuiaste cu pogonul, să aibă a lua de pogon câte 4 baniți de porumbu, și banița să fie de ocă 22; și să aibă a clăcui fieștecare dup[ă] obiceiă câte 6 zile într'un an, și cei ce sînt în partea numiților boiarî, și cei ce sînt în partea măn[ă]stirii, câte 6 zile să clăcuiască; și cei ce au cărciume de vînd vin, aceia întăi să vînză câte o bute de vin al mănăstirii, apoi să aibă voe a vinde și el piste an; iar, pînă nu vinde întăi vinul mănăstirii, să nu fie volnic nici cum a vinde vinul lor, orî oamenii ce sînt pe partea mănăstirii, orî cei ce sînt pă părțile boiarilor. Și, de vream ce moșiia mănăstirii iaste d'avalma cu a numiților boiarî, unde dă mîna mai mult egumenului de a căuta venitul dup[ă] toată moșiia, fiind aproape de mănăstire, să aibă egumenul voe ca să strîngă dijma dup[ă] toată moșiia și să-ș facă fieștecare claca dup[ă] cum scrie mai sus, câte 6 zile într'un an, și claca să o facă dup[ă] cum să arată în testamentul Domnii Meale ¹».

69. 15 Decembre 1752. Domnul către ispravnicii de Prahova, pentru că Rumîniî din Breaza fac «pe vadurile mănăstirii morî, pive și dărste, și nici dijma dup[ă] obiceiă, ce iaste adetul moșiei, nu vor să-ș dea».

70. 8 Decembre 1753. Hotărnicie la Urzicuța, pentru Costandin Brăncoveanu Spătar. Semnează: Ion (?) Poenariul Sărdar, Dumitrașco Bărganul, Sandul Pod[o]bniceanu, Barbu sin Baș Coce (?), Staico Golubeanu căpitan.

71. 11 Februar 1754. Se aduce procesul dintre doi oameni

¹ Și în 1763 se aduce pentru vin o carte domnească printr'un copil de casă.

de la Călinești, «fiind față și Sfinția Sa părintele Anthim episcop Buz:». «Pădure mereae.» «Aū curat ei pădurea... și l-aū făcut munte limpede, de'ntră oi la pășune... Curatul muntelui... De când aū cumpărat Sfinția Sa părintele episcop moșia Breaza de l[a] dumnealū Șătrarul Costandin Filipescul.» Semnează Vornicul, un biv Vel Ban și Logofătul (Ștefan Văcărescu).

72. 11 Novembre 1780. Alegere de moșii pentru Nicolae Brâncoveanu Vel Vistier. Semnează: «Amza Jăianul Sluğ., Costandin Barat biv Vel Pit. ispravnic, Nicolae Grecean[u] biv Vel Cluĉr. za arie».

73. 12 Novembre 1780. Alegere de moșie a lui Vel Vistier Nicolae Brâncoveanu, la Romanași. «Care moșii sânt cumpărate de Matei Postelnic Părdescul de la călugări ot mănăstirea Hotăranî; pe care aū făcut acest Părdescu casă mari și vii și bisearică, și, la împărțala Mării Sale Costandin-Vodă răposatului, Basarab, ce aū făcut la 4 begzadeale, l-aū numit Părdești, și de atunci până acum s'aū stăpănit tot cu nume de Părdești». Se citează un «zapis de cumpărătoare a răposatului întru fericire Costandin-Vodă Basarab ot leatu 7212, al nepoților jup. Caplei Părdeascăi, anume Barbul biv Vel Paharnic, împreună cu frați[i] lui, Dumitrașco și Pană, feĉori Predei Urdoreanu biv Vel Paharnic, și cu alți veri ai lor, cu care aū vândut satu Slăvileștilor». Pomeniți: «dumnealū Clucer Nicolae Greĉanul», «biv Vel Logofăt Manolache Brâncoveanu». «Moșia Jăgîliia.» «Și sânt daț [Sfintești] de danie la mănăstire cu hrisovu Mării Sale răposatul întru fericire Costandin Vodă Basarab ot leatu 7197, cu 16 ani mai nainte de împărțala ce aū făcut Măria Sa la 4 begzadeale.» «O carte de judecată a dumisale răposatului biv Vel Ban Antonachi ot leatu 7151: pentru judecată, lui Costandin Brâncoveanu biv Vel Stolnic «cu niște fămei», «arătând vechilul dumisale răposatului pentru aceaste moșii trei zapisă de cumpărătură, adecă de Bihoreanî i de Jăgălie, Pepolari, cumpărat de dumnealū Preda Vornic Brâncoveanu Vel Spăt., și aū izgonit pe aceale femeî dentr' aceaste moșii...; și aceaste 3 moșii, fiind amestecate în tot o stăpănie, la împărțala răpo-

satului întru fericire Costandin-Vodă Basarab, s'aũ făcut 4 părți până la Olt, și aũ dat fieștecãruia begzadea partea sa.»

74. 8 Decembre 1783. Hotãrnicie la Urzicuța, pentru Costandin Brãncoveanu Vel Spãtar. — Copie din 1818.

75. 1^{iu} April 1792. Mihaï Suțu. «Dreptũ aceaia socotit-am Domniia Mea și pentru dumnealui cinstitul și credinços boiariul Domniei Meale, pan Manolache Brãncoveanu[u], Vel Logof. dã Țara-dã-sus, carele, fiind din slãvitã familie domneascã moșii și strãmoșii dumisale, vechi pãminteani ai țãrii aceștia și din vreadnicã de laudã și cinste și cu rãvnã hierbinte pentru țarã, și, avĩndu deosebitã greotate casa dumnealui, însãrcinat[ã] cu familie dã fi, cu care l-aũ mĩngãiat Dumnezeu, iar mai virtos acum intr'aciastã trecutã vreme a rãzmiriții pãtimĩndu multe pagube și datorii, am gãsit cu cale a-i da un ajutoriũ din patriia dumnealui, pentru care a u pãtimit», pentru a-i reface casa, «ce aũ scãzutũ și s'aũ dãrãmat din vãpaia rãzmiriții». Îi acordã «liude πεντήκοντα» (cuvĩntul grecesc e scris de mĩna Domnului). «Afarã din catastișile Vistieriei, ce are arhondologhiia, scutiți și apãrați de toate dãjdiile, zaherele, cheresteale, podvoade și ori-ce orĩndueli ar eși de la Vistieria Domniei Meale în țarã, pe carii sã-i aibã în ori-ce județ; dup[ã] cercetarea ce le vor face a fi dup[ã] ponturi pe chipurile lor, sã li sã dea și pecetluituri de la Vistieria Domniei Meale». Îl scutește și «dã oerit, dã vãcãrit și cãte vite dreapte va avea casa dumnealui, vinãrici, i dijmãrit, dã dãjdi domnești, de zah[e]reale, mucarel, saũ alte ajutoruri ce s'ar intãmpla dupã vremi a eși pã veliții boiari». Marturi, fii: Ioan, Grigorie și Alexandru, și boierii: Panã Filipescul Ban, Ianache Vãcãrescul Vistier, Dumitrașco Racovița Vornic de Țara-de-sus, — (*sic*), Ianache Moruz, Vornic de Țara-de-jos, Manolache Crețulescul, Logofãt de Țara-de-jos, Alexandru Manu Spãtar, Grigorie Suțu Postelnic, Alexandru Suțu Comis, Ioan Florescul Clucer, Teodorache Iulianò Paharnic, Drãghicean Otetelișan Stolnic, — Sluger, —, — (*sic*), Hagĩ Mihalachi Pitar. Scrie «Costandin dasc. slov. de la școala Domniei Meale cea slov. ot Stiĩ Gheorghie Vechiũ».

76. 20 Novembre 1798. Constantin Crețulescul Vornic

dă partea sa din Breaza Doamnei Ruxanda «Hangeri». «Sineturile usebiților trei munți mi să află răpuse încă din ceilaltă răzmiriță, când este știută de obște întâmplarea ce s'au întâmplat cu casii noastre».

77. Decembre 1798. Constantin Gheorghe Hangeri fixează datoriile Rumînilor din Breaza, ai Doamnei sale, «dup[ă] condica Divanului»: 12 zile de clacă pe an, «rânduri-rânduri, dup[ă] obicei», cîte trei de fiecare anotimp, «iar holtei să nu-[s] supere». «Saū, neavând de lucru și va cere bani, să să învoiască cu isprăvnicul cum vor putea.» Nu se vor duce la moșii depărtate. Ziua să fie întreagă. «Și însuși casnicii cei vrednici de muncă să meargă la lucru, iar să nu trimiță copii săi să întărzăeze, nici să stea cu împotrivire a nu lucra treaba ce le va arăta.» «Nimeni din lăcuiitori să nu fie volnic să vază vinu și rachiu pe moșie, fără de numai în zioa târg[u]lui, Dumineca, unde să face târg, sănt slobozi a vinde rachiu numai cu urmare dup[ă] domneasca noastră carte de slobozenia târgului acestuia... Pentru fănu, să li să dea a cosi cu dijma pă trebuința vitelor ce vor avea fieșcare, iar cellalt tot să fie pă seaama casii Luminății Sale...» V. n^l următor.

78. 17 Ianuar 1799. Constantin Gheorghe-Vodă Hangerli pentru Nicolae Brâncovean[ul] Vel Vistier. Arată «cum că lăcuiitorii ce sănt șazători pe moșiile dumnealui ce le are într'acel județ nu urmează a-ș face claca și a-ș da dijma după condica Divanului, cum și vānzare di vin i rachiu fac fără de voia orānduitului om al dumisale... De nu vor fi avānd vre un așāzāmānt de dāosebit obicei, care să-s fi urmat și să-s fi păzit totdauna, să aveț a îndatori pă lăcuiitori ca să fie urmātori după condica Divanului, adecă lăcuiitorii casnicii cei vrednici de muncă să lucreze clacă stăpānului moșii cāte doasprezece zile într'un an, rānduri-rānduri, dup[ă] obicei, precum în condică sănt rānduite, adecă: trei zile primāvāra, trei zile varā, trei zile toamna și trei zile iarna, iar nu de odatā; iar holtei să nu să supere, saū, neavānd stăpānire de lucru și va cere bani, să aibā a lua de casā cāte un zlot pă an; iar, cānd nu va avea pe moșiia aceia ce șade, de lucru, să nu aibā volnicie stăpānului moșii a-i duce la alt[ă] moșie a

sa mai departe, spre a-i clăcui, fără de numai de va fi celaltă moșie aproape de aceia ce să află cu șăderea, ca doao sau mult trei ceasuri, să meargă să lucreze zilele ce-i sânt orânduite, iar la moșie mai depărtată să nu-i silească a-i duce. La care această clacă să aibă lăcuiori a măneca dis de dimineață, apucând zioa deplin. Și însuș casnici cei vrednici de muncă să meargă la lucru, iar să nu trimiță copii sau să întârzieze, nici să stea cu împotrivire a nu lucra la treaba ce le va arăta, ci la însuș trebuința ce va avea stăpânul moșii să lucreze zilele clăcii. Dar și stăpânul moșii să nu-i supere mai mult peste zile ceale orânduite, nici la clacă, nici la strînsul dijmiî să nu le facă nedreptate, orî mai mult a lua, orî a le alege bucatele; ci de rînd, tot din bun și din prost, și la vremea cea orânduită să ia dijma, iar nu după ce va trece vremea; și lăcuiori să nu întârziase a da dijma ca cu trecerea de vreme să păgubească pe stăpân. Nimenî din lăcuiori să nu fie volnic să vînză vin sau rachiū pe moșie, iar, cînd stăpînul nu va vrea să pue vin să vînză, atunci lăcuiori să-și ia întăiū voe de la stăpîn, și așa să vînză ei, dănd de bute cîte t^l 1, i cîte o vadră de vin. Nici unul din lăcuiori să nu aibă voe a ținea băcănie, fără numai de să vor așăza cu stăpânul moșii. Pentru toate rodirile ce vor face, să aibă a da stăpînului moșii zečuială, afară numai din grădinile ce aū împrejur caselor lor, din care acelea nu aū a da nimic. Pentru grău și orz ce să seamă[ă], aū să dea din zece clăi una, numai să aibă datorie lăcuiori a cără dijma aceia cu însuși carele lor la ariia stăpînului după] obicei; iar cînd, sau din lenevire, sau din nebagare de seamă, nu vor urmă după cum s'aū zis mai sus și-și va rădica bucatele toate, atunci dumv. ispravnicilor, să aveț a face împlinire pentru fânul ce vor cosi, orî pe moșie ce șăd, sau pe alta, să dea dijma dupe condică pentru porumbu, aū să dea de pogon cîte patru banițe de porumbu grăunțe cu banița za ocă doaozeci și doao. Pentru stupi să dea de toată matca cîte bani trei, iar pentru roi nu aū a da nimic. Pentru capre aū să dea de capră cîte doi bani, atât vara cât și iarna. De la stănilile ce vor fi pe această moșie, iar să ia

stăpănul moșii dup[ă] așzământul ce vor face, orî brănză sau banî. Del[a] perdelele ce vor fi de oi cu fătăciunea pe moșie, iar să ia stăpănul moșii a toată perdeaoa câte un miel și câte t^l unu. Și aū a șădea acolò del[a] blagoveștenii și păn la Sfântu Gheorghie. Pentru rămători, măcar că n'aū a da stăpănului moșii, dar nici să-ș îndrăznească să-s bage rămători în pădurile cele poprite, ci întâi să tocmească cu stăpănul moșii, și așa să-ī bage; iar care să v[a] îndrăzni făr de tocmeală să-ī bage, aceia să plătească preț ce putea să ia stăpănul moșii del[a] alții. Nici unul din lăcuiitori nu are volnicie să vineze pește în heleșteu stăpănului moșii, iar, când va fi baltă pe moșie, cu voe, să vineze, și să dea zečuală din zece pești unul.» Se trimite prin Hristea Bulucbașa.

79. 25 Februar 1799. Se expune Domnului că s'a cerut de la archimandritul Meletie, egumenul de Mărgineni, de către Hangerli, «o vie și o casă ce le-aū avut la Țintea pe moșia mănăstirei», din averea făcută *sapt* la moartea lui Dumitrache Turnavitul. I se oferă schimb, dar el refușă, spuind «că nu are voe de la părinții de jos să facă schimburi». Chemat la București îi spune Nicolae Brăncoveanu, ca Mare-Logofăt, «că poruncă domnească este ca să dea negreșit locul vii și al casii și să priimească schimbu trei stănjăni de locu din Curtea Gospod cea veche». Domnul cere și Breaza, oferind Răteștii, în Vlașca. Egumenul arată «că acea moșie este dată mănăstirii chear de ctitorii ce aū zidit-o, și nu poate nimeni să o înstreineze dela mănăstire». Somat peste zece zile prin «dum. Pahr. Stančul» a da cărțile de proprietate. Același răspuns. «I-aū zis Pahr. cum că de acelea este Domniia pliroforisită și că poruncă este să iscălească zapisul de schimbu și că Domniia va adeveri acel schimbu și de părinții Sinaiți. Și, Cuvioșia Sa tot nevrând nici a face schimbu, nici a iscăli, a dooă zi aū venit Ceaușul de aprozi diu poruncă și, cerându-ī cărțile moșii, i-aū zis că este oprit de a eși afară până nu va săvărși schimbul; pă urmă aū mai venit și alt trimis de la Dumnealui Vel Log., zicându-ī asemenea», și Stanciul. «De nevoe» iscălește. Moșia cedată avea peste 3.000 de stinjenî și «aducea venit mai mare de o mie de lei».

Egumenul cere restituție; el va da Rătești, ce se va scrie în loc la averea mortului: «de nu să va arăta însă și pentru aceia vre o pără de asemenea silnicie».

80. 25 Mart 1799. Anaforă. Rumîniî din Breaza arată că dădeaŭ acestea: «aŭ avut obiceiŭ a vinde vin și rachiŭ pe la casele lor, și da havaet de butea de vin câte t¹ doî, iar pentru rachiŭ nu da nimic, și pentru dijma fânului câte bani 30 de car, i din porumb de un pogon câte t¹ 1 pol, i pentru clacă de casă câte t¹ 1 pe an, iar din pometuri ce aŭ pe moșiî i de stupi, de răm[ă]tori, de capre, de oi niĉ odată n'am dat nimic. Așijderea zic că, având mori, dărste și pive făcute pe aceste moșiî cu cheltuiala lor, li s'aŭ luat havaet pe an de roata de moară câte t¹ 5, de dărstă câte t¹ 6 și la pive câte t¹ 4. Și cu acest așăzământ, aflându-se la loc de munte, abia putea să-ș ție viața. Iar, în anul trecut cumpărându-se aceste moșiî de către răposatul Costandin-Vodă Hangeriŭ, nu numai aceste obiceiuri toate li s'aŭ stricat, oprindu-i ca vin și rachiŭ să nu fie volnici a vinde și su-puindu-i ca să clăcuiască 12 zile pe an, și din pometuri să dee zeĉuiala, i de matca de stupi câte 4 parale pe an, i de capră și de rămătoru câte 10 bani pe an, și de la 20 de oi în sus primăvara câte un miel, și câte t¹ unul; ci i-aŭ scos și din stăp[ă]nirea acelor mori, pive și dărste făr de voe, arun-cându-le bani pă dănsel» ispravnicul Iordache Cantacuzino. Cer «așăzământul ce l-aŭ avut dinceput.» Arendașul invocă «condica Divanului unde sânt trecute dreptățile stăpănilor de moșiî ce aŭ asupra lăcuitoilor cariî lăcuiesc pe moșiile lor». Se observă că acestea-s valabile *în lipsă* de obiceiŭ. — Dar Domnul decide «să nu cumva să vă împotriviți la datoriile moșiî dup orânduial[a] și întocmirea ce aŭ făcut răposatu Domn, până să va hotără».

81. 31 Iulie 1799. Atestat al lui Alexandru-Vodă Moruzi pentru moșiî rămase de la Hangeri, cumpărate de egumenul Meletie din Mărgineni, prin Scărlat Cimpineanu, Vel Logofet de Țara-de-jos.

82. 31 Iulie 1799. Alexandru-Vodă Moruz către biv Vel Săr-darul Nicola Diiamantu Saigiul. Î confirmă Breaza cu patru

munți, «pentru că, din înaltă poruncă împărătească vânzându-să la mezat toate acareturile răposatului Domn Costandin Hangeriu, ce după petrecaniia sa s'au făcut zapt la miria împărătească, cu mumbașăr împărătesc, trimis într'adins, precum este știut de obște. . . , s'au făcut mezatul întâiu la stărostie după obiceiū în patruzeci de zile de rind, apoi în Divanul țării, înaintea tuturor dumnealor boerilor halea și mazăli, în două și în trei rînduri, și s'au înștiințat toți de obște; în ceale după urmă s'au strigat și față și în nainte Domnii Meale, la adunarea deplin». O iea Grigorie Brîncoveanu Vel Logofăt de obiceiuri, cu 25.100 taleri, pentru Serdar însă.

83. 19 Ianuar 1800. «Stuparii» lui Vel Logofăt Brîncoveanu la Romanași arată că li se îngreue munca. «Sânt orânduiț asupra-ne dooă mie și mai bine de mătcî de stupi, îndoită și întreită sumă, după cum am avut într'alți ani». Aū cheltuieli mari, la ucisul stupilor, cu vase: «buți, berbeniță, hârdae, și cu dusul chirii la București, ajungându-ne grea cheltuială, fiind săraci, neavând boi și care ca să ducem cu carăle noastre. . . Într'astă vreme de lipsă și sărăcie, în care ne aflăm, ne mirăm ce să facem». Răspunsul lui «Nicolae Vel Logt.»: «Datorie a voastră netăgăduită este numai de a face uleele toate, câte vor fi trebuinçoase pentru stupii noștri, cum și toamna după ucisul stupilor iarăși datoriia voastră este să ne aduceți mierea și ceara aici la Curtea noastră în București, iar berbenițele are să le facă Hristea Bulucbașa cu bani, și, la vremea vânzării mierii, are să-ș ia banii acestor berbenițe; la buți și hârdaie voi nici cum să nu vă amestecați, pentru că acestea odată să facu și sânt de ajunsu pe mulți ani» (12 Maiu).

84. 18 Ianuar 1800. «Nicolae Vel Logot.» (Brîncoveanu) cere a fi hotărnicit de Dinul Izvoranul. Se acordă la 20. Se iea și carte de blestem de la Mitropolit către episcopul de Argeș, Iosif (29 Ianuar).

85. «Hristea neguțatoriul» către Domn. Avea «venitul podului și a moșai de la Ipotești pă apa Oltului, cumpărată de la dumnealui Vel Logofăt Brîncoveanu; și, cu răzvrătirile ce s'au tămplat peste Olt, trecând oștiri pe acolo,

mi-au mâncat peste o sută care fân și bucatele ce am avut în multă vreme: trecând cu mari oștiri i oameni domnești i zaherele domnești, n'am luat nici o plată dă nicăiri, și toți s'au obișnuit; și cei ce trec cu zaharelile lor cu miziluri la ale lor trebuințe, numindu-le că sânt trebî domnești, nu plătesc nimic. Milostive Doamne, pod să ține cu cheltuială, atât la dregerea vaselor i la funii și plata la pod[a]rî, care, în loc de a mă folosi cu ceva, nu numai bani ce am dat îi pierz cu tot, ci și de la mine mai cheltuesc, și mă sting. Acest fel dă întâmplare cu răzvrătire au fost și la l' 98, când, cunoscându-mi-să dreptățile, eram ajutat de plătea și cei cu mizilurile de ale lor trebuințe, și zaherelile celelalte deplin, și cele domnești zaherele plătea: de car trei parale, cu plată cuviinchoasă... Să mi să dea un Arnăut vrednic de la ogeacurile Curții, căruia să-i plătesc eu leafa; carele să cercezeze pă toț trecători, fiind ačasta și trebuinchoasă la nizam și cei cu miziluri de ale lor trebuințe, cum și zaherelile dă neguțătorie să-i îndatoreze a plăti trecătoarea; iar, pentru zahereaoa Domnească, ceia ce va fi mila Mării Tale, să ne face orânduială, ca să poč ținea podul.»

Resoluția e din 27 April 1801. «Iovo icî-ciohodar, ce ești orînduit la Ipotești, ca de la cei ce trec în trebile lor, sau și cu menziluri pentru ale lor trebuințe, cum și de la cei ce trec cu zaherele de neg[u]țtorie, sau alte povori de aliș-veriș lor, să dai ajutorul ce-i cuviinchos de a-ș lua obișnuitul adet al trecătorii, iar de la cei ce trec în trebî domnești sau de la [za]harele și alte trebuințe domnești, supărare să nu li se facă.»

86. 8 April 1802. Mihail Suțu, pentru «cinstitul și credinchos boerul Domnii Mele Nicolae Brâncoveanul Vel Ban, carele, trăgându-să dăn familie domnească, și dăn cele mai vechi neamuri ale țării, și dăn copilărie crescut fiind cu credință către prea-puternica și hrânitoarea noastră Împărăție, și către Domni cu multă sârguință și călduroasă răvnă aflându-să, precum l-am cunoscut Domniia Mea în trei oblăduiri ale noastre, ce până acum ni s'au hărăzit dă la dumnezeiasca bunătate într'ăcastă pravoslavnică țară, vărsându multe osteneli și su-

dori pentru țară, atât aici în patria sa, cât și pă vremea cându să afla petrecând la împărăteasca ordie în Rușcuc, pentru împărătești slujbe, — toate acestea dovedite fiind și dăn însuș vrednicul de închinăcune împărătescu ferman ce-l are la mână spre întărirea credinçoaselor slujbe și sadacat, și fiindu știutu și Domnii Mele, — de aceia, spre oareș-care ușurare a greotății casii, a trebuinçoaselor cheltueli și datoriilor cu care întâmplările vremilor l-au însărcinat, poruncim prin domneasca noastră ačasta carte, casa dumisale să fie dă a pururea cu totul nesupărată dă toate domneștile dăjdii, dă oerit, dă văcărit, cându să va întâmpla, dă dijmărit, dă vinărici, și dă ori-ce alte dăosibite dări, care după vremi, trebuință fiindu, să vor arunca pă veliții boeri, — dumnealui și dă acelea să fie dă a p[u]r[u]rea slobodu și nesupăratu. Și, fiind-că atât cei mai dănaintea noastră luminați frați Domni, cât și noi în celelalte Domnii alenoastre, pentru pustiirea ce au suferit moșăile și toată casa dumnealui pă vremea cându fără de nici o dreptate s'au trimis afară dăn patrie, am hărăzit dumnealui cu domneștile noastre cărți o sută de oameni scutiți pentru rădicarea și întemeerea moșăilor și casei dumnealui.» Confirmă.

87. 24 Mart 1818. Hotărnicie pentru moșia Urzicuța a lui Grigorașcu Brâncoveanu biv Vel Ban¹.

88. 25 Februar 1819. Biv Vel Banul Gheorghie Brâncoveanu cere o hotărnicie la Ipotești și moșiile cele șese vecine. Se admite la 26 Februar 1819.

89. 19 April 1819. Ordin de hotărnicie de la «Gheorghii biv Vel Spat., caimacam Crăiovei» pentru «dumn¹ biv Vel Ban Grigore Brâncoveanu» la Romanai. Și pecetea cu vulturul bicefal și coroana, avind literele Г. Р. Г. С. К. М, și data de 1819.

90. 9 Octombre 1819. Brâncoveanu către —. Pentru două sate ce «s'au spart... Și satu Raetu au început a-ș ascunde bucatele și a-ș face gătire de fugă, ne mai pu-

¹ Sint și alte acte pentru această hotărnicie. Unul, din 26 Februar 1818, e de la «Nicolache Suț biv Vel Spătaru Caim, Craiovei», cu pecetea: «НК СЪ КМ. КР. 1817».

tând a suferi încărcătura de liude ce la toate dăjdiile le face dumnealui Cămin[a]r Bibescu... Te încredințaz că județu s'ar fi spart de mult, dar îi ținè până acum pă lăcuiți (?) bucatele ce le sînt răvărsate peste cîmp, căci acum aū început a culege porumbul și la vii; iar, după ce-ș vor strînge bucatele și le vor sibgurisii, cele maī multe din sat vor să fugă și va să păgubească domneasca Vistierie multe liude, până a aduce satele la loc, și noi stăpăniī moșiilor vom să cercăm simțitoare pagubă, căci nu încontenează de cînd s'aū făcut ispravnic până acmu la toate dăjdiile a încărcă, încât la unele sate aū îndoit ludele, și vorbește către toț că satele pă iarnă nu pot fugi, și la Ghen[a]r i să împlinește anu ispravnicii, și va să să orânduiască alt ispravnic și, lipsind din ispravnicie; nu va să știe de orī ce să va întâmpla. Pentru numele lui Dumnezeū, boieriule, ajută-ne la acestea liude, căci ni să pustiesc moșiile, fiind-[că] omeane nu pot judeca cele cu cuviință.»

91. 6 Iulie 1820. «Ioan. Depalt[a], biv Vel Postelnicu, Caim. Craiovei», către Scarlat Dulo Vel Medelnicer, pentru a face o hotărnicie lui «dumnealui biv Vel Ban Grig[o]r[ie] Brîncov[ea]n[u]». Semnătură și pecete cu coroană și *Івъ Тп км Кр.* 1820.»

92. 1^{ia} Ianuar 1850. Hrisant arhimandrit Peneti din Andros dă un munte bisericii grecești din Sibiiū. Făcuse și un «pension de feate» în Brăila.

VI.

**DOCUMENTE RELATIVE MAI ALES LA BOTOȘANI
ȘI ÎMPREJURIMI,
DIN COLECȚIA D-LUI AL. CALLIMACHI.**

VI

DOCUMENTE RELATIVE MAI ALES LA BOTOSANI
SI IMPREJURIMI
DIN COLECTIA D-LUI AC. CALIMACHI.

1. [Suceava], 8 Mart 6995 (1487). «Ștefan Voevod, pe satu Nimecencii pe Bahluiū, carele îl numește apoi Vad» [notă din secolul al XIX-lea]. Pergamentul e cu totul spălat; abia se cunoaște data de loc. Pecetea, mare, e perfect păstrată.

2. 6 April 6996 (1488). Ștefan-Vodă pentru femeia Lucăi Ecobescul și o nepoată, fata lui Lazor Prodănescul, ce schimbă moșie la «satul Grecii la Siret, supt târgul Siretiului, care sat l-aū cumpărat tatăl lor Prodan de la al nostru Mitropolit Sucevei Teoctist, din dricul și diresul Mitropolitului, ce are de la moșul nostru Alexandru-Vod[ă], iar Mitropolitul nostru Teoctist aū cumpărat iarăș pre acei bani Mitropolii noastre din Sučav[a] de la dum. Rotin alt sat, anum[e] Mihăeștii, la Brăvițal; iar Domnie Mē am dat Mărinii, fetiū lui Prodan, și ceelalte Mărinii, fetiū lui Lazor Prodan, pentru acel sat Grecii o seliște a noastră aproape de Nistru, anume Gromobitna, č-aū rămas noao acē seliște de la Vălcii și de la ăupăniasa lui Olga, din dresul moșului nostru Alexandru Voevod; și încă am mai dat pentru acē săliște Gromobitna 200 zloți tătărăștii». Domnul dă apoi Putnei, «unde este igumen rugătoriul nostru arhimandrit chir popa Paisie». — Traducere de pe la 1750.

3. 5 Iulie 70 — (15 —). Ștefan-Vodă arată că *маринка дочка болдора и мѣши дă моșia sa pe care втцѣ его болдор дворник* și Mușa *ѡ кнѣж вт дѣда гекамы стефана воеводи*. Satul e Socii, *на вѣрхѣ дѣмитри*; se dă lui Andrușco pentru 140 «zloți tătărăștii». Divanul: Isac, Petru Vornic, Negrilă, Vasco, Gr..., Talaba pîrcălabi de Hotin, Coste și Condre pîrcălabi de Neamț, Petru și Toader pîrcălabi de Roman, Arbore Portar de Suceava, Hrana Spătar, Eremia Vist., Șarpe Post., Sacuian Ceașnic, Străcea Stol., . . . țelo . . . Pecete păstrată.

4. 14 Mart 7040 (1532). Ștefan-Vodă (*sic*) către «Costi pîrcălab

Sorocii și frati-său Tedor și Țurja păcurarul, feçorii Maricăi, fetii lui Mihail Peritschiu, sora lui Costin și a lui Toader și a Isaii, care au slujit noao cu dreptate și cu credință»: li dă satul «Perischiu, anume Toderești, unde au fostu casa unchiului lor», și alte sate pe acolo. Marturi: fiul Bogdan și boierii. «S'au tălmăcit de Euloghie dascal, lt 7270, August 21 d.»

5. Iași, 24 Mart 7042 (1536). Petru-Vodă, pentru satele Jolcășani, Tofleani și Greacăni, luat de la Luca Arburea Portar de Suceava pentru viclesug supt Ștefan-Vodă. Marturi: fiul Bogdan, Huru Vornic, Totrușan, Scripca, Vlad, Toader pîrcălabi de Hotin, Dançul, Liçu pîrcălabi de Neamț, Zbiiarre și Crăcun pîrcălabi de Roman, Mihul Portar de Suceava, Dragșan Spătar, Glavan Vistier, Albota Postelnic, Popășcul Ceășnic, Colun Stolnic, Draxin Comis. Ion Florescul scrie. Pergament.

6. Iași, 10 Iunie 7054 (1546). Petru-Vodă. Pentru vînzarea satelor Umbrărești și Dumești. Menționați: Danciul, Mușat. Marturi: fiii Iliăș, Ștefan, Constantin; Efrim Huru, Borcea Vor., Petru Crăncovici, Sturdzea și Coste (?), pîrcălabi de Hotin, Danciul Huru și Miron, pîrcălabi de Neamț, Șandru și Teampe, pîrcălabi de Roman, Petre Vartic Portar de Suceava, Jiuriia Spătar, . . . , Hrăbor Postelnic, . . . aza, Pătrașco Ceășnic, Neagul Stolnic, Plaxe Comis. Pergament. Pecete ruptă.

7. C. 1580. «Zde zapis caco cupitpil Malcoč vatavol parte de ocin[ă] a Nenuloi ot Selele, ce si va veni.» Apoi în slavonește. Marturi: «Micol ot Selești i Ion Borduhosul i Stançul Tiistreanu, Ion Michi ot tam, i Lazor ot Malcoceani, i Dragoș tam, i Dumitru ot tam». Pecete mică rotundă, de o ceară brună.

8. 3 Iunie . . . Ieremia Moghilă dă lui «Nicoară Doniç bivșii prăcălab» moșia ce o cumpărase în Pitușca de la un Gavril, ce avea uric de la Iliăș Voevod. «Stroiç Vel Logft. uç. iscal.» «Băseanu pis.» Jos: «Açasta am găsit la Vasile Preda ot Lihnești i am luat acu după pradă, în Domnie Mării Sale Theodor Voevoda».

9. Iași, 7100 (1592) (*sic*). Ieremia-Vodă pentru Plopeni,

Crețești, Spărieți, Răcești cu episcopia de Huși (?). Boieri: fiul Constantin, Ureache Vornic de Țara-de-jos, Crstea Vornic de Țara-de-sus, Gheorghie pîrcălab de Hotin, Gheorghe și Ionașco pîrcălabi de Neamț, . . . și Țolpan, pîrcălabi de Roman, Oraș Hatman, Brănovschi, Veaveriți Spătar, Ursu Medelnicer, Cărăiman Ceășnic, Simion Stroici Vist., Gligorie Stol., Vorontar Comis. Scrie Eremia Băseanul. Semnează Stroici. Pergament.

10. «Pavăl Albotă biv Jit.» arată că a vîndut partea-i din Stăncești «de la Bogdan căpitanul» pentru 100 de «lei bătuți», și de la alții, lui «Dumitrașco ce a fostu Vistearnic». Marturi «Gavriliie și cu tot săborul de la mănăstirea Domneii». Scrie cu mîna sa. Pecetea lui și a mănăstirii. † Γαβριήλ: ἱγούμενος μαιτρὸν ταύθης.

11. «Pavăl Țocărlan și Darie sin Moisei, nepoții lui Frățiman ce-ū fostu Păharnic», arată că vînd partea lor din Pluscenii, cumpărați de Frățiman de la «nepota lui Dumitru Ivanașco, din sat din Ploșcenii», Stolnicului Sturdzii pentru 60 de lei.

12. «Procup Negra nameasnic i Anton voiut i 12 prăgari ot trăg Br[ă]lad» arată că «cnighină Macsin i Nicoară Spăt. i Movila ot Țoican» fac vînzare în Ghermănești pentru taleri. Pun și pecetea orașului: cea cunoscută, cu cei trei pești, și alta cu Sf. Gheorghe, frumoasă. Pomenit Ieremia Movilă. Slavon.

13. «Gavril și soru-mea Tudora, fîciori Bălancei de Ploșceani» (Soroca), vînd ocină în acest sat «dumisale lui Ilie Sturdzea Vel Stolnic», pentru 40 de lei bătuți. Marturi: «Leca biv pîrcălab și Simion Răuleț și Țocărlan biv căpitan și Vas[i]lie Țohoranul și Irimincea Răuleț și Toader a Drăgăii».

14. «Nepoții Grigăii celui bătrân de Stăncești» își dau ocina «Vornicului Pavăl», pentru «taleri bătuți». Marturi: «Vasilie Căpitanul și Paraschiva de Iapotești și Pătrașcan i Dumitrașco și Gheorghită de Cătămărești».

15. Iași, 23 Mart 7110 (1602). Ieremia-Vodă pentru «Ionașco snă Petria, vnuc Văselina», ce-și vinde ocina din Stăncești lui «Toader Aprod» pentru 40 taleri. Pecete de ceară roșie, ruptă.

16. Iași, 26 Novembre 7111 (1602). Ieremia-Vodă arată că Ionașco fiul Petrii, nepotul de fiu al Veselinei, și Odochiia, fata Grichezei, nepoata de fiică a aceleiași, vind în Stăncesti lui Toader Aprod. Marturi: Lupul Stroić, Mare-Logofăt. Serie Nicoară. Pergament. Pecete atirnată, ruptă. Traducere din 1801.

17. Iași, 15 April 7115 (1607). Simion Moghilă arată că «Sava și frate-său Ștefan, și Dondăș și Anton fiii Leani, nepoții Mărichi», au vîndut ocina lor pentru slujbă «de la bătrînul Ștefan Voevod» lui «Toader Aprod». Confirmă. «Stroić Vel Logft. uc. iscal.» «Băseanul pis.» Pecete mică, rotundă pe hîrtie, cu bourul. Slavon. Și traducere din 1801.

18. 8 Septembrie 7117 (1608). Constantin Movilă arată că «Ionașco Potlog diiac» a adus o mărturie de hotărnicie de la Pătrașco Mare-Vornic de Țara-de-sus, supt «răposatul părinte al Domniei Mele Ieremia Voevod», pentru moșia ce o avea de la unchiul său «Miron Oașea» «la satul Stăncesti ПОД БСКОКНИКЪ, în ținutul Hirlăului, luat pe 500 de taleri de argint «încă în zilele lui Aron-Vodă, când au avut nevoie și au fost în temniță» (КЪ ДНИ АРОНА КОЕКОДИ, КЪДА УН ИМАА НЕКОЛО И БИЛА КЪ ТЕМНИЦ). Confirmă. Semnează Stroić Logofăt. Pecete mică pe hîrtie, rotundă, cu bourul, avînd steaua între coarne, și, de o parte și de alta, soarele și luna. Slavon. În colț: «Nebojatco». Pe V°, contemporan: «† Ispisoc pre partea Avrămii ce i-am dat în Stăncesti».

19. Iași, 4 Ianuar 7117 (1609). Constantin Moghilă arată că «Păntelei Haruțul, fiul lui Petru, nepotul de fiu al lui Buzdugan», i-a declarat că și-a vîndut ocina din Stăncesti lui «Toader Aprodu», pentru optzeci de taleri de argint. «Stroić Vel Logofăt iscal.» Slavon. Traducere din 1801.

20. Iași, 15 Maiu 7117 (1609). Constantin Moghilă arată că a venit «Toader Bunița cu un zapis, de la Toma ureadnic ot Botășani și de la Ioan șoltuz și de la prăgarii lui de acolo și de la Moșul și de la Ștefan și de la Condrea și de la Hanco Arman și de la Chirilă Arman și de la Hrinco diiac și de la Necula Vlah», că înnaintea lor «Luca fiul lui Gavril din Epureanî și cu soția lui Anisiia, fata lui Ion Șetrar», au

vîndut partea lui din Stăncești lui «Toader Bunița diiac» pentru 500 taleri. Confirmă și el. «Stroici Vel Log[o]fet uè.» Pecete mică, rotundă, pe hîrtie, cu bourul. Slavon. Traducere din 1801.

21. Iași, 4 Februar 7118 (1610). «Mihail Trifan Cliucear și Boul Visternic și Vasilie Prăjescul Dvornic și Dragotă Dvornic glotnii și Bran Comis și Gligorie Vel Șatrar și Ionașcu biv Spătar și Andronic, diiac ot Merești», arată că niște oameni din Crăciuneni au vîndut partea lor lui Nicoară Prăjescul Vel Vistier pentru 50 de taleri. Și traducere din 1801. «Lupul Dragot[ă] Vornic am scris.»

22. Suceava, 6 Iulie 7123 (1615). Ștefan-Vodă dă lui «Gramă Ușear» satul Ilișeștii, ce a fost al lui Stoian biv Ușear, «și au perit în viclenie, în vreme când el, împreună și cu alți pribegî și cu Domnul lor, cu Costandin Voevod, s'au fost rădicatî cu mulțime de Leș și de Căzacî, și au venit asupra noastră și asupra țării Domnii Mele, cu foc și cu sabie, și mare războiî au făcutî cu Domniia Mè pe apa Jijiei; pre carii milostivul Dumnezeu pre toț i-au datî supt sabie Domnii Mele, unde și oasele lor pîn în zioa de astăz de față zac, spre vecînica mărturie». Semnează Domnul, cu roș. Pecetea mică ruptă. În colț: «Ionașco». Traducere din 1801, pe care am reprodus-o.

23. 2 August 7124 (1616). Radu-Vodă dă lui «Cernat biv Logft. și Vasili biv Staroste, ginerii răpoosatului Crăstii Vornicu, și Schiva, fata Cărstii Vornicu, ăpăneasa Dabijii Vornic», satele lui Crăstea «de baștină și de cumpărătură», vii, țigani. «Gheorghe Vel Logft.» «S'au tălmăcit de Gheorghie Euloghi dascal; 1782 Noem. 18.»

24. Alexandru Iliăș. Pentru satul Bălăcenî dat lui Scherlet ot Zorileanî și soției Măria. Pomenite cererile Vizirului și Hanului. Divanul: Ionașco Cujbî Vor., ... Conde și Tudori pîrcălabî de Hotin, Manoli pîrcălab de Suceava . . . Prăjescul pîrcălab de Roman, Dumitrașco Șoldan Spătar (?), Petrachi Celebi Ceașnic, — Stolnic, Condilă Comis. Ionașco scrie. Pergament. Slavon. Semnătura Domnului.

25. 6 Mart 7131 (1623). Ștefan-Vodă lui Drăgan Vel Ar-

maș, pentru Brițcani, în Ținutul Chigheciului, ce avea «de la bătrânul Pătru-Vodă și de la Ștefan-Vodă și de la Alexandru-Vodă». «Care acel sat a fost prăp[ă]dit cu asuprial[ă] de către Urech[e] Vornic, și cu mult[ă] cheltuial[ă] a scos de la dănsul, ă-a făcut acê cheltuial[ă] 250 ug. de aur; car[e] și ispisocel[e] ce scriu mai sus el singur de la robie păg[ă]nilor le-a scos». Pomenit «Toder Răspop». — «Ispisoc dă rămas pe Gligoriaș Urech[e] pentru satul Brițcani și Negrilești și Balta, Geanel[e] și Șămăldoole (!), de la Miron Barnoschi-Vod[ă], din văletul 7136, Mart 11. Scriind cum a năpăstuit de față înaintea Divanului Gligor[e] Urech[e] pe Gabăr Căpitan și pe fișor lui, Drăgan Armaș, și pre rădzeșii lor, dzăcând că a ă fost cumpăratur[ă] tătăne-său lui Ureche Vornic într'acest[e] sălășt[e], și în balta Genel[e], de la Nistor Cărnescul (*sic*) și de la Necula Galbănul și de la Cozmița Grecul și de la Alecsa Băta; iar sluga noastră Gabăr și ăup[ă]neasa lui și cu răzeșii lor s'a ă lepădat cum n'a ă vândut nici dumn. cei oameni ce scriu mai sus, ce le-a ă fost cu asupral[ă] de cătră Urech[e] Vor. Drept aceia Domnia Mè am ăudecat dup[ă] legea țării să ăur[e] Gabăr cu 24 lud[e] cum n'a ă vândut acei oameni ce scriu mai sus nici la câmp, nici la baltă; și a ă gurat 24 oameni în episcopie în Huș, precum sint scris anume; și s'a ă îndreptat și s'a ă pus și herie în Vist. gd. Iar Gligor[e] Urech[e] a ă rămas din toat[ă] ăudecat[ă]; pentru acei, de acmu nimic (?) să să mai aibă a asupri pe Gabăr și pe fișor lui, Drăgan, și pe răzășii lor, nici cu o dovadă, și nici odăoară în veci, peste ačastă scrisa noastră.» Traducere.

26. 12 April 7131 (1623). Ștefan-Vodă către «Ghenghi Ionașcu, Vel Logofăt», ce a servit și pe alți Domni: ă dă satul Mărăucani, întărit și de Alexandru Iliăș, «care acel sat a fostu dreptu domnescu suptu ascultare cu ocolul târgului Bărladului, și l-a ă cumpărat pre dănsul de la Alixandru Iliేశu Voevod drept șes[e] cai buni și drept trii sute de galbini, cari ă acei bani și acei cai s'a ă dat în treba țării, unde am avut nevoe și greutate». Și alte cumpărături: de la «Tropotei ă ginerile Barbului... și de la Zaharie ginerile Săsooia», etc. Traducere de pe la 1750.

27. Iași, 20 April 7134 (1626). Miron Barnovschi Moghilă pentru «Toader Păh. ot Stănțești», dându-i locul încălcat odinioară de satele «Rusii» și «Popovoții». «Dumitrașco Ștefan Vel Logoft. uč.» «Stratilat.» Pecete de ceară roșie, ruptă. Slavon. Și traducere din 1801.

28. «U Hărlău», 23 Octombrie 7139 (1630). Moise Movilă, pentru «Toader Aprod ot Stănțești», în judecată cu Rusii și Popouții relativ la un loc în hotarul Stănțeștilor. Se decide pentru el, după cercetare de către «Cotărlă păhărnice ot Epotești i Dumitrașco Pitărel ot tam i Ionașco Păhărnice ot Orășeani». Slavon. Pecete mare... a lui Istratie Dabija [lipită, firește, ulterior]. Semnătura Domnului. «Mănjea.» Slavon.

29. Iași, 17 Iunie 7139 (1631). Moise Movilă. «Aū avut dzī de faț[ă] înnaintea Domnii Meale boiarinul nostru Apostol ce aū fost Postelnic, cu Ma[ca]rie Hotnogul și cu Dumitru Oțel pentru o baltă din sat din Cotești... Ce aū luat hotarnic pre Chicoș ce aū fost Comis și pre Focea Uricariul, și le-aū fost dzua la Dumineca Mare.» Apoi cer «să mute dzua după Sântă-Mărie într'o săptămână». Admis. «Ghianghea Vel Logofăt, uč. iscal.» «Sărbul.» Pecete cu chinovar.

30. 10 Iulie 7139 (1631). Moise Movilă, pentru Mănăstirea Doamnei, «lângă târgul Botoșanii», «care acē mănăstire esti mitocu Sfântului Munte, la Mănăstire Ruși», căreia-i întărește satul Costești, «care acestu sat aū fost din vechi drept a nostru domnesc, supus cătră târgul Botoșenilor». Traducere din sec. al XVIII-lea.

31. Iași, 4 Iulie 7140 (1632). Alexandru Iiaș Voevod, către «Salomiia cneaghinea Voruntarū băiv Comis» și fiii, pentru un zapis al lui Savin Prăjescul biv Hatman, fiul lui Ion Prăjescul, și nepoții lui de fiu: Lupul, Ionașco, fii lui Nicoară Prăjescul biv Vistiernic, și Sofroniia și Grozava, fetele Mariții, și Dumitru Buhuș Logofăt și Safta, fii Nastasiei, și Gheorghe și Ion și Măriica, fii lui Ștefan Dvornic, și Mariica și Todosiia, fii «Erini», Ștefan Boul și Mariia, și Paraschiva și Safta, fii Agafiei, cari, toți, și-aū împărțit satele: Prisăcani, ce era zalog pentru 100 de ughi la Necoară biv Vistier, etc. Moare fratele lor Arpintie biv Postelnic, fără copii, lăsându-li jumă-

tate din Voruntărești, în ținutul Romanului. Confirmă și el. Și traducere din 1823. Semnează «Ghianghea Vel Logofăt». «Crstea Damiiian.» Pecete pe hirtie.

32. Iași, 11 Maiu 7142 (1634). Vasile-Vodă întărește lui Crstea Chiosea Brăileanul satul Rușii, lângă târgul Botășeani. Semnează Domnul. Pecete pe hirtie. În colț: «Mănjea».

33. Iași, 24 Mart 7143 (1635). Vasile-Vodă pentru Toader Aprod, ce are Stăncestiți, luați în parte de la «Pântelei Haruțul» și fratele lui, Ionașco, fiu Petrei, nepoții de fiu ai lui Buzdugan. «Pătrașco Bașot[ă] Vel Logft.» Pecete de ceară ruptă. Slavon.

34. Iași, 25 Iulie 7143 (1635). «Lupul Prăjescul Clucear, i Lupul și Dumitrașco, fișorii Ghiangheai, ce au fost Logofăt, și Ion Ūolpan, nepotul Ghiangheai», se înțeleg pentru partea de «Sirețel» și Stolniceani și Bulești, ce au de la tată, «și o falce de vie de la Iași», tot de la el, «pentru să plătim cu acei bani nește zăloge ce au fost pus zălog părintele nostru Ghianghea Logofătul la un neguțitor dreptu 190 ug., și camăta s'au făcut 100 ug. deusebit; și aceale zăloage au fost a lui Ion Ūolpan, date la părintele nostru ce mai sus scrie, să i le ție; după cea s'au svărșit tatăl lui Ion Ūolpan, iar dumnealui părintele nostru Ghianghea de mare nevoe el le-ū pus zălog». Numai Lupu Clucerul vrea să le iea moșiile pentru acești bani. Semnează și Ion Ūolpan. «Cine va avea și putearea», se adauge, «dintru frații noștri, să n'aibă a întorce aceste sate».

35. Iași, 28 Novembre 7146 (1638). Vasile-Vodă dă «lui Bosuioc căpt. și ăupăneasăi sali Antimiei, fetei a lui Măndău, nepoata lui Butnarū», moșia lor la Salce și jumătate din Solotfeni, în Ținutul Lăpușnei, «din uric ci-l au — de la vechiul Alicsandru Voevodū». «Gavril Vel Logft.» — Tradus în 1800 «de polcovnicul Pavăl Detiț ot Mitropolii».

36. Iași, 7 Iunie 7147 (1639). Vasile-Vodă dă «Cristei Brăileanul moșia «Rusilor de la Bătășeani», hotărîtă de «Vasilie Banul, Medelnicearul cel Mare, și cu Toderășco Șoldan, Vornicul de Botășean[i], și cu oameni buni, slugi domnești, și cu târgoveț de Botășeani, anume Toader Bunița din Stăn-

cești și Dumitrașco din Epotești, și Gligorie șoltuzul den Botășean[i], și Dumitru ce aũ fost șoltuz, și Ghiorghit[ă] de acolo și Pavăl, și popa Ionașco de la besearica Domnii Meal[e], de la Curte din Botoșeani». Gavril Mitraș (?) Vel Logofăt.» Pecete pe hîrtie.

37. «Adecă eũ Nacul Simionel părcălabul di țănutul Suceavei și Ștefan Murgulețu și Toader Dohatchi și Nicoriț[ă] Brah[ă] și Alexa șoltuzul di trăgul Sirătului cu aĩ săĩ 12 pãrgari și cu omĩnĩ bunĩ di acoloa» mărturisesc cã «Todosia ȓupãnesa lui Toader Tãutul di Bãlilești și Ionașco ginirele ei și Ghiorghie Machidon de Rudeștu și popa Vlasie de Bãlilești și popa Onufrei de Grãmești», aũ arãtat cã la moarte Toader «aũ dat lui Pãtrășcan cuconul Tãutului Logofătului, cãcĩ aũ fost nipot di vãr primare și l-aũ invãțat carte și l-aũ luat hii di suflet», o parte din moșie, «cum și mãndzul, ca sã-l comãnde». Se pune pecetea «tãrgului». «U trăg Sireat, ms. Iul. 1, v¹ 7151.» Pecetea cuprinde un sfint și inscripția: «Stif Ion . . .».

Adaus: «Eũ Toadir șoltuz, fičorul lui Pãtrășcan, am dat dumisal[e] Spãt. Pãladi parte din «Bãlilești». Semneazã: «Toder Tãutul».

38. 17 Mart 7152 (1644). «Chirica și Pãcurar fečorii lui Petriman de Sãrãțean[i] și Crețul ot tam», avĩnd pĩrã cu «Tofana Costãchioae și cu fečorii ei» pentru Țiganĩ, iĩ vĩnd ei și fiilor: «Antiohie și lui Gavril și surorii lor Todosieĩ», pentru 20 de «lei bãtuți . . . și o iapã bunã». Marturĩ: «Boul de Brlad, slug[ă] domneascã, și Costantin Bujoranul». Vine apoi «și Ioniță Bantăș». Treĩ peceți.

39. Suceava, 1-iũ Iulie 7153 (1645). Vasile-Vodã «la toț slujitorii cãți veți ĩmbla cu toate slujbele Domniei Meale la Țĩnutul Suceavei», «pentru rãndul cestor Rusĩ anume Ioancea și fičorul lui Larion și Crãcun și Simion și Andrei și Gligorie și Gavrilcea și frate-sãu Vasilie, carii aũ eșit acmu din țara leșascã și s'aũ așãdzat la seliște la Cãlinești, ce iaste a boiarenului nostru, a Tãutului Spãtariul», sã-i cruțe «de dajde și de zloți și de lei și de talerĩ și de orți și de alte dabile de toate, cãte sãnt pre alți mișei ĩn țara Domniei Meal[e]».

Tot așa «și alții cariî vor vini», «până să vor îplea vrea-me aî lor». Să știe, «voi părcălabî și globnici și olăcari și podvodari și deșugubinari de acel Țanut». Semnează Domnul. Pecete mică roșie, ruptă.

40. Iași, 29 Mart 7157 (1649). «Adecă eû Bogdan Căpi-tanul și cu femeaia mea Erina fata Avrămiei, hîiastra lui Toader Buniței», arată că aû vindut «lui Pavăl dvornicul de gloat[ă]» o pătrime din Stănțești pentru 100 «de lei bătut». Marturi: «Solomon Vistearnicul și Țogolea Clucear și Neaniul dvornicul de gloat[ă] și Bă[r]san Dvornic i Tăban Dvornic i Popăscu Dvornic i Nacul Brut i Costantin nepotul lui Macri».

41. Iași, 28 August 7164 (1656). Gheorghe Ștefan lui «Costachie Moțoc Vel Sulgiar vnuc Coste Băciuc Dvornic», pentru moșia din Crăni de la Ieremia și Radu-Vodă, și altele ale lui Băciuc, și Țiganî și vie la Cotnari, pe dealul Sărata. Se pomenesc satele Gvodzeanî și Băbuleștî, ce aû fost partea Catrinei Vistîernicesei lui Iordachie și nepotului de fiu al lui Coste, Toderașco Postelnic. «Ionașco Rusul Vel Logofătu.» «Dumitrașco.» Pecete pe hîrtie. Slavon.

42. Iași, 20 Septembrie 7165 (1656). Gheorghe Ștefan către «Pavăl Țe-aû fostu Mare-Jitnicar», că i s'a plîns «câstî giupăniaasă săracî anume Ghilisteana pre nește răziaș a eî den sat din Ruși, dzăcându înnaintia Domnii Mial[e] că s'aû înpărțăt cu ocina Țe-aû avut acolia la Rusî și cu oameniî; decî eî nu i-aû înpărțăt cu dreptul, ce i-aû dat vecinî careî aû fostu fugiți, să-î străngă ia, și eî aû luat careî sântu de fați». Să cerceteze. Pecete cu chinovar.

43. 10 Mart 7169 (1661). «Ion ginerele lui Toader Buniței den Stănțești» dă «lui Dumitrașco Vistearnicului» părți din sat, «pentru căci dumnealui ne-aû folosit de multe nevoi carele sântu pre alți oameni în țara Măriei Sale lui Vodă; decî petr'aceaia noi ne-am bucurat ca să ne sprejenimu pre lângă dumnealui și să oblăduim în țar[ă] pre lângă dumnealui, iar ocina să fie a dumisale». Marturi: «Gavrilaș Prăescul și Toader Armașul și Căzacul Zbiiarea și Pătrășcan de Orășeanî și Vasilie Groseaiū, șoltuzul de Botășeanî, și

1771
 1772
 1773
 1774
 1775
 1776
 1777
 1778
 1779
 1780
 1781
 1782
 1783
 1784
 1785
 1786
 1787
 1788
 1789
 1790
 1791
 1792
 1793
 1794
 1795
 1796
 1797
 1798
 1799
 1800

1771
 1772
 1773
 1774
 1775
 1776
 1777
 1778
 1779
 1780
 1781
 1782
 1783
 1784
 1785
 1786
 1787
 1788
 1789
 1790
 1791
 1792
 1793
 1794
 1795
 1796
 1797
 1798
 1799
 1800

1771
 1772
 1773
 1774
 1775
 1776
 1777
 1778
 1779
 1780
 1781
 1782
 1783
 1784
 1785
 1786
 1787
 1788
 1789
 1790
 1791
 1792
 1793
 1794
 1795
 1796
 1797
 1798
 1799
 1800

1771
 1772
 1773
 1774
 1775
 1776
 1777
 1778
 1779
 1780
 1781
 1782
 1783
 1784
 1785
 1786
 1787
 1788
 1789
 1790
 1791
 1792
 1793
 1794
 1795
 1796
 1797
 1798
 1799
 1800

1771
 1772
 1773
 1774
 1775
 1776
 1777
 1778
 1779
 1780
 1781
 1782
 1783
 1784
 1785
 1786
 1787
 1788
 1789
 1790
 1791
 1792
 1793
 1794
 1795
 1796
 1797
 1798
 1799
 1800



1771
 1772
 1773
 1774
 1775
 1776
 1777
 1778
 1779
 1780
 1781
 1782
 1783
 1784
 1785
 1786
 1787
 1788
 1789
 1790
 1791
 1792
 1793
 1794
 1795
 1796
 1797
 1798
 1799
 1800

1771
 1772
 1773
 1774
 1775
 1776
 1777
 1778
 1779
 1780
 1781
 1782
 1783
 1784
 1785
 1786
 1787
 1788
 1789
 1790
 1791
 1792
 1793
 1794
 1795
 1796
 1797
 1798
 1799
 1800

1771
 1772
 1773
 1774
 1775
 1776
 1777
 1778
 1779
 1780
 1781
 1782
 1783
 1784
 1785
 1786
 1787
 1788
 1789
 1790
 1791
 1792
 1793
 1794
 1795
 1796
 1797
 1798
 1799
 1800

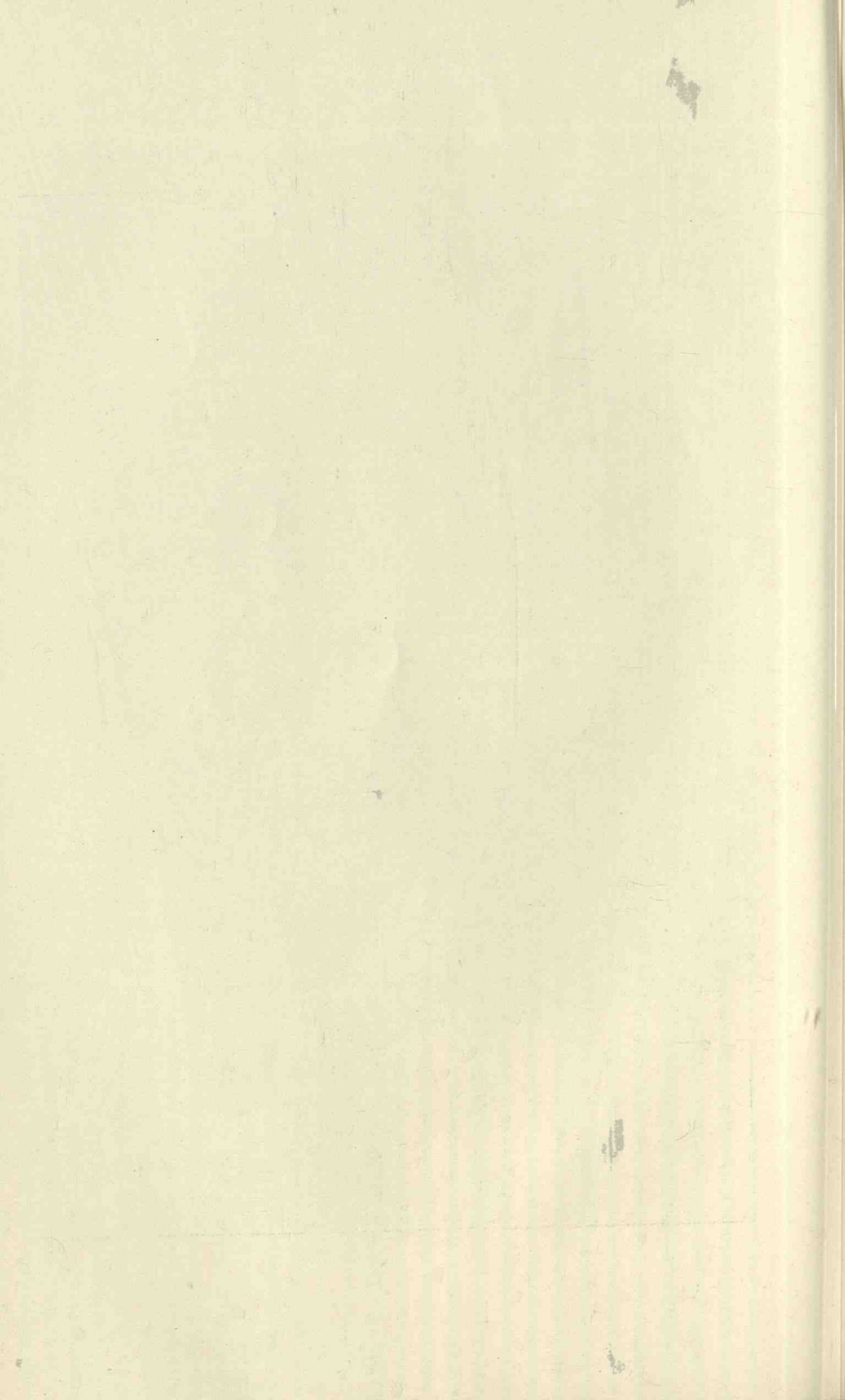
Tot așa «și alții cariî vor vini», «până să vor împlea vrea-mea ai lor». Să știe, «voi părcălabi și globnici și olăcari și podvodari și deșugubinari de acel Țănut». Semnează Domnul. Pecete mică roșie, ruptă.

40. Iași, 29 Mart 7157 (1649). «Adecă eū Bogdan Căpi-tanul și cu femeia mea Erina fata Avrămiei, hiastra lui Toader Buniței», arată că au vindut «lui Pavăl dvornicul de gloat[ă]» o pătrime din Stănțești pentru 100 «de lei bătuț». Marturi: «Solomon Vistearnicul și Ūogolea Clucear și Ne-niul dvornicul de gloat[ă] și Bă[r]san Dvornic i Tăban Dvornic i Popăscu Dvornic i Nacul Brut i Costantin ne-potul lui Macri».

41. Iași, 28 August 7164 (1656). Gheorghe Ștefan lui «Costachie Moțoc Vel Sulgiar vnuc Coste Băciuc Dvornic», pentru moșia din Crăni de la Ieremia și Radu-Vodă, și al-tele ale lui Băciuc, și Țiganî și vie la Cotnari, pe dealul Să-rata. Se pomenesc satele Gvodzeani și Băbulești, ce au fost partea Catrinei Vistiernicesei lui Iordachie și nepotului de fiu al lui Coste, Toderășco Postelnic. «Ionașco Rusul Vel Logofătu.» «Dumitrașco.» Pecete pe hirtie. Slavon.

42. Iași, 20 Septembre 7165 (1656). Gheorghe Ștefan că-tre «Pavăl ȃ-au fostu Marc-Itniciar», că i s'a plîns «casti giupăniaasă săraci anume Ghilisteana pre nește răzias a ei den sat din Ruși, dzăcându innaintia Domnii Mial[e] că s'au împărțat cu ocina ȃ-au avut acolia la Rusi și cu oamenii; deci ei nu i-au împărțat cu dreptul, ce i-au dat vecinî carei au fostu fugiți, să-i strângă ia, și ei au luat carei sântu de fați». Să cerceteze. Pecete cu chinovar.

43. 10 Mart 7169 (1661). «Ion ginerele lui Toader Buniței den Stănțești» dă «lui Dumitrașco Vistearnicului» părți din sat, «pentru căci dumnealui ne-au folosit de multe nevoi carele sântu pre alți oameni în țara Măriei Sale lui Vodă; deci petr'aceaia noi ne-am bucurat ca să ne sprejenimu pre lângă dumnealui și să oblăduim în țar[ă] pre lângă dum-nealui, iar ocina să fie a dumisale». Marturi: «Gavrilaș Prăscu și Toader Armașul și Căzacu Zbiliarea și Pătrășcan de Orășcan și Vasilie Groseaiū, șoltuzul de Botășeani, și



Adam și Cornea și Ghiorghit[ă] a lui Pavăl și Vasilie a lui Oniță și popa Ionașco de la Curtea cea Domnească și popa Mirăuță și mulți oameni buni; și pre mai mare mărturie am pus și peceata orașului: păunul și «Peceata trăgu Botăș.». Patru peceți. «Eü popa Mirăuț am scris.»

44. «U târgu Bot.», 20 Mart 7169 (1661). «Eü Brăescul» scrie «cum că mi-iaü fost mie luat Ion fiçorul lui Andronic patrudzeci de galbeni, și am dat și un cal unuî Arman de Bot[o]șeni pentru dănsul, când aü prebegit el în Țara Leșască». Îi iea partea din Stăncești. Apoî o vinde lui «Dumitrașco Visternicului». Marturî: «Ionașco Balși și Toader slug[a] dumisal[e] lui Statii Jitniceriu». Balș semnează și lingă «Gligorie Roșchip».

45. 20 Mart 7169 (1661). «Eü Istrătulat fiçorul lui Toader Țilincăi, nepotul lui Toader Buniței, și cu soru-mea Annița» arată că aü vîndut a patra parte din Stăncești «lui Dumitrașco Vistearnicului» cu 60 «lei bătuți». Marturî: «Vasilie Udrea de Orășean[i] și frate-său Adam, și Irimiica feçorul lui Dumitrașco de Epotești și Ghiorghită Tupin[ă] de Oncanî și Istratie sluga dumisale lui Andronic Stolnicul, și negoțul ne-aü fost în casa Savei a Danului, și aü fost și Paraschiva de Epotești și Pătrășcan de Orășeanî și mulți oameni buni, și aü fost Vasilie șoltuzul de Botășeanî și Ghiorghită a lui Pavăl și Adam și Cornea, și mulți oameni buni». Semnăturî. Pecete cu păunul și «Peceata trăgu Botăș.». «Și zapisul aü scris popa Mirăuță de Botășeanî.»

46. 25 Maiü 7169 (1661). «Sion ginerele lui Toader Buniței» dă lui «Dumitrașco Vistearnicul» patru «vecinî» din Stăncești, dintre care unul «Severin», altul «Vărdzar»: «vădzând eü că n'am nicî o puterea de-a-i ținearea, ce să țân alții cu dânșii». Marturî: «popa Ionașco de la Curtea cea Domnească de la Botășeanî, și popa Mirăuță, și Gligorie șoltuzul de Botășeanî și Ghiorghit[ă] a lui Pavăl și Ionașco a șoltuzului și Adam și Cornea și Vicol și alți trăgoveți și mulți oameni buni; și spre mai mare mărturie am pus și peceata orașului: cea cu păunul. Semnează: «Ion zet Bunița» și ceilalți.

47. Fără dată. «Strătulat fičorul lui Toader Țilincăi» arată, «cum m'au așunsu nevoe și sărăcie, și am rămas la lipsi mare într'acestu an ce să tãmplã fomete în țar[ă] pre toț creștin[î], neavându de ce ne apuca să ne scoatem sufletele dintr'acastă fomete»: vinde ocina-î din Stãncești lui «Dumitrașco ce au fostu Vistearnic», pentru 60 de lei: «și am luat doi cai și dzece lei bani». Marturî egumenul de la Mãnăstirea Doamnei, șoltzuzul nenumit, popa domnesc și «popa Mirăuțul». Pecetea tîrgului și una cu un sfint, a Mãnăstirii Doamnei.

48. 11 Iunie 7170 (1662). «Sava fičorul lui Nicoar[ă] de Cătămărești» arată că «am făcut pagubă de doi boi lui Vasilie Harhaz, și boii s'au prețăluit derept treidzeci de lei»: dă partea sa din sat, «ca să-m plătescu capul». Marturî: «Pătrășcan de Orășeani, și David nemeasnicul cel armenescu de Botășeani, și Gligorașco și Simion și Ion, fičorii căpitanului de Costinești, și Ghiorghită a lui Pavál de Botășeani, și Vasilie șoltzuzul de Botășeani, și Ivan șoltzuzul cu 12 pãrgari, și mulți oameni bunî; și Sava a Danului den Tătãrași; și zapisul au scris popa Mirăuț de Botășeani», puindu-se și «peceatea orașului Botășeanilor». «Și dzua au pus pãn la Simpietru.»

49. Iași, 3 Februar 7175 (1667). Iliăș Alexandru Voevod dă lui «Anghelachie fičorul Crstei Chiusei Brăileanul» ocina ce a luat la Rusii, «mai sus de Botășeani», «care sat au fostu mai de de mult dreptu domnescu ascultându cãtrã ocolul tãrgului Botășanilor»; încã de la «pãrintele lui Crstea Chiusea Brăileanul de la rãpãosat pãrintele Domnii Meale Alexaandru-Vodã, pentru a lui dreapti slujbã și cu credinți ce i-au fostu slujit în laturî streine, și dupã aceaia au fost datu el și 250 taleri de argintu la greutatea Domniei, de s'au dat în triaba țãrii». Pecete cu chinovar. Semnează Domnul și «Dumitru Lecaa».

50. Hotin, 14 August 7181 (1673). Ștefan Petru-Vodã dă lui «Andronic Cerchiazul ă-au fostu Armaș-Mare, mai denainte vream, altor Domni și țãrãi slujindu cu dreptate, și la Poartî, pãnã acmu și Domniei Meale, decî Domniia Mia, vãdzindu mila noastrã, miluitu-l-am într'a noastrã ț[a]rã a Moldovei cu un sat anume Pãpăuțiî, în Ținutul Hãrlãului, care

sat au fostu dreptu domnescu de ocolul târgului Botășanilor : satul întreg, cu vecinî și cu tot venitul». Îl dă și «ğupă-niasă dumisale Axanei și săminției lor». Semnătură și pecete mică, octogonală, cu chinovar. În colț : Eftimie.

51. 1673. «Gligoraș Mustiați» iea în datorie «banî 120 lei bătui de la dumnealui ġupănu Ivan nemesnicul de la târgul Sireatiului și de la frate-său Iolba», puind zălog partea din Răgășăuți pe Siret. Soroc «dzua Sfântului Ilie pro-rocul». Cine va ataca zălogul, «să rămăia vinovat de gloabă la Domnie cu 20 ug. Și eü Ionașco Brah chizeș, și de banî, și pentru Gligoraș Mustiață. Dat în anul 7181 ġoi dup[ă] Adormire Precistei». Marturî: Toder Gricenco, Gherman, Apostol, Neculai Turcul, Ștefan Șoltuz. Armenește: «Nicol. Min-čună, Chircor Hanġur, Agopșia Colotil». — Copie de pe la 1740-50.

52. «Pis u Slimnic», 24 Februar 7185 (1677). «Eü Ștefan fiçor lui Simion Bugăi ot Cătămărești», dă zăpis, «precum că eü căzuiu la mare lipsă și sărăcie, că mă prădar[ă] Leșii și Tătari și mă rănir[ă] în câteva locurî, și eram un om de perir[e]; deci, avăndu eü un nepotu de sor[ă], anume Toder Corfos, mă duș la dănșii ca-s nu mă las[e] să peiu la nevoe mia, că ei era neprădați; iar ei, dacă mă duș la dănșii, mă luar[ă] în batuġocur[ă] și nemic nu căutar[ă] la nevoe mē de min[e]; deci, avăndu eü nepotu de văr premar[e], pre dumnealui Gheorghii biv Armaș, sin Pavol Jicniceriu, m'am tras cum am putut păn la dumnelui în țara munteniască. Deci, dac[ă] mă vădzu dumnalui, i-aü parut bine, și m'aü socotitu cu de totu ce mi-aü trebuitu, ca pre un omu bolnav». Îi dă partea sa de ocină. «Să împarte în doi cu soru-mē cu Anița, înma lui Toder Corfos.» Marturî: «Dumitrașco Boul biv Logftu și dumnealui Savin Vrăncian și nepotu-mieü Apostol fiçor[u] Tudosii și Iordachie brat eg și Nacul de la Mihoü, nepotu-meü, și Pătrășcan Tăutul, biv porcălab, și văru-meü Sava, și Nicor ot Cotomorești, și Miron Ģucăran, și mulți boeri și fiçori de boeri». «Și eü Dumitrașco Boul biv Logft. singur am scris.» Semnează: «Apostol vnuc Albotă» și ceilalți.

53. Iași, 1^{iu} Ianuar 7186 (1678). Antonie Rusăt întărește lui «Anghelache snă Cărstei Brăileanul și lui Cărstian zăt Chiriac sn. Brăileanul» satul Rusii «de la Bătășeani», *stîlpit* de «Vasilie Banul Ț-aū fostu Medelniciar-Mare, și cu Toderășcu Șoldan, Vornicul de Bătășeani, și cu oameni buni, slugi domnești, și cu târgoveții de Botășeani, anum[e] Toader Bunița din Stănciastă și Dumitrașco din Epotești și Gligorie șoltuzul ot Botășeani și Dumitru Ț-aū fostu șoltuz și Ghiorghii de acolo și Pavil, și popa Ionașco de la besearica Domniei Meale de la Curtia din Botășianii și cu alți oameni buni». Întărește dania lui Vasile-Vodă. «Necula Răcovit[ă] Vel Logoft.» «Ion.» Pecete mare de ceară, ruptă.

54. 24 Iunie 7187 (1679). Duca-Vodă «lui Andronic Cercezul Ț-aū fostu Armaș», pentru Papouți, «ce iaste din ccolul târgului Botășeanilor», dat de «Ștefan Petriceico-Vod[ă]». Semnătura Domnului și pecete mică cu chinovar.

55. 29 Ianuar 7201 (1693). «Sirghie Boboce» dă «căpitanului Dumitrașco Topolă» două pogoane «în deal la Hrubea». Marturi: «Ignat Mușină din Tecuț și Ion Rață șoltuzul și Ghiorghie Țugurlan și Dumitru Ț-aū fostu vătav de hănsari și Condre snă Furduiū de Unbrărești și Albul stegarul și Patrichie Țaul și Stretulat Cepraga Ț-aū fostru de Puțeani; și eū Mitica am fostu de față, sor Sirghie, și Ștefan butnar, chehae». «Și pecete târgului»: cu iepurele. Scrie «Ursul snă popii ot Necorești».

56. 20 Septembrie 7205 (1696). Antioh Cantemir pentru «Miron Spătariul, fiċorul lui Andronic ce aū fost Vornic-Mare», ce arată privilegiul pentru Păpăuți «de la răposatul Petriciaico-Vodă», «care sat aū fost dreptu domnescu de ocolul Botășianilor». Semnătura și pecetea cu chinovar a Domnului, avînd data de 1696.

57. 17 Iunie 7207 (1699). «Adecă eū jupîneasa Arxana Vorniceasa de Ț[a]ra Moldovei, care am fostu a răposatului Andronic ce aū fostu Vornic-Mare, împreună cu fieiū-mieū Miron Spătariul», arată lui «Costin Neaniul Vel Cap[i]taan de margine de Ț[a]ra-Rumănească», «că noi de a noastră bună voe am venit în Ț[a]ra.Rumănească la dumnealū,

trebuindu-ne bani de ni-am tocmii cu dumnealui, de i-am vândut un saat în ț[a]ra Moldovei, în Ținutul Hârlăului, la ocolul Botușanilor, anume Păpăuții, și cu toț vecinii, care saat aũ fostu a răposatului boiarinului mieu Andronic Vornicul, dat de danie de răposatul Ștefaan Petreceaico Voevod». Semnează: «Miron Spătariul, Arxana Vornicias[a] a răposatului Antronic Vornic». «Vasilie Spătar, Antiohie Jor[a] biv Hat. Az Ștefan Iliăș (?) Cl. Az Calistru Vornic. Costantin Dari mart. Costantin Zbiera Comis iscal.»

57. «U Nistru», 4 Septembrie 7208 (1699). Antioh-Vodă «dumisal[e] lui Vasilie Pleșca tretii Logofăt și dregătoriului lui și vătămanului de la săliște de la —, ce iaste la Ținutul —, să hie volnič cu cartea Dumnii Meale a chieama și a strânge oamen[i] streinii din ț[a]ra turcască și din ț[a]ra munteniască și din ț[a]ra leșască și din partea căzăcască și dintr'alte părți de loc, și, or cât de mulți are veni și s'are aședza la că săliște ce scrie mai sus, de la Domnia Mea vor [avea] slobodie în doi ai . . . , iară, după ce să va împlea cislă, cât știm, or veni la Domnia Mea și-ı vom tocmii cu rupta pentru iușorul lor, de vor da pe an la Visterie pe tocmala lor, ear cu ț[a]ra nu vor hi amestecaț». Íi *iertă* «o cărșmă cu băntură, ce va avea la cel sat . . . , să hie în pace de camână și de bezmăn și de cepărie și buir». «Părcălabi de la acel Ținut și globnici, în satul dumisal[e] să nu întrați, nici trășură la nimic să nu faceți.» Semnează Domnul și «tretii Logo[făt]». Pecete octogonală, mică, cu chinovar.

58. «Pavăl și cu femeia mē Marie» vinde «lui Ivan Trincupul, Arman», «o dughenă cu cămar[ă] cu tot, și casa iaste în mijlocul târgului Botășeni, lângă casa lui Acsintii Hăul, Arman, carii aũ cumpărat-o iar de la mama lui Pavăl, și din sus iaste alătore cas[a] lui Iordachi brat Pătru popelui, și casa ari loc cât ține streșșina, iar în dos cât scrie uricul părintelui pătrupopului Gavril»: dă 48 lei, «și bani noi», «iar cu cheltuiala s'aũ suitu 6 lei; și, când am vândut, am întreat tote rudele mele și, neağingându puțința pe dānșăi, m'aũ pozvolit cu toți să vāndzu cui a vrē să cumpere; și am vāndut acestu neguțitor». Marturi: «mulți ominii bunii, târgo-

veț . . . , și s'au pus și pecete târgului». Semnează : «Solomon», «Toder Blănar», «Pănteleiū staroste», «Apostol nemesnic», «Luca sin Mani», «Toder Pitii», «Iordachi Borghele», «Toder Puiul», «Simion Stici», «Tanas Hağ.», «Iorda Pelin», «Toader nemesnicul ot Botășen de la Macri». Pecete rotundă cu arabescuri, supt care iscălește : «și eū Solomon soltuz».

59. C. 1700. «Ion ginerele Buniții» dă partea-ī din Stăncesti «lui Dumitrașco Vistiarnic, iară dumelui m'au scosū den dajde curtenească și țărănescă», dindu-ī și «un cal sur de la Mărdzea, prețlăuit dreptu șeasedzeci de lei». Marturi : «Ionașco Postelnicul și Gavrilaş Brăescul și Ștefan Brăescul și Gherman de târgul Sireatului și Ghervasie de Putna».

60. București, 20 Decembre 7210 (1701). «Miron Spăt[a]riul, fečorul răposatului Andronic ce au fostu Vornic-Mare în ț[a]ra Moldovei», dă lui «Costin biv V¹ Căp.» zapis pentru vinzarea Păpăuților. Garantează el pentru «Rumăni». Semnează «Vasilie Costachi Vornicul, Lupul Bogdan biv Jit., un biv Spătar, Ilie biv Vel Stolnic, Ilie Clucerul biv Păharnic, Costantin Turcul V¹ Medelniciar».

61. «U Botșeni, let 7211, 1 Sept.». «Toader Albotă biv Vel Pitar cu femea mē Marie, cu fii miei: Iordachi, Costantin, Șerban», arată că partea-ī din Cătămărești, «care am dat ș'am dăruit dumisale lui Costașco Pancul, Vornicului de Botășeni, și ăupănesei dumisale, nepoatei mele», să le fie «danie». «Am scris singur cu mână mē.» Semnează Marele-Vornic, Neculai Donici Vel Log., un biv Vel Comis, Savin Vel Banu», Ștefan Soročanu, «Pogor Căpitanul».

62. Iași, 6 Octombre 7211 (1702). Constantin Duca Voevod arată că «Solomon porușnicul și cu frații săi, fičorii lui Andronic Izmanî č-au fost Agi, și Gavrilaş cu frații sūi, fečorii lui Anghelichî, și Ghiorghit[ă], fičorul lui Cărstian č-au fost Vornic, și Ion, fičorul lui Cornač, toț nepoț și strănepoți Cărstii Brăileanu», aduc act de la Vasile-Vodă, Antonie și Duca-Vodă pentru satul Rușii «de ocolul Botășeanilor», stîlpit de «Vasilie Banul č-au fost Medelniciar-Mare și Toderășco Șoldan V[ornic] de Botășiani și cu oameni bini, slugi dom-

nești, și cu târgoveții de Botășianî. Contrasemnează «Az Nicolai Donic, Vel Log.».

63. Iași, 7111 (1703-4). Constantin Duca «dumisal[e] Tomei neguțoriul», «pentru niște părți de oeni din sat din Mândzăști și din Gânguriaști» (Iași), «car[e] părți de oeni sint cumpăratur[ă] drepte răpăosatei maicei noastria Doamnei Nastasii . . . , iar Neculi Visternicul și ȝupănias[e]i lui Alexandrii i-au fost cumpăratur[ă] de la Gligorii Brașovanul și de la fâmeia lui Gaftona și de la fiçorii lor Andrei și Tânas[e] și Safta . . . ; ȝ-au fost danie Gaftoniî de la răpăosatul Vasilie Voevoda, iar lui Vasilie Voevod i-au fost cumpăratur[ă] de la Frățiman Păharnicul». «Iar părtil[e] din sat din Gânguriaști . . . au fost cumpăratur[ă] Neculi Visternicul și ȝupăniasii lui Alexandrii de la Pascal și de la frate-său Gligor[e], feçorii lui Corlat ȝ-au fost Uricar, și de la vărul lor Gavril, fiçorul lui Dănăil . . . Fiind Domniia Mia dator cu câțva bani Tomii neguțoriul pentru negoț ȝ-au dat la Cămara Domnii Mial[e] pentru triaba noastră», dă moșiile pentru 622 «lei bătuți.» Semnează el și «Ἐλένη Τομνητζα». «Axinte Da.» (*sic*: dascălul?). Pecete mică, octogonala, cu chinovar.

64. 12 Decembre 7213 (1704). «Iuonașco Bilăi biv Cluç. fiçoriul lui Gligorașco Bilăi de Botășinți de la Horaeti, ce-s la Ținutul Sucevei», dă zapis «lui Ioan Păladii Marel[e]-Visternic», că i dă moșia de la tată, «Gligorașco Bilăi, fiçoriul lui Bilăi și a Nastasii fata Cârștiî Mihăilescul Uricariul», cum s'a împărțit de «Dumitru Poniç și Gavril Tăutul și Tudor Brah[ă]. Sora Nastasiei era «Parasca». Vinzarea e și către Nastasia, soția lui Păladi. El n'are frate orî soră. Marturî: Antioh Jora Vel Log., Iordachi Rusăt Vel Vor., Lupul Bogdan Vel Vor., Lupul Costachi Hat., Manolachi Vel Post., Ion Balși Vel Stoln., Dumitrașco Răcoviță Vel Com., Constantin treti Log., și Vornici glotniî: «Buta, Pilat, Bejan, Buhăescul». «Cu mâna mē am scris.»

65. 28 Februar 7215 (1707). «Prodan Cornaç și cu ȝupăniasa mē Anghelușe, fata Lecăi, și cu fiu-mieû Ion și ginerile nostru Ștefan Luca și cu fata noastră Măriuța», vind partea lor din Ruși «dumisale Căpitanului Pătrașcu și ȝupănesii dumisali

Margăi». Marturi: Solomon Izmană ce au fostu Căpitan», fratele lui, Ioniță biv Medelnicer, alt frate, Ghiorghită, și «Vorniceasa Crăstineasa», Gavril Anghelachi, popa Ion «de la beserica domnască» și «potropopul Ghiorghit[ă]».

66. 20 Iunie 7216 (1708). Mihai Racoviță lui «Neculai Buhuș biv Vel Ar[maș]» și «Solomon Izman[ă] Căpitan», pentru a hotărâni la Stânciastii lui Stroič Spătarul». «Antiohie Jora Vel Logf.» Pecete cu chinovar.

67. Iași, 8 Maiu 7218 (1709). Nicolae-Vodă către Manoli Vel Sulgiar, în proces cu o Sanda, ce vînduse un loc lui «Ștefan Dzărul»: să arăte actul, cum i se cere; «căci nu în-tălegi de gudecata Divanului», femeia-și va păstra până atunci locul. «Veliți boleri vă Divan.» Pecetea Domnului cu chinovar.

68. Iași, 16 Iunie 7220 (1712). Nicolae Mavrocordat lui «Pătrașco Vel Căpitan de Hotin», că s'a plîns «Ghiorghit[ă] Izman[ă], c-ău fostu Postelnic», cum că, «fiind ei 4 răziași în-tr'un sat, în Ruși, anum[e] Cornaci și Ghiorghit[ă] Postelnicul și Stolnicasa lui Costantin Stolnic, care iți iaste soacră, și Anghelache», și vînzînd Cornaci partea sa lui Gheorghită, cu 100 de lei, înainte de plată «aū fostu vinit un om domnescu și aū luat pe Gheorghită de l-aū adus la Iași pentru o slujbă»: în lipsă, Stolniceasa dă bani pentru ea; «și'ntăi s'aū lepădat, de aū dzis că n'a cumpăra, ce aū făcut meștersug de aū așteptat pîn aū neguțat-o». «De care lucru iată că-ți scriem, den vreamia că estia și Ghiorghit[ă] Postelnicul răziaș, și întăi aū fost moșiia neguțată de dănsul, așia am socotit și am gudecat după lege țărăi, să aibă Ghiorghit[ă] a da pe gum[ă]tate de bani Stolniceai și să fie și el părtaș la ăa parte.» «Iar, neluîndu-ți bani, ț'a da bani toți și vei lipsi dintr'ăca parte, că iaste de dănsul neguțată.» Pecete cu chinovar.

69. Iași, 28 Iunie 7221 (1713). Nicolae-Vodă arată că i s'a înfățișat «Necolaiu Arman, fečor lui Ivan Arman, ce aū fost namesnec la tîrg Săretiuului», arătînd zapisul prin care Grigoraș Mustați zălogia partea sa la Rugășăști (Suceava) pentru o datorie de 120 de lei lui «Ivan tatul lui Necolaiu și unchiul lui Iolba». Acum un «Luscalò» sau «Luțicalò» re-

clamă, ca rudă a lui Mustați, făcându-și moară acolo. Se scrie să împiedece aceasta, «la Vasilie Ropcian căpt. și ispravnic de târg Siretiului». Acesta pune soroc de patru săptămîni: nu se presintă «Luscalò»; pierde. Și un Ilie Dracia pusese partea lui de acolo zălog «la Ivan Arman, namesnic, tatăl lui Necolaiu». — Copie autenticată din 1782.

70. 3 Iulie 7225 (1717). Mihaï Racoviță către «Pătrașco Zosin Stolnic și Sandul Albotă Clucer», pentru niște pămînt la Cătămărești, pentru care scriu «feçori Pancului Țău fost Vornic la Bot[o]șeni». Să cerceteze. «Vel Logf.» Pecete cu chinovar.

71. 3 Iulie 7225 (1717). Mihaï Racoviță către Pătrașco Zosin Stolnic și Sandul Albotă Clucer, pentru plîngerea făcută de «fiçori Pancului Țău fostu Vornic la Botșeni», pentru pămînturi «la Brăești, la săliște la Stăncești», avînd proces cu «Stroiç Spătariul». «Vel Logft.» Pecete cu chinovar.

72. Iași, 17 April 7226 (1718). «Noi Ion și cu Vas[i]lie și cu Sandul și Toader, fiçorii lui Pătrașcan Tăutul», dau zapis lui Vel Spăt., «pentru că, fiind noi datorî di v'o 10 ai lui Mohmut Turcul cu patrudzăci și doi de lei și un tult, și luîndu-ni niști borfi și altă Țău mai găsit la noi, și niavînd cu Ță-l plăti, am cădzut cu rugăminte la dum[ea]lui V¹ Spăt. și mi-aū făcut așădzare cu acial Turc, și încă, pentru voia dumisale, nici dobăndă nu ni-aū mai socotit, și ni-aū mai er-tat și acei doi lei și un tult»: ei pun zălog, că vor plăti în toamnă, jumătate din Grămești. Semnează cu o scrisoare foarte nesigură.

73. 10 Decembre 7227 (1718). O Țigancă «ot Focșani» dă zapis lui «căpt. Andreaiū dea sarageale ot Focșani», că, «fiîndu marea lipsă și grea fomeatea, și văzându că perim dea fomea, ne-am sculat noi și am vîndutu un copil al nostru, anumea bun (?) Drumea, în lei 12, ca-s i fie dumnealui robu în veaci, neavîndu nici noi pea nimearea stăpănu; iar, dea s'ar întâmpla ca-s fug[ă], făcându-î dumnealui vre-o pagub[ă] din cas[ă], aū cineava să-s scolea cu vrea-o pricio[ă] pintru acistu copil, să avem a răspundea noi la acea judeacat[ă], și tot chiltuiala cea s'ar facea, și banii cea ne-aū dat, să avem

a-î împlini cu dobândă, și mâncarea lui să-î plătim un obroc cu câte t¹ 6; și, cându l-am vândutu, s'a'u prilejit căp[î]tani și țigani de-î noștri mărturie... Ne-am pus numeali și degeatile...». Semnează patru Țigani [prin alții] și «Stan Căpt., Sandul Căpt., Ion Micul Căpt., Mihalce căpt.».

74. 12 August 7227 (1719). Mihai Racoviță. Vine «Pătrașco Căpitanul» cu mărturie «de la Prodan Cornač... cu peceațiile lor și altor oameni bunî, anumea Solomon Izmanî biv Med., și Gavril Anghelachi, și Măriia Cărstiianeasă, și popa Isac de la besearca gpod ot Botișianî, și Ghiorghit[ă] protopopol ot tam», pentru vînzare la Rusî lui Pătrașcu, «precum îi scrie și carte de la dumnealor boiariî ceî marî ă-a'u fostu caimacamî, Ion Buhuș Logft. și Iordachi Rusăt Vor. și Dumitrașcu Răcovit[ă] Comis». Confirmă. Menționat și «Ghiorghit[ă] Cărstiian Scobihornu, cumnatul lui Pătrașcu Căpt.» «Sturzea Vel Vornic, ne-tămplându-s[ă] Vel Logofăt.» «Axintie Uricar.» Pecete pe hîrtie.

75. 12 August 7228 (1720). Mihai Racoviță dă «Saftēi a răpoosatului Costin Neaniul, ă-a'u fostu Vel Capitan de marginia Țării-Rumînești», pentru Păpăuți. Dania lui «Ștefan Petră» era din 7181: fusese întărită de Duca și Antioh. Semnătura Domnului și pecetea pe hîrtie.

76. 14 Octobre 7229 (1720). «Măle» cu soția Grozava dă zapis «gupanului Ion Păladi Vel Spăt[a]r», că-î vinde vie, «cu loc de cram[ă], cât s'ar întoarce carulu cu șes[e] boî». Se adauge și altă vînzare. Scrie «preutul Gavriil».

77. Iași, 8 Decembre 7229 (1720). Mihai Racoviță dă lui Adam snă Costașco Pancul o întărire pentru Cătămărești: «Adam Pancul ispravnicul» are «gălčavî de spre răzîși» și cere «hotarnici». Se dau: «Costantin Zbiera biv ftori Logftu și Talpă biv Comis¹ și Albotî biv Cluč.» Ei adună vecinî: «Iorga Burghiali biv Vel Armaș și Stroič biv Spătăr și Toader Cal-

¹ Din această familie fusese și un Vornic de Cîmpulung, cum se vede dintr'un act de la 10 Iunie 7150 (1642). «Adică eî Bălî și cu fimeia mea Agahiia din sat din Istești» arată că și-a'u vîndut moșia de acolo «dumnealui Iurașcu Vătavul de la casa dumnealui Paharnicului». Marturi: «Ionașco Talpă Vornic di Cămpul lungu și Neculaiu Vătav de la Casa dumnealui lui Gheorghe Hat-

mașul biv — și Neagoiț[ă] Ciudin biv Comis și Pătrașco biv Căp. și Ghiorghit Izman[ă] și Ion Izman[ă] și Vas[i]lie Brăescu], etc. «Neagoiț[ă] Ciudin» scoate «un izvod a moșu-său, a lui Pavăl Alboti, ă-au fostu Jigniciar-Mare». Costășco avea și loc la Stăncesti, luat «de la Toader Flondor ă-au fostu Armaș». «Din ispisoc ce li-au arătat Toader Calmușul de la Sămeon Movila-Vod[ă].» Semnează «Ilie Catargiul Vel Logtu». Axintie Uricar.

78. «U Hotin», 25 Iulie 7231 (1723). «Διαμαντής πρώην Μεδελνιτζέρης, Γεωργιάκης πρώην β' Πορτάρης καπηλαιχά[γριας], Ana Neculăias[a], Ștefan Mihaï», care și scrie actul, — arată că a venit «Nastasiia călugăriț[a]» plîngîndu-se, «pecum aū prins-o într'un sat, — în Momăești, în Ținutul Cernăuțului, și aū dus în Cernăuț închisor[e], pentru c'aū fost despărțit un om de la femei și aū fugit cu dăns, și aū luat câte ori-ci ă-au avut, păn a da știre la episcopu, la Rădăuți, pentru c'aū călcat lege; deci așe s'aū tămplat de aū fugit din chisore și, fugîndurî (*sic*), acel om anum[e] Petre cu călugărița depreun[ă], Petre iară s'aū dus de ș'aū luat femei, și călugărița încăș iară s'aū dus de s'aū călugărit și, călugărindu-s[ă], aū venit de mi-aū spus mii, și eū am scris la dumn[a]luī Comis Costantin cu poft[ă] ca să-î întorcă; ci i s'aū luat căpt. dumisale și, drept Dumn[e]zău, și așe dumn[ea]luī aū trimăs omul dumisal[e] la min[e] la Hotin și aū socotit tot, și s'aū pus tot băneșt[e]: și s'aū făcut optusprece lei; doîsprece lei aū dat starostil[e] și șăs lei aū dat nămesnicul de Momăești, pentru căci, cāndu s'aū prins, aū fost și nămesnicul, și aū fost rămas și la dăns doai vedre horincă și o lingură de argint... Și s'aū fost luat călugăriții o căruț[ă] cu doī cai, și un cal aū murit, iar un cal cu căruț[a] i s'aū dat... Și eū, Nastasii, făcāndu-mi-s[ă] plată, am pus cruce cu măn[a] mē mai ȝos, ca-s fi aiastă mărturii de credință. Nastașie, primăscu ačast[ă] mărturie» (cu mîna altuia).

79. 16 Februar 7234 (1726). Mihaï Racoviță arată că s'a

manul și Iorga di Niamțu și Vasili Coroeriu ot Mitești și Gavril Lichii ot Părținești și Gligori Bătcă ot Istești». — Copie tărzie.

pîrît «Ion Harhaz cu nepotu-său Adam Pancul», pentru parte din Cătămărești, «precum să-î fie furat Pancul zapisăle acei moșii de la tată-său Vasile Harhaz, și ține moșie». Se obiectează «cum așa parte din Cătămărești au fost dat-o Vasile Harhaz fetii sale Aniții Păncules[i], înmei lui Adam, dzestre». E învins, «dat rămas», Harhaz. «Vel Logt.» Pecete cu chinovar.

80. 1-ii Ianuar 7235 (1727). «Izvod de zapis[e] ce ni-au arătat dumnelui Spătariul Pălade»: la Rogoșești, cumpărat în parte «de la Neculai fișorul namiasnicului de târgul Siria-tul», Grămeștiî întregi (Suceava), Rudești jumătate, «din Bă-lilești o parte, ce au cumpărat de la Tăutulești, și parte de la Sandul Talpă; parte din «Botășinți pe Horaest, de la Ionașco Cap-de-ghindă Cluceriul, fișorul lui Gligorașco Bilăi, nepot Nastasii, fata Mihăilescului Uricariul . . . Eu Ghiorghit[ă] Hermeziu am scos acestu izvod de pe dirias[e] domnești».

81. 2 Ianuar 7235 (1727). Grigore-Vodă Ghica lui «Stroicu Spatarul șea la Albotă Cluț., șea la sluga noastră Dumitrașco Gafenco Ureacarul», să meargă la Rogoșăști și Grămești, la Rudești, Bălealești și Botoșința, la Călinești (toate în Suceava), ale lui «Paladi ă-au fost Spătar-Mare», și să hotărească.
— Copie din 1782.

82. Iași, 1-ii Octombre 7238 (1729). Grigore-Vodă Ghica lui «Agafton săhastrul», ce «au mersu în codrul ce este pe locul domnăscu la ocolul Botășenilor, și au curățat pădure, și s'au făcut mânăstioar[ă] cu chiliî, și s'au pus pomeți pe lângă chiliî». Supărat de călugării de la mânăstirea Doamnei. Domnul scrie la Vornicii de Botoșani: chiamă «târgoveți bă-trăni de Bot[o]șani». I se dă și o «poeniță», pe «loc domnesc», lângă «săhăstria» lui. Se menționează «poiiana lui Flaimoc». Pecete octogonală cu chinovar. În colț: «Miron Gafenco».

83. «U Bot[i]șeni», Mart 7239 (1731). «Hurmuzachi Vornicul de Botișeni» dă știre că vin la el «răzeșii de Rus[i], de la ocolul Botișenilor», și se plîng de «Ursul Borșu ce au fost prisăcar căți-va ani la Ionașco Isăcescul Med. în Epotești, și au mărturisit ei cu sufletul lor, dzicând că, dup[ă] ce s'au făcut pace și au descălecat oamenii cineș pe la locurile sale în Țara de sus, au mersu Ionașco Is[e]cescul Med. cu un om

bătrân anume Pătrașco și cu alt om, iarăș bătrân, și aū luat pe Borșu, și l-aū dus de i-aū arătat pe unde să împreun[ă] hotarul Epoteștilor cu hotarul Rusilor, începându-s de 'ntăi de la fântăna Brăiascăi, ce iaste lângă drumul cel mare ce merge la Cucoreni, și de acolo peste câmpu . . . și la vale spre drumul cel mare ce merge la Dorohoi, pe din sus de pomi Arăpoiei, carei aū fost lângă drumul cel mare . . . La obârșie unii Jidovin[e] . . . Și, cât aū trăit Is[e]cescul, aū fost dijmaș pe locul Epoteștilor». Deci face mărturie după spusa lui. «Hurmuz Vornic.»

84. 10 Iulie 7241 (1733). Hotărnicie din partea lui Costantin Sălion biv Vel Medelnicer, lui Andrii Balș Spat. și Grigori Cocorescu Vornic de Poartă, pentru Hrițcani, în Ținutul Sucevei, ai lui «Iorga Vamiș». Mai hotărnicise: Zbiera Log. și Albotă Clucer, cu Talpă, supt Mihaï-Vodă a treia oară, fiind de față și Negoită Ciudin, Pancu Postelnic și alți răzeși. Răzeșii aduc supt Grigore-Vodă altă hotărnicie, a lui Adam Luca Sulger și «Hurmuzachi Crăste Cămărașu». «Soră-sa [a Iorgăi] Sultana Gafinçasă.» Iorga cumpărase de la «Niculesă, Iordăchioai, Marina sora lui Ion Albotă». «Parte Dinului, ginerile Grozavii, cumnat Iorgăi Vamiș.» «Drumul Cororanului.» «Parte lui Sămion Pelin, nepotul Merlii, ci aū ținut-o Strătulat Dobrenchi.» «Parte lui Adam Pancu Post., ci sânt cumpărătură de la Sultana jupănesa lui Gavril Brăescu, ci aū fost Stolnic-Mare, parte ei ș'a surori-sa Alicsandra Ghergheloi, și di la Toader Flondor, ci aū fost Armaș-Mare, și di la Antimii Brahoai, fata lui Ion Albotă, și di la Costantin Bediman, di la Ion Negură, și di la Ilu fîcoru lui Ionașcu Mustață, și din parte Mărinii sor[a] lui Ion Albotă». Locul era în hotar cu Stăncești. — Copie târzie.

85. Iași, 22 Iulie 7241 (1733). Constantin Mavrocordat, pentru «Agafon săhastru», întărindu-î privilegiul de la Grigore Ghica. Îi dă și doi scutelnici.

86. 25 Novembre 7245 (1736). Grigore Ghica, pentru «părintele Agafon săhastru», ce mersese «în codrul ce iaste pe locul domnescu la ocolul Botoșenilor, și aū curățit pădure și aū făcut m[ă]n[ă]stioară cu chilia, și aū pus pomeați pe lângă

chilii, și, neputînd să trăiască el la acel loc, avînd supărare de spre călugării de la M[ă]n[ă]stire Doamnei», în întăia Domnie, scrisese el «la Vorniciî de Botoșeni» pentru a cerceta: cîi întreabă «tîrgoveați bătrăni de Botoșeni» și află că săhăstria e «pe locul gospod». I se dă și o «poianită», și i se scutesc o sută de stupi. Nouă ordine către «boiarî zlotași și desiatneci».

87. 1^{iu} Februar 7246 (1738). Grigore Ghica arată că «Avram ginerile Herșului Jid. din Focșiani și fămeia lui Ana, fata Herșului, nepoata lui Lazor orăndariul», vine «cu Mitrofan egumînul de Mira și cu Miron Dima pentru niște loc de dughiani din tîrgu din Focșeani, din bătrănul lui Butnariu, unde au fostu casa lui Lazor orăndariul». Procesul ținea din întăia Domnie. «Acel loc au fostu», se zice, «cumpăratură lui Lazor orăndariul de la niște moșiani de acolo, din satul Stoești, unde iaste acum tîrgul Focșianii, cari moșeani s'au numit Nemțeanii; ș'au făcut Lazor orăndariul casă și pivniță pe acel loc, ș'au fostu locul îngrădit de dănsul, încă și hotărât cu pîiatre, și l-au stăpănit moșul lor Lazor Orăndariul căt au trăit, și pe urmă și fiçorul său Herșul, până au rămas zestre aceștii Jidoavce, featiî Herșului; fiind la 60 de ani de cînd l-au cumpărat»: zapisele i s'au pierdut, «cînd i-au jăcuit catanele, și întămplăndu-să di-au arsu și tîrgul Focșenii, în Domniia noastră.» Atunci se ridică procesul. Adversariî spun «cum Dima bătrănul au avut cumpăratură acel bătrăn al lui Butnariu întreg de la Necula Limboviç, atăta din câmpu, căt și din tîrgu, din dughiane; din care bătrăn pe giuimătate au dat danie la mănăstire Mira», aducînd și *hotărîturî* de la Rugină Șătrariul și Buhuș Păharnicul, «scriind într'amîndoaî hotărăturile că s'au împîrțit satul în șiasă bătrăni, anume: Butnariu, și Ciriaș, și Nemțeanii, și Hobjăleaștii, și Dabijăștii, și Drăgușan... Fără 2 dughiani ce ș'au oprit Limboviç, de n'au vîndut, care dughiani au rămas la o fată a lui Limboviç și, aflăndu-să ia în robie la T[ar]igrad, acolo li-au vîndut lui Angheluță Armașul și, după moarte lui Angheluță, au rămas dughianile la cumnatu-său Mărdarie Clucer, și de la Mărdarie cu giudecată li-au răscom-

părat iară Miron Dima. Și scrie la hotărătura lui Buhuș cum s'au aflat casa lui Lazor orândariul pre Hliza, pe bătrânul lui Butnariu, și acei Nemțeani, vînzătorii lui Lazor orândariul, au vîndut rău, neavînd ei triabă în bătrânul lui Butnar, căce bătrânul lor, a Nemțeanilor, s'au ales osăbit.» Răzășii nu se mulțămesc cu delimitarea lui Buhuș și vin la Domnie, care li dă «carte de soroc, să viia cu toțai, să să mai giudece cu Divanul, și n'au mai vinit; apoi că și zapisul mănăstirei, ă-au avut de la Dima, n'au fostu la mîna călugărilor de Mira, ă-au fostu la mănăstire Cotroceani, în Ț[a]ra-Româniască, dusu de Vlîdica Cozma, ă-au fostu la mănăstire Mira, de când l-au luat pe dănsu Băsărab-Vodă de pe hotar și l-au dus de l-au închis la Znagov; aşjdere și Dimi celui bătrân i s'au tîmplat moarte, și, Miron rămîind copil mic, nici el n'au putut să mai cerce să mai dezbată locul din dughiani pe hotărătura lui Buhuș; și ačasta au fostu pricina de n'au luat chirie, iar de la ardere tîrgului au început a cerca și a-ș cere locul.» La judecata din prima Domnie «li s'au fostu dat locul, ș'au lipsăt Jidovii dupe locul acesta». După șese ani, nouă judecată, în favorul lor, «de vreme ă-au stăpănit acel loc atîte ani și nime chirie nu le-au luat». Miron și egumenul pîresc și la «Domnia Sa Costandin-Vodi»: se face înțelegere, în lipsa Anei, a păstra «Jidovii» numai două dugheni. Acum Ana nu vrea să recunoască. Se *orînduiesc* la Sandul Sturdzea Vel Log. Acesta expune «cum Lazor orîndariul Jid. au cumpărat acel loc de la acei Nemțeni, ă-au fostu drepti moșeani acolò, mai înainte de hotărătura lui Buhuș ș'a lui Rugină, cînd era locul neales și nehotărăt, de nu să știè a căruè parte unde va fi, ș'au stăpănit Jidovul și mai înainte cu pace, nime chirie nu i-au luat; și, mergănd Buhuș Păharnecul acolò la Focșiani, cînd au hotărăt, au avut puteri de chivernisală în mîna lui, să poată face pe Nemțeani Butnariu sau pe Butnari să l facă Nemțeani, de vreme ce vîndusă unii din părțile lor; și acestor chiverniseale de îndreptare vînzării locului n'au urmat, să lămuriască pricinele, nici pe Jidov de pe locul acela nu l-au scos, ă-au rămas Jidovul tot în stăpînirea locului, și de la

hotărâtură încoace până acmu, fiind și de la hotărâtura lui Buhuș Păh. 33 ani, și nime nu l-au mai scos, nici chirie i-au luat.» Domnul decide că «iaste cu dreptate Jidovii să rămîia bîni moșianî și stăpănitorî locului aceleue, și de acmu înainte nime să nu-l poată clăti din locul său, ce să-l stăpăniască cu pace, ca a lor driaptă moșiia, să facă pe dănsul dughene sau ce va vrè; însă căt au ținut casa ca bătrână și cu toată ograda casăi lui Lazor orândariul, atăta loc să țiaa și ei. Și să le fie de la Domniia Mè driaptă ocină și moșiia și uric de pără și de întăritură, cu tot venitul lor, și fečorilor lor și nepoților, strănepoților, neclătit, nerușeit nici odănoară în veci.» Iar ceilalți vor lua loc de la Nemțeni. «Și de această pără să nu să mai părăscă piste această carte a Domniî Meale.» «Sandul Sturdzea Vel Logftu. Tanasăe Logft. za taină am scris.» Pecete mare, cu chinovar.

88. «U Rus», 21 Septembrie 7240 (1731). «Maria Roșculias[a], fata lui Andronic Izman[ă], ce au fost Agă», dă zapis nepotului Ion Izman[ă] Vel Căpitan», spuind «că, fiind noi patru frați, anume Solomon tatul nepotului Ion, și Ioniț[ă], și Gheorghit[ă] și eū» li rămăsese satul «Mătienii ce iaste pe Jijie, la Ținutul Hărlăului», și a patra parte din Ruși. Fîind bolnavă, *se sprijene* la acest nepot, «și mi-au dat și trei boi și un cal, care s'au prețlăuit drept — lei», «și dzece vedre de miere lui Umir Turcul din Botășeni, care au fost datoriu ginere-meū Nacul Goian». Îi dă partea din cele două moșii. Ginerii săi, «Ștefan Străjca Armașul și Vasile Cracalie», să nu se amestece, căci li-a dat «moșiile căte sântu di pe soțul meu Solomon Roșca». — Alecu Callimachi arată în 1821 că a căpătat actul de la «dumnealui Costachi Pisoțchi Stolc.».

89. 20 Octombrie 7245 (1736). «Ieromonah Varlaam Ursachi, proin egumen Rășcăi», dă zapis «vărului meu Scirlătachi Costachi Comis» că-i vinde jumătate din satul Bășăstii la Fălciu, «care moșie a mè este mie de la maică-mè Mariia Stolc, Ursăchioae, iar maică-mè este de la maică-sa Alexandra, fata lui Neculaiu Ureche Spat.» «Și, pentru un zapis ce s'au făcut de danie lui Neculaiu Jorăi, să nu să ție în samă.» Semnează

și «Sandul Sturza Vel Logft., Vasili Sturdza biv Vel Stolc.¹, Gr. Spat. (?)». — Copie din 1820.

90. Iași, 27 Septembrie 7249 (1740). Grigore Ghica către «Ion Izmană biv Vel Căpitan și Adam Pancul biv Post.», pentru a cerceta moșia din Cătămărești a lui «Gavril Gherghel biv Vel Căpt.», «care părți aū fost a unchiului său Gheorghită Ūdin ce aū fost Ban-Mare, și i le împresoară Iorga Vameșul, și alți răzeși de Cătămărești». «Vel Log.» Pecete cu chinovar.

91. 19 Decembre 7249 (1740). Grigore-Vodă arată că «Manole neguțitoriul de Botoșeni» ar fi dat lui Costantin Tăutul «banî pe dzece stoguri de fân, 10 lei, ca să-î facă fânul la vreme, la velet 7246», «6 lei pe șesă vedre miiare tot atunce, 2 vedre să dè el și 4 vedre frate-său Ștefan, și 5 lei pol banî», «și un cal, după rugăminte lui, dzicând el că are să viia la Iași să să giudece pentru niște moșii, și i-aū prăpădit calul»; zălog era partea din Rudești și Dubova, în Ținutul Sucevei. «Astă vară, la Iunie, aū fost luat o carte a Domnii Mele, la Enache starostele de Cernăuți, fiind Tăutul trăitor la Cernăuț: . . . n'aū avut cu cea împlini de la Tăutul, c'aū rămas la mufluzie». Cere a se vinde moșia. «Mărturisându-ne și toți boiarîi cei mari că Tăutul aū rămas mufluz»; i se dă *carte de volnicie* pentru vînzare. Pecete cu chinovar.

¹ Pe altă foaie a copiei se află un act din 10 August 7143 (1735), prin care Vasile-Vodă arată că aū venit la el «chir Gavriil, ci aū fost episcop Romanului, și Gheorghii egumenul de la sfânta mănăstire Dragomirna, și Avramii starețul, și Tudosaî Starețul, și Ghelasii starețul, și Orestii și Sărafit» și ceilalți călugări de la Dragomirna, și aū vîndut satul Bărsăneștii, în Ținutul Dorohoiului, «care acel sat li-aū fost și lor daniî dea răposat Stroič Vel Logf., și l-aū vîndut slugi noastre lui Ionașcu Cupar drept 350 talerî bătuți». — Traducere de Evloghie Dascalul, 30 August 7271 (1763).

În colecție se mai află un act de la acest Domn, care-mî scăpase din vedere. La 28 Novembre 7147 (1638), Vasile-Vodă vorbește de «Bosnoc Căpitanu și Jupiniasa lui, Antimie, fata lui Mîndău biv Armaș, nepoata lui Vărnava», ce vînd partea lor din Solotfani în Ținutul Lăpușnei. — Traducere din 1815.

Peste doi-trei ani, în 7150 (1641-2), «Popa Coste din Vladeniî» ș. a. «și cu dicheul Chiril de la sfînta Mitropolie» fac o mărturie. «Să începe hotarul Călineștilor la Siretiî, unde aū fost vadul cel bătrîn, în zilele lui Petru-Vodă cel Șchiop». Copie adevărită de episcopul Varlaam de Rădăuți, de Toader Balșu Vornic și de Dimitrachî Sturza Vornic. — Copie nouă din 1813.

92. 1-iū Februar 7249 (1741). «Eū Adam cupeț sin nov-luī (!) Costandache cupeț din Eș», dă zapis «luī Gligoraș starostelū de Țocli» pentru că-ī vinde vie «la Copou».

93. Iași, 2 Februar 7249 (1741). Grigore-Vodă luī «Pătrașco Catargiu biv Vel Pitar» și luī «Ioniță Pruncul», că s'a plins «Antiohie fiĉorul luī Nistor, nepot Corpăceștilor și strănepot luī Ionașco Logft. den Meleșcani, de la Tecuĉu», pentru un vad de moară. «Vel Logft.» Pecete rotundă, cu chinovar.

94. 30 Mart 7249 (1741). «Costantin Costin Neniul, biv Vel Pah. al Țării-Românești» (*sic*), arată că a vîndut «dumisali luī Necula Silioti neguțtoriu din Iași . . ., viindu noi aice la Moldova . . ., un sat anume Păpăuții, cu vecini, ci este la Ținutul Hărlăuluī, la ocolul Botoșenilor, drept patru sute lei banī gata». Vinde «cu știre și cu voe niamuluī nostru». Semnează: «Toadir Păladi Vel Vist., Alistarh Vel Ban, Iordachi Canta vt Log., Costandin Catargiu vtori Spat., Șarban Cant., Panait neguțtor». «Simion Cheșco Uricar am scris și sint și martur.» — Copie din 1787, legalisată în același an.

95. 1-iū Iunie 7249 (1741). «Necula Silioti neguțtoriu» dă zapis «ġupănuļu Manoli Varlam, neguțtoriu din Botoșeni», că-ī vinde Păpăuții. Marturī: «Panait neguțtoriu, Costandin Osmachi, Dumitru Osmachi. Tănas Logft. de taină martur, și am scris zapisul.» — Copie din 1782, legalisată în 1787.

96. Iași, 6 Februar 7250 (1742). Constantin Mavrocordat către «Antioh Caragē Vornicul de Botoșeni, Iliăș Vel Căpt. de Doroiū» (*sic*), Ion Izmană biv Vel Căpt., pentru a merge la Popăuți, spre a face hotărnicie luī «Necula neguțtoriu», ce are satul de la Costandin Costin. «Să daț și mărturie în sămne, și să o treciț la potrocol, ca să i să facă și întăritură de la Domnia Mē.» — Copie din 1787, legalisată în același an.

97. Iași, 30 Iulie 7250 (1742). «Ghiorghie Grecul», c1 soția Ana și fiī: Dimitrachi, Iane și Marie, vinde «dumisal[e] ġupănuļu Ioanes neguțtoriu arman din Eș» «cinci hirte vie bătrână și ġumătate de pogon vie tănără . . ., în dialul Curoiuluī, pe moșie sfintei mănăstiri Socolū», pentru 75 de lei.

Locul e între «viile lui Arsănie lemnar și între vie lui Vas[i]lie Olariul». «Și eă Simion Cheșco Uricar am scris cu dzisa și cu voe lor, și sintu și marturu.» «Și eă starița de Socola m'am tãmplat.» «Vas[i]le diiac de Divan, olar, rãzaș.» «Iar cãlugãrițile ca sã aibã a-ș lua dijma din vie din cã hi, din toat[e].»

98. «Ap[ril]». — «Sturdzea Logftu» «Dum. Șet. Ioane Izmanã și dum. Neculi, Vornice de Botșeni . . . Viind acolo omul dum. Pit. Vas[i]lie, cu carte Mãrii Sale lui Vod[ã], ce scrie la dum. ca sã-i faceț dreptate, pentru niște stupi ce are datorie cu zapis la niște oameni de Pãpãuț, pohtescu și eă pe dum. sã i sã isprãvascã dupã dreptate ce va avè, sã nu zãbãvascã omu acolo; cã zapisul lor le-ț vedè dum. cã scrie, nețiindu-s de cuvãnt, sã i sã împliniascã cu om gsd. Numai, ca sã nu-s mãi ciboțascã, aũ scris Mãriia Sa Vod[ã] dumitale . . . A dumitale . . .»

99. «U Ias, Mai 13.» «Sturdzea Logftu» cãtre «Manole cupețu». «Cele scrisã am înțãles pentru Pãpãuți, cã tot nu s'aũ hotãrãt de isprav[ã], rãmãind pricinã despre Stãncești dumisale Cluceriului Dumitrașco: iatã s'aũ fãcut carte la Vornicii de Botãșeni și la cãpt. Izmanã sã îndreptedze pricina și dintr'acolo, macar cã și Cluceriul s'aũ întãmplat de fațã aice, cãnd s'aũ cetit carte cã domniascã, și can pricinuia dumn[ea]lui cã iaste lucru hotãrãt mãi de mult de cãtrã Stãncești; ce aũ luat de la noi rãspunsu cã sã cade sã-s mãi caute pricina, de vreme cã jãluești dumniata, cã cu aca hotãrãtur[ã] de atunce s'ar fi fãcut greșalã; și iatã și rãvașul cãpt. Izmanã, ce ț'aũ fãcut la mãna dumitale, iarăș ți l-am triimis . . . Voitor de bine . . .»

100. Iași, 20 Mart 7251 (1743). «Sturdzea Logftu» cãtre «Io niț[ã] Izman[ã]», ce-i scrisese pentru «hotãrãtura Pãpãuților de cãtrã Stãncești». Dar spusele venite de la «acei țaranii de Cotești» fac o nouã hotãrnicie de nevoie. «Sã îndreptați hotãrãtura, sã hotãrãți, pe unde s'a adeveri hotarul cel drept, mãcar cã carte cã de hotãrãt iaste scrisã mãi din în trecute dzile, și cãci s'aũ schimbat Vornicii aceia, nu-i atãta pricinã; te împreunã dumn[ea]ta cu dumn[ea]lui Vornicul de Botãșeni, și hotãrãți împreunã și, cum veț îndrepta, dați măr-

turie ; căci, de-s schimbă Vorniciî, dar Vorn[ni]cîia rămîne. Și, dispre târgul Botășeniî, de mai iaste vr'un greș, să-l îndreptați. Osăbit, înțalias-am că s'aû cercat din poronca gsd. pricina între Volovățu și 'ntre Răpicine, ce are Manoli cu Andrieș, pentru hotar, și pentru cumpăratur[a] ce aû cumpărat ; ce dumn[ea]ta, cum pentru hotar, așe și pen[tru cum]părătura ce aû cumpărat Andrieș căpt. în Răpicenî, ia sama.»

101. Ioan Nicolae-Vodă «oamenilor de Păpăuți, de la ocolul Botoșenilor, carei aû arătat cărți de la toți Domniî ce s'aû rânduit în 53 ani; anume de la Domnia Sa Costantin Duca-Vodă, și de la Antiohie-Vod[ă], și iarăș de la Costantin-Vod[ă] Duca, dintru a doa Domniia, și de la Domniia Sa Mihaî-Vod[ă], și de la răpoosatul fericitul întru pomenire părintele Domniî Mele, Măriia Sa Nicolae-Vodă . . . , și de la prëiubit fratele Domniî Mele, Domniia Sa Constantin-Vod[ă] . . . , — scriînd ca să fie apărați de vecinătate de cătră stăpîniî satului Păpăuțiî și dispre alții . . . , pentru căci ei aû fostu domnești, de ocolul Botoșenilor». Dă și el întărire: «nime să n'aibă nici o triabă cu dânșii, ce ei să fie de slujba poronșilor Domniî Mele ce sint la Botoșeni».

102. 19 Decembre 7252 (1743). Ioan Nicolae Mavrocordat, «dumnalor ispravnicilor de pe la Ținuturî», «pentru Manole neguțatoriul de Botoșeni, carele, înștiințându-vă, s'aû găsat în parte acelor Ținuturî vecinî de sat de Păpăuți, ce sint la ocolul Botoșenilor ; care moșiie cu vecinî dede samă c'aû cumpărat-o de la Necula Silioti neguțatoriul, iară Neculei i-aû fostu cumpăratură de la Costantin Costăn Neniul biv Vel Pah. al Țărăi-Românești, . . . să chemați de față pe acei oameni, și să luați sama» ; de e drept, «să-i aședze la baștina lor» ; de contestă ei, și «vor avia chizeș că vor sta față, să le puneți soroc și să-i trimiteți să vie aice, să stë față înnainte Domniî Mele, aducându-și față și dovadă č-or avia ; și să ne înștiințați pe amănuntul și domniavoastră». Pecete mică, octogonală, cu chinovar.

103. 18 Mart 7252 (1744). «'Αυδονάκι πρώτ. βόρνικος, Διμήτρικι βόρνικος» (ambele semnături de aceeași mînă) către Domn. Li-a adus cartea domnească «Manolii neguțatoriul di

alice din Botșani», cu poruncă «pentru niște vecini ce s'ar afla din Păpăuți... , cumpărați de Manolii». El află, *oblicește* pe trei: «Ion Păpăuț, și unul Ursul, și unul Ștefan Cornaci». Ei recunosc a fi «de baștină de Păpăuți, și toți părinții lor». El își aduce actele Cerchezului. «Numai ar[ă]tao și oamenii de Păpăuț cărți de apărare de la acești Domni ce arată că are și Manolii». Dar acesta aduce ordinul special pentru urmărirea de rumîni, al lui Antioh-Vodă. Astfel: «găsind pe părinții acestor oameni, fiind aceștie pe acele vremi copii, i-au dus la casa lui, la sat, la Călugăreni» la Ținutul Niamțului, și i-au așezat acolo... Și, dăndu jalobă la Antiohii-Vod[ă], li s'au făcut și lor carte gsd. di apărari ca-s nu-i tragă la vecin[ă]tate, și au vândut Miron Spăt. acast[ă] moșie Păpăuț lui Costantin Neniul... Și au adus Manolii și 2 oameni marturi: pe 1 Pavăl Stan, și au mărturisit cum că el au fost copil și, slujind la acel Andronic Vor., și știi cum i-au adus cu Armaș Miron Spăt. și e-ū stăpănit; și au mai adus șe al doile martur, pe Vas[i]lii Nicorescul, care șede aici lângă Păpăuț, și au mărturisit cum c'au șezut părinții acestor oameni în Păpăuț, și sint cuptoriștile și livezile lor și păn astăz din săliște Păpăuților. Și am zis acestor marturi, put-er gura pentru acești oameni că nu-s vecini; ei au zis că n'or gura, și, pe dănșii întrebându-i, au vr'o carte de giudecat[ă], de rămas, sau de ertăciune, sau de răscumpărare, și i au zis că alte cărți n'au, făr căt aceste cărți gsd. de apărare. Și, nevrând să-s așeze aici, s'au tras la luminat Divanul Mării Tale, și ș'au pus și zi, cu voe de îmbe părțile, după Sti. Ilie, să vii la Eș; și ș'au dat ei și chizeș, pe dum. căpt. Izmană.»

104. 25 Novembre [7253 (1744)]. «Izman[ă] Șet.» către «dm. Vel Logft.». Pentru procesul lui Manoli cu locuitorii din Păpăuți: anul trecut, adusesese «o luminat[ă] carte Mării Sal[e] lui Vod[ă] aici la Andonachii, fiindu Vornic, ca-s li è sama, și, dovedindu-s că-s vecini, să-i dea de grumaz; și nu l-au hotărăt gudecata». Aduce pe cei doi bătrîni, «cari trăiesc și acum în Păpăuț», ce fac mărturie. Pomenește și «mărturie lui Andonachi». P. S. «Macar că dum. Manoli nu era gata în căstă dat[ă] de vinit

la Eș, ce, viind astădzî cinst. răvaș dum. cu Antăș, îndat[ă] aũ purces; și mii ce-mî scrii dum., am înțeles, și oĩ purta de grij[ă], macar că și întâiũ, de m'aũ arătat cineva că n'am fost vrednic a sluj[i], dar Dumnedzăũ știi; și aș pofti dovad[ă] la toate. Neculaiũ Arman, ce aũ arătat dum., eũ toto nu l-oĩ lăsa.»

105. † Dum: Manoli neguțitor, sãn[ă]tate iț poftesc de la milostivul Dumnezăũ: alta, m'aũ spus copilul cel din cas[ă], Costantin, c'aĩ venit dum: la gazda mē și nu m'aĩ găsăt și aĩ dzis ca să-ți fac știre ce ț'am mǎi isprăvit de la dum. Postelnicul. Ce vii ști că eũ am grăit, și aũ dzis dum. Vel Post. că ț'or vini vecini la mǎn[ă] și satul, numai să dē înștiințare Mării Sal[e] lui Vod[ă]; ce dum. să te săleşti să sluj[e]ști dum. Postel., orĩ la ce ț'a poronci, și să-ĩ îmbli pe voi, că eũ te-am arătat dum: că ești harnic și om de trabă. Alta, să-m înștiințai pentru boi dum. ce i-aũ cumpărat de la Pascal, cum sânt, bunĩ, răi, și pentru 2 areți burc (*sic*), ce am fost grăit cu dum., să-m cauți să-m cumperĩ; numai să fii frumoși, mari, și să-mĩ faci știre ca să trimit 1 çoban să-ĩ è; și ce-ĩ da dum. pe areți, oĩ da eũ dum. Numai să fie pãrneri (*sic*). Cu ačasta; și să fii dum. sãn[ă]tos. De tot binele voitor dum: Io Ruginã Vor.

106. 5 Decembre —. «Sturdzea Logftu» către «dum. nevoastrã frate Spat. Andrei Balșe, Șetrar Ioani Izmanã». «Ce aice îmi spuse Manole... că în trecute dzile v'aũ adus carte Mării Sale... ca să-ĩ hotărăți moșia Olovățul și Răpicieni, ce are pricinã cu Andriiaș Căpitanul». Fac lucrul, dar «pietre n'aț pus, mǎi născând o pricinã din pricina lui Andriiaș cu Azăpanul (*sic*), care la urmă și acē pricinã s'aũ tăet de aice, de la giudecatã». Să aleagã după aceasta și să și *stılpească* «cu pietre». «Deosăbit de ačasta, ne mǎi spuse Manole neguțtor că și pentru Păpăuți v'aũ mǎi adus o carte de hotărăt, pentru pricina a o parte de loc din hotarul Păpăuților, ce-ĩ împresoarã Cluceriul Calmășul, și iarăș nici triaba aceia n'aț căutat și stă pricina nealiasă. Ce, cãt pentru ačasta, aice aũ arătat Stroiç Post. cum că, când s'aũ vândut Stãncesti, s'aũ dat și ispisoc, care scriia, în semne, hotarul

Stănțeștilor, precum și răvășele au dat la mâna lui Manole, care li-ț vedè dum :. Ce dumnavoastră trebuiești să faceți să scoată Dumitrașco Cluț. ispisocol acela, ca să vedeți acele semne, și să îndreptaț Păpăuții, atâta de cătră Stănțești, căt și de cătră târgu, să nu vie să mai jăluiască . . . A dumnilor voastre . . .»

107. 30 Novembre 7253 (1744). Ioan Mavrocordat pentru «părintele Agafton starețul», întărind vechiul privilegiu.

108. 21 Iunie 7253 (1745). Ioan Mavrocordat către «ispravnicul de Ținutul Hărlăului . . . S'au jăluit dumneaî Paraschiva, fiica răpoosatului Alexandru Sturdze, dzicând că are un sat Dolniceni pe Bașeu și nu să supun oamenei ce șed pe acel loc, ca să-i facă slujbă. De care lucru poroncim dumitale să eî sama și, precum or fi alți oameni carei șad împregiur pe moșii a boiari, așe să-i aședzi și pre aceștie, să-i dè c-a fi cu dreptul, și să-i și împlinești, să nu ne mai vie jalobă, și să dai mărturie.» Pecete cu chinovar.

109. 22 Iunie 7253 (1745). Eū, Ioan Nicolae Voevod . . ., dat-am cartea Domnii Mele tuturor târgoveților moldoveni și armeni, jidovi și alți din Târgul din sus, din orașul Botoșanilor, să fii volnici cu cartea Domnii Mele a-ș stăpăni fiește-carele locurile ce au avut la Târgul de sus . . ., la fața locului, în sămnile și pre hotărnicia, după cum li-au ales și li-au stălpit cinstiț și credincioș boerii noștri, dumnealor Iordache Cantacuzinò Hat. i Neculi Vornic de Botoșeni, și Izmană Șetrar. — Copie.

110. † Facu știre cu această scrisorea a mè că, dându jalobă la Măria S[a] Vodă omini de Păpăuț, că-i trage Manoli negu-țitoriul, vecin de Păpăuți, Măria Sa i-au rânduit la mine, să le eū întâi iaū sama, și, luindu-le sama, după dovădzile c-au arătat Manoli, ispisoci domnești, aiave s'au cunoscut că sântu vecini; căci omeniî nici o îndreptare alt n'au arătat, făr niște cărți domnești, tot de apăratū, iar de vr'o judecat[ă] nimic n'au arătat, și au cădzut după Manoli să să răscumpere; și, neputându-s tocmi, s'au tras la Divan și, spuindu eū Mării Sale luī Vodă și eșindu-i și nainte Mării Sale, au poruncit Măria Sa și li s'au făcut și de la Mărie Sa carte de apărarea,

asămine cu alte cărți ce au arătat de la alți Domni, iar carte de ȝudecată n'au dat Mărie Sa, căc au cunoscut că sântu vecini; ci am dat lui Manoli această scrisore, cându ar dzice iar la vr'o ȝudecată c'au rămas pe Manoli de la Divan, să nu-s criadă. Let 7254, Dich. 4. Sturdzea V¹ Logftu.

III. 21 April 7254 (1746). «Izman[ă] Șet.» arată Domnului cum a făcut hotărnicie la Cătămărești, unde avea moșie «Gavril Gherghel, c'au fostu Căpitan-Mare, părțile unchiu-său, lui Ȑudin Stolnicul». Asistă și «Adam Pancul Vel Pitar și Iorga Vameșul și Iordachi Gigătu, cumnatul Iorgăi Vameșul, ginere Sultanii Gafencesi, nepoata Paraschivii Săcules[i] . . . ». Are Iorga Vameșul și cu Gigătu și cu alții ai lor o parte de moșie, «care să numiaște a Paraschivii Săcules[i], sora lui Gheorghii Ȑudin Stolnicul, o parte iarăș de moșie a lui Gheorghii Ȑudin Stol., altă parte iarăș de moșie a Aniții Meicules[i], iar sor lui Ȑudin Stol., toț într'un chip; dar au mai fostu o parte a Tudosii, sororii lui Pavăl Albotă Jitniceariul, tatăl lui Gheorghii Ȑudin, den care parte s'au aflat vândute doao părți Pancului Pit., de Beldiman și de Negură; o parte tot din parte Tudosii s'au aflat vândută de Ilie Mustiați, fičorul lui Ionașco, Vameșului Iorgăi; iar a patra parte dintr'ăcastaș parte a Tudosii au rămas lui Solomon fičorul lui Cordați, să-ș o stăpăniască; iar au mai fostu o a sias[a] parte din tot satul, cumpărată numai de Ghiorghii Ȑudin, de la Andreica din Merești . . . ». Îi aleg să stăpînească fiecare «căt li s'au vinit de pre bătrăni lor, iar, în cumpărătură, cini pre căt au cumpărat». «S'au vinit Iorgăi Vameșul și Gigătu-lui parte din sus, 4 odgoane, 6 stănjăni pol de moșie; și un odgon, 2 stănjăn[i] c'au cumpărat de la Ilie Mustiață, s'au făcut 5 odgoane, 8 stănjăni p¹ toată partea lor . . . Și fečorilor Meicăi», etc. Se stîlpește partea Vameșului: «începându den hotarul Hrișcanilor pen codru, alătore cu hotarul Ipo-teștilor, la vale, păn în margine de la dial, la drumul ce-î pe din dial de casa Gigătuului, am făcut buor într'un stejar, și de la buor în vale, la capul unui iaz, și pe supt iaz și la dial, în zaria dialului, s'au pus piatră, și de acolia la vale, peste părăul ce vini de la Cucoreani, și la dial, și peste drum

într-o moviliță s'a'u pus altă piatră, și del[a] movilă la vale pân în vâlcao ce să chiam[ă] Brăiasca, și vâlcao în gos, din prajma moviliții în gos, 5 odgoane stânjän[i], — unde să preun[ă] cu parte lui Gavril Gherghel, și întoarce iar la dial, la stălpul ce am pus peste drum, în muchea dialului, și la vale, peste păraul ce vine de la Cucoreani, și la dial pân în altă piatră, ce iaste în podiș, și de acol[o] la vale pân în părau, și matca păraului ăa adăncă, spre fundul văii, la codru; și acolia am făcut buor într'un păr, după cum s'a'u scris și în mărturiia ce am dat lui Gherghel, și de la buor prin codru la dial, păr în hotarul Hrișcanilor».

112. 23 Iunie 7255 (1747). «An. D. V¹ Logft., Ioniță Cantacz. biv Hat., Costachi Razul Vel V^r... V¹ Vor., I. Păladi Hat.» judecă între «Ioniță Izmană, fiçorul lui Ghiorghită Izmană», și «Ștefan Blebe blănarul, tatul Pănoai», pentru un iaz lingă Ruși. Anghelachi, «moșan» în Ruși, îl vinduse «Burgheliî Armașului, când era Vornic la Botășani și, după moarte Burgheliî, scoțindu-l la vânzare fămeaia Burgheliî, l-a'u vândut lui Pană ginere lui Blebiî, Grec om strein», fără a se întreba vecinii. Pe acel timp, Izmană era «copil, slujind pe la stăpăni, și s'a'u căzut lui să-l cumpere, fiind moșian de baștină». «Acel iaz a'u fost numai pentru adăpatul vitelor, iar Pană, după ce l-a'u luat, a'u suit iazul și l-a'u făcut de mori», înneccându-i finațe, cum scriu «dumnelui Andriî Balșu Spat. și Pancul Pitariul». Se oferă Izmană a jura în biserică, că n'a știut; recunoaște și Blebe, și «nu l-a'u lasat să gur[e]», cum se arată de «părinții de la Sfeate Neculai și Vorniciî de Poartă». «Am dat carte noastră.»

113. 29 Septembrie 7256 (1747). Grigore-Vodă Ghica lui «Ion Zosim Vel Șăt. și Ion Izmană biv Vel Șăt.», pentru plîngerea lui «Manoli neguțitoriul», că ar fi împresurat la Păpăuți de «dumn[ea]lui Dumitrașco Calmășul Vel Ban cu hotarul Stăncestilor». Să cerceteze și să puie «semne, stălpî de piatră». «Vel Logftu.» Pecete cu chinovar.

114. 13 April 7256 (1748). «Eü Zota Ūorneiü călugăr, fiçorul lui Gligore Ūorneiü și a Gaftoniî, nepoată Tăutului Logf.», arată că a dat «nepotului Costantin Păladi biv Vel Stol.»

ocina de la «Botoșanți» și «Bălilești», unde are și frați «car[e] părți de moșie în sânt și mie de baștină di p[e] tată-mieș, Gligori[e] Ţorneiș, și di p[e] mumă-mea, Gaftona». Marturi: «Marie Pălad[i] Vor.», «Toader Burnat».

115. 21 April 7259 (1751). Constantin Racoviță către «Ananie Vornicul de Bot[o]șan[î]», Ioniță Izmană biv Vel Șetrar, pentru «jalba lui Manole cupeș din Botășani și cu vechilul lui Ștefan din Eș» contra «dm. Banul Calmăș, zicându cum că astă iarnă i-au mâncat cu oile pe dm., 15 stoguri de fân în tărie dm., și osebit i-au mâncat moșie lui Manole, anume Păpăuții, și dintr'ăca pricină au rămas fânul nevândut, și el este om să rac». Să cate dacă e adevărat. «De să va dovedi cum că Manole au, cosăt pe moșie dm. Banu Calmășului, pe Costești, făr știre dm. și n'au întreat cându au întrat de au cosăt, și au avutu și știre; cum să să nu cosască, — să împlinești lui Manole numai cheltuiala că-au făcut la facire fânului, de la Banul Calmășul, iar fânul să rămăi mâncat de vitele dum.; iar, de să va afla cum că Manole au cosăt pe moșie lui, Păpăuții, să-î împlinești lui Manole, precum s'a dovidè cu adevărat că s'au vândut fânul la vreme acia, pe acolo; că vechilul lui Manole s'au apuca înaintea Divanului, cum că fânul este cu adevărat cosăt pe moșie lui Manole.» Pecete cu chinovar. «Cant. Vel Log.»

116. 8 Mai — «Ienachi Costandachi Ban» către «Manolachi Costachi vt. Logf.» Se scusă pentru «cele 500 lei care am luat de la dum. și am dat prodosie la ajutorință . . . Auzindu că sânt atăța tâlhari în toate părțile», n'a trimis. «Numai me-ș părut foarte rău, bade Manolachi, că-m scrii dum. că, de nu voiș triimite banii, în veș triimete dum. boerănaș cu grele cibote, de va împlini banii de la mine; care frăție noastră care o avem nu socotim că voiș avè acest bănat de la dum.; căci, bade Manolachi, eu de când sânt, și până într'ăcastă vreme, a nimănuș baniș sau ceva n'am mâncat, ci tot cu al meuș m'am chiveraisit, mulțimescș lui Dumn[e]zău». Va veni «piste 5, 6 zile», cu banii, «și mă rog . . . pentru vre o gazdă, unde viș socoti dm. ca să fie pentru mine». P. S. Sărută mâna «leliș Mariiș», «cu Tudosiica și cu copiiș».

117. Iunie 7259 (1751). Constantin Racoviță, pentru «mă-

năstirea Sf. Necolae, ce este la Botoșani, pe hotarul târgului Botoșanii», căreia i s'a făcut hotarnică de «dumnealui Ioan Bașotă biv Vel Șătr., Mihălachi Talpă biv Vel Căpt., Ioniță Sorocianul mazâl». Egumen era Antim. Ei întrebese «oamenii buni, anume Chiriac Botiul Curtian, și Toader Stihii Curtian din Botoșani, i Costandin Cenușă ot tam, Simion Stihii ot tam, Timuș Mărza biv șoltuz, i Costandin Mihaï biv șoltuz, Ștefan diiaconul ot Tătărășii, și Ion diiaconul ot tam, Păpăuț ot tam, Pavăl Stan ot tam, Gheorghie Paiul ot tam». Asistă și «Gherasăm diiaconul» de la mănăstire. «Drumul furilor.» «Drumul ce merge la Uriceni.» «Un drum ce vine de spre Jăjăe și merge la Botoșani.» «Drumul ce vine alături cu Păpăuții.» Hotarul fusese *umblat* și de Vasăli Razul biv Vel Căminar. Dă mănăstirii și 24 sălașe de Țigani și 20 de poslușnici, iar, ca milă: din vamă, 100 de lei pe an, orî ar fi «vama dată în credință, orî în cumpărătură», și «dejma de pe tot hotarul târgului Botoșanii, orî-cine ce ar lucra pe locul gospod . . ., den toată hrana ce va face pe locul târgului, afară de hotarul Tătărășilor, ce este dat cu loc cu tot sfinteii mănăstirii». Vinul va fi scutit de vădrărit, o mie de oi de goștină, o mie de stupi de desetină, o sută de vaci de «văcărit saū conită». — Copie.

118. 6 Septembrie 7260 (1751). Iacob Mitropolitul dă o carte de blestem lui Manolachi Costachi Vel Vornic, ce are «o moșie piste Prut la Greceanii, anume Vintileștii», care se împresura «de spre o samă de oameni». Cartea e făcută, după cerere, «asupra lui Vas[i]le Huzun și asupra cui ar ști stăpânirea Vornicului Luppului și a lui Vicol Sărdariul pentru ačasta mai sus numită moșie».

119. 2 Septembrie 7261 (1752). Matei Ghica pentru «mă-năstirea Sf. Neculaï den Botoșanii», ce are hrisov de la Constantin Racoviță, care scrie că, «luînd . . . aminte pentru o sfântă biserică de piatră ce aū fost zădită de luminatul răposat Domn Stefan Voevod cel bun la târgul Botoșanii, care, după trecere vremilor rămăind descoperită și surpată de zidiurile ei, aū înnoit-o de iznoavă răpoosata maica Domnii Sale și aū împodobit-o cu veșminte și cărge și alte

odoară argintării bisericești, iar acum, vrând Domniia Sa a aduce la mai bună și înaltă stare, a pus-o în rândul mănăstirilor și a pus mai înnoit cele surpate și a îngrădit-o făcând chilii și alte ce trebuiește, și a împodobit-o cu toată podoaba ce s'a căzut unui dumnezăescu lăcaș, atât den lăuntru, cât și den afară, și a înzăstrat-o cu moșăi și țigani și altele»: îi dă «satul Tătărășaniî cu heleșteu și cu mori, ce a fost moșie domniască, den hotarul târgului», o jumătate de sat, dată «lui Ștefan Bosie ot Visterie» de Ioan Nicolae-Vodă, și schimbată de el cu un loc «den hotarul domnescu a târgului Cotnariului». Și douăzeci și șapte salașe de Țigani, zece liuzi scutelnici, 100 de lei pe an de la Vama cea Mare, dijma hotarului Botoșanilor, scutire pentru vin și 1000 de stupi de desetină, 1000 de oi de goștină și 100 «boi, vaci, cai», de ori-ce dare, — «ca den venitul acestor bucate și mile să margă pe tot anul agiutor la Sf. Patriarhie Antiohieî, unde este închinată această mănăstire». Confirmă. — Copie.

120. 20 Octombre 7262 (1753). Matei-Vodă Ghica lui «Tudorachi biv Vel Pit[ar]u, Vornicul de Botășeni, i Vas[i]lie Balșe biv vtori Logft., i Adam Pancul Pit[a]ru și Miron Gorovei biv Căm[ă]raș», pentru plîngerea lui «Manole neguțtoru de acolo din Botășeni», contra lui «Anfimu egumenul de la Sfete Neculaî de acolo de lângă Botășeni», «alătore» cu moșia sa Păpăuții. Când i s'a făcut hotărnicia acum doisprezece ani, «locul mănăstirii lui Sfete Neculae, fiindu atunce biserică de miru, îl stăpăniè preuții ce era la biserică... Dară apoi, după câțva ani, la Domnie Sa Ioan-Vodă, a datu Domnie Sa Ioan-Vodă totu locul bisericii danie cu testamint lui Ștefan Bosie Cămărașu, și apoi Ștefan Bosie Căm[ă]rașu s'a dus de iznoavă alți boeri hotarnici de s'a hotărât moșie», fără conflict cu Manoli. «Dară acum, la Domnie Sa Costandin-Vodă Racoviță, făcându D[o]mniia Sa pe Sfete Neculaî mănăstire și închinând-o la sfânta patriarșie de Antiohie, a luat moșie lui Bosie s'a dat-o mănăstirii Domniei Sale...; și, luîndu și moșie târgului din ȝosu, a dat-o totu mănăstirei, și pe urmă a luat și moșie lui Manoli, și i-a datu Domnie Sa... 500 lei pe moșie lui, s'a dat-o lui Sfete Ne-

culăi ; dară pe urmă s'au sculatu egumenul . . . și i-au luat . . . , cei 500 lei înapoi, și i-au lepădatu scrisoril[e], dzicându că-lugării că nu le trebuie lor moșie lui Manoli.» Apoi fac o nouă hotărnicie și-l scot a fi *întat în moșia lor*. Îi ieau astfel «maî gumătate» din ce are. «Și el atunce n'au putut să mai dzică nimică, fiindu-că D[o]mnie au trimis hotarnici ș'au hotărātu mănăstirii Domnii Sal[e]. Ordin al Domnului să se facă o nouă hotărnicie și de spre «moșie dumisal[e] Banului Calmășul, di spre Stăncesti».

121. 12 Mart 7262 (1754). Matei Ghica. «Dat-am cartea Domnii Mele tuturor târgoveților de la târgul Botoșanilor, pentru locul târgului Botoșanilor ce s'au dat mănăstirii Sf. Neculaî, să fii volnici cu cartea Domnii Mele a să hrăni pe acel loc, să are și, pe unde a fi loc de fânaț, să facă fin, și să-și păstoriaască bucatele lor, să le ții pe locul târgului, și cu alte chipuri de hrană ce vor fi având a-ș face, să-ș facă ; iar alții streini, neğungându-le lor loc să să hrăniască pe dănsul, să nu fie volnici a să hrăni pe locul târgului ; ce ei să aibă a să hrăni pe tot locul târgului, după cum și în anii trecuți s'au hrănit pe acel loc, și ei încă după obiceiū să aibă a-ș da dejma mănăstirii din toate cele c-or face pe locul târgului.» — Copie.

122. 20 August 7262 (1754). «Tooader Tăutul, feçoru Sandului Tăutul», dă «zapis jupănului Dumitrașco Palade Hatman», pentru a-i vinde o moșie în Rugășești. — Copie din 1782.

123. Iași, 22 Octombree 7262 (1754). Matei Ghica «dum-nialor Tudorachi biv Vel Pit[ar]u, Vornicul de Botășeni, i Vas[i]lie Balșe, biv vtori Logft., i Adam Pancul Pit[ar]u, i Miron Goroveiū biv Cămărașu». «Manoli neguțtor de acolo din Botășeni» s'a plins asupra lui «Anfim egumenul de la Sfete Neculae de acolo de lângă Botășeni», pentru hotarele moșiei sale Păpăuții. Să facă o hotărnicie. — V. la 20 Octombree 7262, la care dată se expune afacerea maî pe larg, în alt ordin domnesc către aceiași.

124. 4 Maiū 7263 (1755). Niște oameni din «Socola ot Țănut Eșului» vînd «dumisale gupănului Manolachiū Vel Vor-

nic» «triî hirte de vie ce avem în dialul Corniului», pentru 15 «lei noi». Martur: «Ion Muntianul».

125. 18 Maiu 7263 (1755). Matei Ghica-Vodă către «dumnealui Iordachi Cantacozino biv Vel Pah., gudecătoriu de Ținutu Hărlău i Dorohoiul, i Păun biv Vel Med., ispravnic de Țin[u]tu Hărlăului i Dorohoiul, i Adam Pancul biv vel Pit., Miron Gorovei biv Vel Căm[ă]raș dă Ocnă»: i s'a plins «Manoli neguțitoriul din Botoșani» pentru încălcările la Păpăuți, de la călugări și de la Banul Calmășul. Trimișii din 7262 «n'au mersu, și Păpăuții lui stau și până astăzi împresurați de 2 părți». Să meargă ei «fără de greș» pentru a hotări lucrul, de față cu egumenul și cu «vichil din partea Bănesii Calmășului». «Însă hotarnicile vechi de a pururea sânt mai de socotit decât cele noao.» — Copie legalisată în 1798.

126. 4 Maiu 7264 (1756). «Hagi Lohan Arman, neguțtor din Iași», dă zapis «giupănuului Manolachi Vel Vornic», că-î vinde două pogoane «de vie păragină», «în dalul Coroiului, pe locul mănăstirii Socolii, între Ioniță fișorul lui Arsenie și între Vasăli Blănar, gineril[e] Olariului»; care «aū fost a cumnatului meu, a lui Carabet Armașului». Semnează armeneste.

127. 1ⁱⁱⁱ Iulie 7264 (1756). Constantin Racoviță către «Ivan Vornicu de Botoșeni i Ion Arbure Med.». «Manole neguțitoriul din Botoșeni» se plînge că-l *împresoră* «Băniasa Marie Călmășoai»: începuse a lua *cărți domnești* «și de la Domnia Mè, din cela rând, când am fost Domnie Mè aice la Scaunul acesta». Aceasta «încă pe când trăia Banul Calmășu»; dar «n'au mai luat sfârșit, nevrând Banul să-ș scoată scrisorile, puind și o pricină și alta păr acum; cari mai pe urmă, din poronca Domnii Sale Matei-Vod[ă], fiind rânduiți cu gudecata la dm: Rad[u] Rac[o]v[i]ță, fiind Vel Logft., și căutându-s[ă] gudecata între dânșii, dumnaei Băniasa aū răspunsu cum că Manole împresoară o bucată de loc de Stănțești cu hotarul Păpăuților și, neputându-i-s curma gudecata de-aici, s'aū rânduit la Păun Med., isprav., și la Miron Gorovei, ca să-î hotărască; și păn acum iarăș n'au luat fărșit, nevrând Băniasa să-ș scoat[ă] scrisorile». Ei să i le ceară din nou și să

privească și starea locului, văzînd actele întăiu și apoi întrebînd pe bătrîni. Pecete cu chinovar.

128. 16 Ianuar 7265 (1757). Ștefan Tăutul feçorul lui Ioniță Tăutul din Rudești ot Ținutul Suceviș «arată că a vindut moșia sa *de la tată-mieș Ioniță Tăutul» «dumisale jup. Dumitrașco Pălad[i] Vel Vist.».

129. 1^{iu} Novembre 7266 (1757). Scarlat Ghica «întărești pe locul tărgului Botoșănilor mănăstirii Sfăntului Neculaiș», hotărit de Ion Bașotă Sulger, Mihalachi Talpă căp. și Ioniță Sorocianul mazil», «cu tărgoveții de Botoșăniș, anume Chiriăac Bătiul Curtian și Toader Stihî Curtian și Costandin — și Sîmion Stihî, și Timuș Mărza biv șoltuz, și Costandin Mihaï biv șoltuz, i Ștefan diiaconu ot Tătărăși, și Ionu diiaconu ot tam, și Ionu Păpăușul ot tam, și Pavăl Stan ot tam, și Gheorghî Paiul ot tam». «Drumul ce vine de la Curtești și mergi la Botoșăniș, la un pod în margine, di spre tărgu; prin capul iazului.» Menționat actul lui Mihai-Vodă din 7227. — Resumat mai tărziu.

130. 2 Iunie 7268 (1760). Ioan Teodor-Vodă către «Nicolaiș Pit. i Mih[a]lache Talpă, biv Vel Căpt.», pentru jalba lui «Pancul Pitaru», ce avea moșie la Cătămărești, și cumpărături de la «Solomon sin Iordache Mustiață» și «de la fiçorii Meicăi biv Armaș». Pecete din 1759, cu «Io Io VV».

131. 7 August 1760. «Eș Ion Rotar, om de 96 ani, care, de cāndu trāesc în Grămești sāntu 73 aniș, și alții: Toader Tulistan, Vasile Māniga, Gavril Māniga, Nechita Bosungian, Ion Handrac, Ion Buhāian, «Necolaiș Păstlārenco, om de 67 ani, care sānt de baștină în Grămeștiș, mărturisese pentru «hotarul Rogoșăștilor ce sā hotărăști cu Cāndeștiș». «Părintele Dosifteuș, episcopul de Rădăuțiș», trimisese cu carte de blestem pe «dechiul Svinții Sale și împreună cu alți călugăriș». «Fiindu Grigoraș Cărăușul Vor. în Grămeștiș, i-aș poruncit dumn[ea]lui răpăosatul Spat. Ion Paladi ca sā rāș[i]pască casăle, fiindu între hotar, în mijlocul poeniș, și li-aș rāșipit; care nici ei n'aș pus pricină, și ș'aș rădicat casăle de acolo și li-aș mutatu pe hotar[ul] Cāndeștilor.» «Piste câmpu și piste molniță.» «Casa lui Veșco în buza pisculuiș,

în dumbravă, care am apucat și butuci de via . . . În doljoc, unde au fost prisaca lui Cornaci . . . Drumul ce vine de la Vlădeni.» Marturi: «preutul Ștefan, Ioniț[ă] Ūrnei monah, Vasăl[e] Buțco, Ștefan Stărce». Scrie «Costandin Cheșco ot Vist.» Mărturia și-o întăresc înaintea lui Lupu Baș biv Vel Vornic, Costandin Cananò Pah., Costandin Cog. Stol., Petre Cheșco.

132. 15 Ianuar 7269 (1761). «Iane Băcal ot Botășăni» dă zapis «Pitariului Neculai Pătrașco» că «i-am vândut casa mè din Botășeni, care cas[ă] este făcută de mânil mele și cu banii mei», pentru 30 de lei, cu «ograda și grădina». Semnează «eu Deli Iane băcal am pus degetul». «Eū Chiriiacu Logf. am scris zapisul cu dzisa lui Iane Bacal.»

133. 20 Septembrie 7271 (1762). «Tănas[e] Mel[e]ghi Vor. de Porută», arată că a fost orînduit de «Manolachi Costachi Vel Log[o]făt» a cerceta «moșae mănăstirii Gălățai» în hotar cu «locul târgului Iaș»: la mănăstire era egumen Procopie arhimandrit; asistă și cel de la «Barnoschi» «șă Agapiian proin egumen de Sfeti Sava». Egumenul «ia bezmănu pe casă șă dejmuești grădinile oaminilor». Arată act de danie de la Dumitrașcu Cantacuzăno din 22 Iunie 7182 (1674), ce dădea și o parte din locul târgului, pîind pe «Ioniță Bantăș Vornecul de Portă șă cu șoltuzul de Eș șă cu 12 părgari, șă au ales acè bucată de loc». Se văd «petrile pe șăsū, alătore cu ocul iarmarocului, păr în podul spănzurătorilor, di ceia parti până în apa Micoliniū, iar piste iazū nu treci în vatra iazului domnescū». Locul se întărise de Antonie-Vodă, la 14 Mart 7186 (1680), de Costandin-Vodă, la 29 August 7200 (1692). Pecete din 1718 a Vornicilor de Poartă: Pč. a p[o]rț[i]. Pe a doua foaie: «Ion Bantăș, diiac za Divan, am scris».

134. 12 Decembre 7271 (1762). «Αναγίας πρώτης Βορ., Μπ.», Nec[u]lai Căpit. (?) (iar marturi: «Ioan protopop ot Bot[ă]șăni», Costandin Cenușă», «Solomon Albotă») arată că au primit prin călugării de la «schitul Agaftona» ordin domnesc de a-i judeca cu «Costașco Bran și cu Radul cel micu Căpt.» de la Curtești, ce ar fi împresurat locul schitului. Mărturisește și «preutul Chiriiac Matrașe», Cenușă și Albotă «din Bot[ă]șăni»,

și Ștefan Costicî di la Mănăstire Doamnei». «Drumul săpatu.» «Schitul Gaftoniî.» «Pân în Crivăț, unde să hotărăști-l cu moșie Costeștiî.» — Copie legalisată în 1827.

135. 29 Iulie 1765. Grigore Ghica lui «Toader Sălion Med., Costin Macreiu Jăc., Costandin Vărnăv Med., Gheorghe Carp Vel Căpt.», pentru că «dumn[ea]ei Vorniciasă Iliana, a răposatului Vor. Dumitrașcu Păladi», a cerut a fi ferită de «Sfinția Sa părintele episcop de Rădăuț», la Bălilești și Grămești. Să-î facă hotărnicie. — Copie din 1782.

136. 14 August 7273 (1765). «Ioan... Med.» și un altul, fiind orînduiți de Domn a alege «moșia dumisale Ileanițiî Vorniceasiî a răpoosatului Dumitrașco Păladii», la Grămești, în hotar și cu «locul tîrgului Sireatiului», între răzăși se presintă «și Sfinția Sa părintele Dosifteî episcopul de Rădăuți, fiind că aũ răspunsu că are parte a Őorniaștilor, daniia o parte din Bălilești, dată de Măria Sa Domnița a răpoosatului Toader Păladii Vist.; și, cerșind scrisori și alte dovezi la dumnealui Manolachi Costachi Cliuceariul, ginerile dumisali răpoosatului Dumitrașco Păladi», — se aduc numai «mărturiî țărănești» și o hotărnicie din 7232 (1723-4), a lui Stroič Spătariul, Sandu Albotă Cliuceariul și Dumitrașco Gafenco Uricariul, ce lucrează și cu Toader și Vasiliî Tăutul, Sandul Őomurtan și Gavril Őorneiũ. Hotarul pleca «din vadul cu leaspezile, din Sireatiũ... Un dămbu lăngă neaște stuhușor... O bănișoară cu puțineale lozii... Drumul cel ce mearge de la Grămești la tîrgul Sireatiului... O văliugă... Nește lozișoare». Pe dos se înseamnă, în nemțește, că actul e a se restitui lui «Pavel Konakj».

137. 16 Februar 1766. Grigore Ghica lui «Manolachi biv Vel Stol., isprav. de Țin[u]t[ul] Hărlăului». A arătat «dum. Stoln. Costandin Grecianu» că a avut «dum. niști dugheni acolo în tîrgul Botoșanilor, cu locul lor; aproape de dughenile dum. aũ cumpărat o cas[ă] cu locul ei, de la un Mihaiũ Rus[u]». Să se hotărăscă prin «doi mazil[î], oameni de ispravă». Pe cete cu chinovar.

138. 22 August 7274 (1766). «Ștefan biv Vorc. de Poartă, Neculaiũ Pătrașco Pit., Andreiũ Hrănache» fac o hotarnică

la Rusi, între Chiriac Crăstian și alți razeși. Participă și Gheorghii Izmană, Ioan Anghelachi. «Margine unii văiuți.» «Drumu cel mari, ce vine de spre Dorohoiu.» Aceste «casă și așzare», «răpoosatu Ioniță Nicșoiu». «Păr în matca Botoșani.» «Păn la un buclăiu ce este într'o văiugă (*sic*), cari văiugă di spre Rus[i] și dă în Botoșanca.» — Copie.

139. 17 Iulie 1767. Grigore Callimachi către «dum. Costandin Cogălnicianu biv Vel Stol. i Șet. Ion Izmană». S'a plins «dumnai Băniasa Marie, arătând că moșia Stăncestiî . . . să împresoară de cătră Cătămărești, moșia Pancului», cerînd hotărîre. Să facă aceasta «în frica lui Dumnezeu». Cine nu se va mulțami, să vie la Curte. Pecete cu chinovar.

140. 1ⁱⁱ Ianuar 1768. Costasco Bran și alți doi arată că, orînduiți de «Pah. Costandin Canano, isprav. de Ținut. Hărlăului, i dm. Manoli Cluc., Vor. de Botășani», pentru a hotărînici Popouții «a Irini Manoles[i], negustoriț[ă] săracă», împresurată de «un Ursul i Ion diiacon din Cișmè, fecorii lui Ștefan diiacon ot Popouț». «Sofroni și Iftimi, egumeni de mănăstirii Doamniî»: aduc act din 72 —, pentru un proces între «Gafton egum. la Mănăst. Doamniî și un Cozonac ginerile Țicșii, moșul lui Ursachi și a lui Ion diiacon . . . Pe acel zăpis . . . nu l-au scos la median. nici au pomenit vre o dată . . . Moșie Teșorii măn[ă]stirii Gălății». — Actul e întărit la 12 Ianuar 1768, de «Canano Pah.» și «Manoli».

141. 2 April 1774. «De la boerii Divanului Cnejii Moldaviei» (semnează Lu[pu] Balș Logft. și M. Chirilov) către «dumnealor Vorniciî de Botoșani, Costandin Crupeschi Pah. i Tanasă Gosan Pah. și Mihălache Talp[ă] biv Vel Căpt.» «Au dat jalbă o samă de târgoveții din Botoșani cum că de spre moșia Păpăuții, ce esti a mănăstirii Sf. Neculai din Botoșani, să împresoară moșia Botoșanilor, unde lăcuesc ei, și de a pururea să supără, făcând mănăstire călcare cu Păpăuții, și cerând ca să îndrepteze hotarale moșiilor». Să o facă. — Copie.

142. Copie. Cu mila lui Dumnezeu, noi Grigori Alixandru Ghica Voevod, Domn țării Moldavii. Facem știre printr'acest hrisov al Domniei Mele pentru târgul Botoșanilor, carile din

vremi în vremi cu mila și bună rânduială ce s'au urmat de cătră Domnia Mè, au mers și merge spre întemeiere și adăogire oamenilor, ci năzuiesc din părți streine, și să așază la numitul târg Botoșanii, fiind loc cu toată îndes-tulare hraniî trebuincoasă și cu lesnire a face agonisită și orî ce chip de neguțtorie. Drept aceia, aflându-să acolò la Botoșani un loc slobod, carele dintru început au fost numit pentru adunare oamenilor ci să strângè la zi de târg, țindu-ș vitele ce avè di vânzare pe acel loc; acum, din adăogire și înmulțire lăcutorilor ar fi început unii a să întindi ca-s ia și dintr'acel loc, și cu această pricină a cuprinderii locului să dă o mari pricină de împedecare alișverișului ce să face la toate zilile de târg, neavând cei ce năzuesc cu vite de vân-zare, unde să le ție; cari lucru nesuferind Domnia Mea, a face împedecare alișverișului lăcutorilor, am poroncit credin-čoși boerilor Domniei Mele, dumnealor Nanul biv Vel Portar i Manolachi Dimachi biv Vel Jitnicer, Vornicii de Botoșani, ca să măsurî acel loc, atât în curmeziș, cât și în lungu; și, după poronca Domniei Mele măsurându-l, mi-au triimes măr-turie, atât dumnealor Vornicii de Botoșani, cât și de la frun-tașii târgoveți di Botoșani, prin care înștiințază că s'au aflat latul locului din colțul gardului de sus a Visternicului al doile Costandin Gheuca și până în gardul lui Pavăl a Anii, una sută doizăci stânjăni gpod, întindire; și lungul locului, din margine drumului ce vine pintre dughenile ds. Visterni-cesăi Catrinii Catargioai și pintre dughenile Stolnicesăi Co-gălniceniții, pe din sus di cerdacul vămii Târgului-Boilor, din margine drumului la vale spre Săcna, doi sute optu zeci stânj. gpod; care loc l-au și hotărât cu petri, fiind loc slo-bod și fără pricină. Decî, pentru acist loc hotărâm să stia slo-bod și să fie numai pentru adunare celor ce vor veni la zi de târg cu vite de vânzare; iar, de să va întinde oare-cine, și orî cu ce pricină, ca să ià din locul acista, ci să arată cu măsura sa, deatori să fie târgoveții a arăta la Vornicii de Botoșani, ci să vor tãmpla la acè vreamea, și Vornicii, ca niști zabeți și dregători aceluî oraș, să nu îngăduiască pe nime a lăsa să ià din locul acesta, măcar o palmă de loc; ci să

fie oprit și împedecat. Și, ca să fie hotărâre aăasta statornică și nestrămutată, s'au întărit și cu hrisovul acista al Domniei Mele, carile să stia la mâna tîrgoveților de Botoșani. Aăasta înștiințăm. Scrisu-s'au hrisovul acista în orașul Eșii, întru a doa Domnie a noastră, la al doile an, di Gheorghii Evloghi. Anii 1776, Mai 4.

Grigori Ghica Voevod.

Hristodor Gl. proç.

143. 7 Iulie 1776. Grigore Ghica dă lui «Grigoraș Pancul Post.» o parte din moșia Stăncești.

144. 15 Octombrie 1776. Grigore Ghica lui «Nacol biv Vel Portar i Manolachi Dimachi biv Vel —, Vornicii de Botoșeni», pentru judecata lui «Iordachi, feçorul lui Manoli neguțtoriu de la Botoșeni, cu o samă de oamini de la satul Cișmiaoa, de la ocolul Botoșenilor, arătând numiții sătenii cum că, măcar că ei să află trăitori în satul Ceșmiaoa, pe moșie mănăstirii Sfântului Nicolai, dar păscutul bucatelor lor li-au fost pe moșie lui Manoli, și oprii n'au fost», până acum. La Divan li se hotărăște «ca să dè pe an 20 lei lui Manoli pentru păscutul bucatelor, cari bani ei i-au și dat pe anul acesta, hotărându-li-să ca să aibă voe să ș pască bucatele lor piste apa Sitniii pân în dial; iar acum fiçorul lui Manoli îi oprește să nu treacă piste apa Sitniii, ce numai păr în apa Sitniii». Iordachi spune că oamenii nu se țin de învoiala făcută și înaintea «egumenului de Sfete Nicolai», care se află «acolo la Botoșeni, la casa lui». Să cerceteze și, dacă Iordachi are dreptate, să se împiedece «țăraniii». — Copie legalizată din 1787.

145. 22 Octombrie 1776. Carte de judecată a lui Vasile Razu Vel Log., Dumitrașco Sturza Vel Vor., Lupul Costachi, Costandin Pălade Vel Spat. și Iordachi Vel Clucer, pentru partea-i din Rugășăștii, a lui, Iordachi feçor lui Manole neguțtor din Botoșani», stăpînită acum de Ion Canta Vel Vornic. Iordachi aduce act «de la un Tăutul de la Cerțăuți» (*sic*). I se hotărîse supt Ioan Teodor-Vodă de Lupul Balș Log., «fiind atunce Vel Vornic», de Constantin Canano biv Vel Pah., de Constantin Cogălniceanu biv Vel Stolnic și de

Petre Cheșco Șătrar. Manoli spune că nu știe de vre-o stăpînire a tatălui său, «nici el, de când s'aũ rădăcat în văstră, n'aũ stăpănit». Judecătorii cred că, locul aflîndu-se în mijlocul moșiei lui Păladi, acesta se poate *protimisi*. Se observă că Păladi nu semnează în zapisul de înstrăinare a pămîntului, nici Manoli nu și-a făcut act domnesc pe el. Se decide a se plăti datoria Tăutului de către Păladi, care va păstra locul. Iordachi însă, «neodihniindu-să, s'aũ dus, nevrănd să-și ià bani!». — Copie din 1782.

146. 19 Maiu 1779. Constantin Moruzi către Ianachi Canta biv Vel Ban, Manolachi Cuza biv Vel Pah., ispravnicî ai Ținutului Sucevei, și către Petre Cheșco biv Vel Șătrar. Ion Canta Vel Vornic a arătat «cum că de pe răposatul socrul dumisale, Dumitrașco Păladi Vornic, are aceste părți de moșii la satul Botoșanții în Ținutul Sucevii» «moșia ačast[a] Botoșanții, parte cè mai multă, să află în Cordon. Pentru ačasta s'aũ scris al Domnii Mele osăbit[ă] carte cătră dumnalui Ghenăral —, ca din parte locului de acolò să rânduiască pe alții, pe cine va socoti, să-s hotărască moșie».

147. 19 Octombore 1784. «Costandin Stincescu Vorc. de Poartă.» Fiind orînduit Pah. Ionița Cananò «spre cercetare a tîrgurî și locurî domnești de pi la tîrgurî, atăta a celor ce sânt danii de luminații Domnî, cu hrisov, căt și ceali ce nu sint date și le stăpănesc unii și alții fără de a avea hrisoave domnești, și fiind și eũ rînduit cu dumnilui Păharnic, și, viind și aicea la tîrgu Botoșanii, la cercetare ce am făcut tîrgului Botoșenilor, între alte locurî ce s'aũ găsit aicea în Botoșeni a mănăstirilor și a boierilor, s'aũ găsit și 2 locurî a dumisale Pah. Ianacachi Calimah: însă un loc la Tîrgul Nou, loc sterp, care acest loc îl are dumnealui Păharnic dat de tîrgoveți, după cum aũ fost obiceiũ aicea la Botoșeni», de 20/15 stînjei, «și un loc, iarăși al dumisale . . . ; la mahalaoa Tîrgului Vechiũ, pe cari loc sint casele dumisale; și acest loc îl are dumnealui Păharnic o samă de cumpăratură, iar o samă este a dumisale, dăruit de dumnealui răposatul Vornic Andronachi; a cărue loc, scrisorile ce ari dumnealui pe loc nefind la îndămăna, nu mi le-aũ arătat»:

il hotărește. O «piatră disparte locul dumisale Paharnic de locul lui Avram Jidv... O piatră hotar drept la mijloc casăi lui Ioniță Ciulei Țiganu... Marginea drumului ce mergi în târg... Pi de napoia casăi șoltuzului... Drept mijloc casăi lui Ioniță Ciulei Țigan... În drept casăi lui Neculai Blănariu». Adaus, cu mina lui Costandin: «Osăbit să mai trage locu cumpărat de la Ciulei Țiganu... Cât cuprinde dughenile i bordeiul, ce să zice a Sofroni lui Ienachi Spinu... , 22 stânjăni proști».

148. 10 Maiu 1788. Alexandru Ioan Mavrocordat. «Mă-năstire Svânta Vineri din orașul Iași având o moșie la Ținutul Iași, anume Zagarance, cu vad de pod și cu pod îmblător în apa Prutului», precum și, aproape, alta, Vasile Onofrei biv vt. Vistier, — «arhimandritul și egumenul de la mănăstire Frumoasa i Svânta Vineri, chir Dorofteu» îl împiedecă pe Vasile de a ținea pod la această moșie, Mănzălești. Ca motive aduce întâiu paguba sa, «și, al doile, că are hrisoave al[e] vechilor Domni, pren care să arată că, pentru se nu fie drumuri multe și lesniçoase trecători pentru oameni răi și alte năvăliri, s'aū așezat ca se fie numai trei poduri, adică la Țuțora, la Zagarance și la Ghermanu, dar nu și la alte locuri a Prutului». Se răsping argumentele, de Domn, în Divan, «fiind-că acele hrisoave vechi ce are mănăstire sănt făcute în vreme de atunce, când tâmplările da pricină a se împutina podurile, dar acum, din mila svântului Dumnăzău, cu totul lipsind acele tâmplări, aū rămas și hrisoavele cele vechi, care are mănăstire de oprire a podurilor, fără lucrare, și ș'aū făcut și alții poduri îmblătoare, carii aū avut vaduri de pod în Prut». Semnătura Domnului și pecete cu chinovar.

149. 29 April 1791. «Manoli Far. Cluč.» către biv Vel Banul Gavril Conachi. Îi mai scrisese «pentru o moșie ce ai dum. împregiurul târgului Vasluiū, dispre Racova» și pentru care Banul cerea arendă 50 de lei. «Arh. Bani. Adu-ț dum. aminte, când o căutaī cu oameni dum., că mai mult decăt 10, 15 lei nu eșia di pe acastă moșia; iar și acie bani iar cu plinitor să împlie, mai mult cu zăloagea de nimică, și te supărai și dum. cu luare venit[u]lui moșii, piste fiere.» Cere «a

mi-o vinde cu treizăci lei pe anul acesta... Eă, nu pentru ca să socotești dum. că poate voiă vr'un cășlig, și de aceia mă bucur, că nici este păn la atăta, ce număi că pentru trebuința mē o eiă.»

150. 30 Septembrie 1792. Alexandru Moruzi, «pentru să-hăstrie Agaftonul»: întărește vechile scutiri, de o sută de «stupi i sfini» și doi scutelnici străini. «Întru cea d'intăi Domnie a noastră la Moldavie.»

151. București, 14 April 1794. Alexandru Constantin Voevod, pentru «biserica de la Arnăut-Chioiă» a Sf. Arhanghel: îi confirmă pe an «câte t' dooă sute de la Domnie..., de la carvasaraoa domnească»: se vor face «rugăcuni întru slujbile lor pentru starea și viața Domniei Mele și pentru îndestularia aceștii pravoslavnice țări». — Sus, întărire de la Alexandru-Vodă «întru a doa Domnie», la 11 Mai 1800.

152. 27 Iunie 1798. Alexandru-Vodă Callimachi. Dimitrachi Sălceanul biv Vel Jicnicer a cumpărat, la 30 Decembre 1796, a patra parte din «moșia Rusii..., la Ținutul Botoșani, de la socrul său Gheorghie Goian Căptn., cu tocmală drept patru mii optu sute cincizăci și opt lei, bez de alți 660 lei, ce au plătit Slugeresei Bântășoai, tot pentru pricina aceștii moșii». La 24 Ianuar 1797 se scrie pentru «publicație» «cătră dumnealor Vornicii de Botoșani, ca să pue să facă leğuita publicație la stare locului și pretutindine până în șasă luni de zile, spre înștiințare tuturor acelora ci dreptatea le va da pro-timisis a răscumpăra». Se aduce mărturie pentru aceasta, din 24 Iunie 1797, de la «dum. Spatarul Matei Milò..., fiind atuncea Ban și Vornic la Botoșani»: se vede actul de Iordachi Cantacuzinò Vel Log. de Țara-de-jos. Confirmă și Domnul. Pecete cu chinovar, din 1795.

153. 12 August 1798. «Andriiă Ţorneiă biv Vel Spăt.» arată că a fost *rinduit* de «dumnealor boerii Vornici de Botoșani, Iordachi Bucșenescu biv Vel Pah., dum. Dimitrachi biv Vel Pah.», pentru a cerceta «la schitul Agaftonulă» «toate scrisorile, hrisoavice are». Avea schitul proces pentru moșie cu Lupul Tulincă și fii lu. Se aduce un act din 1^{iu} Octombre 7238 [n^o 82], de la Grigore Ghica, «de cândă s'au făcut acel

schit, pe loc gospod», dîndu-i-se «poenița». Apoi confirmarea din 1733, cele din 1736, 1744, 15 Octombrie 1755, cea de la 7267, 1ⁱⁱ Februar, de la Ioan Callimachi; cartea Divanului din 8 Maiu 1774 [v. n^{le} 86, 107]. — Urmează întărirea, din 12 Septembrie, «de la Vornicia Botoșenilor»: «s'a u întărit și de cătră noi cercetare ce s'a u făcut, spre contenire prigonirilor de cătră amândoi părțile; iar cari nu să va mulțami, i s'a u [pus] zi să margă la Divan, de unde li să va da cè de săvârșire hotărări». Semnează «Iordache Bucș. Pahr.»

154. 9 Iulie 1801. Vasili Scănteai arată că a primit acte «pe moșia Ungheni, Găureni și Țorăștii a dumisali Post. Costachi Caragea», «de la dl. Vornic Gavril Conachi».

155. Izvod de cele ce am nevoie să-s cumpere de la Iași, părinte Palamon; 1814, Dechv. 30. 2 bașlicî de aba, 1 mănăicar de postavu cu blană de vulpe... 2 părechi de călțuni de abă, 5 conțuri de hărtii, 5 condei de trestii de mare la Ioniță Prale psaltul..., 1 cuțitaș de condei cu șasă ascuțisuri, cu farfice în ceialalt capăt..., 6 conțuri pânză pentru capace, 40 dramuri de gugoși pentru cernală..., 1 sfeșnic de alamă cu mucări, 2 stecle de balsam, 1 cațaveică de postavu blănită cu lup, 1 căinic de aramă, o păreche de papuci, 3 coț de mușama, 1 căsornic de sîn, să să driagă, 1 ocă de vutcă, 5 ocă nevri..., 3 ocă cracatiță, 5 ocă moron murat cu oțet, 3 lacherdă, 50 scumbrii..., 2 solniță de cornu.

156. «Jăluiesc Înălțimii Tali, noi, toți lăcuitarii din târg Botoșani, pentru atâte supărări ci pătîmim de spre Sfinția Sa arhimandritul Ionichentie, egumenul mănăstirii Sfântului Neculai din Popăuți.» Arată cum din biserică s'a făcut mănăstirea. «Apoi, la vreme de bejenii strămoșii noștri pierzind hrisoavele moșiei târgului», egumenul iea și restul acestei moșii, «cuprinzînd și o mulțime de casă împrejurul târgului; rămăind numai vatra târgului slobodă, în voia avè cu toții a sămăna și a cosă, luîndu-le din al zăcile, și casăli cele ci să cuprinsăse în hotarul mănăstirii i-au supus mănăstirea supt bezman, fără voința lor; unde plătescu și astăzi. Și la anul 1803, asupriț fiind de cătră mănăstire, după jaloba ci am dat fericitului întru pomeniri Domn Alexandru Costandin

Масла убога Ковлепнъ Репаблнскы
Всаконнъ



schit, pe loc gospod», dindu-i-se «poenița». Apoi confirmarea din 1733, cele din 1736, 1744, 15 Octombrie 1755, cea de la 7267, 1^{ia} Februar, de la Ioan Callimachi; cartea Divanului din 8 Maiu 1774 [v. n^o 86, 107]. — Urmează întărirea, din 12 Septembrie, «de la Vornicia Botoșenilor»: «s'aũ întărit și de cătră noi cercetare ce s'aũ făcut, spre conținere prigonirilor de cătră amândoi părțile; iar cari nu să va mulțami, i s'aũ [pus] zi să margă la Divan, de unde li să va da cè de săvârșire hotărâri». Semnează «Iordache Bucș. Pahr.»

154. 9 Iulie 1801. Vasili Scăntea arată că a primit acte «pe moșia Ungheni, Găureni și Țorăștii a dumisali Post. Costachi Caragea», «de la dl. Vornic Gavril Conachi».

155. Izvod de cele ce am nevoie să-s cumpere de la Iași, părinte Palamon; 1814, Dechy. 30. 2 bașlici de aba, 1 mănăncar de postavu cu blană de vulpe... 2 părechi de călțuni de abă, 5 conțuri de hărtii, 5 condei de trestii de mare la Ioniță Prale psaltul..., 1 cuțitaș de condei cu șasă ascuțisuri, cu farfice în ceialalt capăt..., 6 conțuri pânză pentru capace, 40 dramuri de gugoși pentru cernală..., 1 sfeșnic de alamă cu mucări, 2 stecle de balsam, 1 cațaveică de postavu blănită cu lup, 1 căinic de aramă, o păreche de papuci, 3 coț de mușama, 1 căsornic de sîn, să să driagă, 1 oacă de vutcă, 5 oacă nevri..., 3 oacă cracatiță, 5 oacă moron murat cu oțet, 3 lacherdă, 50 scumbrii..., 2 solniță de cornu.

156. «Jăluiesc Înălțimii Tali, noi, toți lăcitorii din târg Botoșanii, pentru atâte supărări ci pătimim de spre Sfinția Sa arhimandritul Ionichentie, egumenul mănăstirii Sfântului Neculai din Popăuți.» Arată cum din biserică s'a făcut mănăstirea. «Apoi, la vreme de bejenii strămoșii noștri pierzind hrisoavele moșiei târgului», egumenul iea și restul acestei moșii, «cuprinzînd și o multime de casă împregurul târgului; rămăind numai vatra târgului slobodă, în voia avè cu toții a sămăna și a cosă, luîndu-le din al zăcele, și casăli cele ci să cuprinsăse în hotarul mănăstirii i-au supus mănăstirea supt bezman, fără voința lor; unde plătescu și astăzi. Și la anul 1803, asupra fiind de cătră mănăstire, după jaloba ci am dat fericitului întru pomeniri Domn Alexandru Costandin

Д. Савва
всехъ
Кословъ
Савва
Савва





Moruz Voevod, fost-am apropietî cu anaforă înainte Domnii Sali, de unde ni s'aũ dat desãvãrșit hotãrãri, ca mãnãstire sã nu aibã voi de a vinde moșie cuiva, nici vite de negoțitorie sã facã, nici fãn de vãnzari, nici vite streine sã primascã în vitile mãnãstirii, ci numai pentru trebuința mãnãstirii; și cãt va prisosã, sã fie pentru hrana a satilor mãnãstirii, i noi a tãrgoveților; și, unde sã vor pãșuna vitile mãnãstirii i a satilor mãnãstirii, acolò sã-s pãșunezi și a tãrgoveților, fãrã nici o platã. Așjidire, dugheni sau casã ci vor fi fãcut pe locul mãnãstirii cu bezman, sã aibã a sã urmã cu plata bezmanului asãmine; iar, dupã aceia, vroind cariva de a lua locu de casã de la mãnãstire, sã aibã a sã învoi cum va putè. Acum mãnãstire nu sã ține nici de unile. Întãi, moșia o vinde în orãndã cu totul, și orãndatorii vãnd emãșurile pe la negoțitori, și lãcutorilor locu de hranã nu li-aũ rãmas, precum și imașurile prin pregiurul tãrgului, nu numai strãmtazã cu arãturi lãcutorii satilor mãnãstirii, ce încã sã pãșuniază și cu mutãri de oi, de nu arã acum sãrãcime unde sã pãșunezi cãte o vacã ci aũ pe la casãli lor; și preste toati aceste asupriri mai adaogi cu supãrari și lãcutorilor tãrgoveții ci aũ casã pe locul mãnãstirii: neurmãnd hotãrãrii giudecãții, vrè sã le strãce așãzãrile, — cã, de sã strãcã vre un gard cuiva, nu-l îngãduești de a-ș îngãdi locul sãu, dupã cum îl avè din vechi; și, de va voi cariva ca sã-ș vãnzã casa sa, le stã împrotivã, vrãnd de a sui bezmanu și, lãsãndu-sã cumpãrãtorii, la cei mulți sã rãsãpãsc casãli, și rãmãn saraci. La uniũ aũ rãsluit locurile, la alții aũ adaos bezmãnu; pe alții cu bătãi i-aũ supus; aũ închis tãrgul împregiuru cu heleștei și cu velniți, cerãnd de la lãcutorii și așãzari în scris de spre mãnãstiri. La cari ci așãzari poati sã aibã, cãnd sã aflã drept locul lor domnesc, și cu sãla i-aũ supus bezmanului? Cer ordin «cãtrã dumnealor dregãtorii Botoșanilor de aice și cãtrã vre-o doũ boeri din lãcutorii tot de aice», sã cerceteze și sã opreascã de la abuseri pe egumen. Semneazã «toatã obștia lãcutorilor orașului Botoșaniũ». Pecete cu Sf. Gheorghe: «Sti Ghe.», avĩnd în fund biserica sa. Legendã: «Pecetã tãrgului Botoșani, așerosit la Sfetũ Gheorghii. 1780».

La 29 Ianuar 1820, Domnul scrie la «dumnealui Iordache Rosăt Vel Vist.» ca să dea cercetarea «dumnealui Nicolai Dimache biv Vel Vornic... dinpreună cu dumnealor Vornicii de Botoșani, în ființa și a igumenului de Păpăuț, Prea-Sfinția Sa părintele Inochentie Iliupoleos». Pecete cu chinovar: «Io Mih. Voevod, 1819».

157. 14 Iulie 1820. Mitropolitul Veniamin face stareță la Agafton, de unde predecesoarea «s'aũ tras, din pricina slăbiciunii și a neputinții în care să află», pe aleasa maicilor de acolo, «shimonahie Magdalina PISOȚCHI, care să află petrecind viață încuviințată, după încredințarea ce mi-aũ dat Prea-Cuv. Sa arhimandritul și igumen monastirii Coșula, chir Irinarh».

158. Iași, 26 Iulie 1820. «Supusul prea-înnaltei Împărăției austricești, lăcuiitoriũ din târgul Suceava, din Bucovina, Iani Pantazi», către Agenție. Soția sa, Elena, fiica lui Simeon Roman, «supus moldovenesc», fusese chemată la judecată pentru moșia de moștenire, Rusii: fratele lui Simeon, Toader, o vînduse Vornicului Aleco Callimachi.

159. «Maicile de la schitul Agafton, Ținutul Botoșanii», către Domn. S'aũ mai plins pentru locul lor împresurat de Mănăstirea Doamnei, «la hotărătura ce aũ făcut Mărie Sa Doamna Calimahi moșiilor Măriei Sale». «S'aũ vîndut de cătră stăpînire și locul schitului, pe care fiind numai pădure, o strica cu totul, și, după jaloba ce am dat Înnălțimii Tale, s'aũ pus săcfeștru pe locul acel de pricină până acum, la Sfântul Dimitrie, cînd să venim cu dovezile ce avem și să să dè hotăräre». Cer «să să înfățișază în cercetare cu vechilii moșiilor Măriei Sale Doamnei Calimahi». — La 29 Octobre 1822, Domnul ordonă Vornicilor de Botoșani — fără nume — ca să oprească pe «orăndatorii» de la mănăstire de a lua locul schitului în stăpînire. Cînd vor fi vechili din amîndouă părțile, se va judeca. Pecete cu chinovar, din 1822.

160. Samă de bani iratului podului târgului Botoșani pe anul de la 1 Fevr. 823 și păr la 1 Fevr. 1824, cu aceia ce s'aũ adunat în toamna anului 822 de la vasile ce aũ intrat în tîrg; în care vremi aũ fost casă dumnealui Anghelachi Climent, epitrop, și d. Pah. Vasăli Tăutul.

496 l. Venitul din toamna anului 822, cît s'aũ putut aduna de la vasãle ce aũ intrat în târg, dupã împregiurãrile de atunci, precum anumi s'aũ trecut în condica d. Anghelachi Climent.

10.000 l. Iratul dupã hrisov, vãndut cu contract dumisale Carabet Gligoroviç pe anul acesta.

250 l., 60 bani, ce s'aũ luat de la podarii ot Bãicenĩ, pentru vremea ce n'aũ lucrat în târgu, precum iarãş anumi sã aratã în condica dumisale Anghelachi Climent.

Scãderile . . .

2.575 l. S'aũ dat dumisale Tudurache Pisoschi, bani ce aũ fost dat asupra cumpãrãturii acestuĩ irat, cari bani s'aũ întrebuintat la înnoire hrisovuluĩ prin d. Spat. Lupan, şi dupã vãnzare cẽ cu sporire a acestuĩ irat s'aũ întors dumisale banii înnapoi. [Platã în douã termine: unul «cu rãnduire cãtrã Avram Gambaş».]

36 l., 96 b. Dobãnda a 908 lei, de la 21 Mai şi pãr la 20 Iule, pe vremea piste vadiaoa numãrãtoarii banilor.

48 l., 60 b. S'aũ dat prin Tudurache Bãcal-Başa, şi în urmã şi negustoriuluĩ ce aũ mers la Eş cu trii jalobe din partea târguluĩ, pentru velniţã, pentru telalic şi pentru imam-chel-tuialã.

200. S'aũ plãtit bani lui Vãrtan Antonaş, ce sã luasã împrumut la facere hrisovuluĩ.

6 l., 60 b. Pentru doi cãzmale, ce s'aũ fãcut în lucrul drumurilor.

1.315 l. S'aũ plãtit pentru satul Bãicenilor podari: . . . Ec-saminiia întâi a surãţãilor . . . Un stog fãn, ce s'aũ plãtit cu bitirmẽ . . . Samişul de atunci, Sardr. Stefan Racliş.

480 l. Lefile ce s'aũ dat slujitorilor în lucrul drumurilor . . .

180 l. S'aũ dat d. Comis Ioan Tãutul pentru ca sã facã hartã Tãrguluĩ Vitelor, pentru neîmpresurare; cari, nefind faţã, urmeazã a sã cere saũ de la fratile dumisale, dumnealuĩ Pah. Vasile Tãutul, saũ sã va cere de la însuş, dupã întoarcere de la Ţarigrad.

[Împrumuturi «la facere hrisovuluĩ»,] de la Spat. Costachi Roset, Hat. Manuil Manu, Post. Petrache Vãrnãv şi Spat. Costache Lipan, cu sinet de la Ioan Gorghias.

141 l. Poșta dum. Spat. Alecu Sturza i a dum. Comis Ioan Tăutul, ce au venit în pricina străcării velniților din târg, după jaloba târgului.

[Totalul cheltuielilor e de 5.682,96, față de «încărcătură», în suma de 10.746,60. Prisosul se va da lui Anghelachi Climent și lui Carabet Gligorovič: «cusurul din 10.000 lei a contractului vânzării podăritului».]

161. «Îndoelile și cuvintele de pretenții ce ari obștia asupra condeilor arătate prin sama ce dă dumnealui Anghelache Climent, pe anul de la 1 Fevr. 823 și păra la 1 Fevr. 824.

2.575 l. Condeiu de scădere ce să arată că s'au plătit lui Tudurachi Pisoschi, cu cari s'au împrumutat d. Spat. Lipan la facere hrisovului, — întrebându-s pe d. Spat. Lipan unde s'au dat acești bani, au răspuns că 2.000 lei au dat d. Vist. Petrachi Sturza rușfet, iar 575 lei în alte cheltueli a facerii hrisovului, cu plata poștii drumului Eșului; obștia roagă pe d. Vornic Alecu Calimah să facă întrebare d. Vist. Petrachi de au priimit acei bani 2.000 lei deplin.

36, 96. Condeiu de dobândă pe 908 lei plătiț piste vadiaoă numărătoarei banilor. Obștie zăce că, dacă banii au fost în mâna dumisale Anghelachi Climent, cu ce cuvânt să plătiască dobândă?

[Pentru în.] s'au cunoscut ca niște scutelnici podari ai târgului, lăsați în apărare despre toati havalele... Un stog fân nici o dată nu să plătești cu 600 lei. [Racleș arată totuși că s'a făcut stogul «în natură».]

Condeiu ce să scade că au dat d. Comis Ioan Tăutul pentru harta Tîrgului Vitilor, obștia zăce că, mai întâi, nimine n'au cerut a să face acest feliu de hartă și, afară de aceasta, nici să vede făcută acă hartă; apoi cu ce cuvânt s'au dat banii?..

Pentru sama răpăosatului Spat. Iordachi Canta, de vremei ce s'au săvârșit din viață și nu încapi mai multă talmăcirii, obștia lasă îndoelile de o parti, [dar să i se *sigurefască* suma de 5.315 l., 69 b. asupra moștenirii.]

162. Samă de banii iratului podurilor târgului Botoșanilor pe anul de la 1 Fevr. 823 și păra la 1 Fevr. 824, cu venitul

ce s'aũ scris și în toamna anului 822 de la vasăle din târg ; căroră banii aũ fost casă d. Anghelachi Climent.

496 l. Venitul din toamna anului 822, cît s'aũ adunat atunce pe vinul ce aũ intrat în târg. [Ca și forma cealaltă, în rest.] Scăderile. [Mai pe scurt, ca în forma precedentă.]

163. Copie. Visterie. Cătră cinst. Vornicia de Botășani.

Satul Băiceni, ce esti dat prin hrisov gpod a să scuti de havaleli, podarî a casăi podurilor din târgul Botoșani, să scrii dumneavoastră la facere fânului să nu să rânduiască, lăsându-i apăraț de havaleli și, de aț apucat a-l analoghisi cu celalț cosaș aĩ ținutului, să scrii dumneavoastră fânul acela să-l împrăstiaț, a să cosă de alți havalegi. 1823, Iuli 18.

Petrachi Sturza Vel Vist.

164. Samă de banii venitului podului târgului Botoșani pe anul de la 1 Fevr. 824 și păra la 1 Fevr. 825 ; pe care vremi aũ fost casă răpăosatul Spat. Iordache Canta, fiind epitrop cu d. Ban Ioan Brăniștanul.

8.500 l. Vanzarea iratului podului pe anul acesta, bez 20 stejări.

516 l., 3 b. Pentru rîndurile de la podarî, pe vremea ce n'aũ lucrat.

241 l. Ce să cuvine a-ĩ răspunde Laba Feibiș Jidovul pentru birul și havalelile vierilor ot Băiceni, ce i-aũ plătit casa, și de la dînsul nu s'aũ luat.

Scăderile.

1.350 l., 54 b. S'aũ plătit țefturile și havalelile pentru Băiceni: ... pe 13 chile orz a menzălului..., pe 9 chile, 16 dimerlii a magazali Eșului..., pe trii stînj. lemnî, a rândueli pentru beșiaga..., doi cifert. cutiia mililor..., cibotile ocolașului...

705. Lefile ce s'aũ plătit slujitorilor târgului, însă: 345 l. liafa lui Angheli pe trei luni, căti 25 lei, și pe 9 luni, căti 30 lei. 360. Liafa Logf. Alecsandru pe un an. 450 l. Plata de scos a 15 coșurî de piatră...

100 herestearilor, pentru tăetul lemnilor de pod, prin mâna lui Iani Vasiliu, păra la socotală.

140, plata imașului pentru boi podarilor.

120, plata poștii pe 8 cai, dus la Eș și întors, a boerului rânduie în trebuința târgului.

835. Ce s'au plătit bani împrumutați la facere hrisovului de la Domnul Mihai Suțul Voevod [: De la Iani Vasiliu, Ioan Gorghias, Vasăle Moisa, Spat. Canta.] Totalul cheltuielilor e de 3.700 l., 54 b., față de un venit de 9.257 l., 3 b. Din prisos, cea mai mare parte «a rămas asupra răpăosatului Spat. Canta, după cît până acum s'au putut afla socotelile, urmând această nelămurire pentru îndelungata boală a răpăosatului, ce i-au adus și sfârșitul la 15 Fevr.; pentru cari bani, după trecerea zilor plângerii, în care să află casa răpăosatului, să va face lămurire și punire la cali pentru plata lor cătră târg».

165. «Laba Faibiș, tîrgovețu din Botoșani», arată că, «rădicându-s[ă] asupra mea multe pîri în multe pricinî ale tîrgului către d-lui cc: Alecu Calimah, ce este eforos acolò însărcinat, după drept cuvânt a urmărit a să supăra dumnealui pe mine și a mă cunoaște ca pe un prihănitor și pricinuitor de smintele». Se îndatorește ca, de acum, «luînd măsuri și cugetări cinstite și patrioticești, să am a mă purta cu cinste și cu durere pentru binile tîrgului și a obștii, neabătîndu-mă la nici un feliu de zădăritură cu răcugetare împotriva binelui tîrgului, și să mă arăt cu durere, întocma ca un adevărat tîrgovețu, unde sânt născut și crescut, și unde îmi sânt acareturile și interesurile; iar, când, din potrivă, voi urmă chipuri zădăritoare și de smintială binelui tîrgului, atunce eu să fiu scos din numărul tîrgoveților și dipărtat și din târg, ca un neprielnic și fără credință cătră târgu». Semnează evreește.

166. Mart 1825. «Scarlat Miclescu Agă» către Alexandru Calimachi, mulțămindu-î pentru «însoțitele dulci luminate cărți ale dumitale, laudatului între patrioți»: s'a rugat pentru binele «prèinnălțatului stăpân». «Așa dar, făcându-să adunare în casa dum. Spat. Aleco Ralet, simpatriotului nostru, s'au făcut și alegire de epitropi buni, din negustorii cinstiți, siguri și raele, cu unul din boeri precedenți, dumnealui Spat. Costache Ros[e]t, alesul de dum: și de tot bunul simpatriot. De o dată s'au hotărât ca să-s adune documenturile risipite și să-s pue

la lada târgului, ce s'aũ încredințat în mâna dumisale Manolachi Iorga, ca la un cinstit bătrân și vechi târgoveț; apoi încheere socotelilor vechilor epitropi și împlinire rămășelnicilor bani și rătăciț, afară de acii ce vor fi asupra celui în neputință de boală boeriũ, ce aũ fost epitrop, pân la însănătoșire dorită. Decĩ venim în ačasta și la adunare ce scriũ că s'aũ făcut a unora din Jidovii sudiiții, precum Bercu Lozisanul, și alții asemenea lui, cu pretenții că voescu a ști de sânt supuș încă a plăti pentru horilca lor, precum prin hrisovul di Mihai Suțul Voevod, cu care ar fi însămnat. S'aũ înțeles că sint ajut[o]rii cei din stângă, pentru că în doi ani aũ plătit cu mulțemire lor, și acum se îngrijescu de plată; și, cine? acii striini supuș și de pe la orânzile satelor de puțină vreme adunaț în Botoșani! Căroa, cu toate că nimine n'aũ dat nici-un răspunsu cuprinzător de vre o tãlmăcire lor, nevoind vechii târgoveț nici a li da ascultare, dar înștiințez pe dm. ca să aibă privighiere, ca nu, ivindu-să cu vre o cere, ci cu neadevărata arătare, adecă cu vre-o jalbă închipuită de tot târgul, să fi crezuț; ci dum., ca un lucrător de binele obștescu, să sãrguești a le să da cel de cuviință răspunsu. Iar eũ am cinste a mă zice dumitale mai micu și slugă.» Pe foaia de adresă: «Jidv. să gătesc de Eși, puindu i epistații la cale; proftamsăști carte de lipii (?) cătră spițer, și altă carte al Cămării cătră Jidv., și carte di... pentru podari, ca să fi precum aũ fostũ toate...»

167. 21 Mart 1825. «Vorniciia Botoșanilor» [semnează Scarlat Miclescu Agă și un altul, cu totul neinteligibil] către Logofeția cea Mare. Răspuns la «cartea Mării Sale» din 8 Mart: «că, după jaloba locuitorilor acestui târg, prin care aũ cerut cu rugăminte statornicire preveleghiurilor târgului după lumnatele hrisoave, rânduindu-s[e] eforos cu osăbită luminată carte gpod pe dumnealui Vornic Alecu Calimah, ca să fi asupra purtării de grijă celor trebuinčoașă, de folos tîrgului, și a cruțării preveleghiurilor întru nerășuire, să urmăm din partea noastră ezecutarisăre a trii ponturi, prin carte poronciti: întâi, înputernicire târgoveților vechi de a-ș rândui epitropi dintre dânsii pe acia ce obștia îi va alegi, din negustori cinstiți,

cu haractir, cu durere pentru tîrg și cu stare, ca să strîngă cu neabateri la interes particular iraturile tîrgului după hri-soave, cu care să să facă drumurile uliților și cele ce după vremi să vor putea cuprinde, prin urmare din partea acelor epitropi, în tocma precum s'aŭ poroncit și s'aŭ hotărât prin cartea către dumnealui Vornic, necutezând mai mult din boerii de aice, ce sânt șezători de puțână vremi, a să amesteca la iraturile tîrgului și la epitropie. Al doile, să să scoată documenturile tîrgului de la locurile și persoanele unde să ține până acum, și să să dei în mîna tîrgoveților ; pe cari să aibă a le păză epitropi ce să vor rîndui. Și, al triile, să să eczecutarisască pe epitropi ce au fost în acești doi ani trecuți, ca să dei socotială curată și nevătămătoare de suflet, după carte de blăștam, de tot venitul tîrgului : cît s'aŭ adunat, la ce s'aŭ întrebuițat, și banii ce vor rămănea asupra acelor epitropi să să împlinescă și să să dei în mîna tîrgoveților spre întrebuițare la celi de folos tîrgului. Asămine și binabile ce s'aŭ făcut în vremile aceste în piața tîrgului, toate să să răsăpască, ca să să deșchidă piața, precum au fost în vremea liniștirii.

Toate aceste luîndu-le la deplină înțelegire, tot într'o vremi și cu venire mumbașiriului rînduit aice cu osăbită luminată volnicie gpod, îndată s'aŭ făcut obștiască adunare la casale dumnealui Spat. Alecu Ralet și, după înnălțare de mulțamitoare glasuri la Pronii și rugătoare pentru îndelungare străluciților ani a Prè-Înnălțatului nostru Domn și stăpîn, prè-luminatul Scaun al oblăduirii, sămnuț acel de mulțămire, pentru milostivire ce au răvărsat asupra acestui tîrg, s'aŭ făcut mai întăi alegire de epitropi din cei mai aleș : pe dumnealui Spăt. Costache Roset din boeri, ca un povățuitor, pe dumnealor negustorii Manolache Iorga și Carabet Bolfos, taxildari banilor iratului și țitori documenturilor și a socoteli tîrgului, pe Iani Vasiliu și Stefan Goilav lucrători, și pe Tudurache Băcal-Baş[a] și Andronic Zahariia, ostenitori la trebuițiile tîrgului. Căroră dăndu-li-să instrucțiile poroncite asupra datoriilor cuviincoasă, li s'aŭ încredințat apoi și documenturile tîrgului, spre păstrare pără la împlinire anului

ce au a să schimba. Apoi, luîndu-să și socotelile iraturilor anului 823 de la dumnealui Anghelachi Climent, și a anului 824 de la casa răps. Spat. Iordachi Canta, s'au dat bilanu, anumii și pre larg arătător de toati datoriile și luaturile precum au urmat, la mîna volnicitului zapciu, ca, aducându-le la cinst. Logft., să să pliroforisască. Iar, pentru străcare binailor ce au împresurat piața Tîrgului Vitilor, urmînd încă a să face cercetare, rămîind ca în urmă să să facă și lucrarea după poroncă, neputându-s aduce în săvârșire toati acum tot într'o vreme.»

168. Botoșani, 14 Ianuar 1827. Δ. Γ. Σαμουρηκάσης Ιατρός către «pre-cinstiții dumnealor boeri i dumnealor neguțitorii și toți lăcuiitorii botoșănenii de toată nația». «Fiind-că orașul acesta Botoșanii s'au mărit și lăcuiitorii s'au înmulțit, în cât să socotesc ca la doaăsprăzăce mii suflete, poate și mai mult, neapărată trebuință urmiază și de o al doile spițarie pentru agiutoriul și înlesnire bolnavilor. Fieștecarile poate să giudece că, într'un așa mare oraș, cu neputință este numai o spițarie să poată mulțami pe toți bolnavii . . . , atât pentru tîrgoveții de aice, cât și pentru tîrgurile migieșite, precum Herța, Dorohoiul, Hărlăul, și pentru cei ce șad pe la moșii și așazări . . . Sînt pravile legiuite în toată Evropa că la patru mii de suflete să să facă neapărat o spițarie ; cu cât mai vîrtos aice la Botoșani, unde este mai mult de în-doit număr de lăcuiitorii, precum s'au zis mai sus . . . , doaă și trei spițării. Și mai vîrtos într'un asămine oraș, după pravile nu pot să fie doftoriile apalt . . . Dacă acum, când nu sînt tocmai așa multe boale, și bolnavi în destui de puțini, urmiază întăzriere cu facire și aduciria doftoriilor, ca de la o sîngură spițarie ce este, în cât, până ce iș priimește bolnavul doftoriile, înnoptiază, după cum aud totdiauna tînguirile pătimașilor, oare ce ar pute fi când ar fi boale mai multe și osăbite . . . ? După cum este știut în tot tîrgul că puțin au lipsit, din nebăgare de samă și graba lucrătorilor, a să apropiia de ușa mormîntului doi cucoane, avînd spițariul pus în doftoriile rînduite, în loc de un dram extract de nucii sadè, cu adăogire un dram extract masalariță, din care,

după ce au luat cè d'întăi rânduîtă măsură, îndată au început sămnilor otrăvii ce are masalarița, adică ametală, tremur, dureri cumplite, și altile încă; de nu m'aș fi întîmplat aice ca să întîmpin răul, negreșit s'ar fi primejduit.» Îi roagă «să să adrisarisască, după canoanile și pravelile politicești, cătră stăpînire», pentru a li se da a doua spițerie, «cu aflare de spițeriū vrednic, și cu diplomă, și cu știință de botanică, himică și spițerie . . ., cu îndestui meșteri». «Pentru ačasta dar să nu să lasă întrı nebăgare de samă acest sfânt lucru, care priivește la folosul și mântuiria niamului omnesc, și la însuș lauda și slava orașului și a lăcuiitorilor de aice». E scris în stînga grecește. «De la Vornicie Botoșanii» se certifică exactă copia după original, «cari au rămas la Epitropii tîrgului» (23 Ianuar 1827). Două semnături neînțelese.

169. «Shimonahia Magdalena, stariță sfîntului schit Agaf-ton», cu «soborul maicelor», către Domn. Să iea ca model «pre cei mai de înnainte luminați Domni, iubitori de Dumnezeu fiind, cu cele prea-frumoasă și de Dumnezeu slăvitoare mănăstiri pămîntul acesta au împodobit, pe acestea avându-le și acum ca niște vii, printr'ansăle strigă și pre Dumnezeu slavoslovesc, printr'ansăle și acum pre cei ce pentru Dumnezeu la dănele năzuesc, îi îmbrășozază». Cer ca schitul, «unde acum nu puțin număr de maici intru numele Domnului sînt adunate» și ce e în judecată «pentru o mică părătică de moșie» de 250 de fălci, — să fie împăcat cu cei ce-i pretind această avere. «Pe care loc în strălucitele Înnălțamei Voastre zile începându-să și întemeindu-să mănăstire, după cum s'au și pus în lucrare, cu adevărat večnică pomenire și večnic ctitor . . ., și, fiind-că și Domnul Calimah, intru a căruia Domnie, cu chip că este domnesc, s'au luat locul, este intru Dumnezeu adormit, iarăș ca un ctitor, împreună cu tot neamul, să va pomeni». — Se decide, la 14 Iulie 1827, o nouă cercetare, aflîndu-se acte noi.

170. 17 August 1827. Botoșănenii: K. Πώστος, Ilie Iconom [pe un rînd], Manolachi Gheorghiu [pe al doilea, cu un Armean], Vasili a Diaconiții, doi Armeni, către Aleco Callimachi. Au primit scrisoarea lui din 12, «cătră obștie de aice»

și «cartea gospod ce s'aŭ scris dumilorsale boerilor dregători spre stăruire cătră împlinire celor cuprinsă a să cumpăra doi tulumbi și celelalte unelti trebuincoasă spre întâmpinare la întâmplare de foc. Adeverind și învoind sămnila plecării dumitali ceŭ pline de sârguință a aduce folosurile obștești a târgului în înflorire, după căti păra acum s'aŭ văzut, mărturisăm și noi mulțămirile și cunoștința noastră dumitale. Către ačasta, asupra celor îndemnătoare, la adunare ce s'aŭ făcut în cânălărie Vornicii, dând hotărare noastră în unire ca fără mai multă îngăimare să cumpărăm patru tulumbi, împreună cu 12 săcali i celelalte unelti trebuincoase, ni s'aŭ înfățișat de odată nedumerire pentru oameni trebuincoși spre întrebuințare tulumbilor și a uneltilor.» Cer Domnului patruzeci de scutelnicî «din târgoveți, cari să fi tulumbagii, sacagii, cāngerî, toporaș, hornari și clopotari». Îl roagă, «ca pe un efor al târgului, să fi uneltitor din parte obștii a să împlini cerere noastră ačasta pentru oameni . . . , și va rămâne și întru ačasta târgul mulțămitor dumitali. Și, osăbit, fiind-că podarii ce sânt lăsați din târgoveți lipsesc în gŭmătate, fiind unî morți, fugiți și ticăloși, să faci dumneata bunătate a mijloci ca să să dei podari iarăș satul Băicenî, și n^o ce cerem de 40 oameni în târg, să fi din podarii cunoscuți în târg, supt apărare. Și ačasta va fi întru adevăr faptă întru tot prielnică, aducătoare de laude, și însuș a dumitali. Și sântem ai dumitale slugi.»

171. Orășeniî din Botoșani către Domn. Aŭ primit scrisoarea lui din 10 August către «boerî Vornicii de Botoșani» pentru a lua măsuri de paza focului prin «tulumbi» și alte «unelti. După însărcinare ce s'aŭ făcut dumisale Vel Vornic Alecu Calimah, eforului acestuî târg, a arăta stăruință, cetindu-să în adunare obștii aice», aŭ hotărît «să să facă cu cheltuiala noastră prin curamă tot ce să cuvine», pentru patru tulumbe, paisprezece sacale, ș. c. Cer însă a se face scutelnicî patruzeci de oameni din oraș, pentru a lucra la foc. Din iscălituri se înțeleg, după doi Postelnicî, un «Κ. Πώσσετος», «Ioan Cocota Serd.», Σαμουράσι, Georges Metz med. doctor, un Comis, un Sardar, D. Κόντε Καρούζος, Enacachi Dragoș

Camr., Iordachi Carale, Ilie iconom, Vasile iconom, Ioniță (?) Giosan Stol., Costachi Ciornei, Neculaî Dav[idel], Manolachi Gheorghiu, Vasili a Diiaconiții, Ioan Mitrovici, Dimitru Niculaiu, Grigori Hortopan, Panaite sãn Niculaî a diiaconului, Ștefan Moga, Dumitru Eremiia, Ioan Vasiliu, Costandin Caraiani, Costandin Iașanu, Dimitrache Brașovan, Nicola Apostol. Și Armeni și Evrei. «Din parte obștii s'au pus și pecete târgului», ce represintă pe Sf. Gheorghe.

172. 22 August 1827. «Cătră cinst. Visterie, Vornicie Botoșani.» A primit ordinul din 10 ale lunii pentru tulumbe și altele, «a căroră păstrare și întrebuințare cu chipul cuviinços să fie supt povățuire dumnealui Vel Vornic Alecu Calimah, eforul acestui târg... S'au adunat cè mai multă parte la cântălarii aceștii Vornicii, atât din boeri, cât și din neguțitori», au mulțămît și au decis a se lua patru tulumbi, cerind și scutelnici pentru aceasta, dintre cari se vor face «și privighitori în clopotnița ce esti în mijlocul târgului». Semnează Petrachi... Post. și Neculaî Grecian Vornic.

[Pe ultima foaie:] «S'au făcut răspuns gospod, precum și a Vist., ca să să dei 20 liud[e], în trebuințele târgului; Sept. 4.»

173. 22 August 1827. Petrachi Post. și Neculaî Grecian Vornic către Aleco Callimachi. Răspuns la un «pitac» al lui pentru tulumbi și celelalte, ce sînt a se lua «prin curamă». «Din aciasta cunoscându-să răvna și plecarea dumisale pentru binile acestui târg, care s'au și mărturisat de cătră târgoveți, s'au adunat la cântălărie... și au hotărât într'un glas cu toții că, nu doi tulumbi, ci patru vor cumpăra cu cheltuiala lor», dar cer patruzecî de scutelnici «din târgoveți, ce au fost podari», dintre cari «și păzitori în clopotnița Ospenii, unde s'au și pus doi oameni». «De ačasta rămăni ca dumneata, ca un efor și patriot, să mijlocești împlinire aceștii cereri, ca să să facă desăvârșit bineli, pentru acè și a dumitali desăvârșită cunoștință din parte târgului. Și sântem ai dumitali ca niște frați, slugi.»

174. Târgul Botoșanii.

Ecstructie (*sic*) de închipuire epitropii acestui târg și urmare ci au să păzască după cuprindire hrisovului și socotința obștiască; 1827, Noemv. 15.

1. Alegire epitropilor ari să fie în cuprindire hrivolului, adică doi din boerii pământeni și cu lăcuințele aice, doi din neguțitorii moldoveni și greci, doi din neguțitorii armeni, și doi din neguțitorii jidovi; cari în adunare obștiască să vor alegei dă cătră toată obștie, pentru un an de zile. Iar urmare, cari au să păzască, esti ca toți aleșii însărcinați epitropi să fie într-o uniri, împreună-începători și săvârșitori la toate lucrările spre binile obștesc; nu să vor diosăbi la sfătuirile, închipuirile cele drepte mai mult unul decât altul, și nici unul va pute fi poroncitoriu, decât împreună - închipuitori și împreună toți și lucrători. Dar, pentru că firești să întălegi că toată pornire căutatului trebuinților ari să curgă di la acei doi boeri însărcinați epitropi, aceștie amândoi la toate di o potrivă vor fi sârguitori, având într-o agiutoriu și pe toți ceialanți însărcinați epitropi, și la sfătuirile, închipuirile celor drepte, și la toate săvârșirile lucrărilor, precum obștescul interes va ceri. Aceste însă numai într-o celi cunoscute și organizate; dar, fiind a să începi vre-o lucrare din nou, ace lucrari să va închipui di cătră adunare obștiască, cum să să facă, și apoi di cătră însărcinații epitropi să să pue întocmai în lucrari, și, la împlinire anului, făcându-să iarăș obștiască adunari, să facă mulțămire celor vechi epitropi după sârguința și vrednicie. Și tot atunce să aliagă obștie alți asămene închipuiți epitropi, de toate națiile, pe cari să-i însărcinezi cu trebuințele târgului pentru alt an de zile.

2^{le}. Casa iratului veniturilor târgului va fi încredințată la unul din neguțitorii, acel mai cinstit și mai de credință, singur, cari să va socoti și să va alege di cătră toată obștie. Acest casieriu va fi însărcinat ca să strângă toți banii iratului târgului, după cum să va pute vinde de cătră epitropi, și orici alți bani ai târgului; și-i va da numai în cheltuelile lucrărilor trebuințai târgului, după anumi răvașă, pentru ce trebuință; în cari au să fii iscăliți toți rânduiați epitropi, sau căți să vor găsa aice după vremi. Iar fără iscăliturile epitropilor, într-o oniri, să nu fie slobod a da vre unul din casă, decât numai lefile slujbașilor și alti mărunti cheltueli ci vor pute urmă, pentru cunoscute trebuinți a târgului. Și la îm-

plinire anului, înainte adunării obștești, împreună cu epitropii, ci vor fi până atunci, vor da samă anumi de toate lucrările și toate daturile, precum și de toate lucrările aduse într-o săvârșire și într-o nesăvârșire. Iar apoi la această casă vor fi încredințați și toți documenturile acestui târg, în orice fel de pricină a târgului; cari cu mari siguranțe le va avea în păstrare bună însărcinatul casieriu; și nici un fel de scrisoare nu va slobozi din mână decât numai epitropilor însărcinați li va arăta spre lucrări după trebuință; și în adunare obștiască li va încredința obștiei, la dare de samă, același după anumi izvod iscălit, cu cari li va primi, cât și același după vreme să vor încredința.

3^{le}. Pecetea târgului, pentru paza bunilor orânduielii și drepturilor lucrării, giuământati va sta în toată vreme la casierul epitropiei și giuământati la unul cinstit din neguțitorii armeni, la cari obștești să va socoti. Și, în vreme, la orice trebuință de a să pune pecete pe orice document sau hârtie de trebuință, întâi vor iscăli epitropii rânduiți într-o unire, și apoi casierul: undi pecete într-o întregime, în ființa și a neguțitorului căruia îi va fi încredințată acea giuământati, o vor pune pe același documenturi sau hârtii, și nici un fel de irat să nu i să le giuiască, nici să ia pentru peceti, fără sfatul și socotința obștiască, decât numai săngura oca de țară a bisăricii Sfântului Gheorghii de aici, după cum din în vechime au urmat.

4^{le}. Epitropii însărcinați după vreme vor avea cu liafă tocmiti doi oameni vrednici alergători asupra săvârșirii a orice trebuință a târgului; cari vor avea și până la 30 lei liafă pe lună unul, de la casă, iar nu mai mult. Și, într-o neagiuns, după trebuință, fiind a să tocmi și alți oameni cu liafă, să va faci adunare obștiască, și de către obștie să va hotărî câți oameni și cu ce preț de liafă să să tocască; iar epitropii de la sine nu vor putea nici tocmi diosăbitii oameni, nici a spori lefile.

5^{le}. Tot epitropul însărcinat din toată vreme, având datoria după hrisov ca să slujască târgului un an de zile, fără nici o plată, în orice mijlociri și întrebuințări spre binile obștesc,

să va feri di tot particularnicul interes, saū vre o ceriri de plată pentru ostenală, — cari supt nici un cuvînt esti ertată, — spre toată întemiere dreptilor lucrări. Căci, ori-cari va eși întru cât de puțin din toată cuprindere aceștii drepti alcătuirii, cari obștești s'aū hotărît di cătră stăpăniri, — di cătră adunare obștiască va fi dipărtat din epitropie, și să va în-sărcina pe altul în loc, vrednic și din toată credința, ca să lipsască toată hula și nemulțămire de obștie.

Petrachi Vărnăv Post. Ioan Brănișțianu Pahr. Grigori Dimachi Stolc.

Anghelachi Climent Com. Costachi Pistoțchi Stolc. Ștefă-nachi Racliș Sard.

Dumitru Sărghevič. Gheorghi Cherescu Pahr. Costandin Popovič Sardr.

Iordachi Negruț. Ioan Cocotă Sărdar.

Dumitrachi Oatu Stolnic. Costachi Teohari Pahr. Alestar Pisoschi Camr. Și alți mulți iscăliți din boeri și neguțitori.

Locul
peceții tăr-
gului.

. Copie.

175. «A. Calimah biv Vor.» către Domn. Prin Iancu Cananò Postelnic se arată «o jalubă a tîrgoveților de Botoșăni» contra epitropilor de acolo, ce s'ar atinge «și di iratu casăi în bani, ci s'ar fi străns din iratul podurilor pără acum, măn-cându-să și rășluindu-să acei bani... Iaū până astăzi n'am avut nici o știință di ačasta, ca un efor, și pentru filotimie mē voesc încă mai lămurit a cerceta aceste». Să se trimeată cu carte de blestem Aga Scarlat Miclescu și Pah. Ioniță Brănișteanu spre a cerceta: «adică, întâi, dacă în curgere vremii ci am fost efor, s'aū cunoscut vre o ră voință din parte mē; al doile, cât venit s'aū strîns di cătră epitropi în curgire aceștii vremi și, al treile, ce lucruri saū lucrări s'aū făcut cu banii ci s'aū strîns». «În sfârșit, ca pe un Domn și părinte, te rog ca să cercetezi și lucrările mele, și să-m fii apărătoriu cinstii ha-ractirului meu.» Cananò să nu cerceteze fără ei.

Resoluție: «Dumnl. Vel Logft., să-s facă carte Domnii Mele

la boierii cerșuți în coprindere jalbii; 1827, Dechv. 20». Urmează ordinul, din aceeași zi, către cei doi: «întru care dumnealui îș cunoaște plecările cele pătinitoare și folositoare opștii și târgului de acolò, fără a fi muștrat de cugetul vre unii știință pentru vre o lucrare obijduitoare a târgului... Prin dosloșire adivărului pentru priinčoasăle lucrări, să fie depărtat de toată închipuire acè prihănitore, din parte opștii stărnită din învătări». Pecete cu chinovar.

176. 21 Decembre 1827. Ioan Sandu Sturdza către «dumneata Iancu Cananò biv Vel Post.», ce arătase «o jalobă a târgoveților din Botoșeni, ca să-s cercetezi epitropiî ce au fost rânduiț»; i se dase a face el cercetarea, «împreună cu cei întâi și fruntaș», și văzînd «iraturile ci s'au strănsu, cum s'au cheluit, asămine și zilele scutelnicilor ci ari acel oraș, cum s'au întrebuițat și la ce». I se anunță că a cerut «în urmă dumnealui Vel Vornic Alecu Calimah, ci este eforul aceluî târg..., ca la acè cercetare să fii și dumnealor Aga Scarlat Miclescu i Pahr. Ioniți Brănișteanu», ceia ce s'a făcut. Pecete cu chinovar.

177. «Dimineața 827, scrisă în iatacul odăilor mele la țară. Cucernici iconoame Ilii. Oblicînd auzul meu di rezvrătire ce, prin zavistiia urmată di bătrănețele voastră, cătă ațățare di prigonire s'ar fi făcut în opștia târgului Botoșin, m'am scîrbit pără la suflet, cînd Cucernicia Ta te afli între cei dohovnicești, și mai ales astăz om cari, la trecere a fiștii-căruî menunt, după vie dovadă ci-o cunoaștim, în a barbii albiață, că te tot urnești cu pășire în mormînt. Apoi cum o așa neleguită faptă să cugeți norodului a arăta? Cari îț da darului tău căzuta cinste, avîndu-te cunoscut ca o mădulari dintri cei sfinți; și acum prin diavoliceasca lucrari m'am înștiințat că pe mulți, și mai ales pi o familie, i-ai adus cu totu undi să-î vîd dizbărnaț di leğa Răsăritului și întrîrmaț cu toții cu acei înfocari, ca păr la cei di pe urmă a lor răsufflare, giucînd și cu sabiia, tot nu s'ar dostoi, ci și păr la al 9-le neam, urmînd a lor sămîinție, în scris cimotie la cimotie să lasă spre a avè știință a faci răsplătiri la vr'o cătăva neamur... (sic). Giudecă-ț omule vîrsta, cunoaști-ț bătrănețele, și sămțăști-te

dar în ce foc nistîns te afli; ocară di astăzi pentru tine că te-î mai purta în falnica lumi, întrestare și dureri di te-ai muta în mormînt! Căci . . ., di și plodurile tale, după vîrsta 'n cari sînt, și mai ales ademeniț prin un eșit din omeniri tirean ca nebunești să latri, datorie după dorul tău te făcē ca să-ț tragî prunciî di la o ni di om faptă, iar nu să te unești și Duhovnicia Ta dinpreună. Și dei Dumnezeu să-s faci milă, căci, va! , eū, străin și mirean, numai auzînd mă îmbulzăsc lacrimile pentru păgăneasca Duhovnicie Tale faptă; și osăbit și pentru aceia ce am privit din parte acei familie, — că și după vremi di anî cu a lor burzuluirî or să privighieză, sālindu-să a faci rău drept răsplătiri. Apoi, ah, bătrînule părinte, scaldă-te în valurile lumii, căci mîntuiri nu-î.

[V^e.:] Cătră cinstit dumnealui Păharnicul Ianacachi Leon.
827. Piste drum di la Popovič.

Vere Ianacachi, cetești-o bini,
S'ai ideî în sîni,
Ș'o cetești la toț
A lui Adam strănepoț;
În svirșit, s'o dai și popiî,
Să-s dreagă snopiî.
Dumnezeule, ah, cinstea-î mari,
Și ambiția tari!

178. Cu frățască dragoste mă închin dumitale. Primind frățascul dumitale pitac din 5 a următoarii, am înțales toate celi însămnați în pricina hrisovului Botoșanilor. Decî, cu toate că eū, neștiind de intrigile urmate acolo, cu adivărat, după cererea ce s'au făcut, poroncisăm de a să face acest hrisov, mai ales că numitul vechil făgăduește a da Măriei Sale 150 galbenî, dar, îndată după priimirea pitacului dumitale, am oprit facerea lui până vei veni dumneata aice. Atîta numai dumneata trebue a te îngriji, ca, întru venirea aice, să aibi gata, atît časornicul, căt și acei 150 galbenî; și cari din doai va voi a priimi Măria Sa, aceia să va da. Iar eū sînt acel întru curățanie al dumitale ca un frate i slugă: Ghica Vel Vist. 828, Ghenar 11.

179. Am înțales toati celi mie însămnate prin frățesc răsputzătorii pitacul dumitale din 20 a următoarei asupra lucrărilor lăturalnice de acolò în pricina hrisovului, și cu părerea mè de rău grăbesc a arăta dumitale că, cu toate că prin pitacul mieu de mai înainte am însămnat pentru suma de 150 ₰ sau časornicul, dar aice, prin neștiința mè, s'aũ răsufat vorbi din partea tãrgului aceuia că să dă până la 20 mii lei, — mai mult adecă și decît ceia ce dumneata imi însămnez.

Cu toati aceste, dumneata nu zăbovi de a veni cît mai curînd aice, crezînd că eũ tot ceia ce-mi va atirna de putință voiũ lucra... 828, Ghen. 24. Ghica Vel Vist.

180. Stăpine. Am priimit cu toată bucurie evghenicescul dum. pitac din 20 a următoarei lunii, și am înțales cele cuprinsă asupra vorbelor ce ar fi răsufat un Serghievici cu Com. Anghelachi, lucrătorii adecă al înnoirii hrisovului Botoșanilor. Și, ca un lucru cu totul strein mie, eũ am socotit de cuviință, ca, orî viind dumneata la Eș, până cînd ei vor fi aice, sau și, de vor apuca a să duce, să-ĩ aduc cu om domnesc, spre a fi întrebați în față, cum și în ce chip aũ putut cuteza să zică vorbe ce, nu auzite, ce nicĩ gîndite aũ fost, ca, după o dovadă de niște asămene floncănituri, să-ș ei căzuta răsplătire, spre a să părăsi și ei, și a să face pildă și altora; de care eũ nu mă voiũ vazghestisi, fiind fapt de cinste în mijloc.

Iar apoi, pentru înnoire aceluĩ hrisov, din parte mea n'aũ fost în mijloc nimicã altă, decît o însărcinare a dum. Vist. Roznovanu de aducere aminte Mării Sale lui Vodă pentru săvîrșire înnoirii; pentru că, la dumnealui năzuind Botoșănenii pentru isprava aciasta, tot dum. aũ și mijlocit împlinire cererii lor. Nimic altă nu-ĩ mai mult, precum zic, de la mine decît sîngur[ă] lucrare însărcinării ce mi s'aũ făcut de cătră pomenitul boeriu, fără a le ameleta sau a tratariși pentru cel mai mic enteres al mieu, precum iarăș urma va dovedi. Și așa, dorînd grabnica venire a dum. aice, rămîn al dum. slugă supusă

1828, Ghenr. 25.

Iordachi Drăghici, Vornic.

Ești bunșor, mă știți de mult, și din mulți: talmăcești bine cele scrisă den sus: totul este cum ni-î țara și tocmala: luați, mâncați. Destulu țî-î atăta¹.

181. 28 Ianuar 1828. Invitație de a veni pentru o afacere, de la «Ghica Vel Vist.». Repetat grecește în P. S. E «pentru pricina hrisovului».

182. Adresă din partea unor locuitori din Botoșani: Alecu Calimah, Scarlat Miclescu Agă, Iordachi Mac. Spat. K. 'Ρώσσετος, Iordachi Fote Spat., Costandin Hagi Arburi, Toader Silion (?) Spat., către Domn, a căru «bună plecare, durenică cugetare și patrioti-cască răvnă prin sporire și lucrare a tot binelui puținșos» o laudă, mulțămînd pentru «fericirea ci ați hărăzit tîrgului nostru Botoșanii . . . , atît pentru folosul început di mai înnainte și nestrămutat, și pentru leguire luî prin luminatul hrisov slobozit acum în căt urmă, adiveritor miluirilor cuprinsă printr'ansul spre vecinică pomeniri». Mai trebuie «o lămurire a chipurilor acelora, împregiurul căroră să învărtești căștigare folosului aceluî legiuit și privileghiat . . . ; cari ačasta să cuprînde în felurime duhurilor a cătiva persoane de acolê, ci s'au zmerduit din samovolnica lor amestecare la iraturile tîrgului, cari, la 823 și 824 desfundându-să, prin carte de blăstăm și boerănașu volnicit cu luminată poronca Înnălțimii Voastre, s'au împlinit o parte din suma de banî rășluit». Acum iar s'au apucat a «catortosă pe epitropiî aleș», după interesele lor, «ci sânt fără căpătăi»; «care proecturi au adus tîrgul în neliniște și în nenorocire pentru vreme viitoare . . . Tot ci să face pentru tîrg trebuie să fie cu obștiasca socotintă a botoșănenilor boeri, iar nu să să alcătuiască de cu sară, de către doî, triî, acia ci pe a doa zi să hotărăște . . . Nu sântem mulțămîț cu alcătuirile ce iaî închipuesc pe din afară, supt nume de bine, iar în sine supt interes particularnic.» Cer «ca alegire de epitropi din boeri să să facă prin de iznoavă adunare și schepsis a toată sistima boeriască de Botoșani, cari ačasta să să săvărșască prin înnadins diiac rânduît, și la acê adunare ci să va face, dacă vre unul din boeri nu va putê mergi

¹ La 28 Ianuar, Aga-l grăbește a veni, «ca doar să va putê face ceva».

din încungiurare de boală sau altceva, să i să țăară în scris socotința, nu numai pentru alegire de epitropi, cât și pentru toate trebuințele târgului ci să vor socoti de folos, de po-doabă și de îndemănare la alijveris și viețuire, — făcându-să socotință și pentru pecete târgului, în ce chip și la ce parte să stè păzată; căci epitropii de acum fără o sălnică ezcăcutari-sire ei nu să trag, ci mai vartos să îndiasă. Și însuș această indesătură dă dovadă a obrăzalnicului lor interes, fiind mai vartos stăruința noastră ca persoane de protecții streină, iar nu supusă stăpânirii locului, și persoane fără căpătăi și fără acareturi, sau venite de curând, să nu să socotiască de pa-trioți și de târgoveți, și nici să să priimască la sfaturile târ-gului...; căci numai cu chipul acesta târgul nostru va lua iarăș îndreptare la ci avè până acum, — precum sânt văzute până astăzi facire podurilor de piatră, săngura urmă a faci-rilor de bine ci aț răvărsat... Și, pe lângă aceasta, fiind-că aceli persoane au făcut și o instrucție [n° 173], cari în ființa sa are materie de constituție și, ca o hârtie ci nu s'au găsat de cuviință, nici s'au iscălit de cătră toți căți cunosc datoriile supunirei către stăpânire, — să să cerceteză acè constituție de cătră rânduitul diiac; și, dacă va fi socotită de bună di cătră toți și să vor iscăli cu toții, să rămăe în lucrare iaă, iar, de nu, să să strice, ca nu, pe lângă acei nesocotiț iscăliț, să rămăi ca o prihană și pentru toți căți îș cunosc mai bine datoriile supunirii lor.» — Persoana căreia i se scrie («acum că Înnălțime Voastră din țăsul ci Sfânta Pronie au norocit patrie această cu încredințare oblăduirii ei»), Domnul adecă, pune hotă-rîre sus: «Vel Post. va rândui din diecii di Divan spre cercetare și doslosăre a totul, poroncindu-să acestor de acum epitropi să[s] tragă cu totul, neavând împărtăsăre a fi epitropi, când boerii, ce de tot cuvântul sânt cu covărsăre lor, și din acestia epitropii, ci sânt, în ființa cinovnicului și a tuturor boerilor și a neguțătorilor, să să facă alegire de cătră toți, fără să să amestic[e] străini; 828, Fev. 27».

183. «A. Calimah Vornic» către Domn. «Asupra buirdiului dat după jaluba noastră, a cățva din boeri, pentru pricinile de scandarăsăre și de dihonie ce urmiază în târgul Botoșanii,

precum prin jalubă s'aŭ arătat, eŭ mă dizvălesc cu plecăciune a arăta Înălțimii Voastre că aceli scandalisări și dihonii să pricinuesc numai di cătră un Comis Anghelachi Climent, un Pisoțchi și de frații Manolești, întimiindu-să doî dintr'ânșii asupra sudeților. Cari acesti fapte și urmări fiind. că nu pot într' alt chip să conteniască, decât cînd vor fi depărtați acesteie din toate amestecările, după cum s'aŭ păzit liniște în acel târg di la 1824, când aŭ avut bunătate și milostivire de s'aŭ lămurit cele de folos, după ci s'aŭ dovedit păgubitorii târgului, mă rog ca și acum să vă milostiviți a poronci cele de cuviință dum. Vel Vist., spre îndreptare celor de folos, pentru vecinica pomenire.» — Resoluție, cu mîna Domnului: «Vist. Cătu pentru Anghelachi Climent, carile și la cê d'intăi epitropie a sa s'aŭ arătat interesatu, apoi și tovarășii săi nu sânt din alegire celor mai întăi boeri și neguțător[1], ci mai multu de la săne, unii ca acesteie să fie depărtați, și cu alegire tuturor să rânduiască altăi; 828, Mart 3.»

184. 7 Mart 1828. Ioan Sandu Sturdza-Vodă către «cinstiți, credincioș boerii Domnii Meli, dumv. Vornici de Botoșani». «În trecuta lună, după arătarea ci ne-aŭ făcut unii din boerii aceluî oraș, spre a să da driturile hărăziti, ci aŭ avut târgul Botoșanii și prin alti hrisoavi, di la ceî mai înainti procatohi ai noștri, ca să alcătuiască un irat aceluî oraș pentru facirea podurilor și întocmirea uliților, n'am trecut cu vedere . . . , și la — a lunii lui Ghenari am și slobozit hrisovul . . . , cu îndestuli privileghii . . . , cu prisosite ponturi, din celi ci aŭ fost mai înainti; întri cari esti și pontul cel hotărătorii pentru epitropie, ca din toati stările să-ș aleagă pe fișticare an cîte doî, precum din boeri, din neguțătorii creștini și neguțătorii jidovi. După cari acum, luînd înștiințare că acei ci să află acum din partea boerilor aleș epitropi, supt chipuri di intrigi și pentru alti în parti folosuri, urmează după proecturile numai a 4 sau a 5 persoane, adică a unui Comis Anghelachi Climent, a unui Stolnic Costachi Pistoțchi și a fraților Manolești, ci sînt doî sudeți, fără nici un drit, și a alti persoane, cari nici moșii, nici casă, sau bină, ari în acel oraș, — din a căroră întâmplari s'aŭ rupt și o hărtii folositoare pen-

tru târg, ci să făcusa mai înainte, supt iscăliturile târgoveților, a căriia copie s'au văzut și di cătră însuși dumnealui Vel Vist., — întinzându-să acum în sfârșit, încît s'au văzut și corespondenție cu iscălitura unui Stolnic Sărghevič, ca din partea epitropii cătră domneasca noastră Vistierie, — lucru nici într'un chip ertat și suferit, după ci în acel târg sînt alti persoane din boeri, ci meritarisăsc a fi aleș di epitropi, — decî, fiind-că Comisul Anghelachi Climent esti cunoscut din chipurile cele abătute ale sale încă la epitropiia sa din anul 1823, cînd cu zapciu s'au împlinit banii casăi târgului aceleie, discoperiți numai prin carte di blăstăm, precum și frații Manolești mărturisit dintr'o jalobă ci s'au văzut asupra purtărilor lor; — din cari aceste și mărturisite fiind haractiriurile lor, mai vărtos că, pe lîngă hrisov, ei di la sine s'au făcut o instrucții [n° 173], nu numai și numai ca pentru toată vremea să urmeză pricină di neînvoiri și di dihonii, — cari nici într'un chip nu să socotești ertată — cu drept cuvînt s'ar fi cuvinit ca și cu surgun să-s pedepsască unii ca aceștie; dar, din bunătati, Domnie Mè au trecut cu vedere acum di o dată. Și iată înnadins scrim și poroncim dumneavoastră, cît pentru epitropii ci s'au ales dintri neguțătorii creștini, armeni și iudovi, nefînd nici o pretenții, vor rămîne întru urmare datorii lor, iar, pentru cei dintri boeri, — în adunare a celor mai întii boeri, ci au moșii și lăcuință în acel oraș, precum dumnealui Vornic Alecu Calimah, dumnealui Vornic Costandin Miclescu, dumnealui Spat. Vasăli Crupețschî, dumnealui Spat. Alecu Ralet, dumnealui Aga Scarlat Miclescu, dumnealui Spat. Costachi Rosit, dumnealui Spatar Teodor Silion, dumnealui Aga Iancu Donici, dumnealui Spat. Iordachi Fote, și alții ci mai sînt șazători în acel oraș și au moșii la acel Țănut, din boeri oamini cunoscuți întru bunile cugetări; întru cari adunari vor faci dumnelor schepsis și vor rîndui alți epitropi din parte dumilor sale, și să va așăza întru urmari cuprinderea hrisovului, dipărtând cu totul pi persoanii ci s'au pomenit mai sus de a să amesteca în ceva di ali orașului, sau di a mai înfița adunări, sau obștești, sau în parte; cari s'au dosloșit și s'au dovedit că sînt numai spre adăugire neliniștii

tîrgului și folosul persoanelor lor cu vreme, — știind cu hotărîri că, cè mai mică mișcări di vor mai faci, nu vor fi mai mult trecuți cu vedere, și puțin li va fi pedeapsa și izgonire din acel oraș. Și asămine și pecete tîrgului să să ei, și să să pui după vechiul obicei păstrată, întrebunțându-să precum s'au urmat cînd nu era nici-un feliu di pricină. Aceste poroncim; și, din lucraria ci veț faci, să triimetit răspuns la dumnealui Vel Vist.

185. «Întru o unire, marî și micî, boerî și neguțitorî, ca niști răzăș a tîrgului Botoșăniî, adunându-ne obștește, am stătut cu luare aminte a socoti pentru cele neapărat trebuitoare și de folos tîrgului nostru, spre binele obștesc, siguranție stărilor toate și pentru s'avem lauda și pomenire»: 1°) Pentru cas de foc, «tulumbes» și «opt sacale», «16 cîngi și 20 topoară»: «tîrgul acesta estî dizbrăcat de toate aceste»; 2°) Vistieria dase douăzeci de oameni «din tîrgovețî» pentru paza de foc; să se mai iea alți douăzeci «cu liafă»: «tulumbagiî, sacagiî, hornari, clopotari și toporaș»; 3°) «În mijlocul pliațului tîrgului să-s facă un havuz, în cari să-s aducă apă po oale, cari să-s versă într'ansul prin o cișmè făcută lîngă havuz, și în toată vreme să fii havuzul plin de apă»; 4°) «Pliățul, ulițele și drumurile tîrgului, pentru că din vreme în vreme acum aũ agiunsu a să face (mai vîrtos toamna și primăvara) o prăpastie a glodurilor, din care pricină de multe ori să închidi și tîrgul, neputându-s aduce dupe afară producturile și cele trebuincioasă spre vânzare, și, de și să aduc câte puțin, numai din acè pricină urmiază o scumpete nesuferită, și pătimesti săracul norod o mare lipsă și multă nevoe, — pentru aceia trebuința cere neapărat și o driaptă închipuire a să face toate de piatră, cu cât să va putè mai în grabă, ca să lipsască nevoe și să să aducă întru eftinătati toati, spre obștescu bine»; 5°) «Un spital, casă, odăi de rînd de cărămidă, încă-pătoare macar de 30 bolnavi, să să poată face pe loc slobod, unde să va socoti, ca să nu privască toati națiile pre sâmbatrioții lor ceî săracî perind fără căutari pe toate ulițele, — aũasta fiind după toate datoriile omîmirii și pentru lauda și pomenire de obștii»; 6°) «Ca să lipsască jacurile cari căpi-

tănie târgului aceștia după vreme urmiază aice la tot norodul, cu toată cruzime, să-s poată cumpăra de la stăpânire căpitănie ačasta, și să fi a târgului.»

E nevoie a se face cît mai iute aceste puncte. «Toț noi, obștești, împreună și cu dumnealui Vel Vornic Alicesandru Calimah, eforul acistui târg», aũ aflat bine să se facă «din iraturile ci ari acest târg», dar, fiind «la casă» numai «o foarte mică sumă», hotăresc «să dăm și noi fiștecare (ačastă dată numai) un agiutoriũ de bani, spre înlesnire și îndeplinire lucrurilor acestora, iar altă dată nu sântem datorĩ a mai da». Pentru uneltele de foc, ajutorul va fi «analoghisit pe acareturĩ, adicã cãti cincĩ lei de toatã binaoa mare, casã, dughianã, din târg și mahalale, cu toati celi cuprinsã în ograda lor, și întru asãmine cãte doĩ lei de toatã dughiana și casa de rĩnd; dãndu-s[e] acești bani numai de cãtrã tagma boeriascã și tagma neguțtoriascã, de toate națiile fãrã osãbire; iar ceialalți lãcuitori și cei sãraci i altor nații sã nu fie supãraț la ačastă dari». Pentru celelalte puncte, «sã urmãm altã jãrtfire de bani: numai acum sã dẽ tot omul, mari și mic, dupã stare, închipuind stãrile în n^o de 20: cel de stare întãi sã dẽ 20 lei..., și tot așa pãnã la unul singur». Baniĩ se vor strĩnge «di cãtrã sãngurã fișticari nație; în care izvod vor fi iscãliț și toți epitropiĩ rãnduiț a târgului; și iarăș, fișticari nație pentru toți acești bani s'aũ hotãrit a avẽ cãti un casier, cari sã aibã și cãte un strãngãtor de bani: adicã tagma boeriascã pe d. —, tagma neguțtorescã creștinã, cu lãcuitoriĩ moldoveni, pe —, briasla Armenilor pe — și briasla Jidovilor pe —». Casieriĩ vor fi «de nație sa», puși de aceasta. «Singurĩ iarăș iĩ vor cheltui numai în sãvãrșirile lucrurilor acestora, și nu vor slobozi nici un ban din mãnã fãrã rãvașele a toți epitropiĩ rãnduiți de târg, adicã sã fi toț epitropiĩ iscãliț într'un rãvaș.» Se va da sama la cĩte șese lunĩ. «Fãrã a putẽ ceri vre o platã pentru osteniala, precum nici epitropiĩ nu aũ. Cãpitănie târgului sã-s cumperi di cãtrã epitropiĩ târgului în toatã vreme cu un preț hotãrãt, cu bani din iratul târgului, pe tot anul; și, pentru neadãogire, precum aũ umblat pãr acum (dacã nu mai ģos, dupã vreme), si-s intãriascã și

cu un hrisov (dacă s'a putè), a stăpânirii, și să să aleagă apoi di cătră obștii un drept și neasupritor, pre cari să-l rânduiască căpitan târgului, cu înscris cuprindire de condiție : cum și ci ari să urmeze, ci are să iai din venitul căpitaniei și ci are să dè la casă, spre plata banilor dați pentru căpitanie, — ca să-s spânzure și căpitanie târgului di la târg.» — Concept în dublu exemplar, fără iscălituri.

186. «Stareța schitului Agafton din Țint. Botoșanilor, împreună cu tot soborul», către Domn și «boeri obșteștii Aduării». Se plîng de «orândatorii său stăpânitorii megieșitei moșii, numite Mănăstire Doamni, a Doamnei Calimah, străcându-ne pădure, luîndu-ne arăturile și sămănturile, și alte multe băntueli suferind, încât am rămas de perit». La 5 Novembre 1827, au avut proces la Divan cu vechilul vecinilor, Spăt. Iordachi Grigoriu, și se hotărîse a se păzi starea «din vechi», dîndu-se și ordin la «dregătorii Țănutului». Plîngere pentru neobservare și în Octombrie trecut, și nouă *carte*. Dar dregătorii nu fac nimic, «orî prin hatâr, său prin interesu». «Milostive stăpâne și pre-cinstiț boeri, au rămas să ne împrăștiem cari încotrò ne vor duce ochii, dacă milostivire Preosfinții Voastre și a dumneavoastră nu ne va umbri întru îndestulare dreptului nostru». Să vie «un innadins cinovnic a Divanului» pentru cercetare. — Zăbovite din cauza Crăciunului până la 15 Ianuar 1829, cînd se va judeca (1828, 21 Decembre).

187. 8 Iunie 1829. Hotărîre a Divanului, presadat de generalul rus Jeltuhin, în privința moratoriuului dat debitorilor din cauza împrăjurilor de la 1821 și scăderii ulterioare a valorii productelor și, deci, prețului moșilor. O asemenea măsură se luase și în Decembre 1827, de «Domnul de mai înainte, Sturza», până a nu se ocupa «provinția». — Copie.

188. 31 Maiu 1831. «Agafia Starița» către — «Trimit Pa-raclisul Sf[i]ntului Haralambii, prescris pe cărticica cea tipărită, iaste a Pisoscheștilor. Mă rog pune la cale cu Zamă-Neagră, că tare ne supără cu imășul: închidi vitile și le ține legate cu săptămănila, podul mi-eașu stricat, gardul au pus pe

moșie schitului, și au luat o bucată de pădure, și taie dintr'ansa ; și eu n'am ci să-i facu».

189. Botoșani, 17 Mart 1838. «Babett Metz», «soția răposatului doftor Meț», cere lui Costachi Conachi Mare-Logofăt a i se face «o pensie potrivită familiei mele» de trei copii, dintre cari cel mai mare are șapte ani.

[Aduș:] 4 April 7247 (1739). «Eū Cărstăna, ȝupăniasa Iorgăi Burghele Armașul», cu fiu, dă zăpis «lui Pană neguțoriul», că i-a vîndut «un iaz cu vad de moară în Sitna, în hotarul Rusilor», luat de la «Anghelache de Rus[î]». Semnează : «Eū Crăstăna Armășce, și eu fiu dumisale Iordachi am iscălit». «Neculai Pătrașcu, Pentre Bantăș, Sturdzea Vel Logftu, Izman[ă] biv Vel Căpt. Post. Miron Gorovei».

VII.

DOCUMENTE MUNTENE ȘI OLTENE
DIN ARCHIVA D-LUI BARBU ȘTIRBEI.

În anul 1878, în urma unei revoluții, țara noastră a devenit liberă și independentă. În urma acestui fapt, s-a înființat o nouă administrație, care a început să lucreze în interesul poporului. În anul 1878, în urma unei revoluții, țara noastră a devenit liberă și independentă. În urma acestui fapt, s-a înființat o nouă administrație, care a început să lucreze în interesul poporului. În anul 1878, în urma unei revoluții, țara noastră a devenit liberă și independentă. În urma acestui fapt, s-a înființat o nouă administrație, care a început să lucreze în interesul poporului.

VII

DOCUMENTE MUNTENE ȘI OLTENE
 DIN ARHIVA D-LUI BARBU ȘTREBÎ

1. F. d. Radu-Vodă [Paisie] «cinstitului boiariului Domniei Mele, jupănului Datco Vel Armaș, și cu fecorii lui, căți Dumnezeu îi va dăru, ca să-i fie lui siliștea Băileștilor toată, și cu tot hotarul, pentru că iaste a lui bătrână și dreaptă moșie de baștină, cumpărată de moșu-său Harvat Log[o]fătul încă din zilele răpoosatului Radului Voevod cel Frumos; și hotarale să se știe: din Calea Mălaiului până la Capul Nisipului, și de acolo până la Rătunda și până la Smerdeștețu, și până la Câmpul Dărvariului . . . Staico Vel Dvornic, jupan Tatul Vel Log[o]făt, jupan Stroe Vel Spatar, Udriște Vel Vist., Dragomir Vel Pah., Fătul Vel Stol., Badea Vel Comis. [Pe margine:] Și întru acestea [moșii] vânzare să nu să facă, ci să fie ale celor ce vor rămănea dintr'ânșii.» — Tradus de «Flurere, dasc. slov.» Originalul e pierdut¹.

2. 24 Novembre 7046 (1537). «Io Radul Voevod și Domn a toată țara Ungrovlachiei, fiu al marelui Radul Voevod», către Dan Peh., cu frații și fiii, și Stan, cu aceiași, și Stoica, cu fii, dîndu-li Ghiurileștii și Zgîndeștii. Aduc cărți «de la răp. părintele Domniei Mele, și de la Vlad Voevod, Călugărul, și de la Basarab Voevod, și de la Radul Voevod și de la Moisei Voevod, și de la Vintilă Voevod, și de la Vladu Voevod *и Давленого*». Boierî: Șerban Vel Ban, Vintilă biv Vel Dvor., Staico Vel Dvor., Vlaicul Vel Log., Udriște Vist., Stroe Spat., Dragul Stol., Stro[e] Peh., Barbul Comis, Badea Post.— Monogramă. Pecete ruptă.

3. 3 Novembre 7066 (1557). Pătrașco-Vodă lui Radul Vel Stolnic, cu frații și fiii lui, întărindu-li satul Băileștii, până

¹ Niște Țiganî «cari au fost ai lui Deatco Cluceru», strămoșul lui Stoica Marele-Logofăt, se pomenesc într'un act al lui Radu Șerban din 7111 (Cartoanele episcopului Ghenadie de Rîmnic, în Bibl. Ac. Rom., VI, n° 2).

la гАРБС НЪСНПСАШИ și сЕЛНЦК СМРЪДЦЕЦСАШИ. Adusese cărți de la «răposatul Radul Voevod cel Frumos (кРАСНАГО), strămoșul (ПРЕДЕДОМ) Domniei Mele». Îl avea «de la strămoșii lui, Neagoe și Harvat Logofătul». Divanul: Socol Vel Vor., Tudor Vel Log., Dragomir Vistier, Stanciul Spat., Radul Stol., Lep[ă]dat Păh., Vladul Comis, Cernica Vel Post. Scrie «Vișul». — Pecete pe hîrtie, cusută cu mătăsă roșie, monogramă. Traducere de «Floru ierei, dasc. slov.»

4. București, 2 August 7076 (1568). Alexandru-Vodă, pentru satul Valea Lupului. Boieri: Dobromir Ban, Dragomir Vornic, Radu Log., Badea Vist., Stan Spat., Vlad Com., Ivașco Stol., Gonțea Păh., Staico Post. Scrie Buta. — Traducere din sec. al XVIII-lea.

5. 7 April 7079 (1571). Alexandru Voevod, lui Stanciul Post., pentru «Holubești». Șterse nume de Țigani și, de-asupra: и от пред цЕФАН КОЕКОДА. Boieri: Dragomir Vel Vor., Ivașco Vel Log., Stan Spat., Badea Stol., Dumitru Vist., Mitru Com., Gonțea Păh., Stoichița Vel Post. — Monogramă. Pecete.

6. 5 Septembrie — Alexandru-Vodă [Mircea] dă lui Stanciul Log. din Căzănești moșia sa. — Monogramă, pecete.

7. București, 29 April 7100 (1592). Ștefan-Vodă lui Dobrișan Post. și soției Dobra, pentru Hulubești. Iane Vel Ban, Mitrea Vel Vor., Dumitru Vel Log., Dan Vel Vist., Vasilie Vel Spăt., Radul Vel Com., Duca Vel Păh., Dima Vel Stol., Iane Vel Post. Scrie «Voico gram.» — Monogramă și pecete.

8. București, 12 Septembrie 7103 (1594). Mihai-Vodă dă lui Dobrișan și fratelui Tudoran parte de ocină din Holubești. Proces cu Andreico Com. și Vladul Stolnic, încă de la Mihnea-Vodă. Boieri: Mitrea Vornic, Andrei Vel Log., Statachi Vist., Pan Comis, Sărbul Stol., Manta Păh., Tudor Vel Post. Scrie Galiș. — Monogramă. Pecete ruptă.

9. Mart 7104 (1596). Mihai-Vodă, pentru Holubești. Boieri: Ivan Vel Vor., Chesar Vel Log., Radul Com., Negre Spat., Stroia Stol., Preda Vel Post., Ispravnic Ivan Vel Vor. Scrie alt Ioan. — Pecete, monogramă și pe margine semnătura domnească¹.

¹ Alt act de la Mihaș, din 8 Iunie al aceluiași an 1596, în cartoanele episcopului Ghenație de Rimnic, la Ac. Rom., II, n^o 22. Acte din 10 April și 6

10. Tirgoviște, 3 Septembrie 7106 (1597). Mihaï-Vodă, pentru jupanița Dobra, jupanița lui Dobrișan Post., «și fiu ce va avea»: îi dă moșia din «Hulubești», cumpărată cu 14.000 de aspri. Boierii: Dumitru Vel Vor., Teodosie Vel Log.¹, Negrea Spăt., Stoica Vist., Radul Com., Stroe Stol., Șerban Păh., Preda Vel Post. Scrie Stoica. — Pecete și monogramă.

11. [C. 1600.] † Scris-amu eū Andreico de în Ogrăzean[i], să se știe cumu m'aū găsit la munte, decī mi-aū luat toat[ă] marha, și mi-aū luat și cărțile de moșie; ce așa am mărturisit și denaintea Divanului cum amu avut păr[ă] cu Dobrișan și cu Tudoran pāntru o parte de ocnă de la Hul[u]beșt[i]; decī aū avut nește cărți la mene ca să le spargu; decī așa amu mărturisit, cumu mi le-eaū luat atunce toate; decī așa să se știe.» Pecete de ceară brună.

12. [C. 1600.] Adecă eū Săman, i să sinī, ot Cotruea, scriem ačast al nostru zavis la măna Lupul[u]i ot Corcova, cum să abū a dare Dicul boi 3, pitru un jurāmnāt ce aū fost strāmbū; iar, să nu voi da eū acește trei boi pān Duminecă, ei să fiū eū rămān pārcā[la]buli Nicolei, fār nič un cuvānt . . . Iar, de nu va Dicul acești boi, iar noi să avem a da moșia Diicului, cāt va avè.

13. Jurătorii lui David, anume Neagoe de la Ișalniț[a], și Ghiuca din Cruștă, și Mirča din Pleșoi și Eremie din Gioroc, și Mihaï din Țāntăreanī, și Vlāsan din Livezī, și Marco din Comană, și *Voine de Perieși (sic)*, și *Dumitru de Pr[o]-*

Iulie, din Strāzești, 20 April 7105, cele de pe urmă pentru episcopia de Rîmnic, dîndu-ī moșia Cornetul în Voinițești, închinată de «boierii din Drăgoești». le cunosc după cōpiī moderne în Col. d-lui Gr. P. Olănescu. La 14 April 7105 (1597), Mihaï era în Argeș, с каром асп. și făcea o întărire unuī Necula Cupeș de acolo, cu scrisul logofătului Buta, tot din Argeș (Arch. Statului, *Cotroceni*, LVII, 9; pergament).

¹ Teodosie Rudeanu fusese Vistier în 1596. La 15 Iunie 1597, Mihaï-Vodă îi face dar satul Băiaș, ce-l cumpărase de la răzășī cu 12.000 de aspri. Face mărturie și fostul Logofăt Miroslav (cōpiī necatalogate în Bibl. Ac. Rom.). La 1^{lă} Septembrie 7107 (1598), Teodosie capătă întărire pentru satele Slătioara, cumpărat cu 5.500 de aspri, Folești, cu 6.300, luat de la «cezi», Popești «din Otășău», cu 4.500 (Cartoanele Ghenadie, II, n^o 24).

*roci (sic)*¹, și Radul din Fălcoi², și Cucuic din Comanca [de aici în românește], să juria cum dat Danciul Vorni[c] i Radul Post. satul Băiulești, ca să-î fac[ă] bin[e] să-l boerească, și nu l-au fapt. Is. Dima Post. Pis mșța Mai 26. Soroc na Sf. Dimitrie. Vleat 7110 (1602). — Monograma domnească și pecete ruptă.

14. Tîrgoviște, 24 Maiu 71[1]1 (1603). Radu-Vodă «boerului Domnii Mele David Postelnic și Barbului Postelnic și lui Mateiū Postelnic, ca să le fie lor satul Băilești tot, cu toate hotarale, cum au fost și nainte vreme. După aceia, când au fost în zilele lui Ștefan Voevod, iar jupăn Danciul, ce au fost Mare-Dvornic, din Brâncoveani, el au dat acest satu, ce s'au scris mai sus, jupînului Iane Banu, ca să aibă milă și cinste și căutare, și să-î scoată lui dregătorie de la Ștefan Voevod. Apoi, de când au luat jupan Iane biv Vel Ban al Craioviu acest sat mai sus zis, iar jupan Danciul Dvornic el n'au avut nici milă, nici cinste, nici căutare, nici dă cum, nici dregătorie de la Ștefan Voevod. Iar după aceia, jupan Danciului întămplându-i-să lui moarte, și murind, iar, după moartea Danciului Dvornic, întămplându-să lui moarte și jupănului Iane Banu, după moartea jupanului Iane, iar Mihaiū Voevod, în Domniia Sa, făcându-să neam jupanului Iane Banu, cît au stătut Domn Țării-Rumînești (а Мнхайо Воевода а гондетрсе нс се сътворил ес родна жспан ианек бан), și [fiind mare, putearnic], și au luat tot satul mai sus zis, Băilești, și au miluit pă sfânta și dumnezeiască episcopie de Rîmnic, iar, lui Mihaiū-Vod[ă] întămplîndu-să tăere, au perit în Țara-Ungurească și au murit; iar, după aceia David Postelnicu i Barbul Postelnic și Mateiū Postelnic, ei au văzutu cum că acest sat, ce s'au zis, l-au dat Mihaiū Voevod fără cale la sfînta episcopie, și au avut acești boeri, ce s'au zis, piră înaintea lui Simeon Voevod, cu părintele episcopul din Râmnic, pentru acest sat, ce s'au zis; apoi n'au avut părintele episcopu treabă, nici

¹ Numele în cursivă sînt date românește de original.

² Tot el se află, ca martur, lângă episcopul de Rîmnic, Efrem, și «*Mașteiū de Brâncoveani*», într'un zapis al lui Dragomir, ce vinde la 7114 o ocină în Hotăranî (Cartoanele Ghenadie, II, n^o 3).

lucru, nici de cum cu acest sat, nici mult, nici puțin, nici
aș fost de moștenire acestor boeri mai sus ziși; și n'au avut
jupan Danciul de la acel Ștefan Voevod nici milă, nici dregă-
torie, nici cinste, nici un folos dă la jupan Iane Vel Ban.
Iar, după aceea, Simeon Voevod el aș căutat și aș judecat
după dreptate și după legea lui Dumnezeu, cu toți credin-
cioși Domnii Sale, și aș dat lege 12 boeri lui David Postelnic
i Barbu Postelnic și Matei Postelnic, să jure cum că n'au
avut jupan Danciul Dvornic nici o parte, nici căutare, nici
dregătorie, nici nimic de la Ștefan Voevod. Iar, după aceea,
la vreme carele aș adus David Postelnic i Barbul și Matei
lege 12 boeri, iar Simeon Voevod, întâmplându-să schimbare,
și aș eșit din pământ, și în urmă Domniia Mea am venit în
pământ și în Scaun; și aș venit David Postelnicu i Barbu Pos-
telnic și Matei Postelnic înaintea Domnii Mele, împreună
cu părintele episcopu din Râmnic, și aș spus și înaintea
Domnii Mele, și înaintea tuturor credințoșilor Domnii Mele,
în Divanu Domnii Mele, cum că aș piră. Iar Domniia Mea
am lăsatu acea lege ce aș fost luat de la Simion Voevod
David Postelnic i Barbul Postelnic i Matei Postelnic; și aș
adus lege la zi și la soroc la Divan, înaintea Domnii Mele
12 boeri, anume: Neagoe din Ișalniț[a], i Mihaiu ot Țăntărean,
i Ghioca ot Crușot, i Mirča ot Pleșoi, i Irimie Log. ot Goroc,
i *Vlăsan de Livez (sic)*, i Marco ot Comană, i Voinea ot
Periați, i Dumitru ot Pr[o]roč, i Radul ot Fălcoi, i Cuciu ot
Comanca, și aș jurat înaintea Domnii Mele cum că aș fost
dat jupan Danciul Dvornic satul mai sus zis lui jupan Iane
Vel Ban, cum că să-i scoată lui dregătorie de la Ștefan
Voevod; iar Danciul Dvornic el n'au avut nici dregătorie,
nici căutare și nici o dobândă. Drept aceea am dat și Domniia
Mea lui David Postelnic i Barbului Postelnic i Matei Postelnic
satul Băilești ce s'au zis, să le fie de moștenire, ca și mai
nainte, și feciorilor lor, și nepoților și strănepoților lor, și de
cătră nimin să nu să clătească, după zisa Domnii Mele.
Iată și mărturiu am pus Domniia Mea: jupan Radul Buzescul
i jupan Preda Mare-Ban al Craiovei și jupan Cernica Vel
Dvornic și jupan Stoica Vel Logofăt și Radul Vel Cliuč, și

Nica Vel Vist. și Grigorie Com. și Leca Spat. și Costandin Păh. și Leca Vel Post. Ispravnic Stoica Vel Logofăt. Și am scris eu Pantazi Logf., la Scaunul Târgoviștii, luna Maiu 28, cursul leatului de la Adam pînă acum, văleat 7101. Semnătura Domnului, monogramă și pecete. — Reproduc traducerea din 1828 a lui Dimitrie Logf. za Vest.

15. Tîrgoviște, 25 Iunie 7111 (1603). Radu-Vodă «slugii Domniei Lui, lui David Post., și jupăneasii lui Mariei, și Barbului și lui Matei Post., și feciorilor lor, căți Dumnezeu le vor dăruia, — ca să le fie satul Băileștii tot, cu tot hotarul, dupre cum au fost al lor și mai nainte vreme, de baștiră. După aceeaia, când au fost în zilele lui Io Ștefan Voevod, iar jupan Danciul Dvornecul ot Brâncoveană, el au dat acest sat, care am zis mai sus, lui jupan Iane Vel Ban din Craiova, ca să aibă cinste și socotință, și să-î scoată lui dregătorie de la Ștefan Voevod. Decî jupăn Danciul Dvor. el au fost numai cu satul dat, iar milă și cinste și căutare n'au avut nimic, nici nu i-au scos vre o boerie de la Ștefan-Vodă. Iar după aceeaia jupanului Danciului i s'au întămplat moarte și, după moartea lui, s'au întămplat de au murit și jupanul Iane Vel Ban, și au rămas satul cel mai sus zis Băileștii, iar Mihai-Vodă el s'au făcut rudă lui jupăn Iane Vel Ban, deacă au stătut Domnă în Țara-Rumînească (А МИХАИЛА ВОЕВОДА УНІ СЪТВОРИЛА Е СВОДІНА ЖІПАН ІАНЕК...), și, fiind stăpăn și putearnec, au luat satul Băileștii, și l-au închinat sfintei Episcopii de la Rîmnic. Iar, după aceeaia, s'au apropiat vremea de s'au întămplat și lui Mihail Voevod moarte în Țara Ungurească. Apoi David Post. și Barbul și Matei Post., ei, văzând cum că au dat Mihail Voevod acel mai sus zis sat la sfânta Episcopie fără de cale și fără de dreptate, au avut pără cu părintele episcopul de la Râmnicu, pentru acel mai sus zis sat, în zilele lui Simeon Mughilea Voevod, zicând cum că n'are părintele episcopul nici-o treabă și nici-un amestec, nici mult, nici puțin, cu satul Băileștii, ci l-au luat în silă Mihail Voevod: căci jupan Danciul n'au avut nici-o milă, nici-un folos și nici-o boerie, nimic, de către jupan Iane Vel Ban. După aceeaia Simeon Moghila Voevod au judecat după dreptate și după

leagea lui Dumizeu, cu toți boierii din Divanul Domniei Lui, și au dat leage lui David Post. și Barbului și lui Matei Post. 12 boieri ca să jure cum că n'au avut jupan Danțul Dvornic nici-o milă, nici-un folos și nici-o boerie de la Ștefan-Vodă; și au avut acești boeri ce s'au zis mai sus zi și soroc cu 12 boeri, ca să jure. Deci, întâmplându-se lui Si-meon Moghila Voevod schimbare, de au eșit din țară, în urma lui am stănut Domniia Mea Domnă în Scaun, în Țara-Românească. După aceeaia David Post. și Barbul și Matei Post. ei au adus leage deplin, 12 boieri la zi, și la soroc, înaintea Domniei Meale, de au jurat; și jurătorii anume: Neagoe din Ișalniț[a], și Mihaiu din Țântăreană, și Ghioca Log. ot Crușot, i Mirča ot Pleșoi, și Irimia Log., și Vlăsan din Livezi, și Marco din Comana, și Voine din Periați, și Dumitru din Pr[o]roč, și Radul din Fălcoi, și Cuciuc din Comanca, și, au jurat înaintea Domniei Meale cu 12 boieri cum că au fost acest sat [dat] de Danțul Dvornic lui jupan Iane Vel Ban; iar jupan Danțul n'au avut nici o milă, nici cinste, nici boerie, ca să-i scoată de la Ștefan-Vodă, — după cum le-au fost tocmeala. Drept aceeaia au rămas părintele episcopul de la Rimnic de leage și de judecată, și au dat Domniia Mea lui David Post. și jupăneasiu lui Mariei, și Barbului și lui Matei Post., ca să se fie satul cel mai sus zis, Băileștiu, lor moșie ohabnică ca și mai nainte vream, lor și feciorilor lor, și nepoților, și stră-nepoților lor; și de nimenea să nu să clătească, după zisa Domniei Mele. Iată și mărturiu au pus Domniia Mea: pe jupan Radul Buzescul și jupan Preda Vel Ban și Cernica Vel Dvor. și Stoica Vel Log. și Nica Vist., și Radul Vel Cliuč. și Leca Spat. și Grigorie Com. și Costandin Pah. și Jivco Vel Armaș și Leca Vel Stratornic. Ispravnic Stoica Log. Scrie «az Pandazi». Semnături, monogramă și pecete pe hîrtie¹. — Pergament. Traducere de Floru.

¹ La 15 Ianuar 7118 (1620), Radu-Vodă judecă între Calea fata lui Danțul Vornicul din Brîncoveni și un Avram Post., fiul Logofătului Borcea. Calea ținuse pe Calotă Banul, ce fusese căsătorit întâiu cu mama lui Avram. La moartea lui Calotă, Avram caută la Calea zestrea mamei sale, și află într'o

16. Tîrgoviște, 28 Novembre 7115 (1606). Radu-Vodă dă lui «jupan Radul Buzescul» satul Mostiștea. «Fiind-că acest de mai sus zis sat a fost de moștenire a jupaniței Mariei, maici răposatului jupăn Radu Florescu Cliucerul; apoi, după strămutarea răposatului jupan Radu Florescul Cliucerul din lume, iar jupanița Maria, maaica-sa, ea a dat, și după rugă-
cunile jupaniței Stancăi, jupanița fiului ei Radu Florescul Cliuceriul, pă acest sat pentru sufletul lui, a fi lui spre ve-
nică pomenire, fiind-că a trăit bine jupanița Stanca cu răpo-
satul jupan Radu Clucerul Florescul, și i-a făcut și carte...
de moștenire, și cu mare blestem. Iar, după aceia, jupana
Stanca ea a rămas în nimicie, și n'a putut ținea acest sat
și a să hrăni, și n'a putut a-și aduce venit dintr'acest sat,
pentru depărtarea stării locului»: iea pentru el de la Buzescul
65.000 de aspri, înaintea lui «jupan Bărcan Vel Stolnic i
Badea ot Grădiște i Badea Post. ot Greč i Stanciul Log.
ot Ceparî i Prăvul Log. i Tudur Post. ot Rud[eni]». Dom-
nul întărește. Divanul: Cernica Vel Vornic, Stoica Vel
Log., Nica Vel Vist., Mrăzea Spat., Gligorie Vel Com., Băr-
can Stol., Stanciul Păh.¹, Leca Vel Post. Scrie Paraschiva
Log. Semnătura Domnului, monogramă și pecete pe hirtie.
Slavon. — Traducere din 1834 a lui Gheorghie Peșacov: am
reprodus-o².

17. Tîrgoviște, 20 Octombrie 7116 (1607). Radu-Vodă, pen-
tru «Preda Mare-Ban al Craiovei», dîndu-î «Breza» și «Flo-
reștii», și un al treilea sat, cu numele șters. Marturî: «Radul
Cliuč. Buzescul, Cernica Vel Dvor., Stoica Vel Log., Nica... (?),
Mrăze Spat., Bărcan Stol., Gligorie Com., ... Pah., Leca Vel

salbă optzeci de galbenî lipsă. Calea-l împacî la judecată, dîndu-î șeyzeci (Arch.
Statului, *Brîncovenî*, IX, 8, original slav.)

¹ Un alt Stanciul, Logofăt, în Maiu 7119 (1611), ținea pe «Tudora nepoata
răposatului Mihail Voevod», și avea satul Grămăticîi (Cartoanele Ghenadie,
VI, n^o 9).

² Într'un hrisov de întărire al Domnului, din 12 Ianuar 7115 (1607), pen-
tru Stoica Log. și soția lui Dochia, apar în Divan și Radul Buzescul și Marele-
Ban Preda (Cartoanele Ghenadie, VI, n^o 4).

Post. Oancea v¹ Log». — Monogramă și semnătura Domnului. Pecete ruptă. Pergament. Slavon¹.

18. Tîrgoviște, 28 Mart 7123 (1615). Radu-Vodă «jupaniții Catalinii Bănesii», întărindu-î: Corbenii, «pentru că a cumpărat răp. jupan Preda, fostul Mare-Postelnic, bărbatul jupaniții Catalinii Bănesii, aastă de mai sus zisă jumătate de sat de la Stancul drept 7.000 aspri gata»: alte părți de acolo, luate de același, o vie, «fiind că aastă vie a fost zălojită în urmă la răp. jupăn Preda Post., care a și cumpărat-o aastă vie drept aspri gata 100 de la Dumitru, încă din vremea de mai nainte, în zilele răp. Mihail VV., cînd a fost cursul anului 7104»; o altă parte din Corbeni, «încă de mai înainte vreme, în zilele răp. Alexandru Voevod fiul lui Mirča Vvd»; partea din Berbești, luată de Preda cu 100 de aspri; alta, cumpărată de el «pe 12 boi, și încă l-au plătit și de bir, ce a dat aspri de argint—»; alta, tot acolo, pentru care «văzut-am Domnie Mea și cartea răp. Alexandru Voevod de cumpăratură, cînd a fost cursul anului 7083». Boerii: Ianachi Ban, Gheorghe V. Vor., Vintilă V. Log., Dedul V. Vist., Leca V. Spăt., Mihalachi V. Stol., Bratul V. Com., Lupul V. Păh., Bărnad V. Post. Scrie Lepădat. — Traducere din 1835, de Gh. Peșacov.

19. Tîrgoviște, 11 Decembre 7128 (1619). Gavril-Vodă, fiul lui Simion Moghilă, dă «Hulobești» lui «jupan Tudoran Pit.» Boieri: Enache, «Mare-Ban de Jiū», Ivașco Vel Vor., Papa Vel Log., Stoica Vel Vist., Miho Vel Spat., Mihalache Vel Stol., Gligorie Vel Com., Vlad Vel Peh., — Vel Post. Scrie Stančul. — Monogramă. Pecete.

20. 21 Iunie 7130 (1622). Radu-Vodă «jupăneasii Catalina Băneasa și cu feciori ei, căți Dumnezeu le va dărui, ca să-î fie ei moșie la Cepturoaia; însă jumătate de funie, partea jupăneasii Maricăi și a Predei, din satū din Albești, fecioru Badei Spătariū de la Sărata, și din satu de la Hoboga iarăși jumătate de funie»: dăduse pe aceste pămînturi 18.000 de aspri.

¹ Peste vre-un an, la 29 Septembrie 7117 (1608), Marele-Logofăt nu mai e Stoica, ci Lupul (Cartoanele Ghenadie, VI, n^o 5).

«Și, când au vândut jupâneasa Marica și feçoru ei Preda Post., au întrebat pe toți frații ei: pe Radu Post. și Preda Sluj. și Stroeie, voru ca să o cumpere ei această moșie ce s'au zis mai sus, sau nu...; iară ei n'au vrut». Boieri: Vintilă Vel Vor., Papa Vel Log., Hriza Vel Vist., Nicolae Vel Spat., Vartolomei Stol., Furtună Com., Ioniță Păh., Trufandă V. Post. Serie Lepădat Log., în Tirgoviște. — Traducere de «popa Radu protopopu ot sud Dolj», 24 Novembre 1784.

21. Mart 7134 (307A). «Negoiț[ă] snă Mihartu Păh. ot Smârdești» vinde «văru-mieș Vas[i]lie Stângăgacului» (*sic*) partea lui din Mostiște. «Însă moșie starpă, făr de rum[ă]nii.» Semnează iuzbași, ceauși de prin sate, «jupăn Cola cupeț ot Buc[u]rești, Mihaș Armaș ot tam».

22. 17 Septembrie 7149 (1640). Răzăși vînd vie la Gârdești «jupănului Ghiniș Sluj.»

23. 5 Ianuar 7150 (1642). Preda Spat., nepotul Predei Banul ot Cepturoaia», dă zapis lui «Mihaiu snă jupan Dumitru V^l Sluj. Filiușanul și a surori-mea Caplei». Rămăsese din zestreă făgăduită ei «1 rând de haine de sarasir, drept ug. 50, și 1 cunună de aur, drept ug. 40, și brățări de aur, drept ug. 20, și trei ineale, drept ug. 9, și 2 părechii de cercei, drept ug. 6», și cincî țiganî, «și leag[ă]nul cu tel[e]garii, drept ug. 120». Dă în loc Floreștiu din Dolj, primind și un rest de 100 ug. Marturi: Dragomir Ban, Dumitru Dudescul Vel Vor., Radul Vel Log., Stroe Vel Vist., Preda Vel Spat., Socol Vel Cliuș, Dumitrașco Vel Stol., Radul Vel Comis, Marco Vel Păh., Dumitrașco Cliuș. Spineanul, Iacov Cliuș. ot Cenaia. Mai semnează: Prăvul V^l Căm[ă]raș, Drăgușin Vel Arm., Diicul Vel Ag[ă], Μίχος Λογθέτις, ... Καπατζάς, Ghinea Sulj., Costandin [Șerban], Udriște Năsturel v^l Log., Drăgoi Log., Gheorg[hie] Marel[e]-Pit., Cernat Vel Post., Bunea Vistiiar, Preda Sul., Danciul Log., Rađul Cap., Barbul Cliuș. ot Frat[o]șt., Udrea Cliuș., Balica Păh., Iacov Cliuș., Pătrașco Cliuș. Pecetea lui Preda cu: «Pre-da Bu-ză.»

24. 10 Ianuar 7150 (1642). Un răzăș din Gârdești vinde via «dumnealui jupănului Ghinei Sluj.». Marturi: «jupănul Iorga

neg[u]țătoriu i jupănu Tudor i jupănu Iane neg[u]țătoriu, i Șarban Croitoriu».

25. 8 Mart 7151 (1643). Mai mulți răzeși vind moșia lor la Sângurenii în Vlașca «jupănu[lu]i Apostulu». Marturi «de împrejurul loculu, anume Gherghe Vistiarul, carele iaste judec[ă]toru în Scaunul în Buc[u]rești . . ., Ghidul Comisul ot Popești, și Chiriiacu Log[o]fătul ot Stoenestii i snă Ștefan Log[o]fătul, și Stănimir, și Radul, și Vladul Piecul ot Dărăști, și Furduiu i brat Bugdan ot Călcești, i Dobre feçorul lu Dărjan ot tam, i Anghel ot Buc[u]rești, i feçorul lui Ianache, și Ivan ot Porubenii, feçorul Rusulu». Scrie «Stoica Log[o]fătul ot Bărbătești».

26. 26 Septembrie 7154 (1645). «Vladul ot Căz[ă]nești» se vinde «Neculei părcălabul», «în zilile creștin Maței Voevod», ca «rumă», pentru 12 ughii. Între marturi, «Hamza iuz., i Bălač». Scrie «popa Matei ot Jirov». Iscălesc și «Dumitru sluj. ot Filiaș. Guran Căpt.; az Vintil[ă] Post.».

27. 14 Iunie 7154 (1646). «Adecă noi acești 24 de boiari ce am fost luați hotarnicii din Divan pre răvașe domnești dinaintea Domnului nostru Io Matei Basarab Voevod de părintele Efrem cu tot soborul de la sfânta mănăstire din Gura Motrului», la Scaestii (Mehedinții), fac raportul. — Copie.

28. 2 Iulie 7154 (1646). Matei-Vodă lui «Manolie Portar», pentru a *hotări* la Gorgăneale, lângă Măneștii Radului-Vodă; «care ocnă . . . au făcut schimbu părintele Atanasie cu Stoica Postelnicul cel orbu».

29. București, 20 August 7154 (1646). Matei-Vodă întărește mănăstirii Radu-Vodă, unde e egumen Atanasie, moșia Gorgăneale, ce fusese a lui Stoica Păh., fiul lui Vălcu Cluc din Dragomirești: supt Radu-Vodă, Stoica vinde Hrizei Vornic o moșie în Cocani, Brobodeț și Dragomirești. Supt Matei, la moarte, Hrizea Vornicul lasă aceste moșii mănăstirii Radu-Vodă, «unde zac (c)oasele lui». Stoica face apoi schimbu. În zapis, sînt marturi: Șarban Vist. și fiul Radu Spăt., Loizu Clucer, Stati negustor, ș. a. Divanul: Ghiorma Vel Ban, Dragomir Vel Vor., Radul Vel Log., Stroe Vist., Diicul Spăt., Preda Cliuc., Barbul Stol., Radul Comis, Drăgușin Pah., Cos-

tandin Post. Scrie Dumitru Log. — Semnătură, monogramă și pecete.

30. 31 Maiu 7155 (1647). «Miloș log., feçorul Badei de în Severineșt[i]», vinde Postelnicului Semen partea sa din Căzânești.

31. 14 Iulie 7157 (1649). «Vladul Post. de Dranoveț» dă zapis «dumnealui Ghinei Cluț.», pentru a-i vinde vie la Gârdești. Marturi doi Greci.

32. 28 April 7158 (1650). «Megiiășii ot Ghiturești» dau o parte de moșie «Iscrului ot Crai[o]va», care a plătit «pentru sat ... năpăști 4 ani». Se pune și pecetea Craiovei. Într'un cerc dublu, o cruce, două stele și «Craiova[a] oraș».

33. 18 Maiu 7158 (1650). Paisie patriarhul de Ierusalim¹. Înaintea lui vine «jup[ă]neas[a] Elinca Băneas[a] Radului Banul Buzescul, cu coc[o]nul ei, cu Matei, în brațe, cu mare jalbă și cu lăcrămoasă plângere, cum, fiind o jup[ă]neas[ă] rămas[ă] săracă de soțul ei ..., sculat-se-au nișt[e] boiari, numele lor Goran Log. și Radul iuz. Bărsescul, și cu oamenii lor, Barbul Cucescul i Necula ot Răscăiaț, cu țăta lor, cu pără și cu mare asupriciune ..., împresurându-i moșiile și satel[e] și țiganiș ..., văzându-o pre dinsa un cap de fâmeae, neputând a-ș căuta lucrul cu dinșii... De care lucru... facem leg[ă]tură patrierșască cu sabiia lu D[u]mn[e]zeu asupra acestor boiari ce scriu mai sus, cum, de vor fi luoat aceale moșii și sate și țigani cu cale și cu dreptate, căzându-li-s a le luoare, ei să fie ertaț și bl[a]gos[lo]viț, și să le fie de folos; iar, de vor fi luoat făr de dreptate și făr de leage, numai așa în silă și făr de cale, căc pot ei să fie procleț și anaf-tima și afurisiț de Vladica Hs.,» etc.

Semnătura greacă și pecetea patriarhului¹.

34. 22 Septembrie 7160 (1652). «Todru Logf. ot Drăgoești,

¹ Un alt Paisie, de Constantinopol, fusese la noi în 1645; el dă două acte: unul pentru dania făcută la mănăstirea Bradul, de Radul Comisul (Arch. Statului, *Brad*, XXVII, 1), iar altul pentru Snagov: o afurisenie asupra lui Matei Cocorescul, Gherghe, Ghinea, fratele acestuia Iani, Radu Șufarul și Paraschiva (Bibl. Ac Rom., doc. 158/XX; semnează și Mitropolitul «Daniil al Ug.»).

împreună cu feč[er]ii mei, Chirca i Costandin», dă zapis lui «Necula prăc[ă]labul ot Glog[ov]a, ot sudstvo Meh.», pentru ce-î vinde în Căzănești, «în zilele Mării Sal[e] D[om]nu nostru Io Matei Bas[a]rab Voevod». Marturi: «jupan Buliga căpit., i ot Cernaia Iacov căpit., i ot Ol[ă]nești Goran Log., i ot Bărești Vladu iuzbaș[a], i ot Medveajde Radul Cliuč., i ot Văgiulești Prăvul Log.» — Semnează toți. Pecetea lui Tudor.

35. 9 Decembre 7160 (1652). Mai mulți răzăși din Gărdești vind vie «dumnealui jupan Ghinea Vistiia»: «și cu căsoae și cu teascul și cu linul».

36. 18 Iunie 7164 (1656). Constantin Șerban-Vodă lui «Necula Glogoveanul V¹ Pit.», ca să poată opri moșia Bărești, «partea lu Tudor Log.», pentru partea din Căzănești, ce era de fapt a «Bănesii Buzeasca». — Pecete mică, rotundă, cu chinovar.

37. 29 August 7164 (1656). Patru «megeș» arată boierilor Păianii pentru un Lepădat că «acestă Romăn (*sic*) Lăpădat este rumnăn de moșie, de obrășiia, iar cu huniia nu havut nice o treb».

38. 3 Februar 7169 (1661). Mai mulți răzeși, între cari «Gulie, Gratie, Ruhă, Țintea, Țintea meșterul, Finat, Dragne, Dude, Datco», se vind rumini lui «Badea biv V¹ Post.», căruia-î dau părțile lor din Hulubești. Marturi: «Stroe Vel Dvornic», «Prodan Păh.», «Preda V¹ Ban», «Ioanichia igumen ot Jitiană», «Chirca Vist.» — Pe un alt act, cu aceiași dată și scop analog, semnează și «Ion Stol. ot Corșori».

39. 9 Mart 7169 (1661). «Jupănașa Doichiia, fata Ghinei Păharnicului ot Mostiște», vinde «Niculei Clucerul[u]i ot Stăce (*sic*)» și fiului, «Niculei», partea ei din acest sat, și a verilor, Barbul și «Mihartu». «Luamătă ug. 13, ca să-î fie dumnei lui moșiia.» Marturi «Nicula Vătahul ot Orăviți și fi-seu Ștefan Log. ot tamă și Post. Dumitru a Neculi ot Izvoră și Post. Dumitru Turculescu ot Sicurile și iuzbașa Prodea ot Rospova și Sava Roșulă ot Flămăda».

40. 1^{iu} Octombre 7170 (1661). Fiii «uncheașului Vlaicului den Hul[u]bești, den județul Vlășcii», dau zapis «Badei Cluciarului», că-î vind partea de moșie.

41. 31 Octombre 7171 (1662). Radu Leon «jupăneasă

Simă, care au fost jupăneasă lui Semen Cliuč. ot Glogova», că s'au plîns sateii «cumu-î împresorî», făcîndu-î rumîni fără drept, «ci sînt rumîni den sat den Runcu, și te-au sorocit să vii cu ei de faț[ă] la Divan și, săzîndu ei de te-au așteptat atîta vream, ca să vii de faț[ă], și nu ai vrut să vii... Numai decît să vii... ci apoi voiî trimit[e] Domnia Măa de te vor adu[ă] cu treapă!». Pecete mare cu chinovar.

42. 18 Mart 7171 (1663). «Andreiū Spăt.» dă zapis lui «Gorghii, frat[e]-meū», pentru moșia Strîmba.

43. Bîcurești, 28 April 7171 (1663). «Ghiorghe Vel Ban, i Stroe Vel Vornic, i Radul Cret[u]lescul Vel Logt.» dau zapis «Badii Vel Cliuč.», pentru 100 de stînjini la Holubești, cedați în urma unui împrumut de «Andrei Căpitanul, snă Agăi Neag[u]lui». «Moșia Badii Cluč., ce se chiam[ă] Iașii», luată «de la Paraschiva cih[o]dariul, și de la frate-său Gheorghe Păhar-nic feçorii Agăi Neag[u]lui». Scrie «Radu Log.».

44. 25 Mart 7173 (1665). Radu Leon către Badea Vel Pah., pentru 700 de stînjeni «la Ulubeșt[i]», Andrei Căpitanul cu fiii, Matei și Radul, îi pusese zălog «astă iarnă, în luna lui Dechevrie în 24 de zil[e], pe vream[e] ce am luat Domnia Mea Domnia la Odrii, de i-au luat bani de la un Turcu, pe chizășăia lui, taleri 103». — Monogramă, iscălitură și pecete.

45. 1ⁱⁱ April 7173 (1665). «Andreiū Spăt[a]rul» dă zapis «Badii Vel Păh.» că i-a vîndut 500 de stînjini la Holubești. Marturî: «Gheorghie Băleanul Vel Ban», «Stroe Vel Dvornic», «Alexie Logft.», «Iorga coj[o]carul», «Stançul Log.».

46. 22 Maiu 7173 (1665). «Gheorghie Băleanul Vel Ban, i Stroe Vel Dvor., i Radul Crețulescul Vel Log., i Mariș Vel Vist., i Drăghici Vel Spăt., i Neagoe Vel Cliuč.», dau zapis «Badei Vel Peh.» că i-a vîndut «Andrei Căpt.» ocină.

47. 13 Octobre 7174 (1665). Șese boieri hotăresc niște vii după ordinul Domnului. Semnează: «eū Duma Spăt., în locul Părvului ot Vel Ocnă», «eū Iani cup. ot Vel Ocnă», «Πατριος Π[α]π[α]δημι», «eū pop Apostol, eū Stroe diaconul, Σταθης Νεωλας από την ωκνα, eū Ifrim ot Rem[n]ic iuz., Tanasie Păh. sãn Cernescul».

48. 20 Novembre 7174 (1665). «Andrii Spăt.» dă «Badei Vel Cluç.» zăpis pentru un împrumut de 10 galbeni până la Crăciun. Martur «Pătrașco Cluç. Bucșanul».

49. 6 Maiu 7174 (1666). Radu Leon dă Badii biv Vel Peh. Hulubeștii în Vlașca, «însă din partea lui Andrei Spăt., snă Agăi Neagului, stânjin[i] 306». Andrei îi pune zălog la Badea Peh., pentru treizeci de ughî luați «de la luna lui Avgust, den zioa de'ntăiū, până la Sti. Dimitrie». «Tot i-aū mutat zi dup[ă] zi, până ce aū trecut 6 lunī.» Se prețuiește stînj. 20 de banī. Boierī : Gherghe V. Ban, Mareș Vel Vor., Radul Vel Log., Ianache Vel Vist., Drăghici Vel Spăt., Neagoe Vel Cluç., Ghețea Vel Stol., Gheorghe Vel Com., Necula Vel Păh., Șarban Vel Post. Scrie Dumitrașco Log. — Monogramă, iscălitură și pecete.

50. București, 16 April 7176 (1668). Radu-Vodă Leon, pentru «Mihart Păh., feçorul Ūoanei Comisul ot Zmărdășteț ot sud Mehdt., și Barbul feçorul lui Stepan ot Babrova», dîndu-li Mostiștea din Mehedinți, și cu rumîniī [nume ca: Semen, Dorin, Fulga, Belul, Bogdan, Surul, Stan Copilu, Frățilă, Bălanu, Lupul]. Uniī se împart «cu Pătru Cămărașul, ginerile Paraschivii Pahr.». Mai departe, alții ca: Udrea Bălănescu, Zmădu. Partea Buzeștilor e cuprinsă: «Iar, când aū fost în zilele răposatului Matei Voevod, dum. Radul Banul Buzescul el aū vîndut această jumătate de sat... lui Ūoană Comisul din Zmărdășteț». Fusese și un proces cu «Pătru Cămărașul, feçorul Dançului Post. Părăianu, carele ține o fată a Paraschivăi Pahr. Cocorășcul, fiind nepoată Buzeștilor, căruia i s'aū fost dat de zăstre ceilaltă jumătate de sat din Moștiște». Se făcuse hotărnicie de «Stoica al 2-lea Dvornic Șăntescul». Boierī: Gheorghe Vel Ban, Mareș Vel Vor., Radu Vel Log., Ianache Vel Vist., Șarban Vel Spăt., Neagoe Vel Cluç., Mihaiū Vel Post., Balasache Vel Pah., Gheorghe Vel Stol., Papa Vel Comis. Scrie Dumitrașcu Log. — Copie modernă.

51. 20 Septembrie 7181 (1672). Niște Țigani se *bagă chieșaș* că nu vor fugi alții: «iar, de va fi țigan răū și de va fugi undevaș», dau ei seama: «și să-l aflăm, să-l aducem».

52. 12 Iulie 7182 (1674). «Curuia biv V¹ Peh., i Costandin Brăncoveanu V¹ Post., și eū Stroe Cluç. Leurdeanu» dau

zapis «Barbului Fil[i]șanul Vel Sluj.» că-î vînd «satul Mos-
 tiștea, partea lui Pătru Căm[ă]rașul jum[ă]tate». Era al lui
 Petru «de zeastre de la socru-său Paraschiva Peh. și de la
 soacră-sa —, fata Banului Predei Buzescul; deç, cîndu aũ
 fost acum . . . , iar Pătru Căm[ă]rașul el aũ fostu luat o dij-
 mărie și aũ fost rămas dentr'acel dijmărit să dea la Domnie
 t' 455; deç l-aũ apucat cu strânsoare ca să dea banii la
 Domnie; deç el, neavăndu de unde da, aũ venit la noi cu
 rug[ă]ciune de am mersu de ne-am băgat chezaș la Husăin-
 Ag[a] Boșneagul, de i-am luat în chiezășia noastră aceșt[i]
 bani . . . și i-am dat de s'aũ plătit de cătră Domnie». Moșia
 era pusă zălog la ei. Așteaptă «o lună preste zi; atunce aũ
 trimis tal. 265, ban[i] 44, iar tal[e]re 214, 88, el nu i-aũ tri-
 mis; ci am mersu cu aceaste tal. 265 la Husăin-Ag[a] Boș-
 neagul, ca să-î iă și să-î scrie în dosul zapisului. Iar el banii
 niç de cum nu aũ vrut să-î iă, ce aũ rămas peç[e]tluiț la
 noi, precum i-aũ și trimis Pătru . . . , și ne-am rugat de i-aũ
 mai pus zi preste o săptămână»; dar fără folos. Ieău ei banii
 de la «Isuf-Ag[a]». Nouă cereri la Pătru. «Iar el n'aũ mai
 trimis nimic, ce aũ fugit în Țara Ungurească. Deç, fiindu cu
 noi împreun[ă] chezaș și Barbul Fil[i]șan V¹ Slug., și neîntăm-
 plăndu-ne noi a fi aiç, fostu-l-aũ apucat Isuf-Ag[a] pre dinsul,
 de i-aũ plătit . . . Iar, dup[ă] ce am venit și noi aiç la Curte»,
 li se cere de Barbul partea lor: daũ partea din sat. Sem-
 nează: Costandin v¹ Post. Brâncoveanu [pecete foarte fru-
 mos lucrată, dar neînțeleasă, cu literele: K. B. . . .], Preda
 Vel Stol., Stroe Cliuč. Leurdeanul [pecete cu ramuri], Paras-
 chiva . . . , Dum[i]tru Cap. ot Fratoștiț., Mihai Cliuč. Drosul
 mărt.

53. 1-iũ August 7183 (1675). «Andrii Spăt.» dă un zapis
 «Badei Vel Păh.» că s'a împrumutat de la el «cu 30 de gal-
 bin[i] pân la Simedru», puindu-și ocina zălog, «din Hol[u]-
 beșt[i], din județul Vlășcei». Se adauge mărturisirea că *n'a*
putut da banii la zi.

54. București, 17 Iunie 7187 (1679). Șerban-Vodă lui Costandin
 Brâncoveanu Vel Ag[ă], snă Papei Post., vnuc Predii Brânco-
 vanul, băiv Velichie Vornic, ca să hie satul Băilești ot sud Dol-

jiului». Hotarele : «de spre Hrastul la Fântăna Țiganului... Fântăna lui Voico... La măgură, la Banaghiia... La ulmii lu Rade, în capul Prilogilor..., până în Grindul cel Mare... Pre unde aū aprinsu Preda Vornicul casele Urziceanilor, pren păru și pren copaci... Fântăna lui Dude... Fântăna lu Șarbu... Grindul cu Mirariul... Plopi lu Barac, la măgura acea mare den Seliștea Bălăcianilor, unde aū aprinsu Mateiū-Vod[ă] casele... Grindul Belului... Valia Mușii... Fântăna Meliacăi». Nume de rumi ni : Simtion, Pădure, Pahonie, Peca, Dragomir Coțobăț, Buțul, Gruia, Berindeaiū, Gostil, Andronie, Țondră, Eftenie, Gania, Mirea, Cilea, Cornea, Ianiu, Stan Sitea, Dragomir Moldoveanul¹, Armencia, Mirea Coenescul, Coin, Voilă, Zăoș, Grozav, Penca, Baia, Moldoveanul, Mânzia, Arion, Nedea, Ispas, Tatul, Ghera, Măinea, Micul, Nistor, Nianciul, Frunteș, Lazar, Stăslav, Stan Belega, Stalia, Lepădat, Danco, Cerna Gostil, Simtion Șelariul. «Pentru că acestu sat... fost-aū de moșie al Dančului Vornicul Brăncoveanul de spre strămoșii lui, Craioveștii; care a fost a răposatului Matei Voevod, moșul Predei Voruecul Brăncoveanul, încă mai denainte vreme, den descălecata țărăi, de l-aū ținut și l-aū stăpănit tot cu bun[ă] pace, den Domnu în Domnu, până în zilele lu Ștefan Voevod. Iară atunce Danciul Vornicul, stremoșul boiarinului Domnii Meale Costandin Vel Agă, el atunce n'aū avut nič o diregătorie de la Ștefan-Vod[ă]; decī, fiindu Iane Ban-Mare la Craiova, și avându voe la Ștefan-Vod[ă], îi dă satul pentru boierie. «Mihaiū-Vod[ă] s'aū făcut rud[ă] lu Iane Banul, când aū stătu[t] a fi Domnu aič în țeară... Într'aceaia David Post., tatăl Predii Vor. Brăncoveanul, și cu răposatul Mateiū-Vod[ă], feč[o]rul Danciului Vornic, ce i-aū zis atunce Mateiū Post., și cu Barbul Post., neamul Craioveștilor... Aū stătu Domnu moșul Domnii Meale Io Radul Voevod Șarban. Într'aceaia Radul-Vod[ă] Șerban fost-aū triimis la Banul Preda Buz[e]scul, la Craiova, de aū fost jurat acol[o], denaintea Predei Banul... După moartea lui David

¹ Un «Bolea Moldoveanul» se întimpină încă într'un document de la Radu Paisie, 17 April 7048 (1540); Cartoanele Ghenadie, II, n^o LI.

Post. și a Barbului Post., rămas-ău pre seama Predii Vornicul Brâncoveanul, moșul boiarinului Domnii Meal[e] Costandin Brâncoveanul Vel Ag[ă], și pre seama lui Matei[u] Post., de l-ău ținut amândoi den doao, și, dup[ă] ce ău dăruit Dumnezeu pre Matei[u] Post. cu Domniia Țării-Rum[ă]nești, căt a fost în Domnie an[ă] 22, ău ținut acest sat Băileștii tot den doao, și, nu numai acestu sat, ci și toate satel[e] și moșiil[e] ce ău avut de spre neamul lor Craioveștii, până s'ău tămplat răposatului Matei[u]-Vod[ă] moarte, de ău murit în Domnie. Dup[ă] aceeaia, în urma Domnii dumnealui ău stătu[t] a fi Domnu țării unchiul Domnii Meal[e], Costandin Șarban Voevod. De[c] atunci fost-ău făcut socoteal[ă] împreun[ă] cu preasfi[n]ții patriiarși, cu arhieriei țării și cu tot sv[a]tul boiarii țării înaintea lui Costandin-Vod[ă], pentru toate moșiile partea răposatului Matei[u]-Vod[ă], și ău căzut a fi și acest sat Băileștii, cu toț rumăni, pre siama Predii Vor. . . . fiindu nepoț de nepoat[ă] de sor[a] răposatului Matei[u]-Vod[ă]. Așa e «până ău venit Mihnea-Vod[ă] Domnu țării. De[c], fiindu el cu multă vrăjmășie asupra neamului boerescu, ău omorăt mulți boiari, și ău omorăt și pre Preda Vor. Brâncoveanul, și ău ceput a răscumpăra satele și a lua bani de pre la rumăni, făcându-le cărți de slobozie și de judecie, să hie în pač[e] de rum[ă]nie.» Așa face, pentru mulți bani, și la Băilești. «Și, scriindu-le cartea, și cu moșie, și i-ău scris la slujbă: unii păhărnicea, alții la alte breasle, carii unde s'ău pohtit. De[c], fiindu boiarinul Domnii Meal[e] Costandin Vel Ag[ă] și cu frate-său Barbul coconî micî, neputându-ș căuta de moșie», așa ține până la a doua Domnie a lui Grigore-Vodă, cînd frații ridică *pără* asupra rumînilor. «De[c] și Gligorie-Vod[ă] fără dă ni[c] o dereptate ău fost judecat, să fie în pač[e] rum[ă]ni de rum[ă]nie.» «Și de atunci încoace tot ău fost ei la slujbă și în pač[e] de rum[ă]nie; iară acum, dup[ă] ce ne dăru și pre noi Dumnezeu a fi Domnu și biruatoriu Țării-Rumănești», iar se plînge Constantin. Se vād acte și se întrebă «pre toț boiarii Domnii Meal[e], și pre cei mai bătrăni, și pre cei mai tineri, cum știu de acestu sat Băileștii. Ei toț s'ău sculat de ău mărturisit naintea Domnii Meal[e] în Divan, cum știu și ău pomenit

fiindu al boierilor den Brâncoveanî, al Prediî Vor., moşul boiarinului Domnii Meal[e] . . . , fiindu-î de moşie den descălicata ţării, de spre neamul lui, Craioveştii.» Boierî : Neagoe Săcuianul Ban, Badea Vel Vornic, Radul Log., Hriza Vel Vist., Ventil[ă] Vel Spat., Cornia V¹ Cluè., Stoia V¹ Post., Barbul Vel Peh., Alixandru Vel Stol., Dumitraşco Vel Com., Şarban vt Log. Dumitraşco Log. scrie. — Semnătură, monogramă. ornamente de aur.

55. Bucureşti, 19 Decembre 7193 (1684). «Iordache snă Neculiî Post. ot Coc[o]răştiî Capliî», vinde «Mihuluî neguţtoriu» moşia lui de la «Buc[u]reanî, de pre apa Colintiniî, dăn în judeţul Elh.», 200 de stînjăni, fiecare cu cîte 88 de bani. Marturi: «Pătru Log., snă Mihalcei Post. ot Počvaleşti», «Moiseî sni Mihalci ot Počval[e]ştî», «Părvul snă Neicăi Spăt. ot Cocorăşti», «Dumitraşco feçorul Nicăi ot Coc[o]răştiî Capliî», «Mateiû Cluèr. Pirişan», «Ἰωάννης Κατηρέσκουλος μαρτυρὸ τ' ἕνοθεν», «pop Vasilie p: ot Colţea. Drag[o]mir ot Sti Gheorghie».

56. Bucureşti, 24 Decembre 7193 (1684). «Părvul, denpreun[ă] cu fraţiî miei, anum[e] Radul, care iaste la Moldova, i Dumitraşco, feç[o]rii Nicăi ot Coc[o]răştiî Capliî», vinde «lui Andreî neguţtoriu» partea-î din Bucuveanî. Marturi unî din cei de la n¹ precedent.

57. 22 Iunie 7194 (1686). «Mihul neguţtoriu» vinde lui «jupan Mihai Spătariul» partea-î din Bucuveanî, cu 66 de bani stînjănul. Semnează «az Mihul cup[e]ţ», puind şi o pecete străină. Marturi: «Negoiţ[ă] Log[o]f[ă]t Dediulescul», «Barbul ot Corbeanî».

58. 21 Maiu 7195 (1687). «Badea snă Post. Neculiî den Cocorăştiî Capliî» dă zapis «dumnealui Spătariului Mihai şi jupăneasii dumnealui, nepoatiî meal[e] Margăi Spăt[ă]reasii», că, «fiind eû bolnav şi slab, şi neavând niè un cocon den trupul mieiû», «de vreama ci Dumnezeû aşa i-aû fostû voia şi m'aû cumpătat, de n'aû rămas den mene neè un rod», li dă partea din «moşie de la Colintina», la Bucuveanî. «Pentru că şi eû de la dumnealor mult bine şi multă căutare am avut la boala mea şi la lipsa mea.» Martur şi Iordachi, fiul Neculiî Cocorăscu.

59. 23 Decembre 7196 (1687). «Barbul Post. ot Țuturoia, de împreun[ă] cu frate-mieū Costantin, snă Matei Post. Buzescul», vinde lui «Vas[i]lie Țorboreanul» partea sa din Mostiște. Semnează ambiū, și-și pun pecețile, cu arabescuri neînțelese.

60. 15 Iunie 7198 (1690). «Iordache Post., fečorul Neculi Post. ot Cocorăștii Caplii», dă zapis lui Mihaī Cantacuzino Spăt., că «având un frate mai mare, anume Badea, fiind nevolnic, orbū, olog, čungu, plin de toată pedeapsa și nevoia de la Dumnezeu, neavând niē o puteare a să hrăni, aflându-se și la mare lipsă, și de noi niē o căutare nu avea, că și noi slabī eramu, dumnealūi, cu ce aū putut, l-aū căutat la lipsa și la nevoia lui, până la săvârșaniia lui, neindurându-se de dănsul, fiind jupăneasa dumnealūi nepoată noaoa». Badea li-a dat moșia, și el confirmă, după ce i se mai dau 100 de taleri. Și acesta pune numai degetul. Marturi: «Barbul Fărcașanul, Matei Filipescul Stol., Preda Vel Pit., Barbul Brăt. Văt. za zaproz (*sic*), Stroi ot Comana».

61. 29 April 7200 (1692). «Matei Cliuci., snă Iancului Căp. de la Dobriceanī», dă zapis «nașului Costandin, feč[o]rul lui Matei Post. Buzescul ot Cepturoaia», «că mi-aū fostu vîndut dumnealūi, împreună cu fratel[e] dumisal[e], nașul Barbul, o parte de moșie ce-s chiamă Grădiștea, ot sud Rom. . . ., încă den zile[e] răposatului Șerban-Vod[ă]». Acum Matei o revinde lui Costandin. Semnează și «az Papa Ot[etelișeanu] v[ă]t[av] za copi» și «Matei Pah. Poenariul».

62. 9 Iunie 7201 (1693). «Orășaniī ot Bae de Aram[ă], anum[e] care vom iscăli mai jos», dau zapis «Post. Giurchi Corcoveanul» și lui «Milco», că, «părăndu cinevaș la Mărie Sa Vod[ă] pă Drăghič Cătunariul că ar fi luat de la hoț cari aū prinsū astă tomnă, zloț 500 și cesnic de zmaragdū și 2 gadaralea rebii (*sic*) și 3 rafturi și 1 părechie dă brățări dă aurū dă cele mari și păharū grivnea de argintū; decī, apucându-l Mărie Sa Vod[ă] pentru acestea, iar Drăghič plângându-să cum că n'aū luat acestea . . ., fără cāt ce aū luat aū dat seama și aū scris în foe, Mărie Sa Vod[ă], dându-i legea ca să jurea cu dumnelui Post. Giurca și cu domnelui

jup. Milco», se află «om drept», și orașul jură că e adevărată spusa lui: în cas contrar, «să avem a împlini noi cu capetel[e] și casele nostrea». Semnează numai cu numele de botez, afară de «Lupul Glog[o]van». Unul iscălește grecește.

63. 17 Maiu 7203 (1695). Doisprezece boieri hotarnici, luați «de dumnealui Costandin Post. Cepturoianul și de Matei Cliuț. Dobriceanul, «și de frații lui, și de veriți lui», la moșia Berbești, fixează hotarele. «O crivin[ă] a Grădiștei, ce au fost în fundul Daei». Semnează: «Părvul Sluj. Pleșoian, Ivan Capt. Zătrenol, Oprea Ūlescul, Radul Vladolovič ot Oteteliș, Gorgan, brat ego, ot Oteteliș, Costandin, brat eg., ot Oteteliș».

64. 4 Februar 7204 (1696). «Iane neguțtorul, nepotul lui Andreiș ot —», dă lui Mihaș Cantacuzino Spăt. partea-i din Bucuveani. Semnează grecește. Marturi: Mibul Cup. și alți doi Greci.

65. 7 Februar 7204 (1696). «Neguiță snă Mihart Pah. ot Smârdeșteți» vinde «cumnată-miș lui Drăghiș Săulescul»¹ partea din Mostiște, ce venia de la «Neagul Bașcoveanul». Marturi: «Costandin Logf., Vasil[e] Log., Drăghiș Poenar, Mihaș Bibescul».

66. 17 Novembre 7208 (1699). «Tănasie Portariul, împreună cu frate-mieș Radul, fečoriș lui Cărstiian iuz. ot Mirilarș», vînd «Măriei Sale Radului beizadē, snă răposatului Iliiaș Voevod», partea lor din Flocoșani, 1.183 de stînjeni, și viile «care sântu pre lângă mamina Siului». Marturi: Cornea Vel Ban, Stroē Leurdean Vel Vornic, Diicul Rudeanul Vel Log., Șerban Vel Vist., Mihaș Cantacuzinō Vel Spat., Βέργος μέγας κλουτζήαρης μάρτηρας, Ianachi Văcărescul Vel Agă, Costandin Vel Pit., Bunea Grădișteanul Vel Arm., Matei Comăneanul Vel Căm. (?), Preda Prășcoveanul Vel Cluț., Dicul Buicescul, Radoul Post. Crețulescul, Iordache Creț[u]lescul.

67. 5 Octombre 7212 (1703). «Conda snă Iani Păh. ot

¹ În condicile de documente legate ale răp. episcop Ghenadie de Rîmnic, IV, n^o 53, se află un zapis al lui Drăghiș, prin care vinde o Țigancă lui Damaschin, episcop de Rîmnic. Semnează și «Mihaș sin Drăghiș Săulescul» (24 Iunie 7221—1713).

Padin[a], ot sud Meh.» vinde lui «Păh. Matei, snă Dumitrașco Pit. Poenariul», partea sa din Mostiște.

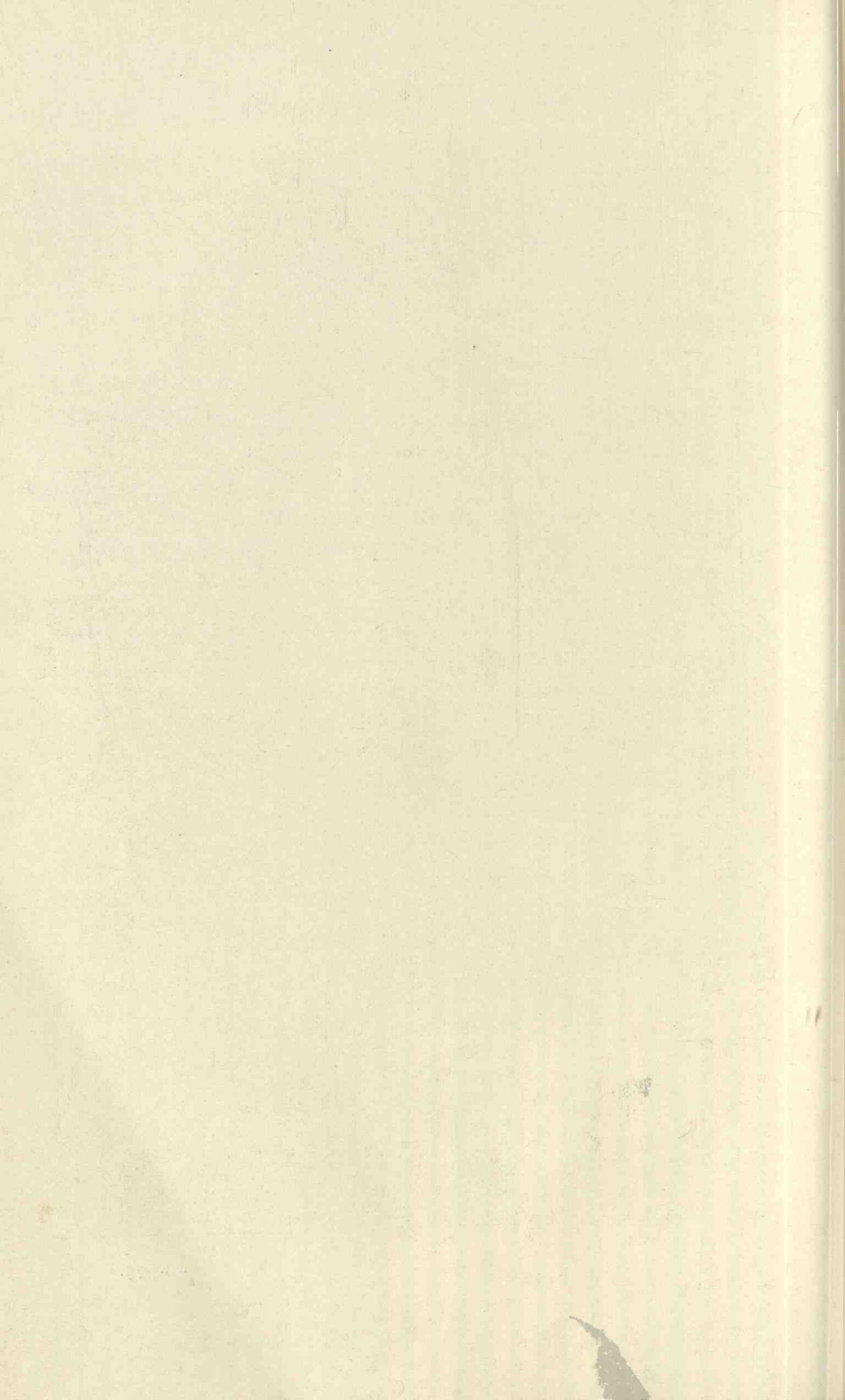
68. 2 Iulie 7214 (1706). «Drăghiș Săulescul, dinpreun[ă] cu jup[ă]neasa-mea Mara», vinde «cumnatu-meu lu Matei Păh. Poenarul . . ., fiind noi doao surori, feate lu Dumitrașco Spi-neanul, nepoat[e] de sor[ă] lu Mihart Păh. din Smârdeșteț, . . . fiind eu însurat mai de nainte, și pe aceale vremii să întam-plas[e] fečorilor lu Mihart de răsăpiră casa tătăni-său . . ., și, căzându-ni-s mie de pe jup[ă]neasă-m a cumpăra mai bine eu, fost-ăm cumpărat, și am și răscumpărat moșii, țăganiș ce am putut». Apoi, «dup[ă] ce s'au întâmplat de au luat cumnatu-mieu Matei pe cumnată-mea Maria», se face proces, «innaintea dumnealui Șărban biv Vel Comis Pris[ă]ceanul, fiindu dumnealui judecătoriai aiă la Craiova». Se decide «ca să-m întoarcă banii pe jum[ă]tate, și să țanem toate împreun[ă]». Nu se lasă Săulescul, ci merge, «cândū au fost acum, fiind judecătoriai aiă la Scaunul Craiovei dumnealui Bunea biv Vel Comis Grădișteanul». Se dă aceiași sentință: «să fim fraț pe toate». Îi cedează deci pământul de la Mostiște cumnatului. Marturii: Vasilie Pah. Poenar, Pană Urdureanul, Barbul Poen., Paan[ă] Com. Mărgăritescul, Ion iuzbaș[ă] ot pod-Baniț[ă].

69. 5 August 7215 (1707). «Misail monahu, care m'am chemat pe numele mirenescu Mihu neguțtoru den Bucu-reșt[i], din mahalao Triehstlă (sic)», vinde lui Mihaș Cantacu-zino biv Vel Spăt. partea-i din Bucoveani. Scrie popa Ar-senie de la Trei-Sfetitele.

70. 15 Mart 7216 (1708). Șese hotarnici luați de Calinic Calugărul și Drăghiș Vătavul hotărnicesc. «Cerdac vamă-săscu.» Semnează între ei și «Ion Jăganie ot Cocorăști».

71. 22 August 7218 (1710). Șese boieri, din partea «Cai-macanilor», pentru un proces al lui Drăghiș Cauș și Statie Pah. ot Popești, la Căptărești — mama lor era Starca — ot «Stati Păh. snu Badii Pit., nepotul Neagăi Sluș. ot Po-pești». Supt «Io Costandin Basarab Voivod».

72. 15 Maiu 7219 (1711). Constantin-Vodă «jup[ă]neasei Iloșă Corcoveancăi», fata lui Giurca Corcoveanului, ce are proces cu unchiul, Barbul biv vt. Log. Trimisi la Mitropolitul



Antim și la Radu Golescul Vel Vor., Toma Cantacozinò Vel Spăt., Iordache Crețulescul Vel Păh., Pătrașco Breazoi-anul Vel Sărdar. Ei li fac «socoteala» pentru moștenirea Giurcăi: «să nu să mai schimbe». Dacă va face Barbul, «atunce să-s pedepseaască cu mare pedeapsă, ca un om nebăgător de seaam[ă], ce nu să ține de socoteaal[ă] și de judecată». — Semnătură tremurată. Pecete mică octogonală.

73. † Io Costandin Voevod, bj. ml. gospodin zeme vlahscoe.

† Boiariului Domnii Meale Costandin Buzescu, săn[ă]tate. Cartea ce ai trimis, aū venit, și, ce scrii, am înțeles. Pentru bir ce ne scrii, că-ț iast[e] cu greū, și te rogî să te mai ușurăm cevaș, dă ačasta ni să pare că pă acești 20 de galbeni ești cu nepotă-tăū Costandin; însă, ce se va putea, tot te vom mai ușura. Pentru nește Țiganî dă la Mihaî Post. Corbeanul, ce scrii, am înțeles. Dă care lucru dumneata zici că sânt ai dumatiale, Mihaî Pit. zice că sânt ai lui; ce noi pen scrisorî, nefiind dă față, nu putem isprăvi; făr dă căt, dănd Dumnezeū să te mai scolî cevaș, vei veni într'acoace, și-ț vei isprăvi. Ce, dă vor fi ai dumatiale, ți-î vei lua, iar, dă vor fi ai lui, și-î va ținea. Numai ne pare răū dă dumneata, căc ne scrii că ești tot slab și neputinčos; ei, dănd Dumnezeū să te mai scolî cevaș, să ca[ŋ] vii într'acoace, că n'ai venit dă mult. Ačasta, și fii săn[ă]tos. Mai 11 dni, l' 7220. — V^o: Boiariului Domnii Meale Costandin Buzescu, cu săn[ă]tate să să dea. — Pecete roșie octogonală¹.

¹ Pe un exemplar din cunoscutele calendare manuscrite ale Brîncoveanului, — astăzi în Bibl. Ac. Rom., găsiū de curînd încă o foaie din ziarul lui (Cf. pp. 126-7):

«Ὁ μέγας τῶν ὀρθοδόξων ὑπέρμαχος, καὶ τῆς εὐσεβείας ὑπερασπιστῆς καὶ τῶν ἑτεροδόξων ὁ ἀντίπαλος, ὁ θαυμαστὸς ἦρωας, ὁ περιφανὴς Δοσίθεος Ἱεροσολύμων.

Mart 16 d. Cu Neculae Căl[ă]rașul am scris la Post. i la Costandin Diichiti, i părintele Irachias.

Mart 24 d. Cu Toma Gichi, când aū mersu, am scris la părintile Panaghiotatos, macariotatos Hrisantu exaporiton, dascalul Spandonache, la Diichiti, trimițând și jup. lui Razo $\zeta \xi \varsigma 4 \pi \pi \neq \mu \nu$, e' să dea carte la macariotatos

74. 29 April 7221 (1713). Constantin-Vodă lui Radul Strâmbeanul «și Căpitanul Dumitrașco Hobeau, Drăghici Cătunarul, Vasile Cernăiane, Barbul Gălășoianu», și unui fiu de popă, pentru o afacere a Corcovenilor. Ivana se plînge asupra unui Postelnic, «că o ă dus la casa lui, dă-o pus la opreal[ă], și a ă fost bătându-o zioa tot de trei ori» pentru a vădi un zapis. El «s'a ă prinsu tare că ni ă cu palma nu o a ă atinsu . . . , ci ia a ă zis și a ă năpăstuit ca o muere rea, — ca doar ar scăpa». Să vadă. — Frumoasă pecete octogonală cu chinovar.

75. 18 Mart 7222 (1714). Constantin-Vodă lui «Costandin Cepturoianul»: i s'a plâns «Amza Păr[ă]ianul, brat eg, zicând cum că, rămăind ei mic ă de părinții lor, și având și moșă ă aci lângă tine, care moșă ă să chiiam[ă] Curtișoara i Grădiștea și din Bărbești, și a ă mai venit astă toamnă de a ă jăluit, pentru această moșă ă, și ț-am făcut Domnia Mea și altă poruncă, de vei fi având scrisori pe aceale moșă ă, să le scoț acolo de faț[ă] înaintea megiișălor, iar tu nu te-ai uitat la porunca, Domni Meale, că pă seamne, cum spun ei, n'ai nici o scrisoare adevărat[ă], ci unbli de stăpăneșt[i] moșăele oamenilor făr de nici o dreptate. De care lucru iat[ă] că-ț poruncescu Domnia Mea de a doa oar[ă] să cauț, de vei fi având zapise bune de cum-păr[ă]toare de la părinții lor, a ă de la ei, să le arăt, să le vaz[ă]; iar, neavând zapise, să-ı leș să-ș stăpănească moșăile părinților cu bun[ă] pace, pecum le-a ă stăpănit și mai nainte. Că, de va mai veni să mai jăluiască cum că nu-l laș să-ș stăpănească moșăele părinților, să ști ă că voi trimite Domnia

Andiohias i părintele Iraclias; Ap. 23 d. Când s'a ă dus Costandin Sluș. la Țarigrad, cu el am scris lui Diichit ă, trimițându-ı și t 24 dupe ă cafea i fir; am trimis carte i unBelgher negru frumușă ă

у Слугу Осману dragomanul.

Iul. 2 d.

† A ă purces de aci Necula i Vartholomei ă Căl., cu cari ă am scris la Sluș. Cost. i la V 1 Stol. i la Diichit ă i pări: Iraclias i Domni ă ă lui Dum[i]-trașco-Vod[ă] i Cost. Halepliul i Hagi-Cuzi; trimis-am cu ei și 20 t 1 pentru mutpac la Cost. Sluș. E din 1707, după vrîsta ce se dă Împăratului Iosif.

Mea un Armaş de le va aduce fără de voia ta, și vei da și treapăd, și nu-ț va fi cu nici o cinste.» — Monogramă și pecete.

76. București, 18 April 7222 (1714). Ștefan Cantacuzino «Mantii V¹ Căpt. za lefegii și frăț[i]ne-său Pătrului, snă Mantii Vistiariul, și nepotu-său Radului, fečorul lui Drăghič Vătaful», pentru niște prăvălii în București, «ce săntu în Șălarî», «de baștină». «Iar, cându au fost atunci, Măriia Sa Costandin-Vodă, cu un meșteșug ca acesta, fost au pus pă Iorga Slugeariul în spinare-le ca să-ı vânză lui aceaste prăv[ă]lii și cu pimnița», cum și vînd, «pentru multă supărare». «Și nu doar că o cumpăra Iorga Slugeariul să o stăpânească el, ci, fiind pus de Măriia Sa Costandin-Vodă, și, vânzându-o Manta Căpt. . . ., o au fostu luat Măriia Sa de la Iorga Slugeariul. Dup[ă] ačasta, având măn[ă]stirea Comana o moșie ce-s chiamă Bărzeștii și Popeștii ot sud Dămboviță . . ., și fiindu pe lângă hotarul moșii Mării Sal[e] de la Potlogi, și vrând ca să ș mai înmulțiască moșia și să o lățească, au lătu aceaste moșii . . ., fără de voia părintelui Dionisie egumenul și a tot săborul sf[i]ntii măn[ă]stiri, de le-au daosu la moșia Potlogii . . ., și au dat sf[i]ntii măn[ă]stiri Comanii aceste prăv[ă]lii», de și nu-ı erau «nici de un folos». «Și, dăn voia și porunca lui Dumnezeu măzilindu-se Măriia Sa Vodă Brăncoveanu, și miluindu-ne Dumnezeu pe noi cu Domnia și stăpănirea țării aceștia», vine egumenul cu plîngere: se află că purtarea lui Brăncoveanu e «un lucru fără de cale, în silă și fără de dreptate». Se restituie la toți ce avuse. Boieri: Costandin Știrbea Ban, Bunea Vornic, Radul Dudescul Log., Radul Cantacuzino Pit., Șarban Bojoreanu Vist., Pătrașco Brăzoianu Post., Neagoie Topličanu Stol., Statie Păh., Drăghič Strămbeanul Med., Mihaï Cantacuzino Comis, Șarban Hierăscul Slug., Șarban Greceanu Pitar. Const. Conțescul vt. Log. Scrie «Anghelachi snă Mihaï Log. ot Tărgoviște». — Pecete acoperită. Monogramă și semnătură.

77. 3 Maiu 7223 (1715). Ștefan-Vodă, «vao 6 boiari, anum[e] Dumitrașco Mo[rîn]glavul i Matei Dobreceanul Pit. i Matei Diclesculu — (sic) . . . Aici naintea Domnii Meale, la Divan, în Văcărești, jălui Hamza Părăianul cum că are moșie împreună

cu Costandin Ciupturiuianul, în hotarul Grădiștii și al Berbeștilor și Curtișoară, și-i împresoară Costandin Ciupturiuianul partea lui dintr'aceste moșii.» La sosirea aducătorului, un vtorii Portar, să facă *alegere* după documente. Preda e învitat a-și arăta și el *cărțile*.

78. 3 Iulie 7224 (1716). Vînzare la Bucoveni, «dumnealui jupănul Tomeai». — În 27 Maiu precedent, vînzare tot acolo «jupăn Tomeai, ginerile dumnealui Spătaru Mihaî». Acesta dăduse satul ca «zeastre dumneaei coconii Saftaei, fetei dumnealui». «Și, căzând dumnealui Spătar Mihaî la urgie împărătească, n'au apucat ca să nea dea baniî.» — Altă vînzare către Toma la 3 Iulie. — Cf. *Genealogia Cantacuzinilor*, ed. Iorga, p. 348.

79. 1-iu Februar 7226 (1718). «Gheorghie Cantacuzinò» (murturi: «Radul Pop[e]sc[u] biv Vel Ban, Gligorie Băleanul, Radul Goleșcul, Ilie Știrbeai») dă un zăpis «nepotului Mantii Cămpineanul și nepotului Părvului, fratele dumisale, precum să-s știe că, dăndu dumneaei mama, după moarte răposatului tatului mieu, la dumneaei mama Calița, muma dumnealor, o păreache dă desagi cu 6 galbeni ungurești, și alte lăzi și sepeate cu haine și scule și arginturi, ca să le păstreze dumneaei, iar Măriia Sa răposatul Costandin-Vodă Brâncoveanul, aflându de acele, că sântu la dumneaei, au trimes cu mare înfricoșare dă le-au luat toate, făr dă nici o dreaptate, neavându nimic a ceare și a lua de ale noastre. Și dumneaei mama Calița, văzându că nu le-au putut ascunde, temându-se dă primejdie viații, și văzându că în silă și făr dă nici o dreaptate le-au luat Costandin-Vodă acele toate de la dumneaei, au cerșut cărți și răvașă de seaamă, ca să-s știe că toate le-au luat Costandin-Vodă. Și, luându eu acele cărți și răvașă de la dumnealor, le-am dat această carte a mea, ca să-s știe că de la dumnealor toate le-am luat, și eu sea-m cautu cu casa lui Costandin-Vodă, iar dumnealor să aibă bună pacea dă către noi, — că nimic la dumnealor n'au rămas.» — Pecete roșă, octogonală cu vulturul bicefal, coroana și Г € Р... — Calița Cămpineanu era fata lui Drăghici Cantacuzino, fratele lui Șerban-Vodă. V. *Genealogia Cantacuzinilor*, p. 108.

80. Craiova, 14 Februar 7228 (1720). Administrația dă carte lui «Costandin Strâmbeanul deputatul», ce a avut proces cu Matei Brăiloiul Vornic de Jiul de sus, pentru 200 tal. I se împlinise acestuia niște vaci, și dă și «un armăsariu, drept t¹ 50, și un cal, drept t¹ 30».

81. 15 Mart 7228 (1720). Ilie Știrbea biv Vel Vist., Petre Obedeanel biv Vel Vor., Ghiorghiță Socoteanul Comisariul, Costandin Poenariul Vornicul ot Dolj», puși de episcopul Damaschin și «Măria Sa Ghiorghie Cantacuzinò beizadea» și de ceilalți «boiari depotați», împart pe Dumitrașco și Șerban, fiii lui Pană Urdăreanu Slug., «ce sintu făcuți cu jupâneasa Dumitrafata Cornei Banul», — și surorile: Mariia, Andreiana, Zoita, «care feate sântu făcute cu jupâneasa Safta», a doua soție: făcuse întâiu o încercare «Ioan arfimandritul, egumenul ot Hurezî».

82. 20 Februar 7230 (1722). «Nicola cojocariul Chipovičeanul» dă zapis «Cornei Brăiloiul, snă Cornei Marele-Ban, pentru că, având eu aicea în Craiova, casă și bordeai, făcute de mine aicea lângă părintele Dosofteu Brăiloiul, fratel[e] dumnealui, și lângă porta dumnealui căpt. Staico Bengescul, Consiliariu, și lângă dumnealui Post. Costandin Strâmbeanul», — i le vinde. Semnează și fiii: «Mateia, Luca, Ivanu», «D. mon. Brăiloiul», «Staico Ben[gescul]», «C. Strâmbeanul».

83. 14 Mart 7230 (1722). «Jupănul Lilea» vinde lui Strîmbeanu «locul... de casă de aici din Craiova». Semnează el, bulgărește, și «D. mon. Brăiloiul», «Staico Bengescul», «Cobăleanul». «C. Argetoianul».

84. 20 Iunie 7230 (1722). «Ilinca Ūorobăreanca», cu fiii: Dumitrașco și Mihaï, vindelui Constantin Postelnicul Strâmbeanul partea ei din Mostiște. Marturi: «Savva El. egumen Strehaï, Matei Glogovean», «Milco Post.», «Costandin Brăiloiul», «Barbul Cernicanul, sãnu Balicã Spãt.», «Preda Capt. Cernicanul».

85. Craiova, 16 Iulie 7231 (1723). Diața a lui Manta Cîmpineanu. Pusese pe «părinte Stefanu ipopsifios de au iscãlitu la ceaialaltã boal[ă] a mia»¹: lăsase «casele din București Dos-

¹ În cartoanele episcopului Ghenadie de Rîmnic, la Ac. Rom., IV, p. 87, se păstrează actul din 15 Octombrie 1726 pentru întărirea lui Ștefan ca episcop. Cf. Iorga, *Ist. lit. rom.*, I, p. 436 n. 1.

pinei, pentru a-l griji». «Iară acum, făcându-mi cas[e] în Craiova», le lasă pe acestea. Celelalte, să fie «ale lui Vasilie nepotul micu, Mogoșescu». «Iară moșiia Cămpinei să rămăe fraților micu.» «Frăține-micu Părvul», Țiganiu. Restul din «câștigul ce amu câștigat din mila lui Dumnezeu și din mila prea-înnălțatului nostru Împăratu», îl lasă soției. Semnează: «popa Ioan ecliseariul de la bisearica cea mar[e]», «Ananiia egumenul Jitiianu, duhovnicul dumnealui», «D. Brăiloiul», «I[li]i Știrbeaș», «G. Vlasto», «C. Străbeanul», «Ion Băleanul Vel Portar», «Costandin Obedeanul Vor.», «Șarban Fr Vor.», «Costandin Argetoianul», «Milco Lup[o]ianu Vor.» — «La săvârșirea mea, după ce am luat cinul călugăriei, auzind de părintele Ștefan Ipposion de la Râmnic, cum că iaste și Sfinția Sa spre săvârșire¹, lasu pe Sfinția Sa părintele Dosofteu și pe dumnealui Consileariul Ilie în locul părintelui Ștefan; Avgt. 8 d., l^t 7235. Eū Mihail ieroshimonah, starețul și d[u]-hovnicul Sfinții Sal[e] părintelui Nicodim Căm., am scris cu învățatura Sfinții Sale.»

86. «Manta Cămpineanul, id est: Manta Kempinanul», către generalul Tige. Știind «aequitatem et humanitatem, quibus optimum duarum provinciarum regimen stabilitur», face o plîngere, arătînd întăiu că va fi veridic, «iuxta quod in augustissimi nostri Imperatoris servitio iuramentum deposui». «Inter eos boiărones qui, ex partibus turcicis exulantes, modesti et incogniti huc se transtulerunt, quidam Vassilia Mogossescul, elatus et ubique manifeste comparens, iniustum contra me processum in causa debiti tempore adhuc bellici tumultus contracti intentat, licet de eiusmodi debitis non exigendis ab Excellentissimo domino piaie memoriae comite a Stainville deliberatum emanaverit, quod hucusque observatum fuit; quod autem mihi extremam afflictionem affert, coram publicis sessionibus, conventibus et conviviis mea hac in propecta aetate et exili valetudine meam famam criminationibus et conviciis audet dilacerare. Cum ille Coronae nobiscum foret, mutuo ab eodem thaleros 100,

¹ El moare la 20 ale lunii (o. c., l. c.).

datis obligatoriis, accepi. Subsequenter, cum, caesareas partes et nostram sequi fortunam renuens, cis-alutanam se contulisset, a meo fratre Pervolo thaleros 200 pariter mutuo sumpsi, ex pecunia quam ad manus dicti mei fratris praefatus Mogossescul reliquerat.» Pirvu-î cere banii, prin negustorul «Pandasi»: dă 120; pentru rest să-î vîndă niște oi. «Deinceps, cum a praefato Mogossescul, requisitus a domino Benzescul, thaleros 500, quos ipsi debebat, recepissem, idque ad eius notitiam pervenisset, sponte sua me requisivit ut pro pretio dictorum thalerorum 500 domum bukurestiensem propriam meam (ut apparet ex instrumento divisionis bonorum meam inter matrem et fratres a'que me factae) ipsi divenderem... Ex las eandem mihi instantiam per literas fecisset.» Venit în Oltenia, Mogoșescul cere acum cei 100 d'întăiu, 80 restul de la frate și acești 500, cu «dobînzî exorbitante». Ba mai cere și un rest de 300, rēmași la fratele lui. Era pe atunci foarte bolnav. Guvernul face o învoială între ei, pe care Mogoșescul o rupe după douăsprezece zile, răzimat pe protecția rudei sale Șerban Grădișteanul, și-l insultă. Anexată învoiala. Manta e calificat de «supremus provinciae commissarius» (Craiova, 19 Februar 1727). Îl scot dator pe Manta cu 680 de lei. — De Tige decide, la 20 Iunie 1727, ca Mogoșescul să fie sfătuit a se ținea de învoială, căci «res est notoria boierones et subditos Valachiae transalutanae ad exsolvenda huiatibus cisalutanis debita activa disponi hactenus non potuisse, adeoque iniustum videretur hos ultimo dictos adstringere, ut debita illis exsolvant passiva».

87. 12 Ianuar 7237 (1729). Judecată a Brătășanilor: Costandin, Preda, Diicul sin Șarban, Șatrariul Drăghici și Fota, și «care mai sânt Brătășanii», cu răzăși, pentru o vie la Gârdești.

88. 18 Februar 7237 (1729). «Noi boiarii Brătășanii, anume», etc., vînd vie la Gârdești «dumnealui vărului nostru Costandin Strămbeanul Consiliariul».

89. 11 Iunie 7238 (1730). «Ilinca Țorobăreanca, dinpreun[ă] cu fi-miei Dumitrașco și Mihaî», zălogește lui C. Strămbeanul Țorobăreanii. Avuse o datorie la acesta și, după

multe termine prelungite, «aū trimis la mine de m'aū adus aici la Craiova». Martur: Barbul Zătreanu Căpt.

90. 17 Iunie 7238 (1730). «Foia de zestrile dum. jup[ă]neasei Predei Cepturoaiancăi.» «O cunună de aur», «un inel de aur cu zmaragdū albū s'aū îngropat cu el răposatul fiul dumneaei»; «nasturi bătuț cu mărgăritar, cu zmarand în vărfu: sânt la dumnealui Șarban Știrbeai... Sucnă de tabin piersăcie», «mîneci de tulpan cu colțurile de fir, cu fluturi de argint po-leiț» la o ie. «Scoarță de Țarigrad.»

91. Craiova, 12 Septembrie 1734. «Brăiloiul» dă un zapis «nepotului Costandin Strănbeanul, Com.», pentru o moară¹.

92. Craiova, 28 Decembre 1735. Administrația imperială către «dumneavoastră 4 boiari, care santeți luaț de dumnealor Radu și Ion Bengesții, frați, fiu răposatului dum: Staico Bengescu, și de vara dumnealor, jup[ă]neasa Mariia Băleanca, pe care o aū ținut dumnealui răpoosatul Ion Băleanul, ce aū fost Consiliari, ca să-i îndreptați pentru lucrurile de clironomie ceale părintești»: să caute «la Bengesți» procesul cu C. Strămbeanul, pentru zestrea ficii lui.

93. «Preda Buzasca» și «Mariia Buzeasca» către administrația olteană, în procesul cu Tismana. «Am văzut cărțile mă-

¹ În hîrțile d-lui Țigara-Samurcaș se află asupra Brăiloiilor, pomeniți și în documentele noastre, o sumă de lămuriri, din care extragem aici notele ce urmează: 28 Ianuarie 7173 (1665): vînzare de munte de Matei Brăiloiu și «Costandin sîn Odrea Brăiloiu». 15 Mart 7193 (1685): vînzare de rumîn către «dumnealui Cornea Post. Brăiloiul», la Orbî. 13 Novembre 7197 (1688), martur «Drăghicî Brăiloiul» (și, se pare: «Breahă Brăiloiu»). 21 Iulie 7233 (1725), «din Vădeani»: judecată a lui Stanciu Bengescul între Fotea și Barbu, fiul răposatului Drăghicî Brăiloiul și Stanciu și Barbu Brăiloiul, pentru acea moșie: se menționează și «Sfinția Sa pîrt. Dosihteu Brăiloiul». 24 Septembrie 7231 (1722): vînzare de moșie către același călugăr Brăiloiu. 23 Octombrie 7232 (1723): altă vînzare către el. La 29 Iunie 7234 (1726): se vinde o parte din Turcinești, de față cu Barbul și Fota Brăiloi. 15 Iunie 7249 (1741): vînzare de Țiganî din partea lui Diicul Brăiloiul (pecete cu leul, avînd sabia în mînă și inițialele: D. B. Jos «Ileana (?) Brăילוаica»). La 1767, Radu Brăiloiu biv Vel Pitar. La 20 Iulie «Barbul, sin Barbul Brăילוау» își vinde munții, «împreună cu mumă-mea Ancuța și cu soru-mea Mariuța». La 6 Mart precedent vinde munții și «Costandin Brăילוау». La 13 Octombrie și Matei Brăילוау. Cf. și *Genealogia Cantacuzinilor*, p. 284, n. 3.

n[ă]stirei Tismenei, și iaste dată acea moșie [Balta Vearde] de jupâneasa Caplea Buzasca, de cându aū venitū Șerban-Vodă de la Beci, încă fiindū Domniia la Cerneț, și aū fostū trăindū și Cămărașul Pătru Milescu, care zicū eī că aū fostū zăstraș; și, mergândū Domniia la București, l-aū trimis capichihaia la Țarigradū, și, dup[ă] ce aū venitū de la Țarigradū, aū murit... Să scoaț[a] foaia de zeastre, dar să nu iā moșia numai cu gura.» — Se pune rezoluție la 17 Februar 1736.

94. Craiova, 27 Iunie 1736. C. Strâmbeanul către «chesariçasca administrație». «Pentru gineri-mieū Ion Beangescul, și eū auziū că s'aū însurat, — care să dea Dumnezeū să trăiască și să-ī fie dă buc[u]rie, măcar că s'ar fi căzut, dup[ă] cum ne poruncește sfânta pravilă, să jālească anul acel dă'ntăi dăplin, ca pe o soție a lui». Pentru *pomenire*, a cerut a se trimite *gătirea* la el, și încă nu s'a făcut, «și cu nădeajde dm: mi-aū rămas copila nepomeanită; ce va priceape cu înalta înțelepciune chesariçasca ad: ce dor aū avut dă soția lui cea dă'ntăi». Cere a nu se deschide o ladă cu zestre, ce se află la mănăstirea Polovraci.

95. Decembre 7248 (1739). Constantin Nicolae-Vodă dă voie lui «Costandin Strânbean», să-și caute Țiganiī ori-unde. — Pe cete octogonală cu chinovar.

96. 2 Maiū 7248 (1740). Mai mulți boierinași, între cari și Costandin Dobriceanu, dau zapis «la mână dumnealui Costandin Știrbei. . . pentru moșia Grădeștii, care iaste lângă Cepturoaia», că aū auzit, fiind vecinī, «ca această moșie Grădiștea iaste de de mult a dumnealor Buzăștilor veache, tot Buzăștii aū stăpănit-o până acum, iar acum să scoală Părăianii zicând cum că ar fi fost a lor mai denainte vreme. Noi de această mărturisim cu sufletele noastre, înainte lui Dumnezeu și înaintea judecătii, cum că Părăiani n'am pomenit noi, nici alți bătrini, de câte 100 de ani, nu ne-aū spus ca să fi fost stăpănitorī Părăiani pă acel hotar, afar ce știm s'aū sculat iar în zilele lui Ștefan-Vod[ă] Părăiani dă zicea cum că iaste acea moșie a dumnealor, și s'aū dus și la Măriia Sa Ștefan-Vod[ă], și s'aū judecat; și, de atuncea până acuma, am văzut tot pe

Buzăști stăpânindu acea moșie, iar pe Părăianii nu i-am văzut stăpânind».

97. 7 Maiu 7249 (1741). «Costandin Hargetoian, biv 3 Log^f, fiul dumnealui răposatului Costandin Hargetoianul biv Vel Pit.», vinde «dumnealui neanii lui Costandin Știrbeai Post.» Gruia în Mehedinți¹: «partea mea de moșie și partea dumneaei Spătăreasei Stăncăi...; care aceaste părți de moșie îmi sânt și mie rămasă de la dumnealui răposatul moșu-mieșu Mihaî Cantacozinò biv Vel Spătariu». Prețul e 40 de bani pe stînjăn. Semnează: «Ion Bengescu» și «C. Arget., biv 3-ti Log.»

98. 25 Februar 7250 (1742). «Neofit Mitropolitul Ungrovlahiei» judecă un proces al «dumneaei jupăneasa Dospina Strămbeanca biv Vel Pit., ce au fost mai nainte soție răposatului Mantii Cămpineanul», cu «cumnatele dumneaei, anume jupăneasa Ilinca i jupăneasa Chiajna, Cămpineancele». Acestea declară că Manta la facerea diatei «nu au fost cu mințile întregi, nici ș'au fost în fire». Se constată pe ea întărirea de Damaschin de Rîmnic «și de răpoosatul chir Stefan ipopsifios». Nu se aduc marturii făgăduiți pentru nebunie. Trimite la ele pe archimandritul Varlaam Aninoșanul. Aduc pe «jupăneasa Despa Vistereasa Știrboica»: se trimite la ea «chir Calinic Mireon..., fiindu-i și duhovnic»; și ea-l declară sănătos pe Manta cînd a scris. Se mai trimite la ele și «cucearnicul prot. chir Emanuil»: nu mai au marturi. Pierd procesul.

99. 12 Februar 7251 (1743). «R. Bg. [Bengescu], biv Văt. za aproz», Matei Milescul, Matei Vlădoianul, Părvul Rușianul, arată că «din porunca dumnealui Antonache Caliiarh Vel Ban», s'au judecat înaintea lor «dumnealui Costandin Știrbeai Post. cu dumneaei jupăneasa Mariia Buzasca, mătușa dum[nea]lui, pentru pricina unor moșii, anume Cepturoaia, Floreștii și Strejăștii, care moșii mai nainte vream, la așzământul părinților

¹ Pe atunci Ban al Craiovei era Manolachi Lambrinò, de la care s'a păstrat un act anterior cu o zi documentului nostru. La 30 Mart 7252 (1744) e Iordachi Moruzi, «Muruz» (Cartoanele Ghenadie din Rîmnic, VII, p. 145).

dum[nea]lor, când s'aũ împărțit, așa s'aũ tocmit și s'aũ așazat, ca să ție pentru Scaun și pentru temeı dum[nea]lui Costandin Știrbeaı moșia Cepturoaia și dum[nea]lui Costandin Buzăscul să ție, iar pentru Scaun și pentru temeı, moșia saũ satul Floreștii od sud Dolj; iar moșia Străjăștii aũ rămas dă fraț, după cum aũ arătat dum[nea]lui Costandin Știrbeaı o foae iscălită dă dumnealũ Stroe Vel Dvornicul, Diicul Vel Logf., Radul Vel Stolnic, Ianache Văcărescul Vel Agă, care boiarı aũ fost orânduiț din porunca Mării Sale Costandin-Vodă Brăncoveanul ca să-ı împartă și să-ı așază». Supt Nicolae Mavrocordat, «s'aũ mutat dum[nea]lui Costandin Buzăscul din Florești în Strejăști, și aũ rămas Floreștii dă fraț. Dar Costandin Știrbeaı, nefiind odihnit, zicând că moșia Strejăști iaste mai mare de cât Cepturoaia, ci căuta Costandin Știrbeaı, aũ să ție Mariia Buzasca Floreștii, după împărțala acelor mai sus numiți boiarı, și Strejăștii să rămăe dă fraț, aũ, dă vreme ce aũ apucat de aũ făcut Mariia Buzasca temeı în Strejăști, și nu poate să-ș mute din temeıul dumneaeı, să să măsure moșia Strejăștii cu moșia Cepturoaia și, pă cât va treace mai mult în Strejăști și i s'ar face partea dumnealũ Costandin Știrbeaı, să aibă a da Mariia Buzasca moșia într'alt loc, aũ din Oboga, aũ din Bărbești, aũ din Florești. Măcar că Mariia Buzasca răspundea, de zicea cu[m] nu s'aũ căutat mai nainte vreme acest lucru; dar dum[nea]lui Costandin Știrbeaı aũ răspunsũ că ș'aũ căutat mai nainte, dar nu s'aũ putut isprăvi, că aũ dat răzmirița. Decı noi așa am socotit: să dea Mariia Buzasca altă moșie, trecând în Strejăști moșie mai multă, — că așa am socotit că iaste cu dreptate. Iar, dă s'ar găsi vre un așăzământ făcut de dumnei jupăneasa Preda Buzasca cu dumnealũ Costandin Buzăscul, nepotul dumnei, pentru această pricină, în ce feal va fi acel așăzământ, așa să ție.»

100. «Foi de împărțea Țiganilor, den căț țigani s'aũ găsit de ai dumnealũ răpoosatului moșului mieũ Costandin Știrbeaı, biv Vel Ban, ce i-am împărțit cu dumneaeı mama Despa Știrbeaica Vistereasa; fieștecare Țigan anume, pecum arată în jos; Sept. 10 dni., lt 7252.» Semnează ea și fiul Constantin.

101. 20 August 7252 (1744). Popa Neofit din Cepturoaia

arată lui Costandin Știrbeai Post. «păcum o diată care iera la dumnealui răposatul Șarban Știrbeai, de la părințai dumnealui, lăsată și, până când au datu răsăvelele (*sic*) acestea, au fostu la dumnealui și s'au îngropatū cu multe scrisori și, diintr'aceia, finîndū tot într'u locū, într'o avscunzitoare, au venit Turcii și au găsătū acea cuzătoarea, și au luatū ce au fostu acolo totū, și toate scrisorile le-au băgat în focū; numai s'au găsăt o foae rupută din diata aceia, iar altă nu s'au mai găsătū nimică».

102. Mart 7253 (1745). Cîmpineanu fiul, probabil, arată că a primit de la «dumnealui tata Costandin Strămbeanul» ce i-a lăsat în diată «răposata mama Dospina».

103. 1ⁱⁱ Octombre 7254 (1745). Testamentul «Dospinei Strămbeanca» (pecete cu doî porumbei și «Dp.», supt o coroană). E «jupăneasa dumnealui jupan Costandin Strămbeanul biv Vel Pit.», care trăia încă. De moare la Craiova, să fie dusă la Mănăstirea dintr'un Lemn, și să i se puie oasele «în tindă, de-a dreapta, unde șad maicile». De moare însă la București, s'o îngroape la Sf. Nicolae, unde i-s și părinții. La 40 de zile, «să să îmbrace o fată de boerenaș săracă cu roche dă cutnie, cu gheordie de hatai de Sacăz, blănită cu pîtece dă sangeap, și cu zagarale dă haneale dă sangeap, cu chingă, cu călțuni». Pentru pomeniri, lasă și «locul cu casele den Buc[u]rești, ce au fost ale Priseceanului», «care umblă cu chirie». «La bisearica noastră den Buc[u]rești, dă la Șălarî, unde iaste hramul Sti Nicolae», 800 de taleri. «Am și la dumnealui iubit soțul mieu Costandin Strămbean bani daț împrumut, galbenî de aur 80, care fac t^l 293, bani 40, și, bani de argint, zloț 640, care fac t^l 450, — cu zapis, și t^l 300 i-am dat fără zapis, dă ș'au dat la împrumutarea dumnealui.» «Nepoții mieî de frate: Iorga și Costandin.» «Nepotu-mieu Mateiu Fălcoianul.» «Un inel dă ceale nemțești.» «Nepoatei Saftii Drugăneascăi» și fiilor Costandin și Scarlat. «Mariuții Buc[u]reascăi, nepoată-mea.» «Copiilor fi-mea Dumitranii, cei vitrege: Dinului și Ancuței și lui Drăghiș.» «Lealea Preda Buzeasca.» «Prăvăliia den Craiova, care am cumpărat-o de la Ivașco Log.» «O dulamă de canavăț împlănită.» «Finului

Mihului o bivoliță cu puț.» «Nepotului meu Costandin, la suroru-mea Mariei», «Ancuții finii Stoicăi Berindoaicăi». «Sânt 6 linguri cu cuțitele lor și 2 solnițe de argint.» Epitropi: Climent de Râmnic, care și semnează, în foarte rea scrisoare, și soțul, precum și finul, Mihul biv V¹ Arm., «ca pă unul ce l-am cununat și i-am botezat copii».

Adaus. «Să vorbească cu Sfinția Sa părintele Vlădica chif Neofit ot Buc[u]rești pentru cartea de afurisanie a patriarhului, ce au fost făcut-o asupra mea Afenduli pentru ceale ce i-au fost luat răposatul soțul meu Manta Cămpineanul la vremea răzmeriții cei de'ntăiu, ca să să spargă acea carte, și să să aducă blagoslovenie de la părintele patriarhul; măcar dă s'ar și cheltui ceva, dar acest lucru jos să nu rămăe, — că la mine n'au mai rămas decât 8 diemănțele, den care trei le-am dat la lealea Bălașa Bleajoianca, jup[ă]neasa lui Afenduli, iară 5 diamănțele au rămas; ce un diiamănțial dă acealea este făcut un ineluș; ce să să dea inelușul acela, cum iaste, iar 4 diemănțele să să plătească cu bani.» Face un paraclis la București: «și, de va fi loc la ușa paraclisului, să zugrăvească pe dumnealui soțul meu Costandin Strămban și pă mine, și să mă zugrăvească cu copilul meu, anume Costandin Cămpineanul, care l-am făcut cu răposatul Manta Cămpineanul».

104. 7 Novembre 7254 (1745). «Noi Caimacamii Scaunului Craiovei»: «Velisarie vătaful de pușcărie de la București», e trimis de «dumnealui Iosif, Vel Arm.», pentru niște «Țigance domnești», luate de Țigani «boiarilor Buzăști». Merge «dumnealui Costandin Știrbeai Post., ce să trage den neamul Buzăștilor, și cu dumneaei jupăneasa Mariia Buzeasca, ce au fost soție răposatului Costandin Buzescul Vornicul», și se plînge. Domnul restituie, prin «dumnealui Iordache ce iaste ispravnic, peste Țigani». «Vătașii de Țigani, anume Dumitru Burghiaoa ot Târgoviște, Alexandru Vărnava ot Pitești, vătaful de ru dari, și vătaful Părvul Bărnescul ot tam.» Semnează patru boieri.

105. 17 Iulie 7254 (1746). «Mihaï C. Văt[af] [za] Ap[rozi]»

către «Milco v^t Arm. ot Craiova», dându-i Răsipiții, pentru o datorie. Martur: Părvul Cant. biv Vel Stolc.¹

106. Octombree 7256 (1747). Vinzare către «jupănul Moscū Pană» a moșiei «ce am fost luat-o de la dumnealui biv Vel Văt. za aprozi Mihaï Cantacoz[i]nò», pentru «datorie ce aū fost la dumnealui: t^l 110», — la Răsipiți. Semnează: «Eū Dumitrașco snă Svîa», «Dumitrana soțîia lui Milco Sfîia».

107. 1-iū Novembree 7256 (1747). Zapisul lui „Μόσχως Πάνω“ către C. Strămbeanu biv Vel Stolnic, pentru Răsipiți, «de la Dumitrașco Sfîia i de la cumnată-sa Dumitrana». I-o cedează pentru banii dați. Marturî: «Co. Băleanul biv Vel Stolnic, Radul Socoteanul biv 3^{ti} Logft.» «Dum. biv Vel Șăt.», «Dumitrașco Zătreatul biv 3^{ti} Logft.», «Ion Bengescul», «M. Vladioianul», «Fota Vladioianul».

108. 1-iū Ianuar 7256 (1748). «Stanca Spat., ce am fost jupăneasa răposatului dumnealui Radului Cant. biv Vel Spat., dinpreună cu fie-mea Safta Cant.», dă zapis Stolnicului C. Strămbeanu, pentru partea din Răsipiți ce-i vinde: cu 40 de bani stînjenu, «care fac t^l 16.419». La ambele: «Stanca Spat.» și «Safta Cant.», e aceeași pecete cu vulturul bicefal. Marturî: «Părvul Cant. biv Vel Stolc., Pr. biv Vel Stolc.» (*sic*), «Părvu Cantacuzino Vel Medc̄r.», «Mihaï Cantc. Vel Arm.», «Radul Cantcz. 3-ti Postel.»

109. 2 April 7257 (1749). Fiii lui Iordachi Pit. scriu pentru moșia Drănicul din Dolj, ce o zălogise tatăl lor la Pană Urdăreanul, iar fiii lui o vînd la «răposatul Ilie Știrbea», de la care trece la Strîmbeanul. I-o cedează. Marturî: «G. Greceanul Vel Vor., Costandin Brănc. Vel Logft., Barbul Văcărescul Vel Vist.», etc.

110. 10 Octombree 7258 (1749). «Stanca Spat.» și «Safta Cant.» (peceți deosebite, cu vulturî bicefali). «Pentru moșia Gruia i moșia Răsipiții i moșia de I[a] Morî, cariî sânt peste Olt, aceste moșii, partea răposatului Spătariului Mihaï, unchiu-mieū, împreună și cu alte moșii de acolò, — viîndu-să, la împăr-

¹ Cf. publicațiile mele relative la Cantacuzini: într'un act din 7253 (cartoanele Ghenadie de Rîmnic, VII, p. 148) semnează ca martur și «Șerban Ct (Cantacuzino) biv Vel Pah.».

teală, în partea nepotă-mieū Dinul Argintoianu», — acesta «să-ș stăpânească partea moșu-săū Mihaī Spăt.». La Răsipiți, Stanca declară că a vîndut numai partea ei, și nu a Spătarului, adecă, acum, a lui Dinu. P. S. «Iar, pentru moșiia Răsipiți, eū știū că iaste hrisov numai parte socru-mieū Costandin Stol.; ci, dovedindu-să în hrisov cum că iaste numai parte socru-mieū, nepot[u] Dinul să aibă a-ș căuta cu veriū dumnealū; iar, de să va dovedi cum că iaste și parte dumnealū Mihaī Spăt., atuncea nepot[u] Dinul să aibă a-ș stăpăni parte dup[ă] cum îi scrie în foaia de împărțeal[ă].»

111. C. 1750. Hotărnicie a opt boiarī «luați cu cartea dum[nea]lū Ianache Hrisosculeos, Vel Ban al Scaunului Craiovei», la moșiia «Orez» saū «Urez» din Rumanăți. Se arată cărți de răscumpărare de la Buzești. — Copie.

112. Craiova, 20 Februar 1750. «Avādu pricin[ă] cu dumnealū nepotu-mieū Costandin Știrbeai pentru căte scrie aicea mai jos, m'am așāzat cu dumnealū, ca să nu mai fie pricin[ă] și gālăv[ă] între noi: [Vor lua în jumătate din moșiia, frățească până acum, a Berbeștilor.] Din cămpu, iară pădurile, căte dobitoace să vor băga pă moșiie, să avem a lua suhatul în doao, frățește. Așijderea și pă celalte moșāi, iară să avem a lua venitul în doao, păcum aū luat mai nainte părințiū noștriū. Iară cari din noi să va întinde mai mult, să iā fără dā cale, fără dā judecat[ă], fără dā dreptate, mai mult, să fie supt globa, de or-ce judecat[ă] vom merge, să ias[ă] cu rușine. Iar, neplăcāndu-ne, aū la o parte, aū la alta, să avem a ni lua hotarnici să ne îndrepte. Așijderea și pentru moșiia Floreștiū, să avem a împărți venitul în doao; păcum și oameni din sat, să avem a-i împărți în doao, ca să știe fiștie-cari om pă stăpānu-săū, și ca să nu mai facem pricină între rumāni să săchiri (*sic*) că aū lucrat dā la un stăpān la altul... Craiova. Mariia Buzeasca. Barbul Zătrenul mart.»

113. 1^{iu} Maiū 7259 (1751). Hotărnicie la Orevița, Bolboșani, Gogoșiū din Mehedinți, ale Mitropoliei. «Drumul Străhiei... Fântāna cu metaniile... Lacul cu țipirig... S'aū înfierat 2 gārnițe, și s'aū pus piatră... Poiana Faurulū... 2 gārniți înfierate... În grind gol.» Semnează: Manole biv

Vel Arm., Costandin Brădescul, Radu Socoteanu biv 3 Logf., Fota Vlădoian, Barbul Portărescu, Stan Socoteanu, Matei Vlăd[oianu].»

114. 26 Octombrie 1753. Constantin-Vodă Racoviță lui Ștefan Prășcoveanu biv Vel Medl., Radul Socoteanu biv Vel Șăt., Dumitrașco Zătoreanul biv 3 Log., Părvul Roșianu biv 3 Log. Costandin Știrbei vel Sărd. se plânge «cum că ar fi mai mare hotarul Strejăștilor, care îl stăpânește mătușe-sa, de cât al Cepturoai, care îl ține dumnealui, și cerându-vă la Domniia Mea ca să vă orânduim îndreptători». *Să tragă hotarele și în lung și în lat, să le facă masă și să potrivească*: «să ție atât o parte cât și alta potrivă și frățeste». Și pentru niște «Țiganî, lăeți neîmpărțiți, să potriveți sălașile și sufletele, ca să ție atât unul cât și altul, frățeste, pen doao». — Monogramă cu roșu, pecete cu chinovar.

115. «Cheltuiala ce s'aũ făcut la conacul dumnealui Turnagi-Baş[a]-Aga la Podul Balșilui, cum arată anume; Ap. 11 d. 1755.» Și «făclii de țară, lumânări de săũ». «S'aũ dat la Comisul i la Stolc.»—Pecetea lui Știrbei.

116. 15 April 1757. Nicolae Buzăscu și un frate al său dau zapis lui Costandin Știrbeai biv Vel Stolnic că al doilea a «dat în arendă, în 2 ani, t¹ cinzăci tocma», partea sa din Berbești: 25 se vor da după un an însă. Partea unuia din cei doi frați era lăsată pe sama celuilalt, pentru o datorie.

117. 20 Ianuar 1760. «Toma Poenariul, sãn răposatu-lui Vornicului Matei Poenariul», arată «dumnealui Ștefan Văc[ă]rescu Vel Ban» că, «din 2 hotară de moșii, ce-s cheamă Mostiștea i Țuturul», a *vindut* «la Sulim[an] Binbaş[a] ot Diî» pentru 250 de tal. «în arendă». «Și acum, fiind porunca preaputerniciei Împărății ca să iasă Turcii cu stăpânirea din pământul Țării-Rumânești, și fiind și deosăbit[ă] luminată porunca Mării Sale lui Vod[ă]. Domnului țării, ca toț cei ce avem moșii date la Turci, să le răscumpărăm, ca să poată Turcii eși din țară, să nu mai găsească pricinî cu ținearea moșiilor, și apucându-mă dumnealui Vel Ban să dau acei bani, să-s răscumpere moșiia, — am pătimit multă vreme în închisoare, și tot n'am putut face bani. Deci, dup[ă] porunca

împărătească, și dup[ă] porunca domnească, mi s'au strigat aceste moșii la mezatu, în Divanul Domnescu, aiç, în Craiova fiind de faț[ă] toț Poenari, frații și veriți miei, precum și mult alții din boiari și din neguțtori; și nimeni nu s'au aflat să cumpere.» *Se tocmește* cu Banul însuși, cu «tl. —» (*sic*). Marturi și «G. Poenaru Șat., Marga Poenaru». — Văcărescu adauge, la 27 Ianuar, că le-a trecut «dumnealui neanei Costandin Strâmbeanul, biv Vel Vist. . ., fiind-că mai are dumnealui moșii într'aceaste hotară».

118. 28 Ianuar 1760. «Ștefan Văc[ă]rescu Vel Ban al Craiovei», arată că Toma Poenariul, «săn răposatului Matei Vornicu Poenariul, s'au fost vândut» moșia «cu arendă la Suliman-Baș[a] Dianul, din Diu». Ordin de la Poartă, «cu mare tărie, ca să lipsească Turcii cu totul cu stăpânirea din pământul țării», și de la Domn, «iarăși cu mare tărie, ca toți pământeani, ori boiari, ori mănăstiri, ori țărani, sau ori-cine ar fi, care vor avea moșii date supt stăpânirea Turcilor, să și le răscumpere, cu întoarcere de bani, să nu rămăe moșie supt stăpânire de Turc; și, care nu va avea bani, să i să vază moșia, și, ori ce va avea, să s dea bani Turcilor, celor ce vor fi fiind moșiile, — să lipsească Turcii cu totul din moșii, după porunca împărătească. Și, dup' acele porunci ce am avut, trimițind noi în câte 5 județele, de au adus pă toț cei cu moșiile date la Turci, au adus și pă Toma»; care «s'au pus la opreală ca să-s nevoiască să facă bani și, pătimind multă vreamă la închisoare, nici un ban n'au putut să facă, nici altă nădejde nu au avut de a face vre un ban». Mezatul moșiei și *tocmeala* cu el, Banul: trece moșia aceasta lui Strâmbeanu ¹.

¹ Ștefan Văcărescu era la 1748 Mare-Clucer. — Pentru îndreptarea hotarului față de Turci și scoaterea lor din hotarul țerii, e locul să comunicăm știrile ce urmează :

La Bibl. Ac. Rom., 131/LII, se află o traducere francesă a actului din 3 Iulie —, al lui Antonie-Vodă, prin care dă Tismenei și egumenului Petronie mărturie pentru hotarele a două sate de spre Orșova. Turcii încălcaseră acolo, făcînd vii, sate. Deli-Mirzac, Nazir de Vozia, vrea să iea niște bălți ale țerii și pămîntul de peste ele. Domnul scrie la Poartă pentru aceasta. Cu Teodosie

119. 5 Novembre 7270 (1761). «Hristea sãn popa Chirița» «vărului Rizăi Sul. Predei Comisariu de la Craiova». Îi cer actele: «că, dac[ă] nu vei da cărțile, să piarde neamul nostru».

120. București, 23 Iunie 1763. «Eü Hagi Chiriac ăuvaergiu» arată că a luat de la Aga Geanoglu o cunună de aur cu pietre scumpe, a «Dumitranei Știrboaicăi», pentru a o prețalui. «De la mine s'aü răpus ača cunună.» Dă în schimb «un ghiordan de aur . . . , măcar că ača cunună făca mai mult». Marturi mai mulți boieri, între cari «Știrb[e]i Vel Cluc.»

121. 23 Novembre 1764. «Sätenü din Corcova i di la Vătuștii» cer voie de la «dumneaei Stolnicesa cocoana Dumitrana, cocoana dumnealui răposatului Costandin Strâmbeanu, nepoată a dumnealui Giurcăi Corcoveanu», a-și face vii pe moșia ei. Vor da «adetul, însă zăcuiala pământului și a moșiü» saü «dejüma pământului . . . , precum este obiceiul și pe moșiile călugărești». De nu, «să ne ia viile și cu toate ale noastre». Semnează întâiu cei trei popi, apoi «cizmariul» și ceilalți.

Mitropolitul și boierii, el se opune. Trimiși Gherghe Băleanu, Gheorghe Vornicul, Radu Crețulescu Logofăt, Spătarul Șerban Cantacuzino și alții la Poartă, pentru a se plînge de încălcări. Aga Husein Selam-Ceauș vine cu ordin către cadii de Rusciuc, Giurgiu, Orșova. Tot Gherghe, Vornicul Gheorghe și Șerban merg cu Turcul la Orșova. Se pun pietre. Se duc până la Brăila, însemnând hotarele.

La 1750, găsim o vînzare către «părintele Dărstorean, și, Sfinția Sa neavând voe a stăpăni moșie aici, în pământul țării, au făcut-o vînzătoare» (Arch. Statului, *Cotroceni*, IX, 42).

În 1766 (*ibid.*, III, 2) se face o hotărnicie la satul Pietre, «unde fiind orănduit dă la prea-puternica Împărăție dumnealui prea-činstitu Turnagi-Baș[a] Memiș-Aga cu prea-înnălțat hatășirif pentru îndreptare și hotărărea hotarelor Țării-Rumănești, i a moșiilor de către Dunăre»: «care această hotărare a hotarelor Țării-Rumănești i a moșiilor de către Dunăre, s'aü fostu mai căutat și s'aü mai fost făcut încă în doo rânduri: la leat 1667 și la l. 1717, dupe cum ne-am adevărit și din prea-înnălțat hatășirif prea-puternicü Împărății, întru care arată ca și scrisori s'aü găsit la chitucul Dr[ă]storului, drepte hotare ale țării și ale moșiilor pân în Dunăre, la aceste doo numite veleaturü, când la acea vreme iarăș s'aü fostu asuprit numitele hotară dă către Dunăre și dă către nazari Dărstorului; care și acum, la cercetarea și la hotărărea ce am făcut, iarăș asuprite s'aü găsit» (20 April).

122. 15 Decembre 1765. «Ion Brăi[loi] biv Vel Armaș» și un Postelnic daŭ Stolnicesei Dumitrana Știrbei «un loc de casă aici în Craiova, între Curtea dumnealor și între Curtea dumnealui Pah. Părșcoveanu», pentru biserica făcută de ea «alături cu acest loc».

123. 18 Septembrie 1766. Doi boierinași arată că, după ordinul, adus de Stan Lăcusteanul biv Log. za Vist., din partea lui Mihaï Cantacuzino Vel Vist., au măsurat la Răsipiți. «Dintr' această sumă de stânjini stăpânește dumneaei Stolnic. Dumitrana Știrboaița, cu un zapis al răposatei Spătăreasa Stanca, ot let 7256, Ghen., ce iaste dat la mâna răp. Vist. Costandin Strânbeanu».

124. 10 Iulie 1767. Κυρίακος Πατριβάνος arată către Dumitrana Știrbei că a stricat logodna cu fiica ei, «din oare care pricină zăticnitoare». Pentru cheltuieli, ea îi dă, «prin vechilu ce ș'aŭ făcut dumneaei: Ștefan Prășcovean, biv Vel Pah., ginerele dumisale», 600 tal. Semnează «Grigorie al Ug.», «G. Vel Vor.», «Costandin Dudescul Dvornic», «Părvul Vel Lgf.», «Mih. Vist.»; «... Vel Vist.», «Gr. Băl[ea]n[u] Pah.».

125. 1768. Vel Vist., «ca un frate», scrie Dumitranei Știrbei, că i-a găsit bani de la negustori: câte t' 10 la pungă de lun[ă], — dacă vrea «cu această simfonie». Să semneze zapisul și «Dinul».

126. 12 Ianuar 1768. «Zamfir aprod», pentru o Țigancă a «dumneaei Saftei Rusătoaei, «luată de la dumnealui coconul Dinul Știrbeai biv Vel Șăt.».

127. 18 Februar 1768. «Dosofteu arh., igumen Dolg[o[p[ol]e]», dă zapis lui Costandin Știrbei biv Vel Șăt., pentru niște Țigani. Martur și ó Βαλιάνος Δαμασκην.

128. 2 Ianuar 1773. «Matei Brăiloiu sãn Cornea Brăiloiu» dă zapis «Stolniceasăi Dumitreanei Știrboaiței», pentru niște Țigani.

129. [1781.] «Barbul Știrbeiu biv Vel Sădr., din Craiova», către Domn. Se plînge contra lui «Ilie Buzesc[u] biv Logf. za Visterie, că, moșii și părinții miei cu ai dumnealui fiind tot un neam, câte moșii și altele au avut, le-au împărțit frățeste și, căzând moșia Cepturoia Scaun și cămin în partea părinților

miei și moșiia Strejești în partea părinților dumnealui», Constantin, tatăl lui Barbu, începe proces. *Răzmirița* împiedecă a se ajunge la un capăt. Cere și el doi boieri pentru aceasta. Reclamă și o «ocolnică a moșilor noastre, întru care să coprindă toate moșiile și Țigani», împrumutată de Constantin Mariei Buzeasca. «Și, dup[ă] ce Domnul Dumnezeu au adus pe Măria Ta în luminat Scaunul Mării Tale, și viind și eū de unde am fost, mi-am găsit moșiile coprinse»: cere ocolnica. Cellalt n'o dă, nici la ordinul de înfățișare al Caimacamilor: «Și, când bolnav să face, când trage la altă parte.» «Și mai vartos dumnealui Caimacanul Grigori Razo în trei rânduri au trimis catane, ca, or să vie să stăm față, sau să dea ocolnica; și nici la Divan n'au venit nici ocolnica nu-m dă.» Și acum are nevoie, viind iarna la moși, ca să le apere de încălcările egumenului de la Morunglav și «sătenilor de Orezu». Să-l si-lească a da ocolnica la București, sau să i se trimeată «bun-bașir,» sa-l aducă «la Divan Craiovi, să stăm față». — La 14 Decembre 1781, Domnul ordonă lui «Grigorie Razul, biv Vel Clucer, Caimacam Craiovi», să aducă pe Ilie la judecata lui.

130. 1782. «Barbu Știrbei Sărd.» către Domn, contra Șătrăresii Marii Buzescu, a răp. Ilie Buzescu. Repetă plingerile anterioare. În ultima dată, se întâmplă de se schimbă Caimacumul și moare Buzescu. Știrbei pierde 500 de stinjeni la egumenul de Morunglavu și cheltuielile de judecată. — Resoluție din 12 Iunie 1782: se ordonă a-l mulțami, lui Ștefan Prăscoveanu biv V. Vor., lui Coste biv V. Stol., Caimacumul Craiovei, și la «dumv. ceilalți boeri ai Divanului de acolea».

131. 30 Mart 1782. „Χάρτζι: 'Ιωάννης Διμητριου“ către Dumitrana Știrbei și fiul ei Bărbucianu Știrbeai biv Vel Sărd.: a ținut moșiile lor Mostiștea, Răsiptiș, Gruia «în arendă», și făcuse o moară fără voie. Se învoiește în privința ei.

132. Septembrie 1782. «De la Divanul Craiovei.» Se ordonă lui Gheorghită Coțofeanu biv Vel Pitar, Ioniță Otetelișanu biv Vel Șatr., lui Radu Băbeanu biv Vel Cluc. za Arie și Vladită Tătoianu biv. Vel Cluc. za Arie, să refacă după ocolnică hotarnicia lui Barbu Știrbei cu egumenul Paisie de la Morunglavul.

133. 3 Februar 1784. Proces al lui «Barbul Știrbei biv Vel Pah.», cu «Dumitru Corbul din sud. Dămb.», pentru venituri de moșie la Părvulești. — Semnează membrii Divanului.

134. 30 Decembre 1784. Învoială pentru a se face o moară pe Blacnița, lui Barbul Știrbei Paharnic. I se vor da câte 4 taleri pe an, «și vin său rachiū să nu îndrăznim a vinde...», ci să să vândă boeresc». De se strămută său vînd, nu pot trece altuia, «ci să rămăe boereasc[ă]... Și, de va sta moara dinū pricina noastră, să aibă dumnealui voe, ca unū stăpănu al moșii, să dea moara la altă mână, să nu să păgubeasc[ă] de venitu pământului.» Scrie «Radu Logf. Lăcusteanu din sud Dolj.» — Sînt și alte forme, și zapisul lui Știrbei.

135. 26 August 1786. Hotărnicie din porunca lui «Costache Gherache biv Vel Post., Caimacam Craiovei», la Curtișoara, «a răp. jupăn Milco Stoenescu, fiind că chir Leon, fiul răposatului jupăn Milco, aū vîndut-o la Sfinția Sa părintele arh. Stefan, igm. Tisem[enei]... A căst[ă] moșie aū fost mai denainte împreună cu a dum. biv Vel Cluĉr Barbul Știrbei». Se făcuse delimitare întâiū la cumpărarea de Stoenescu, în 1766. Se *trage* acum și partea lui Știrbei.

136. 11 Octombrie 1793. Petiția greacă a lui Nicolae Brîncoveanu Logofătul către Domn. Pah. Ioan Hagi Moscu a cumpărat supt Mavrogheni două moșii, Flocoșanii și alta, tot în Olt, de la Dinul Crețulescul Vist., al doilea văr al Brîncoveanului. Se dase de zestre de Constantin Brîncoveanu Voevod Saftei, ficii sale. Le vrea el cu protimisis. — Se ordonă lui Costache Ghica biv Vel Vornic și lui Vel Log. de Țara-de-jos a face raport. — Afacerea se continuă și în 1798.

137. 27 Octombrie 1793. Barbul Știrbei către «Gheorghe isprânicelul de la Mostiște», pentru vinul ce se iea abusiv de un preot. «Și negreșit să isprăvești triaba aceasta, că trimiți de te aduce și-ți daū dooă sute la falangă, și te scoți și din isprânicie De ce să-l îngăduești tu să între în hotarul nostru? Iar, neputând tu isprăvi triaba aceasta, să mă înștiințezi, ca să trimiți să-l aducă aici pe popa, să-s pedepsască de Sfinția Sa părintele episcop, ca unul ce nu-și păzește rânduiala popii sale.» — Copie.

138. 9 Septembrie. — Un călugăr trimis «de părintele Coziianu», pentru «schimburi de Țigani ce au avut dumneai Sluğ. Știrbei în Țăgăniia sfintei mănăstiri». Soroc «la Sfeti Aranghel».

139. 28 Maiu 1800. Plîngere de împresurare la satul Movable, a Sărdăresei Safta Otetelișanca și a fiului Dincă. — Copie.

140. Barbul Știrbei Vistier către Domn. Un vecin al moșiei lui Pătulele are «o văcărie cu pușintele vite ale sale și 3, 4 bordeie, de adunări, oameni striini». Dă voie el a se paște la dînsul, pentru 12 lei pe an. Acum s'a făcut sat mare, cu peste 500 de vite, fără cai. Nu mai poate tolera. — Ordin pentru aceasta, la 1-iu Maiu 1803, către Caimacamul Craiovei Costandin Caragea. — La 6 Iunie se face această învoială cu oamenii de acolo: li se scad trei zile de clacă de pe moșia lor și le fac la Știrbei ca «havaetu pășcunii», păstrînd și «livezile și locurile arătoare, ce le avem cu dijmă pă moșia Pătulele».

141. 29 Decembre 1804. Raport al administrației județului Mehedinți pentru un proces de moșie al lui «Vel Ban Manolache Brâncoveanul».

142. 1805. Plîngere a unui biv Ceauș Spătăresc către Domn, că i se încalcă moșia de la Bogătești de către ispravniciei din Buftea, pe care Manolachi Brîncoveanu «a dat-o zestre dumisale Spătarului Cantacozinò»: «Spătarul Grigorie Cantacozinò de la Moldova».

143. 22 Septembrie 1815. «Diiamandi Starosta» către Domn, pentru că, vînzîndu-se la mezat Mostiștea, a Vornicesei Ecaterina Știrboaica, se *strigă* nouă luni în București și Craiova. Iea moșia Hagi Iane Costea, cu 23 de tal. stînjenu. Cere a se hotărî. — Domnul comunică dorința lui C. Samurcaș, ispravnicul Craiovei, la 27 ale lunii. — La 11 Decembre înștiințează Samurcaș pentru hotărnicie pe Dumitrache Bibescu, biv Vel Log., ispravnicul Catincăi Știrbei, precum alt Bibescu, Stolnicul Ștefan, represinta pe Hagi Enuș (Iane). — În aceeași zi, el adeverește de primire (semnează «Dim. Bib.»). — Raport al lui Ștefan biv Polcov[nic], la 26 Februar. Se cere măsurarea, cu prilejul mezatului, de «starostia Bucu-

reștilor». — La 20 Maiu, Diamandi Starostele [de București] face raportul final: Știrbei lăsase prin diată să se vîndă un număr de moșii pentru pomenirea lui, și văduva împrumutase pentru acest scop bani, a căror întoarcere i se ceruse acum. De aici vine mezatul, în care cumpără cei 1.500 de stinjenî la Mostiște Hagi Iane Costea Petru. — Domnul confirmă posesia la 8 Iunie. Urmează o plîngere a lui «Hagi Enuși ot Craiova»: «Acestă moșie fiind cu depărtare de Craiova și aproape de marginea Dunării, și vremile tot împotrivă fiind, să cunoște că răp. n'au mai mers să vază în ce stare să află, mai vîrtos aflându-să și multă vreme prin Țara Nemțască, apoi s'au mutat cu șăderea acia la București, și lăcuiitori, găsăind prilej, au făcut moriști, pe o apșoară ce să numește Blahnița.» El vrea să-î scoată. Din acte s'ar vedea că morile s'au făcut «păndindū vreme cănd răp. lipsiia de aice prin Țara Nemțască, fugit fiind din pricina răzvrătirilor». — Se ordonă o cercetare, către Costachi Suțu biv Vel Spat., Caimacamul Craiovei, și Divanul său, la 16 Octombre. — Plîngere pentru mori face și, la 27 Ianuar 1827, noul proprietar, «Dimi[trie] Bib.[escu] biv Vel Dvor[ni]c».

144. 1816. «Ca[tinca] Știr[bei]» [pecete cu «Ecr. Șt. Vrês. 1814» și coroană] arată că și-a primit banii pentru Moștiște de la «chir Hagi Enuș Co. Petru». — Confirmare din 30 Novembre, «de la Vorniciia Obștirilor».

145. 1826. Biv V. Vor. Dumitrache Bibescul cere «a i să întocmi dooă bălčuri, cu oboare de vite și tîrg în toate Duminițele, la satul Cepturoaia, moșie dumisale ce o are». Ispravnicii fac cercetare, dacă nu sînt alte bîlciuri vechi la zilele ce cere.

VIII.

**CARTE DE PORUNCĂ ȘI SOCOTELĂ
A LUÎ CONSTANTIN-VODĂ BRÎNCOVEANU.**

† Anatefter, care s'aũ făcut în Vistierie sã sã scrie toate dãjdile și orãnduialele cãte es în țarã, la fieștecare cum și în ce chip es, și alte obiceiuri, vãnzãri de vãmî și de pãrcãlãbii și de dijmãrituri i oerituri, și de toate dãjdile și slujbele, precum sã fac cãrțile domnești a fieștecãriia slujbã, dupã a ei obiceiã și rãnduialã, ca sã sã poatã ști fie-cãndu; care s'aũ făcut în zilele prea-luminatului nostru Domnu Io Costandin Bãsãrab Voevod, pã vreme ce aũ fost Șerban Vistieriu-Mare, 1^t 7203. Iordache Crețulescul V¹ Logf. 7203. Az Șerban Greč[eanu], Vel Vist. proçt.

1^{iu} Ianuar 7203 (1695). Domnul, «pãrcãlabilor de la tãrgul Rãmnicului i Buzãul . . . , de-s ția pãrcãlãbiia dintr'a-ceaste tãrguri, împreun[ã] și cu ceale 12 sate den prejurul tãrgului, și cu judecata lor: sã iã vamã de la tot omul, ori cine ce feal de bucate ar vinde . . . , afar den cei 12 boiari mari aĩ Divanului, carii-ș vor vinde de ale casii lor, sã nu dea vam[ã]; iar, ce vor fi bucate de neguțãtorie, sã dea vaam[ã]. Și, pre care i-ar afla ascunzãnd vama domneascã, sã aib[ã] a le luarea vama îndoitã; și pre care i-ar gãsi vãnzãnd și fãcãndu-ș tãrgu pe la casele lor, și de la unii ca aceia sã aib[ã] a le luarea vama îndoitã, dup[ã] obiceiũ, și sã le fãcã și certare fieștecãruia dup[ã] vina lui. Și sã fie volneç slujile Domnii Meale pãrcãlabii sã caute pentru curvii și pentru hoții; și pre care i-ar afla în fapte reale, sã-i globeascã și sã le fãcã certare . . . ; iar carii ar fi de vinã mare, sã-i trimițã aiç la Domnia Mea. Așijderea sã aibã a cãuta . . . și judecata celor 12 sate: cine ce judecãți și întrebãciunii ar avea, sã meargã la pãrcãlabi sã-i judece și sã le fãcã dreptate. Iar cãpitanul care ar fi, aũ alți dregãtori domnești, nimic sã nu-s amestece în venitul pãrcãlãbiei, nici în judecata lor . . . , cã rea scãrbã și certare vor petreace . . . »

1^{iu} Ianuar. Luî Ianachie Clucer, «să aibă a ținea sărărie și cu vânzarea fierului aiç în orașul Domnii Mel[e] în București, în Târgoviște», prin oamenii ce va vrea. «Și cui ar trebui să cumpere sare și fier, să meargă să cumpere da la sărari, dup[ă] obicei, pecum aũ cumpărat și pãn acum. Iar nimen[i] dă[n] orașani, aũ den neguțatori, aũ den Turci, aũ dãn boier, aũ dãn sluj., aũ ce măcar fel dă oam[en]i ar fi, — să n'aibă voe aiç în București, niç în Târgovișt[e], să vândă niç sare, niç fier.» De la cei ce vor face altfel, sărarii pot lua «tot pă seaam[a] domnească».

1^{iu} Ianuar. Către niște nenumiți, «de să aibă a ținearea vama Diiului i a Bistrețului i a Cernețului . . . , cu toate Scaunel[e] și cu satel[e], și cu tot venitul și cu toate bălțile, câte sânt supt ascultarea vameșilor, și cu judecata dup[ă] margine». Se va lua vama pe «marfă», «vite» și «alte bucate», de la orî-cine, «măcar să fie Turcu, ver Ovreaiũ, aũ Arbănaș, aũ oameni de țar[ă], boiar, aũ rumãn, aũ slujitor, aũ măcar ce fel de oamen[i] ar fi . . . , și de la ceia ce-ș vând pâinea lor la Turci saũ alte bucate». Se va lua vama îndoită pentru «meșteșugurî cu ficlenii», «ver de la Turci, ver de la alții cariî vor faç[e] alte vadurî prenr'alte părți, de vor ascunde vama domnească Și să aibă a judecarea vameșii pre tot omul, cariî sânt supt ascultarea lor Și să nu fie volniç, niç căpitan dup[ă] margine, niç oamenii Banului, niç părcălabii boereșt[i], niç potropop a să amestecarea în judecata și în ținutul vameșilor, niç să iã vite de pripas; ce să le ducă la vameș, dup[ă] obicei Așijderea poruncescu Domnia Mea și voao căpitanilor dup[ă] margine și paznicilor să aveț a oprirea, la ceia ce vor fi silniç și tari de cap a nu-ș darea vama»

1^{iu} Ianuar. Pentru «vama de la Čoc[ă]nești i Lichirești», a «Gurğovului i a Olteaniții». Ca și precedentă. «Cu marhă, și c[u] negoate, și c[u] vite.» «Orî fie Turcu, aũ Ovreaiũ, aũ Armean, aũ Arbănaș, aũ Grec, aũ Sărbu, aũ Ungurean.» «Afar[ă] den vama tut[u]nului, pentru că vama tut[u]nului s'aũ vândut osebi.»

1^{iu} Ianuar. Pentru «vama ot varoș Floçi». Ca și precedentă

1ⁱⁱⁱ Ianuar. «Carte de vama —». Tot așa.

1ⁱⁱⁱ Novembre 7218 (*sic*). «Goștinărilor, carii au cumpărat slujba goștinăritului . . . , să aibă a căutarea pentru toț rămătorii cei striinî, cât trec din Țara Ungurească aiç în țară la jăru, și apoi iar îi duc înapoi, — să aibă a le luarea de rămător po ban 8, dup[ă] obiçai . . . Și voao, schilearilor dup[ă] la schile, să căutaț cari rămătorî vor veni să treacă pe acol[o și vor avea răvașul goștinărilor, și pă căț vor fi scriind în răvașul lor, să-î lăsaț să treacă cu pace; iar cari nu vor avea . . . , să-î apucaț să-ș dea goștinăritul . . . , că apoi veți plăti de la voi . . . »

3 Ianuar 7203. «Schilearilor de la Căineanî¹ . . . , să aibă a luarea vam[a].» «Aū Ovreaî, aū Moldovean, aū Ungurean.» «Și să-î aibă a judeca pre tot omul den satile cari sânt supt ascultarea schiliî.» «Și să păzească de curvii și de hoții», etc. «Așijderea și ție, căpitane de martalogî, și voao, martalogilor, voi încă să căutați, când v'ar porunci schilearii pentru niscari oamini răi stând împotriv[ă] a nu-ș da vaama, să s[ă]riți să-î apucaț să-ș dea vama . . . Și să aibă schilearii a puni de sat câte o bute de vin, să-l vânză, dup[ă] obiceiă, și să caute și pentru vite de pripas, unde s'ar afla, să li iă schilearii . . . Și voao, tut[u]ror satelor . . . , să aveț a ascultarea de toate de ce v'ar da poruncă schilearii pentru paza plaiului și pentru alte trebî și porunci domnești . . . »

3 Ianuar. «Carte de părcălăbie de la Rușii de Veade i Zămnice.» «Că-s fie volniç . . . de-s aibă a ținearea vama într'acest târgu în anul acista», de la «cine ce ar veni de într'acest târgu, verî de la boiarî, aū de la sluj[i]torî, aū căl[ă]raș,

¹ Iată un ordin domnesc către acești «schileari», în legătură cu actele relative la Dindar, ce am tipărit în partea a IV^a a acestui volum.

«Mlstiiu bjiu Io Ștetan Voevod i gsdnū, pisah gvsmi voao schilearilor dela Căineanî. Cătră ačasta v[ă] fac Domnia Mea în știre că pe aciî vor veni 4 buț cu vin ale jup[ă]nului Toder pisariul Dindar, ca să treac[ă] în sus. Deç, viind acolo, iată că vă poruncescu Domnia Mea să căutaț să daț poruncă Căineanilor, să le sue pe Oltu în sus, pën la Boiță, și să le lăsaț să treacă cu pace. Și pentru vamă, nime să nu băntuiț. Într'alt chip să nu faceț; pentru că așa iaste porunca Domnii Meale. Tolico pisah gvsdmi. Noem. 4 d., 7223» (Bibl. Ac. Rom., doc. 105/LVIII).

aŭ dărbantŭi, aŭ scutealnicŭi, aŭ popŭi, aŭ călug[ă]rŭi, aŭ țărani», etc. Și judecata. «Iar căpt., iuzbaș și alți oameni domnești să nu-s ameastic[e], și, datorii și sfăz, cini ce ar avea, se-i puie la opreal[ă], să plătească cine cu ce ar fi dator... Să iă vaam[ă] și de la ceale 12 sate de'n prejurul târgului; măcar veri ce oam[enŭi] ar vinde într'ascunsu pre la casă[e] lor și n'ar vinde la târgu, dup[ă] obicei, ce ar ascunde vama domnească, — să li iă vama îndoit și si le făc[ă] și certare, și ceale 12 sate să aibă a făc[e] oborul târgului... Să fie volnică parcălabi a ținearea 2 mortasin[i] de acol[o] din târgu, să fie de treaba parcălabiŭi... Și să aibă a ținea și o cărcum[ă] în târgu, pre seama parcălăbească, și cămănariŭi să n'aib[ă] treaab[ă] a-i făc[e] val de căm[ă]nării. Așijderea și ție căp[i]tane și voao iuzbaș și tut[u]ror căl[ă]rașilor și altor slugŭi ale Domnii Meale, cariŭi veț umbla cu olăcării, să aveț a vă feri de caiŭi parcălabilor și de cai neguțtorilor cariŭi vor veni în sol (*sic*), în târgu, — să nu le luați cai de olac din obor, să spargiț târgul; că apoi veți petreace mare nevoie. Și randașiŭi cariŭi păzescu de săptămăn[ă], să nu iă bucate din târgu fără de bani, nič de la sluj[i]toriŭi, nič de la țărani...»

F. d. Către un nenumit: «să aibă a luorea într'acești an dă la toți săpunariŭi care fac săpun și vând săpunul, de să hrănescu cu săpun, în toat[ă] țara Domnii Meal[e], ver fie sutaș, aŭ căm[ă]rășăl, aŭ dorbanț, aŭ căl[ă]raș, aŭ scut[elnicŭi] călări i pedestri, aŭ seimeani, aŭ lef[e]giŭ, aŭ martalog, aŭ cazac, aŭ catană, aŭ talpaș, aŭ măcar ce breasle și ce feal de om ar fi, aŭ de țară, aŭ striin, și ori în ce sat ar șadè, aŭ prin sate domnești, aŭ boerești, aŭ călugărești, aŭ prin sloboziŭi, aŭ prin orașă, aŭ fiind supuși pre lângă niscareva boeri... de nume po t¹ i p¹, de pre cum aŭ luot și mai nainte, dup[ă] obiceiŭ; însă baniŭi fără de zečuelă și fără de trepăd: bani dreptŭi... Și voao, căpitanilorŭi dupren târguriŭi, și parcălabilor dupren sate, pre unde să vor afla săpunariŭi», — să ajute.

F. d. «Carte de sâr[ă]rit al treilea an, când daŭ cu toți: l¹ 7209.» «Să-s scrie sâr[ă]ritul pre la satele ot sud Râmnic i ot sud Buzău i ot sud Sac, care aŭ obiceiŭ de daŭ sâr[ă]rit, pentru căc sănt ei slobozi de-ș iau ei sare den munții acia

de sare de acol[o]; deç să aibă a-s scrie pre toț oaminiî . . . ,
 aũ sluj[i]tori, aũ birniç, aũ dărbantî, aũ scutelnicî călări i
 pedestri, aũ popi, diiaconî, călug[ă]ri, aũ țigani.» «De num[e]
 po bani 44.» «Pentru că, fiind estimpu al treilea an, înnoirea
 Domnii, s'aũ soc[o]tit să dea cu toții, și ertaț și neertaț.»

[Adaus.] «Să aibă a scrie fumăritul den hotariul Brăilei
 până în Turnu, la gura Oltului; și să iă fumăritul dă la totu
 omul, cățî vor fi lăcuitori pe baltă, și de la toțî omenii cei ce
 le vor ajunge moșiile cu căpătăiul în baltă . . . , de pat (*sic*) po
 bani 272 (?), după obicei.» «Aũ călăreț, aũ saragele, aũ
 martalogi, aũ birnicu, aũ armeni, aũ chiproviceni, aũ țigani.»
 «Afară numai din satele care vor avea hrisove domnești.» «Să
 iă și măjăritul dă la ceia ce portă majă dă peștea sărat prin
 tãrguri și prin sate, orî fie măjariu domnesucu, aũ boerescu,
 aũ călugărescu . . . , de la cățî boi ar avè la car, dă boi po
 ug. 1, 20, după obicei, și de la ceia ce portă pește prospătũ
 cu căruțe, pren tãrguri i pren sate, să aibă a luorea de la car
 po bani 120; și de la ceia ce sară pește prospătũ pen va-
 duri, să aibă a luorea ca de la prospătași.» *Viclenii* vor da
 fumărit dublu.

7203 (1694-5). «Să umble în toat[ă] țara . . . , să caute slujba
 oluc-hac[u]lui, dupre la tot omul care fac neguțorii de cumpără
 vite, aicea pre p ămănt[ul] țărei . . . , și boiari cei mari, și ertaț cu
 cărți, și făr de cărți . . . , dup[ă] cum iaste obiceiul. Numai de vor
 fi niscar[i] oî împăr[ă]tești cu firimane, și le voi făc[e] și Domnia
 Mea cărți iscălite, aceia să aibă paç[e] precum îi va scrie
 cartea; și, pre care voi vrea Domnia Mea să-i ertu, le voi
 făc[e] pecetluituri, să li-s ție în seaam[ă]. Iar alții să dea toț:
 însă de cal, de boi, de bivol, câte bani 24, și de oae, de
 capră, de răm[ă]tor po ban 8, precum iaste obiceiul; măcar
 să fie șăhtor, aũ coltor, cu vitel[e] lui, tot omul să aibă a darea
 oluc-hacul, aũ măcar ce braslă va fi cu vite de suhaturi, aũ
 odăiaș care vor fi pre margine, cari vor fi având vite de
 neguțorie, toț să plăteaască . . . Și cine ar stränge vite aicea
 în țară și să o vânăză pren tãrguri și pren dealuri, și care va
 aduç[e] vite dupre în alte părți și le ține aicea la suhat, și
 aceia să-ș dea erbăritul; iar nimin[e] să n'aibă voe a treace

fiind neplătit». Căpitaniî, vameșii, schilearii, plăiașii și martalogii de la margine vor păzi aceasta, cerînd «răvașul erbarilor de plat[ă]».

1-iū Ianuar 7203 (1695). «Gherghița : pe acest izvod să-s facă cartea Rămicului i Buzăul. «Părcălabilor . . . să aibă a ținearea vama dentr'acest târgu în anul acesta.» Forma obișnuită.

1-iū Ianuar. «Târgoviștea.»

» » «Pitești i Slatina.»

» » «Cămpina i Văleanii.»

» » «Buc[u]rești.» Se adauge că împotrivorul
«tocma cu c[a]pul va plăti».

» » «Focșanii.»

» » «Odovoia.»

» » «(?) Caracalul.» Numai începutul.

5 Ianuar. «Carte de gârdurârie ot Slam Râmnic i ot Buzău.» «Să umble să caute slujba gârdurâritului dupre în dealul cu viil[e], să nu să fac[ă] niscare stric[ă]ciune, să-și fac[ă] fieste carele gardurile; iar, unde ar găsi niscare vraniți sau părleazuri deschise, să aibă a luarea de vraniți[ă] po banî 300, și de părlează po banî 50; și de vite ce ar găsi pren vii, făcând stric[ă]ciuni, să iă de bivol, po banî 40 să iă, și de vite de boū, de cal, de vacă po banî 40, și de răm[ă]tor po banî 20, și de groapa cu băștinile să aibă a luarea pe t' 1, dup[ă] cum iaste obiçaiul . . . Să aibă a păzi de hoț, de curvii, etc. Iar pre care i-ar găsi în vină mai mare, să-i bagi un butuți și să-i trimiț la dumnealui (*sic*).»

1-iū Ianuar. Gârdurâritul din Saac. «De groapă dă rachiū po banî 133.» Scutiți cei doisprezece din Divan. «Și să caute și de pimnițe sparte și dă gropi sparte, ce vor fi pre dealuri, și de alte furtișaguri . . . Iar al cui vor fi, să-ș dea colacul dup[ă] obicei, și să-ș iă bucatele . . . și să aibă a căutarea și pentru păinil[e] ce sânt pre lângă dealur[i], de vite care vor strica, să l[e] plătească paguba . . . Și del[a] buți[e] care să vor vinde în dealuri, să iă de bute po vad. 1.» Să-i ajute «căpitaniî ot Buzău și din Râmnic, și oameni piscupești, și părcălabii de prin sate boerești, călugărești, și alte slugi al[e] Domnii Meal[e].»

F. d. «Carte de dijmărituri . . . , ce s'au rânduit la Târgoviște, la leat 7204, Iul. 20 d.» «Să scrie dejmăritul la tot omul dintr' acest județ, și să iă dijmărit.» «Afar[ă] din boiarii mazilî, boiarii aleș i măn[ă]stirile ceale mari, sutașii, log[o]feți za Divan, neguțtorii, jup[ă]neasel[e] sărace, căm[ă]rășai, care va fi numele lui sângur, să dea la haracî ug. 50, și slujitorii, care va fi un num[e] sângur, la ug. 10, și ertații cu cărți iscălite.» «Și sluj[i]torii care vor fi cu birul lor mai jos de ug. 10, încă să dea; și să aibe a le luarea de litră po banî 13, și poclonul, de num[e], de sluj[i]tori po banî 12, și de birniç po banî 30, după obiceiău. Așijderea să aibă a luarea dijmărit și de la Turcii cei ce nu vor fi având cărți Domnii Meal[e] de rupitoare să dea la haracî; și cei ce vor fi având cărți[e] Domnii Meal[e], încă, ce le va fi scriind în carte, să-ș scutească, iar, pre cât vor mai prisosi, de la unii ca aceeaia să aibă a le luarea dijmărit, de litră po banî 8; iar cariî din sluj[i]toriî au din birniç i-ar găsi cu bucate ascunse», — îndoit. «Și mâna de sluj[i]toriî po banî 300 și de birniç po banî 66, după[ă] obiceiău. Și, verî unde să vor afla niscai bucate dajnice, ascunse în bucatele celor ce nu da», — vor da.

22 Iulie 7223 (1715). Dijmăritul din județul —. «Însă să lipsească obiceiurile ceale reale, care au fost mai nainte: să nu-s jăfuiască nimic, niç să-s prade, fără de direptate, — că Domniia vinde slujbele, iar nu zulumurile . . . Iar alte jafuri, colaç și trepede, să lipsească.» Cel bănuît de *bucate ascunse*, «să-i dea lege să jure ca să-s îndirepteaze, iar să nu căznească cu bătăi. Și de la omul sărac, ce va avea numai o litră au doo, și de săracie va fi ascunsu, aceluia să-i iă dijmăritul drept. Și de la care om va fi având o litră, au măcar și doo, să-ș plătească numai litrele, iar poclon, sau de puî de găină, sau de oca de vin, sau de orz, să nu-i iă nimic. Așij[derea] și purcei cei mici, cariî vor fi de o lună, să nu iă nimic, iar cariî vor fi de doo luni, au de trei luni, să fac[ă] 2 unul. Și de la acei cu bucate mai multe, să iă de vin numai de nume oc. 1, iar, unde nu va fi vin, să iă banî, de oc. banî 5, iar de puî de găină, sau de orz, să nu iă banî, numai, cu ce vor avea săraci, să-i îngrijască de mănecare. Iar care dijmarî să va tinde mai multe a face din

aciastă poruncă, zulumurî săracilor», se vor pedepsi : «aū boiari să fie, aū slug[ă]».

16 Novembre 7206 (1697). Oieritul vîndut la Tîrgoviște. Scutiți «boiarii cei mari», etc. [ca la dijmărit]. Dar și «neguțătorii bucureșteni, ibraileani, . . . căpeteniile de sluj[i]tori». «De la sluj[i]tori, de oae pe bani 14, și de la birnič po bani 15, și de la Bărseani, de oae po bani 10 . . . , și poclonul să ià de la sluj[i]tori po bani 12, și de la birnič po bani 30.» Cei ce ascund, dau îndoit, «și măna de sluj[i]tori po bani 300, iar de la birnic po bani 60». «Care oiari va lua mai mult din cît scrie mai sus, să știe că pe oiarul acela voi trimite Domnia Mea de-l va spănzura acolo în județ.»

F. d. Lui «Alixandri Vel Ūoh . . . , să umble în orașul Domnii Meale în București și pe la țară, să caute în toată țara Dom. și în toate târgurile: la Cămpul lungu, la Pitești, la Tîrgoviște, la Filipești, la Ploești, la Urlați, la Buzău, la Râmnic, la Focșani i pen toate satele, să aibă a luoa çoh[o]dăritul, de cizmariu po t^l 1, dup[ă] obiceiă, — veri ce fel dă om ar fi, aū slugă boerească, aū călugărescă, aū țigan, afară din slujitori de București.»

1ⁱⁱ Decembre 7206 (1697). «Nu s'aū scris.» «Viind vreame semii cei mari, s'aū scos seaam[ă] dup[ă] obiceiă la toat[ă] țara și la toate breaslele . . . : la birnič seaam[a] pre siliști, ca și într'alți timpî, puindu-s pre fiește-care județ dup[ă] puteare [șters «ca să nu-s mai răs[i]pească săracii cu scrisoorea»]. Cît a îmbrăcat pe acel județ. Pune un boier «ispravnic ca-s cisluiască și să-s străngă banii . . . Să meargeț oameni de preste toate satele, să v[ă] străngeți la boiar[iul] Domnii Meale . . . , ca să v[ă] fac[ă] cislă dreaptă, să nu-s plângă nimeni cum că unii s'aū încărcat preste putință, iar alții s'aū pus prè ușor; că Domniia Mea așa am poruncit boiarinului Domnii Meale, ca-s nu fac[ă] făț[ă]rie sau voi veghietă, ce-s fac[ă] cisle dereapt[e], ca să dea cu toți, să nu-s scutească nimeni. Și, după ce-s va face cislă, să căutaț să v[ă] daț bani, fiete-care sat precum se va așeza la cislă . . . , ca să-î trimiț[ă] aici la Vistierii Domnii Meal[e] cum mai curând și făr[ă] de zăbav[ă], să-s dea unde

sânt trebile și poruncil[e] împărătești. Și bani să vă daț cu ze-
ciual[ă].»

1-iū Decembre 7206 (1697). «Vooao tuturor sluj[i]torilor...
Vindu vreame semii ceii mari, s'aū scos... și pre toate breas-
lele... Ca-s nu fiț amestecaț cu țara, ce s'aū pus la voi osebi
ca-s daț un leū și jum[ă]tate; care fač[e] la căpitănia voastră
ug... Să v[ă] străneț banii cu zeč[u]ial[a] lor, să-ī daț la boiarul
Domnii Meal[e] —, care iaste semaș la acel județ...» — «Vooao
satelor carii sântet cu rumtoare noao... Viind vreamea, etc.,
s'aū scos și la voi, să v[ă] daț rumtoarea voastră, carii sântet
legaț la Vistieria Domnie Meale, de daț la V¹ Seam[ă]...
Să v[ă] daț fiește-care sat toț banii deplin, precum scrie în
foaia cea pecetluită la mână boiarinului... semaș...»

5 Decembre 7206 (1697). Pentru sărăritul într'un ju-
deț, «care iaū și mănănc[ă] sare din munte».

1^{iu} Ianuar 7203 (1695). Pentru «a ținearea căm[i]nării-
tul» în București. Scutiți boierii de Divan, ce aū «a-ș scuti
câte o pimuniț[ă]».

F. d. «Erbarilor..., să caute slujba oluc-hacului duple
la tot omul care face neguțtorie, dă cumpăr[ă] vită duple
pământul țării.» Fără nici o scutire, afară de cea pome-
nită.

21 Mart 7206 (1698). «Luī Hagi Vasilie lumânariul de aič
den Buc[u]rești și den Târgoviște..., a ținearea lumânării
domnească den Buc[u]rești și den Târgoviște, și-s opreaască
pre toț măč[e]larii..., aū fie dor[o]banțu, aū lef[e]giū, aū
scut., aū sluj[i]tor, aū măč[e]lar, aū slugear, aū ovreaiū, aū
măcar ver-ce feal de om a hi..., să nu vānză sāul într'altă
parte..., fār numai [la] lumânării domnești, și să-l plătească
sāul ocoa po ban[i] 8.» Cine va călca, va fi *golit* și *prădat*.
«Să fie în pač[e] și 10 argaț lumânării, carii sânt de lucreaaz[ă]
la lum[ă]nării domnească, de bir sluj[i]torescu, de bir mărunț
de țar[ă], de miere cu cear[ă], de găleat[ă] cu fān, de carā
de oaste, de fum, de zah[e]real[e], de sursat, de birul lef[i]lor
și al oști, și al vač[i]lor și al oilor, de poclon Han[u]lui și a
steag[u]lui, și de dājdil[e] și orānduel[e]le ce să vor pune în
tārgu pe neg[u]țători și pe mah[a]lale, de seama a doao și a

treia, de podvoade, de meiu și de conač[e], de caî, de solî, și de alte dăjdî și mîncături, cîte vor fi peste anu . . . Făr cît numai să aib[ă] a-ș darea rumtoarea lor la vream[ea] harač[u]-luî, ug. 60, și la V¹ Seam[ă], ug. 60.»

23 April 1698. «Cartea preoților de la bisearica domnească den Buc[u]rești, pentru baniî de mir, ce li-s dă pre an.» «Popeî Fotî Cliseariul, împreună cu alaiți preoți și diiac[o]nî i grămătič careî sântu clirosul sf[i]ntîi bisearič de la Scaunul Domnii Meal[e] den Buc[u]rești», să iea pe an de la «vama tîrguluî Buc[u]reștilor» 100 tal., la Sf. Gheorghe și Sf. Dumitru, pe jumătate. «Pentru că, avînd preoții aceștea obiceiău la toate zilel[e] marî și la praznice, cînd miruia, dă li-s da bani de la Domnia Mea, și de la boiarî, și de la alți creștinî», în loc, se introduce această *milă*. Se dau ordine și «părcălabilor de tîrgu, cariî veț fi pre ani — (*sic*), pre vama tîrguluî». Boierî: Cornea Brăiloiul Vel Ban, Stroe Leurdeanul Vel Vor., Diicul Rudeanul Vel Log., Mihaî Cantacuzeno Vel Spat., Șerban Vel Vist., Vergo Vel Cluč., Dumitrache Caramanlăul Vel Post., Scarlat Vel Păh., Radul Izvoranul Vel Stol., Radul Golescul Vel Comis, Iorga Vel Cluc., Costandin Vel Pitar. Scrie Isar logofețelul.

29 Maiu 7206 (1698). «Tutoror preoților i diiaconilor cariî sânt în eparhiia părinteluî episcu[pu]luî de la Buzău, den trei judeațe: dăn Săcuianî, den Buzău și den Slam Râmnic.» Preoții s'au plîns «pentru rîndul dajdilor, că, viindu-le adease, foarte le paas[ă], și le iaste cu nevoe și pohtind ei ca să le fac[ă] Domniia Mea ruptoare, pre an». Și Domnul admite, «ca-s nu fie supăraț în toată vreama cu dăjdî în rînd cu țara», și le face *rumtoarea*: «cîte ug. 2.000», în patru termine, «la Vel Seaam[ă], la harač, la Seaama a doao și toamna». Sînt scutiți însă de «alte dăjdî și orînduiale, cîte ar mai eși dă la Vistieria Domnii Meal[e] preste an în țaară, pre silișt[i] și pre oraș[e] . . . Nicî să-s tragă bucatele lor pentru dăjdile altora . . . Pentru oeritul, dijmăritul, vinericiul, după obiceiău, să-și plătească cu bani . . . Și vinericearii . . . să n'aibă voe a le luarea buț cu vin pentru vinericiu, ci numai bani, nicî să dea chiriia buț[i]lor ceale de vinerič; și

poclonul dă nume po bani 12, mai mult nu». Se dă ordine «cislășilor» și altor agenți. Și «preotease sărace, care au rămas cu copii, dă-ș trag birul preoțescu».

Notă: «Asămene s'au făcut și hrisovul Preasf[i]nțitului părintelui nostru chir Teodosie Mitropolitul țării; însă pentru preoții din București și din Târgovișt[e] și preoții Sf[i]nții Sal[e] din 9 judeațe, să dea într'un an ug. 7.000». Ilarion de Rîmnic fixează 2.800 pentru preoții lui.

«Cartea de vinerișul dealului Târgoviștii»; 1-iu Septembrie 7207 (1698). «Să scrie vinerișul domnescu . . ., din 10 v^d de vin 1 dup[ă] obiceiă . . ., și poclonul, de nume pe bani 33.» Vor lua și pripas cite 29 de bani, afară de bivoli, pentru cari se vor plăti 40, — fără de «stricăcunea a cui ar fi viia». Să aibă apoi și judecățile obișnuite «pen deal».

«Cartea vinăriciului dealului Piteștilor.» [26 Septembrie 7207.] «Iar preoții și diiaconii . . . să aibă a-ș plătirea vinăriciul lor, de vadra domnească po ban[i] 22, și poclonul, de nume po ban[i] 12 . . . Și scrie și în hrisovul . . . care am făcut . . . la mâna deleanilor de la Piteșt[i], pre așezământul ce-s scrie mai sus.»

19 Februar 7217 (1709). «Cotarilor . . ., să umble . . . pre la toate târgurile[e], să scrie cot[ă]riia de la tot omul, cine se va afla vânzându marfă cu cot», fără nici o excepție, «de nume po ban[i] 142; iar co[j]ocarii, măt[ă]sarii să dea pre j[u]mătate . . . dup[ă] obiceiă. Iar pre cari i-ar afla vânzându marfă cu cotul mai mic, au ascunzându cotăriia ca-s nu-ș dea adetul, pe uni ca aceia să-î globească cu mâna ban[i] 300, și să-î fac[ă] certare.»

17 Ianuar 7210 (1702). «Sluș[i] Domnii Meal[e], anum[e] — cantargiul . . ., să ție cantariul domnescu de aiș din orașul Domnii Meal[e], din Buc[u]rești . . ., și alt nimen[i] să n'aib[ă] voe a făc[e] alt cântar, niș a cântări ceva, făr cât numă cantaragiul . . ., — la ori-ce om ar fi, au neg[u]țător creștin, au Turcu, au Armean, au Jădov, au țaran . . ., au miere, au unt, au tutun, au fier, au sare . . . S[ă] iă de 100 oc[ale] po ban[i] zeace, dup[ă] obiceiă, și afar[ă] din târgu, unde să vor afla și chirigiș ce ce vor veni aiș în târgu cu marfă; și de vam[a] tutun[u]lui, încă-s aibă a cântări-o cu cântariul domnescu.»

30 Novembre 7209 (1700). «Căpt. za sluj[i]torî — ot sud — : s'aũ scos seama . . . Să v[ă] daț 3 birurî, măcar că nu aț dat un bir și jum[ă]tate, iar estimpu, fiind un păs mare asupra țărăi, s'aũ mărit suma, și la birnič, și la voi, de cum aũ fost an, — că am socotit Domnia Mea ca-s nu fiț amestecaț cu țara, că mai cu păs v'ar fi fost ; ci să v[ă] daț voi birul osebi.»

20 Iulie 7216 (1708). «Tutunurilor, . . . să scrie tutunăritul de la tot omul, cine va f[i] pus tutun, aũ boiarî mare, aũ al doilea, aũ neguțtorî, aũ sluj[i]torî, aũ popă, aũ diacon, aũ călug[ă]ru, aũ Turcu, aũ Armean, aũ birnici, aũ Țigan . . . Să dea dudulum po t^l 4, și poclonul dă num[e] po banî 33, dup[ă] običai . . . La birul tutun[u]lui nu-s scuteaște niminea . . .»

1^{ia} Ianuar 7213 (1705). «Să aib[ă] a ținerea vama tutunului într'acest an . . ., aũ pre la vadurile de pe margine și de pre la țargurî, și afar[ă], de prin sate; și să aib[ă] a le luarea vam[a] de pre la toț neguțtorî carî vor cumpăra tutun, să facă neguțtorie, să-l ducă într'alte părți», de ori ce neam ar fi: «aũ Tătari». «De oc[a] po ban 1.»

15 Februar 7207 (1699). «Carte dă erbăritu.» Pentru strîngerea «oluc-hacului».

«Făr de cât numai ceia ce aũ odăi pre margine, aceia, pre câtă vită le va scrie cărțile D[o]mnii Meal[e], pre atăta să li să ție în seam[ă], să nu dea», sau *vite împărătești cu pecetluiturile* Domnului. «Însă de cal, de boũ, de bivol po banî 24, și de oae, de capră, de rămător, po banî 8.»

«Carei sânt stolnicei la Greaca . . ., să ție vama de acolo . . . într'acest an . . ., de la tot omul care va vana peaște în bălțile căte sântu în Ținutul Greci, den sus de Băneasa și de la Sfreadel în jos, pân la Clătești, unde dă gărla domnească în Dunăre, și cu toate Scaunile.» «Și să pue Scaune pe la toate va durile, ca să păzească pentru venitul vămiî, și nimeni să nu fie volnicî a pune vinurî pre la Scaune, să-s vână, făr de cât numai stolnicî și, cându va fi vreamea de leasă, să aibă a scorni satele după lângă baltă, să închiză gărla domnească și să facă leasa, cu toate ce trebuescu. Așijderea să pue să astupe și privalurile de spre Dunăre.» Și drept de judecată. Sătenii să-î asculte «pentru treaba bălții».

25 Mart 7208 (1700). «Starostii de neguțtorii și tuturor neguțtorilor, cât sîntu scriș în catastiful Vistierii...» Cer «rumtoare pre an». Se acordă: «pre an ug. 4.000», în patru termine: la Vel Seamă, la haraciū, la Sf. Gheorghe și la Sf. Dumitru. «Numai banii haraciului să-î dea cu cusur, precum să dau banii la harač, iar alalt banii... să-î dea dreptii și făr de zečuial[ă].» Nu vor da deosebit «fečorii lor, ce vor avea nedăspărțiți dăn casă, și calfele ce aū pren prăvăliile lor, nici să li-s tragă bucatele lor pentru dăjdil[e] altora ce ar fi pre silisti și pren tărguri». Să fie iertați «de dijmărit, de vineriū, de oerit». «Așijderea și dăn calfel[e] lor, ce vor eși bașcalii, cu prăv[ă]liil[e] lor osebi, aū cu alte hrane, să fie volnic starostea și cu neguțtorii a-î pune la catastih la neg[u]țătorii cu bir, ca să-î ajute la rumtoare...»

11 Novembre 7209 (1700). «Goștinărilor cari aū cumpărat slujba goștinăritul..., [să] aibă a căutarea pentru toț rămători cii striini, cât trecu din Țara Ungurească aicea în țară, la jăr»: cite 8 bani. [Cf. p. 339.]

15 Decembre 7220 (1711). «Chiorului, ginerele Cozmii zaraful»: va da numai la haraciū 1 ug., la *adaosul haraciului* altul, la Vel Seamă 1 ug. Fusese în slujbă la Doichița răposatului Istrati Florescul.

8 Ianuar 7209 (1701). «Tuturor Brașoveanilor cari să hrănescu cu negoț braș[ov]venescu aič în tărgu, în București, și prentr'alte tărguri și sate, cu prăv[ă]lii, și cu altă hrană», «măcar și săzătorii cu case». Să fie scutiți «de bir sluj[i]torescu și de alte orânduiale ce-s pun pren țaară, de schimbul banilor, de fum, dă prăv[ă]lii, de cotărie, de covoară, de răș, de păhară, de sursaturii, de zah[e]reale, de cară de oaste, de birul oștii, de birul lefilor, de seaama a treia, de poclonul Hanului și a Sultanelor, de cai împărătești și domnești, de rânduiala vacilor și a oilor, de podvoade, dă mertice, de conace, de cai de olac, de cătră starostea de neg[u]țătorii, de către județul de aičen București, de nprumutările și alte cheltuiale ce dau neguțtorii, și pentru orânduialele[e], cât și satarale ce să pun aič în oraș, pre mah[a]lele, și prentr'alte tărguri și sate, și pentru alte toate dăjdi... Aducând negoț braș[ov]venescu, și fiind avut

eî rumtoare încă și mai denainte, dă la alți răposați Domni, dă li se-aû stiut dajdea lor osebi de cătră alți neguțtori și breasle, și de cătră alaltă țară, cu cărți domnești de milă și de aşazământ. Încă și Domnie Mea, după ce m'aû dăruiat Domnul D[u]mn[e]zeu cu Domniia țării, viind eî și făcând jalbă înnaintea Domnii Meal[e] c im că acolò la Braşov, viind oștile nemțăști, i-aû prădat și i-aû sărăcit. . . , le-am fost făcut Domnie Mea rumtoare, dă să știia ce da eî într'un an, făcându-le și hrisovul Domnii Meal[e]; și s'aû ținut acea rumtoare câtăva vreme, iar, de la o seaam[ă] dă vreme încoac[e], căzând multe dăjdî pre această țară, nu i-a fi lăsat ca să-ș dea număi rumtoarea ce le făcusăm Domnie Mea, ci pre cei ce să afla aiç în oraș îi amesteca și la alte dăjdî ce-s punea aiç pre oraș, și pre cei dupren tărguri și dupren sate, da cu țara; și, văzând eî așa, venit-aû cu toțiî», cerînd o nouă «rumtoare». Îi vede «oamenî streinî, de altă țară, și trebuincoș de negoțul ce aduc în treaba țării. . . Să dea toț Braşoveanî într'un an t' 1000», în patru termine: la Vel Seamă, la haraciû, la Seama a doua și la a treia. «Așijderea, de se-ar întâmpla, de mare nevoe, ca să mai ias[ă] niscai neguțtori dăn Șchiai cu cas[e]le lor, și ar veni aiç în țaară și aceia, făcând șt[i]re Domnii Meal[e], și unde li se-ar porunci, ca să-ș aşaze, să fie și aceia legați tot la această sumă. . . Orî pre cine l-a afla hrănindu-să aiç în țara Domnii Meal[e] cu negoț braş[o]venescu, măcar orî-ce fel de om ar fi, pre toți să-î apuce să dea cu eî, dupre putearea lor.»

10 Ianuar 7209 (1701). Pentru Ianachie Clucerul, care să aibă vînzarea sării și fierului: «să cumpere sare de la Ocniț[ă], să vînză în Tărgoviște».

30 Novembre 7210 (1702). Carte de gârduarîit: «aû sutaș, aû optaș».

7216 (1707-8). Pentru vama de la Tîrgul Jiiului și «vama cerei». «Însă muntele din apa Oltețului păn în apa Vodițai.» «De bute cu mieare nescursă po t' 1, și de oc[a] de çară po bani 2.»

28 Iulie 7217 (1709). «Vinăricearilor care aț cumpărat vineriçul den dealul Bucureștilor i Prundul i Curmătura ot sud El. i Vlașca. . . , a scrie vinăriçul. . . și grădinile den București și pre

dealuri împrejurul Bucureștilor, la toate viile câte să vor fi făcut în zilele Domnii Meal[e], ver pre moșie domnească, aŭ a Vlădicăi, aŭ boerească, aŭ călug[ă]rească... Și poclon de la popi și de la diiaconii să iă, de num[e] po ban[i] 12, și de la sluj[i]toriŭ po ban[i] 15, și de la birnicii de num[e] po bani 30...; și să aib[ă] a lua... și pârparul de bute po bani 12, și de berbeni[ă] po bani 6, afară de sutaș și den neguțtorul care va ajungi numele lui singur la ug. 6, și de cămăr[ă]șelul care va ajunge numenel[e] singur la harač ug. 8, și den slujitorul care va ajunge numele lui singur la ug. 4».

7203 (1704-5). Către «căm[ă]rașul de la ocna Telega», «să aibă a fi căm[ă]raș și purtător de grij[ă]». Să-l asculte «ocnariŭ», «čoc[ă]nașii i măglașii i dărbantii de la ačastă ocnă». E pe un an.

Pentru altă numire acolo. Menționați și «vătașii». «Să aibă a cerceta pren toată țara... , unde ar găsi sare de furat, fără de răv[ă]șălul căm[ă]rașilor, să iă boii cu carul, cu toată sarea... , ca să fie pre seama domnească; și pe acei oameni să-i pue în butuci... A cerca pre la ocnille ceale părăsite», de nu se taie sare saŭ *se dășchide ocna*.

ⁱu Ianuar 7217 (1709). «Cartea de vama Craioviŭ i de Străhaia.» Să caute în Mehedinți și Dolj pe cei ce vînd «bucatele pre la cașale lor, măcar ce marhă ar fi, și nu ar aduce la țarguri să vînză».

12 Ianuar 7220 (1712). «Saragelelor de la Čoc[ă]nești, însă liude 30, afară de čauș, și din steg[arii] cari sânt supt ascultarea slugii Domnii Meal[e] Curt căpt. de acolo.» Vor da pe an numai trei dăjdi.

«Foiță de așăzământu obiceiurilor ceale ce aŭ avut să dea Șcheaiŭ din Brașov vameșilor din Cămpina și de la Văleani și vătaș[i]lor de plai, și altora...» Pentru «vitel[e] lor de oi și de berbeč», la întors nu vor plăti nimic. «Pentru stănille lor ce pun pre munții, care cumpără după la boiari, de vor face tot cașcaval, iar nu brînză, acel cașcaval de-l vor vinde în țarguri, la Cămpina aŭ la Văleani, aŭ măcar în ce țargu, să-ș dea vama, iar de vor face tot brînză și vor vrea să o ducă la casele lor în Țara Ungurească, pentru aceeaia să nu dea vamă.

Pentru turmile lor de oi, când vin prim[ă]vara de l[a] câmpu și trec la munte, aū avut obiceiă de aū dat vameșălor câte un miel de turmă și vameșii le-aū dat răvașă de ș'aū dus oile cu pace; ci, precum aū avut obiceiă, așa să fie și de acum nainte; și, pe cât cai vor avea la turmă, să dea de cal po bani 2, că așa aū fost obiceiul.

Iar, de-s va întâmpla vre unora dintr'aceștea de le vor fi oile șchiope sau beteage, aū vor fi apele mari, de nu le vor putea trece în sus, și li-s va întâmpla a le tunde aič în țară, la Breaza aū la Comarnic, aū măcar ori unde s'ar întâmpla; aseamenea, de vor vrea să o ducă la casel[e] lor în Țara Ungurească, să dea vamă, de povara de cal bani 40, că așa aū fost obiceiul. Iar pentru pieile oilor celor ce le vor muri de iarnă aič în țară, și vor vrea să-ș le ducă la casele lor în Țara Ungurească, de acelea să nu dea vamă; însă care vor fi din bucatele lor, iar nu de la alții luate, făcând meșteșuguri pentru ca să nu dea vamă.

Așăjderea și pentru cei ce țin stăni în muntel[e] Buceaciu-lui și în muntele lui Leaotă, în hotarul Dâmboviții, și iș vor pogoră bucatele după la stăni, de le vor vinde, de aceale bucate, cum să vor tocni cu neg[u]țătorii: de vor da vama cei ce cumpără, Șcheai să aibă pace, iar, de nu vor da vamă cei ce cumpără, atunce să dea Șcheai vama; iar să nu ia vamă și de la cei ce cumpără șă de la dănsii. Și în ce județ să vor vinde aceale bucate, la târgul acela ce va fi într'acest județ să dea și vama. Numai Șcheai să porte grij[ă] să facă știre vameș[i]lor, ca să știe de la cine va lua vama.

Pentru bușil[e] cu vin care-ș duc de la viile lor la Cămpina și den Cămpina pus vinul pren burie, de-l duc în Țara Ungurească, să aibă a darea vamă numai de calul împovărat cu vin, câte 20 bani, iar de bute să nu dea nimic...»

I-iu Ianuar 7221 (1713). Pentru *erbari*. «Așăjderea să fie volnič a merge pe la zah[a]nale, să caute câte vite să vor tăia și nu vor plătite mai nainte de oluc-hac... Și să fie volnič să ia și dup[ă] la măcelarii ce tae vite, de vând pin târguri domnești, și în Buc[u]rești și în Târgoviște, și prent'

alte târguri, — de la aceia încă să iă oluh-hac... pentru că să măcel[ă]rie să chiam[ă] negustorie.»

29 Iunie 7223 (1715). «Cartea pentru cheltuiala ce să dea beşleagăi, — când mearge pe vremea bălçului la Câmpul lungu.»
«Voa tuturor neguţtorilor, căţ vă veţ afla cu prăvălii, la bălçu, la Câmpulungu, verî neguţtori creştini, ver Turci, ver Armeani, verî papiştaşi, verî Neaamţi, ver ovreai, aū măcar ver ce fel de om ar fi... Trimiţând Domnia Mea pe Husein-Aga beşleaaga acolò să fie de pază pentru gâlcevî şi zorbălăcuri ce să face, să poarte grija, şi, pe care den Turci i-ar găsi făcând gâlcevî şi nebunii, să le facă certare şi să nu-i îngăduiască, să nu umble în voia lor; deò, ca să nu umble şi el surda şi să cheltuiască de la dânsul, am socotit... să-i daţ toţ de prăvălie câte banî 33, să-i fie de osteneala lui şi de cheltuială... Să nu mai facă sup[ă]rare săracilor, că destule nevoi sânt în spinarea lor... Poruncescu Domnia Mea şi ţie judeţ de la Câmpul lung... să-i aduceţ leaamne de foc şi maldăr de cai..., şi să-i daţ un om să-i poarte grija, iar de altele ş va cum-păra cu banî...»

Catastife.

... 50 de pungî, ce aū venit poruncă de la Împărătia...
20 Octomvrie 7205 (1696).

Birul lui Noem., de un ban po ban[i] 266.

Ploconul Hanului cel obiçnuit, ce s'aū pus în toate judeţel[e] pre silişti, ca să dea cu toţi [afară de scutiţi];»
15 Novembre.

Birul zaharealiî, cea aū venit porâncă de la Împărăti[e] să dăm; 23 Noemvrie.

Bir lui Dechm. Vel Seaam[ă], ce s'aū pus în toate judeaţele, etc. Dech. 9.

Birul chirestelei caicelor împărăteşti ...: la Căpitan-Paşa dă Dunăre, să-s fac[ă] 30 dă caice [pe silişti]; 1-iū Ianuar 7205 (1697).

Birul lui Ghenar, care s'aū pus pe galben.

Birul şăicelor împărăteşti; 20 Ianuar.

Un bir ce s'aū pus în toate judeţele; 1-iū Fevruarie.

Rânduiala untului împăr[ă]tescu; 1-iū Fevruarie.

Birul lui Făvruari, s'aū pus pe galbinî, i a lui Mart.

Birul haračului; 26 Fevruarie.

Saam[a] a doao... , 30 Iunie.

Banii salaorilor; 1-iū Iulie.

Rânduiala fânului; 21 Iulie.

Un bir ce s'aū pus în toate judeațele; 1-iū Avgust.

Rânduiala găleți..., să fie pântru chieltuiala la jăcniți..., de 1 ug. po ug. 10 fiștecare sat, să dè pre suma lui; 20 Avgust.

Rânduiala boilor dă Belgrad..., de boū po t¹ 1, să fie pentru chieltuiala celor ce vor să duc[ă] boii la Belgrad; 3 Martie.

Rânduiala carălor împărătești... la Beligrad,... fiștecare sat, precumu-l va ajunge cislă, și carul să fie nou și cu 4 boi și înscortat și învălit, și cu chirigiū om de credință, și chirigiul să aib[ă] la car topor, sfreadel, cuțitoe; și cei ce vor făc[e] carul, să dea simbrie chirigiilor pe ce să va tocni, deplin; și să aibă a lua strângătorii de car, pentru chieltuiala lor, po t¹ 1, iar mai mult nimică; și de acum pân la —, să-s afle cărăle la — negreșit; 16 Mart.

Lipsa haraciului..., și poclonul, den 10 bani 1 ban; 10 Aprilie.

Birul cailor împărătești, ci s'aū scos pe birnici..., și zăčuiala: den zece bani un ban...; 1-iū Maiū.

Dajde ce s'aū pus pântru cheltuiala jăcniți, [cu poclon]; 20 Maiū.

Rânduiala căinepii, de ban de oț. bani 33; 15 Septemvrie 7206.

Rânduiala mierie..., să-s cumpere miere șă cară împărătescă..., să-s ià de ug. 1 po ug. 60; iar plăiașăi șă satele de drum să dea pă jumătate; 20 Septemvrie.

Birul datoriilor; 20 Octomvrie.

Un bir ce s'aū scos pentru poclon Hanului cel obiçuit; 10 Noemvrie.

Rânduial[a] vacilor și a oilor, pentru cheltuial[a] Slujerii; 16 Noemvrie.

Vel Seaama; 1-iū Dechemvrie.

Bir ce s'aū scos pântru zahareao Cameniței; 23 Dechemvrie.

Birul șăcilor împăr[ă]tești; 15 Ianuarie.

- Rânduial[a] untului împărătescu; 25 Ianuarie.
 Rânduiala carălor dă Belgrad; 10 Fevruarie.
 Birul haračului; 25 Februarie.
 Lipsa haračului; 20 Martie.
 Birul cailor împărătești; 15 Aprilie.
 Birul capicheaial[i]lor de oaste: pre bir lui Ghen. de ug.
 1, pe ug. 2 pol; ce aș eșit la Mai 10.
 Boi de Belgrad; 10 Maiu.
 Iar de la 4 judeațe . . . s'aș luat banii, de boi t¹ 10.
 Birul salaorilor; 1-iu Iulie.
 Rânduiala vacilor și a oilor ce s'aș pus pentru conacile Tătarălor; 1-iu Iulie.
 Iar județele acele ce aș dat banii: s'aș luoat de vac[ă] t¹ 6, dă oae t¹ 1.
 Birul lefilor; 20 Iulie.
 Birul datoriilor; 5 August.
 Rânduiala boilor de Belgrad; 10 August.
 Dajde ce s'aș scos în toate județele; 1-iu Septembrie 7207.
 Miiare, aș eșit pre bir[ul] lui Iulie.
 Rânduiala mierii și a cerii; 20 Septembrie.
 Seaama a treia; 20 Octobree.
 Bir ce s'aș scos în toate județele pentru cheltuiala Slugerii; 20 Novembre.
 Vel Seaamă; 10 Decembre.
 Birul mărunț de la Iulie aș umblat tot po ug. 2 până la Ghen.; iar de la Ghen. pe ug. 3; 1-iu Ianuar.
 Untul împărătescu; 25 Ianuar.
 Birul haračului; 1-iu Ianuar.
 Lipsa haračului; 25 Februar.
 Bir ce aș eșit pentru cheltuiala viilor domnești; 15 Maiu.
 Birul lefilor; 25 Mart.
 Birul carălor și de salaori cari sânt să-s trimiț[ă] la Căme-niță; 1-iu April.
 Bir ce s'aș scos în toate județeal[e]; 1-iu Maiu.
 Seaama a doao; 1-iu Iunie.
 Bir ce s'aș scos în 5 judeaț[e] ot preste Olt . . . , pentru

cheltuiala caselor domnești ce vor să-s fac[ă] la Scaunul Craiovei; 8 Iunie.

Rânduiala vacilor și a oilor, care s'au scos pentru cheltuiala Slujerii; 25 Iunie.

Birul lui Iulie, ce s'au așezat galbenii pre banî; 1-iu Iulie.

Birul lefilor, ce s'au scos la luna lui Iulie; 1-iu Iulie.

Birul carălor Cameniți; 1-iu Iulie.

Dajdea ce s'au scos pentru bani merii; 20 August.

Rânduiala boilor; 5 Septembre.

Seaama a 3-a; 1-iu Octombre.

Un bir pentru poclonul Hanului cel obiciuit; 1-iu Novembre 7208.

Un bir ce s'au pus pântru ploconul chehaii Viziriului, care s'au pus acum chehaià nooă . . . , de un ban, banî 10; 10 Novembre.

Vel Seaama; 1-iu Decembre.

Un bir ce s'au scos în toate județele; 1-iu Ianuar.

Rânduiala haraciului; — 7208.

Lipsa haraciului; 20 Februar 7208.

Birul lefilor; 20 Mart.

Rânduiala banilor ce s'au scos . . . , pentru bani ce s'au rânduit să-s dea la Temișoar[a]; 15 April.

Chieltuiala la Jăcniță au eșit pă birul lui Ghen., din banî, po banî 10.

Seaama a doao; 1-iu Iunie.

Un bir ce s'au pus . . . pentru tainurile de carne cari să daū la Împăr[ă]ție; 25 Iunie.

Dajde ce s'au scos pântru bani miiri; 10 Iulie.

Birul lefilor . . . , pentru lefile slujitorilor; 15 August.

Seaama a treia; 1-iu Septembre.

Rânduiala mierei și a cerăi; 10 Octombre.

Vel Seaama; 20 Novembre — 7209.

Rânduiala haraciului; 1-iu Ianuar.

Pântru sursat tainuril[or] împărătești; 7209.

1-iu Ianuar 7209. La armași, «să fie ispravnicî și purtători de grij[ă] peste țigani rudaři, să-ı pue să lucreaze la aur, când va fi la vream[e] peste vară, și să aducă aurul la vream[e], . . .

însă aur sleit dram. 600». Voie de «certare și bătae». «Și cari den vătaș ar avea feçori mulți și mari, să aibă a-i pune la bir, la scândur[ă], ca să nu pease celoralți săraci, și să aibă a punerea alți vătaș, cari vor fi cu capul, fără feçor... Pre care Țigan l-ar afla vânzând aur domnescu pre ascunsu... a-i bate cu toiage, iar pre cumpărător să-l prade; pentru un dram de aur să-i ia 6 dramuri domnești». Ordine «și voao județ[i]-lor și voao oroșan[i]lor de la Slatină, V¹ i Ocnă, i Râmnicul, i Argeșul, i Pitești», să urmărească pe rudari pentru datorii.

Lipsa haraciului; 20 Ianuar.

Birul lefilor; 20 Februar.

Poclonul Hanului; 25 Februar.

Seaama a doao; 20 April.

Rumtoarea: orașele i satele, cu ruptoare ce s'aũ scos să-și dea șfertul lor de Seaama cea mare; 1-iũ Octombre 7210.

Ruptoarea orașelor, a satelor, ci s'aũ scos să-și dè ruptoarea lor; 5 Decembre.

Rumtoarea orașelor și a satelor; 4 Maiũ 7210.

Rânduial[a] rumtorii harač[u]lui; 20 Octombre 7211.

Rumtoarea orașelor și a satelor birnicești; 15 Iunie 7212.

20 August 7212 (1704). Numire de «vătaf de plai», ca «să păzească foarte bine plaiul și să poarte grij[ă] de hoți... Să fie în pace și ertat, el și casa lui, și toate bucatele lui ce va avea, de Vel Seaamă», etc.; «numai să aibă a darea la haraču birul vătășescu: ug. 10, iar alt nimic».

30 Iunie 7208 (1700). Numire de «vătaf de căldărari, de aič din Bucurește, și în toate târgurile câte sânt în țara Dom.: a da poruncă tuturor căldărarilor, ver fie domnescu, verii boerescu, ori călugărescu, aũ siimean, aũ cazacu, aũ talpoș, aũ oamenii streini, ce vin dănr'alte părți și dănr'altă țară cu marfă căldărărescu aič în București și într'alte târguri, să aibă a lua vătăful de samsana po t¹ i p¹, și de car po ug. 2, dupe obicei, precum scrie în cărțile domnești ce are și de la alți Domni». Aceasta se face, «aflându-se în toată vreme cu slujba în Curte Domnii Meale, de direage vasele ce să stric[ă]; ci, ori-care ar sta înpotrivă», etc.

Socoteala lui Vel Sluj. și a lui vt. Sluj. de un an..., de

la Octomvrie 1 d. până la sfîrșitul lui Septemvrie. . . , lⁱ 7206. Octobre: 1981 $\frac{1}{2}$, 41; Novembre: 11151, 24; Decembre: 702 $\frac{1}{2}$, 24; Ianuar: 1779, 4; Februar: 553, 8; Mart, 402, 23; April: 1606, 53; Maiu: 1924, 20; Iunie: 410, 26; Iulie: 2.040 $\frac{1}{2}$; August: 1221, 28; Septembre: 1921 $\frac{1}{2}$, 58. «Datu-s'au din oile de sursat . . . Din boi de Belgrad [de două ori]. Din conacel[e] Tătarălor.»

1^{iu} Ianuar 7203 (1695). Pentru unul pe care «Vel Dvornic l-au pus Vornicel în sud —», «să umble să caute slujba Vornicii dintr'acest județ, pre unde s'ar face hoții și curvii, au sfâzi, și capete sparte, și alte gălcevi, să aibă a-î judecarea și a îndrepta pe toți, și să-î globească . . . , după cum iaste vechiū obiceiū al Vornicii . . . Și pentru vite de pripas [și «stupi»]. Ispravnicul dum. Vel Vornic, ce scrie mai sus . . . [Pripasul] au fostu obiceiul Vornicului celui Mare, de s'au luat și mai denainte vreme. Iar omul ce-ș va cunoaște vita bine, care va fi de pripas, să-ș dea colacul: de cal po tⁱ 1 p^l, și de bou, de vacă, de bivol po tⁱ 1, i de răm[ă]-tor po banī 40, i de oaie, de stup po banī 12 . . . Și pentru stricăciunile ce strică vitele la câmpu: la pâini, la vii, la făneațe, la dumbrăvi ținute, să ispășască dup[ă] obiceiū», luind gloaba. «Și, pre unde s'ar găsi vite de furat . . . , și acela om nu le-ar colăci, să iă vitele de la el.»

Vel Seaam[ă] ce s'au scos.

Bani haracului; 10 Iulie 7220 (1702).

Vel Seaam[ă]; 1^{iu} August 7212 (1704).

Seaama a treia; 15 Maiu 7213 (1705).

Satel[e] plăeșăști pre judeat[e], Iuni 20 d., 7198 (1690). La unele se pune un adaus: «Brebul cnez», «Brebul lui Matei Post.», «drumaș», «Tăntav[a] cărbunari», «viari», vărnicari», «Belciresți cnez», «but[na]ri», «Puchiani Vel, i Puchiani lui Vel Vist., Puchiani cnez», «dărvari», «lemnari», «Bogații cnez, viari», «Șchii cnez, viari», «Valea Lungă, s'au pus la plăias, cu porunca Mării Sal[e] lui Vod[ă]», «Nucșoar[a], plas[a] lui Vel Vornic», «Bădeani cnez», Godeani Vel i cnez», «Bogdănești Vel, a Arnutei», «Otești toț».

Scutire pentru 10 vieri ai lui Costandin Postelnic Băleanul în viile de la Bădeani.

26 Decembre 7222 (1713). «Sfinților Voastre părinților și dumneavoastră boiarilor, căpitanilor, slujitorilor, preoț[i]lor, părcălabilor, birnic[i]lor și tuturor căț vă aflaț lăcuitorī pre pământul țării Domnii Meal[e] ot sud. — ... Viind și vreamē să-s scoaț[ă] Seama a doao, s'aū socotit de s'aū scos iar pre dobitoce, dup[ă] cum aū eșit și într'alț timpī, că, pentru multe pāsuri ce aū căzut asupra țării, n'am putut gās[i] altă dajde mai cu dreptate și să ias[ă] și sumă de banī, ca-s putem face trebile și poruncile ... Cine are mult, dă și mai mult; cine are ma puțin, dă și mai puțin, și ajută cu toții după puțință, cu dreptate. Deč, mai nainte eșia sumă mai mare, de să potea face trebile, iar de la o seamă de vreamē încoce, întămplându-se de aū perit vitele, s'aū micșorat suma, ce aū căzut țării sup[ă]rare cu dăjdile, și nič cu aceeaia nu s'aū putut plini poruncile, ci s'aū luat atăta sumă de banī cu dobândă, de s'aū plinit ce aū fost porunca, — care s'aū făcut datorie păn la 300 de pungī de banī, ce face numai dobānda acestor banī pre an: câte 50, 60 de pungī. Deč Domniia Mea, văzând atăta pās și greū ce ne iaste asupră, într'alț chip n'am avut cum face, ce am socotit cu toț boiarīi Domnii Meal[e], ca-s daț să plătiș și dobitoč[e]le și-s daț și de nume. Pentru că și mai nainte vreamē, când să-s scotea seama a doo pă silīște, dă cu toți, iar, când s'aū scos pre dobitoce, dă numai cei ce avea vite, iar cei ce n'avea, nu dă; ce nu era cu dreptate; iar acum s'aū pus să dea și de nume, însă de cal, de boū și de tot dobitocul po banī 44, precum s'aū dat și într'alți timpī, iar pripas de estimpu, să-s socotească 2 0 vită. Și să daț de tot numele vostru po banī 66, și cei cu vite și cei fără vite, verī ce fel de om va fi, afară de veliții boiarī i călugări, și din Turci i Țig. i calič: aceștea să nu dea nimic de numel[e] lor, — numai vitele să-ș plătească. Iar alaltī, și mazilī, etc. fustaș, căsătorī, păstorī, striinī, etc., să-ș plătească numel[e] lui, ca să-s poat[ă] face sumă mai mare, să putem da și pă unde vor fi poruncil[e], și să dăm și pă unde săntem datorī ... Să vă scrieț toate

dobitocile... și pre toț oamenii... toate meșteșugurile; și blestemățiile să lăsaț.» Altfel, se va da îndoit. «Și pă unde vor face blestemății ca aceaste, să trimită căpeteniile lor aiç în butuț, ca să ia mare pedepsă... Pentru că ačasta s'aũ făcut pentru folosul și ajutoriul țerii, ca-s dea și de nume; iar de acumu înnainte nu vor mai eși dăjdiș, pe numele aceastea, ci vor fi tot precum aũ dat și pãn acum...»

20 Novembre 7233 (1714). Nicolae-Vodă «fumariului dãn orașul Domnii Meale dãn București i dãn Târgoviște..., să scrie fumăritul..., dă la căț oamen[i] să află lăcutori într' aceaste orașe; însă la cei ce aũ prăvălii și facu neguțtorii și la cei ce aũ pivnițe și magazii, dă vând vin, afară dãn veliții boier[i] i mănăstirile ceale mari: să aibă a-ș scuti câte o pivniță..., ori ce fealiu de neguțtorie ar face: ori tabac, ori cizmariu... Dă v¹ pivniță po t¹ 5, și de prăvălie mare po t¹ 5, și dă pivniț[ă] mică pe t¹ 2 p¹, și dă la magazii iar po t¹ 2 p¹, și de prăvălie mică iar po t¹ 2 p¹, și de la sluj[i]torii cei ce aũ prăv[ă]lii și vând vinu[i], po t¹ 1, 33... Să aibă a-ș scuti și cliseariul dă la bisearica domnească o pivniță, iar alaltți toț, i diiacon, i grămătič, să dea cu toții.»

1ⁱⁿ Ianuar 7211 (1703). «Caarte de harač de Turci.» «Priiatenului Domnii Meal[e] —. Cătră aceasta-ț facu Domniia Mea în știr[e] că iat[ă] că, apropiindu-s[e] și vream haraciului și pãn la Ramazan atăta vream n'aũ rămas, iat că s'aũ scos haraciul la toate breaslele, și s'aũ scos și la dumneavoastră, ca să-ț dai împrumuta, ci ești legat la Vistiriia Domnii Meal[e], de daț la harač ug. —, — drept aceia, în vream[e] ce veș vedea această carte a Domnii Meal[e], și cu sluga Domnii Meal[e], anume —, iar dumneata numai de căt să cauț să-ț dai toț banii deplin în mânia slugii Domnii Meal[e], să-ı aducă aiç, la Visteriia Domnii Meal[e] cum mai curându și făr de zăbav[ă].»

Rânduiala lui Mehter-Baş[a], ce li se dă postav pentru îmbrăcăminte taolelor dă Paști...; April 24, 7206 (1698).

Postav roș, bucată 1, i coț 3; însă bucata t¹ 28, și cei 3 coț t¹ 3 p¹; găitan, coț 100, pe ban 4, čⁿ t¹ 3, i nastur[i] 36,

pe ban[î] 1: bani 36, i ibreșim, dram. 6, pe bani 5, c^u bani 30.

25 Decembre 7204 (1695). Aū adet 20 țiganî măturari domneștî, să li-s dea la Crăcun, de om, abà, po coț 16... Hărtie la Crăcun, de-s daū la grăm[ă]tič... 35 t^l, orți, la Măriia S[a] Vod[ă] în buz[u]nar în zioa de Crăcun... La sluj. pre ipingeale, în zioa de Crăcun... În zioa de Sti. Vasilie, pre ipăngeal[e], la sluj[i]tor[i], când ias[ă] Măriia S[a] Vodă de la besearic[ă]. 35 t s'aū dat iar în zioa de Sfetî Vasilie în buzănar la Măriia S[a] Vod[ă]. 10 zlaț ungureștî, za t^l 22 p^l, i orți, za t^l 5, s'aū dat să pue în plăcintă în zioa de Sti Vasilie. 25 t^l s'aū dat bacsîșuril[e] celor ce sorcovescu pre Măriia S[a] Vod[ă].

Foiț[ă] de vezetei domneșt[î] și de viglarî i dărvarî, carele li să dă abale de Paște; Mart 15, t^l 7203 (1695)... 2 vezetei de la carăta domnească cu peč., t^l 10, ca să-ș fac[ă] haine de Paștî. [*Viglarî* sînt șese, cu un vătav.] Dărvarî abà; cei de la telegarî... Iane gunoiariul. Radul vătav za legănarî...

Foaia de oameni domneșt[î], care li să daū îmbrăcăminte: postavuri, bogasie i abale, de Paște; Mart 15, 7203 (1695).

Părcălabul den slob[o]zie, postav tăftu, coț 5. Părcălabul ot Văc[ă]reșt[î]... Părcălabul ot Copăceanî... Părcălabul ot Crivina... Toma văt. za grădinari ot Buc[u]reșt[î]. Pătru văt. za grădinari ot Tărgovișt[e]. Bobea văt. za butari. Stanciul văt. za lemnari. 20 grădinari ot Buc[u]reșt[î]... 12 grădinari ot Tărgovește..., Cazan meșterul dă lemnari, care să află în Curte în toat[ă] vremea... 1 lemnariu, care păzește lemnăria... Viiriul ce păzește viia den Buc[u]reștî, și ghetariul ce păzește legnița... 4 zidari de Curte, 2 dogari de Curte, 20 de Țiganî dărvarî, cu vătaful lor. Radul văt.: meșterul ot fântăni... Bogasiile ce-s daū iar dărvarilor... Și la Țigancel[e] coșătoare..., ce sânt 16... 2 țigance spălătoare de la Cupărie, Post... 2 Țigance spălătoare dă spre Doamna. La Fiseanța meșterul Post. Stoica meș[e]rul ot Tărgoviște. Paraschiva Modoran. Bărbăteaiū meș[e]rul.

1-iū Ianuar 7210 (1702). Părcălabilor ot..., că iat că, apropiindu-să și vreme haraciului, s'aū scos haraciul la o seam[ă]

de breasle și s'au scos și la voi, la părcălabi, ca să v[ă] daț rumtoarea..., cu cusur de ug. 1 po bani 33.

Luni 4, l^t 7213 (1705), au ișit patru sute de salaori și 50 de car[e], și au ișit pă seaama a treia, de un ug. un ortu...

Datu-s'au [postave] la 6 paicî..., pentru cheltuiala leaginelor. La 6 paic și la un mataragiū, și la 2 paic ai coconilor, de Paște, pentru tuzluci i vânări ug. 12 p^l, 33, după obiceiău... La spoitorii ce spoescu vas[e]le de cuhnii... La 5 dărvări dă la povodnici și la un goniariū... La bărejarî s'au dat pentru treaba mreșilor, sfoară supțire păpuș 400, i sfoar[ă] groas[ă] păpuș 100, păpușă po bani 3, i funiceale 40, po bani 3, i hieru oc[ă] 3, po bani 25..., pentru doao mreș, să-s fac[ă]. O fotă dă mătase și tulpan, coț 12. Ce-s dă la Vl[ă]d[i]ca în zioa de Joi Marî și la 10 păscarî domnești, 2 de la Cărstini și 2 de la Florești și 3 ot Tănganul... La pehlivani, când joacă, 1 postav șaiū, dar dă la Domnie, i t^l.

Rânduiala carălor dă darvarî, car[e] car[ă] maldăr la povodnici domnești; Mai 18 d., l^t 7204 (1696). Car, po lei 2 p^l; boul, po t^l 6 p^l; coas[ă], po bani 66.

Rânduiala cei iaste obiceiul or[ă]șanilor dă la oraș, dă dau pre anu cojoč[e] la vezetiî și la comișăi; Septemvrie 25 d., l^t 7205. Să li-s prinz[ă] în seaam[ă] la birul de S^{ue} Gheorghie. Dau la vezitii dă la V^l Pit. cojocea 45. Și la comișăi dă la V^l Com., cojoce 35.

Rânduial[a] de caftanele și de tafta și tulpanul ce-s dau în zioa de Paști și de Crăcun pre la boiarî zvolearnici, dup[ă] obiçai; Ap. 7 d., l^t 7205 (1697). Vel Spăt., Vel Post. (50 tl.), Vel Păh. (30), Vel Stol. (30), Vel Cup. (25). Ianache Cluç și «V^l Șif[a]rî» (20), Dumitrașco Stol., Petru Stol., Alexandru Stol. (15). «3 păh. de credință»: «taftă i tulpan i pânză». «3 feate de spre Doamna» (tot așa). «4 trâmbitaș nemțăști taft[ă] coț 12. 6 trâmbitaș ungurești, taft., coț 19.»

Foiță de vezitii domnești (7203; 1694). Dobre Tătarul i brat eg. Stoica Săp[u]nariul. Dimiian Moldoveanul. Dumitru Braș[ov]eanul. Pătru Căm[ă]rașlu de fier. Dumitrașco văt. de leg[ă]narî.

Comișeiî domnești, cariî sânt de paza Curții, la grajdu și cariî pe und[e] să află șez[ă]tori (7208; 1700).

Hrisoavele dă m[i]la, ci li să dă pre la mănăstirile den țara turcească și de la S[fe]tagoră...; Ghen., l¹ 7210 (1692): Vatopedi, 21.000 bani; Sf. Ioan Botezătorul de la Atos, 8.000; «Capinul, hramul Sti Necolae», 3.000; «ce iaste făcută de Șișmon Crai» 6.000; «Mănăstirii Prisuii», 4.000; Pandocrator, 3.000; Sti Ion Răschî, 7.000; Patmul, 4.000; «la Pogo[n]jiani», 3.000; «la Anadol, ce să chiamă Sumela», 12.000; «Brodeț, den târgul ce să chiamă Policeanii, între Arghirocastro, făcută dă Pogonat Împărat», 9.000; «unui Vlădică pre num[e] Nictarie Sărbu», 6.000. «Ca-s vie al treile anu odată, să iă m[i]lă; și ostenitorilor», 1.800 (de la 8 Ianuar 7210=1692). Sf. Mihaî Sinadul, «în măgura Atonului», «care sfântul său cap aū izbăvit lăcustele», 6.000. «Halchi, den ostrovul Mării Albe; care iaste lângă Țarigrad», 6.000. «Proti, den ostrovul Mării Albe». — «Dă la Ianina, ce o zice la Ostrov», 3.000. «Panaghia Dorahani, lângă Ianina», 4.000. «Mileșăva», «unde răpaosă sf[ă]ntul trup a Stăi Savvei», 10.000. «Ispravnic Savva Ceaușul Spăt[ă]rescu.» «Studenita den țara sârbească», și «vie-torilor», t¹ 49^{1/2}. [Milă Surpatelor, din Jicniță, 150 de ocă de griu, în 7216 (1707), Septembrie 8.]

6 Ianuar 7235 (1727). Nicolae-Vodă dă «vama cerii în cre-dință ..., însă muntele și den apa Oltului încoace». Și de la miere. Vor da vamă și pentru ce e de la «stupinele lor». «De bute cu miare nescursă po t¹ 1, și de oc[a] de țar[ă] po bani 2.» Cf. p. 355.

Procesul, în 7204 (1696), Maiu 18, dintre sătenii și egumenul de la Slobozia lui Ianache. Ceî d'intăiū spun «cum că dă eg[u]men[ul] den mănăstir[e] oamenilor domnești și împărătești[i] pâine, orz, oi, unt, miare și de alte bucate mănătoare, și aū fost luîndu bani de la săteanî»: să nu mai fie. «Pentru vin și pentru rachiū cariū vor bea oamenii domnești și împăr[ă]-tești, să-l dea iar săteanî de la dinșii..., nici să fie volnic săteanî a vinde nič vin, nič rachiū, pentru că așa scriū și căr-țil[e] altor Domni, să vînză numai eg[u]menul, iar satul să nu vînză, numai căt vin vor bea călătorî ce unblă cu alte trebî împăr[ă]tești: să aibe a le darea eg[u]men[ul] vad. po ban 33, măcar de s'ar vinde căt de scumpu.

Iar pentru părcălab să pue eg[u]men[ul] rumăn să le fie părcălab, iar nu țigan.

Iar pentru pod ziser[ă] săteanii cum că aũ și ei jum[ă]tate cu egumenul: *[oamenii bun]i arată contrariul*].

Iar pentru dăjdil[e] satului, ce aũ fost cislundu eg[u]menul mai nainte vream, de acum înainte să nu-ı mai cisluiască eg[u]men[ul], ce să-s cisluiască ei dentru dînșii, cum vor ști ei.

Iar pentru lucrul ce aũ fost lucrând săteanii la măn[ă]stir[e] mai denainte vream[e] mai mult, la hristoavel[e] părintelui nu scrie anum[e] câte zil[e] să lucreaz[e], numai ce-ı scriu cărtil[e] domnești de poruncă ca-s fie de poslușaniia măn[ă]stirii și-s lucreaz[e]; fără de căt s'aũ găsit o carte a răposatului Matei-Vodă, de scrie să lucreaz[e] numai trei zil[e]; mai mult, nu: de scrie: l^o 7145, Ap. 2 d.; care s'aũ găsit la mâna săteanilor. Iar eg[u]men[ul] zis[e] cum că aũ găsit de la pop[a] Nastasie, den zilele Ducăi-Vod[ă], de aũ lucrat 5 zil[e]. Iar porunca Mării Sal[e] lui Vod[ă] așa aũ poruncit, să lucreaze numai aceale 3 zil[e], precum scrie în carte lui Matei-Vod[ă]: mai mult să nu lucreaze.

Iar pentru dijme, precum iaũ alți boiarı și alte măn[ă]stiri, așa să ia și acasta.

Iar pentru mori, când se vor strica, să aibe a le direağ[e] săteanii și a le lucra, precum le-aũ lucrat și mai denainte vream[e].»

Așa decid cei «14 boiarı cari aũ fost aici socotitori și judecători, împreun[ă] cu dumnealui Costandin Vel Cluè., cari aũ fost trimes de Măria S[a] Domnu nostru».

Adetul vămii schelii de la Căineanı de povărale și de bucatel[e], ce trec prin scal[ă], de ce marfă câte căt iaste să-s ia vam[ă]; car[e] s'aũ scos după catastih schilie de la Duca-Vod[ă], la leatul 7184, și povara dereaptă de oc[ă] 125; Ghen. 1 d., l^o 7199 (1691).

Povara de aget	ban[i] 166.
» » șofran	» 1.000.
» » Țarigrad.	» 250.
» » Odriiü.	» 250.
» » Brusa	» 166.

Povara de Sofiia	b[an]i	140.
» » Tărnova	»	166.
» » piperiü	»	333.
» » săftiiane	»	166.
» » meșăni	»	120.
» » postav suptire	»	333.
» » postav feld i breceș	»	266.
» » singeapî	»	333.
» » bunbac prost	»	140.
Coropca de samuri	»	1.600.
Povara de orez	»	80.
» » lămăi	»	80.
» » smochine	»	80.
» » chivere	»	140.
» » lână	»	50.
» » in i cănep[ă]	»	25.
» » sfoar[ă]	»	33.
» » strămturi	»	166.
» » un fier lat de plug	»	2.
» » grău	»	6.
» » meiu	»	4.
» » vin	»	12.
» » cal de cumpărat	»	25.
De un bou mare	»	6.
De o vac[ă]	»	4.
De oae	»	2.
Și poclonul vameșilor, de turmă i mel		
De râm[ă]tori car[i] vin în țar[ă] la pășun[e]	»	4.
De râm[ă]tori gras	»	6.
Și poclon vameșilor, de tult un burlincu; însă la roo de sfî[ni].		
Povar[ă] de procoveț	»	60.
» » mazăre	»	6.
» » oștreanguri	»	25.
» » piei de miel	»	200.
De omul calar[e]	»	2.
De omul pedestru	»	1.

Povara de Venetia	b[an]i	333.
» » arnici	»	168.
» » Rumel[e].	»	168.
» » beate	»	120.
De un jder saū vulpe	»	60.
Povara de argint viū	»	333.
» » plumbu	»	120.
De un cop de rachiū	»	2.
De un cop de uleiū	»	1.
De un lup	»	4.
Povara de erbe de dohtoriī	»	140.
» » roșcove.	»	80.
» » oțel	»	50.
» » săpun	»	40.
» » brânză.	»	40.
» » tutun i lulea	»	80.
» » abà	»	133.
» » caplamal.	»	200.
» » pietre chihrebar.	»	266.
» » stafide	»	80.
» » scumpie	»	12.
» » miiar[e]	»	30.
Butea de vin	»	80.
De o coas[ă].	»	1.
Povara de tămăe	»	166.
» » morun	»	50.
» » peaste	»	25.
De un procov	»	20.
De un răsu.	»	40.
De cal turcescu.	»	133.
Povara de cuțite	»	120.
» » văpseal[e]	»	80.
» » anason.	»	55.
Oc[a] de cear[ă]	»	2.
Povara de seū	»	40.
Ferdela de grăū.	»	1.
De o vidră.	»	8.

De 2 seacer[î] b[an]î I.

De 2 dihorî » I.

26 Octombrie 7209 (1700). Milă de sare pentru mănăstirea Râncăčovul.

L^t 7205 (1696-7). Adeturile măn[ă]stirilor și ale besearicilor domnești, pântru hramurile praznicilor, ci li să dă banî și ăară, făclii . . . Besearica domnească ot Buc[u]rești. Besearica Doamniî. Besearica domnească de la Târgoviști. La Vihorăta. La măn[ă]stirea dă călugăriți ot Bărbătești. La Râncăčov, călugărițile. La Arhiimăndritul, hram Stii Petru i Pavlu. La măn[ă]stire la Turbați, călugărițile. La S[fe]tii Gheorghe cel Vechiî. La besearica Domniî ot Târgovișt[e]. La Tânganul. La Plum-buita. Măn[ă]stirea Ostrovul. [Nicolae-Vodă face milă la biserică din Gorganî, «den mahalao Mitropolii].

Maslul Mărie Sal[e] lui Vod[ă], la Joî Mare, cui ce-s dă: la Vlădica, episcopî i egumenî. Păr. Vlădica, 1 măhramă de sârmă. 4 episcopî 4 măhrame cu fir. 7 egumenî 7 măhrame de mijloc. Clesiarh domnescu, 1 măhramă. 2 popî de la besearic[ă], 2 —. 1 pop[ă] de la bisearic[a] Doamnei —. 2 diiaconî 2 mahrâm[î] proaste. 2 diiaconî ai Vlădicăi 2 mahrâm[î]. 3 grăm[ă]tič psaltî, po t^l p^l. 6 grăm[ă]tič mič, po ort I. 1 tulpan, coț 10 la părintel[e] Vlădic[a], la umivenie. 1 fot[ă] de mătas[ă] —.

Postavele ce să dau preoților i grămăticilor de la biseari[ci]le domnești din Târgoviște la Sântă Mariia Mare, dup[ă] obiceiă; Av. 10 d., l^t 7237 (1729). La bisearica cea mare. La bisearica Doamnei. La Sfânta Vinerî.

Rânduiala găleț[i] . . . pentru cheltuial[a] Jitniței; 1 Septembrie 7205 (1696).

Rânduială cănepii; 10 Septembrie.

Rânduiala vacilor și oilor . . . pentru cheltuial[a] Slujerii; 15 Septembrie.

Birul lui Oct. de 1 ban, po banî 266.

Rânduiala mierîi; 25 Septembrie.

I birul mierîi, iar de un ban po ug. 10. [Cf. p. 353 și urm.]

Vezetii domnești; Ap. 20, l^t 7218 (1710). Viglarii domnești. Dărvarii domnești.

26 Septembre 7239 (1730). Lui «vt. Spatar . . ., să-ș ia păr-păritul din sud Buzău, i din sud Slam Râmnic venitul deregătoriilor, de la toț căț plătescu vinărič domnescu; însă de bute de vin căte banî 12 i de berbenița de stejar i de brad căte banî 6».

Comișei domnești; Iulie 1 d., l^t 7222 (1714).

Vezitiie domnești; Iulie 1 d., l^t 722[2] (1714).

Început de carte de gârdurărit.

L^t 7203 (1694-5). Darul șoimariului la purces[ul] lui. La Geagângi-Baş[a] t^t 150. La Dogangi-Baş[a] t^t 100. Și 1 pos., 1 atlas, 1 pacea de samur, za t^t 60. La 7 șoimi ce nu-i ia, po t^t 5. . . La 9 oameni ce duc șoimi, po t^t 5. La 4 oameni aî lui, 4 post. feleandreș. Pentru buzdugan[ul] cê aduc Mării Sal[e] lui Vod[ă], t^t 50.

[Repetat, cu ceva schimbări.]

9 Novembre 7204 (1695). Rânduiala banilor ce s'aũ dat de la Vistierie pentru lucrul vielor domnești de la Pitești. Baniĩ aprozilor celor fugiți, ce le s'aũ luat bucatel[e].

[Tot așa pentru cele de la Tîrgoviște.]

Rânduiala cerii împărătești, anume Av. 24 d., l^t 7215 (1707). Slam Râmnic, oc. 850. Buzăul, 550. Saac i Prah. oc. 1000. Ialomița 500. Elh. i Dâmbovița 1300. Vlașca 700. Teleorman 450. Mușcel i Argeș 500. Olt 350. Romanați 500. Vâlcea 600. Dolj i Gorj 700. Mehedinți i Dolj 1600.

Bani ce se dă Balgi-Bașai, pentru cheltuiala cerăi; Oct. 25, l^t 7215 (1696). . . Pentru cosbe, pentru roșană . . ., pentru rogoj[i]ni i lemne i pentru fiertul cerăi.

29 Septembre 7200 (1691). Rânduial[a] mierii și a cerii împăr[ă]tești, ce-s dă la Balgi-Bașa. 341 p^t cant. miare, po t^t 3. 9.000 oc. čar[ă], po banî 100. Navlonul, Darul balgi-baș. 1 pacea de samur. Darul lui Mutpac-Emin, 400. t^t 3 i un post. șaft, 10 la mehteri.

Rânduial[a] preoților domnești, de la tãrgoveți, cari li se daũ postave la Uspeniia Bo[goro]d[i]te, dup' obicei; Avgust 15, l^t 7214 (1706). Ot besearca domnească. . . Post. brecleș. . . Post. feld.

Rânduiala ale nunților domnești: nunta lui Matei sin Gheor-

ghei Vornicul, ci s'aũ făcut la Ghen. 22 d., l^t 7204 (1696)... Tahtă leșască pãntu sovon... O terținea de dãmgovit... La spãlatul mãinelor... La poleitul fãclilor...

Rãnduiala de nunta lui Istrate sin Stoian Vist., ce s'aũ făcut la Ghen. 25 d., l^t 7204: 200 t^l z[l]oțĩ ci vor sã-s dè la maș[ã], 50 t^l o lastrã..., 15 t^l orțĩ și bani mărunțĩ, dã chiel-t[u]ial[ã] la nunu. 23 t^l Ișlicul gũneriul[u]ĩ, cu fringhiĩ cu tot... 3 t^l bani mărunțĩ, ce sã aruncã în bisearic[ã]... 6 t^l un covor ci sã așterne în besearic[ã].

Rãnd[u]iala dã la nunta Ducãĩ Cupariul la Fv. 3 d., l^t 7204.

Rãnduiala nunteĩ lu Gligori Post. Vlãdescul, ce i s'aũ făcut la Fv. 6 d., l^t 7204.

Rãnduiala dã la nunta lu Iordachie Cãușul za aproz, ce s'aũ făcut la Fv. 9 d., l^t 7204.

Rãnduiala de nunta lui Pãtrașco Post. Moldoveanul; Iuli 2 d., l^t 7204 (1696).

Darurile ce s'aũ rãnduit sã-s dea la nunta lui Mihaĩ Gramatic; Iulie 5 d., l^t 7210 (1702)... Zlaș venetiã la spãlat.

Rãnduial[a] de nunta Barbului, cocon dumnealui Șarban V^l Vistiari: Ghen. 17, l^t 7211 (1703).

Rãnduial[a] de nunta coconului lui Pãdure Pit. Creț[u]lescul; Ghen. 23 d., l^t 7211.

Rãnduial[a] hainelor ce-s dãu la Joi Mare mil[ã] de la Mãriia S[a] Vod[ã] sãracilor, de pre obiceiã; Mart 24 d., l^t 7203 (1695). 60 dulãmĩ de abã: 40 voiniceștĩ, 20 femeestĩ, po ban[ĩ] 160... 40 de cãmăș cu izmean[e], 20 de ii fãmeestĩ, 40 de ișlice.

L^t 7189 (1690), Septemvrie 8 d., rãnduial[a] carãlor de harãc, ce sã dãu dup[ã] în oraș, dup[ã] obiceiã: din Cimpulung, Piteștĩ, Argiș, Rãmnic, «Mal-Ocnã», cu cĩte șese caĩ. «I car sã plãteșt[e] cu ban[ĩ] den Visterie».

L^t 7202 (1694), Fevruarie 2, poclon Paș[i] de la Dãrstor, dup[ã] obiceiã. Ban[ĩ] gat[a] Pașei. 2 post. șai și 2 atlaz[e]. 100 t^l la Capigilar-Chiahaĩ al Pașei, ban[ĩ] gat[a]. Un post. și un atlaz, iar la capigilar-chiaha. al Paș[i]. La 4 post. feld., ce s'aũ dat la 4 oameni aĩ lui Capigilar-Chiahaiaș[i] al Paș[i]. 100 t^l, ban[ĩ]

gat[a] la Chihaiia-Paş[a]. 1 post. și 1 atlas iar la Chihaiia Paş[i]. 1 post. și ai la omul Capegilar-Chihaiias[i].

L^t 7204 (1695), Dech. 28 d., poclon Pașei de la Belgrad. [cam tot așa.] 50 t^l Agăi ce au venit aici, ban[i] gat[a]. 1 post., 1 atlas iar Ag[ăi]. 40 t^l la ăuș de Lipcani, care merge la Belgrad cu poclon[e]. 150 t^l la 2 blane de vulpe de Moscu, care s'au trimis Pașei de la Timișoar[a]. 1 post., 1 atlas, ce s'au dat la Tătar-Ag[a]si al lui Ibrahim-Pașei.

L^t 7202 (1693-4). Rânduiala de zahareaoa ce-s dă lui Divan-Efendi de calea oștii, dup[ă] obiceiū: orez, miarea, stafide, zahar, cafea.

Nartul acestor bucate. [Oca de orez 15 bani, de unt 30, de miere 12, de unt de elemn 44, de măslina 25, de zahar 1 t^l; «cafiuo orții 5», oca de stafide 20 b., «nisișteao oc. po ban[i] 33»].

Ap. 20, l^t 7202 (1694). Zahareaoa ce-s dă Turcilor la Ramazan[ul] lor, dup[ă] obicei. Lui Bectaş-Efendi: Unt de vac[ă], stafide mari și mici. Lui Osman-Efendi cel mic.

Lui Bešli-Ag[a]... Lui ăuș, pentru Ramazan...

L^t ot roj. Hvo. 1673 (*sic*), Mai 24 d., darul lui Husein-Pașei, când au venit Capigilar-Chihaiias[i] cu cal la Măria Sa Vod[ă]. 500 t^l Pași, și 1 cojoc de samur.

Darul cadului ot Necopoe, tremițându Mărie Sal[e] lui Vod[ă] 1 cal.

1672 (*sic*), Mai 30. Darul Osman-Pașei serascherul, când au venit pentru pod. 1 blan[ă] de samur Paș[i], 1 post., 1 atlas, 1 belghiri. Chihaiialei lui. Meimar-Agăi. Divan-Efendi. Ispravnic podului, cel ce scrie leamnel[e].

L^t 7222 (1713), Noem. 16. Darul cel obișnuit, ce s'au trimis la Măria Sa Hanul. 1000 t^l bani gata... Blană... 3 post. șaiuri, 2 atlaze... Pentru o dibă mumei Hanului. 250 t^l bani gata la Ag[a] al Mării Sale Hanului... La haznadariul Hanului... La ezagiul Hanului... Capigibașii Hanului... Tefterdariului Hanului... Chelergibașii Hanului... La Imbrohorul Hanului. 170 t^l cheltuiala cuciei Hanului... 4 cai pentru cucie... 300 t^l bani gata lui Calgà Sultan. Cojoc de samur lui Calgà... Agăi lui Calgà... Lui Ozù-beiū... Lui Or-beiū. 100 t^l gata, mărza-

cului ce a venit pentru poclon... Un contoş ce s'a făcut mărzacului, cu pacea de jder, cu zagarale de samur, cu căpraze de fir... 2 post. felendreşu, 4 şifturi ce s'a dat la oamenii mărzacului... Celor ce a mersu cu poclonul... Vezeteului ce a mersu cu cucia...

Darurile pehlivanilor...; Iunie 7, l¹ 7220 (1712). Celor de'n-tăiu: 70 t¹ celui mai bătrân, t¹ 40 i un post. şai i un atlas... 35 t¹ celui de al doilea..., 10 t¹ la cei de-al treilea... 3 t¹ lui ceauş Ūolac. 2 t¹ la feçorul lui Ūolac... La Istodor... 8 t¹ la măscăriç... 10 t¹ la mehteri.

Darul pehlivanilor celor de al doilea, ç-a jucat Vineri, Iunie 9 d., l¹ 7220 (1712). 130 t¹ celui mare..., 30 t¹ la doi de ai doilea..., 25 t¹ la cel ce s'a lăsat den clopotniță... 15 t¹ la 3 copii mai mici. 8 t¹ la măscăriç.

Plaiurile ce sânt obiçnuite de daş şoimi în toţi anii pentru treaba Împărăţiei. Slam Râmnic 4, Buzău 5, Saac 5, Prakhova 4, Dâmbovița 4, Muşcel 4, Argeş 4.

3 Maiu 7237 (1729). Vătaş[i]lor de plai... şi... plăiaşilor ot sud —..., pentru rândul şoimilor împărăteşti, să căutaş... şoimii şi să-i aduceţi cându vă va pune slug[a] Domnii Meale zi, vătaf de şoimar... , însă să fie şoimii mari, frumoşi, ca să poată trece la Împărătie, — să nu fie niscare şoimi mici. Aşijderea..., să apuce pre toş omenii cari vor fi şazători pre moşiele plăiaşii şi în sat plăeşescu, negăsindu plăiaşii, să apuce pre oameni care şād acolo, a să fie pop[ă], a călugăr, a diiacon, ori sluj[i]tor, ori martaloğ, a vânători domneşti, a boireşti, a dor[o]banşu, a Barseani..., să îplinească şoimii...

Bacşururile ce-s daş în zioa de S[fe]ti Vasilie pre la refetur; Ghen. 1 d., l¹ 7209 (1701).

Mehteri toş, 2 alai-çauş, sangeactar, trånbitaş ungureşti, toboş i surmaç domnescu, trånbitaş i toboş i surmaç ot steag cocon[ilor]. Trånbitaş i toboş i surmaç ot V¹ Spăt. Paicii cu mat[a]ragiul. 2 carătaş. 2 paici ai coconi[lor]. Vez[e]teilor. Com[i]şei. Lăutarii i cobzar[i]. Capangii. Tobaşar nemţeşti. Tob[o]şar căz[ă]ceşti. Tob[o]şar de talpoşi. Mas[a]lagii. Tunarii. Fuştaş ot V¹ Divan. Ūiganî dărvar[i]. 2 surmaç ot Vel Căp. za Siimean[i]. 2 cimpoiaş ot Cazaci. Surmaç i toboş ot Cazaç.

Nălban-Baş[a]. Stegariul cocon[i]lor. Fuştaş ot Doamna. Seizii. Țigancel[e] spăl[ă]toar[e]. Țigancel[e] măturăreas[e]. Beglarii. Copoiari. Ogărari. Pimnicear[i].

Bacși[șu]rile ce se dă în zioa de S[fe]tii Vasilii, pre la tooate steagurile și când iase Măriia Sa Vod[ă] den în bisearică, dimineața; Ghen. 1 d., l^t 7210 (1702).

Stegariul ce portă steagul țeără, t¹ p¹. 2 tuingii. 1 stegariu dă la povodnici. 12 steaguri dă Cazacii. 1 stăgariu dă la coconi. 6 steguri dă Seimeanî. 2 steaguri de fuştaşii. 3 steaguri dă catan[e]. 14 steguri de scutelnici. 6 steaguri (din 224-5) de scutelnici pădestri. 4 steguri Domnii. 5 steaguri za dor[o]-banții, 2 steaguri dă Nemții. Steagul lui V¹ Spăt. Steagul lui V¹ Ag[ă]. Steagul lui V¹ Căp. za lef[e]cii. Steagul lui V¹ Căp. za Cazaci. Steagul lui V¹ Căpt. za dor[obanți]. Dobașul ce bate doba cea mar[e]. Dobașul i surmaçul lui V¹ Căp. za Cazacei. Dobașul i surmaçul lui V¹ Căpitan za lefecii. Dobașul za dor. Bucătari ot V¹ Cuh[nie]. Bucătar dă la Neamțul. Zidari Domnii. Lemnari meșteri. Agapiie. Sacagiul. Copii ot V¹ Divan. Copii ot V¹ Spăt[ă]rii. Copiî ot Mal-Spăt[ă]rii. Copii ot Spă[tă]riia cea Vechi. Copiî cei micî.

Bacșișuri ce-s dau pre la refeturi, când vine Măriia S[a] de la Târgovișt[e]; Noemvrie 16 d., l^t 7210 (1701). Tunarii. Canaçgii. Lăutarii. Cobzarii. Gădea.

Bacșișurile ce să dau când vine Măriia S[a] Vodă de la Târgoviște pre la răfeturi, Noem. 1 d., l^t 7208 (1699). Surlarii i tăularii (*sic*). Sangeactariul. Alaiceaș.

Bacșișuril[e] ce-s dau în zioa de Sti Vasilie i Iordanul; Ghen. 1 d., l^t 7206 (1698). 2 halaiçauș. 2 copiileas strein[i], t¹ p¹. 2 paici ai coconelor.

Bacșișul ce-s dau în zioa de Boboteaz[ă], la seizul și la vez[e]tei i sacagiî, și la vezetei coconilor . . . ; la toț, t¹ 6 p¹, cu pecetluit; Ghen. 6 d., l^t 7205 (1697).

L^t 7204 (1695), Dechemvrie 24 d. Rânduial[a] de bani ce-s pun pren hărtii în ajunul Crăçunului, de-s dau la Grăm[ă]tiç și la colindător[i], dup[ă] obiceia V¹ Vistiîar, vt. Vistiîar, 3 Vistiîar, Log[o]fet za Vist., 2 arm[ă]șei za Visterie . . .

Bacșișuril[e] ce-s dau pre la refeturi, când au venit Măriia

Sa Vod[ă] de la oaste în Scaun . . . , Octomvrie 29 d., l^t 7205 (1696).

L^t 7204 (1696). Rânduial[a] de ban[i] ce să daū în zioa de ajun[ul] Boboteazi pre la eg[u]men[i] și la preoț[i], când mergu cu cruč[i]le la Măriia S[a] Vod[ă]: 29 t^l... 6 p^l t^l, lui Vel Vist. [ca maī sus apoi].

Bacșișuril[e] ce să daū în zioa de Iordan pre la sluj[itori], când zic cu surlel[e] pentru Măriia [Sa] Vod[ă]; Ghen. 6 d., l^t 7204.

Rânduial[a] de bucatile ce să daū Mării Sal[e] Hanului, de oaste; Iulie 7 d., l^t 7204. Ocă făcliū, po l^t 1, de la lum[ă]nărar[i]. Cant. pesmed albu . . . ot Cluč. 4 p^l cant. unt vac[ă] ot cantaragii, ot unt domnescu . . . Orez ot Ianache Cluč. . . Cafea ot Ianache Cluč. Cașcaval ot V^l Vistiari.

Făcliū de Crăciun și Florii.

Rânduiala izvodelor de dăjdile ce est[e] pest[e] an; Făurar 10 d., l^t 7204.

Rânduiala semii ceī mari; Dechemvrie 15, l^t 7204 (1695). Seaamaa doo; Ghen. 5 d, l^t 7204. Rânduiala untul[ui] împărătescu; Ghen. 1 d., l^t 7204. Rânduiala boilor de Belgrad; Fevruarie 1 d. l^t 7204.

Rânduiala făcliilorū den zioa de Blagoveștenii, hramul biseariciū de jos, și tot să daū și sus . . . Birul cailor împăr[ă]teșt[i]; 15 Fevruarie 7204 (1696). Rânduiala făcliilor din luminata zi a Paștelor; Mart 28 d., 7233 (1725). Rânduiala carălor de Belgrad; Fevruarie 17 d., l^t 7204 (1696). Birul haraciuluū; Mart 20 d., l^t 7204. Rânduial[a] oilor împărăteșt[i] de sursat, ce s'aū dat la Casap-Baș[a], ce aū eșit la Mart 10, l^t 7204. Rânduial[a] oilor de sursat ce s'aū rânduīt să-s dea pentru 10.000 de oi, ce aū venit poruncă de la Împăr[ă]ție ca-s dăm la Casap-Baș[a], ce s'aū rânduīt ca-s dea fiește-carel[e] care aū avut oi la oerit, precum scrie în catastih; însă să fie berbeč mar[i], aleș, ca-s treacă la Casap-Baș[a]; și s'aū rânduīt să-s iā de oae po ban[i] 3, ca-s fie pentru plat[a] čobanilor pān le vor duč[e] unde va f[i] porunc[a]; ce aū eșit la Mart 8 d., l^t 7204¹. Rânduial[a] biruluū pentru lucrul viilor dom-

¹ Cf. Iorga, *Socotelile Brașovuluū*, p. 137.

neșt[i]; 10 Mart 7204. Lipsa haraciului; 20 April 7204. Un bir ce s'aū pus în toate județe[el] pe satele de bir; 1ⁱⁱⁱ Maiū 7204. Bir[ul] lef[i]lor; 15 Maiū 7204. Rânduiala boilor; 30 Maiū 7204. Rânduiala birului al Casap-Bașei; 1ⁱⁱⁱ Iunie 7204.

Un bir ce s'aū scos în toate județe[el]; 25 Iunie 7204 (1696).

Birul lui Iuni, i al lui Av., i al lui Septemvrie, ce aū eșăt de un ban po ug. 1.

Rânduial[a] salaorilor; 3 Iulie 7204. Rânduiala vacilor i a oilor ce s'aū pus pentru conacel[e] Tătarilor; 15 Iulie 7204. Ipac, pentru vacil[e] aceaste, dupe unde s'aū luat banī, de la o sam[ă] de județe, de vacă po t^l 5, i dă oi po t^l 1, 33. † Ipac la conacul lui Șapaz-Gheri Sultan, ce aū venit a do-ar[ă] iar, șă așa s'aū mai luoatu. Rânduiala fânului; 25 Iulie 7204 [«stogul de fân po ban[i] 75, iar plăiașii i satel[e] de drum să dè pe jumătate, și poclonul de 10 banī i ban, ce aū ișăt. . ., iar Căineniū, i Titești, i Grăbleștiū, i Boișoara ertați dă tot»]. Birul datoriilor; 5 August 7204. Pocloanel[e] harăč[u]lui; 20 Septemvrie 7219 (1710).

Să-s știi catarguril[e] de unde ce vin, Februarie 22 d., 1^t 7205 (1696): Dragoslavele cătarge 15. Rucărul catargurī 15. Cămpulungul i Mățăulu catargurī 45.

Rânduiala făcliilor dă la Dumineca Floriilor; Mart 18 d., 7233 (1725).

Rând[uj]iala făcliilor ce să fac dă praznicil[e] dă preste an; 1^t 7208 (1699-700).

Rânduiala făcliilor dăn în zioa de Sti Neculae, ce aū așezatu V^l Vistiiar la Tărgoviște; 6 Dechemvrie 7215 (1706) . . . Zioa dă Crăčun; 25 Dechemvrie 7215 . . . Zioa de Sti Vasilie; 1 Ianuarie 7215 . . . Zioa de Bobotează; 6 Ghenarie 7215 . . . Dumineca Florilor (*sic*); 18 Martie 7230 (1722) . . . Sămbăta Paștelor . . . De Paște. Mărturisi-mă-voi înnainte. La Sta Troiță . . . La Sti Petru . . . La Sântă Mărie . . . La Sti Necolae . . . La Crăciun . . . La Sti Vasilie . . . La Bobotează.

[Pe legătură:] Să-s știe că am scris eū Barbul Logofăt în-tr'acestu anatiftir, cându era la dum. Vel Gram[a]țic, în zilele prè-luminatului și innălțatului Domnu Io Nicolae Voevod, la anul: Ghen. 4 d., 7237 (1729).

Acest anateftir iaste făcut den zile prea-luminatului Io Costandin Băsărabă Voevod, ce arată întru sine obiceiurile Țării-Rumânești; l^t 7203.

Să fie volnică sluga Mării Sale lui Vodă, să meargă să aducă pe Răzmiriță Bărbiiarul de la gazda lui, să nu șază la casa lui, ci să vie la Curte să păzească...

ȚĂRII RUMĂNEȘTI DIN ARHIVE STRĂINE

As the result of these efforts, the American people have been able to secure a more complete and accurate knowledge of the history of their country than was ever before possible. This knowledge has been the result of the efforts of many able and patriotic writers, who have labored hard to bring to the attention of the people the true facts of our history.

The result of these efforts has been a more complete and accurate knowledge of the history of our country than was ever before possible. This knowledge has been the result of the efforts of many able and patriotic writers, who have labored hard to bring to the attention of the people the true facts of our history.

The result of these efforts has been a more complete and accurate knowledge of the history of our country than was ever before possible. This knowledge has been the result of the efforts of many able and patriotic writers, who have labored hard to bring to the attention of the people the true facts of our history.

The result of these efforts has been a more complete and accurate knowledge of the history of our country than was ever before possible. This knowledge has been the result of the efforts of many able and patriotic writers, who have labored hard to bring to the attention of the people the true facts of our history.

The result of these efforts has been a more complete and accurate knowledge of the history of our country than was ever before possible. This knowledge has been the result of the efforts of many able and patriotic writers, who have labored hard to bring to the attention of the people the true facts of our history.

The result of these efforts has been a more complete and accurate knowledge of the history of our country than was ever before possible. This knowledge has been the result of the efforts of many able and patriotic writers, who have labored hard to bring to the attention of the people the true facts of our history.

IX.

DOCUMENTE ROMĂNEȘTI DIN ARCHIVE STRĂINE.

IX

DOCUMENTE ROMĂNEȘTI DIN ARHIVE STRĂINE.

I. Bistrița.

[1633.]

1. Eū Petrea Diiacol scriū pace și sănătate la Mărie Sa la Gașpar birăul șe la tot Sfatol Domnei Sale. Altă, daū știre Domnelor Vostre, de rândul veștilor aveam veastea bonă: co mila loī Dumnedzeū ca aū eșet Tătaraī de țară, că i-aū tăietū Căzacei și i-aū loat robii de la dășei, șe aū torsu înna-poī în țara leșască, șe s'aū aședzat totă țara pre la locore-șe, șe să trăgo toț boiarii să iasă înaintea luī Vodă, c'aū porcesū de la Părăței și aū trimis boere înainti de aū dat știre țerăī, că vine veasel de la Păratul Barnovschi-Vodă. Altă, da ștere Domnelor Vostre că v'am mai tremis o carte, șe n'a veneto la voi. Altă, molțemăscū Domnelor Vostre de su-cotițe, că m'ața sucotit la răolu miū. Șe sânt detoro de pre fănū; ce vom nevoe, să pletim; să no vă bănoīte pre mene, că voi fi tot preiatinlo Domelor Vostrea în totă vreamea. De ačasta daū știre Domnelor Vostre, i să hițe sănătoș. De la Hs., amin.

† Pisiu Dlăgoilpolea.

Adresa românească către Bistrița. Pecete ruptă¹.

[c. 1640.]

2. † Cinstiți și al noștri ca niștea fraț și meagieș di aproape, dumniata birăū și dumiata haramițaș dea cetate Bistriți, dumilor voastre cu fericită sănătatea ne închinăm. Alta, facem știri dumilor voastrea că ne vini luminata poronca Mării

¹ Tipărită înaintea, după o copie greșită, ce mi se transmisese, în *Doc. Bistriței*, II, pp. 4-5, n^o CLXV.

Salea lui Vodă, c'au înțales Mărie Sa Vodă pentru hotarul Moldovi, că-l calcă oameni dumilor voastri cu bucatilea și cu măestrilea; care Mărie Sa Vodă ačasta nu o suferă, ce ni-au poroncit noao să vă facem știre dumilor voastre să vă daț poroncă oamenilor dumilor voastre, să nu calce hotarul țării Moldovi. Căce hotarul il știț și dumiavoastră că, de undea să rupu apile spre dumiavoastră, a dumilor voastre esti, și dea unde să rumpu spre noi, al nostru este, — care este hotărît dea Ștefan-Vodă și dea alți Domni vechi, trecuți, care este hrissavire (*sic*) Dumnilor trecuț pe obăcină. pe vîrvul munților; care să cunoaști și până în dzua dă astăz. Ce dumiavoastră daț poroncă oamenilor dumilor voastre să nu calce hotarale țării Moldovi, că Mărie Sa Vodă nu sufearea. Și poftesc pe dumnia voastră să avem răspunsu cărți aceștie, ca să o trimitem, să înștiințăm pe Mărie Sa Vodă; iară carii n'ar înțalegea și s'ar aduce bucatilea pea munți, să le triată (*sic*) pe hotarul nostru, de unde să scur[g] apile încoaci, pren poroncă să le luim, să le trimitem la Mărie Sa Vodă. Ačasta facem șt[i]re dumilor voastrea. Să fiț dumiavoastră săn[ă]toși.

Maș 31.

† A dumilor voastre ca niștea frați și megieș di aproapea: Solomon Șetrariul, Vornicul de Câmpulung, și Mih[a]lachie Postelnecul, Vornicul de Câmpulungu, ca să rămînem și noi prietini și megieș cu dumiavoastră; numaș și dumiavoastră sa nu treciț piste hotar[e], căci de Dumn[e]dzău este hotărît; ce dumiavoastră daț poroncă oamenilor dumilor voastre să nu triacă piste hotar, de vac.

† Cinstișilor și al noștri ca niștea fraț și bunî prietini și megieș di aproapea, dumisale birăului și dumisali haramișului dea cetatea Bistriși, cu fericită sănătatea să-s dea dumisalea.

Pecete neagră, ruptă.

[c. 1684.]

3. † La Măriile Vostre domni de cetate Bistriși și la tot Svatul Măriilor Vostre cu tot[ă] sănătate ne închinăm noi Câmpulungiani, cu tot satul, anume Petrea Hurghiș și alți oameni de acolo. Alta, iat[ă] că ne scriser[ă] boiarii carei sintu lă-

sași în locul Mării Sal[e] lui Vod[ă], și dzic așa că și Măriia Sa Vod[ă] acmu Dumeneacă va fi și Măriia Sa în Iaș; deci ne scriu boiarii să trimitem la Măriile Vostre pentru rândul veștilor, să știm dintr'ața parte de loc. Deč poftim pre Măriile Vostre pentru rândul veștilor despre oști: ce veți ști, să ne faceți șt[i]re cu o carte la noi și o carte la Mării Sa Vod[ă], și la boeri să ne scrieți, să știm ce răspunsu om da și noi înapoi. Și, ce va fi poronca Măriilor Vostre, să ne scrieți, că om fi nevoitorî să slujim Măriilor Vostre. De iasta poftim pre Măriile Vostre. Să fiți Măriile Vostre săn[ă]toș, împreună cu tot Svatul Măriilor Vostre, ot He — amin.

† Maî mic și maî plecat a Măriilor Vostre eü Petre Hurghiș ot Câmpulungu, cu săn[ă]tate mă'nchin Măriilor Vostre.

[V°:] Adresa românească. Pecete brună, ruptă.

A. 1681 die 25 7bris alatum ex Compolong, Post zu erkündigen. [E vorba de călătoria lui Duca-Vodă în Constantinopol; *Călători, ambadori, etc.*, p. 17.]

4. † Eü Gheorghe de Cîpulgü scriu închiriciuri și șiritatea birăului de Bistrîți și Sfatoloî domnieie sale, de i-e daü știa de ridulu Ionașcū de Sîmğordzu, că-ü treamisü cartea Domniî de Bistrîți la muia[rea] lui Ionașcū; moeria aü dzisî că n'o va vini la däsă pîri va costa. Dupî ačasta acmu socru lu Ionașcū cu omiri de Cîpulugu aü adusü ta.. a Rămînilor; mărăgîndu acasî, înapoiü, aü mårsu sucru lui Ionașcū la ğode în Sîmğordzu și aü chemato pre Iuonașcū. Decî e-ü dzisü așea: dupî fa-sa să no îmble maî multu; ce l-aü arătato diraintea de umer[î], ğodele Alübälu Cozūma, popa Irimie Crețulu, preatolu satuluî din [C]îpulugu, Ghiorghie aiü Mosostoe și Vășcano și Platono. Și dămü știria domn[i] lor de Bistrîți, și să fie săritoși într'aî moluțiu și burî, ca prietenii noștrii ceie borî. Aminü.

Ačastî cartea să să de în mîra birăului de Bistrîți¹.

¹ Am avut prilejul să văd însumi această scrisoare, pe care am tipărit-o, după o copie greșită, în *Doc. Bistrîței*, II, p. 1, n° CLIX. Revisia n-lui următor din publicație arată că e vorba în el de un «Ștefan Rusul», și nu «Rusul»; altfel, copia ce mi s'a dat din el, e bună.

5. † Carabaș nu du Mihaï ovile, dă nu du Mihaï cu ten zavce frate Stefane, cumnatu a lui Mihaï, fac tabanaș pe Dărgan păve veledi pas Andriiū, i feçorū a dumitale este sãn[ă]tos, Mundan Andriiū, veledi Măndan Mihaï gașiț, și ni șes sute de leaï cer Tătarăï, fiçor a popiï cerū cincî sute de lei Tătarăï, Andriiū vele di Mundan Mihaï [*șters*: patru sute lei la Tărdzămanul, trii sute de talir[i] și cincî lei talir[i].] și cinia la Tărdzămanul, să-ï fie de drum o dulamă de postav supțire. Și, cândū îț vini, să daț bani la Gheorghie Căpitanul, și, unde sintū robii în satū, să cheamă că ne găs Terdzămanu biiăț.

† La Tărgū la Sat-Mar[e] este aproape satul acela, că ne găs[i] [*de altă mînă*]; cini a vini, să aducă răvașul la Ghiorghie Căptan la Iaș, acestu răvașu, să vie iar înapoi toate la Eș.

6. † Sănătate. Ioane a lui Gherasim Adocăi din Maer. Alta n'avem cătră dumnevoastră, făr de cât am înteles că veț eși la munți; decî, de cum să scurs apele, să nu eșiț, că veț păgubi făr grăș, — că vor vini Turcî și Tătarî și Simeni, și vor prăda bucatele, ș'apoi voi să nu bănuiț. De bin[e] voitoriū, eū Simion Negrea, nemesnicul din Dorna: de aciasta să fie în știr[e] la Maer, la Singhiuz, la Rodna.

Açasta în știre să vă fie dumilor voastre, să nu vă pae șagă, că s'aū trecut de șuguire; precum scrie Negrea măi sus, foarte să întelegeț, — că apoi să nu bănuiț. De bine voitoriū:

Ereï Mihail ot Dorna.

[V°:] Dieses ist der Zeddel so der Vaszilla Popi aus Rodnaa auss dem Moldauer Zeldet, der der Negre auss Dorna Major geschicket, — aussgeschrieben.

7. † Adecă eū Nistahie: a văinit Perte șai alt Petre, de s'aū rogat açăi omen[i] Nistahăie, șai un ficut băine și-ū lău erățat pe Simion denainte ġodeloăi șai al sato^loăi ș'a făiçorăilorū șai pîrăgarăilor, să hăie erățat de me[ne] șai de Domîdziū.

8. Zgardă de 7 florinți și cercei de 5 florinți. Apoi am în-

surat pe Grasin, i-am dat doi boi și un cal, 20 de oi cu miei și o cărlană.

Și apoi am dat Ioani doi ȕungăi tratin[î] și 8 oi cu miei și o capră cu ed și o cărlană, și zgardă de 7 florinți.

Și s'aũ găsit în casă o căldare de 4 cupe, și fierăle plugului, și un lanțu, și car deplin, și 4 lăzi: una de 52 de merțe și una de 60 și una de 40 și una de 30, și o cadă de 4 mărieș.

Și, cându am luat pe Anuța, am avut doao vaci, doi bani și 30 de vite și o iapă. Și apoi casa și grădina iaste a mē, moșie, și pre lucile cracului. Și am dat lui Ion fișorului doi boi și un cal și 20 de mioră, și i-am dat un mănzu de 5 florinți. Cându aũ murit Anuța, aũ rămas mie doi boi, trei vaci, o ȕunincă, trei ȕungăi mănzați, un cal și o iapă și —.

[Șters: și iarăși i-am dat 70 florinți vonaș lui Ion —].

S'aũ găsit în parte Anuți 69 de florinți argintu, și moșie, fără marhă.

Și în parte lui Ilieș iarăș, care aũ făcut cu Anuța, 60 de florinți. Și aũ avut un loc la Simborzũ, a ei moșie, ca de 24 de florinți, a ei bani, și, cându am cumpărat locu de la Ostapie, am dat 15 florinți: ȕumătate bani i-am făcut cu Tudora și ȕumătate cu Anuța; și iarăș am cum[pă]rat cu Anuța niște moine de la Ostacie, cu 5 florinți.

Și am zălogit 2 moine, doi florinți; și am zălogit un loc cu 15 florinți și doi horgoști în Secătura Ruștorului, și doao moine de la Bontoae, 4 florinți, și doao moine de la Lupu Sasu, 2 florinți, și o moină de la popa Vasile, dreptu 4 florinți, și o moină în Prislop, de la Tofan a Băi, o merțe de grău, și doao moine de la Olariũ, 6 mărieș, și o merțe de mălaiu și una de hrișcă.

Și, cându m'am însurat de am luat pe Tudora, am avut o iapă și patru oi și un lanțu, și apoi iară am cumpărat unu și un ȕoflăncu; și am dat fetiă ceii mari, Irini, dacă s'aũ măritat, o vacă și doi viței și patru oi cu miei, și zgardă ca de 4 florinți, și cercei de 5 florinți.

Și apoi am măritat pe Pălaghiia: i-am dat o vacă cu o ȕunincă, și 8 oi cu miei, și o vătue.

Eũ Ilieș.

Căndu am luat eū, Ilie, pe fata lui Constantin a Rănji.

Aū avut cercei de 5 florinți și zgardă de 4 florinți, și aū avut doi ȕungăi tretin[i], și o vacă cu vițel mănzatū, și i s'aū venit un loc pe Peningarea, de 3 car[e] de fân, și aū luat fečoriī mueri mele de pe un loc 2, 2 florinți; și i s'aū venit 4 moine, 2 în sus și 2 în ȕos, și i s'aū venit o căldare dreptū 4 florinți, din sculele casii, și o cărcee, și 2 cărlani dreptū 5 șuștaci.

Și am zălogit cu dānsa lunca lui Statevū, dreptū 7 florinți. Pentru dānsa 90 de florinți gloabă.

Și am luat de pe un loc zăloșag a ei 10 florinți, și Ion Ureche, ȕinerile meū.

Și aū luat Ion a Boșcoae un zlot de pe o moină.

Iată eū Ilias: ș'am dat parte ce s'aū venit muerilor mele: daū la fečori din toate căte simtū scrise și din căte cele am avut la casa mē: din toate a triia; i-am dat din casă întorsurā: aū prețuit derăȕători 48 de florinți, și s'aū venit lu Ion noao florinți, și aū luat grajdu 8 florinți, și un florintū banī i-am dat; și din locuri tot a triia, și din uneltele casi a triia; și s'aū așazat înnainte noastră. Anume Isip Morariu și Petre Lucoae și Leontie Avraam, i Lupu lui Ilieș, și ȕineri lui Ilieș, Ion Ureche și Ion a Todosii, și alți sāteni, sā n'aibă a cerca nice unul până după moarte lui Ilieș, a tātāne-seū.

Căndu am luat pe Anuța [șters: aū avut baer de 12 florinți, țintă de 6 florinți, bumbi de 5 florinți și 2 spinște, doi florinți și zgardă de patru mărieș]. Și aū adus o ȕunincă cu vițel și un boū, și bou l-am vāndut dreptū 15 florinți, și am plătit o datorie la Orbānaș: 5 florinți. Am dat și iarăș am plătit niște grāu: am dat 9 mărieși, 5 șuștaci ai miei, banī; și aū avut doi boi în Ilua în ernatec, și unul aū perit, și aū dat omul acela 3 florinți și piele ȕumātate pentru boū, și aū adus o vurcă de fier și un cuțitoiū și o teacă blehuită. Și, căndu aū māritat fata ei, pe Maruța, am dat un sofon dreptū 4 florinți, și o cergă dreptū 3 florinți, și am dat [șters] o vacă cu vițel fetiū, și doi viței mănzați, și la o boteȕune: un vițel.

Și am cumpărat cu dânsa un loc de la Gheorghies, dreptu 19 florinți și 6 potori, și cumpărat un locu de la Zuzanu: 8 florinți și un mărieș, și au eșit la casa lui Ilieșu, Isip Ometiță, Petre Lucoae, Lontie Avraam, Lupu lui Ilieșu, și au preță-luit casa cu grădina și grajdu dreptu 48 de florinți. Ș'au cheltuit în casa cè din gos 6 florinți.

9. Stăni ce au fost pe locul Moldovii, pentru car[e] au luat Domenii 30 oi.

† 1 stână Petre Juganul ot Ragna.

† 1 stână Ștefan Mivovan, tij de acolò.

† 1 stână Apostol sãn Juganul, iar de acolò.

† 1 stână Ștefan sãn Nistor ot tam, tij.

† 1 stână Dorohoiu ot Ilova.

† 1 stână Toader Ionuțul ot Ilova.

6 stăni fac.

[Pe copertă:] † Cinstit și al mieu bun prietin, dumisal[e] hărămințașul de Bistriț[ă], cu sănătat[e] să să dea.

Pecete neagră cu coroană: K. T.

10. c. 1750. Prè-iubitul nostru și de neamū bunū Ihane, Dumnezău să-ți fie într'ajutor.

Eū Gaciia Colțunoaia mă rog Mării Tale să-ți faci milă, să-mi faci dreptate, că acum este un an de cândū am rămas săracă de mumă-mè: știe Dumnezău cum am ținutu-o: de 9 ai n'au lucratū nimica, că au fostū bolnavă; și, dacă au murit, nu mi-au ajutat cumnații și surorile nemica, fără eū am cheltuit cu dânsa șapte florinți; și acum mi i-au luat locurile cumnați, și nu mi i-am arat nemica, — că n'am unde. Ion Prădan mă ucide: zice că nu s'a uita de Măriia Ta.

2. Lemberg: Fundația Baworowski.

1. Suceava, 12 Septembre 6972 [1463]. Ștefan-Vodă. Apare «părintele nostru Mitropolitul Sucevei, chir Teoctist, cu voia tuturor marilor mănăstiri ale noastre молдавских, și cu toți că-

lugării și țircovnicii Mitropoliei noastre», și dă «lui pan Тодор Проданс, pisariul nostru», «un sat al Mitropoliei», anume Grecii pe Siret, supt târgul Siretului, pentru «zloți turcești». Marturi: fiul Alexandru, «și episcopul nostru chir Tarasie din Tîrgul de jos, și egumenii: popa Teodor de Bistrița, popa Ioasaf de Neamț, popa Anastasii de Moldavița, popa Stahie de Pobrata», Duma Braevici, Manoilă, Stančulu, Vlaicul, Goian Хотинский, Crasuv . . . Vornic, Coste Danovič, Toma Coinde (Кодѣ), Petru копич, ладк спата . . . капитик, Hodco Creștovič, Isaia немецкоин, Stețco Domocuș, Coste Oraiș, Radul Pasco, Ion Bučum (?), Șendrica, Buhuș, Radul Piscul (?) . . . Spătaru. Iuga Vistearnic, Pațco, Ioan, Oană Preseacă, Neago Comis, Luca Stolnic, Mirča плоскокар. Serie Tăutul. Pașprezece peceți, cu șnururi albastre, din care trei păstrate. Pecetea Domnului cu șnur roș, mică. Pergament.

2. Suceava, 6 April 6996 [1488], în ziua Sfințelor Paști. Ștefan-Vodă. Apare Mărina, femeia lui Luca «Ecobescul», fata lui Toader Prodan, și altă Mărina, «непота ен», fata lui Lazar прѣдвѣнскѣсѣс. Daŭ Domnului moșia Grecii pe Siret, supt târg. Pomeniți Vlăcea și cneaghina lui, Olga. Domnul dă moșia Putnei. Marturi: fiii Alexandru și Bogdan-Vlad; Zbiiarea, Neagu, Duma, Gangur, Dragoș, Vornic, Hărman, Iațco Hudici, Dajbog, Șteful, pîrcălab de Hotin Micotă și Reațiș pîrcălabi de Neamț, Andreica Ūortorovschii, Groze Micotič pîrcălab, Ion Secară, pîrcălab de Roman, Clănău Spătar, Boldor Vistier, Erimiia Postelnic, Andreica Ceășnic, Mătei Stolnic, Șandro Comisu. Pecete cu șnur. Pergament. — Boierii sînt tocmai acei din documentul datat 13 Novembre 6995, în dr. Orest Popescul, *Cîteva documente moldovene*, fasc. I, Cernăuți, 1895, p. 19.

3. Suceava, 6998 [1490], Mart 12. Ștefan-Vodă. Vin la el Costea Murgoc și nepotu-î de soră Gavril, fiul Negritii: și vînd satul Tominții, pe Sirețel, lui Jura Șerbiciu. Martori, fiii Domnului: Alexandru și Bogdan-Vlad; Neagu, Duma, Gangur, Dragoș Vornic, Hrăman, Iațco Hudici, Dajbog, Șteful pîrcălab de Hotin, Micotă și Reașes, pîrcălabi de Roman, Andreica Ūortorovschii, Groze pîrcălab de Orhei, Ion Secară pîrcălab de Roman, Clănău Spătar, Boldor Vistier, Erimiia Postelnic, Ion

Frunteș Stolnic, Șandro Comis, etc. Scrie Toader, diac. Pecete cu șnur roș. Pergament. — Cf. și *Uricariul*, XVIII, p. 54.

4. Suceava, 26 August 7011 (1503). Ștefan-Vodă, pentru Moldavița, unde-î egumen popa Ioasaf, întărindu-î două sate în Ținutul Sucevei: Provorotîia și Oprîșinții, date de *сннхь крѣпичь* supț «strămoșul mieu» Alexandru-Vodă. Marturi: fiul său Bogdan; Jurje Vornic, Șteful, Toader, Negrilă pîrcălab de Hotin, Eremia, Dragoș pîrcălab de Neamț, Șandro pîrcălab de Roman, Luca Arbure, Portar Sucevei, Clănău Spatar, Isac Visuiernic, Cozma Șarpe Postelnic, Moghilă Ceașnic, Frunteș Stol., Petrica Comis, etc. Scrie Tăutul Logofăt. Pecete cu șnur roș. Pergament. Scrie uricarul în criptogramă, jos. — După traducerea germană din protocoalele Comisiei funciare bucovinene, în prefacere modernă la Wickenhauser, *Die Urkunden des Klosters Moldowiza*, Viena, 1862, pp. 73-4.

5. Hirlău, 6 Octombrie 7028 (1519). Ștefan-Vodă întărește episcopiei de Rădăuți, unde e episcop Pahomie, satul Rădăuții, dat de «predecesorii și strămoșii săi», cu o moară, și Marele-Coțmanu, supț toate numele supț care se știe această moșie, și Rogozna, dăruiată de el însuși. Menționat «pan Grumadzea starost», «цю гедкомы къ задшнѣ и спеніені мтери гедканы станини». Adaugă o proprietate în Cîrligătură, cumpărată de Pahomie de la Pătru Vartic, supț Bogdan, tatăl Domnului. Marturi: fratele Petru; Isac, Petru Vornic, Șandro, Negrilă, Vasco, Grincovič, Talaba pîrcălab de Hotin, Coste și Condrea pîrcălab de Neamț, Petrica și Toader pîrcălab de Roman, Luca Arbure Portar de Suceava, Hrana Spatar, Eremia Vistier, Cozma Șarpe Postelnic, Săcuian Ceașnic, Străca Stolnic, Toma Cățelean (кѣцѣлкна) Comis. Scrie Dumitru Popovič. Pergament. Pecete ruptă, cu șnur roș. — Cf. *Uricariul*, XVIII, pp. 86-7.

6. Suceava, 21 August 7028 (1520). Ștefan-Vodă, pentru Putna și egumenul și arhimandritul chier Acachie, întărind satele: Jicov, Voitîn, Manevți, Balosinești, Botășane, Vicșani, Măcălești, Fratovți, Climovți, Ternavca, Greci supț Siret, Cozmin, Cličovți, Ostrița, Ștubei, Sinești, Onițcani, *едноръскатъ земян* din hotarul Boeștilor, ș. a. și *село юрин поконики*.

Boierî: fiul Ștefan, Petru fratele Domnului ; Isac, Petru Vornic, Șandru, Negrilă, Vasco, Grincovič, Talaba pîrcălab de Hotin, Coste și Condre pîrcălabi de Neamț, Petrica și Toader pîrcălabi de Roman, Luca Arbure Portar de Suceava, Hrana Spătar, Eremiia Vistiernic, Cozma Șarpe Postelnic, Săcuian Ceășnic, Străța Stolnic, Toma Cățelean Comis, etc. Totrușan Logofăt. Pecete cu șnur roș. Pergament.

7. Hirlău, 7042 (1533-4). Petru-Vodă, pentru Moldavița, dindu-î: un loc la riul «Frumosul», «Fîgetel», «Vrău Feredeu», «Măguri Bool», Deaia. Boierî: fiul Bogdan ; Huru Vornic, Totrușan, Scripca, Vlad și Toader, pîrcălabi de Hotin, Danciul și Ličul pîrcălabi de Neamț, Zbiiarea și Cračun pîrcălabi de Roman, Mihu Portar de Suceava, Dragsan Spatar, Glavan Vistier, Albotă Postelnic, Popăscul Ceășnic, Colun Stolnic, Dragsin Comis, Toader Logofăt. Scrie Gheorghie. Pecete cu șnur roș; ruptă. Pergament. — Nemțește în Wickenhauser, *Moldowiza*, pp. 79-81. Cf. *Uricariul*, XVIII, p. 120, și mai ales Orest Popescu, p. 37.

8. Scarlat Grigore-Vodă Ghica. După preambul, confirmă Putneî, unde e egumen Benedict, daniile Domnilor anteriori, mai ales întărirea de la «Domniia Sa Costantin-Vod[ă] Rac[o]viț[ă], din anul 7264, Iun. 15, întru care . . ., după dovedzi, adevărate testamentur[i], pe obiçaiu de milă ce au făcut acei mai înnainte luminaț răpousaț Domni cu această sf[ă]ntă mănăstire»: Ștefan-Vodă, 7010, «întru care scria pentru toț preuții căți sintu trăitori pîn toate satel[e] mănăstirii, în toată țara, ca să nu le ia dajde arhieriei, nici să-î giudece, fără numai toate ale lor să le caute egumenul ce va fi la Putna, și să aibă a lua pe tot anul câte 150 drobî de sare din ocna domniască; întărește și stăpănireăști braniști, moșiia sfinteî mănăstirii, în toate siamnile hotarului, de gur împregur»; 2⁰) Ștefan cel Tînăr, din 7030, «întru care scrie pentru 3 măj de peaște mănăstirescu, să umble de doao orî într'un an la Dunăr[e] saü aiurea, pe care peaște să nu dea vamă nicăiuri, nici alte angării; și mai scrie pentru toate satel[e] mănăstirii din țară, ca să nu între giudecătoru saü globnic pin sate, ce numai însuș egumenul mănăstirii să le caute vinovățiile și alte pricinî ce or

avè ei»; 3⁰) «De la răpousatul Domniia Sa Mihaï-Vod[ă], din anii 7216, întru care scrie pentru satul Cuçurul al mănăstirii Putniî, de la Ținutul Cernăuților, ca să-ș dea desiatina de stupi și de mascuri și goștina de oi la mănăstire, iar nu la Cămara domniască, ca să fie acel venit pentru țară, undelemnă și tămăe; și nici dispre globnicii săi gudecători să nu să învăluiască ca să-î gudece, fără numai egumenul să le caute greșialile lor». Scarlat Grigore-Vodă află «precum pre aceale vremi, adevărat, rânduialile așa era a să urmă, dar acmu, la vremile aceastea, într'alt chip sînt alcătuite obiciail[e], cu alte otcărmui și rânduiale întemeiate sf[i]ntile mănăstiri cu hrisoavel[e] luminațiilor Domni, care otcărmui de pe urmă, după ceariria sfintii mănăstir[i] ce au cerut, în locul acelor mile dintăi, alte milui, precum au și alte mănăstiri: precum cu cale au găsit Domniia Sa Costandin-Vodă a nu rămănea numita mănăstire neînpărtinită de milile ce i să cuvin, și în locul acelor mile din dzile bătrîne au așădzat, hotărând și rînduindu ca totdiauna și în toată vreme să aibă sf[ă]nta mănăstire acastă milă mai jos arătată», — și el le confirmă. Putna va avea pe an 150 de drobî de sare din ocnă, «și brașiștea (adică moșiia sf[i]ntii mănăstiri) să fie stăpănită de părinții călugări și apărată dispre toț în toate hotaral[e] bătrăne, cum suntu de vac, dar preuții să fie supt stăpănirea arhierilor, după cum și sântu». La Galați să aibă unsprezece «liude strein[i], păscarî, cu vătavul lor», neplătind peștele lor «vama și parcălăbiia, atăta în Galaț căt și pe la drumuri». «Așjidirea și satel[e] sfintei mănăstiri să fie nesupărate și apărate pururea dispre toț gudecători și globnicii: alții nime să n'aibă a-î gudeca fără numai egumenul, afară de moarte de om și furtușaguri, când s'aru întâmpla; care aceste doao pricinî să cuvin a să căuta cu Divanul. Așjidirea, hotărămă și poroncimă ca să aibă a să face la tîrgul Sireatiului pe toată săptămăna dzi de tîrgu Marțea, după cum au fostu și mai înnainte, și vama și mortasipiia ce s'a face, miluim Domniia Mea să o ia sf[ă]nta mănăstire, ca să fie acestu venit pentru țară și untdelemnă și tămăe de triaba bisericii; iară vameșii și mortasipii de Țara-de-sus nici de cum să nu cutedză a ceare vamă sau mortasipie de la nime.

Și vitel[e] ce s'ar vinde la dzile de târgu. Și iarăși o pivniț[ă] de piatră ce iaste în târgul Sireatului, cu locul ei împreğur, ce să numește pivnița Bugăniții, de care ni-am înștiințat Domniia Mia c'aũ fostu a unui Arman, carile de o sută de ani aũ lipsit de pre aceste locuri și, lipsându Armanul, aũ stăpănit pivnița aceeaia și răpousatul Calistru proin episcop Radauților, cât aũ fostu în viaț[ă], și cu daniia Domnii Sal[e] Costandin-Vod[ă] Racoviț[ă] s'aũ datu supt stăpănire sfintiia mănăstirii Putni; care și Domniia Mea asemenea am făcut milă . . . Care pivniță să fie în pace de cămână, de băzmănu, de cepărit, de buor, de crășmărit și de alte angării. Și iarăș volnicimă Domniia Mea pe sf[ă]nta mănăstire Putna ca să ție și orândă la târgul Sireatului, după rânduiala cum ține și sf[ă]nta Mitropolie la Sučav[a], și orânda ačasta iarăș să fie în pace de camână, de băzmăn, de cepărit, de buor, de crășmărit și de toate angăriile.» Benedict arată și act «dela prea-iubit fratele Domnii Meale, Domniia Sa Matei Ghica-Vodă, din anul 7263», ce dă la 50 de vite scutirea de văcărit, la 1000 de oi cea de goștină, la 800 vedre de vin cea de vădrărit, la 1000 de stupi cea de desetină, și douăzeci de «oamini fără bir pentru poslușaniia sf[i]ntii mănăstiri». Recomandație către urmași și blestem. Marturii: fiii Domnului: Alexandru, Mihaï, Nicolae, Grigore, Gheorghie, și boierii: «Ioană Bogdană, Marele Log., și Lupul Balșu Vel Vornicu de Țara de șos, Vasilie Rusă Vel Vornicu de Țara-de-sus, Vasilie Razulă Hatman și părcălabă Sucevi, Alexandru Vel Postelnic, Ioan Paladie Mare[e]-Visternicu, Filipă Catargiu Velă Spatară, Costantină Sturdzea Vel Ban, Nicolae Rusătu Vel Paharnicu, Vasilie Costachi Vel Stolnicu, Ianachie Velă Camanaru, Matei Ghica Velă Comis». Iași, 7266=1758, 1-iu April. Scrie «Ioniță Gramaticul, sãn Pavă Cămărașul». Semnătura și pecetea lui Vodă. Aur la începuturi și la numele Domnilor, orî la numărul daniilor; podoabe în mai multe colori. Sus: bourul, cu Iw ΣK : Γ : Γ : EE cu cōroana, sabia și topuzul. Pergament. Jos: «Manolachi Bog: 3-ti Logf. proç.»

3. Varşovia : Biblioteca Zamoyski.

[1538-15 . .].

† Eü Albeü de Tighinea scriü moltă veață și sănătate starosteloï de Raşcov: doniaiaasta dau ştiri doimitale ca să ştiți domneavostră, să no vă hee nece o grije, nece o teamă de nemică, ce să heți forte co pace bonă de c[ă]tră noi, c'am audzit că vă teameț: atăta doră de veți bănoi pre noi, atăta căce c'am măros de-a[m] lovit nește sate, de-am loat căți-va robi, prentro căce c'aü fost vina lor, căc c'aü pri[n]s nește spaheï de-ai noștri. Deç printr'acel locro s'aü făcöt aceasta. Iară de c[ă]tră noi bine să ştiți, că vă simtem forte co prientă bonă și ştim pretenşogol cel bonü, și vă semtem co totă inema și co totă credința. De-aiasta vă dem ştiri ot g[ospod]i, amin. Și în ăa carte ce s'aü scris roseaști, să cauți com e scris: tot iaste de folos, cătră domneavostră, cu pace în totă vremea. De-ăasta să ştieee. Și, altă, pohtesco pre domneata ca să-mi trimiți o pol[o]boc de herilcă, să-mi hie de Hanol, că iaste să vie spre la Tighinea, și ți l-o voiü plătē co banï domitale, noi, dar forete te pohtesco să-mi trimiți corondo, până no vine Hanol. Și mă rog să-mi trimiți pre cesto om al miü. Și să no mi-l zăbăvești. Și-ți voiü meaï tremeate carte rosească domitale, de ver şti de tot.

4. Stockholm : Archivele Statului.

† I. Mlstiiu bjiu Io Costandin Nic: Vvd i gsdnä, pisah gvsdmi voao sluj. i țaranilor pă unde va veni Abdula-Alı Vezir Tătar i cu Suleiman-Ag[ă], omul Mării Sal[e] Colceac-Paş[a], și cu doï curuiari sfețești, care aü venit de la ordie și mergü la Hotin la Măriiia Sa Colceac-Paş[a], să l[e] daț den conac în conac noao cai dă olac și 3 călăoz în ductoare, număi păn la margini. Tolico pisah gvsdmi. Mai 7 d., l' 7247 [1739].

9 cai și 3 căl[ă]oze.

Pecete cu chinovar și monogramă cu roșu.

2. Io Grigorie Ghica Vvda, bj. mlsteiu gspdarius zemli moldavscoi, dăm poruncă căpt. de pre la menziluri să dați câte o căruță cu patru cai și cu doi podvodari, și câte șeasă cai de călărie, și câte doi surugii din conac în conac, la dumnealor solii [francezi: *sters*] și la Suleiman-Agasi a Mării Sale Pașii de Hotin, și la un Vezir Tatar Agasi, mergând cu toții depreună la Hotin. Ačasta poruncim.

L^t 7247, Mai 12¹.

Pecete cu chinovar.

5. Cluj: Biblioteca Museului Ardelean.

Copia. Tot lucrul acesta s'aŭ încredințat protopopului și tisturilor dea țară, ca să-l așează și să-l întocmască între voi, cum vor ști mai bine, mai drept și mai dumnezeiasce despre amândoavă părțile, ca să vă așezați acolia pe iclejie, cum veți pute. Dară preotul nu poate fi fără casă preoțasche, că Mariia Sa groful îl ține de casă și sileasce să margă în casa băsărici; niț noi înpotrivă a sta nu putem, neavându temeș. Ci siliți, fiilor, cu toți, cu un gând, cu o inimă și cu o dragoastă, de să ațutaț unul cu altul, și să întocmiț acolia pe iclejie, unde văț fi supt slutetă (*sic*) noastră, până când Dumnezeu, carele puternic și de pietria-ș face fiș, va rândui și de spre voi ceva mai bine. Blaj, dela Mitropolie, 13 Martie 1778.

Gligorie Maer.

[Din ms. lui Kirallyi Ferencz.]

2. Copie. Să face înștiințare tuturor căroră să cuvine a ști precum că arătătoriu aceștia, cucernicul popa Ioan Vin-

¹ Tot acolo se păstrează o scrisoare rusească a Ștefaniei Mihailova, țitoarea lui Gheorghe Ștefan. Ea începe ast-fel:

Ja skogaja i neznanja sđova stefanida mi xanakovna pozetala i mšja moego stefan rody zemak moldavskoi sđaju sia podskridla i pod vberonš vašej velmožnosti pna pna moego milostivogo vspomnišna kđdnaj sđova na davnšio blagodk'teak, etc.

Semnază: Ștefana Mihailova.

Adresa e: «A Sa Majesté le Serenissime roy de Suede».

tilă din Cinade, slăvita varmeghie a Belgradului de josu, fiindu preoțat de D[o]mnul Sofronie Chirilovič episcopul Budi, așa noi acuma l-am așezat parohu deplin la satul Mării Sale prea-luminatului D[o]mnului grofă Bamfi Ghiorghie, cu știrea și îngăduința Mării Sale, și rânduimu ca din tot venitul bisăreci, în lăuntru și afară, să aibă jumătate; ceialaltă jumătate să aibă popa Radul. Și poruncim acești doi preoțu tot frățiaște să slujască și frățiaște să împartă și cu dragoste, după leagia lui Dumnezeu să trăiască. Așisderea, numitul popa Ionu să poruncește să fie blăndu, să să fie smerit, să păzască pururea slujba lui D[u]mnezău și a Besareci sale, să fie ascultătoriu noao și protopopului său, după a sa făgăduință; să nu fie gâlcevitoriu, să nu fie bețăvu, să nu facă nice un exesă, sau scandilă dăndu, ci mai vărtosu să fie pildă bună la toțu. Iară, călcându această rânduială, să va lipsi de preoțae până cându să va înderepta. S'aū dat în Sibiu, 17 Septemvrie 1780 [cu arabice].

Ioan Popovič, vicareșul neunișilor, m. p^a.

[Pe V^o.] Noi cei mai josu iscălițu dăm această copie cui să cuvine, luoată de pe atestația popi Ioanu dela Cinădie, suptu sufletele noastre, precum am aflat, din osie în osie, nimică lăsăndu, nice mai adăuogăndu.

Onea diiacon Cergău-Mare.

Costandin dascăl.

6. Cernăuți: Archiva Tribunalului și a Delegației Terii¹.

Suceava, 5 August 6936 (1428). Alexandru-Vodă. Stanciul și Cirste capătă Bănila și Ișești pentru slujbe. Marturi: Mihail și fii, și ceilalți boieri ai Moldovei. Scris din ordinul lui Neagoe Logofăt. — Cf. *Uricariul*, XVIII, pp. 1-2.

Suceava, 23 Februar 6961 (1453). Alexandru-Vodă, pentru mănăstirea din Ițcani, unde e stareță Fevronia, ca să i se

¹ Unde nu se înseamnă anume, documentele se păstrează numai, în traducerea făcută la 1782 de Comisiunea de delimitare, în Archiva Tribunalului.

scutească țerani, «Ruși, Greci sau ce ar fi». Să nu-î supere Vorniciu de Suceava, nici alții. Marturi: Duma Vornic, Manoli, Stan[ciul], Coste pîrcălab și fratele lui, Petru, Baicean, Cosma Șandrovici, Duma Vistier, Petrica Postelnic, Jurja Comis. Scrie «Sobrul». — Cf. *Uricariul*, XVIII, pp. 21-2; după care s'au corectat numele.

Suceava, 13 August 6972 (1464). Ștefan-Vodă. Mîndru și soția și cumnatele lui, fetele lui «Vojniag», se plîng contra boiarului «Misa» pentru Tîrnauca. Acesta spune că o are de la «unchiū», *Bera*. Arată și un act. «După obiceiū», se decide, cu boierii, să jure «Misa», cu popa Mihail, boierū Stan Babici, Groza Minovici și Toderas, înaintea satului. Jură. Se confirmă. Scrie Roman.

Suceava, 7 Maiū 6981 (1473). Ștefan-Vodă, pentru un Cirste. Menționați: episcopul de Rădăuți, Dragoș Ușer, Tarasie episcopul de Roman («Mitropolit de jos»). Dania privește Ivan-căuți, din Ținutul Cernăuților. Se aduc marturi fiū Domnului: Alexandru și Petru. — Rupt.

Suceava, 7 Maiū 6982 (1474). Ștefan-Vodă, pentru «Misa», care vinde Tîrnauca cu 150 de galbeni tătărăști Domnului. Dă și actul de la «bătrînul» Alexandru-Vodă, bunicul lui Ștefan. Domnul dăruiește moșia Putnei, unde e archimandrit Ioasaf egumenul.

Suceava, 29 Maiū 6992 (1484). Ștefan-Vodă, pentru Fedora și Nasta, nepoatele lui Curui, care dau un loc la «Breduzella» (Brădățel?), lui Stanciul Aurar, pentru 50 de lei tătărăști. Se luase de la Giurgî Rotompan și sora, «Malia». Marturi: fiū Domnului, Alexandru, Bogdan; Vlaicul pîrcălab de Orheiū, fiul lui: Duma; Sbiera, Hrana Vornic, Iuga, N[e]aga, Gangur, Herman, [Gherman], Oana pîrcalabi de «Belograd», Ivașco, Maxin pîrcalabi de Chilia, Dajbog pîrcălab de Neamț, Fete Gotcă, Dragoș, Micotă, pîrcalabi de «Novograd», Ștefu, de Hotin, Iațco Hudici, Dragoș Spatar, Kirakolla Vistier, Ieremia Postelnic, Ioan Ceășnic, Petru Stolnic, Goza Comis, etc. — Cf. *Uricariul*, XVIII, pp. 39-41.

4 Mart 7015 [1507]. Bogdan-Vodă. «Maria, fiica Spătarului Albul, și sora ei, fiū lui Ion și Nasta, fiū Șascinei, nepoată a Spătarului Albul, și Dragna și sora ei, Anușca, fetele lui Giurgi,

și ruda lor Dolca, fica Nastiniei, și rudele ei, popa Ivancu și fratele lui, Filimon, etc., toți nepoții ai Vistierului Onișor și ai fratelui său, lui Bisdega, vînd Berindeștii pe Costina lui Gavril Totrușanul Vistier, pentru 600 de zloți tătărești. Aveau acte, cei trei strămoși, de la Iliș și Ștefan-Vodă. Tautul Vel Logofăt. — Cf. *Uricariul*, XVIII, pp. 82-3.

2 Februar 7016 [1508]. Bogdan-Vodă dă din parte-i satul Telebesinti lîngă Siret și Trestienețul, «supt codru», dăruit de fiul lui «Breliche» (Birliciú) mănăstirii Neamțului, unde e egumen Macarie. — Tradus de Axintie Uricarul la 1-iú Iulie 1722 (7230). V. p. 387.

5 Ianuar 7059 (1551). Alexandru-Vodă, pentru Tudura și familia ei, ce-și împart moșiile. — Tradus de Andrei Dașcovicî, scriitor din Cernăuți.

Huși, 7063 (1553), 7 Maiú. Alexandru-Vodă. Fetco, cu sora lui Marușca, fiii Magdeî, ruda lor Alexandru și fratele lui, Avram Banilovschî, sora acestuia, Fedca, fiii lui Ioan Banilovschî, pentru Ișești. Pomeniți Danciul și Stanco Banilovschî.

Fără dată (probabil 1584). Petru-Vodă (Șchiopul) dă lui Ilie diac Crimcovicî un loc pustiú anume «Ungu...» «Wie die schlimmen Kosaken auf den Grund und Boden Unserer Herrlichkeit gekommen seyn und... in Gefangenschafft waren...» Condre Bucium Vornic de Țara-de-jos, Irimia Vornic de Țara-de-sus..., Hotin, Ioan și Criste pîrcălabi de la Neamț..., Brut Postelnic, Nadabaico Spatar, Sava Stolnic, Stan Comis.

Suceava, 24 Februar 7090 (1582). Iancu-Vodă, pentru mănăstirea Sf. Ilie și Anastase egumen.

Botoșani, 22 August 7090 (1582). Iancu-Vodă. Se dau două sate: Ilinița și Dracevița către Pobrata. «Der Schepenitze unterthänig sind.» Călugării dau «100 Ducaten, da wir denen Türcken schuldig gewesen; welche 100 Ducaten von dem Peter Vartikovics, gewesten Perkelab, dem heiligen Kloster geschencket waren». — Cf. Hurmuzaki, XI, p. LII.

17 August 7094 (1586). Albul Vornic de Suceava, în afacerea mănăstirii Slatina, pentru satul «Burhenistie» (Buruienestî). Ordin de la Gheorghe Hatmanul, Portar de Suceava, a aduna bătrîniî din oraș. Chiamă pe Gheorghe «Tabaika», Pană, Ni-

colae Dobre, Gheorghe Grecu, Cîrste Gelepul, Costin de Zaharești, Ionașco uricar de Rotopănești, Mălăiū de Horețca, Șandru vătămăan de Stupca, și alți vătămăni, Ionașco vătămăan de Ipotești, Gavril vătămăan de Areni. Fixează hotarul. — Gheorghe Hatmanul e o cunoscută rudă a Domnului. V. Hurmuzaki, XI.

20 Maiū 7097 (1589). Petru-Vodă. Vine Drăgan cu fratele lui, Toader, și Ioan Diacul cu surorile Ileana și Anușca, fiii lui Irimia Barnovschi, cu plîngere contra lui Onciul Vrîncian, aprod, pentru Cadubești (Ț. Cernăuți). Tatăl lor vinduse moșia lui Păcurar Vel Vornic cu 1500 de zloți tătărăști. Se presintă și Onciul și sora lui, Marghita, fiii Anei, nepoata lui Onufrie Barboschi, Portar de Suceava, și arată acte. — Păcurariū e Vornic supt Ioan-Vodă (Hasdeū, *Ioan-Vodă*, p. 224). Pentru Barbovschi, v. *Uricariul*, XVIII, p. 491; *Doc. Bistriței*, II, p. VII, nota 3.

16 Mart 7099 (1591). Petru-Vodă, pentru Pepele diacul, «der Kämmerer ware». Îi dă satul «Dobowiz» (Ț. Cernăuți), care «unter der Gehorsam des Schippenitzer Antheil ist», rămas pustiū. «Derweilen er unserer Casse Gutes gethan und mit 15.000 türckischen Ban ausgeholfen, da die Türcken mit uns schlecht verfahren, und hat dieses Geld den Türcken gegeben zu Hülfe unserer moldauischen Landen, da wir jenes viele unrechte Geld zu bezahlen gezwungen waren.» Marturii: fiul Ștefan; cei trei episcopi, Gheorghe Mitropolitul, Agafton de Roman, Ghedeon de Rădăuți. — Copie întărită de Mitropolitul Gavriil, de Costachi Vel Logofăt și Depasti Vel Spătar¹.

Iași, 8 Februar 7114 (1606). Ieremia-Vodă, pentru văduva Postelnicului Drăgan, cu zapis al lui Onciul Halițchi diacul și fiii: Toader Cazacul și Dumitru, la Teresenii. Pomenită și Nastasia, fata lui Petrimaș, nepoata lui Purece. — Alt act din 7117 (1609; *sic*), 12 August pentru aceasta al Domnului, cu boierii². — Pentru Drăgan, v. *Uricariul*, XVIII, p. 510.

¹ De la Petru măi sînt acte din 7091 (1583), 6 Ianuar, și 20 Iunie 7097 (1589) pentru Sucevița. Cf. Kozak, in *Arch. für slavische Philologie*, XIV, pp. 200-2. Altele din 1-iū, 11 și 28 Maiū 7092 (1584).

² De la Ieremia e și un document din 12 Iulie 7105 (1597).

Iași, 7 Ianuar 7116 (1608). Constantin Moghilă, pentru Po-brata, dându-i Drăgușenii și Dracenița. Scutiți de staroste și sugubinari. Călugării vor judeca numai, și-și vor lua plata. Iar pedeapsa se va face și încasa de oamenii mănăstirii.

Iași, 4 Novembre 7118 (1609). Constantin Moghilă, pentru un copil mort, găsit la Corlatele; e ucis de mă-sa și îngropat. Se ordonă lui Petrașco Mare-Vornic să ia 50 de boi ca pedeapsă. Dă Vistierul Boul bani, și ia satul cu 100 de galbeni.

11 Iulie 7118 (1609). «Ștefan Șoltuz, cu 12 pîrgari și oameni buni din tîrgul Siret», arată că s'a făcut o vînzare la Petrăuți.

7119 (1610-1). Constantin Moghilă. Pentru vînzare la Corlătești către Vistierul Teodor Boul, pentru 200 de lei. Petrașco Vel Logofăt.

20 Septembrie 7119 (1610). Ștefan Șoltuz de Bae, cu 12 pîrgari, pentru o vînzare la Corlătești. Menționat: Vistierul Nicolae Boul. — Cf. p. 69.

Iași, 24 August 7124 (1616). Radu-Vodă, pentru Ițcani.

15 Ianuar 7125 (1617). Radu-Vodă, pentru Antimia văduva lui Dumitru Lența, biv staroste, cu fetele și fiul ei Miron, pentru că Tatarii li-au ars documentele pentru satul «Hroscheuz» și bisericile și casa de la «Jorkeuz». Confirmă.

12 Mart 7125 (1617). Radu-Vodă. Apare Ghenghe Vel Logofăt, cu ginerele lui, Constantin Roșca Vel Vistier, plîngîndu-se că supt Ieremia-Vodă Gheorghe Pircălab, socrul lui Ieremia-Vodă: «Georgie Perkelab, Schwiegervatter des Fürsten Jeremie», li-a luat satele Coteleva, Sancăuți, «Marschinizi», Șișcăuți, la Prut, zis și Novoselița (Ț.Hotin). Supt Constantin-Vodă li restituie «Marschinizi» și Novoselița numai. Plîngătorii le avea de la străbun, Ivanco Mihăilaș: acte de la «bătrînul Voevod Alexandru și de la Petru-Vodă». Domnul restituie tot, pentru credință «in den Landesangelegenheiten, da wir von denen Türcken angefochten worden und der Skender und Ibrahim-Paschen, dann alle Agen mit denen türckischen Vöckern und mit denen Tartarn allhier in unser Land gewesen

[1616], vier gute Pferde geschenket haben.» — Un alt act din aceeași zi, în *Uricariul*, X, pp. 148-50. Pentru evenimente, Prefața la vol. IV din publicația de față. — Gheorghe [Cio-mîrtan] e pîrcălab de Neamț supt Petru Șchiopul. V. Hurmuzaki, XI, regeste.

Suceava, 3 Iulie 7134 (1626). Fiii lui Mihăilescul pisar și sora lui Mihăilescul fac vinzare în Ținutul Neamț și la «Botescheni» altor Mihăilești. Semnează și Gligorie, Ursu Ghenghe. Scrie Gligorie Ghenghe.

8 Mart 7135 (1627). Toader al lui Zaharie Tăutul, cu soția, Nastasia, sora lui Turcul din Vilavcea, dă o carte de împărțire.

Iași, 23 Mart 7135 (1627). Miron-Vodă schimbă cu Lupul Vel Vornic Rușii (Ț. Suceava) și 300 de ughî pentru «Chindivani» (Ghîndăoani?) «supt munte» și Solomonești (Ț. Neamț). Acestea se dau «dem durch uns selbsten neugestifteten Bett-hause Hangu genannt». — V. Miron Costin, p. 290.

20 Maiu 7136 (1628). Salomia, fata Magdalinei, nepoata lui Stănilă, cu fata Antimia, vinde Tureatca, ce o are de la Nicoară din Botoșani. Dă moșiile lui Gavrilaş Vornic. Prezenți: Vel Logofătul Dumitrașco, Hatmanul Nicoară, biv Vel Vornicul Lupul, Vel Stolnicul Grama, Vel Vistierul Lupul, Vistierul Gheorghe, Vornicul Rotopan, Onciul, Iaraș (Iaral?) Vel Vătăv de Dorohoî, Tăutul biv Vel Logofăt, Pitarul Rugină, Isac Stîrce, Ștefan de Brăiești. Scrie Borilianul Uricar, la Botoșani.

11 August 7136 (1628). Miron-Vodă, pentru Salomia și fata ei, soția lui Dumitrașco Mihul diacul, la Tureatca, cumpărată de la «Boteschaner Nicoore». Pomenită: «Aftimia, fata lui Gavrilaş Matias, Vel Vornic al Țerii-de-sus».

9 Maiu 7140 (1632). Alexandru Iliăș, cu Atanasie Mitropolit, Dionisie episcop de Roman, episcopul de Rădăuți, Mitrofan de Huși, — pentru Ițcani.

25 Februar 7146 (1638). Contract de moșii între «Stolnicul Grama, Nicolae Drăguș, Ionașco, fiul Cuparului, nepoții Hatmanului Orăș», pentru Bainți, Orășeni, etc.

Iași, 10 Iunie 7146 (1638). Vasile-Vodă, pentru Nastasia, fata lui Nicolae Silitrarul, soția lui Grigore Ropceanul.

Iași, 2 Maiu 7149 (1641). Vasile-Vodă, pentru Strățulat și Dumitrașco Dobrenchi și Toader Dohatco, strănepoții lui Dumitrașco «Turedco».

26 Maiu 7150 (1642). Nicolae biv Jitnicer, pentru Bahri-nești. Semnează Ilie Sturdza Vel Stolnic, Gligorașco Ghenghe Vel Medelnicer, Petriceico Vel Clucer, Constantin Vel Sulger, Ionașco Balș biv pîrcălab, Dumitrașco Prăjescul, Todosie Dubău, Ștefan Brăescul Vornic de Botoșani, ș. a.

Cernăuți, 20 Iunie 7150 (1642). Coste Grama cu fiu vinde o siliște nepotului său, Lupu Stroescu, pentru 200 de galbeni. «Dela Troian până la Nistru.» Marturi: Andrei Talpă, Pintilii Barboțchi, Isac Cocoranul, Isac, «curierul domnesc din Cernăuți», Popa Ignat, Gligorie diacon, Ștefan Unguran, «der Alexa Pircsu, mit 12 Burgern», Toader Goian. Scrie Ionașco.

Iași, 3 Decembre 7151 (1642). Vasile-Vodă, pentru Ieremia Murguleț, ce aduce mărturie de la Gheorghe Ștefan treti Logofăt, Pavel Vornic de Poartă, Nacul Simion[el], Dumitrașco de Călinești, etc., că Ieremia Busuioc, al lui Busuioc biv Vel Spatar, la moartea lui, a dat înaintea lor partea sa din Dărmănești (Suceava) lui Murguleț, pentru pomenire. Gavrilaš Vel Logofăt. Petrașco.

20 Februar 7151 (1643). Vasile-Vodă dă toate drep-turile în «Subranecz» lui Lupul Stroescu. — Toderășco Vel Logofăt. — Cf. Wickenhauser, *Woronetz*, la această dată.

30 Mart 7151 (1643). Vasile-Vodă. Apare Ioan Ciolpan, pentru a vinde Lucavița (Ț. Cernăuți), ce o are de la bunicul său, Ghenghe Logofătul, supt Radu-Vodă. O luase și acesta de la Gorce Volcinski, Ionașco Dobrenchi uricar, etc. Se dă lui Isac Mironescu, Căpitan de «Senikeu» (Sănicău), pentru 150 de ughi.

12 Ianuar 7152 (1644). Vasile-Vodă confirmă lui Bucium Vel Vornic Vișnița, hotărită de Vasile Roșca și Constantin Ciogole Vornic.

15 Octombree 7154 (1646). Vasile-Vodă. Tăutul biv Logofăt aduce act de la Nacul pîrcălab de Suceava, Ștefan Murgu-

leț, Tudor Dohatchi, Nicoară Brahă, Alexa Șoltuz și 12 jurați de Siret, pentru că Isac, fiul lui Tudor, nepot al lui Tăutul Logofăt, face o orînduială pentru Băilești, la moartea lui. — Toderășco Vel Logofăt. Dumitrașco. — Cf. *Doc. Bistriței*, I, p. 83, n° c.

Suceava, 11 Iunie 7154 (1646). Vasile-Vodă, pentru Antimia soția lui Dumitrașco Tureată.

Suceava, 6 Iulie 7154 (1646). Vasile-Vodă, pentru Gavrilce «Polski», Helce din Nihoreni, etc., Solomon țircovnicul din Botoșani, Pascal biv Șoltuz de Suceava — Toderășco Vel Logofăt.

Suceava, 13 Iulie 7155 (1647). Vasile-Vodă. Vine Safta, soția «des Scholtus», cu fiul Andrieș și frații: Ioachim, Miron, Nicolae, fiii lui Dumitrașco, și vinde partea lor din Rugășești, de la «ihrem Gross-Vater Isac Balika Hatmann», lui Iordachi Vistier, soției și copiilor. Toderășco Vel Logofăt.

Iași, 22 Ianuar 7156 (1648). Vasile-Vodă, pentru Coste Pitic, la Pleșenița. Pomeniți: Isac Cocoran din Bănila, Toader Tăutul din Vilavce, etc., Isar fiul lui Grama din Călinești.

Iași, 4 Mart 7156 (1648). Vasile-Vodă, pentru Dumitrașco din Călinești. Menționat Ștefan Murguleț.

Iași, 4 Iunie 7156 (1648). Vasile-Vodă confirmă lui Gavrilaș Matiaș biv Vel Logofăt satul Boliești, hotărit de Ilie Șeptelici, staroste de Cernăuți, și de bătrînul Dumitrașco din Berhești. Toderășco Vel Logofăt. Dumitrașco.

29 Iulie 7156 (1648). Vasile-Vodă, pentru Isar de Călinești, la Lucavăț. Toderășco Vel Logofăt.

Suceava, Iunie 7158 (1650). Vasile-Vodă lui Ioan Sămaca, pentru satul său Voloca. — Copie românească. Arch. Delegațiunii Țerii.

Suceava, 10 Iunie 7158 (1650). Vasile-Vodă pentru Vasile Lastiuca, la Costești: partea lui Paholce. — Cf. *Doc. Bistriței*, I, p. 73, n° LXXXV.

3 April 7159 (1651). Vasile-Vodă, pentru Dumitrașco Tureată. Menționat: Ștefan Murguleț. — Tradus de Gheorghe Evloghie.

Iași, 14 April 7160 (1652). Vasile-Vodă, pentru mănăstirea

Barnovschi. Actele călugărilor pentru moși, de la Miron-Vodă, privesc: parte din Toporăuții, ce o luase Domnul cu bani de la «Vatters-Brudern, gewesten Gross-Logofett Stroich»; Șipotele, fost al lui Arbore (il iea Miron-Vodă ca Hatman, cu 1.070 de ughi, supt Radu Mihnea; Munteanî pe Bîrlad, fost domnesc, legat de «tîrgul Vaslui»; parte din «Negrinze» (Hotin) (proces pentru el cu Ifrim Hasdeu) și dugheni și pivniță la Iași, «în față cu chirvășăria domnească». Toate actele ard, «samt viellen Vermögen und der Kirche apartamentis, zur Zeit als der Galga-Soltan mit den tartarischen Soldatenmacht, ingleichen der Kosaken-Hettman Bogdan Hmlniczky mit der [za]porosker Kriegsmacht angekommen, unser Land verheeret, geblündert und vielle Menschen in Sclaverey forth geschleppt; darzumal haben diese unser Herrschafft von dem Flüssel bis an die Gebürge verherret und aussgeraubet, zugleich auch das Markflek Jass und Suczeva, wie auch die heiligen Metropolitensitz und Gebäude verbrennet [1650]; danach, alls unsere Herrschafft so vielles Wehe-Klagen von unsern Vorbittern des ermelten heiligen Klosters ersehen hat, dass das heilige Kloster ohne Privilegien und Documenten verblieben seye», confirmă vechile daniî. Marturi: Domnul, fiul: Ștefan; Ghica Vel Vornic de Țara-de-jos, Gheorghe Hatman, Toma Vel Vornic Țerii-de-sus, Iani și Moțoc pîrcălabî de Hotin, Miron Ciogole și Boțul pîrcălabî de Neamț, Ianache Botezat pîrcălab de Roman, Stamate Vel Postelnic, Constantin Ciogole Vel Spatar, Alexandru Vel Ceașnic, Iorgachi Vel Vistier, Petrașco Ciogole Vel Stolnic, «Grigie» Vel Comis. Scrie Dumitrașco. — Tradus de Lopeisky, Suceava, 1782. — Cf. vol. IV, pp. CCCXXXIII-IV.

Iași, 22 Mart 7162 (1654). Gheorghe Ștefan, pentru Dragomirna (și donații de la Anastase Crimcovicî). — Și la 23 ale lunii.

12 Octombree 7163 (1654). Testamentul lui Gheorghe Cocoranul, ce împarte moșiile între fii: Antimia, Adam, Antioh, Apostol. Marturi: Isac Cocoranul, Petrașco Țintă din Zamostia, Ieremia Tăutul din Vilavcea, Foca Tăutul, Vornicul Alexandru Drăguțescu din Milia. — Și originalul român.

Iași, 30 Novembre 7163 (1655). Gheorghe Ștefan, pentru Ioan Sămăca, întărindu-î satul Voloca. — Arch. Deleg. Țerii.

15 Novembre 7165 (1656). Gheorghe Ștefan. Satul Ruși reclamă ca parte a sa pe Securicenii. Ordin către Ieremia Chircu, Portar de Suceava, a cerceta. Se chiamă vătămanii și țeranii din sate. Se decide contra Rușilor, ce dau la Cămară doisprezece lei. Ionașco Rusul Vel Logofăt. Strătulat.

Iași, 8 August 7167 (1659). Gheorghe Ghica. Apare «die Frau Safta, Tochter des Nyagoe, verwitibte Nicolae Urekin», cu fiica ei, Alexandra, și dau moșia ce au de la Nicolae Ureche: a treia parte din Toporăuți, călugărilor de la Barnovschi, pentru 700 de galbeni. Aveau călugării două părți de la Barnovschi-Vodă. Racoviță Cehan Vel Logofăt.

25 Iunie 7168 (1660). Ștefan-Vodă, «la Apostol părcălabul de Orheiū, pentru că s'a plins Vasile Drăghinicii pre Ionașco iuzbașe, zicând că au fost ei amândoi soție la mazilie, și au umblat Ionașco iuzbașă cu alte meștersuguri, și acum s'au căutat Vasile Drăghinicii la Visterie, și s'au aflat patru galbinii a lui Ionașco iuzbașe asupra a lui Vasile Drăghinicii». Să-î restituie. — Copie românească. — Arch. Deleg. Țerii.

Iași, 22 Iulie 7168 (1660). Ștefan-Vodă confirmă cercetarea făcută la Rohozna de Iordachi Vel Vistier.

Iași, 25 Iulie 7168 (1660). Ștefan-Vodă. Apare Iordachi Vel Vistier și arată a fi căpătat de la Rugină Vornic de Poartă hotărnicia la Lențești. Cehan Logofăt.

8 Octombrie 7170 (1661). Vinzare de moșie a lui «Luca, Enkel von der Tochter der Gaftoniae, Schwester des Manczul, sammt meiner Muhme Maria, Tochter des Manczul von Csernoviz», pentru Carapciū.

Iași, 28 Ianuar 7173 (1665). Istrati-Vodă. Apar Savin, staroste de Cernăuți, și alții, pentru niște moșii.

Iași, 19 Iunie 7173 (1665). Istrati-Vodă, pentru moșia Rușii, a lui Bejan Balș.

10 Iunie 7175 (1667). Act de la Ionașco Pilat, Căpitan: hotărnicie.

3 Maiu 7178 (1670). Iorga, fiul lui Sima din târgul Siretul, cu soția Axania, dau o prisacă supt Cetățuie.

10 April 7181 (1673). Ștefan Petru-Vodă. A luat Hliboca (Ț. Suceava) de la Ursachi Vistier, cu 700 de lei, împrumut de la Apostol Catargiu Postelnicul. «Da wir ihme das in dem Soroker District gelegenes und von unserem verstorbenen Schwiegervater Georgie Katarschiu zum Heyrath-Guth überkommenes Dorf Okienesesti verkauft.» Acum dă lui Apostol Hliboca, cu actul de întărire de la Duca-Vodă, Vasile Gheuca treti Logofăt.

Hotin, 8 Septembrie 7182 (1673). Ștefan Petru-Vodă, pentru Dumitru biv Pitar. Andreneștii și Zureștii din Mamornița s'au plins de Vornicul Stroescul pentru moșie. Stroescul avea părți de la Dragotă. Proces de înainte de Vasile-Vodă până la Dabija. Supt acesta, Ionașco și Andronic «Zure», după îndemnul răposatului Logofăt Buhuș, se înțeleg cu Stroescul. Acesta nu observă învoiala. Grigore Ghenghe Vel Logofăt.— V. pp. 222-3.

21 April 7185 (1677). Antonie-Vodă dă cinci familii de scutelnici episcopului armean din Suceava.

2 Ianuar 7191 (1683). «Ego Saphta Sturzeoe, Mareschalca, defuncti Ilie Sturza Supremi Mareschalci relictă vidua», pentru o treime din Mesehenești (Roman), «post defunctum parentem meum Petriczayko Supremum Mareschalcum in me devolutam». Avea parte și Isac al lui Ionașco Avram. O dă lui Alexandru Ilski Căpitan și soției lui, Maria: «patrono meo». Marturi: Dosoftei, Alexandru Buhuș Căpitan, «nepos meus», Savin Medelnicer-Mare, Gheorghe Postelnic. — Ștefan Petriceicu confirmă lui Alexandru Căpitan dania «a sorore mea». — Arch. Deleg. Țerii. — V. vol. IV, p. 275.

16 Iunie 7194 (1686). Constantin-Vodă. Gligorie biv Armaș, pîrcălab de Neamț, arată zapisul de danie al Paraschivei călugăritii, soția răposatului Ionașco Brahă. Marturi în zapis: Misail episcop de Rădăuți, egumenul Visarion de Agapia, Serafim fost episcop de Rădăuți, egumenul Ioan de Neamț, egumenul Ifrim de Secu, preotul Spiruț de Cotnari, preotul Toader de Neamț, Nicolae Hăbășescul, pîrcălab de Neamț. Călugării dase lui Gligorie părțile de moșie ale Paraschivei la Vlădeni,

etc. Toader Beldiman. — Confirmă Antioh-Vodă lui Grigorie Vel Căpitan și pîrcălab de Neamț. — Și în primul act se spune că se făcuse dania, «weil er gegen ihren, der Calugerizae, Sohn gütig gewesen, der sein Vaterland Moldau verlassen, und sich in Pohlen wegen einem zustossenden Übel geflüchtet, wornach er auch allorten nicht ruhen konnte, sondern ausbrach und in seinem Vaterlande denen Inwohnern vielen Schaden verursachte». Osîndit în Divan, Vasile al Paraschivei e scăpat prin rugăciunea lui Grigorie. Fata lui Grigorie iea pe Sandul Darie.

Iași, 18 Iunie 7194 (1686). Constantin-Vodă. Apare Vasile Bainschi Serdar și arată un zăpis, împreună cu Ilie Drăguțescul biv Serdar și staroste de Putna, de la care iea satul Milia (Cernăuți) și un șfert din Putila, cu vecinii, — pentru 600 de lei. — Tudose Dubău Vel Logofăt. — Zăpisul e din Focșani, 28 April. Semnează în el: Ioan Stroescul biv Jitnicer, Mitre Vel Căpitan de graniță, Iordachi Stroescul biv Vornic de Cîmpulung, Căpitanul Petrașco, Vasile Damian treti Logofăt, Gheorghe Stîrcea biv Portar, Dumitrașco Hurmuz, Antohi biv Vel Pitar. Și soția lui Drăguțescu: Safta. — Cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 474; Neculce, p. 244; *Doc. Bistriței*, pentru Stroescul.

Iași, 31 Maiu 7203 (1695). Anastasia Doamna, a Doamnei Dafina, pentru Bahrinești (Suceava), cumpărat de Nicolae Vistier și soția lui, Alexandra, de la Grama Căminar, și pentru părți în Pipircani (Soroca), de la Ramandi și fratele lui. Le dă Cetățuii, unde e egumen Partenie. — V. mai sus, pp. 95-6.

23 Februar 7206 (1698). «Iani fiul lui Vasile din Snietin, cu frații miei *Lukavesin* și *Mihaile*», arată că au vîndut moșiile lor la Lucaveț, Berhomete și Pancești, și a lui «Vasilko, Sohn des Gligori Kescseskul».

Iași, 26 Iulie 7207 (1699). Antioh-Vodă, în procesul Șătrului Pavel Rugină pentru niște poieni la Lucavăț. Se cercetase de Pavel Ciocîrlan Mare-Păharnic și de Ienachi Vel Stolnic. — V. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 240, 399.

2 April 7208 (1700) Cedare de moșie, pentru binefaceri,

de către Gheorghe Isar către Medelnicerul Constantin Turcul. — Și alt act de la același către același; 10 Iulie 1709: «Medelnicerul Constantin Turcul, rohmistrul». Prezenți: pîrcălabul Vasile Cocoranu, Gheorghieș biv Armaș, Axentie Pogor. — Alt act, menționînd pe răposatul Medelnicer Constantin Turcul, e din 20 Ianuar 7234 (1726).

15 Iulie 7208 (1700). Antioh-Vodă, pentru «Alexander Leach Capitaneus», ce a luat pe «bojari cuiusdam ex provincia filiam». Iea și moșii la riul Tuțora, apoi emigrează și servește «apud hostes regni in Poloniam contra patriam, et aliquoties armatus in regnum invasit, multumque damnum, tam regno quam incolis, intulit», supt Constantin-Vodă, care-l așteaptă în zădar să revie. Îi iea deci averea și o dă răposatului Mare-Logofăt Tudose Dubău. Apoi «Potentissimus Imperator omnibus emigrantibus amnestiam est pollicitus». Vine și e iertat. — Arch. Deleg. Țerii.

28 August 7208 (1700). Dumitrașco Ursachi biv Vel Sluger, fiul Vistierului Ursachi, vinde o moșie lui Ioan Abăza Postelnic.

Iași, 18 Octombrie 7211 (1702). Constantin Duca-Vodă confirmă Dobrovățul și Grămeștii lui Cîrstea Serdar, ce a servit țerii din copilărie. I se dăruise întâiu de Duca-Vodă. Gligoraș Jora, treti Logofăt. — V. ediția mea din Constantin Căpitantul, p. 206 nota 1.

Iași, 14 Februar 7211 (1703). Nicolae Costin Hatman dă lui Milentie egumen de la Barnovschi Volcinețul, ce-l avuse, de la tatăl lor, fratele lui, Petrașco Logofăt, mort în Țara-Românească, fără copii. Moare și fratele cellalt, Ion Hatmanul, ce e îngropat la Barnovschi; «welches Kloster unsere Grossvätter erbauet haben». Vor respecta aceasta și copiii, ce ar fi să-î dea Dumnezeu. Blestem. — Traducere din 1782. — Confirmă Constantin Duca, la 5 Maiu 1703. — *Ist. lit. rom.*, I, pp. 63-4. — Publicat, în formă modernisată, la Wickenhauser, *Bochotin*, p. 90.

4 Mart 7212 (1704). Catrina Vistiereasa, fata răposatului Iordachi Cantacuzino biv Vel Vistier, cu fiul ei, Ioan biv Aga, și cu ginerele, Ștefan Luca biv Vistier, arată că, nevînd bani la nunta fetei ei, s'a sfătuit cu rudele, și, cu toată

împărțeala ce se făcuse, vinde satul Pohorlăuți lui Constantin Turculeț, singura rudă ce se oferă: «welcher von meinen Gros-Vatter Gavrillasch Logofeten, der dieses Dorf hinterlassen, herstammet». O avea moșia de la tată: Iordachi Cantacuzino, Vistier, și de la mama lui, Alexandra, fata lui Gavrilaș biv Vel Logofăt. Marturi: Ioan Neculce Vel Agă, Ilie Cartargiu biv Vel Comis, Ilie Cantacuzino Păharnic, Dumitrașco Cuza biv Vel Spătar, Sandul Sturdza Jitnicer, Dumitru Ursachi Stolnic, Ilie Vel Spătar, Ioan Paladie Vel Vistier, Lupu Vel Vistier. Scrie Savin Uricar. — Cf. mai sus, p. 45, n° 212 și urm.; *Genealogia Cantacuzinilor*, ed. Iorga, p. 367 nota.

Iași, 25 Mart 7212 (1704). Mihaï-Vodă, pentru Ioan Avram *Figarski* și Candachina, sora lui Miron Cocoranul, cu cumnatul ei Ioan Cocoranul, cu fiul Candachinei, cu Constantin Malai, ginerele lui Țintă, Aftimia, sora lui Miron Cocoranul, Ilie și Tanase Țintă, cumnați lui Malaiu. Semnează și Ilie staroste de Cernăuți. — V. mai sus, pp. 46-7, n° 218.

Iași, 7 August 7212 (1704). Ileana, văduva lui Iordachi biv Vel Stolnic, cu fiul ei, Iordachi, dă Zastavna (Ț. Cernăuți), ce o are de la «părinti», Iordachi Cantacuzino biv Vel Vistier, lui Constantin Turcul biv Vel Medelnicer, pentru 260 de lei. Semnează și Safta Spătăreasa, Nicolae Costin biv Hatman, Ioan Neculce biv Vel Agă, Ilie Cantacuzino Șătrar, Ștefan Luca al doilea Vistier, Antonie Jora Ve Logofăt, Lupul Bogdan Vel Vornic. — V. mai sus, p. 50, n° 232-3. Pentru Neculce, *Ist. lit. rom.*, I, p. 237.

Orășeni, 30 Maiu 7213 (1705), «în iarmaroc». Diaconul Bejan vinde o șesime din Budinți Medelnicerului Constantin Turcul. Scrie Darie, namesnic de Cernăuți.

22 Iulie 7213 (1705). Nicolae Costin, Vel Vornic de Țardejos, face zapis lui Costaș Turcul biv Vel Medelnicer că-i dă partea din Boianciuc (Ț. Cernăuți), ce a fost «meinem Oheim, dem Jankul Gross-Armaschen», și venită lui la împărțeala făcută de Miron Costin. O dă lui Turcul «weil er auch unser Anverwandter ist, den meine Eltern auss der Taufe gehoben und unss vieles Gutes gethan, auch meinen Eltern Geld vorgestreckt». Dania o face și femeii și copiilor lui.

Marturii: Ioan Buhuș biv Logofăt, Lupul Costachi Vel Vornic de Țara-de-jos (*sic*), Lupul Bogdan Hatman, Ilie Cantacuzino Vel Spătar, Lupul Vel Vistier. Semnează și Toma Cantacuzino Vel Postelnic, Savin «Vătav z'aprozi», Constantin Ciaru Postelnic. — Pentru Costin, *Ist. lit. rom.*, I, p. 66, și mai sus, p. 50, n^o 231.

22 Ianuar 7214 (1706). «Mahomet Mir, fiul lui Olun», vinde lui Ghedeon Mitropolitul moșia Areni, pentru 300 de lei. O avea zălog de la fiii lui Panaiotachi [Morona], biv Vel Postelnic. — V. *Ist. lit. rom.*, I, p. 79.

12 April 7216 (1708). Mihaï Racoviță confirmă lui Ioan Abăza Vel Păharnic Dărmănești.

10 Maiu 7216 (1708). Mihaï Racoviță, pentru Ioan Paladie biv Vistier, ce are moșie la Orășeni (Ț. Cernăuți), «an der Gräntze des Landes, unter Snyatin». I-o încalcăse alții. «Es pflegten alda Jahrmärckte gehalten zu werden, wobey der Kamenarij von allen Würthshäusern die Kamena, Peszmenul und Cseparia und anderley dergleichen abnehmen, zur Ursach gebend, dass Jahrmarkt gehalten würde; ingleichen pflegte ihme zu Jahrmarkts-Zeiten auch auf denen Grund oder Felder dieses Dorfes durch den sich versamleten Pöbel grosser Schaden zu geschehen; dahero grosses Unrecht erlitte...» Era un «testament» de la el, din prima Domnie; «dass, nachdem alle Städte dem Landesherrn alleinig sind, solle jedermäniglich, welche Schanck- oder Wirtshäuser unterhalten, schuldig und verbunden sein, das Einkommen dem Landesfürsten zu entrichten, auch niemand, weder der geistliche, noch der Bojaren-Stand, weder die Klöster, noch sonst jemand anderer davon exempt oder ausgeschlossen seyn; auf dem Land hingegen ist festgesetzt worden, das ein jeder, wer er auch seye, die Einkünfften von ihren Moschien abnehmen und geniessen können, der Landes-Fürst aber nichts daran zu suchen haben solle». Va lua de la fiice vas de vin la iarmaroc un leu. Domnia nu va cere nimic pentru vinul ce ar vinde el. Ceî ce vin la iarmaroc îi vor da boierului «după obicei». Pentru fiice dugheană vor da negustorii din țară 15 bani, iar ceî «din Polonia, Ungaria, Turcia și alte

părți» 30, «afară de obișnuitele venituri ale starostelui și căpitanului». Ordin «către starostele și căpitanii aceluï Ținut». Axintie Uricar. — V. mai sus, n^o din 31 Maiu 1705.

24 Iulie 7216 (1708). Mihaï-Vodă, pentru Iordachi Caranliul biv Clucer, ginerele lui Mateï Filipescul biv Vel Stolnic, din Țara-Românească, pentru moștenirea de la acesta, ginere al lui Chiriac Sturdza biv Spatar. Arată și carte de împărțire între el și cumnați: Ioan Sturdza Vel Păharnic, Sandul Cuparul și Dumitrașco, fiii lui Chiriac, cu alți cumnați, Ioan Buhuș biv Vel Logofăt, Manolachi biv Jitnicer și Gligoraș Jora biv treti Logofăt, și cu fetele lui Chiriac: Maria, Anghelușa, Nastasia. Mateï capătă trei sate: Burienești (Roman), Berhometele (Cernăuți), Căzănești (Orhei). Iar, dacă nu-s libere, părți din altele. Se adauge lista Țiganilor dați lui Mateï și fillor. Se întărise toate de Constantin Duca. Se confirmă acum lui Iordachi. Savin Uricar. — Cf. prefața la ediția Cronicii lui Constantin Căpitanul, p. XIV.

Mileșeuți, 29 August 7217 (1709). Hotarnică a lui Calistru episcop de Rădăuți, Constantin Sbiera al doilea Logofăt, Gavril Dobrenchi, Toderașco Stircea.

8 Iulie 7216 (1710). Ileana, soția lui Savin Vel Ban, fata răposatului Vasile Ceaurul biv Vel Logofăt, dă jumătate din satul *Mitken* (Ț. Cernăuți) Marelui Schit din Țara Leșească. — Pentru cel d'intăiu Vasile Ceaurul, v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 217 și notele.

29 April 7222 (1714). «Ich Maria, verwittibte Dumitraschko Ursakin, des Gross-Stolnik», cu copiii, dă siliște mănăstirii Barnovschi. Marturi: Ioan Balș Vel Ban, Vasile Ceaurul biv Vel Stolnic. — Ceaurul e al doilea Vasile, revoltatul din 1716. Cf. și mai sus, la data de 28 August 1700.

Iași, 5 August 7222 (1714). «Ich Catharina, verwittibte Solomon Kostinin, des gewesten Gross-Klucsar, Tochter des Ursaki, gewesten Gross-Vestierniks», dă un șfert din Văscăuți la mănăstirea Barnovschi. Tatăl ei o cumpărase de la Murguleț. O dă ea lui Hrisant patriarch de Ierusalim. Semează și Ion Balș Vel Ban, Constantin Costachi Vel Spatar. — Cf. Wickenhauser, *Bochotin*, p. 98.

[Cernăuți], 2 Decembre 7227 (1718). Mihalachi al lui Ar-

senie, cu femeia lui Tudosca, fata lui Simion *Soss*, vinde un loc. Marturi: Popa Ioan, Pavel Popa, Pavel Șoltuz, Simion Smoc, Simion fiul Călugărului, Gheorghie biv Șoltuz, Ioan ginerele Căpitanului, Constantin Hrom, etc.

11 Mai 7231 (1723). Maria Ursăchioaie, văduva lui Dumitrașco biv Vel Stolnic, cu fiii ei: Vasile, Gheorghe și Toader, dau o moșie lui Iordachi Canta Vel Vistier. Avuse nevoie de bani la nunta fetei ei, Catrina. Vistierul Luca, un cumnat, îi dă bani. — V. și la 29 April 1714. Cf. mai sus, p. 54, n° 245.

Cernăuți, 16 August 7231 (1723). Toader Armașul, fiul lui Dămian, Toader Murguleț, din Mihalcea, Ștefan Volcinski, fiul lui Stratulat, ginerele lui Ioan Stroescu biv Vel Jitnicer, arată că vînd Lehăcenii, partea lor, de la Vasile Cracalie Armaș, ș. a. Marturi: Constantin biv Vel Comis, Miron Dariu Serdar, Ursachi Isar, Lupul Tăutul, *Leika* biv *Pan* (Ban), Manole Vameșul, Miron Tăutul din Lehăcenii.

16 Ianuar 7232 (1724). Mihaï-Vodă, pentru Rohozna, pe care o cere Toader Vel Căpitan de Coțman.

3 Novembre 7233 (1724). Mihaï-Vodă, pentru Medelniceasa Antimia, văduva lui Constantin Turcul biv Vel Medelnicer, care e în proces cu Gorăneștii pentru Putila.

8 August 7232 (1724). «Eü Iordachi Cantacuzino biv Vel Medelnicer, fiul lui Iordachi Cantacuzino biv Stolnic», dă zapis egumenului Gherasim și mănăstirii lui Barnovschi, «weil meine Ältern und Grossältern in diesem Kloster liegen begraben und mein Vatter Jordaki der Stolnic veranlasset hat, dass wir diesem Kloster geben eine Moschien». Dă partea-i din Văscăuți mănăstirii. Marturi: Ilie Catargiu Vel Logofăt, Dariu Donici Vel Vornic, Dumitrașco Racoviță Hatman, Iordachi Cantacuzino Vel Vistier, Constantin Costachi Vel Spatar, Macri Ban, Sandu Sturdza, Gligoraș Costachi treti Logofăt. — V. mai sus, p. 54, n° 245.

16 August 7232 (1724). Mitropolitul Gheorghe mărturisește pentru Maria, văduva lui Dumitrașco biv Vel Sulger, și sora ei, Safta, văduva lui Silion biv Vel Medelnicer, fratele Catrinei Balș; ce au Rușii, la Ț. Suceava. Dau moșia Mitropoliei. Ioan

Balș dăruise și el Mitropoliei o parte din Tătărași, «lîngă tîrgul Sucevei», pe care Iliăș-Vodă o hărăzise lui Ursachi Vel Vornic, iar acesta, cu o moară, o dăduse de zestre lui Balș. Schimbă Rușii cu Balș. Semnează și Toader Bădiliță Vornic de Suceava.

9 Iunie 7234 (1726). Hotarul Boianului de către Lehăcenii și mănăstirea Slatina. Semnează ieromonachul Macarie, dichiū de Suceava și egumen de Slatina, Mihalachi Lucachi Postelnic, ieromonachul Gafton de Slatina, Dumitrachi biv Armaș, Dumitrașco Gafenco uricar, Gheorghe, cumnatul lui *Kizerza*, Ion fiul lui Sandul, Ștefan Gligorce (?), Miron Tăutul, Constantin Tăutul, Gavril Pavelachi, «Jeni Nizas», Gligore Vornic de Toporăuți.

25 Iulie 7234 (1726). Mihai-Vodă confirmă lui Iordachi Cantacuzino biv Vel Medelnicer o moșie la Ținutul Cernăuților. — V. la 8 August 1724.

11 Septembrie 7235 (1726). Constantin Postelnicul, fiul lui Iordachi biv Vel Postelnic Caramanliul, dă zapis unchiului său Iordachi biv Vel Clucer și soției lui, Maria, fata lui Ioan Sturdza biv Vel Vornic. Dă Berhometele, ce are de la mamă, Maria, iar aceasta de la bunica lui, Safta, fata lui Chiriac Sturdza, biv Vel Spătar, ca zestre. Pune a se scrie actul, pentru că «es sich nun zugetragen, dass er Flucht in die Wallachey genohmen». Semnează Chiriac Sturdza Spatar, Sandul Sturdza Vel Ban, Alexandru Sturdza, Nicolae Brăiescu, Mihalachi Sturdza, Constantin Silion Logofăt, Constantin Hurmuzachi Medelnicer, Vasile Brăiescu, Mihalachi Hristoverghi, Andrei treti Spatar, Constantin Hristoverghi, Matei Hurmuzachi, Ioniță Buzdugan, Constantin Diac. — V. la data de 24 Iulie 1708. Cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 493 nota 5.

Iași, 21 Decembre 7235 (1726). Grigore Ghica-Vodă, către Ioan Neculcea biv Hatman, pentru Boian (Ț. Cernăuți). «Da er nach der Abreise deren Moscovitern ausser dem Land gewesen, so hat sich damahlen der Lupul Kostaki gewester Gross-Vornik hervorgethan und zu Zeiten des Fürsten Nicolae Gelegenheit gefunden» ca să iea satul cu pîri. Supt Mihai-Vodă, Neculce, întors, are proces cu Iordachi, Vel Stolnic,

fiul lui Lupu. I se restituie, aflându-se «grosser Betrug» din partea Lupului. Erau spusele numai «falsche Beeinträchtigungen». Confirmă și el. Vasile Buhăiescu. — Cf. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 242-3.

Iași, 12 Mart 7239 (1731). Zapis al lui Miron Gafenco Uri-car către Nicolae Talpă biv treti Comis. Întărit de Mitropolitul. Antonie. Martur și Gavril Pilat, Vornic de Poartă.

9 și 10 Novembre 7240 (1731). Grigore Ghica-Vodă către Constantin Sillion biv Vel Medelnicer, staroste de Cernăuți, pentru Mihalachi mazilul. — Copie românească. — Arch. Deput. Țerii.

7241 (1732-3). Constantin Sbiera biv Vel Șătrar împarte moșiile la fiii săi: fata Ileana e căsătorită cu Ciudin Comisul (i se face parte în sat la Mereței, luată de la Maria, nepoata lui Dumitrașco Murguleț)¹.

7 Februar 7245 (1737). Gheorghe Pinteî dă o poiană lui Ioanichie egumen de Horece. Marturî: Ștefan Vereha, Nicolae Hupca, Costas Futilă, Vasile Sluhaico, Ilie Lipcan, Vicol Umblătorul, Hilip, protopopul Costasco.

18 Mart 7245 (1737). Grigore Ghica întărește satul Pe-trăuți către Postelnicul Gheorghe Turcul².

5 Iunie 7245 (1737). Satul Bobești, în frunte cu Vornicul și cu vătămanul, către Grigore Beldiman Vistier, pentru un mort ce s'a aflat în locul lor și pentru care se cere gloabă. Satul e al lui și el să-i apere de această plată de 100 de ughi.

20 Mart 7246 (1738). Ilie Șeptelicî Stolnic dă un zapis lui Șerban Cantacuzino Vel Stolnic pentru gropile Zahareștilor. — V. *Docum. Bistriței*, la numele lui Șerban.

1-iū Decembre 7248 (1739). Iordachi Cantacuzino biv Vel Vornic, pentru Sucevița, în amintirea fiului său și al soției sale Ecaterina, mort de ciumă la 23 de ani în Galați. — V. mai sus, pp. 56-7, n^{le} 254-6.

¹ Constantin Sbiera Clucer e pomenit și la 15 Iunie 1706 și la 1-iū Decembre 1712.

² La 7 Mart 7250 (1742) se pomenește iar acest «Turculeț».

18 Mart 7249 (1741). Grigore Ghica, pentru Putila, unde aș moșie Miron Gafenco și cu Mihaï Micul biv Vornic de Cîmpul-Lung rusesc, soțul Saftעי, ficia Stolnicului Preda.

2 April 7249 (1741). Grigore Ghica-Vodă. «Georgie Ursachi Zsitnicseru, der fürwahr einer von denen vornehmsten Bojarn-Sohn und unser angenommener an Kindstatt gewesen ist» și i-a servit bine, moare tânăr. Domnul dă la moartea lui Bereuții către mănăstirea lui Barnovschi, sfătuindu-se cu Mitropolitul Nichifor, Ghedeon de Roman, Varlaam de Rădăuți, Teofil de Huși. Boierii: Constantin Ruset Vel Vornic Țerii-de-jos, Iordachi Ruset al Țerii-de-sus, Costachi Razul Hatman, Ienachi Vlastò Vel Postelnic, Andrei Ruset Vel Spatar, Aristarho Vel Ban, Manolachi Costachi Vel Păharnic, Toader Paladi Vel Vistier, Vasile Costachi Vel Stolnic, Grigore Costachi Vel Comis. Semnează și Vasile Sturdza biv Vel Stolnic, Panaite Vel Agă, Ioan Cocoranul biv Vel Pitar, Vasile Buhăiescu biv Vel Logofăt, «Pantilie» biv Vel Armaș.

5 Iunie 7249 (1741). Grigore Ghica-Vodă dă mănăstirii Frumoasei, care «von allem seinem Guth durch die feindliche Moschkowiter, [Feinden] des Reichs, die mit ihrem Schwerte hieher eingedrungen, beraubt worden ist», satul Bereuți, ce i se dase la moarte de Gheorghe Ursachi, care «war unter unseren Schutz gestanden, derowegen wir selben auch zum Bojarn ernannt und begnadiget haben». Dă și pentru sufletul copiilor săi morți. Marturi: fiii, Scarlat și Matei; Constantin Ruset Vel Vornic Țerii-de-jos, Iordachi Ruset Vel Vornic de Țara-de-sus, Costachi Razu Hatman, Ienachi Vlastò Vel Postelnic, Andrei Ruset Vel Vornic, Aristarh Ban, Manolachi Costachi Stolnic, Toader Paladie Vel Vistier, Grigore Costachi Vel Comis. Ștefan, fiul lui Vasile Buhăiescu, scrie.

15 Iulie 7249 (1741). Dumitrașco Bainschi Vătav se înțelege pentru hotarele Miliei, lângă Bănila, cu Gheorghe Turcul Postelnic, Miron Gafenco vtori Stolnic, Tănase Țintă Căpitan și Costașco, nepoți de fată (*Enkel*) ai lui Cocoranul.

14 Maiu 7251 (1743). Adam Luca biv Vel Sluger dă lui Constantin Ciudin vtori Medelnicer, «Enkel» al său, jumătate din Bunești, cumpărați de la Savin, ginerele lui Miron Hășdău.

17 August 7251 (1743). Act de la Iani, staroste de Cernăuți.

9 Septembrie 7252 (1743). Nastasia fata lui Toader Malaiu biv Vel Medelnicer, văduva Postelnicului Ioniță Casimir, dă ginerelei ei Nicolae Restivan și fetei ei Ruxanda moșia din «Chriaska» de zestre. Să nu se amestece fata Maria și fiii Gligoraș, Constantin și Iordachi. «Ich sie mit nichts sonsten unterstützen konnte, indem mich die Moscoviter ausgeraubet.»

4 Iunie 7252 (1744). Ioan Nicolae-Vodă către Constantin Alcaz biv vtori Sulger și Constantin Coșotanul, pentru Ropcea (Ț. Siret), ce o au de la socrul lor Soroceanul.

Iași, 7253 (1744-5). Ioan Nicolae-Vodă dă lui Ignatie episcop armean din Suceava branștea episcopiei.

11 Ianuar 7253 (1745). Ștefan Vereha din Cernăuți face danie mănăstirii Horecea și lui Artimon, egumen. Martur: Vasile, fiul lui Voronca din Horece.

22 Ianuar 7253 (1745). Ioan Nicolae-Vodă. Pentru Miron Gafenco, biv vtori Stolnic. Arată act de la Grigore Ghica pentru aceia că vărul său («sein Väter») Rugină biv Vel Comis, «als er noch hier zu Land war», a trimes vechilul său la Constantin Turcul Medelnicer.

4 Novembre 7254 (1745). Dumitrașco Bainschii biv Vătav de Stolnicei dă ocina sa Bainti (Ț. Suceveș) nepotului său de soră Ion sãn Medelnicerul Șarban Flondor. O avea de la tată-său Vasile Bainschii, «ce-s trage de pe moșu Orăș, Hatmanu». Semnează și Andrei Potlog biv Vel Șătrar, Manole Zamfir Vel Căpitan, Miron Gafenco Vel Stolnic. Scrie Sandu Țira. Original românesc. — V. la data de 15 Iulie 1741.

27 Ianuar 7254 (1746). Învoială a Ruxandei fata lui Gheorghie Hăjdău cu ginerele ei Lupul Tutuescu și fata ei, Catrina, pentru zestrea acestuia la Iordănești (Ț. Suceava). Pomeneste pe «sora mea Marinca. . . Tatu-mieŭ Gheorghie Hăjdău». «Gavril nemesnic, martur.» Scrie «Ioniță Banteș».

24 Iunie 7254 (1746). Ioan Nicolae Mavrocordat către Lorenț, staroste de Cernăuți, pentru Manoli Zamfir, biv Vel Căpitan. — Arch. Dep. Țerii. Copie românească.

4 Iulie 7254 (1746). Gavril Niculce biv Vel Medelnicer dă zapis lui Manole Varlam negustor din Botoșani. Neculce îi dă satul Prilipce și iea partea lui la «Siniheu», de la socru, Ion Bere. Marturi: Sandul Sturdza Vel Logofăt, Ioan Neculce Spatar, Lupul biv Vel Stolnic, Nicolae Paladie treti Logofăt, Alexandru Neculce biv vtori Paharnic. — Copie românească. Cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 245 nota 5.

Cernăuți, 3 August 7254 (1746). Gligore Diacon de Pleșenița face contract cu Paharnicul Ioniță Strișca pentru Pleșenița. Semnează: Laurenti staroste de Cernăuți, Silion biv Vel Jitnicer, Gavril Neculcea biv Vel Medelnicer, Gavril Moțoc, Sandu Tăutu, Stroescu Comis, Gheorghe Pîrvu Vel Căpitan, Gavril Volcinski, Constantin Brahă, Gheorghe Mitescu, Vasile Cracalie, Ursachi Isar, Grigoraș Cracalie, Șerban Flondor Medelnicer, Vasilică Drăghinici, Vasile Dumiță Căpitan, Constantin Ianeș, Miron Gafenco biv vtori Stolnic. Scrie Paladie.

5 Octombrie 7255 (1747). Ioan Mavrocordat către «dumne-lui Lorenți starostele de Cernăuți», pentru plîngerea lui Ursache Isariu și alții de la Stănești (Ț. Cernăuți), cu mărturie de la Gheorghe Părvul Căpitanul de Coțmani, pentru «oamenii țărani ce trăescu cu case pe hotarul Stăneștilor»: ei nu dau nimic, «ce-î și ocărăscu pe stăpâni». Gheorghe și Vasile Budzilă Clucer chiamă «pe mojiți». Maziliile arată «cărți domnești și răvășelele starostești ce li-au arătat acești mazilii de supunere acelor mojiți ce șed pe locul mazililor». Decidă a da pe patru ani, cîți staă, cîte 20 de parale. Confirmă. Pot «munci» pentru aceasta. — Original românesc. Arch. Dep. Țerii.

27 Iulie 7255 (1747). Grigore Ghica, după rugăciunea lui Iacob episcop de Rădăuți, Dinul Cantacuzino Păharnic și a Vornicului Bădăluță, acordă un privilegiu pentru călugărița Natalia.

4 Decembrie 7256 (1747). Grigore Ghica. În procesul lui Sandul Hășdeu, fiul lui Miron Hășdeu biv pîrcălab de Hotin, contra lui Andrei Balș Spătar și Grigore Hășdeu, fiul lui Vasile Hășdeu din Berlinți. — Și la 18 Iunie 7272 (1764), Grigore Ghica judecă în același proces.

1-iu Septembrie 7259 (1750). Constantin Racoviță, pentru Constantin Sturdza biv Vel Stolnic. Arată *testament* de la Nicolae-Vodă, care i-a dat, pentru credință și slujbă, «viel mehr aber weil Seine Hoheit bey dessen Copulation ihm beygestanden», un loc din hotarul târgului Siretului, cu iaz.

25 Mart 7259 (1751). Ioan și fratele lui, Toader, fiii lui Gligoraș Ungureanul din Cernăuți, dau zapis Căpitanului Manoli, comandant din Cernăuți și Coțman. Marturi: Popa Avacum, Istratie, Costaș Futilă, Gheorghe Verega, Vasile căpitan de Barani, Petru Cojocar, Dumitru fiul lui Mihailo. Ioan Dascălul scrie. — Manoilă Zamfir Căpitan adaugă că a dat locul lui Gligoraș Ungurean. Martur: Vasile *Kulpensky*, staroste.

24 April 7259 (1751). Constantin Racoviță. «Die moldauische und jüdische Bürgerschaft der Stadt Csernoviz» se plîng, ca și locuitorii din Horece, că au dat o *Salzsteuer*, de care-î scutise Domniî. «Und dass selbe [Privilegien] zu Zeiten dess Fürsten Constantin Nicolae der verstorbene Nicolae Constantin, biv Vel Schitnicser, dermahliger Csernovizer Staroste, von ihnen abgefordert.» Nu le mai dă. Confirmă.

8 Iulie 7259 (1751). Hotarnica Boianului, ce e al lui Ilie Neculce Spatar și frații, fi ai răposatului Ioan biv Vel Vornic. Semnează: Vasile Buhăiescu biv Vel Medelnicer, hotarnic, Gheorghe egumen de Putna, Calist eclesiarh de Putna, Macarie arhimandrit, ieromonahul Ghedeon, Teofan, *Aftim*, diaconul Irinarh.

8 Iunie 7261 (1753). Constantin Racoviță, pentru Vasile Crupenschi, staroste de Cernăuți, în procesul de moșie dintre Donici biv Vel Stolnic și Toader Păunel.

15 August 7261 (1753). Constantin Line Medelnicer și soția lui vind partea lor din Bunești lui Ursachi Davidel.

23 Novembre 7262 (1753). Matei Ghica, pentru sarea Cernăuțenilor.

20 August 7262 (1754). Toader Tăutul, al Sandului, vinde partea-î din Rugăsești lui Dumitrașco Paladi.

16 Februar 1755. Constantin Racoviță către Andrei Potlog Șătrar «et praefecto Kimpulung ruthenico», pentru maziili Ureche. — Arch. Dep. Țerii.

25 Mart 7263 (1755). Iacob Mitropolitul arată că Ileana lui Irimia Jora Vel Căpitan dă unchiului ei Iordachi Cantacuzino satul Miletinți, pentru pomenire. — Confirmă Domnul la 15 Iulie 7264 (1756). — V. mai sus, p. 108, n° 136.

25 Iunie 7266 (1758). Scarlat-Vodă, către Ianachi [Millo] biv Vel Păharnic, staroste de Cernăuți, și Grigoraș Stroescul Comis, pentru Gheorghe Simaca și Ioan Ghenghe, mazili. — Arch. Dep. Țerii. — Cf. *Ist. lit. rom.*, II, p. 492.

30 Iunie 7266 (1758). Scarlat Ghica întărește dania lui Grigore Ghica pentru partea din moștenirea lui Ursachi dată mănăstirii Barnovschi. — V. mai sus, p. 412¹.

29 Maiu 7270 (1762). Vasile Bașotă Stolnic hotărește la Petrăuți.

16 Iunie 7272 (1764). Grigore Ghica-Vodă, către «Ilasz», [Ilias], staroste de Cernăuți, pentru un mazil. — Arch. Dep. Țerii.

13 Maiu 7273 (1765). «Negustorii de Cernăuți și alți oameni din Horece, toți proprietari ai pământurilor orașului», dau lui Artimon și mănăstirii *carte* pentru proprietăți, de la Iosif Baran, Petraș Iusipenco, Gavril fiul lui I. *Podnar*, Andrei Șustic, Ioan Cernusca, Ioan Șustic, Ioan Pitei, Ioan Vereha, Gligoraș Holovca, Dimitrie Șustic, Alexandru diacon Pitei, Ștefan *Piven*, Vasile Sos din Ternafca, Ioan Vereha, Vasile Piven, Costăș, Vasile Voronca, Mihalachi fiul lui Todosie Futilă, Ștefan fiul lui Ioan Futilă, Simion Futilă, Teodor Holovca, Dumitru Sviret din Horece, Gligoraș Holovca din Horece, Costăș Piven din Horece, Ioan fiul lui Petru Andreiaș, Petru Andireț (*sic*), Mihălăcești, Ștefan Volcinski, etc.

14 Iunie 1765. Grigore Ghica-Vodă către Gheorghe, «substitutus» staroste de Cernăuți, pentru Sandul Onciul, mazil. — Arch. Dep. Țerii.

3 Iulie 1765. Grigore Ghica confirmă lui Lupul Stroiici Postelnic satele Bahrinești, «Majsien», Vanița, în parte.

1-iu Iulie 1766. Grigore Ghica-Vodă către Gheorghe biv Vel

¹ Documentele relative la familia Callimachi apar în vol. al II-lea al publicației cu acest nume.

Sulger și Pandelachi biv Vornic, staroste de Cernăuți, pentru mazilul Alexandru Vasilco.

21 Februar 1771. Balș Logofăt, Vasile Razul, Ioniță Cantacuzino Vistier, Arghiri Ban anunță mazililor, ruptașilor, vornicilor și la toți locuitorii Ținutului Cernăuților că Feldmareșalul [Rumiențov] li-a făcut staroste pe Ilie Herescul. — Copie românească: Arch. Dep. Țerii.

Ianuar 1772. Divanul către Ilie Herescul, staroste de Cernăuți, pentru scutire de la Feldmareșal. — *Idem, Ibid.*

17 April 1772. Către Ilie Herescu, staroste de Cernăuți, de la Divan. Pentru Costachi Vlad, «rânduit zapciū la șchele asupra șăicilor împărătești, pe 3 lunī de zile». — *Idem, Ibid.*

22 Mart 1773. «Către dum. părcălabii de Hotinu.» Pentru 6 liude scutelnicī, «ce ari Andriū Dașcheviči pisariū ot Hotinu.» — Și la 18 Iulie 1774. — *Idem, Ibid.*

2 Iulie 1774. Mărturie pentru o plîngere a lui Iordachi Manoli din Botoșani, ce are moșie la Prilipce (Ț. Cernăuți), încălcată de Vasile Vameșul și alți vecinī.

[1776.] S'au gudecat de față înaintea noastră Sandu Racoccea cu Manoli Tabără și cu Iordachi Tumuzăiū pentru o părțice de moșii, ce zicea că ari baștină de la moșul lor Ionașco Racolcea, la Jadova i la Stănești i la Ivancăuți, și, fiind faț[ă] Manoli Tabără și Iordachi Tumuzăiū, li s'au luat sama cu amărunt pe scrisori și dovez ce au avut, și o parte și alta, și s'au găsāt cum că Sandul Racoccea are un odgon parte lui de moșii de pe moșul său Racoccea la numitele sate, după cum mai sus arată, și, după hotărarea gudecății, s'au luat un odgon din parte lui Tabără și s'au dat în stăpînirea Sandului Racocii și al fratelui său Andronachii. Deci, pe scrisori ce are, să aibă Racoccea aș stăpîni acestu odgon de moșii ce i s'au venit parte lui în Jadova și la alte doi sate de mai sus arătate, cu pace în veci. Iar Tabără și cu Iordachi Tumuzăiū hotărāt este de acum, să nu mai aibă a să mai amesteca la acel odgon a lui Racocii, ci s'au venit din trei odgoane și gūmātate baștina lor. Și, după cum am socotit a fi cu cali și cu drepate, am gudecat și li s'au hotărāt, și am dat această carte de

gudecată la mâna Sandului Racocii și a lui Andronachi. 1776, Mai 30. De la judecătoria Cernăuțului. Șmidibauer Oberliutenant și director. El. Schmidbauer Oberl. Ung. (*sic*). — Asupra lui Teodor, fiul lui Sandu și un inițiator al periodicelor românești, v. *Ist. lit. rom.*, II, p. 301, p. 341 nota 1.

29 Octombrie 1777. Grigore Ghica-Vodă către «dum. Nacul biv VelPortar, Manolache Dimache biv Vel Jicnicer, Vornici de Botoșeni,» pentru Axentie Tiron din Prisicană (Ț. Hirlău), căruia i se ieau, mergînd la un sat în Ț. Suceava, doi cai, de «un Nichita Blănariu din târgul Botoșeni, cu alți tovarăși ai lui . . ., zicînd că merge de olac». Să cerceteze. — Original românesc. Arch. Dep. Țerii.

20 Ianuar 1786 (1778). «Enachi Les, sîn lui Andronachi Les, și cu soru-me Gaftona și cu fișorii ei Gavril și Costachi și Toader și Sandul», dau zapis «lui Ion Corne», pentru Lopaniște. «Și eă Sandul Racoce Vornic cu zisa lor am scris zapisul, să-s știe.»

11 Iunie 1778. Generalul Enzenberg numește pe Vasile Jeremiewicz Căpitan, «welcher alle Wachen vom Dniester an bis Dorna besuchen wird, um zu sehen, wo einige Wacht-häuser und wo keine errichtet worden sind», etc. — *Idem, Ibid.*

25 Octombrie 1778. Iordachi Cantacuzino biv Vel Spatar arată că la moartea fetei sale Zoița dă din moșiile ei nepotului Ienachi: Deleni, Roșii, Oreștii, Pașcanii. Îi murise și gine-rele: Ilie Ruset Vel Paharnic, lăsînd o văduvă tînără: Maria. I se dau acum satele ei. În loc: «Oschehlib», ce-l are de la tatăl său: Iordachi Marele-Logofăt, Maletinți, de la mamă: «von meiner Mam» Ileana *Schotain*; Novacăuți, Nilepeuți. — Cf. mai sus, p. 63, n° 286.

17 Iulie 1779. Constantin Moruzi către Ienachi Paharnic și Vornicul Botoșanilor, spuindu-î că un Constantin Arapul, nobil cernăuțean, are moșie două părți la Perstești (Ț. Botoșani), pe care le încalcă Banul Virnav.

12 Iulie 1780. Constantin-Vodă Moruzi către Enzenberg. Răspunde la întrebările din 6 pentru mazăli și ruptași.

1. Trebuie a se recunoaște în Bucovina numai cei cuprinși în lista Vistieriei din 1768.

2. Trimete lista contribuției fiecăruia.

3. Se întrebuintează maziliî pentru serviciî ale Domnului și Țerii, în țară și pe aproape, fără plată. Dacă e greu său prea departe, li se dă o plată, potrivită cu împrejurarea, după ce fac slujba.

4. S'a trimes, cum s'a zis, lista lor.

«5^{to}. Die Maszillen haben mit der Ehre des Bojaren-Standes keine Comparation und Gleichheit, hingegen aber werden solche höher aestimirt als die Ruptaschen.

6^{to}. In betreffenden Staats-, sowie in jenen zum gemeinschaftlichen Besten des Landes abzuhandelnden, Angelegenheiten, pflegen die Maszillen und Ruptaschen niemals beigezogen, oder um ihren Rath befragt werden, dann der Landesfürst thut in allen Angelegenheiten selbst sprechen. Erheischt es aber dennoch die Nothwendigkeit Raths sich einzuhollen, so wird mit dem Bojarnstand des Landes (welchen der Landesfürst dazu führwählt), die Berathschlagung geflogen.»

7. Dacă-și dă mazilul darea («Tribut») după pecete, e în pace. De trebuie a i se cere o slujbă, Domnul scrie ispravnicului, «womit er dieselben in der Reihe und nach Bestand commandire . . . Wohingegen die Ispravniks dieselben nicht wegen jedweden Verbrechen selbst abzustraffen befugt sind, sondern solche zum Fürstlichen Dyvan abzuschiken haben.» Ruptașii dau numai aceeași dare cu maziliî; «denen Distriktsbeamten aber sind sie in Allem unterworfen».

8. Maziliî prin moștenire său favoarea Domnului sînt puși de Vistier în tabele pecetluite de Domn. Li se dă și «ein schriftliches Zeugnuss». În cas dubios, se face cercetare anume.

«9^{to}. Diejenigen so mit Diplomen versehen, deren Nobles wissend und bekannt sind, werden auch in ihrer Nobilitaet zukommenden Ehren gehalten.

10^{to}. Die geistlichen Diaconen und Kirchendiener zahlen niemalen eine Contribution an das Aerarium, ausser seytr einer kurzen Zeit her wurde denen Geistlichen und Diaconen aufgetragen eine gewisse Abgabe des Jahrs hindurch einmal abzuführen; welches wir vor unbillig zu seyn erachtet und daher diese, erst seit einiger Zeit hernach geahnete Ab-

gabe gänzlich aufgehoben und eingestellt haben.» — Arch. Dep. Țerii.

Cernăuți, 2 August 1780. — «Relatio quam mihi intuitu quorundam individuorum dominus Magnus-Visternicus Iordaki (*sic*) de Balschs ad litteras requisitionales I-mi d. generalis I. baronis de Enczenberg oretenus commisit.» Ilie Cîrste e făcut Șătrar «apud modernum principem Valachiae, pro tunc autem Magnum-Postelnicum penes illius temporis Moldaviae principem. 4-to. Intuito Hereskul. Hereskul inter infimam classem status boiaronum considerantur (horum pater egit vavaticum vel commissarium apud eius temporis Metropolitam), qui eo magis qua tales aestimandi sint, quatenus etiam sunt possessionati iam ab antiquis temporibus. Horum unus actualis episcopus existit. *Basilius Balschs*». Copie. — Pentru acest Baș, v. *Ist. lit. rom.*, II, pp. 21, 26, 505.

15 Ianuar 1782. Ilie Goian face cesiune generelui său Antohii Teliman, pentru că, «încă în vreme stăpânirii Domnilor Moldovii din let 1758 plătindu-ne de multe dăjdi grele și alte angării domnești și împărătești, etc.». — Original românesc.

24 Ianuar 1782. Egumenul de la Barnovschi arată că, mănăstirea avînd «la Cernăuți, în Cordonu, câteva moșii aferosite», Domnul îi ordonase a numi represintant pentru delimitarea de «comisie», în 28 de zile. «Aflându-mă eū bolnav de patima damlaliî», trimete în loc pe Costandie ieromonah. «Să margă... în Cordonu, la Suçavă.» — Original românesc.

14 Februar 1782. Cercetare pentru mănăstirea Barnovschi. «Ein sicherer Ursaky, Bojar von einer grossen Familien, und Liebling des Fürsten Gligori Ghika, der in seinen jungen Jahren gestorben, habe sein ganzes Vermögen dem Fürsten mit dem Bedingniss hinterlassen, dass er nach dem Tode für seine Seele sorgen soll; er Fürst habe sich samt mit denen 4 in der Moldau befindlichen Bischöffen berathschlagt und dem Kloster Barnowsky das, diesem Bojaren Ursaky zugehörig gewesene, Dorf Suczka geschickt.» V. mai sus, p. 412, n^o 2.

25 Februar, «calendar vechiū», 1782. «Dosithei, episcop Bucovinii», trimete la Comisia «de aice, de la episcopie Rădăuți»,

pe ieromonahul Inochentie, cu actele Episcopiei. — Original românesc.

5 April 1782. «Gheorghî Beldiman Ban» e chemat pentru hotărîrea satului Bobeşti, la Comisie, «în Cordon». «Fiind că eu n'am putut însum să merg în Cordon, aflându-mă ispravnic la Ținutul Iași, rânduit la poroncile gospod», face vechil pe «Nicolai biv Căpitan de la Mircești». — E tatăl poetului Beldiman. V. *Ist. lit. rom.*, II, p. 88.

3 Iunie 1782. Cercetare. Pomenită Ilinca Mutinceasa [Costin] și sotul ei, de nouăzeci de ani.

8 Iunie 1782. Protocol. «Der jenseitige Edelmann Mathei Hurmosaki» are în Bucovina Cernaucă. Se întreabă reprezentantul lui, Vasile Ivonowitz. O luase de la Ștefan Luca Postelnic, «seinem Grossvater». «Der Stephan Luka und Hurmosaky seyen geschwisterte Kinder.» «Er [Hurmosaki] sey erst seit der Pestzeit von hin abgegangen.» Al. Ilski arată că Luca o luase de la familia Sturdza, cu care e încă în proces. «Der Hurmosaki, welcher ein guter Redner, und mächtiger als der Luka sey.»

29 Iunie 1782. Vasile Neculce Stolnic și Gligorie Pitar, ispravnic, arată că li s'a poruncit «de la dumnealor veliții boiarî caimacamî ai Moldovii» să se presinte, fie și prin vechil, cu actele «moșii mele Boianul și a ȝumătate de sat Lehăcenii, de la Ținut Cernăuților ot Cordon». Nu poate Vasile, «având trebuințele Ținutului Cărligăturii, la cari sint ispravnic». În loc vine «dumnalui Capitanul Ion Mitesc[u]». — Original românesc. — Cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 245, nota 5.

Protocol din 29 Iulie 1782 pentru Boian. Îl are Vasile Neculce de la moartea tatălui său «vor zwey Jahren».

31 August 1782. Interogatoriu pentru Cernăuți: Nicolae Grec, jude; Vasile Sasonti tîrgoveț, Gavril Holuscu, Atanase Costin, Ion *Haydeu*, Ioan «Zilnik», Ioan Sasonti, Ienachi Bilous. Orașul a fost peste Prut. I se schimbă așezarea pentru inundații. E ruinat de Tatarî, pustiit. «Bis endlich der Fürst Vasili, vor 300 Jahren ohngefähr, die Stadt wieder hergestellt habe.» Face locul tîrgului din moșiile vecine, și pune pietre. Hrisov de la el, care «sey in den Zeiten der Russen ver-

lohren gegangen»: ar fi ajuns la Dumitraș Tabără, care a murit și el. Domniî următorî confirmă actul. «Ein gewisser Nicolay Costin, Schitnitscher und gewesener Starost von Csernowitz, habe einst die Schriften mit sich nach Jassy genommen, mit der Versicherung, selbe wieder zurück zu schicken; allein sie seyen nie wieder zurückgekommen.» Aū numai act pentru scutirea de folărit a satului Roș, care e al orașului și al mănăstirii Horece. Costin pomenește și un document de la Constantin Racoviță.

16 Novembre 1782. Gavriil Mitropolitul, Constantin Vel Logofăt, Nicolae Ruset Vel Vornic, Iordachi Cantacuzino Vel Vornic, Lascarachi Ruset Vel Vornic mărturisesc că satul Miteniî de pe Șomuz a fost vechiū al Bogdăneștilor, adecă al răposatului Lupul Bogdan Hatman, ce-l luase de la Șeptelicești. La moartea lui Lupul, se împarte între fiî: Ioan biv Vel Logofăt și Lupul biv Vel Stolnic. Partea lui Ioan trece la fată, Safta, soția Stolnicului Ienachi; a Lupului către Safta, fiica lui, soția lui Ioniță Bașotă. Actele sînt la mănăstirea Dancul.

13 Mart 1783. Cercetarea lui Ioniță și Dumitraș Sturdza și Constantin Paladi pentru partea lor în Cîmpulungul Rusesc. Sînt represintați de Ioniță «Strischka». Aū jumătate de sat. Tatăl lor, Sandu Sturdza, o avea de la Safta «Gazikója», cumpărată. Aū proces în 1765-8. Sandul Malaiū posedă și el paisprezece țeranî. Aū parte și Manole Potlog, Ioniță Volcinschi, etc.

Cîmpulung, 19 Iulie 1783. Cercetare de hotare la Cîmpulung. Apar «der Wornik Juonitza Theodoran, Simeon Budei, Theodor Sabia, und von Dorna der Wornik Philip Juga, Vasili Juga, Juonitza Kirno, Illiasch Kerutza, Nistor Kandre, Grigori Pardeu». Declară ce aparține «dem Moldausch-Kimpulungu»: «Kempulungu, die Stadt, Sadova, ein Dorf, Boscharita, ein Dorf, Fundu Moldovi, ein Dorf, Porschesku, ein Gebirg, worauf etliche zerstreute Häuser stehen, Csokanestie an dem Fluss Pistritz, auch ein kleines Dörflein, Vale-Puttni, an der Kimpulunger Grenze etliche Häuser, welche von den daselbst fliessenden Bache Slobosie Puttni den Namen haben; ein Theil von Dorna, biss an den Bach Kilie, Kan-

dreny, Schareny, Jakobeny; alle diese zerstreute Häuser werden unter dem Namen Dorna begriffen und haben nur einen Richter. . . Die Boyana und Felder. . . » Semnează românește: « Ion Todirian Vornicel, Simion Budău, Toader Sabii, Filip Iuga, Vornicel ot Dorna, Vasile Iuga, Ion Cărnul, Ilies Căruț[ă], Nistor Candria, Grigor[i] Pardău », și comisia. — Protocol din 14-26 Iulie și 1-iū August 1783. Se vorbește și de peripețiile munților ce au aparținut Mariei Jitniceresei. Semnează: egumenul de Voroneț, « Paisie vechil Putniū, Venedictū Theodorovičū, arhimandrit Moldovițai, Paisie vechil Homoru[lu]i, Ioniță Todorian Vornicel, Toader Sabie ot Cimpulung, Toader Zbragne (?) ot Sadova, Ștefan Bedrule ot Porjorita, Ioniță Cărnul ot Dorna, Nicolae Cărnul ot Dorna, Dumitru Ungurean ot Fundu Moldovii, Ioniță Țiganea ot Țocănești, Nicolae Ugic ot Țocănești », și comisia.

8 Iulie 1784. Alexandru Constantin-Vodă [Mavrocordat], pentru Iordachi Luchi Păharnic și Petru Luchi vtori Jitnicer, căpitani de Cernăuți, pentru Dimitrie Jian de acolo. — Original românesc. Arch. Dep. Țerii.

« Izvod de zestre ce am dat ficăi mele Ilincuții. . . 1784, Iuli 11. . . » Semnează Maria Hurmuzachi și Matei Hurmuzachi Medelnicer. « I siia de chehribar. . . I rochii albă alesetură. » Ginerile e Iordachi Iamandî.

11 Iunie 1787. Alexandru Ipsilanti, pentru o « pricină între Costandin Manole cu frate-său, Iordache Manole, cupet în Botoșani, pentru împărțire moșiilor, acareturilor, ce le-au rămas de tatăl lor Manole și de la maica lor . . . , osăbit că o sor'a lor, anume Bălașa, au măritat-o maica lor, cind trăe, cu zestre ce i s'au căzut ». O împărțire anterioară nu s'a executat. Trimeși la Divan. Acesta decide ca Păpăuții și « Prelipce din Cordon », « să o ție în doao ». Restul, « hotară, dughene și vii », « cum și casele părințască (*sic*) a lor din tîrgul Botoșani », să se despartă. C. Manoli va da partea fratelui său în bani, — după hotărîrea Divanului din 15 Mai. Tot nemulțămît Constantin. Nouă judecată și înaintea Domnului: Constantin cerea pentru el toată moșia din Cordon. Domnul întărește hotărîrea Divanului. Aveau și parte din Petrești (Ț. Hîrlău), Doșești (Ț. Neamț).

«Dughene însă: una mare și una mică din Botoșeni, cu locul lor, un loc din Botoșeni, din grădina lui Ioniță șoltuzul de spre Căpitan Iani; ce este 8 stinjeni curmezișul.» «Casele părințești» «să să strige la mezat» și «să să protimisască Costantin Manoli». «Rușii Izmănoaia.» «Zvinece Nacului.» Un șfert din «moșie Amedariul, în Ținutul Sorocii», un șfert din «moșie Micovatij în Ținutul Sorocii», jumătate «din vie de la Copoă . . . , cu locul cel sterp de spre vie dum. Logofetesii Răzoaia, doao dughene mari din Botușani. . . » Legalizat de Departamentul Afacerilor Străine la 9 Novembre 1814: Nicolae Stratilat Vel Vornic, Aga Andronachi Donici, Aga Aleco Grečan, Spatar Toader Balș, Ioan Racoviță Spatar. — Copie românească.

4 Iulie 1789. Divanul face mărturie pentru Mitescul, după un raport de la Banul Vasile Neculcea, Banul Mihalache Jora, Ștefan Luca și Gheorghie Cogălnișanul Postelnicel.

Octombre 1791. Mărturie de la «Carolus Mironowski, nobil» (din Bucovina).

24 Decembre 1791 st. n. «Mironesa Mutincsasa», cu fiul ei «Iordake Mutenco» [Costin], vînd moșia lor la Șipeniș.

22 Ianuar 1792. «Izvod de zestre, care am să-î dau ficiii mele Catrinii și ginerelui mieu, Iordachi Costin Mutenco.» — Semnează Manole Potlog.

Cernăuți, 8 Iulie 1792. Contract pentru Prilipce al lui «Iordachii fon Manolii de la Botoșani», cu nepotul episcopului Daniil Vlahovici, pentru Prilipce. — Copie românească. Cf. mai sus, pp. 161-2, n^o 115.

Boian, 3 Februar 1794. «Sătenii din Boian» adeverează că «Vasăle Tăutul» a fost «Vornic la noi în sat la Boian în zilele Moscalilor, la let 1771». — Copie românească.

Cernăuți, 7 April 1796. Întrebarea unei fete, Ilînca Brahă, care declarase la Judecătoria Siretului o vrîstă ce se constată prea mică, prin mărturia a doi mazili, dintre cari unul «a fost la boteșune ei». Răspunde «că, după obiceiul nostru moldovenescu, este pentru o fată care pînă la 24 ani nu capătă bărbat, rușine și urici îne, și așe, ca să mă ferescu de așta și ca la gudecătorie, unde la acă vreme multe părți

să afla, să nu mă rușinez, și norocul meu viitor să nu-l stric, am zis că sânt mai tinără decât cu adevărul sânt... Îmi iaă cuvântul meu, ce am dat atunci numai din rușine, înapoi, și mărturisescu prin această precum că, după înștiințare de la vărul meu adevărat, Toader Răus, mazil din Ițești în Bucovina, de 25 ani și 2 luni sânt bătrână; care, fiindu trebuintă, și cu un gărămînt trupescu sânt gata a întări saă a marturisi. Și, pentru credință, neștiindu a scrie, am pus sămnul sfintei cruci».

[1806.] En numele Domnului. Ieu mai gios iscalit dau marturia aciasta adevarend prekum, fiind jeu preut den Calughera sci vekil mussii Barazilor en annul 1786, avend cerut della Domnialui Manolaki Kristoverdi en ce kip steponia mussia Vladici Catolicesk, au dat respons, che au fost comparate della un preut ungarest vekil, mussii pe o sutta de taleri. Acest entrabare l'am fost fekut prin stiinzare ce am avut della Pavolez Ianos den Schinen, rezes sci battrin de pisti o sutta de ai: adeke entru o zi, jessind della Biserica Barazilor, jel m'au spus che atteta jera battrin, che s'aducea aminte pe Vladika acel Catolicesc kare au locuit pe urma en Moldova, sci umblava embracat cu straile albe, sci, fiind pre battrin, enkes en vreme de vara mergea en saina cu telpele captusite de ciolan pe de supt telpilor, sci cu ses telegari. M'au fost aratend lokul undi jera Biserica acel doisprezece Barazilor: ses umblava embracatz de alb, ci ses de straile negre; en lonka chiamia pen akmu a Barazzilor spre gura Nigelolui den sus, au fost manasteri, sci apa Bistrizi l'aveva surpat.» Menționată delimitarea din 1777 și cea din 1804. «Jeu mai battrin de ket toz preunzi ungari de aice.» «La Farrovan, en zoa 11 Ianuar 1806, s. v. Io I. Gioani Maffei, Parocho di Faroano, atesto quanto sopra; da sacerdote dò il mio giuramento. Ego Fr. Ioannes Franc. Gabriel Barbieri M. Co. scripsi.»—Lemberg, Bibl. Ossoliński, ms. 3884, p. 68.

14 Maiu 1810. «Maria Costachi Paharničasa» face vechil pentru Zaharești (Ț. Suceava) pe «dumnealuî Ghiorghie Lupu».—Copie românească.

Cernăuți, 2 Maiu 1816. Contract între «Ioan Petrinò» și «chir Teodori Mustiață».

Cernăuți, 2 Februar 1816. «Contract de orândă», între «Dum. Gheorghii Ion Stroici» și patru frați: Manolachi, Petrachi, Mihalachi și Niculaî «fon Stroici» și Ariton Miculi, pentru Bahrăneștii lui Antohi Stroici, etc.

Cernăuți, 23 Septembrie 1816 st. n. «Contract de posesie. . . între dumniului Căminar Grigorie Cananoî, dinpreună cu soția sa Porhira, născută din Constantin Manoli Stolnic. . .» Zestre: jumătate din Prilipce. Se vinde unui Polon. «Iordachi Ursachi martur». — Copie românească.

13 Novembre 1816. Hotărîre la Lemberg asupra cererii, basată pe un act din Iași, 29 Mart, pentru nobleța de mazil a lui Sandu Rakocze. — Cerere din 19 August (Lemberg) a lui «Alexandru sãn Sandu Racocce, din Carapciü, pe Cereșos în Bucovina».

[1817.] Departamentul Pricinilor Streine. După scriere prin jalbă ci aũ făcut prin cinstita Aghenții supusul austriacesc d-lui Alixandru Racocce, fiul lui Vasile Racocce, nepot lui Ionașco Racocce, carile să află lăcuitor în satul Carapciul, pe Ciremuși în Bucovina, supt înnalta c. c. stăpînire a Austriei, ca să i să adiveriască stare și rînduiala niamului său, cari din vechi aũ avut aice în Moldova, — după a sa cerere făcându-să cercetari, s'aũ aflat că d-lui numitul Al. Racocce aũ fost cunoscut în rînduiala mazililor de aice și moșinaș, atât în moșiia Carapciul din Bucovina, cum și în alti moși, precum să dovedești din însuș mărturiile în scris, ci s'aũ văzut la mâna sa; însă: o carte de giudecată de la giudecătorie Cernăuțului, din anul 1776, Mai, și altă mărturie de la dumnealui Andrei Gafencu, din anii 1808, Iuni 27. Drept aceia, spre adeverința sa, i s'aũ dat de la Dipartament această mărturie, spre încredințari, ca să fie cunoscut în rînduiala moșinașilor mazilii. Eșii, 29 Mart 1816. Andronachi Donici Post. I. Neculce Spăt. Haret Spat. Constantin Carp Căminar.

Revers. Mittelst welcher ausgefertigte Account bestätigtet, dass er das Diplom zur Coll. Zahl 301, ex anno 816, von dem

hochl. Landständischen Collegio richtig erhoben hat. Lemberg, den 5-ten März 817. Theodor Rakocza, jud. translator.»

9 Novembre 1820. I. Apostolo Petrino, locuitor în Moldova, cere nobleța. — Arch. Del. Țerii.

8 Septembrie 1842. Se ia cunoștință de hotărîrea imperială că Mihaî Sturdza și familia lui pot cumpăra moșii în Bucovina, dar fără a căpăta drepturile unite cu ele, ci numai acel de a strînge veniturile lor. — *Ibid.*

[Adușe.] 6 August: 7167 (1659). «Safta, ce a fost măritată cu răposatul Nicolai Urechi, fata lui Negoie, cu fică-sa Alexandra», dă partea-î din Toporăuți, lăsată de la el, mănăstirii Barnovschi. Marturi: Racoviță Cehan Vel Logofăt, Ilie Șepțelici Vel Vornic, Dabija Vel Vornic, Gligorie Hăbășescul Hatman, Stamatî Vel Postelnic, Darie Vel Spătar, Iordachi Vel Păharnic, Ioniță Prăjescul Vel Vistier, Ursul Vel Stolnic, Nicolae Racoviță Vel Comis, Hincul Serdar, Miron Ciogole Vel Medelnicer, Gligorie Vel Clucer, Bejan «Diefka» (Gheuca) Vel Pitar, Chiriac Sturdza Vel Jicnicer, Frățița Vel Armaș, Gheorghe Catargiu Șătrar, etc. Semnează.

Iași, 10 Iunie 7176 (1668). Iliș Alexandru-Vodă către Ilie Moțoc, pentru familia Roschip.

25 Maiü . . . Vasile Ruset Vel Vistier către Gheorghe Armaș, staroste de Cernăuți, pentru Ieremia Tăutul, ruptaș, ca să-și dea acesta darea. La urmă: «Es ist dargethan worden, dass diese Familie von dem Gross-Kanzler Toutul, der das Land mit anderen vier grossen Bojarn den Türken unterworfen hat, herstammet».

23 Novembre 7266 (1757). Grigore Hasdeu hotărăște pentru mănăstirea Putna satul Iordănești.

Iași, 14 Decembre 7266 (1757). Vasile fiul lui Istratie Tăutul, cu frații lui, Ioan și Gheorghe, dau zapis lui Lupul Balș Vornic al Țerii-de-jos, pentru Tureatca. Semnează: Radu Racoviță Vel Logofăt, Ioan Bogdan Logofăt, Vasile Ruset Vel Vornic, Constantin Balș Vornic, Filip Catargiu Vel Spătar.

1-iu August 7266 (1758). Ștefan Tabără Căpitan, Constantin

Volcinski, Grigoraș Cracalie, din ordinul lui Ienacachi staroste de Cernăuți, hotăresc Svinecea de Cadubești. Vasile Zota represintă pe Constantin Cantacuzino biv Vel Păharnic. Menționată hotarnica ce se află la Toader Volcinski. Semnează și Vasile Zota (cel de mai sus).

20 Iulie 1764. Grigore Ghica pentru Doroșăuți, lui Ștefan Iamandi Jitnicer.

15 Mart 1765. Grigore Ghica dă lui Ștefan Luca Postelnic, fiul lui Mihalachi Luca, Cernaucu. Fusesse zălogită de Mihalachi la Ștefăniță Sturdza Banul.

28 Maiu 1765. Grigore Ghica, pentru Ștefan, Mihaï și Ilie Vlaico și sora lor Maria, soția lui Ioniță Tumorug, și vărul lor, Mihaï *Lenze*, coborătorii lui Dimitrie *Lenze*, pentru Boianciuc, Costești, «Hroscheuz» (Ț. Cernăuți). Avuse proces cu Gheorghe Tăutul Postelnic. Decisia se dă la 21 Iulie 1765, de Gheorghe biv Vel Sluger, atunci staroste de Cernăuți. Se confirmă de Domn.

1-iu Iunie 1765 (1765). Delimitare la Dărmănești, de Dosoftei episcop de Rădăuți, Constantin Cogălniceanu biv Vel Stolnic, Petru Cheșco biv Vel Șătrar.

15 Iunie 1765. Grigore Ghica-Vodă, către Iordachi Cantacuzino biv Vel Spătar, Constantin Cananò biv Vel Păharnic, Constantin Cogălniceanu, biv Vel Stolnic, ispravnic de Suceava, pentru Dărmănești și Petrăuți.

5 August 1765. Grigore Ghica, pentru Sandul Miclescul biv Vel Jitnicer și fratele lui, Gavril Miclescul Postelnic, în proces cu Petru Cheșco biv Vel Șătrar și rudele lui, pentru Zaharești (Ț. Suceava). Aveau Micleștii satul de la străbunul lor, Tudose Dubău biv Vel Logofăt, și de la bunic, Logofătul Gavril Miclescu, ginerele lui Dubău.

22 Octombrie 1765. Grigore Ghica-Vodă către Ilie Cîrste biv Șătrar. După relația lui Constantin Cogălniceanu, e fiul lui la goștină, pentru a o strînge.

25 Ianuar 1766. Testamentul lui Mihalachi Cheșco. Lasă lui Constantin casele din Iași, satul Scoposeni (Ț. Cîrligătura), schimbat cu Ioniță Manole, și $\frac{1}{16}$ din Berhomete și Panca, precum și Țiganî. Fetei Nastasia, îi dă satul Ionești (Ț. Suceava),

Țigance, ce le are de la Păharnicul Vasile Buhăiescu, vii la Odobești, — afară de zestre. Fetei Ilinca: satul «Lajul» (Ț. Roman), de la socrul său, Constantin Tuduri, Jeverteni (Ț. Dorohoi), patru pogoane la Nicorești. Ilinca, «ein unmündiges Mädel und beständig unpässlich», e încredințată lui Constantin. «Meinen Keller aber hier zu Jassi, in der Krummen Gassen», o boltă, un loc de boltă «in der Oberen Stadt», pogoane la Nicorești, herghelii, stupi, boi, vaci, le lasă lui Constantin. Pentru o reclamație de Țiganii e mandatar vărul Petre. — Confirmă Mitropolitul Gavriil, apoi: duhovnicul lui Cheșco, Dosoftei, Sandu Bosie, Gheorghe Hermeziu Pitar, popa Macarie de la Sf. Dumitru, «eă popa Gavril de la Sf. Nicolai cel domnesc». Semnează și Ștefan Hermeziu, diac domnesc.

25 August 1766. Mihalachi și Constantin Cheșcu arată a fi luat 1.500 de lei cu 10% de la Hatmanul Ioan Cantacuzino. Zălog: casele din Iași.

30 August 1766. Hațiu Dimitri, fiul Serafimei, Zoița, fata ei, Toader Nacul, fiul Serafimei (Grigore Gorovei martur), mărturisesc pentru schitul Stavnicul (Ț. Cîrligătura), făcut de «unser Grossvater» Constantin Cocoranul Medelnicer, «der als Calugier Calistru hiess». De el se ține biserica din Nedieni. Îl închină la Sf. Spiridon din Iași. Aveau fundațiile lui Cocoranu și moșiile Bănila și Răstoace și o casă în Iași, pe strada Hagioaiei. Restul averii se împarte între moștenitori: între cari și Dumitrașco Rali Sulger. — Marturi: Sofronie episcop de Irinopole, Vasile Ruset Vel Vornic, Manolachi Costachi Vel Vornic, Ioan Sturza Hatman, Dumitrașco Sturza Hatman, Constantin Sturza Vornic, Vasile Vel Ban, Ioan Costachi Șătrar, Iordachi Hristoverghi Vel Ban, — Vel Stolnic.

14 Octobre 1766. Grigore Ghica arată că Alexandru Neculce biv Vel Păharnic a presintat mărturie pentru diata, din 20 Februar 7265 (1757), a fratelui său, Ilie biv Vel Spătar. Ilie mai trăiește după diată trei ani și o lună. Lasă satul «Krejtnesesti» (Ț. Dorohoi) la mănăstirea ce va alege Alexandru. Prevede ceva și pentru soră, Ileana Stolniceasa, văduva lui Costin Stolnic. Ilie dă Boianul (Ț. Cernăuți), jumătate, lui Vasile fiul lui Alexandru. Și cealaltă jumătate, pentru a i

se plăti, de el său Alexandru, datoriile. Țiganiș se împart între frate și soră. Satele «Gengesti» și «Lukesceni» (Ț. Scroca și Hotin), via la Cotnari, — Ilenei. Datoriș avea de 1.534 de lei la răposatul Filip Catargiu Vistier, la Hasan-Aga din Roman, la Mehmet din Cernăuți, la Cirste Armașul din Camenița. Plătindu-se, se împlinește și scrisa testamentului. Marturi: fii, Dimitrie, Alexandru și Iacob, și boierii Divanului.

3 Decembre 1766. Constantin Cheșco arată că a luat 1.000 de lei de la Hatmanul Ioan Cantacuzino, pe un an, puiud zălog Berhometele și Panca. — V. și la data de 25 August.

9 Ianuar 1767. Grigore Ghica. Proces al orașului Siret cu Putna pentru partea din pământul Siretului dată de Constantin Racoviță mănăstirii. S'a întins Putna și iea dijmă de la grădină și finețe, etc. Judecă Vel Vistierul. Egumenul arată actul lui Racoviță. Se dase și alt loc, de Constantin Sturdza. — Să nu se iea din moșia *din lăuntru* nimic.

16 Mart 1767. Lupul Balș biv Vel Vornic, Constantin Balș Stolnic (marturi: Vasile Silion Postelnic, Mihalachi Stircea) dau zăpis lui Ioniță, fiul lui Pavel Virnav Medelnicer, că s'a făcut schimb în satele Drăgușeni și Peuleni (Ț. Iași), Redeni (tot acolo).

18 Septembrie 1769. Constantin Cheșcu arată că a împrumutat de la Ioan Cantacuzino Vel Vistier 50 «fl.», cu 10⁰/₁₀. — V. și la 3 Decembre 1766.

X.

**DOCUMENTE MUNTENE
DIN COLECȚIA D-LUI EMANUIL BIBESCU.**

1. București, 8 Iunie 7083 (1575). Alexandru-Vodă, pentru Neagu din Scărișoara (județul Romanai), ce a cumpărat moșia de la Aldea ș. a. Cumpărase și din Studenița lui Jitian (wt стѣденица житицнор). Socoteala se face în «paș» (паш) și aspri. Nume ca Bălan, Grăbač, Bărzea. Marturi: Dragomir biv Vel Vornic, Ivașco Vel Vornic, Neagoe Vel Logofăt, Stan Vel Spatar, Badea Vel Stolnic, Bratul Vel Comis, Mitrea Vel Vistier, Gonțea Vel Păharnic, Stoica Vel Postelnic. Ispravnic Neagoe Vel Logofăt. Scrie Stănil[a], малл дѣлк. Pecete pe hîrtie. Monogramă cu roșu. Pergament. — Și traducere de Dimitrie Peșacov, 1858.

2. București, 14 Februar 7095 (1587). Mihnea-Vodă, pentru mănăstirea Sf. Troițe, dîndu-î jumătate din Izlaz. Занеже сѣ село излазоуа бна ест за дѣдїноу жупаницек маргън, а потом покѣпна радѣа коекода, таже ест дал преки жоупаницек крстинекъ тое половиноу wt излаз, а потомъ покоупила ест почитеннога практиелю гсвами жоупан добромир бикше велики [бан] wt син жоупаницекъ крстинек сестроу поконномоу петрашко коекода, wt бадѣ н wt братїем си, за со аспри. И пак да ест стѣки монастырь гедвами нѣкое коднець wt чоутжрїе, занеже сѣ коденице биле соут сѣтворже (sic) wt жоупан добромирь баноуа, али ест бна мѣсто wtкь карош гедскоу, а къ тон странѣ wtкь лоупецї биле ест место данок сноу гоуек wt карош, таже покоупила ест добромир wt него за фн аспри готоки, таже къ том поконнаго родїтелю гедвами iw алеѣандроу коекода питал ест по добромирь баноуаь что ест келтокал по теѣ коденице, он ест казал със правдѣ пред гедкмоу ере ес келтокал со аспри¹. La învoiala cu cei 70.000 de aspri asistă și «părintele Vlădica Mihail¹»: а потом сълоучилсе

¹ «Răposatul Vlădica Mihail» e pomenit într'un act slavon din 7 Mart 1592 al patriarhului constantinopolitan Ieremia pentru moșiile Olteni și Bujoreni

ЕСТ ДОБРОМИРОВЪ БАНОВА СЪМРЪТЬ ПРИ ДНИ ПЕТРОВЪ КОЕВОДА, ТАЖ
 ЕСТ УСТАЛ ТЕХ КОДЕНЕЦЕ И КЪСКЪ КОМАТЕ ДОБРОМИРОВЪ БАНОВА С
 РОУКЪ СНОВЪ ЕГО, МИХАИЛА ПОСТЕЛНИКОУА, ꙗ КЪДЪ ЕСТ БИЛЪ СЪДА ПРИ
 ДНИ ГЕДВАМИ, ꙗ МИХАЮКЪ СЪНЪ ДОБРОМИРОВЪ БАНОВА ПАКИЖЕ СЪ-
 ЛОУЧИЛЕСЕ ЕСТ СЪМРЪТЬ, ТАЖ КЪДЪ ЕСТ БИЛЪ НА СЪМРЪТЪ ЕГО, УНЪ ЕСТ
 ДАЛЪ СЪЕ КИШЕРЕЧЕНЬ ПОЛОВИНО УТЪ СЕЛО ИЗЛАЗОВА И СЪЕ КИШЕРЕЧЕНЕ
 КОДЕНЕЦЕ И АЦИГАНИ, ГЪ ЧЕЛЪДЪ... УТЪ НАДЪ ВЪШЪ ЕГО ДОБРОМИР
 БИВШЕ ВЕЛИКИ БАНЪ. И ПАКЪ ДАЛЪ ЕСТ МИХАЮ ПОСТЕЛНИКУА СЪТЪКИ МОНАСТИ-
 РЪ УТЪ НАДЪ АТИ ЕГО ЖОУПАНИЦА КИЛАЕ ДВЕ ЧЕЛЪДЪ ЗА АЦИ-
 ГАНИ, И СЕЛО ХОДЪКЪНИ ПОЛОВИНОСЪ, АЩЕ ЛИЖЪ НЕ КЕТЪ БИТИ СЪТЪКЪ
 МОНАСТИРЪ СЪСЪ МИРНО СЪЕ ПОЛ[О]ВНИ[А] УТЪ ХОПЪКЪНИ И СЪЕ АЦИ-
 ГАНИ КИШЕРЪКЪ ДА ВЪЗМАЛЕТЪ ДРОУГИ АЦИГАНИ, ДРОУГЪ СЕЛО, И ПОГРИ-
 ВАЛЪ СЪЖЪ ЕСТЪ КОСТИ ЕГО ВЪ ТОМЪ СЪТЪКЪМЪ МЪКЕТЕ, И ИСПИСАЛЪ ЕСТЪ ВЪ
 СЪТИ ПОМЪКЪНИКЪ". Confirmă Domnul pămînturile lui Dobromir
 către «mănăstirea sa»; а вЪ ТОМЪ СЪНЪ БОУЗЕКЪ, РАДУА КОМНЕСА
 И СЪСЪ БРАТЪЕМЪ СЪНЪ ПРЕДА И СТРОЕ, И ДЪМИТРОСЪ ПОСТЕЛНИКОУА УТЪ
 ВЪЛЪКЪКЪНШЪКЪ И ШИРЪКЪ ПОСТЕЛНИКОУА, КЪСКЪ ПОРОДНИЕ ДОБРОМИ-
 РОВЪ БАНОВА, ШЪВЕЖЪТИЛИ СЪУТЪ ꙗ ПРИШЛИ СЪТЪ ВЪСЪНЪ ШЪ ГЪСКОМИ, И
 ИЗМОЛНИЛИ СЕ СЪТЪ СЪ ГЕДВКОМИ КАКО ДА ИМАТЪ И ШИЖЪИ УТЪ ДОБРО-
 МИРЪ БАНОВА, А ВЪ ТОМЪ ГЕДВКОМИ УСТАВИХОМЪ ПО ШЪТРОЕНЪЕМЪ, ТАЖ
 СЪУТЪ ДАЛИ УНИ УТЪ НИХНОМЪ ДОБРО КОЛО И БЕЗЪ НИ ЕДНА СИЛНОСТЪЕ
 УТЪКЪ ГЕДВАМИ СЪТЪКИ МОНАСТИРЪ¹.“ Boierii: Iane, Vel Ban de

(Arch. Stat., *Episcopia Rîmnicea*, XXXIV, n^o 15). Cumpărându-le, el le lăsase
 bisericii Sf. Nicolae din Mira, de acolo. La 29 Decembrie 1590 încă, epis-
 copul de Rîmnicea era acum Efrem (act din Arch. Stat., copiat în colecția d-lui
 Gr. P. Olănescu).

¹ Iată traducerea, făcută de d. I. Bogdan, a părților din originalul slavon
 reproduse în text:

Căci acest sat Izlazul a fost de moștenire jupăniței Marga, iar apoi a cum-
 părat Radul Voevod și a dat de zestre jupăniței Cîrstinei această jumătate din
 Izlaz; iar apoi l-a cumpărat cinstitul boier al Domniei Mele jupîn Dobromir,
 fost Mare-Ban, de la fiul jupăniței Cîrstina, sora răposatului Petrașco Voevod,
 de la Badea și de la frații lui, cu 70.000 de aspri. Și iarăși să-i fie sfintei mă-
 năstirii a Domniei Mele niște mori din Ciutărie, pentru că aceste mori au fost
 făcute de jupîn Dobromir Banul, dar locul era din șpre orașul domnesc; iar
 în partea din șpre Lupești a fost locul lui Dan fiul lui Guia din oraș, și l-a
 cumpărat Dobromir de la el pentru 550 de aspri gata. Într-aceasta răposatul pă-
 rinte al domniei mele Io Alexandru Voevod l-a întrebat pe Dobromir Banul:

Craiova, Chisar Vel Logofăt, Ștefan Vel Logofăt, Petru Vel Spătar, Miroslov Vel Vistier, Vintilă Vel Stolnic, Radul Vel Comis, Vladul Vel Păharnic, Paraschiva Vel Postelnic. Pergament. Monogramă și inițială cu aur. Ca scriitor se arată pe margine: «eū ermonah Mardarie»¹.

3. Cu mila lui Dumnezeu Io Ștefan Voevod și Domn a toată Țara-Românească, fiul marelui și prea-bunului Ioan Voevod, dă Domnia Mea această poruncă a Domniei Mele lui Drăguliu cu frații săi: Popa Frate și Mateiū și Bade și Bade (*sic*) și Lupul și Albul și Stoian și Lepa și Ūople și Alde și Vruțul și cu feciorii lui cîți îi va da Dumnezeu, ca să li fie lor ocină în Scărișoari niște părți (НИХНИ ДЕЛ), toate cite le-au avut mai de 'nainte; care li este veche și adevărată ocină din strămoși. Însă ceilalți МЕРИШ din satul lor Scărișoari au vîndut toate părțile lor de ocină, cite le-au avut, cinstului dregător al Domniei Mele, lui jupan Mihaiū Mare-Postelnic, de i s'au făcut КИЧНИ (vecini). Iar Drăguliu și cu frate-său Popa Frate au avut paș (ПАШ) 155 și Mateiū paș 75 și Bade paș 57 și Bade paș 75 și Lupul paș 125 și Albul paș 100 și Stoian

ce a cheltuit pentru acele mori; el a zis cu dreptate inaintea Domniei [Mele] că a cheltuit 70.000 de aspri.

— Iar după aceia s'a întîmplat să moară Dobromir Banul, în zilele lui Petru Voevod, și au rămas acele mori și toate bucățile Banului Dobromir în minile fiilor săi (*sic*) Mihail Postelnic; iar, cînd a fost acum în zilele Domniei Mele, lui Mihai fiul lui Dobromir Banul i se întîmplă și lui moarte, și, cînd era pe moarte, el a dat această mai sus zisă jumătate de sat, Izlazul, și acele mai sus zise mori și țigani, trei sălaşe . . . de la tatăl său Dobromir fost Mare-Ban. Și iarăși a dat Mihai Postelnicul sfintei mănăstiri, de la mama sa jupănița Vilae, două sălaşe de țigani și jumătate de sat din Hodpeni; iar, dacă nu-i va fi cu pace sfintei mănăstiri această jumătate de sat din Hodpeni și acești țigani mai sus numiți, să-și iea alți țigani, alt sat; și s'au îngropat oasele lui în acel sfînt lăcaș, și s'a scris în sfîntul pomelnic.

— Dar într'aceasta fiul lui Buzea, Radul Comisul, și cu frații săi, Preda și Stroe, și Dumitru Postelnicul din Vilcănești, și Oprea Postelnicul, teți rudenii de ale Banului Dobromir, s'au sculat și au venit cu toții la Domnia Mea și s'au rugat de Domnia Mea, ca să aibă și ei [ceva] de la Dobromir Banul; dar Domnia Mea am lăsat în acestea după tocmeală; și au dat apoi ei, de bună voia lor, și fără nici o siluire din partea Domniei Mele, sfintei mănăstiri.

¹ Cf. M. Ionescu, *Ist. Cotrocenilor*, p. 505 și urm.

paș 60 și Lepa paș 55 (?) și Țoplea 60 și Aldea paș 55 și Vruțul paș 70 și Moșul paș 65; și n'au vrut nici de cum să vindă părțile lor de ocină ca să fie vecini, ca alți megiași (мѣгїашїи) ai lor, și de nimeni n'au fost siliți. Ci am făcut Domnia Mea cartea Domniei Mele acestor oameni ce sînt mai sus scriși, ca să fie în pace a-și ținea și stăpîni părțile lor de ocină. Și hotarul să se știe, pe unde se lovesc cu satul Frăsinet, în vîrful cîmpului, și unde se lovesc cu Creteșt[i] [cîteva cuvinte rase, apoi, sters: «Și iarăși să-î fie Popei Trifan un sălaș de Ațiganî, anume Severin (СѢВЕРИН), pentru că-î este lui de moștenire. Și iar a cumpărat popa Trifan o Ațigancă, cu numele de Voica, de la Anca din Studina, pentru 800 de aspri»]. Drept aceia am dat și Domnia Mea acestor oameni ce sînt mai sus scriși, ca să li fie moșie ohabnică, lor și feciorilor lor, și nepoților, și strănepoților, și de ori cine să fie nezăticiți, după spusa Domniei Mele. Iată dar și marturî am pus Domnia Mea: pe jupan Danciul Vel Vornic, și Dumitru Vel Logofăt, și Androniiu Vistier, și Franța Spatar, și Dima Stolnic, și Radul Comis, și Iliiaș Păharnic, și Mihaiu Vel Postelnic. Și Dumitru Vel Logofăt am isprăvit. Și eu Neagul am scris în Scaunul cetății București. Luna Dechemvrie, 11 zile, de la Adam pînă acum anul 7200 [1591]. — Monogramă cu roșu. Pecete peste hirtie. Pergament. — După traducerea lui D. Peșacov din 1858¹.

4. Tîrgoviște, 28 Decembre 7125 (1616). Alexandru, fiul lui Iliiaș, Domn al Țerii-Românești, **ѣрѣж запланенскими странами, Ялаша и Фѣр[ь]раша херцег**, dă Scărișoara moșnenilor, între cari «Bogdan și Muștești, Dobromir și Sulești, Găngești, Căpriorești, Fierîști, Hrana și Andrăești, Vlasan și Oprea și Beleț și Măinești și Bușrenul» [cele mai multe nume sînt șterse cu roșu și înlocuite, în aceiași coloare, cu «Papa Vel

¹ Acesta e întăiul Divan al lui Ștefan-Vodă. V. *Istoria lui Mihaî Viteazul* p. 64 și urm. Al doilea, constatat prin documente din 6 Februar și 8 Mart 1592 (Arch. Stat., *Episcopia Rîmnicea*, XXXIV), are în locul lui Franța pe Vasile, în locul lui Iliiaș pe Duca, în locul lui Mihaî pe Iani. Al treilea, după Pașă (mai sus, p. 290, n^o 7), are ca Vornic pe Mitrea al lui Mihnea-Vodă, iar ca Vistier pe Dan.

Logofăt]. «Apoi, cînd a fost în zilele răposatului Mihail Voevod, iar acest sat mai sus zis a căzut în multe năpastii de biruri, și n'a putut el să le plătească. Apoi după aceia Mihail Voevod, pentru aceste năpastii de bir ce a avut acest sat Scărișoara din căderea birului, iar Domnia Lui singur a luat acest sat de mai sus zis pe seamă domnească, de a fost birnic fără voia sa. Apoi de atunci, în urma lui Mihail Voevod, pe cînd a venit Domn răposatul Simion Voevod aici în Țara-Românească, cu schiștrul obləduirii țerii, de la cinstitul Împărat, iar acest sat Scărișoara, mai sus zis, ei au venit cu toții înaintea Domniei Lui, de s'au plins pentru marea strîmtoare ce au avut ei de către Mihail Voevod, și cum că sînt făcuți birnici cu sila, fără voia lor, numai pentru niște năpastii de biruri. Iar întru aceia răposatul Simion Voevod, Domnia Sa însuși a căutat și a judecat pe dreptate, și după lege, și cu toți cinstiții dregătorii Domniei Sale, și a luat aminte Domnia Lui toate numele acestor năpastii de la Scărișoara, cît a fost trecut; apoi a luat singur Simion Voevod Domnia Sa de la acest sat Scărișoara 70.000 de aspri, toți gata, birul acestor năpastii, pe cît a fost trecut în zilele lui Mihail Voevod. Și după aceia Domnia Lui Simion Voevod a slobozit pe acei sătenii din Scărișoara ca să fie iarăși cnezii (кнѣзи), cu ocinile lor, precum au fost și de mai înainte vreme.» Așa rămîn și supt Domniile ce urmează. Și el întărește cu blestem. Boierii: Dumitru Vel Ban, Crstea Vel Vornic, Neca Vel Logofăt, Stirijano Vel Vistier (стѣриѣно), Păruș Vel Spătar, Gorgan Vel Stolnic, Gligorie Vel Comis, Mrăzea Vel Păharnic, Iani Vel Postelnic. Scrie Neagoe Logofăt. Semnătură. Monogramă cu roșu. Pergament. Traducere din 1858 (D. Peșacov).

5. 1626. Κυρίλλος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, Γεράσιμος ἐλέω Θεοῦ πάπας καὶ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, cu alți doi prelați, întăresc mănăstirii Radu-Vodă Izlazul. Pergament¹.

¹ La Arch. Statului, pachetul *Șegarcea*, se află un număr de acte relative la darul mănăstirii Stănești către patriarhia de Alexandria supt Gavril Movilă. La 28 Octombrie 1622, Radu-Vodă scrie «satului Șăgarcea de în județul

6. București, 5 Iulie 7134 (1626). Alexandru Voevod, fiul lui Radu, «Domn a toată Țara-Românească ерцезе и западенским страннами, Ямлаш и Фагараш херцег, дă мănăstirii Sf. Troița, «în cetatea (карош) București», la care mănăstire e egumen Atanasie, satul Izlazul din județul Romanați, cu «vecinii» (кечини). Satul fusese cumpărat în jumătate de bunicul Domnului, Mihnea Voevod, «de la răposatul Dobromir Banul», pentru 70.000 de aspri de argint. «Iar cealaltă jumătate din Izlaz a fost dăruită de Mihaiu Postelnicul, fiul lui Dobromir Banul, la moartea lui, sfintei mănăstirii Sf. Troița, pentru popana și îngroparea sa în pridvorul bisericii (къ притвора црквс), în 7095 încă. Supt Mihai-Vodă se pustiește mănăstirea. Supt Radu-Vodă Șerban se iea satul de Radu Clucerul Buzescul, iar supt Alexandru, egumenul are proces cu Radul Postelnicul, fiul Buzescului. Menționată gonirea lui Radu Șerban de «Craiul Batăr Gabor» [Báthory Gábor] și «къда ес биа пришел батьр габор краюу зде къ земле, тере ест извадла по шербан коевод ит гедкїе: тогда ес биа загина и хрисорша». Se decide pentru mănăstire. Boierii: Papa Vel Vornic, Fiera biv Vel Logofăt, исправник краювен, Hriza Vel Logofăt, Trufandă Vel Vistier, Miho Vel Spătar, Vartolomi Vel Stolnic, Bratul Vel Comis, Apostol Vel Păharnic, Costandin Vel Postelnic. Scrie Lepădat Logofăt. Semnătură. Monogramă roșie. Pecete mare, cu șnur roș, albastru și alb. Pergament.

7. București, 27 April 7137 (1629). «Noi moșteanii satului Scărișoara ot sud Roman[a]ț» *se vînd Rumîni* «jupănului Neculii Vistiarul¹, cu fecării noștri și cu toate părțile noastre de oț[i]nă, și cu viile, și cu tot venitul, cât să va aleage de priste tot hotarul, și de moșie și de cumpărătoare». Nume:

Doljil, care iaste sloboziia cinstitului și prea-luminatul părintelui Chiril patriiarhulu, ce au fost de la Alexandria, ca să fie în pač[e] și slobod de toț boiarii, și marī și micī, și de slugile lor, și de toate slugile Domnii Meale, și de toț oamenii». Nime să nu se amestece. Amendă de 500 «de galbeni», și «va avea certare cu 500 de toiage». Ordin către «tu Stanciule Postelnic de Dlăga» și către «Rumîni» și ispravnicii lui. — Pentru relațiile lui Chiril cu țerile noastre, v. vol. IV și *Ist. lit. rom. în sec. al XVIII-lea*.

¹ Pentru el, v. Prefața.

«Toinea, Janghiul, Soare, Voia, Romcea, Dade, Dan, Bolfe, Vălsan, Neanciul, Puia. «Pântru că acești oameni[î] ce sântem mai sus scriș în acest zăpis, toț am fostu judec, cu toate moșiile noastre.» Acum se vind de bună voie, «în zilele Domnu nostru creștin Alexandră Voevod, snă poc[o]inag Iliiaș-Vod[ă]». De toți, se dau 54.000 de aspri. Cumpărătorul e Ivașco biv Vel Vornic. Marturi: Hrizea Vel Vornic, Vladul Vel Logofăt, Trufanda Vel Vistier, Papa biv Vel Vornic, Mitro Vel Spătar, Ivașco biv Vel Vornic, «Aslan Vornecul»¹, Grigorie Comis, Diiamandi Vel Comis, Constantin Vel Păharnic, Dumitrașco biv Vel Vistier, Dumitru Vel Vistier, Nedealco Vel Portar, Mușat biv vtorî Vistier, Cănda Vel Armaș, «Mateiū biv Vel Ag[ă]», Dumitru Căpitanul, Buzinca biv Vel Vistier, Tudor Slugerul, Mihaiū Clucerul, de Coșofani, Staico Clucerul ot Comana; din Săntești Staico Vornicul, Radul Postelnicul, «fečorul Stoică biv Vel Logofăt», «Stroe Logofăt, fečorul Fieră Vel Logofăt». Scrie «Gheorghe Gram.».

8. București, 5 Maiū 7137 (1629). Alexandru Iliiaș-Vodă, pentru mănăstirea Sf. Troiță, căreia-i dă Izlazul. Se face istoricul ca și în actul de la Alexandru-Vodă, fiul lui Radu, vorbindu-se și de niște cărți ale lui Radu Buzescul, «какo ест s брашов, на сестра си, ждпанница мариѧ, кога ес била кк приккретко» («care-s la Brașov, la sora lui, jupanița Maria, cînd a fost în pribegie»). Pomenit și Vlădica Luca. Întărește și noul Domn. Marturi: Hriza Vel Vornic, Vladul Vel Logofăt, Trufanda Vel Vistier, Miho Vel Spătar, Dumitrachi Stolnic, Diiamandi Comis, Costandin Păharnic, Condelo Vel Postelnic, Vladul Vel Logofăt. Scrie Lăpădat. Semnătură. Monogramă cu roșu. Pecete mare, cu data: «7136» de ambele părți ale figurilor [adaus pe hîrtia peceții; 1672]. În colț, jos: Radul. Pe V^o: † χρησωβουλο τοῦ Ἀλεξάνδρου Βοηβώδα, τοῦ μεγάλου, διὰ τὸ Ἡολάζη: πολλὰ καλῶ.

¹ La 12 Decembre 1619 se pomenesc «jupănul Aslan, Marel[e]-Vist. și jupăneasa dumnilui, jupăneasa Maria Cercheza, și coconul domniilor» (Arch. Stat., *Cotroceni*, VI, n^o 1). Act pentru el de la Radu-Vodă, Aslan fiind biv Vel Vistier; 14 Maiū 1622; *ibid.*, n^o 3. — De aici se vede că Aslan, nepotul lui Petru-Vodă Șchiopul, luase pe jitoarea acestuia (v. Hurmuzaki, XI).

9. București, 25 Iulie 7137 (1629). Manolie, cu fiul său Iordan, din Scărișoara, se vînde Rumîn lui Necula Vistierul pentru 2.000 de aspri. «Pentru că eu Manolie fost-am tot judec cu feçorie mieî și cu toat[ă] partea mea de ocnă.» Iea banii de la «Gligorie Comisul». Marturî ceî pomeniți în Octombre al aceluiași an. Pecetea, foarte frumoasă, a lui Mușat poartă pe Sf. Gheorghe. Pentru celelalte, v. la Octombre.

10. 2 Octombre 7138 (1629). «Moșteanii satul de în Scărișoar[a]» se vînd lui Necula Vistierul. Nume ca: Dabul, Ghira. Fusese înainte de aceasta «toț megiiăș, cu fiçorieî lor și cu toate moșiele lor», până se vînd acum «în zile[e] Domnu nostru Io Alexandru Voevod snă Ilăiaș Voevod». Marturî ca la documentul din 9 ale luniî, dar, pe lingă ei, Neddealco Vel Portar, Mușat Vel Slujer, Dumitru Vel Vistier, Para Logofăt. Stroi Logofăt scrie.

11. București, 9 Octombre 7138 (1629). «Noî moșteanii satului Scărișor[a]» se vînd rumînî lui Necula Vistier. Între ei: Biica, Bărbăteaiû, Jitea, Mogoș. Ieaû banii «de în mână jup[ă]-nului Glig[o]rie Comis». Marturî: Hriza Vel Vornic, Papa Vel Logofăt, Dumitrașco Vel Vistier, Trufandà Vistier, Ivașco Vornic, Sima Logofăt, Stanciu Armașul, Bunea Logofăt. Scrie Gherghi Gram. Semnează: Trufandà (are iscălitura: Τρουφαντας Βησθηαρης și pecetea: Τρουφαντας Ποστελνικος, cu un cal). Sima iscălește: Σίμας Αγοροθέτης. Pecetea lui Stanciu pare a fi un om cu arme și: Stançul Arm. Se mai cuprinde și iscălitura lui Neagul Vel Ag[ă], cu o pecete purtînd crucea între doi lei și literele: C și . . . Pecetea lui Hrizea e neinteligibilă, a lui Papa are inițialele Π. Π., a lui Ivașco un om ce ucide un leu. — Cf., pentru Neagu, vol. IV, p. CLXXXI.

12. 23 Octombre 7139 (1630). Voica, cu fii și un nepot de fiû, din Scărișoara, se vînd Rumînî lui Necula Vistier: fusese «judec, cu toat[e] moșiele noastre; și eu Albul cu fii-miû Ștefan i Stancul tot am fost judeç». Se vînd cu 20 de ughi. Marturî: Ivașco Vornic, Gligorie Comis, Tatul Logofăt, Sava Postelnic, ot Târgovișt[e], «Ghilghi părcălab de Studina i Oprea părcălab de Scărișoar[a]».

13. 24 April 7138 (1630). «Vruțul», cu fii, din Scărișoara,

se vînd Rumîni lui Nicula Vistier. «Am fostu megiiaş cu toat[ă] moşia noastră încă mai de nainte vream.» Li se dau 1.500 de bani. Marturi: Hriza Vel Vornic, Vladul Vel Logofăt, Papa biv Vel Logofăt, Ivaşco Vornic, Gligorie Comis, Muşat Vel Stolnic, Mitrea biv Vel Pitar, Dumitru vt. Vistier, Iani Vistier, Bunea Logofăt. Scrie Ghilghi Logofăt. Semnături: şi a lui Κωσταν: Παχαρνικος, Μίχος Σπατάρι, Costandin vtor. Postelnic (viitorul Constantin Şerban), Mitre Pitar, Mate Ag[ă] (viitorul Domn). «Eū Radu Postelnic Năsturel, Danciul Logofăt Uscaţ», Συμας Λογοθετης. — Vezî facsimilele celor două semnături ale viitorilor Domni.

14. 18 April 7140 (1632). Vînzare către «jupănul Necula Vistier» a unui Vlad, cu fiii, din Scărişoara; care «am fostu judec cu toat[ă] moşia mea, iar acum în zile[e] Domnu nostru creştin Leon-Vod[ă] iar eū m'am vîndut Rumăn cu toţ feçorii mei, derept ug. 10. Şi aceşt[i] ban[î] i-am luat din mânia lui Bolfi, Rumăn Vistiiarului, ca să-î fiū Rumăn în veač; pāntru că Bolfi el s'aū fost vāndut Rumăn, cu toţ feçorii lui, jupānului Neculiū Vistier, şi aū luat ban[î] deplin, de casa lui; apoi aū făcut pre un feçor al lui frat[e], de aū luat ban[î] a doara, iar 2.000 de ban[î]. Ce, dec' aū vinit jup[ă]nul Necula Vistierul la sat, el aū aflat pre Bolfi itlen; ci l-aū pus să dea doo găliţ. Iar Bolfi aū văzut că aū făcut răū şi-î va fi greū, ci aū luat ban[î] de la fiçorul lui, Vālsan, şi mi-aū dat mie, Vladul, ca să fiū Rumăn jupānului Neculiū Vistier în več, şi Bolfi iar aū rămas Rumăn, cu feçorii lui». Marturi:

Gligorie Comis, Mitre Păharnic (?), Radu Postelnic, Danciu Logofăt.

15. București, 3 Iulie 7141 («1633»). Matei-Vodă, «nepot al prea-bunului, răposatului, bătrînului Io Băsărabă Voevod», pentru «Giurca Cliucerul ot Medvăjde și Lupul ot Zăgaia, nepotul jupanitei Marinei, și frații lui, Radul din Erghearîța, din județul Mehedinți». Li dă pe Anca Țiganca, fiica Sorei, cumpărată aceasta de la boierii Spineani, cu 1000 de aspri. Boierii: Radul Buzescul Vel Ban, Ivașco Vel Vornic, Radul Nasturel Vel Logofăt, Gligorie Vel Vistier, Tudosie Vel Spatar, Mihaiu Coțofeanul Vel Stolnic, Buzinca Vel Comis, Vucina Vel Păharnic, Costandin Vel Postelnic. Scrie Lăpădat. Semnătură. Monogramă. Pecete pe hîrtie. Pergament.

16. București, 31 Mart 7146 (1638). «Vasilie Păharnic, fe-
 čorul Predei Spatar, nepot de fečor Nicăi biv Vel Log[o]făt»,
 dă «Necolei prăcălabul de Glogova» Corcova, cu 340 de ughî:
 «fac preste tot aspri 67.900». Marturii: cei din hrisovul de
 întărire [n^o următor] și «ot Fălcoi Pătru Slujer, i ot Prădeșt[i]
 Petrea Cliucer, i ot Severin Buliga Căpitan i Lepădat iuz., i
 ot Jirov Manole Postelnic, i ot Bresniță Mihaiu Postelnic, i ot
 Stângăcea Nicola Postelnic, i ot Glogova Vintilă Postelnic». Urmează iscăliturile și peceteile.

17. București, 10 Maiu 7146 («1638»). Matei-Vodă, pentru «Necola prăcălabul ot Glogova», dîndu-î satul Corcova (Mehedinți), pe care l-a cumpărat Nica biv Vel Logofăt supt Mihai-Vodă. În el se cuprind părțile zise: Cordonul, Cărligul și cu «плаю за книгоградъ» (plaiu de vie). Necola cumpără, la rîndul său, satul, от двора гедвоми (de la Curtea Domniei Mele), de la Vasilie fiul lui Preda Spatar, nepotul de fiu al lui Nica, cu 76.000 de aspri. Zapisul de cumpăratură îl iscălesc Hriza biv Vel Ban, Teodosie Vel Ban, Gligorie Vel Logofăt, Dumitru Dudescul biv Vel Vistier, Preda Vel Spatar, Dumitru Filieșanul Vel Pitar, Dragomir Vel Armaș, Barbul Păharnic ot Brădești, Radul Căpitan de Fărcaș, за черкенин (de Roșii), Barbul de Poiană, Căpitan za Dărăbanți, Preda Cliucerul de Ceaplia, Iacov Cliucerul de Cernaia, Tudoru Postelnic зде въ книга сіе. Marturii: Hriza,

Teodosie, — Vel Vornic, Gligorie Vel Logofăt, Radul Vel Vistier, Preda Vel Spatar, Buzinca Vel Clucer, Radul Vel Comis, Vasilie Vel Stolnic, Vucina Vel Păharnic, Costandin Vel Postelnic. Scrie Lepădat Logofăt. Semnătură. Monogramă cu roșu. Pecete. Pergament. — Și traducere anonimă din secolul al XVIII-lea.

18. București, 24 Decembre 7163 (1654). Constantin Șerban, pentru Necula vtori Clucer din Glogova și fiii lui: Semen Logofăt, Ivan Păharnic, pentru Corcova. Se înșiră Rumîni, între cari: Bălaç, Băluț, Păstrăvan, Giura, Măinea, Ianăș, Frăincul, Bătiia, Vlădoiū, Pădure, Strățimir, Iancul, Sava. După întărirea de Matei-Vodă, cer la Divan să li se îngăduie a întoarce banii Frățilă, Răducan și Samfira. Dar numele tatălui lor se află între Rumîni în hrisovul lui Mihai-Vodă pentru Nica Logofătul. Acum, «după aceeaia, când aū fost acum în zilele Domnii Meale, după ce aū dăruit Domnul Dumnezeu pe Domniia Mea, și cinstitul Împărat, cu Domniia și cu schiptu stăpînirii Țării-Rumînești, la Scaunul răpoosatului părintelui Domnii Meale Io Șărbă-Vod[ă], Dumnezeū să-l odihnească», Vasile biv Vel Armaș pretinde că prețul de vînzare a fost mai mare decît cel ce a primit. Se aduc și sătenii cu mărturie mincinoasă; care recunoscîndu-se, Nicola-i iartă. Dar după opt luni revin cu pîră, «cu învățatura lui Lăpădat Căpitan cel orbu dă la Imoasa». «Și să dea lui Vasile Armaș mită ug. 200 și să zică Vasile Armaș la Divan cum că nu i-aū vîndut pă dănșii Rumăni dă bună voia lui, ci i-aū vîndut dă sila Doamnei Ilenii.» Decî Vasile spune așa, «că aū fost vîndut satul Corcova Doamnei Elenii dă silă, iar Doamna Elena aū fost făcut schimbu cu Nicola Clucerul, dă aū fost luat dă la Nicola Clucerul alt sat și aū fost cumpărat Doamna Elena Nicolii Clucer satul Corcova dă la Vasile Armaș». Nicola arată actul «pecetluit cu pecetea lui și a moșu-său Nica Logofăt și a tătăni-său Predii Spătar». Întărește și noul Domn. Boieri: Ghiorma Vel Ban, Preda Vel Vornic, Stroe Vel Logofăt, Bunea Vel Vistier, Hriza Vel Spătar, Ghiorghie Vel Clucer, Istratie Vel Postelnic, Chirca Vel Stolnic, Radul Vel Comis, Paană Vel Păharnic,

Danĉul Vel Sluger, Necula Vel Pitar. Scrie Preda Logofăt. Semnătură. Monogramă. Pecete pe hîrtie. Pergament.

19. 7 Octombree 7180 (1671). «Voinea, feĉorlu Neaĉsului ot Scărișoar[ă]», vinde «vără-meū Ionū Log[o]făt, feĉorul popei Vladului» de acolo, partea-î de moșie: «din tote funile, și cu luncele, și din crivin[ă], și toate împărtealele . . . , și cu știrea tuturor fraților mei de moșie, și din sus și din jos». Marturi: «Ionū Logofăt, Stoian stegarul, Peia și Miho Postelnicul, și Stoican».

20. București, 24 Maiū 7180 («1672»). Grigore-Vodă, fiul răposatului Gheorghe Ghica, «sf[i]ntii și dumn[e]zieștii măn[ă]stirii ce iaste a răposatului Radului Voevod, den josul orașului Domnii Meal[e] Buc[u]reștii, unde iaste hram Sta Troiț[ă]», și egumenului: «Dionisie Arhimandritul», pentru Izlaz: «șăzutul satului» și anexele, «pre hotare bătrăne și pre seamne». «Pentru că acestū satu Izlazul fost-aū de moșie jupăneasii Margăi, moșa Predii Vornicul Brăncoveanul, iar apoi l-aū fostū cumpărat Radul-Vod[ă] Călug[ă]rul de la jup[ă]neasa Marga, și aū fostū dat dentr'aceastū satū jum[ă]tate zeastre jup[ă]neasii Cr[ă]stiniî, sora lu Pătrașco-Vod[ă], iar jum[ă]tate de sat aū fostū rămas pre seaama Domnii. Dupre aceia, feĉ[o]riî jup[ă]neasii Cr[ă]stiniî, Badea și cu frații lui, ei aū fostū vândutū această jum[ă]tate de satū Banului Dobromir, derept 70.000 de aspri. Apoi, când aū fostū în zilel[e] Mihniî-Vod[ă], l' 7095, întămplatu-se-aū lui Mihaî Postelnic, feĉ[o]rul lu Dobromir Banul, moarte, și, îngropându-se în sf[ă]nta măn[ă]stire Sta Troiț[ă], fost-aū dat această jum[ă]tate de sat, Izlaz, și cu Rum[ă]niî, sf[i]ntii măn[ă]stirii, pentru sufletul părinților lui, și pentru sufletul lui, și s'aū scris și la sfântul pomealnic pre tată-săū Dobromir Banul și pre mum[ă]-sa, jupăneasa Vilaei, și Mihaî Postelnic, și alte rudeniî ale lui, pentru pomeana.» Mihnea-Vodă dă restul, mănăstirii, «și l-aū ținut la măn[ă]stirea satul peste tot, den zilel[e] Mihniî-Vod[ă], păn în zilel[e] lu Mihaî-Vod[ă], cându aū venit Sinan-Pașa cu Turcii în țeară. Și, dupre ă[e] aū stricat Sinan-Pașa măn[ă]stirea den temelie, de tot, atunce s'aū fostū risipit toate bucatel[e] măn[ă]stirii, iar satel[e] mănăstirii și moșiile le-aū ținut uniî și alții, cine aū putut. Așijderea și

satul Izlazul l-au fost luatü de l-au ținut boiarü den Brâncoveanü și Buzeștü, peste tot, pân în zile[e] Radului Voevod Mihnea. Și, după țe[e] au venit Radul-Vod[ă] cu Domniia aicea în țeară și văzându măn[ă]stirea moșu-său, lu Al[i]x[a]n-dru-Vod[ă], feč[o]rul Mircüi-Vod[ă], risipit[ă] și spartă de pă-găniü turci, înciputu-o-au de o au rădicat și o au făcut den temelüa ei pân în săvârșit, și au căutat de moșü și de satele măn[ă]stirii, de le-au strânsu de la cine le-au ținut făr de treab[ă], și iar le-au dat la sf[ă]rta măn[ă]stire [v. n^o 2].» Așa și Izlazul. Dar supt Matei-Vodă, «s'au fostü sculat Preda Vornicul Brâncoveanul, nepotul lu Matei-Vod[ă], de au fostü luat satul Izlazul, tot, de la măn[ă]stire, făr de cale și făr de dereptate, în sila lui, și l-au ținut Preda Vornicul pân la Mihnea-Vod[ă], care au venit în urma lu Costandin-Vod[ă]. De atunce iar l-au luat măn[ă]stirea. . . Apoi, după țe[e] s'au dus Mihnea-Vod[ă], avut-au multă păr[ă] și gâlceav[ă] călug[ă]rii . . . cu jupâneasa Păuna a Predei Vornicul Brâncoveanul . . . Iar după aceeaia, când au fostü în zile[e] Domniü Meal[e], în Domniia de 'ntăiü, s'au voitu și s'au împăcat jup[ă]neasa Păuna cu părintel[e] Iochim, eg[u]menul de la Sta Troi[ă], luind, fiecare, jumătate din sat («jupâneasa Păuna cu nepoții ei»: «Barbul¹ și Costandin»): cine va începe pîră, va pierde și ce are. Domnul, la vederea zapisului, iscălit și «de boiarü Di-vanului», întărește. Marturü: Ghiorghie Băleanul Vel Logofăt, Stroe biv Vel Vornic, Vintilă Bucșanul Vel Ban de Craiova, Neagoe Vel Vornic, Hriza Vel Vistier, Toader Sturzea Vel Spătar, Bada Bălăceanu Vel Clucer, Stroia Vel Postelnic, Cornia Vel Păharnic, Preda Poinarul Vel Stolnic, Matei Vel Comis, Papa Buicescul Vel Sluger, Staico Vel Pitar, Radul vtori Logofăt. Scrie Alexandru ot Săteanü. Iscălitură. Monogramă roșă, împodobită cu verde. Pecete mare, cu data de «7180:1677 [cu cifre arabe]», de-o parte și alta a celor două figurü. În colț, jos: «Proč. Ivașco Vel Logofăt». Pergament.

21. 5 Iunie 7184 (1676). Duca-Vodă, lui «Costandin vtori

¹ V. *Doc. privilegiate la Constantin-Vodă Brâncoveanu*, Bucureșü, 1901, p. 170, nota 1.

Logofăt Brâncoveanul ¹, snă Papei Postelnicul, nepotul Predii Vornecul Brâncoveanul, și cu feč[o]rii lui, cățî i-ar da Dumnezeu, și sf[i]ntii și dumnezeieștii mănăstiri a Radului Voevod, den jos de Buc[u]rești, carea iaste sf[ă]ntul hraam una fiindu nedespărțită Sf[ă]nta Troiț[ă]» (numele egumenului în alb), pentru Izlazul, «și cu gărla ce se zic[e] Gărila Margăi, și den ședeara satului, de pretutindenilea». Între Rumini: Necula al Bercii, Badea snă Mihil, Bercea, Stan al Veli, Stroe al lui Căcățui, Mareșu, Cernica al Draghie, Cernica al Brătușei, Dragomiraș, Iova, Stoica al Mărzacului, Stroe al Cucii, Milea al Vrăjitoriului, Stoilă, Lupul, Nica al Grecului, Stan al Lungului, Vladul Briceagă, Iane Mățău, Stan Goat[ă], Dumitru Lămătescul, Stoica al Tihi, Stăniica, Stan Banul, Stoica Țăcălău, Ion Coșcan, Vladimir, Stanul Firus, Stoica Bogdăniș, Ștărbu, Necula Bădău, Badea al Drăgușănoae. Constantin îl avea «despre moșie, despre moșu-său Preda . . . Iară după aceia Rumăni dentr'acestu sat . . . și așu fostu fugit den sat, preste Dunăre, de așu fostu șăz[ă]tori acolo, la Turci, ca niște oameni răi și ficleani; și, șăzându ei acolo, la Turci, s'așu fostu sfătuit cum vor treace dencoač[e], să vie naintea Domnii Meal[e], să scape de rumănie, și, trecându, numaș ce așu venit naintea Domnii Meale, în Divanul cel Mare, de s'așu părăt de faț[ă] cu boiarinul Domnii Meal[e] . . . Și așa zicea Rumăni din Izlaz, cum că moșia a satului Izlazul iaste a boiarinului Domnii Meal[e] . . . , iară ei nu suntu Rumăni, fără numaș ce așu șăzut în sat, în Izlaz». Brâncoveanul spune că *n'are cărti* pentru sat, dar îi e moșie de la Preda și știe că și Rumini șint ai lui. Se întrebă boierii din Divan: ei daș dreptate lui Constantin, «și zicea cum că în zile[e] altoru Domni bătrăni nu s'așu fostu scriindu Rumăni pre nume în cărti, iar tot i-așu fost ținut boierii Rumăni, măcaru căc nu s'așu fost scriindu pre num[e] în cărti». De aceia se ridicase, țeranii cu pira, «că doar vor scăpa de rum[ă]nie». «Deč[i] Domnia Mea datu-i-am de grumaz denaintea Domnii Meale den Divan, la mâna boiarinului Domnii Meal[e] . . . , de le-aș

¹ V. mai sus, p. 187, n^o 45.

făcut și certare, cu porunca Domnii Meal[e], dându-i prentărgu, ca să nu mai rădic[e] altă dată pre stăpănul lor, și pentru căcă au fost niște oameni răi și ficleani, și fugari pre la Turci, părăsindu-și birul și harač[u]lu Împăratului; și acum s'au scris tot pre num[e] în căstă carte a Domnii Meal[e], ca să fie Rumăni boiarinului Domnii Meal[e] . . . , cum au fost și mai denainte vreamă, dă la moș, dă la stremoș.» Boierii: Radul Nasturel Vel Ban de Craiova, Vălcul Vel Vornic, Șarban «Catacoz[i]no» Vel Logofăt, Hriza Vel Vistier, Lupul Vel Spatar, Cornia Vel Clucer, Iordache Vel Postelnic, Staico Vel Păharnic, Costandin Vel Stolnic, Vladul Vel Comis. Serie Dumitrașco Logofăt. Iscălitură. Monogramă cu aur. Sus vulturul și flori cu aur. Pergament. În colț, semnătura lui «Șerban Cantacuzinò Vel Logofăt». Pergament. Pecete ruptă.

22. «† Să-s știe Rumăni, boerei cum ținea din funea fărăș[ta] că o țin jumătate.» Se înșiră cei «din funea năcșască», «din funea grozască, 2 părți rumăneșt[i]», «din funea Viteazului». Nume ca: Căzan, Nicul, Râncoiul, Bălaur, «Radul mic bătrân», «Dan Căp[o]tescul», «Pătru Nicorescul». «Moșia Răioșului, care o vândut Măldărești Predei Vornicului.» «Manea ce l-au vândut Stroe Măldărescul din Rămeșt[i].» — Pare a fi scris de Constantin Brîncoveanu.

23. «Răscu[m]părător[e] slujitorilor de moșie, de la Radul Vod[ă], cu însemnarea de bani și «paș». «Moșicul», «Paica», «Mirence», «Leotă», «Drăgumin», «Drăghie», «Bodișan», «Matea», «Vladul Vujiha». La sfârșit: «sluj[itori] i cnez paș 2.403». — Pare o fi tot de mîna lui Brîncoveanu.

24. «Răscumpăr[ă]tor[e] de la Radul-Vod[ă], cin[e] căț ban[i] au dat și căț paș ține Rumăni.» Scris de Constantin Brîncoveanu? Pe V°, într'o scrisoare frumoasă: «Să-s știe moșia Rum[ă]nilor cari s'au vândut Predii Vornicul, cu părțile lor».

25. 11 Novembre 7185 (1676). «Dara» și fiul ei Stan daș «părintelui Evthimie și fiu-său lu Stan Logofăt», partea lor din Scărișoară; «dup[ă] ce căzum întru această grea urgie, deadem tot ce avum dup[ă] suflet și, neavând cu ce plini, fost-am vândut» și moșia, cu 1.633 de «ban[i] gata». O aveau de la «Drăgan Sfatoghie». «Nedându-ne răgaz părășii», mai

ieău bani și pentru restul ce mai avea. «S'au făcut această tocmeal[ă] în sat, în Scărișoar[a], la casa Stoinei Vornicel», fiind marturi «oameni buni și bătrâni de ai satului». Semnează și «uncheașul Lupul, Vornic», alți Vornici, doi Ceauși și «Radul Roșul, snă Logofăt Ion».

26. 29 Ianuar 7186 (1678). «Magdalena i Neaga, surorile lui Vasilie, împreună cu soția mea, Stanciul ot Scărișoar[a]», vînd lui Andronie partea lor de moșie. Iscălesc, din sat, un iuzbașă, un Vornic, un Roș («Radul Roș ot tam»), «Radul brat Tuinei Vornic», «Drăgan viiarul» și alt *viiar*, «Voine Grămăticul», «Ganea».

27. București, 28 Maiü 7186 (1678). «Nicodim ier[o]monah, care mi i-au fost numel[e] mirenescu Neagoe, feçorul lui Drăgan, nepot popei Badei den Scărișoar[a]», vinde «părintelui și unchiului nostru Evthimie ier[o]monah» partea sa din moșie. Martur și «Albul Ceauș». Semnează încă un ceauș și un «iuz[bașă]».

28. 14 Octombre 7188 (1679). «Stoinea, feçorul lui Toder ot Scărișoar[ă]», dă zăpis către «părintele Euthimie și fiu-său Stan Logofăt», vînzîndu-i moșia de acolo.

29. 7190 (1681-2). Șerban-Vodă, la «12 boiari, cariî sănteț luaț pre răvașale Domnii Meale de boiarinul Domnii Meale Costandin Brâncoveanul Vel Spătar și de sluj[i]torii și megüiașii de la Scărișoară», pentru a se hotări moșia. Trimete și el un vtorî Portar pentru aceasta. Pecete cu chinovar; monogram roșu.

30. 9 Iunie 7190 (1682). Învoială între sătenii din Scărișoara. Iscălește și «eü Dumitru Stup[a]rețul».

31. 11 August 7190 (1682). Cei doispzeze de mai sus [n° 29] ai Brâncoveanului, slujitorilor și «megüiașilor birneç»: «Barbul Vistier Fărcășanul, Vartolomei den Fălcoiul, Ghiorghe Logofăt de acol[o], Zahariia de Preajba, Matei Fiseanțea den Ștejariul, Istratie den Izbiceani, Voinea Ūauș de Zvorsca, Tanasie de Izbicean[i], Pătrașco Logofăt dă Berendei, Manoli de Bebiç, Chirca Logofăt de Bărseșt[i], Necula de la Caracaal», pentru căutarea Rumînilor de la Preda, «moșul» lui Costandin, și a hotarelor. Eraü și vii acolo, ale lui, ale slu-

jitorilor și megiașilor, «înfundate». Se vor căuta și hotarele «de spre Băbič și d[e] spre Frăsinetul de câmpu». Pecete cu chinovar. Monogramă roșă. «Și zioa la Cărstov. Ispravnic — vtori Portar». — Dublu exemplar.

32. Septembrie 7191 (1682). «Sluj[i]toriî din Scărișoar[a], împreun[ă] cu Caimacaniî ot tam, anum[e] Ion Logofăt i popa Turnea i Andreî Albul Ceaușul cu frat[e]-mieû Voinea, i Ion iuz. i Stancul, cu nepot[u]-mieû Ion, i Voinea Bolfe i Andron[i], cu frat[e]-mieû Drăgan, i Mușat, cu fraț[i] miei Stoinea i Radul, i Stanciul Borcigoî i Danciul zet Stan i Stan sin Călug[ă]-rului» daû lui «Costandin Brâncoveanul Vel Spătar» «moșie și Rumăni» acolo, pentru a-și mintui viile la hotărîtură, și, neavînd, a-î da «vie pentru vie», cum s'ar fi cuvenit, așa-î daû «din sus, loc sterpû, făr de săliște, moșia cu rumăni, . . . și i-am mai dat dumnealui loc împrejurul viii, ca să-s mai lărgească, să nu fi viaa înfundat[ă], agru din vii, păn în drumul sării, funi 10, și din capul viii la câmpu iar funi 10, în lungû și în latû, pre din sus, din gardul viii funi 1 în sus», etc., «și funea iast[e] de paș 40». Marturi: boierii din documentul de la 15 Septembrie și, pe lingă dinșii: «Necula Cup. ot Caracal».

33. «Să-s știe ocina sluj[i]torilor din Scărișoar[a] ce am ales precum aû spus ei, fiindû cu toți de faț[ă], precum semneaz[ă] în jos anum[e], Septemvrie 10 (?) d., 7191 [1682].» În fața sătenilor se înseamnă *pașii*. Între ei: «Mușat i Stoinea i Radul Caimacani», un «Vornicel». Apoi: «să-s știe ocina megiiș[i]-lor de aiceî, din Scărișoar[a], precum aû spus ei», etc.: «Manea Bobescul», «Vălsan al Paicăi», «Dum[i]tru Părdii», «Bă-laur al Popării», «Fera Bou», «Andreî Armașul», «Ursu Leacii», «Albul Guțai», «Pieptea», «Rana, verii Voinei». «Să-s știe ocina Rum[ă]nilor dumnealui Costandin Brâncoveanul Vel Spătar, de la Scărișoar[a]». Nume ca: «Badea Sfatoghii», «Bă-dicea», «Dabul», «Neagoe Ćoroiol», «Iordan», «Taatul», «Ră-dana», «Albul Văj», «Mecleuș», «Lupul Dudău». Semnează cei doisprezece hotarnici. — Și copie din 1818.

34. 14 Septembrie 7191 (1682). Radul, fiul lui Șteful din Scărișoara, vinde partea sa de acolo lui «Costandin Spătar

Brâncoveanul»: «paș 40, drept bani gata 49 p^l». Luase și el moșia «de la Vasiliia al Ūroiului». Marturi: Barbul Vistier Fărcășanul, Pătrașco Logofăt dă Berindeai, Matei al Fiseanței Logofăt, Voinea Zvorčanul, Nacol ot Carabas (?), Ζαχαρίας, Manolea ot Băbeni, Vartolomeiū Fălcoian[ul].

35. 15 Septembrie 7161 (1682). Nicoar[ă] sin Drăgan al Grosului ot Scărișoar[a]» dă aceluiași partea sa din moșie: «moșie stearpă, făr de Rumăni». Marturi ca și în celelalte documente cu aceiași dată.

36. 15 Septembrie 7191 (1682). «Nan, feçorul lui Nan ot Scărișoar[a]», își vinde partea de moșie aceluiași. Marturii celorlalte documente cu această dată.

37. 15 Septembrie 7191 (1682). «Pătru al Pistriții ot Scărișoar[ă]» își vinde moșia de acolo lui «Costandin Vel Spatar Brâncoveanul»: «moșia stearpă, făr de Rumăni»: 20 de pași pentru 5 *talerz*. Lui, «și coconilor dumnealui». Semnează cei de la documentul precedent cu această dată.

38. 15 Septembrie 7191 (1682). «Nedelco sin Voichiian ot Scărișoar[a]» vinde moșia sa lui Constantin Brâncoveanul. Iea banii de la Badea Logofăt. Marturii celorlalte acte cu această dată.

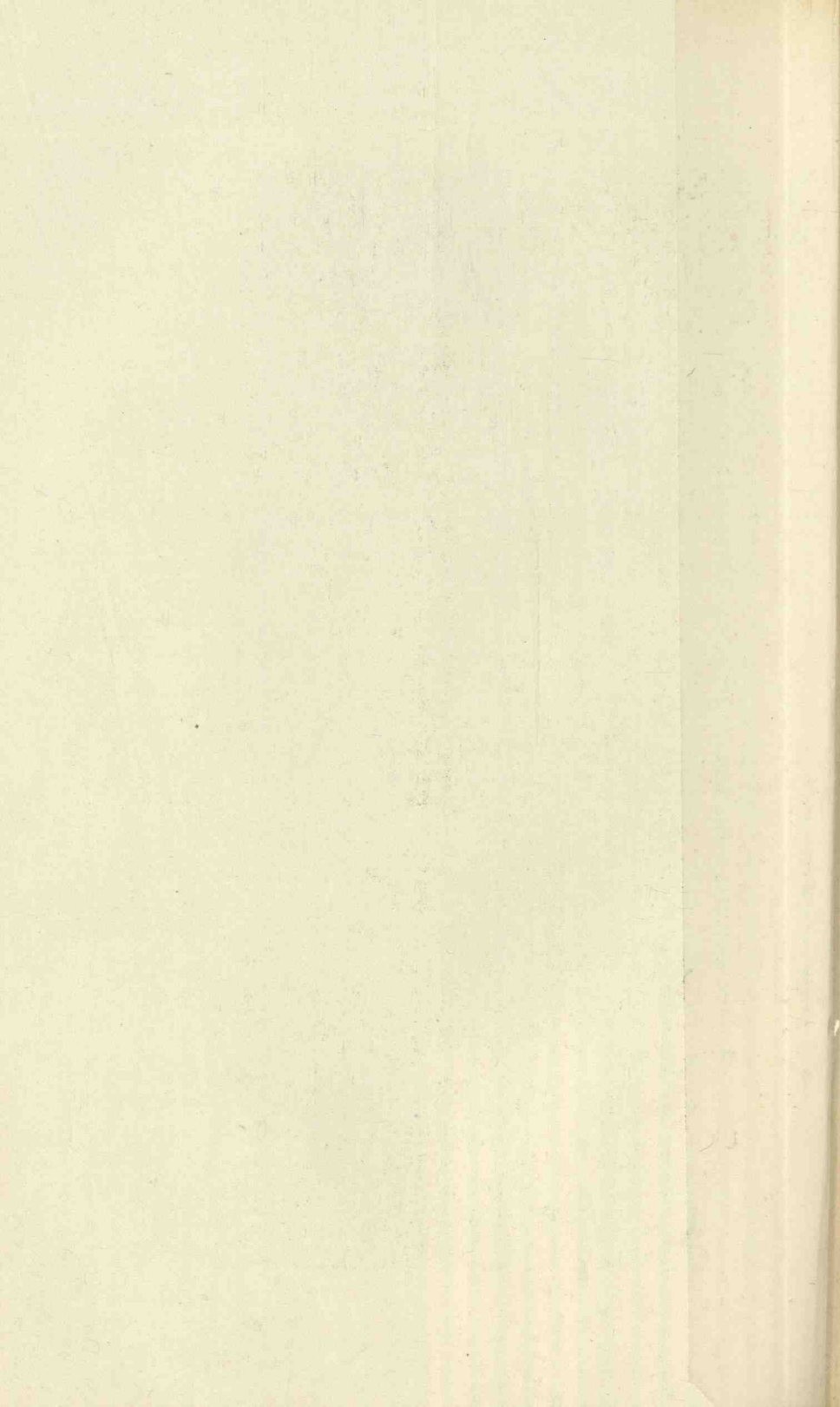
39. 15 Septembrie 7191 (1682). Un sătean din Scărișoara vinde lui «Costandin Vel Spatar Brâncoveanul» «paș 54 dreptū bani gata t^l 13 p^l . . . , moșie stearpă». Scrie «Vartol[o]mei Fălcoian». Marturi: «Barbul Vistier Fărcășanul», «Pătrașco Logofăt dă Berindeai, . . . Ceaușul din Huria, Gheorghe Fălcoianu, Voinea Zvărčanul, Manol[i] ot Băbiç» și doi Greci.

40. 16 Septembrie 7191 (1692). Un locuitor din Scărișoara cedează partea lui de moșie lui Brâncoveanul. Aceiași marturi ca și 'n documentul de la 15 Septembrie.

41. 16 Septembrie 7191 (1682). «Noi acești 12 boiari hotarnici» hotăresc moșia Scărișoara. — Și două copii.

42. 17 Septembrie 7191 (1682). Un locuitor din Scărișoara face o vânzare în sat lui Brâncoveanul: «paș 10 și o via, drept ug. 5». Marturii ca și în documentele din 15.

43. 17 Septembrie 7191 (1682). «Dan Cotofeai» din Scări-



șoara face vânzare în sat lui Brâncoveanul. Marturi ca și în documentele de la 15.

43. București, 6 Decembre 7191 (1682). Șerban-Vodă «cinstitu-lui și credinșosului boiarinului Domnii Meale Costandin Brâncoveanul Vel Spatar și cu copii lui, căț Dumnezeu i va dăru, ca să-i fie lui ocnă în sat în Scărișoară ot sud Rom. toată partea moșu-său Predii Vornicul, și cătă aū mai cumpărat dumnealui în urmă». Se înșiră Rumîni, între cari: Mirea, Mărin, Câlțea, «feč[o]rii Bădiciș», Mihil, Gărdu, Stoinea, Roman, Neagul, Ghincea, Dragul, Unchiașul, Marco, Oanța, Ganea, Dragotă, Vruțul, Stan Fășeu. Avea ca vecini «megiaș și sluj[i]tori den Scărișoar[a]». Iea doisprezece boieri hotar-nici pentru *alegera* părților sale : Barbul Vistier Fărcășanul, Vartolomei de Fălcoi, Gheorghie Logofăt ot tam, Zah[a]ria ot Preajba, Matei feč[o]rul Fiseanții ot Stejari, Istrate ot Izbiceani, Voinea Ceauș ot Zvorsca, Tănasiu Logofăt ot Izbicani, Pătrașco Logofăt ot Berindeai, Manolie ot Băbič, Ivancea Ceaușul ot Huria, Necula Techigiul ot Caracal, pe lîngă *ispravnic*: Radul vtori Portar. Ceilalți proprietari nu voiese a presinta alta decît «o foae scriind pre răscumpărătoarea lor de ocnă, când o aū răscumpărat ei de la Necula Vistier, care căt bani aū dat și cătă ocnă ține». Ei «aū făcut fune de stănjăni 40 și aū tras moșia pren trei locuri, den hotar păn în hotar»; «la Olt», «la mijlocul moșii», «la capul hotarului de spre Frăsinetul de câmpu». Vecini erau și «feč[o]rii lui Iordache Stolnicul». Pomenit «drumul sării». Marturi: Radul Vel Ban, Badea Bălăceanul Vel Vornic, Gligorie Vel Logofăt, Barbul Milescul Vel Vistier, Stoian Vel Clucer, Ghinea Vel Postelnic, Statie Vel Păharnic, Iordache «Cantacozinnò» Vel Stolnic, Papa Buicescul Vel Comis. Șerban vtori Logofăt ispravnic. Scrie «az Goran Stančovič Logofăt Olănescul». Pecete ruptă. Monogramă aurită. Pergament. — Și copie din 1818. — V. facsimilele *hors texte*.

45. 15 Maiu 7207 (1699). «Ion Țărebuțenul» dă zapis «uncheșului Cuman», luîndu-l în chizeșie. Marturi: «Stoica ot Di Vel Căm.», «Nîcula Văt. za cărm. (sic)».

46. 25 Maiu 7208 (1700). «Preda Prșcoveanul Vel Medel-

nicer» (în act chiar, «Părșcoveanul») dă zapis «la cinstita mâna Mării Sale Radului beizadea»¹, că «a dăruită fiului Mării Sale și nepotului nostru — (*sic*) toată partea sa de moșie de la Scărișoară, cu viia... și cu Rumăni...» — Și copie din 1818.

47. 20 Iulie 7208 (1700). Vinzare la Scărișoara, cu învoirea tutulor «moștenilor». «Și amă scrisă eă popa Mușatū cu zisa și cu învățăitor[a], și s'au datū la dămașū oc[ă] rachiū 2, lit. 1, și oc[ă] 1 rachiū cu o paxie» (*sic*; sau: cărpaxie?).

48. 20 Mart 7209 (1701). «Iosif monah, carel[e] m'au chemat pre mirenie Ion Iuz[bașa] ot Scărișoar[a], împreună cu frate-mieū Vladul Log[o]f[ă]t», daū zapis «Mării Sal[e] Radului beizadē, snă răposatului Iliiaș Voevodū», că-ī vînd partea lor de moșie. Socoteala întinderii se face în pași: «pasul de palme 4». Se maī vînduse din moșie ceva «la Dumitru Dăr[ă]banțul... Care moșie merge lungul din matca Oltului păn în hotarul Frăsinetului, precum mergu toate moșiil[e]; însă moșie stearpă, făr de Rumăni». Ieaū 66 de bani pe stîngen, Marturi și un «popa Tuinea», un «Vladul Paicul». — Și copie din 1818.

49. 11 Maiū 7214 (1706). «Stan dîiaconul, feč[o]rul părintelui Eftimie ĉ-au fost egumen la măn[ă]stirea de la Gălmeaei», dă zapis «la cinstită și luminată mâna Mării Sal[e] Doamni Stancăi», căreia-ī vinde moșia sa în Scărișoara, «înjugându-mă și pă mine vreamē de lipsă». Și «1 răzor de vii lucrătoare». Prețul e de 66 de bani pe stîngen; «care fac t¹ 50, bani 100», pentru tot. Martur și «Iordache Fiseanțea». — Și copie din 1818.

50. 11 Maiū 7214 (1706). Un sătean din Scărișoara vinde moșia sa de acolo «Doamnei Stancăi»², anume: «un rozor de vie în luncă». Maī avea ea pe aproape cumpărătură și «de la dumnealū Preda Medelniceariul Părșcovean[u]» [n^o 46]. Ea voise «să-ș îngrădească cu gard aceștea rozoar[e] de vii». Iscălește și «Cărștea Vătau». — Copie din 1818.

51. București, 14 Februar 1760. Scarlat Ghica lui Costan-

¹ Ginerele Brîncoveanului.

² Văduya lui Radu beizadea.

din Strâmbeanul biv Vel Vistier, «ca să aibă a ținea trei preoți la bisearica dumisale de la Corcova ot sud Meh[e]-dintî». Biserica, cu hramul Sf. Voevozi, e făcută de el «din temelie». După cerere, dă și Domnul un «preveleghiu», iertînd pe cei trei preoți «de toate dăjdiile și orânduialile», precum și de «poclouul episcopescu». Se mai scutesc pentru biserică o sută de «stupi i rămători de dijmărit»; 300 de vedre de vin ale ei nu vor da vinăriciū, pentru o sută de oi nu se va culege oieritul. Scutirile se mai cuprindeau și într'un act, din 17 Octombore 1753, al lui Constantin Racoviță. Marturi: fiii Domnului, Alexandru, Mihail, Nicolae, Grigorie, Gheorghie [v. mai sus, p. 390]; Costandin Dudescul Vel Vornic, Ștefan Văcărescul Vel Ban, Costandin Brâncoveanu Vel Logofăt, Dumitrașco Sturzea Vel Spatar, Mihai Cantacuzinò Vel Vistier, Manolachie Geanet Vel Postelnic, N. Dudescul Vel Clucer, Nicolachie Vel Paharnic, Sandul Bucșănescul Vel Stolnic, Nicolae Brâncoveanu Vel Comis, Ianachie Vel Sărdar, Ioniță Căndescu Vel Medelnicer, Ianachie Vel Sluger, Ioaniță Gulianò Vel Pitar. Scrie «Andreî Logofăt za Divan». În colț, jos: «Ioan Văcărescul Vel Logofăt proctennomu». Iscălitură. Monogramă. Pecete mică octogonală. Podoabe colorate: sus un scut, cu coroana, armele amînduror țerilor și însemnele Domniei.

52. 4 Iulie 1764. Ștefan Racoviță întărește o *alegere* a boierilor, făcută după cererea unor preoți din Scărișoara cu «cetașii lor», ce se plînsese de Nicolae Brîncoveanu biv Vel Clucer, represintat la «alegere» prin «Sandul biv Căpitan za lef[e]l[i]». Nicolae face să se arăte o hotărnicie din 7191 pentru domnescul său strămoș. Mai cumpără de la fiii călugărului («igumen») Eftimie, la 7214, «răposatul beizadea, ginerile Mării Sale Costandin-Vodă Brîncov[e]anul». — Copie din 3 April 1804.

53. 6 April 7274 (1766). Vînzare la Scărișoara «Nicolie Mocan», «păn va fi veacul și pămăntul».

54. 27 Decembre 1799. Ordin al lui Alexandru Moruzi către biv Vel Postelnic Nicolache, caimacam de Craiova, pentru cererea lui Vel Logofăt de Țara-de-sus Nicolae Brâncoveanu,

de a se face o cercetare la Scărișoara. — Urmează copia cererii, din 10 ale lunii. Brîncoveanu se plînge de «moșneni, ci, stăpînindu-să d'avalma cu dănșii, numai ei vînd vinul și rachiul al lor, aū și moară pe apa Olt[u]lui, și facu ce voescu, nefolosindu-să casa mea într'atâtea ani nici măcar cu un banu». Cere «tehsil» ca ei să restituie ce aū să dea după *așezămînt*. «Și, pentru de a nu să mai urmă această obrăznicie a lor și de acum înainte, să fie luminată poruncă de a să pune acolo doao cărciume și, căt căștig va eși de l[a] aceste doao cărciume, cum și ce să v[a] aduna dupe moară, vatră și bucatele cîmpului, să-s împartă de acum înnainte pe din doao: să iă adecă acei moșneni jum[ă]tate și casa mea jum[ă]tate, pân la un banul». — *Alegere* acolo și în 1800, de Serdarul Nicolae.

55. 5 Mart 1800. Plîngerea moșnenilor din Scărișoara. Vitele lor pășteau pe o moșie vecină a lui Nicolae Brîncoveanu. După porunca Domnului, se duc vitele «la Craiova, și să ne îndatorăm de a plăti suhat pentru pășcunea ce fac vit[e]le noastre; dar, ca să nu mai umblăm prin judecăt și să ne cheltuim, ne-am învoit cu dum. epistatul moșiilor dumn[ea]lui Vel Logofăt. . . în toți ani să arăm cu zece pluguri ale noastre într'o zi pă an, orî toamna sau primăvara, și să avem a săcera acele bucate iarăș noi, iar la treeratu lor să nu avem a ne amesteca.» — Constantin e întărit la 5 Maiu de Serdarul Nicolae, se pare ispravnicul județului, și se trece în «condica» lui.

56. 8 Mart 1800. Învoiala sătenilor din Scărișoara cu epistatul lui Nicolae Brîncoveanu: la două crișme, se va împărți cîștigul în două, «pă funii», «iar dijma de bucate să să strîngă la un loc, să-s împartă iarăș pă funii». De la moară vor da ei o mie de ocă de făină pe an, dintre care jumătate va fi mălaiu. Și cheltuiala morii va fi asupra lor. — Actul e întărit de ispravnic.

57. Niște oameni de la «Slatina sud Olt» se pling contra unor moșneni de Scărișoara că, «rămăind săraci de părinți și nevârșnici, ne-am pomenit crescuți în striinătate, apoi, bîgându-ne slugi pe la stăpăni, acești moșteni ne-aū împresurat

parte dă moșie cu totu». Cer Divanului a li se «alege». *Scri-sorile* li s'aũ *răspuns* (răpus) «din vremea răzmiriților». Cer deci «carte de blestem ca să ne arate bătrâni suma stănjinelor noștri». — Se dă ordinul cerut, la 12 Iulie 1809. Pecetea cu chinovar a Divanului. — Săteniĩ dau mărturia la 22 (?) Iulie, semnînd cu calificația «moșten», «moșteanu».

58. 1815. Vinzare de părți din Scărișoara către Banul Grigorie saũ Grigorașcu Brăncoveanu. — El cere alegerea lor la 1818. — Vechilul saũ pentru aceasta e «Hagi Enuș». Caimacamul Craiovei e «Nicolache Suț[u]». — Cu acest prilej, se mai fac vinzări. Popa Ioan, «duhovnicul» din Scărișoara, trimete pentru aceasta oamenii din sat cu răvașe de la el. — Hotărnicie din 12 Iunie.

59. București, 20 Octombrie 1838. *Σάββα Πραγμοθάννα Μπα-νέσσα, γεννημένη Πάλας*, dă satul Preajba călugăriților de la Zăgănești (Ilfov). Pecete cu Sf. Gheorghe și vulturul bicefal.

DIN REGISTRUL DE TRĂNDAVĂRI AL BUCUREȘTII

**CÎTEVA DOCUMENTE
DIN REGISTRE DE PAROHII CATOLICE MOLDOVENE.**

UN REGISTRE DE PAROCHII CATOLICE MOLDOVENE.
CITEVA DOCUMENTE

1. 20 Decembre 1789. «Fr. Fidelis Rocchi, Min[or] C[onven]tu[alis], SS. Miss[ionum] Praef[ectus]», anunță parochilor săi că va face visitația în post. Papa i-a confirmat la 20 Iunie dreptul «adminstrandi sacramentum confirmationis in locis nobis subiectis».

2. Iași, 15 Novembre 1796. «Quoniam benignitas Dei, immensa bonitate clementiae suae, nobis, licet immeritis, contulit ministerium supra Domini gregem in hac provincia Moldaviae congregatum», ordonă a se ținea de parochii povețele predecesorilor săi, «percelebris Ad. R. P. M. Martinotti anno 1778 exaratas» [sau : «emanatas»]. Să ție bisericile curate, să slujească, «etsi nullus adsit populorum concursus». «Ultra recensitos dies, aut de precepto aut ex devocione, ulla festa non precipiant Patres. Quoad festa vero huius patriae, scilicet S. Georgii, S. Eliae, S. Mariae Magdalenae, Transfigurationis Domini ac S. Demetrii, sic erit premonere parochianos, non esse tales dies ab Ecclesia praeceptos. 6. Cum diebus festivis de precepto teneantur omnes audire sacrum et vacare ab operibus servilibus, ideo dictis diebus, et precipue dominicis, non permittant Patres suos parochianos laborare, nec vulgo *claca*, nisi urgentissima de causa. 7... Supradictis diebus concionem habeant ad populum, nec omittant post vespersas catechisticam instructionem. 8. Ieiuniorum tempora ab ecclesia statuta clare et distincte manifestent populo, ad preceavendam ambiguitatem et confusionem. Tempore Adventus, pariter teneantur ieiunare diebus mercurii et veneris, propter abrogationem festorum; quibus temporibus licitum non est uti lacticiniis, ut nonnulli abutuntur, propter inveteratam et rigidam consuetudinem huius patriae, ne in scandalum et admirationem inducantur, nedum Moldovani, sed etiam nostri; quod si ali-

quis habeat necessitatem vescendi, benigne parocus concedat. . .

9. Ut valide baptizentur infantes tempore necessitatis, insinuabunt Patres omnibus, praesertim obstetricibus, modum baptizandi, atque, si noverint rite esse baptizatos, supplebunt reliqua. . . Ad praevocandam autem profanationem baptismatis, absolute prohibemus ne schismaticorum aut hereticorum infantes ullo modo ad baptismos recipiantur, nisi altera pars sit catholica; sicut nec quisquam illorum ad officium patrini admittantur, prout iubet ecclesia, nec etiam ignorantes rudimenta fidei atque orationes necessarias, necnon praecipuo paschali satisfecerint». Să nu-și iea unul altuia parochienii. Aprobă măsurile predecesorului său cu privire la căsătorii. Se va oficia după *rituale romanum și strigoniense*. «15. Nullimodo permittant Patres ut puellae aperto capite, sed velato propter Angelos (?), sicuti diebus ferialibus solent ambulare, ad ecclesiam diebus festivis accedant, intelligentes etiam de sponsis, praesertim dum sacram eucharistiam sunt sumpturae; quidquid reponant (?) nonnulli etiam ex Patribus, futilibus rationibus innixi. 16. Abusus omnes quos noverint Patres cum animarum discrimine ac religionis dedecore esse, omni conatu studeant evellere, praecipue choreas nocte praecedenti ad copulationem, nocturnes coadunationes iuventutis utriusque sexus, vulgo *asceзатор [asezator]*, scandalosa tripudia festivis diebus, cum magno opprobrio christianorum omnium, patrans in honore acsi in lupanaribus essent; nec ulli permittant strophila, vulgo *naframma*, imperitare tempore nuptiarum, ad praevocandas rixas et dissensiones. Machina illa vulgo *skringiob [skrinziob]*, valde perniciosam animae et corpori, omnimode interdican in pagis propriae iurisdictionis, ubi non sunt Moldovani; imo prohibeant absolute accessum etiam ad talem machinam alibi, curiositatis causa, omnimode invisendam, quia exponunt se proximo periculo, circumeundi solentes inventores, etiam vi aspicientes constringere, ad extorquendam pecuniam. 17. Item interdicta convivia quae antea fieri solebant post mortuorum sepulturam, vulgo *comendar*, nullo modo aut praetextu permittant Patres, imo non audeant nec ipsi, nec dascali ad talia intervenire, sub poenis transgressoribus a praedecessore statutis. 18. Quamvis

inveteratae solemnitates, vulgo *bolg*¹ aegro animo fuerint a praedecessoribus nostris toleratae, existimantes impossibile omnino esse illas delere, tandem, omnipotenti Deo sint laudes, quod [utique], cura et vigilantia zelantissimorum Patrum, omnino sint aboletae absque ulla molestia et obtrectatione, ubique gratiam omnes agentes, praeter caupones et villicos iniquitatis; ne igitur reviviscat talis perniciosus abusus, praecipimus, sub poena indignationis omnipotentis Dei, ut nullo modo, nullo praetextu vel palliato colore audeant aboletas festivitates solemnizare, maxime si noverint mixta esse sacra profanis. De similibus enim festivitibus Dominus per Esaias dicit: «solemnitates vestras odovit anima mea, facta sunt mihi molesta»... 19. Quoniam multa est molestia hominis et vani sunt sensus eius super terram, rigorose praecipimus ut totam sollicitudinem suam adhibeant Patres ad extirpandas, quantum fieri potest, superstitiones, vulgo *diskentik*, vanas observationes, *babore* [și *bobone*], maleficia, *farmaci*, divinationes: *vresci*² et similia; ista enim sunt immediate contraria ordinationi Dei; ideo Patres sepiissime obiurgent ac invehantur, tam publice, quam private contra talia [nociva] peccata sicque facillime inducantur audientes ad eliminandam coram nimiam credulitatem quam habent de similibus deceptionibus. 10. Quam turpe et indecorum Religioso et ecclesiastico viro negotiis secularibus se implicare, mercaturam agere, vel proxeneticam exercere, etc.» Se oprește. 11. Ca plată: «20 paral. annuatim ab unaquaque familia, unam metretam grani turcici, vel quid simile, ac unam capitiam ubi foeni; ubi tandem non sit, determinatus locus pro falcatione; ab illis autem pagis qui non solent dare scutellum, adhuc 4 paral. exquirant pro formali salario. Pauperes ac viduas Patrum charitati committimus; at vero, si volunt, medietatem possunt; si non, hinc iuste exigere³. In illis autem locis ubi viget alia conventio, et approbata fuit a superioribus, iuxta conventionem exigant. Dascalis vero 10 paral., at non

¹ Bilciu.

² Vrăji.

³ În registrul din Faraoni: «possunt iure exigere».

aliud assignamus. 22. Pro qualibet sepultura, sive infantium, sive aduulorum 30 paral.; si vero coemeterium sit procul a residentia Patris, unum leoninum accipiant. Dascalis tamen 14 [și 16]; atque pro officio defunctorum, vulgo *exultar*, 30, si fuerit cantatum; si vero lectum, 15 paral. tribuant. 23. Missarum elemosina iuxta antiquam consuetudinem est 10 paralionum, si erit legenda, si vero erit cantanda, 20 tamen accipiant Patres, et 4 pro qualibet cantata (si possunt obtineri), — quos dascalis fideliter tradant, ipsos admonendo ut in sacro orent et ipsi iuxta intentionem offerentis. 24. In baptisinate dabit compater 10 paraliones. Pater 9 accipiatur; unam dabit dascalo, si iste assistit. 25. Quilibet sponsus tenetur Patri benedicenti dare unum leoninum atque unum carrum lignorum aut loco ipsius 15 paraliones. Dascalo autem assistenti 10 paral. Pro qualibet autem fide extradenda accipiant Patres 10 paral., comestibilia tanquam dona gratuita, non obligatoria accipiuntur. 26. Manutergium, tela vel strophium cruci appensum, dum mortuorum cadavera deferantur ad ecclesiam, sibi accipiant Patres, caventes a rixis et murmurationibus, in actuali praesertim functione. 27. Omnes candelae quae circa pheretrum apponuntur, nec non quae pro baptisinate vel benedictione post nuptias aut post puerperium ad Patrem spectant, illae vero quae pro missis et maioribus sollempnitatibus adferre solent, ad ecclesiam pertinebunt; quod si aliquis audeat istas pro se usurpare, tanquam reos de furto ecclesiastico illos declaramus. 28. Tertiam partem oblationum in benedictione domorum tempore Epiphaniae et solemnioribus diebus super altare, nec non in commemoratione omnium fidelium defunctorum concedant Patres eorum dascalis... 30. Nos ipsi experti sumus quantas miserias et angustias patiuntur Patres propter ingratitude[m] et tenacitate[m] populorum suorum, famulos aliaque gravamina ipsi invehere denegantium; ideo districte mandamus iurisdictionis nostrae omnibus catholicis, sub indignatione omnipotentis Dei, ut amorem et venerationem habeant erga proprium pastorem atque servos... Commendamus etiam Patribus ut omni humanitate, dulcedine et probitate [și «affabilitate»] benevolentiam parochianorum suorum

studeant sibi captare. . . . Datum Iassii, ex nostra Residentia, die 17 novembris 1796.

Frater Michael Sassano, Ord. M. C.,
Missionum Moldaviae praefectus, manu propria.

3. Cura nobis, licet immeritis, demandata supra Domini gregem in hac moldavica Provincia congregatum, postulat sedulo, etc. Cum autem comperimus nonnullos cantores, oblitos officii ipsis concrediti, loco quod sint in servitium Ecclesie et edificationem populorum, sint in scandalum; ideo volumus principaliora debita ipsis ostendere simulque praecipere ut executioni mandentur. . . 1. Teneantur omni die festivo ante Missam et ante vesperas, post secundum signum, coadunare pueros et ipsos instruere in orationibus et mysteriis fidei, ipsos interrogando et notando qui sunt solertiores et qui non solent convenire et notificare parochi et nobis tempore visitationis reddere strictam rationem. Post tertium signum recitabunt, alternante populo, clare et distincte: Pater Noster, Ave Maria, Credo in Deum, decem praecepta Dei, quinque praecepta Ecclesiae, septem sacramenta, septem peccata capitalia, quinque res necessarias pro confessione sacramentali, quatuor praecepta pro sacra communione, quatuor novissima, quatuor peccata clamantia coram Deo, sex contra Spiritum Sanctum, actus fidei, spei, caritatis et contritionis, et alias pias orationes; et ista omnia in Sottosiret (*sic*)¹, Chalugere, Barat, Bacho, Presest, una vice moldavice, una vice ungarice. 2. Cantus retinebunt moldavice, ubi usquedum fuit consuetum, in missa et in vespere; alibi ungarice, sed devote et clare alternante populo. 3. In morte omnium adultorum cantabunt aut legent officium defunctorum latine in domo defuncti, devote et distincte, non interrupte et inter pocula, ut assolent aliqui, cum scandalo fidelium. Ubi autem est consuetum ungarice cantare, permittimus, et praesertim illis qui in filialibus ecclesiis sunt et in pagis ubi non sunt ecclesiae. Dum solent assistere mensis, vulgo *comendare*, recitent orationes, ante et postea, sintque in exemplum, et

¹ La 1838, Arduini interpretează aceasta ca «districtus siretensis».

caveant ab ebrietatibus. 4. Ubi non sunt Patres, ipsi, statuta competenti hora, dato signo, omni die festivo, recitabunt orationes ut supra. . . 7. Dum Pater est vocatus ad aliquem infirmum, sollicite et ipsi eant, deferentes necessaria in sacculo, vulgo *trajesta*. . . 8. Pro decore sanctarum functionum, praesertim in residentiali ecclesia, instruunt duos aut tres pueros, qui, induti, omni die festivo inserviant Missae. 10. Unusquisque habeat apud se scriptas orationes moldavice, iuxta exemplare a nobis misso; sic, et non aliter recitabunt, ut inter omnes concordantia servetur, et ex ipso scripto legant, ne novas reforment. . . 17. Quoniam autem omnis labor optat praemium, ideo, pro eorum assistentia, ultra exemptionem ab omni tributo et angariis, recipiant tempore Epiphaniae ab unaquaque familia 10 paraliones, a vidovis (*sic!*)¹ 5, pro sepultura 15, pro officio vulgo *Exultare* 30 paraliones, pro cantato, pro lecto 15, pro copulatione 15 paraliones, pro baptis- mate 1, pro missa cantata in feriali die 4 paraliones, pro lecta 2, tertiam partem oblationum quae fieri solent dum benedi- cuntur domus die Mortuorum, eleemosinae die Paschatis, Nativitatis Domini et Sancti titularis Ecclesiae, vulgo *bolg*², et aliae, siquae sunt a nobis approbatae. . . 18. Caveant a fre- quentia cauponae. . . Datum Iassi, 15 Iunii 1804.

F. Dominicus Brocani Min. Conventualis,
Sacrarum Missionum Moldaviae Praefectus.

5. Supplica data dai PP. Missionarj di Moldavia al loro P. Prefetto Domenico Brocani, presentatagli da due PP. com- missionati, cioè P. Berardi e Barbieri, il dì 12 settembre 1804 s. v.

Molto Reverendo Padre Prefetto,

Stante le provide disposizioni che, ad istanza dei popoli, V. P. M. R. hà procurato e stabilito nell' aumento dei pa- rochi e diminuzione dei popoli e l'esorbitante accrescimento di tutti li generi in vitto e vestito, li PP. Missionarj, ora

¹ În registrul din Faraoani: «viduis».

² Registrul din Faraoani: «bolcio»

privi anche dei sovvenimenti di Roma, non possono più sussistere nel loro ministero. Pregano perciò la P. V. M. R. di procurare l'aumento della sembria, eguale in tutti i popoli, di due piastre per famiglia, e di un giorno di clacca da ogni uomo per ajuto alla loro casa, e ridurre li soliti scutelnici tributarj in ogni popolo a soli tre, coi bovi, e questi nel villaggio della residenza dei PP., senza alcun loro aggravio di sembria ai servi di casa, o di fieno o di formentone, e, per ovviare ad ogni disturbo nella riscossione per parte dei parrochi, di obbligare li Vornici, od un figlio di Chiesa, in mancanza dei Vornici, ad esigere tale sembria in due rate, per più facilità dei villani, cioè nelle feste di Natale una piastra ed altra dopo la metà di Quaresima. Come pure pregano per ottenere la conferma in scritto degl' antichi privilegj di giudicare i loro parochiani in materia di coscienza, senza dipendere delle ispravnicie, per non incontrare la taccia di trasgressori degl' ordini sovrani, come di quando in quando vengono accusati da alcuni insubordinati. Riguardo agl' incerti di stola, restino le due piastre per li matrimonj, una per li morti piccoli e due per li morti grandi, non compresa la messa, nè la tassa del dascalo. Vede V. P. M. R. la giustizia di questa loro petizione, e perciò sperano che si darà tutto l'impegno di consolarli nell' atto che si protestano.

Della P. V. M. R.

Vallesaka, 9 Settembre 1804 s. v.

U[mil]][i]mi dev[otissi]mi sudditi, li
sottoscritti missionarj:

Dal Seret:

- F. Luigi Landi paroco di Allaoceste.
- F. Giuseppe Berardi paroco di Tamasseno.
- F. Celestino Golini paroco di Saboano.
- F. Francesco Barattani paroco di Recchettano.
- F. Luigi Maffei M. C. paroco di Clesia.
- F. Angelo Cantone paroco di Farroano.
- F. Remigio Silvestri paroco di Calughera.

F. Gio.-Francesco Gabriele Barbieri, paroco di Vallesaka¹.
F. Raphael Macejowski, Polono.

6. Molto RR. Padri Padroni Col^{mi}.

Domenica 22 corente, dopo la messa, canterà ogni paroco il Te Deum in ringraziamento al Sommo Idio per il restabilimento della chatolica religione, bon ordine nel Impero Galicano, per la conservazione del Summo Pontefice et esaltazione di Sua Maestà Neapoleone Bonaparte al trono di Francia, pregando Sua Divina Maestà per l'aumento della chatolica religione, sì in quelle parti, che in altre parti, estirpazione del' ernessie, pace e concordia frà tutti li potentati. A talle effeto si dirano dopo il Tedeum le preci solite nel rituale *pro gratiarum actione*. Intanto, racomandandoci alle loro orazioni, nel nome del Signore li benediciamo.

Del[le] DD. Vostre MM. RR.

Iassi, adi 9 genaro 1805.

Oss[ervandissi]mo Servitore

F. Domenico Brocani, M. C^{le}, Pref[etto].

7. «Farofalvae» [Faraoani], 29 Ianuar 1805. Dominic Brocani fixează veniturile parochilor și cantorilor.

8. Iași, 4 Nove mbre 1809. «F. Aloysius Landi, Minor Conventualis, Prefectus Missionum et Vicarius Generalis, manu propria», către parochi. Decide că, la această visitație, «misionarij sirettenses in Siret, bystricienses in Bistricia debebunt una mecum per decem dies congregati esse (ubi, de loco, dicturus ero in prima ecclesia, iuxta itinerarium, quę erit visitata), pro exercitiis spiritualibus».

9. Decretum Visitationis.

Quilibet parochus catholicorum in Moldavia, una cum libris matricibus ecclesię parochialis suę iurisdictionis, teneatur ostendere quotanis in sancta visitatione numerum et nomina conversorum ab heresi vel apostasia, signata separatim, in libro

¹ O satisfacție prin creșterea simbriei se dă, în adevăr, de Brocani, la 2 Februar 1804.

quod est protocollum totius parochiæ, ad calcem, indicando annum, mensem et diem illorum conversionis et testes qui fuerunt presentes. Datum Grosfalvæ, 17 Februarj 1813.

F. Ioseph Berardi, ex-provincialis et Præfectus.

Cancellarius Andreas de Chieri, Parochus Klesiensis, secretarius assumptus.

10. Iași, 10 Iulie 1829. «Fr. Innocentius M. Pamphili, Præfectus, Commissarius et delegatus generalis totius Missionis Moldaviæ», anunță parochilor «nos . . . ad regimen totius Missionis Moldaviæ cum titulo Præfecti, ex decreto Sacrae Congregationis de Propaganda Fide, die 16-a maii anni currentis firmare, nobisque transmissis, iterum destinatos, necnon a Patre Reverendissimo Generali Ministro Ordinis nostri patentibus literis, 26 iunii exaratis, Commissarii atque delegati generalis dignitate fuisse præditos».

11. 31 August 1829. Pamphili anunță parochilor apropiata sa visitație.

12. Roma, 10 Octombrie 1832. Fr. Iosif Paroni, «procurator generalis Sanctarum Mis[sionum]». Se decisese a se odihni. «post literarios evangelicosque quinquaginta et amplius annorum labores»: e septuagenar și servește de cincizeci și cinci de ani Ordinului Minorilor. Primind această nouă sarcină, dă recomandatii generale misionarilor.

13. 18 Octombrie 1832. Fr. Ioan-Carol Magni arată că a fost trimes de la Roma ca «Moldaviæ præfectus apostolicus» (era «minister provincialis et commissarius generalis totius Orientis Missionum Rom.»), pentru a reformă abuzurile din Biserica Moldovei. În zădar a stăruit să fie cruțat de această grea misiune. Promite a fi iertător.

14. 7 Novembre 1832. Magni anunță că pleacă la 14 ale lunii în visitație amănunțită, arată itinerariul și cere a fi primit simplu.

15. 25 Septembrie (7 Octombrie) 1833. Magni către parochi, anunțându-li o hotărîre pontificală.

16. Ajudenî, 10/22 Mart 1834 și Iași 2/14 Februar 1838. Circulare către clerul său ale lui Ioan-Carol Magni, despre știri romane și cu instrucții.

17. Iași, 30 Iunie 1838. «Fr. Petrus Raphaël Ardoini, visitator ap[osto]licus Moldaviae Missionum», anunță parochilor că a fost trimes, din calea spre Constantinopol, ca visitator, «ad tranquillitatem et pacem inter vos comparandam», cum nu fusesse în stare Magni.

18. «Baratii», 9 August 1838. Ardoini către parochi. «Quod multam, eamque vere christianam animorum docilitatem in vobis invenerimus, ob cuius influxum, suppressis, quae antea Missionem lacerabant, dissidiis, iterum pax inter apostolicos operarios enata et restituta est, superabundo perfundimur gaudio.» Recomandă: 2° «Inhibemus ad meritum salutaris obedientiae omnes cavillationes relatu ad linguas in hac Missionem necessarias, eritque valde reprehensibilis, et non solum animadversione, sed exilio utique a Missione dignus quicumque aliquem ex ipsis dicteriis et scommatis impetere ausus fuerit. Certe potior unius linguae usus debet pendere a potiori populi indigentia. Tenemur parvulis panem spiritualem frangere, et quidem modo qui ipsis magis congruus sit et salutaris. Et, quemadmodum absurde ageret qui vellet gallice evangelizare eum qui unice germanice vel illyrice scire[t], ita etiam obtinet in quocunque alio casu, et speciatim in nostro, si vellent Missionarii valachice rudimenta fidei tradere populis qui tantum hungarice intelligunt.» Întărește deci măsurile din 1804 [n¹ 2], «ut videre est in codice iussa maiorum continente». Apoi adauge: «in reliquis parochiis, exclusa husiensi, omnia habentur semper hungarice. Eritque officium P. Praefecti «pro tempore» semper, in locis ubi lingua hungarica praecipue viget, missionarium huius linguae gnarum constituere; et hoc praecipimus ut ad amussim servetur.» 4° Să fie blinză cu enoriașii: «nullus ergo deinceps iurisdictionem sibi arrogare praesumat quemcunque publica paena plectendi, aut verberandi, aut ad patibulum, cui vulgare nomen *Tibba* factum est, damnandi, aut multa pecuniaria feriendi, nisi ob aliquod enorme piaculum, petito prius, et obtento, P. Praefecti pro tempore consensu. Si quis autem mulierem sive puellam percutere attentaverit, scire debet se gravioribus animadversionibus fore obnoxium: haec enim agendi ratio, prae-

ter percussiois vitium, adiunctam habet magnam indecentiam atque immodestiam, praesertim in sacerdote. . . 5° . . . Omnem cum mulieribus familiaritatem vitetis, ne pereat castitas. . . » Oprită vorba cu ele prea des, și cînd sînt singure. Confesiunea în casă, adusă de greutatea timpului, să se facă numai cu ușa deschisă și «interposita inter ipsos et confitentes crate lignea, aut ad minus aliquo velamento longitudinis saltem duorum pedum. . . Postremo penitus improbamus pessimam consuetudinem, melius dicamus *abusum*, adhibendi foeminas pro servitio culinario, praesertim ubi culina constituit indivisam residentiae sacerdotalis»: să aibă doar cel puțin cîncizeci de ani. Să poarte cît mai mult haina Ordinului. Pentru subvenția acordată Misiunii ungurești, se vor desface de la fiecare parohie anumite sume din cele acordate de Propagandă. Să nu se ceară prea aspru «simbriam».

Notă. Prin bunăvoința Monseniorului Dominic Jaquet, episcop catolic de Iași, mi s'au comunicat următoarele registre parohiale:

1. «In nomine Christi Iesu. Amen. Libri Metrices in unam collecti, pertinentes ad parochiam calugherensem, cura et attentione providi Ad^m Reverendi patris magnifici Ioseph Marię Martinotti, Ord. Min. Con. Monregalensis in Subalpinis, Provincię S. P. Francisci alumni, Missionum Moldavię Pfecti, necnon Ill^{mi} ac R^{mi} Dominici Petri Karwosiecki, eiusdem Ordinis, Bakoviensis episcopi vicarii generalis, sumptibus vero parochianorum, anno reparate Salutis 1780, bisexto, inchoandi describundique iuxta vetus calendarium Sanctęque Romanę Ecclesię formam ac ritum.» Sînt de notat însemnările de Visitații: 1784: Fedele Rocchi, prefect și vicariu-general. 1789, 18 Februar: același. 8 Mart 1790: același. 27 Mart 1791—. 4 Mart 1792—. 2 Mart 1795—. 8 Februar 1797: Sassano, ce iscălește și ca «vicarius generalis Ecclesię Baccovię». 13 Februar 1798—. 18 Februar 1799. «Liber status animarum parochiae calugharensi, accurate conscriptus a Patre Dominico Brocani, actuali rectore eiusdem ecclesiae et adiacentium, hoc anno 1798, 3 Ianuarii.» «Status animarum parochiae Calugareasa, accurate conscriptus a P. Bonaventura Carenzi, actuali rectore eiusdem Ecclesię et adiacentium, hoc anno 1780, die vero 5 Ianuarii». Într'un loc se înseamnă: «apostatarunt: Deus, etc.»; în altul: «apostatavit».

Carte de morți. — Încă la 1790: «Anno Dni 1790, die 8 ianuarii, Baccoviae, Illustrissimus Ioannes Wolf, capitaneus regiminis infanteriae ex Moravia, in C. S. M. aecclesiae (?), animam Deo reddidit absque sacramentis, quia non me vocaverunt, cuiusque corpus die sequenti translatum ac sepultum est in loco coemeterio propenucim (*sic*) S. Andr[e]ae Apostoli, Calugherae, per me F. Vignoli, parochum et procapellanum caesareum bacoviensis xenodochj.»

La 1795: «Anno ut supra, tempore pestis, animam Deo reddiderunt [urmează nume, fără date de lună și zi]. Omnes n° 74.»

2. Parte din registrul botezaților pe 1775. Înseamnă la visitație numele său, la 12 August 1776, «iuxta calendarium novum», «Dominicus ep[iscop]us», puind și o pecete mare, din care se cunoaște numai: «Dominicus». În jos: «Fr. Helamus Hartman, Curiae Suae Illustrissimae Dominationis Cancellarius, Missionarius ac Notarius Apostolicus, Minorita Polonus, m. pp.» De aici se trece la anul 1777, tot «iuxta novum calendarium». Notă de visitație din Februar 1779 a lui «Fr. Ioseph Maria Martinotti Ord. M. A., Missionum Moldavię Prefectus», avînd ca secretariu pe Fr. Filip Belingeri. Carenzi era paroch la Faraoaia la 14 April 1779, și înseamnă un botez. Vin apoi căsătorii de la 1773. Și o listă de credincioși din Călugăra-Mărgineni, Barați, pe 1775.

3. «Libri matrices parochiae Recheteni, incepti anno Domini 1798.» Inspecție, de la «F. Vincentius Gatt, M. C., Prefectus, nec non dioecesis Baccoviensis vicarius generalis» (Răchiteni, 16 Februar 1800). Mai jos: «Fr. Remigius Silvestri, M. C., secretarius assumptus». Din 1802 st. v., «postridie Idus Martii»: «F. Dominicus Brocani, M. C. M., Missionum Vice-Praefectus, F. Ioseph Berardi», martur. Din 1803, 24 Februar, Dominic Brocani, vice-prefect. Același la 18 Mart 1804 și 23 Februar 1805, 3 Mart 1806. La 6 Februar 1807, «F. Aloysius Landi, M. C. et Prefectus». Și la 26 Novembre 1807, la 19 Februar [1807]. La 23 Februar 1812 Iosif Berardi, care e și la 24 Iunie 1811 (?), 6 Mart 1813, 18 Februar 1814. La 23 Novembre 1817: «Fr. Ioseph Bonaventura ep[iscop]us. F. Innocentius Maria Pamphily, secretarius». În 1821: «F. Ioannes Philippus Paroni, episcopus Iloannis et Visitator Apostolicus» (Răchiteni, 20 Mart). Pecetea sa, în care se intitulează și «Mis. Mold. visit. aps.», e pusă pe ceară galbenă. La 20 Octombrie 1829, Panphilj, «commissarius generalis et Prefectus apostolicus». La 10 Decembre 1832: Carol Magni, «apostolicus visitator ac Prefectus». Pecete, cu vulturul polon, al Misiunii.

4. «Liber baptizatorum parochiae clesiensis, copulatorum mortuorumque, inceptus anno 1793, in Paschate.»

5-6. Două registre din Faraoaia, care merg de la 1780 până la 1830: din al doilea am scos unele din documentele cuprinse în această despărțire. El le conține mai pe toate, căci în celelalte registre se afla, mai mult, numai n¹ din 9 Ianuar 1805.

Documente și studii privitoare la propaganda catolică s'au tipărit de d. Al. Lăpădatu, în *Convorbiri literare* pe 1902.

XII.

**EXTRASE DINTR'O CONDICĂ
A MĂNĂSTIRII SF. PANTELIMON, COMUNICATĂ DE
RĂP. COLONEL MIHAIL GHICA.**

1. Copie scoasă după hrisovul Mării Sale Basarab Voevod pentru ocolul de spre Apus al pământului Țării-Rumănești de spre Țara Ardealului.

Cu mila lui D[u]mnezeu creștinul Basarab Voevodu și Domnu a tot pământul Ugrovlahiei, feodorul marelui și prea-bunului răposatului Basarab Voevod, scriem Domniia Mea precum să știe că ne-am tocmit cu fratele nostru Ianoș Craiul Ardealului pentru hotarale aces'or doao pământuri, din munții plăetului [= pământului] rumănescu și din munții plăetului [= pământului] Ardealului. Pentru aceia am făcut pace și frăție și legătură cu mare blestem. Dirept ačasta Ianoș Craiul aŭ ales din neamișii Hațeg[u]lui pre care i-aŭ trimis în munți la hotar: întâiu, numitul Căndreș Ianoș, și Cănda Lațco, și de Rechetova Sărăcin Franțul, și din Mujna Fraște Pătru și Muștea Micreș, și de Răul lui Băzan [= Bărbat] Iacov, și din Mătești Stanciul, și din Sătcile Iancul¹. Pentru aceia și Domniia Mea încă am ales boiari din pământul rumănescu, prea nume: Stanciul Banul și Neagoe Spătariul cu frate-său Rad[u], și din Crasna Stanciul Postelnic, și din Bărăști Radul Logofăt și Albul Postelnic cu fi-său Stoica, și din Rumănești Dan Postelnic, și din Baia Socol Logofăt, și din Pol[o]vrag[i] Bran Postelnic. Pre carii trimițându-i Domniia Mea, și strângându-să cu toții în câmpul Jăiului, la Merișor, și sfat făcând, — cu credință și mare blestem s'aŭ legat și s'aŭ așăzat cum mai mult de acum înaintea aceste doao pământuri gălceav[i] și răzmirițe și hoții său prăzi și jafuri să nu să mai facă, ci să fie cu mare pace și frăție; iar cine s'ar rădica să facă gălceavă sau hoții sau jafuri sau apucări sau alte răutăți, ori din partea pământului Ardealului, ori de aici din pământul

¹ V., pentru toți, Prefața.

rumănescu, cu capul să plătească. Iar care om va găsi datornecul său, să aibă a-i face dereaptă leage și judecată. Pentru aceia, și pentru oi, unde s'ar afla, la munți sau într'alt loc, unde ar fi, să i să iea darea după leage, cu dreptate și după obiceiul: și de acum înainte niște de cum altă gâlceavă aș pricină să nu mai fie. Pentru aceia s'aș tocmit și hotarile munților acestora doao pământuri, precum să știe: că din apa Oltului până la Rușava, de către pământul Ardealului și pământul Țării-Rumânești. Și am alesu și hotarile munților Țării-Rumânești de către munții Ardealului, pentru ca să știe: Unde cură apa Fratova de către partea Răsăritului și Ioviștea [=lovește] în apa Oltului, iar, de spre partea Apusului, unde cură gărla Brudov, sau a Vadului, și Ioviște în apa Oltului, și să strângu toate în genune: vadul unde iaste din sus de Căneană. Și de acoloa, pe gărla Vadului, pe la Obârșie, și pân[ă] la stâlpul lui Neag[u], și tocma pen vadul Muntelui Negru. Și de acoloa tot pe vârful, către partea Apusului, până la Muntele Voinescu, și de acoloa tot pe vârful până la Piatra Albă, și de acoloa tot pe vârful, până la vârful muntelui lui Pătru, și de acoloa tot pe vârful pân[ă] la Măgură, și de acoloa tot pe vârful până la dealul Banului, și de la dealul Banului tot pe vârful, până la munții ce să cheamă Vărsătura Vadului, și de acia până la munții ce să cheamă Șăglău, și de acia până la munții ce să cheamă Schirota și Drăgășanul și Paltenu și Șoar[e]cele, și munții ce să cheamă Galbeni Mic și Galbeni Mari: acești munți toș lovescu în apa Lăpușnescu. Și de la munții aceia iar până în munții ce să cheamă Nedeia: pentru că acești munți lovescu în apa gărlii Șăsului. Și iar pe gărla Șăsului pân[ă] la Măgură, și tocma până la munții ce să cheamă Groapa cea Mare a Nedeia, și de acoloa pân[ă] la munții ce să cheamă Cracul Scurtelor; apoi munții Scurtele, și de la acei munți ce să cheamă Părăul, și munții ce să cheamă Branul, și iar munții ce să cheamă Nedeia, și munții ce să cheamă Craiul Leurdelor, și muntele Morariul, și muntele Zahnevi, și muntele ce să cheamă Tătilă, — pentru că acești munți lovescu în apa Gărlii Șăsului. Și de acia peste gărla Șăsului lovescu în Iazer, și de acia es

la vârful munților celor mari: Olanului, și de acia tot pe vârful pân la munții Olanului-Mic, și de acia tot pe vârful, către partea Apusului, pân la munții Pietrii-Albe, și de acia tot pă vârful, pă muntele ce să cheamă Cracul Mihocului, și muntele Cupenul; și de acoale tot pe vârful pă muntele ce să cheamă al Craiului, și muntele ce să cheamă la Babe, și muntele Învăluit, și muntele Bogdănețul, și cu muntele ce să cheamă Vlașco, și muntele Vlașculețul Mic, și muntele ce să cheamă Vârful Rău. Și de acolo tot pă vârful până la munții ce să cheamă Pristopol în Piatră, și munții ce să cheamă Răjia. Și de acolo tot pă vârful munților ce să cheamă Striti, și de acolo tot pă vârful până la Gârla-Albă. Pentru că într'acestea așa să tocmiră acești neamiși ai lui Ianoș Craiul, dinpreună cu boiarii Domnii Meale ce sănt numiț mai sus; cari ai pus hotar[ă] seamne pren munți, și ai ales munții rumânești de către munții Ardealului, precum ai aflat și ai adevărat cu dreptate,—ca să fie această tocmire și acest așăzământ nestrămutat și nesticat și fără de gâlceavă în veaci. Pentru [care] și Domniia Mea mărturi ai pus: jupan Preda Vel Ban Cralevschi, jupan Calotă Vel Dvornic i jupan Arvat Vel Logofăt i jupan Dumitru Vel Vistier, jupan Radul Vel Spatar i jupan Drăghič Vel Paharnic, Harvat Vel Com[i]s i Jătian Vel Stol[ni]c i Bădica Vel Postelnic. Și ispravnic Arvat Vel Logofăt. 7022. — Fo. 59¹.

2. Tălmăcirea acestui suret turcescu pentru alegerea hasului Giurgiov și a hasului ot Cule.

Alesul dintre Domni din neamul Mesii, Domnul Țării-Rumânești, Mihnea Voevod, triimițând omul său la luminata Poarta a Împărăției Mele, cum că tată-său, răposatul Alexandru-Vodă, fiind Domnu Țării-Rumânești, ai fost triimis omul său la pragul Porții Împărăției Noastre pentru locurile ce sănt între cetățile Giurguv și Hăiluchiū (Turnul) și între Țara-Rumânească, cum că scriitorul ot Nicopoe Caracadis, până a nu merge în fața locului și până a nu cerceta de la Turcii cu bună știință și neinteresai, și până a nu orându i și a să

¹ Asupra edițiilor acestui act și cuprinsului său, v. Prefața.

pune hotarale la locurile ce să cuvin, făcând caid (la condică) locurile ce s'au stăpănit totdeauna din ceput de către raiaoa Țării-Rumânești în hotarale țării, nu s'au contenit gâlcevurile. Și, înștiințând că trebuie a să cerceta și dă iznoavă a să căuta în fața locului spre a să pune hotară, și ducându-să chear la fața locului, din ceaușăi Împărătești Porți, Piri Ceauș, dup[ă] copriinderea datului ferman la mâna sa, cu cameniî de credință, și de cei cu mai bună știință, și cu oameni Domnului Țării-Rumânești, și cu cadiul ot Cernavodă, Ahmet-Efendi, s'au ales și s'au pus hotarale pă la locurile ce s'au găsit cu cale, puindu-să dup[ă] împărăteasca poruncă câte un semn. Și, pentru ca să să aleagă hotarale Giurğov[ulu]lui, mergând acolò numitul Ceauș și vechilul lui Alexandru-Vodă Domnul Țării-Rumânești, anume Ștefan, și Bebram sin Abdulà, i Voivoda Bilam sin Casim, și Sinan sin Mustafa, i Mehmet sin Capà, și Biram sin Iosuf Rușciucłai, și Ali-Zati, și Iahia sin Ali, și Hasan sin Ali, și Elias sin Piri, și David sin Hazer, Giurğoveniî, și alte obraze de credință și cu bună știință, au văzut că dăspre partea Răsăritului a numitei cetăți (Giurğovul), din potriua Dunării, începând de la boazul Talambăcu (din gura gărlîi ce să cheamă Glămbocelul), pintre stuful cu trestie, ișând la movila ce să cheamă Chiuçuc-Hă-sărlăcu, s'au pus semnu, și de acolò la movila ce să cheamă Beliclerbași, s'au pus alt semn, și dă acolò s'au pus semnu pă o mică movilă ce iaste aproape, și, de acolo întorcându-să, au pus semne pre rând, la iezerul ce să cheamă Chiriva. Și, din marginea acelor semne, s'au pus semne pă drumul ce merge la Marotin, și de acolò s'au pus semne pă locul ce s[ă] cheamă Suniia. Și peștile ce să vânează la numitul iezer Chiriva, s'au ales a fi al Giurğov[ulu]lui, și Țara-Rum[ă]nească să nu să amestece la peștile aceluî iezer, iar locurile iezerului Chiriva ce sânt dășarte dăspre partea Țării-Rumânești, fiind iezerul aproape de satele Țării-Rumânești, s'au lăsat lor spre pășune; și, viind dobitoacele raelilor Țării-Rumânești la acel iezer Chiriva, spre a le adăpa, să nu să supere de niminî. Și, întorcându-să de la semnile ce s'au pus la drumul cel mare care merge la Marotin și la locul ce să chiamă

Sulni, s'aũ pus semne pre rând: la valea ce vine de la satul Cosova al Țării-Rumănești; și locurile ale numitei văi ce sânt dăspre partea Țării-Rumănești sânt ale raelii Țării-Rumănești, iar locurile ce sânt dăspre partea Giurğov[u]lui, sânt ale lăcuiitorilor ot Giurğov; și locurile amăndurora părților să nu să amestice unul cu altul, ci, cum s'aũ stăpănit dinceput, așa să rămăe. Și iar s'aũ pus semne la locul ce să îmbină (din numită valea Cosoviĩ) cu drum[u] Banului, și dă acolo s'aũ pus semne în rând, pă numitul drum al Banului, cum și la căpătăiu acestuĩ drum. Apoi, din numitul drum al Banului întorcăndu-să spre Ului i Paraipanĩ și Bicechiviũ, s'aũ pus semne piste semnile cele mai dinnainte; și de acolo s'aũ pus semne la marginea iezerului ce să cheamă Mehri, și dă acolo s'aũ pus alte semne drept până la Dunăre. Și la numitu iezer peștile ce să vănează, s'aũ ales a fi al Giurğov[u]lui. Așa precum s'aũ zis, s'aũ orănduit hotarăle.

Și, pentru ca să să aleagă și hotarăle cetății Hăiluchiul, s'aũ dus și acolo Piri Ceauș cu numitu vechilul Domnului, și, din Turcii ce știia pricina, Balichet Huda, și Mehmet Ceauș, i Mustafă, i Sinan, și, din cetatea Hăiluchiului, Mustafă Chethudà și Casim-Aga, i Alichet-Hudà, și Hasan sin Ali, și Mustafă sin Mehmet, și Ahmet sin Ahmet, i alții; cari, începând din valea satului Urluiũ, ce să îmbină la apa Dunări, ocolind pă la marginea pădurii (dăspre Răsărit) al numitei văi, s'aũ pus semne până la marginea ceialte ape, ce să cheam[ă] Oltul, lângă satul ce-s chiam[ă] Ciupelnița. S'aũ ales a fi locurile cetății Turnului după cum aũ fost dinceput al hasului Împărătesc, și s'aũ pus semne din boazul ce să cheam[ă] Rulunie, ce iaste în potriva numitei ape Oltul, și dă acolo s'aũ pus semne, de la valea ce iaste impotriva pădurii satului Polița, și dă acolo alte semne la capul drumului sapat ce merge la Dunăre, la drumul ce să chiamă Sarugectim, în potriva numitului sat; și dă acolo alte semne, pă drumul ce merge pă la drumul lui Torpan, până la Dunăre.

Într'acest chip dup[ă] cum s'aũ zis, s'aũ orănduit hotarăle și, zicând că s'aũ făcut sigil, și arătând hoget cu iscălitura cadiului de Cernavodă Ahmet-Efendi și a naipului de Varna

Muhăiudin, s'aū rugat să i să dea ocolnică (sicurnamea) după copriinderea aceluī hoget. Arătând că s'aū dat ocolnică împărătească în vremea lăcuitor[u]lui în raiū, plin dă pomenire, răposatul părintele nostru, Sultan Selim-Han, a căruia să fie pomenirea cu repaos,— poruncim ca să-s păzească întocmai după copriinderea împărătești ocolnici, și niminī nicī dă cum să nu stea împotriva aceștiia. Iar, dă să va ispiti cinevaș, să să zăticnească de către judecătorii vremilor, și încă, pentru ceī ce nu să vor putea zăticni, să să facă arzu cu numele lor. Care acea ocolnică trimițându-o la pragul Împărății Mele, s'aū rugat ca dup[ă] aceia să-s învoiască și Împărăția Mea: cunoscându-o de adevărată, am dat acest prea-cinstit împărătesc, și am poruncit ca să-s energhisească dup[ă] împărăteasca ocolnică ce s'aū milostivit de s'aū dat de la numitu răposatul părintele mieū. Și niminī să nu stea împotriva aceia și aceștiiaș a noastre porunci. Așa să să știe și să-s supune la împărătesc semnu.— S'aū scris la începutul lui Rubiul-Ahăr, leat 986.— Dă la Hs. leat 1785, iar al Turcilor într'acest următor an să împlinește 1200; care va să zică că, dă la această sicurnamea până iestimp, sănt trecuți anī 214.— Și copie a textului turcesc. Întărit de D. Palladi, «inginerul» «Comisieī» din 1831¹. — F^o 273-4.

3. 6 Novembre 7088 (1579). Mihnea-Vodă, pentru «jupăneasa Mușă» și fiūi ei, ca să li fie moșia lor în Runcul, în hotar cu «satul Fedeleșcoī». Pomenită «poiana Gherii». Moșnenilor ce protestă, li se daū 12 boierī, dar nu pot să jure. — F^o 252.

4. 7114 (1605-6). Radu-Vodă împarte la mai mulți boierī, între cari Ghinea Mustacu, Necula Vistier, Ghionea, Protovulea, Ghinea Parapa, Alexiță, părțile ce ei aū cumpărat din Stăncești (Prahova) de la «jupăneasa Frujana, fata lui Cărstiian Mindescul». — Resumat pe f^o 159.

5. Tirgoviște, 15 April 7114 (1606). Radu-Vodă, pentru satul Dușanī, cumpărat și de la «jupăneasa Armeanca», «incă din zilele Mihniī Voevod». Se înseamnă locul: «din Crucișoară până

¹ Pentru lămuriri, v. Prefața.

între Răuri», «partea Radului Mehedinţul». Nume «Guguta, Balciul, Didea». Mănăstirea Purcarul avuse o parte din moşie. Boieri, ca şi la n^o 17, p. 296, dar Nica e în adevăr Vistier şi Păharnic e Stanciul. — F^o 102.

6. 8 August 7119 (1611). Radu-Vodă dă lui Gherghe Capitanul satul Dăduleşti, «pentru slujbă dreaptă şi credincioasă ce au slujit Domnii Meale pre într'alte ţări striine, cu multă osteneală şi cu sânge vărsat. Dreptu aceia şi voi, Rumănilor, carii veţi fi aceia în sat, în căs ce veţi vedea această carte a Domnii Meale, iar voi foarte să aveţi a asculta de oamenii a lui Gherghe Capitanul, de toate treabile, dă ce vă vor da învăţătură... Mşa Avt 8 d., 7119.» — F^o 145 V^o.

7. 18 Novembre 7120 (1611). Radu-Vodă «slugii Domnii Meale, lui Gherghe biv Capitan, ca să fie volnic cu cartea Domnii Meale, dă să fie satul Dăduleşti, tot, cu tot hotarul, şi cu toţi Rumăni, şi cu tot venitul. Pentru că acest sat au fost domnescu; decî Şarban Voevod au miluit pre Gherghe Capitanul cu acest sat. Drept aceia şi Domniia Mea m'am milostivit şi am miluit pre Gherghe Căpitanul cu acel sat ce ieste mai sus scris. Drept aceia şi voi, Rumănilor, dă în vreme ce veţi vedea cartea Domnii Meale, iar voi să căutaţi de sluga Domnii Meale ce iaste mai sus scris, dă ce vă va da învăţătură... Mşa Noemvrie 18 dni, 7120.» — F^o 145 V^o.

8. «Leat 7120 (1611-2).» Radu-Vodă Mihnea, pentru «jupan Vasilie Vistier», întărindu-î Dăduleşti «şi cu toţi Rumăni», «pentru dreaptă şi credincioasă slujbă ce au slujit, când au fost trebuinţa şi păsul Domnii Meale». De de mult fusese satul împărţit între «Dumitru din Tărşor», «Stoica Ūpenţii», «Pădure Banul din Săcuianî» şi doi oameni din «Lazuri». Mihaî-Vodă cumpără satul cu 10.000 de «aspri gata», o altă parte de moşie de la Stoica, iar lui Pădure şi oamenilor din Lazuri li dă 16.000 de aspri. Aceasta «încă de când au fost Mihaî-Vod[ă] Craiu în ţara Ardealului». Tatul, Pîrvul şi Pădure se plîng acum «cum nu le-au dat Mihaî-Vod[ă] nici un ban pe moşia lor; dar ei au adus pe toţi oroşanii din Tărşor, anume Mihaî i Nastea, Manea, Fătul, judeţul, i Petrica, Neag Cornei, de au mărturisit înnaintea Domnii Meale cum

aū dat Mihaī Voevod toți baniī Tatului și Părvului și lui Pădure Banul ot Săcuianī, și n'aū ei nič o treabă cu moșiia Dădulești. Apoi aū rămas de leage Tatul și Părvul și Pădure. . . » Domnul întărește deci lui Vasile, cu blestem. Boierī . . . [lip-sesc] Nica Vel Logofăt, Dediul Vel Vistier, . . . Panait Vel Stolnic, Bratul Vel Comis, Fota Vel Postelnic. Scrie — ot Săvești. — Tradus de «popa Florea, dascal slovenesc». — F^o 146.

9. 27 Mart 7120 (1612). Radu-Vodă dă lui Ghinea satul Dădulești, «de lângă Stăncești», în parte, ce era de moștenire lui Stoica, Pădure și oamenii din Lazuri: aceștia îl vînd cu 12.000 de aspri lui Ghinea. — Tradus de popa Florea. — F^o 147.

10. Novembre 7124 (1615). Radu-Vodă, pentru Dădulești, sat domnesc, dat de el lui Vasile Vistier. Moșnenii fac pîră «înaintea Domnii Meale, în orașul Târgușorul». Vasile aduce marturī pe «toți oroșanii din Târgușor, anume Mihaī cel Bătrân și Fătul și Manea Pelea și Nastea — și încă mulți cariī [nu] sânt scriș aicea». Peste doi ani, altă pîră, «la Scaunul Târgoviști», «în doao rîndurī». «Apoi Domniia Mea am căutat la catastihul lui Mihaī-Vod[ă], de satele de cumpărătoare, și am aflat Domniia Mea satul Dediulești vîndut de Pădure Banul, Tatul, Părvul i Stoica i Dumitru lui Mihaī-Vod[ă], pe bani gata, și încă iar aū venit Târgușoreanii de aū mărturisit ca și întăi». Boierii: Ianache Vel Ban, Ghiorghe Vel Vornic, Vintilă Vel Logofăt, Dediul Vel Vistier, Leca Vel Spătar, Mihalache Vel Stolnic, Bratul Vel Comis, Lupul Vel Paharnic, Bernad Vel Postelnic. Scrie Vălcul Logofăt, la Tîrgoviște. — Tradus de Popa Florea. — F^o 147 V^o.

11. București, 20 Iulie 7134 (1626). Alexandru-Vodă întărește Dădulești «lu jupan Trufanda Vel Vistier și jupănesii dumnealui, Marii Vistereas[i], fata răposatului Vasilie Vistier, nepoata lu Pan[ă] Vistier». Din greșeală apoi Vasile e numit «unchiul» lui Trufandă. Aici se pomenește și dania către «Gherghe Capitan de dorobanți», din p artea lui «Șărbă» și Radu-Vodă, care «aū fost făcut lui și carte de miluire cu inelul, făr de pecete». «Când aū fost în zilele Domnii Meale, după moartea părintelui Domnii Meale», Trufandă are pîră cu «Gherghe Capitanul și cu Sima din Tărsor»: acesta din urmă

spunea că și-a răscumpărat partea de la Gherghe. Alexandru decide: «ci n'am vrut Domniia Mea ca să rămăe nič Gherghe Capitan așa în deșărt, ci singur l-am miluit Domniia Mea cu 10.000 de aspri gata», luindu-î însă «cărțile». Donația o face solemn lui Trufandă, «ce aū slujăt părintelui Domnii Meale până la moarte și aū adus și trupul răposatului părintelui Domnii Meale Io Radul Voevod din țara Moldovii aicea, cu mare cinste, de s'aū îngropat»¹. Boieri: Papa Vel Vornic, Fera Vel Logofăt, «ispravnicul Craiovei», Hrizea Vel Logofăt, Mihul Vel Spatar, Vartolomei Vel Stolnic, Bratul Vel Comis, Apostul Vel Paharnic, Costandin Vel Postelnic. — F^o 148.

12. 13 Maiu 7141 (1633). Matei-Vodă dă lui Pădure Paharnic și verilor lui: Mihaï Postelnicul și frații o parte din Dădulești. «Pentru că am fost dat Domniia Mea acest sat unor slugă ale Domnii Meale, lu Stan iuzbaș[a] din Tărșor, pentru că me-aū fost părut Domniei Meale că aū fost acel sat tot domnescu, carele l-aū fost ținut Necula Vistier; iar, când aū fost acum, venit-aū acești boiarî ce scrie măi sus, dă ne-aū spus și s'aū jăluit înaintea Domniei Meale cum nu țin călărașii jumătate de sat partea cea domnească, ci țin satul peste tot, și partea a lor». Decide ca de acum «călărașii să-ș ție ceia jumătate de sat, partea domnească, iar cu ceialaltă să n'aibă treabă». — F^o 149 V^o.

13. «Adecă eū Șteful grămăticul, nepotul lui Voico Croitoriu, și cu jupăneasa mea Chiriiaca, scris-am acesta al nostru zapis, ca să fie de mare credință la mâna jupănului Cerfului și a jupănului Neculiî, pentru că le-am vândut un loc de prăvălie, cu casa și cu pivnița și cu locul porții, cât iaste, dreptu ug. 130, banî gata, și l-am vândut de a noastră bună voe, cu știrea tuturor vecinilor, și din sus și din jos, ca să le fie lor moșie, și lor și coconilor și nepoților și strenepoților, și de aici înainte să n'aibu eū nič o treabă, nič cu locul, nič cu pivnița, nič cu poarta, nič cu nimica. Și pentru credința me-am pus pecetea. Și la tocmeala noastră aū fost mărturii mulți

¹ V. Prefața.

neguțători, anume Ghinea Mustaca, și Jăpa, și Ghinea Coț, Sima Scutara, Pană Pepeno, Parasco Manumuzac, Dima Muzache, Protavole, Ghiorma Ianule, și de aicea înaintea să n'aibă din oameni miei niț o treabă, că i-am întreat pre toț; și pre acest zapis să-ș fac[ă] și carte domnească. Și au fost mărturii și popa Drăgoiū, și diiaconul Calotă, și popa Manta. Și am scris eu Șteful pentru credința. Pis mța Mart 13 dn., 1^t 7142 [1634]. Eū popa Drăgoiū mart. Eū popa Manta mart. Eū diiacon Calotă mart.» — F^o 149.

14. «Scris-am eu județul Dragul de în Tărșor, cu 12 păr-gari și cu mulți oameni bătrâni, anume Crăste și uncheaș Fătul și Albul și Dobrin și Manole și Ion și Vintilă și Marin și Buze și Dumitran și Petrica și Gherghe Petrecescul, și jupănul Neagul de Negoești și Nastea, și din Stăncești jupănul Nica și Șteful și pop[a] Oprea, aceșt[i] oameni care sântem mai sus scris, așa am aflat și mărturisim cu ale noastre suflete acestor boeri den Lazuri, anume Pădure Pah. cu veriū lui, anume Nedelco și Mihaiū și Stoica și Preda, pentru că această jumătate de ocină dă în sat de în Dădulești niț o-ū vândut, niț o au schimbat, ce au fost a lor de moșie. Și la această judecată am fost și Rad Iuzbaș[a]; și acești oameni buni mărturisim toți cu sufletele noastre, cum iaste această parte dreaptă, și să fie pren mâna acestor boiari. Pis mșța Ianuar 20, 1^t 7144 [1636].» — F^o 150 V^o.

15. 10 April 7144 (1636). «Iuzbașa Chiul și iuzbașa Stan ot Tărșor» dau zapis către Postelnicul Pădure, Preda, Mihaï, Stoica, «cum să să știe că ne-au fost hărăzit Domnul nostru Matei-Vod[ă] o parte de ocină din Dădulești», pentru care avuse pîră cu cei de mai sus. Domnul «au scris o carte a Mării Sale la oroșani bătrâni și la împrejureani să adevereaze». Intăresc și ei rezultatul cercetării. — F^o 150.

16. 20 Mart 7154 (1646). «Adecă noi Dușani, care au fost vândut părinții noștri ocnile Barbului Logofăt ot Dușani, încă mai dinainte vreme, în zilele lui Alexandru Voevod și al[e] lui Pătru-Vodă și al[e] lui Mihniū-Vodă și al[e] lui Șerban-Vodă, de nevoe și de lipsă, anume Neag, fečorii Dușii, i Balmir, și alți megiași din Dușani, toți.» Au proces la Matei-

Vodă înaintea lui Dragomir Vel Vornic. «Ne-aū ajuns legea să răbdăm de moșie sau să jurăm cu 12 boeri, să-i spargem cărțile... Ni s'aū părut că n'aū nici dumn[ea]lor cărți, și pentru aceia ne-am sculat noi cu pără. Decī noi ne-am lăsat de lege.» — F^o 102 V^o.

17. 2 Iunie 7156 (1648). Matei-Vodă, pentru Iordache Postelnic, fiul lui Trufandă Vistier, pentru Dediulești, «de lângă Târșor, în județul Prahova». Între Rumini, un văcar și un zidar. Expune istoria moșiei. «Iar după moartea lui Trufanda Vistier, fiind fiu-său Iordache Postelnic cocon mic, și trecându peste Dunăre la Cernavod[a], și neavând cine căuta de această moșie, aū rămas să fie satul Dediulești fără de stăpân; iar Pădure părcălab de la Lazuri și cu nepoții lui de frate, Mihaï, ei s'aū apucat de acest sat... Iar apoi, după ce aū venit Iordache Postelnic aici în țară, la Domniia Mea, iar Domniia Mea i-am dat dumnealui toate moșiile, câte aū avut aicea în țară.» Cetașii lui Pădure tăgăduiesc toate vînzările. Li se dă «leage 12 boieri, pe răvașă domnești». Nu pot jura; și pierd. Boieri: Ghiorghie Vel Ban, Dragomir Vel Vornic, Radul Vel Logofăt, Stroe Vel Vistier, Diicul Vel Spatar, Preda Vel Clucer, Dumitru Fileșan[u] Vel Stolnic, Radul Vel Comis, Costandin Vel Postelnic, Drăgușin Vel Paharnic, Buna Sluger. Scrie Mihalcea Logofăt, la Tîrgoviște. — F^o 151.

18. 12 Novembre 7159 (1650). Carte de la «doaoăzeci și patru de boeri hotarnici», pentru «Radu Postelnic, feçoru lui Corcodel Stolnic». «Stanciu Mehedințu.» «Mogoș i Știrbul Logofăt.» — F^o 295.

19. 20 Ianuar 7161 (1653). Șese boieri sînt aleși de Matei-Vodă pentru a hotărî pe Iordache vtori Postelnic, Ghinea Cojocarul, Pană sin Pareapii, Tănasia Logofăt, Pană Postelnic, Ghinea Cupetu, Tudor Gănătoiul, la Dediulești. Pomenit: «crângul Sasului». — F^o 152 V^o.

20. 24 Februar 7161 (1653). Matei-Vodă, pentru Iordache vt. Postelnic (fiul lui Trufandă), «de să-ș ia pre un popă al lui, care iaste din sat din Stănțești, pentru că acest popă, fiind Rumân de moșie lui Iordache Postelnic și s'aū fost tocmit ca să dea popa lui Iordache Postelnic 2 Tiganî ca să s

răscumpere el, cu feçorii lui, de rumănie... Popa n'aũ dat nimic; drept aceia am dat ačastă carte a Domnii Meale lui Iordache Postelnic, ca să ia pre acel popă ce scrie mai sus, să-l ducă într'alt sat, verı unde va vrea, și de către nimenea opreală să n'aibă.» — F^o 159 V^o.

21. 6 Mart 7161 (1653). «Eũ popa Manea ot Stăncesti scris-am acest zăpis... la mână dumnealũ jupan Iordache vt. Postelnic, cum să să știe că m'amu prinsu să-ı cumpăr dumnealũ un Țigan și să-m erte feçorul de rumănie; și am pus zi până la Paște...» Marturı: Radu Armaș, Franța, Pană Parepa, etc. — F^o 160.

22. C. 7166 (1657-8). Vınzare la Lipia (Buzău), «ınnaintea părintelũ episcopulũ chir Serafim, episcop Buzăului». — F^o 213. — Și într'un act de la 8 Decembre din acest an. — F^o 213 V^o.

23. 7167 (1658-9). Doi «moștenı» vınd moșia lor la Bocșanı, «multă puțină ce să află partea mea», «Aretii Grecului». — F^o 295 V^o.

24. Știrı despre schitul Fedeleșçorı, făcut de «marea și dreptu-credinçoasa și blag[o]cestiva Doamna Mariia a marelui și blagocestivului Domnului nostru, al Ugrovlahiei, Io Grigorie Ghica Voevod», «ıntro aceia vream sfințitorınd și ındreptând Scaunul Mitropolii a toată țara Ugrovlahiei bun păstoriũ Varlaam, prea-sfințitul Mitropolit; carele, fiindu nevoit cu a lui Dumnezeu puteare, pornı pre blagocestiva Doamna către acest bun stat». ıncepe a se clădi la 30 Iulie, Miercurı, 7181 (1673). I se dă satul Golești, «de la jup[ă]neasa Neacșa și de la feçorii ei» și «vinăriciul domnescu» de acolo, «cu poclonul și cu părpărul». Apoi odoare: «o evanghelie tiparnică, ferecată peste tot cu argintu și poliită; trage argintul evanghelii, o scândură, dram. 188, altă scândură, dram. 200, călcăiul, cu vergelile cu tot, dram. 98», o cruce, un potir, un discos, «de argint, semnat Hs., mitutel, ın mijloc cu savat», «zveazdă și lingură de argintu frumoase, și copie de argintu», o cadelniță și trei candelile, «cu zalile lor». «Părintele Varlaam» dă «din arginturı»: «o cadelniță, o cruce, o liturghie de Moscu, un ohtoih». Cheltuieł: «s'aũ dat și lui Theodosie Rudean[u] de

o dată lei 8». Ce s'a dat la 30 Iulie, când s'a început zidul. «Tocmeala cărămizii fostu-s'au făcut: miia câte bani 80, miș 10. Cărămida de la Jăblea, ce s'au făcut până la 80.000; tocmeala câte 1 leu, fără cheltuiala adusului. Datu-s'au la Stoica, meșterul de zid, lei 10. Datu-s'au lui Marin zidarul, întâiu lei 14 p^l. Datu-s'au Logofătului Dragomir, întâiu lei 23. Cându s'au lăsat de zidit și s'au socotit cu zidarii, datu-li-s'au ug. 19. La 2 vărniceri ug. 10; lui Dragomir, deoseb[î], s'au dat lei 5. Datu-s'au și Jăbleanilor pentru lucru ug. 8, și iar Jăbleanilor lei 5 p^l. Rădăcineștilor, Scăuneștilor și Dol[o]fanilor, pentru strânsul pietrii de var, lei 10. Tocmeala pietrilor de la Albești: s'au dat întâi de un răndu ug. 35 p^l. Cu ce s'au mai dat Stoicăi văt. de pietrari, și iar la Stoica Văt., pă pietrele bisericii, ug. 4 p^l. Năemul la o seamă de pietri ce s'au adus, întâi și apoi, ug. 35. S'au dat iarăși pe buduri la vătași, și la alții a cărorora au fost buduri, ug. 22. Și iar li s'au dat ug. 10, și li s'au făcut istovul de pietri, iar lor le-au fost să-și plinească pietrele pe cât le scrie în foia lor. Afară dintr'ăastă sumă ce scrie, s'au trimis pe Ștefan dichiu pentru cuiburi, să încarce, să-și ducă la mănăstire, ug. 18. Și iar s'au trimis Ștefan dichiu la Albești, tot pentru cuiburi, ug. 20, și iarăș, viindu pietrari la Buc[u]rești, li s'au dat ug. 5, deosebit dintr'alte tocmeale. La meșterii de lemn, unuia lei 5 p^l, altuia lei 6, și iar la altul ug. 5, și iar la altul lei 3.—Locuri ce să află vândute de Rumăni din Golești, care nu l[i] s'au căzut lor să vază, fiind ei Rumăni mănăstirii; nici cei ce au cumpărat, să cumpere.» Nume ca: «Băștilă», «Geonoiul», «Ușurelul», «feçorii Tătulei Rumănul», «Stan Păvălesc[u] mărar». Vii «până în scapăt». Țigani, luați de Varlaam «de la jupăneasa Mihalcea ot Păușăști și de la feçorii ei . . ., cu banii ce au fostu dați de Doamna Mariia»: cinci sălaşe = 420 t^l. «Țigani carii sântu dăruți de la Cozia. . . — Semnare pentru vinăriciu de la Golești, din anul dintăi, cându au început mănăstirea a lua vinăric: Isaiia calugărul ved. 17. Tudosie ved. 6,» etc. Și trei cu calificația «Vist.». «Aici pentru care vină, lucru s'au semnat să să știe, că viile de la acești oameni au căzut la mâna unora și altora, den cei mai semeți, și au început a

sta împotriva ca să nu dea vinărici, și pentru acest lucru s'au dat știre și la Domnie, și s'au făcut ispravă să dea toți vinăricu. Să să știe moșiile și Rumâni ce au cumpărat părintele Varlaam Mitropolitul: . . . toată moșiia satului Fedeleşoilor . . ., de la moșneanii de acoloa, [cu] galbeni șasezeci . . ., și le-au hărăzit preste acești bani galbeni cinsprezece . . ., însă moșie stearpă, fără de Rumâni. . .» — Și de la «Radul Postelnic Rudeanul», se iea Rumîni, de la «Dumitrașco Rudeanul» apoi, de la «Diicul Rudeanul fečorul Diicului Pitar, nepot Predii Rudeanul, din Ruda». — Hotar la Voinigești, pe Olt: «vârful văilor Ungureanilor». «Și iar să fie sfintei mănăstiri de la Fedeleşoii metoh de la Râmnic, și cu locul de sus de Moara de hărtie, care au închinat Rudeanii părintelui Varlaam și sfintei mănăstiri». «Tanasie diacon[ul] părintelui Varlaam.» De la Radu Rudeanul, Varlaam iea moșie la Runcul: avea nepot, Radu, pe Dumitrașco. «Moșie din Ulmet.» «Parte Rudenească» și aici, și în Pioa. Radu era frate cu Vlad Păharnicul. Și un Dima Rudeanul. «Pășhălin ot Voinigești.» Moșie a Rudenilor și la Surpați. Săteanul «Tocsoabă». Despa Rudeanca. Sătenii ce «s'au slobozit de rumănie». Clucerul Mihaï Drosu. «Megiiășii den Golești, cari s'au aflat moșneanî.» «Albul s'au mărturisit el însuși fără moșie, zicând că, fiind Rumân, s'au răscumpărat fără moșie.» «Un codru de loc în față.» «Șărboiul.» «Fețele Grecilor.» «Ograda ce au vândut Stanciul.» «O livejoară.» «Valea Hogii.» «Pă din sus ieste Goran Logofăt.» «Locurile Pitiștenilor.» «În Mlăcile din sus.» «Muchea pripolului.» «În murgoc, la coada saü obârșii Trantului.» «Muchea Rugetului.» «Tanasie Sebeșteanul», «Tănăsuică». «În gura colnicului, unde urcă calea la via Ghiormei.» «Codru Tarăcoaselor.» «Pre mlacă.» «Până în Hogeà, la hotar.» «Mănăstirea Trivalii de la oraș Piteștii: . . . zapis al Băneasii lui Mareș, pe moșiia de la Groși și de la Slătioare. . . Zapisu al lui Gheorghe croitorul din Pitești. . . Zapisul Logofătului Neculii Cortofeș. . . Moșiia Tigveanii, partea Banului Gherghe Bălea[nu] . . .». «Ūciul Lăutarar (*sic*).» «Odăjdiile schitului de după turnu»: de «atlas mușchiu cu săngif de atlas verde, . . . atlas nărănzat. . . patrafil de sof. mohorăt,

dvere de sof. cu vergi..., pocroveçoare... de taftă nărăzată, cu sânghif de lastră albă..., poale de pânză de agem pestrițe..., antimis cu moaște sfințite... Cărți: un pentecostar de Lipof nou...»

25. «Scrie Tudosie din Tismana la Radul Creț[u]lescul și la fiu-său Părvu, cu dor mare, pentru Vlădicie.

Dumnealui Logofăt poate fi că nu va putea în toată vremea să ne scrie, iar dumneata nu pregeta, căci: știe părintele, știe și fiul. Și ce voiū să te mai învățu? Ce s'ar cădea pentru noi, nu pregeta, ce să strădueshi ca un fiu către părintele său, cum și părinții au de grijă fiilor săi. Și mila împăratului cerescu să umbreaze și să păzească pe dumnea-voastră în toată vremea; amin. Av. 9 d., l^t 1674¹.

Iaste foarte cu greū, căc foarte mă depărtaī.

Smerenii proin Ungrovlahiias, al dumitale părinte.

Sfinții Sale dascalului Ghermano spășeanie și blagoslovenie². — F^o 261.

26. «Dintr'alt răvaș, de la Mărgineanī. Cinstite părinte, în veci un om anum[e]; despre o parte de loc, să știi Sfinția Ta, nimeni n'au mersu, și'm spuse acestu om, cun bucuriia ce au fost, s'au schimbat întru măhnire, că, în vremea ă-au așteptat, n'au mersu nimeni, nič au avut răspunsu nič cum.

Al Sfinții Tale rob: care știi.

Sărut dreapta Sfinții Tale.» — F^o 261³.

27. 9 Decembre 7183 (1674). «Tănasie dīaconul ot Bujoreanī» vinde moșia sa la Olteanī Mitropolitului Varlaam. Martur și «Goran Logofăt». — F^o 264.

¹ E din vremea cīnd vestitul Mitropolit muntean Teodosie, scos de Grigore-Vodă Ghica, era surgunit la Tismana. Cum se vede și din n^l precedent, ca și din Cronica lui Stoica Ludescu (*Magazin*, V, p. 12) și din tipăriturile timpului (Bianu și Hodoș, *Bibliografia romīnă*, I, p. 217 și urm.), locul lui era īmplinit de Varlaam. Radu Crețulescu, cumnatul Cantacuzinilor, fusese unul din fruntașii Divanului lui Antonie-Vodă. Stoica Ludescu īnsuși era prins la Tismana, unde fusese ucis Gheorghe Vornicul (*Magazin*, V, p. 11).

² «Înțeleptul celū dentru dascalī alesū și arhiereū Ghermano Nizisū (Νόσισης)» din Prefața Bibliiei de la 1688 (Bianu-Hodoș, p. I, 286). Pe lingă aceasta, v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 34 și n. 1.

³ Poate e vre-unul dintre Cantacuzinī care scrie lui Teodosie; sau Ludescu?

28. 15 Mart 7187 (1679). «Bogdan iuz. ot Buzău, za că. lărași», face vânzare de vie la Lipia, ce fusese a lui Dumitru Berdenie. Acesta fuge, «și ș'au lăsat bani de harač și un cal împărătescu asupra noastră și, fugind el călăraș, multe nevoi ș'au lăsat neplătite în spinarea noastră.» «Până în Chelmezeu și până în teiul puços.» Martur și un căpitan. — F^o 213 V^o.

29. 9 Iulie 7195 (1687). «Stanca Log[o]feteasa, care am fost jup[ă]niasă lui Grigorie ce au fostu Vel Logofăt, de la Albești, dîmpreună cu fiul mieu Matei», vinde «Sfinții Sale părintelui Varlaam ce au fost Mitropolit¹, și la sfânta și dumnezeiasca mănăstire de lângă orașul Pitești ce să cheamă Trivalea, unde iaste hramul «Sfintei Troița»², satul «Zăvoiu de pe Călniște» (Vlașca), pentru niște bani ai Mitropolitului, luați de «la oarecine», de Grigore, și cheltuiți. «Căci că și ačasta s'au socotit, că din mari și greale nevoi și datorii ne-au plătit, și s'au mântuit cu acești bani boiarinul mieu dumnealui Grigorie Logofăt»: n'a luat Mitropolitul dobîndă. «Acest sat mi s'au dat mie pentru zestrile mele și pentru alte datorii.» Ea a mai scăzut «prețul satului, din cât s'au fost socotit la judecata boiarilor». Semnează: «eu Stanca Logofeteasa. Eu Matei sin Grigorie Logofătul ot Grădiște. Și am scris eu Iosaf ier[o]monah ot sfânta mănăstire Argeș.» — F^o 265.

30. 3 Novembre 7196 (1687). «Daniil monahul din sat din Țuțură» arată că, «în zilele Ducăi-Vod[ă]», merge la Varlaam Mitropolitul și închină partea sa din sat, «din județul Jăiului de jos», la mănăstirea «Fedeleșcorii». Pomenit: «Lupul Uliță». — F^o 254.

31. 26 April 7201 (1693). Patriarchul Dosoftei de Ierusalim face carte de blestem pentru Preda Spătarul, căruia i se atacă stăpînirea Stănceștilor (Prahova). — F^o 161 V^o.

32. 8 August 7201 (1693). «Alexandru Vel Dvornic, i Diicul Vel Logofăt, i Matei Vel Vistier, i Radul Golescul Vel Ag[ă], ispravnicii Scaunului Bucureștilor», judecă pe Preda

¹ Îl scosese Șerban-Vodă Cantacuzino.

² V. N. I. Apostolescu, în *Rev. p. ist., arch. și fil.*, serie nouă, 1902, n^o 1.

Spătar Pârșcoveanul de Vasilie Logofăt ot Stăncesti. — F^o 153 V^o. — Cf. *Magazinul istoric*, II, pp. 206-7.

33. 13 Septembrie 7204 (1695). Constantin-Vodă ordonă a se apuca Hamza Ialomiceanul, care făcuse o cumpăratură fără a plăti. Domnul mai scrisese odată, dar nu fusese ascultat, Hamza «fiindu om tare de cap». Să dea și dobînda: «zecea a doî». — F^o 220 V^o.

34. 20 April 7204 (1696). «Stoica Barbăindeal, zet popii lui Ioniță ot Lipiia», face o vînzare. — F^o 221.

35. 15 Maiu 7204 (1696). «Hamza Ialomiceanul sin Radu-lui ot Căzăneșt[i]», face o vînzare de pădure, etc. la Lipia, «din lacul cu cărligile până în poiana Chelmeziului». Marturii: «David ot Năeni; fiul lui Voicilă, Neculae Căl[u]găr», «Mănăilă Ochiotan», «Gherghe Goloiul», «Vlaicul sin Draghiia». — F^o 221 V^o.

36. 5 Iunie 7205 (1697). «2 megiiăși, care săntem luați în cartea dumnealui Mihaï Vel Spătar», hotăresc într'o ceartă pentru niște vii la Mocești, «den funie Corbului, și a lui Albot[ă], și a l[ui] Dumitru Drinii». Ieaū pentru aceasta și «altți megiiăși, bătrâni și tineri, megiiăși din trei hotară». «Că iaste Drăghič diiaconul volnec, că iaste moșnean veachiū, den descălecătoare, și de izvodul viilor acestora, ce scrie mai sus; iar popa Lupul nič l-am pomenit moșnean, nič cumpărător într'acest hotar.» Oferă a mărturisi și «înnaintea altei judecătii, mare». — F^o 223.

37. 21 Iunie 7206 (1698). Vînzare în dealul Lipiei, din partea lui «Apostol sluj[i]toriuul». — F^o 221 V^o.

38. «Mitrofan, bjiu mlst. episcop Buzevschiï¹. Ție, Ioane Țaruș, dămu-ți în știre, pentru că înnaintea noastră avu întrebăciune Lădat cu Drăghič diiaconul; ci 'ntr'altu chip nu li să putu aleage judecata, fără căt iată că, fiindu și tu într'astă gălceavă, să cauți să te afli, de acum de Duminecă ceia Duminecă, împreună cu frate-tău, să li să facă judecata și îndreptare, să nu mai fie gălceavă între dănsii. Ačasta. Octomvrie 2 d., l^e 7207 [1698].» — F^o 223 V^o.

¹ Cunoscutul tipograf.

39. 26 April 7207 (1699). «Eū Petrea, zet Sorii Coipăneasii», vinde la Lipia, din «funea coipănească», primită de la soacră-sa. — F^o 222.

40. 31 Maiū 7208 (1700). Constantin-Vodă întărește a șesea parte din Stăncești lui Radul Golescul Vel Comis și lui Preda Pârșcoveanul Vel Medelnicer, coborîtorii din Necula Vistier. — F^o 169.

41. 11 Octombree 7209 (1700). Un sătean din Lipia dă zapis pentru un pogon de vie, care «me-aū fost și mie de răscumpărare de la Ivan Căldărarul, dreptu t' 11; ci, căzându-mi-să mie, am lepădat bani lui Ivan Căldărarul, și l-am ținut eū». — F^o 224.

42. 15 Mart 7210 (1702). «Areta Grecul, împreună cu fečorii miei, anume Nan i Preda ot Bucșani», vînd moșia lor de aici «dumnealui Șarban Comis, sin Părvul Vistier [Vlădescu]», întrebînd și pe «frații noștrii de moșie, și din sus și din jos; pentru că să cădea dumnealui a cumpăra, că are dumnealui moșie la Bucșani din sus». — F^o 295 V^o. — La 1-iū Decembre 7214 (1705), îi vînd și moșneni, de față cu «Costandin Știrbei Vel Clucer» și «Papa Grecean». — F^o 296. — Și la 24 Mart 7215 (1707). — *Ibid.*

43. 22 Novembre 7214 (1705). Vînzare a lui Vasile din Lipia, «sin popii Tihului». Cumperase via vîndută, «de la Rămădan». — F^o 228.

44. 6 Iunie 7216 (1708). Constantin-Vodă la «4 boiari, anume Ștefan Paharnic i Mihaî Părcălab ot Sărata i Dragomir Căpitan i Moisie Ūaușul», pentru o *întrebăciune* relativă la o proprietate în dealul Lipiei. — F^o 225.

45. 9 Octombree 7218 (1709). Vînzare la Lipia, de către Voinea Bătlăgel. — F^o 225.

46. 18 Mart 7220 (1712). Act de vînzare al lui Stan Coipan din Lipia. «Am scris eū Moise, sin Rad[u] mazălul.» — F^o 228 V^o.

47. 8 Iulie 7222 (1714). Ștefan-Vodă întărește Dediuleștii și Stănceștii lui «Costandin Postelnic Fierăscul, sin Șarban Fierăscu, biv Vel Sluger». Îi are de zestre de la soacră, Stanca Pârșcoveanca, și de la cumnat, Ștefan Postelnic. «Care moșii Măria

Sa Costandin-Vod[ă] Brâncoveanul, măritând o fată a Barbului Bălăceanul, care era făcută dintr'o sor[ă] a Predii Prășcoveanul, boiariul jupănesii Stancăi, și au fost crescut-o fi-sa Doamna Stanca, de au dat-o dupa Ion[i]ță Dedulescul Logofăt za Visterie, — și fiindu aceste moșii date zestre lui Costandin Postelnic Fierăscul, după cum s'au zis mai sus; iar Costandin-Vod[ă] s'au pus, în silă și fără de niț o dreptate, de au luat aceale moșii, neavând nici o treabă, și le-au dat zestre lui Ioniță Logofăt Dedulesc[ul], care au luat pe acea fată; și așa tot le-au ținut Ioniță Logofătul aceste moșii până când au venit mazăliia lui Costandin-Vod[ă] ¹. — Pentru Barbu Bălăceanu, v. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 201, 203. — F^o 163.

48. 21 Septembrie 7223 (1714). Iane fiul lui »Duminecă» face o vînzare la Lipia, «jupănului Gligorie Vameșul». — F^o 225 V^o.

49. 30 Septembrie 7226 (1717). Vînzare la Sorești (Buzeu), «în partea Balosului». — F^o 241.

50. 13 Ianuar 7227 (1719). *Carte* de la «boieri adevărători și hotarnici» (Ț. Buzău), între cari «Mihaî Vernescul», «Ion părcălabul ot Tămburești ¹», «Anton părcălabul ot Potoceni», «Necula părcălab», «Zota Călmășul ot Puținței», «Radul Țauș», «Sănbotin Căpitan ot Curtești», «Stoican Țauș». — F^o 243.

51. 10 Novembre 7229 (1720). Dumitrașco arată despre cumnatu-său Lefter că «mi i-au dat dumnealui ^t 204 p¹, bani gata, să facem neguțatorie: afară din capete, să fim frați, au pe pag[u]bă, au pe dobândă; ce vom câștiga, să fie din doao, să împărțim cu dumnealui în doao; încă de ne-ar și mai trebui, să pue dumnealui bani». — F^o 245.

52. 15 Novembre 7229 (1720). *Carte* de blestem a Mitropolitului Daniil. — F^o 163 V^o.

53. 25 Septembrie 7232 (1723). Mitropolitul Daniil, Radul Popescul Vel Vornic (cronicarul), Matei Fălcoianul Vel Logofăt, Dumitrașco Ramadan Vel Spătar, Nicola Ruset Vel Clucer, Manolache Vel Paharnic, Drăghiț Bălăceanul Vel Pitar judecă

¹ Moșia cronicarului Constantin Căpitanul Filipescu. V. Prefața la Cronica acestuia, ediția din 1902.

în favoarea stariței de la Turbatele, ce are moșie la Dușani (Ț. Vlașca). Menționat și Bărcă Cojăscul Vel Medelnicer. Se chemase jurători supt Brîncoveanu. — F^o 104.

54. 1-iu Septembrie 7236 (1727). «Matei Postelnic sin Mihai Căpitan Fărcășanul» vinde moșia-î la Vărăști «dumnealui dascalului Ianache [Trapezonda]». — F^o 79. — În diata lui (f^o 80 și urm.) dascalul pomenește pe Grigore al Mirelor, Serafim al Heliopolei. Are sinete ale lui Radu și Toma Brăiloi (1757, 26 Februar). Semnează: „Ιωαννίνιος μόναχος ὁ Τραπεζοδυντιος“. — Și la 7247 (1738-9), se mai face o vînzare «dascalului Ianache Ipomena» (f^o 82). — La 9 Iunie 7250 (1742) face învoială cu Fărcășanii «Ianache Ipomena» (f^o 82 V^o)¹.

55. 28 Septembrie 7237 (1728). Matei Postelnic Fărcășanul face o vînzare de moșie către «dumneaei cocoana Anița Brâncoveanca». — F^o 79. — La 7240 (1731-2), Matei vorbește față de Costandin Brâncoveanu Vel Stolnic de această vînzare către răposata mamă a acestuia².

56. 10 Mart 7245 (1737). «Eû Costandin Postelnic, sin Șărban biv Vel Clucer Vlădescul», vinde părțile-î din Bucșani «dumnealui Iordache Vistier ot Izvor» [Știrbei]. «Într'un vad iaste și moară făcută de un Hagî-Mustafâ Giurğuveanu, având eû această tocmeală cu acest Turc, ca să-m dea chiria vadului, pentru căc ș'aû făcut moară, pă an căte t¹ —, și sânt cincî ani de când n'am luat nicî un ban: . . . drept aceia am dat dumnealui voie ca să stăpănească și moara ačasta . . . Să mai dea dumnealui să plinească acea cheltuială ce aû făcut cu facerea morii și să-l scoață den moară. . . » Marturî: Macarie egumen de Radu-Vodă și cel de Mihai-Vodă, Chiril. — F^o 297.

57. 29 Maiu 7248 (1740). «Sofronie arhimandrit, epitropul episcopii Buzevșchiî», dă o carte de judecată. «Aû pomenit culegându într'o toamnă de la răposatul Ioan-Vod[ă].» — F^o 231.

¹ Se pare că e fiul lui Gheorghe dascalul Hypomenas din Trapezunt (*Ist. lit. rom.*, I, p. 59).

² Fărcășanu e un traducător. V. *Ist. lit. rom.*, I, p. 504 și urm.

58. 6 Septembrie 7253 (1744). Constantin Mavrocordat «Iuă Ianache dascalul, brat Costandin Crețul», pentru ca «să strângă la moșia Vărăștii ot sud Ilh., la plasa Gherghiții, oameni striini duprintr'alte părți striine, căț ar putea de mulți, că, de vreme ce Domniia Mea am făcut milă pentru rânduiala țăfeturilor și am lăsat să fie pe an numai patru țăfeturī, după hotărărea ce au fost și mai înainte, în Domniia mea ceialtă a Domni Meale, fiește-care din striini far de niț un feliu de sfială să năzuiț și să veniț, să vă așăzaț la moșia ce scrie mai sus... Și mai mult de căț patru țăfeturī pe an nu veț da măcar un ban, niț cu alte cheltuiali sau angarii, ori de către Visterie, ori de către boiarii ispravnic sau slujbași, sau de către slugile lor, sau de mănăcăturile parcălabilor și ale sindiilor, niț de cum nu veț fi supărați, măcar de un pui de găină, fără numai ce veț da dajdea voastră, la 4 țăfeturī... Iar, pentru claca stăp[ă]nului celui cu moșia, vă veț tocni căte zile să-i clăcuiț pe an, și la fiește-care vreme căte căte zile să clăcuiți, dând și zapis de tocmeală la mână stăpănului de moșie. Deț, dar, ori-care ar năzui să vie cu totul în pământul țării, la mai sus zisa moșie, ori la ce vreme, să meargă la ispravnicul județului, să-ș ia fiește-care peceti, pe amăna lor, făr de bani.» Li se va scădea șfertul de la sosire.

59. 11 Iunie 7254 (1746). Două zapise către «dumnealui Costandin Cărlova». — F^o 245 V^o.

60. «În Divan, înainte Mării Sale prea-înnălțatului nostru Domnu Io Costandin Nicolae Voevod, fiind și noi de față. A. Ianache Dascalul Trapezunda cerea de la dumnealui Matei Fărcășanu biv Vel Șătrar t^l 450, cu dobănda lor, zecea a doisprezece, cu doao zapise de la t^l 7253 [1744-5]; care bani zicea cum că i-au rămas din t^l 2.000, după doao părți din moșia Vărăștii ot sud Ilh. B. Dumnealui Șătrar Matei Fărcășanu datoriia nu o au tăgăduit, numai zicea cum că nu are acum ca să-i dea. C. Mai având Ianache Dascalul în hotarul de moșie al Mărăștilor încă o parte; D. Din Divan așa s'au hotărât ca să stăpânească dascalul Ianache și celalte doao părți ale Fărcășanului, ce i le-au vândut, până când îi va da și acești

t^l 450, cu dobânda lor pân acum. Septemvrie 3 d. 7255 [1746].» — F^o 84. — V. n^o 55.

61. 15 Septembrie 7258 (1749). Grigorie-Vodă dă vinăriciul domnesc mănăstirii «Fedeleșcorii». «Și așa, împreună strângându bani vinăriciului, ce iaste ca să plătească daznicii cei ce vor avea vii într'aceale dealuri, de o vadră de vin câte banî 4, și, poclonul, de nume să aibă a lua dintr'acei banî sfânta mănăstire de vadră câte banî 2», ca înnainte. Va lua și *otaștina* de la cei cu vii pe moșia ei: «din 20 de veadre de vin o vadră», «vin să iă, iar nu banî, — dupe cum să coprinde și în testamentul ce am făcut Domniia Mea, atât pentru orânduiala vinăriciului, cât și pentru otaștină». — F^o 57.

62. 6 April 7259 (1751). Danie la spitalul Pantelimon, din partea lui Barbul Văcărescul Vel Ban, cu soția Ruxandra și fata Maria. Soția semnează: «Roxandra Rus[e]t». — F^o 101.

63. 3 Iulie 7259 (1751). Grigore Ghica, pentru schitul «Șărbăneștii (Ț. Vilcea)», făcut «de Matei Morănglavul și de jupăneasa lui Mariia»: ei îl fac mitoc la Panteleimon.

64. 5 Septembrie 7259 (1750). Judecată înnaintea Divanului a Vel Stolnicului Sandul Bucșănescul și niște «oameni dupe Lotru», din Voineasa și Mălaia, pentru «13 munți, după apa Lotrului; care munți fiind coprinși de Sașii Sibiiului de 200 și mai mult de anî, in zilele Mării Sale răposatului Mihaï-Vod[ă] Racoviță, dumnealui Stol[ni]c[ul] Sandul, cu ajutoriū de către Domnie, și cu a dumisale cheltuială, mergând, au dovedit acei 13 munți ai țării noastre, pe apa Lotrului. Și, scoțându-i de supt stăpănire streină, pentru trei munți, anume Voinișăscul i Buceciul i Dobrunul, s'aū fost așăzat dumnealui Stolnicul cu săteanii ot Voineasa i Mălaia, ca, după ce să vor scoate, să-i stăp[ă]nească în doao; iar ceialaltî zeace munți să-i stăp[ă]nească numai dumnealui Stolnicul singur; dupe cum așăzământul acesta l-aū făcut prin scrisoare la mână sătenilor din Voineasa i din Mălaia, dupe apa Lotrului, la anul 7252 [1743-4]. Dupe aceia, în zilele Mării Sale răposatului întru fericire părintelui Mării Sale Grigorie Ghica Voevod, în Domniia căstă de acum de pe urmă, s'aū sculat săteni ot Voineasa

i Mălaia și cu Neculae văt[aful] de plaiu, și cu toț plăiașii ot Loviște sud Argeș, ca să iă munții supt a lor stăpănire. De unde Măriia Sa, luind înștiințare de pricina acestor munți, aū trimis de aū adus pe toți săteni de acolo, și, cu Divan cercetând lucrul, fiindu față și dumnealui Stolnecul Sandul, așa aū găsit Măriia Sa cu cale, cum că acei munți trebuie să rămăe pre seama Domnii, fiind pământu al țării, și Domniia să-l dea cui va vrea: pentru lucru ca acesta, stându pământu al țării coprinsu cu stăpănire striină, și nimeni în 200 de ani nu i-aū mai dovedit, rămăn a fi domnești. Și așa Măriia Sa i-aū dăruit Stol[ni]c[ului] Sandului cu hrisov, pentru căc s'aū arătat cu dorință de patriia sa, — nețindu-i în seamă nici așăzământul acelor trei munți, arătând că n'aū avut dumnealui voe a să așăza pentru acei trei munți; și așa aū dat și Măriia Sa și hrisovul Mării Sale, la leat 7258 [1749-50], asupra aceștii pricinii. Dar numiții Lotreani nu s'aū odihnit, ci la leat 1754, în Dòmniia Mării Sale Costandin-Vod[ă] Gehan, aū fost venit de față iarăș la Divan, înaintea Mării Sale.» Se restituie «așăzământul»: «numai numiții oameni să aibă a da și ei cheltuiala ce-i va ajunge pe jumătate la acei trei munți, dumisale Stol[ni]c[ului], fiindu-că dumnealui aū cheltuit până aū dovedit și aū scos munții». Ei daū și acte pentru aceasta. Bucșănescul declară că «să ține; numai Rumăni nu s'aū ținut. . . Și, pentru că nu s'aū ținut ei de judecată, ci s'aū obrăznicit de s'aū întinsu mai multu, și cu stăpănirea și cu cheltuiala, — că n'aū plătit, — căuta și dumnealui, să nu să ție de judecata Mării Sale Costandin-Vod[ă]», cerînd a se întoarce la vechia danie a lui Grigore Ghica. Ei ar fi luat venitul întreg pe cei trei munți și ar fi încălcăt și pe al celorlalți. Eraū vrednici să fie, decî, cu totul despoiați. După făgăduiala lor, însă, de a se ținea de îndatoriri, Stolnicul îi iartă. — F^o 141 V^o.

65. 29 Septembre 7259 (1750). «Rizea Pitariul Bălăceanul, sin Matei vataf za aproz Bălăceanul, împreună cu nepoții miei de frate, anume Nicolae i Ioniță Postelnic Bălăceanul i Matei Postelnic, și împreună cu vărul meu, Ștefan sin Barbul Bălăceanul, biv Vel Clucer za Arie, și cu nepotul meu, Costandin Postelnic

Băl[ă]ceanul, nepotul dumnealui răposatului Drăghič biv Vel Pitar Băl[ă]ceanul», daă spitalului Panteleimon partea lor de la Doboesti, ce o aveaă «de la răposata moașa noastră Chira Slugereasa Bălăceanca» și fusese împresurată de mănăstirea Radu-Vodă până supt Brîncoveanu: atunci «răposatul unchiul nostru Barbu Clucer Bălăceanul» capătă *hotărnicie*. Se mai împresură odată înnainte de danie. Semnează și Barbul Văcărescu Vel Vistier, Drăghič Vel Sărdar, Ianache biv Vel Sărdar. — F^o 64 V^o.

66. 1-iū Novembre 7259 (1750). Mitropolitul Neofit dă spitalului Pantelimon satul Obileasca în Ilfov, fost al mănăstirii Cernica. «Care ačastă mănăstioară Cernica zidindu-o de de mult oarecarele răposat, anume Cernica Vel Vornec, aū zidit-o Stavropighion, cu tocmeală să dea pe an la Bisearica cea Mare¹ 2.000 de bani, iar alt nimic mai mult. Dar, după ce aū trecut cătăva vreme la mijloc, din întâmplările vremilor, fiind-că aū ajunsu ačastă mănăstioară la foarte mare scăpătăciune, încăt aū fost lipsită și de preot a slujă sfânta liturghie, aū venit nepoții numitului ctitor la fericitul Mitropolitul Ungrovlahiei, ce era pe acea vreme chir Theodosie, și aū închinat ačastă mănăstioară la sfânta Mitropolie . . . , pe vremea pururea pomenitului Șărbănu-Vod[ă], ce domniia atunci, fiind iscăliț în carte de închinăciune și boiarii după aceale vremi, — întru cari iaste și pururea pomenitul Costandin-Vod[ă] Brâncoveanu, fiind atunci Vel Spăt[ar].» Samuil, patriarcul Alexandriei, «după ce venise aici în Țara-Rumănească», dobîndește cesiunea Cernicăi de la Ieremia, patriarcul de Constantinopol: «nu știm cum și în ce feliū», fără a *cerceta* «nič pre Domnul, nič pre arhiereul locului țării de aici»; ea nu era însă închinată, cum dovedește un act de la patriarcul constantinopolitan Timoftei. Se capătă de țară anularea cesiunii din partea actualului patriarch, Chiril. Rămîn a se da cei 2.000 de bani, pentru «școala elinească la Țarigrad». — F^o 60. — Întărește Domnul la 5 Decembre 1750.

67. 4 Decembre 7259 (1750). Grigore-Vodă Ghica dă spi-

¹ Din Constantinopol.

talului Pantelimon balta Grecii. «Într'ăastă mai sus zisă baltă alte năvoade streine nič de cum voe să n'aibă a vina peaștele, nič năvoade din Ținuturile turcești, nič din țară, ale băltăreților, nič ale nimănuî. . . Nič măcar coteațe a pune, fără numai cotecearii ceî puș de iconomul.» Să nu se mai amestece «nič vameși, nici stolnicî, nici ispravnicu al județului». Balta ajungea și pe moșia Mitropoliei, care avea dreptul de a lua «pe an doao măji de peaște sărat»: se păstrează aceasta. Boieri: Costantin Dudescu Vel Spătar, Costandin Năsturel Vel Vornic, Ianachie Hrisoscoleul Vel Ban, Costandin Brăncoveanu Vel Logofăt, Barbul Văcărescu Vel Vistier, Ștefan Văcărescu Vel Cliucer, Grigorașco Ghica Vel Postelnic, Gheorghie Vel Păharnic, Nicolachie Rusetu Vel Comis, Nicolae Dudescu Vel Stolnic, Ianacache Vel Slugear, Stauro Vel Pitar. — F^o 43.

68. 25 Septembrie 7260 (1751). Vinzare de vie «în dealul Negovanilor, lângă mănăstirea Șcheaul ot sud Saac», către Ștefan Văcărescu Vel Vistier. — F^o 207. — Ștefan o dă la Panteleimon, la 15 Februar 1752. Marturî: «Ecaterina Văcăreasca», «Măria Văcăreasca», «Ioan Văcărescu», Barbul Văcărescu Vel Ban, Costandin Dudescu Vel Vornic, Costandin Năsturel Fierăscu biv Vel Vornic, Costandin Brăncoveanu Vel Logofăt. Erau acolo și «case de șăzut, șindrilit». — F^o 207 V^o.

69. 1-iu Mart 7260 (1752). Părvu, Mihaî¹ și Ilinca Cantacuzino dau spitalului Pantelimon schitul lor Lespezii (Prahova), «care schit iaste zidit din temelie de răposatul moșul nostru Părvul Cantacuzino Vel Stolnic». Semnează și Barbul Văcărescu Vel Ban, Costandin Dudescu Vel Vornic, Costandin Brăncoveanu Vel Logofăt. — F^o 195.

70. 19 Maiu 7260 (1752). Vinzare la Păpeni în Ialomița, din partea lui Pană Filipescu biv Vel Șat.² — F^o 90.

71. 30 Maiu 7260 (1752). «Costandin Năsturel Ferăscu Vel

¹ Autorul Genealogiei și compilației tradusă grecește și apoi tipărită cu cheltuiala fraților Tunuslii.

² V. Prefața la Cronica lui Constantin Căpitanul.

Dvornic» dă Dediulești la spitalul Pantelimon, și în numele răp. sale soții, Anuța. — F^o 165.

72. 6 August 7260 (1752). «Însemnarea locurilor ce s'au ales să se pue pietrile de hotar la mah[a]lalile după moșia domnească aici în București»: «Ulița Tabacilor», «Podul Vergului», «casa Dimeî Lefeciul», «Drăghič Văt. de călărași», «podul cel mare al Tărgului de afară», «moșia Fundenilor, a dum. Spatar Dudescul», «oborul Tărgului de afară», «casa lui Matei Pușcașul», «drumul ce vine de la Mărcuță», «grădina Barbului Socareciul», «drumul sării, prin gropile de unde iaū pământu de oale», «Costea Cazacul», «Vladul Calicul», «drumul cel mare». Se dau spitalului Pantelimon mahalalele: Delea, popa Nan, popa Soare, Lipscanii, a Hagiului, a Oltenilor, a lui Lucač, a Sf. Pantelimon, a Iancului, a Ceaușului Radul, a Olarilor, a popii Drăgușan: locurile domnești. — F^o 199.

73. 2 Ianuar 1753. «Hagi Tănase, împreună cu Iorga tovarăș[ul] mieu, Giurguveni», face o danie de moșie spitalului Panteleimon. — F^o 136.

74. 11 Mart 7262 (1754). «Maria, fata răposatului Drago-mir Căcărđii, ce am fost soție întâi lui Ionița Căpitanul Părs-coveanul» și cu «soțul mieu de a doa, Zahariia Moraitul Cupețul», fiind ea fără copii cu acesta, dau spitalului Panteleimon moșia lor. Aceasta ca mulțămire pentru că Matei-Vodă Ghica «nu ne-au lăsat să fim în rândul țării, și s'au milostivit de ne-au ertat ca să nu plătim vinărič și dijmărit, încă și văcăritul ce ni s'au făcut la vitișoarele ce ținem pentru chiverniseala vieții, ni le-au ertat». Avea acea moșie ca moștenire de la fiul întâiului bărbat. Pentru danie e iertat cupețul «și de dajde, ca să fie de tot nedajneț și nesupărat de nimic». Semnează «Zahariia Moraet Dogagioglu». — F^o 222.

75. 17 Mart 7262 (1754). Matei Cantacozino biv Vel Paharnic dă partea lui din Florești spitalului Pantelimon, pe bani. Marturi: Iordache Cant. biv Vel Paharnic, Toma Cant., Ștefan Văcărescul Logofăt¹. — Fol. 70.

¹ Sînt fiii lui beizadea Iordachi. V. *Despre Cantacuzini*, p. CLI.

76. 6 Maiü 7263 (1753), Costandin Brâncoveanul Vel Logofăt și Ștefan Văcărescul Vel Vistier *hotăresc* moșia Obileasca de Floreștii-de-sus, pe cari «Rocsandra Cantacozina»¹ îi are de la «răposatul Șerban-Vod[ă] Cant[a]coz[i]no, socrul dumnei». Fusesse numiți de Domn pentru aceasta: «dreptu 24 de boiari, adică unul drept câte 12». Rocsandra e reprezentată prin ginerele ei, «dumnealui Ianache»². Mitropolitul arată o mărturie de «împrejureanî» din 7186 (1677-8), supt Duca-Vodă, când Obileasca era reclamată de «un episcop de la biserică Grecilor»: ei mersese și cu «portărel». În această hotarnică se pomenia și «brăgăria Dudescului». Se arată apoi hotarnica din 7208 (1699-700), după cererea lui Serafim, egumen de Cernica. Acum se trage *moșia de iznoavă*. Află «o cruce de piatră mai noao, din zilele Mării Sale răposatului Nicolae-Vod[ă]», «podul Săcșorilor, din drumul Bucureștilor», «crucea răposatului Matei-Vod[ă]», «drumul cel mare al podului Pașării».

77. 15 Octombore 7264 (1755). «Manciul vătaful za măcelari ot mah. Bateștii, feçorul Mihului robului», face o danie la spitalul Panteleimon.

78. 8 Ianuar 7264 (1756). Danie la spitalul Panteleimon, din partea lui Nicola Barò din «Vel Ocne». Marturi și «Costandin județ ot Vel Ocnă». Scrie preotul de la «biserica domnească». — F^o 183. — Apoi altă danie de la «Petri sin Radul, județul de la Vel Ocne» (8 Ianuar 1753).

79. 25 Mart 7264 (1756). Testament din Ținutul Buzăului. Datorî: «la Turcul care îi zic: În Buestru», «la Dima abagiul ot Ploești», «la Stançul băcanul ot tam», «la Braș[ov]vean ce am luat in pentru casă și cămăș țiganilor», etc. «Frate-mieii ce iaste in Țara Căzăcească... să n'aibă a face soției mele supărare»: va lua «un conțeș albastru suptire fără blană, o saia de bogasiu negră verde, o păreache de pistoale, 2 fuzii». — F^o 176 V^o.

80. 1-iü Mart 7265 (1757). Vînzare către spitalul Panteleimon

¹ Văduva lui Gheorghe beizadea.

² Cîmpulungeanul, Serdar. *Genealogia Cantacuzinilor*, ed. Iorga, p. 285.

din partea Mariei Corbeanca, foasta soție a lui Costandin Corbeanul biv Vel Sluger. — F^o 95.

81. 25 Maiu 1759. Scarlat-Vodă Ghica. Pentru mănăstirea Fedeleșoiu, zidită de întâiul Grigore Ghica: ieromonachul Ioanichie, econom, o ruinează, lăsînd să încalce «vecinii împrejureanî». Raportează despre aceasta Sandul Bucșănescul Vel Stolnic, ispravnic al Sf. Panteleimon. Se întrebă cu carte de blestem pe bătrîni, între cari «Stan județului». Menționate și «crucea Vlădicăi Varlaam», «Gruicul Cailor», «până în Bozușu», «un codru de locu ce iaste în capul moșii Voinigeștii», «la plute până în Olt», «supt obreație», «de-asupra treaptului». — F^o 49.

82. «Izvodul cărții ce s'aũ scris den partea dumnealor veliților boeri către dumnealũ Memiș-Aga, Turnagi-Bașa-Aga, ce aũ fost rãnduit del[a] slăvitã Poartã cu hatihumaium al prea-puternicului nostru Împãrat Sultan Mustafã, ca sã îndrepteze hotarãle țãrii, pã toatã marginea de la Adacalesã pãnã în Brãilã, oblãduind țara Mãriia Sa Ștefan Mihaiu Racoviță Voevod, cu întâia Domnie, la anul d'întãiu: 1764.»

«Dupã jalbã ce am dat la numitul prag», a fost orãnduit Turnagi-Bașa «ca sã îndreptezi toate huduturile țãrii. Cum și dumitale, la împreunarea ce am avut, am jãluit și am spus cã, mai ales pentru ca sã nu cãdem vinovați cu neînștiințare de cãlcarea chelerului împãrãtesc de cãtre vecini, am fost nãzuit cu acea jalbã la prea-puterniciã stãpãni, și dã la Prea-Puternicia Sa îndatã aũ ișit acea slăvitã poruncã, prin hatihumaium, și pã dum. meemur ca sã ne îndreptezi toate hotarãle pe semnile cele vechi și bãtrãne, cum aũ fost din baștinã, de cãnd s'aũ fãcut țara [mara]fet la stãpãnirea Împãrãtii Sale». Laude, pentru persoana lui, «agã ales» și înțelept. «De aceastã datã te aflã dumn. în partea Brãilii. Iar acum ne venirã unii din igumenii și din alți pãmãntenii ce sãnt cu moșãi în partea locului, și ne spuserã cã le-aũ rãmas moșãile iar împresurate, nevoinde Dumneata a merge, ca sã dãscoperi și sã le îndreptezi. Pentru care, despre o parte, n'am crezut, dãspre alta, iarãși mult ne mirãm, pentru care sfãrșãt sã fie dum[ital]a acãstã stinghiredã, — cã la poruncile

împărătești noi așa știm că să cuprindă: de la Adacalesă până în Ibrăilă să îndrepteze, adăogând a zice încă: până și din apă să-s descopere, și ostroavele cele ce din vărsăturile Dunării să vor fi făcut dup[ă] vremi, să să lipească iarăș dă pământul țării și supt stăpânirea Domnului nostru... Să nu ne lași pământul împresurat și pă noi întru măhnire, căci aceasta iaste o treabă care nu să poate face totdeauna, ci dup[ă] împărăteștile porunci, și, precum iești dumn[ea]ta rânduit la această treabă, să te silești ca să ni să aleagă pământul țării.

... Înștiințăm dumitale mai întâiu pentru hotarale din uscat, ot sud Slam Râmnic, ce sânt jur-împrejur cazali dă Brăilă, cari huduturi s'aū înnoit în zilele Domnului Costandin-Vodă Brâncoveanul, iarăș cu poruncă și cu marafetul a doī cadii, dă la Silistra i ot Gîurğov, și cu mumbașir-agă împărătesc, capigi-baș[ă], și despre partea țării vechil dum[nea]luī Mihaiū Cantacuzino biv Vel Spat[a]r, când atunci s'aū ales și s'aū încheiat, impietrit și cu semne, cum și cartea de hotârnice să află la unii din pământeni, ce sânt cu moșii în partea locului, la Slam-Râmnic; pe cari i-am pornit să-s afle dă față înaintea dumitale. Dup[ă] care hotarnică iată însemnăm și noi dumitale că să începe semnile din malul Siret[u]luī, unde iaste o movilă... și din movilă la Bălcevca s'aū pus piatră, și dă acolo la Zadea, la podul Ladii, s'aū făcut movilă, și dă acolo pă luncă în coada Turluiului... și pă drumul cel vechiu... și dinnaintea hodăi luī Sarhoș-Ali-Celebi, în musie (*sic*), dăspre amiazăzi... și pă drumul Baldovineștilor din deal... și în locul bisericii din Baldovinești... și la Movilele de la Gemenile... și la hodaia luī Sarā-Suleiman, în coastele satului... și în potriua hodăi luī Iochè... și în potriua Tunșilor din Criviț[a]... și în coasta Iencii, dă spre Movila Dulce... Și siliștea luī Siriec iaste toată rumânească și pă locul țării. Și în potriua hodăi Emiruluī iaste o movilă ce să chiamă Leșanatul... Și la Ivănel... și lângă movila Tâmp[u]luī... și la hodaia Veziruluī sânt cincī gorgane: și toate pă pământul țării, și vechi hotară... una... în mijlocul curții hodăi Veziruluī, i la movila Caluluī... Iar de acolo înaintea

să cheamă Nisipurile, unde să numește la Ciulichii, și merge pă locul ce să cheamă a Racinilor..., la satul ce să cheamă Boul..., până dă în malul și matca Dunării. Și pă aceste semne și hotară dup[ă] uscat știm că sânt acum câtevaș ciflice ale unora din dumnealor Turcii Ibraili, și oamenii dumnealor s'au întinsu peste numitele hotară, și s'au fost făcut case și îngrădituri pă pământul țării. Așijderea, și oameni din hodaia Vezirului, nepăzindu aceste vechi hotară, s'au întinsu și ei în pământul țării, făcându-și ca la 3.000 dă case, cum și însuș dumneata le veî vedea; și nu s'au îndăstulat cu atât, ci încă în hodaie aū numai câte o casă, ca să să poată numi om dă hodaia Vezirului, iar în țară aū poezit de aū coprinsu în trei județe: Râmnicul, Buzău și Ial[o]m[ita], cale de câte 7 ceasuri jur-împrejur, făcându-și osebit case cu damuri, unde lăcuesc cu familiile și cu tot avutul lor, puind pricină că sânt în țară numai pentru hrana pământului, încât nu-î putem alege saū a-î cunoaște: cari sânt Vizireni și carii sânt oameni dă țară. Dup[ă] ačasta mai înștiințăm dumitale că, acolo unde să sfârșăsc semnile și hotările din preajma cazali Brăilii, până în matca Dunării din sus, adecă pă pământul țării, sânt trei sate, între Dunăre și între bălțile țării, din cari Stoinești și Frecăuții, acele pământuri era slobode și moșie a mănăstirii Văcărești, care să cheamă Berteasca, și, pă vremea ce aū stătat Domn mai sus pomenitul Costandin-Vodă Brâncoveanu, cu voința Mării Sale s'au fost dat sătenilor odae Chioū dupeste Dunăre, să le fie numai pentru pășunea dobitoacelor. Iar dă doi trei ani în coace, strângând oamenii de țară, i-aū făcut sate, și i-aū numit pă unii Stoinești, cari îi stăpânește subaș ot Daia-chioiū, și pă alții Frecăuții, cari îi stăpânește Voivoda ot Dăeni, și cu puțin mai jos, tot între acele bălți, la Ostrovul ce-s chiam[ă] Măcuroia, pă moșiia Pecineaga i Bălbani a măn[ă]stirii Arhimandritul, iaste alt sat, făcut ca de zece ani, și să stăpânește de dumnealui Ibrail-Nazără; și până acolo iaste Dunărea hotar cu Țara-Rumânească.» Cer dărîmarea caselor și alegerea hotarelor. Să se «alipească iar la pământul țării» și patru ostroave: «al Predii, al lui David, al lui Izmene-Rele i Botul».

«Din sus, iaste județul Ialomiții, care dă cu căpătăiu lui tot pă matca Dunării; în care sânt pe margine aceste moșii»: ale Sf. Ioan din București, mănăstirea Slobozia lui Ienachi, Cotroceni, Cășcioarele, ale boerilor Brătășani, Banului Crețulescu «și megieșășți», a mănăstirii Colții, a mănăstirii Argeșul, a Banului Dudescu, «Tămbureștii Brâncoveanului», a mănăstirii Plumbuita, a mănăstirii Dealul, a episcopiei Buzăului, a Radului-Vodă, a Banului Crețulescu, iar a Vornicului Racoviță, a Vornicului Pîrvu Cantacuzino și iar a Colții.

Ilfov, «care iar dă cu capul tot în matca Dunării». Proprietari: Radu-Vodă, mănăstirea Sneagov, măn. Sf. Gheorghe, măn. Mihaï-Vodă, Dumitrachi Ruset, Viforăta, Banul Dudescu, Costandin Tăușan, Vistierul Mihaiu Cantacuzino, Costandin Bălăceanu Șătrar, «Oltenița Vistierului Mihaiu Măgureanul i a lui Mihaiu Popesc[u] Clucer», mănăstirea Pantelimon, Mihaï Clucerul Popescu, mănăstirea Cotroceni, «Crângul Iudei, al Marii Popeascăi».

Vlașca, «pe care stă și hasul Giurğov[u]lui». Proprietari: Mitropolia, mănăstirea Mislea, Ianache Mardagiu, Vornicul Racoviță, mănăstirea Sf. Gheorghe, Cotroceni (un ostrov luat de Silistra-Nazără), mănăstirea Lipnicul, mănăstirea Sf. Ioan, Sf. Gheorghe, «Marotinu lui Theodorache părcălabul», Daia a Cășcioarelor (Giurgiuvenii fac «leasă»). «Avem drumul Banului, știut de oameni bătrâni.» Mai departe: Serdarul Nicolae Obedeau, Nicolae Brătășanu, «doftorul Dumitru», Radul Motroc, Stolnicul Ștefanache, mănăstirea Colții, «Stăneștii călărașilor ot Odivoe», Paharnic Iorgache: «la care moșie cela ce iaste stăpân cîflăcului Flămănda, din has, făcând cășarie peste hotar, în țară, acum face și acel pământ iar ca dă Flămănda; iar hotarul îl știe și însuș dumnealui Sărdaru Nicolae Obedeau, ce-l avem rânduie lăngă dumneata»; Sf. Panteleimon, Radu-Vodă: «s'aū întins Ismail-Aga robul lui Bostan-Oglu, peste drumul Banului, în țară, de s'aū făcut case în sat, și de acolo mult încoace, în țară, aū coprins niște livezi de fân, de le cosește însuș dumnealui Bostan-Oglu, și nu dă nimului nimic»; mănăstirea Găiseni: «iaste împresurată dă Hagi-Hasan Ciflic-Chehaisăi, făcând și sămănături apururea peste

hotar, la deal»; Banul Herăscu, Cotroceni și Domnița Balașa.

Teleorman. Proprietari: Ioniță Bălăceanu, mănăstirea Comana, Paharnicul Nicolache («viile Șăstovliilor»; «josul bahceliului Bostan-Oglu»), «moșiia Judecii a Medl. Gheorghe», iar Banul Herăscu («grinduri»). «S'aū pus dumnealui ghiumbucciu ot Șiștov și aū tras oameni din satul numitului boerului Fierăscul, și i-aū sălaşluit acolo, începând a-l și numi acel ostrov Geancustaran»; Cotroceni, Banul Costandin Crețulescu (citate «condicile țării»). La Chichineț, în ostrov, e usurpare a celor din Șiștov. «S'aū pus un Hasan-Baş[a] Mutaful¹ ot Săștov și aū înfipt niște sălcii în chip de hotar, și stăpânește el acel codru de loc, încă îl și numește de moșie a lui.» Altă moșie a Banului Crețulescu. «Din grădiștea copacilor și până în grădiștea plopilor.» Proprietari: Stolnicul Ștefanache, Radu Gulianò, Comis Radu Slătineanu, iar Banul Crețulescu, Văcăreștii, Bujoreanul («pă lângă Suraia până în Troian, și acolo să sfârșasc moșăile ce le avem pă margine la acel județ»).

Olt: «pă care stă și hasul ot Cule, care să înjugă, și dă jur împrejur ne hotărăm în uscat, și avem hotar bătrân și vechiu drumul ce-i zic iar al Banului; care dăosibește pământul țării dă al hasului, și iaste moșiia Șărgaceoa... Pă lângă satul Hodaia, ce iaste ciflic a lui Ibraim-Agheș, Tufeci-Oglu... În poalile dealului iaste o biserică... Groapa vii... În mijlocul dealului să împreună moșiia Șăgarcea cu moșiia Putineiul Stolnicului Nic[o]lae Știrbeiū, unde să ajunge și moșiia Smeia a mănăstirii Vacăreștilor... De la vre-o trei ani încoacea s'aū și întinsu dumnealor, dă aū impresuratu, trecând peste drumul Banului, dă s'aū făcut case... O biserică ce iaste pă pământul țării aū încunjurat-o cu case lăcui-torii din Carale, sat dăn has, dă aū rămas biserică la mijloc.» Notă la urmă: «Cu mazăliia Mării Sale Ștefan Mihaiū Raco-viță Voevod țării nu i-aū rămas sinet din partea numitului

¹ Mutaveli.

Agă. Dumitrache vt. Logofătu și epitrop mănăstirii Stii Panteleimon¹). — F^o 274 V^o și urm.

83. 2 August 1766. Scarlat-Vodă scutește niște vii de «slujbașii vinăriceri, fiind-că acel popor însumi Domniia Mea cu hrisov lam aferosit sfintei mănăstiri [Panteleimon]». — F^o 278.

84. 4 Ianuar 7275 (1767). Costandin biv vtori Comis arată că i s'a plătit în sfirșit de epitropul spitalului Panteleimon suma datorită pentru o cumpărătură făcută de Grigore-Vodă. Costandin era ginerele lui Grigorie Grecean[u] biv Vel Vornic. — F^o 77.

85. 15 Septembrie 1767. Hrisovul lui Alexandru Ghica pentru Panteleimon. Marturi: Fiul Grigorie și boierii: Ianache Hrisoscoleul Vel Ban, Dumitrașco Racoviță Vel Dvornic de Țara-de-sus, Nicolae Dudescul Vel Dvornic de Țara-de-jos, Dimitrachi Ghica Vel Spatar, Părvul Cantacozinò Vel Logofăt, Badea Știrbeiu Vel Vistier, Ianache Vel Postelnic, Ianachie Văcărescul Vel Clucer, Mateiu Crețulescul Vel Păharnic, Ianachi Muruz Vel Comis, Iordache Caragea Vel Stolnic, — Vel Pitar. Scrie «popa Florea, dascalul de la școala domnească ot Sf. Gheorghie cel Vechiu». — F^o 406 V^o.

86. 1785. «Stan unchiaș, sin Ion torcător», arată că tatăl său, «Tărșorean», «avea case aproape de hotar, și lângă casă avea și ogradă; care ogradă o lungise tată-mieū puțintel și pă moșia Herăscului, și vinea un Leica isprânicelu Herăsc[u]lui și lua tătâne-mieū dijmă cât i să făcè partea lui. . .

¹ E Dumitrachi Varlam, cronicarul. V. Iorga, *Ist. lit. rom.*, II, p. 108 și urm. Într'un act din Novembre 1772 (fol. 280), el e, în adevăr, calificat de «Dimitrache biv Vel Medelnicer epitropul». La 1-iu Maiu 1790 e numit «epitropul biv Vel Stolnic Dimitrache». — Pe f^o 327 se spune, după hrisovul pentru Panteleimon al lui Alexandru Ghica: «Acest hrisov al Măriei Sale răposaului Alexandru Ghica Voevod, ce iaste întărit de Măria Sa Alexandru-Vodă Ipsilant i dă Măria Sa Mihaii-Vodă Suful, din Domniile d'intăiu, i dă Măria Sa Nicolae-Vodă Mavrogheni, găsindu-se netrecut într'această condică a mănăstirii Sfântului Panteleimon în epitropia Cluț[e]rului Dimitrache, dup[ă] moartea dumnealui s'au trecut, în epitropia dumnealui Vornicul Ioan Florescul, de mine; 1799, Mart: Dimitrache Logofăt». Cf. și vol. III, p. 69 și urm.

Bătătura morii Tărșorean[u]lui cei vechi, și pân bătătura Simii Sitarul. . . Spre nemiezî, pă un drum vechiü». — F° 154.

87. 28 Februar 1785. «Stan sin Nica dogar», fiul isprăvnicelului de pe «Deduleasca», arată hotarele. «Drumul sării.» «Unchi-mieü Sima Sitarul.» — F° 154.

88. 20 Novembre 1785. «Stan mătăsar» face mărturie pentru «Deduleasca», de la «Banu Herăsc[u]», trecută la spitalul Pantelimon. E «înjugată» cu alta. «Mucnea unui privăluș.» «Ograda unui Ion torcătorului.» «Lăngă Cărămîdării.» «Drumuleț vechiü ce vine de l[a] mănăstirea Tărșorului.» «Eü fiind dinceputul mieü vechiü Tărșorean, în vreme când era moșia slobodă, o stăpâneam noi Tărșoreni, și pentru aceia știü pă unde stăpâneam noi și pă unde stăpânea Banu Herăscu.» Marturi: un Grec, un pîrcălab, un căpitan. — F° 154.

89. 28 Mart 1793. Alexandru Möruzi, «pentru fumăritul dupeste Olt, care iaste mila ospitalurilor (*sic*) ot Stî Pantelimon». Se iea, «atât în orașul Craiovei, cât și în țărgurile și orașele din cinci județe», «afară din Sfânta Mitropolie, episcopiile, mănăstirile cele mari, și afară din dumnealor veliții boeri; care iaste vechiü obiceiü dä a scuti câte o pivniță, și afară din cei ce vor avea prăvălii sau cărcume. Să aibă a lua fumăritu însă, dä prăvălie sau cărcumă mare, pe t¹ 5 p¹ i banî 6, i dä prăvălie sau dä cărciumă dä a doao mână pe t¹ 2, 96, și dä prăvălie sau cărciumă mai mică po t¹ 1 i banî 48, dup[ă] obiceiü, iar mai mult nu, că să va pedepsî; iar căți suditi ai streinilor Curți țin cu chirii prăvălii, fumăritul acelor prăvălii să și-l iä fumarul dä la stăpănul prăvăliilor.» — F° 281.

90. Pe la 1794. «Aicea să însemnară popoarale cu dealurile lor i numele celor ce aü vii deșchise într'aceste dealuri, până acim, la t¹ 95, și aü plătit vinăriču la mănăstire, cum în gos arată. . . Poporu Coteștii: cei din dealul Calicul, adică Radul Beteagul, etc. Cei din dealul Goleștii dä sus. . . Cei din dealul Sluții. . .» — F° 284 V°.

91. «Predoslovie către iubitorii de Hs. creștini, încă și istorie pe scurt pentru zidirea a acestui sfânt schitu Lespezile,

sud Prah[o]v[a], la cursul anilor 1687.» Se zidește de Părvul Cantacuzino Vel Spatar. În 1788, «s'aũ abătut o seamă de oșți turcești pe Praova, și s'aũ suitu dintre dinși și la schitu, și aũ prăpăditu ce aũ fost totu, și altu ceva nu aũ rămas, fără numai zidurile pustii și sfântul jărtfelnic, până în temelie răsipitu, și de toate sfinitele slujbe lipsitu, până la anul 1793», cînd starețul Savva începe a-l reface. «Iar la anul 1798, Iulie 1, silitu fiind eũ, mult păcătosu, de fericiți ctitori, de dumnealuĩ coconul Dinul Cantacozino Vel Paharnic și de dumnealuĩ Iordachi Cantacuzino Vel Paharnic¹ și de dumnealuĩ Ioann Florescul Vel Dvornic, epitropul, ca iarăș să viũ la schitu, fiind-că eũ mă dusesem la mănăstirea mea, ce să numește Neamțul, la Moldova», află tot stricat. «S'aũ scris ačastă predoslovie la anul 1799, Mart 1, de mine, zmeritul Sava, starețul acestuĩ schitu.»

DOCUMENTE DIVERSE

¹ V. *Despre Cantacuzini*, pp. CLVII-VIII.

XIII.

DOCUMENTE DIVERSE.

1871

DOCUMENTE DIVERSE

I. Citeva documente mai mult ardelene de la un prieten din Dej.

1. «† Mlstieiu bjeiu Io Radul Leon Voevod i gspdn. Pišem gsdvmi voo sluj[i]torilor și voao țeranilor. Cătră ačasta fac în știre Dumnii Mea, pre unde se vor tãmpla a veni cești 3 Ungurii cu 4 cai, oamenii lu Crai, viindu de la Odrii, și să meargă în Țara Ungurească, să aveț a-i grij[i] de bucate. Și s aveț a-i lãsa să treac[ă] cu pač[e]. I sam reč gdvmi. Pis Iun 9, 1^t 7176 [1668].»

Monograma și pecetea mică pentagonală, cu vulturul cu cruce 'n plisc, între soare și lună. Pe V^o: «Ado fel veliseöl valo czedulák es Nyolak az osztozasben. Nro. 5^{to}.».

2. «Milostiv[e] și lum[i]nate Doamne, să fii Măriia Ta s[ă]-nãtos. † Jãluescu Mării Tali pe un om, un Guran, că, fiind el păcurariu cu mine, și aũ tãet pe 2 păcurari bãrsãnești de la un munte din Măiuruș, cumpãrãnd acel munte depreun[ă] cu acei Bãrsani, și aũ fugit în Țara Ungurescã, și aũ venit Bãrsani, și ne-ũ luat 66 oi pentru fapta aceluı Ioan Pãcurar, și ne-ũ mai luat și 1 iapã cu strãjnic, tot pentru acẽ pri- cin[ă], și acum el șed[e] în Țara Ungurascã, și eũ am rãmas sãrac pentru dãnsul. Mã rog Mării Tale de o lum[i]nat[ă] carte a Mării Tale la Domnul de Țara Ungurascã ca sã-m fac[ă] dreptat[e] cu acel Ion, sã-m împlinascã, sã nu rãmãiũ sãracu. Robul Mării Tal[e] Mihilã Cãlbaz din Bistriã, ot Ținutul Suceviı¹.»

3. «Noi birãu în treba Ia pã miı din gos Birii de mijloc, sca (sic!) din Scaunul di Ūcul de sus din Sãntumaș, Tãmaș Ianuș, om slobod, însã din Scaunul Gïurgeuluı, di Alfalo, Ceto Mi-

¹ Acest rind e adaus de altã minã. Scrisoarea e foarte îngrijitã. Nici-o adresã, de și a doua foaie e liberã.

haï, om slobod, dăm știre cui i să cade, 1726, Sevtē. 23 dñii, ne vine noo înainte un Molduvan, Vasilie Giucuvanul este numele, la cinstită Curte dumisale ȝupănului Apafi Șandăr: aũ început Vasile Gicovanul a să ruga la ȝupănul Apafi Șandăr să nu-l les[e] nici pe dăns[ul], nici pe Știfan Cucos. Zis ȝupănul Apafi Șandăr: eũ într'acie nu m'oï băga, că acei o trebă mare, tu-s atămești aice, iar măne-poi-măne vei merge în Moldova pentru atăta cătare ce cată; apoi să cazũ în grumaziĩ miĩ. După acie Vasile Gicovanul a căzut în genuche și aũ rădicat mănule în sus, și iară aũ început a-s ruga și a să ȝura și a săruta pole ȝupănului, lui Apafi Șandăr, cum că nu l-a lăsa de smi[n]teală, el a hi pentru Ștefan Cucos chizeș, că pentru dănsul or hi alt meniĩ și pentru 1.000 de florinți. Ȝupănul Apafi Șandăr i s'aũ făcut milă și aũ dat mână ei, unul, alaltul, ș'amăndoĩ cu ȝupănul Apafi Șandăr, și cu birăi, făcură tocmală înainte dumnilor sale, pentru Ștefan Cucos: de n'a me[r]ge la ȝudecată, să pote prinde pe Gicovanul orĩ ma[r]ha lui; el s'aũ arătat și s'aũ apucat de grumaz și aũ zis: să-l ferescă Dumnezeu de una ca acie, și, ce are, încă să è dumnelui tote, căci lucru, înainte birăilor, așe s'aũ isprăvit. Pentru acie scrisori nostră cu tot o tărım, și sufletele nustre, și o pecetluim.

Tămaș Ianuș [pecete]. Ceto Mihaĩ.

Cum suis veris originalibus fideliter comparatae et exinde translatae.»

4. † «Mărturiia întâi: precum să-s știe cu adevărat precum ȝupănul Abafi Laslo aũ fostũ prins pre Ștefan Cocos și l-aũ fostũ pus în gros la ȝudețu, și ar fi fostũ prinsu și pre Vasile Vicovanul, de nu i-ar fi pus pentru dănsul Abafi Șandor, și i-ar fi spândzuratũ pre amăndoĩ, iar dumnealui Abafi Șandor din grosul vornicilor l-aũ scos.

Și iar să-s știe precum și a doao-ră ȝupănul Apafi Șandor l-aũ scos dăn grosul Vornicilor, cum că i-aũ fostũ aflu ȝudecata asupra chijășii lui Abafi Șandor, pentru 200 și cindzeč de lei, și s'aũ apucat cu mar[e] ȝurământu Ștefan Cocos înaintea ȝupănului Abafi Șandor cum că nu va fi păgubaș dumnealui de spre dănsul, iar Abafi Șandor s'aũ apucatũ,

cu toată moșiia și vecini dumisale, precum nu va fugi Ștefan Cocoș. Și Ștefan Cocoș a fugit, și gudecători vor să plinească din moșiile și vecini dumisale pentru acele 200 și cindzeci de lei; iar Abafi Șandor mult a îmblat și a chiel-tuit pentru Ștefan Cocoș și pentru Vasile Vicovanul.

Mărturia întâi: Cosma, martor, boerinaș, om de cindzaci și patru de ai, pus și gurat și cercat, a mărturisit cu adevărat cum că gupănul Abafi Laslo l-a fost prinsu pre Ștefan Cocoș și l-a pus în gros la Vornič, și de acolo iar l-a scos Abafi Șandor pre Ștefan Cocoș, pre chiejășia dumisale, și e Cosma martor l-am luat în chiejășie pre Abafi Șandor, și Abafi Șandor s'a zălojit toată moșiia și vecini dumisale precum, de ar fugi Ștefan Cocoș, să-î ia moșiile și vecini, lăudându-să Abafi Laslo pe mine cum că, dă nu voi aduce pre tălhariu de față, mi-a pune ștriangul în grumadzi miei «și, de mi-ei da și un sac de ban[i], tot te voi spândzura, nefiind tălhariul față». Și iar știu cu adevărat că și a doao gudecată l-a aflat iar spre închisoare, și Abafi Șandor l-a luat iară în chiejășie dreptu 200 și cindzeci de lei, să plinească de la dumnealui, de va fugi tălhariul Ștefan Cocoș; iar Ștefan Cocoș s'a apucat că, de ar rămănea păgubaș Abafi Șandor, să plinească de la dănsul, de la Ștefan Cocoș. Și iar mărturisăcu că, de n'ar fi îmblat și de n'ar fi chiel-tuit Abafi Șandor, tot l-a fi spândzurat.

A doao mărturie: Neculae Gheorghie, boerănaș, om de 40 de ani, chiebat, gurat și cercat, mărturisășt[e] precum a mărturisit Cosma Marton, toate cuvintele, «și e n'am fost chijeș, pentru dănsul, e am fost vătaman, și a fost și la casa mea Ștefan Cocoș».

Mărturia a treia: birău Petră, om de 40 și 6 de ani, chiebat, gurat și cercat, mărturisășcu precum mărturiseaște a doao mărturie, Neculae Gheorghie, și e am fost părgariu și l-am păzit la casa vătamanului șapte dzile pe Ștefan Cocoș. Aceste trei mărturii sânt den Ūcul den sus, dentr'un sat: Ianefalău.

Mărturia a patra, Neculae Ūtău, om de 30 și 6 de ani, den Ūcul den sus, den sat den Sântu-Tamaș, chiebat, gurat și cercat, mărturisășcu precum mărturisășcu și cei de'ntăi.

Mărturiia a cincia: Ion Curcău, boerănaș, om de cinödzăc de ani, den Ūcul den sus, den satū den Sântū-Domocoș, chiebat, ġuratū și cercatū, am audzit așia: precum Abafi Laslo l-aū fostū pus în gros pe Ștefan Cocoș, iar Abafi Șandor aū chieluit multū și l-aū scos pre Ștefan Cocoș.

Mărturiia a șiasa: Boito Benedec, boerănaș, om de 40 de ai, den Ūcul den sus, den satū den Sântū-Domocoș, mărturisăscū precum mărturiseaște și al cincia mărturie.

Mărturiia a șeptea: Gheorghie Boroș, boerănaș, om de 40 și 2 de ani, chiebat, jurat și cercat, mărturisăscu ca a cincia inărturie.

Mărturiia a opta: Matiaș Bodor, boiar, om de 40 și 1 de ani, den Ūcul den susu, den satū den Danfalău, chiebat, ġurat și cercat, știū cu adevărat cum că Abafi Laslo aū părătū pre Ștefan Cocoș, și aū fostū și în temnița Mării Sale lui Păchi David, în Ciceū; de acolo l-aū adus la casa de ġudecată în Sepsiz, și pe mine m'aū pus chiejeș pentru 200 și cincidzeč de lei Abafi Șandor, pentru Ștefan Cocoș; atunci il căuta spre moarte în ġudecată pre Ștefan Cocoș. Acolo m'am lepădat eū de chiejășie, și s'aū pus în locul mieū chiejăș Toma Bălaș, del[a] sat de Večarsu; și știū cu adăvărat cum că Abafi Șandor aū ostenit multū și aū chieluitū pentru Ștefan Cocoș.

Ģudecata ce i-aū făcut în Septviz, în 18 dzile ale lui Martie, la leat 1727 (1733). Ģupănul Abafi Lazlo den Sântū-Tămaș, ca un boer și părător, întâi aū părătū la ġudecată un om prinsu den Moldova, anume pre Ștefan Cocoș, care aū fostū suptu mână dumisale lui Abafi Șandru: trecând cu alț Rumăni pe denainte porți lui Abafi Laslo, acestu Ștefan Cocoș aū bătut pe Abafi Laslo, și l-aū datu de păru, și l-aū călcat cu piçoarele până l-aū amestecat în sânge, și l-aū făcut și bețiv.

Pentru acestu lucru s'aū făcut ġudecată, și aū mărturisit cu mărturiū adevăratū Abafi Laslo, și . . . ū închinat gloabă 20 și 5 de lei: iar, fiind boeriū, o sută de lei, afară din bătaie, numai căce aū sărit asupra lui; iară, pentru durerea și chiel-tuiala și rușinea, precum aū rădica[t] cu sufletul lui.

5. «Parie. — † Adecă eū Miro[n] din Bicazu, și cu toți oamenii din Bicaz, care mai ȝos ne vom numi, făcut-am mărturiia noastră la mâna lui Toader Gârbea din Țara Ungurească, precum să-s știe că, având noi ȝudecată innai[n]tea dumnisale Spătar Alista[r]hi, dipreună cu Toader Gârbea, pentru niște datorie ce-î eram noi datorî lui Toader Gârbea; pentru care pricină au adus carte de la D[o]mnie, la d[um]nealui Spăstar (*sic*) Aristahi, ca să ne ȝudece, și, luîn[d] nealui Spăstar (*sic*) Aristahi, ca să ne ȝudece, și, luîn[d] dumnealui sama, s'au aflat datorie, că, perindu-ne 84 de oi, am început a le căuta, și, vind a treia zi la oile lui Toader Gârbea, ne-am cunoscut oile noastre în oi[le] lui și, ceră[n]du ca să ne [dea] oile, el n'au vrut să ni le dea, și acum, la ȝudecată, dându-ni-l[e] dumnealui Spătar Arista[r]h, ca să ne plătească acele oi, 84, cu pripași lor, de 9 ani, și l-am pus la închisoarea: au căzut luga[n]te la noi ca să ne împăcăm. Și, priimi[n]du și noi, ca să ne împăcăm, ne-au lăsatu el 80 de lei din datoriia ce-î eram noi datorî pentru acē 84 de oi. Și, pentru ca să știe că ne-am împăcat și ne-a[m] așădzat noi între noi, am dat această mărturie a noastră la mâna lui Toader Gârbea, precum că, or noi de ne-am mai scula la v'o ȝudecată, or el, pentru această pricină, să fie de rușine și să nu să ție în samă la nice o ȝudecată. Iară, pentru alt ban, ce au avutu datorie dreaptă la Toader Țifuiū din Găcina și la Anton Sofian, i-au plinit toți deplin. Și, pentru ca să știe că ne-am așăzat noi între noi, am dat mărturiia noastră la mâna lu Toader Gârbea, și, pentru ca să s crează, noi am pus și degetele.

Eū Miron ot Bicazu.

7241 [1732],

Eū Bontea Vătaman.

Noemvrie 10.

Eū Gligoraș snă Miron.

Eū Ion Muteanu.»

6. «Necula Turcul. — Întrebarea d'intăi. Știi adevărat, când au eșit din Moldova de au venit cu șazutul aici în Ūc, n'au avut nimic, au fost vecin din strămoși la dumnealui cinstitulul (*sic*) și de mare neam Apafi Șandru; din Moldova venind, l-au pus dumnealui scutar; suptu mâna dumnealui s'au îmbogățit;

din dajdea împărătească încă l-au scutit dumnealui jupănu Apafi Şandru; i-au ernat toate vitele cu fânul dumisale dumea[lu] jupănu Apafi Şandru?

A 2 întrebare: cine ştie având multă pagubă, cu alți stăpâni dinpreună, și n'au plătit nimăruî?

A 3 întrebare. D'ăcasta cine ştie, că i-au furat oi și capre multe, cum întru acestu anu 1754, mănându-le în Moldova, și pe alți i-au șalat?

A 4 întrebare: dar alta tâlhărie spue cine ştie?

Mărturiia d'intăi: nemiș din Ūcul de sus, din Săn-Tămă, Ūoc Peter, 61 de ani, întrebându-l, l-au ăurat, au mărturisit așa: Ştiu adevărat, când au eșit din Mold[o]va, n'au avut nimic; aăcasta încă știu că, la dumnealui fiind, așa l-au slujit și tată-său, Dumitru Turcul. Aăcastă încă știu, că l-au pus dumnealui scutar; apoi ș'au făcut vite: până atuncea n'au avut nămic. Aăcasta încă știu, că totdeauna l-au scutit de dajde, fiindu-i scutar. Aăcasta încă știu, că, și iarna și vară, tot într'un loc au fostu cu ale dumnisale. A 2. Aăcasta încă știu, că multă pagubă au avut dumnealui, cu alți stăpâni dinpreună; și l-au chemat la samă, și nu au știut a da seamă. A 3. Aăcasta încă știu, că capre multe au mănāt, dar nu știu câte au fostu.

A 2 mărturie, tot din Scaunul aăcasta, Frenți Petrea, omu de 48 ani, l-am ăurat, precum cel d'intăi, din toate. Aăcasta încă știu că au eșit din Moldova, și iar au intrat.

A 3 mărturie, tot din Scaunul aăcasta, din sat din Săn-Tămaș, Șichet Imbrea, 63 de ani. Eă nu știu: avut-au v'ovită au nu, că eă nu le-am prea cunoscut pe N[i]colae Turcu, dar pe tată-său, pe Dumitru Turcul, l-am cunoscut că totdeauna l-au (la) slujăt; aăcasta încă știu, că el la dumnealui Apafi Şandru i-au mănāt capre multe; dar nu știu cătă samă au fost. Aăcasta încă am auzit, că dumnealui Apafi Şandru au avut multă pagubă, cu alții dinpreună, și n'au dat sama.

A 4 mărt[u]rie, tot din Scaunul aăcasta, din Săn-Tămaș, Gherghel Gabor, om de 59 de ani, mărturisește așa: aăcasta știu, când au eșit Neculae Turcu din Moldova, n'au avut nimic, ci au începu[t] a sluji prin munți; ce au slujit și ce n'au slujit, nu știu; și au venit în urmă la dumnealui ăupănu

Apafi Şandru, şi aşa au început a-ş spori vitele. Aceasta încă ştiu că, vite ce au avut, tootă cu ale dumealui le-au ținut, şi iarna şi vara. Aceasta încă am auzit, că multă pagubă au avut, dinpreună cu al[î]ţi stăpâni, şi samă n'au dat nimurui. A 3 întrebare : în am auzit că au mănăat capre multe, ale dumnealui Apafi Şandru; dar nu ştiu câte au fost: n'am văzut.

A 5 mărturie: Gavril al lui Gherghel Gabor, mai mic, om de 36 de ani, mărturiseşte aşa tootă ca şi a patra mărturie, de toate.

A 6 mărturie: Bărbaş Şandru, omu de 63 de ani, mărturiseşte aşa: Eū nu ştiu, când au venit din Moldova, avut-a ceva, au n'au avut; dar ştiu că l-au pus dumnealui Apafi Şandru scutar; aşa au ceput a să luoa înnainte; dar ce au avut şi ce nu, nu ştiu. Aceasta încă ştiu, că tot sup mănă dumnealui au fostu, şi tată-său încă l-au slujit. Aceasta încă şti[ū], că i-au mănăat capre multe, dar câte au fostu, nu ştiu.

A 7 mărturie: Toader al lui Barbu, mai mare omu, 68, mărturiseşte aşa: N'a văzut, când au eşit din Moldova, avut-au v'o vită a[ū] nu, că eū nu l-am văzut cu ochi, până nu l-au adus dumnealui de l-au pus baču: acolo s'au deşteptat; ştiu că de acolo au fostu vecini. Acastă încă am auzit, că au mănăat capre multe ale dumnealui Apafi Şandru.

A 8 mărturi[e]: Stan al lui Barbu, om de 33 de ani, mărturiseşte aşa ca şi a şapt[ea] mărturie, de toate.

A 9 mărturie, din Ūc, din Sânt-Dumucuş, Şimo Gabor, n. om, mărturiseşte aşa: eū ştiu când au venit Neculae Turcu, n'au avut nemic; aşa încă şti[ū] că au fost vecin dumnisale Apafi Şandru. Aceasta încă ştiu, că l-au pus dumnealui scutar, şi aşa au început a să looa înnai[n]te. Alta, încă ştiu că, la samă, când a vrut ăpănul să dea seamă, n'au dat seamă, nici n'au plătit nimurui nici un potor. A 3, acastă ştiu că a mănăat capre multe, dar nu ştiu câte au fost.

A 10: Gheorghe Butunoiū, omu 38 ani, aşa mărturiseşte ca cel din sus.

A 11: mărturie, om de 34, Şimo Dumitru, mărturiseşte ca cel de al 9.

A 12 mă[r]turie: a lu Mihaiū Ion, omu de 40 de ani, măr-

turisește: că am auzit de alți, când au eșit din Moldova, pe nume Turcul, atu[n]cî n'au avut nemic, numai au început a sluji pe dumnealui ȝupănu Apafi Șandru: așa s'au îmbogățit. Aîncă știu că de acolo au fost vecin, și pe tată-său l-am apucat a sluji; la dumnealui am auzit că i-au mănăat vite multe.

A 13 mărturie, din Sănt-Dumocuș, Petrea Cojocariu, om 41 de ani, mărturisește ca și cel de al 12.

A 14 mă[r]turie, Bărabaș Bucur, din Sntă-Tămaș, om 36 ani, mărturisește: știu, când a venit Necula Turcul din Moldova, nemică n'au avut; ačasta încă știu că au fostu vecin de uric la dumnealui Apafi Șandru. Ačasta încă știu că vitele le-au erna[t] tot dumnealui cu fănul dumnisale. Ačasta încă știu, că au [a]vut dumnealui Apafi Șandru multă pagubă întru acest anu 1753, și la ceialalți stăpăni au avut multă pagubă; la nimenea nici o samă n'au dat, nici n'au plătit. Ačasta încă știu, că au mănăat capre multe, dar nu știu câte au fost.

A 15 mă[r]turie: Dumitru a lu Trifan din Sănt-Dumocuș, om de 43 de ani: eu știu, când au eșit din Moldova Neculae Turcul, când au din (*sic*) nu știu să fie avut v'o vită au ba; în urmă au slujit la Paleu; acolo încă nu i-a plătit nemic; apoi dumnealui Apafi Șandru l-a dus înlăuntru, și l-au pus la oi; acolo au dobăndit ce au dobăndi[t]; știu că tot acolo au sluji[t]; ačasta încă am auzit de la stăpăni care au fostu cu dumnealui, stăpăni dumnealor stăpăni, încă au avu[t] pagubă multă, samă n'au putut lua, ni[ć] dumnealui, nici stăpăni. Ačasta încă am auzit, că au mănăat capre multe ale jupănului Apafi Șandru.

Acești oame[ni] mai sus scriș cu ȝurământu sufletește au mărturisit.

Nemiș di Ūcul de sus: Betea I[m]brea, din Săntu-Tămaș, ȝurat Scaunului.

Din Ūc, din Săn-Tămaș, Tomaș Frenti, ȝura[t] al satului.

II. Documente particulare comunicate de d. Gr. P. Olănescu.

1. București, 8 Ianuar, și «del[a] Adam curărea anilor, văleat 7135» (1627). Alexandru-Vodă, pentru «jupân Ivașco ce aū fostū Dvornic-Mare», dindu-ī moșia «în Tohan, însă partea lu Mihilă Armaș». Ivașco o cumpărase «derept un cal bun». Marturī la cumpărare fusese: «jupan Grigorie Comis, și de l[a] Bălean[i] Ivașco, și Stroe Spătar, fečorul Hierăi Logofăt, și de la Bucșan[i] Staico Postelnic[ul], și Badea Postelnic[ul], și Vasilie Postelnic[ul]». Boieri: Papa Vel Vornic, Hrizea Vel Logofăt, Dumitrașco Vel Vistier, Mihul Vel Spătar, Bertolomei Vel Stolnic, Pavlach[i] Vel Comis, Apostol Vel Păharnic, Costandin Vel Postelnic. Scrie Stancul Logofăt. — Traducere din secolul al XVII-lea încă. — Pe V^o, o însemnare turcească ¹.

2. 14 April 7167 (1659). «Io Mihail Radul Voevod», «ție, Predo Paharnic i Luțea Postelnic», «pentru că aicea, naintea Domnie Meale, spus-aū sluga Domnie Meal[e] Pătrașco Cluț., pentru moșia ce-s chiiam[ă] Fântăneale[e] și Boziiianī, cum, ce iaste venitul și dijma dupre aceale moșie, luoat tot voi, iar lui nu-ī dat nimic, și are și el moșii ca și voi». «Să împărțit venitul și dijma ce va ff[i] dupre aceale moșii, împreună cu el, ce i se va cădea partea lui.»

3. 10 Iunie 7178 (1670). Doisprezece boieri, «pre răvașul Domno nostru Io Antonie Voevod», așteaptă părțile o săptămână: dau singurului ce se înfățișează.

4. «Scrisoarea noastră la mâna dumnealui Pătrașco Capitan, cum să-s știe că, pentru moșia de la Fântăneal[e], ne-m tocmīt cu dumnelui, când va fi la vrem[e] dejmii dupre moșie, pân nu va ven[i] feciorul dumnelui, să nu-s strângă dijma; ce să o strângă toat[ă] la un loc feciorul dumnelui. Deč să-s strângă părtașie, ce, cin[e] cât i s[ă] va ven[i], pre cât va avē moșie, să-ș iā. Și s'aū făcut această scrisoare dennainte celor 12 boiar[i] cari aū fost luat să o hotărăscă moșia...

¹ Care se explică prin faptul că actele aū fost în mina boierului turcit Cozliceanu. V. mai departe.

Iunie 10 dn., l' 7178 [1670]. Preda Capitan, Dumitru Păharnic.»

5. 22 Maiu 7185 (1677). «Adec[ă] eū Ivașco Peharnic, feçorul lu Pătru Slugeariul ot Băleani, scris-am acesta al mieū zapis ca să fie de bun[ă] credință la mâna dumnealū unchiu-mieū Gherghe Banul Băleanul, cum să-s știe că am mersu eū de bun[ă] voia mea la dumnealū, de m'am tocmit cu dumnealū dă i-am vândut toat[ă] partea mea de moșie dān Tohanī, ot sud Saac, care am avut cu dumnealū de'npărteal[ă], în doao, și aū căzut aceeaastă moșie în partea mea, de cătră ceialalți frați, că iaī aū luoat alte moșie într'alte părți; pentru că această moșie iaste de la tatu nostru, Pătru Slugeariul.» Iea 8.900 de aspri. Să fie a lui Gherghe și a «feçorilor dumnealū». Vinzarea se face și «cu știrea fraților mieī». Scrie «Iorga Logofătul». Semnează: «Ivașco Păharnic ot Bălean[i] (pecete cu trei spice de grū și: «Pătr...»), Neagoe Săcuianul Vornecul, mărtorie», «S[o]cul de Băleani, mărturie», «az Radul Logofăt martor Omariul» (*sic*). — Pe V^o: «Zapisul lu Ivașco vāru-mieū, za partea lui ot Tohanī, ce ne-aū vāndut».

6. 14 Mart 7195 (1687). Șerban-Vodă numește șese «boiarī adevăratori ai boiarinului Domnii Meal[e] Iordache Vel Spatar» la Albești (Județul Prahova).

7. 14 Maiu 7201 (1693). Boierii din Togzeanī vind «dumnealū jupān Mihulū neguțatoriū ot București» partea ce aū din Tohanī de la «Gligorie Postelnic Băleanul», de la care avea altă parte și Mihul.

8. 12 April 7201 (1693). «Gligorie Postelnicul Băleanul» vinde din moșia sa la Tohanī Togozeanilor. Marturi: «Rad[u]l Hriz[ea] Vel Clucer za Arie, mărt[u]rie. Cernica Șterbeaī, biv Vel Armaș, mărturii».

9. 11 Mart 7202 (1694). «Mihul Neguțatoriul» arată că Mihai Cantacuzino Vel Spatar l-a împrumutat cu 700 de talerī, «de m'am hrānit cu dānșii, fără de dobāndă, până în 2 ai». Îi dă în loc via sa la Tohanī, «po t' 20» pogonul, afară de o sumă în bani. Îi dă și «moșia ce să chiamă Tocozeani, car[e] iaste tot amestecată într'acăastă moșie ce

am luat de la Gligorie Logofăt, dreptu t¹ 150». Marturi: «Barbul Urd[ă]reanu biv Vel Păharnic», «Mihalcea Căndescul V¹ Stolnic», «Vălcul Postelnic», «Toma C¹ [Cantacuzino] vt. Logofăt, Mănăil[ă] Vel Căpitan za Les[egii]». Pe V^o: «zapisul Mihului cup., pre viile de la Tohani».

10. 30 Maiu 7203 (1695). «Ivașco Băleanul, împreun[ă] cu nepoto-mieū Gligorie Postelnic Băleanul», dau zapis «megii-așălor ot Tohani», între cari și un preot (între nume și: «Dușman»), pentru vânzarea a 150 de stînjăni, ce aveaū «de la moș, de la stremoș». Pe moșie mai dăruise ceva și lui «Mihai Postelnic Corbeanul». Tot restul va fi al «moșneanilor». Semnează: «Ivașco sin Pătru Ceaușul Băleanul», «Gligorie Postelnic, snă Ivașco Clucerul Băleanul».

11. 4 Ianuar 7206 (1698). Vânzare în dealul Tohaniilor către «jupănu Mihai Cantacuzinō Vel Spatar». Marturi: Mănăilă Căpitanul, trei alți Căpitanî, «Costandin Arbănaș ot Buz[ău]», etc.

12. 5 Iulie 7208 (1700). Constantin-Vodă chiamă la judecată pentru «o moșie de la Fântăneale», reclamată de «credinșosul boiarinul Domnie Meal[e] Enachie Vel Ag[ă]», pe «Logofătul Calot[ă] ot —». «Că boiarinul Domnie Meal[e] zice că iast[e] a lui, iar tu zici că este a ta.» Monogramă. Pecete mică, octogonală.

13. 29 Ianuar 7209 (1701). «Barbul Brăt[ă]șanu vt. Vistiar», «fečorul Mihului Pitar», dă «dumnealui taicăi lu Mihai Cantacuzinō Vel Spatar» zapis pentru vânzarea moșiei «de la Tooane, car[e] iaste în județul Săcuianilor...; car[e] moșie ne iaste și noao de la moșul nostru Socul Cliuč., fiind dumnealui cumpărător mai denainte vream, tot într'acest otar, și căzându-i-se dumnealui să cumpere». Pe V^o: «Zapisul nepotului Barbului pre moșia dă la Tohani».

14. 1-iū Mart 1756. *Καλλίνικος ἀρχιγραμμαρτίτης, ἡγούμενος Πομπάνας* («care iaste făcută de dumnealui Toma Cantacuzinō Vel Spatar») schimbă moșie pentru oi și porci. Pecete cu Sf. Gheorghe și legendă ilegibilă.

15. 6 Septembrie 7273 (1764). Ștefan Racoviță, pentru Radul Văcărescul Vel Vornic, dîndu-i Tohani, ce aū fost ai lui Mihai Cantacuzino Spatarul. «Un anu iaste de cîndu aū

venitu ferman de la prea-puterneca Împărăție și tefter pentru toate moșiile și morile . . . și ori-ce au avut dumnealui Mehmet Agà aici în țară, partea neamului dumisale [Mehmetu-Agăi Cozliceanul], dă la strămoșă-său Mihaï Spatharul Cantacuzinò, și de la moșu-său Toma Vataful, și cu mumbașar împărătescu și cu vechil dăspre partea dumnealui Mehmet-Agăi, ca să să afle și să să dovedească toate pân la un cap dă ață, și, veri suptu a cui stăpânire vor fi, ori zălojite, ori date zestre, ori vândute, ori dăruite, de veri-cine, dă la Spatar Mihaï încoace, toate să să iă pe seama dumisale Mehmet-Agăi, și să să vânză prin știrea dumisale Cadi-Efendii. . . Amu pus dă s'au strigat la mezatu în Divan, în trei luni de plin. Încă și câte s'au dovedit vândute mai denainte, de neamul dumnealui Mehmet-Agăi, și de însuș dumnealui, nu le-amu lăsat cu acelu prețu, ci, după porunca prea-puterniciei Împărății, și acelea s'au strigat la mezatu și, veri-căți bani au eșitu mai multu peste vânzarea d'intăiu, de au vrut să dea acel prisos cel ce stăpânea moșiia, peste banii ce era cumpărată, au rămas moșiia suptu stăpânirea aceluia; iară, care n'au vrutu să dea acelu prisos, i s'au luat moșiia de suptu stăpânirea lui și i s'au întorsu banii înapoi, și prisosul au rămas în sporiul dumnealui Mehmet-Agăi, și moșiia aceia s'au datu suptu stăpânirea acelu ce au artorisit prețul macar numai cu un ban mai multu.» Tot așa și pentru moșiile date de zestre. Cumpărătorii capătă hoget de la mumbașir, «și elamu de la dumnealui cadiul». Se trimete catastif de toate lui Mehmet-Aga. Văcărescu cumpără Tohaniî lui Mihaï Spătarul: «i-am datu și Domniia Mea acestu cinstitu hrisov al Domnii Mele ca să stăpânească această moșie, și cu viile cele ce sântu păragină, cu bună pace și dă nimeni neclătit, dup[ă] porunca prea-puterniciei Împărății, și nimeni de acum înnainte să nu aibă voe a întoarce bani, sau a răscumpăra vie sau moșie, nici cu pricină dă rudă, nici de vecin, sau cui să cade, sau măcar cu veri-ce alt feliu dă pricină va pune, nici cum acolo să aibă voe a porni nici-un feliu dă pără; că, de au avutu vre o pricină, trebuia să o fi arătat într'un anu, de când s'au început a să căuta acest [lucr]u,

și mai vărtos în trei luni dă când să face mezat, dă s'aū vândutu în vileagu și în Divan, înnaintea a tot norod[ul] ce s'aū întămplat adunatu.» Marturi: Fiii Domnului, Mihaī și Costandin, Toma Crețulescul Vel Ban, Dumitrașco Racoviță Vel Vornic de Țara-de-sus, Radul Văcărescu Vel Vornic de Țara-de-jos, Costandin Căndescu Vel Logofăt, Aftanasie Ipsilant Vel Spatar, Mihaī Cantacuzino Vel Vistier, Toma Rafail Vel Postelnic, Ioniță Gulianò Vel Cliucer, Dimitrachi Fotachi Vel Paharnic, Iordachi Carageà Vel Stolnic, Ianachi Rosetū Vel Comis, Mihalachi Vel Pitar. Monogramă. Iscălitură domnească. Pecete în capsă.

16. «Adic[ă] noi sătenii de la Tohanī sud Saac, cari mai jos ne vom iscăli, dat-am zapis[ul] nostru la cinstită mână dumi[sale] Rad[u] Văc[ă]rescul Vel Vornec, precum să să știe că, cumpărându dum[nealui] moșiia Tohanī, și noi aflându-ne șzătorī pe această moșie, și neavându alt[ă] stăpănărie, cu toți am venit de am căzut și ne-am rugat dă dum[nealui] dă ne-aū luat asupra dumisale, și să ne numim satul dum[isale]. Decī dum[nealui] să aibă a ne căuta cu ceia ce va da dumisale mână, la pășurile noastre. Și noi să avem a da dă om câte o mie de haraci pe an, scoțându-ī la viile dum[isale], orī la ce vie ne va porunci. Pentru că așa ne-am așzatz cu dum[nealui], dă a noastră bună voe. Și pentru mai adevărată credință ne-am pus numele mai jos, ca să să crează. Ap. 17 d. 1765.»

17. 1-iū Iunie 1766. Nicolae Dudescul Vel Logofăt vinde vii în Valea-Largă «dumi[sale] fratelui Iordache Mavrodin biv Vel Vistier» și soției lui, Maria. Semnează și Ζωήτσα Καυταζοβζηνί. — La 15 Septembrie 1769, Mavrodin arată că, «cu turburarea acestor vremi dă răzmiriță», schimbă viile cu «dumnealui Vel Vameș Chiriță Stefani», luind de la el «24 părechī samuri buni, într'ales, pă plăceare-m[ī]».

18. 13 April 1767. Alexandru Ghica, la «doisprăzece boiari», luați prin răvașul său, pentru a cerceta la Tohanī, unde sînt «birnici și mazăli; care arată dum[nealui] Domnii Mele că nu-ș dau adetul moșii, zicând că ar fi având și unii dintr'ansii stăpănire». Pretind «că aū și ei căminuri îfundate», ce tre-

buie «a să izbrăni cu hotărnicie». Marele-Portar semnează în grecește.

19. 20 Septembrie 1769. Grigore Alexandru Ghica întărește lui Ștefan Vel Vameș niște vii în Valea-Largă, «ot sud Saac», pe care «Neculae Dudesc[u] Vel Vor[ni]c» le vînduse «dumisale Iordache Mavrodin biv Vel Vistier»: la 15 Septembrie 1769, acesta le schimbă cu Ștefan, «de aũ luat pe dănsule 24 perechî samurî bunî, într'ales». Monogramă. Pecete cu armele amînduror Țerilor.

20. 12 August 1777. Alexandru Ipsilanti acordă Vornicesei Vinețeană, la Tohanî, drepturile însemnate pe pp. 200-2, n^o 78. «Iar, pentru vitele ce vor avea dă treaba casilor lor, de suhat să nu să supere... Pentru vre o rămășiță din vremea răzmiriții, să nu să supere lăcuiitorii.» Monogramă și pecete cu roșu.

21. 15 Octombrie 1778. Un sătean din Tohanî arată că s'a învoit cu Vorniceasa Venițeană «ca să-i dau t^l 2 pă anu, pentru claca mea». — Și un al doilea face tot așa.

22. 12 Novembre 1814. Cerere a lui Barbu Văcărescu Vel Vornic. «În sud Sac. am o moșie Tohaniî, cu doao sate pe dînsa: unul Tohaniî și altul Pierșenariî; acest din urmă sat să lăcuește mai tot de Ungurenî, de multă vreme, avînd toți coprinsurî și cele trebuințoase cu îndestulare. Eu, avînd dată mai totdeauna această moșie în arendă, și arendașii neavînd trebuință de clacă, lua bani de l[a] dînșii. Dar, pentru ca să nu să facă obiceiũ, rog pă Înnălțimea Ta ca să supue legilor pămîntului și canoanilor condiții luminat[ui]lui Divan a-m clăcui cîte zile doaoăsprezece pă an, după cum s'aũ supus și alții asemenea acestora, pă alte moșii, la acest obiceiũ al pămîntului, de clacă. Căci, într'alt chip, nu numai că nu mă folosesc cu locuința lor pă moșie, ci mai vârtos pag[ui]bă am, și mai de folos îmi este a să rădica după moșie și a merge unde vor vrea, decît să lăcuiască pămîntul, fără a mă folosi de l[a] ei.» — Se ordonă a se cerceta dacă nu e «vre un deosebit așăzământ în scris».

23. 23 April 1815. «Adecă noi mazăli, clăcași, după moșia dumisale Vel Dvor[ni]c Barbul Văcărescu, Tohanî din sud

Saac, adevărim cu acest zăpis al nostru precum să-s ştiie că ne am hotărît a clăcui cîte zile dooăsprezece pã an, dar, fiindcă noi ne aflăm oameni de apur[urî] supăraţi de slujbe, neavînd nici cară, — să avem a da po t'opt pe tot anul, de fiecarile om, — şi dum[nealui] cu aceşti bani să puie oameni în trebuinţa clăci; în[să] aceşti bani să avem a-î răspunde toamna, pe toţi într'un căştiu; iar nu de dooă ori pe an.»

III. Documente din colecţia d-lui C. C. Arion.

I. «† [1601-11]. Adecă eū Manea, feçorul lu Stan de Comăneşti di în Cricov, mărturisescu cu acest zăpis al mieū cum m'am vândut cu a patra parte de ocnă, de preste tot hotarul, şi de în apă, şi de în pădure, şi de în şederea satului, di în hotar păn în hotar, şi de în cap pănă în cap, — pentru cî m'am vândut eū cu feçorii miei, cu toat[ă] moşia mea, jupan[u]lui Gherghe Spătariul, să-î fiū Rumăn, dereptu 2.000 de bani gata; căce am fost căzut într'o pradă binească, că am spartu capul unui om. Deç n'am avut cu ce plăti hătalmu; deç m'am vândut de m'am plătit şi scos jupan Gherghe Spătar şi de bir, şi mi-iaū cumpîrat şi un cojoc. Mărtorii aū fostu atunce la tomeala noastră şi la vînzarea mea jupan Neagomir Nanoră şi Văicil Bălţescu şi fiū-său Dragomir şi Stoica, iarş de îm Bălţeşti, şi de în Vai de el Stan şi Costantin şi Bodea şi Teatin, şi de în Drăg[ă]neşt[i] Radul Nebunul şi Stoica i Moş Tiică, şi Dragul i Radul i Bărseanul, şi de în Podeani Stoica, şi de în Mehedinţi Barbul şi Dumitru şi Tudor ot Răteşt[i], Tudor şi Laţco şi Ratea; noi cu ale noastre suf[l]iate mărturisim toţ că am băut la aldămaş, şi am văzut baniî num[ă]rându-se, şi luîndu-î Manea, ca-s fie Rumăn, el şi feçorii lui, în veaci, jupan[u]lui Gherghe Spătar. Şi iarş, dup[ă] ce m'am vândut eū Manea, care mai sus scriū, venit-aū şi v[ă]r[u]-mieū Stan Lungul, feçorul lui Drag[o]mir unchiu-mieū, di în sat di Con[ă]neşti, de se-aū vândut iarşî, să fie Rumăn jupan[u]lui Gherghe Spătariul, iar cu a patra parte de ocnă de preste tot hotarul, ca ş[i] mene, şi de în

câmpu și de în pădure și de în apă și de seaciurele runcului, și de în șederea satului; și se-au vândut de-a lui bun[ă] voe, dreptu 2.000 de ban[i] gata. Și l-au scos și pre Stan Lungul de bir, și i-au cumpărat nădragi și com[ă]nac, și i-au dat și un porc[u] de prăsil[ă]. Derep[t] acia mărturisim no[i], cu câte mirturiî sântu aicea scris[e], cum să ție jupan Gherge jum[ă]tate de în sat di în Com[ă]nești, de priste tot hotar[ul], și cu tot venitul. Și la vânza[rea] lu Stan Lungul mărturie au fostu: Micul lu Stepan de Căl[ugă]reanî și Ioan Băca de Călug[ă]reanî, și Manea și [Ch]irtop și Neagul Băhăi și Sim-Nicoară și Dobre Șuchia de Călug[ă]reanî, și Manolie Grecul de D[a]tcoi, și Cocan și Dragul i Radu și Boica și Sarul di în Șchiiaî, și Vlaad Popei. Acesștea toț au băut aldămaș, și banii, i-au numărat Micul lu Stepan de Căl[ugă]reanî, și aldămaș se-au dat la amănoi cumpărătorile: vin 9 ved. de vin, câte 30 ban[i]. Pis az pop Stan. Fostu ačasta tocmeal[ă] în zilele lui Șerban Voevoda.»

2. 22 Novembre 7140 (1631). Leon-Vodă, lui Calotă Postelnic și fratele lui: Stanciul din Boziianî, partea din sat luată de la Bărcanu, fiul lui Drăghici. — Boierii ca la p. 181, n° 25. Dumitru grăm[ă]tic]. Pecete. Slavon.

3. 3 Ianuar 7140 (1632). Patru boieri vînd moșie la niște «megiaș» de la Bozienî: «stănjănul câte cincî galben[i]». — Patru peceți, cu animale, și numele boierilor pe două din ele.

4. «Pis mșța Maî 10 d., l. 7140 [1632]» (adaus). «Calot[ă] Postelnic ot Bozianî» cumpără ocină de la «Necșa fata lu Coman de în Veareșiu», cu «800 as. gat[a]. Și se-au cu[m]-p[ă]rat acestă ocină în zilele [Radului Voevod; șters] lu Matei Voevod, cându au venit de l[a] Țarigrat Domnu.» Între marturi: «Păișiu ot Crăngul». «Pis pop[a] Dumitru.»

5. București, 13 Decemvrie 7141 (1632). «Staiico Postelnic ot Bucșan[i]» vinde «văru-mie, lu Calot[ă] Postelnic ot Boziian[i]», niște pămînt la Bozienî, plătit în «galben[i]». Între marturi, și «Ion Dăr[ă]ban».

6. 3 Ianuar 7141 (1633). Vînzare de «jiumătate de ocină» la Bozianî, «cu tot venitul și cu tot vinări[ciul]». Jos: «eū pop[a] Dumitru, că pecete n'am avut».

7. București, 13 Maiu 7144 (1636). Matei-Vodă întărește la niște «megiaș» din Bozianî, în «județul Săcuianilor», moșia ce aș cumpărat. Marturî: Hrizea Ban, Ivașco Vornic, Grigorie Logofăt, Dumitru Vistier, Preda Spatar, Vasilache Stolnic, Buzinca Comis, Vucina Paharnic, Costandin Postelnic. Scrie Soare Logofăt. — Traducere de după 1650.
8. 27 Maiu 7148 (1640). «Staico din Bucșanî, dimpreun[ă] cu fie-miü Nica», vînd moșie la Bozienî. Pomenit «Dan Ghioa».
9. 10 Mart 7155 (1647). «Mirica Paharnic ot Boteanî» dă zapis «cumnatu-mieü Raduluî Logofăt Dudescul», pentru viile de la Bozianî, vîndute cu aspri. Marturî: «Stroe Vel Vistiar», «Negul Spatar», «Necula Logofăt ot Țigănești».
10. 20 August 7155 (1647). «Lep[ă]dat Căl[ă]rașul, nepot popei lu Vișan ot Săcșorî, ot sudstvo Elh.» dă zapis «Stoicăi Logofăt, nepot lu Seman județ, ot Săcșori» că-î vinde «jum[ă]tate de fune de ocnă den Săcșori» cu 1000 de banî. Martur: «văru-mieü popa Nancul».
11. 11 Ianuar 7158 (1648). «Bărcan Ceușul» arată că i s'aü împrumutat de Calotă din Bozianî 16 ughî. Neavînd să plătească, va da 18 stîjenî de moșie.
12. 3 Decembre 7160 (1651). «Eü Calotă Vornicul, și dănpreună cu feçoriî miei; Pătrașco Postelnic ot Bucșanî i Preda Comis, cu frații miei, Bărcan Ūauș, i Luța Postelnic sin Stançul, cu frații miei, i Dragomir Postelnic, cu frații miei», se învoiesc pentru a-și alege moșia, și de Radul Logofăt Dudescul, «și dăspre Radul Postelnic, feçorul lui Șerban Vistiîar». — Copie.
13. București, 30 Maiu 7166 (1658). «Vladul Spatar, feçorul Badei Postelnic ot Bucșanî», vinde «lu Bărcan părcălab za Curte și fiü său lu Staico Logofăt ot Bucșanî» «acuma, în zile[e] Mării Sal[e] Domnu nostru Io Mihnea Voevod», «15 de (*sic*) stănjăni de moșie din sat de la Bozianî ot sud Sac», «za ug. 30», «cu știrea fraților mie». «Nemenilea n'aü vrut să cumpere» din rude. — Pecetea lui Vlad poartă: «Vladul». Semnează și «Preda Logofăt», «Petrașco Clucer Bucșanul».
14. 4 August 7168 (1660). Gheorghe-Vodă Ghica «ție Simo Roșul ot Buzeü», că s'a plîns la el «Stançul Roșul ot

Bozeian[î], zicând cum că i-ai luat neșt[e] bucat[e] și neșt[e] inea[e] și baniî, nefindu-ț nimica vinovat». Nu venise, de și păgubașul îl sorocise la Divan. Îl chiamă iar. «Că apoi, dacă nu vei veni, bine să știi că te vor aduce cu treapăd».

15. 30 Iunie 7177 (1669) și 22 Novembre 7183 (1674). Vînzare de moșie, «den parte megieșască», «den cin pân în cin». Martur și un «iz[bașă]».

16. 15 Mart 7187 (1679). «Simion Călugărul din Boziani» împarte averea lui fiilor și fetelor. În ea: «un zăbun scurtu, și ghiordiia cea de postav albastră, caf[t]anul miu, și o abăoară de postav, de pânză, și mease, și de măhrămî să împartă featele câte treale; pilota, plapoma; grăul ce iaste în groapă, grăul de în câmpu».

17. 18 Maiu 7188 (1680). Vintilă Vornicul pune zălog «pre un Rumân al nostru dăn Bozeian[î], anum[e] Pătru, cu feçorei lui, și 15 stânjăn[î] dă ocen[ă] dă în satu dăn Bozeian[î]... , derept ug. 20», «până la Sfete Dumetre. Dece, dă va putè da Rumânul aceștie ban[î] ce sânt mai sus scriș, elu va fie slobod dă Preda Căp[i]tanul; iar, de nu va putè să dè aceștie carei ne i-au datu noo Căpetanul Preda, iar noi la ze să ne tocmem cu Preda Căpetanul: dă-î va mai făç[e], să ne mai dè, saü să mai dăm noi dumnelui, precum să va prețui.» Se adauge: «neputându da Rumânul bane la zi, am tocmit de ne-ü mai dat ug. 3, să fie stător cu moșii».

18. 11 Iulie 7194 (1686). Vînzare la Bozieni. Între marturî: «Radul dascal ot Ploești, de la băsearica domnească», și «eü Radul părcălabul Fuiorea».

19. 22 Mart 7205 (1697). «Luțea snă Luțiiu iuzbașa ot Boziiani» face o vînzare «Neculiî Vel Çoh[o]dar ot Boziiani».

20. 20 Mart 7213 (1705). «† Theodosie Mitropolitul: făcându-le groznică afurisanie, așa aü mărturi[t] înaintea noastră cum scrie mai jos.» «Șerban Vel Logofăt[martur], Monah Iacov, Dumitru Păharnic» arată lui «Drăgușin Vistier Merișan, fratele[e] lui Staico biv Vel Paharnic», că, «fiind fost cumpărat Staico Paharnic nește moșie la sat în Boziiani, ot sud Saac, stânj. 45, de la Radul Logofăt Bilcirescul, feçorul lui Șerban Vistier, încă mai denainte vream, și ačastă moșie aü fost vândut

și cu toate viile lui den dealul Teișului, și au ținut tot cu bun[ă] pace pân când s'au întânplat de au pribegit dumnealor în țara Moldovei, și, fiind în pribegie ani 8, de aici din țară, le-au perit toate cărțile și zapisel[e] câte au avut, de toate moșiile, și, întâmplându-să frăține-său, lui Staico Paharnic, moarte, Drăgușin Vistier n'au avut cu ce stăpâni această moșie și viile.» Iacob și Dumitru sînt aduși pentru mărturie, și adevăresc.

21. 7 Maiu 7213 (1705). «Drăgușin Vistier, fratel[e] lui Staico biv Vel Peharnic Merișanul», dă zapis lui «Ventil[ă] Paharnic, snă Socol Med[e]lniceariul», pentru vînzare de moșie. Semnează «Drăgușan Vistier Merișanul» și «Costandin Postelnic Bucșanul».

22. 19 Octombre 1763. Vînzare către «dumniei cocoana Stanca biv Vel Stolniceas[a]».

23. 13 Iulie 1800. «Săteni ot satul Fintinelile, Ungurenî dintr'acest județu Saacu», se plîng Domnului «că, ei fiind oameni streinî, din Țara Ungurească, la eșirea loru aici în țară, cînd au eșit din lăuntru, nemerind într'acest județ, pe moșiia unîi Marii Șătrăresii Giurgiuchioaei, i-ar fi tras de i-au așăzat și pă moșiia ei Fintinelile, tocmindu-să mai întîi pentru havaetul moșii prin zapis, adică: întîi pentru clacă a-i face cîte 6 zile pă an, însă două primăvara, i dooă vara, și dooă toamna, asemenea și din dijma bucatelor: din zece una, cum și din fin. Iarăși asemenea, cum și moșiie cîtă le va trebui satului, adecă izlaz de fin să le dea, și deosîbit să-ș facă și vii pă moșiie, și să dea de pogon cîte parale dooăzăci, însă de viie rodi-toare, și de nume po parale patru, dar din pomî sau din coprinsul viilor să nu le ia. Asemenea și pentru odăi de oi să dea număi cîte 6 miei pă an, de tot satul.» Acum Dumitrachi Giurgeaca, fiul ei, calcă învoiala: «căci și de toată casa le ia cîte un miel primăvara, cum și la coprinsurile viilor și la pomî le face tot vii lucrătoare și ia de tot pogonul cîte talr. unul, cum și delnițile de fin ce le au curățit de oi, de mărăcinî, pîritul le-ar fi luat și le-au dat altora streinî, de le-au aratu.» Conrupe pe cei doi oameni cu așăzămîntul, de-l *tăinuiesc*. Trimeșii Domnului întrebă pe proprietar, care tă-

găduiește tot. I se cere în zădar actul. Se dă dreptate sătenilor, hotărîndu-li-se îndatoriri după «pravilniceasca condică». «Să îndatorează [Giurgeaca], pîntru locuri de finețe, ca să le dea cu îndăstulare, ca unora ce sînt clăcași, și ei să-i dea din cincî copite una, precum să urmează la toți stăpîni cei ce au moșii, cum și izlaurile pe pășune.» Pentru vii, un «zlot» de pogon, ca și pentru «pomii în obragi». Pentru «o jumătate sau o țozvirte», partea de *analogon* din zlot. «Iar la aceilaltă obrajiie, ce va fi, a vii, și vor fi sămănături pă dînsa, să aibă a-și lua dijma, iar nu plată de bani.» Pentru miei, — «din cinzeci oi un miel, iar, dă va fi stîină statornică, să aibă a lua brînză sau bani, precum hotăraște pravilniceasca condică». Proprietarul face apel.

24. 3 Mart 1805. Ordin către «dumv. mazililor i birnicilor ce mai jos santeț arătaț»: s'a plîns un mazil ce avea la ei «o sfoară de moșie... Pă care parte de moșie a lui avînd voi vii, nu v'aț fi supuind a-i da otaștina, cum și niște părăgini, ce ar fi tot pă partea lui de moșie, le-aț fi cumpărînd voi între voi, unii de la alții, fără de a nu-i face nici o întrebăcune.» Să vie la judecată.

25. 6 Iulie 1820. Hotărnicie pentru «Paharnicul Manolache Coridalefs».

IV. Cîteva documente din colecția d-lui Al. Callimachi.

I. «Un suret di pe ispisocul din 6920 [1412], Aprilie 3, a Domnului Alicsandru Voevod, pren cari ispisoc să arată cum au miluit pe adevărată și credincoasă sluga Domniei Sale Coman sãn Galis în pămîntul Moldovii un loc pustiiu, să-ș facă lui un sat podmi (*sic*) Bașeu, și hotarul aceluî sat: pe undi au umblat întăi Bașeu, la o fântăna, iar di la fântăna drept la codru, și de la acea fântăna [de] vale, pe părăul Bașeuului, pănă în părăul albu, iar de la părăul alb în sus la codru, — arătănd că acesta esti a lui tot hotarul și că au fost hotarnici Giurge Fratovschii și Tobuciu.» — Într'un act din 15 Octombrie 1804, pentru moșia Comănești (jud. Dorohoi). — Citat și la 20 Decembre 1777: «încredințat cu iscălitura popi

lui Toader di la Măndrești». — Se păstrează și suretul însuși: «o săliște pustie, să ș'o îngrădiască el șie acè săliște, cu uric și cu toate veniturile». Marturi «feçorii noștri —»; boierii: Stan, Mihailaș, Ioan Vornic de Suceava, Vlad și fratele lui Cărste, Jurje Fratovschi, Ionașco Jumătate, Brăescul, —, Vlad «Necre Vorc.», Șendre, Bratul Straovič, «Vel: Ciu.», «Itșină», —, Stan Bărlıcı, Stoian Postelnic, «Oleçșan», Stan Vistiernicul.

2. Fără dată. «Eü Iosipu deregătoriul în Vlășcani, ce am fost deregătoriü și la Hrinovți, și Maximü vătaman, cu toți sătenii și frații, iarăș din Hrinovți, și alți mulți oameni bunii, și bătrăni și tineri, facem înștiințare precum aü venit înaintea noastră» niște oameni din Comănești, făcînd o vînzare. — S'aü tălmăcit de Euloghie dascal, 1765, Mai 24.»

3. «Eü Toader Moghila» face mărturie că «înaintea noastră» se face o vînzare a moșiei lui Berchet, de gînerile acestuia, către «Coman feçoru lui Berchet drept 50 taleri». — Tradus la 24 Maiü 1765, de «Euloghie dascal».

4. «S'aü scris în Bașău, l' 7113 [1605], Mart 8. Eü Toader Moghila facem înștiințare precum aü venit înaintea noastră Marunta fata lui Toaderü din Comănești, de nime silită nici asuprită, ș'aü vîndut partea sa de ocină, din sat, din Comănești, căt[ă] să va aleage, parte sa din sat și din cînpü, și cu loc de moară în Bașeu, — aceaia aü vîndutü slugii noastre lui Coman Berchetü diiacü, drept treizăci. taler[i] bătüți. Decî, vîzînd și noi a lor bună învoială și [to]cmală și plat[ă] deplin, și noi așijderea i-am făcut lor și de la noi acestü zapis. Și la această tocmală aü fost Guga Vel Vätah și Avradäm, și alți oameni bunii. Decî pe acest zapis al nostru ca să aibă a-ș face și dres g[ospo]d.» Tradus de Euloghie dascal, la 12 Octombrie 1764.

5. 16 April 7121 (1613). «Gheorghii Balș Vel Logofät» arată că Grigore diac din Comănești a făcut o învoială de moșie. Martur și «Lupul Balș Sulger și Dumitru Botrococ, diiac». «Decî carea răzăș dintru dănsii ar străca aciastă tocmială, acela să aibă a da gloabă 12 boi la poarta g[ospo]d, și lui Grigori

să întoarcă acești bani de mai sus scris (*sic*). — Dublă traducere.

6. 7 Octombrie 7224 (1615). Alexandru Iliș. Vine la el «Onciul feșor lui Iurașco și giupăniasa lui Anghelina, fata lui Vasăle Oarăș ce au fost Hatman, cu un zapis de mărturii de la Botici deregători ot Dorohoiu și de la Lazor biv Pitar și de la Gligori a lui Mitrofan Șoltuz și cu 12 părgar[1] din târgu din Dorohoiu, și de la Cârstea bătrânul și Costin Cepișca și Grigorii Hotar și Cozma bătrânul și Dumbravă și Pavăl și Malic și Stratul și Macsăn, și de la alți oameni buni de acolò, și Andreica vătăman de Cobăla, și Onciul vătăman de Măgură, și Buțurca vătăman de Păscari, și Vasăle vătăman de Buhaice», ce au *hotărît* la Șândriceni (Țin. Hirlău), «care au fost supt ascultare de cătră ocolul Dorohoiului». — Traducere din secolul al XVIII-lea.

7. 31 Maiu 7127 (1619). Gașpar-Vodă, pentru «Coman Berchet diiac», care a adus «zapisul» lui «Toader Movil[ă] Postelnic» pentru Comănești, și altele (și acel de la ureadnic și vătăman). Întărește. — Suret. Și copie.

8. Fără dată. «Gociul de Loziani» vinde ocina sa de la Cobăla (Țin. Hirlău), cumpărată de la «giupăniasa Todosia Hătmăniasa lui Nicoriță Hatmanul», ce o avea dăruită de Miron-Vodă, — lui Dumitrașco Postelnicul, pentru o datorie. Marturi: Ștefan Bou Vornic de Țara-de-jos, Dabija de Țara-de sus, Ilie Șeptelici Postelnic, Solomon Bărlădianu Vistier, Coste Moțoc Sulger, Ion Prăjăscul Vistier, Neculai Buhuș logofăt al treilea, Gavrilaș Brăescul, Todirașco Prăjăscul Clucer al doile, Eremia Cărcu Portar de Suceava, Dumitrașco Dragoșiascul părcălab de Suceava, Rugină Vornic, Macri părcălab. Adauge și dania lui de la «răposatul Ștefan-Vodă Tomșia». — Traducere din 1826. — Și alt act, scris în Prilipca, de față și cu «Gherman din târgul Siretului» (tot traducere din 1826). — Actul domnesc de întărire, al lui Gheorghe Ștefan, e din 12 Mart 7165 (*idem*). — La 15 August 7173 (1665) Istratie-Vodă ordonă lui «Andriian părcălabul de Suciavva» a face hotărnicie la Cobăla (*idem*). — Raportul lui e din 16 Octombrie 7177 (*sic!*; *idem*).

9. 1-iu Septembrie 7138 (1629). «Pălajca și Antemiia, fetele Manei de Comănești, de Țănutul Dor[o]h[o]iului», dau partea lor de moșie, «stălpită de cătră alți frați»: aceasta o fac pentru că «plod dintru noi n'am avut». Vinzarea se face «ginerului nostru, lu Isac de Sinahău, și surorii nostre Antimiei, fetei lui Berchet... În datul nostru acești[i] ocine ce mai sus scrie, au fostu slugi domnești și oamin[i] bunī megiaș.» Marturi: «Anghel din Mamurinți, și Andriian de acolea, și Pânteliu Barbovschiu din Becești[i], și Ionașcu Herțea, și Andreiaș Talpă din Stroești, și Dumitru Lehacinschiu de Gădinești». Ei numesc pe Antimia lui Berchet: «giupăneasa» lui Isac. Scrie Barbovschiu (foarte caligrafic). — Și copie.

10. Fără dată. Moise Moghilă dă la «al nostru credincios boeriu Pătrașcu Costin Spatar aceste sate, den drepti ali meli moșii, dispre părinții noștri, dispre Movelești, anumi satul Hudeștiu, spre Bașău, unde au fost curții moșilor Domniū Meli, cu bălți di pești la Prut, și cu poianī ci să chiamă Baranca, și cu Novasăliți, Preruda, — așăjdire și cu alt sat, ci nu să poate ceti, fiind încurecati slovili, dicăt la un loc samănă a arăta di Mateuți la Sorooca, — pentru a lui driaptă slujbă ci ni slujăști, și ni-au dat și bani gata, noi suti di taleri bunī. Pentru aceia nime din frații mei saū din ruda noastră să n'aibă a să amesteca saū a strica; da și vânzare Domniei Meli orī în ce vreme să fii neclătită, — să fii Spatarului în veci drepti moșii și cumpărături. ...» Iscălitura. «La Domnia di apoī dat-am Domniia Mē și toti uricili.» — Traducere din secolul al XVIII-lea.

11. Iași, 20 Ianuar 7142 (1634). «Adecă eū Ončul Iurașcovič i Hăjdău Frim» arată că «Isac de Sinihău și cu Nicolai den Ghereni și cu Meica de Vicoleani» au venit «cu cinstită cartea Mării Sal[e] lui Vod[ă], și cu o slugă a Log[o]fătului celui Mar[e] Pătrașco Bașot[ă], ca să le socotim în seliștia Comăneștilor pentru niște stălpī ce au fost mutaț den loc». Isac se găsește asupra cu 12 «pași». Pus iar stîlpul «la locul cel bătrân». Martur și «Golai aprodul de Bobești», «și diaconul de Bașău, cu vătăman[ul] de acolo». Așa se face împărțea «cu cealți răzeși». Semnează: «Ifrim Hăjdeu» și cellalt. Ambele peceti n'au nici un sens.

12. 12 Iunie 7158 (1650). Vasile-Vodă, pentru Antimia și ginerele ei Ștefan Rugină. — Traducere.

13. Suceava, 13 Iunie 7158 (1650). Vasile-Vodă lui «Vasilie de Mlinăuți», să facă hotărnicie la Comănești: «partea de ocin[ă] de acolo..., ce o au vândutu Pilipovțeștii Stecleștilor; dicî acmu acea parte iase la vândzare: dice să socotești; cine va fi de acel moș, acela să încapă a cumpăra, iar alții să nu cumpere înaintea lui, pentru căce au dzăs Isăco de Sinihău că i-au fostu ei moș». Pecete cu chinovar.

14. 14 August 7162 (1654). Vinzare la Comănești către Pătrașco Berchet. Între marturî, «popa Păntelei de Bașeu... și gheconul (ГЕКОУША) Dumitru de Bașeu și Vasilie Ōilce de Nehoren[i] și Corcodel de Hudești». Scrie preotul citat. Semnează și «diaconul Dumitru». — Și copie.

15. Iași, 5 Decembre 7174 (1665). Duca-Vodă către «Rugin[ă] ă-au fostu Șetrar», ca să hotărniciească la Prilipca și Saucinița. Erau ale lui «Dumitrașco (?) ă-au fost Vistier» și «a Brăescului». Buhuș Vel Logofăt. Pecete cu chinovar.

16. 25 Novembre 7194 (1685). «Pătrașco Berchet» își dă ocina nepotului Crăstiiian, «pentru că la bătrânețil[e] mele m'au grijit d[u]mnialui pân la moarte mè, și dup[ă] moarte mè să mă comănde d[u]m[n]ialui, precum l-a îndura D[u]m[n]e[dzău». Martur: «Ioan preotul de la bis[e]rica Roșcăi, car[e] mi-au fost și dohodnic, și Simion ce ține pe Brândușe».

17. 30 Maiu 7228 (1720). Hotarnica Cobilei, după cererea «târgoveților din Doroh[oi]», ce se plîng de «Stroici Spatar pentru o bucată de loc din hotar[ul] târgului, ce le împresoară cu hotarul Cobălii». Se chiamă «Dumitrașco Gafenco uricar, și Albotă Cluceriul, și Toader Buliandră, ispravnic de Doroh[oi], și cu toț târgoveții». Fiind neînțelegere, și lipsind acte, «am socotit și li-am zis: lăsa-s'ar să giure oamenî bătrâni, și să margă cu brazda în cap pe unde mergu hotarale; și au priimit Stroici Spătar să giure Dorohoieni. Decî am socotit și am ales șasă oamini din Dorohoiu, anume Ștefan Dăriescu și Costandin Săruenco, Gheorghii Guțuc și Pătrașco și Andrieș, Ili și Gheuca, și au giurat acești oamenî în bise-rică, și au purces cu brazda în cap, și au pus un stălpu de

piatră în culme dealului; de acolò aũ purces la vale», etc.
— Copie din 1819.

18. 10 Iulie 7233 (1725). Mihaï Racoviță către «Stroic̃ Spătar», pentru ca «să-și apere oamenii săi ce are la Prilipca, despre vornicĩ de Dor[o]hoi, pentru une și alte gâlcevi ce ar avè acei oameni, să n'aibă a-s amesteca la dănsii... , nici să-î globască, ce stăpănul lor Stroicĩ să-î certe pentru unile ca acele; iar, de s'ar tãmpla să-s facă între acei oameni nescareva fapt care este să-s globască de la Scaun, atunce pãcălabii de Ținutul Hãrlăului vor cerca acele, căci Prilipca este de Hãrlău și nici mai înainte vreme n'aũ fost de ocolul tãrgului Dor[o]hoiului. Dec̃i să aibă a să apăra, întru nemic să nu să amestice Vornicĩ la acei oameni, căci și mai înainte vreme n'aũ fost obicei să-s amestice Vornicĩ pin sate, la alte globe, fãr numai șugubinele și morți, unde s'aũ tãmplat, la acele aũ avut triabă; iar la alte, la nimic. [Auto-graf:] Afar[ă] din ce este obiceiul, să nu știũ că luați cât de puțin mai mult; când a v[en]i să jãluiască cineva că i-ați luat cât de puțin afar[ă] din obicei, om trimete de v'or aduci, și pe uliți v'oï da.» Pecete mică octogonală, cu chinovar.

19. 10 Septembrie 7244 (1735). Un rãzăș din «Sãn[i]hãu» vinde ocină lui «Ion Gorovei Vel Căpitan de Dorohouï». — Copie.

20. 10 Septembrie 7244 (1735). Vinzare la Comănești, pentru «30 de vedre de m[i]jere, cari aũ luat de la Ali Turcul».

21. 1-iũ August 7246 (1738). Grigore Ghica-Vodă, pentru Prilipca, lui «Dumitrașco Stroicĩ biv Postelnic, fiçoru lui Stroicĩ Vel Spatarul, nepotu lui Dumitrașco Visternicul». Sturza Vel Logofăt. — Copie din 1819.

22. «L¹ 7252 [1744], Iunie 3. Împãrtire ce ș'aũ făcutu fiçorii rãposatului Stroic̃u Spatarul de moșii și de vecini ce li-aũ rămas de la părinți.» Scrie Simion Cheșco, uricar.

23. 21 Iulie 7262 (1754). Matei Ghica poruncește lui Păun biv Vel Pitar, ispravnic de Dorohoï, și alții să hotărească Hudeștii lui Ilii Costachi biv Vel Stolnic, ce-l are «de pre socrul d[umisa]le Mihălachi Sturza biv Vel Paharnic... , care sat și Paharnicului Sturzi i-aũ fost dupe Buhușăști». Fusese hotărit

și de Mihălachi Pilat Medelnicer. Vecin era, la Comănești, Ioniță Iamandi biv Vel Jitnicer. — Copie din 1824.

24. 20 Mart 7264 (1756). Hotărnicie în cearta de moșie dintre «dumnealui Jitnicer Ioan Iamandi» și «Păharnicul Ilii Costachi», la Concești. — Copie.

25. 4 Octombrie 7268 (1759). Hotărnicia moșiei Saucinița, a lui Ioniță Arbore Medelnicer, Toader Isăcescu Medelnicer și Alexandru Medelnicer, «cumnații lui Ioniță Arbore Medelnicer», «de cătră Prilipca, moșie lui Ili Stroici». «Drumul cel mare a Dorohoiului, ci mergi la Botoșăni, și tot alătore pe din sus de drumul Verbii, până în capul unui iaz ci să numești în hotarnică: iazu popii lui Finic; care îl arată în hotarnică că acest iaz li iaste frățăscu acestor doă sate. . . Iazul ce zice Ioniță Arbore iaste un broscariu, iar iazul ci arată Stroici, mai samănă a tovrășie, că iaste mai mărișor. . . O moviliță ce-î zic movila Vlădicăi lui Gheorghii, în care movilă iaste o piatră a Verbiei, și acolo într'acea piatră să închei hotarul Sauciniților.» Semnează: Mihalache Șturza Vel Vornic. — Copie din 1819.

26. 20 Decembrie 1776. Anaforă în procesul lui «Ilie Stroici Postelnic cu nepoții săi Antohii și Ștefan, Dumitrașco, fečorii Lupului Stroici». Mai fusese un Dumitrașco, fratele lui Ilie. Moșii la Cobăla și Prilipca.

27. 5 Iunie 1790. Raport pentru hotărnicie la Cobăla către Iancul Racoviță Spatar și Teodorașcu Balș Clucer.

28. 20 Octombrie 1805. Hotărnicie la Trestiana, «moșie dumisali Spatar Ioan Șturza. . . , ce este dată zăstre de la socrul dumisali Neulai Ruset Vel Logofăt». În hotar, la Broscăuți: Vornicul Costandin Balș și Gh. Cuciuc. Sînt de față: «Onofrii, Costandin Șoltuzăi, Ghiorghii Oltianu ot Dorohoi», etc.

29. 12 Iulie 1816. «. . . Vel Căpitan» către «cuconul Ioniță Șturza biv Vel Postelnic»¹: trimete 1.500 de lei din datorie. Iarmarocul a fost rău și n'a desfăcut tot ce a dus. «Cucone, Grecul de la Broscăuți în lipsa mē de acas[ă] acumu aū mai

¹ Viitorul Dōmn din 1822-8.

întratu încă cu patruzăci prăj[i]ni de falce spre Criva, și au începutu a faci șanțu»: a făcut să intervie ispravnicii. Pentru cumpărări de cai și niște cosași.

30. 23 Iulie 1816. Hotărnicie a lui «Balș Logofăt» către Trestiana și Broscăuți. În cursul ei se spune: «Atunce iara Dorohoiu loc domnesc».

31. 23 Octombrie 1825. Ioan Sandu Sturdza poruncește a se hotări «moșia Trestiana a prea-luminatei noastre Doamne de... Cobăla supu[su]lui rusăsc Gheorghie Cuciucu». — Pecete cu chinovar. — Judecată a Doamnei, Ecaterina, la 15 April 1828.

V. Documente din colecția d-lui căpitan Gh. Văsescu¹.

1. Concești, 1-iu Ianuar 7152 (1644). Vînzare de moșie la Bobești de către «strănepoata a lui Ivașco Bobin», către «Andreica Diiacnul», cu «lei bătuț și un stup». Între marturii, un «Grozul». Se adaugă în slavonește că plata s'a făcut «în zilele lui Vasiliia Voevod».

2. După 15 Iunie 7152 (1644). Diaconul Andreica din Bobești întoarce «Logofătului [Petrașco] Ūogolei» cincisprezece lei și-și iea înapoi moșia. Marturii: «aprodu Costantin de Iașși», «Iorist călugărul de la mănăstirea lui Toder², și vătămanul Ștefan de Bașo, și Bilețchiu den sloboție a dumisal[e] Logofătului».

3. Iași, 24 Decembre 7154 (1645). Vasile-Vodă «lui David de Zăluceani», ca să-și ție Cuzlăul: «ca s[ă] fie tare și puternic a lua dzeacea de pre partea sa, și din pâne, și din fân, și din tot venitul ce va hi pe partea lui». Pecete cu chinovar.

4. Iași, 17 April 7159 (1651). Vasile-Vodă întărește lui «Avraam ot Lucăceni» a opta parte din Horodiște, după acte de la «răpoosatul Gașpar Voevod» și mai vechi chiar: o cum-

¹ Cf. și *Un mănuchiu de documente*, în *Convorbiri literare* pe 1900; *Cer d'întăiu an din Domnia lui Vasile Lupu*, Regeste, și *Doc. Bistriței*, II, Prefața.

² Movilă: Todireni, lângă Burdujeni.

părase de la «Gavril Beășină, fiçorul Solomiîi, nepotul Buh-toae», cu «taleri de argint». Gavrilaş Vel Logofăt. Ionașco. Traducere din 1787, de Andrei Dașcheviç, Cernăuți. — Și copie a originalului slavon, de același. — Pecete peste hirtie în original.

5. 27 Maiü 7168 (1660). «Ștefan Voevod, bjiu mlstiiu gspdarü zemle moldavscoi», către «Toader č-aü fost staroste», pentru plîngerea lui «David de Zalucea», ce s'a jăluit «pre Manea de Ivancăuți, dzăcând c'aü avut moșie depreună la sat la Cuzlăü ; acmu s'aü sculat Manea ș'aü cumpăraat de iznoavă o parte de la altu răziaș de-acolo, și n'aü dat știre și lui Davidu cându aü cumpărat, să fie iar frățeaste, č-aü cumpărat făr știrea lui Davidu». De este așa, «să socotești să-î întoarcă Davidu ġumataate de căți banî va fi dat Manea, și să ție iar frățeaste». Pecete cu chinovar, cu legenda: «Io Ștefan Voevoda, bjiu mlstiiu [gspdar zemli moldavscoi]».

6. Iași, 15 Iulie 7169 (1661). Ștefan-Vodă, fiul răposatului Vasilie-Vodă, arată că «Iordachie Marile-Vistiarnic» a înfățișat «un zapis de mărturie, făcut de boiarenul nostru, de Andriiaș č-aü fost Medelniciar-Mare, fiçorul lui Toderășco č-aü fost Log[o]făt-Mare»¹, ce-î vinde moșia sa: «un saat întreg cu vecinî, anume Crăncianii pre apa Prutului, în Țănutul Dorohoiului, care saat aü fost cumpărătură de părinții lui de la sv[ă]n]taa mănăstire de la Todiriani, de lângă Sučav[a], unde iaste hramul Pantocrator», precum și locurile cumpărate «de la Măricuța și de la sora ei, de la Anca, fiatele lui Gligori Holouca de Cuzlăü, și de la Agafița și Grăpina și Ilianaa și fratele lor Dumitru, fiçorii Catriniî, nepoți de sor[ă] lui Gligorie Holoucăi»: iea 4.500 «leî bătuți». Dimitre (?) Cehan Vel Logofăt. Scrie Tiron. — Pecete cu: «Io Ștefan Vasilie Voevodü i gospodar z[e]mle moldavsco[i]; 7160», și, de-o parte și de alta a coroanei: «16...». Sabia și buzduganul se află de ambe părțile capului de bour cu steaua; jos, soarele și luna.

7. Iași, 15 Ianuar 7178 (1670). Vînzare la Cuzlăü «dumi-

¹ Era ginerele lui Gavril Hatmanul, fratele lui Vasile Lupu. V. vol. III, p. 33, nota I.

sali lui Dumitrașco Marel[e]-Pitar, drept o sut[ă] de lei bătuți . . . , părțile fraților noștri, lui Ilie Lehăceschi și a lui Ion brat Ilie, și a lui Cracalie». Marturii: «Abaza ftori Visternic și Vasilașco Ureache biv Spătar și Ionașco ftori Armaș și Stroescul și Ion sn. Stroescul biv Armaș . . . și Nacul brat Durășco». Iscălește încă: «Gligolașco Ghianghi», semnat apoi și «az Gligorașco Ghenghe Vel Medelnicer» (maî frumos).

8. Iași, 7188 (1679-80). «Dumitrașco Marel[e]-Pitar» arată că «s'aũ sculat dumnealũ Toader Joria Sulgiariul, și aũ dzis că i-s moșii[e] dumisal[e], și m'aũ gâlcevit tare, ce eũ, deacă am vădzut gâlcevindu tar[e] dumnialui, eũ mi-am luatu bani de la dumnialui: o sutũ lei, și un cal pentru cal, și doisprezeci lei ce am plătit datorii pentru Vasile săhăidăcariul ce am fostu datu eũ pre aciale cumpărături [în Horodiște]». Marturii: «dumnealui Gligorașco Ghianghia Vel Medelnicear și dumnealui Petriceaico Vel Clucear și dumnialui Contiș Vel Sulgiar și [Ionașco] Balșu [ftori] Log[o]fătul și Dubău pâr-călabul».

9. 2 Iulie 7235 (1727). Grigore Ghica-Vodă poruncește lui «Toader Stărce Vornicul de Poartă, și slugile noastre Iosup Căpitanul și Gigătul Căpitanul», să cerceteze la Horodiște partea cumpărată de «Hermeziu», de la Irimia Jora. Să strîngă din satele vecine «oamini bunî din sus și din ȝos, megiaș de prin preȝur și răziaș». Pecete mare cu chinovar.

10. «U Cuzlău», 30 Iulie 7235 (1727). Hotarnică la Cuzlău, pentru părțile «lui Todor Vel Căp[i]tan ș'a lui Ghiorghii Hermezău Cluđer ș'a lui Toder Soročanul Postelnic ș'a lui Toder Stărce Vornicul de Poartă ș'a lui Pătrașco Căpitanul, și pe urmă ne vini și un răvaș de la Miron Cuze cum are din ȝum[ă]tate de sat dooă părți, ș'o parte are Simion Șătrariul». Unii «să țin că aũ moșie pe baștină și zapisă n'aũ, puind pricină că li-aũ perit zapisăli; ă-aũ lăsat la mila Mării Tali: precum vii ȝudeca Măriea Ta, așe va fi. . . Am început din apa Prutului din ȝos, de unde aũ fostu moara lui Davidel . . . , la obârșie unii rupturî. . . De cum mergi drumul Botășenilor. . . Peste matca văi și la dial pe podiș.» Iscălește și «Ghiorghii Chihai, Toder . . . pop (?) Chihai». — Pe V^o: Be-

weiss der Untersuchung von Kusleu, wodurch die Gränze von dieser Seite bestimmt werden kann».

11. Horodiște, 30 Iulie 7235 (1727). Hotărnicie în acest sat. Ghiorghiu[ă] Hermezău își cumpărase partea de la «Erimiica Jore, fișorul lui Toder Jorăi». Hotăresc această moșie «de spre hotarul Crăinicilor (*sic*), dumisali Hatmanului Ion¹. . . Un stâlp de piatră vechi, unde este pricină, c'au fostu scos de oari-cin[e] din pământ, mai denainte vreme, ș'apoî l-au pus dumn[ea]lui Ion Hatmanul unde i-au fostu voe dumisali, fără nici o poruncă, care acmu vini stâlpul pe din sus de un șăpot, ce este în pădure, de cură din stâncă. . . La o fântână cu budăi. . . Până în drumul ce vine de la Hotin și merge la Botășeni. . . Mai din șos de vadu lui Turcilor (*sic*), la unde au fost casa lui Hermezău».

12. 6 Iunie 7260 (1752). Hotarnicia la Cuzlău. E de față «Vasilie Soročanul, pre carele l-au făcut vechil toți frații lui, Ioniță Soročanul și Mihălache Soročanul, fișorii lui Toader Soročanul biv Postelnic, ginerile lui Davidel; așjdere au vinit și Ion Moșanul cu fișoarii săi Vasilie și Tănasie; care și Ion Moșanul este iarăș ginere lui Davidel; și de pe acel Davidel trag ei zestre a patra parte den șumătate de sat de Cuzlău, den parte de sus». Iscălește: «Vasilie Grosul Cămpulungan, ô-au șăpat de am îngropat hotarale», «vornicelul de Horodiște», etc., «oamenii ce s'au tãmplat la hotărât». — Copie de Dașchevici, din 1787.

13. 31 Mart 7265 (1757). Scarlat Ghica-Vodă către trei boierinași, că s'a judecat «Ioniță Cuze biv Vel Pitariu» cu «nepoții lui Davidel de Zaluci».

14. 11 April 7266 (1758). Hotarnică la Cuzlău. «Partea Sandului Davidel, moșul Sorocineștilor, și verilor lor . . ., parti dumnealui Ioniță Cuzia biv Vel Pitar, zeastre dată de la socrul dumnealui, de la Toader Rășcanul Pit[ar]; iar Pitariului Toader i-au fost de pe moșu-seu Manea, și Manii iar i-au fost cumpăratură veache, și mai cumpărând Toader Pit. și alte părți din Căzlău.» — Și copie din 1826.

¹ Neculce, probabil.

15. 17 Maiu 7268 (1760). *Carte hotarnică de la Costachi Luca*. Se judecă «dumnealui Ioniță Cuza biv Vel Stolnic, înainte dumisale Ștefan Ruset, Vel Logofăt, cu Ioniță Sorocanul, fiind vechil de spre parte lui Negoită Fliondor și a fraților lui, Vasăli și Tănasă, nepoțai lui Davidel de Zalucie, pentru satul Cuzlău, cari iasti la Țănu[tu]l Dorohoiului, în malul Prutului, care moșii esti dată di zăstri dumisali Stolnic Cuzăi de socrul său Toader Rașcanul biv Vel Jitnicer». Cuza nu e mulțămît cu hotărnicia lui Ștefan Popăscul Vornic de Poartă. Asistă nepoții lui Davidel acum, «și Gheorghii zătlor». «Un bătrân» din patru de la Cuzlău e al «Jicnicer[ului] Ștefan Hermezău, carile... hotarnec mai înainte pi Tanasă Măcărescul Cămăraș de izvodi»: Hermeziu are și Horodiștea. Pomenit «drumul ce vini de la Zalucia», «drumul cel mari, ci vini de la Păltinești... și mergi la Crasnaleuca», «drumul ci vini de la Rădăuți și mergi la Bașău». Iscălesc mai mulți Vornici de sate, «Postolachi cheptenar», «Ursul comădat ot tam», «Onofrei sãn croitor», «Toader Popiștaș ot Ivancăuți». — Se întărește la 29 Iunie 7271 (1763). Iscălesc «Vasăli Rămoșcanu, Tănasă Moșanu nepoț lui Davidel, Costandin Gândul biv Vel Șatrar». La 19 Septembrie 7268 (1759), se judecă la Domnie Ștefan Rosăt Vel Logofăt cu Ioniță Cuza biv Vel Stolnic și cu nepoții lui Davidel, «feçori Anițai». Se poruncește cercetare. — La 18 Februar 7268 (1760), se repetă porunca. — Còpii din 1827.

16. 16 Iunie 7268 (1760). Ioan Teodor-Vodă către «dum. Ioniț[ă] Zosin biv Vel Sulg[e]r, Ioniți Iamandi Jic., giudecători de Hărlău i Dorohoiu», pentru «Tănas[e] i Vasile, nepoții lui Alexandru Davidel, și alți frați a lor», în proces cu «Stolnicul Ioniță Cuze pentru satul Cuzlăul ot Dorohoiu». Să *aleagă* partea fiecăruia, și de părțile «Hermezăului». Pecete cu chinovar.

17. 1-iu Iulie 7285 (1777). «Tănasă Moșanul di la Cuzlău, mazl, nepot di sor lui Ursachi Davidel», vinde Lupuluș Balș Vel Vornic partea sa din Hudești. — Copie din 1826.

18. «Sortes domini Schatrar Petri Keschko, quae ipsi in me-

dietate pagi Horodiste, et sortes in pago Kuzleu dimensae sunt anno 1783.»

19. Maiu 1788. «Ștefan Hermeziu ot Vistierie» arată că a împrumutat de la «Petre Cheșco biv Vel Șatrar» 1000 de lei: trecînd «anî la mijloc», «s'aũ făcut dobânda banilor cap la cap». Avea datorie și la «Panaite Fote Liptcanu». Pentru acești 2.500 de lei, își vinde moștenirea de la strămoș, Gheorghiuță. Pomeneste pe veriî săi, «fiçorii răpoosatului Grigoraș Hermeziu Postelnic.» Iscălește și fratele lui, Grigoraș, și [soția] lui, Nastasăia.

20. 5 Iulie 1811. Mărturie că Anița, fata lui Alexandru Davidel, a fost măritată cu Iordachi Flondor, cu care are pe Negoită și Ilinca, măritată cu Ilschi; apoi cu Ioan Moșanul, cu care are pe Vasile, Tănase și Safta. — Copie nouă.

21. 10 Ianuar 1813. Scarlat-Vodă hotărește în procesul pentru Cuzlău dintre Ioniță Moșanu, biv Vornic de Poartă, și Arghirie Cuza Banul, care-î iea partea la 1810. Se dăduse cercetarea lui Mihalachi Costachi Spatar, dar acesta e bolnav: decî merge Ioniță Murguleț vt. Paharnic. — Moșanul înseamnă jos că mai are frați, pe Andrii și Miron.

22. 31 Maiu 1847. Hotărîre a Divanului apelativ iscălită și de M[anolachi] Drăghici, [cronicarul].

VI. Documentele moșiei Șerpenița (vechiul Șipinți) din Ținutul Dorohoi.

1. 31 Ianuar 7147 (1639). Vasile-Vodă, pentru vînzarea de un anume «Goleat» a satului «Șipenții din Ținutul Dorohoiului, de pe Prut, de la vatra satului și de la cîmp», lui «Andreî Plantos», cu 300 de lei. Dă și altele, «iar alte documenturi, el [Goleat] au zis că nu are, de vreme ce s'aũ pierdut pe vremea Tatarilor și altor neamuri... Gavrilaş Vel Logofăt». «S'aũ tradus intocma după originalul sîrbesc prin Eutimie Murgul, doctor a pravililor și profesor a filosofiei și a dreptului naturii¹».

¹ Cf. vol. IV, p. CCIII, nota 2.

2. 22 Iunie 1773 (1765). «Andreiū Doniciū» dă zapis lui «Baş Costi Avraam» că a luat de la el 410 «lei noi», puindu-şi amanet moşile.
3. 15 Octombrie 1776. Grigorie Ghica ordonă lui Sandul Ilii biv Vel Stolnic şi Ioniţă Hermeziu biv vt. Cămăraş, ispravnică de Dorohoi, a hotărnică Şipinţii.
4. 23 April 1777. «Eū Alicsandra Cluciriasa răpousatuluş Andrei Doniç, flica lui Toader Buhuş», arată că a luat 100 de lei de la Toader Manoli, puind amanet moşia Şipinţii, ce o are «de pe părinţii miei»: «venitul moşiei pentru başul, banilor». Îi iartă şi «că aū păşunat bucatele dumisale această moşie».
5. 15 Iunie 1785. Alexandru Ioan-Vodă Mavrocordat către Costandin Balş biv Vel Paharnic şi Toma Iamandi biv Vel Sulger pentru a se *hotărnică* de spre Toader Manole moşia «Şepinţii» a lui Şerban Buhuş Paharnic: «č-ar fi fost a surorii sale şi, vânzind-o unui Toader Manoli..., dumnealui aū răscumpărat-o». Pecete de ceară în afară.
6. 29 Iulie 1786. Neinteligibil către «Crucereasa Alexandra» pentru moşia pomenită. «Dum. Paharnic Şerban, fratele dumitale.»
7. 29 Mart 1791. Un unchiū al lui Matei Donici cere a i se da şi de el, ca şi de «dumnealui bade Şărbanu Buhuş Paharnic», *să fie* moşia Cepliţa (*sic*), pe care o ţinea până atunci, în parte, «un ţăranu de Gïoseni (?)», în parte Toader Manoli. «Eū n'oi căuta numaī al meu folos, ce şi a dumitale având toată durerea, ca o rudeaniia.»
8. 10 April 1791. Toader Manoli Sulger către Matei, pentru *vînsarea* în arendă a moşiei. — La 1790 el scrie: «în anul ce aū fost bejănii, nici cu ochii nu am văzut moşia dumitale, şi am dat răpousatii maicii dumitale 34 lei».
9. 14 Iunie 1801. «Angheluşa Manoli Sulgereasa» către «Măteiu Donici, la satu Iznovăţu, la Orheiū». S'a făcut *hotărare* de Paharnicul Thodoraş Balşi şi Sulger[ul] Ioan Tăutul la moşia Leveni, în hotar cu «Şăpiniţăi, la carī m'ai făcut vechilă; nedându-mi nici-o scrisoare de ali moşiaī... De vechilă cum mă lepădu, după cum m'am şi lepădat înainte

dumisali boeri, și, a înștiința, te-am înștiințat. . . Atât moșiile meli, cât și moșiia dumitali Șăpinițai, ce o am de la dumneata cumpărată cu anu, eū pe toati le am vânduti cu anu dumisali Cam[ina]r[iu] Ioniți Bașotă. . . Veī ști că cu zorlo (*sic*) mi l-aū luat din mână părintili protosinghelul al sfintei Mitropolii, și încă era să să întâmple între noi mari pricină, zăcându-m[i] câțiva cuvinti în potrivă, cari nu pot să ță li mai scriu.» — În Mart din același an se trimet lui Matei niște bani de ὁ Ἱεραπόλεως Γρηγόριος. — «Vinzarea venitului» se face către Anghelușa la 23 April 1797.

10. În 1804, «Mateiū Doniç Stolnic» se plînge că arendașul moșiei sale, «un Petrachi Manoli», nu se ține de «contract». «Să-s facă volnicii dă om domnescu, să-mi împliniască banii.»

11. 3 Februar 1809. «Costandin Zota și Neculai Borboros, vichilii dumisali Spatar Șarban Cananò», *cumpără venitul* moșiei «Șipinții» de la Matei Donici, cu 500 de lei pe an. — În 1810, el se arată gata a o lua încă pe trei ani, cu bani plătiți înainte, dar un Armean oferă peste o mie de lei pe an (mai multe scrisori ale lui Șarban către Matei, care-ī e «ca un frate»: una e pecetluită cu o frumoasă camee). — Și în 1808 se vede că Șarban ține «moșioara», ce-ī e aproape: dădea însă atunci numai 300 de lei. El spune în acest an că megiașii obișnuise a încâlca: zăbovind «cu pornire epilor», «am găsātu moșie în giumătate luată cu potci, de spre megieși», pe care le-a «zvărlit». «Mai multu de doi suhaturī nu sântu; arătură nu-ī, de cosăt nu-ī!» — În 1806, Șarban trimete «poliță ca să-ī ei dumnealui banii di la cumpărătorii moșii mele Vasăeniī». Ūi spune însă că «moșioara» nu face nici 300 de lei pe an, «că mai mult decât un suhat de boi bun, nu-ī; și pentru acela mă bucur, că altă nu-ī. Și, fiindu-că eū de primăvară imi hotărescu moșie Budeștiī, dacā veī socoti, să vii și dumneata ca să faci tocmală cu hotarnicii ō-or fi la mini, și să hotărăști și dumitali.» — În altă scrisoare, din 1806, el vorbește de «negustorii ci țăn moșie în Vasăeniī». «În credința lui Dumnezău . . . , că mai multu decât un imaș nu esti, și acela cu cătă supărari il apăr di parte Turcii (*sic*), și de

une megieșii». «Am scos pe dumnealui Postelnic Matei Negel hotarnic la moșie mè Budeștii... Și, di-î voi dumneata, dumnealui Postelnic esti bun hotarnicu; măcar că cè mai multă pricină poate să aibî dumneata cu moșie Mitropolii, și măcar că-î frate cu Preosfințae Sa, dar, la dreptate ce va cunoaști, să nu fii dumneata nici la o îndoială, că nu-î om de acie adivărul să-l întunice, că nu puțini moșii aū hotărât pe aice toată vara trecută; și cumu-î socoti dumneata» (19 Mart).— Și la 22 Ianuar 1806, Șerban arată «că mai multu decât un imaș de o cireadă de boi nu-î... Hotărând-o, așe socotesc că s'ar mai lărgi.» Îi zice: «veri Matei». — La 1804, vorbește de «Sărbii ci țân moșia mè Vasăeniî: apoi îi, ca niști varvari, n'o urmat să-î dei dumnealui». — În 1803, Șerban spune lui Matei: «o moșie a dumitali, ce o ai la malul Prutului di pi Buhușăștii, ci o ai vândută la Manoleștii cu an[ul]: e gata a o lua el, «cu prețul ce veț putè face cu dumnealui Spatar Manolachi Donici, fiindu-mî dumnealui vichilul mieu». «Dta poți ca să scrii o carte iconomicoasă lui Manoli, cum că ai schimbat cu mine, cu Văsăeniî.» — Într'o scrisoare următoare: Vechii arendași nu plătesc. Manolachi îi scrie «cum că să pun stăpâniri, dar, fără a nu faci așezare cu stăpân, nu poè să pun stăpâniri». «Moșie Văsăeniî, ce am acolo la Orheiü.» «Poftescu cu un ças mai înainte să faci răsunsu.»

12. 25 Ianuar 1824. «Ancuța Doniè» și «Costandin Doniè» dau «vechilimiia» lui «Aga Costandin Lazu, boer din Moldaviia», ca să li vîndă «prin sultan-mezat» moșia «Șerpintii». Întărită de «giudecătoria politicașcă a oblastii Basarabiei»: pecete cu vulturul rusesc și: «Pecete giudecătoriei politicaștii a Basarabiei». — Alta cam așa la 29 Octombrie 1823.

13. 6 Maiü 1824. Pe basa acestei *vechilimele* «pe hărtie harbovoae» (timbrată), Vornicia de aprozi ordonă a se striga moșia de «dumnealui Nicolai Telial-Bașa». Ancuța Donici avea și o moșie în Ținutul Orheiului: Brăneștii. Pentru moșia din Moldova oferă 16.000 de lei Vel Logofătul Costantin Cargiu și 16.500 Vel Postelnicul Lascarachi Sturza. — To-

tuși o iea Catargiu, care o dă «în orândă» lui Mihali Cracalii; contra plății neregulate a căruia se jeluiește în 1825.

14. 17 Februar 1828. Catargiu vinde Șipinții cu 32.000 de lei lui Costachi Botezat: dă sinet pentru o parte din plată.

15. 18 Februar 1828. Ioan Sandu Sturdza către Mihălachi Mavrodin, biv Vel Stolnic, ca să hotărânicească moșia «Șărpintii», a lui «Costandin Catargiu Vel Logofăt al Țării-de-gîos».

16. 8 Februar 1829. «Cat[argiu] Logofăt» face plîngere pentru că «dumneai Paharniceasa Catinca Manoli cu moșia sa Hrițani» îi împresoară «Șărpintii».

17. Iași, 9 Mart 1829. Același se îndatorește a da actele «Șirpintilor», ce i s'au încredințat de C. Lazo, «adusă de peste Prut».

18. 18 Mart —. «Catinca Ciomărtaneas[a]» arată lui Matei Donici Stolnic că nu-i poate da «risovul» ce cere prin «răvaș», de oare ce «boeriu l e e dus «la Eș; și e u nu pot să știu scrisorile dumisale».

VII. Cîteva documente privitoare la moșia Cătina (Buzău).

1. C. 1690. «Calin čaușul ot Bășcianî» vinde lui «Logofăt Matei ot Padeanî» partea sa din Frăsinet. Marturi: Nedelco Mișinescul, Șolomon Vătaful de vânători, Antonie eg[u]menul ot Aluniș, și alții.

2. 12 Octobre 7227 (1718). «Ilie V[ă]t[av]» către «jupănul Nica ot Buzău». «Jupăne Nico, săn[ă]tat[e]. Alt nu am a-ț lungi mai mult, că nu poč, că mi-e rău la cap; făr căt iat[ă] că veni Radul Tăicuțul, de zice cum că-ș vinde partea de moșie din Frăsinet, o jum[ă]tate de moș... , că iast[e] moșie bun[ă] și nu are nič o gălčav[ă]... De ačast[a] avusei u a-ț scrie dum[i]tal[e], — că mai mult nu poč, că mi-e rău la cap.»

3. «Foița de stăjnilor (*sic*) ce s'au alesu dumnealui jupănului Caloian sin jupăn Nicăi cupețul ot Buzău, din hotarul Frăsinetului; cumpărătoare ce am avut cu zapise de la Matei Podeanul i de la alți moșneni... Februarie 23, l^t 7249... O jumătat[e] de moș.»

4. 23 Februar 7249 (1741). Stinjenii de la Frăsinet, cumpărați de «cocon[u]l Caloian sin jupăn Nicăi cupețul ot Bu-

zău». Iscălesc: «P. Mihaî prot[opop]», «Mateiû iz. ot Pod[e]ni»
 «Στάτε θάμεις τοῦ Βαλένι».

5. 1781. Patru țeranî dau zapis lui «Postelnic Iane» că au luat de la el 5 taleri, «de am plătit treapăd[ul] nostru, și să strângem dupe moșie, să-î dăm dumnealui cu mulțumită; iar, nestrângând, să împlinim de la noi».

6. 22 Ianuar 1782. Se face înștiințare de judecătorul Saacului, care a judecat pe Iane cu niște moșneni în privința unui vad de moară, să meargă să prețuiască materialul, ce se va restitui moșnenilor. E adresată așa: «Logofete Răducane i Logofete Dumitrașco Toh[ă]nene i preote pop Ianache i căl[u]g[ă]re Stoico Bășcene, i Vladule Lungene».

7. 24 Iunie 1782. «Manea ot Cătina, Neag, Oprea, unchiiaș Isar», *cumpără venitul Cătinei*. «Nea am așăzat cu dumnealui să dăm porumbu, chila Brăilii, de ocă 240, cu preț po tl. 6; însă, dând Dumnezeu să fie bișug de bucate, să-l dăm cu preț ce va umbla, iar, de va fi mai scumpu, tot cu acest felî să i-l dăm: tl. 6.» Vor drege la moară: «hiară, roate, fusuri, cocuri și toate măruntaele... Și am luat de la dumnealui și o bute de vin, cu tocmeală: vad[ra] câte parale 22 și, măsurându-să cu cot[ul], au eșit ved[re] 185; ertăcune ved[re] 3, și rămân de plată ved[re] 182.»

8. 26 Iunie 1785. «Dumitru sin Ion Căpraru, împreună cu soția mea Ivana», dă zapis Postelnicului Ianică, cu privire la «o livede de pomi: pruni, nucî, meri, pusă de tată-mieû, cându au fostu stuparu la răposatul jupănu Nica, moșul dum[isale]...», pă moșia dumitale de la Cătina, sud. Sac, ce-î zice Frăsinet», — ce-î dă pentru «o vacă cu vițel, prețuindu-o t^l 20». Mai departe, se scrie: «livadă». «Tată-mieû Ion Căpraru.»

9. 24 Iunie 1795. «Oprea Păsăroiul» și «Neagul Lunjean» arată că au cumpărat de la Slugerul Iane «venitul moșii dumisale Cătina...», a treia parte... cu moara, cu cărciuma, drept t^l 62... într'acest an... Fânețile aceștii moșii în t^l 38... Și să avem purtare de grijă a drege moara și cărciuma, să nu să păraduiască.»

VIII. Citeva documente dintr'o colecție privată din București.

1. București, 12 Iunie 7096 (1588). Mihnea-Vodă, pentru Dan vtorii Vistier, întărindu-î moșia ce are la Ostra, «partea lui Căzan Stolnecul și a frăține-său Badii și Predii, partea lor din sus toată, stânjini — 150». Traducere de dascălul Lupp.

2. 8 Maiü 7127 (1619). Gavriil Moghilă, pentru Gherghe Clucerc, în privința unor cumpărături. Una e de la «feçorul Baliceî, anume Piiali Turcul».

3. 4 Maiü 7131 (1623). «Noi ce am fost megiași den Ostra, pre nume Suma și Stan și Neagoe dorobanțul și Lupul și Cr[ă]stea feçor[ul] lu Dumitru Grecul», etc., dau zavis lui Aslan biv Vel Vistier, pentru vînzarea lor, pe «galbeni».

4. 12 Maiü 7137 (1629). Alexandru-Vodă Iliăș, pentru mănăstirea Sf. Ioan, întărindu-î moșia Ostra. «Iar după aceeaia, cînd aü fost în zilele răpoosatului Radului Voevod, după moartea jupănului Dan Vistiiariul, iar jupăneasa lui, Vlada, și cu nepotul lui, Tatul», vînd lui Gherghe Clucercul satul. «Și cu știrea tuturor ginerilor ei, anume jupan Lupul Peh. i jupan Gașpar Armașul.» În a doua Domnie, se închină mănăstirea la Locurile Sfinte din Orient. — Traducere de dascălul Lupp.

5. 13 Maiü 7141 (1633). Matei-Vodă, pentru Petru Slugear. Cu Divan. Text slavon.

6. 28 Maiü 7143 (1635). Matei Basarab, pentru Petru Slugeariul, la Ostra, partea luată de la Preda Cherbeleț din Cretești, «din zilele lui Alexandru Voevod, feçorul răpoosatului Radului Voevod, înnaintea Tătarălor». Apoi se ivește o piră. «S'aü pîrit de față, la satul Domniei Meale, la Brîncoveani.» — Text slavon și traducere de Lupp, dascălul slavonesc.

7. Tîrgoviște, 22 Iulie 7146 (1638). «Petrea Slugear, snă Aslan Vornicul, împreun[ă] cu jupăneasa mea, cu Elina», dă zavis «jup[ă]nului Ghinii cojocar» și lui «Cr[ă]știe Vameș» pentru că li vinde satul Ostra (Olt). Marturi: Teodosie Vel Ban, ș. a.

8. 6 Mart 7161 (1653). «Adec[ă] eü jupăn Dragomir Vel Vornic las ačast[ă] a mea învăț[ă]tur[ă] la vreamea de petrecaniia mea, cum să se știe, cînd m'am împreunat cu jupăneasa mea Ilina

Vorničasa, n'am avut nić Rumăni, nić Țigani, nić moșie, ci am căștigat amăndoï dănpreun[ă], den mila Măriei Sale lu Vod[ă].» Îi lasă Runcul, Păscăeștii, Ostra, Albota. Acesta «fostu-se-aū cumpărat pre banii ei, car[e] i-aū fost dat Măriia Sa Vod[ă], încă când am fost e ū la Ț[a]rigrad». Daniș și la mănăstirile sale, și la cea «de la Lipov, care am făcut». Semnează și «duhovnicul mieū, prepop Gherghie». «Și să fie ispravnic părintel[e] ep[iscopul] Ignatie, păn se vor fač[e] toate pomeanel[e].»

9. 29 August 7162 (1654). Stroe Vel Logofăt, pentru o vie de la Ostra: mărturie.

10. 1655. «Jupăneasa Ilina» a lui Dragomir, ce se măritase din nou, cu Stroe. «Întămplându-ni-se fug[ă] și pribegie aič în țeara ungurească, în cetatea Brașovului, pentru zavistiia dorobanilor și a seimeanilor, cariș se-aū rădicat asupra a tot neamul boerescu cu mare vrăjmășie; pentru care mulți dăn boiari aū și perit, iar alții aū scăpat aič în cetatea Brașovului, iar alții, în Moldova și în țara turcească, — cari pre unde aū pututū. Deč și pre noi ferindu-ne Dumnedzău, am scăpat aič în cetatea Brașovului, denpreună cu boiariul mieū, Stroe Logofătul, și cu coconii dumnelui, numai cu trupurile; iar alt, mult-putin, ce am avut eū și boiariul mieū Stroe Logofăt, ne-aū luat tot și ne-aū jăfuit, și den București, și de pre la casele noastre de la țară: nimic nu ne-aū rămas. Deaci aič mă ajunse vreamea petreacerii mele dentr'această lume, și, nefindu boiariul mieū Stroe Logofăt aič, căč că aū fost mersu cu Măriia Sa Craiū, și denpreun[ă] cu alți boiari cariș aū fost pribeargi aič în țara ungurească, în țară cu oști, iat[ă] lăsăm cu a mea învățatură, cum să aibă coconii boiariului mieū Stroe Logofăt a lua ban[i] împrumut, de unde vor putea afla, să mă grijască acum la petrecaniia mea. . . Duhovnicul mieū, părintel[e] popa Gherghie, de aič de la bisearica Șchielor. . . Păntu că dăn țară nič cum ban[i] n'am scăpat, ce, căt am fost aič, am trăit tot den mila Măriei Sal[e] lui Craiū.» «Nepotu-mieū Papei un răndu dă haine, să-ı fie nevestei, cându se va însura. . . Ale surorilor meale, ale Calei și ale Stancăi. . . Și mărturiș încă să fie părintele Vlădica Ignatie și Stolnicul Dumitrașco Filipescul și dumnealui jupănul Mihaș Herman, Vel Județ den cetatea Brașo-

vului, și jupănul Pavai Vel Vameș, și jupănul Țimen Vel Părgar, și jupănul Clin Gherghie boltașul, și duhomnicul mieu, popa Gherghie, și alți oameni bun[i] den Șchiai.» Semnează : Vladica Ignatie, Protopop Vasilie, Pop Gherghie, Pătru Marce, Michael Herrmann, Dumitrașco Filipescul.

11. 15 Decembre 7164 (1655). Calea și Stanca, surorile «jup[ă]neasiî Eleni Log[o]fetesei», dau zapis lui Stroe Logofăt, cum natul lor, pentru moștenirea Ilinei.

IX. Documente de la deosebite persoane.

1. Hirilău, 17 Ianuar 7025 (1517). Bogdan-Vodă, pentru «Tațea, fata (дочка) lui pan Drăman, nepoata (сунука) lui Caliiian (калииана) și ruda (племенница) ei, Sofica, fata Marenii (маренина), jupăneasa (кнѣгиня) lui Petriman (петриманюка), nepoata Taței (сунука тащина) și ruda ei Nastea și sora ei Marena și Urăta (сурята) și Sofica și Badeanca, și fratele ei Ion, și sluga noastră Dumșagrad (дѣшмаграда) și fratele lui, Vaniul (ваниул), și surorile lui, Neagșa și Nastea, fiii Vasutcei (васоутчини), și ruda lor Tudora, fata Anuștii (анушчина), jupăneasa (кнѣгиня) lui Mănjină (мънжина), și nepotul ei de soră (сестриччи) Petrica și surorile lui Sofica și Tudora și Marena și Urăta, toți, fiii lui Ivanco Hanco (иванка ханко), și toți nepoții lui Caliiian». Ei-și-au vîndut ocina, satul Soloneț, «și cu moara pe Soloneț», cu uric de la Ștefan, tatăl Domnului, cu 1.680 de «zloți tătărești», boierului Luca Arbure, Portar de Suceava. Uricul vorbea și de satele Cosacevți, Trincinți, Strijacovți, pe care Ștefan se tocmește «да прислѣхаютъ къ нашему граду къ Гороцѣк»: acum Eremia, fiul Neagăi (нѣгиня), nepotul bătrînului Ivrana, dă moșia-i «la Prut под дѣренами, unde au fost vatamanî Calimanu și Iachim ș Lucaș», tot lui Arbure, pentru 100 de zloți tătărești. «Pe care sat l-a fost cumpărat boierul nostru credincios Sacuiianu Țașnic de la sluga noastră, de la Isaico (исанка), fiul lui Ivanco Tudor, nepotul lui Dan Țașnicul», pentru satul Cordareanî. Marturî : fiii Domnului, Ștefan și Petru; Petru Vor-

nic, Șandru, Negrilă, Cozma, Gri[ncovič], Tilabî (ТѢЛБѢЖ), pîrcălab de Hotin, Coste, [Con]dre, pîrcălabi de Neamț, Petrica, Toader, pîrcălab, de Novograd, [Hrana] Spătar, Eremiia Vistier, Sacuian Ceașnic, Străce Stolnic, Toma Cățelean Comis, Totrușan Logofăt. Scrie Dumșa Cozmovič. Pergament. Slavon. Pecete mare, cu șnur roș.

2. București, 7090 (1591) [luna ștearsă; anul îndreptat]. Mihnea-Vodă, pentru Radul Logofăt, dîndu-î ocină la Corneșanî și Rățoi, cumpărată de la Stoica și Neagoie pentru 2.500 [de aspri], precum și «partea lui Galeș, dată de bună voie (поклоуни), «pentru că a plătit acea ocină de bir 6 ani, și Galeș nu i-a putut plăti»: Îi dă și Ațiganî: unul «Zahariia ot Purcariu», altul Hinca, al treilea Rădič, cumpărat de la «Hamza fiul lui Benga». Boieri ca la documentul de pe p. 173. Pergament. Pecete peste hîrtie.

3. Iași, 13 April 7149 (1641). Vasile-Vodă, pentru «sluga noastră Eremiia Murguleț și frații lui, Andreiū și Ștefan și Ipatie», cărora li se întărește «satul anume Toderești, pe apa Solonețului, care este în Ținutul Sucevei», ce-l aū de la «strămoșul lor Tutrușanul Logofăt, de la bătrînul Stefan Voevod și de la Petru Voevod». Arată cumpărăturile urmate, la care ieau parte oameni din Părhăuți, Bosiioc, biv Spătar, Ion Brahă, Isac Balica Hatman. Martori: Ioan fiul Domnului, Savin Prăjesculū Vel Vornic de Țara-de-jos, Dumitrașco Șoldan Vel Vornic de Țara-de-sus, Gavril Hatman, Dumitru Buhuș și Pătrașco Ciogolea, pîrcălabi de Hotin, — pîrcălab de Neamț, — pîrcălab de Roman, Gligorie Ureache Spătar, Apostol Catargiulū Postelnic, Ghorghie Cîașnic, Iordachie Vistier, Grama Stolnic, Dumitrașco Comis. Pătrașco Bașotă Vel Logofăt. Scrie Ionașco Mănjea. Iscălitura cu chinovar a Domnului: «Io Vasilie Voevoda». Slavon. Pergament. Pecete mare, atîrnată cu un șnur albastru-roșu.

4. Alexandru-Vodă Ipsilanti. Ajungînd în Scaun și «ca, mai nainte de zidirea tuturorū, beznime de neorîndueli aflîndū în lăuntru în orașū, pentru nestăpînirea trecuților anî, și întunearecū întru Divanurile judecățilorū, pentru lipsa luminii pravilelorū, și mulțime nespūsă de nedreptăți între alișverișuri (pentru aceleașū

mai sus numite pricină) găsiindă, — cu tot denadinsul ne-am silită ca și alăcuiitoriloră oblăduire să o tocimă, fieștecărăia hotărindă-î căzuta sa datorie, și a Divanurilor nepovățuire să o luminămă, cu pravilele, — că înșine noi cu mare osirdie le-amă tocmă, și neclintirea cumpenii dreptății cătră toți cei ce să neguțătorescă prin orinduitul nartă a fieștecărăia hotărindă.» Acum ajunge la ale sufletului. «Că, măcară de și oblăduimă mică stăpînire, dar ne silimă în tot chipul ca după urmarea acei mai mară decătă toate stăpînirile să povățuimă, căci de la această amă luată și fința și stăpînirea oblăduirii amă prămită. . . Decă din hrisoavele ce s'ău arătată Domniei Meale pentru toate sf[i]nte mănăstiri . . . , văzindă orinduialele ceale în multe chipuri tocmite și neurmăte», le restituie în vigoare. Începe cu «obștejitii», *adevăratele* mănăstiri; crede și el, «ca acei ce oareșcumă sîntem mă luminați cu învățatură, după măsura d[u]mnezeestii luminării cei întru știință (cărăia înțelepciunea cea de sus a ne împărțăși ne-ău învrednică)», că trebuie a lua ce e bun din vechile așezăminte. Întărește, adăugind pe alocurea, *mălele*. «De acumă înaintă, de toate ceările și dăjdiile și angarealile, oră în ce feal adecă ar fi, să fie de pururea și în totă chipul nesupărate și slobode, — afară numă de banii cei orinduiți prin osebitul hrisovul Domniei Noastre spre trebuința folosului celui de obște al școalelor, — că această dare sf[ă]ntă mă alesă mănăstirilor cu viințoasă o amă socotă.» Pentru rest, se ieă următoarele măsură:

1. «Chinoviarhul, adecă načalnicul obștejitiei», să aibă grijă de toți, de hrana comună, «și cu aseameneăș îmbrăcăminte să se îmbrace». Să dea el exemplul de viață bună; «și lingă cealelalte să aibă și știința d[u]mnezeestelor Scripturi», ca să poată predică zilnic. Să aibă un bun ajutor.

2. Să fie un skeuophylax, «adecă păzitoră de vase», «bătrănu cu vîrsta și căruntă cu mințea, și prină multă cercare credințos cunoscută și alesă fiindă de toți». Va îngriji de toată averea în scule și bană. «Și să aibă purtare de grijă ca cărțile, scrisorile și hrisoavele să se cerceteaze desă, ca nu cumva, din treacere cu vederea, să se strice de molăi său de șoa-

reci... Odată într'o săptămână a le cerceta toate.» Ajutor: «aşazătu la minte, întregu la fire şi statornicu».

3. Apoi un iconom: «nu streinū, nici veneticū, ci să fie şi acesta dintru postrigul cel adevăratū al mănăstirii». Va da *catasif* pe lună skeuophylaxului. Inspekția o va face «arhiereul locului».

4. «Fiindū-că întru anii cei trecuți din împrumutările ceale făr de socoteală aū ajunsū mănăstirile la greale datorii», e oprit împrumutul, afară de mare nevoie, cu «zapis al obștiei» și voia «arhiereului». Iscălitura egumenului n'ajunge. Să nu se *vîndă* «nici veniturile moșiilor pe doi anī și pe trei, ci numai într'un an, și ačasta iarăși cîndū arū căștiga dintru vînzarea moșiei folos mare mănăstirea; că, decitū a să face vînzarea cu scădeare, mai de folosū iaste părinții mănăstirii să strîngă veniturile și să se folosească mănăstirea cu acelu căștig din roduri, decitū cumpărătorii. Nici să aibă volnicie mănăstirile de acumū înnainte moșii a mai cumpăra, ci mai vîrtosu a le griji ceale ce aū, și să se dreagă ceale stricate ale mănăstirii.»

5. «Capul tuturor realelor, schimbarea cea deasă a igumenilor..., și mai alesū a schevofilacului..., și nu mai puținū și a iconomului.» Să fie deci «neschimbați și nemișcați între toată viața lorū, ca o tărie și temelie a toate bune orîndueli ce să cuvine mănăstirilorū». Pentru greșeli, să-i schimbe numai arhiereul.

6. Cei cari doresc a intra în comunitate, «să fie ispitiți cu cercarea cuviinčoașă, de vin adecă cu gîndū de spăsenie, de sîntū întregi la minte, iarū nu cumvași, din vre o întîmplare, smintiți; să cuvine ca să fie întreatu cela ce vine la călugărie și dinū ce treaptă iaste, că, de va fi vre un robū și aū fugit de la stăpînul său, sau ostașū și ș'ar fi lăsatū orînduiala sa, pre unii ca aceștea mai bine iaste, prin învățatură folosindu-i, a-i trimete iarăși înnapoī la stăpînii lorū... Iarū, de va fi vre unulū din cei însurați, și va veni la călugărie, acesta să nu fie priimitū nici de cumū, — că unii ca aceștea nu sîntū stăpîni trupurilorū sale, ci, ca aceia ce sîntū de o dată uniți de la Dumnezeu, nu mai pot ca să se dis-părțească, fără numai cu învoiala soțiilorū sale, și ačasta nu

fără de știrea arhierelui locului. Iară, de s'ar întâmpla să vie cineva la călugărie, fiindu vădăvū cu copii mici, pre acesta să cuvine să-lū îndeamne mai multū spre creășterea copiilorū lui decitū spre călugărie. Căci călugăria o aū slobozit D[u]mnezeū la cei ce o poftescū din bună voia lor, iarū dragostea cea cătră aproapele său o aū poruncitū cu denadinsulū, și cine-ī poate a fi mai aproape decitū copii săi? Să se socotească și vîrsta celorū ce vin la călugărie, că nu să cuvine pre cei foarte tineri a-ī priimi, pentru ca să nu pricinuiască scandilă obștimei, dinū prostimea minții, copilărindu-să întru lucrurile ceale de osîrdie și cuvioase, sau și cu alte chipuri poticnire să fie celorū ce să nevoescū, vicleanul meșteșugindu-o vîrsta tinerețelorū spre alunecare.»

7. Călugării să lase «toată încurcarea alișverişurilor care aū avutū în viața cea mai denainte, tăindu-o, ca prinū o diiată de moarte bine să-șū orînduiască toate ale sale, împărțindū averea sa la părinți și la rudeni, sau și altora cui s'arū părea cu cuviință, iarū rămășițele averilorū închinîndu-le mănăstirii întru carea să învrednicescū tunderii». Să nu se mai poată lua îndărăt, nici de călugărul însuși. El să se sature «cu mîncarea cea proastă și lesne cîștigată a obștii» și «îmbrăcămintele ceale sărăcești și lesne cumpărate... Și să nu cîrtească nici pentru a hranei, nici pentru a îmbrăcăminteii prostime cela ce odată s'aū lepădatū de lume și de ceale lumești.» Numai la boală, «mîncare mai bună și răpaos mai de odihnă, să fie căutat întru bolnița cea de obște».

8. «Pentru călugării cari să triimitū în poslușanie»: «să aibă adeverință de drumū a năstavniculū».

9. Să nu se mute de la o mănăstire la alta: nemulțămirele cu «mai marii lor» le vor judeca archiereii.

10. «Întrearea de partea femeiască întru chinovii (măcarū și cu pricine de evlavie) nu iaste lucru făr de primejdie, ci încă și mireanii nu să cade a da pricină de smînteală prin mănăstiri, cu cîntece lumești sau cu necuvioase fapte să smințească și să turbure buna rânduială a părinților.» Calătorii să stea cuviincios, «vre o zi sau vre o noapte», fără să facă

6. Însemnare de cele ce am dat eu răposatului popi Savin, de la treizeci de ani încoace . . . ; 1801, Ghe[na]r 4.

3.000 (de mii) de șandrilă întâia, întâiu miia pe t¹ 2, bani 40; adusă cu chiria mea în satu Scăenilor. . . După aceea i-am dat o sanie încheiată, de t^{1e} 12^{1/2} . . . 4 bohcealăcuri de cămăș, cu totu tacămu lor. . . Încă 400 peșchire de obraz curate, ca de om ce era Sfinția Sa. . . 5 șărvețe de masă. . . 20 ocă lumănări de seș de la zahană, fiind eu neguțător în acea vreme; 40 de cașcavale, câte 1 ocă și jum[ăta]t[e] talr. . . 60 de buturi de pastramă de capră, rându[ri]-rânduri, din zahană. . . Și au dat și răposat[ul] o șamalgăa soții mele, de talerî 13^{1/2}. . . M'au îndulcitu cu gura Sfinții Sale răposat[ul]ui, și me-au arat moșăea mea. . . , și nici de acolo nici o dijmă nu me-au dau. . . O livede de pruni, tot pă moșăia mea. . . , și nici o dijmă nu me-au datu. [Îi dă loc de șopron pentru vase.] Și sinfonia așa au fost răposat[ul]ui cu mine, cum că să-m dea clacă ca de o casă, după cum și cealți clăcași. Și pentru acel șopron de clacă având pă un Drăghicean șazătoriu pă moșia Sfinții Sale și, din mânia Sfinții Sale, ă-o fi avut cu omu acela, mi l-au dat de me-au clăcuitu 3 ani, iar încolò sântu păgubaș. [Îl măglisește cu moștenire.] Și, la morte lovindu-lu lângorea, zăușat auș muritu, și nu m'au împărtășat cu nimică.»

X. Documente privitoare la satul Petrești (județul Roman)¹.

I. 14 Septembrie 6994 (1485). Ștefan-Vodă. Vin la el Oana și fratele și sora lui, și un nepot, «toț, fiçori lui Ștefan Cerlin», și vînd ocina lor la Poeni, «unde este casa lui Ștefan Cerlin, împregur cu toate poenile și coturile», lui Duma Clucer și fratelui acestuia, «Petre Brudur», cu 260 de «zloți tătărești». Marturi: fiii Domnului, Alexandru și Bogdan-Vlad; boieri neînșirați. — Copie din secolul al XVIII-lea, după o traducere.

2. 20 April 7084 (1576). Petru-Vodă. Vine înaintea lui

¹ După originalele aflătoare la d. Tatos (Roman).

Sava Pivniceriu și alții, și-și vînd partea din Ștefănești (Țin. Roman) lui Toader, slugă domnească, pentru 300 de zlotți tătărești. Boierii nu sînt arătați. — Traducere legalisată în 1846.

3. 10 Iunie 1800. Constantin Ipsilanti dă porunci pentru o plîngere a lui «Leon fiul răp[0]satului Stolnic Lupul Nacul», ce are moșie la Petrești (Țin. Roman). Pecete cu bourul între palme și data de 1799.

4. 15 Iulie 1801. Hotarnica Petreștilor (Țin. Roman). «Părău Ghilelor», «Poiana Neștiuta», «s'aũ făcut buor într'un fag, în buza unui pisc», «piscul Vizuniilor», «s'aũ făcut movilă piste piatră», «în capul Erugăi», «s'aũ făcut cruci în teiũ», «un drum vechi, unde sã numește: la opt tei», «într'un carpãn cu o bolfã», «Severeni», «gura pãrãului curat, undi dã în albie», «vãduțul drumului», «pãrãu grãdinilor», «poiana grãdinilor», «piscul ce sã numește Obezile», «obãrșia sãngerului», «poiana Muscherița», «pãrãul Rãgoazãlor», «trecãndu piste o așezãturã», «într'un fagu betiagu», «drumul ce vini di la piscul Obezãlor și mergi la Cetate Mari», «obãrșie Homorãș[u]lui», «gãrta cetãțãlor», «buore vechi», «unde sã numești la Cetati Mari», «o sãcãturã cu poeniță», «care sãcãturã esti fãcutã de un Andronic rãzãș de Tansa», «alãture cu bordeiul lui Andronic», «piscul cu potica», «pisc les», «rãul Cãzacul», «în dreptul pravilii ci esti di spre apus». Se aduc ca informatori: «Gheorghii Vornic, un bãtrãn, Ștefan Duduman, Constandin Mocan, Pricopii Iftodii, Acsintii Șelar, Antohi Ghiuș și Neculaiũ Cioarsi din Goești». «Un piscușor», «un piscu ìnnalt, ce sã numește capul cãlugãraș[u]lui», «drumul Zniãmãnului», «merii lui Mãțã», «o poeniță ce sã numește a buorilor». Satul Brãești e al Bãnesei Maria Sturzoaie, care și locuiește acolo. «Sãlivãstru Budance Vornic de Oțãleni», «Ștefan Berjul», «Andrii Bența», «Lupul butnar». «Deosãbit Pavãl Bulaiũ aũ mai mãrturisit cum cã ìnnainte Moscalilor cei d'întãi viniẽ Cãmpulungeni cu oile, de fãcẽ perdeli pe din coaci de pãrãu Teiosului, și pentru adetiul locului sã tocmiẽ cu rãzãșii de Petrești, iar piste pãrãu Teiosului nu trecẽ.» În actele arãtate: Pleșuleț; «fiçorul Grecii», «Mușcheriul», «Simion fustaș» (7203=1695, 8 Iulie), «Paraschiva Goroviasã, fiica

răposatului Miron Goroveiū, biv Vel Şetrar, şi cu fi săi» (12 Februar 1783). «Făcându-să obraţuri, s'aū venit în parte răzăşilor, de la trii obraţuri 465 stânjăni, 3 palme»; «Ioniţă Țărul din Căprăcioai», «on Ioan Iorga». «Poeniţa ce să numeşte Dumbrăvina», «poeniţa ce să numeşte târlele lui Măndilă», «poeniţa unde aū fost odăile unor Munteni», «piscu bejăniilor», «capul hlizăi».

5. 12 Decembre 1817. Plîngere a răzăşilor din Poenile Oancii (Țin. Roman), pentru un «Dumitrachi Băibăruc, ci-î zic şi Beiovič», care *se bagă răzăş*, cu ajutorul unuia din ei, «făcându-i rudenie»; ceia ce se dovedeşte prin punere sup blestem.

6. 1819. Răzăşii de la Poenile Oancii se plîng că «unii din răzăşi noştri lăturaşi» cer hotărnicie pe vremea lucrului la cîmp. Se însărcinează cu cercetarea Vasăle Bucur, Vornic de Poartă.

7. 19 April 1820. «Răzăşii din parte apusului» de la Poenile-Oancii, ca şi cei «din parte răsăritului», arată «că, viind gîneri di 10 anî un Ion bazădè, (că,) fiind scrisorile în mîna socru-săū, şi murind socru-săū, şi rămăind în mîna lui, şi apucându-să tot di răzvrătiri cu răzăşii, întâiū cu Vornicul Lester şi, neisprăvind nimică, s'aū apucat şi di un bătrîn Buhle şi di un bătrîn Caprace, ca să-î scoată din moşii, şi, neisprăvind nimică cu apusăniū, s'aū apucat şi cu răsărităniū».

8. 5 April 1821. Răzăşii de pe Vechii-Ştefăneşti (Poenile Oancii) se învoiesc cu Vornicul Vasăli Tine, «ca să ne măsoari moşie, şi să ne o împărtaşcă pe fiştecarî neam, după spiţa sa», dîndu-î 300 de lei la sfîrşit, «cu mulţămită».

XI. Acte relative mai ales la Domnia lui Ioan Sandu Sturdza¹.

1. «În Leov, 2 Martie 1804.» «Kundmachung vom k. k. gallizischen Landesgubernium: pentru deschideria unii fundaţii la şcoală în Cepreviţa (Koprzywnica), a «sinodului Țis-tartienzilor». (Cistercienilor): burse pentru elevi.

2. 20 Februar 1823. Domnul, către Costachi Şandre. Să se unească cu ispravnicii de Fălciū pentru a îndemna pe

¹ După originalele aflătoare la d. dr. George Popovici.

toți la lucrul harnic al cîmpului, întrebuițînd ca ajutor și un mazilo-ruptaș la cincî sate. «Pentru ca nimeni să nu rămăi fără sămănături cu îndestulare.» «Căci ca niști patrioți aveți a da samă.»

3. 30 Iunie 1823. Vistieria, către același. Nouă ordin pentru a se face poterași. Să fie de față la cercetarea hoților, «care să să facă cu mare pătrundere, ca să nu să întample a să pedepsi vre un nevinovat, fără dreptate». «Pentru crăcmile și bordeile ci sânt prin păduri și prin locuri sănguratici, undi petrecu oameni răzlățiți de sate», Domnul a poruncit de la 6 Maiu «dumilorsali dregătorilor ca să rânduiască innadiniși oameni, să le strici toate aceste, și pe acei ce vor fi lăcuind acolò, să-i lăcuiască prin sate, și să-i dia prin chizășii». Să vadă ce s'a făcut și să dea știre. Căpitanul Lazăr va veni cu el. N'are de ce mai zăbovi.

4. 16 Novembre 1823. Vistieria, către același. E bine că urmărește pe hoți. «Iar, pentru asuprelile ci arăți că fac slujbașii vădrari lăcuiitorilor, dovezile ci vei fi având, să mergi să li arăți la dumnealor dregătorii Țănutului, căci o așa înștiințare, neavând dovadă, apoi să înțălege că urmiază numai din pizmă și intrigă. Și, luînd de la dumnealor dregătorii în scris dovedire, să o trimiți la Visterii, și să va puni la cale.»

5. 25 Februar 1824. Domnul, către același. «Datoriia neapărată a fiiasticăruia den patrioți iaste a îmbrătoșă și a nu cruța ostentiali pentru tot ce priivești către binele obștiei și fericire a patriei; iară una den celi întăi mijlociri care aduc niște asămine dorite fărșituri, iaste acè cu sălință lucrare a pământului de cătră lăcuiitori, și îndemnare cătră dănșii întru ačasta urmiazi a fi ceva din celi întăi și mai neapărate patrioticești trebuinți.» Va fi ajutat de ispravnicî, și la ocoale de «postelniceî ertați și alte trepte, câte doș», și de «mazăli-ruptași i rupte a Visteriei, și slujitori a Țănutului», cîte unul la patru-cincî sate. «Să înfrănezi după cuviință pe acei leniși sau neînțălegători și îndărăptnici . . ., îngrijindu-să încă și pentru facire și încheiare gardurilor la țarinî.» Să se lucreze «mai mult decăt în toate alte vremi». Să tot dea știri la Vistierie. Să facă și «o lămurită și prè-adevărată catagrafie, cuprinzâ-

toare: fiaște-care sat câtă somă de tot feliul de pâne aū să-mănat», semnînd-o el și «dregătorii».

6. 16 Mart 1824. Domnul, către același, reinnoind porunca, «cu poșta trecută . . . , ca pe lăcuiorii aceluî Ținut, căți vor fi lipsiți de sămănta trebuincoasă de grău și popușoi, să să înlesniască cu împărtășare de la acei ce vor fi avănd cu pri-sosăntă pâne pentru sămăntă». Acum venise «înnadins ja-loba . . . , cu cerire întru ačasta din parte lăcuiorilor». Se va da sămînța însă, «făcându-să o driaptă ruptoare de prețul a fiascăruia soiū de pâne, precum să va fi politicind în parte aceia». Se vor lua zapise, și la toamnă se vor da banī, «sau să le răspundă iarăș pâine în natură, din pâine noai». «Și pe aceia din lăcuiori, care nu vor fi avănd boi, să-ī săliți și să-ī supuneți, și fără voia lor, a să unī întru lucrare pămăntului cu acei ce vor fi avănd plugurile lor, pentru ca să poată a lua sămbră; precum și pe acei cu plugurile să-ī îndatoriți a priimi să să alcătuiască întru acest fel de unire, însămbriu-luindu-să așa unii cu alții; fiind dum. știut cu desăvărșită încredințare că, nu numai pentru un sat oarecarile de ale aceluî Țănut, ce și pentru unul singur dentre lăcuiori, care prin neprivelghere și neîngrijire dumn. a rămăne fără îndestulare de arături și sămănturi, aveți a vă învinovați și a da greū răspuns.» Să răspundă de primire.

7. 31 Ianuar 1825. Ioan Sandu Sturdza înștiințează pe Costachi Șăndrescu că, hotărîndu-se «tuturor breslilor, slujători a Țănuturilor și a Curții i căpităniilor și altor posturi să li să dei pecetluituri pe față, precum s'aū urmat din învechime», se trimet la Ținutul Fălciului 164 pentru slujitorii isprăvniceii, 33 pentru ai «Căpităniū margini Leovii», pe care să le împartă el, luînd de la fiecare «havaetul» de 5 lei, care se va trimete «madegiului acestor bresli».

8. 25 Octombore 1825. Vistieria către «dumnalui Paharnicul Costachi Șăndrescu, la Fălciū». «Te însărciniazī și asupra potirii aceluî Țin[u]t, ce s'aū poruncit a să alcătui cu Capitanul Lazăr, pentru prindire făcătorilor de răle talhari. . . Să eși împreună cu numitul . . . , cu oamenī tîrgoveți și neferi de la di beșliaga Ținutului», să prindă pe «acești înrăutățiți».

XIV.

NOTE EXPLICATIVE LA DOCUMENTE.

I. Documente din arhivele instituției Sf. Spiridon din Iași.

Sf. Spiridon din Iași nu e o mănăstire veche, și spitalul care e legat de această mare și bogată mănăstire nu putea să fie nici el decît nou. Pe amîndoi i-a produs epoca fanariotă: pînă atunci marele Spiridon, dătătorul de sănătate, nu era un sfînt cu nume mare printre Romîni, iar bolnițele de bolnavi nu formau spitale în adevăratul înțeles al cuvîntului. La Sînmăriteni, «unde este hramul marelui mucenic Dimitrie», se aflau călugări cari îngrijau pe drumetul obosit, pe călătorul căzut de loviturile hoților sau pe ostașul rînit pe un cîmp de luptă din vecinătatea, pe acel timp tulburată de frămîntările mulților Domni și ale nebunilor ce-i ajutau să se frămînte¹. Cînd se vorbește în *Cartea de învățătură* a lui Vasile Lupu de pedeapsa pe care trebuie să o primească tatăl ce-și trimete fiul într'un spital, în loc să-l caute acasă, cu toată grija părintească, aceasta nu înseamnă că erau spitale la noi, ci numai că ele se aflase în lumea bizantină unde se hotărîse legile pe care acuma le talmăcise pentru Vasile Vodă Logofătul Evstratie, cunoscătorul de elinește. Cînd, pe la 1638, un străjăr din Suceava fu rînit de niște oameni din Ținutul Bistriței, cari băuse prea mult, la «gazdă» sau «la o casă de om bun», și străbăteau cetatea la vreme de noapte «cu săbii și cu corduri și cu toporă», jertfa hărăgoșilor bețivi fu căutată acasă de un «bărbiiariu», căruia vinovații îi plătiră pentru aceasta «3 zloți și jumătate», precum și «o

¹ *Arch. ist.*, I, p. 104.

fotă și o năframă», mai potrivite, de sigur, pentru «muiarea bărbiiariului» decît pentru învățatul ei consorte ¹.

Pe la sfîrșitul secolului al XVII-lea se întemeie cel d'întăiu spital românesc, în București: Colțea. Ctitorul e același ca și al Sinaii: cel mai cucernic dintre frații Cantacuzini, Spătarul Mihaî, căruia Dumnezeu nu-î îngădui o moarte pașnică, de oare ce trebui să-și plece gîtul supt securea gealatalui împărătesc la Adrianopol. Dacă frate-său, învățatul Stolnic Constantin, călătorise în «Europa», el, Mihaî, întovărășise pe bătrîna lui mamă, Doamna Elina, care mersese pentru a se pregăti de apropiatul ei sfîrșit la Locurile Sfinte și la Muntele Sinaî. La 26 April 1682 acești cucernici drumeți de departe intrau în Ierusalim, unde voise să-și petreacă odată Paștile lîngă Mormîntul Domnului ². După 1688, când nepotul său Constantin Brîncoveanu luă locul lui Șerban-Vodă, altul dintre Cantacuzini, Mihaî Spătarul, întemeie la București mica biserică împrejmută de chiliă a Trei-Ierarchilor, care luă numele de Colțea după boierul ce avuse întăiu terenul. După 1702 el adause aici o școală de cîntări, un adăpost pentru sârmanî și un spital, o bolniță pentru acei bolnavi, mai mult străini, ce n'aveau un acoperemînt al lor supt care să zacă: o mare nenorocire, mai ales după socotînța timpului. Opt negustori ai «cetății de Scaun» și doi boieri mari erau așezați ca epitropi prin așezămîntul ctitorului, ce s'a pierdut.

Pe urmele lui Mihaî s'a luat apoi luminatul Domn muntean Grigore Ghica, a căruî mamă, dintre fetele lui Nicolae Mavrocordat, se pricepuse la medicină. Lîngă București el clădi la 1735 mănăstirea Sfîntului Panteleimon, «doftorului celui fără arginți», și lăsă ca din venituri să se ție o a doua bolniță pentru bolnavii săraci și fără de rude ³.

Frații Constantin și Ștefan Racoviță, fiii unui părinte care nu s'a deosebit prin nimic decît printr'un mare noroc și multe

¹ *Doc. Bistriței*, I, pp. 65-7.

² *V. Despre Cantacuzini*, p. CXXXII.

³ Găleşescu, *Eforia spitalelor civile din București*, 1900, cap. I și 2.

Domnii, făcînd să se zidească frumoasa mănăstire a celuiilalt sfînt tămăduitor, Sf. Spiridon, aŭ dat Moldovei, în clădirile alipite pe lîngă dînsa, cel d'intăiu spital, care vine în sã al treilea ca datã dintre cele fondate în țerile romîne. Constantin-Vodã, care era un om dat la bãuturã peste toate margenele cuviinții, se putea socoti cã-și rãscumpãrã întru cîtva acest pãcat prin rîvna-i pentru cele sfînte: el își arãta în sã aceastã rîvnã mai mult prin închinarea de mănăstiri gata fãcute, decît prin dotarea cu bani, pe cari nu-i i-ar fi dat epitropii sãi greci din Țarigrad, a unor clădiri nouã ¹.

O bucatã de vreme, Sf. Spiridon a fost o bisericã la modã, foarte dese ori cercetatã de fruntașii boierimii. Grigore Alexandru Ghica, un Domn ce doria sã lase urme binefãcãtoare ale cîrmuirii sale, a adus apã și aici, prin țevile puse de suiulgiii sãi, țevi ce se opriãu la cișmeaua cea frumoasã d'innaintea porții, lîngã care-și veșnici numele prin versuri grecești și turcești. Trupul lui ciuntit își gãsi odihna în cuprînsul bisericii, supt o piatrã pe care se amintia în vorbe acoperite sfîrșitul «înnainte de vreme» al acestui bun cîrmuitor ². Și nemîngiata Doamnã a lui Grigore-Vodã Calimah dãduse tot aici pãmîntului rãmãșițele stropite cu dureroase lacrimi de mamã ale singurului ei copil, micul Voevod Ioan ³. Mai târziu, vestitul dragoman Panaiodor, amestecat în negociațiile de pace dintre Ruși și Turci la 1774, fu îngropat aici, la sfîrșitul unei lungi cariere, bogatã în rãsplãtiri, la 1790, pe vremea cînd stãpînul Moldovei era generalul Potemchin, favoritul Împãrãtesei Ecaterina ⁴. Dupã

¹ Pentru clãdirea mănăstirii, v. Cronica lui Canta, *Letopisișe*, III, p. 188: «În zilele acestui Domn aŭ început a zidi mănăstirea Sfîntului Spiridon în orașul Iașului».

² Cf., pentru cișmea, Ienachi Kogãlniceanu, în *Letopisișe*, III, p. 252; Canta, *ibid.*, p. 192 și inscripția greacã din Dossios, *Studii greco-române*, fasc. II-III, pp. 66-7. Pentru mormînt, Dossios, pp. 62-3, unde în sã trebuia de cetit: «1-iũ Novembre», nu 1-iũ Septembrie 1777, datã la care Domnul nu fusese încã omorit.

³ Dossios, pp. 63-4.

⁴ *Ibid.*, pp. 65-6, unde iarãși data de «1709» (21/1) nu poate fi admisã, odatã ce rãposatul luase parte la alcãtuirea tratatului din 1774. V. și articolul

restatornicirea Domniei de la Împăratul turcesc, vedem iarăși Sfântul Spiridon mai dese-ori vizitată decît celelalte biserici de Mihaï-Vodă Suțu¹, și această situație privilegiată îi rămîne și mai târziu: Ion Sandu Sturdza, Domnul de țară de la 1822, cinstia tot așa de mult biserica spitalului celui mare al Moldovei².

Organizarea spitalului nu se deosebia de a instituțiilor de același fel din Țara-Românească. Averea era alcătuită din moșii și dughene dăruite de particulari fără moștenitori sau cu prea multe proprietăți și cu o deosebită grijă pentru sufletul lor în viața veșnică de după mormînt, și apoi din privilegiile ale Domniei, privilegiile pe care toți Domnii le întăriră pe rînd și pe care adesea ori mari prelați ai Răsăritului le luară supt ocrotirea autorității de care se bucurau. Astfel, Sf. Spiridon, tămăduitorul fără plată, își avea partea lui din «venitul cantariului» la un număr de tîrguri, din produsul vămilor, din al cuniții și unor anumite drepturi mai mărunte ale Scaunului; Vistieria îi scutia atîția oameni, atîția *liuzi*, cîți erau de nevoie pentru multele slujbe de făcut pe lîngă bolnavi; trunchiurile de carne, cîrciumele mănăstirii nu erau supărate de nimeni dintre strîngătorii de dăjdî; un privilegiu de berărie pentru dr. Herlitz, odinioară «gerahul», medicul spitalului, apoi pentru urmașa sa în fabricarea acestei băuturi, ce se dădea și bolnavilor, pînă la o oarecare cîtime, «Tudora Miliroea», văduva lui «Miler»³; «doftorul» de la spital nu era supus, precum erau ceilalți, medicului orașului, «politiei». Epitropii, aleși dintre boieri, aveau întreaga stăpînire asupra zestrei mănăstirii, și, Sf. Spiridon fiind stavropighie, adecă supusă de-a dreptul Patriarchiei, Bisericii celei Mari din Constantinopol, egumenul, ce stătea în fruntea celorlalți preoți, nu era trimes de Mitropolitul țerii, ci se alegea de

mieî *Un Mitropolit de altă dată. Filaret al II-lea, în Convorbiri literare* pe 1900; *Doc. și cercetări*, I, p. 164; *Literatură și artă romîni*, V, p. 751.

¹ *Documente și cercetări asupra istoriei financiare și economice a principatelor romîne*, I, p. 71.

² *Ibid.*, pp. 132-3.

³ Cf. și Hurmuzaki, X, p. 39, nota 1.

zișii epitropi printre prelații, greci și români, *in partibus*, ce se găseau pe acel timp în țerile noastre, și astfel el era îndreptățit să poarte la strălucitoarea slujbă a hramului său a serbătorilor celor mari mitra împodobită cu pietre scumpe a Vlădicilor. De mănăstire erau alipite ca mîtoace, prin voința Domnilor binefăcători, alte mănăstiri din țară, tot fundații de-ale lui Constantin Racoviță: Precista de la Roman, mănăstirea proorocului Samuil din Focșani, schituri ca acel prefăcut în piatră, din «codrul Iașului», zis și schitul lui Tăriță, după intemeietorul lui, schit pentru care epitropii din vremuri avură mult de lucru împotriva oamenilor din Tîrgu-Frumos¹, biserici ca acea din Bodești Neamțului².

Ca temeuri pentru stăpînirea multelor sale moșii, Instituția Sf. Spiridon posedă un foarte mare număr de documente vechi. Ele sînt păstrate cu o deosebită îngrijire, în pachete cu cuprinsul inventoriat. Cu greu s'ar putea conserva mai bine actele unei averi mari.

Nu astăzi întâiu se întrebuițează aceste documente ale Sf. Spiridon. În afară de cercetători ocazionali și de V. A. Urechia, care căuta și aici lămuriri asupra Costineștilor, d. I. Tanoviceanu le-a văzut pe toate, scoțînd din ele ceia ce i se părea de nevoie pentru listele de dregători moldovenești ce pregătește. Acest cercetător le-a mai întrebuițat și pentru monografiile istorice, escelente supt raportul genealogic, ce a tipărit în deosebite reviste și a dat chiar la lumină pe cîteva dintre dîsele.

Din partea mea, străbătînd pachetele, am ales ce avea mai mult interes pentru istoria culturală și dau în cea d'întăiu despărțire a volumului de față rezultatul secerișului mieu.

Note. La n^o 18. Un document de la Ioan-Vodă, neîntrebuițat până acum. e cel dat în facsimile, original și tradu-

¹ V. și *Documentele familiei Callimachi*, I, p. 510; p. 594, n^o 52. Cf. și Canta, în *Letopisișe*, III, p. 187; Ienachi Kogălniceanu, *ibid.*, pp. 228-9.

² V. *Uricariul*, I, p. 74 și urm.; cf. p. 117 și urm. — Un budget al Sf. Spiridon e analizat de d. I. Tanoviceanu, în *Arch. soc. și lit.*, VI, p. 43^o și urm.

cere, în I. G. Sbiera, *Familia Sbiera*, Cernăuți, 1899, pp. 50-53. Boierii din 1573 ai lui Ioan nu sînt tocmai cei din anul următor. Dar iscălitura e tot aceea.

La p. 5, nota 1. Ureche pîrcălab e Grigore: astfel avem pe la 1603 întăia lui pomenire.

La p. 6, nota 1. Acest document de la Aron-Vodă oferă interes și prin aceea că, pentru motive necunoscute, s'a au adaus, nu după multă vreme, numele lui Stroici, a cărui iscălitură e imitată însă destul de stîngaciū, și al lui «Gavrilou...», care e scris cu litere latine. Adăugitorul a întrebuintat o cerneală mai neagră. Că e vorba de o intercalare, se vede din faptul că, în timpul Domniei lui Aron-Vodă, Stroici n'a văzut Moldova, necum să intre în Divanul unui Domn pe care-l va fi judecat ca pe un urît tiran.

La n° 33. Acest act e cel d'întăiu din cele privitoare la Docolina, pe care le resum saū le tipăresc aici. Docolina e locul unde, în 1577, Petru Șchiopul fu bătut de Ioan Potcoavă, Domnul Cazacilor și țeranilor (Hurmuzaki, XI, p. xxxv). Satul mai e însemnat și prin aceea că el se afla în drumul ce ducea către granița Dunării, așa încît situația-i față de Vistierie, ce-l cruța în multe, nu era cea obișnuită. Mai târziu însă drumul Galașilor trecu pe aiurea (Condica de obiceiuri a lui Gheorgachi, p. 330). Cf. și *Uricariul*, XVIII, pp. 49-50.

La n° 34. Căutarea lui Ieremia-Vodă de credinciosul său boier nu s'a putut întîmpla decît după cucerirea Moldovei de Mihaï Viteazul și până la sosirea biruitoare a lui Zamoyski, aducînd cu dînsul și pe Movilă (Maiu-Septembre 1600). Decî data trebuie de cetit 1601 saū 1602. În privința lui Caraiman v., din lucrurile de curînd tipărite, vol. IV, pp. 275-6, precum și în alte locuri, arătate în tablă. El, Caraiman Aga, merse, un agent pentru călătorii îndrăznețe, în 1599 la Cardinalul Andrei Báthory, ajuns principe al Ardealului, cu Ceaușul ce trebuia să-i conducă solii la Marele-Vizir Ibrahim. Cu acești solii el veni apoi, în Novembre, la Constantinopol, unde primi ca răsplată un caftan de la «Împăratul» (Hurmu-

zaki, XII, p. 497, n^o DCCXCVIII). Pentru «țara Ladianului = Silesia», v. I. Bogdan, *Doc. și regeste privitoare la relațiile Țării-Rumînești cu Brașovul și Ungaria*, p. 179). Cîmpii Dașovului = ai Oczakowului sînt cunoscutele cîmpii tătărăști de la stînga Nistrului: «bialogrodenses campi».

La n^o 35. Popăscul e un nume de familie ce nu se află aici întăiași dată. Comisul lui Petru Șchiopul ca Domn în Moldova, la 1579, se chema Popăscul. V. Hurmuzaki, XI, p. XLIV și Regestele.

La n^o 41. Pentru Trifan Ciolpan, ce joacă un rol supt Petru Rareș, v. Ureche, în *Letopisișe*, I, p. 197. O coborîtoare a lui ajunsese soția lui Toma Cantacuzino. V. *Despre Cantacuzinî*, p. LIII. Socrul lui Toma s'ar fi chemat (v. Tanoviceanu în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, III, p. 19) Grigore Ciolpan, așa încît e altul decît Drăgan Ciolpan de la n^o 43, unchiul lui Bașotă. Alți doi Ciolpani la n^o 192. Cit despre Bașotă — Gheorghe cu numele de botez, fiu al Pivnicerului din 1589 (Hurmuzaki, XI, p. 903), — încă pe cînd era Căminar, el îndeplini misiuni în Ardeal (v. vol. IV, pp. LXXVI, CXXIV). Un alt Bașotă trebuie să fie acel «seigneur Botochan», pretins frate, poate rudă, al Doamnei lui Ieremia, care fu înfipt în țapă de răzbunarea lui Ștefan Tomșevici la întăia sa venire în Moldova, — după Joppecourt (Papiu, *Tesaur*, II, p. 22). Pentru Ciolpănești, v. și tabla la vol IV; *Studiî as. ist. Rom. în sec. al XVII-lea*, pp. 52-3 (Ioan Ciolpan).

La n^o 43. Actul se poate dată lesne. Dumitrașco Boul a fost în dregătorie supt Movilești, al căror om de casă, până la primejdia morții, era. Supt Ștefan Tomșevici el fu unul dintre răsculați; fugar la Munteni, Radu-Vodă Mihnea-l dădu Turcilor, cari crezură că trebuie a-l încredința spre pedeapsă Domnului trădat; în cale însă, ceaușii îl taiară, îngropîndu-l, apoi în apele Siretului, — la 1616 (Miron Costin, pp. 264-5; cf. vol. IV, tabla). Nicoară e poate același cu Nicoriță, ce se luptă împotriva Turcilor în oastea lui Gratiani (*ibid.*). Voruntar era un Italian, cu adevăratul nume Verotari, «Vero-

tare Comis» de la 1606, din Divanul lui Ieremia-Vodă (Hurmuzaki, XI, Regeste, p. 908). Prin căsătorie, el era înrudit cu boierimea de țară, așa încît, ca Vel Vornic, el poate să participe în 1641-2 la împărțirea celor cincizeci de moșii lăsate de neamul stîns al Balicilor (vol. IV, p. 273, nota 1). Ștefan Vornicul, în sfîrșit, e acela, care comandă trupele moldovenești în expediția făcută în Ardeal la 1605 (*Socotelile Brașovului*, p. 13: «der Wornik Steffen, auch ein Obrister im Molner Lager»).

La n^o 44. Actul de mărturie e dat de Boul și de Vistierul Solomon pentru fiii lui Drăgan Ciolpan, mort acum. Pentru un alt Vistier Solomon, v. Hurmuzaki, XI, p. XLVII. V. și n^o 41. «Solomon» s'a chemat mai în urmă și Logofătul Birlădeanul.

La n^o 45. «Miron sin Gligorie Clucer» e fiul lui Grigore Ciolpan Clucerul, decî cumnatul de mai tîrziu al Tomei Cantacuzino. V. și observația de la n^o 41. Actul e privitor tot la moșia Ciolpăneștilor: Bodeștii.

La n^o 46. Bucioc a mîntuit tras în țapă de Turci la 1620. Decî documentul e de dată mai tîrzie. «Șoldăneștii» sînt Dumitrașco și tatăl său Petrașcu. Racoviță e Racoviță Cehan, ce era al doilea Logofăt la 1637 (Bibl. Ac. Rom., doc. 101/v). «Stăncii» e greșit pentru «Stărcii». PISOVȘCHI era și el ginere al bătrînului Șoldan, ca și Racoviță, soțul Tofaneî, Constantin Ștircea al Anghelineî, amîndouă fetele lui Petrașcu Șoldan. Altă fată, Candachia, a luat pe Costea Bucioc: acestei Candachii nu voia să-î dea partea frații și cumnații. Alte două fete s'aû măritat apoi cu un «Toader» și un Dumitrașco Vel Vornicul. V. TANOVICIANU, *l. c.*, p. 27, — tot după actele Popricanilor. Iordachi Cantacuzino era, ca și Vasile-Vodă, și ca și Vistiernicul Mălai, ginere al «Bociocoei» și, restituind, cum vedem, zestrea soacră-sa rudelor, el putu să-și capete partea în moșiile de moștenire: «intră în ocină».

La n^o 47. Băseanul Uricar e cunoscutul scriitor al uricelor lui Petru Șchiopol: Ieremia Băseanul.

Ibid., nota. Toma al doilea Postelnic, care cumpără moșie la Bodești, e Toma Cantacuzino. V. Tanoviceanu, *l. c.*, p. 18.

La n° 51. Nicoară Vistierul e Nicoară Prăjescul. V. Tanoviceanu, în *Arch. soc. și lit.*, III, p. 339.

La n° 53. Tot acest Arpintie pare să fie cel pomenit într'un act românesc de la Hatmanul Orăș. V. Iorga, *Doc. privit. la Petru Șchiopul și Mihaï Viteazul*, p. 58. Cf. și n° 55.

La n° 56. Acesta e, de sigur, cel mai vechi act cunoscut până acuma, relativ la Cotnari. Miron Clucerul, fiul lui Grigore e, cum am mai arătat, Ciolpan. Mănăstirea de la Atos e mănăstirea Dionisatului: și această danie la «Svetagora» are interes. Eftimia, fata răposatului Miron Ciolpan din act pare a fi viitoarea soție a lui Toma Cantacuzino, și nu o nepoată a ei, omonimă. Cf. Tanoviceanu, *l. c.*, p. 19.

La n° 57. Pare a fi d'innainte de 1631, când Iordachi Cantacuzino ajunse Mare-Vistier (Tanoviceanu, *l. c.*, p. 19). Pană Vistierul e cel muntean (v. vol. IV, tabla, la «Vistieri»: Pană).

La n° 60. Cheltuielile *incep* de la «7127», dar ele se urmează până după Barnovschi-Vodă, până supt Vasile Lupu deci. Unele persoane sînt cunoscute: astfel, pe lingă Boul, Nebojatco, un uricar de la începutul veacului (v. lista dată de d. Ghibănescu, la sfîrșitul vol. XVIII din *Uricariu*), Gavrilaş Vornicul. Scriitorul acestor rînduri, însemnate pentru istoria culturală, pare a fi Nicolachi Catargiu. El, «Nicolae», era Stolnic în adevăr supt Radu Mihnea la 1618 (*Arch. ist.*, I², pp. 191-2, n° 340).

La n° 61. Pentru Arsenie fiul lui Alexe Nebojatco, v. n¹ precedent. E cunoscut și Ieremia Băseanu, dar nu Uricarul Constantin. Spătarul Cristian din Rotompănești sau Rotompan, a fost Vornic de Cîmpulung (*Doc. Bistr.*, I, pp. 27, 28, 45), ca biv Spătar, și avem scrisori de la dînsul, care rămîn acuma a fi datate după 1615 (admisesem întăiu: 1604-19). Îl mai găsesc până la 1629 ca Vornic (*ibid.*).

La n° 62. Relația de înrudire între aceste două personaje: Dumitru Buhuș și Safta Cărăiman e aceea dintre frați vitregi. Dumitru sau Dumitrașco se mai întâlnește și în alte acte (v. vol. IV, tabla). La 1634 el era pîrcălab de Hotin (Bibl. Ac. Rom., doc. 51/XXXVII). Văduva lui Procopie Cărăiman Ceășnicul se chema Nastasia, și ea avea și o fată, Măricuța (vol. IV, p. 276, nota 1). V. și p. 74, n° 2 de sus, și nota relativă.

La n° 63. De la o «giupăneasă Goioae» (poate Candachia) face Vasile-Vodă o cumpărătură la 9 Maiu 1635 (Bibl. Ac. Rom., 299/IV; *Studii as. ist. Rom. în sec. XVII-lea*, I, p. 51). Un alt Goe, «magistro di Camera supremo», Mare-Postelnic al lui Gașpar-Vodă Gratiani, fu acel boier care omorî în fugă pe Domnul său, la 1620 (v. *Manuscripte din bibliotecă străine*, I, p. 49). Alexandru Iliăș, urmașul asasinatului, răsplăti pe ucigaș prin tăierea capului (*ibid.*, pp. 50-1). Cf. încă Miron Costin, p. 273: «iară trupurile le-au aruncat în eșitoare»; Hurmuzaki-Bogdan, III, p. 66: ar fi fost întâiu frinți de minți și picioare și apoi aruncați supt ghiata unui riu.

La n° 65. Se știe că în Suceava există biserica, foarte veche în originea ei, a Mirăuților. V. S. Fl. Marian, *Sf. Ioan cel Noș*, București, 1895.

La n° 68. Biruința lui Tomșa împotriva lui Constantin Movilă, călăuzit și de Balica, e pomenită și în alte acte de la acest Ștefan-Vodă Tomșa. Așa în *Arch. românească*, I, pp. 54-5, pentru satul Brăiești al Balicăi: «pe când însuși Balica au perit, când au fost venit cu oști leșești asupra lui Ștefan Voevod, și care războiul s'au făcut pe apa Jijiei și în drumul Sasul [Cornul lui Sas], la vii, pe Prut» (Gașpar-Vodă, după un hrisov al lui Tomșevici). În *Uricariul*, V, pp. 221-2, pentru Vistiernicenți și alte două sate: «Când s'au rădicat cu Domnul lor, Constantin Voevod, și cu multă mulțime de Leși și Cazaci, asupra Domniei Mele și, făcând mare războiul cu dânșii pe apa Jiji», etc. (9 April 1623; reprodus după *Foaia pentru minte*, etc. din 1845). Cf. Hurmuzaki, XI, p. XLIV. Pentru luptă chiar, vol. IV, Prefața, pp. CI-II: ea se dădu la 19

Iulie 1612. — «Manolachi Vameșul» trebuie să fie același cu «Manea, fost Mare-Vameș» din 1604 (*Doc. Bistr.*, II, p. XLVII).

La n° 75. Documentul e interesant pentru că e dat tocmai în ziua morții Domnului.

La n° 76. Stratul e fiul cunoscutului scriitor de hrisoave «Cirstea Mihăilescul». Cf. Hurmuzaki, XI, p. XXIX.

La n° 77. Pentru Grama, un însemnat boier moldovean al timpului, v. vol. IV, tabla și n° 213. O notiță asupra lui Orăș, am dat în *Doc. priv. la Petru Șchiopul și Mihaï Vit.*, p. 58. — Cetește: Miron, nu Moise-Vodă.

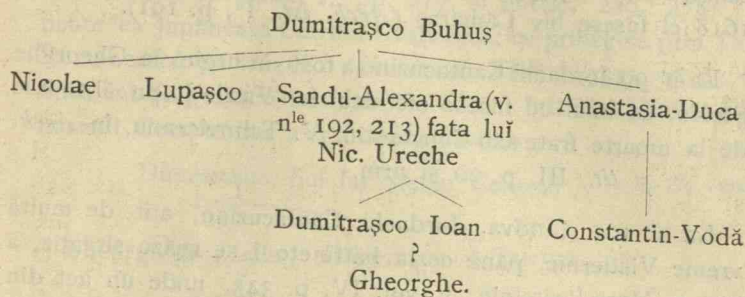
La n° 81 și urm. Toma, pomenit dese ori după aceasta, în deosebite boierii, e Toma Cantacuzino.

La n° 85. E cel mai vechi act pomenind pe Gheorghe Ștefan, viitorul Domn al Moldovei. Încă în 1638, el n'avea nici-o dregătorie (v. vol. IV, pp. CCXVIII, nota 2). Dar în 1639, Februar, el era acum treti Postelnic (Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, I, p. 83). Abia la 1648, el se ridică la Spătărie (vol. IV, p. CCXXIV și nota 1). Dintr'o scrisoare a lui Vasile-Vodă către Ioan Kemény, dată la sfârșitul Memoriilor acestuia (v. Șincai, III, pp. 72-3), se vede că Gheorghe fusese în 1647 Stolnic, după ce trecuse, pe la 1645, și prin Sulgeria cea Mare (Tanoviceanu, *l. c.*). Ca Sulger, el urmase lui Toma Cantacuzino. Acesta ajunsese, cum se vede din n° 87, Vel Stolnic. Apoî supt Vasile Lupu, încă de la 1637, Toma se întoarce la Sulgerie (*Studii as. ist. Rom. în sec. al XVII-lea*, I, pp. 52-3).

La n° 89. Tatăl lui Lupul Prăjescu e Nicoară, Marele-Vistier pe care l-am întâlnit mai sus. După șapte ani de la data documentului nostru, la 1639, Lupu Prăjescu avu o misiune de pace în Ardeal (vol. IV, pp. CC-1, 214). S'ar putea ca Lupul «Cărăscul», al cărui nume se află pe o piatră mormintală a Bisericii Sf. Nicolae din Suceava, întemeiată de Nicoară Prăjescu, când era Vistiernic, să fie tocmai acest Lupu Prăjescu (Melchisedec, în *An. Ac. Rom.*, VII, p. 277-8).

Melchisedec dă și în studiul său despre inscripția de la Războieni, *ibid.*, p. 194 și urm., știri despre Prăjești, după documentele schitului Războienilor, aflătoare tocmai în Arch. Sf. Spiridon. Din ele se vede că Dumitrașcu Prăjescu trăia încă pe la 1668 (*l. c.*, p. 194). — Cit despre Vistierul Buhuș, el precedase, în Iunie 1639, pe Lupu Prăjescu ca sol la Rákóczy I-*ü* (vol. IV, p. 213; cf. p. CXCVI, nota 1). Fiul lui trebuie să fie Alexandru (v. tabla de la *Ist. lit. rom.*), iar un alt fiu Logofătul cel Mare Nicolae Buhuș de la 1665 (*ibid.*, p. 274, n° CVII), și un fiu al lui Sandu ar fi apoi Hatmanul Ioan de pe vremea lui Dimitrie Cantemir (vol. III, pp. 42-3). V. și mai sus, la n° 62 (cînd Dumitrașco Buhuș era numai pîrcălab de Hotin). Un alt Buhuș, Dumitrașco, calificat de «văr primare» al tînărului Duca-Vodă, căpătă într'un rînd de la acesta misiunea de a omori pe pribeagul moldovean Bogdan (N. Costin, p. 45; Neculce, p. 271). Lupașco Buhuș, căsătorit cu fata lui Iordachi Cantacuzino Vistiernicul, Safta, apare încă de la 1667: el nu mai era în viață la 1712 (v. tablele *Ist. lit. romine*, la numele său). După Hatmanul și Logofătul Ioan, apare în al XVIII-lea veac un al treilea Hatman dintre Buhușești: Gheorghe (Bibl. Ac. Rom., doc. XLVII/152). Buhușeștii toți au fost oameni neastîmpărați, destul de ageri pentru a putea să-și mulțamească ambiția prin înălțarea la culmile scării boierești. Ca și bătrînul Dumitru, scoborîtorul său Ioan a început cu drumuri peste munți, la generalul Heissler, cu care avea înțelegeri tînuite Cantemir-Vodă. Ei erau inrudiți și împrieteniți cu Urecheștii. Grigore Ureche, cronicarul, stătu în Divanul lui Vasile Lupu alături de Vistierul Dumitru Buhuș, iar nepotul lui Grigore, Nicolae Ureche, își mărită fata după Alexandru Buhuș (*Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, IX, p. 234). În privința lui Grigore, Miron Costin căpătă lămuriri de la Nicolae Buhuș, probabil fratele acestui Alexandru (*Letopisișe*, I, p. 4). Se știe că Istratie Dabija, ce a fost și Domn al Moldovei, a avut de nevastă pe o văduvă a «lui Buhuș» (Neculce, pp. 192-3), ce se vede a fi Dumitrașco, din n° 87, p. 95. Ea a fost și mama lui Lupașco, de care începe a se vorbi în cronică încă de supt Domnia

lui Eustratie-Vodă, și a Anastasiei, soția lui Duca, viitorul Voevod moldovenesc. Alexandru său Sandu apare ca un uneltitor în potrivea Domniei lui Antonie Roset: el trebuie să fie fratele mai mic al lui Lupașco (Alexandru era încă la 1668 — *Arch., l. c.*, — abia Pitar-Mare). S'ar putea deci stabili această genealogie:



Din n^o 87, p. 95, se mai vede că Dumitru Buhuș avuse o fată, Tudosca, măritată cu Miron fiul lui Bucioc, o alta Ileana, o a treia Irina și încă un fiu: Ursul.

Pentru înrudirea Buhușeștilor cu Cantacuzinii din Moldova și cu cei munteni (Constantin Stolnicul pare a fi luat pe o fată a lui Sandu Buhuș, Maria), v. *Despre Cantacuzini*, pp. CXVIII-IX. — Buhușești din al XVIII-lea veac sînt pomeniți mai departe, în despărțirea a XIII-a, la actele moșiei Șerpenița. Dumitrașco, începătorul familiei, e citat și mai departe, la n^o 112.

La n^o 97. Grigore Ureche era de mult timp Mare-Spătar la această dată de 1634 (v. Urechiă, în introducerea la Gîdei, *Studiu asupra cronicarilor mold. din sec. XVII-lea*: pp. XI-II). Gavril Hatmanul, cu iscălitura grecească, e fratele lui Vasile-Vodă: i se zicea și Gavrilaşco, și el era mai mare decît Gheorghe, cellalt frate al Lupului (*Studii as. ist. Rom.*, I, p. 17, unde i se dă și iscălitura în facsimile). Vasile-și începuse în acest an Domnia, pusese Logofăt pe Toderășco Ianovicî, pe Șoldan îl făcuse iarăși Vornic-Mare, pe cînd pe cîtiva din boierii predecesorului său Moise-î slufise sau îi trimesese la țară: așa pe Ionașco Gheanghea cel bătrîn, pe Franguli și pe Tăutul (*ibid.*), acel Tăutul care e pomenit la n^o 73,

supt Radu Mihnea, în ultimele-î zile, cînd Vasile Lupu însuși era numai vtori Logofăt, iar Toma Cantacuzino își începea cariera ca vtori Postelnic. În sfîrșit, nici Condea, «Condi», fostul Vameș, nu e un necunoscut: în *Doc. Bistriței* el e pomenit la 21 Februar 1623 ca Vameș (I, p. 42, n^o LV); iscălitura lui *ibid.*, pp. 78-9, n^o CVIII. Cf. II, p. 2, n^o CLXI. În 1618 el fusese biv Cămăraș (*Arch. ist.*, I², p. 191).

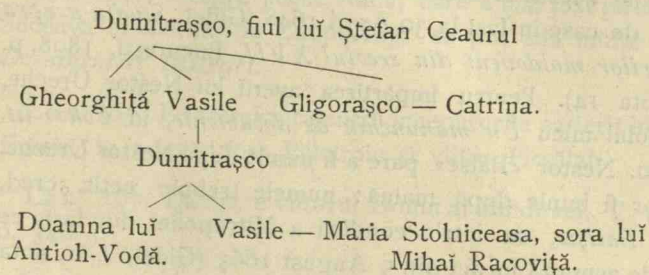
La n^o 99. Iordachi Cantacuzino a fost «în urgie» la Gheorghe Ștefan, ca unul ce fusese sfetnicul lui Vasile Lupu: îl scoase de la moarte frate-său Constantin. V. Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit.*, III, p. 20 și urm.

La n^o 101. Cîndva, Iordachi Cantacuzino, atît de multă vreme Vistiernic, pînă ce la bătrînețe i se scăzu situația, a fost și Mare-Postelnic: v. vol. IV, p. 343, unde un act din 1650 îi dă calificația de biv Vel Postelnic. La 1652 el era însă iarăși Vistiernic-Mare (*Arch. ist.*, I², p. 191).

La n^o 108. Pentru Alboteștii din a doua jumătate a secolului al XVII-lea: Petru și Gorcea, v. Hurmuzaki, XI, p. xxx; *Uricariul*, II, ed. a 2-a, pp. 256-61.

La n^{le} 110-111. Din acest act se descopere încă un frate al lui Gheorghe Ștefan-Vodă: Gligorașco. Cellalt frate, Vasile, era cunoscut. E Vasile Hatmanul de mai târziu, căruia-î scrie Domnul din pribegie (v. și vol. IV, pp. CCXCV, 44, 275, nota 1), Vasile Ceaurul (v. și vol. IV, p. 112, nota 1). Moșiile lui, confiscate de Ștefan Lupu, fură restituite de Dabija. Fiul său, numit Dumitrașco, în amintirea bunicului său, Marele-Logofăt Dumitrașco Ștefan, își mărită în Decembre 1696 o fată, «tînără și frumoasă», după Antioh-Vodă Cantemir (v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 175). Constantin Duca îl făcu, la bătrînețe, Mare-Logofăt, dregătorie în care și muri (Neculce, pp. 248, 255). Dar nu bătrînețele-î aduseră sfîrșitul, ci asămănarea cu unchiul său Gheorghe-Vodă, iubitorul de jupănese: «muri cumu-î mai rău», spune sfătosul moșneag Neculce, «în dub, frențit», și aceasta pentru că el sfătui pe tînărul Domn să scoată dajdea blestemată a văcăritului, după răul exemplu

al Muntenilor. «Și i se istovi și casa lui, și trăi ficiori ce au avut . . . și moșile lui căzură la mîni străine», adaugă cronicarul. În adevăr, fiul său Vasile se lăsă ademenit de Nemți supt Mihai Racoviță, pe a cărui soră o ținea, se visă «grof» și Vodă și, după neizbînda încercării lui, averea-i fu confiscată (v. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 217 și notele, 229, 478). Se poate ca jupăneasa Catrina Ceureasa, ce pribegise prin Țara-Românească pe la 1682 (*Uricariul*, XIV, p. 331), să fie văduva lui Gligorașco: ea face o cesiune întăiului Vasile. Deci neamul Ceureștilor s'ar înfățișa astfel :



Că Vasile era fiul lui Dumitrașco, se vede din afirmația lui Mustea (*Letopisiți*, III, p. 34), că el, Vasile, era cumnatul lui Antioh Cantemir, soțul fetei lui Dumitrașco. — V. și n° 244, apoi p. 408, n° 4 (unde se vede o fată a întăiului Vasile Ceaurul, măritată cu Savin Banul).

La n° 118. Știm că Moise-Vodă trăi încă mult timp după 1639. În 1634, el sărutase mîna regelui Poloniei, oaspetele său, în dieta de la Lemberg (v. Hurmuzaki-Bogdan, II, p. 612, n° COLXXVII). Încă la apariția cărții lui Okolski: *Orbis polonus*, în 1641 adevă, Moise «se bucura» în Rusia, la «Wielkooczy», de încetarea primejdiilor în care multă vreme i se purtase viața (v. Papiu, II, p. 149). Afară de moșia aceasta rusească, Wielkie-Oczy, el mai avea una în Podlachia. Ultima dată e vorba de dînsul la 1660, cînd retrace un deposit de la Stavropighia din Lemberg (Hurmuzaki-Bogdan, III, pp. 72-3, 75-6). La 1664, acest deposit era ridicat, după moartea Domnului fugar, de vară-sa Ana Movilă Potocki

(*ibid.*, p. 77, n° XLVII). Ana însăși, vestită în analele Poloniei, muri la 1666 (Papiu, *l. c.*).

La n° 126. Vasile Vornicul din Răcăciuni trebuie să fie, neapărat, fratele, pomenit la n° III, al lui Gheorghe Ștefan, care era în Răcăciuni, «la satul lui» (Miron Costin, p. 337).

La n° 127. Știri nouă despre familia Urecheștilor se cuprind în articolul d-lui Eugen de Barwiński, publicat în *Prinos lui D. A. Sturdza* (1903). Neculai Ureche era fiul lui Vasile, iar acesta al bătrînului Nestor. Acest Nicolae face o vînzare de case în Iași la 30 April 1648 (Gidei, *Studiu asupra cronicarilor moldoveni din secolul XVII*, București, 1898, p. XIV, nota 14). Pentru împărțirea averii lui Nestor Ureche, v. articolul mieu *Un mănunchi de documente*, în *Conv. lit.* pe 1900. Nestor «Balșe» pare a fi numit după Nestor Ureche, care i-ar fi bunic după mamă: numele trebuie cetit, cred, Nestor *Batiște*, ca într'o condică a Mitropoliei din Iași, ce cuprinde asupra-î un act din 5 August 1665 (Gidei, *l. c.*, nota 16) sau într'un document din 1645, unde semnează și latinește: «Nestor Baltysta» (*Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, I, p. 108). O altă fată a lui Nestor, Nastasia, fu căsătorită cu Isac Balica, după moartea căruia ea mai trăi cîtva timp, stîngîndu-se apoi în Polonia pe vremea de pribegie în această țară a tatălui ei (Barwiński, *l. c.*). Bătrînul Balica, tatăl lui Isaia, ținuse pe o soră a Movileștilor, a lui Ieremia și Simion, așa încît familiile Movilă și Ureche erau și ele înrudite. Cf. și *Arch. 1st.*, I¹, p. 128. Peirea lui Isac Balica în lupta de la Cornu-lui-Sas (1612) făcu din Nastasia o văduvă. «Ileana Logofeteasa», altă soră a lui Ieremia-Vodă, poate să fie, nu Elisaveta, mama lui Miron Barnovschi, cum s'a propus (cf. *Uricariul*, XVIII, p. 387, nota 3; *Doc. Bistr.*, II, p. v, nota 1), ci soția lui Vasile Stroici Logofătul, altă jertfă a luptei acesteia nenorocite (Miron Costin, p. 262). Între cei uciși atunci de ostașii lui Ștefan Tomșa, se înseamnă și «Chiriță Postelnicul», Dumitrachi Chiriță Paleologul, a cărui soție Maricuța e calificată de «mătușă» a lui Constantin Movilă, într'un act al acestuia

(*Arch. ist.*, I, p. 70). Așa încît s'ar ajunge la această socoteală genealogică:

Șcheauca Movilă-Balica

Nistor Ureche

Isac Balica Hatmanul-Anastasia

La n° 150. Pe locul acestui sat se dăduse una din luptele lui Timuș, sprijinitorul socrului său Vasile-Vodă, cu usurpatorul Gheorghe Ștefan.

La n° 151. Despre acest Nacu, care a mai fost pîrcălab de Suceava și Vornic de Cîmpulung, se pot afla multe știri în *Documentele Bistriței*.

La n° 165. E interesant pentru începuturile carierei lui Miron Costin, în adevăr fost Păharnic și viitor Pîrcălab.

La n° 167. Dabija e viitorul Domn al Moldovei. V. vol. IV, p. 340.

La n° 174. E vorba de șederea lui Vasile-Vodă la Constantinopol, ca mazil, până la moartea-î, întîmplată de puțină vreme la data documentului.

La n° 175. Acești boieri fugiseră împreună cu Gheorghe Ștefan, care în Decembrie 1660 plecase acum din Viena, unde ceruse voie să se așeze deocamdată în Ungaria, dar el se afla încă în Statele Casei de Austria (cf. Hurmuzaki, IX; *Studii și doc.*, I-II, p. 427; IV, p. CCCIII). Ultimele știri din acest an despre Domnul pribeag sînt din Iunie. Îndată după aceasta, fostul Domn muntean, Constantin Șerban, începu să-și gătească o năvălire în Moldova, care se făcu în cea d'întăiu lună chiar din anul următor, fără ca Domnul din această țară, tînărul Ștefan Lupu, să poată fi ținut mult timp dincolo de graniță. S'ar putea crede că boierii ce dau mărturia noastră încunjuraū pe acest nou stăpînitor «de la creștini». Însă la 14 April 1661 era încă «în țara nemțească, la Sena», Vasile Hatmanul, «mai mic frate» lui Gheorghe Ștefan (*Arch. ist.*, I¹, p. 109). «Zina» ar părea să fie Jivna, Jina din Ardeal, lîngă Dobra, care

Jină se chiamă în ungurește Sinna, în săsește Schinna : dar aici era «țara ungurească», și nu «nemțească». Toți marturii actului sînt boierinași, de și unii, ca Ionașco și Gavril Căraiman, au un nume. Dintre ei se deosebesc, ca niște chipuri mai cunoscute: Toader, fostul pîrcălab de Galați, în care se poate vedea acela din care, împotriva lui Cantemir bătrînul, alt boierinaș cu noroc, Brîncoveanu, Voevodul din București, voia să facă un nou Domn moldovean: un «fost neguțător, om chipeș de fire, deară, mai rău, și mai spurcat, și mai varvar, și mai tiran nu era alt om pre acele vremi în țară; că, de ar fi fost acela Domn la Moldova», s'ar fi stîrpit în nu mai puțin de «două-trei luni» boierimea toată (Neculce, p. 267). Ionașco fiul lui Dracea poate fi pus în legătură cu Constantin Dracea, căruia Gheorghe Ștefan și frații săi îi fac o danie, la 1631 (n° 85). El va fi fost chiar fiul lui Constantin, precum Ștefan fiul lui Nicolae Andrieșan din documentul de aici e același cu «Ștefan ficiorul lui Andrieșanu», care întovărăși pe Gheorghe Ștefan în surgunul său, îngrijindu-l cu credință până la moarte (vol. IV, pp. 111-2). Cînd ne gîndim că Toader Ungureanul, altă slugă, mai puțin credincioasă însă, a lui Gheorghe-Vodă, a căpătat, la întoarcerea-i în țară locul de pîrcălab la Troțuș, se capătă o indicație către altă identificare a lui Toader pîrcălab de Galați. Vasile Ceaurul, fratele fostului Domn, era, în rătăcirile acestuia, alături de dînsul, și numai supt Evstratie Dabija, înlocuitorul mortului Ștefan-Vodă Lupu, el avu îndrăzneala să se întoarcă: atunci i se dădură și satele înapoi (vol. IV, p. 345). Decî s'ar putea ca Domnul însuși să fi fost prin Jina. La iscălituri aș ceti: «Comșa», nu «Comișial» și «Ionașco», nu «Iocșia».

La n° 176. Acești fi ai lui Gavril Hatmanul, decî nepoți de frate ai lui Vasile-Vodă, nu se află amîndoi în genealogia din vol. II, p. 31; ei figurează însă într'un act din Mart 1662 (vol. IV, p. CCLVIII, nota 1). În 1664, ei erau «periti» de mult. Vasile Hatmanul e personagiul de la n° 126, Vasile Ceaurul. E interesant că se fixează aici relația de înrudire dintre Mogîldea, conspiratorul contra lui Vasile Lupu, și

Gheorghe Ștefan: Miron Costin greșește, făcându-l unchiu (său poate e un bătrîn Mogilde *acesta*, tată al celui ce fu Păharnic supt Gheorghe-Vodă; vol. IV, p. 44; cf. Miron Costin, p. 325). Mogilde conspiratorul fu dus legat de tunuri până la adăpostul din Hotin al Lupului scos din domneasca lui tainiță. Cf. Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit.*, III, pp. 340-2. Alt conspirator, Pătrașco Ciogolea, era (vol. IV, p. CCXLIV) cumnatul pretendentului. Deci întreaga afacere era o intrigă de familie.

La n^o 178-9. Iordăchioaia Spătăroaia de la 1665 e văduva lui Iordachi Cantacuzino, Spătar în ultimul timp al vieții sale. D. Tanoviceanu se răzîma (*Arch. soc. șt. și lit.*, III, p. 19) pentru a găsi data apropiată a morții lui Iordachi pe înlocuirea lui ca Mare-Spătar în 1664 de fiul său, Toderașco Iordachi, până atunce Comis. Faptul că în 1665 «Iordăchioaia» apare în numele ei în daravere de drept, întărește această părere. Ea era (*ibid.*, p. 28) a doua soție a Spătarului, fata lui Gavrilaș Matiiș, și-i adusese ca zestre și satul Todirești, fost Ungurenî, în Ținutul Fălciu. Numele ei era Alexandra (v. n^o 196, 211-2). Din potrivă, la n^o 180 nu mai e vorba de această «Iordăchioaie», ci de a răposatului Iordachi al II-lea, Scolnicul, începătorul ramurei Pășcăneștilor (*Genealogia Cantacuzinilor*, p. 47).

La n^o 181. Cămărașul Savin e acela pentru care se dă mărturia de la n^o 175. Dabija-Vodă a murit la 11 Septembrie st. v. următor (Urechiă, în *Rev. p. ist., arch. și fil.*, VII: planșe la întâia fasciculă). Supt Duca-Vodă a treia oară, Savin, pe atunci fost Medelnicer, fug de răul Domnului (Nicolae Costin, p. 23).

La n^o 182. Iani Hadîmbul a păstrat și mai pe urmă o deosebită trecere la Duca-Vodă. Cînd acesta închise trei jupănese văduve pentru «hirtii», pentru dăjdi, legîndu-le de tunuri, «la puști», și țîindu-le noaptea în casarma, în «odăile» Seimenilor, el interveni, într'un grai ce nu se poate reproduce, din cauza alușilor la defectul său fisic, pentru dinsele,

spuind și aceia că și pe dînsul poruncise Duca, la o minie de om strașnic, să-l înnece în Bahluî, moarte, în adevăr, de «hadîmb», de care scăpă prin îngăduirea Armașului (Nicolae Costin, p. 23). Găsim pe Ianî, ca Postelnic, și în n° 185, ca Postelnic al doilea (v. n° 191).

La n° 185. Doamna lui Dabija-Vodă se numește Dafina și în inscripția soțului ei. Însă în acte solemne i se dă și numele de Ecaterina (v. vol. III, p. COLVIII, nota 1). Știri despre dînsa se mai dau în izvoarele arătate în *Ist. lit. rom.*, I, p. 124, nota 3. Din document se mai vede că data la care Dosoftei a luat Mitropolia trebuie simțitor coborîtă în urmă.

La n° 186. Un Seachil, Nicolae, era cumnatul lui Gheorghe Ștefan, fiind pe sora nevestei acestuia (vol. IV, p. CCXVIII, nota 1; p. CCXXIV, nota 1). La începutul secolului al XVII-lea, găsim pe Marele-Cămăraș Seachil (Hurmuzaki, XI, p. 906). E pomenit și în 1610 (*Arch. ist.*, I¹, pp. 22-3). Fecuirea de «Ungurî» a caselor lui Ștefăniță, Radu și Abăza, fiii lui Gavril Hatmanul, s'a făcut în 1653, după ce Vasile Lupu a părăsit cetatea. Cf. și în resumatul unui act din 1671: «aû perit dresela la Hotin, când primineala lui Vasile-Vodă» (*Uricariul*, XVI, p. 359).

La n° 187. Vestitul bogătaș și Mare-Vistier Ursachi avea de ce să se amestece în moștenirea fiilor lui Gavril Hatmanul, fiindu-li «cumnat». Genealogia înfățișată de Ștefan Ghindă (vol. III, p. 31) nu greșește făcînd din Ursachi ginerele adevărat al celui alt frate al lui Vasile-Vodă: Gheorghe Hatmanul (cf. și p. 87, n° 51), dar pe atunci, cum se poate vedea și mai bine din cap. I al vol. VI, «socri» erau și frații și alte rude ale celor autentici, precum «frați» erau și veriî și cumnații, «părinți» unchiî și mătușele (Hurmuzaki, II², pp. 667-8, n° DXII). După Ghindă, soția lui Ursachi se chema Ilenca; și iarăși constatăm (v. l. c.), că știrea e adevărată; a doua soție a lui Ursachi se numia Alexandra, și pe aceasta o găsim încă în viață la 1704 (*Uricariul*, XVI, pp. 359-60). Greșită trebuie să fie însă data zapisului privitor la «Ursachie Visternicul cel Mari», tipărit în *Uricariul*, IX, p.

493: trebuie să fie, neapărat, 7171, nu 7141. Încă din 1664, Decembre, Ursachi din actul nostru e Mare-Clucer (*ibid.*, XVI, p. 338) și cumpără moșii din ale familiei lui Vasile Lupu. În secolul al XVIII-lea, o Serafima Ursăchioaia, care nu e văduva Vistierului, are doi fii: pe Gheorghe și pe Varlaam, ce se face egumen la Slatina (*ibid.*, pp. 341-2). La 1673 încă, Vistiernicul n'avea copii, și, la o cumpărătură a lui, vorbindu-se de o transmisie a ei prin moștenire, se spune: «fișorii dumisale, de-î va dăruî Dumnezău cându-va» (*ibid.*, p. 34; *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, I, p. 501). Neîmplinindu-i-se dorința, el își luă un «fiastu», Dumitrașco, care ajunse și Stolnic-Mare (*Uricariul*, XVI, pp. 359-60): el se însură cu o Maria (p. 360). Cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 107, nota 1, precum și p. 106 și urm. Piriș al Domnilor, Ursachi avu să îndure strașnice chinuri de la Duca-Vodă în a treia Domnie (v. Nicolae Costin și Neculce). Varlaam Ursachi era fiul lui Dumitrașco (vol. III, p. 44), așa încît e de admis că Maria, care, soție a lui Dumitrașco, nu era însă mama călugărului, să fi fost a doua soție a celui d'întăiu, sau, mai probabil decît atîta, că și Maria se călugărise, luînd numele de Serafima. Varlaam zice lui Ioan Neculce «unchiū»: de bună samă din cauza depărtatei înrudiri a cronicarului cu neamul lui Vasile Lupu. — Pentru familia Jora, v. întăia parte a volumului următor. Cf. și n° 201.

La n° 188. Alt Grama, Ionașcu, poate un frate, la n° 175.

La n° 192. Gavriliță Costachi Marele-Spătar era, la originea strălucitei sale cariere, un fiu de boierinaș din Ținutul Tutovei. V. partea 1-iu din vol VI. Cf. și n° 193. Uricariul de la acest din urmă n°, Pascal Corlatovici, e fiul altui uricar, Corlat.

La n° 194. Ștefan Păharnicul, fiul lui Toma Cantacuzino, e menționat și în Tanoviceanu, *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, III, p. 18.

La n° 197. Despre clădirea mănăstirii din Dealul-Mare (Tutova) de Iani Hadîmbul, v. și Nicolae Costin, p. 22: «un

hadîmb [eunuc], ce-î zicea Iane, carele au făcut mănăstirea la Dealul-Mare».

La n° 199. Tălmaciū figurează și în socotelile lui Gheorghe Ștefan (vol. IV, p. 267). Încă la 1670, el, «Ionașco Tălmaci», Vel Păharnic, se află printre marturii unui act al văduvei acestui Domn (*ibid.*, p. 275, n° 208). El conduse trupele lui Gheorghe Ștefan, cînd acesta încercă, în 1658, să iea înapoi Moldova pierdută (Miron Costin, pp. 358-9): Păhărnicia lui o avea de la Gheorghe-Vodă, și mai târziu el trăi ca mazil. Un altul, Vasile Tălmaciū, a fost cu cîtva timp înnainte dregător de Cîmpulung (*Doc. Bistriței*, I, p. 14, n° XVI), după ce avuse locul de gorștinar în Ținutul Sucevei (*ibid.*, p. 15, n° XVIII). Dumitrașco Boul, acesta de-al doilea (v. mai sus, nota la n° 43), trebuie să fi fost fiul lui Ștefan Boul și al Roxandei, și frațele lui Pătrașco Boul Spătar (cf. *Doc. Bistr.*, II, pp. XXII III).

La n° 201. Asupra lui Toderășco Iordachi, v. și mai sus, și *Documentele Cantacuzinilor*. Tudosie Dubău e cronicarul. Păladie Vistierul e Toader Păladie. Cf. Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, I, p. 57 și urm.; II, pp. 188-9; Ghi-bănescu, *ibid.*, I, p. 394 și partea I-iū din vol. VI.

La p. 43, nota 1. Această chitanță se află, cu cîteva greșeli, și în *Arch. ist.*, III, p. 259.

La n° 203. Vornicul Gavriliță e Costachi.

La n° 206. E vorba de cel de-al doilea Iordachi Cantacuzino. V. nota la n° 178-9, și mai departe, n° 212.

La n° 208. Pentru neamul Cocorenilor, v. *Doc. Bistriței*, II, pp. XXIV-V. Cariera de viteaz a lui Turculeț am schițat-o *ibid.*, pp. XXXII-III. Locurile ce-l privesc în cronică se pot găsi și prin tabla la *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*. Iată însă un raport inedit din Varșovia, 10 April 1689, relativ la Turculeț (ms. it. 325 din Biblioteca Regală Publică din München, f° 28): «Hierî venne quà il capitano Turcul, di nazione Vallaco, serve all' obbedienza del generale di campagna Potoski, castellano di Cracovia. Scorreva con 100 de'

suoi di Sniatino verso il Budziak, quando, scoperta per le nevi la pista di alcuni cavalli, si divisero in due squadre, per meglio seguir la traccia, e toccò a lui di trovare in rasa campagna 57 Turchi vicini a Ștepanove, lo aspettarono di piè fermo. Attaccatigli con vigore, rimasero sul campo 37, quattro fugirono e 16 ne hà condotti priggioni, frà quali l'Agà di Kaminietz, che morì poi dalle sue ferite. Passava questo a Constantinopoli con ordine del presidio, ad esponere la necessità estrema in che era ridotto; mà, oltre 10^m talleri, che havevano essi Turchi, hà presa loro una quantità di lettere del Bassà, — che si stanno traducendo... Tre hore doppo, a tre giornate da Kaminietz, verso Budziack, incontrati infinità di carri, che se ne tornarono vuoti de Kaminietz, si rese padrone di sopra 500 bovi.»

La n° 209. Toți sînt boieri din Țara-de-jos saũ înrudiți pe acolo. Ștefan Cerchezul e un credincios de mãi târziu al lui Cantemir-Vodã bãtrînul. V. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 315, 333. Alte acte cu privire la el se daũ în partea I-iũ a vol. VI, unde și altã iscãliturã, încã mãi stîngace, a simplului Cantemir.

La n° 213. Cãrstãna Cluceroaia e aceeași ca și cea de la n° 206. Ea era fiica lui Grama, boierul din vremea lui Vasile Lupu (v. vol. IV, tabla).

La n° 215. Ștefan Scãrlat saũ Scãtlet era un rãzãș din Țara-de-jos, coborîtor din Crîstea Vornicul-cel-Mare de la în ceputul secolului al XVII-lea. V. p. 215, n° 25 și partea I-iũ din vol. VI.

La n° 216. Zosin Bașotã fu Hatmanul lui Dumitrașco-Vodã Cantacuzino, și a lãsat o amintire ridiculã. V. *Ist. lit. rom.*, I, p. 272.

La n° 218. V. și n° 208 și, pentru acești luptãtori moldoveni în rîndurile Polonilor, cap. II din vol. I al *Documentelor familiei Callimachi*.

La n° 219. Iorga Postelnicul era vãrul lui Vasile Lupu; asupra lui și surorilor lui, v. vol. III, p. 32 și IV, p. 339.

La n° 220. Toader Cărăiman era fiul lui Ionașco de la n° 175. Aici se spune anume, citindu-se mărturia de la acest din urmă număr, că la «Zina» nemțească sau ungurească se afla și Gheorghe Ștefan și frate-său Vasile, adăugându-se că mama lui Toader Cărăiman era rudă cu acest frate domnesc și că Ionașco a urmat la întoarcere pe Vasile Hatmanul.

La p. 47, nota 1. Eni Drăghinici, un Grec, fusese făcut de Duca-Vodă Hatman al Ucrainei, ce i se încredințase de Turci cu prilejul călătoriei sale la Constantinopol. V. Iorga, *Călătorii, ambasadori și misionari*, pp. 16-7; N. Costin, p. 21: «un nemesnic al său, anume Iane, ce era Postelnic al doile» «Mustea», p. 20: «Ene Drăghinici, om prost și neînvățat; carele nu era harnic de slujbă»; «Varianta», p. 78: «Iane Drăghinici, Grec fiind, știa limba și obiceiile rusești, că era om slujit; și polcovnicii au pus din căpeteniile căzăcești»; Neculce, p. 215: «Eni Gredinevici, om slujit, știind și limba căzăcească, de neamul lui Grec fiind». «Țicunovca» e de ceia parte a Nistrului, în față cu vechia Sorocă moldovenească.

La n° 221. Domnești e satul unde a fost prins Duca-Vodă în serbătorile Crăciunului din anul 1683: el ajunsese apoi al lui Iordachi Rusăt (*An. Ac. Rom.*, XVII, p. 197 și urm.). — Apostol Catargiu cel d'întăiu a avut o lungă carieră boierească, pornind de la pîrcălăbia Hotinului (vezi și partea I-iu din vol. VI). La Academia Română se păstrează și o fotografie după diploma sa de indigenat polon. Încă în 1619, ca Postelnic muntean, el încheia un tratat între Gavril Movilă și Bethlen (în *An. Ac. Rom.*, XXII, partea administrativă, pp. 133-41). Cel de-al doilea, a cărui văduvă dă zăpăsul nostru, primește donații încă supt Constantin Cantemir, fiind fost Comis (vol. IV, p. 275, nota 1). Ca Vel Comis al lui Ștefan Petriceicu, venit Domn «de la Leși», fugi el în Polonia, împreună cu acesta, la 1684 (Neculce, p. 224). — «Lelea» Catrinei Catargiu era Alexandra Spătăroaia, văduva lui Iordachi I-iu Cantacuzino (testamentul ce am publicat în *Doc. Canta-*

cuzinilor, p. 119 și urm., și care menționează pe o «Alexandra», nu poate fi, cum am crezut, de la soțul acesteia, ci de la altul, care era socrul lui Vasile Costachi), pentru că Iordachi al II-lea, fiul acesteia, luase pe fata Catrinei Catargiu. Însemnatul boier Ilie Catargiu, care fu închis și bătut supt Nicolae Mavrocordat, care iscăli proclamația lui Dimitrie Cantemir către țară, pare să-î fie fiu; el ajunse apoi Mare-Logofăt, după ce fusese, încă mai de mult, Mare-Visternic.— «Ion Iordachi Cantacuzino» era fratele lui Iordachi al II-lea sau Iordăchiță (Neculce, p. 255), ca și «Ilieși sãn Iordachi», numit lângă el (v. *Gen. Cantacuzinilor*, p. 46): acești trei fiți au lăsat posteritate, pe cînd Toderășco Iordachi, născut din altă căsătorie a tatălui său, aceia cu Catrina Bucioc (Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit.*, III, p. 27), n'a dat alți urmași decît pe Ioniță Logofătul, mort încă din 1702 (v. n^o 230). Ioan n'a jucat nici-un rol. Dimpotrivă, fratele său Ilie sau Iliș s'a amestecat neconținut, cu folos și cu pagubă, în uneltirile și dezbaterile timpului. Făcu întâiu politică în partida Cantemireștilor, supt care se trezise ca boier: Constantin Duca-Vodă, venind a doua oară în Scaun, trebui să-l ispitească din pribegia lui în Polonia. Era Stolnic, cînd părăsi din nou țara, trecînd, data aceasta, la Munteni, cari nu-l îndură înapoi, ca pe alți pribegi, mai puțin compromiși. Cînd porni o solie de boieri la Poartă pentru a cere un nou Domn — care se alese a fi Mihaï Racoviță —, Ilie făcea parte dintr'însa. La căderea lui Mihaï-Vodă, fugi de frică să nu dea ochii cu Duca. Antioh-Vodă Cantemir îl recunoscuse de călăuz, pe dînsul și pe Grecul Panaiotachi Morona, în noua sa stăpînire. De aceia fu prigonit de Racoviță, întetit și de un rival, Iordachi Ruset, cînd iarăși Scaunul încăpu un nou oblăduitor. Nicolae Mavrocordat l-ar fi pus și pe dînsul la închisoare pentru că prigonise pe Greci, dar moartea-l scăpă de o suferință și o rușine, ce atinse pe alții din cei mari ai Moldovei: făcut Vistier atunce, în 1709, de Nicolae-Vodă, «eșind de la Curte s'a războlit, și până la săptămîină au și murit» (Neculce, p. 296). Cf., cu îndreptările cuprinse mai sus, *Ist. lit. rom.*, la numele său. Între boieri, el nu era tocmai

iubit, pentru mîndria lui trufașă — «cel tare și mare, perifan», scrie Neculce —, cît și pentru firea-î șireată, — Dimitrie Cantemir îl introduce între animalele boierești ale *Istoriei ieroglice* ca «mîță sălbatecă». El era, ni spune Neculcea, și «cumnatul» acestui cronicar. — V. și n° 221, pentru Ioan Iordachi.

La n° 221. Iordache Rusăt era cel mai mare fiu al Cupariului celui bătrîn, și de mult timp el conducea afacerile Moldovei. Șeful Cupăreștilor, familiei și partidului, el servi întău pe Duca-Vodă, ca Domn moldovean sau muntean, fără deosebire, nefind, ca un «Grec Țarigrădean», acasă la el nici într'unul din principate. Urît de moarte de Șerban Cantacuzino, care căută să-l și omoare, el trebui să fie înlăturat la început de Constantin Cantemir, numit în Moldova prin stăruințele Domnului din București. Îndată însă, Constantin-Vodă trebui să alerge la serviciile acestui «înțelept» în ale Vistieriei; ceia ce aduse ruperea relațiilor prietenești cu Șerban. La moartea bătrînului Cantemir, Iordachi făcu să se dea Domnia beizadelei Dimitrie și, cînd, peste cîteva zile, acesta fu scos, el pribegi. El aduce Domnia lui Antioh-Vodă, fratele lui Dimitrie. Supt Constantin Duca a doua oară, el se înțelege cu Brîncoveanu, până atunci un dușman, și cîștigă tuiurile pentru Mihaï Racoviță. Dezgustat de acesta, el ridică în spinarea sa de schimbător de Domni pe Antioh. Acesta însă se înțelege mai bine cu Ilie Cantacuzino, și, decî, cade. Însă Nicolae Mavrocordat îl închide după citva timp, se gîndește să-l ucidă, să-î taie limba: abia la numirea lui Dimitrie Cantemir în 1710, el ieși din beciurile domnești. Nici cu acesta nu se înțelese el bine și, cu toate că jurase după tratatul cu Rușii, el fu închis la Soroca. Cel ce trăise cu atîta răsunset, muri apoi în întunec. Puterea, lăcomia și neastîmpărul său trezise multă ură împotriva lui și, supt condeiul unora, el apărea ca «matca răutăților», «Grecul» era înrudit cu cele mai mari familii ale țerilor noastre. «Giupăneasa lui Iordachi», spune un compilator, era «vară primară lui Mihalachi» Racoviță (*Letopisițe*, II, p. 274, nota):

ea era, în adevăr, o fată a bătrânei Dabijoaia, o soră a Doamnei Anastasia a lui Duca-Vodă. Se numia Maria, și era numai o fată de adopție a lui Dabija, o fiastră (Iorga, *Despre Cantacuzini*, pp. CXXI, CXXIX, nota 1). O fată a lui Iordachi fu măritată cu Constantin Costachi Comisul, fiul lui Vasilie sau Vasilașco și nepotul de fiu al lui Gavriiliță Costachi. Ilie Catargiu luă pe Safta, fata lui Iordachi (v. n° 226). Nicolae, fiul, de care e vorba în documentul nostru, al lui Iordachi, se însură cu Ancuța, fata lui Constantin-Vodă Brîncoveanu (*Ist. lit. rom.*, I, pp. 195-8).

La n° 223. Pentru Constantin Zbiera, care fu, în 1718-19, Vornic de Cîmpulung, împreună cu Vasile Ciudin, v. I. G. Sbierea, *Familia Sbierea*, p. 72. Dediul Spătarul fugi la Poloni supț Nicolae Mavrocordat, în întâia Domnie (Nicolae Costin, p. 85, Neculce, p. 297). El fusese Serdar, și era prețuit ca «om viteaz și de treabă» («Mustea», p. 22); era un om al Buhușeștilor. Din n° 229, se vede că numele său de baștină era: din Rădulești. Fata lui, Ana, se mărită cu Mihaï-Vodă Racoviță.

La n° 228. Maxut începu ca rob al Dragomanului Panaio-tachi Nikussios: intrînd în slujba Cantemireștilor, el fu cel mai desăvirșit credincios al lor. Dimitrie-Vodă făcu pe acest Postelnic capuchehaiaua sa la Constantinopol; închis la Varna, el fu liberat de Nicolae Mavrocordat (v. *Ist. lit. rom.*, la numele său).

La n° 229. Iorga Postelnicul e vărul lui Vasile Lupu (v. nota la n° 187). Cf. vol. IV, p. 340; de unde se vede că Alexandra, sora acestuia, s'a măritat cu Iorga Stolnicul. — Numele acestui prefect al Misiunii catolice din Moldova trebuie adaus la cele din vol. I-II, p. XLIV.

La n° 230. Ileana Stolniceasa e văduva lui Iordachi Cantacuzino al II-lea (Pășcanul). Tabla genealogică a Pășcaneștilor e adausă la p. 46 din ediția *Genealogiei Cantacuzinilor*, pe care am dat-o. Cu acest prilej observ că prin aceasta nouă publicație a mea se înlăturase o greșală, pe care o fă-

cusem în *Ist. lit. rom.*, propuind, cu toată mărturisirea unei nesiguranțe ce nu se putea înlătura, biografia și genealogia ipotetică a cronicarului Ioan Canta. Totuși d. I. Tanoviceanu s'a grăbit, cu o vădită rea-voință, să amestece o polemică asupra acestui punct — pe care am păstrat-o cu sfinte, suprimînd numai laudele — într'un articol despre alt subiect, pe care îl cerusem pentru o publicație festivă. Tot în această Genealogie, tipărită cu aproape un an înainte de articolul d-lui Tanoviceanu, se arată (p. 50), că un frate al lui Iordachi Deleanu Cantacuzino a avut pe Ioniță, adecă cronicarul nostru. Cu aceasta sper să fi mers înaintea unei nouă rectificări binevoitoare a cunoscutului genealogist.

La n° 231. Iordachi Toma, pomenit și pe p. 42, la nota I, e, cred, fiul lui Ștefăniță Păharnicul (v. și mai sus, nota 194). Schița genealogică, tipărită de d. I. Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, II, p. 189, arată că Hătmăneasa Catrina a lui Velicico Costin, fiică a lui Toma Cantacuzino, fiind soră, atît cu Ștefan, tatăl lui Iordachi Toma, cît și cu Nastasia, soție a lui Ioan și mamă a lui Mihai Racoviță, li venia mătușă lui Iordachi și Mihai. Vasilașco Cantacuzino trebuie să fie fiul altui fecior al Tomei: în cea d'întăiu Domnie a lui Constantin Duca, el figurează ca Vel Spătar (Neculce, p. 255). Pentru o misiune a lui în Țara-Românească, v. Con-dica Vistieriei lui Brîncoveanu, ed. Aricescu, p. 165.

La n° 233. Lupul Costachi era, ca și Vasile și Solomon, unul din fiii lui Gavriliță. V. *Ist. lit. rom.*, II, p. 399. Încă supt Constantin Cantemir, el unelțește contra Domnilor. Mai pe urmă, Constantin Duca, la a doua mazilie, îl iea cu sine la Constantinopol. Supt Nicolae Mavrocordat, el pribegeste în 1710. La răscoala lui Dimitrie Cantemir, el strînge oaste și provisiu, dar nu se mișcă din lagărul său dela Bursuci, în Țara-de-jos, de unde i se trăgea neamul. E închis la Varna și liberat, după stăruința Brîncoveanului mai ales. Servește pe Nicolae Mavrocordat, care-l împărtășește din moșiile, confiscate, ale lui Neculce. Crudul Mare-Vizir Gin-Alî pune,

în sfârșit, să-l taie, în 1716, pentru intrigă cu Rușii. Locurile citate din cronică, în *Ist. lit. rom.*

La n^o 234. Familia Roșca ajunge la însemnătate și o pierde între 1600 și 1650. Roșca Vornicul (vol. IV, p. 112, nota), apoi Vistiernicul, se cheama Vasile (*Studii as. ist. Rom.*, I, p. 52). El face parte din generația care a dat pe Gheorghe Ștefan, pe Istrati Dabija, generație premergătoare față de aceia a lui Gavriliță și Iordachi Ruset. După 1700, ea decade în răzășie (v. n^o 235).

La n^o 236. Micleștii se ridică la o situație în boieria mare abia după 1700. Gavril fu Mare-Păharnic în a doua Domnie a tînărului Duca (Neculce, p. 269). El se sprijini la începutul carierei sale pe faptul că (v. n^o 244) mamă-sa a fost căsătorită a doua oară cu Vasile Ceaurul, fratele lui Gheorghe Ștefan.

La n^o 237. Pentru Zosin Bașotă Hatmanul, un om cu multe pățanii de Hatman bicisnic, v. mai sus, nota la n^o 216. Din n^o următor se desface genealogia familiei astfel: Pătrașco Bașotă e cunoscutul Logofăt, care împlini și o misiune în Ardeal (vol. IV, p. LXXVI). Gheorghe Bașotă, sol moldovean la Bethlen în 1616, pare a-i fi frate (*Socotelile Brașovului*, p. 39). Fiul celui d'întăiu e Zosin, de la care pornesc: alt Pătrașco, Toader și Sandu, precum și o fată, Ilinca, rămasă nemăritată. Cel d'întăiu fusese numit Stolnic de Constantin Duca, în Domnia a doua (Neculce, p. 269).

La n^o 242-3. Hîncul, de care e vorba aici, nu e cel vestit, cu «Vodă vrea, dar Hîncul ba», revoltatul contra lui Duca-Vodă în a doua Domnie, în 1671. În momentul cînd se ridică asupra Grecilor, el era Serdar: după cîtva timp de pribegie, Duca-l chemă însă înapoi, făcîndu-l Stolnic-Mare (*Letopisișe*, III, p. 102). Cel din document e, cum se vede, un simplu căpitan de dărăbani.

La n^o 244. Mihai Racoviță era, cum am mai spus, fiul unei fete a lui Toma Cantacuzino.

La n^o 245. Dumitrașco Racoviță, căsătorit cu Ilinca, fata

lui Mihai Cantacuzino, Spătarul muntean (v. n° 250), și tatăl lui Radu Racoviță (v. *Uricariul*, XVI, p. 358 și urm.; *Rev. p. ist., arch. și filol.*, V, pp. 170-3; *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, VI, pp. 342-3), era unicul frate în viață al lui Mihai-Vodă. Alți doi fii ai lui Dumitrașco: Dumitrașco II și Ioniță, au trecut în țara mamei lor (*Gen. Cantacuzinilor*, pp. 346-7). Cei doi Iordachi Cantacuzino de aici nu sînt cei bine cunoscuți până acum: Vistierul, fost Comis, *Deleanul*, era fiul lui Ioan Cantacuzino, fiu al întâiului Iordachi: el ținea pe sora lui Mihai-Vodă, — altă soră fiind măritată cu Stolnicul Costandachi, iar o a treia cu Ioan Paladi. Al doilea Iordachi, fostul Medelnicer, e fiul lui Iordachi al II-lea sau Iordăchiță, un *Pășcan*, văr cu Deleanul. Cf. *Gen. Cant.*, pp. 46-9 și Neculce, p. 350. Cf. și p. 591. — Constantin Costachi avea și un frate, al doilea Gavril (Neculce, p. 369). Cf. și *Gen. Cant.*, p. 47. Pentru moartea lui Constantin, nepotul lui Gavriliță, v. Neculce, p. 386. Mai exista pe atunci și un Toader Costachi, Stolnic în cea d'întăiu Domnie a lui Grigore Matei Ghica (Neculce, p. 369).

La n° 248. O Catrină Cantacuzino (că trebuie să fie Cantacuzină, arată pecetea), care e și «cumnata» lui Nicolae Roset, s'ar părea că este soția lui Iordachi, fiul lui Iordachi Deleanul, care era, spune *Genealogia Cantacuzinilor* (p. 49), «Rusetasă» Dar v. nota la n° 249. Din documentul nostru se vede că Nicolae Ruset, pribeag la Brașov pentru prigoniri politice, nu se întoarce decît după 21 April 1732. *V. Ist. lit. rom.*, I, pp. 197-8. Pentru contele Nicolae Roset, mai vezi n° 254-6.

La n° 249. Iordachi Păharnicul din Pășcani e fostul Medelnicer din n° 245. Ca Spătar, se gătia de fugă la Tatarî pe acest timp, și încăpu în închisoarea lui Grigore-Vodă Ghica (Neculce, p. 369). El era soțul Catrinei, cum se vede și din n° 259-60, 264: de și Catrina Pășcănița e numită de Roset cînd «cumnată», cînd «vară», cînd «soră», iar Iordachi e «unchi» (v. n° 254-6). Constantin Mavrocordat îl făcu Ban (Neculce, p. 376; dar cf. p. 364). La 1741 el nu mai era în viață.

La n° 252. Verii Grigore Ghica și Constantin Mavrocordat trăiau în foarte bune relații încă. Grigore găsise lui

Constantin o logodnică, pe Ecaterina, fata lui Constantin Ruset Vornicul (Neculce, pp. 370-1). Nunta se făcu la 12 Novembre 1732 (*ibid.*). Acesta era, cum se vede din n^o 255-7, fratele lui Nicolae și al lui Ștefăniță (v. și *Studii și doc.*, I-II, p. 65). Pentru alți doi Rusetesți: Iordachi Cilibiul, fiul lui Lascarachi și nepotul de frate al lui Iordachi I-iu, și Mihalachi, v. Neculce, p. 376. Ștefăniță avu drept fiu pe un alt Iordachi: al III-lea (Neculce, p. 416). Cf. *Studii și doc.*, I-II, p. 151.

La n^o 256. Și de aici se vede că din căsătoria Catrinei cu Iordachi Cantacuzino al II^{lea} s'a născut un fiu, Constantin (v. și n^o 276); pentru care vezi *Gen. Cant.*, p. 48. Monahul «Evdochie», care vorbește și el de «badea» Nicolae Roset, pare a fi acel frate a lui Constantin care s'a chemat în mirenle Ioan (*ibid.*).

La p. 269. Sandu -Sturdza, probabil fiul lui Ioan, care unelti supt Constantin Duca și suferi închisoare de la Nicolae Mavrocordat, nepot de fiu al lui Chiriac, frate cu Ilie, puternicul boier din al XVII-lea veac, care era să fie Domn, dacă ar fi vrut, — fu printre boierii ce întovărășiră în Rusia pe Dimitrie Cantemir. Întors, el fu înălțat sus de tot între ceilalți boieri de Grigore Matei Ghica, al cărui tată se născuse din căsătoria lui Grigore I-iu Ghica-Vodă cu Maria, fata Vistiernicului Matiaș Sturdza (Amiras, p. 155), — așa încît Vodă și sfetnicul lui erau «oareșce» rude. Trecerea lui Sturdza continuă și supt fiii și urmașii ocrotitorului și rubedeniei sale. Nici Domnul rival, Constantin Mavrocordat, nu-l lăsă la o parte. Neculce-l zugrăvește (p. 373) ca pe un «om viclean, și închis la inima lui, și lacom». Pare să fi murit în Domnia lui Matei Ghica (*Letopisișe*, III, p. 227). Pe acest timp, apar alți doi Sturdzești: Constantin și Dumitrașco. V. și Genealogia publicată de Mihaï-Vodă Sturdza.

La n^o 274. Mănăstirile pomenite sînt: Precista din Roman și Sf. Samuil din Focșani. V. mai sus, p. 567.

La n^o 275. Mănăstirea Sf. Nicolae de lîngă Botoșani e a

Păpăuților; pentru care v. mai jos, partea a VI^a din acest volum.

La n^o 279. Ioan Cantacuzino Vistierul era fiul lui Iordachi Deleanu și ținea pe Zoia, sora lui Grigore Alexandru-Vodă Ghica. *Gen. Cant.*, p. 49. Pentru omonimul său, fiul lui Toader și nepotul de frate al lui Iordachi, v. nota la n^o 230. Tot de el e vorba la n^o 282.

La n^{le} 283-4. Cf. Hurmuzaki, X, p. xxxvi și urm.

La n^o 286. Acest Iordachi Cantacuzino e fiul lui Constantin (v. nota la n^o 256). Ioasaf Cantacuzino pare a fi mai curînd Ioan cel călugărit, fiul lui Iordachi al III-lea, decît Evdochie de la n^o 257. V. *Gen. Cant.*, p. 48.

La n^o 288. Sandul e fiul cunoscutului boier Ilie Catargiu. Fiul lui Filip Catargiu, el însuși fiu al Sandului, a fost ginerele lui Grigore Ghica decapitatul (*Gen. Cant.*, p. 404). Actul privitor la Catargiești se află în *Doc. Callimachilor*, I, pe p. 520, ca n^o 220.

La n^{le} 290-1. Amfilohie de Hotin e cel d'întăiu prelucrător de cărți științifice în țerile noastre. V. *Ist. lit. rom.*, II, p. 388. Prin actul acesta căpătăm lămuriri asupra mănăstirei lui Zagavie, lângă Hirilău, unde și-a strecurat el în singurătate bătrînețele.

La n^o 292. Pentru Ienacachi Callimachi și vărul său Iordachi Cananò, v. *Doc. Callimachilor*.

La n^o 293. Pentru Constantin Ureche, v. notele date de V. A. Urechiă în Gîdeiü, *l. c.*, p. xv, nota 18. Abia la 1834, Iordachi și Alecu Ureche din Tîrgu-Neamț reclamă, fără succes, după cît se vede, moștenirea strămoșului lor Nestor Ureche. Răposatul V. A. Urechiă era, cred, fiul lui Alecu Ureche.

II. Documente relative la orașe.

La Baia-Cotnari, n^o 1. E interesantă forma românească de nume Giurgiuman, a șoltuzului din Baia, care, dintr'o familie

nemțească, săsească, se iscălia în scrisori către Bistrița din Ardeal, ca în cea din 8 Iunie 1570 (copie în Bibl. Ac. Rom.), Gheorghe Kirschner, «comite» al orașului (v. și *Doc. Bistriței*, I, p. LXXI). Cristea e un «prăviș» pîrgar, un «întăiū» pîrgar. E păcat că nu se poate de loc înțelege pecetea latină a tîrgului. Despre Baia și despre celelalte orașe și tîrguri ale noastre, vorbesc pe larg în «Istoria Romînilor» ce anunț în prefață.

La n° 2. Atît Gheorghe, cît și Nicolae Wolf aū trecut apoi în Țara-Românească: unul dintre ei se așeză în Cîmpulung, iar cellalt fu și secretar domnesc. V. vol. I-II, tabla. Cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 41 și nota 2.

Iată acum două scrisori germane din Baia, din multele ce s'ar putea da:

Grws wnd Gwnst solt yr wyssin won dyr Moldin, Wayser Her der Rigter zu Nesin, von dyr Moldin, fon dim Her Hanschin Growin, mit sont dim ganscin Schtul, wnt mir dwn euch zu wyssin vy das vnsyr Mitwonir mit jrim Mitvonir, mit dim Nomin Emryg won Woldryf, hon Kof scholgt, wnd sy hon sig mit enandyr forengyt; so ist onsy Mitwonir, myt dem Nomin Petry Dobry, schuldyg geblybin jrim Mitwonir Emrygin won Woldryff 9 hondyrt Fenig wnt 60 Fenig. Wnt mir dwn eyg zu wyssin wy das sy seyge gestedig, hobin mit enandyr for vns etligyn Bayl halbin, so hobin mir is gelossin of Byschay for din Maytnir wnd for din Messeyr, dy sy dy Bayl gemagt hot. Wnt was Petry Dobry of Emrygin geret hot, das hot sig Emryg gor geregt gymagt. Do mit seyt Got befolllin, Wayssir Her, dir Rigtyr zu Nesin.

[Pe V°:] Dyr Bryff zukimt dim Waysim Herin zu Nesin, Her Wincensin.— Bistrița, *Stadtarchiv*.

Wnsere Gross czwvoran, erssamen Herren vnd guten Geuirin (*sic*) vnt Nachpar, etcetera. Nach dem myr eyrin Bryff emphanin vnt auch vernomyn habin fon Eyr Herschof, Waysyr Her, dyr Rigter in Nesin, mit sot yrim gancin Rot, mir gebin eich zu forstten, wy das sig der Emrig Mertin fon Woldrof ist komin mit onsyrim Mytwonir Petry Dobry: sy sein komiu for onsyrin Sstul wnt sy hobin sig forengyt mitt enandyr; so ist dyr Petry schuldyg geblybin dim Emryg Mertin fon Woldrof 7 hondyrt Fenig on 2 Fenig. Wnt wydyron hobin sy es gelossin, bedin Telin, of Endrys Bendykin zu Woldrof wnt of Matys Webyrin, zum Got, 2 hondyrt Fenig halbin ibyr dy 7 hondyrt Fenig, dy her im schuldyg ist, sy hobin sy es gelossin of dy 2 Man, zu Byschagnis wy das dy 2 Man in werdin bykenen mit eyrin Selin: wen Petre sot, her hot dim

Emrig gebin dy 2 hondyrt Fenig for dy selbygin 2 Leytin. Dormyt seyt Got beffollin, Wayssyr Her dyr Rigtyr zu Nesin, mit somt irin gancin Rot zu Nesin.

Dyr Bryf ist ausgen in on dim Sontag Okaly, in dir Fasten.

[Pe Vº:] Dyr Bryf zukimt dim Waysin Herin dim Rigtyr zu Nesin, mit somt dim gancim Rot. — *Ibid.*

La § II. Bîrlad. Acte bîrlădene se mai daŭ, ici și colo, în acest volum, dar mai multe în partea I-ii din cel următor; câteva se cuprind și în Papadopol-Calimah, *Notișă istorică despre Bîrlad* (Bîrlad, 1889). Cele mai vechi acte din Bîrlad nu întrec sfîrșitul secolului al XVI-lea, cu toate că orașul e vechiu, se află pomenit în secolul al XV-lea și a fost găsit poate de întâi «descălecători». Astăzi «diploma bîrlădeană» a fost depărtată în domeniul fantasiei (v. I. Bogdan, în *An. Ac. Rom.*, XI, p. 65 și urm.). Puternice motive istorice se unesc cu inconsecvențele de formă pentru a dovedi fără putința unei îndoieli serioase falsitatea acestui fabricat al unei epoci de tot nouă. E bine să se mai arate câteva pentru a scăpa definitiv de această stafie rusească.

Întăi, se brodește că diploma concedată de Ivanco Rotislavovici, principe rutean și stăpînitor al Bîrladului, negustorilor din Mesembria, la 20 Maiu 1134, cade tocmai în vremea cînd, după un desăvîrșit cunoscător al geografiei istorice a peninsulei balcanice, d. C. Jireček (*Das Fürstenthum Bulgarien*, p. 528), «nu se aude nimic» despre Mesembria, care nu e măcar cunoscută geografului arab Idrisi. În paginile ce Jireček însuși consacră Mesembriei, nu se spune decî nici-un cuvînt despre diploma tipărită de d. Hasdeu.

Drumul de negoț al Moldovei, coborînd spre Marea-Neagră mărfuri «localnice, ungurești, rusești și cehești (polone)», nu exista, și nu putea să existe, pe vremea stăpînirii triburilor turco-mongolice, în secolul al XII-lea. El a fost stabilit după întărirea orașelor galițiene prin influxuri germane și armenesti în al XIV-lea veac. Atunci încep a trece prin văile riurilor noastre mărfuri din obîrșia arătată în diploma lui Ivanco (Bogdan, *Documente și regeste, passim*). Până atunci însă, n'a fost la noi decît viața patriarhală în sate, și jafuri.

Mesembria nu era măcar o Ragusă, și negoțul pe care-l făcea era cu totul local. Nu puteau veni Mesembrioții în așa de mare număr, încît să fie de nevoie un privilegiu deosebit pentru dînșii, în care să se specifice și în ce loc anume sînt a se plăti vămile de import și export. Comerțul ce ar fi făcut Mesembria cu Moldova, ar fi fost prin mijlocitori italieni, dar nici aceia nu luaseră încă la 1134 în stăpînire Marea-Neagră. În privilegiul dat de Împăratul Alexie al III-lea Venețienilor la 1199, se pomenește în tot circuitul de coaste al Mării-Negre un singur port deschis acestora: Anchial (Heyd, *Le colonie commerciali degli Italiani nel medio evo*, II, Veneția, 1868, p. 2; cf. *ibid.*, I, p. 82), vecin cu Mesembria.

Galații, portul la Dunăre al Statului lui Ivanco, nu apare înainte de secolul al XVI-lea. Pe vremea filor lui Alexandru-cel-Bun, la împărțirea dintre dînșii, nu se cunosc aici decît «morile Covurluiului» (*Chilia și Cetatea-Albă*, p. 94).

Însă iată un alt vechi act dat în Bîrlad, acela al lui Iuga Coriatoviči Voevod, «cneaz litvan, *gospodar* al țerii moldo-venești», care, «din Bîrlad», la 3 Iunie 6882, răsplătește pe «sluga sa credincioasă pan Iacșa Litavor», pentru slujbe împotriva Tatarilor, în lupta de la «Vlădicii pe Nistru», dîndu-i «satul anume Zubrăuții». Acest act din 1374 mi se pare fals pentru următoarele motive,—care nu s'ar putea înlătura decît prin presintarea unei reproduceri fotografice a presupusului original.

Supt raportul împrejurărilor publicării, bănuielile se îngămădesc. În «Foița de istorie și literatură» pe care o edita cu *litere cirlice* la Iași, în 1860, d. Hasdeu tipărește copia cu *litere latine* a diplomei lui Iuga. Originalul s'ar fi aflat în «Biblioteca comitelui Swidzinski» la Chiev, de unde l-ar fi copiat Alexandru Hasdeu, tatăl editorului, același în hîrțile căruia a găsit d. Hasdeu diploma altui Rus stăpîn pe pămîntul țerii noastre, Ivanco de la Haliciu. Actul e foarte scurt, cîteva șiruri, și nu ni putem închipui ce grabă extraordinară ar fi împiedecat pe Al. Hasdeu, care scria tot așa de lesne cu litere cirlice ca și cu caractere latine,

de a copia acesta cîteva şiruri în scriptură cirilică. Chiar dacă o asemenea grabă s'ar putea îndreptăţi, nu putem înţelege cum de nu i-a rămas nimic în minte copiatorului despre aspectul exterior al documentului, care, pentru extrema lui raritate, merita să fie descris în cele mai mici amănunte; d. Hasdeu, meticolosul editor al «Cuventelor den bătrăni», trebuia, neapărat, să fi cerut astfel de lămuriri, chiar dacă ele nu s'ar fi trimes odată cu copia. Ce se întâmplă însă? Trec treisprezece ani de zile, şi d. Hasdeu nu întrebă, nu cercetează, — în viaţa părintelui său, ori pe urmă. În «Istoria critică», ediţia întâiu, ediţia a doua (aici la p. 89), diploma rarisimă, vrednică de a fi studiată cu cea mai mare amănunţime, a lui Iuga Litvanul, apare într'o notă, tot cu litere latine, şi tot fără nici o explicaţie decît că se află la Chiev, în biblioteca arătată şi a mai apărut odată în revista din Iaşi. Acum cîtva timp, am scris directorului Arhivelor din Chiev să binevoiască a mă informa asupra acestei preţioase mărturii din trecutul Moldovei, şi până astăzi n'am primit nici-un răspuns. Iuga nu e numai un Domn moldovean, a cărui stăpînire, foarte puţin întemeiată şi absolut efemeră, e adevărată de cronicile ţerii sale de origine, ci şi un însemnat factor în istoria Rusiei-Mici de pe acea vreme: nici din altă parte însă, nu s'a descris sau tipărit în litere cirilice originalul misterios. Se pare, în adevăr, că «Biblioteca comitelui Swidzinski» în Chiev e mai neabordabilă decît peştera unui balaur din poveşti.

Forma actului a fost judecată de un om foarte competent în această privinţă, d. dr. George Popovici, cel mai bun cunoscător al vechiului drept român, ca neatacabilă, întru toate explicabilă prin puţinele diplome moldoveneşti sau rutene ale timpului. Se ştie că din această epocă mai avem numai două acte de la Roman-Vodă şi două de la Iuga, prodecesorul lui Alexandru-cel-Bun. Alăturînd diploma lui Iuga de aceste patru acte constatăm următoarele deosebiri, dintre care unele se explică de d. Popovici, iar altele rămîn nelămurite şi după aceste explicaţii, ce se razimă pe cea mai deplină cunoaştere a faptelor în discuţie.

Roman se întitulează «mare, de-sine-stăpînitor, cu mila lui Dumnezeu Domn io Roman Voevod, oblăduitor al țerii Moldovei de la munți până la mare» (*Arch. ist.*, I¹, p. 18), sau, peste cîteva luni, tot în acest an 1392: «mare, de-sine-stăpînitor Domn (și aici *господинъ*) eă Roman Voevod, al țerii Moldovei de la munți până la țărmul mării» (*Rev. p. ist., arch. și fil.*, VII, p. 366). Iuga e «cu mila lui Dumnezeu io (noi) Iuga, Domn țerii Moldovei» (*Arch. rom.*, I, p. 14; *Rev. p. ist., arch. și fil.*, IV, p. 714). Iurg Litvanul își zice «cu mila lui Dumnezeu eu (my) cneaz litvan Iurg Coriatovicî Voevod, Domn (*gospodar*, nu *gospodin*) al țerii Moldovei». Iurg putea să vie însă de unde-i plăcea, dar nu în calitate de cneaz litvan putea dărui și împărți la noi. E adevărat că alt Coriatovicî, Alexandru, începe (Popovicî, *l. c.*) prin calitatea sa de «cneaz litvan» ca să mîntuie cu adausul de «gospodar al țerii Podoliei», dar în legăturile ei cu Iurg, Moldova nu putea fi asimilată cu Podolia, ce aparținea după *alt* drept Casei Coriatovicilor.

b) Faptul că Iuga face danie «cu boierii săi», ar fi într'un act mai târziu o probă patentă de falsitate. Dar d. Popovicî atrage atenția cu dreptate asupra actului al doilea de la Roman, ce cuprinde și el acest adaus.

c) Se urmează apoi cam ca în acest act de la Roman până se ajunge la persoana și calitatea celui ce primește donația. Iacșa Litavor (s'a propus și Litovoî) e namestnic de Cetatea-Albă. Ne gîndim îndată la titulatura lui Roman, stăpînitor până la «Mare», la «țermurile Mării». Însă, la începutul secolului al XV-lea încă, Moldovenii n'aveau Cetatea-Albă, care era genovesă până la 1410 (*Chilia și Cetatea-Albă*, p. 57: mărturia, incontestabilă, a unui notar al Republicii genoveze, ce-i înșiră coloniile pe care nu știm cine le putea cunoaște, dacă era în stare să se înșele și cineva într'o astfel de situație). Nu știu dacă cnezii litvani puneau namestnici — Ivanco pune «Voevozi» în diploma cea falsă —; la noi însă ei se află numai, ca la Bîrlad pe urmă (v. vol. VI, partea I-ii), în orașe neîntărite, pe cînd în cetăți staă, de la început, pîrcălabi, și Rusul Iurg nu putea cîrmui rusește Moldova.

d) În cele patru diplome de țară ce avem, nu se arată slujba anume pentru care se răsplătește un «credincios» al Domnului. La dreptul vorbind, nici mai târziu nu se prea întilnesc asemenea specificări, de și ele se fac în anumite casuri, de slujbe neobișnuite. Iuga lămurește însă pe «oamenii buni» — o particularitate de formă a diplomelor anterioare lui Alexandru cel Bun, notează d. Popovici, — că «Litavor» a bătut pe Tatarî la Vlădicîi.

e) Pentru această ispravă i se dă satul Zăbrăuți. După numele lui vine un «оу» (la), care anunță fixarea hotarelor, indispensabilă pe un timp cînd hărți nu erau, și oamenii rîvniau tocmai ca și astăzi la pămîntul aproapelui. Toate celelalte patru diplome dau asemenea hotare, hărți în cuvinte, în locul celor în semne. Aici însă . . . o soartă fatală a făcut să se rupă hîrtia. Pentru două-trei cuvinte o asemenea nenorocire, ținînd seamă de venerabila vîrstă a actului, s'ar explica, dar se întimplă, spre culmea soartei rele, că lungă, circumstanțiată delimitare, ce ține rînduri întregi de obicei, — lipsește *toată*; că lacuna s'a întins pînă la ultimul nume propriu, șoarecele vinovat fiind un mare amator de nomenclatură geografice;

f) Apoi se dă «credința Domniei Mele și a boierilor moldovenești». În ambele diplome ale lui Roman, aceștia se înșiră, numele lor fiind un mijloc de control pentru autenticitatea unei *cărți* domnești; din ale lui Iuga, acel din *Arch. rom.* are boierii, de și e păstrat numai în traducere; dacă la al doilea ei lipsesc, explicația o cunosc cercetătorii de acte vechi; foarte adesea orî traducătorii din secolul al XVIII-lea suprimau numele boierilor: probe se pot găsi și în aceste două volume. Dar actul Litvanului e în original, și nici măcar puncte nu ni arată pasagiul unui șoarece fatal, rozător de nume boierești. Deci: unde sînt boierii Măriei Sale Iurg, care fusese totuși «chemat» de dînșii?

g) Un «Ivan» ar fi primit, ni se spune apoi în textul actului, misiunea de a pune spre întărire pecetea domnească, despre care n'avem *nică-o lămurire*. Însă obiceiul de a se pune pecetea prin Logofăt e mai nou, și nu-l aflăm în nici-una

din cele patru diplome sigure. Apoi, când e să fie numele boierului cu pecetea, intervin punctele : șoarecele fatal!

h) Nu se cuprinde înainte de aceasta, de și aici nu sînt puncte, formula obișnuită de întărire, care nu lipsește nici într'unul din cele patru acte menționate.

i) La urmă se dă data: «Bîrlad», fără să se alătore califiția obișnuită de «Scaunul nostru», «orașul nostru», «cetatea noastră», ca în actele, cu sfîrșit păstrat, ale lui Roman.

j) Scriitorul actului se notează: e Iațco. Acesta însă nu era pe vremea lui Roman, și-l aflăm numai supt Iuga odată, și supt Alexandru-cel-Bun, adesea: după o lacună de vre-o douăzeci și cinci de ani.

k) Să se adauge acum că lupte cu Tatarii, robiți, ca Tătărăși, în orașele moldovene său retrași în stepă, nu se mai dădeaū pe acest timp, că astfel de ciocniri la Nistru se întîmplă abia peste vre-un secol, că e curios ca un principe venit din Nord să răsară tocmai la Bîrlad, — și se va vedea cită credință merită diploma din 1374. Dacă originalul ei ar apărea vre-odată, ar fi doar unul din rarele casuri cînd neverosimilul e adevărat. Până atunci o privim ca opera dibace a unui om familiarisat cu vechile noastre urice și cunoscînd poate unele diplome litvane¹.

La n° 1. Șoltuzul Carapoton își mai zice și Carapotona: de la dînsul avem o mărturie, datată, în partea I-iū a vol. VI și alta în *Uricariul*, II, pp. 263-4².

La n° 2. Data zapisului se fixează aproximativ prin pomenirea Postelnicului Iorga, vărul lui Vasile Lupu.

Din Bîrlad se mai daū acte în acest volum mai jos: Fălciiū (p. 73), de la nameastnicul Procop Negre, care apare și în vol. VI, partea I-iū; Documentele Mitropoliei din Iași, n° 32, de la voiutul (șoltuzul) Binga, din 1629; Documentele Botoșanilor, n° 12, de la Procop Negre iarăși. Pecetea Bîrladului

¹ Greutatea adevărată stă în admiterea unui falșificator atît de bine pregătît.

² Reprodușă în Papadopol-Calimah, *l. c.*, pp. 34-5.

se află reproducă în Papadopol-Calimah, *l. c.* și în încercarea de sigilografie românească a lui V. A. Urechia: ea e foarte grosolană, cu două cercuri concentrice, peștii făcuți ca niște pite, și litere mari, strîmbe.

La: Botoșani. E o cerere pentru o căsătorie țigănească. La numirea unui jude i se dădea pe samă, cu «izvod», sălașele. O astfel de numire a unui jude am tipărit în *Doc. Callimachilor*, — o complinire neapărată la aceste volume, — I, p. 529.

La: București. Radu Postelnic Dudescu era fiul lui Dimitrie sau Dimitrașco, Vistierul — din 1631, — ce se luptă în 1632 contra lui Matei Basarab, în oastea moldovenească a lui Radu Alexandrovici (Const. Căpitanul, p. 115; un Petru Dudescu: «Dedeskul» sol al lui Leon-Vodă în Ardeal la 1631; *Soc. Braș.*, p. 71), avea o soră, Ilinca (*Doc. Cantacuzinilor*, p. 95, n° XXXV). El era pe la 1677 simplu Căpitan (*ibid.*, p. 98, n° XXXIX; p. 99, n° XLIII), și nu merse mai departe: la 1680, Neacșa, soția sa, fata lui Gherghe Băleanu (Const. Căpitanul, p. 186), era văduvă. Lăsase doi copii: Radu și Gheorghie (*ibid.*, p. 100, n° XLV). Ea poartă mai multe procese în afacerea moștenirii ei și a lor: dar, dintre copii, la 1687 nu mai trăia decât Radu, Răducanu, tot nevrîstnic (*ibid.*, p. 110, n° L; p. 111, n° LI). La 1692, Radu acesta era Spătar și continuă procesele (*ibid.*, pp. 154-5, n° LXVI-VII). La 1696, el era însurat și avea copii (p. 166, n° LXXII). În 1699, îl aflăm Postelnic (*ibid.*, p. 249, n° XX), apoi Păharnic (*Ist. lit. rom.*, I, p. 154, nota ¹). În 1714, el merse la Constantino-pol (*Doc. Cant.*, p. 176, n° LXXVI; cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 210, nota 4: ca pîriș al lui Brîncoveanu). Soția sa era o Cantacuzină, Maria, fata lui Constantin Stolnicul; de aceea fiul său Constantin se numește la 1717: «contele Dudescu Cantacuzino» (alți doi fiu, Ștefan și Ioan, dispărură răpede; o fată, Maria, luă pe Constantin Notarà; *Gen. Cant.*, p. 320), pribegind după ce Ștefan-Vodă, unchiul său, și, puțin după dînsul, tatăl său Radu perise omoriți de Turci, la mazilia din 1716 (*Doc. Cant.*, p. 177, n° LXXVIII; vol. III, p. 26). Cred că e același cu Constantin Dudescu din 1746, căruia i se dedică

de Chesarie Daponte Κήπος Χαρίτων (v. și *ibid.*, p. 212). Nicolae Dudescu Vornicul e fiul lui Constantin (*ibid.*, pp. 255, 257). Cel d'întăiu se amestecă mult în luptele boierești de pe la 1750 (*Gen. Cant.* pp. 122-5, 129-32), tîrînd în ele și pe acest fiu al său. Mare-Ban, el avea ambiția să conducă țara, «poruncind Domnilor cum să domnească» (pp. 133-6, 138-40). După venirea lui Ștefan Racoviță, care știa să și spînzure, «Dudescu cel bătrîn» se făcu călugăr (*ibid.*, pp. 140-1), din «baș-boier» ce fusese (p. 148).

El moare în 1766 (*ibid.*, p. 320). Între documentele necatalogate ale Academiei Romîne, găsesc o «foiță de ceale ce am să-m dea dumnealui cumnatul Costandin Dudescu Vel Ban, cum arată în jos; Mai 14 d., l^e 7256 [1748].» Iscălesc: Ștefan Văc[ărescu] Vel Cluč. și Costandin Dudescu Vel Ban. Tot acolo, 45/XII, e o scrisoare de afaceri a lui Ștefan Mișu către Nicolăiță Dudescu. Ca doc. 100/XII, se află scrisoarea lui K. Δ.=Constantin Dudescu, prin care recomandă acestui fiu al său să se poarte bine în dregătoria de vtori Postelnic ce i-a dat Domnul, pentru meritele lui Constantin însuși.

Soția lui era Maria, fata lui Antioh Cantemir (*ibid.*, pp. 286-7, 320). O fată a lui, Zoița, avu o furtunoasă carieră (*ibid.*). În războiul din 1768, Nicolae se dădu de partea Rușilor (*ibid.*, p. 186). Fata lui Dudescu, pomenită de lady Craven în călătoria sa (*Voyage en Crimée*, pp. 417-20), se mărită cu Scarlat, al doilea fiu al Banului Dumitrachi Ghica (*Gen. Cant.*, p. 405). Avem o scrisoare iscălită «Saftizza Dudeska», din care scrisoare, scrisă în franțuzește, se vede că ea, Săftița, era în relații cu lumea consulară din București: Agentul austriac și consulul frances (*Ist. lit. rom.*, II, p. 32). Cf. și *Ist. lit. rom.*, mai ales I, pp. 446-7, și tabla la voi. III-IV. Un ultim Dudescu, Constantin, Marele-Logofăt, fu unul dintre cei d'întăiu călători în Apus și un mare cheltuitor, cum se cuvine pentru un încheietor de neam (v. Hurmuzaki, X, p. 134; p. 517 și nota 1; pp. 549-50). El lăsă numai o fată, măritată cu maiorul greco-rus Cariboglu (*ibid.*). La reînnoirea Domniei pămîntene, el trăia încă, de și «decrepit» (*ibid.*, pp. 153-4, n^o ccv): damblagiū și ruinat (pp. 220-1, n^o

CCXCII). El avea și altă soră, Elena, care-î făcu greutatea la cheltuielile de tinereță (*ibid.*, pp. 552-3). — Din document se mai vede originea transdanubiană a Mitropolitului Ignatie (încă de pe vremea lui Matei Basarab). Trebuie să-l identificăm deci cu «popa Ignatie Sîrbul din Necopoie», care negociè cu Abaza-Pașa pentru urcarea în Scaun a lui Matei-Vodă (Ludescu, în *Mag. istoric*, IV, p. 314). Mai târziu, aflăm la Rîmnic pe alt Ignatie; la 13 Ianuar 1664, Grigore Ghica vorbește într'un privilegiu de «piscupia de la Râmnicul de sus și părintele piscupul Egnatie Grecul» (Cartoanele Episcopului Ghenadie, în *Bibl. Ac. Rom.*, I; pergament; el mai funcționa încă supt Antonie-Vodă, la 29 Mart 1665; *ibid.*).

La: Cernăuți. Actul se află, cu mai multe deosebiri și în *Arch. ist.*, III, p. 257. Comparîndu-l cu originalul, afară de amănunte ortografice, ca «cijmar», nu «cizmar», mi se pare că trebuie cetit «Volcinski», «Avram» și «Micuțenco». Acte cernăuțene cuprinzînd locuitori din aceleași familii se dau mai jos, în cap. IX.

La: Chigheciul. Actul are o mare însemnătate, din cauza vechimii lui, înainte de 1574, și din cauza celor ce-l dau. În adevăr, Murgul și Slăvilă sînt boerii ce au trădat pe Ion-Vodă cel Cumplit. V. Hurmuzaki, XI, p. xxvi. Lăsînd la o parte ce zice D. Cantemir în *Descriptio*, Chigheciul era pe acest timp un Ținut (Hurmuzaki, XI, pp. 219, 228), și totuși, cas unic, din cauza vecinătății cu Turcii din raià, el era ocîrmuit de un dregător militar, de un pîrcălab. Un alt pîrcălab de Chigheciu se pomenește în vol. VI, partea I-ii. Cf. și *Uricariul*, XVIII, p. 392.

La: Cîmpulung (Moldova), n° 1. Pentru Năculești, a se vedea tabla *Documentelor Bistriței*.

La n° 2. Pentru neamul Stroieștilor, Cîmpulungeni de baștină, încă din al XVI-lea veac, v. *Doc. Bistriței*, II, pp. XXI-II.

La n° 3. Pentru această ocupație austriacă la Cîmpulung, v. *Doc. Callimachilor*, I, pp. xxxvii-viii.

La n° 4. Acest Milescu Vornic de Cîmpulung nu e cu-

noscute de aiurea. El n'avea a face cu familia mai strînsă a lui Nicolae Milescu, scriitorul, care avea un fiu Maxim (*An. Ac. Rom.*, seria I-iu, XI, p. 51). Mileștii erau pe atunci și în Țara-Românească, dar fără nici-o legătură cu cei din Moldova). La 1-iu Iulie 7201 (1693), se dă un act de către «Staico fe-
 čorul lui Pătru Cliuc. Milescul, împreun[ă] cu jup[ă]neasa
 mea Păuna, fata Predei Log. Fălcoianul» (*Cartoanele Episco-
 pului Ghenadie*, la *Bibl. Ac. Rom.*, I, 128). Pentru moartea
 acestuia, pe cînd era capuchehaie la Constantinopol, v. mai jos,
 p. 319, n° 93. Aceștia erau din seminția lui Barbu Milescu
 Banul, pribeag la Poloni pe cînd Duca-Vodă ținea principatul
 (Const. Căpitanul, p. 193). Supt Șerban Cantacuzino, el în-
 cheie un tractat în Ardeal (*Mon. Com. Trans.*, XVII, pp.
 341-4, n° xcv).

La: Cîmpulungul muntean, Cf. vol. I-II, p: 273 și urm.

La: Cotnari. Cf. și pe p. 69.

La n° 2. Ioan Alciner din Cotnari făcea daruri de varză
 Iesuiților din Iași la 1679 (vol. I-II, p. 58). Pentru familia lui,
 v. tabla de la vol. citat. Mai vezi *ibid.*, p. 95, nota 2.

La: Dorohoi. Șoltuzii de Dorohoi sînt pomeniți mai departe,
 p. 536, n° 28. Pentru Petia cea Mare, v. Baia-Cotnari, n° 1
 (p. 69) și vol. IV, p. 342. Pătrașco Vornicul trebuie să fie
 cel din 1609 (v. *Uricariul*, XVIII, p. 476; mai sus, p. 11, n° 52).

La: Fălciu. Procop Negre a ocupat decî foarte mult timp
namestnicia de Bîrlad. V. p. 213, n° 12. Toma Oriș n'are nici-
 o legătură cu familia boierească a Orășilor. Un dregător de
 Fălciu figurează ca martur și într'un document din vol VI,
 partea I-iu. Cf. și *Arch. soc. șt. și lit.*, I, p. 395.

În Țara-Românească juca un rol orașul de pescari Floci, la-
 gura Ialomiței, menționat încă din secolul al XV-lea (Bogdan,
Documente și regeste, pp. 23, 121). La 7125 (1616-7), într'un
 zapis, pe care «Stănilav, fratele lu Iacov Post.», îl dă «lui Aldi-
 mir Pitar», iscălește ca martor «Costandin ot varoș Floci». La
 7126 (1617-8), în alt zapis, pentru același Aldimir, se află întări-

tura lui «Radul jud[e]țul de oraș de Floci» (Arch. Statului, *Cotroceni*, XXXV, 3, 4). Supt Șerban Cantacuzino se vorbește de «vama orașului Flocii» (*ibid.*, 5). Iată și, în numele dregătorilor locului, un act scris la Floci (*ibid.*, 1):

† Ispisahom mij hranite sudțul și cu 12 părgari și toți bătrânii, ot varoș ot Floci, scris-am și mărturisim cu această carte noastră acestui om anume Radul și cu feamee lui, Neagole, cum să se știe că au cumpărat o vie de la Crste feçorul lui Mușat înc[ă] mai dennainte vream[e], când au fost leatul 7106, drept preț bani gatah 2.000 de aspri turcești, și se-au cumpărat acea vie pre banii babei Radului. a iș Neagole, că au vândut 2 iape a lei Neagole, aduse dela casa ei, și au avut și carte făcut[ă] de atunce, de la Radul Județul, și au mărturisit însuș Radul Județ și Radul Stănișlăviel înainte noastră; ei le-au perit cartea, de răotăț. Și au cumpărat baba Neagole pre ale ei bucate de la tată-său aduse, și să fie volnic[ă] baba Neagole să dea aceia vie cui va vrea ia să o lase; pentru că este vie cumpărată pre ale ei bucate. Și iar au cumpărat baba Neagole, și cu feç[o]rul ei Pascu, un loc de cas[ă], de la Neacșul și de la muerea lui, Dumitra, locul Gaftei fata lui Caru țrcovnicul, drept bani gat[a] 500, — să fie lor moșie în vecie. Și mărturie anum[e] Radul biv sud. i Radul Stănișlăviel; și a fost atunce mărturie anum[e], Dobromir, i Drăgsin, i Buda, și Stan Mit[i]tel, i Pătru Sulinariu, i Fiera, i brat eg Stoen, i Dumitru Log., i Andreiu, i Andonie, i Ventil[ă] Logft., i mal Vintil[ă]. Drept aceae am făcut cartea noastră, să fie la mâna babei Neagole și la mâna Pascului, de mare credință. Pis az Ventil[ă] Logft., mșta Maș 5 d.; vlt 7145 [1637] Pecete cu un pește între patru puncte. — Arch. Statului, *Cotroceni*, XXVIII, 1.

La: Hirilău. O scrisoare a lui Gheorghe Ștefan e datată din «lagărul la Moldova», în ziua de 18 Octombrie 1653 (vol. IV, p. CCLIII, nota 1). Din vremea lui Radu Mihnea, care-și avuse reședința în Hirilău, unde și muri (v. Miron Costin și *Soc. Brașovului*, p. 62: «într'o cetate, în Hrălău»), târgul fusese lăsat în părăsire. Dar Miron-Vodă, Moise Movilă dau încă acte din Hirilău. V. vol. VI, p. 1; *Doc. Bistr.*, I, pp. XCIII-IV.

La: Iași, n^o 1. Tatarii trecură spre Viena în 1683.

La n^o 2. Nastasia trebuie să fi fost o «Cărai[mă]neasă», și anume acea din 1610, văduva Păharnicului Procop Căraiman (v. vol. IV, p. 276, nota 1). Deci fiul ei Dumitrașco Buhuș

fi e *ginere* său, mai curînd, fiu din altă căsătorie. Ea avu un fiu, Vasile, și o altă fată Măricuța (*ibid.*). V. și mai sus, p. 14, n° 62 și nota respectivă. Ceî doi martori sînt din «Căme[niță】».

Cu privire la Iași, afară de acte cuprinse în partea a III-a, ce urmează, mai găsec între nouăle documente sosite la Academie pe cel ce urmează :

Iași, 7152 (1643), Octombree. «Adecă eū Safta, fata lui Apostol ō-ău fost Pitari», vinde niște case «aicea în târgu, lângă casele Hăbășăscului, pre ulița strămtă», puse zălog la Hăbășescul pentru 300 de galbeni. Pentru răscumpărare, iea bani de la «Seachil Stolnicul». Marturi: «dumiiului Ion Dobje și Vasilie Tăbărtă, Vornicii Măriei Sale Doamnei, și Dumitru Stolnicul, și Dumitrașco Coadă Stolnicul, și Cio-golea și Moțoc, Vornicii de gloată».

Ceva mai târziu e următorul zăpis ieșan :

Iași, Mart 7179 (1671). «Anna Ambrosoae» vinde o «bucati de loc de cas[ă] din casa lui Gavril bārariul la vale, pre lângă locul dumisale lui Enachi Vornicul», acestui din urmă. «Și 'n tocmela noastră aū fost vecini de aproape, anum[e] Andreuș și Mihalcia, și Gligorie, și Vasil[i]e, și Glava, și Ion Vântul, și Gavril darăbanul, și preotul Bejan, și Gavril bārariul, și Necula bārar, și Gheorghită Duvalmul, și Sava, și Dumitrașco, și Nicolai Groasa, și Vas[i]lie Meleștan, și Gavril Drăgănič, și alți mulți oameni bunți, și bătrāni și tineri». — Iași, *Arch. Statului*.

La p. 73. Zăpisul din Dorohoi (p. 73) menționează pe un Hușan. Avem însă un act din Huși chiar, la Bibl. Ac. Rom., doc. 128/XLIII.

Țonța și Drăgan, fiți lui Dumitru, vind ocina lor în Glodeani, «dumisali lui Alexandri Păharnicul», cu 10 galbeni. Marturi: Gavril Zbărcea șoltuzul, și Mihil, și Iliăș, și Buta, și Lucač, și Beneti, și mulți oameni bunți și bătrāni. «La Huș, 7158 [1650] Mart 24.» Pecete cu crucea peste niște semne și : «Huș».

La: Lăpușna. Toader «Gcehan», Cehan, e începătorul neamului Racovișteștilor, fără îndoială. În 1641-2 apare un Apostol Cehan, care era fiul lui Petrea Cehan și avea, pe lângă fete, și doi fiți, Nicola și Gheorghe, ce se întilnesc pănă după 7215 (1706-7), căzuți în sărăcie. Aceasta e ramura răzășească a Cehanilor. Cea boierească pornește, fără îndoială, tot de la strămoșul Toader din veacul al XVI-lea. Pe vre-

mea lui Petrea Cehan, un Răcoviță Cehan, își începea cariera de boier ca al doilea Logofăt în 1637 (*Studii as. ist. Rom.*, p. 52): în 1662 el era Marele-Logofăt al Moldovei (*Uricariul*, XXIII, p. 259). Cu soția sa, Tofana (*Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, II, p. 121), el avu pe Ioan Racoviță, ce era Mare-Păharnic în 7193 (1684-5), și luă de nevastă pe Nastasia fata lui Toma Cantacuzino. Ioan își zise Ioan Răcoviță (mai târziu numai: Racoviță; și Mihai-Vodă întrebuințează forma d'intăi). Fiul mai mare al acestuia, Mihalachi, era la 7198 (1689-99), când tatăl său nu mai trăia, vtori Comis. V. *Uricariul*, XVI, p. 299 și urm. Din această hotărîre domnească din secolul al XVIII-lea (1778) între ramura lui Mihai-Vodă și a frăține-său Dumitrașco Hatmanul (v. mai sus, p. 593), se vede cum Cehani-Racoviță au cumpărat pe încetul, dînd bani împrumut, moșiile rămase în stăpînirea Racovițeștilor răzăși. — Uricariul Nicoară se întilnește (*Uricariul*, XVIII, p. 530) între 1608 și 1622.

La: Orhei. Pentru întemeierea acestei pîrcălăbii, v. Hurmuzaki, XI, p. XXIX și *Conv. lit.* pe 1900: «Un mănunchiu de documente». Să fie Apostolachi un Catargiu?

La: Roman. Un alt act orășenesc din Roman e dat de Hunfalvy, *Die Rumänen und ihre Ansprüche*, p. 129, nota 3.

La Suceava, n° 1. Alt Tăbărtă în actul întâiu din cele adause mai sus, cu privire la Iași. Gheorghe Bașotă împlinește în 1616 o misiune în Ardeal (*Soc. Braș.*, p. 39). Zapisul aduce, de altminterlea, la 12 Iulie 1610, o carte domnească, tipărită în *Arch. ist.*, III, pp. 206-7. D. Hasdeu dă în întregime și actul nostru, pe pp. 205-6. În *Arch. ist.*, se poate urmări și restul afacerii. Maricuța Șeptelici, mama lui Gavril, se măritase cu Zaharia Pitarul din Dersca (p. 20). Vasile era fratele ei. El ajunse Hatman, se pierdu în lupta lui Gașpar-Vodă cu Polonii, și lăsă doi fii: Iliăș și Gheorghită. V. *Doc. Bistr.*, II, pp. XII-III.

La n° 2. Areni e locul unde a fost omorît Despot, la ieșirea lui din Suceava: «afară den cetate, mai sus de Suceavă, la Areni» (Ureche, p. 217). V. și mai jos, p. 407, n° 2.

La n^o 3. Zapisul e de aceeași dată cu acel de pe p. 69, I, 2. Gheorghe staroste («cel Bătrân»), șoltuzul Hanos, Frîncul se află în amîndouă actele.

V. și pp. 79-80, n^o 8. Un zapis relativ la Suceava se dă în parte în *Doc. Callimachilor*, I, p. 299. Înfățișez aici două scrisori fără dată, de pe la 1600, pornite spre străinătate de la șoltuzul Sucevei:

1. Soli Deo gloria, et cetera.

S. Meinenn Grues, sambtt Wunschunck alles Guetts, etcetera. Ersamer wnd weiser Herr Richter, mitt samtt dem Weisenn Herren Herr Andreas wnd dem Porkolabenn: wen das ich herenn das Eur Weisheit allesambdt gesundt seydt, das ist mir ein grosse Freydt zu herenn. Gott sey Lob vnd Danck gesacht. Ich wer auch noch in einem zimligen Gesindt, etcetera.

Ersamer wnd Weiser Herr Richter, mitt sambtt dem Weisenn Herren Herr Andreas! Ich wollt Euer Weisheit gar fleisig gebettenn habenn, wie guette Weisenn Herren wnd Freindt, Euer Weisheit woll so woll thuen wnd wollt de Knechtt mitt Namen Jacob, den der Herr Wallttenn hatt lossenn fenn, bis fon wegenn der Ross halbenn die er entfyrdt hatt, das ir in wollt fragenn mitt wess seinem Wiessen wnd Willen das er die Ross entfyrdt hatt, — den der Herr Wallttenn, der beschuldigt mich darmitt als wer es mitt meinem Wiessen wnd Willenn geschenn; wnd er meindt auch gleich als wer ich Burg für in wordenn, derweill er zu mir auf der Herberig ist geuest. Das wieder rott ich, Weiser Herr Richter, den ich geb gar fillenn fromen Leydenn Herberig; aber ich weis nicht was ein Jederer fir im hatt. Derhalben bitt ich Eure Weisheit, allesambtt, wie Weisen Herren, Eure Weisheit wollt in doch fragen fir dem Ersamen Rait; das wirdt Eure Weisheit doch sein Antfordt herenn, was er ein wirdt bekenenn; das wollt mir Eure Weisheit non-ander wiederumb schreibenn zuruck; den ich weis mich vnschuldig darann: den der Herr Wallttenn wollt auff mir den selbigenn Schaden suchenn, wnd den selbigen Schadenn kan ich im nicht bezallen, — den ich gar nichcz vmb die Sach weis. Ersamen Herren wnd Weiser Herr Richter, Eure Weisheit gebyett mitt (*sic*) wierumb zu dienenn: ich wollt vngeschwardt (*sic*) sein Eurer Weisheit zu dienen, nun wnd allzeit. Mitt diessem beffellen ich Eure Weisheit in den Schutz des Herren. Ausgangen den 28. Aprilis Tag.

Ich Herr Andreas Accesman
— wonen auf der Zuschaffa —, Euer
Weisheit Freindt allzeit.

[Pe V^o.] An den Weysenn Herren, Herr Richter in der kineghligenn
Statt Nessenn, zu ewgner Handt.

2. Holtig walo zolgalatunkatt ayanliunk kegyelmeteknek minth bizodalmas zomszed vraymnak, az vristentul kyuanwnk kegyelmeteknek mind lelky es testi mind hozzu es bodog elcett meg adatnj.

Thouabba tuttara adgiunk ti kegyelmeteknek mind feientkynt mint zomzed bizodalmas vraymnak hogy a mely emberek kegyelmeteknel tharthoztatua wadnak melliekrul az my vrunk eo nagysaga Ieremia Wayda iria kegyelmeteknek, azon kypen mis az my vrunk leuele melley keoniorgwnk thouab ualo zomzedsagos baratsagirih nag keonieorgisuel kyrwnk kegyelmeteket, kegyelmetek czielekegyk touab ualo baratsagert bocziassa el wkett. Hog ha kegyelmetek az my baratsagunkirih meg czielekeztek mis hasonlo dolgokban nagjub baratsagot adossok nagiunk meg czielekedni azkegyelmetek keducirih, mert my mind az egiz Szwcwaiak az my lelkwnkuel tudgiunk es bizonyciunk, hog ezek az emberek semy gonos jarasba nem jarnak, hanem izaz aros emberek uadnak. Az vristen eltessen kegyelmeteketh mintio egessegben.

Keolt Szwczyuau, anno Domini 28 de noie (*sic*).

Kegielmes walazt wariunk kegyelmetektul.

Zwczyuay fw biro mind az tizenketh
polgarokal mind az my thanalcziaual
az kegyelmetek mindenben mindenkor io
akaro zomzed baraty.

[Pe V^o:] Ez leuel adassek aztiztelendeo Bestreczey fw bironak mind az tizenketh polgarokal egietemben mind az egiz thanalczianak minekwnk bizodalmas zomzed vraymnak tizeletes kezeben.

Adecă :

Vă rog să vă gândiți la slujba noastră, ca pe niște Domni vecini credincioși; vă dorim de la Dumnezeu să vă dea viață sufletească și trupească, lungă și fericită.

După aceia vă dăm de știre la toți, ca Domnilor noștri vecini credincioși, că, despre oamenii cari sînt opriti la Domnia Voastră, despre cari vă scrie Măria Sa Domnul nostru Ieremia-Vodă, așa vă rugăm noi și Domnul nostru, pentru prietenia mai departe dintre noi, să li dați drumul. Dacă Domnia Voastră veți face aceasta pentru prietenia noastră, și noi sîntem datori în lucruri asemenea cu prietenie și mai mare, după placul Dumneavoastră, — căci noi toți din Suceava știm cu sufletul nostru și adevărim, că oamenii aceștia nu umblă în nici-un lucru rău, ci sînt negustori adevărați. Dumnezeu să vă țină sănătoși.

Suceava, 28 Novembre (?). Așteptăm răspuns de la Dumneavoastră.

Judele din Suceava cu doispzece cetățeni și toți pîrgarii, binevoitorii Dumneavoastră în toate, și totdeauna, prietenii bunii, vecini ¹.

¹ Amîndouă actele se află, ca și cele pentru Baia, în Arch. din Bistrița (Ardeal). Le reproduc după copiile din Bibl. Ac. Rom.

La : Tecuci. Actul e de pe la 1600. Țigănești e moșia ce a fost mai târziu a poetului Conachi. Un zapis al Tecucenilor și la p. 84, n^o 31.

La : Vaslui. Zapisul e din secolul al XVII-lea.

III. Documente ale Mitropoliei din Iași.

Unele din aceste documente s'a dat și în *Istoria Mitropoliei*, de d. C. Erbiceanu. Reproducerea lor, după alt sistem, nu ni s'a părut însă cu totul nefolositoare. Dar cele ce se retipăresc, sînt numai foarte puține din cele multe ce se cuprind în această despățire.

La n^o 1. Data de 16 Novembre 1432, ce ar resulta după sistemul cronologic al lui 1-iu Septembrie ca început al anului, e imposibilă. Încă în luna lui Iunie 1433, Ilie era Domnul Moldovei, și nu Ștefan. V. *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 92.

La n^o 2. Pentru familia Pogan în Maramureș, v. *Doc. Bistr.*, I, pp. 1-2, n^{le} II-III; p. 24, n^o XXXI; *Sate și preoști*, pp. 138-9. Scriitorul e fiul Uricariului Tăutul din 6972 (*Uric.*, XVIII, p. 527).

La n^o 3. Grozea Comisul se întîmpină între 1478 și 1484 (*Uricariul*, XVIII, p. 524). Ioan Golăi e un cunoscut personajiu, asupra căruia v. Hurmuzaki, XI, tabla, și documentul publicat de d. Sbiera (v. pp. 567-8). Pentru el se scrie o foarte frumoasă carte religioasă, păstrată astăzi în mănăstirea «Golăii» saū Goliei, din Iași.

La n^o 4. Pentru Iurașco, fiul lui Petru Vartic, v. Hurmuzaki, XI, pp. XXIX-XXX și nota 1. El era mort la data de Maiu 1586; un frate al lui, Ionașco, murise încă din 1583: acesta din urmă fără urmași (*Arch. ist.*, I¹, p. 144 și nota; Hurmuzaki, XI, p. 900). Ionașco poate să fie pîrcălabul de Hotin din 1584 (*ibid.*, p. 899). Deosebit de dînșii, poate un frate, e Vartic Marele-Vornic (*ibid.*, pp. 899, 901; mai jos, p. 84, nota 1; un Vartic «nemeș» pe p. 901); în Maiu îl mai

aflăm ca Vornic și în *Uricariul*, XVIII, pp. 206-8, dar nu în Decembre următor, cînd în locu-î vine Bucium (*ibid.*, p. 215). El va fi fost fratele precedentilor.

La n^o 8. Popa Gonțul din Suceava se află și în *Doc. Bistr.*, I, p. 22, n^o XXVI. Mai pe urmă, pe la 1638, Hancea însuși ajunse Vornic la Suceava (v. o scrisoare a lui, cu iscălitura în facsimile, *ibid.*, pp. 67-8, n^o LXXXIX). Ieremia Murguleț era mort în 1650, dar trăia încă la 1646. Asupra familiei, v. nota mea din *Doc. Bistr.*, II, p. XVIII. Pentru Gheorghe Roșca, v. mai sus, p. 592.

La n^o 10. Gheorghe pîrcălab de Hotin nu mai trăia la 1619. V. mai departe, n^{le} 16-8.

La n^o 12. Ionașco Cujbă ajunse apoi Vornic (*Uricariul*, XVIII, p. 477).

La n^o 13. Despre Dumitrașco Paleologul, zis Chiriță, a mai fost vorba la p. 578. El întovărășise întâiu pe Simion Movilă, cumnatul său, în Țara-Românească. Aici îl vedem cumpărînd de la Neaga, văduva cunoscutului boier al Mirceștilor, Mitrea Vornicul, o parte din Grozăvești; vînzătoarea-î dă următorul act în românește, care se păstrează în Arch. Statului, *Cotroceni*, I:

Siubo az Nea[ga], cneaghi[na] pan Mitrea Dvornic, scriu și mărturii fac cu cest răvaș al meu cum la neavoia mea și la greu și în robie ce am fost, Mării Sa Domnu nostru Io Simion Moghila Voevoda, bjiu mlstiiu gspdrū zemli vlašcoi, m[i][o]stivitu-s'aŭ de m'aŭ miluit și mi-iŭ turnat giu-mătatea de sat din în Grozăvești, ci-l vândusem lu Mihaiŭ Voevod, ca să-m plăteascu din mânia păgănilor. Întru acii se-ŭ aflat giupănul Dumitrachi Chiriț[ă] Marelea-Postealnic, dea aŭ datu pentru minea 200 de galbeni, și galbănul cătă diriptu 120 de aspri, și m'aŭ scos de la mânia Turcilor. Pentru acaia datu-i-am aca giu-mătatea de sat ci mai sus iastea scrisu, anume din Grozăvești, ce să va alege din în vatra satuluŭ, și din câmpu, și din întrat, și di în vaduri di moară, ca să-î fi neclătita năodin[ioară în] veacii, e cine se va ispitii după moartea me să-l părăscă, să fie... tit și procler și năertat de stii oteș; chinru căcŭ că... pă am întreabatu nepoș, Preda Stolnicul, și altă rudeanie, și nime n'aŭ vrut să-m scump[e]re. Mărturii punem pan Dumitru Dvornic, i pan Dan Vel Log., i pan Panŭ Vis., i Ștefan Com., i Crstea Armaș, pan Dragul Dvornic, i Voico

Vist., i Peapeale Log., i Simion Pitar, i Andreaico Com., i Vlad Log., i Trifa[n] Sulger, prociî boleari čtoi da znaet; ŝi într'altu chip să nu fii pre zisa mea. Dan Logfet (pecete cu vultur ŝi ДАН), Theodosie Log. (pecete cu leū), Pepelea Logf. (pecete cu semiluna ŝi не...тѣ), Pan... e Vl. Visteariū ŝi Agă (două peceți). Pis az Vlad, u Trăg[o]viŝt[e], mŝta Dechevrăi, 4 dni.

Întărirea lui Simion-Vodă pentru «Dumitrachi Chiriță Vel Post.» vine la 5 Maiū 1601 (*ibid.*, n^o 1). În Decembre următor, i se face confirmarea, ce se dă mai jos în regist și extrase (același pachet):

14 Decembre 7110 (1601). Simion-Vodă, pentru Chiriță Dumitrache V. Post., întărindu-î Grozăveŝtiŝ, partea jupănesei Neagăi a lui Mitrea biv V. Vornic. «Iar, după aceeaia, i s'aū întămplat jup. Mitrii Dvornicul pierzare de către Mihail Voevod, ŝi aū rămas jup. Neaga săracă.» Vinde moŝia lui Mihai-Vodă, care dă «banî domneŝti din Vistierie, precum ŝi pre alte sate. Apoi aū pierdut toate satele ŝi moŝiile cu viclenia lui de către cinstitul Împărat, ŝi ŝ'aū pus lui ŝi capul. Iar întru aceeaia jupăneasa Neaga Vorniceasa aū căzut la robie, în mîinile păgănilor Turci, ŝi multă nevoe aū tras, până când aū eŝit dintru acea limbă păgănă, cu multă chezăŝie, pe mulți banî, ca să-ŝ vână iar bucatele ŝi moŝiile ŝi sculele ŝi ferecăturile, pentru datorii Turcilor.» Îi dă Domnul aceeaŝta parte de moŝie. «Întru aceeaia, jupăneasa Neaga Vorniceasa ia aū avut multă nevoe ŝi datorie pe capul ei, ŝi nu aū putut să să răscum-pere de datorie ŝi de robie de către Turci, nič de cum», ci vinde satul pentru 100 de galbeni, «de s'aū răscumpărat din robia Turcilor.» «Rudenia» ei, mai ales Preda Stolnicul, refuŝă a o ajuta. «Însă galbenul câte banî 120.» Boierî: Dumitru V. Vor., Dan V. Log., Pană Vist., Ianache Spat., Ťtefan Com., Preda Stolnicul, Gheorghie Păh., Chirița Dumitrachi V. Post. — Traducere de Lupp, 7249 (1740-1).

La n^o 14. Voico, care nu e un venetic, ci figurează între boierî ŝi mai înainte, a fost cel d'intăiu Mare-Logofăt al lui Ťtefan Tomŝa. Îl aflăm ŝi în August următor (*Arch. ist.*, I¹, p. 135). După el Domnul pune pe Nichifor Beldiman, ŝi apoi îl taie pe acesta, neînlocuindu-l. V. *Uricariul*, XVIII, p. 452; *Ist. lit. rom.*, II, pp. 87-8. V. ŝi n¹ următor.

La n^o 15. Pentru prezența lui Mirza ca Vornic în Divanul lui Ťtefan-Vodă, v. Miron Costin, p. 262: «Se prilejise atunci ŝi niŝte slujitorî de a lui Mihai-Vodă, căpitanî lui cei vestiți, neputînd trăi după moartea lui Mihai-Vodă în Ťara Ungu-

rească (*sic*), chemați prin cărți, de Ștefan-Vodă, anume Mirzea și Geția și Racia, cu câțiva oameni». Există la Bibl. Ac. Rom. și un act de la Mirza, în Moldova (v. mai departe, p. 117, n° 3). El trecu în această țară după căderea, în 1611, a lui Radu-Vodă Șerban. Balse Logofăt e Gheorghe (*Uricariul, l. c.*). — E interesantă această pază prin Greci a Hotinului amenințat de Poloni, de la cari abia fusese recăpătat, după o îndoită ocupație. Cf. *Călători, ambasadori și misionari*, p. 9: dar unul din acești Greci, Gheorghe Kataratos, soțul Cristinei, servise, cum am văzut (p. 80, n° 9), în aceeași calitate și pe Ieremia Movilă. V. și p. 6, n° 30. I se mai zicea și Izlozeanu, și încă din 1599 el făcea darul unei evanghelii, scrise din porunca lui și a Cristinei, bisericii Adormirea Maicii Domnului din Hotin (Melhisedec, în *An. Ac. Rom.*, VII, pp. 223-5; *Rev. p. ist., arch. și fil.*, II, p. 266). Cît privește pecetea, ce am schițat, constat cu cea mai mare mirare, că ea se află la sfârșitul memoriului lui V. A. Urechia asupra lui Alexandru Ipsilanti (*An. Ac. Rom.*, XII, p. 1190) cu explicația neașteptată: «n° 35, Sigiliu de Portar în secol. XVIII». — Un act municipal din Hotin (1603), în *Uricariul, I*, pp. 157-8.

La n° 19. Maria saū Măricuța e mătușa lui Constantin-Vodă Movilă de care am mai vorbit, la p. 578. Fii ai lui Constantin Paleologul poate, negustor ca și Mihaï Cantacuzino Șaitan-Oglu, — Alexandru, Dumitrachi și Pavel Paleologii avură un însemnat rost în țerile noastre și în afacerile orientale. Cf. Hurmuzaki, XI, p. 426, nota 1 și Iorga, *Despre Cantacuzini*, la expunerea carierii lui Șaitanoglu. Dumitrachi peri în 1612 la Cornul-lui-Sas (cf. Hurmuzaki, *l. c.*). Actul de față vorbește despre frații și nepoții lui Dumitrachi, și întărește ipotesa de înrudire arătată mai sus. Văduva sa stătu pe lângă Movileștii fugari în Polonia până la 1620, cînd se întoarse, supt Gașpar Gratiani.

La n° 21. Nu trebuie să se confunde acest Dabija cu omonimul său de mai târziu. Documentul poartă în adevăr această dată. Dar mai jos, p. 84, n° 33, pare a fi vorba de cellalt

Dabija, judecînd după scrisoare și mențiunea unui pîrcălab la Soroca, de către Cazaci.

La n° 23. V. mai sus, n° 16. Gavrilaş Vornicul e Gavrilaş Mateiaș. Pentru neamul Pilipovschilor, v. Hurmuzaki, XI, p. 902. V. și în urmă, n° 26, pentru Tudori.

La n° 28. Nastasia era văduva lui Solomon cel din secolul al XVII-lea. Pentru Toderășco Ianovicî, v. *Doc. Bistr.*, tabla.

La n° 30. Pentru acest Dabija, cf. n° 21: e pomenit și la n° 34. Un Nădăbaico joacă un rol în veacul al XVI-lea (Hurmuzaki, XI, p. IV și nota 3). Altul merge în Ardeal la 1616 (*Soc. Braș.*, p. 39: «Nadebajcko»). V. încă, mai jos, p. 85, n° 36. Cf. și *Uricariul*, XVIII, p. 488: pîrcălab în 1617. Pentru Todosia, fata celui de-al doilea, *Studii as. ist. Rom.*, p. 53 (anul 1636).

La n° 35. Nicoriță Hatmanul îndemnase pe Gașpar Gratiani la lupta lui nebunească împotriva Turcilor (vol. IV, p. 183). El fusese Armașul lui Tomșa (Miron Costin, p. 263).

La n° 36. Ieremia «Paus», Paos, era, cred, fiul aceluî boier ce fu ucis pentru necredință supt Aron-Vodă (v. *Istoria lui Mihai Viteazul*, p. 73, nota 3). Cf. și n° 37. Cu el odată a fost osîndit și Vornicul Bîrlădeanu, a căruî văduvă e pomenită într'un act tot de la Aron (mai sus p. 6, nota 1), databil decî, cel mai curînd, din 1592: la 8 Maiu 1592, Bîrlădeanu era încă în viață (Hurmuzaki, XI, p. 904). V. și Orășanu, *Cronicariî Moldoveni*, pp. 34 și urm., 42-3; *Uricariul*, I, p. 159. — Un Vistier Mălăi scrie fiului său un răvaș păstrat la Arch. Statului, *Radu-Vodă*, XLII, n° 24. Acesta era ginere al lui Bucioc și cumnat cu Vasile Lupu (v. nota la p. 10, n° 46).

La n° 39. Tudori, fostul Vameș, e și fostul pîrcălab, și Cristina, soția celui alt pîrcălab grec, Gheorghe. V. și n° 26. Iordachi Cantacuzino a ținut întăiū pe fata lui Gavrilaş Mateiaș.

La n° 42. Dabija e Domnul de mai tîrziū, un mare cum-

părător de moșii, ca și Iordachi Cantacuzino, care-î vinde, de astă dată. V. și vol. IV, p. 340. Una dintre cele d'întăiu cumpărături ale lui Iordachi, făcută împreună cu fratele său Toma, e aceea pe care o pomenește zăpizul următor (Bibl. Ac. Rom., 59/XLII):

† Adecă eū Dumitru și Rusul, feĉorii Antimiei, nepoții Frășinei, din sat din Cucuteanī, mărturisim cum am vândut partea noastră de ocină din Cucuteanī, a patra parte, și într'acea parte aū fost 7 case, și dintr'acele șapte case amu vândut 4 case giupănului Tomei Post. și fratelui dumi-sal[e] pan Iordachie, derept 50 de taleri bătuți, cu tot venitul, și cu par-tea de vii în țarină, și le-am vândut de bună voia noastră, dinainte a pan Gheorghie Vist., Pătrașco Bașotă Logofet, Dumitrașco Șoldan Stol-nic, Ionașco Bașotă Vornic, Gheorghie Boțul, și alți oameni buni, me-giiaș. Și pe mai mare credință ne-am pus și pecețile noastre, să să știe. Vlto 7139 [1630], Sept. 22.

Semnează cei doi Bașotă și «Gheorghie Bașotă Vist.», și pisarul.

Ionașco Stroiĉi era fiul lui Luca Stroiĉi și al Păscălinei (Hurmuzaki, XI, p. 909). Fratele său Vasile fu ucis în urma luptei de la Cornu-lui-Sas (M. Costin, pp. 262-3). Pentru cei d'întăiu Stroiĉi, v. Hurmuzaki, XI, tabla. Pentru descendența răzășească a familiei, în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, cînd ea a ajuns iarăși la proprietatea mare și la influența politică, v. mai departe, Documentele Callimachi, în cap. XIII.

La n^o 43. Toader Ungureanul a fost pomenit și mai sus, p. 580. Moimăștii se întîmpină numai în veacul al XVII-lea ca boieri. «Moimășcul» avea moșie la Cucuteni (v. *Doc. Can-tacuzinilor*, p. 119).

La n^o 44. Ștefan Boul era fiul lui Boul Vistierul și cum-natul lui Gheorghie-Vodă Ștefan, care ținea pe Safta Boulu. Pe de altă parte, Boul Banul (fiul Vistierului?) era, spune cronica munteană, «cumnatul» lui Leon-Vodă, fiul lui Ștefan Tomșa (*Magazin*, IV, p. 313), decî Boul ținea pe o fată a lui Ștefan-Vodă (nunta trebuie să se fi făcut — v. și vol. VI, p. CLXIV, — supt Leon-Vodă, care dădu Bănia munteană lui Boul, pentru că, supt Ștefan Tomșa, bătrînul Boul înteti o răscoală și peri prin răzbunarea Domnului; M. Costin, p. 265). Nu s'ar putea ca Boul Banul și Ștefan Boul să fie aceiași

persoană, pentru că acesta din urmă era încă în 1638 abia fost Clucer. Nenumul Boeștilor se înfățișează astfel, după documentele resumate în vol. IV, pp. CCXVIII și CCXXIV, notele:

Boul Vistierul — Agahia

Anița — Pătrașco Ciogolea.	Paraschiva — Seachil Stolnicul.	Maria Stol- niceasa.	Safta — Gheorghe Ștefan.	Boul Banul — sora lui Ștefan Tomșa.	Ștefan Boul.
----------------------------------	---------------------------------------	-------------------------	--------------------------------	--	-----------------

Drepturile lui Ștefan Boul asupra moștenirii celui de-al doilea Tomșa veniaă din căsătoria lui Banul Boul. Numele de Ștefan pe care-l poartă acesta, e al Domnului ce omorise totuși pe Boul Vistierul.

La n° 45. Pentru Ieremia Nădăbaico, «cel bătrîn» față de Lupașco Armașul Nădăbaico, v. și mai sus, n° 36-7.

La n° 47. Radu Pitarul, un Muntean, adus prin vre-o relație de înrudire în Moldova (cf. vol IV, pp. 220-1), fu capucheaie al lui Gheorghe Ghica, în Domnia lui moldovenească (*ibid.*, p. 340).

La n° 48. Vistiernicul Duca e viitorul Domn. Asupra lui Nicolae Buhuș, v. mai sus, nota la n° 89 din cap. I.

La n° 50. Cf. mai sus, n° 29. Pentru familia lui Dabija-Vodă, v. mai sus, p. 582.

La n° 51. Prin acest act se întregește genealogia fraților lui Vasile Lupu; cf. mai sus, p. 40, n° 187 și nota respectivă. Nu trebuie de confundat Stolnicul Radu, fiul lui Gheorghe Hatmanul, cu Pitarul Radu de la n° 47. În numele îndoit al lui Nicolae Abăza aș vedea o amintire a bunelor relații dintre Vasile-Vodă și puternicul Pașă dunărean Abaza. Mai pe urmă se găsesc alți Abăzești în Moldova: anume Ilie Abăza, pribeag la Poloni și, apoi, împreună cu Dimitrie Cantemir, la Ruși. V. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 240, 399. Cf. Neculce, p. 332. Un Abăza Clucer supt Antonie Ruset, — tatăl lui Ilie (N. Costin, p. 14). Un Abăza stegar la 1719, mai jos, p. 101.

La n° 52. E Andrieaş Ianovici.

La n° 57. Solomon Bîrladeanul, deosebit de Solomon Vornicul, moare în 1680 (Melchisedec, *Notițe ist. și arch.*, p. 116 și urm.).

La n° 58. Voroavă ca nume de familie se mai întîmpină. V. și vol. I-II, pp. 103-4, 107: Anton Voroavă Ungurul, din Iași.

La n° 60. Ar rezulta din acest act că Ursachi Vistierul era frate cu vestitul negustor moldovean Isar, din vremea lui Vasile Lupu. O fată a lui Isar, Anița, luă pe Chiriac Sturdza (v. mai jos, n° 68). Un Andronic Isar, nepotul lui Lupașco Murguleț, în *Arch. ist.*, III, p. 277, an. 1719. Dintre marturi, Stanislai Kienarski se afla tot ca secretariu domnesc pentru străinătate și în 1679 (vol. I-II, p. 57).

La n° 61. Calofir e un nume grecesc. Un Laskaris Kalopheros joacă un rol în secolul al XIV-lea (v. Iorga, *Philippe de Mézières*, la acest nume). De la un Kalopher își trage numele târgul Calofer în Bulgaria (Jireček, *Fürstenthum Bulgarien*, p. 438; v. și nota). Calofirescu sau Calomfirescu, eroul din vremea lui Mihai Viteazul (v. Hurmuzaki, XII, tabla), pornia din Calomfirești, dar și la originea acestui sat trebuie să fie un intemeietor boieresc grec.

La n° 63. Cf. mai sus, n° 60.

La n° 64. Păscăloaia pare să fie soția lui Pascal Corlatovici de la n° 49. Pentru repararea bisericii Sf. Nicolae de Antonie-Vodă, v. M. Costin, p. 14; Neculce, p. 210.

La n° 66. Cf. mai sus, n° 50.

La n° 67. Toderașco Iordachi e Cantacuzino, fiul din întâia căsătorie al Vistiernicului Iordachi. V. și mai sus, n° 62.

La n° 68. Un Vornic Hăbășescu murise acum la 1648 (vol. IV, p. CCXXIV, nota 1), dar îi trăia Vorniceasa. Fiul lor e Grigore, care comandă ca Serdar trupele moldovenești

trimese în Polonia, lui Rákóczy al II-lea (Miron Costin), și luptă în 1659 încă, în potruva năvălitorului Constantin Șerban (Miron Costin, p. 362 și urm.), ca Hatman. În 1670, el ocupă Vornicia (vol. IV, pp. 274-5, n° CVIII). Soția lui se chema Safta (mai jos, n° 76). În anul 1665, un Hăbășescu Șătrar (vol. IV, p. 274, n° CVII). Un Toader Hăbășescu, însurat cu Anița, în n° 108. — Cit despre Dumitrașco Prăjescul, ginerele lui, el fusese Cupar, și era fiul lui Grigorașco, nepotul lui Lupu (Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit.*, III, p. 342).

La n° 69. Acest Iordachi, fost Vistiernic, venit din Țara-Românească, e Ruset. Pentru expediția din Cehrin la 1677 (7185 și nu 7183), v. Const. Căpitanul, ed. Iorga, p. 192. Decî Constantin Stolnicul Cantacuzino întovărăși pe Duca-Vodă și în această d'intăiu expediție contra Cehrinului. Cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 159. Încă în 1678, Duca se așeză în Scaunul din Iași.

La n° 70. Vezi n° 62, 67.

La n° 71. Postelnicul Catargiu e al doilea Apostol. Pentru Corlat Uricarul, v. mai sus, pp. 49, 64.

La n° 74. Pentru Cîrstina lui Grama, v. mai sus, p. 585.

La n° 76. Pentru Sturdzești, v. mai sus, p. 592. Din actul nostru rezultă că Ilie Sturdza, căsătorit cu Safta (avînd, aceasta, de surori-cumnate pe Safta Hăbășescu și pe Măricuța Cluceroaia), și Chiriac, fiu al lui Mățiaș, erau frați, și se află documentar și numele copiilor fiecăruia. Doamna lui Grigore-Vodă (acesta murise), Maria Sturdza, fata lui Mățiaș, avea o fată măritată cu Antiohie (Jora, credem).

La n° 77. Pentru Cherața, sora lui Iorga Postelnicul, v. vol. III, p. 32. Neculce Vistiernicul e tatăl lui Ioan Neculce cronicarul: el era «nepot de vară primare» lui Vasile Lupu (*ibid.*). V. și n° următor.

La n° 78. Pentru Alexandra, văduva lui Iordachi Cantacuzino I-îu, v. mai sus, p. 581. *Zestrele* date lui Neculcea

Vistiernicul se explică prin aceea că mama lui Neculce croni- carul era o fată a lui Iordachi: Ioan Neculce zice Alexan- dreî: «moaşă». El a trăit în casa ei. V. mai sus, p. 55, n° 249. Cf. mai departe, pp. 405-6 (documentul din 1704).

La n° 81. Vânzarea aceasta, de pe timpul Mitropolitului Varlaam încă, e cea la care se raportă n° 78.

La n° 83. Pentru Spătarul Dediul, v. mai sus, nota la n° 223, p. 589. Moisaî, Marele-Căpitan de Lefegii, e acel Serdar, trecut la Leşi, care omorî de hatîrul lui Constantin-Vodă Duca pe un Agă turc în Iaşi şi care pribegi mai mult timp peste hotar. Cf. cronicile moldoveneşti: locurile arătate în *Ist. lit. rom.*, şi Memoriile lui Radu Popescu, în *Magazin*, V, p. 148. Din n° 95, p. 99, aflăm şi numele părinţilor lui.

La n° 85. Acest Mihuleţ e, de sigur, cel ce merse la Țarul înainte de campania din 1711 (Tanoviceanu, în *Arch. soc. şt. şi lit. din Iaşi*, IV, p. 344). El e deosebit de Mihuşenco dela p. 71. Cf. *Doc. Callimachi*, I, p. XXXIV.

La n° 85. Cf. cu n° 82.

La n° 87. Asupra şederii la Constantinopol a Doamnei Nastasia Duca şi intrigilor ei amoroase de bătrîneţă, v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 345; Neculce, p. 223. Pentru Iani Hadîmbul şi mănăstirea lui de la Dealu-Mare, mai sus, pp. 581-2. Pentru Ilie Catargiu, p. 587 şi mai jos, n° 97. Pentru dublul nume: Dafina şi Ecaterina, al Doamnei Dabijoaia, p. 582. Pentru uci- derea lui Kotnarski de Timuş, v. *Acte şi fragmente*, I, pp. 200, 212, 220, 221. Acest «pisar leşăsc» era, de sigur, un «Frînc» din Cotnariî noştri (v. vol. I-II, p. 86). Alexandra, soţia lui Grumedza şi a lui Necula Vistiernicul, era o soră a Dafinei Doamna saă a lui Buhuş. Pecetea e a se ceti: *госпожда анастаси молдовляцкоѣ*: Duca-Vodă domnise, în adevăr, şi într'un principat şi în cellalt.

La n° 89. Mitropolitul Sava, înlocuitorul lui Dosoftei, fugar, e scos prin 1701-2, pentru motive politice, şi înlocuit cu Mi-

sail. V. *Ist. lit. rom.*, I, p. 348. V., pentru el, și n^o 91 și p. 97, nota 1.

La p. 97, nota 1. Legături de vâcărit în Țara-Românească se mai dau în Teulescu, *Archiva română*, 1860. Constantin Costachi, iscălit aici ca Logofăt, e nepotul de frate al Lupului Costachi și nepotul de fiu al lui Gavriliță.

La n^o 91. Pentru măsurii reformatoare ale clerului, mai vezi Urechiă, în *An. Ac. Rom.*, X, p. 251 și urm. (20 Septembre 1626); vol. IV din colecția aceasta, pp. 343-5 (de la Gheorghe Ghica înainte). Un act de la Nicolae Mavrocordat, mai jos, pp. 100-1. O măsură a lui Alexandru Ipsilanti pentru mănăstirile muntene, în cap. XIII din acest volum.

La n^o 95. Pavel Rugină e un tovarăș de rătăcire al lui Ilie Abăza (mai sus, p. 617; v. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 240, 399). Tatăl său, Rugină, era Vornic de gloată la 1662 (vol. IV, p. CCLVIII, nota 1).

La n^o 99. Interesant pentru mențiunea Cornului-lui-Sas, unde s'a dat lupta din 1612 între Ștefan Tomșa și Constantin Movilă. De aici se vede că acest «Corn» nu era un sat, ci cuprindea mai multe, un întreg unghiū al Prutului, în Nordul Ținutului Iași. Cf. vol. IV, pp. CII, CCLXVI.

La n^o 104. Jafurile de care fuge Țiganul muntean Vișan, sînt cele pricinuite de războiul turco-german. Pentru Șeptilcești, v. și mai sus.

La n^o 105. Cred că acest act e din Huși.

La n^o 106. Cf. n^{le} 104, 107. Ioan Balș e socrul lui Dinu, fiul lui Constantin-Vodă Brîncoveanu (Neculce, p. 287).

La n^o 111. Duca-Vodă a fost prins de Poloni la 1683.

La n^o 112. Pentru jafurile catanelor, v. *Ist. lit. rom.*, I, la analiza, în deosebiții cronicarī, a Domniei a treia a lui Mihaī Racoviță.

La n^{le} 113-4. Asupra acestui Vasile Cogălniceanu Căpi-

tanul, deosebit de ceilalți, rudele cronicarului, v. și mai sus, p. 49, nota I.

La n^o 117. Varlaam Ursachi șoltuzul de Suceava pare a fi deosebit de călugărul din 1743 (vol. III, pp. 44-5). V. și mai sus, p. 583. Pentru Pancul, v. partea a V^a din acest volum: actele privitoare la Botoșani. Pisoschi e coborîtor din ginerele lui Șoldan bătrînul: Pisoschi, V. nota la n^o 46 din cap. Iⁱⁱ.

La n^o 120. Bogdan Hatmanul, ginerele bătrînului Cantemir-Vodă, avuse cu Domnița fata lui Cantemir-Vodă (Anița?), pe Anița, care iea pe Constantin, fiul lui Iordachi Ruset. V. și mai sus.

La n^o 121. Cf. n^o 105. Și acolo pare că trebuie a se ceti «Țoloca», nu «Țolonia». — Succesor al lui Gheorghie, Mitropolitul Antonie, un om învățat, a primit în Iași pe Rușii lui Münnich; pentru care Grigore Ghica l-a făcut să fie înlocuit prin Nichifor. V. *Ist. lit. rom.*, I, p. 244, nota 3; pp. 431-2. El muri în Rusia, unde-și cătă adăpostul, luînd eparchia de Cernigov, apoi cea de Bialogorod (Neculce, p. 413). Acolo ar fi de căutat în privința lui.

La n^o 105, nota I. Găsesc că actul de demisie al lui Calistru de Rădăuți a mai fost tipărit de d. Hasdeu, în rarissima sa *Foiță* din Iași.

La p. 125. V. genealogia Cuzeștilor de I. Tanoviceanu, în Xenopol, *Domnia lui Cuza-Vodă*, I, p. 16.

La p. 127. Iată o scrisoare nemțească a călugărilor de la Rășca, îndreptată către Sașii din Bistrița Ardealului. E databilă pe la 1600.

Unsere freundlichen Gruss un Dinst vist vonn uns allezeit.

Numhaffticher, Weisserr Herr Richter, mitt sampt dem Weissen Raht auss der kinichell Sthatt Nössen. Mir bitten als voll, Weissen Herren, es sein vonn vnserm Kloster mitt Nomen Rischia Czegonen gefluen: vo sie gefonden werden, czu Eihrr Nonhafftichen Veisset, das sie sollen gegeben werden, und ihr sollt gelauben das mir disse vnserm Leitte gesant haben, mitt Nomen Solim vnd Daniell, vom Kloster Rischia, auss

dem Kloster auss der Molden. Hiemitt Gott befohlen. Eihre guette Frendt, die Michen auss dem Kloster Rizka, auss der Molden, bitten gar fleissich.

[Pe V^o.] Disser Briff czukom dem Nonhäftigen Veissen Roth czu Nössen, czu egen Henden. — Arch. Bistriței; copie în Bibl. Ac. Rom.

La n^o 128. Pentru Mitropolitul Nichifor, socrul lui Lupu Aga și Serdarul, v. *Ist. lit. rom., l. c.*

La n^o 131. Alt Seliam Ceauș, pe p. 71, n^o 1.

La n^o 133. Judele e cel *figănesc* de la Botoșani, ca și în n^o 124 sau la p. 70, III.

La n^o 136. Iordachi Cantacuzino e Deleanul, cumnatul lui Mihaï Racoviță. V. mai sus, pp. 590-1. Frate-său, Toderășco, e tatăl cronicarului Ioan Canta. Cf. și *Gen. Cant.*, pp. 49-50.

La n^o 137. Anița nu e văduva remăritată a lui Constantin Ruset de la n^o 120, ajunsă din nouă văduvă după căsătoria nouă cu Toader Paladi, asupra căruia, v. *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, I, p. 51 și urm. și mai jos, n^o 148, — ci o fată a lui Antioh-Vodă. Paladi avu o fată Maria (*ibid.*, p. 557). — Pe acest timp, dintre Rusetesți nu se mai vorbește în cronică decît de Vasile Cilibiul (Ienachi Cogălniceanu, pp. 223, 225; v. și aici, n^o 147) și de Nicolachi (Cogălniceanu, p. 225). Un Andrieș apare și dispăre puțin înainte (Neculce, p. 416), precum și Ștefăniță și Iordachi III, tată și fiu (*ibid.*). Constantin, socrul lui Constantin Mavrocordat —, soția lui fiind viță de Domn, el merita să fie socru domnesc —, se mai întîmpină lîngă Andrieș și Iordachi II Cilibiul, în cea d'întăiu Domnie a lui Constantin-Vodă (*ibid.*, p. 377), cînd acum Toader Paladi era Vel «Vistiernic» și conducea toate (*ibid.*, p. 377). — Pentru «Domnița Pălădoai» v. și n^o 144.

La n^o 138. Pentru înrudirea lui Matei Filipescu, fratele lui Constantin Căpitanul, cu Sturdzeștii, v. Cron. lui Const. Căpitanul, ed. Iorga, Prefața.

La n^o 139. Acest Vartolomei e Măzăreanu, asupra căruia, v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 535. V. și mai jos, n^o 150. Mitropolitul «Gavrilă» e Gavril Callimachi.

La n° 144. Dascălul Evloghie e Gheorghe Evloghie sau «Euloghi», de la școala domnească, vestitul tălmăcitor de «cărți sîrbești» ale trecutului.

La n° 151. Citește Constantin *Moruzi*.

La n° 152. Proclamația din 12 Iunie a lui Manoli Giani Ruset, Domn al războiului, fost Domn muntean în asemenea împrejurări, se mai află și în Urechia, *Ist. Rom.*, III, pp. 166-70, cu facsimilele iscăliturii.

La n° 153. Pentru episcopia de Roman a lui Veniamin Costachi, v. *Ist. lit. rom.*, II, p. 400.

La n° 156. Pentru Lincourt, dascăl și industriaș frances din Iași, dus la Lunéville cu fiul lui Mihaï-Vodă Sturdza, v. Hurmuzaki, X, pp. 559-60. El plecase abia, la 1ⁱⁱ Septembrie 1834. — Zenobie C. Popp nu e un necunoscut în istoria culturii noastre: el fu elevul, în București, al lui Lambros Photiadis, și tipări, la Viena, în 1804, *Metrica* acestuia (*Ist. lit. rom.*, II, p. 40).

IV. Documente mai ales muntene și oltene din deosebite colecții.

La n° 1. Numele Alăman se întîmpină și astăzi în Rășinari. V. *Literatură și artă rom.*, IV, p. 401 și urm. Orașul Caracăl își datorește, fără îndoială, numele unui Caracăl, ca acesta de aici.

La n° 3. Pentru Mirza, luptătorul muntean trecut în slujba lui Ștefan Tomșa, v. mai sus pp. 613-4. Tot așa pentru Nădăbaico Iⁱⁱ și pentru Dabija Iⁱⁱ, pp. 614-5. Comisul Duca e viitorul Vistiernic și Domn. Pentru acest Arpintie, v. partea Iⁱⁱ, n° 53 și nota respectivă. Pentru diacul Dumitrașco Fulger, partea Iⁱⁱ, n° 71.

La n° 4. Cernica e Știrbei, care era pe vremea lui Mihaï Viteazul Postelnic. V. scrisoarea acestuia către comisarii imperiali, din Octombrie 1600, «in castris ad fluvium Telesin

positis», în Hurmuzaki, XII: «Postea misimus [ad Dominationes Vestras] Poztelnikum nomine Stirbey». El ajunge Vornic-Mare supt Radu-Vodă Șerban. V., d. ex., documentul acestuia din Cartoanele Episcopului Ghenadie, la Ac. Rom., VI, 2. În pachetul *Cotroceni* XC din Arch. Statului, 6, se află următorul act relativ la o cumpărătură a Cernicăi; din care se vede și numele soției lui.

6 Maiu 7111 (1603). Radu-Vodă, pentru Cernica Vel Vornic și soția, Cneajna, la Cărstinești, partea jupăneșii Neagăi «Dvornicasa, Mitroae». Ea o dase celor doi soți. Supt Mihaï-Vodă, Miroslav Logofătul o iea de la Cernica, fiind aproape de satul său Tatarul, și *aruncă* lui Cernica 3.000 de aspri. Ei recapătă satul și-l dau mănăstirii de la Brănești. — Slavon.

Și supt Radu Șerban, el împlinește o misiune în Ardeal (*Soc. Braș.*, p. 10: «Wornik Chernika»; 1604). La 1625 apare numai văduva lui:

27 April 7133 (1625). «Jupăneasa Cheajna a jupănului Cernicăi biv Vel Dvornic, și Calea, și Neașa, featele jupănului Cernicăi Vornicul», dau «jupănului Dumitru Dudescul vtor Vistiâr» Crăstienestii. — *Cotroceni*, XC, 7.

Ea era din Cîrstieneștii Vilcei, și în acest sat — ajuns apoi al lui Știrbei — «din sus de mănăstirea din Argeș», se făcu la 1611 sfatul de război al boierilor veniți din Ardeal, după peirea lui Mihaï-Vodă; acolo se uniră și Buzeștii, proclamînd cu toții pe Radu Șerban (*Magazin*, IV, p. 302).

La n° 5. Pentru Neaga, văduva lui Mitrea Vornicul, v. n° 4 și, mai sus, în aceste note, pp. 612-3. «Pana Greco, camarier» al lui Radu Șerban, trase cu flinta și nimeri pe Craiul Moise Székely în lupta de lângă Brașov din 1603 (vol. IV, p. 121). Mai tîrziu, în 1611, el duce pe niște Turci la Brașov (*Soc. Braș.*, p. 25: «Vister Pana»).

La n° 6. Banul Craiovei era adesea înlocuit prin ispravnic (de unde *Caimacamul* de mai tîrziu).

La n° 7. Matei-Vodă se gîndește la vremile lui de rătăcire în Ardeal.

La n° 9. De la această Brăilaoaie începe neamul Brăiloiilor,

despre care v. și mai departe, în acest capitol. Cu privire la Radu Comisul, ce iscălește ca martor, în Iunie 1645 patriarhul Paisie de Ierusalim întărește mănăstirii Bradul o danie de la ὁ ἐνδοξότατος ἄρχων Κόμισος τοῦ ἐκλαμπρωτάτου αὐθεντοῦ Πάνδουλος (Arch. Stat., *Brad*, xxvii, 1).

La n° 10. Altă vînzare de pămînt către Matei-Vodă, București, 16 August 7152 (1644), Bibl. Ac. Rom., 228/xxi. La 12 Novembre 7154 (1645), în Tîrgoviște, vin săteniî din Bălănești (Argeș), de se vînd Domnului: «Venit-am de ne-am vândut Mării Sale Domnu nostru Io Mateiü Bas[a]rab Voevod». Marturi: Diicul V. Spăt., Preda Brâncovenul, Drăgușin V. Păh., Ghiorma V. Slug., Socol Cluc., Costandin V. Post., Bunea V. . . . stiar, Γήνας (?) Βηστιάρ[ης] (*ibid.*, 47/LXIX).

La n° 11. Prada cea mare a Tatarilor, de care se vorbește totdeauna pe urmă, e cea din 1624. V. vol. IV, p. CLI și urm.; Const. Căpitanul, p. 109, nota 2. «Cît aũ rămas pãn' astăzi tot pămîntul acela pustiit», scrie Ludescu saũ izvorul saũ (*Magazin*, IV, p. 311); «căt s'aũ pustiit multe sate, — ce pãnă acum să văd» (Const. Căpitanul, *l. c.*).

La n° 12. Pentru Mălăiü, v. mai sus, în note, p. 570.

La n° 13. E interesantă limba acestuî act. În Cernăuți pe vremea lui Robulețco se vorbea prost de tot românește. La începutul Domniei sale, Vasile-Vodă a avut de Comis pe un Dumitrașco (v. cap. XIII). «Comisul» e pomenit însă, fără alt nume, de Gheorghe Ștefan (vol. IV, p. 54, n° 4).

La n° 17. La 20 Maiü 7158 (1650), zapis pentru Drăgușin biv Vel Păharnic. Marturiî sînt iarășî ostași: Vasilachi iuz., Dragomir iuz. ot Sărata, Elefteru Ceaușul, Stan Boiuc pîrcălăbul. — «În cetate în București», la 30 Mart 7163 (1655), «Gorgan Cluc., și frațiî lui Necula și Fotia, fiîi lui Drăgușin Păh. de Deleni», vînd «fratelui» lor Mihaiü Vel Căm., pe ughî, ocină la Gurguiafi. Pentru jumătate din ea: «eü m'am înfrățiit eü, Gorgan, cu frate-mieü Mihaiü Cămăraș, în sfânta besearică» (cöpiî de documente din Arch. Statuluî, în colecția d-lui Gr. P. Olănescu).

La n^o 19. Stolnicul Chirca trecu apoi ca Ban, și avem un act din 22 Maiu 7164 (1656), dat de «Chirca Vel Ban Cralevschi» (Cartoanele Episcopului Ghenadie, la Ac. Rom., VI, 70). Pentru mareaucidere a boierilor în acest an, 1655, de ostașii răsculați, v. cap. XIII, documente dintr'o colecție privată; vol. IV, p. COLXII și urm. și actul ce urmează:

30 Maiu 7164 (1656). «Eü Udrea Comisul, fiçorul Hrizii Vornicul, împreun[ă] cu jupăneas[a] mea, Alexandra», dă zapis lui Alexandru Post, pentru Herești. «L-au ținut dumnialui cu bun[ă] paç[e] pâne acum, în zilele Domnu nostru Io Costandin Șarban Voevod, până s'au sculat hoție asupra boiarilor, de i-au tăiat șă i-au jăhuit, șe au jăhuit șă cas[a] dumnlealü Banului Ghiormei, — Dumnezău-l pomenească.» — Arch. Statulü, *Cotroceni*, VI, 13¹.

Asupra persoanelor din el, v. *Lit. și artă română*, IV, pp. 406-7.

La n^o 20. Încă un act privitor la satul Orbii s'a dat în Const. Căpitanul, p. 139, nota 1. Un altul se află în Ștefulescu, *Tirgu-Fiu*, pp. 72-3.

La n^{le} 22-3. Din Cartoanele Ghenadie mai mult, la Bibl. Ac. Rom., culeg următoarele notițe privitoare la Baniü și ispravnicii de Craiova;

La 23 Iulie 7177 (1699), Mareș Banul cel Mare al Craiovei, întărește o moșie «acestuï om, anume», etc. Iscălește: «Mareș Vel Ban». Pecete mare, pe hirtie, cu: «... jupăn 717...» (I). — La 8 Iulie 7180 (1672), act de la «Vladul Spăt., ispravnicul Scaunului Craiovei» (*ibid.*). — La 22 Octombore 7184 (1675), «Manea Stolnic, ispravnicul Scaunului Craiovei», scrie către «boiarii Măriei Sal[e] lui Vod[ă]», pentru egumenul de la Strimba (*ibid.*). — La 23 Iunie 7185 (1677), Duca-Vodă scrie lui Radul Vel Ban de Craiova (*ibid.*). — La 27 Maiü 7189 (1681), ordin de hotărnicie de la «Iane Căpitanul, ispravnicul Scaunului Craiovi», (Arch. Statulü, *Brîncoveni*, XI, 136).

¹ V. și p. 439, nota 1.

La 30 Mart 7152 (1744), «Iordache Moruz, Vel Ban al Scaunului Craiovei», chiamă la judecată niște hoți (carton Ghenadie VII, 145). — La 6 Maiu 7249 (1741), act de la «Manolache Lambrinò Vel Ban al Scaunului Craiovei».

La n° 25. Despre Alexandru Ramandi, fiu al acestui Ramandi nepot al lui Dumitrachi (fiul unei surori a lui), Neculce are păreri foarte rele, numindu-l: «sumeț, mîndru, nebun, lacom» (p. 212; cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 474, nota 3). Alexandru avu trecere mare supt Antonie Ruset: el și soția lui Maria trăiaă încă la 1690; fost Postelnic, el ajunse la urmă Vornic (*Arch. soc. șt. și lit.*, I, pp. 415-6).

La n° 26. Încă un act al Trotușului, în *Uricariul*, XVIII, pp. 211-2.

La n° 28. Din copiile de documente din Arch. Statului, culese de d. Gr. P. Olănescu cu privire la familia sa, dau aceste știri relative la Gorani: Un Goran apare ca martor la 21 Ianuar 7126 (1618), cînd se face o vînzare de țeranî pe ughî și costande. Tot așa la 26 April 7140 (1632). La 23 April 1648, un Pîrvul Log. de Olănești. La 25 April 1649, iar Goran și Vladul «iuz[bașa]» din Brăsăști. — La 1656, apar Pîrvu și Stroe Olăneștii: Goran era frate cu Stroe și ambii erau fii Logofătului Stanciul. Un Dumitru Logofăt din Olănești la 1669. Goran al II-lea scrie actul lui Șerban-Vodă pe care-l dăm în facsimile. Însemnări de ale lui Matei, fiul lui, din Căzănești, în *Manuscripte din Bibl. străine*, I, pp. 51-5. După el, un Vlad Căzănescul (*ibid.*). V. și mai departe. Cf. Genealogia, de curînd apărută (ca tabloă), a familiei, genealogie redactată de d. Gr. P. Olănescu. — Un iuzbașa din Corșori, în vol. IV, p. 35.

La n° 29. Barbovschiî apar încă de supt Rareș (v. *Doc. Bistr.*, I, p. xxii; II, p. vii, nota 3). Aici e vorba, cred, de «Bărboiul» de supt Tomșa (Miron Costin, p. 263). El fu pus în țapă și fiul lui, spînzurat (*ibid.*, p. 264).

La n° 31. Cf. și *Un mănunchiî de documente*, în *Conv. lit.* pe 1900, p. 617.

La n° 33. V., în genere, *Doc. Cantacuzinilor*, pentru acte privitoare la Elina lui Constantin Cantacuzino Postelnicul.

La n° 35. Varlaam înlocuise prin voința lui Grigore Ghica, întors în Domnie, pe Teodosie, partisanul Cantacuzinilor. Dar aceasta se întâmplă abia în 1672. În anul precedent, Varlaam era numai «archiepiscop» la Rîmnic. În privința episcopilor de Rîmnic, iată câteva din lucrurile nouă, ce se pot culege în Cartoanele Ghenadie :

La 11 Octobre 7137 (1628), «Theofil ep[i]scop», acel ce a pus să se scrie cronograful lui Moxa, judecă, împreună cu unsprezece boierî, pe Logofătul Paraschiva, pentru niște Țigani (VI, 23). — La 2 August 7154 (1646), Ignatie din Rîmnic (Sîrbul) hotărăște tot într'o afacere de acest fel pentru Vornicul Iordachi (*ibid.*, 56). Pentru Ignatie, v. și mai sus, p. 604. La 8 Ianuar 7177 (1669), danie dela Radu-Vodă Leon pentru episcopul Serafim ; la 2 Mart 7182 (1674), pentru Ștefan, de la Duca-Vodă. Ștefan iscăleste și la 24 Mart 7190 (1682). La 20 Septembre 7207 (1699), *ruptoare* pentru preoții din cinci județe, ai lui Ilarion de Rîmnic (I). V. pentru această «ruptoare» «Anatefterul» lui Brîncoveanu, mai de parte. Numirea lui Varlaam se făcu, după pomelnicul Mitropoliei, la Bibl. Ac. Rom. (Căndu era dela începutul lumii cursul anilor 7205 [1696-7] . . . , prefăcutu-s'au și s'au înnoitū acestū pomeanecū cu bună scrisoare și izvozeală pre carte noao . . . la sf[ă]nta . . . Mitropolie de la Târgoviște . . . ; carea iaste din temelie zidită și înălțată de . . . Io Neagoe Voevod Basarab»), în ziua de 24 Decembre 7181 (1672)¹. — La 2

¹ Până la el se dă, după numele patriarhului constantinopolitan Dionisie, lingă data de 23 Septembre 7205 (1697), această listă de Mitropoliți : Antim cel d'întăii, Atanasie, Teodor, Maxim, Macarie, Varlaam, Anania, Simion, Efrem, Mitrofan, Daniil, Evtimie, Serafim, Mihail «cel d'întăii», Nichifor, Mihail «cel de al doilea», Evtimie, Ieremia, Luca, Anastasie, Grigore, Teofil, Ștefan (7156), Ignatie, Teodosie (21 Maiū 7176=1668), Dionisie (24 Iunie 7150=1642), Varlaam (v. în text), Antim «cel de al doilea» (28 Ianuar 7216=1708; cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 422). În secolul al XVIII-lea se duce mai departe șirul : Mitrofan II, etc., Filaret II, («1792 au priimit păstoria Ungrovlahiei, și la 1794 s'au pristăvitū, mai nainte făcându *παραιτήσις*).

Februar 7193 (1685), se face o vânzare de Țigani, către schitul de la Cetate, fundat de Mitropolitul Teodosie, din partea unor «cupeti ot Vel Ocna». Iscălesc, ca marturi: «ereî Gligorie, Necula județ» (Cartoanele Ghenadie).

La n^o 39. Acte relative la mănăstirea Fedeleșoiu a Doamnei Maria Ghica, se dau în capitolul XII, p. 484, n^o 24.

La n^o 41. D. Gr. Buicliu a editat acum câțiva ani cronici ale Armenilor din Camenița, dăruind un exemplar și Academiei Române. O traducere saă prelucrare a lor, întru cât ne privesc, ar trebui făcută de cineva cunoscător al limbii.

Domniî figurează apoi, astfel : «Io Radulü VV. Negrulü (acesta aü innălțat Tismana), Dan, Mircea (acesta aü făcutü Coziia), Io Mihailü VV., Io Vladulü, Io Radul, Io Neagoe i gospojda Despina i snă ihü Theodosie VV. (acesta aü făcut Argeșulü și aü mutat și Mitropolia în Târgoviște), Radul, Vintilă, Pătrașco, Alexandru VV. i gospojda Ecaterina, Io Dimitrie Voevod (!), Io Mihail VV. i gospojda Stanüca i mati ego Theodora i snü ih Nicola VV., Io Șerban VV. i gospojda Elena i deașteră ego Anca i mati ego Maria i snü ihü Ioan VV., Io Simeon VV. i gospojda Mariia i cădū ihü Mihailü, Io Radulü VV. i gospojda Arghiri, Io Alexandru VV. i gospojda Elena i otețü ego Iliășü, Io Leonü VV., Io Matheî VV. i gospojda Elena, Io Costandin VV. i gospojda Balașa (acesta aü făcut besearica ce iaste Mitropolie în București), Io Ghica VV. (acesta aü făcut să fie Mitropolie în București), Io Gligorie VV. i gospojda Maria i snü ihü Ioan VV., Io Radulü VV. i gospojda Luchie i snü ihü Io Ștefan VV., Io Antonie VV. i snü ego Neagoe i jupanița ego Chiajna, Io Duca VV. i gospojda Nastasia i cădū ihü, Io Șerban VV. Basarabü i gospojda Mariia i snü ihü Gheorghie Vod, gospojda Elena, gospojda Maria, gospojda Zmaragüda, gospojda Casand[r]a, gospojda Balașa. Leat 7197 (1688), Oct. 29 d., Io Costantinü VV. Basarabü i gospojda Mariia i snü ihü Costandinü Vod, Ștefanü Vod, Radulü Vod, Matthei Vod, i gospojda Stanca, gospojda Maria, gospojda Ilinca, gospojda Safta, gospojda Ancuța, gospojda Balașa, gospojda Zmaragda. Se măi înseamnă daruri, ca «mineae lunovnice tiparnice de Moscü». Apoi «rod. Matthei Voevod : Danciulü, Stanüca, Barbulü, Părvulü, Neagoslava, Marga, Mariia, Datco, Peia, Deatüco, Calea, Barbulü, Välsanü, Radulü, Preda, Păuna, Papa, Ana, Stanca, Barbulü, Costandinü, Marica». Apoi cei ce fac daruri la Luciianî, Oreavița, Bolboșani. Urmează : Tudosie Ban de Craiova și ai săi, ce hărăzesc Drăgănești; Fotoaia, Cursus, Mogoșești, Sparți, Săcuianî, via la Aninoasa le dă Fota (măi avea Mitropolia stăpînire la Săteanî și Bătești, la Loloști); unul care a «ținut cu pâine Mitropolia multă vreme». În sfirșit : Ivașco Băleanul și Safta. La urmă : «Aceștea sânt zugravi carii aü zugrăvit sf[ă]nta Mitropolie la a. 7216 [1707-8]: Costandin, Preda, Lamba, Marin, Ioachim, Nicula, Radul».

La n° 42. Pentru Pater Ianoș, v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 61, nota 7 și recentul articol al d-lui Al. Lăpădatu, în *Prinos lui D. A. Sturdza*, p. 301 și urm. Cf. n° 48, 54.

La n° 46. Această parte din însemnările pe calendare ale lui Constantin-Vodă Brîncoveanu (v. Odobescu, în *Revista Română*, I, p. 657 și urm.) e din 1698. Vodă fusese la mânăstirea dela Hurez; de acolo merse, spune și *Cronica oficială (Magazin, II, p. 341)*, la Pitești, unde-î sosi fiul Mariei Duca, fiica moartă în depărtare. Brîncoveanu nu înseamnă însă trimeterea la Poartă, de acolo, din Pitești, a unei solii de plingere pentru cererile prea mari ale Turcilor. Și Greceanu, cronicarul Curții, fixează la 9 Octombrie sosirea în Tirgoviște, unde intrarea se făcu abia a doua zi. Pentru ciuma, ce era în București, întorsul fu zăbovit până la 6 Decembrie (*Magazin, l. c.*). Foaia are însemnătate și pentru că din acest an nu se cunoșteau astfel de însemnări domnești. Ce e pe V°, trebuie să fie pagina *Foietului novel*, calendarului.

La n° 47. Acest Goleșcu e din a doua familie cu acest nume (pentru cea d'întăiu, v. Hurmuzaki, XI, tabla). Ultimul Goleșcu din cei vechi, Ivașco, lasă o fată, Vișa (pe lângă alta, care ar fi fost, după Bălcescu, soția lui Preda Brîncoveanu; v. și *Const. Căpitanul*, p. 133, nota 1: Stana e sora lui Preda). Vișa se mărită după Stroe Leurdeanu. Acesta avu cu dînsa (el luă mai tîrziu pe văduva Banului Dragomir, v. mai departe, p. 549, n° 10), un fiu Matei, numit după un frate al lui Stroe, mort în războiul cu Polonii, și Matei luă numele de familie al mamei lui (v. Bălcescu, în *Magazin*, I, p. 389, nota 7). Fiul lui Matei Comisul Goleșcu din Leurdeni e acest Radu, care ajunsese până la Logofeția cea Mare. În războiul turco-german deschis în 1716, el ajută pe Imperiali, și numele lui se întîmpină adese ori în corespondența austriacă înainte și după anexarea Olteniei (v. *Doc. Cant.*, pp. 96-7, 110-1, n° LII, LIII; p. 176). El figurează ca martur în josul testamentului lui Constantin Căpitanul Filipescu, și i se lasă ceva de către Radu Crețulescu (*ibid.*, pp. 164-5). Ținea pe fata negustorului Tamara (*Gen. Cant.*,

p. 113, nota 3). Dintre cele trei fete ale sale, una se mărită în familia Bălăceanu, alta cu un Pîrscoveanu, iar din a treia, soția unui Știrbei, pornește ramura ce a dat în secolul nostru pe Iordachi, culegătorul de proverbe, pe Dinu, călătorul în Apus, până în Elveția, și pe Goleștii de la 1848 (v. Bălcescu, *l. c.*). Asupra Goleștilor a tipărit studii d. Ilie Nicolescu, în *Noua Rev. Rom. și Rev. p. ist., arch. și lit.*, pe 1902-3. — Pentru moștenirea lui Istratie Logofătul, v. un *tacir grec*, în *Bibl. Ac. Rom.*, 206-7/XI.

La n° 49. Toader Pisariul ar părea să fie Toader Corbea, traducătorul în versuri al Psaltirii; el nu era la Ruși decît în 1720 (*Ist. lit. rom.*, I, p. 436). Dar din n° 91 se vede că acest Toader era cunoscutul Dindar, amestecat în afacerile Unirii.

La n° 50. Radu Hrizea e Radu Popescul, fiul Hrizii Vistierul (alt Hrizea, Postelnic și fiu al lui Gheorghe Vistierul, la 26 August 7167 (1659), în *Arch. Statului, Brîncoveni*, III, 1), și cronicarul lui Nicolae Mavrocordat. La cele spuse despre dînsul în *Ist. lit. rom.*, mai putem adăugi următoarele: La 8 Septembre 7173 (1664), apare Radul Popescu Vel Ban, omonimul scriitorului (*Arch. Statului, Brîncoveni*, III, 7). La 8 Octombree 7202 (1693), într'un proces pentru moșia Ghitioara (Condica Hurezului, în *Bibl. Ac. Rom.*, p. 43): «Care moșie aū fost a Hrizii Vist., pentru că, fiind Hrizea Vist. dator Procăi Cămărașul tl. 960, și fiind datoriu și la alții multă datorie, — dec, fečorii Hrizii Vist. lepădăndu-se de moșii și de Țigani: rumăni și de altele, de toate ce aū fost ale tătune-său, Hrizii Vist., s'aū dat datornicilor, de aū făcut curamă». Într'un act din 13 Mart 7204 (1696) se numesc «fečorii Hrizii Vist., Radul Cluč. i Gheorghia Post.»; ei iscălesc: «Radul Hrizea Vel Cluč. za arie mart., Gheorghie Post. mart.» (*ibid.*). Cf. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 151-2. Mama lui Radu se chema Maria (*Doc. Cant.*, p. 10, n° XIV). Pentru Ienachi Văcărescu, cumnatul lui Brîncoveanu, v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 201; *Gen. Cant.*, p. 364.

La n° 52. Iani poate fi Ienachi Văcărescu, dar de sigur

el e identic cu Iani Vătavul ce merge la Constantinopol în 1699 (însemnările Brâncoveanului, în *Rev. Romîna*, I, p. 672).

La n° 53. Pană Spătarul Filipescu e tatăl lui Constantin Căpitanul. Neagoe Topliceanu merge supt Ștefan Cantacuzino în misiune la Brăila, împreună cu Radu Popescu (vol. III, p. 23). Pentru familia lui, v. vol. IV, pp. 79-80 (n° LXXIV). El e pomenit și *ibid.*, p. 85, nota 1. Din actul nostru se află și numele tatălui său: Toia. Cf. și n° 57.

La n° 55. Din «Veștim», Vestem, pornise și Mitropolitul Teodosie.

La n° 58. Pe atunci era la București un «Gheorghie doftorul» Criteanul (din Creta): La 2 Septembrie 7194 (1685), diaconii Dragomir și Pătru vînd «dumnealui jupănului Gheorghie doftorului Criteanul» o moșie la Glodenî. La 28 April 7199 (1691), se vorbește de cumpăratoarea lui «unde să chiiamă Glodenî i Vaî-de-eî» (Arch. Statului, *Slobozia lui Ienachi*, Condica, f° 425). La 10 April 7200 (1692), «popa Vasile, egumenul de la Apostolache», arată că Dragomir diaconul și un nepot îi vînd moșie la Glodenî (p. 426). Domnul îi confirmă la 26 (f° 426 V°-7). El, «Gheorghie doftorul Criteanul, împreună cu fiu-mieî Costandin Paharnic», o trece egumenului Anastasie de la Slobozia-lui-Ienachi (f° 427), pe 200 de florini și un cal. Semnează: Γεώργιος ιατρός, Κρη(σ)τιανός, luînd de martur și pe Θεωδορις καπετάνος Φιλιποπολίτης («Costandin Pahc.» e iscălitura, românească, a fiului). Ambii fac o vînzare la «Glodeanca» și «Bereasca» la 30 Mart 7202 (1694): actul e iscălit și de «Alixandru Vel Log., Cornea Vel Pahc., Părvan 3^u Vist., ὁ ἡγούμενος τοῦ τιμίου Προδρόμου τοῦ ἐν Φοξάνιου, Φυλόθεος, Costd. Pah. Bolișteanu» (f° 427 V°-8). Un Bolișteanu era pribeag supt Duca-Vodă (Const. Căpitanul, p. 193). Asupra lui Gheorghie doftorul se păstrează acte în Slobozia-lui-Ienachi, XV; din anii 7190-7202: într'unul semnează și «Costin V^l Capt., Hriza Logft. Popescul» (20 Iunie 7199 = 1691).

La n° 59. Bunea e Bunea Grădișteanu, Vornicul lui Ștefan-

Vodă Cantacuzino (*Soc. Sibiului*, p. 20, nota). O Grădișteancă, văduva lui Grigore, și fiul ei Matei la 1686, în vol. IV, pp. 64-5. Grigore însuși era fiul altui Bunea, Vistierul (*Doc. Cant.*, pp. 10, n° XIV). Un Grădișteanu e și Vilcul din 1670-2 (*ibid.*, pp. 246-7): fiu al lui Bunea, el fu omorât de Șerban-Vodă (*Magazin*, V, p. 39), fiind tras în țearpă. Încă la 1599, 6 Decembrie aflăm în oastea lui Mihaï-Viteazul un «Badea din Grădiște», Stolnic (Hurmuzaki, XI, la această dată; *Doc. Bistr.*, I, pp. 3-4, n° IV).

La n° 60. David Corbea e adese ori pomenit în *Ist. lit. rom.*: v. tabla, și în *Soc. Brașovului*. Cf. și *Documente private la Constantin-Vodă Brîncoveanu*, București, 1901, p. 8 (Ceașul David, «General-Adjutant» al lui Mihaï Cantacuzino, în 1698). Din acest n° și cel următor se află numele soției sale și al unui nepot, precum și anul aproximativ al morții lui David.

La n° 64. Pentru Nicolae Costin, familia și afacerile lui, v. *Ist. lit. rom.*, I.

La n° 65. Luarea satului Davida «de spre Tighina» se face de către Turci pentru a-l cuprinde în raiaua cetății. Cuza Spătarul e Dimitrie. V. mai sus, p. 622.

La n° 66. Pentru alt Lămbovicî, v. mai sus, p. 86, n° 43.

La n° 68. Pentru Olăneștii din vremea ocupației austriace, v. *Studii și doc.*, I-II, p. 452-3. Cf. și tabla volumelor acestora și tabloul genealogic tipărit de d. Gr. P. Olănescu (Socec, 1903).

La n° 70. Cf. tesa d-lui O. Lugoșianu asupra Olteniei supt Austriaci și Jacobenz, *Die cis-alutanische Walachei unter kaiserlicher Verwaltung (1717-1739)*, extras din «Mittheilungen des Kriegs-Archivs» (din Viena). D. Căpitan Jacobenz dă și acte inedite, și cercetarea sa, foarte clară, se razimă pe întrebuințarea bogatului material ce se află în Arch. de Război din Viena, și din care numai o parte s'a tipărit în Hurmuzaki, IV.

La p. 136. Ghețea Clucurul, un Bulgar, e pomenit și în cronicile noastre (v. *Ist. lit. rom.*, și volumele mele despre Cantacuzini). Șerban-Vodă avea și un cumnat, pe fiul lui Ghețea, Stoian Comisul (*Doc. Cant.*, p. 122). Pivoda e ofițerul austriac ce prinde în București pe Nicolae Mavrocordat.

La n° 74. Un raport al acestui Nicolae de Porta, redactat încă din 1697, l-am dat în *Documente geografice*, I (extras din Buletinul Soc. Geografice, trim. IV, 1889), p. 20 și urm.

La n° 75. Pentru Radu Golescu, v. mai sus, pp. 631-2. Ilie Știrbei făcu parte din tabăra pribegilor la Nemți și viitorilor cîrmuitori ai Olteniei anexate.

La n° 93. Pentru Varlaam Ursachi, v. mai sus, p. 622.

La n° 97. Pentru Tăutulești, v. mai departe, cap. IX.

La n° 100. Pentru Tudosie Olănescul, v. vol. I-II, pp. 229-30, n° v; p. 449, n° III; p. 454.

La n° 104. Pentru vestitul caligraf, traducător și dascăl de slavonește popa Florea, v. Iorga, *Manuscrisele mănăstirii Cernica* (extras din *Biserica ortodoxă* pe 1902), p. 14, n° 88.

La n° 106. Iordachi Balasachi pare să fie o rudă a vestitului Balasachi, boierul și ajutătorul în stoarceri al lui Radu-Vodă Leon din Țara-Românească. După *Genealogia Cantacuzinilor*, acest dușman al familiei ar fi fost totuși soțul Floricăi, o fată a lui Constantin Postelnicul, avînd cu dînsa și doi fii: Constantin și Radu (p. 81). Tot din *Gen. Cant.* se află despre frații de la Constantinopol ai lui Balasachi.

La n° 107. Actul e tipărit în întregime de Codrescu, în *Uricariul*, II, p. 273 și urm.

La n° III. «În zilele Nemților» se mai zicea în Oltenia și: «până când au luat Nemții Oltul» (inedit).

La n° 112. Pentru rostul vestitului Evghenie Bulgaris la noi (el trecu apoi în Rusia), v. *Ist. lit. rom.*, tabla și *Conv. lit.* pe 1901: *Un Mitropolit de altă dată*.

La n^o 116. Astfel de statistici se mai dau în doc. 149/XII, 152/XII, 286/x ale Ac. Rom. Cf. Iorga, *Documente și cercetări asupra istoriei financiare și economice a principatelor române*, I, București 1902.

La n^o 117. Titlul manuscrisului e: Κώδηξ ἐν ᾧ περιέχεται ὅλα τὰ συνέτια καὶ ἄλλα παλαιὰ πράγματα τῶν ἐν Βαλαχίᾳ κειμένων μουλκίων κ' ἄλλων ἀκαρετίων τῆς ἐλλαμπροτάτης δόμνης πάσης Οὐγγροβλαχίας, Ῥωξάνδρης Γίκα; 1798 (în interior se scrie: Ῥωξάνδρα Χαντζερῖ).

La n^o 120. Iancu Văcărescu e al patrulea poet din această familie.

La n^o 125. Beizadea Iorgu era unul din fiii lui Ioan Sandu Sturdza.

La p. 141, n^o 78. La 5 Mart 7202 (1694), Hrizea și cu frate-său Apostolachi, fiii lui Dumitrașco Clucer ot Murgeshi, și Constantin fiul lui Tudosie Spătar Bărsescul, apar în calitate de ctitori ai mănăstirii Flămînda (Bibl. Ac. Rom., *Condica Hurezului?*).

La pp. 140-1. Pentru episcopul Ștefan de Rîmnic (15 Octombrie 1726-20 August 1727), v. Stinghe, *Ist. beser. din Șchei*, pp. 85, 87-8. — Patriarcul de Alexandria, căruia i se închină Stănești, e Chiril Luccari, de care se va mai vorbi în acest volum. Patriarcul Samuil de Alexandria stătu în țară la începutul secolului al XVIII-lea. — Banul Stepan aduse steagul lui Petru-Vodă de la Poartă în 1559; fiul lui, Pîrvu, se însură cu o rudă a Domnului (Iorga, *Contribuții la ist. Munteniei*, p. 7). Pentru Căluși, v. Odobescu, în *An. Ac. Rom.*, seria I, x. — La 10 Februar 7208 (1700), «Stanca Coțofeanca» și fiica ei Maria dăruiesc un Țigan schitului lui Teodosie Mitropolitul (Cartoanele Episcopului Ghenadie, la Ac. Rom., IV, 1; cf. mai sus, p. 630).

La p. 142. Pentru Iordachi Crețulescu, v. *Gen. Cant.*, p. 371 și urm.: el ținea pe Domnița Safta a lui Constantin Brîncoveanu. Pentru Ramadanî, înrudiți cu Cantacuzinii, *ibid.*, pp. 360, 374, 391. Văduva lui Dumitrachi se mărită cu Ioan

Nicolae Mavrocordat; fata lui Ramadan e mama Hrisosco-leilor de mai târziu, trecuți, în parte, în Rusia. Fiul lui Constantin e acela care-și luă nevastă dintre Cantacuzini (*Doc. Cant.*, pp. 251-2, n° XXVII).

La p. 147. E vorba de Ioan Bălăceanu, omorît apoi de Turci, în cursul războiului următor. V. vol. III, pp. 59-60.

La n° 85. Grigore Vlasto e ginerele lui Șerban Cantacuzino, pe a căruî fată Bălașa o luase în căsătorie încă de mai multă vreme. În Cartoanele Ghenadie, VII, 148, se află următorul act din 7253 (1744-5) relativ la moștenirea Bălașei:

7253. Divanul Craiovei judecă pe «Șarban sin Dumitrașco Cernăian ot sud Doljii», care «cerea de la casa Doamnei Bălașii, ce au ținut-o dumnealul răposatul Gligorie Vlasto, 170 de florinți nemțești, arătându-ne și un zapis al Doamnei Bălașii... la anul 1731...; și, fiind Mariia, fata Doamnei Bălași, măritată de ceia parte, la Moldova, s'au întrebat dumniului văru-său Matei Cant[a]cuzino vt. Postelnic pentru această datorie, și-am arătat și zapisul, și dumnealul au răspunsu că zapisul iaste bun, și pentru această datorie știe că nu s'au plătit». I se dă Stăneștii din sud, Vâlcea «care au fost a Doamnei Bălașii». G. Greč. Vel Ban, B. Văc. Vel Logof., Șerban Ct. biv Vel Paharnic.

La n° 86. Socoteniî au fost rude ale altui episcop de Rîmnic, Grigore (vol. I-II, p. 458, n° XVIII).

La n° 88. Mai târziu boierii munteni din partidul național cerură pe acest Prășcoveanu, atunci, la 1774, un bătrîn dragător, ca Domn.

La p. 152. Pentru Romîni servind ca soldați în «țara Brandiburgului» (cătore 1763), v. Bălcescu, *Ist. Rom. sub Mihaii-Vodă Vitezul*, p. 626, nota 2. «Lungii» se căutaî, cum se știe, pentru garda regelui Frederic-Wilhelm I-iu al Prusiei. În *Glasnikul* din Seraievo, pe 1902 (p. 369 și urm.) s'au tipărit studii relative la Bosniaci ce au fost luați pentru războaiele Saxoniei pe aceeași vreme. Bosniaci în armatele prusiană și danesă; *Wissenschaftliche Mittheilungen aus Bosnien und der Herzegowina*, VIII (1902), p. 145 și urm.

La p. 153. Maria Bălăceanu era văduva lui Constantin Aga. Cf. vol. III, pp. 27-8.

V. Documente muntene din Archiva domnului C. Basarab Brâncoveanu.

La n° 1. Data trebuie schimbată, pentru că, în August 1447, Vlad Dracul nu mai era în viață (v. vol. III, p. XLVIII). Dintre boierii aduși ca marturi, întâlnim într'un act din 1439 (*Arch. ist.*, I¹, p. 85) pe Tudor, Nanul, Stoica, Radul Borcea, Stanciul Хонда, Ștefan Log., Dumitru, Seman (Semen), Badea. Autenticitatea actului nostru e deci în afară de orî-ce îndoială. În colecția d-lui M. Vlădescu, profesor universitar, se află alt document de la Vlad, cu literele scrise din nou, pe de-asupra.

La n° 2. Un act inedit din 1519 al lui Neagoe, în Const. Căpitanul, p. 49, nota 3. — Din actul din vol. nostru reiese această genealogie: Harvat Logofătul, ce se întîmpină încă de supt Radul cel Frumos (v. p. 298, nota 1), are de față pe Neacșa, ce ține pe Dobrovoe; ei sînt proprietari ai satului Brîncoveni la începutul secolului al XVI-lea (Harvat are însă și o descendență masculină: la 1557 apare un Radu Vel Stolnic, cu frați și fii, ce se coboria din «Neagoe» și din «Harvat Logofătul»; mai jos, pp. 289-90, n° 4). La 1518, Dobrovoe murise, dar Horvat (Harvat) trăia încă și la 1520 (v. n° 3). Neacșa se pare că se mărită din nou cu Peia Portarul, cu care are o fată, Calea. Aceasta apare în n° 5, la 1570, supt numele de Calea de la Brîncoveni. Peia și Calea se întîmpină și în pomelnicul Mitropoliei din Tîrgoviște, între începătorii neamului lui Matei-Vodă Basarab (v. mai sus, p. 630, nota). Aici figurează, între numele lui Peia și al ei, un «Datco», de care actul nostru nu vorbește nimic și care nu poate fi cel vechi, de la începutul secolului, pe care iarăși îl cuprinde pomelnicul (cf. Const. Căpitanul, p. 43 și nota 1). Acest Datco (David) fu Mare-Armaș supt Radu Paisie (v. și p. 290, n° 1), perind, probabil, supt urmașul acestuia, Mircea Ciobanul, într'unul din marile măceluri ale boierilor. Calea avu cu Datco doi fii: Danciul și Radu, cari pribegiră în Ardeal supt vre unul dintre Mircești: în Novembre 1582, Mihnea-Vodă trimetea pe Radu Comisul, tatăl favoritului său, Ivașco din Golești, pentru ca, asigurîndu-i prin jurămint, să aducă pe

cei doi tineri boieri din Brîncoveni. Solul de împăcare și cu pribegii sosiră încă în Decembre la Brașov, de unde-și urmară drumul mai departe (cf. Bogdan, *Documente și regeste*, p. 287 — însă la p. 306 pare să fie vorba de altă Cale, fiul acesteia, Stoican, nefiind pomenit printre boierii din Brîncoveni —, Hurmuzaki, XI, p. 825). Atrag atenția și asupra adausului «și Danciul», fără dregătorie, în lista marturilor unui act domnesc din 24 April 1582; n° 9, p. 173. Dar încurcăturile aduse de numirea lui Petru Cercel în locul lui Mihnea și întoarcerea peste puțin a acestui din urmă aruncară în pribegie pe Danciul și Radu, dintre cari cel mai mare ajunsese Postelnic, apoi Armaș, ca și tatăl său, iar cellalt, zis și Răducanu, rămăsese Postelnic. Ei se așezară la Tâlmaciū, unde, după obiceiul pribegilor noștri, își cumpăraseră pământ. Căzînd însă în datorii, iarăși ca de obicei, pribegii noștri, ei fură siliți a-și vinde, la 7 Mart 1588, așezarea lor cunoscutului jude sășesc, Albert Huet din Sibiiū (Hurmuzaki, XI, p. 882, nota 1). Danciul e, firește, deosebit de acela care se află în fruntea Divanului lui Petru Cercel, dar și el ajunsese Mare-Vornic, în scurta Domnie a lui Ștefan Surdul. În 1595, el face parte din solia ce merge în Ardeal pentru a încheia tratatul de supunere și umilință, prin care Mihaï-Vodă ajunge ispravnicul Craiului Sigismund Báthory: el moare acolo, și e îngropat în noua biserică românească din Bălgrad. Cf. cu Tocilescu, *Doamna Stanca*, ed. a 2-a, p. 21, nota 33, regestul ce urmează:

Mihaï-Vodă face o danie Stancăi Doamnei pentru satul Pieruia. Era moștenirea lui Danciul Vornic și soției, Stancăi. Moare Danciul «în Țara Ungurească»: n'are pe nimeni lingă el, și nici bani de îngropare. Se milostivește Doamna Stanca și-l îngroapă «la biserică în Belgrad», cu cheltuiala ei. Stanca, Vorniceasa lui, îi dă pentru aceasta satul. Iar Doamna Stanca-l dăruiește lui Oprea Postelnicul, «pentru drepte și credincioase slujbe ce i-a slujit, și în streine țeri».

Boierii: Dumitru Vornic, Tudosie Log., Stoica Post., — Spătar, — Comis, Stroe Stol., Preda Postelnic.

30 Iunie 7105 (1597).

— Original și traducere modernă, în Arch. Statului, *Schitul de un lemn*, XVIII, 1. Cf. *Ist. lui Mihaï Viteazul*, p. 66, nota 2.

Faptul că Danciul a fost îngropat la Bălgrad de Doamna Stanca a lui Mihaï Viteazul se explică prin aceea că, înainte de lupta hotărîtoare cu Turcii, Mihaï își adăpostî familia în Ardeal. V. Walter, în Papiu, I, p. 27: «uxore, liberis aliisque rebus carioribus in . . . Sabinowam [Sibiiu] ante hostis adventum dimissis».

Din n^o 12 se vede că datoria ce o avea Danciul și Radu, — despre care nu ni se spune nimic — a fost plătită în parte de David Postelnicul, un fiu mai mare, credem, al lui Danciu, și că pentru aceasta, ca despăgubire, David a luat jumătate din satul de Scaun al Brîncovenilor (cf. și p. 305).

Danciul lăsa încă doi fii, Barbul și Matei (v. n^l 14), care e viitorul Matei-Vodă din Brîncoveni, ce și-a zis, după socotelile genealogice mai mult sau mai puțin încurcate, Matei Basarab (cf. și Tocilescu, în *An. Ac. Rom.*, VIII, p. 206). La ei trebuie să se adauge, ca pogoritoare din același Danciul, o fată, cea de-a doua Calea, în privința căreia lămurește întâi actul ce urmează în regist (*Schitul de un lemn*, XVIII, n^o 2):

28 Decembre 7112 (1603). Radu-Vodă [Șerban]. Către Calea din Brîncoveni și fiii ce va fi să aibă, pentru satul Piruea (jud. Mehedinți), moștenit de la tatăl ei, Danciul biv Vel Vornic. Acesta moare sărac «în țară străină». Doamna Stanca «s'a întîmplat acolo». Cheltuieste la îngropare 8.000 de aspri. Calea, în urma reclamației ce face, căpătă satul zălog. Îl ține așa până la întorsul Doamnei. Apoi aceasta cere banii. Calea-i trimite «de olac». O află «moartă de ciună». Cheltuieste Balea Spătarul la moartea Stancăi. Astfel, Calea a răscumpărat satul. Erau de față: Efrem episcopul de Rîmnic, «Vistiari Radu ot Ceturco», «Panaioț de la Ocnoh», «Borcioiul», «Ianăș Comis», «Pop[a] Stan clisiiar», și «tot soborul din Sfînta Episcopie», și «mulți orășani oameni buni». Și «înaintea maicii Doamnei Stanchi, *anume Marie călugărița*¹, și înaintea Doamnei Floricăi». Preda Ban, Radu biv Vel Clucer, Cernica Mare-Vornic, Stoica Mare-Logofăt, Florea feciorul Radului Mare-Clucer, Leca Mare-Spătar, Raș Giurgiu Mare-Comis, Nica Mare-Vistier, Leca Mare-Postelnic. — Original slavon și traducere modernă.

Apoi, la 15 Ianuar 7118 (1610), vedem pe Calea dezbătînd

¹ În românește.

înnaintea lui Radu-Vodă Șerban un alt proces, privitor acesta la satul Brîncoveni chiar. Din acest act se lămurește și amestecul lui Calotă Banul¹ într'o afacere care s'ar părea că trebuie să-î fie străină: contestațiile de stăpînire dintre copiii lui Danciul din Brîncoveni, ce nu mai trăia la 1598, și răzăși satului lor de baștină. El, Calotă, luase pe văduva lui Danciul, Stanca. Dar ținuse întâia oară pe altă văduvă, a lui Borcea Logofătul, cu al căruia fiu, Avram, se judecă jupănița Calea pentru moștenirea lui Calotă. Iată un regist al actului, mai complet decît acel de la p. 295, nota 1.

Radu-Vodă, Calei, fata lui jupin Danciul Vornicul din Brîncoveni, pentru procesul ei cu Avram Postelnicul, fiul lui Borcea Logofătul. Acesta spune «că, pe vremea care a fost ținut jupinul Calotă Banul pe mumă-sa soție, — i s'a întîmplat moarte; așa dar, la urmă, jup. Calotă Banul a luat pe jupăneasa Calea . . . dar n'a trecut multă vreme și s'a întîmplat moarte și lui jupinul Calotă Banul». I se ia ei averea de rudele ei. Și Avram cercetează sculele mamei lui: îi lipsesc optzeci de galbeni la o salbă. Se dau la urmă șezeci.

Radu Clucerul Buzescul, Cernica Vornicul, Lupul Vel Logofăt, Nica Vistier, Mrăzea Spatar, Bărcan Stolnic, Gligorie Comis, Stanciul Paharnic, Leca Postelnic. Scrie Neagoe.

Slavon. Pergament. Traducere din 1860. — Arch. Statului, *Brîncoveni*, IX, 8.

Aici se mîntuie lămuririle ce am cu privire la Calea. Frații ei mai mici apar în revendicări de moșii alătura cu cel mare, David, care avea de soție pe Maria (v. mai departe, p. 292 și urm.).

Din n° 20, pp. 177-8 și n° 23, pp. 179-80, se vede că David Postelnicul a avut pe alt Matei din Brîncoveni, pe un al doilea fiu, bine cunoscut, Preda, tatăl lui Papa și bunul lui Constantin-Vodă Brîncoveanu, și pe o fată Stana, care se mărită după un Fotie fost Mare-Postelnic supt Radu Mihnea. În adevăr, găsim pe Fote ca Postelnic între 10 Maiu 1611 (înnainte de întoarcerea ofensivă a lui Radu Șerban) (Cart. Ghenadie, VI, 9) și între 16 April 1613 (*ibid.*, III, 11), cînd locul lui e luat

¹ V., pentru el, și *Arch. ist.*, I, p. 123.

de Brănad (Bernard Borisi, numit încă din 1612; vol. IV, pp. CVI-VII). Ambii soți și o fată, întâia soție a lui Stroe Leurdeanu, în 1631; vol. IV, p. CLXIII, nota 2. Cf. Const. Căpitanul, p. 133, nota 1 (= Bibl. Ac. Rom., doc. 102/XL).

Mai jos se mai înfățișează acte ce privesc pe Matei I din Brâncoveni, pe timpul când se ridica printre boierii cei mici. El se mai află fără nici o boierie, ca martur în documentul resumat mai jos (Bibl. Ac. Rom., Cartoanele Episcopului Ghenadie, II, 3):

7114 (1605-6). Dragomir vinde ocină la Hotărani. Marturi: «părintele ep[iscopul] Efrem de în Râmnic și egumenul de Bistriț[a] și Postealnicul Mihil de Văleani și popa Dragul și Stanciul, iară de Văleani, și Log[os]-fătul Drăgoiū cu frații-ș, anume Vladislav și Lumot[ă], și Balul de Fălcoi, și Peh. Nicola de Roșian[i], și Mafteiū de Brâncoveani». Pecete mică, ruptă.

La n^{le} 5-6, pp. 171-2. Divanurile lui Alexandru Mircea nu prea erau statornice la această vreme. Înainte cu câteva luni, la 1-iū Maiū 1570, într'o confirmare pentru Vlaicul Clucerul ot Runčani, se dă acest Divan: Neogoe Vel Vornic, Ioan Vel Logofăt, Bratul Vel Vistier, Stan Spatar, Mitrea Comis, Badea Stolnic, Gonțea Păh., Stoichiță Postelnic (scrie Vladul) (colecția d-lui Gr. P. Olănescu). Încă în Septembrie aflăm tot acest Sfat, dar și de aiurea se vede că el nu mai funcționează în Novembre (Hurmuzaki, XI, p. 891). La 7 Iunie 7079 (1571), întărire pentru Poeni, e tot noul Divan (aceiași colecție: scrie «Colo»). În Iunie 7082 încă (1574), nu e altă schimbare decît înlocuirea lui Ivașco prin Neogoe (*ibid.*: scrie Șerban). V. și Hurmuzaki, XI, p. 893.

La n^o 10, p. 173. Într'o întărire, din același an, a aceluiași Domn, pentru Stana lui Drăgușin Banul, Divanul apare, în Novembre, schimbat: Paraschiva e Vistier, Mihalachi Stolnic, Radul Comis, Iani Postelnic, iar Păharnic Gherghe (Colecția Gr. P. Olănescu: scrie Ștefan). Cf. și Hurmuzaki, XI, p. 900. Se vede decî că și pe atunci remanierele ministeriale obișnuiau a se face «la toamnă».

La n^o 12. Pentru Badea din Grădiște, v. *Doc. Bistriței*,

I, pp. 3-4, n° VI, și Hurmuzaki, XI, la data de 6 Decembre 1599; mai târziu el fu Păharnic și Căpitan de Făgăraș. Pantazi Logofătul e acel ce a întovărășit, în Februar 1600, pe Trimesul împărătesc Carlo Magno, ce se întorcea la Curte; și Mihaï-Vodă-i scria numele tot: «Pandazi» (*Doc. relative la Petru Șchiopul și Mihaï Viteazul*, p. 45).

La n° 13. În Arch. Statului (copie în colecția d-lui Gr. P. Olănescu), se află un act din 29 Decembre 7099 (1590), prin care aceleiași «episcopii a Noului Severin» i se întăresc, episcop fiind Efrem, Voinigeștii, cu siliștea satului și Rumîniș, ce fusese deabaștină ai jupănesei Sorii, soția lui Udriște Postelnicul, de Drăgoiești, și al lui Radu Postelnic, Socol Comis și Stan-ciul Logofăt, de Zătreni; e vorba și de Vlădaia, soția lui Firtat Vornicul. La 7 Mart 7100 (1591), Ieremia, patriarh de Constantinopol, jură pe hotarniciu, doisprezece la număr, aleși «înnaintea Domnului Ștefan-Vodă», pentru a delimita moșiile Olteni și Bujorenî, cumpărate de «răposatul Vlădica Mihaï» și lăsate episcopiei Sf. Nicolae. La urmă scrie patriarhul: ἐν μὲν Μαρτίῳ, Ἰνδὸς ἐτης. Cf., pentru petrecerea lui Ieremia la noi, «Dorotei de Monembasia», Βιβλίον ἱστορικόν, la sfîrșit. Cf. și mai sus, p. 433 și nota 1. Un alt act de la Ieremia, în Bibl. Ac. Rom., 31/1 (Maiu 1581). La 20 April 7105 (1597), din «Străjești», supt episcopul Teofil, Mihaï-Vodă întărește aceleiași episcopii Cornetul în Voinigești, închinat de «boierii din Drăgoiești» (Arch. Statului, copie în colecția Gr. P. Olănescu). Boierii sînt aceiași ca și la n° nostru 14, sau la n° 10 de pe p. 291.

La n° 20, 23. Dumitru Vornicul servi pe Mihaï Viteazul și, trădîndu-și stăpînul, fu omorît. V. *Scurtă ist. a lui Mihaï Viteazul*, pp. 49-50.

La n° 31. Despre acest Udrea și soția lui a mai fost vorba și mai sus, p. 627. Aslan Vornicul era nepotul lui Petru Șchiopul: din căsătoria lui cu Maria Cerchessa, țitoarea de odinioară a acestui Voevod (v. Hurmuzaki, XI: tabla), se născu Petre Clucerul, care iea pe Ileana, apoi soția lui

Pană Postelnic din Pârdești (v. n^{le} 29, 30). Cf. mai jos, p. 439 și nota 1. Într'o ultimă călătorie la Veneția, am izbutit a găsi testamentul verei lui Aslan, Maria, fata lui Petru-Vodă:

In nomine Dei aeterni, amen; anno ab incarnatione Domini nostri Ihesu Christi millesimo sexcentesimo nono, indictione septima, die vero decimo nono maij, Dtⁱ (*sic*). Volendo disponer del mio, jo, Maria, fiola della bona memoria dell'Illustrissimo signor Pietro Vaivoda di Moldavia et consorte in secondo matrimonio del Clarissimo signor Polo Minio, del Clarissimo signor Sipion, mentre che mi attrovo sana, per gratia del signor Iddio, della mente, senso, intelletto et corpo, dovendomi partir con detto mio consorte per il viaggio della Zeffalonia, dove egli è destiuato consigliere, però a tal effetto hò fatto chiamar et venir a me Federico Figolini, notario veneto, in casa del' habitatione del magnifico signor Constantin di Medici, mio zenero, in contrà di Santo Antonino, dove hora mi attrovo, et quello hò pregato scriva questo mio testamento et che, occorrendo la morte mia, lo publichi, compischi et colzzi, con le clausule consuete all'uso de questa città. Primo, raccomandando l'anema mia a Iddio, alla gloriosissima Vergene Maria et a tutta la Corte del Cielo; el corpo mio voglio, se mancarò in questa città, sij sepulto nella chiesa di Maffio di Murano, nell'arca della q. Marietta Perotta, mia ameda, con quella manco spesa che parerà alli mei commissarij, et mancar de fuori (?) in quel modo et come vorrà mio marito. Et voglio che siino dati ducati cinque alle dette madre de San Maffio, che dicano del ben per l'anima mia. Lasso a Pavona, mia figliola, un letto fornito, con la sua cechiera (?) d'oro, una de quelle che dormo dentro, et a Saffira, mia fiola, lasso una delle mie vesture, una delle mie carpette, quelle che parerà a lor, et il mio cento de ambrachar semplice, senza oro, et tutti li mei baccari. A mie [figliuol]e Rosana et Isabella lasso tre camese per una et sie parecche et uno paro de lenzuoli per una. A Madonna Sultana lasso la mia pelizza et due delle mie camese. A Madonna Anzola, madre de Piero, lasso ducati tre. Alla mia muta de casa lasso ducati 30 per una volta et ducati dieci all'anno sino la viverà, et il suo letto, che la dorme. A Lugretia, che il hora mi serve, lasso ducati cinque al suo maritar. Il resto veramente delle mia dote, dimessoia et de tutto il mio, et ciò che mi aspetta et potesse aspettar per cadaun modo et via, sì al presente, come nell'avenir, lasso et voglio che sij del lodato, et la metà miei fioli carissimi, quali istituisco heredi et residuarij universali del tutto, egualmente, frà di loro; et, morendo uno, vadi nell' altri, et, mancando tutti dui senza fioli, in tal caso voglio che 'l tutto sij delle sudette quattro mie figliole nominate di sopra. Commessarii et essecutori di questo mio testamento et ultima volontà lasso et voglio che siino il Cl. signor Sipion Minio,

mio suocero, et il sudetto signor Constantin di Medici, mio genero; quali prego che mandino ad esecuzione la mia volontà et habbino carico d'investir il mio cautione (*sic*) della mia eredità; et in particular voglio che sij investito il danaro che hò da scoder dalla Maiestà dell' Imperatore, et da altri, subito che il danaro predetto serà stato scorso. Iterum lasso alli sudetti mei commissarii una coppa d'ariento per uno, de valuta de ducati quindecim l'una. Et, jnterogata dal medesimo de tutti li luochi pij, et in particular della Casa de poveri vergognosi et rescatto de schiavi, resposi: lasso ducati cinque per uno alli luochi pij infranominati: cioè, monache greche, rescatto de schiavi et Casa de poveri vergognosi. Et lasso al notario ducati vinti, in segno d'amor. Pre-terea, etc. (*sic*).

† Io Marco-Antonio di Avanzio, di m. Giulio di Avanzio, Et-r (*sic*), olim al insegna dil San-Bartolomio, a San-Fantolino, fui testi-monio giurato et pregato, et fazio fede del legato delli ducati venti lasciati al sudetto nodaro.

† Io Zanantonio de Gieronimo Giavan, spizier hala insegna del Dose, ha San-Zuane Bragola, fui testimonio giurato et pregato, et fazio fede del legato deli ducati vinti, lasati hal sudeto nodaro.

Immediato sottoscritto il sudetto testamento, nanti che partisse il sudetto nodaro, hò pregato esso nodaro che lui scrivi la presente nota, per la quale dico che, se io faccessi altro testamento fuori di questa città, et che non vi fussero queste parole dentro, cioè Aiatrias (*sic*), voglio che sij de niun valore, come se fatto non fusse. Con che il sudetto mio testamento sij essequito in tutto aspeto, et sortir debbia il suo debito effetto. Si questi, etc. (*sic*).

† Io Marco-Antonio sopradetto fui testimonio, ut supra, giurato et pregato.

† Io Zanantonio sopradito fui testimonio, ut supra, giurato et pregato.

[Pe V^o:] 1609, die 19 Maij, testamentum domine s. Marię, uxoris domini s. Pauli Minio, Clarissimi s. Scipionis, de quo requisitus fui ego, Federicus Figulinus, notarius.

Bas. Max. CD.

(Veneția, *Arch. di Stato, Testamenti.*)

La n^o 32. Cu privire la Radu Vistierul Fărcășanul, observă că, la 23 Septembrie 7128 (1619), un «Drag[o]mir feçorul Armașului Pătru ot Fărcășani» dă un zapis pentru o Țigancă «jupănesei Evdochiei Vistiereasa» (văduva lui Stoica). El pomeneste și pe frate-său Drăghici (Cartoanele Ghenadie, VII, 17). Radu era pribeag în Ardeal, cu Constantin Șerban, la 1659 (vol. IV, p. 57, n^o LIII). V. și n^o 39. El e acela care prinsese și pe Hrizea-Vodă (cronicile muntene). Pentru satul

Brătășani, el e dat de Matei-Vodă, la 30 April 7141 (1633; Țirgovîște), către mănăstirea Brîncoveni, înălțată de «moșul și tatăl său»; — în act se vorbește și de Ghinea Slugerul (din actul nostru), care e în hotar. Divanul nu samănă însă cu acela de pe p. 442, n° 15 (3 Iulie 1633), nici cu acela, mai târziu, din *Doc. Cantacuzinilor*, pp. 7-8, n° x. El e alcătuit din Vasilie Vel Ban, Hriza Vel Vornic, Gligorie Vel Logofăt, Radu Vel Vistier, Preda Vel Spătar, Dragomir Vel Clucer, Socol Vel Stolnic, Radul Vel Comis, Vucina Vel Păharnic, Constantin Vel Postelnic. Scrie Soare (pergament slavon, în col. d-lui Gr. P. Olănescu). La începutul Domniei lui Matei-Vodă, Domnul nu era încunjurat statornic de aceiași oameni. La 28 April 7142 (1634; București), cînd face o danie mănăstirii Cislău, boierii sînt ca acei din Decembre (*Doc. Cant., l. c.*), numai cît Tudosie e Vel Logofăt și Gligorie, Marele-Logofăt de peste puțin timp, Vel Vistier, în locul lui Dumitru, care dispare (pergament slavon, scris de Lepădat Logofăt; col. d-lui Gr. P. Olănescu). Între Divanul din 21 August 7151 (pp. 181-2, n° 28) și cel din 27 Maiu 7150 (1642; Țirgovîște: scutire a satului Șopărliga de rumînie față de Elina, fiica lui Pătrașco-Vodă, nepoata lui Mihai-Viteazul, care Domn și cumpărase satul), nu e nici o deosebire, afară de faptul că se adăugă și «Socol ot Cornățeani Vel Cliuč.», și că se dau nume de familie la cei mai mulți boieri: Dumitru Dudescul Vornic, Stroe Fiera Vel Vistier, Dumitrașco Filipescul Vel Stolnic, Radul Mihalca Vel Comis, Marco Dannoviciu Vel Păharnic (col. d-lui Gr. P. Olănescu).

La n° 37. Preda Brîncoveanu, al cărui fiu fusese ucis de Seimeni, era să cadă și el în curînd prin omor, jertfă a lui Mihnea al III-lea. Cf. și n° 40; Const. Căpitanul, p. 113 (= *Magazin*, IV, p. 349).

La n° 39. Danciul Părăianul fugise în Ardeal pe vremea tiraniei Seimenilor (vol. IV, p. 35), împreună și cu Preda Brîncoveanu. El fu omorît de Mihnea-Vodă, ca și Radu Fărcașanu (*Magazin*, IV, p. 351).

La n° 40. Domnul e Mihnea al III-lea. Peste cîteva săptămîni, în August, el făcea să seucidă Preda.

La n° 41. E o confusie: Datco din Brîncoveni a fost Armaş, iar Calotă soţul văduvei lui, *Ban.* V. n° 14. Cf. n° 42, unde se vorbeşte, cum trebuie, de Datco.

La n° 45. Viitorul Constantin-Vodă Brîncoveanu era la începutul carierei lui. În 1679, el ajunge Agă (v. n° 54, pp. 304-6). Cf. pp. 444-6, n° 20: pentru el şi fratele său Barbu, pentru Păuna văduva lui Preda Vornicul Brîncoveanu, cel omorît de Mihnea, şi pentru o străbună *de pe mamă* a acestuia, jupăneasa Marga (Marga era din Caracăl şi avu un fiu, Matei; Hurmuzaki, XI, p. x). La n° 48, din 1680, îl vedem Postelnic, la n° 49, din 1684, Spătar. Din Logofeţie, el trecu apoi în Scaun.

La n° 47. Pentru Istrati, fiul acestui Urdăreanu, v. vol. IV, p. 85, nota 1; cf. aici, mai jos, n° 73. În biserica Mihaï-Vodă din Bucureşti se află mormîntul lui «Preda Urdăreanu care a fost Slugeru-Mare» (mort la 3 Februar 7180): piatra care a fost Slugeru-Mare» (mort la 3 Februar 7180): piatra e pusă de acest Barbu Vel Păharnic, supt Şerban-Vodă Cantacuzino (comunicare a d-lui Iuliu Tuducescu). Între iscălituri, la Constantin Filipescu, trebuie cetit «vt. Postelnic.» Cf. Cronica lui Const. Căpitanul Filipescu, p. XIV.

La n° 53. Un Constantin Strîmbeanu fu secretariul lui Constantin Brîncoveanu (*Ist. lit. rom.*, I, p. 39, nota 2). V. asupra lui o sumă de acte în capit. *Documente Ştirbeş.*

La n° 57. Pe timpul cît Turcii stăteau în Cameniţa, cetatea era hrănită de Domniî noştri. La data mărturieî din 1719, Iordachi Cantacuzino, fiul lui Şerban-Vodă, nu era încă Ban al Olteniei: numirea se făcu abia la 22 Februar din acest an (Jacubenz, p. 185 şi urm.).

La n° 65. Doamna Marica a lui Constantin Brîncoveanu se întorsese în ţară supt Ioan-Vodă Mavrocordat. V. *Ist. lit. rom.*, tabla.

La n° 68. Toma Crețulescu era fiul lui Iordachi, nepotul de fată al lui Constantin-Vodă Brîncoveanu și văr prin soția sa, o Rusetască, cu Constantin-Vodă Mavrocordat (*Gen. Cant.*, p. 376).

La n° 72. Într'o danie de Țigani către Cotroceni (22 Iunie 7240 = 1732; Arch. Statului, *Cotroceni*, xxxiv, 33), iscălesc: «Ianache Vel Căm., Zmaragda Vel Căm., Păuna Vorniceasa Grecenca». V. și n° 73.

La n° 75. Manolachi Brîncoveanu era fiul lui Constantin și fratele lui Nicolae.

La n° 76. Pentru Doamna Ruxanda Hangerli, v. mai sus, p. 636.

La n° 80. Pentru Iordachi Cantacuzino, v. *Despre Cantacuzini*, pp. CLVII-VIII.

La n° 82. Grigore Brîncoveanu era fiul lui Manolachi. V. *Ist. lit. rom.*, II, p. 40 și nota 5.

La n° 88. Citește: Grigorie, nu «Gheorghie».

La n° 91. Caimacanul «Depalta» e, cum se vede din pecete, «Tinaldo», acel ce a fost învinuit de otrăvirea în 1821 a lui Alexandru-Vodă Suțu. V. Hurmuzaki, X, la tablă, supt numele de «Tibaldo».

VI. Documente relative mai ales la Botoșani și împrejurimi,
din colecția d-lui Al. Callimachi.

La n° 3. Documentul e interesant pentru că dă știri asupra familiei lui Boldur Vornicul, ce se oprește la fata acestuia și a Mușei: Marica. Data i se poate fixa fără greutate. Trebuie să fie 5 Iulie 1519; boierii sînt tocmai aceia dela p. 387, n° 5. Decî în locurile punctate trebuie cetit: Grincovici și Cățelean Comis.

La n° 4. Din mărturia fiului Bogdan se vede că actul nu

poate fi decît dela Ștefan-cel-Mare, și mențiunea pîrcălabului de Soroca supt acest Domn nu e lipsită de însemnătate: ca adese ori în traducerile din sec. al XVIII-lea, numele boierilor nu se dau.

La n° 5. Cf. actul de pe p. 388, n° 7.

La n° 6. Se știe că Arbure a fost tăiat supt Ștefăniță, împreună cu fiii săi. O cumpărătură a lui se dă la cap. XIII.

La n° 7. Numele celui de-al doilea pîrcălab de Hotin trebuie să fie Moghilă. V. *Uricariul*, XVIII, p. 122.

La n° 8. Acest d'întăiu Donici: fiul lui Done, nu se află pîrcălab în actele din acest timp pînă la 30 April 1593, supt Aron; apoi el reapare, tot la Roman, dar cu alt coleg, la 1596, 1597. «Nicula» de mai târziu e altul. V. *Uricariul*, XVIII, p. 230, pp. 487-8.

La n° 9. După scriitorul a uitat să adauge și zecile, precum n'a pus luna și ziua. La 1592 nu domniă Ieremia, și nu exista o episcopie de Huși. Afară de lipsa lui Chirița (Paleologul) și prezența în plus a lui Brănovschi și Ursu, afară de ocuparea locului de Păharnic de către Cărăiman și nu de [Apostol] Catargiul, Divanul e întru toate asemenea aceluia pe care-l dă un act din 1607 al lui Simion, fratele și succesorul lui Ieremia-Vodă (*Uricariul*, XVIII, pp. 254-7). Decî actul nostru e din cel din urmă timp al Domniei aceștia. Locul punctat între boieri e de întregit: Crîstea.

La n° 10. Mănăstirea Doamnei se chema de un timp Păpăuții lîngă Botoșani. Orașul era mai de mult al Doamnei, înainte ca mănăstirea clădită în 1496 de Ștefan-cel-Mare să-și fi schimbat vechiul nume (Papadopol-Calimah, în *An. Ac. Rom.*, VIII, p. 125: inscripția ctitorului).

Până în vremea lui Petru Rareș, Botoșaniș, sau, în graiul vechi, și în graiul popular de astăzi chiar, Botășeni¹, mic

¹ Un Lupan Botăș e pomenit la începutul secolului al XVII-lea (*Uricariul*, XVIII, p. 409).

tîrgușor, așezat la o parte de marile drumuri de negoț ce străbăteau Moldova, legînd Polonia cu Orientul, nu e pomenit decît atunci cînd urgia Tatarilor îl arde: mai târziu focul mistuitor pentru casele-î de lemn și săracele-î bordeie fu adus și de vecinii creștini dela Răsărit, Polonii, în luptele lor cu Bogdan Orbul la începutul veacului al XVII-lea¹. Clădirea bisericii Sf. Neculaî în marginea tîrgului de Ștefan-cel-Mare, *înnainte* de războiul cu Polonii, a fost cel mai mare eveniment — jafurile erau ceva obișnuit, zilnic, pentru «Botășeniî» din al XV-lea veac.

O biserică domnească presupunea totdeauna lîngă dînsa și un adăpost pentru Domnul, veșnic la războiul său pe drum, care venia să se închine în ctitoria sa. În umbra zidurilor, foarte înnalte pentru acel timp, ale bisericii, se tupilau case de piatră, care în modestia lor trainică întreceau totuși cu mult casele și boltele negustorilor și tîrgoveților. Așa trebuie să fi făcut Ștefan și în acest unghiul de țară al Botoșanilor, fără ca totuși Curțile de aici să se poată asemăna măcar cu acele, nu tocmai depărtate, din valea Bahluiului, la Hirlău, unde mai dese ori se ținea Scaun : judecăți, tabere și ospete.

Petru Rareș însă, pe un timp cînd țara-și căuta o nouă capitală, mai aproape de locurile de unde venia acum puterea, îndrăgi tîrgul Botoșanilor, de și el n'avea nici apă, nici munte în preajma-î, nici drumul cel mare al bogățiilor lumii. O scrisoare a lui către locuitorii Bistriței din Ardeal e datată din «oppidum Botusan» la 23 Iunie 1528, puțin timp după ce el luase puterea; în anul următor îl găsim iarăși, în vară, în conacul de supt biserica marelui său părinte; apoi în 1530, în toiul iernei, — înnainte de lupte sau după dînsule. În postul anului 1531, el se gătește de Paști aice, și cu cîteva săptămîni înnainte de moartea lui, în Iulie 1546, îl aflăm iarăși la Botoșani².

Soția a doua a lui Petru Rareș era fata Despotului Ioan,

¹ Mențiunile din cronică sînt culese în Papadopol-Calimah, pp. 97-8, 167-e ușor a le raportă astăzi la originalele slavone tipărite de d. I. Bogdan. *Doc. Bistr.*, I, pp. XVII, XXIII, XXVII, XXIX, XLIII.

un nenorocit pretendent dintr'un mare neam, ruda acelei Doamne Despina, care făcuse din bărbatul ei întemeietorul de veșnică amintire al mănăstirii de «Curte» din Argeș. Vrînd să-î lase, după moartea lui, toate înlesnirile vrednice de numele ei și de numele lui, Petru-Vodă-î încredință, după cit se pare, Botoșanii, ca să-și culeagă de aici veniturile pentru traiul de văduvă. Bani adunați de la puținii negustori străini și localnici — totuși de pe acest timp trebuie să fie așezarea bilciului, iarmarocului de graniță față de Poloni la Botoșani¹ — îi întrecură cheltuielile cu mult. Din prisos, ea înălță, ca soție a «răposatului» Petru-Vodă, biserica Sfîntului Gheorghe, pe numele strămoșului ei, luptătorul cu Turcii². Mai pe urmă ea puse din nou meșterii la lucru ca să dea biserica «Ospeniei», Adormirii Precistei, sfîrșită la 15 August 1552³. Tocmai după două săptămîni de la ziua cînd soborul de preoți și călugări sfinția noua Biserica a Doamnei, minii pripite de ucigaș puneau în pămînt, fără nici un sobor de îngropare, trupul tînărului Voevod Ștefan, în zilele căruia hărăzia Domnului bătrîna Elena lăcașurile de închinare din tîrgul său al Botoșanilor⁴. Peste puțin domni în Moldova, după nenorociții fii ai Elenei, unul: un lepădat de lege, cellalt: un desfrînat, ce peri de mîna celor din jurul lui, un ginere, nu tocmai dorit, nici iubit, cruntul Alexandru Lăpușneanu, soțul Domniței Ruxanda. Alexandru veni și el în Botoșani, la 1552 și 1557.

La cea din urmă dată, Elena nu mai era în viață, dar ea nu fu înmormîntată în vre una din bisericile-î botoșănene:

¹ *Arch. ist.*, I, p. 172.

² Inscripția la Papadopol-Calimah, p. 129. Data de Octombre 7049 (1540) trebuie să fie însă rău cetită sau rău săpată. Pe acea vreme Petru-Vodă trăia ca prizonier de Stat în Ardeal, lîngă Elena și copiii săi, și nu era «răposatul» Petru.

³ *Ibid.*, p. 134.

⁴ Data morții lui e de 1ⁱⁱ Septembrie în epitaf și tot de 1ⁱⁱ Septembrie va fi fost în originalul povestirii lui Eftimie. Apoi, în copie, s'a scris 1=30 pentru 1=1; Bogdan, *Cron. mold.*, pp. 168, 282 și *Doc. Bistr.*, I, pp. XLIX-L. Cf. Ureche, pp. 208-10.

Lăpușneanu începu, precum și era de așteptat, strângându-și de gît soacra, care ridicase Domn pe Ioan-Vodă Joldea¹; i se făcu apoi loc în pămînt, după obiceiul timpului, în gropnița care cuprinde oasele lui Petru-Vodă, la Pobrata².

În aceeași epocă, o însemnată luptă se dădu în preajma Botoșanilor, la Verbia, pe Jijia: aceia în care veneticul Ioan-Vodă Despotul învinse pe Lăpușneanu³. Sigismund Báthory, pîndind Ardealul în 1601, se oploși cîtva timp în Botoșani, a cărei stăpînă era acum Doamna Elisabeta, care știa mai bine decît soțul ei, blajinul Ieremia-Vodă, să urmărească și să păstreze puterea⁴. În veacul următor găsim pe Vasile Lupu, care străbătea țara în fiecare an de cîteva ori, și în această «civitas» a stăpînirii sale⁵.

În aceasta se resumă istoria politică a Botoșanilor. Cît privește viața orășănească, decăderea Sucevei și a Hirăului, strămutarea capitalei în Iași, îndreptarea negoțului moldovenesc pe drumul Galațului, toate acestea contribuîră la creșterea putințelor de cîștig, deci și la adunarea în acest centru comercial a unei mai numeroase populații. Mulți dintre acești negustori erau oameni de țară, cîtiva fură, de la o vreme încoace, Greci; dar cei mai bogați dintre Botoșănenii vechi erau Armenii, sosiți, odată cu norocul, din orașele așezate mai spre miazănoapte, unde ei «descălecăse» întăiu din Galilia. Numai de prin a doua jumătate a secolului al XVIII-lea prinseră a «descăleca», din același izvor și pe aceiași cale, aceia cari astăzi au majoritatea locuitorilor și supremația economică în Botoșani: Evreii, veniți să pecetluiască prin biruința lor vădită ruina și decăderea noastră.

Din al XVII-lea și al XVIII-lea veac s'au tipărit până acum

¹ Cronica moldo-polonă, în Bogdan, *Cron. mold.*, p. 182; *Cronice inedite*, pp. 131-2. Cf. *Arch. ist.*, I, p. 126, nota *.

² Cf. cartea Mitropolitului Grigorie în *Arch. ist.*, 1², p. 22 și catastihul lui Alexandru Lăpușneanu, în care se pomenește și pomana pentru Elena, la 22 August 1567; *ibid.*, p. 126, nota *.

³ V. Hurmuzaki, XI, p. 58.

⁴ Hurmuzaki-Bogdan, II, pp. 22-3, n^o XIII.

⁵ Cf. *Doc. Bistr.*, I, p. XCV și vol. IV, p. CXCVI.

numai două acte botoșănene: unul, o mărturie de la 1670, în *Arch. istorică*, I², p. 126; cellalt, o scrisoare către Bistrițeni din Ardeal, în *Doc. Bistriței*, II, p. 200. În volumul de față se dă un mare număr de documente, din oraș sau din împrejurimi, pe care o întâmplare fericită le-a păstrat în bogata Arhivă a unei familii, așezată de două veacuri în apropiere de Botoșani și neconținut amestecată în afacerile Botoșanilor, cărora li-a dat întâia organizare înaintea de Reglementul Organic, ce chemă la viață comunele noastre orașenești. Botoșănenii de astăzi, dacă au tragere de inimă pentru trecutul lor, datoresc aceste pagini, ce-l luminează, d-lui Al. Callimachi.

Pentru a ne întoarce însă la mănăstirea Doamnei, veacul al XVIII-lea, dacă el nu prea dădu ctitorii domnești pentru mănăstiri și biserici nouă, aduse însemnate schimbări în situația celor ce fuseseră întemeiate de alții mai mari, în vremuri mai bune. Se căuta de către oblăduitorii noștri îndurarea lui Dumnezeu prin închinarea la Locurile Sfinte a multor lăcașuri din țară, cărora, pentru a se îndreptăți acest fel de confiscare, li se făcea vre-o reparație ieftină. Mihaï Racoviță, care-și trăgea neamul din altă parte a țării, «înnoi» astfel biserica Ospeniei¹. Fiul său, Constantin, un bisericos bețiv, înnălță în Iași frumoasa mănăstire a Sf. Spiridon, drese Precista din Roman, clădi din temelii, se pare, mănăstirea de lemn a proorocului Samuil la Focșani (v. mai sus, p. 567), și-și veșnici măcar astfel numele. În 1753, muri Doamna lui, Sultana, la care Constantin-Vodă, care nu bea poate pe atunci, ținea foarte mult. El porunci să se facă o pompoasă îngropare tovarășei sale de viață și de Domnie, puse pe un dascăl de elinește să alcătuiască pentru mormîntul din mănăstirea Golia a iubitei Doamne Sultana un epitaf în versuri², pedepsi pe bietul medic, Pisani, care nu era vinovat decît foarte puțin, sau de loc, pentru această nenorocire³.

¹ Papadopol-Calimah, pp. 134-5.

² Dossios, *Studii greco-române*, II-III, Iași, 1902, p. 55.

³ Asupra acestor prigoniri suferite de Pisani se află un număr de scrisor

În același timp însă, se spune că el prefăcu biserica Păpăuților, o veche biserică, în mănăstire nouă, îi dădu călugări, un egumen, un stăpîn al acestuia, în Patriarchul de Antiochia, și ceva moșii, schimbate sau luate cu hapca din locul de finanț al Botoșanilor, pe temeiul teoriei nouă că ocoalele ținuturilor, fiind domnești, se pot dărui și schimba de către Domnul din fiece clipă¹. În amintirea Doamnei Sultana, noua chinovie se numi Mănăstirea Doamnei.

Cercetînd însă mai bine, se vede că și aici avem a face

în ms. Czartoryski 620' din Cracovia, p. 505 și urm. F. Lenș Slugerul scrie, din Iași, la 14/25 Maiu 1753, lui Giuliani, în Polonia, între altele și despre arestarea medicului, pentru moartea Doamnei, întîmplată «le 15 décembre dernier». «La princesse ne s'est alittée que dix jours avant sa mort», dar moartea-î era sigură cu mult înainte. Pisani dăduse asigurări de însănătoșire, pînă du-și și capul — numai să fie ascultat; dar n'a fost. «Ce qui provient d'une menée secrette du Postelnico, un des ministres grecs de S. A., conjointement avec le medecin grec, beau-frère du susdit, qui ont voulu, par jalousie, le perdre entièrement». Doctorul ar putea fi reclamat de ministrul saxo-polon Brühl. — Pe p. 509, scrisoarea lui Giuseppe-Antonio Pisani către același:

«Dal decimo ottavo di dicembre dell' anno scorso mi misero in un forno a pane et aqua, ed hanno tentato di darmi il veleno: 10 (*sic*) il giorno primo di giugno, scambiò principato il principe, e partì li 27 del medesimo giugno per Buchereste, e mi hà mandato avanti incatenato, volendo che mori. A Foxan, confine della Moldavia, mi è riescito di parlare ad un Moldovano: questo si hà trattenuto ai confini e lo hò fatto sapere a Matteo, principe ora di Moldavia e che era dragomano alla Porta; ma il medesimo non hà voluto misticarsi e ci hà consegnati al principe nostro; il quale ci conduce ad una inevitabil morte. Hò perduto tutto il mio; non sò doue dio (*sic*), mente per lo spazio di sette mesi non hò parlato ad alcuno e non hò veduto il sole, nè lume. La causa è perchè è morta la principessa, tísica. Altro rimedio non ci è che una lettera di Sua Maestà il rè al Visire a Constantinopoli, ed altre a Mgr. l'ambasciatore di Francia; altrimenti bisogna morire. Addio, forsi per l'ultima volta, e rissolvete di tutto presto fare; addio (fără dată).

Pe p. 525, Giuseppe Michaud, segretario di Sua Altèzza Prencipe di Moldavia», către Giuliani (Iași, 24 Iulie 1753), trimețînd precedentă.

Pe pp. 527-8. Linchou scrie către un «M-r Bianconi»: «Un docteur ne devoit en aucune façon repondre de la vie de ses malades... On l'a conduit jusques icy dans un carrosse couvert et aux fers, et il est à présent enfermé, comme auparavant.» Să-l reclame cineva; București ^{25 August}/_{5 Sept.} 1753. — Cf. și *Ist. lit. rom.*, II, p. 18, nota 5.

¹ Ioniță Canta, pp. 186-7. Cf. Papadopol-Calimah, p. 127.

numai cu o *reînnoire*, în stilul secolului al XVIII-lea. În adevăr, actul nostru, iscălit de un egumen dela «Mănăstirea Doamnei», e evident din veacul al XVII-lea. Mai mult: «Dumitrașco ce a fost Vistearnic» nu e altul decât «Dumitrașco biv Vistearnic», Vornic de Botoșani, în 1670, înaintea căruia se face vânzarea constatată prin actul, citat, din *Arch. istorică*. În sfârșit, încă de la 1631 (n^o 30), Moise Movilă vorbește de Mănăstirea Doamnei, adăugînd că e închinată la mănăstirea Rossikon din Atos. Explicația a fi poate aceea că «Mănăstirea Doamnei» pomenește în numele ei pe aceeași Doamnă, amintită prin numele de «Biserica Doamnei a Ospeniei», adevărat pe Elena Rareș.

La n^o 11. Actul trebuie să fie destul de târziu. Un Ciocîrlan Vel Vornic se întîmpină supt Constantin Duca, în a doua Domnie (*Letopisișe*, p. 28). Sturdza Stolnicul e Iliăș, din a doua jumătate a secolului al XVII-lea. V. și n^o 13, unde Căpitanul Ciocîrlan e, de sigur, Pavel. Cf. și n^o 14.

La n^o 12. V. mai sus, p. 601.

La n^o 15. Cu Toader Bunița Aprodul începe istoria Stănceștilor. V. n^o următoare.

La n^o 18. Pătrașco a fost colegul de Vornicie al lui Nestor Ureche (*Uricariul*, XVIII, p. 475).

La n^o 20. *Toma ureadnicul domnesc* și *Ioan șoltuzul* deschid lista dregătorilor de Botoșani cunoscuți până acum.

La n^o 21. Pentru Prăjești și Boiești, v. cap. I și notele de acolo.

La n^o 22. E vorba de lupta de la Cornul-lui-Sas, în 1612. V. mai sus, pp. 572-3.

La n^o 23. Pentru Vornicul Crîstea, v. vol. VI, cap. I. Pentru cel d'întăiu Vornic Dabija, pp. 614-5.

La n^o 24. Pentru Scherletești, v. același capitol I din vol. VI (actele Zorlenilor). Actul e, de sigur, din ultima Domnie

a lui Alexandru Iliaş, care a fost înlocuit apoi prin Moise Movilă a doua oară. Ionaşco Cujbă era, în adevăr, Vornic la 26 Maiu 1632 (*Uricariul*, XVI, p. 12), pe cînd în 1631, supt Moise-Vodă întâia oară, era cu totul alt Divan (*Arch. ist.*, I¹, p. 71).

La n^o 85. Cartea noastră de judecată pomeneste o hotărîre din 11 Mart 7136 (1628) a lui Miron Barnovschi. Aceasta a fost publicată de d. G. Ghibănescu, în *Arch. soc. şt. şi lit. din Iaşi*, II, pp. 180-2 (= *Uricariul*, XVIII, pp. 392-3). Trebuie de cetit deci «Geamăna», nu Geanele, ca la traducător. Cf. şi *ibid.*, I, pp. 378-81. Virgula dintre Drăgan şi «feçor[i]» trebuie suprimată: între adversarii lui Grigore Ureche era, de o parte, Gabăr, de alta *feciorii* lui Drăgan, pentru cari se va fi dat (nu pentru el, mort pe acest timp) şi actul. Traducerea ce am întrebuintat era rea şi avea lipsuri. — Astăzi găsim pe Gligoraşco Ureche în Polonia încă la 1616, lângă tatăl său (Barwiński, în *Prinos lui D. A. Sturdza*, p. 203). El venise însă în Moldova, cînd Alexandru Movilă ocupă, pentru cîteva luni, ţara, şi împlini pentru acest foarte tînăr stăpîn o misiune în Ardeal la 1615 (vol. IV, p. CXXI şi nota 1).

La n^o 27. «Popovoţii», «Popovţii» sînt Păpăuţii.

La n^o 31. Pentru Vorontar (Verotari), v. mai sus, pp. 569-70.

La n^o 31. Acest act fixează mai multe genealogii: Ioan Prăjescul are pe Savin; acesta pe Nicoară, de la care vin Lupul şi Ionaşco (dintr'un studiu al d-lui Tanoviceanu se vede apoi că Lupu are un fiu, Grigoraşco, iar acesta pe un Dumitraşco; *Arch. soc. şt. şi lit. din Iaşi*, III, p. 342). De Dumitru Buhuş şi sora sa vitregă, Safta Caraiman, s'a mai vorbit (v., d. ex., p. 14, n^o 62 şi nota respectivă). Şi Arpintie e pomenit mai sus, p. 571.

La n^o 34. Pentru Ionaşco Gheanghea, v. Tanoviceanu, *l. c.*: pentru scoaterea lui din boierie, Iorga, *Studii as. ist. Rom.*, pp. 16-7. Lupu Prăjescu ţinea pe Safta lui Gheanghea (Ta-

noviceanu, *l. c.*). De sigur că altă fată luase pe un Ciolpan, avînd pe Ion, «nepotul lui Gheanghea» pomenit aici.

La n° 35. «Vechiul [старий] Alexandru Voevod» e Lăpușneanu, față de Alexandrii din secolul al XVII-lea, Coconul și Iliăș.

La n° 36. V. mai sus, n° 32 și mai jos, n° 53. *Toderașco Șoldan* e cel d'întăiu Vornic de Botoșani ce cunoaștem. Vornicii erau ai Domnului, ai «Portiî» — ce făceau cercetări locale —, ai Doamnei, «de spre Doamna», ai Curții (vorniceî) și ai Scaunelor Domnești. Astfel, ca Vornici din ultima categorie, găsim pe Vornicii de Suceava, de Botoșani, ai reședinții Domnului și reședinții, izvorului de venituri al Doamnei¹. — Acest Șoldan poate să fie fiul lui Dumitrașco, cunoscutul mare boier și rudă a lui Vasile Lupu. În 1637, Vornicul de Botoșani era *Costin Ciogolea* (v. mai sus, p. 25, n° 113). Decî pe atunci încă nu era decît un Vornic la Botoșani, ca și unicul Vornic din Suceava (v., d. ex., *Doc. Bistriței*, I, pp. 67-8, n° LXXXIX).

Tot așa *Dumitru* și *Gligorie* sînt dintre cei d'întăiu șoltuzî ai Botoșanilor. E interesantă și pomenirea preotului de la «Biserica Domniei Mele», de la «Curte» (decî rezidența domnească exista la Botoșani și în al XVII-lea veac). *Gavrilaș Mateiaș* e Logofătul ce iscălește.

La n° 37. Nacul apare ca pîrcălab de Ținut la Suceava și în scrisorile tipărite în *Doc. Bistriței*, I, pp. 76-7, n° CIII; p. 77, n° CIV; p. 83, n° CXX. Tatăl său, Simionel, se întîlnește la începutul secolului al XVII-lea ca Vornic de Cîmpulung (*Doc. Bistr.*, I, pp. 15-6, n° XVIII-IX). Data aproximativă ce fixasem acestor răvașe, se adeverește decî prin actul de față. — O scrisoare care șoltuzul de Siret, *ibid.*, I, p. 1, n° I. «Bălileștiu» sînt Bălinești, cu biserica bătrînului Tăutu. (v. art. Bălinești, în *Magnum Etymologicum*). Grămești (numiți

¹ Un «Vistiernic al Doamnei» se întîlnește, o singură dată, în secolul al XV-lea (*Chilia și Cetatea-Albă*, p. 99 și nota 4). Un Vornic de Tirgoviște funcționează în Țara-Românească.

de la Grama) erau moșia Tăutuleștilor (v. *ibid.*, II, p. 25, n° CCVI; p. 51, n° CCLVI; Orest Popescul, p. 32). Pătrășcan Tăutu ajunse apoi Vornic de Cîmpulung (v. *Doc. Bistr.*, tabla, p. 124; v. și aici, n° 52). Siretul se pare că întrebuița ca și, întâmplător, alte orașe, pecetea bisericii sale de căpetenie. Mai tirziu și Botoșanii schimbă vechiul păun (v. și Papadopol-Calimah, p. 94) cu Sf. Gheorghe al uneia din bisericile Elenei Rareș (v. planșele noastre la acest capitol). — Notița de la sfîrșit dă numele celui de-al doilea dintre șoltuzii de Siret cunoscuți până acum. Un al treilea, ce se intitulează numai «nemesnic», la n° 51. Tot acolo al patrulea: șoltuzul Ștefan. Al cincilea e «nemesnicul» Ivan, un Armean, de la n° 69. — Spătarul Păladi e unul dintre Pălădeștii secolului al XVII-lea.

La n° 38. Păcurar a fost numele unui Vornic al lui Ion-Vodă cel Cumplit. O luptă a lui Ștefan Tomșevici cu boerii lui se dădu «de laturea tîrgului [Iași], de-asupra fîntinei lui Păcurar» (Miron Costin, p. 264). De aici numele mahalalei de astăzi a Păcurarilor (mai bine: Păcurarului). Crețul era un nume, nu o poreclă: unul dintre cei ce, după moartea lui Ioan-Vodă cel Cumplit, s'a'u înfățișat ca fiind acest eroin Domn, se chema cu numele lui adevărat Crețul (v. Hurmuzaki, XI, pp. xxxii-iii; unde se arată că el e deosebit de Ioan *Potcoavă*). Tofana Costăchioaia, văduva lui Costachi, e mama lui Gavrilică, a unui alt fiu și a unei fete măritate cu Jora (v. vol. VI, cap. I); ei se află, de altminterlea, tustrei pomeniți și în zapisul acesta din 1644. — Boul era, ca și Ursul, Lupul, un nume de botez. — Pentru Bujoreni, răzăși din Țara-de-jos, v. vol. VI, cap. I.

La n° 39. Cf. n° 37. Tăutu Spătarul trebuie să fie Pătrașco.

La n° 40. «Băsan» ar putea fi și «Băseanul»: avem un uricar cu acest nume, Ieremia. E de notat și numele lui Nacul Brut, coborîtorul familiei albanese din al XVI-lea veac. Un Toma «Brut» se întîlnește puțin după 1600 (Hurmuzaki, XI, p. LXXXIV, nota 5).

La n° 41. Catrina lui Iordachi Vistiernicul Cantacuzino e

cea d'întăiu soție a acestui Vistier. Ea era fata lui Costea Bucioc. După actul domnesc resumat aici, trebuie să admitem că, în afară de o soră măritată cu Vistierul Mălai, ea a mai avut una care luă pe un Moțoc, avînd cu dînsul pe Costachi Moțoc din 1656. Moțoc tatăl poate să fi fost Nicoară (*Arch. ist.*, I¹, p. 71). V. știri genealogice asupra Moțoceștilor din al XVII-lea veac, *ibid.*, I², pp. 20-1. Acest Moțoc nu e însă cel pomenit de Neculce, p. 216: în Neculce e vorba de Ilie Moțoc (cf. N. Costin, p. 23). Un Gheorghită Moțoc la 1704, în *Doc. Callim.*, II, p. 4, n^o 3.—Din cartea domnească de față se mai întărește părerea, ce am exprimat mai sus, că Toderășco Iordachi era fiul lui Iordachi Cantacuzino cu Catrina. Mai târziu, Iordachi luă o a doua soție: Alexandra.

La n^o 43. *Dumitrașco Vistiernicul* ajunse apoi, cum am văzut, Vornic de Botoșani. Din lista marturilor, se vede că, dacă Pătrășcan Tăutul era un «Siretean», colegul său în Vornicia Cîmpulungului, Toader Armașul, venise din Botoșani. Acest Toader era însă fiul lui Nacu Simionel (v. *Doc. Bistriței*, II, tabla, p. 123; v. însă «Toader Fliondor Vel Armaș» supt Duca-Vodă a treia oară; Neculce, p. 215; așa încît ar fi de deosebit în lista Vornicilor de Cîmpulung: Toader *Clucerul*, Nacu și Toader *Armașul*, Fliondor). *Vasile Groseaiu* e al treilea șoltuz de Botoșani (v. mai sus, n^o 26). El apare și la n^o 45. Popa Ionașco e tot cel de la n^o 43. Popa Mirăuță se află apoi și în n^o 46, 47, 48.

La n^o 44. «Brăescul» de aici e «Gavrilaș Brăescul» de la n¹ precedent. — Pentru Roschipești, se mai dau acte în *Doc. Callimachilor*, I.

La n^o 47. Același coborîtor al lui Toader Aprodul dă actul de supt n^o 45.

La n^o 48. Vechii tîrgoveți ai Botoșanilor se împărțiau în Romîni și Armeni: «tîrgoveții rumăni și armeanî de trăg de Botoșeanî» (*Arch. ist.*, I², p. 21). În Suceava, unde Armenii erau încă mai vechi și mai mulți, ei aveau un șoltuz al lor: «șoltuzul armenesc de tîrg de Suceava» (*Arch. ist.*, I¹, pp.

139-40). Cum se vede din zăpisiul nostru, și în Botoșani Armenii își aveaū «nemeasnicul» lor. Din zăpisi se mai vede că *Vasile* șoltuzul avu de urmaș pe *Ivan* (*Ioan*).

La n° 49. Pentru Crîstea Brăileanul, v. n° 32 și mai jos, n° 53.

La n° 50. Domnul era la Hotin în tabără, pe timpul războiului turco-polon.

La n° 52. Prada de Leși și Tatarî era un lucru obișnuit în războiul turco-polon de pe atunci. Gheorghită era fiul lui Pavăl de la n° 42. V. și N. Costin, p. 23; Neculce, p. 219. «Mihou» e Sin-Mihău, «Sinihău».

La n° 54. V. mai sus, n° 50, mai jos, p. 54.

La n° 55. Alt zăpisi făcut în Tecuci, afară de cel de pe pp. 75-6, e publicat în *Arch. soc. șt. și lit. din Iaș*, I, p. 378.

La n° 56. Cf. cu n° 54 și, pentru actul de la Petriceico, cu n° 50. El, Miron, apare cu mamă-sa în n° 57. Pentru Costin Neaniul, v. *Ist. lit. rom.*, tabla, pp. 49-50. El era fiul lui Gavril Neniul Stolnicul (N. Costin, p. 23). Fiul lui Costin e Constantin din veacul al XVIII-lea. Cf. și Iorga, *Colecția de folk-lore a Ministeriului de Instrucție*, p. 26.

La n° 57. Causa pentru care Domnul era la «Nistru», e încheierea păcii între Turci și Poloni și evacuarea, «deșertarea» Cameniței de cei d'intăiū. «Aū purces Antioh-Vodă la Cameniță în luna lui Iunie, zi întâiū..., și aū zăbovit 3 luni acolo, până o aū deșertat, și aū dat-o pe mîna Leșilor, în luna lui Septemvrie în 12 zile, Marți, veleatul 7208» (N. Costin, p. 44). Protocolul amănunțit al evacuării, în Hurmuzaki-Bogdan, III, p. 236 și urm.

La n° 58. Apare încă un șoltuz: *Solomon* și doi «nemesnici», dintre cari unul de la un boier vecin cu orașul.

La n° 59. Data se poate precisă și mai bine: e între 1661 și 1670, precum se vede după personagiū, ce se întîlnesc în n° 43 și urm.

La n° 60. Cf. cu n° 57. Constantin Turculeț nu se întor-
sesse în țară după încheierea păcii, ci trecuse la Munteni.
Zapisul are o mare însemnătate pentru că el dă întreaga
listă a pribegilor. Cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 347 și urm. Al
doilea Ilie, e Țifescul.

La n° 61. Pentru Albotești și Pănculești, v. știri în *Doc.
Callimachilor*, II, cap. I.

La n° 62. Delimitarea e aceea de la n° 36.

La n° 63. Pentru familia lui Corlat, v. p. 92, n° 71. Sem-
nătura grecească a Domniței Elena Duca, apoi soția lui Ni-
colae Costin, și la p. 98, n° 92.

La n° 64. Pentru Bilăi, începătorul neamului, v. Hurmu-
zaki, XI, tabla. Pentru feluriți alții, *Doc. Bistr.*, II, pp.
XI și 146. Bilăi cel de-al doilea, Vornicul de Cîmpulung,
luase decii pe fata Uricariului Mihăilescul. Cf. și *ibid.*, I, p.
25 și urm. De la el pornesc Gligorasco și Ionașco. Buhăi-
eștii se ridicară la boierie în secolul al XVIII-lea, pe la mijloc.

La n° 65. Ștefan Luca nu pare să fie Vistiernicul, sfet-
nicul lui Dimitrie Cantemir, cumnatul lui Neculce. Biserica
Domnească e, firește, cea din Botoșani, și tot de acolo e și
protopopul.

La n° 68. La Hotin nu erau Vel Căpitanii, în vechile tim-
puri, ci pîrcălabii. În 1713, cetatea fu pierdută pentru Mol-
dova (v. *Chilia și Cetatea Albă*, p. 246).

La n° 69. Se pare că de pe la 1700 șoltuzul de Siret fu
înlocuit cu un căpitan și ispravnic. Pentru Ropcenii, v. tabla
la *Doc. Callimachi*.

La n° 70. Pentru neamul Zosineștilor (Bașotești), v. mai
sus, pp. 592-3. De însemnat *Pancul* ca Vornic de Botoșani (tot
numai unul). Scoțînd din închisoarea de la Varna pe *Maxut*,
în 1712 încă, Nicolae Mavrocordat îl puse Vornic de Boto-
șani (Axintie Uricariul, p. 137). Pe acest timp însă, Vornicii
de Botoșani erau doi (*Doc. Bistriței*, II, p. 100).

La n^o 71. Cf., pentru Pătrășcan Tăutul, a căruî descendență se dă aici, mai sus, n^o 52. Vel Spătarul trebuie să fie Ioan Păladi, precum se vede din adausul la n^o 37. Cf. și n^o 76.

La n^o 74. Cf. cu n^o I, p. 5 din *Doc. Callimachi*, II.

La n^o 75. Cf. n^o 60.

La p. 230, nota 1. Pe Ioan Talpă sau Ionașco îl aflăm ca Vornic în Cîmpulung și la 1639. V. *Doc. Bistriței*, I, p. XCVII.

La n^o 77. Pentru Constantin Zbiera, v. mai sus, p. 589. Raportul de hotărnicie, care provoacă dania, se află în *Doc. Callimachi*, II, pp. 5-6, n^o 6.

La n^o 78. Hotinul era acum o cetate turcească. V. și n^o 68, dar în acest serhat, ca și în celelalte, Domniî Moldoveî își țineau represintanți, capuchehaiele. Aici ca și la Constantinopol, ei erau aleși dintre Greci. În ms. Czartoryski 605, p. 300, se cuprinde un raport grecesc al capuchehaielelor țari-grădene, — printre care și acest Diamandi — căruia-i facem loc aice, pentru raritatea mai mult decît pentru însemnătatea lui :

Ἐνδωξώτατε, ὑψολότατε καὶ περιφανέστατε ἀθθέντα τῆς Μολδομουγδανίας, τὴν ὑψολότην σας δουλικῶς πρωσκυνοῦμεν καὶ ἀσπάζομεν τὴν δεξιάν σας χεῖραν, δεόμενοι κύριον τὸν Θεὸν καὶ τὴν ὑπέραγνον αὐτοῦ μητέρα νὰ σκέποι καὶ νὰ διαφυλάττει ἐν ὑγείᾳ, εὐτυχείᾳ, μακροημέρευσιν' καὶ πάσῃ χαρᾷ. Τὶ αὐτοῦ θεῖα χάριτι ὑγειένομεν μέχρι τοῦ νῦν. Ἄλλο παρακαλλῶμεν ἀθθέντα ὅτε νὰ λάβεται τὴν εἶδησιν εἰς τὰς συμφορὰς ὅπου μας εἰσινέβισαν· ἢ ἐνδωξώτης τῆς ἐπαρυγγύλετεν τοῖς κατῆ-κεχαγιαδες τῆς ὅτι νὰ μας ἠγάμουν τὴν εὐχαρίστησιν εἰς τὸ ὀλήγον πολλὴν ὅπου νὰ ἔπρεπεν ἔπιτα πιγεναμμεν καὶ ὁμεῖς διὰ νὰ λάβωμεν τὴν τιαύτην χάριν, μᾶς ἀποκρίθικαν ὅτι νὰ ἔχωμεν τὴν ἀναμονήν, ἔπητα εὔπιγαν καὶ ἐκατόρθωσαν δίκες τὸς μηχανεῖς καὶ μας ἐσίκοσαν εἰς μοιζούραγα τὸ ζμπρούκι (sic) τὸ ἀποδισώμενον, καὶ εἰς τὸ μπάνιον, ὡς ἀδικούς, καὶ τί νὰ σας γράφομεν, ἀθθέντα πολληχρομεμένε, τὸ παραπάνο, ὡς τόσον ἐγίρυσαν καὶ ἔως θάνατου μας, καί, μὴν ἠθέλοντας ὁ ἐπουράνιος Θεὸς τὴν τιαύτην ἀδικοκρίσιαν, ἐπρώφταξεν ἡ χάρις του, καὶ εὐρέθη τοῦ νῦν βεζήρη ὁ κεχαγιας, φήλος μας, καὶ ἔτσι μὲ βάριτι τὰ ἔξωδα καὶ ἀναρήθμιτες τρομάρες μὲ Θεοῦ εὐδοκοῦντος ἐγλητόσαμεν,

μόνον ἢ τρεῖς παραμικρὶν σαι δοῦλι, ὅτε Θεοφάνης καὶ ὁ ἀνεψιός μου ὁ σαταζῆς καὶ ὁ Σεβαστὸς ὁ τογραμματζῆς καὶ ὁ βράυτις ἔμνησαν εἰς τὸ μπάνιον δευτέρον ὄλλοι ὁμοῦ δουλικὸς σὰς πρωσκυνοῦμεν καί, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ καίμενεν τῆς τούτες ἀπήρας ἐλεημοσύνας, κάμενεν καὶ ἡς σμαῖς μίαν ἐλεημοσύνην· τὸ εἶτι σὰς ἤθελεν: φωτήσι κς. ὁ Θεός, καὶ μὴν μᾶς ἀφήσετεν παντελὸς ἐλεηνοῦς, καὶ ὁ κς. ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ πρέσβιον τῆς εὐδῶξου δεσπῆνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀεὶ παρθένου Μαρίας νά σας τὰ ἀνταμνηδέψι, καὶ ἐδὸ εἰς τὴν μέλουσαν ζωὴν καὶ εἰς τὴν βασιλείαν τὸν οὐρανόν· ὁμοῦ μὲ ὄλλεν τὸ τίμῶν σας ἀρχωντικῶν ἀμῆν· ἔτι ἄς ὕνε καὶ διὰ τῆς μακαριτέρας μητρὸς σας τὴν συγχωρηθῆσαν ψυχῆν, μάληστα ὁποῦ εἶτον καὶ ἔτιον!

Αψμζ', ἐν μηνῇ Ἀδγουστοῦ κζ',
ἀπὸ Κωνσταντινουπόλλιν.

Ὁ παραμικρὸ σας δοῦλος Θεοφάνης καὶ Διαμαντῆς σαταζῆς, καὶ Σεβαστὸς νοτογραμματζῆς Τορόζης, καὶ Μιχάλης, πάντοτε εἰς τε ὀρισμὸς τῆς.

† Τῷ ὄψυλοτάτῳ, θεοσεβεστάτῳ καὶ μεγαλοπρεπεστάτῳ ἀδθέντι κα. οἰγεμόνι πάσις Μολδοβλαχίας, κυρίῳ, κυρίῳ Ἰωάννῃ Γρηγορίῳ Γκῆκα Βοηβόνδα, πρωσκυνητῶς¹. — Ms. 605, p. 300.

La n^o 80. Pentru Bilăi, v. n^o 24 și nota respectivă.

La n^o 83. *Hurmuzachi* Vornicul de Botoșani nu era Chi-riță Manolachi, adus în Moldova de Nicolae Mavrocordat (v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 399; Neculce, p. 341), ci Cămărașul Hurmuzachi Crăste, pomenit în n^o 84. Pentru Ionașco Isăcescu, v. *Doc. Bistriței*, II, pp. x, xxxiv; *Doc. Callimachi*, I, p. 433, nota 1.

La n^o 84. Constantin Bediman nu e din neamul Beldimanelor (cf. *Ist. lit. rom.*, II, p. 88). Bedimaniî aŭ rămas apoi în Basarabia, de unde se întoarse pe la 1850-60 unul care ținu pe sora bunicului mieŭ, Aga Costachi Iorga.

La n^o 85. Cf. n^o 82 și n¹ următor.

La n^o 87. Pentru Limbovicî, v. mai sus (cf. tabla).

La p. 235. Pe vremea lui Brîncoveanu nu lipsiaŭ în Țara-Românească pribegî moldovenî și, pe lângă ei, cum vedem

¹ Tot aici se mai află, pe pp. 200-1, o scrisoare banală a lui «Κωνσταντίνος Παλλάδης» către Francisc Giuliani (ἀπὸ Σνετινο, 1740, Ἰουλίου 2). — Pe p. 407, chitanța a lui «Μανολάκης Ἰγας» către «ὁ σηνηὸρ Τζουληάν». Pomenit «Ἀντίοχος Καρῆτσα» (fără dată).

din acest act, și Moldoveni prinși pentru răzbunare. La 4 Maiu 7211 (1703), se vinde Cotrocenilor un Țigan, de către «Iordachie sin Apostul căpt. ot Trotuș» (Arch. Statului, *Cotroceni*, p. LII, 9).

La n° 89. Pentru Varlaam Ursachi, v. mai sus, p. 583. De aici se vede că Maria lui Dumitrașco, fiul Vistiernicului Ursachi, era fata Alexandrei lui Nicolae Ureche : știm însă (Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit.*, IX, p. 234) că această Alexandra luă pe Alexandru Buhuș.

La n° 90. Cf. *Doc. Callimachi*, II, pp. 7-9.

La n° 91. Asupra lui Manole negustorul, v. *Doc. Callimachilor*, II; mai departe, p. 417 și, în cap. XIII, documentele moșiei Șerpenița. — Ienachi starostele de Cernăuți e Ienacachi Milo (*Ist. lit. rom.*, II, p. 492).

La n° 94. V. mai sus, p. 660. La marturii : Teodor Paladi era un boier învățat, ca și fratele său Constantin. Mai multe scrisori dela ei se cuprind în ms. Czartoryski 619. Anume :

1. Pp. 85-7. Iași, 23 Iulie s. n. 1740. «Constantinus Palladi» către Giuliani. Mulțămeste pentru el și fratele său Nicolae (?), cărora li se trimesese o scrisoare. Mai cere «el noto balsamo». Nu-î poate trimete cafeà, neavînd de cea bună. «Passando il cichino per tre piastre ed una slotta». E pomenit și «il nostro Ill-mo signor fratello Gran-Thesoriere».

2. P. 89. Aceiași dată. Scrisoare de civilități către același, de la «Theodorus Palladi».

3. Pp. 99-100. Iași, 20 Novembre st. v. 1740. Constantin Paladi către același. Civilități. În *P. S.* : «Li nostri inchini all Illma Madamoiselle, la quale riveriscono l'Ilmi suoi parenti e tutta generosissima parentella».

La 3 Maiu 1740, 'A. Καρατζᾶς anunță lui Giuliani că a sosit la Iași, de unde va pleca pentru misiunea ce i s'a dat. În *P. S.* grec, despre drum și afaceri, se pomenește și ὁ σινὸρ Παλάδης (pp. 65-6). — Cf. Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, I, p. 51 și urm.

La n° 96. *Antioh Caragea* Vornicul de Botoșani e cel pomenit până acuma de două ori, la pp. 663 și 664. În ms. Czartoryski 619, pp. 499-500, se află o scrisoare a lui, iscălită «Antiocho Caraza», către Giuliani; Ortachioi, 15 Octombrie st. v. 1743. Îl dojeneste, cam înțepat, că nu-i mai dă vechile dovezi de prietenie. Amestecă citații turcești. Răspunsul să-l adreseze «alla casa del suo signor socero». În ms. 621, pp. 334-5, 'A. Kapatçâs scrie, «adî 1755, 28 di ottobre», lui Giuliani, pentru întorsul solului polon la Poartă și găzduirea lui: «cioè la gran casa che è sopra la strada, dove habito io, e le altre quatro, che sono indrio di questa casa; le quali sono commodissime, avendo le due dette case quatro camere e le altre due, tre, e tutte quatro in un cortile». În indicele, contemporan, al culegerii, scrisoarea se dă ca: «lettre du staroste de Czarnowiec au même».

La n° 98. Decî încă din 1743 era alt Vornic: *Necula* la Botoșani. Pentru acesta, v. și n° 109.

La n° 99. *Dumitrașco Clucerul* e Calmășul, fratele lui Ioan-Vodă Callimachi. El fusese însuși Vornic de Botoșani, în 1738 (v. *Doc. Callimachi*, II, pp. 8-9, n° 13).

La n° 103. *Andonachi* Vornicul de Botoșani se află și într'un act din Maiu al aceuiași an (*Doc. Callimachi*, II, p. 9, n° 14). Cf. și mai departe, n° 104.

La n° 109. Acum apar întâiași dată, la 1745, și *tîrgoveții jidovi* ai Botoșanilor, cari erau să cucerească apoi orașul.

La n° 111. Pentru «feciorii Meicăi», v. *Doc. Callimachi*, II, cap. IV.

La n° 112. Logofătul e Andrei Donici. *Burghelul Armașul* a trebuit să fie Vornic de Botoșani la începutul secolului. Il aflăm ca biv Vel Armaș în 1720 (*Doc. Callimachi*, II, p. 5, n° 5).

La n° 115. *Anania* Vornic de Botoșani urmează lui Andonachi și Dimitrachi. Cf. și n° 134.

La n° 116. Pentru Manolachi Costachi, v. *Doc. Callimachi*, I și Prefața.

La n° 117. Hotarnica pomenită e resumată în *Doc. Callimachi*, II, pp. 15-6, n° 32. — Pentru Vasile Razu, v. *ibid.*, vol. I. În ms. Czartoryski 621, p. 193, se află o scrisoare franceasă, către Giuliani, a lui Grigore Razu, cu acest cuprins:

Monsieur,

Ce matin il est arrivé un tchohadar du Zaïm-Agha de Constantinople, avec un ferman *hitabend* au Pacha et au Zaïm-Agha; j'espere qu'il sera selon nos souhaits, et demain à bon revoir. J'ay l'honneur d'estre parfaitement,

Monsieur, Votre très-humble
et très-obeissant serviteur: *Gregoire Razo*.

De Hotin, le 23 decembre 1755.

Cf. Iorga, *Călători, ambasadori și misionari*, p. 30 și urm.

La n° 119. V. mai sus, p. 649 și urm. Cf. Papadopol-Calimah, p. 127, care citează acte de același fel de la Domni Grigore Ghica și Constantin Racoviță.

La n° 120. Deci lui Anania îi urmează ca Vornic de Botoșani *Tudorachi*. V. și n° 123. De șoltuz nu se mai vorbește mult de la 1700 încoace, aici ca și în restul orașelor și târgurilor Moldovei. Dar în 1751, un Timuș Mărza, un Costandin Mihaï, foști șoltuzi (n° 117, 129). Mențiunea șoltuzului de Iași, la n° 133. «Ioan-Vodă» e Ioan Nicolae Mavrocordat.

La n° 122. Sandu Tăutu, tatăl lui Toader, era și el fiul lui Pătrășcan. V. n° 72.

La n° 125. Judecătoria și isprăvnicia de Ținuturi erau dregătorii nouă, introduse de Constantin Mavrocordat. V. Neculce, pp. 416-7. Unele din vechile Ținuturi, pârîndu-se prea mică, fură reunite deocamdată supt un singur funcționar administrativ și judecătoresc: astfel, Ținuturile Dorohoiului, până atunci o căpitănie, și Hîrlăului, din care făcea parte târgul Botoșanilor cu ocolul lui.

La n° 126. Manolachi Vornicul e Manolachi Costachi. El nu fu înălțat deci la această treaptă abia supt Ioan Teodor

Callimachi, cum scrie Ienachi Cogălniceanu, p. 235. Cf. și mai sus, n^o 116.

La n^o 127. *Ivan* urmează ca Vornic de Botoșani lui Tudorachi. Maria Călmășoia e văduva lui Dumitrașco Calmășul. Cf. și *Doc. Callimachi*, II, p. 21, n^o 47.

La n^o 128. Cf. mai sus, n^o 122 și nota.

La n^o 129. Cf. n^o 117 și n^o 74.

La n^o 131. Dumitrașco Păladi, de a cărui văduvă se vorbește aici, era frate cu Toader și Constantin. V. Tanoviceanu, *l. c.* Cf. și n^l următor. Pentru «Domnița» soția lui Toader, v. mai sus, p. 108, n^o 137. Era fata lui Antioh Cantemir (v. *Gen. Cant.*, p. 419). Din act se mai vede că Manolachi Costachi nu ținea pe o fată a lui Ion Pălade, ci a lui Dumitrașco, fiul lui Ion, ceia ce se potrivește, de altfel, mai bine cu cariera târzie a acestui boier. O altă fată a lui Dumitrașco iea pe Ioan Canta Vel Vor. (cronicarul?). Sandu Sturdza era și el un ginere pălădesc. Un Ioan Paladi biv Vel Logofăt făcu parte din deputația în Rusia și muri la Nijni-Novgorod (*Gen. Cantacusinilor*, p. 181 și nota 1).

La n^o 140. *Manoli Clucerul* urmează ca Vornic de Botoșani lui *Ivan*, dar între ei trebuie pus Răducanul biv V. Păharnic din 1757 (*Doc Callimachi*, II, p. 23, n^o 49).

La n^o 141. Ca Vornic de Botoșani supt ocupația rusească figurează deci *Constantin Crupenschi* și *Tanase Grosan*.

Într'o listă rusească a Ținuturilor moldovenești (Bibl. din Göttingen, col. Asch, ms. 243) se dau, pe lângă însemnarea stațiilor de poștă și a distanțelor, numele tuturor ispravnicilor de pe la aceste Ținuturi în 1770; și anume:

Suceava: Iordachi Baraș (*sic*; Balș) Păharnic. Neamț: Ioan Razu Stolnic, Iordachi Darii Spatar. Roman: Șerban Buhuș Căpitan,—Jora. Bacău: Constantin Paladi Păharnic, Manolachi Hristoverghi Medelnicer. Putna: Costin Catargiu Clucer, Neculai Ruset. Tecuci: Constantin Negre vtori Păharnic, Gheor-

ghe Costandachi, al treilea Postelnic. Covurlui: Costin Negre, vtori Păharnic, Foti. Tutova: Manolachi Bogdan Ban, Iordachi Depca (?) Șătrar. Vaslui: Vasilachi Medelnicer, Sandul Miclescul Șătrar. Fălciu: Vasile Adam Jicnicer, Iancu Greceanu Armaș. Lăpușna-Orhei: Constantin Rășcanu Păharnic, Constantin Donici Stolnic. Soroca: Dari Donici Păharnic, Carp Postelnic. Hotin: Ștefan Sturza Ban, Mihaï Sturza. Cernăuți: Ilăp (Hilip) Jerescul (Herescul), diac de Vistierie. Dorohoi: Mihalachi Costachi vtori «Spitar» (Pitar), Iacomî Șătrar. Hîrlău: Neculaï Aslan Șătrar, Hurmuzachi «Postelniceî» (*sic*). Botoșani: Constantin Virnav Medelnicer, Iordachi Lazu, Postelniceî. Cîrligătura: Sandu Ilăp Pitar, Jora Postelnic. Iași: Vasile Costachi Ban. Grecei: Căpitan Ștefan «Budjacu», Căpitan Antohi Coroiu («Corui»). Codru: —. Cîmpulungul moldovenesc: Vasile Balș Stolnic. Cîmpulungul rusesc: Mihalachi Stîrcea. Vrancea: Gavril Stamatî. Toți trei, Vornici.

La n° 142. La restabilirea Domniei, Vornici fură numiți la Botoșani *Nanul biv Vel Portar* și *Manolachi Dimachi biv Vel Fitnicer*. Cf. și n° 144; *Doc. Callimachi*, II, p. 53, n° 76. «Stolniceasa Cogălnicea» e văduva lui Vasile, fraatele mai mare al cronicarului Ienachi: Stolnicul fusese ispravnic al Ținuturilor Dorohoi și Hîrlău (*Ist. lit. rom.*, I, p. 482). Peste cîțiva ani de la hrisovul nostru, Safta Cogălnicea și însoară la 1780 fiul, Ioan, cu Smaranda Bantăș (vol. III, p. 66; cf. *Doc. Callimachi*, II, p. 35, n° 77), celebrîndu-se nunta la Mănăstirea Doamnei. Al cincilea copil fu Ilie, tatăl lui Mihaï Kogălniceanu (*ibid.*). — Pentru cuprinderea hrisovului v. pe cel din 1768, în *Doc. Callimachi*, II, pp. 32-4.

La n° 145. Hotărnicia pomenită aici se dă în *Doc. Callimachi*, II, pp. 26-7, n° 55.

La n° 149. O astfel de scrisoare se află și în actele Zorlenilor: vol. VI, partea I.

La n° 152. *Matei Milo* Vornicul de Botoșani e cel care

a făcut și câteva versuri, satirice și laudătoare (*Ist. lit. rom.*, II, pp. 492-3).

La n° 153. Luî Milo-î urmează ca Vornicî de Botoșani *Iordachi Bucșănescu*, amestecat apoi în evenimentele de la 1821 (v. Hurmuzaki, X, tabla), și *Păharnicul Dimitrachi*.

La n° 159. Peste câteva luni, Mihaî Suțu, Domnul de atunci al Moldovei, acordă Botoșănenilor, după cererea orașenilor, un fel de *chartă* municipală, cuprinzînd concesiî de venituri prin care ei puteau să-și întemeieze în sens mai modern tîrgul. Actul, foarte prețios, se află astăzi în stăpînirea d-luî Pogor, funcționar la Creditul Urban din Iași. D. Gh. Ghibănescu, care a dat la lumină, de vre-o douăzeci de ani aproape, un mare număr de documente privitoare la istoria noastră și care adună mai ales materiale pentru o istorie a Iașilor, avea copiat și acest hrisov al Botoșanilor într'una din cele patru condicî de transcriptiî, cuprinzînd la 2.000 de acte, ce a înghebat până acum. D-luî a avut bunăvoința să mi comunice :

Cu mila luî Dumnezeuî Noî Mihail Grigore Suțu Voevod, Domn
Țării Moldaviei.

Pretutindenea orașele și polițiile au întemeiat cinstea și fericirea norodului, căci acestea au fost pururea locașurile, unde s'au sălășluit învățăturile, meșteșugurile, legăturile negoțătoriei, și, dinpreună cu aceste, și bogăția și tot felul de înlesniri aducătoare de binele viețuirii și povăzuitoare către starea aceia plăcută a fericirii. Domnia Mea, iubitoare fiind de a ne sîrgui întru toate cele ce privesc spre folosul și buna starea pămîntului acestuia, luat-am aminte la arătarea ce i s'au făcut prin jalba obștei lăcuitoilor din tîrgul Botoșanii, boeri, negoțători și din alte stări, că acest tîrg se află și până acum fără poduri pe ulițele sale, din care pricină toată obștea tîrgoveților se află în cea mai mare strîmtorare de nevoie și întru pătimire, afară din puțină di a să mai suferi și di a să mai putea economisi. Căci, afară de greutatea aceia a umbletului de a nu putea străbate une ori nici cu sufletul de la un loc la altul, și de sminteala și zăticnirea ce li se face prin aceasta, și lor și lăcuitoilor din afară, întru ale alișverișului, și, osăbit di vătămarea și primejdia ce li să întimplă de-apururea în dobitoace, apoi cele mai de multe ori și îndestularea tîrgului despre cele trebuincioase ale petrecerii, precum lemne, zahirele și alte asămenea lucruri, vine cu totul în scădere, iar une ori și în cea de istov impuținare și lipsă, neputînd lăcui-

torii să străbată în târg ca să aducă lucruri de aceste, și mai virtos în vremile de ploii, primăvara și toamna, cînd toate ulițele târgului să năruiesc și să fac de istov neumbrate! Asupra căreia arătări de jalobă ne-au făcut obștească cerere și rugăminte ca să se facă și târgului acestuia o punere la cale, alcătuiindu-i-să adică o cutie de oareșcare venit, și făcîndu-i-se și o așezare de privilegii în temeiul hrisoavelor și a cărților domnești ce le are târgul de la luminați Domni, cei de mai înainte, pentru ca prin acest ajutor să se poată înlesni a îndrepta ulițele târgului și a se ridica nevoia și pătımirea întru care se află, alcătuiindu-și poduri săi șosele, după trebuința următoare. Și dar Domnia Mea, cu milostivire asupra acestei obștești arătări de jalobe, și cu bună voință asupra cererei și rugăminte ce ne-au făcut, care o am găsit a fi, nu numai cu cale și cu toată dreptatea lor, și ca o trebuință neapărată pentru acest târg, care, după întinderea lui, este al doilea politie a țării acesteia, și care, după tot cuvîntul, se cuvine a fi adus în starea cea mai îndemănatecă, spre odihna norodului locuitor într'însul, — iată prin acest al nostru domnesc hrisov întocmai după cererea lor, înlocuindu-le mai întâi toate legiuirile și privilegiile cuprinse prin hrisoavele și cărțile ce le au târgovești asupra târgului acestuia, care este dat veșnică a fi irosire târgoveștilor, spre a fi pururea și în veci târg slobod, îi leguim și această alcătuire de venit, care să-l aibă pentru totdeauna statornic și nestrămutat, după cum mai jos se arată, adică:

1^{iū}. *Două parale* să se ia de la carăle încărcate ce vor intra în târg cu ori-ce fel de marfă, de tot giugul, iar de la căruțele cu cai câte două parale de tot calul.

2^{lea}. *Zece parale* să se ia de toată vadra cu horilcă și rachiū ce va intra în târg pentru vînzare, luîndu-se această plată de la vînzătorii, iar, fiind în transit, să se ia numai cite două parale de jug.

3^{lea}. *Zece parale* să se ia de toată vadra de păcură sau dohot, ce se va vînde acolo în târg, și acest alișveriș să fie slobod a-l urmă ori-cine, plătind venitul hotărît la cutia târgului.

4^{lea}. *Doi lei* de toată butea și unul leū de tot polobocul cu vin ce va intra în târg spre vîndut, să se ia la cutia târgului. Și întru tot acest venitul vătăjii de harabagii, ce este a fi irosit școalei acolo din Botoșani¹, nu are a se păgubi întru nimica și cit de puțin.

5^{lea}. *Zece parale* să se ia de toată vadra de rachiū sau horilcă ce va eși de la velnițele lucrătoare acolo în târg, și afară de cîșitul legiuit; iar pentru aceia ce se va ridica de acole și se va duce în alte părți, să nu se ia acest venit.

6^{lea}. Să aibă a scuti Casa podurilor un sat din cele mai în apropiere de târg, cuprinzător de optzeci gospodari, ca să fie pentru întocmirea ulițelor și pentru lucrul podurilor orașului; cari să-și plătească numai

¹ Pentru care, v. *Uricariul*, II, p. 56 și urm.; IV, p. 157 și urm.

birul, dimpreună cu legiuita răsură, iar de havalele și despre orî-ce altă dare să fie întru tot slobozî și întru apărare.

7^{lea}. Lăcutorii birnici ai mahalalelor, precum și scutelnicii de acole, orî a cui o fi, să aibă a lucra fiștecare cîte cincî zile pe an în trebuința ulișelor orașului; cei ce vor avea cară cu boi, cu carăle, iar cei fără de cară, cu trupul numai, fără să ia vr'o plată pentru lucrul acestor zile.

8^{lea}. Carăle și salahorii ce vor trebui spre îndreptarea ulișilor și lucrul șoselelor, să se dea de Ținut, prin D-lor dregătorii, luîndu-se cu analoghie cea după cuviință, și cu săptămîna, și epitropia podurilor să le plătească cîte unul leu de un salahor cu carul în doi boi, și cîte douăzeci parale de un salahor fără car, pe zi. Acest ajutor însă de salahori și cară să se dea numai în vremea până ce se va sfîrși lucrul șoselelor, iar nu mai mult.

Acestea fiind veniturile și privilegiile hotărîte, spre a le avea Casa podurilor din tîrgul pomenit al Botoșanilor, hotărîm ca să se alcătuiască și o Casă obștească, de șase persoane alese din partea obștei, din care doi vor fi din boerii șazătorî în Botoșani, doi din negușitorii fruntași, moldoveni sau greci, și doi din fruntașii oamenî. Care, sub nume de epitropi, să fie îndatoriți de a strînge veniturile și a fi lucrători spre facerea șoselelor, precum și altor întîmplătoare trebuințe a tîrgului, și la împlinirea anului să facă samă lămurită de venitul ce s'au strîns, și de toate cheltuețele urmate, și în ce trebuință anume. Care samă să se caute de obște, și să se iscălească, de se va găsi fără pricină. Orînduiții epitropi acesteî să fie cu purtare de grijă și pentru alte trebuințe ale orașului, precum pentru căsăpii, mumgerii, pitării și cele asemenea, ca să fie pururea întru îndestularea tîrgului, și să nu să pricinuiască tîrgoveșilor vr'o asuprire în prețul acestor lucruri; adică epitropii să fie slobozî a găsi mușterii spre ținerea acestor lucruri; și a alcătui tocmală cu dînșii pentru preț, pe cît vor putea mai ușor. Iar contracturele tocmelei să ia inchierea lor în Vornicie, unde au să se ia acele contracturi iscălite de contractieri, și să se dea și contractierilor asemenea contracturi iscălite de epitropi și de D-lor Vornici. Așîderea și pentru pricină de locuri de case și dugheni, epitropii să fie slobozî a face cercetările cuviincioase, și a desbata acele pricinî, și, după acele cercetări, fiind bune și adevărate, să se facă și lucrarea cuviincioasă din partea dregătorilor, spre a nu intra adică unii în locul altora, sau în locurile ulișelor și a medianurilor slobode, și alte asemenea pricinî. Iar în vînzări sau schimburi de case, dugheni și orî-ce alta, epitropii vor iscăli numai ca niște marturi, punînd și pecetea tîrgului; care pecete a să stea în toată vremea la epitropi, și, în urma zapiselor acelor vînzări sau schimburi, le vor întări și Dumnealor dregătorii.

Acești epitropi vor fi în slujbă numai în curgerea de un an, fără să primiască vr'o plată, și la împlinirea fiștecarui an să se rînduiască alții, iarășî de către obște, în aceșai număr de șese, și tot după rînduiala

arătată, pentru ca să slujească pe rînd, și nu numai unii, întru această trebuință de folosul a toată obștea tîrgului.

Spre aceasta dar s'aû dat acest al nostru domnesc hrisov, întărit cu a noastră domnească iscălitură și pecete, pentru ca să se păzească și să se urmeze toate aceste de mai sus legiuite întocmai, pe deplin și fără cea mai puțină abatere din potrivă. Iar pre luminații Domni frații noștri, cari din pronia cerească se vor orîndui în urma noastră oblăduitorii pămîntului acestuia, poftim, nu numai să nu strămute saû să se clinească ceva din această cu leguire hotărită, ci mai virtos, ca pentru un lucru ce este de obștească trebuință, să unească și a Domniilor Sale întărituri de înstatornicire, și să adaugă cele după cuviință spre mai bună sporire a stării acestui tîrg, și pentru a Domniilor Sale veșnică laudă și pururea nemuritoare pomenire.

S'aû scris la Scaunul Domniei Mele, în orașul Eșii, întru cea d'întîiî Domnie a noastră la Moldavia, în anul al doilea.

Noi Mihaî Grigore Suțu Voevod.

La leat 1820, Dechemvrie 15.

S'aû trecut în condica Vistierii de hrisoave
[indescifrabil].

[Pecetea.]

La p. 263. E vorba aici de Ioan Tăutu cel bătrîn. Pentru Ionică Tăutu, care s'a deosebit — ni spun contemporanii — printre alcătuitoarii de pamflete și proiecte politice, v. și ms. din Bibl. Ac. Rom., p. 53. — Pentru toate aceste dezbateri privitoare la organizarea Botoșanilor, v. și documentele, din același timp, ce se dau în *Doc. Callimachilor*, II, cap. I.

La p. 268. Negustorul Manolachi Iorga saû Manolachi al lui Iorga (Γεωργίου în iscălitura sa) a fost tatăl bunicului mieû, Costachi Iorga. Fratele bunului, Iancu Iorga din Iași, păstrează încă marea icoană îmbrăcată cu argint închinată Maicei Domnului de Iorga bătrînul, tatăl lui Manolachi și răsstrăbunul mieû, prin aceste două linii grecești: Δέησις τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, Γεωργίου [= Iorga], Αλικατερίνης καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν, 1776, Δεκ. Manolachi Iorga a fost însurat cu Zoița Costea. V. și n^{le} 166, 170.

La n^o 171. La dr. Caruzo se afla originalul rarisimului act de la Iuga-Vodă, pe care Mihaî Kogălniceanu l-a tipărit în *Arch. românească*, I.

După acordarea de către Mihaï Suflu a unei epitropii pentru veniturile menite îmbunătățirii stradelor, «podurilor» orașului, se alege pentru a dispune de mica Vistierie orășenească un boierinaș, Anghelachi Climent, care căpătă și întărirea hrisovului, după tulburările de la 1821, din partea noului Domn, Ioan Sturdza, — întărire ce nu ni s'a păstrat. Administrația lui ținu până în 1824, dar «obștia» nu se declară de loc mulțămită cu felul cum împărțise el la nevoi și «rușfeturile», neapărate pentru acel timp, sumele strânse. I se dădu ca urmaș Spatarul Iordachi Canta, care era ajutat de Banul Ioan Brănișteanul: el nu fu însă casier, «casă», decît un an de zile, până la 1-iulie Februar 1825, fiind-că muri, lăsînd socotelile încurcate. Eforul, «eforos», Alecu Callimachi, nepot și văr al Domnilor Moldovei, mai era apoi supărat și de zgomotoasa opoziție, pe care o făceau la plata dăjdiilor Evreii botoșăneni, conduși de un elocvent bărbat, care se numia Leiba sau Laba Faibiș: acesta termină însă făcînd declarația solemnă că de acum înnainte, ca unul ce este «născut și crescut» în Botoșani, va fi, cu tot talentul său oratoric și ziaristic (fără putință de manifestare, din nenorocire), un simplu «patriot», fără gălăgie.

În Mart 1825, Domnul porunci să se recunoască de efor, «eforos», Alecu Callimachi, să se aleagă noi epitropi, să se strîngă actele și să se încheie socotelile, mult dezbătute, ale trecutului; în sfîrșit, să se facă în mijlocul orașului loc îndestulător pentru o piață, sau «un pîiaț». Deci, supt îngrijirea lui Scarlat Miclescu Aga, *Vornic de Botoșani* — în lipsa lui Callimachi —, se făcu o întrunire la alt boier din Botoșani, Alecu Ralet, și aici se aleseră noii epitropi, dintre negustori nesupuși unei protecții străine, *raiele* și nu *sudiți*, dîndu-li-se ca «prezident» pe boierul Costachi Roset. Manolachi Iorga era să strîngă, «ca un cinstit bătrîn și vechi tîrgoveț», «documenturile răsipite» ale orașului. Ca taxildar și păstrător al Archivei, i se alipi un Armean, Garabet Bolfos; un Român, Iani Vasiliu, și alt Armean, Ștefan Goilav, erau numiți epitropi «lucrători», iar calitatea de «ostenitori la trebuințele tîrgului» era dată lui Tudurache Băcal-Bașa, sta-

rostea băcanilor adecă, și lui Andronic Zaharia. Sorocu cîrmuirii lor era de un an.

În 1827, Sfatul epitropilor era astfel alcătuit: «prezedent» era tot Roset, Manolachi Iorga se întîmpină iarăși, dar, pe lîngă trei Armeni, găsim pe Ilie Iconomul, un preot bătrîn, foarte dușmănit prin pamflete de adversarii săi politici, și pe Vasile a Diaconiții. Această epitropie, fără îndemnul eforului și al Cîrmuirii, se arăta darnică de a aduce în adevăr îmbunătățiri orașului, care avea pe atunci o populație de cel puțin 12.000 de locuitori și vedea prosperitatea crescîndu-î. În acest an 1827, se încuviință de acești «consilierii comunalî» ai timpului cumpărarea de pompe pentru foc: «tulumb», de sacale, înființarea unui corp de scutelnici, care să poată fi întrebuițat la casuri de incendiu: «tulumbagii, sacagii, cîngerî, toporași, hornari și clopotari», fără a uita pe păzitorii așezați în clopotnița Ospeniei și pe cari i-am apucat și eu, soldați de artilerie acum, trîmbițînd semnalele de pe înnălțimea ace-luiași vechi turn al Doamnei Elena Rareș. Ei cerură mijlocirea lui Alecu Callimachi, pentru ca să li se dea iarăși pe samă satul vecin, ai Băicenilor, de unde să-și poată lua măturatorii și reparatorii podurilor. O adunare generală, a tuturor stărilor de locuitori; «răzăși» tîrgoveți, își arătase încă înnainte de întrebarea venită de la Domnie în privința tulumbelor și sacalelor, dorința de a înzestra cît se poate mai bine tîrgul cu aceste mijloace de asigurare față de cel mai mare dușman al vechilor noastre tîrguri, ce dispăreau din cînd în cînd într'o limbă de pară. Gîndul lor mergea însă și mai departe, și pentru întăia oară locuitorii unui oraș românesc, dintr'un principat sau dintr'altul, simțiau nevoia de a-și avea un frumos «pliaț» central, ca în Bucovina învecinată, de a împodobi «pliațul» însuși cu un «havuz», de a înlătura «prăpastia glodurilor», care opria adesea, primăvara și toamna, mersul obișnuit al afacerilor, prin înlocuirea lemnului din «poduri», cu piatră. Ei își mai arătau dorința de a se întemeia, din cărămidă trainică, un spital pentru cel puțin treizeci de bolnavi, ca să nu piară, ca până acum, bolnavii săraci, de toate «națiile», pe strade. În sfîrșit, pentru

a înlătura jacurile legate încă, și într'o astfel de epocă mai bună, cînd guverna un Domn patriarhal și blind, încunjurat de boierinași ce aveau pe buze cuvîntul de «patrie», de organizația și moravurile administrative ale noastre, — orășenii fruntași cari țineau epitropia se gîndiau la răscumpărarea Căpităniei, poliției am zice noi astăzi, de la Statul nesățios pentru cei mari și cei mici ai săi¹. Străbunii noștri, ai Botoșănenilor ce am rămas la Botoșani, sau ne-am răzlețit de acolo, erau în stare să facă și «jărtfirii de bani», să primească a li se «analoghisi» pe «acareturi», a li se impune proporțional pe imobile, dări neobișnuite. Pentru mai multă siguranță că banii aceștia nu vor fi luați decît în suma hotărîită și nu vor căpăta decît întrebunțarea foloșitoare interesului tuturora, fiecare nație, «creștină», eretică sau păgînă, Romîni, Armeni și Jidovi, aveau voia de a împlini «analogul», cotisația, prin agenții săi... naționali, prin ceia ce erau odinioară la bresle — Evreii și Armenii erau și aici o breaslă, ca și croitorii sau cismarii — «ceaușii». «Un casier» va fi pus de fiecare din cele trei «nații», și ei nu vor deschide casa încredințată lor decît în puterea unui răvaș iscălit de toți epitropii, ce-și vor da sama de două ori pe an. Să adăugim, pentru a căpăta o idee și mai înaltă de acești țîrgoveți moldoveni de la 1827, că leașa nu era cunoscută pentru epitropi și casieri, cari nu erau slujbași și simbriași, ci părinți desinteresați ai obștii.

Totuși, dacă nu pofta de a-și crește veniturile, mîndria de a sta în frunte, făcea pe mulți să dorească epitropia: anume, învinșii de la 1824 nu se îndurau să rămîie de din afară. Partidul era alcătuit din oameni ce nu erau nici negustori așezați de multă vreme în Botoșani, nici vechi boieri ai Țerii-de-sus, ci mai mult căftăniți ai ultimelor vremi de prefacere și parvenire și capitaliști cari aveau și moșii ținute în arendă și bani de împrumutat și-și asigurase averea și persoana luînd protecția austriacă, fiind de multe ori Bucovineni de drept și Moldoveni de locuință. Ei se adunară și alcătuiră în No-

¹ V. pp. 283-5, n^o 185.

vembre 1827 o «ecstrucție de închipuire a epitropiei» potrivit cu litera hrisovului și cu «socotința» grupării, pe care o dădeaă, firește, ca «obștească».

Proiectul e vrednic de luare aminte: el e liberal, egalitar în ceia ce privește «națiile», ca și în ceia ce privește stările sociale. Epitropiū vor fi, nu șapte, ca până atunci, ci opt, și anume luați și dintre Evrei, ca în fericita Bucovină, unde-și aveaă «orînzile» frații Manoli, conducătorii partidei. Deci: doi boieri, doi negustori creștini — adecă, se explică, «moldoveni și greci» —, doi Armeni și doi «Jidovi». Ei nu vor avea nici un «prezident», de și, în teorie, inițiativa era să pornească tot de la boieri. Epitropiū nu se vor îndeletnici decît cu amănuntele lucrurilor hotărîte în principiu, «organizate», de «adunarea obștească», mai largă decît corpul electoral de astăzi al comunei. Aceasta va fi chemată de cîte ori va fi ceva nou de statornicit, și înnaintea ei, după anul lor de slujbă, epitropiū vor veni să-și dea seamă. Casierul va fi unul, negustor, fără specificare de «nație», ales și răspunzător la capătul anului. El nu va da nimic, în afară de cheltuielile zilnice, fără îputernicire de la toți epitropiū. Tot în asemenea condiții, i se vor da pe samă documentele, dar din pecetea tîrgului numai jumătate, cealaltă jumătate aflîndu-se în păstrarea unui negustor armean anume ales pentru aceasta. Nici slujbași noi nu se vor putea pune fără strîngerea adunării. Iscăliturile lămuresc asupra compunerii partidului: e Anghelachi Climent mazilitul, Racliș, tot din vechia epitropie, doi Pisoschești, probabil din boieri «Pisovschi» de la începutul secolului al XVII-lea, un Herescu, rudă cu Mitropolitul bucovinean, de origine boierească foarte nouă¹, un Petrachi Vîrnnav, neam al traducătorului din franțuzește și grecește², Păharnicul Ioan Brănișteanu, poate din altă seminție decît cea cu care s'au stins mai dăunăzi Brăniștenii ce aveaă moșie în județul Roman, lîngă Mirceștiū lui Vasile Alecsandri, Dimachi, rudă cu un Vornic de Botoșani din veacul al XVIII-lea, boierinași, ca Negruț, Còcotă, Teohari, Oatu, Popovici și ne-

¹ V. p. 420.

² *Ist. lit. rom.*, II, p. 432, nota 1; p. 439, nota 1.

gustorul Sirghevici. «Manoleștii» puneau lucrurile la cale, ca niște oameni bogați și cu trecere, dar nu iscăliau. Proiectul era făcut poate pentru mai târziu, dar chiar de atunci porni către Cîrmuire o plîngere împotriva epitropilor, cari ar fi făcut cu banii «obștei» ceia ce făcuse pe vremea oblăduirii oamenilor lui Anghelachi Climent. Postelnicul Iancu Cananò, fiul lui Șerban și nepotul de fiu al Mariei Callimachi, — un tînar ce învățase la Berlin — duse jalba la Vodă, și Domnu-i dădu sarcina de a cerceta. Vărul său de al treilea, Alecu Callimachi, se simți însă jignit, ca efor, și ceru ca în adevăr să se facă o cercetare, dar la ea să participe și alți doi boieri din partea locului: Brănișteanu, pe care nu-l va fi știut că s'a iscălit în jalbă, și Aga Scarlat Miculescu. Ioan-Vodă încuviință aceasta, și cei trei cercetători trebuiau să înceapă ceia ce se zice astăzi «anchetă», în unire cu «cei întâi și fruntași» ai orașului.

Se începuse pe atunci stăruințele pentru înnoirea hrisovului, peșcheșul destinat Domnului fiind o sută cinzeci de galbeni sau un ceasornic, «care din două va voi a priimi Măriia Sa». Agitația partidei de opoziție pornise chiar din apropierea sorocului de întărire a constituției orașenești. Callimachi începuse stăruințele, prin Vistierul Ghica, și la Vornicul Iordachi Drăghici, mîna dreaptă a stăpînitorului, se credea că s'ar fi îndreptat, în schimb, autorii plîngerii și proiectului de reformă; ceia ce fu contestat de Iordachi, care califică spusele lui Sirghevici și Anghelachi drept simple «floncănituri», vrednice de o grabnică și aspră probozire.

Callimachi, care se afla la moșia sa de la Stăncești, era poftit de Ghica să vie la Iași, pentru a se înțelege împreună, ce e de făcut față de lupta dușmanilor lui. El veni prin Februar, și hrisovul, în care se schimbase punctul de competență privitor la corpul de alegători, primindu-se alegerea a cîte doi epitropi de fece nație, fu iscălit de Domn în aceeași lună, lăsîndu-se data de Ianuar însă¹. Alegerea, de vreme ce se amestecău acum și Jidovii, dădu însă un rezultat favorabil

¹ P. 279, n^o 182.

autorilor planului de reorganizare din 1827. La 27 Februar boierii din Botoșani mulțămiau pentru îndurarea domnească, cerînd, în același timp, să nu se fie în samă «proectele» înșelătoare ale nemulțămiiților. Ba, mai mult, să se săvîrșască o reformă în sensul invers, dînd dreptul de alegere numai la «sistima boeriască de Botoșăni», care să poată vota și în lipsă, prin răvaș. După cererea lor, Domnul învoi să se trimeată un diac, care să vadă și ce e cu «constitucția» în potriua căreia se plîngeau boierii: el casă alegerea și hotărî să se facă o alta, în toată forma, la care să iea parte și boierii, cei mai îndrituiți la conducerea afacerilor.

Peste cîteva zile, Alecu Callimachi precisă lucrurile, numind pe cei ce pusese la cale demonstrația: Climent, «un PISOȚCHI», și Manoleștii, cari ar fi lucrînd mai ales prin sudii: Evrei și Armeni. Încă odată, Vodă strică alegerea lui Climent, și pentru purtările lui rele din trecut. Apoi, prin porunca de la 7 Mart, el osîndi aspru purtarea eforilor răzvrătitori, aminti mîncătorii lor din trecut, și hotărî ca epitropii boieri să fie aleși din nou, și anume dintre boierii, începînd cu Alecu Callimachi, ale căror nume se însemnau în poruncă, fiind aceștia «oamini cunoscuți întru bunele cugețări». Pentru viitor, opoziția era astîmpărată, puindu-se înaintea ochilor ce ar pîndi schimbări, privestea puțin plăcută a «izgonirii din oraș».

Îndată după aceasta, Rușii trecură Prutul. «Vechiul regim», în care-și găsisse un loc unic organizația municipală a Botoșanilor, dispăru, și Regulamentul Organic dădu alte forme vieții orașelor.

VII. Documente muntene și oltene din Archiva d-lui Barbu Știrbei.

La n° 3. Numele de Cernica e purtat de doi membri ai familiei Știrbei: cel de supt Radu Șerban, despre care am vorbit mai sus, pp. 624-5, și un altul, de supt Brîncoveanu, care va fi pomenit mai departe. S'ar părea deci că și acest Cernica Postelnicul de la 1557, boierul lui Pătrașco cel Bun,

tatăl lui Mihaï Viteazul, pe care Mihaï l-a servit Postelnicul Cernica Știrbei din 1600, era tot un Știrbei. Acest Cernica din 1557 pare să fie Cernica de la Izvoare, care capătă o întărire de la unul din Vlaziî întâieii jumătății a secolului al XVI-lea, al V-lea sau al VI-lea (mai sus, p. 191, nota 1): în adevăr, Izvoarele erau una din moșiile de căpetenie ale Știrbeilor. El iea Postelnicia de la Iani (v. Hurmuzaki, XI, p. 888).

La n^o 4. Documentul e important prin aceea că e unul dintre cele d'întăiu ale lui Alexandru Mircea. Cf. Hurmuzaki, XI, pp. 890-1.

La n^o 5. La Holubești își puse Mihaï lagărul în Ianuar 1595 contra Tatarilor (Walter, în Papiu, I, p. 18). Adausul înseamnă că actul s'a presintat apoi lui Ștefan Surdul; dar prin aceste cîteva cuvinte a dause nu s'a cruțat cheltuiala cu un nou hrisov, căci întîlnim mai departe, ca n^o 7, întărirea acordată de acest Domn.

La n^o 7. Cf., pentru lămuriri privitoare la Divanele lui Ștefan-Vodă, mai departe, pp. 435-6, n^o 3 și nota respectivă.

La n^o 10. În actul din Argeș al lui Mihaï-Vodă (v. p. 290, nota 1), boierii sînt tocmai aceiași, ca și în acest n^o.

La p. 291, nota 1. E interesant că la dăruirea unui sat către Teodosie Logofătul el nu mai figurează printre marturii, și se aduce *anume pentru aceasta* Miroslav, un «biv Log.», pentru a-î lua locul în Divan. La 25 Februar 1598 găsim același Sfat ca și aici (Arch. Stat., *Cotroceni*, X, 1). În același pachet se află un act de la Mihaï, în care aflăm aproape Divanul de la n^o 8, afară numai că Pangratie e Vistier, în locul lui Statachi, Dimitrachi Spătar și Coci Mare-Postelnic. Acesta e *întăiul* Divan al lui Mihaï (cf. *Ist. lui Mihaï Viteazul*, pp. 101-3): după el vine cel de la n^o 8, alcătuit în toamna anului 1594 și, la urmă, marele Divan de luptă, din 1597-9. În adevăr, aceiași boierii se întîmpină, d. e., la 1-iu Septembrie 1598 (Tirgoviște), cu deosebire că aici stă în frunte și Banul: Udrea.

Cu privire la Ruteni cunoaştem un întreg şir de documente, care dau foarte însemnate lămuriri asupra lor şi asupra istoriei generale a ţerii. Astfel, la 13 Ianuar 7107 (1599), Tudosie Vel Logofăt, Părvul Log., Iştván Log., Tudor Log., «şi cu nepoţii noştri Dragomir i Chisar», dau lui Stoica Vel Vistier (v. mai departe; cf. şi p. 289, nota 1) satul Balta, pentru preţul de 20.000 de aspri (scrie Manole; traducere din Craiova, 1793. — Cartoanele Ghenadie, II, 23). — La 15 Septembrie 7163 (1654), judecată a doisprezece boieri şi megiaşi, chemaţi de «boiarii de Ruden[i]». «În zilele Mihni-Vod[ă], cându au fost leatul 7076 (1568-9!), fiindu boiarii dăn Vlăden[i], dăn Slăviteşti, împreună] şi cu Turcin... , pribegii pentru frica Mihni-Vod[ă], pe acia vreme s'au ridicat Theodosie Rudeanul Log[o]făt-Mar[e] (!), şi, iubindu-l Domniia atât de multu, fostu-i-au dăruit moşia Pleşoi.» Se arată apoi că pribegii s'au întors la 7103 (1594-5) (*ibid.*, VI, 67). — Mai complet încă în declaraţia de la 14 Septembrie 7160 (1651) a lui «Radul Postealnicul şi cu frate-mieū Vladul Păharnicul şi cu vărul nostru Dumitraşco Cluceariul Murgescul», către «megiaşii din Pleşoi»: «că în zilele Mihni-Vod[ă], ră[di]cându-să strămoşu nostru Theodosie Logofăt-Mare, pe acea vreme întâmplându-s[e] pribegie boiarilor din Vlădean i din Slăviteşti, însă lui Tudor Vel Logofăt i văru-său, lui Arsenie Sărdaru, fost-au dăruit Domniia strămoşului nostru biv Vel Logofăt Theodosie toate moşiele Vlădeanilor şi ale Slăviteştilor, însă Pleşoi şi Gârdeştii i Galigiul, şi avându şi Turcin, moşul acestor megiaşi, pe lângă boiari Vlădean i Slăviteştii, moşie în Pleşoi... , stânjină 150, şi, rădicându strămoşul nostru o mănăstire ce să chiumă Flămănda, s'au fostu întâmplat de au pus zidul pe această chingă de moşie a lor. Iar, cându au fostu în zilele lui Mihaiū-Vod[ă], viindu boiarii Vlădean i Slăviteştii, Tudor Vel Logofăt i Arsenie Vel Sărdari, din pribegie, împreună şi cu Turcin», au pîră între ei, şi pierd. Mănăstirea rămîne pustie. Theodosie face schimb cu Turcin, şi-i dă în schimb jumătate din Dobreşti. Acum se află actul de la Mihnea şi se cer hotarnici, — fără folos (*ibid.*, VI, 66). — La

30 Iulie 7196 (1688), Șerban-Vodă dă un act mănăstirii Flămânda (indicație pierdută).

La 23 August 7207 (1699) «citorii sf. mănăstiri Flămânda. . . care iaste făcută și miluită de Theodosie Logofătul și de Vladu, frate-său, Rudeanii, dintru care ne tragem seminție și neam de acel sânge, noi toți, care ne iscălim mai jos : Hrizea și frate-mieii Apostolache, fečorii lui Dumitrașco Clucer Rudeanul, i Vladu i Socol, fečorii Vladului Paharnicul Rudeanul, i Costandin fečorul lui Theodosie Căpt. Rudeanul, i Mihaî fečorul Radului Postelnicul Rudeanul, și alții toți care ne vom iscăli mai jos», o închină către episcopia de Rîmnic. Semnează Diicul Rudeanul Vel Logofăt, Hrizea sin Dumitrașco Murgescul Căpt., Apostolache Murgescul sin Dumitrașco Clucerul (documente necatalogate, în Bibl. Ac. Rom.).

La n° 13. La 29 Septembre 7117 (1608 ; Tîrgoviște), Radu-Vodă întărește lui Mircea Armașul și soției lui, Neacșa, dănia ce aii la Ișalnița de la văduva lui Neagoe Postelnicul, bătrina Neacșa, reunind și întărirea pentru Fratoștița, Pleșoiul (v. nota precedentă) și Șerbănești, care sînt de cumpărătură lui Mircea. Boierii sînt cei de la n° 17, dar Vel Logofăt nu mai e Stoica, ci Lupu (v. și p. 297, nota 1), Vistiernic e . . . chi și Stanciul Vel Pitar (*ibid.*?).

La n° 13 și urm. Vezi cap. Doc. Brâncoveanu și notele respective.

La n° 14. Din 7111 (= 1602-3), se păstrează (cf. și p. 289, nota 1), actul prin care Radu Șerban dă lui Stoica Vel Logofăt niște Țigani «cumpărați de la HAH EPO popa Stan ot Cerneți și de la fratele lui, jupăn Srăbul Stolnicul, încă din zilele răp. Mihaî Voevod»: supt Mihaî-Vodă mor amîndoi frații, și Țiganiii ajung la nepoți: Necula și Radul, cari-i dau lui Mircea Armașul din Fratoștița. Divanul e curios alcătuit, și arată că hrisovul trebuie datat din timpul campaniei ardelene a lui Radu. El cuprinde pe Radul Buzescul biv Vel Clucer, Preda Ban, Dimitru Vornic, Miroslav Logofăt, Cernica Vel Vornic, Stoica Vel Logofăt, Leca Spătar, Nica Vistier, Raț Ghiurghiu Comis (decî nu încă Ban; cf. *Col. lui Traian*, 1883, pp. 235-7), Costandin Păharnic (scrie Irimia Logofătul; pergament slavon) (Cart. Ghenadie, VI, 2).

La 12 Ianuar 7115 (1607), Stoica primia de la Radu-Vodă

(împreună cu jupâneasa lui, Dochii) o întărire pentru niște Țiganî (*ibid.*, n^o 4. Divanul ca la n^o 16, dar cuprinzînd uumai pe cei doi Buzești, Cernica, Mărzea, Nica, Bărcan, Gligorie, Stanciul; cf. p. 296, nota 2). Pentru moartea lui Stoica, v. nota penultimă. La 15 Iulie 7125 tocmai (1617), «jupaniț[a] Dochia Vistierea» (Stoica fusese mult timp Vistier în Divanul cel mare al lui Mihai-Vodă și el redevenise Vistier supt Gavril Movilă; v. n^o 19 și nota respectivă) dăruiește o moșie mănăstirii Strîmba, pomenind și pe mama ei, Maria. Sînt vrednici de mențiune marturii: Nica Logofătul și soția-i Păuna, Teodosie Logofătul și fratele lui, Prăvul, și Tudor și fiul lui, Vlad Spatarul (familia Rudeanu de atunci asupra căreia, v. mai sus, p. 680), apoi *slugile* Dochiei: vătavî, logofeți, postelnici. Scrie «Stoica Tărăcan Log.» (Cartoanele Ghenadie, VII, p. 14).

La n^o 16. Un Florescu, al cărui nume de Radu se dă aici, apare în acte străine la 1604 (v. Hurmuzaki, IV, p. 404, n^o CCCXLVII). Numele acesta, mențiunea numai a mamei (și fără calificativ luat de la dregătoria unui soț, mort, al acesteia) par că ni arată nelegitimitatea nașterii lui Radu. Dar se poate ca el să-și fi luat numele de la satul Florești (v. și n^o 17). *Alt* Florescu e «Florescul Paharnicul», fiul lui Socol Cornățeanul, între 1654-7 (Const. Căpitanul, ed. Iorga, p. 129, nota 1). Un șir de Florești pleacă de la Andronachi Vistierul Caliarch-Florescu, din Chios (*Gen. Cant.*, p. 375), în secolul al XVIII-lea.

La n^o 18. Același Divan se află și într'un act din 19 Maiu (tot Țirgoviște); scrie același Logofăt, dar îngrijește Parachiva ca vtorî Logofăt (Cartoanele Ghenadie, VI, 13; e relativ la închinarea mănăstirii Stănești către Patriarhia de Alexandria; v. mai jos, p. 437, nota 1). Aceiași boieri sînt cuprinși în Sfatul de la 24 Octombrie 7123 (1614), — cînd (din Țirgoviște), Radu dă satul Șopîrliga unor moșneni: Mihai-Vodă îl luase «cu multe năpăști de biruri», pentru 12.000 de aspri; acum, moșnenii restituie suma, — dar la această dată Vornic era încă Grecul Cristea. Lupu Paharnicul din toate

aceste acte e Mehedinţeanul, acel care zori, cu pribegii şi haiduci unguri, pe Alexandru-Vodă Iliaş în 1618, şi peri în ţapă. Această năvălire a lui АШША ПЕХ. СКС ССГГРР[k]HH e pomenită de Alexandru-Vodă într'o nouă Domnie, la 28 Octombrie 7137 (1628), cînd dă lui Papa biv Vel Vornic o despăgubire pentru ce i s'a luat atunci, în 1618: haine, scule şi altele (Arch. Statului. *Cotroceni*, III, 1).

De la Alexandru Iliaş avem un act (Arch. Statului, *Brad*, XXVI, 1) datat din tabăra pe apa Putnei, с ТАБАР ПО КОДН ПСТНЕР, 25 Iulie 7125 (1617): prin el se dă lui «jupân Constantin Celebiul, ginerele jupânului Scărlet gramaticul», satul Obediţi, care «aū fost sat domnescu, cumpărat de răposatul Mihaï-Vodă pre banii de la Visteriia Domniei Meal[e]». Acum însă, «când aū fost acum, în zilele Domniei Meal[e], pre vremea când am mersu Domniei Mea cu oastea la Schindăr-Paşă, pân t[a]ra Moldovei, când am fost Domniei Mea pe apa Putniei cu tabăra», Domnul vinde satul cu 360 de ughi, — «pentru nevoia Domniei Meal[e] şi pentru greutatea ţării şi pentru multă cheltuială ce s'aū întâmplat Domniei Meal[e], cu oastea». Boierii sînt şi cei din alt act al aceluiaşi, din col. Gr. P. Olănescu (16 Iunie 7125), prin care se face o întărire lui «Stanciu», pentru o moşie pierdută prin «deaşugubină». Ei sînt: Dumitru Ban, Crstea Vor., Nica Log., Stiriano Vist., Paruş sau Păruş Spăt., Gorgan Stol., Gligorie Comis, Mrăzea Pah., Ianiu sau Ianachi Post. Cf. Constantin Căpitanul, p. 105, nota 1: alt Divan, puţin schimbat (1618).

La n^o 19. Nicî la 13 Mart 7128 (1620; act din Tîrgovişte pentru Stoica Vist. şi Dochia) nu era Postelnic. Acum Comis e însă Buzinca (Cartoanele Ghenadie, VII, 21).

La n^o 23. Lui «Preda Spăt. din Cepturoaia, nepotul Predei Banul Buzescu din Cepturoaia», i se acordă un mare hrisov de întărire ce a fost publicat de curînd, în *Tinerimea Romîna*, I, p. 89 şi urm. Cf. şi *An. Ac. Rom.*, seria veche, IX şi *Col. lui Traian*, 1872, p. 291.

La n^o 25. Gheorghe Vistierul e Gheorghe Carida din

Trikke, care a ajutat alcătuirea Pravilei celei mari și a fost ucis în 1655 de soldați, în răscoală.

La n° 29. Se pare că Hrizea Vornicul murise încă de la 1642 (v. *Lit. și artă română*, IV, p. 403).

La n° 34. Acest «jupân Buliga», Căpitan, peri în lupta de la Finta (Ștefulescu, *Tismana*, ed. a 2^a, pp. 103-4 și nota); un altul întemeiă, cu un frate (?) al său, schitul Buliga (Tocilescu, în *An. An. Rom.*, VIII). Buliga Căpitanul comandă în lupta de la Șoplea, din 1655, ca Vel Agă, tunurile pretendentului Hrizea, care-l despică, pentru că ghiulelele nu loviau bine (Const. Căpitanul, pp. 134-5).

La n° 35. Pentru Vistierul Ghinea, v. mai sus, pp. 122-4, n° 30.

La n° 44. Pentru numirea lui Radu Leon, v. Iorga, *Soc. Brașovului*, p. 106; *Despre Cantacuzini*, p. LXXXII.

La n° 50. Pentru Danciu Părăianu, v. mai sus, p. 646.

La n° 305. Pentru sfârșitul Craioveștilor și acest Barbu, apoi Ban, înrudit cu Brîncovenii, v. *Doc. Cantacuzinilor*, pp. LVII-VIII.

La p. 307, n° 54. Cetește între boierii marturi: Coruia, nu «Cornia».

La n° 57. Încă o vânzare de moșie către Mihai Spătarul Cantacuzino, marele cumpărător din acest timp (8 Maiu 7219 = 1711), în Arch. Statului, *Brad*, XXVI, 11.

La n° 59. Ciuturoaia e Cepturoaia, leagănul Buzeștilor: acest nume e și astăzi întrebuințat în partea locului. Pentru Matei Buzescu și mamă-sa, Elinca a lui Radu Banul, v. mai sus, n° 33. Cf. și n° 61, 63, 73 și facsimilele acestui ultim n°.

La n° 65. E cea d'întăiu mențiune, cunoscută mie, a Bi-beștilor. V. și mai sus, p. 149, n° 87 (Ion Bibescu). Și pentru Săulești, Barbu Săulescu, v. *ibid.* Cf. și mai departe, n° 68.

La n° 66. Radu Iliș ia pe o fată a lui Constantin-Vodă

Brîncoveanu. Nunta se făcu la 6 Novembre 1692. V. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 342-3; *Cronicile muntene*, p. 31.

La n^o 73. Mihăi, fratele Banului Vintilă Corbeanul și al lui Dumitrașco, fu amestecat înainte de aceasta într'o conjurație împotriva Brîncoveanului. V. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 342-3; *Cronicile muntene*, p. 31.

La p. 311, nota 1. Dosoftei de Ierusalim fu îndreptătorul ortodoxiei și oaspetele multă vreme al lui Brîncoveanu. Diichiti e povestitorul campaniei din Morea (*Arch. romînească*, II): el pregăti și căderea lui Brîncoveanu (*Ist. lit. rom.*, I, p. 186). E vorba apoi de Mitropolitul Heracleii și de Hrisant, nepotul patriarhului Dosoftei. Marele dascăl al Fanarului, Spandonachi, e menționat în *Ist. lit. rom.*, I, pp. 33, 44. Domnița lui Dimitrie Cantacuzino, fost Domn al Moldovei, se chema Elena. V. *ibid.*, p. 256, nota 3. — Altă însemnare a lui Brîncoveanu, mai sus, p. 126-7, n^o 46.

La n^o 75. Amza e același nume cu Hamza, pe care l-au purtat boierii romîni în secolul al XVI-lea. V. Hurmuzaki, XI. Cf. și n^o 77.

La n^o 77. Constantin Cepturoianul e Buzescu de la Cepturoaia.

La n^o 79. Un Cîmpineanu, Vasile, fu omorît de Seimeni la 1655. De la acest Căpitan se pogoară apoi acest neam. După acest Manta Cîmpineanu, ce trăi în Oltenia supt Nemți, alt Cîmpineanu ieși înaintea altor Nemți ce intrau în Țara-Românească la 1788 (*Doc. Cantacuzinilor*, p. 313). Acesta poate să fie Scarlat saŭ Constantin, fi al lui Pantazi și nepoți ai lui Manta. Manta ținea pe Calița (diminutiv de la Calea), fata lui Drăghici Cantacuzino, iar soția lui Pantazi era o principesă, fata lui Constantin Cantemir beizadea, nepoata de fiu a lui Antioh-Vodă. V. *Gen. Cantacuzinilor*, locurile arătate în tablă. Din actul nostru mai aflăm și pe Pîrvu, frate al lui Manta. Drăghici și Șerban-Vodă Cantacuzino fiind frați, reiese că, în adevăr, Calița era vara lui

beizadea Iordachi, fiul lui Șerban, iar fiii ei rămân nepoți de vară beizadelei.

La n° 81. De la Cernica Știrbei până la acest Ilie, trăind în Oltenia Austriacilor, dezvoltarea neamului Știrbeilor se înfățișează astfel:

La 1653 găsim un Clucer Știrbei (mai sus, p. 184, n° 33). După cincisprezece ani, o văduvă, Maria, și doi fiu, Andronic și Cernica, precum se vede dintr'un act de la 24 Maiu 7176 (1668), cuprins în Condica Horezului (la Academia Română, p. 40).

Pe același timp alt Cernica Știrbei era Mare-Vornic, iar un Radu Știrbei, Logofăt. Radu e un boier foarte bine cunoscut: el iscălește și supt actul de fundație al școlii din Cîmpulung, la 8 Ianuar 1669, împreună cu ceilalți boieri ce mersese la Ienișer pentru a-și cere ca Domn pe Antonie-Vodă din Popești (Cron. lui Const. Căpitanul, p. 160, nota 2). Îl vedem cumpărînd de la Elina Cantacuzino, bătrîna Postelniceasă, o moșie, pe care o dă pe urmă înapoi, primindu-și banii ce plătise (*Doc. Cantacuzinilor*, pp. 95-6, n° xxxvi). El făcea parte din tagma dușmanilor familiei pe care o conducea Elina, și cronicile-l pomenesc adesea. În acte inedite, îl găsim la 28 Decembre 7188 (1679), supt noul Domn Șerban Cantacuzino, ca Vistier, unul din mulții raliați ai acestei temute Domnii cantacuzinești (Arch. Statului, *Cotroceni*, X, 13). Și în anul următor (Octombre) găsim pe Știrbei Vistierul (*ibid.*, n° 18. Dar la 15 Decembre 1679, iscălește «az Radul biv Vel Co[mis], Știrbeaiu»). Radu e martur și la vînzarea de moșie din 24 Maiu 7176 (1668), în actul pentru care el iscălește: «Radu Log. Știrbeiu» (Condica Hurezului, în Bibl. Ac. Rom.).

La 10 Mart 1689, «Cernica Șterbeai Vel Arm.» vinde Cotrocenilor niște Țigani: «și la mîna părintelui egumenul Dionisie de măn[ă]stirea Micșunești, a dumnealui răposatului tatei, lui Dumitrașco Sărdariul, cum să-s știe că, lăsând dumneaei mama Dospina Sărdăreasa, la vreme de petrecania ei, la mănăstirea dumnealor, ce scrie mai sus, niște

Țigani», etc. (Arch. Statului, *Cotroceni*, XXXIV, 22). La 1691-2, aflăm doi Știrbei tineri: Constantin, Comis, apoi Clucer, și Armașul Cernica (același cu fiul Mariei din Izvor) (*Doc. Cant.*, pp. 153-4, n° LXV). Mai târziu, «Cernica biv Vel Armaș, împreună cu jupâneasa mea Mariia și cu feçorii mei Drăghič vt. Spatar și Tudorū i Șărban», vind moșie la Sărariul, în sud Saacū, rămasă de la strămoșul nostru Cernica Vornicul [din vremea lui Radu Șerban]... Fiind [eū] tot ispravnic la această sfință mănăstire [Cernica, întemeiată de Vornicul pomenit]». Semnează «Cernica biv Vel Armaș Știrbeaiū, Mariia Armășoae, Drăghič vt. Spăt[ar], Tudor, Șărban». La 1ⁱⁱ Iunie 7204 (1696), Brîncoveanu dă către mănăstirea sa, Hurezul, «ocna (*sic*) satului [Aniniș] . . . , cît au fost partea Hrizii biv Vel Vist. [Popescu] și a Dançului Pah., feçorul Neagului Com[i]s din Buești, și a jupâneasii lui, Chiajnei, fata Paraschivei Post., nepoata Cernicai Vornicul» [e vorba de Paraschiva Cocorăscul, ce ținea pe o rudă a Buzestilor; mai sus, p. 303, n° 50]. În 1696, Constantin Știrbei, om «cam lung de unghii», ca și Cernica, avuse o judecată pentru mîncătorii înnaintea lui Brîncoveanu (v. Memoriile lui Radu Popescu). Peste citva timp, și Constantin și Cernica făcură parte dintr'o conspirație în potriua Domnului (v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 308)¹.

Ca fost Armaș se mai întîmpină Cernica și la 11 April 1694 (Arch. Statului, *Brîncoveni*, III, 20). Constantin, fratele lui Radu (Xenopol, VI, p. 419, nota 1), avu mai mult noroc. El ajunse Ban (răvașe de judecată de la «Constandin Știrbiai Vel Ban» la 14 Maiū 1707 și 8 Iulie 1708 încă, în *Cartoanele Ghenadie*, IV, 27 și 35), și luă parte la sfātuirea care aduse Domnia lui Ștefan Cantacuzino, în 1714. El merse apoi cu Radu Dudescu, la Constantinopol, pentru a grăbi sfîrșitul Brîncoveanului, — o răzbunare cu lung soroc (cf. Memoriile lui Radu Popescu, în *Magazin*, V, p. 177 și *Cronica oficială a aceluiași*, *ibid.*, IV, p. 30. Cf. *Soc. Sibiului*,

¹ În *Condica Hurezului* mai apare, la 1696, un «Dragomir feçorul Cernicai Vornicul ot Scăioși».

p. 19, nota 1). El sc ap a de peirea răsplătitoare care atinse peste doi ani pe Dudescu  i pe întreg neamul Cantacuzinilor. Dar rostul lui mare între boieri se încheie (cf.  i  tefulescu, *Tirgu-Fi *, pp. 93, 96  i urm.), Bănia fiind luată de alt Radu, un du man, Radu Popescu, cronicarul. Consilierul Ilie  tirbei al Olteniei austriace, «ein in allen St cken tauglicher Mann» (Hurmuzaki, VI; v.  i tabla analitică a volumului), pare să-i fi fost fiu. Pentru moartea lui Ilie, v. n  109.

Din neamul lui Cernica, Tudor lu  pe o fată a lui Matei Filipescu, fratele lui Constantin Căpitanul (Cronica acestuia, ed. mea, p. XIV).  erban, fratele lui, apare la n  90. Constantin din 1740 (n  96, 97, 98) cat  să fie fiul unuia din cei doi, al lui Drăghici său Tudor,  i al Despei Vistierea. El era privit ca nepot de Maria Buzeasca (v. n  99, 112),  i numia pe Banul  tirbei din 1714-6 «mo », bunic. Că nu-  era tată  erban, se vede din n  101. Soția lui Constantin e Dumitrana de la n  120-1. O fată a Dumitranei, la n  124, unde se arată ca ginere al ei pentru altă fată,  tefan Pr scoveanu. Fiii ei s nt Dinu  i Barbu (n  125  i urm.), său Bărbuceanu (n  131). Acesta e însurat cu Ecaterina său Catinca. El nu mai trăia la 1815 (n  143).  n al XVIII-lea secol joacă un mare rol, pe la 1760, Badea  tirbei Drăgănescu, Vistier,  i fiul lui, Nicolae (v. *Gen. Cantacuzinilor, passim*). Cf. *Ist. lit. rom.*, II, p. 18. Safta «Drug neasca»  i fiii ei s nt men iona i în n  103. Descenden a acestor Dr g ne ti se poate urmări prin Hurmuzaki, X (v. p. 689). Ioan  tirbei, Vornic în 1824, care scrie, din Bra ov, la 28 Mart (fusese în  ar  la Septembrie 1822) lui Constantin Samurcaș, pentru un sipet cu lucruri (colec ia Tzigara-Samurcaș), e Ionița Drăgănescu. Cf.  i Hurmuzaki, X, p. 553. Bărbuceanu adoptă pe Barbu, botezat probabil de el, fiul lui Dumitrachi Bibescu (v. n  143).

La n  81-2. Deci Cornea Banul din vremea Br ncoveanului are ca fi  pe cei doi călugări, Vasile  i Dosoftei (acesta moare în 1747; v.  tefulescu, *Tismana*, pp. 117-8, 160)  i pe al doilea Cornea (cf.  i  tefulescu, *Tirgu-Fi *, p. 89),  i o fată Dumitra, măritată cu Pană Urdăreanu. O fată a lui Do-

softei, Stanca, iea pe Constantin Obedeau (Ștefulescu, *l. c.*); un fiu al lui, Toma, ține pe Marica, fata lui Gheorghe Cantacuzino beizadea Banul, și apoi pe o anume Chirața, fata lui Mihaï Vameșul, un Grec (*v. Gen. Cantacuzinilor*, p. 280 și nota). V. și mai sus, p. 137, n° 73; pp. 143-4, n° 82. Un alt fiu al bătrînului Cornea era Barbu, îndemnător contra lui Nicolae Mavrocordat, pribeagul la Nemți, care «aü crepat și s'aü dus la dracul» (Radu Popescu, în *Magazin*, IV, pp. 48, 55 și 109). V., pentru Barbu Serdarul, și vol. I-II, pp. 228-9, 448 (în 1718, cînd el conducea aface-riile oltene). Pe la 1734 un Constantin Brăiloiu e Comis muntean, apoi Ban (*ibid.*, p. 291, n° XLIII; pp. 301-2, n° LXIV). Pentru Brăiloiu mai noi, v. Hurmuzaki, X, pp. 621-3. Cf. mai sus, pp. 625-6 și alte lămuriri mai departe, p. 318, nota 1; n° 122, 128.

La n° 83. Pentru Bulgarul Lilla, v. și mai sus, p. 139 și nota 1.

La n° 86. V. n° precedent.

La n° 90. Maria era văduva lui Constantin Buzescu. V. mai sus, și n° 104. Maria Buzescu și la n° 93. Un Constantin Buzescu, la n° 99. El era nepotul Predei. Nicolae Buzescu și un frate, Ilie, la n° 116, 129. Ilie are de soție pe Maria (n° 130).

La n° 93. Întorsul lui Șerban Cantacuzino de la Viena e în 1684. D. M. Săulescu îmi vorbește de o danie făcută de acest Domn unui Săulescu ce ar fi fost la asediul Vienei; ea s'ar afla astăzi între hîrțile depuse la Creditul Rural de un văr al d-sale. Pentru Milescu, v. mai sus, p. 605.

La n° 103. Pentru începutul bisericii Șelarilor, v. Ionescu-Gion, *Istoria Bucureștilor*, p. 205. Cf. *Gen. Cant.*, p. 111.

La n° 104. Afenduli e capuchehaiaua din Bender, care a scris aici un opuscul despre Carol al XII-lea. — V. *Ist. lit. rom.*, I, p. 38, nota 1; p. 469 și nota 3.

- La n° 105. Mihaï Cantacuzino, ce-și începe astfel cariera, e scriitorul cunoscut. Cf. *Ist. lit. rom.*, II, pp. 119-20. Pirvu

e fratele lui Mihaï. Pentru Șerban din notă, v. *Doc. Cant.*, p. 252, n° XXIX; *Despre Cantacuzini*, pp. CLIII-IV.

La n° 108. Acest act e să se compare cu acela din *Doc. Cantacuzinilor*, pp. 251-2, n° XXVII. Radu Cantacuzino era fratele lui Ștefan-Vodă (v. epitaful *ibid.*, p. 333, n° IV). Cf. *Despre Cantacuzini*, p. CXLV. Safta, fiica Stancăi, fusese măritată cu Barbu Văcărescu (*Gen. Cant.*, pp. 324-5), apoi cu Logofătul Negel, în sfârșit, cu un Grec, Pantazi (*ibid.*). În act iscălesc cei trei frați: Pîrvu, Mihaï și Răducanu Cantacuzinii, și alt Pîrvu, pentru care v. *Despre Cantacuzinii*, p. CLIV. Cf., pentru ambele femei, n° 110. O fată a Spătarului Mihaï Cantacuzino luase pe Serdarul Constantin Argintoianu, tatăl lui Dinu (*Gen. Cant.*, pp. 349-50).

La p. 327, nota 1. Hrisovul lui Antonie-Vodă se află și în *Uricariul*, IV, p. 363 și urm.: e din 1669. Pentru hotărîrîtul țerii de către Turcii din raiele, v. mai jos, p. 473 și urm.

La n° 125. Vistierul era Mihaï Cantacuzino. V. *Ist. lit. rom.*, II, p. 121.

La n° 136. Mama lui Dinu Crețulescu era o fată a lui Brîncoveanu-Vodă.

La n° 142. Manolachi Brîncoveanu fusese și el însurat cu o Moldoveancă, Zoița Sturdza (*Gen. Cant.*, p. 349).

VIII. Carte de porunci și socoteli a lui Constantin-Vodă Brîncoveanu.

Tot capitolul e de comparat cu condica tipărită de Aricescu în *Revista Istorică a Arhivelor*, I (1873). Condica noastră a venit la Academia Romîna între manuscrisurile ce se păstrău la Seminariul Central. Ea se alcătuiește din două părți: una dă porunci domnești din anul însemnat în titlu, adăugîndu-se apoi, pe foile rămase goale, alte porunci mai târzii, până și din Domnia lui Nicolae Mavrocordat; alta înfățișează încasări și cheltuieli de ale Vistieriei din aceiași

ani ca și în Condica, mergînd de la 1694 până la 1704, pe care a dat-o la lumină Aricescu. Deosebirea între aceste două registre de însemnări financiare e că aici se înseamnă numai titlurile, «condeiele» cheltuielilor, pe cînd dincolo se intră foarte pe larg — de aici neobișnuitele proporții ale volumului — în cele mai mici amănunte de încasare. Pe lîngă aceasta, în Condica tipărită se cuprinde și lista complectă a sumelor ieșite din Vistierie, pe cînd dincoace avem a face iarăși numai cu însemnări scurte ale Vistierului. Această deosebire se vede, de altmintrelea, și din titlu: registrul nostru nu e, la dreptul vorbind, o condică, întreagă și îngrijită, ci numai un memento, un manual, un *anatefter*¹, pentru *dăjdile* «aruncate» și orînduielele ce le întovărășesc, arătîndu-se și felul cum ele trebuie să se «scoată» și să se strîngă. E, într'un cuvînt, cel mai vechi manual al funcționarului fiscal. Mai adaug că în *Anatefter* se înseamnă cheltuielile obișnuite: lefi, bacșișuri ale Curții, care lipsesc în condica oficială, unde în schimb se notează toate cheltuielile afară din obicei. În sfîrșit, socotelele de față merg mai departe decît cele cuprinse în Condică.

La p. 338. Ianachi Clucerul e Văcărescu. — Pentru orașul Floci, v. mai sus, pp. 605-6. V. și la p. 350.

La p. 339, nota 1. Pentru Dindar, v. mai sus, p. 632.

La p. 340. Pircălabi erau și la Tîrgoviște pe acest timp, ca și în celelalte orașe. La 15 Maiu 7224 (1716), Barbul Greceanul biv Vel Stolnic aferosește către biserica Grecilor un loc luat de la «Ianache pîrcălabul Tîrgovișteanul» (Arch. Statului, *Brad*, XXIX, 10). Dar aici era și un Vornic de Scaun (v., pentru asemenea Vornici în Moldova, mai sus, p. 657). La 4 August 7214 (1706), dă o moșie Cotrocenilor «Gligorie Băleanul, Vornic Scaunului Tîrgoviștii» (*ibid.*, *Cotroceni*, LVII, 48).

¹ Cf. Radu Popescu, *Cronica*, p. 141: «Anatefterurile ale anilor trecuți».

La p. 348. Pentru vînatul peștelui în bălți, v. porunca din 12 Ianuar 7186 (1678) a lui Duca-Vodă către satul Flocoșii, «orî slujitorî, orî țărani, orî Roși, ver-ce oameni veți fi lăcuitoari în prejurul heleșteului lui Pană Pah[arni]c». Acesta spune «cum că v'ați pus dă șădeți în spinarea heleșteului, și-l vânați în toată vremea, și furis, și fățiș», înfățișînd și o *carte* de la Vălcul biv Vel Vornic Ceî prinși cu aceasta vor fi aduși, ca «niște hoți, aici, să petreacă nevoe, ca niște oameni răi și neascultători a porunca Domnii Mele» (ms. 260 la Ac. Rom., f° 42 V°). La 13 Decembre 1632, Matei-Vodă scrie «năvodarilor care vînați pește în balta sf. mănăstiri de la Sf. Troiță, aciaa în baltă» (Bibl. Ac. Rom., doc. 18/XI). La 30 Octombree precedent, el liberase «satul Chiselețul și cu balta lor, carele este al sf. mănăstiri de la Sf. Troița», «de către stolnici și de către vameși de la Cornățelu [fost oraș: «orașul Cornățel»: 16 Dec. 1631; *ibid.*, doc. 68/XLII]... Nici să vîneze gîrla». Dreptul acesta-l va avea numai mănăstirea și pîrcălabul pus de dînsa: «să aibă a judecarea și a înglobirea, cum a fost și mai de 'nnainte vreme» (côpii cu litere latine). Cf. și doc. 17/XI (tot așa).

La p. 349. V., pentru Istrati Florescul, Ilie Nicolescu, în *Rev. Romîna*, IV și aici, mai sus, p. 632.

La p. 359. Constantin Băleanu, fiul lui Grigore, purta numele Brîncoveanului; el îi fusese dat de Domnița Ilinca, fata acestuia, la botez. Mai tîrziu, Constantin Postelnicul luă pe Domnița Smaragda, sora Ilincăi. V., pentru el și întreaga lui familie, *Cronicile muntene*, p. 36 și urm., *Ist. lit. rom., pas-sim*. Astăzi d. G. Gr. Cantacuzino posedă cea mai mare parte din Archiva Bălenilor. Cf. și *Documente privitoare la Constantin-Vodă Brîncoveanu*, p. 170 (pentru nunta Smaragdei).

La p. 360. Îndreaptă în parantesă «1714», prin 1724. Porunca e din a doua Domnie a lui Nicolae Mavrocordat.

La p. 363. Vlădica de Pogoniana stătea în țară, în rîndurile clericilor miluiți de cucernicul și darnicul Constantin-Vodă. El era duhovnicul Saftei lui Constantin Stolnicul Can-

tăcuzino. Am tipărit în *Operele lui Constantin Stolnicul*, pp. XXXIII-IV, după originalul, ce se păstrează în Arch. Statului, o scrisoare a Saftei către dînsul. Acum mai pot adăoga unele lămuriri. La 14 Februar 7211 (1703), se face o vînzare către «părintele Eftimie, episcopul de la Bogoniani, car[e] iaste aici, la bes[e]rica Greș[i]lor, în Buc[u]rești»; marturî: Γεώργιος πρόην στόροστας și Istrati Croitorul. Altă vînzare către el la 26 Decembre precedent; martur fiind Γληγόρης μπακάλης (Arch. Statului, *Brad*, XXIX, 7, 8). — De pe acest timp se păstrează în cartonul *Documenti greci* din Archivele venețiene un mare număr de scrisori pornite din Iași și din București către Pano Glyky și Pano Strati, așezați în Veneția. Ele se întînd între anii 1696 și 1699, vin de la Spiru Pano, afară de două, care sînt iscălite de Nicolae Pappa, adresate fiind lui Nicola Caraiani, cunoscut și din alte locuri (Hurmuzaki, IX² și Esarcu, în *Rev. p. ist., arch. și fil.*, an I, vol. II, p. 145 și urm.)¹. Se mai pomenesc κὼρ Νήνος din Sibiiu, κὼρ Γιόργης ἀνηφιῶς τοῦ Καμαράση, din București, vărul κὼρ Μάνος, Domnul însuși: ὁ ἐκλαμπρότατός μας. Se cere din Veneția: mătasă, ζαπράνηκα, se trimet baloturi de lînă, etc. Scrisorile, pe care le-am străbătut pe toate, nu merită nici publicarea, nici o mențiune mai întinsă. Cf. și vol. IV, pp. 76-9. Cf. însă și p. 85, nota 1. — În Arch. Statului, *Brad*, XXIX, 4-5, se văd vînzări, din 1693, către «Mihaiu gramaticul ot Ianina». — La 1691, se afla în București și o cafenea turcească, ținută de un Seimen împărătesc (*ibid.*, *Cotroceni*, XXX, 1-2).

Ibid. Actele Sloboziei lui Ienachi se află la Arch. Statului. O parte din ele, în Prefața mea la ediția lui Constantin Căpitanul.

La p. 364. Constantin Vel Clucer e Știrbei (v. *Soc. Sibiiului*, p. 19, nota). V, și mai sus, p. 687.

La p. 369. Pirvu Vistierul Vlădescu, ucis de Mihnea-Vodă, lasă un fiu: Șerban Pîrvulovici, care era Comis în 1688 (*Doc. Cantacuzinilor*, p. III, n^o LIII). La 1691-2, el apare ca

¹ Și o scrisoare de la un zaraf către Caraiani.

biv Vel Postelnic (*ibid.*, pp. 153-4, n° LXV). El mersese la Viena în solia cea mai mare și cea din urmă a lui Șerban-Vodă Cantacuzino (*Gen. Cant.*, p. 250, nota 1). Cf. tabla la Constantin Căpitanul. Grigore trebuie să fi fost fiul lui Șerban acesta. Pentru Pătrașco Moldoveanul, cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 337, nota 4. Se întărește prin acest loc din Anatefter că Pătrașco era, în adevăr, un pribeag.

Barbu, fiul lui Șerban Vistierul, e Greceanu. Sora lui Barbu, Păuna, era soția lui Ștefan Cantacuzino, viitorul Domn (*Ist. lit. rom.*, I, p. 181, nota 2). În mare favoare supt acest Ștefan-Vodă, Barbu o păstră și supt Nicolae Mavrocordat: frațele Doamnei, Ianachi, luă pe o fată a lui, Smaranda (*ibid.*, p. 194). Cf. și *ibid.*, p. 210, nota 4. El înnaintă până la Stolnicia-cea-Mare. Se știe că tatăl lui Șerban și al lui Radu Greceanu, cronicarul, era Tudor Șătraru din Greci (v. și *Doc. Cant.*, p. 244, n° XVI). Înnainte de dînsul (vol. IV, p. CLXVIII) găsim pe Drăghici și Fotea, fiii lui Papa Greceanu, ce cade în lupta prin care Matei-Vodă, un dușman pentru dînsul, își stabili tronul. Tatăl lui Papa cel mort în 1632 perise numai cu puțin înnainte, omorît de Leon-Vodă (*Magazinul istoric*, IV, p. 313: «Preda Floricoiul din Greci»). El ținea pe Florica, fata lui Mihaî Viteazul. Șerban din Domnia lui Brîncoveanu era și el un ginere de Domn, fiind soțul Domniții Ilinca.

Șerban mai avu un fiu, pe Drăghicean; iar fiul acestuia e Scarlat de pe la 1770 (*Gen. Cantacuzinilor*). Pe același timp mai găsim pe un Bănică Greceanu (*ibid.*, p. 347).

Un omonim al lui Barbu din Anatefter se însura cu fata lui Pîrvu Drăghicean Cantacuzino. El nu mai trăia, în Septembrie 7208 (1699), cînd «jupăneasa Păuna Pătroianca, care am fost jupăneasă răposatului Barbului Pătroianul biv Vel Dvornic», face o danie Cotrocenilor (Arch. Statului, *Cotroceni*, LVIII, 4). Numele de Pătroianu, după moșia de Scaun, fusese luat tocmai pentru a stabili o deosebire. Acest Barbu ar fi, după *Genealogia Cantacuzinilor*, unchiul celuilalt.

Pădure Crețulescu e tatăl lui Matei (*Gen. Cantacuzinilor*, p. 373).

La p. 373. La 10 Maiu 7181 (1673), se vinde un sat lui «Tudosie gelepului împărătesc» (Cartoanele Ghenadie, I).

IX. Documente românești din Archive străine.

La n° 2, p. 379. De la Vornicul Solomon de Cîmpulung s'a păstrat un răvaș, tipărit în *Doc. Bistriței*, I, pp. 75-6, n° CI, și altul *ibid.*, II, p. 65, n° CLXVII. Mihalache Vornicul nu e însă pomenit aiurea.

La n° 5, p. 382. E de pe vremea expediției lui Mihaï Racoviță în Ardeal, 1717. Foarte rău scris, răvașul nu se poate ceti altfel decât cum îl dăm.

La n° 6. Poate să fie din acest timp. Pentru familia Negre, v. *Doc. Bistriței*, II, pp. 28-9, 33.

La p. 385. Cu privire la Cîmpulung și Dorna, am mai găsit în ultima mea călătorie la Bistrița aceste trei scrisori :

O mărturie a Cîmpulungenilor, redactată în latinește :

Popa Vazila Rodnae legit literas, domino bistriciensi, iudici primario et magistratui sonantes, dato Compologa et Dorna, 10-a maij 750.

Salutem plurimam dominis circumspectis liberae civitatis bistriciensis, praepremis generoso et circumspecto domino iudici primario, et depertinentiae inspectori, reliquisque dominis, titulis suis dignissimis. Percepi persecutionem ibidem cuiusdam Tanasi Teloniatoris Rodnensis, propter exitum huc Moldaviam absque licentia domini Tricesimatoris et Magistratus; quod nemo sic approbare potest. Solummodo unica vice investigans equos, qui inde deperditi erant, et tunc temporis etiam habuerat passuales a domino Tricesimatore et commendante, et tunc semel, et ultra, vel saepius, hic fuisse, non inaudivimus. Iterato nos Compologenses et Dornenses confirmamus fide nostra mediante eidem, frequentius Moldaviae haud fuisse, siquidem etiam nec fuisset, et neque frumentum, multo minus quaedam pecora aut induxisset, vel eduxisset, absque duobus bobus Ionici Sandro, qui indultu domini Tricesimatoris inducti erant, persoluta tamen Tricesima, uti moris erat. De quibus certiore facimus et confirmamus, Compologenses et Dornenses testes; praepremis ego: Ivon a Irini, Grigori a Iugi, Lupul Molejas, Constantin a Nekulij, Dumitro Pizdelle, Ivon Vatamanull et reliquis pagensibus, Ionica Sandor, Petre Deaku, Gavrilu Lakatusn, Ivon Orsati, Ivon Todoranul, Gorgica Zmurecilla, David Zidö, Compologenses.

O alta, a călugărilor de Moldavița, către vameșul de Rodna:

Traductionis de anno 747 copia:

Tanasi Teloniator ex Radna et alii incolae eiusdem loci, salutem a Deo optamus. Aliud mihi ad Dominaciones Vestras non suppetit, quam notificare ratione montis Szuhordul, quem vos hucusque depasci curastis citra omnem accordam. Hinc, cum nos pro aliis praeteritis annis, quibus a vobis absque conventione et scitu nostro depascebantur, contentati sumus anno praeterito, si deinceps indigetis monte nostro, veniatis et conveniatis de eo nobiscum, ne amplius habeamus differentias; si autem nolueritis ad ineamdam accordam venire, nostros montes in bona pace permittitote.

Hoc significamus, et bene valeant. 15-to maij.

Iuon Igumenus

ex Moldavicza, et totus clerus.

Și o scrisoare domnească:

Magnifici et spectabiles domini,

Georgiul Czikovanu, incola campolungensis, subditus Moldaviae principatus, cui regendo, divina favente clementia, princeps sum praepositus, supplici libello ante tribunal meum mihi exposuit, ipsi ante duos quasi annos hinc in Transylvaniam ad comitatum thordensem, cum animalibus et aliis rebus vendendis, profectum fuisse, et illa bona ipsi propria, cum tunc nulla vendendi esset occasio, bona fide diversis hominibus tradidisse ac in eorum manibus, ut ipsi reddant rationem, una cum pecuniis, reliquisse, uti videre est ex inserta his litteris specificatione. Ab illo autem tempore, quamvis fuit facta instantia tempore principis antecessoris mei, illa bona sua non potuisse recuperare. Quapropter vicinali modo a Dominationibus Vestris serio requiro ut eadem, uti constituti ad exercendam iustitiam in illo comitatu, curare velint, quo supplex subditus meus ius suum secundum aequitatem consequatur, et bona sua ad integrum ipsi extradantur, ne casu contrario ob damnum subdito meo illatum ad supremum principatus Transylvaniae tribunal appellare, vel iure talionis uti cogar. Interea divinae protectioni easdem commendans, vicinali amicitia maneo

Dominationum Vestrarum

benevolus amicus:

I. Matheus Gica,

Voevoda Moldaviae.

Iassiis, 16 augusti 753 s. v.

P. S. Ex mea quoque parte incolis Transylvaniae semper iustitiam administrari curavi ac deinceps curabo.

Magnificis et spectabilibus dominis, supremo iudici, vicecomiti, viceiudici comitatus bistriciensis, —

in, vel Transylvania; ibi, ubi.

La p. 391. Scrisoarea are aspectul foarte vechi. E așternută pe o bucată de hîrtie lustruasă, vîrgată, groasă, de fabricație orientală, de un condei bun, cu cerneală cam ștearsă. Bei încep să fie la Tighinea de la cucerirea lui Soliman cel Mare (1538), dar, dacă avem cîteva nume de ale lor, între ele (cf. Hurmuzaki, XI; *Chilia și Cetatea-Albă*), nu găsim pe Ali, ceia ce ni-ar permite o datare mai precisă. La epoca lui Mihai Viteazul nu trebuie să ne gîndim: atunci begul era Ahmed, nu Ali, și el, avînd și Chilia, rîvnind *părți* din Moldova măcar, purta titlul de Sangeac, avea o situație de Pașă (*Chilia*, p. 212). Totuși ne putem opri la o dată, din alt motiv decît vremea cînd a guvernat Ali în Tighinea. Se vorbește, în adevăr, de o apropiată sosire, sigură, a Hanului. Însă acesta nu veni prin aceste părți nici măcar cu prilejul luptei din 1574 contra lui Ioan-Vodă cel Cumplit (v. Hurmuzaki, XI, pp. xxv-vi). Dar în 1587, în toiul atacurilor de Cazaci, împotriva raielei tighinene ca și a celorlalte, Hanul Islam-Ghiraî veni la Tighinea, unde-l prinse și moartea (v. *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 204). Decî, acest vechi monument de limbă românească e din 1587. — Rașcovul ajunsese mai tîrziu un apanagiu cîzăcesc pentru Domnița Ruxandra, văduva lui Timuș (vol. IV, p. cccviii, nota 8), după ce jucase un rol în luptele dintre Poloni și Turci (*ibid.*, pp. cxxx, ccl).

La p. 390-1 (Documente din Stockholm). Asemenea pașapoarte, mai vezi în vol. IV, pp. 60-1, n° LVII și aici, mai departe, p. 511, n° 1.

La pp. 392-3 (Documente din Cluj). Alte documente din această legătură de hîrtii slavone și românești s'au tipărit sau resumat în vol. IV, partea I-ii, sau în notele la ediția lui Constantin Căpitanul. Ele mi-au fost semnalate de d. prof. Ferenczy Zoltán, director al Bibliotecii Universității din Budapesta. — Pentru Grigore Maior (Maier) și vicariul Popovici de Hondol, v. *Ist. lit. rom.*, la numele lor.

La p. 393, Cernăuți, n° 1. Bănila ajunsese pe urmă a familiei Turculeț.

La p. 394, n° 3. Acest episcop de Rădăuți e, fără îndoială, cel d'întăiu cunoscut: Ioanichie (Melhisedec, în *An. Ac. Rom.*, VII, p. 267; menționat aici în 1480). Cf. *Uricariul*, XVIII, p. 58 și urm. — No. 5. Un boier muntean din secolul al XVII lea, supt Șerban Cantacuzino, se chiamă Curuia.

La p. 395, n° 5. De apropiat numele diacului Crimcovici și al Mitropolitului Anastasie Crimcovici de la începutul secolului următor. — La n° 7. Pentru Varticovici, v. mai sus, pp. 611-2.

La p. 396, n° 3. Cererea cea mare de bani a Turcilor s'a făcut, de sigur, cînd Petru Șchiopul și-a răscumpărat Domnia căpătînd coregența fiului, Ștefan. V. Hurmuzaki, XI, p. LXX.

La p. 397, n° 3. Pentru șoltuzii de Siret, v. mai sus, p. 658. Cf. pp. 399-400. — No. 4. Numele de Teodor al lui Boul e introdus printr'o traducere greșită. V. mai sus, pp. 616-7. V. și n° următor. — No. 7. E interesant pentru că dă numele socrului lui Ieremia-Vodă, care ar fi pîrcălabul Gheorghe de Hotin. V., însă, Okolski, în Papiu, II, p. 147: «Habuit in coniugem ex Palatinatu Transilvaniae filiam ex senatoribus primi de familia Ciamartorum (Czomortány), Elizabeth». Se poate însă ca Ieremia să fi fost de două ori însurat.

La p. 398, n° 2. Pentru neamul lui Crîstea Mihăilescul, v. și mai sus.

La p. 399, n° 1. Pentru Dobrenchi, v. *Doc. Callimachilor*, I, p. 433, nota 1, n° 1. — No. 6. Pentru boierii din Lucaveț, v. *Doc. Bistr.*, I, pp. 19-20, n° XXIII.

La p. 401, n° 1. Nu înțelegem ce s'a putut traduce cu: unchiu de pe tată în fixarea relației de înrudire dintre Luca Stroiți și Miron-Vodă Barnovschi. Dar înrudirea era strînsă, și ea rezultă și din aceia că în testamentul său (*Arch. ist.*, I², p. 189), Miron se îngrijește de orfana rămasă pe urma lui Ionașco Stroiți. Însă Ionașco era fiul Păscălinei și al lui Luca (Hurmuzaki, XI, p. 909).

La p. 402, n° 3. Pentru altă fată a lui Nicolae Ureche,

fratele lui Grigore, v. mai sus, p. 575. — No. 4. Apostol e Catargiu (v. mai sus, p. 586 și p. 403, nota 2). Acest Drăghinicî trebuie să fie rudă cu Eni, ce a fost Hatman al Ucrainei, în numele lui Duca-Vodă (v. mai sus, p. 586).

La p. 403, n^o 5. Pentru Ilie Sturdza, soțul Saftei, v. mai sus, p. 619. — No. 6. Pentru Hăbășești, v. mai sus, pp. 618-9.

La p. 404, n^o 3. Nicolae Vistierul e Buhuș. — No. 5. Pentru familia Rugină, v. p. 621.

La pp. 404-6. Pentru Turculeț, v. mai sus, pp. 584-5.

La p. 405, n^o 3. Pentru Ursachi, v. pp. 582-3 și pentru Abăza, p. 617.

La pp. 405-6. Actul din 1704 e extrem de important, de oare ce Catrina, fata lui Iordachi Cantacuzino I-iu, și a Alexandrei lui Gavrilaș Matiaș (pe p. 406, rîndul 5 de sus, trebuie a se ceti «ei», nu «lui»), văduva unui Vistier, mama unui Agă Ioan și a unei fete măritate cu Ștefan Luca, e Catinca Neculce, mama cronicarului.

La p. 407, n^o 2. Cf. numărul precedent și mai sus, p. 75.

La p. 408, n^o 2. V. și mai sus, pp. 108-9, n^o 138; mai jos, p. 410, n^o 4. — No. 5. Pentru Ursachi, v. mai sus, pp. 582-3. Tot așa pentru n^l următor și pentru n^o 2 de pe p. 409. La p. 410, n^o 2, pare că trebuie a se ceti Ursachi Vel *Vistiernic*. Mai v. p. 412, n^o 2, 3; p. 420, n^o 5.

La p. 409, n^o 2. S'ar părea că Maria lui Dumitrașco Ursachi era o soră a lui Neculce și a nevestei lui Ștefan Luca. Dar aceasta din urmă se chema și ea Maria; așa încît cumnăția pare să fie de *veră*. V. și mai sus, la pp. 405-6. Din documentul tipărit în *Gen. Cantacuzinilor*, p. 366, nota 2, se vede că altă soră, Sanda, luase pe Done Vistierul muntean (mama lui Ienachi Văcărescu fiind o fată a lui Done, rezultă că acești doi fruntași scriitori ai secolului al XVIII-lea erau înrudiți). — No. 6. Acest Iordachi e al treilea (v. mai sus, p. 591). Tot el e și cel de la p. 410, n^o 3.

La p. 410, n° 4. Pentru Hurmuzăchești, v. mai sus, p. 663, și p. 421, n° 4; p. 423, n° 3. Semnătura lui Chiriac Sturdza Spătarul trebuie să fie rău cetită de traducător. El e, de fapt, bunul Caramanliului.

La p. 411, n° 5. Cf. Cernăuțeni de pe p. 71 și p. 413, n° 5; p. 415, n° 2; p. 416, n° 6; p. 421, n° 7. — No. 9. Pentru Iordachi III Cantacuzinc, v. și mai sus.

La pp. 418-20. Cf. Tanoviceanu în *Prinosul Sturdza*, p. 414.

La p. 422, n° 2. V. testamentul lui Ioan Bogdan, tipărit de d. I. Tanoviceanu, în *Noua Revista Română*, I. No. 4. V. *Documentele Callimachi*, I, cap. 1; vol. VI, cap. 1.

La p. 423, n° 4. V. Documentele Botoșanilor. Logofeteasa Răzoaia a rămas în amintirea Botoșănenilor. Un refuz se exprima și astăzi figurat prin «din gardul Răzoaii», al unei vii ce trebuia să fi fost decî foarte bine păzită.

La p. 425, n° 2. Cf. vol. I-II și aici, cap. XI.

La p. 426, n° 4-5. Cf. mai sus, pp. 417-8.

La p. 427, n° 4. Cf. mai sus, p. 402, n° 3.

La p. 428, n° 7. Pentru Miclești, v. mai sus, pp. 53-4, n° 244. Decî Micleasca de acolo era fata cronicarului Dubău.

La p. 430, n° 3. Pentru Siret, v. mai sus, p. 698.

X. Documente muntene din colecția d-lui Emanuil Bibescu.

La n° 1. Divanul e tocmai acela din documentul analizat în Hurmuzaki, XI, p. 893, n° 2.

La n° 2. Actul are un interes fiind-că arată întâiu existența unei surori a lui Petrașco cel Bun, jupâneasa Cîrstina dînd și numele unuia din fiii ei, Badea, apoi pentru că zestre acesteia se dă de Radu Paisie, așa încît descendența lui Petrașco din acesta devine acum sigură. — Dobromir Banul a fost tăiat de Petru Cercel (*Magazin istoric*, IV, p. 276). Mihaîl fiul acestuia, muri însă de moarte bună. — Se

mai dă și genealogia Buzeștilor, pentru care v. *Istoria lui Mihai Viteazul*.

Cu privire la familia lui Mihai Viteazul, se mai pot adăugi următoarele :

1. Pentru fica sa Florica :

Tirgoviște, 20 Maiu 7120 (1612). Radu-Vodă dă lui Preda Postelnicul și soției lui, Florica, fata răposatului Mihail Voevod, satul Pleșovul de sus și de jos. Menționați : Stan Păcurar, Șerbu. Boierii ca la p. 480, n^o 9, dar : Vintilă Vel Vornic, Crăstea Spatar, Lupul Paharnic ; Neogoe scrie. — Pergament. Slavon. — Bibl. Ac. Rom. ; Cartoanele Ghenadie, VI, 10.

2. Pentru o nepoată, Tudora :

București, 10 Maiu 7119 (1611). Radu-Vodă, «Stanciului Logofăt și jupăneasii lui, Tudorii, nepoata răposatului Mihail Voevod, și cu fechorii lor, cății Dumnezeii le va dăruii», pentru satele Grămăticii, Dobrosloveanii, ce fusese «oamenii sloboz, iar, când au fost în zilele răposatului Mihail Voivod, ei s'au vândut toți răposatului Mihail Voevod, să fie rumâni ; dup[ă] aceia răposatul Mihail Voevod, el au dat și au miluit cu aceste sate ce s'au zis mai sus, pe nepoată-sa, jupăneasa Tudora și pe bărbatul ei Stanciul Logofăt. Vintilă Vel Vornic, Cernica Logofăt, Stoica Vistier, Cărstea Spatar, «Pa[na]iot» Stolnic, Coci Comis, Stanciul Paharnic, Foti Vel Postelnic. Scrie Neogoe. — Bibl. Ac. Rom. ; Cartoane Ghenadie, VI, 9.

3. Pentru Marula, altă fată :

1. 18 April 7120 (1612). Radu-Vodă. Pentru satele Studina de mijloc și de jos, Crușovul, date de Mihai mamei lui. La ieșirea din țară, «atunci răposatul Mihail Voevod Domnia Sa însuși și-a luat seama pentru maica Domniei Sale, Doamna Teofana, de a lăsat-o la această sfință mânăstire de mai sus zisă, să se odihnească ca călugăriță, aci, pentru multele nenorociri, cari erau atunci într'această țară, și robii. Proces supt Radu Șerban. «Apoi, după aceia, cînd au fost stînd acei șase boieri de mai sus ziiși să vie aici la Scaunul Domniei lui Radul Voevod Șerban, atunci s'au întimplat țării schimbare, de a eșit Radul Voevod Șerban din țară, și au venit aici în țară Unguri cu Bator Gabor, Craiul Ardealului, de au robit și au jăfuit toată țara» (Arch. Statului, *Cozia*, XXIV, 6 ; traducere modernă).

2. 23 Decembre 7125 (1616). Alexandru Iliș. Pentru același proces. «Și după aceia s'a întimplat moartea monahiei Teofanei, în zilele Radului Voevod Șerban, de a murit.» Teofana lasă satele Floricăi și lui Preda Postelnicul. Dar se ridică «Marula, fica Tudosarei din Tirgușor», care «se făcea că este fiică a răposatului Mihail Voevod, făcută cu maică-sa, Tudora». Ea aduce și o carte cu *rea peete*, în care se cuprinde în-

datorirea ca satele să-î fie lăsate ei. «Încă după aceeaia au întrebat însuși părintele Vlădica Luca Mitropolitul pă Tudoara, maica Marulii: De cînd a născut pe fiea-sa Marula, și cîți ani are? Iar ea singură, Tudoara, cu a sa gură, a zis cum că are fiica sa Marula, de cînd a născut-o, șeptesprezece ani. Iar la urmă se găsește scris în această carte cursul anilor nouăsprezece ani de cînd s'a scris această carte: apoi a stătut cartea rai bătrână cu doi ani decît Marula, fiica Tudoarei, de cînd s'a născut». Bărbatul Marulei era «Socol Paharnicul». Se hotărește pentru Florica. «Pentru că a fost miluit Mihail Voevod pă maica-sa Tudoara cu alte sate și moși, și cu chelciuc și cu scule, și cu haine, și încă miluirii a avut de către răposatul Mihail Voevod.»

3. 1-ii April 1635. Matei Basarab, mănăstirii Cozia, pentru Frăsinet. «Încă pre cînd a fost Domnia Lui Mare-Agă și Mare-Stolnic», Mihail a cumpărat moșia. «Iar, cînd s'au întîmplat vremea Domnului Mihail Voevod din Domnia a eși, și s'a săvîrșit în Țara Ungurească, dar maica sa, Doamna Tudoara, ea a rămas în sfînta mănăstire Cozia, luînd asupra sa chip monașicesc, și prenumindu-se Teofana monahia.» Fac înscris pentru Frăsinet și Stanca Doamna și Florica. La urmă, se spune că întărește și el, Matei, acum, «cînd a binevoit Dumnezeui a-mi da Domnia și schiptrul de a stăpîni Țara-Românească, și am șazut pe Scaunul răposăților moși ai Domniei Mele.»

4. București, 18 August 7162 (1654). Confirmare din partea lui Constantin Șerban.

5. București, 10 Ianuar 7163 (1655). Constantin Șerban, pentru o usurpare în paguba Coziei, «în hotarul Frăsinetului», făcută de «jupăneasa Ivana . . ., în zilele răposatului Matei[Vodă], căc au avut voe și puteare,— că i-au fostu în cas[ă]». Călugării văd «că iaste o jupăneasă putearnică», și «s'au temut a scoate cărțile la Divan». Decî ea ține moșia «6, 7 ani». La moarte, o lasă «văru-său, lu Dumitru Măncul». Acesta spune acum că «au fostu de moșie a jupăneasil Ivanei, și n'au fostu vîndută lu Mihail-Vod[ă], de cînd au fostu Domnia lui Stolnic-Mare, și, neavîndu ni-o carte, numai ce părăia den gură». Călugării aduc zăpăsul «Doamnei Tudorei . . ., pentru căc s'au călugărit la mănăstire, și s'au îngrupat în sv[ă]nta mănăstire».

6. Tîrgoviște, 18 April 7164 (1656). Constantin Șerban, pentru satul Studenița, cumpărat de Mihail-Vodă, «de cînd a fost Domnia Sa, din boerie, Mare-Agă și Mare-Stolnic, și au fost dat Domnia Lui acest sat Studenița maicei sale Doamnei Tudorei, ce s'o prenumit monahie Teofana». Ea dă satul, Coziei, «unde zac oasele ei». Dar el e luat supt Leon-Vodă de Necula Vistierul, «fiind . . . puternic pe acea vreme». El moare supt Matei-Vodă. «Iar Domnia Sa Matei Voevod au fost trimes la birnicii [birarii] de a fost luat banii lui Necula Vistiernicul de la dîșii pe seama Domniei», și-î dă mănăstirii. «Si s'au plîns și de Dumitrașco Postelnicul, fiul lui Necula Vistierul.»

Toate în *Cozia*, XXIV. S'au reprodus traducerile originalelor slavone.

La n° 4. Papa Vel Logofăt e Greceanu. Cf. p. 694.

La n° 6. Mănăstirea Sf. Troiță sau Radu-Vodă fusese întemeiată de Alexandru-Vodă, care-i dăduse satele Mănești, unde se petrecuse o luptă a Mirceștilor, Lupeștii, cumpărat de la Caplea din Periș (sat de treisprezece case), cu vama de la Fitioară; Marotinu, cumpărat de la Vintilă din Cornăteni, fiul lui Staicu Clucerul; Cheseletul e cumpărat apoi de Mihnea de la Staico fiul lui Tudor Logofătul din Orbești, ca și Obileștii, cumpăratură de la Stan V. Spătar (altă parte din sat o dăruiește Dragomir biv Vornic), Hodivoaia, vindută de Elena din Văcărești, căreia-i era de baștină, lui Stan Spătarul și de acesta lui Mihnea; Izvoranii, cumpărați de la Cazan Stolnicul; în sfârșit, Grecii, ai mănăstirii Tinganul, care-i schimbă cu Plătăreștii lui Ivașco biv Vel Vornic, de la care-i iea, cu 60.000 de aspri, iarăși Alexandru-Vodă. Acesta arăta în donația sa că Măneștii, pe Colintina, îi sînt *de baștină* «de la moșul mieu Mihnea Voevod» (cf. și Hurmuzaki, XI, p. 891 : Дѣл.). Din aceste două acte, și mai ales din ultimul, ar rezulta că Alexandru era în adevăr fiul lui Mircea *fiul lui Mihnea*, și că «frăția» cu Petru Șchiopul nu era decît o frăție de veri (actele de donație din 15 Maiu 7085 și 14 Maiu, 31 August 7088, în Arch. Statului; le întrebuițăm după copiile legalisate din Archiva familiei Știrbei).

La n° 7. Pentru Necula Vistierul, v. și mai jos, p. 709. La 13 Septembrie 7140 (1631), din București, Leon-Vodă acordă o întărire pentru satul Pleașovul-de-sus și de jos al lui «Ivan fiul lui Mateiu *Lătinul* din Bosna-Săraiu». Satul fusese dăruit de Mihai-Vodă fiicei lui, Floricăi. Mateiu fusese *фатил* la Preda, soțul acesteia, și la fiul lui, Mihaiu Postelnicul, cari i-l dăruiesc apoi (marturi: Hriza Ban, Papa Logofătul, Dumitrașco Vistiernicul, Miho Spătarul, Gherge Stolnicul, Buzinca Comisul, Nedelco Păharnicul (Cartoanele Ghenadie, VI, 27). — La 22 ale lunii, Domnul dă Pleașovul lui Necula Vistiernicul, cu aceste lămuriri: по вѣкме къда ест пришеа прнбѣгнн wt през планен съе вонекс и съе вранѣс над гредомн, а пѣтрѣс вист., зет прѣдек сасж., вн ес шѣрѣтал по шван лѣ-

ТННША 8 каракал. Fiind pribegii peste munți, moare însă Io-
van. Se pomenește în act și un Pavel «Lătinul» din Sofia
(*ibid.*, 28). În fine, se dă pentru Pleșoiul și un al treilea act,
la 26 Septembrie (*ibid.*, 29). — Cf. mai jos, n° 9 și urm. —
La 3 Mart 7140 (1632), din Tirgoviște, Leon-Vodă hotărăște
pentru mănăstirea Radului-Vodă, cu privire la «un loc din
josu de orașul Bucureștilor, ce este lângă mănăstire, unde
este palanga, care o au fost făcut Sinan-Pașa în zilele lui
Mihai-Vodă, încă de la crucea lui Ișvan de sus, de unde
ține palanga în jos, în calea Văcăreștilor, până în ho-
tarul Grecilor, și din calea Văcăreștilor în jos, până în Dim-
boviță, și din palangă în jos, iară până în Dimboviță». Acum,
«jupan Necula, biv V. Vistier», face o moară, înecînd astfel
via mănăstirii, via domnească, morile domnești și călugărești.
Atanasie, egumenul de la Radu-Vodă, se plînge. Merge Că-
pitanul «și cu dorobanți, de au tăeat zăgazul morii». Necula
și-l ridică iarăși. Atunci, merge însuși Domnul, cu boierii, și
chiamă oamenii bătrîni, între cari Manta diaconul, Dumitru
Răznea județul și pîrgarii. Ei spun «cum că au mersu însuși
Radul-Vodă, de au hotărît acel loc . . . , de la crucea lui Iș-
van, merge pe drum în jos, până la podul lui Șerban-Vodă»,
apoi «până la heleșteul lui Șerban-Vodă». Morile erau «aproape
de casa lui» (Necula Vistier) (copie cu litere latine, în Bibl.
Ac. Rom., 16/XI, după o traducere).

La n° 11. Pentru Trufandă, v. mai jos, pp. 480-1, n° 11.
În Iunie 7138 (1630), Leon-Vodă îngăduie lui «Gherghede
în Zorilești» a lua «dijmă și de grău și meiu, de la Rumăni
lui Trufandă și de la toți oamenii cari vor fi arat pe moșia
lui în Zorilești, și dă nimenea opreală să n'aibă, naintea
cărții Domni Meale». Dă voie «cine va mai ara de acum
innainte neîntrebat pre moșia lui, să-l tragă pre acela om de
păr (?)» (Arch. Statului, *Dintr'un lemn*, XVII, 2).

La n° 13. Însemnătatea mărturiei lui Matei Aga stă și
într'aceia că, peste puțin după data actului, la 17-9 Octombrie,
el pribegi în Ardeal, de unde se întoarse ca Matei-Vodă
(*Magazinul istoric*, IV, p. 311; vol IV din colecția noastră,

pp. 19-20). Dumitru Filișanul Slugerul, care întovărăși pe Matei în fugă, e acela căruia acesta, ajuns Domn, îi întărește, la 4 Ianuar 7154 (1644; Țirgoviște), satul Pirăea, care-i fusese «de moștenire de la părinții Domniei Mele, de mai nainte vreme». Supt Gavril Movilă, la 7128 (1619-20), fiind Matei boier, el vinde lui Dumitru cele două părți ale sale din sat, pentru 32.000 de aspri. Acum *vecinii* lui se risipesc, și prin satele lui Vodă (pergament slavon; Arch. Statului, *Schitul de un lemn*, XVIII). Cf. mai sus, p. 292, nota 2. La 10 Maiu 7119 (1611), Radu-Vodă acordă o întărire lui Mitru Comisul, în Frăsinetul din cîmp, cumpărat de la Radu Post., și de la Anca. Marturi la tocmeală sînt: Preda Post. din Greci, «Panaiot Banul din Hotăranî» și «Matei Păharnicul din Brăncoveni» (*ibid.*, *Cozia*, pachetul citat, doc. 6 bis).

La n^o 47. La facerea hrisovului și hotărniciei prelabile, urmau alte cheltuieli. Pe un zapis, supt Moise-Vodă, 24 Octombrie 7140 (1631), ele se înseamnă astfel: «Socotitu-sau și cheltuiala ce s'au făcut până a scoate acè bucată de loc: 4 ug. Logofătului celui Mari, 13 zloți, 2 bărbănți dat[e] hotarnici, cînd au hotărât Fote Uricarul» (Bibl. Ac. Rom., 86/XLII; traducere).

La n^{le} 46, 48, 49, 50, 52. Pentru Radu Iiaș, soțul Stancăi Brîncoveanu, v. și mai sus.

La n^o 51. Pentru Strîmbeni, v. mai sus, Documentele Știrbei.

La n^o 53. Compară cu expresia moldovenească: «cît e hăul și vovicul» (= nici-o dată).

La n^o 58. V. pp. 332-3, n^{le} 143-4.

XI. Cîteva documente din registre de parochii catolice moldovene.

Biblioteca Seminariului Catholic din București are cîteva cărți foarte rare, precum «Katekizmul» din 1780 (Buda), în ambele forme: «tsel mare ... pentru aenvaecaetura tuturora

krestino-katolicilor» și «tinerilor a krestino-katolicilor» (cf. *Ist. lit. rom.*, II, p. 282, nota 2), și *Prima Principia latinae gramatices*, de același, precum și Gramatica lui Tempea. Pe cea d'întăiu se înseamnă: «Chri[s]toforus Muneskuł, anno Domini 1780, die 28 Iulii», pe *Principia*: «Ioann Ruset, Constantin Nikolau BB. Thodor Ord. D. B. M. Religios:», pe cealaltă: *γραμματικὴ* 1797.

Dar se află acolo — pe lângă un exemplar al Cronicii lui Dumitrachi Varlaam — și un manuscript de Evanghelie și Epistolii, scris la 1749, înaintea propunerilor de nouă ortografie ale școlii naționaliste, cu litere latine, de parochul catolic Ilie Gryffski din Cîmpulung (v. vol. I-II, p. 306, n° LXXII). Iată titlul întreg, care poate da și o idee de sistemul pe care-l adoptă Gryffski:

Euangelia și epistole, szau czitaniile, la duminescile, si la praznicse preszte tot anul, enke si munka luj Iszosz Hirisztosz; kare szau skrisz pren Szfentul Matthaei, Szfentul Joon Evangelisztı, dupe rendujala Miszaluluj Aposztolicsesz k remleneszk.

Skrisze pren Fratele si Pater Ilie Gryffski od Bukurescti, Renduluj aluj Szfentul Franceszko, Fraczilor Cselor maj micsi Provincziej od Bulgariae.

En anul dela nascterea Domnuluy nosztru Iszosz Hirisztosz, M.DCC.XLIX, en Czara Rumeneaszka, la Kempulung.

La n° 6. V. vol. I-II, p. 339.

La n° 7. Și în Țara-Românească exista un sat Faraoani (azi: Faraoana; jud. Rîmnicul-Sărat), sau Faraoni: Petru Șchiopul dă o hotărîre cu privire la el, din București, la 23 Maiu 7070 (1562; Col. d-lui Gr. P. Olănescu; pergament slavon: Divanul ca în Hurmuzaki, XI, p. 889, dar Păharnic e Balomir). Pentru Ungurii din Faraoani, v. hrisovul din 1803 în *Uricariul*, XVIII, pp. 362-3.

XII. Extrase dintr'o condică a mănăstirii Sf. Pantelimon comunicată de răp. Colonel Mihail Ghica.

La n° 1. Din acest act există următoarele versiuni, tipărite toate de d. N. Densușianu în Hurmuzaki, II³, p. 334 și urm.

1. Acea copiată de egumenul Mihail din Cozia și întărită cu pecetea mănăstirii. Mihail intitulează copia sa *parie*, și spune că actul a fost comunicat «dumnealor boiarilor sud G[orj], să poată afla sămnele munților la hotarul Ardealului, cei ce au de moștenire munți». Cuvântul «parie», după latinescul «paria», copie, ne trimete la epoca dominației germane în Oltenia. Copia trebuie să fie, în adevăr, din această vreme, cu toate că în actele tipărite până acum nu găsim decît pe egumenii Anania și Ghenadie (Hurmuzaki, VI, pp. 237, 318, 418, 420).

2. Aceia ce s'a luat după copia aflătoare în Condica Tis-menei. Guvernul oltean, vrînd să hotărească starea moșiilor din provincia încredințată îngrijirii sale, a trimis «parii» de acestea, nu numai la boieri, ci și la mănăstirile ce aveau moșii în munte.

3. Aceia ce se cuprinde într'un manuscript al Descrierii Țerii-Românești, de Banul Mihaî Cantacuzino, manuscript aflător în posesiunea canonicului Cipariu, iar astăzi păstrat, de sigur, în Biblioteca Cipariu din Blaj. Aici actul ni se dă după copia ajunsă în mîna vre unuia dintre Cantacuzini.

4. Traducerea grecească ce se dă în ediția grecească a operei menționate: *Ἱστορία τῆς Βλαχίας*, tipărită la Viena pe socoteala fraților Tunusli.

5. Un resumat latin, de dată mult mai nouă, dat de o colecție litografiată de documente relative la Romîni din Ardeal.

Nu poate fi vorba de mai multe forme ale prețiosului act de delimitare, cel mai vechiu pe care-l avem supt ochi până astăzi. La început a fost un original slavon — corespunzător altuia latin, pentru Ardeal —, care s'a pierdut sau n'a fost scos încă la iveală. După dînsul s'a făcut copia, reprodușă în mai multe exemplare, de la începutul secolului al XVIII-lea. Ea se înfățișă, până acum, mai bine în versiunea I, luată de-a dreptul după traducerea primitivă. Copia noastră se află în Condica Pantelimonului, copiată aici după o formă legalizată ca aceia de supt I, din cauza venirii în proprietatea mănăstirii a unor pămînturi, despre care se vorbește în n^o

64, pămînturi smulse prin judecată de la Saşii de peste hotar de către unii moşneni din părţile Lotrului.

Deosebiri între singurele două versiuni bune: cea scrisă de Mihail Cozianul şi aceasta, nu sînt multe. Am arătat în parentese unde e să se îndrepte forma reprodusă aici. Mai adaug două îndreptări, care se impun: Din comparaţia documentului de hotărnicie cu hrisovul lui Neagoe Basarab, dat mai sus, pp. 169-70, n° 2, se vede că adevăratul nume al Comisului nu e Harvat ca şi al Logofătului, ci Hamza. Data apare, din toate celelalte versiuni, a fi 9 Iulie (odată e scris: Iunie, confuzie posibilă) 7028 (1520). Comparaţia cu actul din 1518, menţionat puţin mai sus, şi cu unul din 1519, resumat în ediţia ce am dat din Constantin Căpitanul, p. 49, nota 4, arată iarăşi că aceasta e dată exactă: în cele trei locuri boierii sînt aproape aceiaşi.

Numele nemeşilor trimeşi de «Craiu» ardelean se întîmpină în documente contemporane, sau măcar ale familiei lor. Aşa, la 1439, Ioan Chendi şi Chendi fiul lui Chendi; în 1453 Căndreş şi Sărăcin (Hurmuzaki, II³, p. 20, n° xv). O genealogie a lor până la 1519, *ibid.*, p. 314, n° 229. Un Nicolae de «Maczesd» la 1493 (*ibid.*, pp. 350-1), iar Stanciul nostru, la 1501, *ibid.*, p. 487. Un «Michael de Zechel» (Sătcel, Sătcel), în 1496, *ibid.*, p. 379, n° CCCXXXIV. Cf. şi, în genere, p. 90.

O delimitare de spre partea Bistriţei (1593) am tipărit-o în *Doc. geografice* (extras din «Buletinul geografic» pe 1899), pp. 6-7. Cf. *ibid.*, p. 9 şi urm. Dezbaterea dintre Rîşnoveni şi boierii din Mărgineni pentru muntele Baiul, *ibid.*, p. 15 şi urm. O hotărîtură între Ţara-Românească şi Moldova, tot acolo, p. 29 şi urm. Cf. Urechiă, *Ist. Rom.*, IV, p. 37, nota. O delimitare dintre Ardeal şi Moldova, 1804, cu «bouri» la hotare, *Uricariul*, IV, p. 90 şi urm. Hotărnicii de graniţă muntene de către Ardeal, în Teulescu, *Archiva Romana*. O condică, în care se cuprindeau actele din Teulescu, a fost oferită acum în urmă spre cumpărare d-lui Creţulescu de fostul ziarist d. Basarabescu.

La n° 2. Ștefan, Trimesul lui Mihnea, pare să fie fiul lui Pîrvu, despre care se vorbește în actele timpului. În condică se află și o copie a originalului turcesc.

La n° 4. Ghinea Parepa e pomenit și în Socotelile Brașovului.

La n° 6. La 8 August 1611, Radu-Vodă Șerban, de și învingător al lui Gabriel Báthory, rătăcia cu oastea dintr'un loc în altul. În Septembrie el fu înlocuit cu un alt Radu, care dă n° 7. Cf. vol. IV, pp. xcvi-viii.

La n° 8. «Crăia» lui Mihaï-Vodă în Ardeal e pomenită și în actul din Tîrgoviște, 19 August 7118 (1610), prin care Radu întărește lui Gherghe Comisul satul Tălpașul, ce-î fusese dat de Mihaï-Vodă, *Тере ес пошжа њ ардеаске земяе краю* (Cartoanele Ghenadie, VI, Cf. *Soc. Sibiului*, p. 18, nota 1.

La n° 8 și urm. Iubita lui Mihaï Viteazul, Tudora, era tot o Tîrșoreancă.

La n° 11. Pentru aducerea, în 1626, a trupului Radului-Vodă din Moldova, v. *Soc. Brașovului*, p. 62. Cf. Miron Costin, p. 289, care pomeneste, în adevăr, pe Trufandă între petrecătorii mortului. Mai v. *Cuvente den bătrâni*, II, p. 243.

La n° 12. Pentru Necula Vistier, v. mai sus, p. 703. Pentru situația călărășilor, e lămuritor un act al lui Leon-Vodă (București, 28 April 7140 = 1632), pentru un Rumîn al mănăstirii Snagov, care «se-a scris călărăș» supt Alexandru Cononul. Descoperindu-se acum, «aũ mersu de se-aũ închinat Rumân . . ., cum sântu și frăție lui, și cum aũ fost și părinții lui; ce aũ fost umblat cu înșălăciuni, ca să scape de rumănie cu călărășia» (Bibl. Ac. Rom., doc. 107/xx).

La n° 17. Cf. pentru Trufandă și n° 11.

La n° 22. Serafim fu episcop supt Constantin Șerban și Mihnea al III-lea (vol. IV, p. cclxxxix).

La n^o 24. Pentru Neacșa din Golești, v. mai sus, pp. 731-2. Pentru Rudeni, p. 680.

La p. 486. Numele Tocsoba e și al unui boier din sec. al XV-lea, pomenit Bogdan, *Docum. și regeste*.

La n^o 25. Pentru Crețulești, v. *Gen. Cantacuzinilor*, anexe:

La n^o 27. Pentru Goran, v. mai sus, p. 451, n^o 44.

La n^o 29. Pentru Grădișteni, v. pp. 633-4.

La n^{le} 33, 35. Găsim și în Moldova supt Petru Rareș un Hamza Roman (Roman Hamză). V. *Uricariul*, I, pp. 149-50; XVIII, p. 105. V. și n^o 35.

La n^o 35. Năeni e unul din locurile de luptă ale lui Mihaï Viteazul cu Poloniï în toamna anului 1600.

La n^o 36. Mihaï Spătarul e Cantacuzino.

La n^o 40. Preda, soțul Stancăi, e tatăl cunoscutului boier Ștefan Pârscoveanu (Prășcoveanu) din secolul al XVIII-lea. V. și n^o 47. O soră a lui Preda iea pe Barbu Bălăceanu. V. *ibid.* Un Ioniță Pârscoveanu, la n^o 74 (nu pare a fi din aceeași familie). Pentru Necula Vistier, v. mai sus, p. 709.

La n^o 42. Pentru Vlădești, v. mai sus, pp. 693-4, și mai jos, n^o 56.

La n^o 47. Fierăștiî munteni se coboară din Fiera ispravnicul Craiovei (v. și documentul muntean din 1626, în *Uricariul*, XVIII, p. 371), fost Mare-Logofăt. De la el pleacă Stroe Spătar, un fiu (v. p. 519, n^o 1), Uriil său Udriște, Radu, — Năstureii, — Șerban și Constantin din actul nostru, Banul Herăscul (și Radu cel d'întăiū fusese Mare-Ban, al lui Duca-Vodă; Bibl. Ac. Rom., 119/LXIX), și mai târziu Costachi (v. *Studii și doc.*, I-II, p. 461, n^o XXI). Afară de cei doi din veacul al XVIII-lea, ceilalți Herești nu s'aū ridicat la o mare însemnătate până aproape în zilele noastre. Cf. Ionescu-Gion, în *Rev. Nouă*, III, p. 1 și urm. Uriil a fost un cunoscut scriitor. Radu, «zeat Urăil» (*Doc. Cant.*, p. 96,

n° XXXVI), «feciorul lui Udriște Logofătul Năsturel ot Fierăști» (*ibid.*, p. 240), până ce ajunse la Serdărie, pe la 1672 (Bănia-î veni la sfârșit), stătu multă vreme ca al doilea Logofăt, alcătuitorul de hrisoave muntean. La 1679, el însă terminase cariera, fiind biv Vel Ban (*ibid.*, pp. 247-8, n° XV): Șerban Cantacuzino îl sili să lase ceva din ce căpătase de la Duca (*ibid.*). V., în genere, tablele la *Gen. Cant.* și *Doc. Cant.*; *Sate și preoți*, p. 77 și nota 2. Șerban din documentul nostru era «feciorul Banului», și Șerban-Vodă ceru și pentru dînsul de la Nemți titlul de conte (*Gen. Cant.*, p. 219), care se și căpătă. Pentru fiul său Constantin, v. și, mai jos, n° 71 (și soția lui, Anuța). Alți Herăști au trecut în Rusia (*ibid.*, p. 341). Toma Cantacuzino Spătarul luă pe fata unui Duca din Vaî-de-ei, ginerele «Herescului» (Șerban) (*ibid.*, pp. 352-3). Fratele soției lui Toma, Matei, își zise tot Herescu, și el fu începătorul Hereștilor expatriați. Pentru originea italiană ce-și atribuia familia, v. *ibid.*, p. 413. Cf. și Cron. lui Constantin Căpitanul, p. 160, nota 2; p. 170; vol. IV, p. 85, nota 1; mai departe, n° 88.

La n° 49. Balos, Baloș, nu e alt ceva decît ungurescul Balass. Balșii moldoveni par a porni din Vrancea.

La n° 50. Calmășul era numele cel vechiu al familiei Calimachi.

La n° 53. Pentru Bărcă Cojescu, v. vol. IV, p. 341. Sora lui Bărcă a fost soția lui Ienachi I-iu Văcărescu (*Gen. Cant.*, p. 364).

La n° 54-5. La începutul neamului găsim pe Radu Fărcașanul Stolnicul din 1659, un pribeag (vol. IV, p. 57, n° LIII). Mihaî Căpitanul i-ar fi decî fiu, iar Matei, nepot. Cf. și n° 60. Pentru Brăiloî, v. mai sus, pp. 625-6; Ștefulescu, *Tirgu-Fiî*, pp. 135-7, 159, 175, 211.

La n° 55. Anița Brîncoveanu e mama lui Constantin. E fiica lui Ioan Balș, din Moldova. V. mai sus, p. 621.

La n° 56. Mi s'a spus că Izvorenii ar fi o ramură a Știr-

beilor. Doi Izvorenî, Barbu și Radu, la 1691-2 (*Doc. Cant.*, p. 154, n° LXVI). Din *Gen. Cant.* (p. 108), se vede că un Izvoranu a luat pe Maria, fata lui Drăghici Cantacuzino, lăsînd doi fii, Pîrvu și Șerban.

La n° 58. Cf. n° 54, 60.

La n° 60. În acest act avem o judecată după modelul introdus de Constantin Mavrocordat.

La n° 61. Cf. mai sus, la n° 24, mai jos, n° 81.

La n° 62. Roxandra Roset, soția lui Barbu Văcărescu, e numită «Luxandra» în *Gen. Cant.*, p. 365. Era sora lui Constantin Roset și mătușa Doamnei lui Constantin Mavrocordat. Pentru întâia soție a lui Barbu, v. mai sus.

La n° 64. Bucșăneștii vin din Bărcan, al cărui fiu a fost Staico; unul la începutul, cellalt la sfîrșitul secolului al XVII-lea. V. Constantin Căpitanul, tabla; *Doc. Cant.*, p. 165 (văduva lui Staico). Li se zicea, după moșie, și Merișani. V. și mai departe, cap. XIII. Un Pătrașco Bucșanul la 1672 (*Doc. Cant.*, p. 96, n° XXXVI). Preda Bucșanul e cam pe același timp Vornic-Mare, iar Vintilă, Logofăt de Vistierie (*ibid.*, pp. 242, 249-50). Cf. și *Gen. Cant.*, p. 207; mai jos, p. 519, n° 1. Toți Bucșanii se mai află dese ori pomeniți pe p. 519 și urm. — Pentru Bucșăneștii din Moldova, v. Hurmuzaki, X, tabla.

La n° 65. Din acest act se desface o întregire la genealogia Bălăcenilor. Matei Bălăceanu, care e cunoscut (v. *Cron. muntene*, p. 89, nota 2), are deci pe Hrizea (Rizea) și pe un alt fiu (Pătrașco; arborele genealogic din *Magnum Etymologicum*, p. 2981), de la care vin Nicolae, Ioniță, Matei. Barbu Bălăceanu e însă un frate al lui Matei I: el are un fiu, Ștefan. Matei mai are un frate, Drăghici, bunicul lui Constantin, care reprezintă, în linie masculină, familia mai târziu (v. vol. IV, p. 65). În secolul al XVII-lea aflăm și pe un Badea Bălăceanu (*Doc. Cant.*, p. 69, n° XXVIII; p. 99, n° XLIII), care e tatăl lui Constantin Aga, ginerele lui Șerban-Vodă; fiul lui Constantin e Ioniță, care nu lasă decît fete

(*Cronicile muntene, l. c.*). După arborele citat, Matei, Barbu și Drăghici sînt fiii lui Pătrașco, frate al lui Badea. Acest arbore genealogic, redactat după spusele unui fiu al lui, Hrizea al nostru, se dovedește a fi, decî, riguros exact.

La n° 68. Ștefan Văcărescu e fratele lui Barbu de la n° 62. Ecaterina Donea (v. mai sus, p. 699) e soția lui. Maria și Ioan fiii, V. și vol. III, p. 76 și urm.

La n° 69. Pîrvu și Mihaï Cantacuzino sînt frați. Ilinca e fata fratelui lor Constantin Canta, trecut în Moldova. Ea a fost mama poetului Conachi.

La n° 80. Pentru Corbenii din secolul al XVII-lea, v. și mai sus.

La n° 82. V. mai sus, n° 2 și p. 327, și nota 1.

XIII. Documente diverse.

La n° 3. Pentru Gicovanul, v. mai sus, p. 696.

La p. 519, nota 1. Întăiul Cozliceanu, Toma, fiul lui Hrișant Cămărașul, din Chios, a luat pe a patra fată a lui Mihaï Spătarul Cantacuzino. Fică-sa a fost soția celui de al doilea Constantin Brâncoveanu, mama lui Nicolae și Manolachi Brîncovenii. Fiul lui Toma Iⁱⁱ, al doilea Toma, are un copil, pe care-l crește Brîncovenița: el se însoară cu o Greceancă. Apoi își lasă nevasta, și ajunge ca Mehmed Boiarzadè, zaim turcesc (*Gen. Cant.*, pp. 349, 410).

La n° 2. Alt act din cele rare, ale lui Mihnea al III-lea, pe pp. 122-4, n° 30.

La n° 5. Aŭ existat în același timp doi Băleni cu numele de Ivașco, veri: cel mai cunoscut era fiul lui Gheorghe Banul, cellalt, al lui Pătru Sulgerul, fratele lui Gheorghe. Cel d'întăiu scrie notița ce termină actul nostru. Din el se mai află existența unui Socol Băleanu. — Ivașco al II-lea, «fciorul

Ceauşului» se însură în Moldova cu Safta, fiica lui Nacu Murguleţ (vol. IV, p. 21). Pentru moartea celui d'intăiu, v. Const. Căpitanul, p. 211, nota 1. Grigore, fiul acestuia, numeşte «unchiū» pe Ivaşco «sin Pătru Ceauşul Băleanu». (*Magnum Etymologicum*, p. 3045). Unchiul dă un zapis cu nepotul la n° 10.

La n° 6. Iordachi Spătarul, «boierul Domniei Sale» lui Şerban-Vodă, nu e altul decît fratele cel mai mic al Domnului.

La n° 7. Un mare capitalist de la sfîrşitul secolului al XVII-lea, Mihul mai e pomenit şi la p. 310, n° 69. El mîntui în călugărie (*ibid.*), ca puţinî marii capitalişti. V. şi n° 9.

La n° 8. Radu Hrizea e Popescu, cronicarul. V. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 151-2. Pentru Ştirbei, v. mai sus, Doc. Ştirbei.

La n° 9. Pentru Mihălceşti, v. Prefaţa la Const. Căpitanul.

La n° 10. Pentru Mihaî Corbeanu, v. şi mai sus (cf. tabla).

La n° 12. Ienachi Aga e Văcărescu. V. şi pp. 632-3.

La n° 13. Din *Genealogia Cantacuzinilor* nu se vede prin ce legătură de familie Barbu Brătăşanu era nepotul lui Mihaî Spătarul Cantacuzino, nici în ce chip Socol Cornăţeanul venia «moş» lui Barbu. Brătăşanu figurează ca martur în testamentul lui Const. Căpitanul (*Doc. Cant.*, p. 164, n° LXX).

La n° 15. Radu Văcărescu era frate cu Ştefan. V. mai sus, p. 713. Cf. şi n° 16.

La n° 17. Zoîţa Cantacuzino iscăleşte în zapisul lui Nicolae Dudescu, fiindu-î soră (*Gen. Cant.*, p. 286 şi urm.). Ea se mărită la urmă cu un Turc (*ibid.*). Pentru Dudeşti, v. mai sus, pp. 602-4.

La n° 19. Veneţiana Văcărescu e văduva lui Radu: era din familia Ruset. V. *Gen. Cant.*, pp. 368-9 şi *Ist. lit. rom.*, la numele ei. Cf. n° 20, 21.

La n° 22. Barbu Văcărescu arată să fie un fiū al lui Radu şi Veneţianeî. Cf. şi n° 23.

La n° 1, p. 525. Gheorghe Spătarul e poate Comisul din documentul lui Radu-Vodă Șerban de la 19 August 7118 (1610) (Cartoanele Ghenadie, VI, 6). Lui Radu Șerban i se zicea de contemporan Șerban-Vodă. V. și *Arch. ist.*, I², p. 26.

La n° 4. Întăiu s'a pomenit în act Radu-Vodă Alexandrovici, bătut de Matei-Vodă, însă Domn de drept până la întărirea în Constantinopol a învingătorului. Notița ultimă trebuie să fie deci, nu din 1632, ci din 1633.

La n° 5. Cf. pentru Bucșani, documentele ce urmează, Bozienii s'au înrudit și cu Cantacuzinii (*Gen. Cant.*, p. 116). Pentru Nica fiul lui Staico, v. n° 8. Pentru Calotă Bucșănescu și ai lui, n° 12. Pentru Badea Bucșănescu, n° 13. Staico era vărul lui Calotă și fiul lui Bărcan (n° 13). Pentru fratele lui Staico, care a fost osîndit la moarte de Brîncoveanu, pentru piră la Poartă (v. *Ist. lit. rom.*, la numele său și *Doc. priv. la C. Brîncoveanu*). Pentru Drăgușin Vistierul, v. pp. 528-9, n° 20. O scrisoare a lui Staico, pe cînd era pribeag în Moldova, de unde porni la Constantinopol, pentru a-și găsi la urmă peirea, în vol. IV, pp. 63-4, n° LX. V. și mai jos, n° 21.

La n° 12. Șerban e Bilciurescu. V. n° 20.

La n° 25. E acest Coridaleu din neamul vestitului dascăl?

La pp. 530-1, n° 1. Comparat cu documentul lui Alexandru-Vodă din 1412, tipărit în Hurmuzaki, I², pp. 832-3, acesta se vede a fi autentic. Stan e Stanislav Rotompan, Mihăilaș se întîmpină lîngă el și acolo, Ioan e Oană, Vlad figurează iarăși, ca și Iurje Fratovschi, Jumătătevicî, Șandru, Bratul Straovicî, Iugșin (= «Itșină»), Stoian Procelnic (= Postelnic), Olecsăn.

La n° 3. Pentru Toader Movilă, fratele lui Ieremia-Vodă și ctitorul mănăstirii Todirenilor, v. Marian, în *An. Ac. Rom.*, XXII, p. 25 și urm.

La n° 6. Pentru familia Orăș, v. p. 571. Un Coste Orăș încă de la 1454 (Orest Popescu, *Cîteva documente*, p. 9).

La n^o 8. Pentru Nicoriță, v. p. 615.

La n^o 10. Numele lui Pătrașco Costin pare să fie rău cetit de copiatorul din secolul al XVIII-lea. Cf. n^o 23. Satul se află apoi în mîna Buhușeștilor.

La n^o 13. Pentru «Pilipovțești», v. și mai sus.

La n^o 16. «Biserica Roșcăi» din Iași e pomenită și în *Arch. ist.*, I, p. 136 (an 1669).

La n^o 25. Pentru Verbia, v. mai sus, p. 652. Vlădica Gheorghe, după care e numită movila, poate să fie Mitropolitul Gheorghe Movilă.

La n^o 3, p. 537. Pentru Alexandru, fiul lui David de Zalucea, Davidel, v. *Doc. Bistr.*, II, p. XXXI; *Doc. Callimachi*, I, p. XXVI.

La n^o 8. Pentru familia Jora, v. vol. VI, cap. I. Tot așa și pentru Hermeziu de la n^o 9.

La n^o 10. Aș crede că din Cuzlău (asupra cărui se s'au tipărit acte și în *Uricariul*), sînt originari Cuzeștii, a căror origină greacă nu se poate dovedi prin nimic. Cf. Xenopol, *Cuza-Vodă*, I, cap. I.

La pp. 548-50. Aceste acte se află în frumoasa colecție a răp. Gr. M. Manu.

La n^o 1. Dan Vistierul e acela în casele căruia Mihaï-Vodă ucise în 1594 pe creditorii săi țarigrădeni. Mai târziu el apare ca fugar în Moldova.

La n^o 3. Pentru Aslan, v. pp. 643-4.

La n^o 6. Pentru marea pradă a Tatarilor, v. p. 626.

La n^o 8. Scrisoare de la Dragomir Vornicul în *Soc. Braș.*, p. 87. Pentru Vlădica Ignatie, v. p. 629.

La n^o 9-10. Stroe e Leurdeanul. V. p. 631. Pătru Marcescic și un act aflător în vol. IV, p. 60, n^o LVI.

La p. 550, n° 1. Pentru Calian, supt Alexandru cel Bun, v. *Uricariul*, XVIII, p. 16. Săcuian era ginerele lui Tăutu Logofătul (*ibid.*, p. 116).

La n° 2, p. 551. Pentru Hamza Benga, v. *Ist. lui Mihaș Viteazul*, p. 13.

La n° 3. Pentru Murguleți, v. *Arch. ist.*, III.

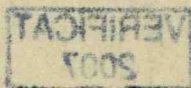
La n° 4. Actul se află și, în altă formă, la Urechiă, în *An. Ac. Rom.*, XII, p. 166, nota 2.

La p. 556, n° 1. Mențiunea celor doi fii, adeveriți și de aiurea, ai lui Ștefan-Vodă, arată ca actul e autentic.



TABLA CUPRINSULUI

	Pag.
I. Regeste de documente în arhivele instituției Sf. Spiridon din Iași . . .	1
II. Documente relative la viața orășenească (păstrate în Biblioteca Aca-	
demiei Române)	67
I. Baia-Cotnari	69
II. Birlad	69
III. Botoșani	70
IV. București	70
V. Cernăuți	71
VI. Chigheciul	71
VII. Cîmpulung (Moldova).	71
VIII. Cîmpulungul muntean	72
IX. Cotnari	72
X. Dorohoi	73
XI. Fălciiu	73
XII. Hirliu	73
XIII. Iași	73
XIV. Lăpușna	74
XV. Orhei	74
XVI. Roman	74
XVII. Suceava	74
XVIII. Tecuci	75
XIX. Vaslui	76
III. Documente ale Mitropoliei de Iași (depușe azi la Academia Română)	77
IV. Documente, mai ales muntene și oltene, din deosebite colecții . . .	115
V. Documente muntene din arhiva domnului C. Basarab Brâncoveanu .	167
VI. Documente relative mai ales la Botoșani și împrejurimi, din colecția	
d-lui Al. Callimachi	209
VII. Documente muntene și oltene din Arhiva d-lui Barbu Știrbei . . .	287
VIII. Carte de porunci și socotelii a lui Constantin-Vodă Brâncoveanu .	335
IX. Documente românești din arhive străine	377
1. Bistrița	379
2. Lemberg: Fundația Baworowski	385
3. Varșovia: Biblioteca Zamoyski	391



	Pag.
4. Stockholm: Archivele Statului	391
5. Cluj: Biblioteca Museului Ardelean	392
6. Cernăuți: Archiva Tribunalului și a Delegației Terii	393
X. Documente muntene din colecția d-lui Emanuil Bibescu	431
XI. Cîteva documente din registre de parochii catolice moldovene	457
XII. Extrase dintr'o condică a mănăstirii Sf. Pantelimon, comunicată de răp. colonel Mihail Ghica	471
XIII. Documente diverse	509
I. Cîteva documente mai mult ardeleno de la un prieten din Dej	511
II. Documente particulare comunicate de d. Gr. P. Olănescu	519
III. Documente din colecția d-lui C. C. Arion	525
IV. Cîteva documente din colecția d-lui Callimachi	530
V. Documente din colecția d-lui căpitan Gh. Văsescu	537
VI. Documentele moșiei Șerpenița (vechiul Șipinți) din Ținutul Dorohoi	542
VII. Cîteva documente privitoare la moșia Cătina (Buzău)	546
VIII. Cîteva documente dintr'o colecție privată (Gr. N. Mano) din București	548
IX. Documente de la deosebite persoane	550
X. Documente privitoare la satul Petrești (județul Roman)	556
XI. Acte relative mai ales la Domnia lui Ioan Sandu Sturdza	558
XIV. Note explicative la documente	561
I. Documente din arhivele instituției Sf. Spiridon din Iași	563
II. Documente relative la orașe	594
III. Documente ale Mitropoliei din Iași	611
IV. Documente mai ales muntene și oltene din deosebite colecții	624
V. Documente muntene din Archiva domnului C. Basarab Brăncuș coveanu	638
VI. Documente relative mai ales la Botoșani și împrejurimii, din colecția d-lui Al. Callimachi	648
VII. Documente muntene și oltene din Archiva d-lui Barbu Știrbei	678
VIII. Carte de poruncă și socotelă a lui Constantin-Vodă Brăncuș coveanu	690
IX. Documente românești din arhive străine	695
X. Documente muntene din colecția d-lui Emanuil Bibescu	700
XI. Cîteva documente din registre de parochii catolice moldovene	705
XII. Extrase dintr'o condică a mănăstirii Sf. Pantelimon, comunicată de răp. colonel Mihail Ghica	706
XIII. Documente diverse	713

ERATA ȘI ADAUSURÎ

La p. 51, rîndul 3 de sus, în loc de: «zapisul pentru aceasta», cetește: «un zapis analog».

La p. 131, n^o 63, rîndul 7 de sus: «birnic po bani 30 și pârparul», în loc de «biruise... pârparul».

La p. 558, n^o 4, rîndul 3 de sus: «bezădè», în loc de «bazădè»; XI, n^o 1, r. 3 de sus: «Coprevița», în loc de «Ceprevița».

La p. 622, r. 9 de sus, Soția lui Lupu Bogdan Hatmanul se chema Kuxanda. *Vita Constantini Cantemyrii*, pp. 9, 14. Cele două articole de la sfîrșitul paginei se raportă la n^e, nu la pagine.

La p. 641, a se îndrepta, în r. 6-7 de sus, un *lapsus*: evident că soția lui Calotă e, cum se arată în document, Calea fata Stancăi, nu însăși Stanca.

La p. 648 și urm. Vornici și preoți de Botoșani se mai pomenesc la p. 37, n^o 172; p. 38, n^o 177; p. 104, n^o 117; p. 418.



